

ՄԱՅՐ ՅՈՒՅԱԿ
ՁԵՌԱԳՐԱՅ
ՍՐԲՈՅ ՅԱԿՈԲԵԱՆՅ

ՀԱՏՈՐ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԿԱԶՄԵՅ
ՆՈՐԱՅՐ ԵՊՍ. ՊՈՂԱՐԵԱՆ

CALOUSTE GULBENKIAN FOUNDATION ARMENIAN LIBRARY

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍԵՆԱԶՈՐ ԳՈՒՈՒՄՍ ԿԻՒԴԵԼԵԿԵՆ ՀԻՄՆԱԴՈՒԹՅԱՆ

ՄԱՅՐ ՑՈՒՑԱԿ ՁԵՌԱԳՐԱՑ

ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈՐԵԱՆՑ

ՀԱՏՈՐ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

GRAND CATALOGUE
OF
ST. JAMES MANUSCRIPTS
VOLUME V

CALOUSTE GULBENKIAN FOUNDATION ARMENIAN LIBRARY

ՆԱԽԱՐԱՐ ԵՄԵՆԻԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ

GRAND CATALOGUE
OF
ST. JAMES MANUSCRIPTS

VOLUME V

BY

BISHOP NORAIR BOGHARIAN

JERUSALEM

ARMENIAN CONVENT PRINTING PRESS

1971

CALOUSTE GULBENKIAN FOUNDATION ARMENIAN LIBRARY

ՀԱՅԿԱՆ ՍՏԵՆԱԶՐԻ ԳՍՏՈՒՄՑ ԿԻՒՊԵՆԿԵՆԻ ՀԻՄՆԱԴԿՈՒԹՅԱՆ

ՄԱՅՐ ՑՈՒՑԱԿ ՉԵՌԱԳՐԱՑ ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈԲԵԱՆՑ

ՀԱՏՈՐ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԿԱՋՄԵՑ

ՆՈՐԱՅՐ ԵՊՍ. ՊՈՂԱՐԵԱՆ

ԵՐՈՒՍԱԴԵՄ

ՏՊԱՐԱՆ ՍՐԲՈՑ ՑԱԿՈՐԵԱՆՑ

1971

III
A 3759

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄԻ ՄԱՍ

ՄԱՅՈՒՆՈՒՄԻՆ ԵՐԿՐՈՒ

Հ Բ Ա Մ Ա Ն Ա Ի

ՏՆՕՐԷՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ

Ս ՈՒ Բ Բ Ա Թ Ո Ռ Ո Յ Ս

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

Սրբոց Յակոբեանց Ձեռագրաց Յուցակի այս նոր հրատարակութեան մեկեմասութիւնը ազնուաբար ստանձնեց Գալուստ Ս. Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան Պատուարժան Վարչութիւնը, որուն դարձեալ կը յայտնենք մեր ջերմ շնորհակալութիւնը:

Վստահ ենք որ, մեզի հետ միասին, Հայ բանասիրութեան եւ մշակոյթի բոլոր նուիրեալ աշխատասիրներն ու բարեկամները. երախտագիտութեամբ եւ օրհնութեամբ սլիտի յիշեն անունը այն Մեծ Հայուն, Գալուստ Ս. Կիւլպէնկեանի, որ իր հաստատած հոյակապ Հիմնարկութեամբ, բազմաթիւ բարեբարութեանց կարգին, հանդիսացաւ նաեւ Հայ մշակոյթի գերագանց զնահատողը, հովանաւորողը եւ տարածիչը:

Հայ երուսաղէմը, որուն հանդէպ այնքան ինքնաբոյս սէր եւ հոգածութիւն ունէր Մեծանուն Բարեբարը, այս հրատարակութեամբ համեստ յուշարձան մը կը կանգնէ իր անգուգական բարեկամին՝ Գալուստ Ս. Կիւլպէնկեանի յաւերժալոյս յիշատակին:

ՆՈՐԱՅՐ ԵՊՍ. ՊՈՂԱՐԵԱՆ

Բ Ա Յ Ա Տ Ր Ա Կ Ա Ն

Երասագէտի Սրբոց Յակոբեանց վանուց Զեռագրաց Մատենադարանի գրչագիրներում Յուսէպիմ այս Հիմնգրորդ Հատորը կը պարունակէ նկարագրութիւնը 333 գիրքերու. քիւ 1366—1700: Կարծէ Աշի որ ներկայ հաստիւն մէջ նկարագրուած են շուրջ ութսուն Շարակնոցներ. քնդհամրապէս փոքրադիր. որոնցմէ մէկ քանին շատ արժէքաւոր են իրենց հին կամ հագուադէպ դասաւորումով, եւ պիտանի՝ Շարակնոցներու յաջորդական եւ տշլագան խմբագրութեանց ուսումնասիրութեան համար:

Զեռագիրներու յաջորդական քուտեամարէն գատ. գիրքերու անունին իմ. կ'երեւին քուտեամներ. որոնք կը ցուցնեն յիշեալ գիրքին քանիքորդ օրինակն ըլլալը: Իսկ հեղինակի կամ քարգմանողի անունին կից գտնուող քուտակներ կը ներկայացնէ երկին յօրինման կամ քարգմանութեան տարին: Ընդհանրին գրչութեան քուտակներ, եթէ ծանօթ է. դրուած է աջակողմեան սիւնակին վերեւ, իսկ վայրը՝ ռնոր հանդիպակաց կողմը:

Այս հատորին մէջ գտնուած են մանրամասնական եւ գարդագրական աւելի քան վեց տասնեակ մտայններ, առնելով աստ նկարագրուած ճեռագիրներէն, այդ կերպով գաղափար մը տուած ըլլալու համար՝ յայտնի. ամշայտ, եւ մտայտնող նկարագրներու եւ ծաղկոցներու արուեստին մասին: Այդ նկարներուն մէջ կարեւոր տեղ մը կը բռնեն Շարակնոցներէ բերուած մտայններ: Հայ մանրամասնական արտմութեան համար տնտաւակայն օգտակար պիտի հանդիսանան անոնք գէշ մասամբ:

Այս հատորին մէջ առած ենք մեծ. աւելի քան 70 կարն կամ երկար քնագիրներ, որոնցմէ շատեր կը ներկայացնեն մեծ շահեկանութիւն. պատմական, մատենագրական, եւ այլ տեսակէտներէ:

ՆՈՐԱՅՐ ԵՊՍ. ՊՈՂԱՐԵԱՆ

10 փետրուար 1971

Երասագէտ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԵՍԱԿԱԴՐԵԱԼ

(Փակագծով դրուած քուանշանները կը ցուցնեն թէ Ոռոն գիրքէն
 քանի օրինակ կայ Ոսիսմիքաց չորս հատորներուն մէջ :

Ազամգիրք .— *Ռաբի կայ . Սինեաց(3)* .— 1417, 1514, 1529
 Ազօրագիրք(3) .— 1441, 1449, 1462, 1478, 1486, 1487, 1525, 1533, 1548,
 1570, 1662

- » — *Եփրեմ Խուրի* 1525
- » — *Յակոբ Վրդ . Կրակացի* 1462
- » — *Սարկաւաղ Վրդ* . 1525
- » — *Սիմէոն Կթղ* . 1487
- » Ս . Տեղեաց .— *Վարդան Վրդ .(3)* .— 1429, 1449, 1485, 1486,
 1525, 1576, 1662

Անգիտաց Անպէտ .— *Ամիրտուլաթ Ամասիացի(1)* .— 1542
 Աշխարհագրութիւն .— *Մելքիսեղ Վրդ* . 1553
 Աշխարհագրութիւն .— *Վարդան Վրդ .(5)* .— 1477, 1506, 1514, 1529
 Ապաշխարութիւն Աղամայ .— 1458

Առակագիրք(4) .— 1605
 Առակագիրք .— *Վարդան Վրդ* . 1444
 Առարկութիւնի եւ Լուծումնի .— *Մ . Ֆեպուռու(1)* .— 1496
 Աստղաբաշխութիւն .— 1543

Աստուածաբանութիւն .— *Աստուածատուր Եպս . Լեւացի* 1599
 » — *Թ . Աղուէնացի(4)* .— 1389
 » — *Սիւթոս(6)* .— 1475

Ասեմական Խօսք .— *Ն . Լամբրոնացի* 1542
 Աւետարան(7) .— 1515, 1520, 1549
 Աւետարան Մանկութեան .— 1432

Բանի Զարիւ .— *Ն . Շնորհալի(1)* .— 1404, 1447, 1579, 1604, 1633, 1638,
 1694

Բառագիրք(11) .— 1372, 1422, 1426, 1437, 1448, 1506, 1666, 1672, 1682,
 1699

Բառգիրք .— *Երեմիա Վրդ .(2)* .— 1422
 Բառարան Ս . Գրոց .— 1666

Գանձագիրք(6) .— 1521
 Գիրք Ազօրից .— *Եփրեմ Խուրի (Տպ)* .— 1449
 Գիրք Ազօրից եկեղեցւոյն Հոռվմայ .— 1392
 Գիրք ի վերայ Բնութեան .— *Իշախ Գահանայ(4)* .— 1584
 Գիրք Հոգեաց .— *Թրդմ . Ստ . Լեւացի(3)* .— 1454, 1491
 Գիրք Հոգւոց եւ Հրեշտակաց .— *Թրդմ . Ֆրա Զուտն(3)* .— 1628
 Գիրք Մտածմանց .— *Թրդմ . Ղուկաս Վրդ . Խարրեղցի* 1393

Դաշանց Թուրք .— 1415, 1672

Երազահան .— 1405

Զտուքին Հայկաբանութեան .— 1500

Հակաց Գիրք .— Դարձ Փխխախայ(3) .— 1584

ժամագիրք(5) .— 1618

ժամանակագրութիւն .— Միտայէլ Ասորի(8) .— 1553

» — Սամուէլ Անեցի(8) .— 1553

» — Յոանն Գէորգիոս 1461

ժողովածոյ .— 1370, 1372, 1376, 1379, 1391, 1394, 1397, 1398, 1399, 1404, 1410, 1411, 1413, 1415, 1418, 1419, 1422, 1424, 1426, 1428, 1433, 1440, 1444, 1448, 1453, 1456, 1458, 1464, 1465, 1468, 1472, 1474, 1475, 1476, 1477, 1480, 1482, 1483, 1485, 1488, 1490, 1495, 1499, 1500, 1504, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1513, 1514, 1517, 1519, 1537, 1538, 1540, 1541, 1545, 1568, 1569, 1571, 1573, 1574, 1582, 1584, 1589, 1591, 1593, 1600, 1605, 1615, 1616, 1622, 1640, 1647, 1656, 1660, 1672, 1681, 1695, 1698

Խմաստութիւն Սիրաբայ(5) .— 1526, 1652, 1656

Լուծումն Առաքինութեանց .— Գ. Տաթևացի(1) .— 1584

» Գրչութեան Արիստակիսի .— Գ. Տաթևացի(4) .— 1584

» Գրչութեան Գէորգեայ .— Գ. Տաթևացի(4) .— 1584

» Մեկնութեան Յոբայ .— Գ. Տաթևացի(10) .— 1394

» Պարապմեց .— Գ. Տաթևացի(3) .— 1643

» Պերիարմէնիստայ .— Գ. Տաթևացի(5) .— 1584

» Պերիարմէնիսի .— Յ. Որոտնեցի(1) .— 1631

» Պոքիւրի .— Գ. Տաթևացի(4) .— 1584, 1631

» Ստորոգութեանց .— Գ. Տաթևացի(5) .— 1463, 1584, 1631

Խազգիրք(1) .— 1521, 1635, 1654, 1677, 1685, 1689, 1692

Խոստովանարան .— Թրդմ. Յովհ. Վրդ. Կ. Պոլսեցի 1515

Խոյրիդատետր(14) .— 1510, 1525

Խրատ Գրչութեան .— Արիստակէս(7) .— 1424, 1682

Խրատ Գրչութեան .— Գէորգ Սկևռացի(5) .— 1424, 1490, 1506, 1682

Խրատ .— Նեղոս(1) .— 1656

Խրատ վասն Ստուդիային Գիտութեան .— Աղաբիս Վրդ. Ստանեցի 1560

Կանոնք Կոստանաց Ուստուլայի .— Թրդմ. Ղուկաս Վրդ. Խարբէրդցի 1373

Կեբակուր Քահանայից .— Թրդմ. Վարդան Կրօնաւոր(2) .— 1421, 1466, 1475, 1502

Համառոտ Տեսութիւն Քերականի .— Յ. Մործարեցի(3) .— 1514, 1678

Հայեյի վարուց .— Թրդմ. Ստ. Լէւոնցի(8) .— 1450

Հարանց վարք(22) .— 1409, 1602, 1686

Հարկաւոր վեցերորդ .— Եւսդր(2) .— 1407

Հարցմանց Գիրք. — Գ. Տաթևացի(9) — 1546

Հաւաքածոյ Բանք. — 1371

Հին Կտակարան(7) — 1661

Ձեռնահամարային. — 1565

Հառք. — Գ. Նաղիանցացի(7) — 1414

Հառք. — Վարդան Աղեկցի(3) — 1494, 1498, 1572

Հարտասանութիւն. — Մխ. Արքայ(7) — 1369, 1380, 1395, 1544, 1559

Մարտոց(25) — 1382, 1427, 1445, 1471, 1492, 1528, 1539, 1561, 1603,

1609, 1646

Մատենագրութիւնք. — Գր. Նարեկացի(2) — 1452

Մարդակազմութիւն. — 1537

» (1) — 1537

» — Բուսայիտ(3) — 1584

Մեկնութիւն Առակաց. — Գ. Տաթևացի(13) — 1408, 1423

» Արարածաց. — Յ. Թլկուրանցի(1) — 1480, 1493, 1529, 1652

» Բարձրացուցե՛լ ձառին — Ներսէս Կթղ. (1) — 1631

» Դանիէլի — Վարդան Վրդ. (10) — 1681

» Խաչնայ. — Գ. Տաթևացի(8) — 1450

» Երզոց Երզոյն. — Գ. Նարեկացի(11) — 1469, 1552, 1650

» Երզոց Երզոյն. — Գ. Տաթևացի(16) — 1408, 1423, 1650

» Երզոց Երզոյն. — Վարդան Վրդ. (12) — 1650

» Եւզգրի Ուր Խորհրդոց. — Մատթէոս Վրդ. (4) — 1459

» Ժողովարդի. — Գ. Տաթևացի(12) — 1408, 1423

» Խմաստութեան. — Գ. Տաթևացի(12) — 1408, 1423

» Ծմնդոց եւ յիւր. — Գր. Խրաթեցի(1) — 1622

» Հարիւրաւորացն Եւզոյնայ. — Կիրակոս Վրդ. Երզնկացի(5) — 1407

» Հնգամատենի. — Վարդան Վրդ. (14) — 1446

» Դուկստու. — Մատթէոս Վրդ. (10) — 1574

» Մատրէոսի. — Գ. Տաթևացի(19) — 1619

» Յայտնութեան. — Անդրէաս Եպս. (2) — 1587, 1601, 1681

» Յովհաննու. — Գ. Տաթևացի(10) — 1442

» Ննցման Յովհաննու. — Ն. Լամբրոնացի(8) — 1587

» Պատարագի. — Յովհ. Արճիւնցի(3) — 1415, 1616, 1652, 1698

» Պատարագի. — Յովհ. Երզնկացի 1444, 1493

» Սահմանաց Դաւրի. — Առաքել Եպս. Սինեայ(17) — 1368, 1477

» Սաղմոսաց. — Գ. Տաթևացի(16) — 1530

» Վիշապին Յայտ. Յովհաննու(1) — 1420

» Տումարի. — Յակոբ Վրդ. Ղրիմեցի(10) — 1385, 1388, 1495, 1554, 1574

» Քերականի. — Վարդան Վրդ. (2) — 1590

» Քերականութեան. — Առաքել Եպս. Սինեայ(5) — 1468

Յազագս Աշխաբի. — Թրդ. Գ. Վրդ. Պալատցի 1435

» Առաքիճութեանց. — Արիստոտէլ(5) — 1501, 1506

» Գլխաւորութեան Պետրոսի. — Թրդ. պատրի Բարդուղիմէոս 1668

Յաղագս Երկն. Քառանյապետութեանց. — Թրդմ. Ստ. Սիւնեցի(8). — 1386, 1524

» Եօթն հարերդաց. — 1527

» Եօթն հարերդաց. — Բարթ. Եսս. (14). — 1424

» Եօթն հարերդաց. — Կղեմէս(3). — 1389

» Հաւատյո Բրիտոմէից. — Պօղոս Փերոմալի(11). — 1374

» Ուղիղ Դաւանութեան Հայոց. — Յովհ. Վրդ. Ջուղայեցի 1610

Յիսուս Որդի. — Ն. Շնորհալի(14). — 1404, 1447, 1472, 1476, 1579, 1604, 1633, 1638, 1651, 1660, 1694

Նամականի. — Գր. Մաղխտորոս(3). — 1523, 1607

Նարեկ. — Գր. Նարեկացի(14). — 1377, 1430, 1438, 1452, 1576

Ներածութիւն Պարփւրի(11). — 1411, 1474, 1501

Ներբողեանք Լուսաւորչի. — Յ. Ոսկերեան 1484

Շաղկապ Կտուածաբանական Գրքի. — Մկկն. Սիմէոն Եսս. Դառնեցի (8). — 1383

Շարական(7). — 1367, 1390, 1403, 1436, 1457, 1460, 1467, 1481, 1489, 1497, 1511, 1534, 1535, 1550, 1556, 1558, 1564, 1566, 1567, 1575, 1577, 1578, 1580, 1581, 1583, 1585, 1588, 1594, 1595, 1612, 1613, 1614, 1620, 1624, 1625, 1626, 1627, 1629, 1632, 1634, 1635, 1636, 1637, 1639, 1641, 1642, 1644, 1645, 1648, 1649, 1653, 1654, 1655, 1657, 1658, 1659, 1663, 1664, 1665, 1667, 1669, 1670, 1671, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1679, 1680, 1683, 1684, 1687, 1688, 1689, 1691, 1692, 1697, 1700

Ողբ Եղեւիտյ. — Ն. Շնորհալի(2). — 1396, 1447, 1482, 1563, 1638, 1660

Ոսկեփորիկ (Ժողովածոյ). — (6). — 1381

Պատասխանի առ Թեոփիստէ. — Պօղոս Տարսնեցի(2). — 1547

Պատմութիւն Աղեփոանդի(5). — 1472

» Ասանէրայ. — 1537

» Եւ հոսք Խիկարայ(6). — 1495

» Եօթն Իմաստասիրաց. — 1598, 1656

» Հայոց. — Փաւստոս Բուղանդ(5). — 1553

» Մեծին Ներսէսի. — Մեարոպ Երէց(5). — 1547

» Յաղագս Աշխարհի. — Արիստոտէլ(4). — 1501

» Պղնծէ Քաղաքի(2). — 1503

» Վեմայի Եւ Փարեզի. — Թրդմ. Յովհ. Քհն. Տէրեցի 1503

Պարգատմար(3). — 1676

Պարգատմար (Խ. Տպ.). — 1403

Պերիարմէնիաս Արիստոտէլի. — Մկկն. Դաւթի(10). — 1411, 1443, 1501

Սահմանք Իմաստասիրութեան. — Դ. Ներսիսեցի(11). — 1405, 1470

Սաղմոս(10). — 1596, 1597, 1608, 1651, 1683, 1696

Սաղմոս Տաղաչափեայ. — Յակոբ Քհն. Էւդոկիացի(11). — 1531, 1621

Սանդախտ Կտուածային Եկեղ. — Յովհ. Կլիմաս(2). — 1561

Ստորագրութիւնք. — Արիստոտէլ(11). — 1501

վասն Տասն վաճառականաց — Վարդան Վրդ. Մարաթացի(2) — 1690
 վարդապետութիւն Եկեղեցւոյն Գաղղիոյ — Թրդմ. 141 — 1385
 վարդապետութիւն ձշմարտութեան — Պ. Վրդ. Թիֆլիսցի(8) — 1395.

1421, 1465, 1466

վարք եւ կրատք իմաստաւիրաց — 1512

վարք Ոսկեքերանի(1) — 1488

վերլուծութիւն Ներծ. Պորփիրի — Դասիթ Անյաղթ(2) — 1411. 1474

վերլուծութիւն Քերականութեան — Եսայի Նշեցի(4) — 1468

Տաղարան(3) — 1417, 1455, 1532, 1555

Տաղագիրք — 1400

Տոմար — Յակոբ Քանգանեան 1425

Տոմարագիտութիւն — 1384

Տրամարանութիւն — Բարթ. Եսս. (1) — 1501

» — Թրդմ. Յովհ. Վրդ. Ամասիացի 1412

» — Սիմէոն Վրդ. Զուղայեցի(5) — 1470. 1516

Տօնացոյց(4) — 1403, 1457, 1657, 1676, 1677, 1685, 1689

» — Գէորգ Վրդ. 1692

Քարոզագիրք — 1378, 1401, 1402, 1406, 1431, 1434, 1439, 1459, 1536,
 1557, 1623

» — Ղուկաս Վրդ. Լոռեցի(6) — 1366, 1473, 1479

» — Գ. Տաթևացի(2) — 1451, 1592, 1611, 1617

Քերականութիւն — Դ. Թրակացի(8) — 1468, 1514, 1678

Քերականութիւն — Սիմէոն Վրդ. Զուղայեցի(4) — 1416, 1505, 1590

Քրիստոնէական — 1387

» — 1606

» (Թիւրքերէն) — 1518

Օրէնք եւ Սովորութիւնք Երրայեցոց — Թրդմ. Հ. Իդնաուրուս Վրդ(1) —
 1461

Բ Ն Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

	էջ
1. — Ողբ. — Յակոր Սըսցի	15
2. — Պատմութիւն պիղծ քաւթումին	17
3. — Տաղ Բլբուլի. — Դաւիթ	43
4. — Տաղ Յարութեան	44
5. — Ամուսնի Հրեշտակապետաց	45
6. — Տաքմանի Գիւղին Գգիրը	46
7. — Տաղ. — Այ Տէր տէրանց. — Քօթան	48
8. — Յաղագս ուրացեալ քանանային	58
9. — Տաղ Վասն Ծիծաղելոյ Մարդկան	77
10. — Յայնելից բերի քաղի. — Ղուլղլի Երզնկացի	92
11. — Ժամանակագրութիւն	96
12. — Խրատ տղայ կարգացնելու	111
13. — Գիր Որդան	117
14. — Յաղագս Գրեանցն Սողոմոնի	140
15. — Պատրաստութիւն Թամաբաց	142
16. — Գայկապ	143
17. — Փառք ամեղին Աստուածութեան	143
18. — Ուսման ասեմ գրեմ սաղմոսին	146
19. — Տաղ ի վերա Սասնիցի Տամուտիրոյն. — Յակոր Եսս. Լըծկեցի	148
20. — Ապաշխարութիւն Նախահարն Աղամայ	161
21. — Շարական Վարդանայ	163
22. — Շարական Սրբոց Սուքիասանց	164
23. — Շարական Զորից Աւետարանչացն. — Կիրակոս	164
24. — Աղօթք Պաշտամութեան ամ. չարէ	164
25. — Հրեշտակի եւ իշխանութիւնի մոցս	208
26. — Պատմութիւն՝ Տիրասէր Շուն	219
27. — Շարական Ծղիայ Մարգարէի. — Գրիգոր	220
28. — Վասն Երկաթի ռակեջրի	221
29. — Կանդակ Արծալման Աղթամարայ. — Կիրակոս Կթղ.	222
30. — Թուի Ներկելու Խրատ	224
31. — Խրատք Նազաշի	224
32. — Աղօթք Պաշտամութեան	226
33. — Ամուսնի Խաղից	243
34. — Այր կատակախօս եւ ծաղրաբան	245
35. — Տաղ. — Նոր սիրելոյ քամար ունիմ շատ քաւս. — Նազաշ	247
36. — Աղօթք Տէրու մական. — Խաչատուր Վրդ.	249

37.— Երէց ռմն եւ մեղուք	289
38.— Դաւանութիւն Հայաստան ի ժամ մկրտութեան	277
39.— Տաղ մնջեցելոց.— Իմնի հալալ արեք	278
40.— Մահ Աղամալ	280
41.— Շարական.— Որ ի յամսեան վեցերորդին	289
42.— Տաղ.— Թրխիկ մի տաք	294
43.— Տաղ.— Առաւօտուն ի դէմ լուսուն	295
44.— Ոտանաւոր.— Թրիմ հազար Հայոց ազգին	300
45.— Վասն Տարօնեցի Պօղոս Վարդապետի	307
46.— Շարական.— Որ ի յամսեան վեցերորդի	326
47.— Թուրք իմնօղեցիոս Բժ աներարդ տալի	336
48.— Պատասխանի առ Իմնօղեցիոս ԺԲ. փափ	337
49.— Կանոն Սրբոց Աւետարանչացն.— <i>Կիրակոս</i>	340
50.— Աղեքսանդր եւ Ոռն	344
51.— Աղեքսանդր եւ Կրիսյ	344
52.— Աղուէս եւ քոռաբար	345
53.— Աղուէս եւ արուեստի իւր	345
54.— Շարական.— Յորժամ եկն Յիսուս	372
55.— Աւերածութիւնք շահ Թահմազի (1553)	374
56.— Որպիսութիւն օժման կարողեկեօի	380
57.— Կար մի մեղր	400
58.— Բաճի վախճանեց տղայ իսաակաւ	403
59.— Ողբ ի վերա տղայոց	405
60.— Աղաւթ գառնի ի Կիրակէ Զատիկն	406
61.— Թվականք ամցեալ ժամանակի	408
62.— Վասն սիրոյն Աստուծոյ եւ Սրբոց մորա.— <i>Յակոբ ՔՀՆ. Եւ.—</i> <i>դուկիսցի</i>	424
63.— Երգ.— Հայր անկիգրն եւ զքաճակեմ.— <i>Հայրապետ Երէց</i>	463
64.— Յազագս շարականացն քէ ռմ է ասացեալ	472
65.— Վասն սեմնչելեաց Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին	475
66.— Կոնդակ Արձակամ.— <i>Կիրակոս Կթղ.</i>	478
67.— Բրիստոս պատարագեալ	484
68.— Գիր պստպանութեան վասն Ստեփ. Քահանայի	501
69.— Յօրինող շարականաց.— <i>Ստեփանոս Երէց</i>	518
70.— Ուղիցիք միաճամուռ	546
71.— Նախարարն Ժ. Վանուականաց.— <i>Վարդան Վրդ.</i>	555
72.— Տաղ.— Խաղաղական կեմօք կաի	563
73.— Բանք յուսադրականք եւ միտարականք	564
74.— Տաղ Յո 'ամնու.— Յովնանէս մեծ մարգարէ	566
75.— Ս. Գիրք ըստ Երեմիայեց	573

Ներքոյ Կոմիտէ-յս ներսէ կրօնաւոր յեղեղէ Երկր-ի :

Յիշատակագրութիւնք Գրչի.—

1.— Թղ. ՃիճՅ. մանրատու.— Է։ յորժամ կարդաք զմեղաւոր մեղ սորին յիւլէք և որ դամէն առէ ամէն։

2.— Թղ. ՃՂԸՂ.— ... Որոց փրկեսցէ Գ.ս. Ած. ամ. Հաւատացեալ քրիստոնեայ. և զանարժան Ըստմապօյցի զպիւրս, զոր անունս [ունի] և զործս ոչ, յիւնցէք ի մեղսաբաւիշ աղաթս ձեր, և Ած. զձեզ յիւլ ամէն։

3.— Թղ. ՄԽԹՁ.— ... Որ և Հանդուցանէ Տէր Ած. զգծող սուրբ զորոյ զՊաղտիքիս զանարժան, և զծնողքն իմ, և զա-

մենայն ննջեցեալսն իմ յիւնցէք ամէն։

Ծանօթ.— Ընդգծեալ անունը զիծուկէտ ծածկապրով է, նոյնպէս և յաջորդ յիշատակագրութեան մէջ։

4.— Թղ. ՅԺԵՅ.— Որ և կատարեսցէ Տէր Աստուած զամենայն խնդրուածս ասացող սուրբ զորոց տէր Խաչատուրն, որ փափաքանօք էառ զդիրքս զբնէրէտ, և Աստուած զձեզ յիւլ, ամէն։

Այլ և նորոգող սորին Ըստմապօյցի Պաղտիքիս զպիւրս յիւլ Աստուած զձեզ ի բարին յիւլ, ամենազդիւր լեռութիւնս յաջ մերոց զի կար մեր այս էր։

1367

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 8

(ԺԷ. ԳԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւայ 15.5×10.5×7.5։ էջք 796։ Հանգամանք շատ լաւ։ Թուղթ տոկուն։ Գրութիւն՝ խորագրերը և սկզբնատուերը կարմիր, սկզբնատուերը բաց կանաչ, կապոյտ, և կարմիր, մնացեալը սեւ մեկանոյ, միասին, 18 տող։ Բոլորգիր վարժ։ Համառօտագրութիւնք սովորական։ Խազագորութիւն ըստ պատշաճի։ Գունաւոր դարդազիր՝ կանոններու սկիզբը։ Գլխաւոր զարդ կարդ մը կանոններու սկիզբը, շատերը անաւարտ։ Կանգնազմ տախտակեայ զըծաղարդ։ Առանց իջանամարի մէկ թերթ թուղթ սկիզբը։

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Կամովն Սք. Աստուածածնիմ Յրմնդեանն.— Երդեցէք որդիք Սիովնի երդ նոր...։

էջ 84.— Շարական Թեոդոսի ուրբ և աստուածասէր եւ քարեքայտ քաղաքացի և զիշխմանցմ զօրաց.— Որ զերկնաւոր Թաղաւորութեանդ ք...։

էջ 211.— Շարական Սք. Լուսաւորչիմ.— Այսաւոր զուարճացեալ ցընծայ եկեղեցի...։

էջ 514.— Ամօիմք Սուրբ Աստուածածնի, ի յեզրմկացի կիրակոս վարդապետէ ասացեալ.— Արևելք զերարիւն...։

էջ 620.— Շարական Տարագրութիւն եւ ընկերաց Ուրիմ.— Տեւեալի տաւնիւ սրբոց...։

էջ 726.— Ի Հանդերձեալ նորոգմանն...։ Հմմտ. Պարսկանոն Շարականներ, էջ 187։

էջ 789.— Շարական է հոտաճարականն որ Թ. ակնեմ վանքմ կատարեցան, որ յամու Սք. կրպտ.— Յաւուրս վերջին ժամանակին...։

էջ 792.— Շարական Բժան Առաքելոց.— Ի յանահման ծովն...։

Յիշատակագրութիւնք սկիզբի թերթի վրայ, նորոգարի անհարթ։

Թվին ԹՃԺԹ [=1670], մայիսի 16, օրն Հոգոյ զալտեան կիրակին, օրն Վեցայ զպիւր, Դ աստիճանաւ, և Մեղրիսէթ ծառա Յիսուսի Քրիստոսի։

Եւ զարձեալ Թվին ԹՃԻԳ [=1674], նոյնմբերի Թ օրն Հրեշտակապետին տօնին կիրակին քչ. օրն Վեցայ օազ սարկառ 2 աստիճանաւ, ծառա Յիսուսի Քրիստոսի։

և. դարձեալ թվին ՌՃԻԴ [=1675].
 ցկեպեմբերի և օրն կիրակի յարհնուեցայ
 քահանայ է աստեմանաւ, Մկրտիկ ծա-
 ռայ Յիսուսի Քրիստոսի:

Մնունդն տէր Մկրտիկ թվական

Յին ՌՂԹ [=1650], և տանուտէրն Յուն էր
 և րանայի զերն Ո յէր և ունեւար ի Ժ և և
 օրն կիրակի. Ած. փորձանաց ազատէ, և
 Քրիստոսի վառք յօրտեանաւ ամէն:

1368

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆՀՄԱՆԱՑՆ ԴԱԽԹԻ.— 18

ԱՌԱՔԵԼ ԵՊՍ. ՍԻՆԵԱՑ

(ԺԸ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15.5×10×4.5: էջք 588: Հան-
 դամանք շատ լաւ, Թուղթ տոկուն: Գրու-
 թիւն՝ խորագիրները, բնարանները և զը-
 խագիրները կարմիր, մնացեալը սև: Մեյու-
 նով, միասին, 26 տող: Նոտքայիլը: Հա-
 մառտադրութիւնք առատ: Կարմրայիծ
 դարդադիր սլրակադրութիւնքով սկիզբը: Կա-
 ղեկագոմ տախտակեայ դրոշմադարդ: Դա-
 տարկ թուղթք սկիզբը եօթ թևք:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Տէր Առաքելի երամեծի եւ
 քաջ հոգեւորի եւ ամլազք փիլիսոփայի, ա-
 շակերտի երից երամեւոյն Գրիգորի տիեզե-
 րայայտ վարդապետի, արարեալ բամա խրա-
 տակամ, ռգեշահ, եւս համեարս իմաստա-
 յեզս, ի մեկնութիւն Սահմանաց Գրոցն, ի
 յիդձ մաղթանաց, ումանք բամասիրաց, եզ-
 քարց հարազատաց, Ռոքն աշակերտացն.—
 Սահման թէ քանի նշանակութիւն ցուցանէ:
 Լծ. Այսինքն տասն յատկութեամբ դանա-
 դանի...

էջ 27.— Նորիմ տէր Առաքելի հոգե-
 Ռոքն եայրապետի վասն Սահմանացն Դա-
 րի Քաղուածոյ բամ.— Որք միանգամ: Լծ.
 Բաղմաւորակի զնէ, ալսինքն, դի ամենե-
 ցուն է իմաստութիւն...

էջ 519.— Նորիմ տէր Առաքելի Սիւմ-
 եոց Նախագառնի, ի տեսութիւն բամին ար

ասէ. Ամեմայն չար տանջելի.— Ձեռն է որ
 ասէ ամ. չար տանջելի: Պի. վերայ այսր
 րանի ԼԳ ինչ խնդրել է...

Մանօք. Գրչի, տոորին յուսանցքին.—
 Առաքել վարդապետս զկրայեցոյ մեկնածն
 կու պարզէ:

էջ 562.— Կատարեցաւ Քաղուածոյս
 Սահմանաց Գրոցն Դաւթի,

էջ 563-581, 583, 585-588, դատարկ:
 էջ 592, տարբեր գրով.

Ստեփանոս քաղցրիկ տառարկ...

Արիփայկ մ յուսապաշտ...

Յիշատակագրութիւն. էջ 584, տար-
 բեր գրով.

Մնա, մահտեսի Եակոբի որդի Ապար-
 իա, թրվին ՌՄԱ [=1752] յունիսի ԺՁ օրն
 Դչ. պթ է ժամին, Այծեղձուր կամ Աղեղնու-
 ր:

Մնա, Մարիամ, թվին ՌՄԴ [=1755]
 յունիսի ԲԺ օրն Բչ. պթ. Յուն կենդանա-
 կերպ:

Մնա, Նիկար, թվին ՌՄԵ [=1756]
 փետրվարի ԻԴ օրն կիրակի, Այծեղձուր
 կենդանակերպ, և մեռալ օգոստոսի ԺԵին
 ուրպաթի:

Մնա, Փիլիպոս, թվին ՌՄԶ [=1757]
 յունիսի ԺԳին օրն ուրպաթ Գ ժամին, Կը-
 խո կենդանակերպ, յունիսի Թ:

1369

ՃԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Տ

ՄԽԻԹԱՐ ԱՐԲԱՅ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Ծառայ 16.5×11×2: էջ 190: Հանդամանք անբաժար. վնասուած ցեցերէ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը և սկզբնատողերը կարծիք, մնացեալը սև մէլանով, միասին, 21 տող: Նոտրապիր վարժ: Համառոտութիւնք սոյնորական զրեթէ: Կաշկակաւ տախտակէւ զրոյժապարհ քայքայուած:

Ճակատ. էջ 1.—

Համառոտ ճառասանութիւն, դիրքին

ունի, և վայելու: օրինակաւ: Շարադրեցեալ աշխատասիրութեամբ տեառն Միթաբայ վարդապետի Սերաստացոյ Արայ Հայր կոչեցելոյ... Եւսի Տեառն 1753, ի վէնէտիկ, բնծառաց տեղաբերութեամբ:

Ստորին լուսանցքին, անհարթ զրով. — Թաղէոս վարդապետին է: Շնորհի սիրելոյն իմոյ Եօնաննէ վարդապետին, յաւուր տեղաբերութեան իւրոյ, 1791, զեկտեմբերի 28ին:

1370

ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Ծառայ 15.5×11×2: էջ 172: Հանդամանք բաժարար. վերջին հնգոյն պրակները ցեցակեր: Թուղթ կրկնատեսակ, Գրութիւն նոյնպէս: Կաշկակաւ տախտակէւ զրոյժապարհ:

էջ 1—126, Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ յնդհանրապէս սև մէլանով, միասին, Նոտրապիր անհարթ:

Ա.— էջ 1.— Բան զովստից և վարուց ամենօրհնակ Կոստին Մարիամու, ասացեալ ի սրբոյն Գրիգորէ: — Հայտ է զի սուրբքն ամենեքեան որ ի հնումն...

Բ.— էջ 43.— Եւ իրբէ մերձեցաւ ծրնունդն Մարիամու ասէ Յովսէփ...

Գ.— էջ 57.— Եւ զիտէր է զի Ժ... պատուհաս տուաւ Աստուած Աղամայ...

Դ.— էջ 61.— Նախ տեսցուք թէ զինչ է մարդարէութիւն. մարդարէութիւն է նախակինջն զիտութիւն ամանակաց անցելոց ներկայից և ապագայից...

էջ 76—79, զատարկ:

էջ 80.— Ահ և զոյրման եկն ի վերայ իմ...

Ե.— էջ 83.— «Մեկնութիւն տուակի տնտաւկ սրբոյն, ի յետնոց»:

Զ.— էջ 99.— «Յգ. բժշկութեան քրտոյնքոյն. նոյն աղասաց ոճով»:

էջ 127—172: Պրակք ԺԳ—ԺԴ. Թուղթ բաժարակէւ, Գրութիւն՝ խորագիրները և զլիտողները կարծիք, մնացեալը սև մէլանով, միասին, 27 տող: Նոտրապիր մանր, անարուեստ: Համառոտութիւնք սոյնորականէն տեւիչ: Ուղղապարթիւն քիչ մը տկար: Գրի, և Ստացող Պետրոս Կթղ. Բերիացի (1724):

Ի.— էջ 127.— Պատմութիւն Աղամայ և Եւայի. սկիզբը թերի... զի Երթեալ պատմեցէ զտառապանս իմ Աղամայ. և կօղանկան լեր Եւայի, աղայեմ զձեզ ամենայն լուսաւորք, յորժամ Երթայք դուք յա—

բեւեւ, պատմեցէք տեսնոն իմում Աղամայ
վասն ցաւոց իմոց...

Ասէ Աղամ ցեւա. Արդեաւք սպանա-
նէ կալէն ղԱրէլ. աղէ մեկնեացուք ղոնոսա-
ր միմեանց, եւ արասցուք նոցա իւրաքան-
չիւր տեղիս, եւ թողցուք զնոսայ անդ, եւ
մի տացուք մեկ տեղի չարին...

Եւ ապա Հիւանդացուս Աղամ զուղի
մահու, եւ աղաղակեաց ի ձայն մեծ եւ ասէ.
Իկեկեցեն եւ ժողովեցին առ իս ամենայն
որդիք իմ ղի տեաից ղոնոսա յառաջ մինչեւ
մեռեալ իցեմ...

Գոչեաց Եւս ի վերայ զապանին ասէ.
Ով զապան ղու, ղիարդ ղու ոչ երկնչիս Աս-
տուծոյ, ղի Համարձակեցար մարտնչի ի
պատկերդ Աստուծոյ, եւ կամ ղիարդ բե-
րան քո, եւ զօրացան ժանիք քո, եւ խողա-
ցաւ մաղ քո...

Յայնժամ Եկեցէ սերիկին Քրիստոս
յարուցանել զմարմինն Աղամա, վասն ան-
ցանաց նորա որ եղեն Եկեցէ ի Յօղանոն
եւ մկրտեց ի նմանէ. եւ յորժամ ելցէ նա
ի ջրոյ անտի յայնժամ Եկեցէ Միքայէլ եւ-
ղովն ցնծութեան եւ օծչէ ղԱղամ նոյլաւ,
եւ ապա յետ այնորիկ ղովին աւրինակաւ
լինի ամենայն աղկաց երկրի, որ յարիցեն
ի յարութեան, եւ արժանաւորք լինիցին
մտանել ի զբախտն անդր...

Յետ այսորիկ խօսեցաւ Աստուած ցը-
Միքայէլ եւ ասէ. Երթ ղու ի զբախտն եր-
րորդ Երկնից, եւ բեր ինձ կտաւս երիս, եւ
իրեր, ասէ ցՄիքայէլ Աստուած եւ ցՈվիկ
եւ ցԳարբիէլ, տարածեցէ ղկտասաղ, եւ
ծածկեցէ զմարմինսդ Աղամա, եւ բերէք
Էդս անուշա, եւ բերին եւ արկին զնոյլաւ,
եւ պատեցին զնա նովին Հանդերձովն. Եւ
իրբեւ կատարեցին ի Հանդերձել զնա Հըն-
տակք, Հրամանաց Աստուած բերել ղԱրէլի
մարմինն զնա. եւ այլ կտաւս, եւ Հան-
դերձեցին զնայ. քանդի կայր նա յօրէն
յայնմանէ, որում սպան զնա կալէն ան-
րէն. եւ կամեցաւ ծածկել զնա եւ ոչ կարաց-
քանդի վաղվաղէին մարմինք նորա ի Հողոյ
անտի. ձայն եղեւ եւ ասէ. Ոչ է օրէն ծած-
կել ղդա յերկրի, եթէ ոչ նախ առաջին րս-
տեղծութեան ղառնա յերկիր ռեստի եկն: Ա-
ռին զնա այնուհետեւ եւ ի նմին քարածե-
պէն ուր էրն մինչեւ մեռաւ Աղամ: Եւ ապա

յետ այսորիկ բերին զնա, եւ արարին նմայ,
յոր օրինակ արարին Աղամայ Հօր նորա: Եւ
յետ Հանդերձելուն զնայ, Հրամանաց Աստ-
ուած առնուի ղերկոյսեանն ի կողմ զբախ-
տին, ի տեղի ռեստի առաւել էր զՀօղն եւ
ստեղծեալ ղԱղամ. եւ ետ փոխել ի տեղո-
ղէն յայնմանէն. առաքեաց Աստուած Եւ
յետ բերել Էդս անուշա, եւ խունկս Հիւրի-
կոն, եւ ապարմս, եւ յետ ղեն ի վերայ
Հողոյն եւ ծածկել ղԱրէլ ղուեկան, եւ ապա ետ
այնորիկ առին զմարմինս երկոցունցն եւ
Էդին ի տեղոյն յորում ստեղծեան. փոխե-
ցին եւ արարին ղերմ ի վերայ Կոչեաց Աստ-
ուած զմարմինն Աղամա ցՀողոյն անտի եւ
ասէ. Աղամ, Աղամ, Ասէ մարմինն Աղամայ
զՀողն. Պատասխանի տուր եւ ասայ թէ՛
Ահաւասիկ Տէր: Ասէ ցնա Տէր. Ահա որպէս
տեսցի բեզ, թէ՛ Աղամ Հող եւ, եւ ի ղոչն
ունիս ղառնալ. բայց յարութիւնն ղոր խոս-
տացայ, յարուցին ղբէք ի նմայ...

Յետ այսորիկ խօսեցաւ Միքայէլ Հըն-
տակն առ Մէթա եւ ասէ. Այսպէս Հանդեր-
ձեալ(ցեալ)ջիր զամենայն մարդ որ մեռանի,
մինչեւ յաւր կատարածի յարութեանն:
Ջայս իրբեւ ասաց Հընտակն առ Մէթա, եւ
վերացաւ յերկինս: Եւ այս եղև ղմեկ ճա-
նալպարճ մահու որ ամենայն մարդ զնոյն
յնասցէ առ արարիչն իւր, իրաւարելով
զՀայր եւ ղՈրդի ի Եւ ղՈրր Հողին, այժմ
եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից ամէն:

Ջատացող զրոյս րդ են, զր, սս, վս,
յյ, ոռ, իյ, եղ, յյ, ծի, ժժ, լլ, յյ, ոռ,
ոռ, [=Պետրոս կաթողիկոսս] Բերեացի, ի
ՌժՀԳ [=1724] թվին, օրոստոս ամսուն թ
օրն:

Ը.— էջ 150.— Տեառն սփրնի ասաց-
եալ. Յազագս Աս[ար]յալույթեան.— Որ էջ
Տէր մեր ի ծոցո Հօր եւ ետ մեկ ճանա-
լպարճ փրկութեան...

Ջգրիչն են, զր, սս, սվ, յյ, ոռ, իյ,
ճ, եղ, ծի, ժժ, լլ, յյ, ոռ, ոռ, [=Պետրոս
կաթողիկոսս] յիշեցէք ի Քրիստոս:

Թ.— էջ 162.— Յոհանու Ոսկեքրա-
նի ասացեալ, ի հիմ քարտմանութեան.—
Որժամ յերկրասարդն էիր պարտ էր քեզ
զաներեւութեան խորհել ղկատարութիւն քո

Ժ. — Էջ 167. — Տեառն Յովհաննու
նսկիքերանի ասացեալ իմ. Սաղմսն. —
Տուր ինձ հաստատու բղկեմիս...

...բնկալաւ զնետն եւ առ վերն, առաքեաց
առ նա եւ ի վայն առ նա [ճարտուցանելու
կարած]:

1371

ՀԱԽԱՔԱԾՈՅ ԲԱՆԵՐ

Ս. Յակոբ, Երուսաղէմ

ՌՃՀ — 1721

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մալա 16×11×3.5: Էջ 403: Հան-
դամանք բարար: Թողիմ հասարակ: Գր-
բի. և Տէր՝ Յովհաննէս Արեղայ: Գրու-
թին՝ խորագիրները և զլիսագիրները կար-
միր, մնացեալը սև մեկանով, միասին,
18-21 տող: Եռտալիք անհարթ, ոչ միա-
տեսակ, կակեկալմ տախտակեայ դժադարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. —

Մառութ. — Պատեակ և անկանոն ձե-
ռադիր մը ըլլալուն համար կը նշանակենք
միայն կարեւոր նկատուած կտորները:

Էջ 15. — Տազս այս երգեալ յաւմմնէ
լիքբի գգրուատ որ քարմամի քուսա-
փութեամբ պարգեալ այսպէս...: — ՅԱ-
տուծոյ ընտրեալ քաջ հովի կառուցար...
— Յոյժ ժրաջան հովիւ դ ըմտլ-
եալ ի մեզ պառակ էած:

Մառութ. — Տաղը գրուած է 1722ին,
հայկական թուականը տրուած է կարմ այն
բառերով:

Էջ 19. — Ի դալ մեծ վարդապետին ի
Սուրբ Բաղդաս Երուսաղէմ, նոյնոյ պաշ-
տօնէն ողեալ ՌՃՀ [=1721] թուին, ան-
ուանադիծ. — Ի Տեառնէ լինի շնորհացն Ե-
րուսակ...: — Ի Յովհաննէս ծառայէ:

Էջ 21. — Ի Սուրբ Երկիրն Աւետեաց
հասնալ...: — Ի Պօղոս Վարդապետե-
տէ է:

Էջ 25. — Մեկնութիւն բառից Բերա-
կանին:

Էջ 35. — Գրիգորի Տաքեացոյ ասաց-
եալ. — Այլ մեք ճշմարիտ խոստովանողքս
Սր. Երրորդութեանն...:

Էջ 37. — Այս եմ տնօրինակամբն լեւոն
Սինեկանիմ...:

Էջ 42. — Պատմութիւն Գրիգորի Տա-
թեւաց[ւոյ]. — Այս երջանիկ և անճարելի
շնորհօք Հոգւոյն Աստուծոյ լցեալ վարդա-
պետս Գրիգորիոս կը բարեկաշու ծնուպաց
դասակ...:

Եւ Լուսն [Գր. վարդապետն] տեսիլ մեծ
և աշաղիք տեսլամբ զիւնոյ յանուրջս
Երազոյ, զի Գ մեռեալ կապեալ ոտիւք և
ձեռքք և պատանօք եղին առաջի նորա և
նա առ Ով էք դուք: Եւ նոքա ասեն. Մեք
եմք դատապարտեալ և բռնադրեալ կա-
թողիկոսքն Աղթամարոյ. բայց աղանձք
զբեղ վասն սիրոյն Քրիստոսի, և խոյղ հոգ-
ւոյ փրկութեան, արձակել տուր զմեզ ի
կապանաց կաթողիկոսին մեծի, որ փոխա-
նորդ է Լուսաւորչին Գրիգորի: Եւ նա դար-
թուցեալ ի շնոյն լայր դառն ողորմ զկա-
պանս անմեղ հատատացելոցն: Եւ յղեաց
նամակ ողջունի առ կաթողիկոսն տէր Յա-
կոբ: Եւ նա արար նոցա Եպիսկոպոս և ա-
ռաքեաց, և օրհնութեան նամակով արձակե-
լաց զնոսա ի բանադրութեանց անիծից, և
Եղեն մի հօտ եւ մի հովիւ:

Եւ յետ այնմիկ դարձաւ ի շնորհալից
աթոռն իւր ի Սուրբ Ռախոն Ստաթի Առա-
քելոյն, և ի նոյն ամի վճարեաց դունա-
նութեան կենցաղս աշխարհի, ՊՄԹ թվա-
կանին...:

Էջ 46. — Օրհնութիւն Վեղարի:

Էջ 47. — Դաւանութիւն Ուղղափառ
Հատուոյ Ազգիւ Հայոց...:

Էջ 53. — Սրբոյն Աքամասի եւ Աքրա
Եփրեմ Խորիմ ասացեալ խօստով. — Եւ արդ

Հրաժարելով ի ստանալէ ևւ յամ. խարէ-
ութենէ նորա...

Էջ 66.— Այլ Ազեքս առ Սք. Տիրա-
հին, ի Գրիգոր վարդապետէ.— Եւրդիկ
դաւառաց կրնդրկածին, Մարիամ...
Կառայ եւ Սուրբ ծնօղիդ ես
Գրիգորս:

Յիշատակարան Գրչի.— 1721

Էջ 67-68.— Գրեցաւ տետրս ի Սք.
Բաղարէ յերուսաղէմ, ընդ հովանեաւ Սք.
Յակոբայ, ձեռամբ մեղաւաճեալ և յանեալ
որբուսոյ ծառախա Աստուծոյ, արեղայ Բո-
հանէսին, որ զանաւն միայն ի կոչումն ու-
նիմ և ի փառաց կարգէն զատարկ և ու-
նայն եմ. վայ ի Յեղատրիս: Խնդրեմ ի
ձէնք, ով սիրելի Հայրք ևւ եղբայրք, նոս-
րով կամ կարգալով զայս տետրիկս, յի ևւ
ատուտ բերանով ողորմի առչք ինձ մեղաւո-
րիս, զի Տէր մեր Յա. Բա. ի միւս անկում
զայտառանն իւրոյ մեզ ևւ ձեզ ողորմեսցի
ամէն: Գրեցաւ ի Սքին Հայոց ՌճՀ:

Էջ 68.— Ի Ուստու Պօղոսէ ասացեալ
ուղ ինչ վասն Երգ Երգոյն Սոգոմոնի.—
Պատար զոյլով ևւ յիմաստնոց Հանդիսին...
— Պ ա լ զ ո ս ի ա ս ա :

Էջ 70.— Այլ Ազեքս առ Սք. Տիրա-
մայրն, ի Գրիգոր վարդապետէ ասացեալ.—
Ազգաստ հոգովս ունայնացեալ...— Ա դ-
բ ա տ Գ ը ի զ ո ը ի կ :

Էջ 72.— Տաղ խաչելութեան Քիւ. Այ.
մեքս, ի Գրիգոր վարդապետէ ասացեալ.—
Ի յանուն մեծ դարձանայի...— Ի Գ ը ի-
զ ո ը ի ւ է :

Էջ 81.— Բան ի Յովաննէ Գառնեցոյ
հոգելի վարդապետէ. վասն Դաւթեան Սաղ
մոսիմ, որ ունամ յերկրայս բաւի:

Էջ 83-85, անմաքուր, զատարկ:

Էջ 86.— Երանելոյն Եղիսիմայ Ե-
պիսկոպոսապետիմ Կիպրոսի. արարեալ
Պատմաւոս Երգոցն Սաղմոսին:

Էջ 97.— Վարդան վարդապետի ա-
րարեալ.— Նախ քան դամ. խնդրեցուք ևւ
կայս զէն...:

Էջ 122.— Մարգարէութիւն ևւ Որ-
նութիւն Աստուածածին, Կուսին:

Էջ 137.— Երանելոյն Դաւիթ ի յՀԲ
Սաղմոսին ցուցանէ քէ չէ պարտ հաւատա-
ցնոցն Ոսթաննիմ ընդ անթեմս:

Էջ 157.— Յաղակս Հիշտակացն.—
Հիւր. Ձինչ ի խաղական ևւ խմանային...:

Էջ 179.— Ով որ զվարդենուոյ արմատն
յինքն պահէ, յո՞՞ք ոչ խածանի:

Որք ոչ ի կատարած չնէ խածանի բո-
ր թիւնուոյ տերեւն ծնէլ ևւ զիւր ի վերայ խա-
ծածին:

Եթէ ոչ Հարկանիցի յո՞՞ք, ի կարմաց,
ևւ կամ յայլ թիւնայի կենդանեաց, կայցէ
մի կայծ Հրոյ մերձ խածած տեղոյն մին-
չեւ թոյնն ի մի ժողովեալ ևւ ուրուցեալ
պայթիցի մայրն ևւ սպառնի թիւնուո-
րեան:

Էջ 181. սկիզբը ևւ վերջը թերի է.—
Ահա Հարանուսի իմամբ դարգարի...
— ա ց ե ա յ վ ա ս ն Բ Ե Ղ Ե ը զ :

Էջ 184.— Պարտ ևւ արժանի զկտել
յոքանչելիսն որ եղեն ի ննջումն ամենա-
սուրբ Աստուածածին, զոր զրեաց Բաթ-
հանէն Աւետարանին Գրեատուր, ևւ ու-
մանք ի Հրեականացն յայլայեցին, յեղկո-
ցրս պակասեցուցին, ևւ ի չեղելոցն յաւե-
լին, վասն զայլակեցուցանելոյ զուզոս-
փառ Հատուս...:

Էջ 236.— Այս եմ ՀԲ լեզուին:

Էջ 370.— Վասն Համբարձումն Տեառն
հարցում:

Էջ 375.— Օրհնութիւն Հատի Պատա-
րագի, Խաղաղի, Չամիչի, Խնձորի, Տանձի.
եւ այլ ամեմայն մրգաց:

Էջ 389-392, զատարկ:

Էջ 393.— Երեւոյ Տէր զՀրեւոս քո...:

Էջ 403, կողքին փակած.— Արբան,
Հայր մեծարոյ վերամբարձ...:

ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ — ԲԱՌԱԳԻՐՔ

Տեղի

ՊԻՋ = 1377

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մաս 16.5×13×1.5: էջ 328: Հանդամանք համարնա բաւարար. նորոյութեան ենթարկուած: Թուղթ մասամբ հին եւ մասամբ նոր: Գրիշ՝ Յովհաննէս: Գրուածին՝ խորագիրները եւ սկզբնատառերը կարծիք, մնացեալը սեւ մելանով, երկսին, մեծապոյն մասամբ, 19 տող՝ երբեմն աւելի կամ պակաս: Հնաւոյն մասը բոլորովին, նորոյութեան թերթերը նորարարի: Համառոտաւորութիւնք ~~ստորագրութիւն~~ Ուղղադրութիւն տրկար: Կողքը տարեալ, կտաւով կպցուած: Պահպանակ մաշակաթեան սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ, անկէնեւոր երկաթալորով, մասն Մաշտոցի. «Երէցութեան»:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ —

էջ 1, դատարար:

էջ 2 — Չորք տարիք զոր տեստարանին հրամայ:

Ա. — էջ 3, միասին, նորարար: Բառք Գովասանակամ. Անեղանէի, Անարատապէս, Անեղի դոյով... Լուսաճեմ աղբեր, Լուսաբեր տարերք... Գահանայ տարիճ, Գարդոյոց ճշմարիտ...:

էջ 15, նորարար: Չոսկին մայնամարայ եւ լաւ մանրէ եւ ետու ամէն մաղալ սակոյ վեց մաղալ փարսի ջրքուրդ. դիր եւ հետ մայնամային, ի վերա սալին չատաշատ ուղայ մինչեւ ամենեւին սեւանայ, տպայ լիցի ի պոթայ եւ դիր ի կրակն, եւ ըզկրակն մեղմ արայ մինչեւ որ այրի ջրքուրդը, եւ յաղայն նշատիք խառնէ, Ա մաղային կէս մաղայի եւ կէս մաղալ յամբ որ այրի լինին խառնէ ի ներս եւ ի վերայ կանայ մարմարի աղայ, աղոյ պահ մի, յանձամ ջրով լուայ եւ դրէ: Չատաշատ յորժամ տաս, թող որ չորանայ, ապայ սոսիճէի ջուր, կամ սաղմի ջուր ի վերայ քաշէ, ապայ դոսկին քաշէ եւ աշմով կոկէ:

էջ 16-28, դատարար:

ԲԱՌԱԳԻՐՔ — 12

Բ. — էջ 29ա, նորարար: Այս բառ յեռահիւսակամ բաղաձայնք հոմանունաց բաղաձայնք ամ. ինչ որ միանգամ անուամբ երբայնցի յԱրէնս եւ Մարգարէնս եւ ի նոր կտակարանս, յարժանեալ եւ մեկնեալ երբայնցսն ի յոյն եւ ի յունէ ի հայ. կարգօ ըստ մշանագրաց ալիպսիքտիցն երբայնցսն յէ գինչ միարամուրիսն անուանցն ունին. Աղիթի, ուսումն նշանագրաց...:

Բառք երբայնցսն. Այսմ, Երկիր, կամ Երկիր կոյս, կամ Երկիր մարմնացեալ, կամ Երկիր կարծիք, կամ Երկրէ...:

էջ 37, միասին, նորարար: Գեհն, լանջք, կամ բերանոյ յախտնից, կամ չնորհ...:

էջ 43ա, Երկսին, բոլորովին, հին լամպակեայ թուղթ. Թուրքի, յաւելուած: Թիւսա, աւելորդ փրկութեան...:

էջ 44, ստորին յաւանդքին գրէն, ակնարկելով մէկ երկու բառի տեղերուն լայն թողուած բլլայուն. «Եղբայր օրինակն հինցէ»:

էջ 49-52, նոր թուղթ, միասին, նորարար:

էջ 60ա — Գերեթին եւ աւելին. Այնցնաւորք եւ պարտաւորք ըստ երբանցոց, եւ ըստ հայուսն:

Գ. — էջ 60ա, բոլորովին — Այս բառք գլխադրակամք վանք չափի հոմեթակամ տաղիցն արեւետք չափաբերակամք եւն եւ չափով վարին, եւն եւ որ գեղջուկի եւն, որով ճարտարասանքն վարին, զի յամախապէս եւ հարկ է յոգմանամար եղանիլ: Չմեղուցեալս յինչայ. ...Աստուածադան, աստուածապարդ...:

էջ 71-88, նոր թուղթ, նորարար: էջ 78, 83, 88, 95, 96, դատարար:

էջ 107-116, նոր թուղթ, նոտրադիր:
էջ 112-114ա, դատարկ:

էջ 129-138, նոր թուղթ, նոտրադիր:
նոյնպէս էջ 141-142:

էջ 153բ.— Վերադիտող, վարդապետ,
կամ, Լախսկոպոս:

էջ 156բ.— Տրամախոհ, ճշմարտա-
խոհ:

էջ 162բ.— Քահանայարան, աղօթից
տուն:

Դ.— էջ 164բ.— Բառք փիլ(իմ)ոսի
ստանձնի.— ... Արոյր, ոսկէպղինձ...

էջ 171ա.— Տրամադրիծ, անդինա-
դիծ...

Ե.— էջ 171բ.— Մեկնութիւն բառիցն
Բերականցի.— Վերծանութիւն, ընթերցո-
ղութիւն... Ենթակա, ի ներքո անդեալ:

էջ 177ա.— Անյայտիմ միշ միւրեղէն
կօշմար իբր ի ստոյնց զննա, յորմէ առա-
կացան, կարեմք բակձածիլ, զոր իմի ի
տարբեղէն աւրբոս և հաննիւս, պատկանա-
ւորս եւ յարմարս, մտաւարականաւ, անու-
րիւ, եւ թամբական բաւով բարբիւ բերեալ
բարդեմք բեզմ աւետոյզիմ, եւ յարաբարդո-
ղիմ գրաւամդեպ գէս, եւ յարաց առանց յո-
ժուցն մերիակաց գոյ յիմացւածս, յարա-
կերտողն իբր իր եւ ամուսն, զոր ի ստորա-
կացս ըստիքիտնմիւս ցուցմ գգմնիօնու-
թիւմ դրականացս, շարագրիւ շարտման-
եալ, որ ունի թիւս ժամց եւ ձից եւ Ռաց,
եւ միակիւն դարձեալ ամյայտիւ ուրոյն ի
նոյն.— Ած. Աստուած: Աբարիչ, Արդար:
Անմահ, Ապաւն...:

էջ 181ա.— Բան, Բնութիւն, Բնաւոր,
Թեական...:

էջ 188ա.— Ներանձնական, Նախկի,
Ներճատական...:

էջ 191բ.— Հարկվ Անւանց.— Աստ-
ուած, ուղղական...:

Զ.— էջ 191բ.— Համդէս բամաստեղ-
ծացն, փաղամուկարա ստորագրիլ մտրվար-
ժիցն սակւ.— Ա.— Պարտ, պատշաճ, ի
դէպ, ի ճահ, յանկ, նման, բարեք, վաե-
լուչ...:

էջ 204բ.— ԶԴ.— Հանճար, մակացու-
թիւն, տրամախոհութիւն...:

էջ 205-208, նոր թուղթ, նոտրադիր:
էջ 209բ.— ՃԻԼ.— Թորմ, զէշ, խո-
նաւ, տամուկ, զողտր, կակուղ, լոյծ,
փափուկ:

էջ 210բ.— ՃԼԹ.— Բեխիչ, չրեչտակ,
բաւիչ, վարդապետ, զաստիարակ...:

Է.— էջ 211ա.— Բառք Գալիմասի
բժշկապետի.— Ախթար, վաղամեռուկ,
Ալիկահար, բողբոսակ...:

էջ 212բ.— Բաղատոն, նոսն ծաղիկ

էջ 216բ.— Ղապաթիւն, աւելուկ...:

էջ 220ա.— Տերմինթեա, բեւեկն...:

էջ 221ա.— Քսեղիկդիդոն, եղջիւր:

Ը.— էջ 221ա.— Թարգմանութիւն դե-
ղաց գոր ըմտրեալ եմ իմաստումք եւ կարգ-
եալ մշտարտութեամբ ի յայլ լեզուց ի մերս
— Մովկարակ, քարախուկ: Նեախօր,
կարօս: Զանդան, Երբեջանուկ տակ: Կրդ-
մանա, վայրի չաման: Ռաբաուս, մարու-
խի քամ...: Ալրկահար, կոտմն...: Ախսար,
վաղամեռուկ...: Թամբէշ, ար-
մաւ...: Ախսողիւն, եւ դթրիւն, օշինդր:
...: Պարակ, վրացի կոն...: Սարաթար
ոխսինթիւն, օշինտրի քամուք...: Պարաւ
կոժդանա, վայրի չաման...: Մաղարա,
փոնդաւ...: Սամդի արարի, կոէգ...:

էջ 226ա.— Գրչն.— Վա զիս ի գրչն
եւ ի Թահաքս եւ ևս անհամբեր:

էջ 226բ.— Առգամուրիւնք Է.—
Շեչտ, բութ, պարոյկ...: Առգամու-
րիւնք սեռականք եմ Գ.— Ոլորակ, Ամա-
նակ, Հագագ: Եւ ի սոցանէ ոլորակ եւ
Գ...:

Թ.— էջ 227ա.— Վանկան վարդա-
պետի Համեմատութիւն ի Հիմ Կո. ի Նորս
— Եկեղեցի, երկինք: Արեգական, Յս. Քս.:
Արուսեակն, ՅՎ. Մկրտիչ...:

էջ 233-238, նոր թուղթ, նոտրադիր:
Ժ.— էջ 239ա.— Հարցմունք եւ Պո-
տափսմնիք, մորիմ վանկան վարդապետի
— Երկու աղան ի մի երկան, մին առցի եւ
միւսն թո...:

ԺԱ.— Էջ 254ա.— Առաջին ցանկն մեկնիլ.— Իրիանէացիքն հերժուածս ասին, թէ մարգարէից բանքն ի վկայութիւն չէ ընդունելի...

Էջ 258.— Երկրաշափական ձեւեր, և ըստ հատուցութեան անարուեստ.— Հմմտ. Թիւ 1248, էջ 1008:

Էջ 259ա.— Յազագս ազամանդեա ակամբ որ ի վերա պատմութեան Անարունի Ա.— Ակն է ազամանդ...:

ԺԲ.— Էջ 260ա.— Գիրք Եակ(ան)ացն Դաւթի փիլիսոփայի անյազը.— Ի քանիս բաժանի կանչ...:

Էջ 267-270. Նոր թուղթ, նորադիր, միասին:

ԺԳ.— Էջ 291բ.— Սոյա օլիմակս ալպակէ էր կարծեաւ, բայց դու զգուշացիր քէ այլ լաւ գտանես զոս սրբագրէ եւ զմեղապարտս զեղծութեան յիշեալ ի Տէր աղայեմ, եւ զրիս անմեղադիր լեր զի ես յայտ անխաբար եմ եւ առաջին զիր. քվ. ՊԻՁ [— 1377]:

Ի Հատառ Արմատոյն է դրուակս.— Հատառք ի մի Ած.: Յանդիմանեալ կըլտամբին հեթանոսք որք բազում ան. ասեն

...:

Էջ 295ա.— Մովսէսի Քերքաղի.— Բանդի Ած. է և ամ. ինչ հետեւի նմա, որպէս և կամի ընտանեալ: Թէպէտ ամբ և մէկ չափը դեռիմ, այլ ինքն յոյս է. թէպէտ և ինքն խոնարհի ի բաժակ մահու, այլ

ինքն անմահ է. թէպէտ և չաբարի, այլ լուծիչ չաբարանաց. թէպէտ և կապի, այլ արձակի զկապալաւ. թէպէտ և ի դրմախա իջանէ, այլ ազատէ դժոյգիսն. վասն որ զի զինչ կամեցաւ և եղիւ, և կա մնա որ կրն:

Էջ 295ա.— Գիրք Պրի Ածար.— Անբարեկրն և բարեկրն և որ ընդ սկզբանն մի Աստուած...:

ԺԴ.— Էջ 300բ.— Յարութեան Զատկին Քարող.— Եւ ի միաշարաթոշն Մարիամ Մարգարեանցին զա... Իսկ Երկաւնակք, որք ևս աղցն սուտ, ճիւղցն և նստորականքն, որ զԳ. (որ) Բ. բնութիւն խոտովանին և բաժանեն, զնոյն պատիժ կրեցեն զնկատարի և զկրիստի: Եւ մեք խոտովանիմք զԳ. յերկուց միացեալ մի բնութիւն, որպէս սակ Պողոս.— Մի է Տէր, մի է Հայր, մի Եւ. Գ. և ոչ Բ., այլ մի, որով ամ. և մեք նովաւ. և Քի. վատք յախտեան:

Դիպուկ է մեկնած, և յիշեալ զանարձան զծողս զմիմանէս ի բարին, զի և զուր յիշեալ լիցիք:

Էջ 320ա.— Լուսափայլութիւն բանիս փայտանական նուազերգութեան սկզբունական յարմարեալ զարթոյցանիլ զմիտս բանասիրաց քրտաջան կրիք...:

Էջ 325-228, Նոր թուղթ, գտառք:

1373

ԿԱՆՈՆՔ ԿՈՒՍԱՆԱՅ ՈՒՌՍՈՒԼԱՅԻ.— 1

Թրգմ. ՂՈՒԿԱՍ ՎՐԴ. ԽԱՐԲԵՐԳՈՒ

Կ. Պոլիս

1736

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 16×10×1.5: Թւերթք 87: Հանդամանք լաւ: Թուղթ հասարակ, կան յաւերածական թղթիկներ, և իրբեւ. աւելորդ զծուած էջեր: Գրութիւն ամբողջովին սեւ մէկանով, միասին, 18 տող: Նորա չեւ

յողիւր անբուստ: Համառոտաբար թիւնք բառական առտոս: Կոչեկովմ խաւարաւաւ զծաղաղ:

ԲՈՒՄԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Թղ. 1, գտառք:

Թղ. 2.— Կանոնք վասն Կոստանոյ
Բնկերուհութեանն Սրբուհւոյ Ուսուցա-
յին, մարտիրոսի եւ կուսի: Յառաջար-
նութիւն.— Հրճուելով եւ զուարճանալով
Տէրն, ի տեսանել զիր եկեղեցին դարդար-
եալ:...

Թղ. 3.— Մասն Առաջին, Զինչ իցէ
բնկերուհութիւնն սրբուհւոյ Ուսուցային
բոս անձանց, որք անդ մտանն, եւ զոր-
պիսի որակութիւն պարտին ունել:

Թղ. 4.— Գլուխ Երկրորդ, Յաղագս
կերպին, որ պարտի պահել ներմուծման
յիւրաքանչիւրոցն զանպակեալ ստտիճա-
նալ:

Թղ. 38.— Գլուխ Երկուսաներորդ:
Յաղագս Հոգարարժութեան եւ զդուշու-
թեան, որ պարտի կիր առնանել առ ի պա-
հել յարեպէս զպահպանութիւն այսոցիկ
կանոնաց:

Թղ. 43.— Մասն Երկրորդ, Յառաջար-
նութիւն:

Թղ. 45.— Գլուխ Առաջին, Յաղագս
Վերակացեաց:

Թղ. 72.— Գլուխ Ութներորդ, Յա-

ղագս Հաշուամասնութեան, ողորմութեան,
եւ նոցին մատակարարութեան:

Թղ. 79.— Յանկ:

Յիշատակարան Թարգմանչի.— 1736

Թղ. 81.— Թարգմանեցաւ զըզուկս
այս ի յիտալական լեզուէ ի հայկական
րարբառ, ի փառս Աստուծոյ, եւ ի պատիւ
Սուրբ Կուսին Մարիամոյ, եւ ծառայի նո-
րին սրբուհւոյ Ուսուցային, ի Հոգեւոր
օգտութիւն ուղղափառ Կոստանացն Հայոց
ուղղին, ի Կոստանդինուպոլիս եւ այլոց
տեղեաց, ի Ղուկասոյ Վարդապետէ Խա-
րերթացոյ, բոս խնդրոյ պատրի Լամբին
Յիսուսեան կարգին, որ աւելացոյց, եւ Լ-
րարժ զաւելորդն եւ զանօղորտն, որք ոչ
են պիտոյ բոս սովորութեանն այսորիկ քա-
ղաքի, ի Կոստանդինուպոլիս, յամի 1736.
յուշիսի ամսոյ, Ընթերցողն յիշեցէ միով
Հայր մերի, եւ միով ողջունելու զյիւրա-
պատուելի պատրի Լամբին, եւ զՂուկաս
Վարդապետն, եւ ինքեանք յիշեալ իցին ու-
սուցին անմահ զառին Քրիստոսի, Վերջ:

Թղ. 82թ-87, դատարկ:

1374

ԹԱԿԱԳՍ ՀԱՒԱՏՈՑ ՔՐԻՍՏՈՆԵՒԻՑ.— 2

ՊՕՂՈՍ ՓԻՐՈՍԱԼԻԻ

(Եւփառա, Կեսարիա)

ՌՃՂԳ=1745

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 16×10.5×2: Էջ 232: Հանգա-
մանք լաւ. լուսանցքներ մի քիչ ցնցակեր:
Թուղթ հասարակ: Գրիչ՝ Յովակիմ Դպիր:
Գրութիւն՝ ամբողջովին սեւ մելանով,
միասին, 24 տող: Նոտքադիր: Համառո-
տագրութիւնք սովորականէն քիչ մը աւե-
լի: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմադարձ:
Դատարկ թուղթք սկիզբը եօթ թերթ, վեր-
ջը չորս:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— (Առաջաբանութիւն): Յաղա-

ղըս ճշմարտութեան Հաւատոյն Քրիստո-
նէականի, առ Շահապոս արքայն Պարսից.
Ի Պողոսէ Փիւրօմալլէ, ի կարգէն բարոզո-
ղաց, վարդապետէ եւ արհի եպիսկոպոսէ
Նախճատեայ Նահանգին, շարադրեցեալ:

Առաջաբանութիւն.— Փառք եւ պա-
տիւ եւ իշխանութիւն արքայից արքային
...— Հմմտ. Թիւ 1125:

Էջ 223.— Յանկ:

Էջ 225-226, դատարկ, Նոյնպէս 228:

Յիշատակարան Գրչի.—

Էջ 227.— Փառք եւ զոսութիւն եւ պա-

տիւ ամենատարբեր Երբորգութեանն չօր եւ Որդւոյ եւ Չոգւոյն Սրբոյ. խոստովանիմք եւ հաւատամք եւ երկիր պաղանեմք չօր պթութեան եւ Որդւոյ միջնորգութեան եւ Չոպոյն Սրբոյ շնորհացն, զի որով եղեւ աւարտումն ուղղափառ եւ ճշմարիտ դաւանութեան զրգուկս այս, ի ներ թրին Հայոց ՌՅՂԴ, եւ օգոստոսի յամսոյ է օրն, ի պիտակէ ումեմնէ Յովակիմ զպրէ, սակս յիշատակի ծնողացն իւրոց:

Էջ 229. — Տարբեր գրով. նոյնպէս եւ յաջորդը. — Յանկ եւ Յուցակ Գլխոց Գրքոյս:

Էջ 231. — Գիտութիւն եւ յայտ լիցի ընթերցասէր եւ ներանկատ չանճարեղ սիրելիսացղ մերոց, սակս կրկնակի նորոգման ցանկի հոյեւաճ զրքոյս, Շահապաս կոչեցելոյ, որ Յաղագս ճշմարտութեան Հաւատոյս Գրիստոնէականի, շարադրեցեալ է ի Պօղոսէ Փիրամայլէ, սակս զեկուցման ուղիղ հաւատոյս քրիստոնէականի, եւ ճշմարիտ դաւանութեան մերոյ, առ Շահապաս արքայն պարսից, որոյ յաղագաւ Էղաւ անուն սորին Շահապաս: Վասնորոյ տեսեալ իմ զցանկ սորին անուղղայ եւ զԺուարչիսատ առ ի գտանել զնեղբեւիսդ, նաեւ ըրցանկ թլփատութեանն ոչ էր զրեալ, եւ ըրթողահամարսն եւս ոչ էր զրեալ, վասնորոյ զոյգն ինչ աշխատասիրեալ, զրեցաք պթողահամարսն, եւ զցանկն նորոգեցաք, յստ նշանակութեան թողահամարոյն զոր ի

ըստամբայեալ օրինական տեսեալ էաք. զի զոր ինչ խնդրեցես ի ցանկի աստ, հայեցեալ հանդէպ նորին համարն, որունայ ի թղղահամարսն գտանես: Զոր օրինակ, հանդէպ տողոյս է թէ, է եւս մարգարէ Քս. որ եւ հանդէպ սորա եղեալ է համարն 191: Վասնորոյ հայեցեալ ի 191 երեսն թղղոյս գտանես. սոյնպէս եւ այլն իմայ: Զայս եւ ծանիր սիրելի ընթերցող, որովհետեւ միտք մարդոյ է միշտ վերիպակ եւ պթոտ, վասնորոյ ինկելով իմ ի մէջ րազմաձոյց համարկաց տահից, մանաւանդ չհաւանելով իմ այլոց եւ ինքնին սխալեցայ. զի ի հասանիւրն իմ ի Էրեսն 169, եւ ի չըմբն թղղոյն միւս Էրեսն, փոխանակ զրելոյ 170. վերիպեալ զրեցաք 190. եւ ի երես 59 թղղոյն անդրազարժի փոխանակ զրելոյ 60, զրելոյ եւ զեւ 70. սակայն եւ այն է անմաս, զի ընդ ցանկոյն են համապոյց եւ անվթար, սակս որոյ տեսեալ զայն համարիցիք պակաս լինիլ զրքոյս, եւ եպերիցէք զմեզ. զի անսրխալ միայն ԱՅ. է. նաեւ առաթուր ի հայց անկեալ, պաղէտս աղերսից մատուցանի ընդմտարար եւ վսեմախորհ զրամատիկոսացղ, անբասիրս առնել գտաորակայ եւ ըրչլտսամիտ զպաշտակս ձեր, եւ յիշել զմեզ տեստնանուէր աղօթիւք ձերօք, զոր եւ ըզրիշօղքտ յիշեսցէ Տէր առաջի անաւոր ամենամեկնակ բեմրին իւրոյ, հանդերձ համայն ապրապիտօք ձերօք, Ամէն:

1375

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՏՈՄԱՐԻ.— 11

ՅԱՂՈՐ ՎՐԳ. ՂՐԻՄԵՑԻ

Ս. Յարութիւն, Նրուսաղէմ

1715?

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 16×10×2.5: Էջք 282: Հանդիմանք յա: Թուղթ հասարակ: Գրիչ՝ Գրելիւր Արիդայ: Գրութիւն՝ խորագրերներ եւ մտաւոր սկզբնատառեր կարմիր, մնաց-

նայր սեւ մեկնելով, միասին, 19-26 տող: Բայրդիք անարուեստ: Համառոտագրութիւնք յոյժ առատ: Կուսկիպմ տախտակեալ զծաղարդ: Դաստարի թուղթք սկիզբը Էրեք թերթ: Ստացող՝ Յովհաննէս Արիդայ:

Ծանօթ.— Գրիշ Գրիգոր Արեղան ալ—
ուստ ծանօթ է իր ծննդավայրոյ իրրև
Քրտիկանցի, Ղափանցի, և Սիւնեցի.—
Հմմտ. Բ. Հատոր, էջ 510 և 630. նաև
Միաբանք, Աղաւեսնի, էջ 69:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— էջ 1.— Մեկնութիւն Տումարի
դոք խնդրեաց Թումայ Վարդապետն Մեծո—
ւիայ վանից աստուածաբանկ ուխտիմ, եւ
սիրով գիայցուածս:— Զհայցուածս պե—
րերջանիկ բարունապետի և Երիցս Երան—
եայ յիհնէն...

Բ.— էջ 240.— Այսոքիկ ևն աւաց—
ուածք իմաստասիրաց յոյժ բնորեցեալ ի
յոյնակի տառից նոցա, խիստ պիտանիք
մերս ևկեղեցւոյ քարոյշաց:

Կանոնակէս պրէ առ Աղեքսանդրոս. Մի
ոք ի մարդկանէ ասացէ խորհել ինչս մե—
ծամեծս, թերևս ոք մեծ քան զնորայն
խորհարդս և զիմաստութիւնս ունիցի...

Գ.— էջ 257.— Նախերգան վարդա—
պետաց.— Արփիական յոյս, աւելջանելի
ճոռապայք...

էջ 280-282, դատարկ:

Յիշատակարան Գրչի.— էջ 278.—

Գրքոյկս այս Տումարի Մեկնիչ որջորջեալ
ներ աստուածայնոց պրոցն պերճացեալ,
ի մէջ մակացութեանցն պերապանցեալ,
ի յիմաստից յոյժ յովեցեալ,
ի յաստուածաբանից պերապատուեցեալ,
գարուպատութն սրմա հաւան կացեալ,
սովաւ ևղեն տառապէտքն ճոխացեալ,
տօնախմբօղքն պասեքի առլցեալ,
նաչելութիւն Տեսոնն ուղղաւորեալ,
յարութիւնն նորին փառաւորեալ,
յասք ճրչորտից ուղղափառաց ուժնացեալ,
յասն մեր խաչեալն Աստուած մեծապատուեալ:
Ընդ փափաքումն Թումայ պետի նախանձեալ,
որ Մեծօրայ վանից առաջնորդ լեալ,
և թ անուամբ Յոհանէս արեղայ յետնեալ,
յայս ի Գրիգոր խթամիտ արեղայէ խնդրեալ,
ստացուած սակս անձին յայնչման լեալ,
և զԳրիգոր արեղայն այն ձրի պաղափարեալ,
ի յԱշխարհամատրան Տումարի լեալ,
ի յանդէս Սուրբ Գերեզմանի Տեսոն Յիսուսի պծալորեալ:
Որոյ տացէ Տէր զարքայութիւնն բաշխեալ,
և ծնողաց նորին համայն ընդ շարակցեալ:
Զի ի պրել տոմսեկիս յոդն աշխատեալ,
ի Սուրբ Քաղաքն Երուսաղէմ պրաւեալ,
օգտատոսի յամսոյ մետասան յեալ,
ի թուականիս Հայոց զերծանեալ
զգերակատարն կատարեալ թուով չորրորդեալ,
ընդ ճշտարուիս աղբերն զբէճէքիստոն լեալ,
զյատուիկ շրջան արեղականն ընդիքտոնի լեալ,
լուսնի զյատուիկ շրջանն կատարուին թուով լեալ,
կոյս թիւն զինքն ընդ ինքեան յոգնապատկեալ,
երկ ընդիքտոնի օլոմպիաթն կցեալ,
և և զմէն մի քառեկիւ վերջաւորեալ:
Զերբորդական անձինք համապատուեալ,

յերիցն միակ դաւանմամբ երկրպագեալ,
ղերբեակսն մի տէրութեամբ խոստովանեալ,
յախտենից յախտեանս անդրաւեալ,
և, միշտ դո՛ւրստեմբ դամէնն ողբեցեալ:

Նկատ.— Թուականը տրուած է առեղ-
ծուածակերպ ծածկաբանութեամբ, որուն
համար իսպայեան կ'ըսէ. «Ձր կըցայ լու-
ծել» (Տույսակ, Տետր 17, էջ 1923):

Հասանարար պիտի լուծուի ստպէս.

$$100 + 10 \times 4 = 440$$

$$3 + 4 = 7?$$

$$28 \times 15 = 420$$

$$19 \times 10 = 190$$

$$7 \times 7 = 49$$

$$2 \times 15 + 4 = 34$$

$$6 \times 4 = 24$$

$$1164$$

$$+ 551$$

$$1715$$

1376

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

(ԺԸ. ԴԱՐ)

ԻՆՎԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտաւ 16×11×4=5: էջ 532: Պրակք
ժՆ (էջ 141—130)+Ն (էջ 431—482): Հան-
դամանք բտարար. մասնուած խոնաու-
թենն և, զեցերէ. նորոգութիւն կրած:
Թուղթ հասարակ. Գրիչ մէկ մասին՝ Կի-
րակոս երէց Ալիփուեարցի: Գրութիւն աշ-
խարհ: Սոցաղորութիւն տկար: Կաշեկազմ
տախտակեայ դրոշմազարդ: Ստուցող՝ Ա-
բիստակէս Վարդապետ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1—23, նոտրաղիր, սևագեղով:

էջ 3.— Ասէ յիմաստենացեայն յԱս-
տուծոյ Սողոմոն. ճանապարհ դարձունի
յիսացես...

էջ 16.— Վասն անձին հարց. Ձին է
անձն: Պատասխանի. Անձն հոմանուն է ի
վերայ բաղմաց...

էջ 27—126, բուրդիր, կարմիր խորա-
դիրներով և զլիազիրներով:

Ա.— էջ 27.— Երանելոյն Եպիփանոս
Եպիսկոպոսին կիպրացոյ ասացեալ Պատ-
մստ Երզնց Սաղմոսալանին.— Զամենայն
դու ին՝ տուց հայրն մեր Աթանաս...

Բ.— էջ 36.— Բամ ի Յովսէփ Գառ-
նիցոյ իողելի վարդապետի, վասն Գաւր-
նիս Սաղմոսի որ ունեց յերկրայս բոլի.—
Սաղմոս Գաթի, մանասնայ թէ զերդս Հոյ-
ոսն Սրբոյ, դու աշխարհ կամ աւելի և
պակաս նուազեն մանկունք եկեղեցոյ...

էջ 41.— Մեկնութիւն ի վերայ բո-
ւանդեաց Դաւիթ զիրաքանչիւր սաղմո-
սին: Յորժամ զնոց Ստուգ առ դիթան հա-
նել զՍաղմոսի, ասաց Դաւիթ զայս սաղմո-
սը: Երանեալ է այս որ ոյ: Որպէս երա-
նելին Յովսէփ հաս զհնորհս յԱստուծոյ,

նոյնպէս եւ դու ընկալցիս.— Հմմտ. Թիւ 64, Ա.— Հատոր, էջ 202:

էջ 41.— Բ.— Խղեսցուք զկապանս նոյս.— Լիւնի դոր կամիս Աստուծոյ արայ զստահ:

էջ 42.— Գ.— Տէր դի բազում Լղեն նեղիչք իմ.— Ձիւնի դոր կամիս, մի՛ աշխատիր:

էջ 49.— ԺԸ.— Երկինք պատմեն ըդիս.— Շուտով լինի դոր կամիս, եւ դու խնդաս Աստուծոյ:

էջ 71.— Կ.— Լուր Ած. աղօթ.— Ի մէծ վտանգէ ասրեցուցանէ դեղ Ած. քո:

էջ 124.— ԸՈՒ.— Գովա յերուսաղէմ զՏէր.— Ծաղկեցին կեանք քո որպէս դարմանեհիս:

էջ 127, դատարկ:

էջ 128-140, նոտրագիր:

էջ 128.— Այս է երկարնակաց Հերձր.— Լածողութիւնք որ ընդդէմ Հոգւոյն Սրբոյ...

էջ 132.— [Ո Ղ Բ]

Ջակամջըդ բաց գրանս լրեւ,
 Եւ ի միտ առ, ի քույրս գրեւ,
 Թէ իմչեալս Հայոց մեծէ.
 այ Հայոց ազգ հայիւ սէնի:

Դաւթեա առածն կատարեցաւ,
 Յշարտութիւնն ճառագեցաւ,
 սուտ եւ հալածն յառաջ ընկաւ.
 այ խափեփայ հայիւ սէնի:

Կիսոց դաշինքն ջրեցեամ,
 Բազումք միտին վերայ չըկեցեամ,
 Եւ այլ ճռազիրքն սուտ եղաւ.
 այ սուրբ մեռան հայիւ սէնի:

Պատրիարքերն իրար անկամ,
 Վեց բիւր եղիւ պարտքն ի լման,
 Վէճն ու կռիւն մաշեցեան.
 այ սուրբ յաբոռ հայիւ սէնի:

Այն անիրաւ մօտերակումն,
 Եւ անկի ըրախտով ձիւ կու հեծնումն,
 շարժմունքն աւելն գէտ օտմանում.
 այ սուրբ մեռան հայիւ սէնի:

Վարդապետք այլ քարոզող չեն,
 Ժողովրդեան կաշառք խնդրեն.
 այն որ չըտայ կու հալածեն.
 այ դաս ու քարոզ հայիւ սէնի:

Առաջնորդներն կանոնք չըրան.
 կաշառքի համար խաբար կանոն,
 ձեռնադրածին հարցում չառնան.
 այ աստիճան հայիւ սէնի:

Սեւագլուխքն քէ կամիս տես.
 զմանց գործն լաւ է քէ չլսես.
 զամենեցուն քէ մեկնմք ես.
 այ սուրբ վեղար հայիւ սէնի:

Իրիցաներն մամլք որ կան.
 իրք եւ անդուք [=յանդուք] Եւ ան-
 [քարտաւան,
 պատարագեն, եւ անաբաւան.
 այ սուրբ խորհուրդ հայիւ սէնի:

Իրիցոյսեանք աւելն քերի,
 ի իմ շարեօք, չունին քարի.
 օրէնքն Ոցա ձեռնք գերի.
 այ սուրբ կանոնք հայիւ սէնի:

Սարկաւաքնին կամիս լսել,
 շատ իւրեանց գործոյն վերայ չեն.
 զեկեղեցին մոռացեալ են.
 սուրբ աստիճան հեղիւ սէնի:

Ռահիս [=բէիս] լիշխանք մամլք լաւ
 [չեն,

ըզկաշառքն արմազան կոչեն.
 չը տուողին բոխտան դրան.
 այ հառաւմտօք հայիւ սէնի:

Կեւք ժողովուրդք գայքակեցեան,
 եւ այլ գործնաւ մոռացեան,
 շատ գիւտաւորն ուրացեան.
 սուրբ աւագան հայիւ սէնի:

Ափիւն կըլնում, քուքում խմեն,
 եւ զառուկացն ազականեն,
 ոչ կու վախեն, Եւ կաւաչեն.
 ուրաւմագար հայիւ սէնի:

Ջամէն առիւր, ըզքեք քուքիւր,
 գայլքն ի բաց քուք, ի քեք փակիւր,
 Սըրքի թակար, ի քեք գարքիւր.
 եւ մեղաւոր հայիւ սէնի:

Էջ 184.— Նշանք եւ սքանչելիքն Տա-
ճարին: Առաջին, զի միսն ոչ բնաւ Հոռոյ
անդ: Բ. եւ ոչ երբէք երեսեցաւ ճանճ, թէ-
պէտ Հեղեալ լինէր այնչափ արեւն: Գ. Եւ
ոչ ապակաւնէր Հացն առաջաւորութեան: Դ.
Եւ ոչ երբէք վնասեաց ոճ, կամ կարիճ, յե-
րուտաղէմ: Ե. Եւ ոչ սք սաաց թէ նեղ է ինձ
տեղիս յերուտաղէմ: Զ. Եւ ոչ երբէք չիջու-
ցին անձրեւք ի Հուրն, որ այբէր ի տունէ
ի գիւղերի: Է. Եւ ոչ յաղթեաց Հողոյն զծու-
խին, որ իբրեւ զսիւն Ելանէր ի Հրոյն: Ը.
Եւ զփշրեալ անթաւ կաւեղէնս կլանէր եր-
կիր: Այս ամենայն նշանքս զաղբեցան եւ
ամ յառաջ քան զուերորմն տաճարին Եւ
քաղաքին ի ձեռն Տիտոսի եւ Վեսպիանոսի,
բոս սաղմոսին որ ասէ. Նշանս մեք ինչ ոչ
տեսար:

Է.— Էջ 189.— Այսպէս ասեմ վասն
ւարդարտաց որ լինի ի ծովմ Հնդկաց, որ
այժմ կոչի Քէշու Բահրա.— Անձրեւն որ
զայ ի մայիս ամիս, ոտարէոս ձուկն դա յե-
րեւն եւ բանա զդատեանն եւ առնու զկաթ
անձրեւուն եւ դարձեալ խիւի. եւ սնուցանէ
յինքեան: Եթէ բալլում ընկալաւ զչիւթս՝
յինի մանր, եւ թէ սակաւ՝ յինի մեծ մար-
դարիտ: Եւ եթէ ծեր է զեղնագոյն յինի, եւ
եթէ տղա՝ իսպիտակ: Եւ թափէ յատակս
ծովուն...

Ը.— Էջ 213.— Դաւրի Փիլիսոփայի
Էակաց Գիրք.— Ի քանիս բաժանի էակն,
կամ յո՞քս...

Էջ 264.— Ի սահմանացն Պորփիրի
յաղագս բնութեամ որ ի գոյութեամ.— Բը-
նութիւն առի որ բոս բաղմացն...

Թ.— Էջ 271.— Յաղագս միաբերու-
թեամ եւ բնութեամ եւ ղիմի եւ անձնառ-
բութեամ, թէ զինչ է իւրաքանչիւր ոք ի
սոցամէ, ըստ որում էութեամ, եւ կամ որ-
քանեալ հոմանաւարար վարիցին մշանա-
կութեամբք որպէս օգտակարացն առ ի յա-
ղայն.— Միասնութիւն է ստոյղ եւ ճըլ-
մարիտ, Համանիթ մասնաբար որոշելոյց

Էջ 287-430, նոտագիր:

Էջ 287.— Հրց. ԶԻ՞նչ է էութիւն եւ
բնութիւն եւ անձն եւ գոյացութիւն...

Ժ.— Էջ 311.— Վարդ վասն առաջին
չորեքշաբթի աւուրմ քառամեղայց պա-
հոցն, վասն խոստովանութեամ. ի բանն.
Լուսեցարուք, սրբեցարուք.— Զսրբութիւն
սղոզեղութեան ոչ միայն ի կենդանի մար-
դս տեսանեմք, այլ եւ անկենդան տարբոս
աշխարհի...

Էջ 335.— Քարոզ վասն Ոգոյնութեամ.
Ի բան առակին. Ոգոյնութեամք եւ հետա-
տուլ սրբին մեղք.— Զամենայն արարածս
յոր ստեղծ ԱՅ. բարի եւ օգտակար արար
...

Էջ 366-7.— Նորին դարձեալ, առ հա-
սարակ Ազաշխարսութեամ. ի բանն՝ Լուս-
եցարուք, սրբեցարուք.— Ուսուցանէ մեզ
առաքեալն ասկով...

ԺԱ.— Էջ 395-6.— Երիցս երանեալ
տիեզերալուր վարդապետի Գեորգեայ ա-
րարեալ իրաւ վասն Պատկի: Հարցումք թէ
զինչ է Պատկի.— Պատասխանի. Պատկի է
Նորհուրդ մեծ, որով որհնութիւն Աստու-
ծոյ կատարեալ լինի, զոր տաաց՝ Աճեցէք
Եւ բաղմացարուք եւ յցէք զերկիր...

ԺԲ.— Էջ 407.— Վասն կատարածի
ուղիարիւս, եւ վասն ահեղ աւուրմ զատա-
տանի.— Տեսանելի է նախ, թէ յորժամ
մարդն անօրէնութեան...

Էջ 413.— Իրաւ բարի եւ շահաւէտ.—
Առաց Պատան եւ Արիստոտէլ, է կարգ են
յուշարհի...

Էջ 419.— Ի զրոյց Յովհաննէս վար-
դապետէ, մակ տնտամբ Մբրեոյց աթի,
Հրց.— ԶԻ՞նչ է բնութիւն մարդոյ բոս
սահմանի...

ԺԳ.— Էջ 422.— Պատմութիւն պիղծ
թութեան:

Է Բրիստոնեայք ակամք արէք,
տեսէք թէ ինչ պիղծ է բութեան.
զբաւ կու տամ եւ զօգն ի կրակն,
վնաս առնեն իւրեանց հոգոյն:

Զպոյիս զայլոմ է զարդարած,
զրած քերմին լապիս քան զշուն,
խմեն հոմեն ծուլեն ի քերմեն,
քթից յաղացն, յակեցնեցուն:

Զծուխն բալան բալան հանեն,
հրեշտակք հեռանան ի հոռուն,
սլանան ելահեն յերկինս,
զանկատ արնեն Աստուածորդայն:

Մարդ կայ քաւքումի է պաֆրի,
յօրն խմէ զալիոն յիսում,
զծուխն կլանէ գնա յորավայն,
անդէմ փսխէ դարձեալ քան զշուհ:

Զձեռքն ի բանէ զբոծէ կտրեք,
րնկեր եղեր դիւանքում,
օղուլ ուշախն են զարըննի,
իւ կտոր մի հաց չկայ իւր տում:

Գիշերն երբ միտն անկամի,
կու տապկտայ չի տանիր քուն,
ելի նստի չախմախ զարմէ,
լագահ ւանջազ խմէ զայն պիղծ քու-
րում:

Սուտ քահանայ կան աշխարհիս,
խմեն գետինն զայն պիղծ քուքում,
մամն են չար քահանայից,
ւրնկերակից երէից դասում:

Ենտրի խմեն հրապարակին,
հաչեն լռեանմ քան զերի շում,
իւր զալիոն է սեւ մարմար,
կոյրի ապամոս է եւ նախշում:

Աշխարհականն զայն տեսանեն,
համարձակեալ յարին ի մոյն,
ասեն երէցն կարդացող,
մեք եմք անգէտ, մայ է դիտում:

Նայ է հովիւ մեք եմք աշխար,
ըդ որ մա գնայ մեք ի հետն ի տում,
մայ որ չառէ քէ մեղք է սա,
մեք իմչ փոյթ է այդ բանքում:

Թուքումն խոտ է քուսական,
ի մէջ գրոց չկա գրում,
սեայ եղեւ տում են տեղի,
բնակարան դիւաց դասում:

Դիւրաբարազ եղեւ մօտին,
բերնէմ քափառ արդն եւ արիւն,
օձն խաբեաց զնայ զԱզատ,
պատմառ եղեւ չար քանսարկում:

Զպատուէր Տեառն ոչ պահեցին,
խաբեալ կերան դրախտի պտուղն,
յուտեմն իսկայն փռմանեցան,
եւ մերկացան անմառ լուսոյն:

Տեսին զի մերկացեալ էին,
պատատեցան ընդ յգեմոյն,
Տէրն ձայնեաց, Ուր եւ Ազատ,
փախեալ քափառ ի քամորայն:

Ասէ զպատուէրն չպահեցիր,
արի եւ ել այդ չէ քեզ տում,
ժողովեցին զխոտն այն պիղծ ?
տարան յանդուհա առ քանսարկում:

Ասեն զտաք դեք կորստեան,
ապակամիչ մարդկան հոգւոյն,
Յանէս Յամբէս դրախտ կասեն,
անդ տնկեցին եղեւ քույրուն:

Յառաջ անուանեցին քարի,
դիւանքն ասացին՝ սայ է քույրուն,
սերմանեցին զչար սերմն աշխարհս,
ակնատ եւ ցեց մարդկան հոգւոյն:

Այնու զմարդիկն են որսացեալ,
չինեալ են իւրեանց տեղ եւ տուն,
մոռացեալ են ժամն եւ զաղօրն,
գիշեր եւ ցերեկ խմեն զայն պիղծ քու-
րում:

հնկի հոտուն չեն փափաքիր,
կուրացեալ են յայն զարշ ծխում,
կամք են տունեալ ստատմայի,
եւ ձեռագիր չար քշմամոյն:

Զայրի հոգիսն ազգատ առնեն,
մատնեն անշէջ գեհեան հրոյն,
ժողովին մի տեղ խմեն զայն աղբն,
եւ վայրապար հաչեն քան զշում:

Զհոգին սեւացուցեր ծխով,
օր մի չեքքար ի ժամատում,
է՛ր եղկելի, գնա եւ տես,
քէ իմչ մեկնէ պատմօղ գրոյն:

Կպում զգալան տամ մէկ ի մէկ,
առեալ դնեն զձեռն վեր ընկոյն,
առնն դարայ փռշին եւ կրակիմն,
կուտեալ քափեալ ի վեր մեր գլխոյն:

Առնուն ի յայլագգեաց բերնին.
խմեն ծրծեն զմեցա քուն,
մարմինն սակաւ ուրախեալայ.
հոգին է սեաւ ի մէջ մարմնոյն:

Եզեայ են բնակարան դիւաց,
հետ մորա դասին զօրն ի քուն.
զի ամենայն գիրք վկայէ,
գարշնյի է եւ պիղծ յուրումն:

Հոգին մերժուստ ազգակէ,
գամգատ առնէ հրեշտակներուն.
ասէ բարձէզ զիս յայս տեղաց,
այս գարշնյի եւ պիղծ մարմնոյն:

Դժոխաց հետն այլ խիստ լաւ է.
քան քէ խմեն գայն պիղծ քուրբուն,
խմեն գայն ծախսն թակին վերէս.
զիս սպանանն ի յայս պահուն:

Տեղս դժուար գարշ եւ գազիր,
մուրմ եւ խաւարն եւ տղմո տուն,
սատանայ գմեզ պարաբեր.
կիսկաւոր շիներ յնմանոյն:

Եւ ձեզ խրատ կու տամ եղբայրք,
լաւ միտ դրէ՛ք այս քանքումն,
սատանայի կամքն մի կատարէ՛ք.
դառն եւ դժուար է օր մեհուն:

Ոչինչ բանով [տեսէ՛ք եղբայրք],
զձեզ կու գրկէ՛ք դաւժ ձեր հոգւոյն,
եյր կամանչի այն չար ճարքին.
զմա կասեն չտանք մեղուն:

Էջ 427.— Այլ խրատ վասն թուրքերն
— Թէ Հարցանեմք ի Սուրբ Գրոց, գաբը և
դպրիք ասէ զթուրքս: — Հմտ. Կոս-
տանէան, Նոր Ժողովածու, Լ. Գրակ, Էջ
65-67: Մեր ձեռագիրը փոքր տարբերու-
թիւններ միայն կը ներկայացնէ:

Էջ 431-481, նոտարադիր տարբեր:

Էջ 431.— Քարոզ յոյժ գեղեցիկ ընդ
սուրհմութեան խառն ասա լաւ է:

Էջ 446.— Բանք ինչ յոյժ օգտակարք.
եւ ապացոյցք ճշմարիտք Սրբուհոյ Աստ-
ուածածնին եւ Տեառն մեր Յի. Բի. հա-
ւաքեալ ի լատին Քարազգայաց, որք են Յը-
ռանկի:

Յիշատակարան Գրչի.— 1715

Էջ 481.— Արդ զրեցաւ ի Բվոյ փրկչին
Ռեճժիւ, ամին, և ի Թուականին Հայոց
Ռեճիւին, ի ինդրոյ կուսակրօնի և ձեռնա-
ւորի և սրբապան Արիստակէս վարդապե-
տի, ի վայելումն անձին իւրոյ: Աժ. քա-
րալ վայելել տացէ նմա ընդ երկայն տա-
րբս, մինչև ի խորին ծերութիւն. մտն
խնդար ի Տէր ամ. ժամ, ամէն:

Երեցաւ ի Թաղեալ յոգոյ յանարժան
յանձնէ Կիրակոս իրիցէ ի տրպազունէ Ա-
րիստարացոյ: Անմեղադիր լերուք զրիս և
սղարանացս զի կար մեր այսքան զօրեաց,
և թանաքն ոչ ուղղեցաւ, յոգոց հանելով
աշխատեցաւ: Արդ որք հանդիպիք ամա
մաղթեմ միով Տէր ոգորմանայ լինել և
մժ. ողորմի ասկ զվերոյ զրեալ Ըստապղէս
սրբապան վարդապետին, և ինձ մեղաւո-
րիս և որ չի՛շ միւշալ լիցի յապապան ի
Քրիստոսէ անդրաւ յախտնէի յամէն:

Էջ 482. դատարկ:

ԺԴ.— Էջ 483, նոտարադիր, տարբեր —
Պատմութիւն Սր. Գեղարդեանն Քրիստոսի:
ԺԵ.— Էջ 489.— Այլ բանք յայլուստ.
— Տասնեակ թուով պանպան կտորներ:

ԺԶ.— Էջ 497.— Առակք ստեղծականն
դատասխանք առնու ի դրոշատութիւն-
նրս և յասացումս, արարեալ Յւնանու
Մարծորեցոյ, զի տպելոյն ընծային Մի-
թաբայ Գոշիս: Քսան ինք տոսկներ ևն,
վերջաւորութեան կ'ըստի:

Էջ 524.— Եւ արդ մի սք ծաղր տոնից
զմեզ, զի առնու ի սացունց ի դրոշատութի-
ւնն և յասացումս ի զէպ համարեացք,
չտն աշխարհականացն վարկի սովորու-
թեամբ: Եթէ հանոյ ոմանք, թուեսցի Տեա-
ռն շնորհ, ապա թէ ոչ, թողութիւն մեզ
արացէ սիրով նորին, և զվերջանալոյ ի
բարեաց զործոց դատարամ զրիշ, զԵւհ.
ճանթ բանի, և տեղեալ եղեկացի, իսկ
այժմ Մարծորեցի, ապա՛նձ չմոռնալ ի
բարիս, զիս և զիման ամ. ի Թուիս փրկ-
չին Ռեճժ [1316]:

Էջ 525-532. մատմոր դատարկ, և մա-
տմոր ծածկուած զըջափորձերով կամ այլ-
և այլ անկարեւոր հատուածներով:

1377

Ն Ա Ր Ե Կ — 15

ԳՐ. ՆԱՐԵԿԱՑԻ

[Ս. Կիրակոսի Անպ., Եկեղեցի Գաւառ]

Պիւս = 1372

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Ծաւալ 16×11·5×5·5: էջք 572: Հան-
դամանք լաւ: Թուղթ բամպակեայ: Գրի:
Լ. Ստացող՝ Նորոգէս Քաւանայ: Գրու-
թիւն՝ խորագիրներէն ոմանք, սկզբնատո-
ղերը կամ սկզբնատոները, Լ. բացատրեալ
բառերու վերեւ գրուած մանր բոլորակները
կարմիր, մնացեալը սև մելանով, միասին,
25 տող: Բոլորգիր կանոնաւոր: Համառո-
տագրութիւնք սովորական: Կարմրագիծ
դարձագիր, լուսանցադարձ եւ դիւղադարձ,
էջ 7: Կաշկազմ տախտակեայ դրոշմա-
դարձ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ —

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 4.— Բանք նշանաւորք որ ի գիրս
յայտ:

էջ 4.— Վարք Սրբոյ առն Աստուծոյ
Գրիգորի Նարեկացւոյ.— Սուրբ Հայրս մեր
առաւանածանոր՝ Քաւանայս եւ կրանաւոր
Գրիգոր էր ի Նարեկա Վանից:...

էջ 7.— Ձայն Հատայանաց ՀՆԾՈՒԹԵԱՆ
ողորոց:...

էջ 9.— Բ.— Վերստին յաւելուած
կրկին հեծուքեան մտքին հսկողի առ մոյն
ազերս մաղթանաց բանի ի խորոց սրտից
խաւսք ընդ Աստուծոյ.— Եւ արդ քանզի առ
բարձրեալն Ած. յաւաւորական շրթամբք
կարդաւ:...

էջ 96.— ԻԵ.— Վերստին յաւելուած
կրկին ՀՆԾՈՒԹԵԱՆ Նորին Հսկողի առ նոյն
ազերս մաղթանաց բանի ի խորոց սրտից
խաւսք ընդ Աստուծոյ.— Բայց քանզի ի վե-
րայ այսքանեաց դիւղութեանց:...

էջ 377.— ՂԲ.— Ի փայտն երջանիկ
բարեբաւտութեամբ ժամանեալին խորհրդ-
դածութեան ազայանս եղեալ ընդ կերպա-
րանս քարզմանութեան:

էջ 390.— ՂԳ.— Վերստին յաւելուած
կրկին հեծուքեան մտքին հսկողի առ մոյն
ազերս մաղթանաց բանի ի խորոց սրտից
խաւսք ընդ Աստուծոյ: Աղաւթ քարզմա-
նաւորէմք վասն սրբալոյս իւզոյն միւռնոյն:

էջ 424.— ՂԵ.— Վերստին յաւելուած
...— Արեգակն արդար, ճառագայթ
արհնեալ:...

էջ 426.— Յիշատակարան մատնոյն
դիւղութեան մոյն հսկողի արարեալ.— Ըստ
հոլովման բնթացից ամանակաց յառաջ-
շարժութեան:...

Բ.— էջ 430.— Բացայայտութիւն քա-
նից Սուրբ Հայրն մերոյ Գրիգորի Նարեկա-
ցւոյ.— Դրունք յոգնաթախանձ բանից:...

էջ 544.— Միւռնոյն:

էջ 562.— Գանձ լուսոյ:...

էջ 565.— Գանձ բաղձալի:...

էջ 569.— Գանձ անբնին ծածկեալ
մեծութիւն: Ընդ Ած. աւել:...

էջ 572, դատարկ:

Մանր յիշատակագրութիւնք Գրչի կը
դտնոյն չատ դիւղներու վերջը. կ'առ-
նենք քանի մը Հատ ընտրովի:

1.— էջ 6, ստորոտը.

Ոյ հոգնաւոր արդիւնական,
մաքուր վարուք անխտական,
յիշեալ դարուպս եւ դանաթման,
որ ստացա զգիրդս աղաթական.
Եւ շնորհք Հոգւոյն արփական,
եղև նպաստ եւ աւանական.
որ է արհնեալ յոյժ անխտան,
ընդ Որդւոյ ընդ Հայր միշտ յաւիտեան:

2.— էջ 95, ստորոտը.— Ոյ բարի եւ
աղօթասէր եղբայր, աղաչեմ աղաչեմ յիշ-
եա առ Քս. յոյսն իմ զգնողիկ սուրբ մա-

և, սարսելով և զողալով երկնի՜մ, և ոչ զիտեմ դին: արարից, այլ ապաւինիմ ի ձեր ապաւթս, և խնդրեմ զողորմութիւն և բոլորութիւն բարութեմ և անթիւ մեղաց ի-

մոց. թերեւս սակաւ մի ներումն զտից և զկէլոյս* արդաւանտելով սրբազանիցդ անձանց, ի Դս. Յս. Տէր և Ած. մէր, որում փառք յաւիտեանս ամէն:

1378

ՔԱՐՈՋԱԳԻՐ

(ԺԵ. ԴԱՐ)

ՆԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւաւ 15.5×11×4: էջք 515: Պրակք ԺԱ-ԻՋ (էջ 14-495): Հանդամանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրութիւն՝ խորագիրները և զլիազիրները կարմիր, մնացեալը սև: մէլանով, միասին, 22 տող: Նոտրադիր: Համառոտադրութիւնք չափազանց առատ: Կաշկազմ տախտակեայ: Կնիք սեւագրով, քառանկիւն, վակաղիր, «Արրաւամ վարդապետ», էջ 15, 433. ստորին լուսանցքին:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. —

էջ 1-4, առաջինը կողքին փակած. զանազան մանրութք, նոտրադիր, անհարթ ընդհանրապէս:

էջ 5, նոտրադիր. — Ես տէր Արրաւամ միս արհնրվեցայ ի Թիֆլիզ քաղաքին, ի թիֆլիս ՌճՂԱ [=1742]ին, և մարտ ամսոյ ԺԴ օրն, յաւուր անառակի կիրակէին, և ի նոյն ամի, ի նոյն քաղաքի ի Սր. Նշան եկեղեցին, յաւուր Յարութեան Նոր Կիրակէին ևս ինձ զմասնաւոր զաւարան իշխանութեան հայրն իմ ըստ հոգոյ և մարմնոյ: Եւ ի սոյն ամի, ի սեպտեմբերի մետասանի արբաղանն ըմոնեաց զիս և արար եպիսկոպոս ի Սր. Գահն Աստուածաէջ:

էջ 6-7. — Յանկ: Ա-ԼՁ Գլուխներ:

էջ 8. — Յաղագս Զգրվամ քէ զիմչ է գրչումս. — Ոյ իմաստուն հարցող, իմացիր և է միտ առ...:

Ա. — էջ 13. — Յայլմէ վասն Ողորմութեան...:

Բ. — Ին. — էջ 27. — Շարաք օր Քա-

ռասնիցն Քարոզ առաջին, զլսեալ է. Ամցաք մեք ընդ եսըր եւ ընդ քուր...: — Լուսապայծառ և արփիազարդ...:

Գ. — ԻՋ. — էջ 38. — Նորին դարձեալ խորհուրդ Սրբոց Քառասնիցն...:

Դ. — ԻԵ. — էջ 43. — Նորին Ենթորդ Կիրակին Քարոզ...:

Ե. — ԻԹ. — էջ 58. — Դարձեալ Քարոզ վասն քզեմ եւ այգոյ ժողովրդեանն...:

Ղ. — էջ 74. — Նորին դարձեալ ի Բաղն. Դատաւոր մի էր ի քաղաքի ուրեմն...:

Ը. — էջ 84. — Նորին Քարոզ վասն Ազօրից...:

Ը. — էջ 95. — Նորին Քարոզ վասն Մաղկազարդին...:

Թ. — էջ 116. — Յայլմէ Քարոզ վասն Պատարագին...:

Ժ. — էջ 131. — Նորին Քարոզ Երկրորդ Մաղկազարդին, զկմի Համարմամն կիրակէի...:

ԺԱ. — էջ 144. — Քարոզ Համարմամն...:

ԺԲ. — էջ 160. — Նորին դարձեալ Քարոզ Սրբոյն Ստեփանոսի...:

ԺԳ. — էջ 177. — Դարձեալ Քարոզ վասն Ծննդեան...:

ԺԴ. — էջ 187. — Նորին Քարոզ Գալստեան Տեառն Խորեայ ի Տաճար...:

ԺԵ. — էջ 204. — Նորին դարձեալ վասն Տեառն ընդ առաջին, ի բանն. Իբրեւ ամին ծնողն զմեռնուց Յիսուս. — Ի պատճառս աւուրս տեհի...:

ԺԶ. — էջ 217. — Նորին դարձեալ վասն Տեառն ընդ առաջին...:

ԺԷ.— էջ 229.— Նորին Քարոզ վասն Յովհաննու Ծնընդեանն...

ԺԸ.— էջ 238.— Նորին դարձեալ վասն Յովհաննու...

ԺԹ.— էջ 254.— Նորին դարձեալ Քարոզ վասն Յովհաննու եւ գլխատման...

Ի.— էջ 269.— Նորին Քարոզ դարձեալ ի նոյն խորհուրդ, վասն առաջորդաց, հարց եւ ետեւեղաց...

ԻԱ.— էջ 278.— Նորին դարձեալ վասն փարձանաց...

ԻԲ.— էջ 292.— Եղանակն Յոսեփնու Որտնմեցոյ, ի բան աւետարանացն որ ասէ. և յամսեանն Ջերդրդի առաքեցաւ Գարբիէլ.— *Նախ տեսցուք...*

ԻԳ.— էջ 299.— Յայլով Քարոզ Աստուածածնին...

ԻԴ.— էջ 316.— Այս է երաւ վարդոց վարդամ վարդապետին ասացեալ.— Ած. յարի է և յոյս, և ամբարնաց պատճառ և սիրող... և որ տանի և բերնն բոլորս ի հետուս տեղի որ յան և օգտին և սր տոնու և օրինակ զնէ և փոխէ իւր պատուին, Բա. Ած. թողութիւն շնորհակցէ մեկոյ Նորա և ծնողացն, ամէն:

ԻԵ.— էջ 330.— Նմանեցաւ արքայայրիւն երկնից Ժ Կուսանաց, որ ելին ընդ առաջ փեսային. օրինեալ է Ած.— Արդ ի մտանել մեկնութիւն բանին, Նախ տեսցուք թէ Էրբ Էլին կուսանքն ընդ առաջ փեսային...

ԻԶ.— էջ 341.— Քարոզ վասն Ազախարայրեան...

ԻԷ.— էջ 356.— Քարոզ վասն երեց մանկանցն...

ԻԸ.— էջ 376.— Քարոզ ի բան Ար. Աւետարանին Յոսեփնու որ ասէ. Ոն արիք գնացումք աստի:

ԻԹ.— էջ 400.— Քարոզ ի բանն որ ասէ. Եւ հրաւայեաց Դաւիթ թվի զժողովուրդն:

Լ.— էջ 409.— Ի Ղուկասու Աւետարանին Մեկնութեմէ որպէս ասէ. Այր մի ի ջանէր յերուսաղիմայ յերթիւրդ...

ԼԱ.— էջ 427.— Նորին դարձեալ Երեմիայ Մարգարէին ասացեալ է.— Յորժամ Հանդերձեալ էին Քաղթիացիքն պաշարել զերուսաղիմ, խօսեցաւ Տէր ընդ Ե-

րեմիայի և ասէ... և յորժամ տեսին զերեմիայ, զիմեցին առ հասարակ ի վերայ նորա, քարկոծեցին զնայ, և կոտորեցաւ ի նոցանէ, որ օր մի էր մայր տմայ, ի փոստ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, և Նորայ փառք յախտանաւ ամէն:

ԼԲ.— էջ 445.— Գրիք եւ Պատմութիւն Տուրք բանից Տուրքտայ, որոյ Տուրքայ, որոյ Անանիէլայ, ի պատկէն Սասիլայ... և որաւ եղև Տուրքայ միշտ և մեռաւ էր նորա, ի վերայ Նիսիւի փոստ իւր զհանաւոր զկատուոյ, որոմ փառք յախտանաւ ամէն:

ԼԳ.— էջ 476.— Վարդապետութիւն Արքայն Գրիգորի եւ Բարսեղի ասացեալ է.— Բարսեղ ասէ Էրկինք Էրկինք ջուրն որ ի վեր է քան զերկինս, և զայն ջուրն անկ զիտմէ: Գրիգոր ասէ. Կենարարն ջուրն այն է, որ Յովաննէս Սկրտիչն ափովն հառ ի Յորդանանն ջրոյն, և արկ ի վերայ անմահ զայնպատան Քրիստոսի, և ջուրն այն ոչ խառնեցաւ ընդ այլ ջուրն, այլ յորժամ էլ Յս. ի ջրոյն, այն Գ ափ ջուրն ի վեր բարձրացաւ քան զերկինս...

ԼԴ.— էջ 478.— Յաղագս սքանչելեաց գոր եղև մեծի մզնատում Ար. Ուստիմ Մեծյարայ.— Եպիսկոպոսն Տիրատուր և միարանքն սրբայրան խաղաղապետաց Տրդնաւոր արանց...

Եւ զարձեալ սիրելիք մեր ի Տէր, զի այս ինչ ևս ձեզ յայտնի լիցի, զոր ի վերայ զրեցաւ ի ժամանակն Ներսէս Հայրապետին, ի Ռուսիկայ վերածայնեալ քաղաքի պատահեցաւ սոյն զուեակ, զորս տեսողքն և յողքն և արարողքն այնմ զործոյն ստորջանցեալ հաստատցին ի Քրիստոս, և ազգ մի ողջոյն զես ևս կան, և կիսակէս վերածայնեն, զոր ունին զմկրտութիւն Քրիստոսի և հաստատն զմարդկութիւն ի ծննդեանէ մինչև միս առկամ զպրտաւն, և զօրէն և զկրօն զքրիստոնէական լիով ունին ի միջի իւրեանց ի ծածուկս, և յայտնի և ազգակէն ի զործ խմայնալացոյ:

Եւ յորժամ Էկն թագաւորն Սուլթան Մուրատ [=1622-1639], որ էր Սուլթան Իպրահիմի (1639-1648) եղբայրն, և էաք ի Բաբելոն, և օթեցաւ ի յիմիք զձիւնա-

մէջն ամենայն: Յայնժամ չարախօս Եղեն շնորհանէ առ թաղաւորն եւ ասեն. Սրբայ յաւիտեան կաց. Եւ աստ ազդ ի ռդնոյն, զոր բանումը Լեւթ տաճիկ են, եւ զնա՛ն քրիստոնէից անհոգս, ունին յուացումն եւ օծանիքն պայասան իւղով. եւ այլ սոցին նման չարախօս Եղեն ոտ արքայ. եւ նայ ի յարկութիւն չարթեալ ձայնեաց ի նոցանէ:

Եւ յորժամ Եղին առ նայ, ի բարկութենէն զԼու Եւս ոչ ցածուցեալ, եւ ձայնեաց զահիճս զի ի սուր սուսերի կորուսցէ դամենսին, եւ արքն որք կուցանս զաղաղակ յարձեալ ասեն. Սրբայ յաւիտեան կաց. խօսեցոյ զմեզ զի զիտոսցոյր զվնասն մեր, եւ մեր պատրաստ եմք ի չրամանս քո: Եւ նայ յոտոստիանէ զլուսայն իւր, եւ ասէ զամենայն զոր ինչ յունայն էր:

Եւ նորա առ ժամայն ջուր խնդրեցին, եւ ստեղծ յուացումն, առաջի թաղաւորի կատարեն զշնկեսին ժամ ազօթիցն: Եւ նայ սորհացեալ չարքսփորձ լինի զլուացումն աշպոյժայ ջրոյն եւ զօծումն պայասան իւղայն, եւ այնքան ներողութեամբն Աստուծոյ քաղցրանայ սիրտ թաղաւորին ի վերայ նոցա մինչ զի չարախօսն յանդիմանէ ասե-

լով. Եթէ Եւ Եւս գտանեմ յաւադոյն ջուր Եւս ցանկամ եւ յուացումն առնեմ, եւ յուր պայասան իւղն թէ զտանիցեմ Եւս օծանիցեմ, զի առողջութիւն է անձին. եւ պայանձեցուցեալ զչարախօսն:

Եայնժամ զերայ Եւս նոցա նոճոս արքունական, զի որպէս ի նախնեացն տեսեալ են այնպէս արասցեն, եւ մի ոք իշխեսցէ կարգաց եւ զկրօնիցն չարք եւ փորձ լինի նոցա, այլ ճիշայն զԼու ժամն կատարեսցեն: Եւ յայնժամ օրէ մինչեւ ցայս վայր չաւատասցեն յաղապս այս նշանացս զոր յոռաւադոյն լեալ է Եւ այլ Եւս Եղեւ ի վառս Գրիստոսի վասն մեր: . . .

Դիտ.— Կէսկէսնէրու մասին տեսնել չալ Անթիպ, 1968, թիւ 1, էջ 63:

ԼԶ.— Էջ 485-6.— Այս Յոնանու Քաղաւորն է. Չոր ասեն թէ Ղապարու չայրն Էրուդիլի թաղաւորին Տէրտան էր. . .

Էջ 496, տարբեր թուղթ եւ զիր.— Որհնեալ է չարքն Աստուծոյ, անհոգ, անձին, անժամանակ. . .

Էջ 502.— Նորին Քարոյ Սր. Երբոր— զուրկանն. . .

1379

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ԱԿՆ ԲԵՐԴ

ՁԶԹ 1340

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մատ. 16×11×4.5: Էջ 310: Պրակք Բ-Ժն: Հանդամանք անբաւարար. խոնաւութենէ եւ ցեցերէ մշտնաւ. սկիզբը եւ վերը թերի, նորոգութիւն կրած: Թուղթ զորոքակ: Գրիչ Ստեփանոս Քաւանայ, որդի Պօղոս Քաւանայի: Գրութիւն՝ խորագիրներ կարմիր, մնացեալը սև մելանով, միասին, 21-22 տող: Բուրդիւր նոտրակերպ անհարթ, Համառօտագրութիւնք սովորական զրեթ: Ստացող՝ Գրիչը եւ իր որդին Գրիգոր Սարկիսազ:

ԲՈՎԱՆԴԱՌՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— Էջ 1.— «Պատմութիւն յորում խօսի նախ զմեծն Կոստանդիանոսը, պատմիչ զերթաւոյն Տրդատայ եւ Լուսաւորչի ի Հոռիմ ի չրաւերելոյ Կոստանդիանոսի, իսկ զԹղթոյ Դաւանց ոչինչ յիշատակէ. ապա անցանէ ի մարդարէութիւն զուրաւելով զապագայից եւ զհանդերձելոյ թաղաւորութեան Հայոց. յիշէ զթաղաւորութիւնն Կիլիկիայոց, խօսի Երկարօրէն զճալմանէ Նեոնին, զորոքոց նորին, զհանդերձելոց զատառաննէ, զկատարածէ աշխարհիս, զարքայութենէ եւ զգոթիոց. այս ամ. Երկար

Փարեզեացիք, Գամառք, Պասառք, Ա-
լանք, Համալլաթք, Ահմեդ, Նալմեհ, Սա-
լահ, Սալհու, Ուլլք, Հոնք: Եւ ևն ի նոցա-
նէ ի կանայք Թաղաւորք արեւայցի ձեւով

էթ 132 — Թ. — Լկայ ի յնուլ ամաց
 և թանց տարին մտելոց ի վեց Ռ և յութ ձ
 և ի քառասուն ամին իննի կատարուն մն ի
 ուղեալ լուսնին բալթրդիմբ...

էջ 254 — Ով պատմական քառանայք
և ուխտի մանկուհի Սր. Եկեղեցոյ, որբ
լինժնոյր զապ, յիւնցից զմեղայպարտ
զրաւդ սորայ, և սղալանաց և խոշորու-
թեան զրոյս շիննի մեղազիր. և Տէրն ձեզ
և մեզ ողորմեացի. ամէն, ամէն:

Յիշատակարան Գրչի. — 1340

էջ 253, նախորդին ներքև. — Բանուե-
ր և Որդոյ և ամենայնաժամ ճշմարիտ
Հոգոյն. նա նվառտ և անաթոսի ծա-
ւ Ատուծոյ, և սուտանուն և անպի-
քաշանայ Ստեփանոս, աւգնականու-
մբն Ատուծոյ սկսայ զրկի զտոկնա-
մբնին լսուծաց ի բանս աստուածային
երս յայս, և նորին կարաւղութեամբն
արտումն հասուցի, որ է պիտոյ ամ
կեցաց ուղայիւրաց և ի պիտոյ ամ
պիտոյ յաւազու, որ է ի պէտս ողորմա-
նայ նորհացու, գրեականանաց, և ամ
կանց սուրբ եկեղեցոյ. ի թմ. Հայոց

ի խայրապետութեան տեսան Յակոբ, և ի Թաղաւորութեան Լեւոնի բարեւթապաւորի, ի յատուածապաւն և տարի ընդոյ որ իշի Ակն, ընդ Հովաթր. Աստուածայծնին, և Սրբոյն Կիոսի տուրր և հռչակուոր Ուխտի, ի կրուած որդոյն իմոյ Գրիգորի, և զհրօսիկ որդի որդոց իմոց Յաւանիսի, ի Խրիստոսի Տէր Ած. յոյս և ակնկալութեան քրիստոնից, աւղնայ Գրիգոր սարազի, Յունանիսի, և Կիւրակոսի, և ընդ այնածիբ ամսութեան պահեայ զստայ, այժմ և զստեանեայն կանսն ժառանգել ի սուր թո, որ և կարաւ յամենայնի, և աւղ բարեայ, և քեզ փաթ ի թոց ըստ զԺողովոց:

Արդ ես մեղաւք լցեալ ծառայս Աստու-
Ստեփանոս գրեցի զսայ յիշատակ ինձ

Էջ 117.— ...եւ այս են անուանք չար
Թաղաւորացն, որ ելանելոյ են ի վերայ
երկրի. Աճուճ, Մաճուճ, Մաղող, Աւչի,
Քաւշեանք, Ագիք, Հաճուլք, Պճանք,
Փիճք, Ժիիք, Կարք, Լեկք, Լեկուք

և, ծնապաշտ իմոց, և, եղբարն իմ Սիմեոն քաջանայի:

Արդ աղաչեմ պաճենիեան որք աւելիք ի սմանէ կարդալով կամ արինակելով, մեղաց թողութիւն խնդրեցէք ինձ մեղուցելոյս Ստեփանոսի, և ամուսնին իմոյ, և չաւրն իմոյ Պողոս քաջանայի և մարն իմոյ Ընդթայի, և եղբարց իմոց Կոստանդնայ և Լանխիս, և քնոց, և ամ. ազգայատոհմի իմոյ, և մեղաց թողութիւն խնդրեցէք յԱստուծոյ, և ինքն Տէրն որ ողորմածն է յամենայնի, մեզ և մեզ ողորմեացի: Աղաչեմ զկարդացաւոր և զլսաւորք, մեղաց թողութիւն խնդրեցէք, զի Ած. ի մեռն աշխարհացմաց ողորմեսցի, և նմայ փառք յաւ:

Արդ յերեսս անկեալ աղաչեմ զամենեւեան, վասն սերոյն Քրիստոսի, ի բոլոր սրտէ մեղաց թողութիւն խնդրեցէք որդոյն իմոյ Պողոս քաջանայի, և ամուսնոյն իւրոյ Մարթայի, զի զևոյալութիւն քաջանայէր և ի մէկ ամի երկուքանն փոխեցան ի Քս. յոյսն մեր. և թուխտս իր դնած էր որ զիւր ու շտամանեց: Եւ մասն այն ի յանձն սոռի զերկ խիստ աշխատութեամբ զի ծեր էի ու աչքս վատել էր ու ձեռն փառցել ու անվարձ էի ի զիրս և յամենայն նեթս տորայ: Աղաչեմ չիւնել մեղայդերկի թէ պակաս ի սմայ պտանի, յարինակել թէ այս լինի, կամ ի զրէն անարհեստի, զի ուսելայ իրենաւ չէի, այլ բոտ կամաց իմ քառացի: Եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս յաւիտենից, Ռ ամէն:

Բ. — էջ 259. — Տեսիլ սուրբ և փառաւորեալ եւ մեծ վկային Քրիստոսի. Քրիստայափորի, յորժամ հրայմայեցաւ ցմայ շրջել ընդ առաքեալսն ընդ Անդրեաս և ընդ Պաքսաղիմոս ի յաշտարն Պաքսեաց. — Միւսն իւրն հառաքելի սուրբ առաքեալն ի ստորոտ լերինն...

Գ. — էջ 282. — Եփրեմի վարդապետին ասացեալ յաղագս կամաւոր աղէատին Յուստինի, որ էր ի Հոռոմ քաղաքի. — Սուրբ և Երանելի Հայրս մեր Յովնանէ...

Դ. — էջ 288. — Պատմութիւն Տէրութեան պատկերին զոր խաչեցին հրէայքն ի Ռիւրիտոն քաղաք, զոր և պատեմաց ռուր-

քըն Աթանաս Ազնկսանդրոս հայրապետն. — ի Բիւրիտոն քաղաքն, որ է մերձ առ Եւֆրատն Տիրոսի և Սիդոնի...

Ե. — էջ 291. — Վասն առն որ զմեաց զսգորմութիւն. — Պատմեաց մի ոմն յառապատեմանցն...

Զ. — էջ 293. — Վասն ընդ բանիլ Բաղային և վկայի. — Յորժամ կոստայաւորն Հայաճէին զքրիստոնեայն...

Է. — էջ 296. — Պատմութիւն եպիսկոպոսին որ գերեալ կիմն դարձոյց ի Քս. Ած. մեր. — Եպիսկոպոս մի ի քաղաքացն Երիւստոսի...

Ը. — էջ 300. — Պարտ է քննել և իմանալ քէ որպէս ընթացան առաքեալք հրամանաւ Հագոյն Սրբոյ և հրք գնացին:

Թ. — էջ 302. — Ինչ խորհուրդ է Յիւստինի կարգ Աւետարանացն:

Ժ. — էջ 304. — Քս. զեկեղեցական աստիճանս ո՞րպէս եցոյց և յորում տեղոք իմացուի:

Ի. — էջ 306. — Զարժանին յիշատակի ըլլաւոր վարդապետն վարդան, յուսոյ բանեցրս ծագաւոր, յիշեալք ի Տէր. ընդ նմին և զաղքատս ի բարեաց, զսորին աշխատաւոր զմտեփանս և զծնաւոր իմ, և զամենայն ազգայատոհմ իմ, և զՊողոս քաջանայն, և Սծ. զմեզ յիշէ, և որ բոլորով սրտով զամենն ասէ և նմայ ողորմեսցի Քս. յոյսն մեր:

Սիւտ կամիմ զիտակ զոյ մեզ նոր իրաց եկեղեց: Սինչ զրէի զայս տրեղաւ մի ծեր Յովնանէ անուն Բջեւցի, պատմեաց մեզ թէ է հոգի յերուսաղէմ զհաջաք ի Սինէականն... — Հմտ. Գ. Հասար, էջ 415:

Ե. — էջ 308. — Եւ գայս եւ գիտեմ ի մեր ժամանակս իմ հասակայկից արեղաւ մի, ի Սինքերոյ երկիրն. ի վամբն որ Տեղեր կոչեն, Սարկաւագ ամոն, աղաւթից ճորին ունէր յԱստուծոյ: Կիլակէի մի աւաղեղեց էր և գնաց ի մարին, որ աղմբեր վանից կայր, և յափշտակեալ միտմն յԱստուծոյ: Եւ մինչ ի մէկայ ի իրակէն յառն կայր ի յաղալսն: Եւ վամբն գիտացին երէ գնաց ուրեմ: Ապայ յետ Ը աւտորն եկն ի տուն և

գնշխար փարչն էառ ար գմայր ջուր բերէր
 Եւ ժամ առնէր, գիտէր թէ այս ար էր
 զմացել Եւ տեսաւ զքն սկսամ յառնել, ուս-
 տի՞ գաս, այս Ը ար է, Եւ մեղայդէին:
 Եւ իմացաւ գիրքն, Եւ գփարչն ի վայր եղ-
 եալ գմաց ի խուցն, Եւ գառա գմաց ի վա-
 ռիցն յերուսաղէմ: Եւ ի մանապարհն ընկեր
 մի պատահեաց իւր, գմացին ի Գեոմամի,
 Եւ զգիշերն ազատեալքաց, Եւ երևեալ Աստուա-
 ծայծնին Եւ մմայ ըմպելի ռսկեղէն ամա-
 ռաւ, Եւ Ետեո ընկերն ար կայր ի յամկիւն

մի առամսին: Եւ գմացին ի Սինայ. Եւ Ե-
 տեո ամի զՄուսէս Եւ զճղիայ ստուգա-
 պէս: Եւ Եկեալ յերուսաղէմ վախճանեցաւ,
 Եւ լուսով երկնաւոր վկայեաց Ած. իւր, Եւ
 բժշկութիւն եղեւ, Եւ ընկերն Եկեալ պատմ-
 եաց ստուգապէս:

Էջ 309. — Սարկաւայ Վարդայայեան
 ասացել էր ընդ իր խորհրդակիցն թէ ես
 հանց տաւն չեմ տաւնել որ չեմ տեսել ըզ-
 տանի պատճառն եւ զաւուրն շնորհն...

1380

Ճ Ա Ր Տ Ա Ս Ա Ն Ո Ի Թ Ի Ն Ե — 9

Մ Ե Ի Թ Ա Ր Ա Ր Ր Ա Յ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մասալ 16×10.5×2: Էջ 186: Հանգա-
 մանք լաւ: Թուղթ կապտորակ, Գրութիւն
 ամբողջովին սեւ մելանով, միասին, 20
 տող: Շեղագիր: Համառոտագրութիւնք
 յոյժ առատ: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշ-
 մապարզ: Ստացող՝ Շեղա Քահանայ:

Վարդայայեան Սեբաստացոյ Աբրայ Հայր
 կոչեցելոյ... Յամի Տեսան 1733, ի Վէ-
 նէտիկ:

Էջ 3. — Յազպս Արհեստի Ժարտա-
 սանութեան, Գիրք Առաջին:

Յիշատակագրութիւն. — 1785

Էջ 178, ստորտը. — Ի վայելումն տէր
 Եղիայ Քահանայի բարեաւ: ԹՄԼԴ Թուին
 մերոյ եւ ամեանն մայիսի 20ին:

Էջ 179-186, դատարկ:

Ճակատ. — Էջ 1

Համառոտ Ժարտասանութիւն դիւրին
 ոճի: Եւ վայելուչ օրինակաւ: Շարադրեցեալ
 աշխատասիրութեամբ տեսան Մխիթարայ

1381

Ո Ս Կ Ե Փ Ո Ր Ի Կ (ԺՈՂՈՎԱԾՈՑ) — 7

ԴՎՈՒՆ, Արգրամ

ԹԵԹ=1600

Մասալ 15.5×10×7: Էջ 574: Հան-
 դամանք լաւ: Թուղթ բամպակեայ: Գրիչ
 եւ Ստացող՝ Ներսէս Երէց, որդի տէր Կա-
 բապետի: Գրութիւն՝ խորագրերները եւ ըս-
 կերանտողերը կարմիր, մնացեալը սեւ մե-
 լանով, միասին, 15-16 տող: Բոլորգիր:
 Համառոտագրութիւնք սովորականէն քիչ
 մը աւելի: Գուռաւոր զարդադիր եւ լուսան-

ցազարդ իւրաքանչիւր գլուխի սկիզբը,
 հանդերձ խորանագրովու էջ 5, արուեստ
 ոչ նորր: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշ-
 մազարդ: Պահպանակ մազադաթեայ սկիզ-
 բը երկու թերթ, բոլորգիր գրութեամբ.
 Վարար Ած. զմարդն հոգի եւ մարմին...
 Վերջը նոյնպէս երկու թերթ, գրութիւնը
 ամբողջովին ընդունած:

ԲՈՎԱՆԴԱՆԻԹԻՆՆԵՐ —

II — էջ 141. — Հարունակութիւնն էր — կեղերի մազադաթեայ թերթերու գրութեան: Առաջին պրակին սկիզբի երկու թերթերը կարուած են, կը մնան արմատեալը միայն:

Բ. — էջ 5. — Պատմութիւն Աստուածընկալ Սուրբ Խաչին. — Այսպէս ուրախացեալ ցընծան երկինք և երկիր մեծաշնորհ թխմար...:

Գ. — էջ 41. — Տեսիլ Սբ. Աստուածածնին. գործես Սբ. Կոյսն վասն Գծախոցն. — Քորհնայ առնաարբուհի Աստուածածնին Մարիամ երթեալ ի Լատոն Զիթնեաց կալ յազարթա...:

Դ. — էջ 93. — Հարցմունք Սրբայն Գրքիգորի Լուսաւորչին. եւ պատմաբան գորարար մեա հրեշտակն վասն ոգոց մարդկան. — Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչն Հայոց խոյն և խղիւր հաց ոչ կեր, և ջուր ոչ չարբ...:

Ե. — էջ 148. — Թուխտ Տեառն մերոյ Յի. Քի. որ առաջեցաւ յերկնից ի յերկիր. ի տաճարն Սբ. Առաքելոցն Պետրոսի եւ Պաւլոսի չոռն. — Եւ պատմ. Հոռնեացոյց կի ի տաճարն սուրբ...:

Զ. — էջ 182. — Երանելոյն նիւթնի տեսցեալ վասն պահելոյ կիրակեան. — Պատմեցէք զսուր սուրբ կիրակեան...:

Է. — էջ 207. — Վկայեւորամունք ի կալաւոր աղքատին Սրբայն Ալեքսանդրի. — Այր մի էր ի Կոստանդնուպոլսի ուրոյ տնուն էր եփրեմիանս...:

Ը. — էջ 248. — Ազարթ Աբբա նիւթնի տեսցեալ Ողբաց Ջրման եւ Արտասուաց. — Տէր Ած. զսուրթեանց աղաւթս զբեղ սր մեծդ ևս եւ աշուր...:

Թ. — էջ 284. — Վասն Ազարից եւ Արտասուաց եւ խոստովանութեան. — Արդ չորս արտասուաց նշանիկ է սիրելոյ յոթերեսու...:

Ժ. — էջ 311. — Թէոփիլոսի տեսցեալ վասն Ջրման եւ արտ. — Արդ պարտ է ամ. մարդոյ զայն ամէլ զմտաւ հանապազ...:

ԺԱ. — էջ 318. — Վկայեւորամունք ի Սրբայն Մարիամն Կուսին որ վկայեաց վասն Քրիստոսի. — Յետ յարութեան Տեառն մերոյ...:

ԺԲ. — էջ 354. — Հարատք զդուշուն թեան ի յար մուրթեանց. — Քանզի այր և կին, որ անարատ պահեն զանկողինս իսրեանց...: — Այս բանք միջանկեալ են ի մէջ պատմութեան վարուց Մարիանեայ Կուսին...:

ԺԳ. — էջ 409. — Ուղիղ դաւանութիւն հաւատոյ որ ի Հայր եւ Որդի եւ ի Սբ. Հոգին, ի վերայ հիման առաքելոց եւ մարգարէից. Զի մեղադարտ վարդան զրեցի աստուածաին գրոց. — ԶԱստուածութեան տնտեսիկ և տնտեսանիկ և տնտեսաւոր ուսուցիչ մեզ...: — Այս և զՎարդապետ վարդան տնտես յիշատիք, և մի ոք հանցէ զանունս իմ զորոցս որ զրէ, իսկ որ ցրէ Ած. տնտեսիկ ցրեցէ զանուն նորա ի զիրն կենաց ամէն, և ի մեզն...:

ԺԴ. — էջ 431. — Սբ. Հարցն Ողափառաց հաստատեալ է ի պատմաւ Ուսակտեաց. — Քի հերձուածող կամ ալ պարբերատունս Հարցանէ զիս...:

ԺԵ. — էջ 444. — Վասն բանաստեղծի եւ յղատելոյ գեղարարս եւ զրոկերս. — Մթթեալ սոյս և տարակոյս աղջամուղջ արտաթեան զիկեալ կուտին ի վերայ իմ հանապազ...:

ԺԶ. — էջ 456-7. — Ինչպէս ինչպէս են ի պրակին տալին երկու թերթեր:

ԺԷ. — էջ 491. — Պատմութիւն Պրն. — Ը Գաղաթին եւ Սոգոմոնի Պատերազմին. — Կայր ի Պաղատա խալիֆայն մի և էր տնուն Արուսեկէ...:

Մանր յիշատակագրութիւն Գրչի կր զտնին ամէն զյուրի վերջը. կ'տնենք ընտրովի:

1. — էջ 48. — Բարեխաւութեամբ տատածելեալ և ամենալոյս սուր յրշանի քո Բա. Ած. ողբմեալ տապալի զորոցս ներսէս Քահանային և իսկ կողակցին իմանալին, և իմ ծնողացն տէր Կարապետին և ամ. արեան մերձուորացն, կարապետիս և յողացոյ, և մեղաւոր զրչի ներսէս իրիցուն, և զամէնն տնեն ամէն...:

2. — էջ 90. — Բարեխաւութեամբ Սրբայն Աստուածաշնին ողորմեալ տապալի զորոցս ներսէս իրիցուն, և իմ կողակցին իմանալին, և իմ ծնողացն տէր Կարապետին, և իմ մարն Շուշանին, և

իմ որդոյն եւ իմ դստերացն սոցին, եւ ամ. մերձաւորացն, եւ մեղաւոր դրօշն ներսէս իրիցուն, կարդացողիս եւ յողացող եւ որ զամէնն ասէ ամէն:

Քանզի որպէս խաչն փայլէ,
յարեւելից ճառագայթէ,
Պարբիւնի փողն դոյնէ,
յսպիսի մարդկան զարթոցանէ,
յնուանայ կան Տէրն իջանէ,
յոտաստ(ան)աւ զնոս(ա) քննէ,
յաւդիսն յայծ(ե)ացն բաժանէ:
Յայնժամ Սր. Աստուածածինն ի ձեզ
[խնայէ,

եւ Աստուծոյ բարեխաւսէ,
դԱստուած ընդ մեզ հաշտ(ն)եցնէ,
որ դձեր ամէն մեղքն քննէ,
յարբայութիւնն մեծարէ,
անճառ փառաւք զձեզ պսակէ,
յաջակողմեան դասն դասէ,
տաննց կենաւք ուրախ առնէ.
ամէն:

3.— Էջ 146.— Բարեխաւսութեամբ սրբոյ Հրեշտակին եւ աղաթիւք Սրբոյն Դրիդորի մերոյ Լուսաւորչին, ողորմեա Քս. Ած. ստացողի որոց ներսէս իրիցուն եւ իմ կողակցին Քանդաղին, եւ իմ եղբաւորն տէր Յովհաննէսին, եւ իմ հաւրն տէր Կարապետին, եւ իմ մաւրն, եւ ամ. արեան մերձենաւորաց, եւ իմ որդոյն Քոնային, եւ Քոնասարին, եւ իմ եղբաւրն Յակոբին, եւ ամ. ննջեցեաց, եւ մեղաւոր զբլի ներսէս քահանայիս, եւ կարդացողիս եւ յողաց, եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտ:

Քրիստոս Աստուծոյ ամենայնի,
յորժամ փառաւք զաս հայրենի,
քննեա զանցանա թո ծառայի,
դժընդունդ եւ զծնաւդս ամենեւին.
դոքա արա Տէր արժանի,
արքայութեանդ Հրաշալի,
եւ ի յաւուր դատաստանի,
դասեա ի դասս աշակողմին,
ի յանսպառ յաւիտենին.
Ես զեղկելիս մեղաւք իլի,
մի մոռանայր յայնժամ ատենի,
յոյսդ Քրիստոս ամենայնի,
ի մեղաւորս զԹացի,
ամէն ամէն եւ եղիցի.

Հայրն մեր յերկինս թող առի:

4.— Էջ 205.— Որ ողորմի Քս. Ած.

ստացողի որոց ներսէս իրիցուն, եւ իմ կողակցին Քանդաղին, եւ իմ հաւրն իմ տէր Կարապետն, եւ իմ մաւրն իմ Շուշան, եւ իմ մեծ մամ Զիշակն, եւ իմ արեան մերձաւորացն կենդանեաց եւ ննջեցեաց, եւ անարժան դրի ներսէս իրիցուն, եւ կարդացողիս եւ յողացող, եւ որ զամէնն ասէ:

Սէր անուն Յիսուս,
տուր զեղջ զերեւոյս,
եւ յորդ արտասոյս
բղիսէլ յաշերոյս.
Բժշկիմ Հոգոյս,
մեղաւք մեռելոյս,
փարատիչ ցաւոյս,
Աստուած իմ Յիսուս.
Կեանք լեր մեռելոյս,
խաւարեալ ողորմ,
եւ հան դժեղ ի լոյս,
արարիչ եւ յոյս,
զեղջ եւ արտասոյս,
Հաստեայ իմ յոյս,
ինձ ողորմելոյս,
զգծող զրոյս,
դստացող զբոյս,
մի Հանրն անոյս,
մի թողոր անոյս,
ապաւնէ եւ յոյս,
իմ Քրիստոս Յիսուս.
ամէն:

5.— Էջ 407.— Սուրբ եւ երանեայ կուսին Մարիանէ բարեխաւսութեամբն ողորմեա Քս. Ած. ստացողի որոց տէր ներսէսին, եւ իմ կողակցին Քանդաղին, եւ իմ հաւրն տէր Կարապետին, եւ իմ մաւրն եւ իմ որդոյն Քոնին եւ Քոնասարին, եւ իմ եղբաւրն տէր Յովհաննէսին, եւ իմ կողակցին Մանանին, եւ իմ դուստր Ուստիանին, եւ ամ. արեան մերձաւորաց, եւ մեղաւոր զբլի ներսէս երէցս եւ կարդ:

6.— Էջ 490.— Քս. Ած. ողորմեա ըստացողի որոց ներսէս իրիցուն, եւ իմ կողակցին Քանդաղին, եւ իմ հաւրն տէր Կարապետին, եւ իմ մաւրն Շուշանին, եւ իմ եղբաւրն տէր Յովհաննէսին, եւ իմ կողակցին Մանանին, եւ իմ որդոյն Քոնին եւ Քոնասարին, եւ դուստրն իմ Ուստիանէն, եւ Հանգուցեալ առ Ած. դուստրն իմ Զիշակ եւ Քանուսն, եւ մանկավորուստ որդին իմ սարկաւազն Յակոբնանն, եւ զեղբաւր-

դուստրն իմ Թաճիկն, և իւր եղբայրն Մարգարն, և ամ. աբեալն մերձաւորաց կենդանեաց և ննջեցելոց, և մեղաւոր զրիշ: Ներսէս էրէցս, կարդացողիս և: յսո- ղացդ:

Մեծ յիշատակարամ Գրչի.— 1600

Էջ 573.— Փառք ամենասուրբ եր- րորդութեան Հաւր և Որդոյ և Հոգոյն Սրբոյ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յա- յիտենից ամէն:

Գծադրեցաւ զիրքս որ կոչի Ոսկիփո- րիկ, ձեռամբ մեղսաթաթախ Ներսէս էրէց զր(ի)շիկ, ի յերկիրս յԱղբուս, ի զհաւոս որ կաշի Դմիտրի, ի դուռն Սր. Սարգսին և այլ ամ. սրբոցն որ աստ կան. ի թվական Ռիթ. ձուկն կենդանակերպ ի մասիս ԻՁ

Լոկէ աւարտ սորին և Քրիստոսի փառք յաւիտեանս ամէն:

Դարձեալ յիշեցէք ստացողի զբոցս տէր Ներսէսին և իմ կողակցին Խանդատին, և իմ Հաւրն տէր Կարապետին, և իմ մա- րրն Շուշանին, և իմ որդին Խոճին և Խո- ճասարին, և իմ եղբայրն տէր Յովաննէ- սին, և իր որդոյն Փոյատին, Մկրտին, և իմ քուրջն Ղզարին, և իմ դուստրն իմ Ուստիանին, և Հանկուցեալ առ Աձ. որ- զին իմ Յակոբճան, և իւր բոյրն Զիշակն, Խանումն, և Խանսուլթան, և իւր փոքր աղբէրն Առաքելն. (Շարսեակոյ քիւմր կո- յած. վասնզի ի՞նչ արակիմ առաջիմ քեզրր միայն մնացած է. այն ալ քակուած փրկած յիմալով):

1382

Մ Ա Շ Տ Ո Ց.— 26

Ատամա

ՌՆԻՍԻ—1693

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 16×10.5×2.5: Էջք Ը+282:

Հոնդամանք բաւարար զերթէ. կան վնաս- ուած և անմաքուր չէր. սկիզբէն թերթեր ինկած: Թուղթ հին Հասարակ: Գրիշ՝ Իս- կէնտէր Դպիր Ատանացի: Գրութիւն՝ խո- յալիքները և սկզբնաւորները կարծիք, մնացեալը սէ. մէլանիով, միասին, 20 տող: Բայրդիք յատակ: Համառոտագրութիւնը սովորական. կան դուռնաւոր դարդադրեր և յուսանցադարդեր շատ մը զլուխներու բե- կիկըր: Կաշեկալմ տախտակեայ: Ատացող՝ տէր Յովաննէս: Նստիւտոս՝ Կարապետ Ճը- սորնայեան:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ Ա-Ը, տարբեր թուղթ և մէլան, նստր չկողմեր: Այլ և ալ ծանօթ շարա- կաններ: Վերջին կըր դատարկ, Կարք փրք- թած:

Ա.— Կանոն Մկրտութեան:

Էջ 3.— Եւ սարկաւագն քարոզէ.— Եւ:

Եւ ս յասն երեկայիս ողաշէնացութեամբ...

Բ.— Էջ 33.— Կանոն Պատկ Աւրանայ յորժամ սարկաւաղն լինի. ի դուռն եկեղե- ցոյն ասնն սաղմոս.— Լուր զուստր և տես, խոնարհեցու զուրնի քո...

Էջ 34.— Եւ ասէ զԱղալիս.— Աձ. յաւիտեանական, որ (շահ)զոյս և զբացո- րչեալսն զուրակեցես...: Խաղաղութիւն մնենցու.— Տէր Աձ. որ ի չէթանսոց խոսեցար լոկ զեկեղեցի կոյս սրբուհի...

Էջ 35.— Կանոն Հոստարակաց Հոս- սանց. սաղմոս.— Տէր ի զօրութեան քում ուրախ եղիցի թաղասուն...:

Էջ 51.— Կանոն Պատկ վերացնելու:

Գ.— Էջ 59.— Կանոն Հաղորդ տալու:

Դ.— Էջ 66.— Կանոն դամ. յաղջանե- լոյն:

Էջ 103.— Երկրորդում Ասուրն:

Էջ 106.— Աղբալ Սրբոյն Բարսեղ Կեսայաղցոյն ասացելով է.— Գոհանամք ըր- քէն Տէր...: Հմմտ. թ. 661, Գ. Հատուր, էջ 91:

Ե.— Էջ 116.— Կանոն դամ. յաւիտե-

նկոյն տղան հաստով առ Տէր յուշարկելոյ:

էջ 142.— Երկրորդ յաւարծ:

Զ.— էջ 148.— Կանոն ողջհանգիստ սոնել կամ պատարայ մեռելոյ:

Է.— էջ 177.— Կանոն Տեառնական Աւրհնելոյ:

Ը.— էջ 193.— Աւրհնութիւն Աղի:

Թ.— էջ 195.— Աւրհնութիւն Հատի Պատարագի:

Ժ.— էջ 200.— Կանոն Խաղող Աւրհնելոյ:

ԺԱ.— էջ 205.— Կանոն Նոր Գիրք Աւրհնելոյ:

ԺԲ.— էջ 208.— Կանոն Հանդերձ Աւրհնելոյ:

ԺԳ.— էջ 209.— Կանոն Սկի եւ Մաղլման աւրհնելոյ:

ԺԴ.— էջ 210.— Կանոն Զարմոտիս Սկրմանցն Աւրհնելոյ:

ԺԵ.— էջ 217.— Կանոն որ ի կերակրոս պղծեցաւ:

ԺԶ.— էջ 219.— Կանոն Երկրորդ Աւուսմութեամ:

ԺԷ.— էջ 220.— Կանոն Զըրհոր եւ դեր ի նմա Զուր սրբելոյ եւ Զրաշնդի, եւ որժամ ինչ հեղծու:

էջ 234.— Ներսէսի արեւսպ.ին Տարսնի Լամբրոնացոյ է շինեալ զըրհոր-աւրհնէքս, ի լրումն եկեղեցական կարգաց, նմանեալ առաջնոցն ըստ սրբութեան եւ գիտութեան, եւ հաւատացաք թէ Աստուծոյ է պարզեալ յայս, զոր հոգւոյն սրբով տպաւորեաց ի միտս նորա, զի եւ սա պակաս էր ի դրոցս: Եւ դանուն տեառն իժո մի պակասեցուցանէք ի դրեւեացս:

էջ 235.— Գանձ քաղամն մնեցելոց, Առաքել վարդապետին.— Այսաւք եհաս հրաման յարարէջն. . . — Ա ռ ա ք ե լ Վ ա ր դ ա պ ե տ ի:

էջ 240.— Ողբ մեռելի մնեցելոց.— Ով քահանայք եւ վարդապետք աստուածաբանք. . .:

էջ 244.— Ողբ մեռելի է, քաղցր եղանակ.— Երեկ հողվերաւքն անցաւ. . . Մըքին Քերովքէ անխել, բառքդ է պաղ եւ խաւքդ է քամի. . .:

էջ 249.— Ողբ մեռելի ասայ.— Ես գիտէի զաշխարհս ինձ մուլք էր տըւած. . .:

էջ 253.— Արթունք զուարթունք, բանին բանաւոր ծիծուռնք. . .:

էջ 255.— Այլ Ողբ վառ մամուլ մեռելոյ.— Արարիչն արարածոց մեղ բարկուցաւ. . .:

Յիշատակարան Գրչի.— 1693

էջ 260.— Փառք ամենասուրբ Երրորդութեան Հաւր եւ Որդո եւ Հոգոյն Սրբոյ, ոյժմ եւ միշտ եւ անդրաւ յաւիտեան ամէն:

Արդ զրեցաւ աստուածախոմբ տառս, որ կոչի Մաշտոց, զոր արարեալ է միժ բաւոնապետին եւ աստուածաբան վարդապետին Սրբոյն Մեթոմիա Թարգմանչին, որ զաղափարեալ ունի ինքն դիմաք յառաքելական եւ մարգարէական եւ աւետարանական, որով կատարի կարք ջրիտոնէական, որ է խորհուրդ եւ թնարփեան հոգոյն զօրութեան, որով զարդարի կաթողիկէ կամար սեփական հաստատեալ սեամբք եթնեակ հոգոյն մակրական, որով ազատմբ յաւթն շաի մահու մեղացն խոտակրական, եւ սրբմբ եւ իրեմբ տաճար Սր. Երրորդութեան, հաշակմամբ սուրբ մարմնո եւ արեան որդոյն Աստուծոյ մաքրական:

Բայց զրեցաւ սա ի թվիս Հայոց Ռեճի, մարտ ամսոյ ժաւարն չր, ի հայրապետութեան տեառն տէր Գրիգորին, ձեռամբ մեղաւոր եւ անարժան եւ ի հոգո հաւատար իսկնտէր զպիտ Ատանոյ, ի յատանայ քաղաքի, ի դուռն Սր. Աստուածածնին եւ Սր. Ստեփանոս եկեղեցեացն:

Դարձեալ զրեցաւ աստուածախոմբ Մաշտոցոյ ի վաւելումն տէր Յովանէսին:

Դարձեալ աղայեմ զձեզ հայրք եւ եղբարք իմ, յիշեցէք ի սուրբ յաղաւթս ձեր իսկնտէր զրիդոս, զհայրն իմ զՊաւղոսն, եւ զմայրն իմ զՅաննիսն, եւ եղբարս իմ, ի օրտիւ հայեցեցէք ի Քրիստոսէ մեղաց թողութիւն, եւ մի ծուլանալով ոչ ասացէք. եւ Տէրն մեր Յս. Գո. զձեր ննջեցելոցն թողութիւն չնորհեցէ ամէն:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն.—

1867

էջ 266, շեղագիր.— Յիշատակ ընծայի գիրքս Սրբոց Յակոբեանց Թանգարանին ի մահեանի Կարապետէ Պօղոս Ճըրրերայեան. 1867, ապրիլ 19, յատարակ:

էջ 267-282, դատարկ:

1383

ՇԱՂԿԱՊԹ ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՆԱԿԱՆՔԻ ՊՐՈԿՂԻ.— 9

Մեկն. ՍԻՄԵՈՆ ԵՊՍ. ԳԱՌՆԵՑԻ

(ԺԸ. ԳԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 16×10×3: Էջք 386: Հանգստանք շատ յաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատառերը եւ յուսանցքի համարադրերը եւայլն կարմիր, մնացեալը սև: Մկանով, միասին, 17 տող: Լոտը չեղազիր: Համատառգրութիւնը յոյժ առատ: Կաշկազմ տախտակեայ դրոշմադարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— Սիմէօնի Գառնոյ Եպիսկոպոսի արարեալ Մեկնութիւն Գրոցն Պրովղի: Առաջաքանութիւն թարգմանողի.— Ի թարգմանչացն մերոց առաջնոց...:

Էջ 239.— ՃիԳ.— Յաղագս մախկին Պատմադիւն.— Նախկին պատճառն անճառն ի է եւ անսահմանելի...:

Էջ 375.— Եղեւ Լուծմունքս բանիցն Պրովղի Պատմական իմաստասիրի...:

Էջ 376.— Յիշատակարան թարգմանողի Գրոցն:

Էջ 379.— Յամկ Գրքայ:

Էջ 384—386, գատարկ գրեթէ:

Էջ 376—377ի միջեւ մէկ թերթ կտրուած է, բայց արժատր կը մնայ:

Էջ 377.—

Մականցութեանց խորոց գիտուն, քահանայ քաջ եւ բանիրուն, որ դայս գիրգրա Շաղկապ անուն, թարգմանեցեր ի մեր լեզուն:

Շնորհաց վերնոյն տեղի եւ տուն, մաքրակենցաղ եւ ճրգնասուն, որով ի մերրա Հայաստուն, դայս տկնիւ ետ պարգեւատուն:

Արդ ակնքս այս յուսափայլուն, յոգունս արար ի մեզ խօսուն, զի պարզ էական եւ անեղ մուն, իւ ծանուցաւ ամենեցուն:

Կարդալ ի քէն առ կենսատուն, հայցեմ հայր սուրբ լրօզ անուն, զի եւ զիս արասցէ գիտուն, բանիս որ է զեռ ինձ թագուն:

Եւ փառք պատիւ որում անհուն, ամէն:

Մականք եւ քեզ ով Գառնոյ պետ, Շնորհընկալ մեծ վարդապետ, Այսքը ուսման արա դիս դէտ, Կրթիք էլով իւ կարապետ:

Շնորհակալութիւն Աստուծոյ.

Միական անեղ որ է յոյս անճառելի, Շնորհաց ալորիւ անհատ անսպառելի, Անպիտան զրծողիս դայս յայսմ ամի, Կատարել էտ յրեսիր որինակէ մի:

Թիւ գրքայս աւարտման.

Զգրծիցն ծայրից դրութեան ունողի, ձեռնարկեալ իմ դայս թուուկրս կապմեցի, զի զոյց իւրաքանչիւրն երկերիւրեցի, եւ յոյց ըզթիւ մատանց ի բաց բնեցի:

Մամօք.— Թուական, տուած է ծածկորանութեամբ, զոր կարելի է հաշուել հասկէս. $200 \times 6 = 1200 - 10 = 1190 + 551 = 1741$:

1384

Տ Ո Մ Ա Ր Ա Գ Ի Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն.— 1

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 16×11×1.5: էջք 104: Հան-
դամանք յա: Թուղթ տոկուն: Գրութիւն՝
խորադիրները եւ սկզբնատոները նախնա-
յոյն, մնացեալը սև: մեյանով, միասին,
19 տող: Նոտրադիր անաբուստ: Համառո-
տադրութիւնք առատ: Լաթակաղձ խաւա-
քարտեայ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-6, դատարկ, նոր թուղթ:

էջ 7.— Զինեթիբիւն ներկի նուկին Գ
դոշ. կը ծախի եթէ չենես:...— Կեսաբ-
եա քաղաքն է այս պին:

էջ 8.— Ամիսք եւ տոմարք Հայոց:

էջ 9.— Տոմար Հայոց.— Զերկնակ
ամսոց այսպէս արայ, կայ զնաւասարդի ա-
միսն:...

էջ 35.— Արդ իմ Լորարք, դի մէք ա-
ռաջին մէկնիչն որ արարաք, ժ մաօք ցու-
յաք, որ կարծիք սուտ է՝ Թէ լուսինն պիտի
լոյրբի և այլ ոչ խոտի: Եւ որպէս ասացաք,
այսպէս և, ականատես Եղաք ամիս այս-
միկ, որ էր թուական ՊԿԵ [1416], և էր
ամս այս կատարեալ լուսին:...— Հինգու-
թիւ 1244. Դ. Հատոր, էջ 401:

էջ 40.— Թուական ամ. ազգաց այս-
պէս արա:

էջ 48.— Վասն Դարբուց.— Առաջին
դարն, Յենոյք անճաշութիւն զոխնցաւ:...

էջ 75.— Տոմար Հոռոմայեցոց.— Թր-
ական այսպէս արա:...

էջ 101.— Առաջաւորաց Բարեկենդան
դրաներու:

1385

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒՑՆ ԳԱՂՂԻՈՅ.— 5

(Մասնակի)

Զմիւռնիա

1818

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 16.5×14: էջք 36: Թուղթ
կապտորակ: Գրութիւն՝ խորադիրները եւ
սկզբնատոները կարծիք, մնացեալը
սև: մեյանով, միասին, 17 տող: Նոտր
չեղադիր: Համառոտադրութիւնք առատ:
Կողք թղթեայ:

Կախաւ.— էջ 3

Վարդապետութիւն Եկեղեցւոյն Գաղ-
ղիոյ: Թարգմանեալ նախ ի վաղղիական
լեզուէ յիտալական, և յիտալականէ ի յու-
նական, իսկ ի յունականէ և ի յուս ած-
եալ ի հայկական յատկութիւն: Ի թուին
Հայոց ՌՄԺԶ, ի Նաւասարդի Ժէ:

Իսկ այժմ նորոյ բնագործինակեայ ի ձե-
ռն. ևս յոգնամեղ տէր Յօհան մեղսամտծ
տղարդիւն քաշանայ, որ եմ տնարժան
սպասաւոր և աւելածու Սր. Ըստեփաննոս
Եկեղեցւոյ յիգմուտին, ի վայելս անձին ի-
մոյ և իմայնոցն: Յամի Տեառն 1818, ի
սկիզբն սկստեմբերի:

էջ 5.— Վարդապետութիւն Եկեղեց-
ւոյն Գաղղիոյ: Մասն Առաջին: Յաղապս ե-
կեղեցւոյ, յաղապս պապին, և յաղապս Ե-
պիսկոպոսաց:

էջ 33.— Աղանդն Լութերի և Կալ-
վինեանց բոտ ամենայնի բնողձ է պա-
պին:...

էջ 36, դատարկ:

1386

ՅԱՂԱԳՍ ԵՐԿՆԱՅԻՆ ՔԱՀԱՆԱՅԱԳԵՏՈՒԹԵԱՆՑ.— 9

Թրգմ. ՍՏ. ՍԻՆՆԵՑԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 16×10×1.5: էջ 502: Հան-
դամանք լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն
ամբողջովին սև: Մեկանով, միասին, 22
տող: Նոտր շեղադիր: Համառոտագրու-
թիւնք չափազանց առատ: Կաշեկաղմ տախ-
տակեայ դրոշմադարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Սրբոյն Դիոնիսեայ առաջին
Լուիսկոպոսի Աթենացոց առ Տիմոթէոս
Եպս. Եփեսացոց, Յաղապ Երկնայնոցն
Քահանայականութեանց...

Ձիւմ. տուրք լարիք համ. պարզեւք
կոտարեալ ի վերստ ևն իջեալ...

էջ 238-240, դատարկ:

Յիշատակարան Թարգմանչի.— 712

էջ 498.— [Ի] վեցհարկերորդի, Եր-
կերիւրերորդի, քսաներորդի ամի արարա-
ծոց աշխարհիս...

էջ 500-502:

Մանր յիշատակագրութիւնք.—

1.— էջ 241. վերը.— Յիշեցէք ով
պատահողք զգրիկս:

2.— Սկիզբի դատարկ թուղթին ներսի
կողմը, անհարթ զրով.— Այս պիտի տէր
Դիրադասի որդո վանքսին է:

1387

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ.— 1

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 16×11×1: էջ 80: Հանդա-
մանք բաւարար. խոնարութեան ազդուած:
Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խորադիր-
ները և պիտադիրները կարմիր, մնացեալը
սև: Մեկանով, միասին, 12 տող: Նոտրա-
դիր մեծ: Համառոտագրութիւնք առատ:
Կաշեկաղմ խաւաքարեայ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-8, դատարկ:

էջ 9.— Յաղապ Քրիստոնէականի ան-
ւան, և նշանի Սրբոյ Խաչին: Գլուխ Առա-
ջին: Ձիւն է քրիստոնէական վարդապե-
տութիւն: Քրիստոնէական վարդապետու-
թիւնն է որ ուսուցանէ յհարկաւորսն փր-
կութեան մեքոյ...

էջ 55.— Առաւօտեան կրքութիւն:

էջ 79.— Նրեկայեան կրքութիւն:

1388

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՏՕՄԱՐԻ.— 12

ՅԱԿՈԲ ՎՐԴ. ՎՐԻՄԵՑԻ

ՆԿԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ .—

Ծառայ 16×10×1.5: էջեր 444 : Հանդամանք լաւ: Թույլ ճառարակ: Գրիչ՝ Օհան: Գրութիւն՝ խրատիրները, սկզբնատղերը և զինադիրները կաթմբ, մեղքեայր սև մկանով, միասին, 23 տող: Եւտր չեղադիր: Համառոտագրութիւնք յոյժ տատար: Կաշկապմ տախտակեայ դրոշմագրար:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ .—

Էջ 1.— Մեկնուրիւմ Տօմարի գոր աւարի ցեղեր վարդապետ Ղըրմեցի, ի խնդրոյ Թօմայ վարդապետի. Առաջնորդի Մեծփայ վանից Ուխտիւն.— Գիր Էրջանիկ բարոնապետի ու Էրեզ Էրանջուր լեհէն...

Յիշատակարան Հեղինակի, Եւ Օհան
Գրչի:—

Ի՞նչ 163-4 — Փառք... Արդ ով բա-
րանի է, տատաւածախին իմաստութեանն
ցանկացող Հոգեւոր որդեակ իմ... .. ալ
ի յիշին չաւ եւ զԱՅ. ողորմին յիշեցես.
ոչ յերբ Տէր, ամէն:

Այլ և ազաշնմ գլաղաբարոցան սիրու-
վրն Թրիստոսի, գի զսակաւ յէշատակարա-
նոս իմ գրեսցես և. Աժ. գթեղ գրեսցէ ի
գի(ր)ն կենդանաց, ծառայ իր(կ)չին Ուան
չոթին - սմէն Հայր Տեր. :

էջ 161.— Վասն սահմանելոյ իմաստասիրութեանն.— Իմաստասիրութիւնն բաժանի յերկուս, ի տեսականն, եւ զործնականն...

էջ 168.— Զրծադրողս յիշեա, մեղա-
որ եւ անարժան դրչին, ծառայ Օհան չին-
ջին. ո՛հ, ո՛հ, ո՛հ, անցաւ որ աշխարհ :

էջ 173.— Հրամանն Գեւորք Վարդապետին, և ծառայարար կատարումն Յուկոր աշակերտի.— Զհրաման հարկի բարոնայդ խմոյ և վարդապետաց քաջ և պետի՝ Գեւորք Վարդապետի թորգամանաստո՛ւմի... :

էջ 189-208, տաճարական աղիւսակ-
ներ 1

էջ 211-219, ալիււայիք, տարրեր դր-
բերով:

էջ 220-222, դատարկ :

1389

Ա.— ՅԱՂԱԳՍ ԵՕԹՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ.— 4

ԿՂԵՄԷՍ ՎՐԴ.

Բ.— ԱՍՏՈՒԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ (ՄԱՍՆԱԿԻ).— 5

Թ. ԱԳՈՒՒՆԱՅԻ

Sbᄁᄁ

1740:1738

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ .—

Ծառալ 16×10·5×3: Էջ 314+70:
Հանդամանք լառ . լուսանցքները ցեցակեր

վաքը Հափտյոյ, Թուղթ Հառաբակ, Դրութիւն
ամբողջովին սեւ. մեծանով, Քիսախէն, 25
տող, Նոսր չեղալիր: Համառոտագրու-

թիւնք յոյժ առատ Կաշկարդ տախտակ-
եայ:

ՅԱՂԱԳՍ Ե. ԽՈՐՀՐԳՈՑ

Էջ 1.— Յաղապ իւրաքանչիւր Սր-
նորհրդոյ եկեղեցոյ: Վիճարանութիւն Ա-
ռաֆին Վասն Մկրտութեան: Գրուի Ա.: Թէ
որպիսի ինչ իցէ էութիւն Մկրտութեան:
Առաֆին խնդիրք.— Հմմտ. Թիւ 789. Գ.
Հատոր, էջ 240:

Էջ 293.— Վախճան, եօթանց Խոր-
հրդոց Սրբոյ եկեղեցոյն Գրիստոսի Աս-
տուծոյ մերոյ. ի փառս նոյնոյ, և ի պա-
տիւ մօրն իւրոյ ամենօրհնեցեւոյ կուսին
Մարիամու: Յամի Տեառն 1740:

Էջ 294-314. դատարկ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Մասնակի)

Էջ 1.— Հանգստ

Գիրքս այս որ կոչի Նախասահմանու-
թեան, շարագրեալ ի սրբոյն Թօմայէ Ապ-
ոսինացոյ Հրեշտակական վարդապետէ,
թարգմանեցեալ ի յոմեմնէ րանսօրէ և
ստուածարանէ ցորոյ անունն աստ ոչ և-

դաք: Ընդ խնդրոյ և օմանդակութեան ո-
մանց րարեմտաց, և խոշեմաղարդ վար-
դապետաց ի լատինական լեզուէ առ չա-
կական րարառ, ի փառս ամենամեծին Աս-
տուծոյ և ի պատիւ ամենապրտւոյն կու-
սին Մարիամու, և ողոտ չալկազեան ա-
յին: Յամի Տեառն (ԹՃԼԸ) ԹՅԼԸ, 1738:

Էջ 2.— Սրբոյն Թօմայէ Ապոսինաց-
ոյն Հրեշտակականի վարդապետին, ցնա-
խալիտութենէ և ցնախասահմանութենէ,
ընձեռուած յառաջարանութեան.— Ըստ
խնդրոյ և աղաչանաց ձերոց, սիրելի եղ-
բարք, զի ձեզ զհամառօտ ընձեռուած ինչ
ղիւրպոյն ոճիւ, ցնախաղիտութենէ և
ցնախասահմանութենէ աստուածայնոյ. . .
— Հմմտ. Թիւ 1332:

Էջ 66-70, դատարկ:

Յետնագոյն յիշատակագրութիւն.—

1813

Սկիզբի դատարկ թերթին վրայ, չե-
ղաղիր.— Ստացալ դաս ի Տիրացու Գէորգ-
դէն, ի վաշխումն անձին իմոյ, Յամի Տեա-
ռն 1813, յունիսի 23, ի Սր. երուսաղէմ:

1390

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 9

(ԺԵ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծառայ 15.5×10.5×7.5: Էջք 874:
Հանգամանք լաւ: Թուղթ Հին Հասարակ
Գրիչ՝ երեմիա: Գրութիւն՝ խորագիրները,
սկզբնատողերը և սկզբնատառերը կարմիր,
մնացեալս սև մեկնով, միասին, 21 տող:
Նոսրագիր վարժ: Համառօտագրութիւնք
սովորական: Գունաւոր վարդապետ և լու-
սանցազարդ իւրաքանչիւր Կանոնի սկիզբը:
Դիւխաղարդ մէկ եօթնեակ, գլխաւոր բաժա-
նումներու սկիզբը: Խորանաղարդ իւր սա-
րօք, էջ 3, 351: Նկար էջ 2, Յովակիմ և
Աննա: Արուեստ ոչ նուրբ: Կաշկարդ
տախտակեայ՝ դրոշմաղարդք մաշած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1, դատարկ:

Էջ 3.— Երգեցէք որդիք Սիրեն Երկ
նոր. . .

Էջ 250.— Նորին Յովնանու վարդա-
պետի Պուգոյն Եղեմիացոյ, ի Սեպոյիոյ.—
Լեւրինք) ամ. այսաւր ցրեմացէք. . .

Էջ 870-874, դատարկ:

Իշխատակագրութիւն Գրիչ.—

Էջ 829.— Զթարմատար երեմիայ գր-
րիչս ցծող սակաւորս, յիւնի ի Տէր աղա-
չեմ, ով կառավարող քաջ և ուսումնասէ-
րող արի:

ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Ց

ՆԿԱՐԱՆԻՔԻՆ.—

Մաւալ 16x10x1: էջ 82: Հանգա-
յամանք՝ մաքուր ալլ պահապանութեամբ
տոկուն: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ զը-
խագիրները կարմիր, մնացեալը սեւ մեյա-
նով, միասին, 21 տող: Նոտարագիր մանր:
Համառոտագրութիւնք յափազանց առատ:
Կաշեկալով խաւաքարտեայ զմաղարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ:

Ա.— էջ 3.— Կարգ վասն երգմնե-
ցոյցման, եւ օրհնութիւն աղին եւ ջրոյն, ի
տէրութեամբ եւ կամ աշխատ ժամանակի
մինչ հարկաւորիցի: Նախ պատրաստել
զաղն եւ զքաւրն օրհնել յեկեղեցւոջ, եւ կամ
ի յաւանդատան, աշխիմքն ի պահարանի.
Բաժանայն զգեցեալ զշուքառ կամ ուրար
մանուշակագոյն, աշխիմքն մօտ: Նախ ա-
ւաստել աշպէս.— Օգնութիւն է մեկ յան-
ուանէ Տէառն...:

էջ 7.— Ապա սրկեմ զօրհնեալ ջուրն
ի վերայ մումնոյն եւ վառի: Խրատ զգուշու-
թեան յաղագս երգմնեցոյցանելոյ զդեւն ի
յայտատեարէն.— Քաւանայ, կամ իւրաքան-
չիւր օրհնասր կէկեղեցւոյ, աշխիւն տար-
կասայ, կամ զպիր...:

էջ 17.— Ազօրք վասն համբերելոյ ի
հիւանդութեան.— Պօռեցայ տո քեզ Տէր...:

էջ 26.— Յետ աշտոյիկ ամբացուցե՛
ղինքն եւ զայտաւարն նշանաւ խաչին շորջ
եղեալ զծայրն ուրարին առ պարանոցն, եւ
զպէ օձնալ եղեալ ի գլուխն արիապէտ եւ մեծ
հաւատով ասացե՛ղ զայս.— Ահա իսկ Տեա-
որն փախերուք հակառակորդք...:

էջ 28.— Երգմնեցոյցումն.— Երգմնե-
ցոյցանեմ զքեզ օձ հնազոյն...:

էջ 37.— Դաւանութիւն Սրբոյ Արա-
նաւի.— Որ ոք կամի փրկել...:

էջ 40.— Վերջ բանիս Յաղագս Երգմ-
նեցոյցութեան, արարեալ սրբոյն Գրիգորի
պապին, զոր եւ մեք յիշատակաւ տօնեմք
յեկեղեցւոջ, յայտաւորի մարտի ԺԳ:

էջ 41, նախորդ էջի կրկնութիւնը զը-
րեթէ:

Բ.— էջ 42.— Ազօրք սերմալեւից եւ
հերմալեւից, որ է ուրաքարագիր. վասն շար
դիւակամաց, կախարդաց եւ աղանդաւո-
րաց: Մատայնս Աստուծոյ.— Կարգանք տո
քեզ, Տէր յերկնի եւ Երկրի...:

Գ.— էջ 48.— Արարեալ եւ շարագը-
նալ յայլմէ ումեմնէ, երգմնեցոյցութիւն.
Յաղագս յայտոցն լրկելոյ: Գլուխ Ա.— Ա-
ղալեցոյցք դամեանակայն Աստուած...:

էջ 50-51ի միջեւ, ըստ Երեւոյթի, կը
պակսի Դ. պրակը:

էջ 52.— Ալեղութայ. Սաղմոս.— Ո՛ր
մատենը զիս Տէր ի ցանկութիւն մեղսու-
րաց...:

էջ 53.— Գ. Տէր ողորմեա. Ազօրք.—
Գոհարանեմք զքեզ ամենասուրբ Հոգին
Աստուծոյ...:

էջ 63.— Շարական Բ2.— Ապա ինե-
ցաք ի խաչ քո...:

էջ 63.— Ազօրք.— Տէր Աձ. մեր Յս.
Քս. արարելոյ ամ. Եղանութեանց...:

էջ 70.— Ազօրք վասն դեւ հալածե-
լոյ.— Յոյց մեկ Տէր զողորմութիւն քո...:

էջ 70.— Ազօրք.— Կարգամք տո քեզ
շայր Տէառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի...:

էջ 77-82. դատարկ:

ԳԻՐՔ ԱՂՕԹԻՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՆ ՀՌՈՎԱԼՈՒՑ. — 1

ՆԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. —

Ծաւալ 16×10×2.5: էջք 232+124:
Հանգամանք լաւ. ըստ երեւոյթիւն սկիզբէն և վերջէն թւերքեր փրցուած են: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն ամբողջովին սև մկանով, միասիւն, 18, 19 տող: Շեղադիր անարուեստ: Համառոտագրութիւնք սովորականէն աւելի: Կազմ կիսակաշի խաւարարտնայ:

ՌՈՎԱՆԵՐՈՒԹԻՒՆ. —

էջ 1. — Ներդրածութիւնք զոր ի դէպ է առնել ի սկզբան իւրաքանչիւր այցելութեան ամենատարբ. խորհրդոյն. — Ած. իմ Յս. որ ի սկիզբ ողորդ մարդկան կաս ի տուէ և ի դիւերի յայս դարմանութեան: խորհուրդ...

էջ 3. — Այցելութիւն Ա. — Ահաւասիկ առատարաշխ աղբիւր ամ. բարութեանց Յս. ի խորհրդեան՝ որ ասէ...:

էջ 7. — Այցելութիւն Ա. Արքայ Կուսին: Այլօթք Արքայն ի կրթմի. — Ով կոյս տնրիծ և անարատ աստուածամայր Մարիամ...:

էջ 19. — Այցելութիւն Դ. Արքայ Կուսին: Այլօթք նորին արքայն Գերմանոսի. — Պաշտպանութիւն և խնդութիւն մեր իսկուհի իմ...:

էջ 22. — Այցելութիւն Ե. Արքայ Կուսին: Այլօթք արքայն Բեռնարդոսի. — Առ քեզ համբանաժք զայս մեր թաղուհի ամ. ծաղաք երկրի...:

էջ 53. — Այցելութիւն ԺԲ. Արքայ Կուսին: Այլօթք արքայն Իդելփանոսի. — Իսկուհի իմ, և մայր Տեառն իմոյ...:

էջ 63. — Այցելութիւն ԺԴ. Արքայ Կուսին: Այլօթք արքայն Անսելմոսի. — Աղաւթմք զքեզ ամենաբարեւոր...:

էջ 71. — Այցելութիւն ԺԶ. Արքայ Կուսին: Այլօթք արքայն Պետրոսի Դամիանեան. — Կոյս Սուրբ օգնեա որոց կարգան առ քեզ...:

էջ 79. — Այցելութիւն ԺԸ. Արքայ Կու-

սին: Այլօթք Արքայն Աթանասի. — Իսկուհի մեր՝ Հորհանգ քեզ բարձրաւոր զամ. աղղ շնորհաց...:

էջ 84. — Այցելութիւն ԺԹ. Արքայ Կուսին: Այլօթք արքայն Կելեսիոսի. — Զրդեա զիս զհետ քո կոյս Մարիամ...:

էջ 93. — Այցելութիւն ԻԱ. Արքայ Կուսին: Այլօթք Գուրկիմոսի Լպսին Փարիզոյ. — Առ քեզ զառնամ Տիրամայր...:

էջ 102. — Այցելութիւն ԻԳ. Արքայ Կուսին: Այլօթք արքայն Օրոստիոսի. — Յուսիցի քեզ ամենաղոթ Տիրամայր...:

էջ 141. — Այցելութիւն ԼԱ. Արքայ Կուսին. — Մարիամ, զու ևս աշտարակի Դասթի...:

էջ 142. — Ներդրածութիւնք Հոգևոր Հաղորդութեան:

էջ 146. զատարկ:

էջ 147. — Ներդրածութիւնք ի պատրաստութիւն Ամենասուրբ Հաղորդութեան:

էջ 153. — Ներդրածութիւնք յառաջ քան զհաղորդութիւնն: Ներդրածութիւն Հաստոյ Ա. — Ահաւասիկ սա Էկն վազկով ի վերայ լերանց...:

էջ 161. — Զ. Ներդրածութիւն փափաքունաց. — Աղղ անձն իմ հառեալ է ժամն բարեպատեհ...:

էջ 162. — Բաղադս Հնարհալարութեան զկնի Պատարաղին:

էջ 166. — Ներդրածութիւնք զկնի Հաղորդութեան:

էջ 221. — Մաղթանք առ Յս. ևս առ Մարիամ. — Բարեբար փրկիչ իմ...:

էջ 225. — Ներդրածութիւնք ընդ յառնէն ի քնոյ:

էջ 226. — Այլօթք առ Սր. Կոյսն. — Առ քեզ կարգամ կոյս ամենաբարեւոր...:

էջ 1. — Քննութիւն խղճի մտաց Եւաղադս ընդհանուր խոստովանութեան: Առաջին Պատուիրանն ևս Եմ Տէր Ած. քո, մի ունիցիս զայլ Ած. առաջի իմ:

էջ 7.— Բ. Պատուիրան։ Սի առնու-
ցուս դանուն Աստուծոյ թո ընդունան։

էջ 14.— Ը. Պատուիրան։ Սի սուտ
վիպակ։

էջ 48, դատարկ։

էջ 49.— Քննութիւն ի վերայ Լօթն
յիխաւոր մեղաց։ Ա. Հպարտութիւն։

էջ 58.— Քննութիւն ի վերայ Հինգ
պատուիրանացն եկեղեցւոյ։ Նախ՝ յառու-
րբս կերակելից և տօնից տեսանել զպատա-
րակ։

էջ 60.— Բ. Պատուիրան եկեւ. Պա-
հկ զպահս և զծոմապահս Հրամայեալս։

էջ 62.— Գ. Պատուիրան եկեւ. ի
աարողն զոնկ միանգամ խոստովանել։

էջ 64.— Դ. Պատուիրան եկեւ. Հա-
ղորդիլ զոնկ միանգամ ի տարւոջ, աշխնքն
ի Զատկի Յարութեան Տեսն։

էջ 67.— Ե. Պատուիրան եկեւ. Տալ
յոտասանորդս ընչից թոց ըստ սոփորութեան
տեղւոյն յորում ևս, կամ էջր։

էջ 73.— Աղօթք առ Սր. Աստուածա-
ծինն.— Մայր զթութեան և ողորմու-
թեան...։

էջ 123.— Աղօթք առ Սր. Կոյսն.—
Ընդ Հովանեաւ պաշտպանութեան թո ուղա-
ւիթիք Սր. Աստուածածին...։

1393

Գ Ի Ր Ք Մ Տ Ա Ծ Մ Ա Ն Ց.— 1

Թրգմ. ՎՈՒԿԼԱՍ ՎՐԴ. ԽԱՐԵՆՐԴՅԻ (1740)

Սամարիա, Կ. Պոլիս

1773

ԴԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 16×10×3: Էջք 396: Հանդա-
մանք շատ լաւ: Թույլթ տոկուն: Գրել՝ Յու-
լակիմ Քաւանայ, Գրութիւն՝ Խորապիւրենե-
րը և յլիատառերը կարմիր, մնացեալը սև
մկանով, միասին, 25 տող: Նոտրապիւր
մանրատեսակ: Համառօտադրութիւնք չա-
փազանց առատ: Կաշեկաղմ տախտակեայ
սակեկրուող: Ստացող՝ Գաբրիէլ Վարդու-
պետ:

ԲՈՎԱՆԴԱՌՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Ա.— Ճակատ

Սրբայն Աւելիոսի Օգոստինոսի Հիփ-
փոսոմու Եպիսկոպոսի Մոաժմուսի, Միտյ-
նախօտրիւմ, և Ձեռքածական:

Իսկ ի նորդենիս թարգմանեցեայ Լեզու
ի յառիտական բարբառոյ ի Հայկական բար-
բառ ի Դուկասու Վարդապետէ Խարբեթ-
թացւոյ, Ըստ խնդրոյ Դուկասի որդի Նո-
տար տիբացոյ Ստեփաննոսի Կոստանդնու-
պոլսեցւոյ ի յիշատակ իւրի և ծնողացն: Ի
փոստ տիրածին կուսին Մարիամու: Յամի

մարդասէր Փրկչին 1749: Ի Կոստանդնու-
պոլիս:

էջ 3.— Առաջաքանութիւն Ընծայո-
ղակամ, առաւել յարգելի հօր և տեառն,
Փրկիպոսի Գուարէլոսի Վկտասթի բարե-
պաշտպան տրբայի: Հենրիկոս Սոմմայիս
ընկերութեան Յիսուսի ծառայ թոյոյ Հայ-
րականի աշուրթեան.— Այնքան ճամարտու-
պէս սրբան իմաստնարբար...:

էջ 7-8, դատարկ:

էջ 9.— Մտածմունք սրբայն Օգոստի-
նոսի, Հիփոսոմնիոյ Յախկապոսի, և
վարդապետի Եկեղեցւոյն Հոսիէակաւորի:
Գրուի Առաջին:

էջ 113.— Սրբայն Օգոստինոսի Հիփ-
փոսոմնիոյ Եպիսկոպոսի Գիրք Միայնախ-
օտրեանց հոգւոյն առ Աստուած: Գրուի
Առաջին:

էջ 197.— Ձեռքածական սրբայն Օգոս-
տինոսի, կամ մատնիկի: Զխմկմանէն Քը-
րիստոսի, կամ զԲաժնէն Աստուծոյ, որով
պշուցեալ զերկնայնաց բաղձաւաց վերամո-

ընդի յիշագրութեամբ. կամ յիշմամբ: Յա-
ռուցարարութիւն:

Բ. — էջ 239. — Մտածմամբ երանելոյն
Անսկիւմսի արքի եպիսկոպոսին Քանդուա-
րէնսի: Զմտածմամբ մարդկային ազգի:
Գլուխ Առաջին:

էջ 251. — Երանելոյն Անսկիւմսի արքի
եպիսկոպոսին Քանդուարէնսի Մտած-
մանց Գիրք Երկրորդ: Գլուխ Առաջին:

Գ. — էջ 275. — Աստուածային առն
սրբայն Բեռնարտոսի զերմեռանդազայն Մը-
տածուքիւն: Զթէութեան մարդկային ճա-
նաչման: Ապա Թէ ոչ Գիրք գիտցայ: Գլուխ
Առաջին:

Դ. — էջ 321. — Խոխարտի առն գիտ-
նայ եւ սրբայ իտկմամբ Զաստուածային
Սիրայ: Գլուխ Առաջին:

էջ 377. — Յանգ Գլխոց Մտածմանց...:
էջ 387-396, դատարկ:

Յիշատակարանք. —

Ա. — Գրքի. — 1773

էջ 386. — Յիշատակարանք. — Այս գիրք
որ մակարդեալ յորջորջի Մտածմանց սրբ-
րոյն Օգոստինոսի, Անսկիւմսի, Բեռնար-
տոսի, Խոխարտի, ի յատինական բարբառոյ
թարգմանեցեալ ի Հայկական բարբառ, ի
Ղուկաս Վարդապետէ խարրերթացոյ, ի
Վառս ամենամեծին Աստուծոյ, եւ ի պատի-
ւամենորենցելոյ կուսին Մարիամոյ, արդ-
եամբք, զոչիւք եւ օմանկարկութեամբ ըմ-

տեփանենոսի թարտուղարքի եւ զպրէ Կոս-
տանդնուպոլսեցոյ, որոյ խնդրանք եւ Հո-
ղարարձութեամբ, վերոյ յիշեալ արապա-
ղիքի զպրէ Հանճարեղիւնոյ ի լոյս ածեալ յո-
դուտ եւ ի Հաւաւէտութիւն Հայկազեան
այդին. ուստի որոյ ընթերցողն յիշեցէ
միտի Հայր մերի, զվերոգրեալ թարգմանն,
եւ զպատճառն ի լոյս ածողի, եւ ինքն յի-
շեցէր առաջի աշնդ ատենին Քրիստոսի, Ա-
մէն:

Իսկ այժմ վերստին զաղափարեցեալ
եղև ի բուն զաղափարէ իւրմէ խնդրանք
Գարրիէյ Վարդապետի, որդեգրի տեսուն
Գրիգորի սրբազան պատրիարքի Կոստանդ-
նուպոլսոյ, ձեռամբ տէր Յովակիմ Բաշա-
նայի ի Սամաթիայ: Յամի Տեսուն 1773.
յամսականն նոյնմ. ի 2:

Բ. — Սաղիմացի Կիրակոս Արեղայի. —
1808

էջ 1. ստորոտը. — Սաղեմացի Կիրա-
կոս նուառտ արեղայ Մնացականեան, ըս-
տացայ դայս գիրքս ի վայելս ինձ, եւ յե-
տացայ բարեմիտ եղբարց. յամի Տեսուն
1808. եւ ի մայիս 10. ի յԱնդրիանուպոլսոյ:

Գ. — էջ 6. — Երեստակ է Երուսաղէմի
միարան Անդրիանուպոլսեցի նախկին պատ-
րիարք մեծին Պօսոյ Պօղոս սրբազան արք-
եպիսկոպոսի ձեռնասուն աշակերտ, Ձօր-
լուցի Տէր Կարապետեան նորիւրակ Հանդուց-
եալ Երեմիա շնորհազարդ վարդապետին, ի
զուտն Սրբոց Յակոբեանց մայր Աթոռոյն
ամ. Հայոց, Թիֆն 1838, սեպտ. 6:

1394

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

(ԺԵ. ԳԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւալ 16×10.5×3.5: էջք 364: Պրա-
կըք Ժ+Զ: Հանգամանք լաւ, բացի վերջին
մասէն, որ վնասուած է խոնաւութենէ:
Թուղթ Հին Հասարակ: Գրիչ վերջին մասին

Ըռս[տակէն?]: Գրութիւն՝ խորագիրները,
բնարանները եւ զլիազգիրները կաթմբ, մը-
նացեալը սև մեյանով, էջ 3-228 Երկսիւն,
22 տող. էջ 229-360 միասին, 22, 19 տող:
Նոտրագիր անարուեստ: Համառոտագրու-

թիւնք յոյժ առատ : Կաշեկազմ տախտակ-
եայ դրոշմադարդ : Ստացող Յովհաննէս Ա-
ռաջնորդ Երուսաղէմի (+ 1697) :

Ա . — Լ Ո Ւ Ե Մ . Մ Ե Կ Ն . Յ Ո Ր Ա Յ . — 11

Գ ր . Տ ա ք Ե ա ց Ի

էջ 1-2, դատարկ :

էջ 3ա . — Այս ինչ է ի Լուծման Գր-
քոց Մեկնութեանն Յոբայ :

էջ 13ր . — Նորին Գրիգորի անյազր
փիլիսոփայի եւ քաջ հետորի, աշակերտին
նուայմեծի Յովնանման Որոտնեցոյ, համա-
նուն Լուծման Դժուարիմաց բանից ի Մեկ-
նութիւն Գրքոցն Յովբայ եւ ի քանս Մեկ-
նաց :

Բ . — էջ 229 . — Պատմութիւն վասն է
ժողովոյն . — Ձկնի ՅԵԻ ամի Մերնդեանն
Քրիստոսի Լեզի, առաջին Ժողովն ի Նիկիայ,
ԵԺԸ Հայրապետացն . . . :

էջ 235-236, դատարկ :

Գ . — էջ 237 . — Նորին առ նոյն . Քա-
րազ Մննդեան Տեառն ի կուսէ . . . :

Դ . — էջ 272 . — Նորին առ նոյն . Քա-
րազ Մննդեան Տեառն ի կուսէն . . . :

Ե . — էջ 325 . — Նոր . : Քարազ Մննդ-
եան Տեառն ի կուսէն, ի քանն Յետյիսյ
մարգարէին . . . :

էջ 360 . — Ձմեղայաբար դիչս յՀնայ
Ըռս[տակէս?] ի Քս . որում փառք յօրտեանս
ամէն :

էջ 361-364, դատարկ :

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն . —
1697

էջ 234, նորագիր տարբեր . — Յիշա-
տակ է Քարոզագիրքս Յովհաննէս առաջնոր-
դին, ի դուռն Սր . Յակոբա, որ վաղջանե-
ցաւ Հայոց թուոց ՌՃՆՁին :

1395

Ա . — Վ Ա Ր Ա Պ Ե Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն . Ճ Շ Մ Ա Ր Տ Ո Ւ Թ Ի Ե Ա Ն . — 9

Պ Ե Տ Ր Ո Ս Վ Ր Կ . Թ Ե Տ Լ Ի Ձ Ե Յ Ի

Բ . — Ճ Ա Ր Տ Ա Ս Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն . — 10

Մ Ե Ի Թ Ա Ր Ա Ր Ա Ն

Ն Կ Ա Ր Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն . —

Ծաւալ 16×10×2: էջք 384: Պրակք
Է+Թ: Հանդամանք շատ լաւ: Թուղթ Հա-
տարակ, Գրութիւն՝ խորագրերնքը եւ սկզբ-
նատառերը կարմիր, մնացեալը սեւ մելա-
նով, միաբիւն, 21 տող: Նոսր շեղադիր:
Համառոտագրութիւնք յոյժ առատ: Կաշե-
կազմ տախտակեայ ոսկեգրուագ: Կնիք սե-
ւադրոշմ փակագիր էջ 1, Վերակոս վար-
դապետ, 1256Ձ [=1807]: Ստացող՝ Կիրա-
կոս Վրդ. Երուսաղէմացի, ըստ կնիքին:

մարտութեան, որով իմաստնանալով մարդ
անաչէ զմոլորութիւնն իւր, եւ եղանի ի-
մաստուն եւ զգաստ: Շարագրեցեալ ի Պետ-
րոսէ վարդապետէ Թիֆլիզեցւոյ, յամի
Տեառն 1722, ի վննետիկ:

էջ 165 . — Վախճան յամի Տեառն 1744:

էջ 165 . — Յանկ Գրքոյս:

էջ 187-168, դատարկ:

Ճ Ա Ր Տ Ա Ս Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ճակատ . — էջ 169

Համառոտութիւն Ճարտաւարութեան,
գիրքին ռմիւ եւ վայելուչ օրինակաւ . —
չարագրեցեալ աշխատասիրութեամբ տեա-

Վ Ա Ր Կ . Ճ Շ Մ Ա Ր Տ Ո Ւ Թ Ի Ե Ա Ն

էջ 1 . — Ճակատ

Գիրքն որ կոչի վարդապետութիւն Ճըշ-

որն Մխիթարայ Վարդապետի Սերաստաց-
ոյ արքայ հայր կոչեցելոյ... Յամի Տեառն
1733. ի Վէնէտիկ:

էջ 383.— Յիշատակարան.— Քաղց-
բարանութիւն և զեղեցկութիւն ճարտա-
սանութեան...:

1396

ՈՂԲ ԵՂԵՍԻՈՅ.— 3

Ե. ՇՆՈՐՀԱԼԻ

ՆԿԱՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտայ 16×11×1.5: Էջ 132: Հան-
դամանք լատ լաւ: Թուղթ սպիտակ: Գրիչ՝
Գրիգորիս: Գրութիւն ամբողջովին սև: Ճե-
լանով գրեթէ: Նոտրադիր չեղակերպ: Հա-
մատուցողութիւնք սովորական: Կաշկեղծ
տախտակեայ դժագարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.—

Բան բառարանական

տողի չափեալ հոմերական,
խռեալ բանի: ողբերգական,
վասն էղևիտոյ մեծի առման.
Ի թուականի չինոյ հարիւրի,
և իննսուն բնոյ երեքի,
քսան և երեք զեկտեմբերի,
յերբորդ ժամու օր չարաթի...:

էջ 132, մէկ տող՝ չըջացածի մէջ. «Ձե-
ռամ Գրիգորիս նորակերտ գրադիրն»:

1397

ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

(ԺԵ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտայ 16×10.5×1: Էջ 132: Հան-
դամանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրութիւն
սլապան: Կողմ կիսալաթ խաւարտեայ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2. դատարկ, նոր թուղթ:

էջ 3-15, բոլորդիր, միասին, 23 տող:
Կամբարագիծ լուսանցադարդ՝ էջ 3 և 32:

Ա.— էջ 3.— Յաղագս չար եքրձուա-
ծոյն որ երեսեցաւ յերկիրն ըմբշտոյնաց:
Դիւղորի շնորհալից վարդապետի արարեալ
բաժն կարմուստ, ի խնդրալ գերապատիւ եւ
երկնադարար հայրապետին Հայոց տեառն
Դաւրի.— Ձիւ առ ի յատուածուստ հոա-
պատիւ ընտրութեամբ մեծարեալ, յոքնա-
հանձոր և բարեբաղնիկ քաջ Հոսիսապե-

տոց արթնացեալ, գտնաւ Դաւի հայրա-
պետական գլխոյ, և համարեալ հարապատի
Գրիգոր բարունոյ: Ձրան հրամանաց, և
զնամակ լղձանաց ընկուայ, նոտաւ ողբ
վերջինս ինդրոյաց բանի, պիտակ անուն
նիրհեալ հակողի. դուարձացայ միանգա-
մայն և յցոյ տրամաթեամբ...:

Եւ թէպէտ եղև յերեմն ժամանակի,
առ էղբ կաթողիկոսի, խառեալ և բունապ-
բառեալ ի Հերակլեայ, և կիրիթն վրաց, և
ծառք ոմանք յունաց, և այժմ աթթար-
մայք Ծոռնոյաց. այլ սորա ուրաղոյց աղօր
և պատահութեան, հետեւեցան Քաղկեդոնի
աղանկատը երկարնակութեանց...:

էջ 12.— Եւ զի գրեալս ի ձեռք երեք
էր բան հայհոյութեան նոցա. նախ, թէ
զհօր սանն որդոյն կին էր տրեալ, և զեղ-
բօր սանն յուսոյնէ կործրն հառուցեալ:

երկրորդ, թէ դաւանումն զՍարելին ունի, զերեքանձնեալ աստուածութիւնն մի անձն տանլ, երրորդ, զծննայն յամենասուրբ որդիսն անարատ սրբոյ կուսին Հայհոյել։...

Էջ 30.— Այլ զուէք քաջ Հովուապետք քրիստոնէական հօտին, Հայրապետական զոյոյս, փոխանորդ Քրիստոսի, և քանոնք ուղղութեան, դասք պետաց և վարժապետաց, և ժողովք ամ. ուղղափառութեանց, զրնորոյթիւն յանձինն ձեր աղաւթան արարի, և զիղճմտանս ձեր զատուոր կացուցի, Համադումար ժողովել ձեզ ի միասին, և զայնպիսին կոչել յատեան Հրապարակել, մի՛ ծածուկ և զաղտ, այլ յայտնի և վիպայութեամբ, մի՛ նախանձու և միջժինդիր անձանց, մի՛ քինու և Հակառակութեամբ, այլ նախանձու կանոնաց Հարցն ուղղութեան և ճշմարտութեան։ Ընթեալն ուղղութեան և Հարցանել. Լթէ զարձիկ և զղիպացի ի մոլոր Հայհոյութեանց իւրոց, և խոստովանակից լիցի ամ. կանոնաց ուղղութեան և դաւանութեան, բնկարարութիւն զնա իրբն, զեղբայր սիրելի, և վիպտին Հոստատեցէք ի նա զսէրն որ է լուրումն ամ. պատուիրանաց։ Այսպիսի յետ Բ և Գ անդամ Հարցանելոյ ի մէջ ամ. վիպիցի անհնազանդ լիցի և յամառեացի ի յոր Հայհոյութիւն իւր, ընդ անդիմիցն կրեացէ զպատուհաս իւր, ո՛ր ոք և իցէ Հրեւին սրովն կորեացի ընդ մէջ, որոշեացի ի կարգէ և յեկեղեցւոյ, և ի նդովս Լղիցի ամ. ուղղափառաց, ինքն և Համախոհ իւր, էրէց կամ աշխարհական, այր և կին, ձեր և տղա, միինչն. զարձիցի յապիրտտ խորհրդոյ, և ի չար կամաց։ Եւ զուէք ողջ լեւրութիւն զլուսկ աւարտեան, Հանդերձ զրապանուզ փրկութեան ի Տէր, ամէն։

Մանօր.— Այս թուղթը գրուած է Գր. Տաթևացիի կողմէ, 1393-1409 թուականներուն միջեւ, ուղղուած Աղթամարի Դաւթ Կաթողիկոսին։

Բ.— Էջ 32.— Յաղաք խորհրդոյ եկեղեցւոյ և կարգաց.— Աջն անեղական և լազուկն կարողական Հօր Աստուծոյ բնութեամբ որդին, նաեւ իմաստութիւնն և զօրութիւնն, որով ինքեամբ զոյացոյց զհակաամենայն։...

Մանօր Գրչի. էջ 45 ստորտոր.— Զի յօրինակէն թուիթ էր բնկեր վասն այն պապիս մնաց։

Էջ 46. դատարկ։

Էջ 47-114. տարբեր թուղթ և զիր. էջ 49-94 բողոքիւր, էջ 94-104. նոտարիւր։ Էջ 47-48. դատարկ։

Դ.— Էջ 49.— Վեղ. ճշմարտութեան զժողոց.— Եւ արդ յետ այոր անրաւ քաղցր կոչմանս Աստուծոյ և ողորմութեանս զոր եղտք առաջի մեր։...

Դ.— Էջ 64.— Վասն արքայութեանն և անճառ Հանգստեանն որ կայ պտտարատեալ արդարոցն որ կատարեցին զկամս Աղտուծոյ.— Հօտ Հողոյն Աստուծոյ, և Հուսառացեալ ժողովուրդք Աստուծոյ, ևկայք ի միասին յայտալով ցնծացուք և ուրխտութեամբ բերկրեցուք։...

Ե.— Էջ 89.— Պատմութիւն Սր. Գեղարդեանն Քրիստոսի թաղաւորութեանն Կոստանդնուպոլսի.— Գայք և Լուսաց զմեծ եկեղեցին զՍուրբ Սոփի, և պարսաստեօք կոչեաց զամենայն քաղաքն։...

Զ.— Էջ 86.— Խրատ բանք, յաղապս յամու Պատարապին ի զէմս Աստուծոյ.— պատուական պաշտամբ և պաղատանօք զժամ պատարապին։...

Է.— Էջ 93.— Պատմութիւն ժողուց թաղաւորացն և այրին.— Եւ Հրաման ի յօղորտօք կայսերէ, աշխարհադիր առնել ընդ ամ. տիեզերս։...

Էջ 105-114, դատարկ։

Ը.— Էջ 115-116, նոտարիւր։

Տաղ Բլրուի

[8]թքմալ քաղցրիկ հարաւ երնչէ, մա լեռնեքու միւնըմ հալէ, գոյնգոյն ծաղկումք բուսանէ, ամուշ հոտոյն գնեզ արքունցէ։

Այգիքմալ ամէնըմ գարգարէ, վարդեմիմ սաղաքաւարէ, ծառերմ ամէնըմ փրթրթէ, չուրմ յստեղացըմ կաքկաքէ։

Հաւ բլբուլն ի յաղիցն գայ .
 ի վարդենի տակն իջանէ ,
 գվարդենիմ դատարկ տեսանէ .
 բզճափափափ դառն արտասուէ :

Վարդի զօնջէն պատասխանէ .
 մի յաւժարեք դու համբերէ .
 միմչ որ վարդի ժամըն գայցէ .
 ծոցես հանեմ խիստ պայծառ է :

Հաւ բլբուլն որ գայն լսէ ,
 վերա զօնջին գիրկ արկանէ .
 քոզ համբուրեմ գոհպըմ քո .
 միթէ վարդի հոտըն գայցէ :

Սլացեալ ի յաղն վերանա ,
 քաղցր ձայնիւն աղաղակէ .
 զբլբուլն ամէնըն ժողովէ .
 առեալ վարդի տակն իջանէ :

Խաչ ու սրկի . աւետարան .
 ոսկի բաւալառ տի ժողովէ .
 բագում գարպաւ շուրջառ քերէ .
 բոլոր վարդին բազմոց դիւէ :

Ջրաչումբն ամէնըն պար կապէ ,
 վարդին նախատանակ առնէ ,
 գիշերն ի բուն հեկումն կանգնէ .
 մինչ գառաւառն գլխտուածն արիւնէ :

Երբ լուսն առաջն ծընամէ ,
 եւ պայծառ Արտեսակ ծագէ .
 գլանիս փարտն ի յետ քալւէ ,
 շողջանք կարմիր վարդն երեսէ :

Յանկարծ բլբուլն տեսանէ .
 սլացեալ վերայ վարդին հասնէ .
 քեւալ գկարմիր վարդըն փարէ .
 ի խնդումն ուշաքափէ :

Վարդըն գիւր շաղն սրսրկէ .
 գշահեն բլբուլ ուշաքափէ ,
 գծաղը ու գգանգայն ի հետն առնէ .
 եւ գիրկ արկեալ յինքն ամփոփէ :

Բլբուլ քրջնոց գայս ասէ ,
 քէ ով գարադիչն կու սիրէ .
 քոզ իմ վարդիցն հեռաձայն ,
 որ հոտն ի յիմ վարդըն չառնէ :

Հաւ դաւրին ալ քաղցրիկ երգէ .
 քառ բլբուլին պատասխանէ .
 քաչումբն ամէն քեզ արժան չէ .
 քափուր քեզ վայելէ :

Ով որ գայս յեղանակէ .
 գեղկելագործ Դաւիթն յիշէ .
 լի սրտի գողգորմին ասէ .
 փախարէն առնէ Քրիստոսէ :

Թ. — Էջ 118. *Նոտարգիր*. — Տաղ Յաւ-
 լուր քան անուշ. —

Եկեալ Մարիամ Մագդաղենացին
 յայն առաւառին միաշաբար իմ ,
 բնացեալ տեսին գտէրուներն տեղին ,
 ունայն ի մարմնայն Յիսուսի փրկչին .
 Արտասուաւ յայն հառաչումը սրտին .
 զի ոչ էր մարմնովն ի գերեզմանին :
 Տեսեալ գրաբումին ի մէջ պարտիզին .
 եւ կարծիս առեալ պարտիզապանին .
 հարցեալ Մարիամ պարտիզապանին ,
 եթէ դու բարձր ասայ ուր եղին :
 Տեսեալ Ռաբուլայն զգլու մըն սրբայն .
 ձայնէր . Մարիամ , զի՞ լաւ գեղեցումին .
 մի՞ մերձեցար յիւ Որման եւային .
 սրպէս Յա յԱղին ի մաշակ պարտիզին .
 արագ ընթացիր առ Վէմ հաւատին ,
 եւ տուր գաւետիս այն մետաղանին ,
 եթէ յարեաւ Տէրն , անմահ կեդրանին .
 զոչեցէ՞ եւ տուէ փառքս փրկիչդին :

Ժ. — Էջ 119. *Բոլորգիր*. — Դամն Ուր
 նահատակին եւ սուրբ Բահանային Անդրեա-
 սի Նախնաւանդոյ , որ կատարեցաւ ի շահ
 Արսաւն . ասացեալ շնորհալի Վարդապետին
 Բեղլու Ներսէս կոչեցեալ Մոկացի . — *Հատկ
 տե՛մահական , հացդ իջեալ մարդկան . . .*

Էջ 129. — *Եւ նուառ կարապետ լու-
 Նի սպասաւոր Բաղիշեցի , ի զեղջն Փար-
 խանդոյ , զոր լուսն ի պատմապոյց , այս են
 կարդ վարդապետացն մերոց , զոր տեսաք
 աշօք մերովք , որք գաւաթիներն ոչ նառեցիք ,
 որ նախ քան [մշտալ] միայն . յազարդ էջր
 դատարկ] :*

Էջ 131-132. *Գատարկ նոր թուղթ* :

1398

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Ց (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

Կողով

ԺԵ. Դար

ԿԵԼՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասի 16×10×1.5: էջ 206: Պրակ-
Ա-Ղ. (էջ 71-166): Հանդամանք լաւ: Թուղթ
Հասարակ, ոչ ժխտեսակ: Գրիչ ձիջին մա-
սին՝ Սարգիս Երէջ: Գրութիւն ալազան:
Կալմ կիսալաթ խաւաքստեայ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— էջ 1, բոլորգիր.— Ամուսնմ սըր-
բոց հրեշտակապետացմ Աստուծոյ, գոր
խնդրեաց յԱստուծոյ սուրբ եւ սմանչիւ-
գործ այրմ Աստուծոյ, եպիսկոպոսմ Գրի-
գորիս, զի ցուցցէ մաւ գկարգ սրբաց հրեշ-
տակապետացմ, եւ առաջնցս հրեշտակ ի
տէր, եւ ասաց մաւ իմաստութեամբ, եւ եմ
այստօքիկ.— Միջայել, Գաբրիէլ, Նուրիէլ,
Ջիրայէլ, Ռափաէլ, Բութաէլ, Մդաւայէլ:
Ստեա եմ որ կամ շարջ գաքստովմ Աստու-
ծոյ, եւ ունիմ իշխանութիւն ի Տէր բժշկել
զախտս մարդկան:

Որ յիշեցէ գլի յեթանց հրեշտակա-
պետացմ, եղիցի ընդունիլի առաքի Աստու-
ծոյ խնդրուածք մորա, և փրկեցէ Տէր Ած.
գմա յաւուր յայմիկ յամեմայն մեղութե-
մէ գիմչ եւ ի վիշտ ամկանցի:

Ջամուսմ Ռափայէլ հրըշտակիմ յիշե-
ցէ ամվմաւ ապրի ի մեղութեմէմ:

Որ ի վերայ բնոյ ունի իշխանութիւն
Յովսէփէ է ամուսմ հրեշտակիմ. սա է մրազմ որ
լուսաւորէ յերկրի գիւտաւոցեալս. սա
գաբքսցամէ գագզս մարդկան փառաքա-
նութիւն Աստուծոյ, որ գգեցեալ ունի գսա
ապրի ի խաւարայրմ դիւացմ:

Որ ի վերայ ծովու եւ ցրաց եւ գետաց
ունի իշխանութիւն, Միգէիմ է ամուսմ հը-
րեշտակիմ. սա է որ տարինաց գաղթիւրս
ցրաց. սա է որ ասէ ձայն բարբառոյ. սա է
որ էլմ յերկնից եւ արեանաց գծորդամմ:

Որ ի վերայ ցաւց ունի իշխանու-
թիւն, Հարգեղ կոչի ամուսմ հրեշտակիմ:

Յործամ աք ի ցաւս հասամէ եւ ի մեղու-
թիւն, եւ յիշեցէ գաւում մարա, մայմ ծա-
մայմ յալգմակամութիւն հասցէ մաւ:

Որ ի վերայ մեղաւորաց է պահապան
հրեշտակիմ՝ Ագարիէլ է ամուսմ մորա: Որ բգ-
գեցեալ ունի գամում մորա, ապրի ի մե-
ղաց՝ եւ հառամէ ազաշխարութեամ:

Որ ի վերայ ցերմամ ունի իշխանու-
թիւն, Սաքայէլ է ամուսմ մորա: Որ յիշէ գա-
ւում մորա ոչ մերմեմա ի մա ցերմ:

Որ մայրից եւ ամուսնից ունի իշխա-
նութիւն, Սազամմուս է ամուսմ մորա: Որ
գմա ընդ ամուտս՝ եւ յիշէ գամում մորա.
ապրի ի թշմամաց՝ յերեւելեաց եւ յամե-
րեւութից: Քրիտոսոսի փառք յ.— Հմտ.
թիւ. 1130, Դ. Հատոր, էջ 201:

Բ.— էջ 4, բոլորգիր.— Երանելոյն
Կիւրդի Երուսաղիմացոյ Վասն Պատարա-
յաց առացեալ.— Քանզի յործամ զպատարա-
րագն մատուցանեմ, յայնծամ յիշեմք ի Քս.
դննջեցեալսն. զհայրապետս, զեպիսկոպո-
ստնս...:

էջ 8.— Ի Հարանց Վարուց.— Երբ ոմն
ի ժամ աղաթիցն մեծ շնորհս տեսանէր...:

Գ.— էջ 16, բոլորգիր.— Հարցումն
Արճանայ եւ պատասխանի Եզնկա Կողբա-
ցոյ Հայոց Վարդապետի.— Արճան ասէ.
Ջինչ է կրանաւորութեան կարգն...:

Դ.— էջ 25, բոլորգիր.— Հարցումն
Աշոտոյ որդոյն Սմբատայ Հայոց Թաղաւո-
րի, եւ պատասխանի Եզնկա Կողբացոյ Հա-
յոց Վարդապետի.— Թագաւորն ասէ. Ջինչ
է առաջաւորաց խորհուրդն անպատարապ
եւ անընթերցուած...:

Ե.— էջ 36, բոլորգիր.— Նորին Եզն-
կա Խրատք ոգեշաւք.— Առաւուածաւէրն իւ-
րոց կամացն որպէս ի թշնամւոյ զգուշա-
նայ... էջ 47 կը դառնայ նորապէր:

էջ 53, նորապէր.— Հարցումն եւ

ղօրիցն է. — Հայկա թղղորութեամբ թոյ
ամենադուր... :

Գ. — էջ 35. — Անանիա Վարդապետի
ասացեալ. — Երևեցո Տէր զհնորհս քս ի
ծառայս թո... :

Դ. — էջ 33. — Աղօրք Հոգայ Գալստ-
եանն, Տեառն Յոհաննու Ոսկիբերանին ա-
սացեալ, ի Սբ. Երրորդաբիւմն. — Ամենա-
կալ, անարատ Ած. անկիրքն Հայր... :

Ե. — էջ 61. — Աղօրք Սրբայն Մեծի
Ներսէսի. — Օրհնեալ ես արդարադատ եւ
յապումոյորմ Աստուած... :

Ձ. — էջ 83. — Երգ Արեւմարանութեան
Յարութեան. — Այսօր լուսարեւր աւետիք
Յարութեանն Քրիստոսի ի մեկ ծաղեցաւ
... :

Է. — էջ 94. — Տեառնուսոյց Աղօրիցն
է. — Հայր երկնաւոր, թո կամքդ կատարես-
ցի ի վերայ մեր, եւ ոչ բանասրկուին... :

Էջ 99. — Աղօրք Դամիէի Մարգարե-
ին. — Զբէն Ած. Հարցն մերց զոհանամ... :

Ը. — էջ 103. — Դաւթի Հայոց ամյադր-
փիլիսոփայի Ներբաղեան ասացեալ ի Սբ.
հաչն. — Բարձրացուցէք զՏէր Ած. մեր... :

Թ. — էջ 120. — Աղօրք Փոկատու Հայ-
րապետին. — Յս. Քս. միածին որդի Աս-
տուծոյ... :

Ժ. — էջ 125. — Ողբ Աղօրական, ա-
սացեալ Յուսկամն. — Յս. միածին, Ած.
բողորից... : Հմտ. Թիւ 1130, Դ. Հա-
տար, էջ 202:

ժԱ. — էջ 127. — Ի Հարանց Վարուցն
է. — Իսկ յորժամ աղօթիցես զդուշ լեր... :

ժԲ. — էջ 138. — Վասն աւետաւոր եղ-
րեշտակին եւ Քարագիւղ զյղութիւն Սրբոյ
Կուսին Մարիամու Աստուածածնին. —
Յայնժամ եղեւ առ իս բարբառ Հրեշտակին
որ ասէր ցնա... :

ժԳ. — էջ 182. — Բեմիկ Վարդապետին
Աղօրիցն է. — Վասնորոյ անյուսալի անձն
իմ յուսալի եղեալ... :

ժԴ. — էջ 189. — Խրատ Խոստովա-
նութեան. — Մարդն զմտաւ ածէ միեկեւ
ցօրն որ կու խոստովանի... :

ժԵ. — էջ 215. — Վասն չորեքշաբա-
թու եւ ուրբաթու, Տեառն Եփրեմի ասա-
ցեալ, վասն ամօրէն ուրացաղացն եւ պիզծ

իշոցնատուացն. — Ով եղբայրք իմ «Իրե-
լիք... :

ժԶ. — էջ 241. — Տեալ Սրբայն Պօղո-
սի Առաքելոյն զոր Խոսե ի վերանալ յեր-
կինս զմարդոյ եւ զամ. ինչ. — Տէր Ած.
յօրութեանց... : Հմտ. Անկ. Գիրք Ա-
ռաքելականք, 1904, էջ 101:

ժԷ. — էջ 276. — Հարցումն Սրբայն
Բարդի եւ պատաշխանի Սրբայն Գրիգորի
եղբոր մօրին: Բարսեղ ասէ. — Յորժամ ոչ
էին երկինք եւ երկիր... :

ժԸ. — էջ 309. — Յազազ աւետեաց
Աստուածածնին, եւ գալստեան Տեառն, եւ
վասն մեղացն որ գերեսում արծաթն յերին
Արգար Թագաւորին. — Արդ եկաց երկիր
ընդ անիծօք իրրեւ ամս եւթանասուն եւ
հինգ... :

ժԹ. — էջ 333. — Մաղթամբ առ Սբ.
Աստուածածինն եւ ամ. ուրբան Աստու-
ծոյ. յետ Եկեղեցին ասա. — Աստուածածին
ամէնօրհնեալ, զպաղատանս մեր ընկալ... :

Ի. — էջ 344. — Աղօրք զգրական եւ
պիտանի. — Տեա Տէր զտառապանս իմ... :

ԻԱ. — էջ 376. — Սրբայն Եփրեմի Յա-
զազ Կրօնից. — Վասն սղեստու. տրտմիս
... :

ԻԲ. — էջ 382. — Ողբ իմոյ անձինս
— Յիսուս որդի Հօրն անմահի, անձին ի-
մոյ լեր հովանի... :

Էջ 387. — Այլ ըստ ամուսն իմոյ. —
Յաստուածախն Հոգւոյն հայցի, որ տայր
ինձ դարձ գոր փափաքի... : Յո հ ա մ է ա :

Էջ 393. — Խրատ Հոգեշնչի. — Մի ոք
չուն, պոռնիկ, զոգ, յախշտակող... :

ԻԳ. — էջ 395. — Արթունք եղբուրք,
արթունք եւ պատրաստ, ահա դա Քրիս-
տոս... : Ա-Ք :

ԻԴ. — էջ 401. — Սրբայն Կիրակի Աղկ-
սանդրացոյ Աղօրք զգլման եւ արտառաց
— Երկնիմ ի մահուան զի դառն է... :

ԻԵ. — էջ 403. — Յառաջարան Դրաց
Վարուց Սբ. Հարցն Քաղաքավարութեան
— Որ էրն ի սկզբանէ առ Ած. Անն. բան
... :

Էջ 453. — Խրատ գեղեցկայարմարք
ուրբ եւ երանելի հարցն մերոց կրօնաւո-
րաց, Յազազ կատարեալ Առաքիւնութեան :

Գլուխ Երկրորդ. — Եւարց ցւայրն Անտոն-
իսս...

ԻԶ. — Էջ 523. — Տաղ վայելուչ եւ
գեղեցիկ. — Աղամայ որդիք ամէն, ի ծը-
նունդ ի հոգէն...

Էջ 528. — Այլ Տաղ Քոթանտ:

Քոթան քանի կենաս խարան,
խոսեց ու զէր լեզուիդ քո բան,
մեղօքդ կացել ես ի մթան,
մի լինիր զերդ պապան,
յւրակ ի սար ու ձոր վաղան...
Քոթան վերայ զգիշերդ ի վեր,
որչափ տվի չոգիդ քո ներ,
կյար ի խաւար կենացդ ի վեր,
պովէ վաճեղ Տէրն անրնկեր...
Գերիս երակ անջուն կացած,
յաղաչելոյս լեզուս թափած,
չոգիս մեղաց յերակ ծծած,
ու ողորմութիւն յիսնէ հատած,
Անսխակայ Տէր ողորմած,
Թող պայս զերոյս մեղքն ի բաց:

Էջ 532. — Ողբ. — Տէր տուր մտացս
իմ յորումքիւն, գոաթկան երգել անձան-
ձութիւն...

Էջ 534. — Ողբ. — Եկայք լացէք պիս
գեղեկիւս, եւ ողբացէք մեղօք իրիս...

Էջ 535. — Անձն իմ բնդէր ես պարա-
պել, անքուն որդանց պէս պաճել...

ԻԷ. — Էջ 538. — Խոստովանութիւն
մեղաց եւ խայտառակութիւն անձիմ...
Վարդամայ, եւ որ ասէ յիւր կողմանէ լսէ
Ոմա. — Ով զուրք բնորեայք եւ պիտանիք,
հարք եւ եղբայրք իմ եւ որդիք...

ԻԸ. — Էջ 550. — Պիուզ վարդապետիւն
ստացեալ. — Աւրչեհայ Աստուծոյ անուն
միշտ կենդանոյն...

Էջ 573. — Տաղ Խաչի. — Քո. փառաց
Թապաւոր եկիր ի խաչ երանել...

ԻԹ. — Էջ 575. — Տաղ Քոթանայ ա-
սացեալ:

1

Այ Տէր տէրանց մեղայ քեզ.
զիմչ գայլ ծառայ չեղա քեզ.
հոգիս լալով մեղայ քեզ.
այ Տէր տերանց մեղայ քեզ:

2

Ընդ պատուիրամս անցել եմ.
գործովս իմ մալորեալ եմ.
հոգիս մեղօք լցեալ եմ, այ Տէր...

3

Ջաշիրս որչափ բացեալ եմ,
ի հետ մեղաց կացեալ եմ.
արեամբ գոտս քացեալ եմ...

4

Փառասուն տարիս լրցեալ եմ.
պիտան սեւացեալ եմ,
մեղօսս մնացել եմ...

5

Յարգար կեանքս գնաց իմ.
մարմինս յերակ շնաց իմ.
մեղաց սուգս մնաց իմ...

6

Խըղմա Տէր անկաման եմ.
գարծնայ զիմչ գգազան եմ,
սղորմ դուս ու ի տան եմ...

7

Այս կեանք ու մահ տիրէ զիս.
կամ հոգմ ու հուրմ այլիք զիս.
խրդմայ Տէր եւ սիրէ զիս...

8

Լալով սսեմ դու Տէր ես.
գարծոցս ամէն համար ես.
անդէտ եմ եւ ամենքես...

9

Յայն ժամն իմչ ես տղա էի.
այլ ժիր այլ քաժայ էի,
ամիսեղն զիմչ գնդա լէի.

10

Հիմիկ արեւելոյ տակ եմ.
ալեքորեալ սպիտակ եմ,
զիմչ արտ ի հունձ եկեալ եմ...

11

Զինչ կոճղ ի տուռ ընկել եմ,
ձրի ւամշան աճեալ եմ,
մեղաց պտուղ բերել եմ, . . . :

12

Աւագ քէ իմձ գրող գա,
հոգւոյս ի խոր քակտող գա,
մարմինս ի հուրն ի յոգ գա, . . . :

13

Հասնի խնդիր քէ վեր կա,
ոչ տան մի իմձ համբեր տա,
ոչ տուր մի իմձ համզիտ տա, . . . :

14

Կեանաց գիրն զնշեալ է,
ծաղիկ հոգւոյս ցամփեալ է,
հոգիս հիմիկ մնչեալ է, . . . :

15

Յորժամ հոգւոյս խնդիր ցան,
բակեմ շուտով մեռն դառնան,
մարմինս տանին հոգւոյն տան, . . . :

16

Ընկերք և եղբայր որ իմ կան,
ամէնն լայով հետ իմձ ցան,
հետ ցան հետ յիսնէ պշկան, . . . :

17

Տանին յեզր ի հողումն գիւս,
դնեն ի մէջ գրոյն գիւս,
յարգուի եմեն թողումն գիւս, . . . :

18

Յիս ցան շափաթ մեռն դառնան,
յիշեն ամիս մեռն մոռնան,
գիմչ զեռն յիմէն հեռանան, . . . :

19

Զինչ գետ յարդար ցմամ ես,
գիմչ կոյր մուր մմամ ես,
տարեկուտիմ ու լամ ես, . . . :

20

Ոչ ոք անդ ոչ կարէար,
ոչ եղբայր և ոչ մօտէար,
ոչ որդի և ոչ հեռէար, . . . :

21

Բարձեալ մեղօքս ի լուր կտմ,
երէր կեցօքս ի շուտ ցամ,
գաչերս ածեմ ու խիտ լամ, . . . :

22

Քօրան հերիք լացեր դու,
գաչերդ արեամբ քացեր դու,
մեղաց սուգն կացեր դու, . . . :

23

Անհաս բաներդ աղի է,
բերմիդ քառդ լեզի է,
քո խօսքդ ազտեղի է, . . . :

24

Եւ գիմչ խաւսիս անաղ է,
բերմիդ քառդ քո պաղ է,
լեզուդ հիմիկ քո կաղ է, . . . :

25

Իմ հօրն անշահ գաւակ եմ,
կեմացս իմ հակառակ եմ,
անդոյր դժար համակ եմ, . . . :

26

Թէպէտ որ ես մեխիւ եմ,
սատամախցն ողբի եմ,
դիւացն ամէն գղբի եմ, . . . :

27

Վայ ցօյն իմչ ես հաշիւ տամ,
կաղտի լեզուս ու լուր կամ,
ու սեւիքես ի դուս ցամ, . . . :

28

Հանեն աչաց վարեն գիւս,
ձգեն ի հուրն աչքեն գիւս,
ամէնն որդումէմ ուտեն գիւս, . . . :

29

Կտրէ Բոքան քամամ է,
Աստուած նայիլ քեզ կամէ.
մեղաց քաղաւ քեզ ծամ է,...

30

Լալով աղաչեցի քեզ,
յուսով հաւատացի քեզ,
գանցանքս իմ ասացի քեզ,
քաւիլ մեղաց գտա զքեզ,...

31

Եւ լզինջ աւագակին Տէր,
խաչին ռզարմեցար Տէր,
գանքաւ մեղքս քաւա Տէր,...

32

Եւ զինջ կնոյն պոռնկին Տէր,
ռզարմ ռզարմեցար Տէր,
գծերացեալ մեղքս քաւա Տէր,...

33

Եւ զինջ Գանամացայն Տէր,
ռզարմ ռզարմեցար Տէր,
գանքնին մեղքս քաւա Տէր,...

34

Արեւնեալ Հայր ի յորդայն Տէր,
ալեւնեալ ի Սուրբ Հոգոյն Տէր,
ալեւնեալ երբարդարին Տէր,
եւ մի Աստուածարին Տէր,
այ Տէր տերանց մեղքս քեզ:

էջ 585.— Միգալի.— Երկնայն զին-
նորութեանց նախագործար,...

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի.—
էջ 26.— Աղօթասէր Հօրս Յոհաննու
Ոսկերեանի բարեխօսութեամբ Գ. Ած.
ողորմաւ մեղաւոր զրոյիս Մկրտիչ սու-
տանուն սարկաւադիս, Ով բնդեմոյ, ինձ
տառապեալ մեղաւոր եղկելոյս մէկ ողոր-
մի Տէր ասացէք, եւ Ած. ձեզ ողորմի:

1400

Տ Ա Ղ Ա Գ Ի Ր Ք

(ԺԸ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15.5×10.5×3: Էջ 340: Պրա-
կր. Ա-Բ (էջ 125-340), Հանդամանք լաւ.
սկիզբը պակասաւոր: Թուղթ հասարակ:
Գրիչ եւ Մաղկոյ Բ. մասին՝ եղիս Վրդ.
Կեսարացի: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ
սկիզբնաւորները կարծիք, մնացեալը սեւ մե-
լանով, միասին, 19, 20 տող, նոտրագիր,
Համառոտագրութիւնք առատ: Կարծրագիծ
զարդարիչ եւ լուսանցազարդ իւրաքանչիւր
ղուխի սկիզբը, երկրորդ մասին մէջ, Կա-
ւեկազմ խաւաքարտեայ զրոյմագարդ:

Մանր.— Տ. Սաւայանեան ներկա-
յացուցած է ստալէս. «Տաղք զովստանա-
կանք ի Սր. Գաղաքն Երուսաղէմ, ի տնո-
րինական տեղիս, ի Սր. Կոյսն, եւս եւ ի
պլպուրն, ի վարդն, եւայն, երդեալ ի Պո-

ղոս, Կարապետ, եւ ի Հաննէ Վարդապե-
տաց. զրեալ յաւուրս նոցին, ձեռամբ ձե-
ւարար եղիս Վարդապետի, Ոմանք ի տա-
ղիցս տպեալ են ի զովստանագիրն եւ ի
Պատմ. Հաննէն» (Յուցակ, էջ 822):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Տօլապս արարեալ յովսեմնէ
յառաջին տառիցմ յայտնեցեալոյ, եւ զրիւմ
հայկազունեաց մածշին ցուցանել տեսմի
— Իշխանք Պաշտօնք Ողբք Ղամբարք...

Մանր.— Սկզբնատառերը կը յօդեն՝
Ի Պ ա զ ո ս Վ ա Ր դ ա պ ե տ է է: Իսկ
«մածշին» բառով ծածկադրուած թուականն
է 1171=1722: Նոյնը կը գտնուի զարմեալ
էջ 228-9:

էջ 20.— ՅԱՄԱՌԵՈՅ ընտրեալ քաջ

Հոփի կառուցար... — Յոյժ ժրաջան հե-
վիւղ ընտրեալ ի մեզ պսակ էած:

[illegible]

Ծանոթ.— Թուականը տրուած է «զո-
չակ» բառով, 1164=1715: Նոյնը կը գտնուի
դարձեայ էջ 268:

ՀԶ 27:— Տաղ ի վերայ պալատին եւ
վարդին ի գոյն որ է ասէ իմ աչաց լոյս որ-
դի, ոգեալ յնորոսադիմացի արեղիւ— Թա-
րուցեալ պալատին ի մէջ գիշերոյն...
Թ ո վ հ ո է ս — Նոյնը կը պատնոյն նաեւ
ՀԶ 287:

էջ 59.— Յարեազային գումն է ՌձԿԳ
ին ողբալ.— *Յամ. սրտէ դոչեմ ես հառա-*
չելոյ...։ Յ ո վ հ ա ն Ռ է ս :— *Նոյնը կը*
դտնուի դարձեալ էջ 289 :

Էջ 70.— Տաղ ի վերայ Աբ. Երուսա-
ղիմայ.

Ղութսու չէրի՞ք տօրդ դաբուսի,
այժմն սուտան տրր էալիուսի
միսքի մամլէր տրր զօխուսի,
կէլոն դու՞թսա կէօրնն նորի...

Դու թախ չէրի՞ք ալիսուն էլ մայ,
 ունի տաղտան տաղա չալ մայ,
 կէօրմէինճէ ճանրմ ալ մայ.
 կէլոն դու թասար կէօրբն նուրի. . . —

Լու. ստորև 49 131:

Համար. անոթ. 49 131:

էջ 76.— Տաղ ի վերայ Աբ. յԵրուսա-
ղիմայ .

Ընկեմիկ ծովուն մօտիկ,
Երուսաղեմ խիստ խորոտիկ,
Կու. դա ուրջայութեան հոտիկ,
Եկայք ի Սուրբ յԵրուսաղեմ:

Հմմտ. Տետրակ Գովասանաց, 1914, էջ 5:

էջ 81. — Տաղ ի վերայ վարդիմ. — Ա-
ռաւօտեան քաճէկն էլեր ծաղէ դիւ... :—
նոյնը կը դտնուի էջ 310 :

էջ 97.— Տաղ վասն ծիծաղելոյ մարդ-
կան.— Մեր մեղքն է արեւ զագոռան ու
բաղայ... Նոյնը կը գտնուի նաև էջ 327:

էջ 110.— Տաղ երեսման հաշիմ.—
Հաւիկ մի պայծառ տեսայ, աներման...

էջ 111.— Այլ տաղ ասացելի Օնո-
փրիսուէ։— Ողորմութեամբն նայ կատարե-
ցաւ, տընտինականք փրկէին պատմեցաւ.
... է մեծ թվականին մեր Հայոց ազգին,
Հապար ինքսուն եւ ի երբորդին [1614],
նի ամբն այս ի Սր. Գաղաթին, եւ գրեթէ
էս ի յողովարանին Գարունի բացուերին
գոյն է — Ո Յ Մ Փ Ր Ք Ն Ս Ւ Է :

էջ 115.— Գրիգորի նարեկացոյ ա-
սացեալ.— Աւետիս մեծ խորհրդոյ...

٤٩ 119-124, *eta mawrby* :

Էջ 125.— Տաղ ի վերայ Աբ. Երուսա-
ղէմայ.— Գուցի չէրի՞ք քէնտի ույու . . . :

էջ 128.— Տաղ ի վերայ Սբ. Յարութեանն Քրի. Այ. մերոյ.— *Սուրբ Յարութիւն աթոռն տիրէ՛կ...*

էջ 131. — Տաղ ի վերայ Ար. Երուսա-
ղէմայ. — Գուցի չէրիք տօրդ դարուսի...
— Հմմտ. յԵրբ էջ 70:

Էջ 133.— Տաղ ի վերայ Սր. Գերեզ-
մանիմ Գի. Այ. մերոյ.— *Սուրբ Գերեզման*
լուսոյ տաճար...

Էջ 134.— Տաղ ի վերայ Ար. Յակոբայ.— Սուրբ Յակոբ պիր ուլու. զանճ տրր

Էջ 137.— Տաղ Յարութեանն Բրիւ-
տոսի.— Ի չարաթու Տէջ դիւերին...

էջ 157.— Տաղ ի վերայ Սր. Դողդո-
րայի.— Սուրբ Դողդոթայ լարձր է չինած

էջ 166.— Տաղ ի վերայ Ար. Երուսա-
ղեմայ.— ԸՆԴՏԷՔ ծովուն ժօմիկէ և...:—
Հմտա. յԵրր էջ 76:

էջ 180.— Տաղ Սրբոց հորանացն ի
մէջ Սրբոյ յԱրոտոյն Յանդայ Առաքելոյն
սիրիլի աշակերտին Գրիստոսի.— *Եւրա ԼԷ*
յառաջ միջին խորան, որ ոսկւոյծ է ։ տն-
նքման . . .

Էջ 187.— Տաղ Դատաստանի Աւու-
րքն.— Ի Գալստեան թոյ դատաստան... :

Էջ 201.— Տաղ Սր. յԵրուսաղիմայ,
Յաևոր Քահանայի ասացեալ.— *ՅԱՆՈՒԹՈՂ*

չինեակ քաղաք պատուական... :— Հմմտ. Տևտրակ Գովասանաց, էջ 16:

էջ 211.— Տաղ առ Սր. Մսուրմ ելուիմ ծնաւ Յս. Քս.:— Կամար լուսոյ յերկնից իջեալ... :

էջ 245.— Երգս շարագրեալ յամենայն ի գովեստ Սրբոյ Քաղաքիս Երուսաղէմայ. յորում ճախկին տանց պարունակեցեալ գրքերովք Երուսաղէմ մոր եւ գովի գեղեցկա-

պէս եւ զգեցանկն երանեալ Սր. Կոյս տալիքային. — Պսակ քաղաքաց զԵրուսաղէմըդ անըման... :— Պ ս ա կ ա ճ ե մ ր ա գ ծ ա գ ի ի ք ե ի լ յ ա կ մ ձ ա յ մ ի :

էջ 327.— Տաղ վասն ծիծաղելոյ մարդկան. — Մէր մեղքն է արեր զաղաւնոյ բաղայ. — Նոյնը կար վերել, էջ 97:

էջ 329-340. զատարկ:

1401

Ք Ա Ր Ո Զ Ա Գ Ի Ր Ք

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 16×10×3.5: էջք Նեաձ: Հանգամանք լաւ: Թուղթ Հասարակ: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը, եւ մասամբ յլիսադիրները կարմիր, մնացեալը սև մկանով, միասին, 22 տող: Նստը շեղալիք: Համառոտագրութիւնք չափապանց առատ: Կաշկաղմ խաւարտեալ զորոշազարդ: Դատարկ թուղթք սկիզբը երեք թերթ, վերջը հինգ: Ստացող Թէոդորոս Պատրիարք (1802):

ԲՈՎԱՆԻԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ Ա.— Տէր Առաքելի Սիւնեաց նախկնպետի եւ հոգեւորոց վարդապետի Քարոզ Տարեմտին ի բամմ որ ասէ. Օրեմեցեղ գՏէր օրեմուքիւն մօր ցի սեմնելիս արաք.— Սքանչելի է Ած. եւ սքանչելի են ամ. զործք նորա... :

էջ ԺԱ.— Նօրին Տէր Առաքելի Բարոզ Եմեղեան ի բամմ որ ասէ. Սիրելիմ ի սեմեակ մեր, երգեսցաւ գետը.— Ասէ ուրեմն Հոգեւորդին եւ մեծն յիմաստունս արքայածինն Սողոմոն... :

էջ Լ.— Նօրին առ մայն Քարոզ Եմեղեան ի բամմ որ ասէ յերգսն ի դէմս Աստուածածին Կուսին այսպէս. Սրտացուցեր գմեղ.— Խանդավառմունք սիրոյ երկնային բաղձանացն. Եւ զգծողս յիշեալ ի Տէր:

էջ ԵԹ.— Նօրին առ մայն Քարոզ Եմեղեան Տեառն ի Կուսին ի բամմ Սողոմոն

նի որ ասէ. Եւ ծաղիկ դաշտաց.— Ասէ ուրեմն յերկս երկոցն անդակաւն բնութիւնն... :

էջ ԶԳ.— Նօրին Տէր Առաքելոյ ի մայն բամմ Սողոմոնի որ ասէ. Գեղեցիկ եւ մերձաւոր իմ.— Անդակաւն բնութիւնն եւ անձառից թաղաւորն... :

էջ ԶԽ.— Նօրին Քարոզ Եմեղեան Տեառն ի Կուսեմ, ի բամմ Եսայես Մարգարէի որ ասէ. Եւ յաւի Տէր խօսիլ.— Ահա մեծ եւ անձառիկ քաղցրութիւն անձառելոյն Աստուծոյ... :

էջ ԶԿԷ.— Նօրին Քարոզ Եմեղեան Տեառն ի Կուսեմ, ի բամմ Եսայես Մարգարէի գեղ արտախոյն իսմարտեցիլ.— Զբարձումն անձառարար սիրոյն... :

էջ Մ.— Քարոզ ի բամմ, Ուրախ եղիցին երկինք ի վերտես եւ ամպ գոգեսցն գարդարաւորիւն.— Արդ որովս ի զայ մեծի եւ տիեզերակալ թաղաւորի... :

էջ ՄԽ.— Քարոզ Եմեղեան Տեառն ի Կուսեմ, ի բամմ որ ասէ. Բամմ մարմն եղի բնակեաց ի մեղ.— Արդ ի չորից աւետարանչացն... :

էջ ՄԶԸ.— Տիրատուր վարդապետի արարեալ Քարոզ յաղագս Եմեղեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի.— Բայց ստատաւոր պարտ վարկանիմ... :

էջ ՄՂԸ.— Դարձեալ Քարոզ ի բամմ ի սկզբամէ էր Բամմ... :— Արդ առաջուք թէ դիւն է սկիզբն... :

էջ ԵԺԳ.— Գրիգորի աշակերտին ե-
ռամեծին Յոհաննոս Որոտեցեցւոյ. ի քանն
որ ասէ. Ծնաւ ձեզ այսօր փրկիչ. որ է Օծ-
նայ Տէր ի քաղաքի Դաւթի.— Որ օրինչն
էք օրինակն...

էջ ԵՂԱ.— Աբ. Հօրն մերոյ Տեառն
Ներսէսի հայրապետին արարեալ մեկնաւ-
րին վասն տասն խորամացն Սրբոյ Աւետա-
րանին Տեառն.— Մատենանք աստուածայինք
և. Հոգեհոյս վարդապետութիւնք իմա-
տից...

էջ ՆԺԱ.— Տեառն Ներսիսի Հայրա-

պետի արարեալ Մեկնաւքին վասն ինն ե-
րանաւթեանց.— Եւ տեսալ Յիսուսի զժո-
ղովորդս բազում էլ ի լեռոնն...

Յիշատակագրութիւն Ստացողի.—
1802

էջ ՆՅԶ, աւհարթ զրոյ.— Չստացող
զբոյս զտէր Թէոդորոս պատրիարքս Սրբ-
ոյ Քաղաքիս Երուսաղէմի. յիշեցէք ի Տէր,
զոր Լոյի յիշատակ ի Սրբոց Յակոբեանց Ա-
թոս ամ. Հայոց, ՌԴՄԱ, Հոկտեմբերի Թ:

1402

Ք Ա Ր Ո Ջ Ա Գ Ի Ր Ք

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 15.5×10×5.5: էջք 888: Հան-
դամանք յաւ: Թուղթ հասարակ, ոչ միա-
տեսակ: Գրութիւն՝ խորագրերեք, սկզբ-
նատողեր և զլեռնագրեր կարմիր, մը-
նացեալը սև: մկանով, միասին, 23 տող
ընդհանրապէս: Լուսարկը: Համառոտա-
գրութիւնք չափազանց առատ: Կաշեկազմ
տախտակեայ զրոյմտաբոյ: Դատարկ
թուղթ սկիզբը մէկ թերթ, Կնիք սևադր-
ուշմ, հասկթաձև: ՎՊԻ. ՄԸ. Պետրոս
Վարդապետ, ՌԴԺԸ [=1769], էջ 1, 491,
882:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— էջ 1.— Քարոզ Աւետեաց.— Եւ
յամանան վեցերորդի տաքեցաւ Դարբէլ
Հրեշտակ...:

Բ.— էջ 28.— Քարոզ Ծննդեան ի քա-
նըմ որ ասէ բանն մարմին եղիւ. եւ բնական
ի մեզ.— Իմաստութիւնք ունի թէ...:

Գ.— էջ 46.— Քարոզ Մկրտութեան
Քրիստոսի:

Դ.— էջ 60.— Քարոզ Քառանցօրեայ
Գալստեան.— Եւ իբրև յցան աւուրք սրբ-
ութեան նոր...:

Ե.— էջ 83.— Քարոզ Աբ. Աստուա-
ծածնայ.— Եւ եշան Երեւեցաւ յերկինս...:

Ջ.— էջ 105.— Արդարն յարեաւ Տէր,

եւ երեւեցաւ Ամսովի.— Իմաստութիւնք սան
թէ...:

Ը.— էջ 129.— Երանի սրբացն որ ու-
նին գրածին ի յարաւսեանն առաջնում...:

էջ 136-142. զատարկ:

Ը.— էջ 143.— Քարոզ յայլմէ ի քանն
որ ասէ վասն Աստուածածնին. Մտի ի պար-
տեզ իմ, քոյր իմ հարսն.— Վարդապետք
սանն թէ...:

Թ.— էջ 157.— Քարոզ ազօրից ի քա-
նըմ Նայեալ որ ասէ. Ի զիշերաց կանխէ
հոգի իմ...:

Ժ.— էջ 165.— Եւամեծի Յոհաննոս
Որոտեցեցւոյ ի քան Աւետարանչի Ղուկասոս
որ ասէ. եւ յամենան վեցերորդի առաք.:
— Եւ տեսալ զվեց ամիսն...:

ԺԱ.— էջ 184.— Նորին Քարոզ Ծննդ-
եան ի քանն որ ասէ. Տէր ասաց ցիս, Որդի
իմ ես դու. եւ ես այսօր ծնայ զքեզ.— Եր-
նունդն Քրիստոսի կրկին ուսուցանեն մեզ
զիրք...:

ԺԲ.— էջ 201.— Նորին Քարոզ Ծննդ-
եան ի քանն որ ասէ՝ Բանն մարմին եղիւ և
բնական ի մեզ.— Անհասանելի է խոր-
հուրդն Աստուծոյ...:

ԺԳ.— էջ 224.— Նորին Քարոզ վասն
պառնոց, այլ եւ վասն Առաջաւորին, ի քանն
Յովնան.— Ահա Գ աւարք եւ ոչ եւս իցէ
Նիմուէ.— Վասն պահոց նախ զհուկի է...:

ԺԴ. — էջ 231. — Քարոզ Համբարձմանն Քրիստոսի որ ասէ. Տէրն մեր Յս. Քս. համբարձաւ յերկինս. — *Վարդապետք ասենք թէ...*

ԺԵ. — էջ 247. — Նորին Քարոզ վասն Դաւառեան Սբ. Հոգոյն ի բանն. եւ ի կատարել աւարցն Պեմտեկոստեից էին ի միասին... — *Նախ դիտելի է...*

ԺԶ. — էջ 260. — Վասն Մեծի Ծաբաբու հարց. — *Վասն է՞ր յերեկոյի շարաթուն յուծանէ՞ք...*

ԺԷ. — էջ 280. — Նորին Քարոզ հաշի...:

ԺԸ. — էջ 292. — Նորին Քարոզ հաշի ի բանն, Որպէս Մովսէս բարձրացոյց զօճն յանապատին...:

ԺԹ. — էջ 304. — Քարոզ վասն Պատաւրացի...:

Ի. — էջ 318. — Նորին Քարոզ Ձեռնադրութեան...:

ԻԱ. — էջ 328. — Նորին Քարոզ վասն Խոստովանութեան...:

ԻԲ. — էջ 341. — Նորին Քարոզ Ապաշխարութեան...:

ԻԳ. — էջ 354. — Նորին Քարոզ վասն հնդրոյ...:

ԻԴ. — էջ 369. — Նորին Քարոզ Մեծի Դշին...:

էջ 378-386, *դատարկ*:

ԻԵ. — էջ 387. — Քարոզ վասն Ննջեցելոց...:

էջ 397-398, *դատարկ*:

ԻԶ. — էջ 399. — Ի բան Սրբազան Առաքելոյն Յակոբայ որ ասէ. Հաւատք առանց գործոց մեռեալ. — *Ասեն վարդապետք Լթէ առաքելութիւն է առնելն, եւ ոչ գիտելն միայն...*

ԻԷ. — էջ 416. — Նորին Քարոզ վասն պատուհասի...:

ԻԸ. — էջ 433. — Երանելոյն Յռեաննու Ոսկերիքանի առացեալ յաւետարանի մեկնութեանն որ ասէ. Այր մի իջանէր յնորսաղէմէ յերիքով...:

էջ 444-446, *դատարկ*:

ԻԹ. — էջ 447. — Քարոզ Վարդավառին:

Լ. — էջ 464. — Երանի Ողորմածաց:

ԼԱ. — էջ 476. — Քարոզ Որ. Աստուածածնայ:

էջ 488-490, *դատարկ*:

ԼԲ. — էջ 491. — Ի Մատրեոսէ վարդապետէ. ի բանն Դաւթի որ ասէ. Տէր սիրեցի զվայելչաբիւն տան. — *Ո՛ր որդիք նազելի վերնոյն Սիոնի...*

ԼԳ. — էջ 520. — Նորին Քարոզ Ծննդեան Տնան...:

ԼԴ. — էջ 541. — Նորին Քարոզ առ ճոյն Ծնունդն Տնան ի Կուսեմ...:

ԼԵ. — էջ 566. — Ի Տէր Առաքելէ, վասն Ծննդեանն, ի բանն Սողոմոնի որ ասէ. Սիրելիք ի սեմեակ մեր...:

ԼԶ. — էջ 581. — Ի Տէր Առաքելէ ի ճոյն բանն Սողոմոնի. Գեղեցիկ ես մերձաւոր իմ...:

ԼԷ. — էջ 617. — Քարոզ վասն Ագոյից եւ վասն Առաքելոցն. Տիրատուր վարդապետի. ի բանն Դարձեալ ասեմ ձեզ, որ երկու ի ձեռք. — *Արդ ճշմարտիւ գիտեմք զի նախ առաքելոցն խոստացաւ Տէրն ըզպարզեւս զայս...*

ԼԸ. — էջ 637. — Մարէոս վարդապետի Քարոզ ի բանն՝ Մի սպամաներ. — *Ուղեւորք ի ճանապարհս ընթանալն բազում հակառակութիւն դիպի նոցա...*

ԼԹ. — էջ 652. — Նորին Մարէոս վարդապետի Քարոզ ի բանն՝ Մի՛ սուտ վկայք ի:

Խ. — էջ 674. — Նորին Մարէոս վարդապետի Քարոզ ի բանն՝ Մի՛ շուար, մի ցանկանար:

էջ 677-680, *դատարկ*:

ԽԱ. — էջ 681. — Քարոզ Ջատիկն, ի բան առաքելոյն որ ասէ. Ջատիկ մեր զեմաւ Քրիստոս. — *Երեւելի արեպական որ լուսաւորէ զաշխարհս...*

ԽԲ. — էջ 690. — Նորին Յարութեան ի բանն Երզնայ որ ասէ. Որ մտիւ ի պարտեզս այլի ամսան բեզ...: — *Զիրկական տնօրէնութիւն...*

ԽԳ. — էջ 711. — Պատմառք մարտութեան Տնան մերոյ...: — *Եւ ահա շարժուս ժրն մեծ եղև...*

ԽԴ. — էջ 729. — Նորին Քարոզ Քառանդորաց...:

էջ 747-750, դատարկ։
 ԽԵ.— էջ 751.— Գլորդեայ Վարդա-
 պետի Քարոզի բառն որ ասէ՝ Մտոցոյ ի
 յարկս նորա, և Երկրպագոց ի։
 էջ 768, դատարկ։
 ԽԶ.— էջ 769.— Քարոզ Սբ. Խաչին
 ի քանն ռբ ասէ՝ Փայտ կեցեաց է ամենցեոյն
 — Գիտելի է. . . . 284-րդ Ղրիմեցիս
 յիշեայ։
 ԽԷ.— էջ 783.— Քարոզ Վարդավա-

ռին...։
 ԽԸ.— էջ 799.— Քարոզ Ողջոյնի...։
 էջ 807-816, դատարկ։
 ԽԹ.— էջ 817.— Այս է պատմստ պա-
 հոցն բովանդակ։
 էջ 841-842, դատարկ։
 Ծ.— էջ 843.— Տէր Առաքելի... Միկ-
 ճարիւն Սահմանաց Գրոց (ԹԼԻԻ է)։
 էջ 883.— Ցանկ։
 էջ 885-888, դատարկ։

1403

ՏՕՆԱՑՈՑԵ – ՇԱՐԱԿԱՆ

Ս. Մնոնոյ, Բեքդեհեւ

ՌՃԲ=1653

ՆԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտայ 15.5×10×5.5։ էջ Դ+168+
 572։ Պրակ Է ԻԻԵ։ Հանդամանք յաւ։
 Թուղթ Հասարակ։ Գրիչ և Մաղկոզ, Յո-
 շան Հիպանցի։ Գրութիւն՝ խորագիրները,
 սկզբնատողերը և սկզբնատողերը կարմիր,
 մոտցեսայր սև մեյանոյ։ Կաշկաղճ տախ-
 տակեայ գրոյճաղարդ։ Պաշտոնակ մաղա-
 դաթեայ սկիզբը և վերջը երկուական
 թւթ, Համարեա գտտարկ։ Ստացոյ՝ Գրչի
 սրկին ՍԷԹ։

ԲՈՎԱՆԳՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ Ա, նոտրապիր, տարբեր մեյանոյ
 — ԹՎՆ. ՌՃԿԲ [=1713], սեպտեմբերի ԻԶ,
 տեսա զիտ Եղմիածին պնացի թէ Քրիստո-
 սի սուրբ իջման տեղ Համբուրն, վերա-
 ցեր էր։

էջ Բ-Դ, դատարկ։

Ա.— Տ Օ Ն Ա Ց Ո Ց Ե — 5

Գրութիւն նոտրապիր մանր, միա-
 սիւն, 25 տող. Համառոտագրութիւնք յոյճ
 ստատ։ Զարգապիր և յուսանցաղարդ՝ կա-
 բեւոր բաժանումներու սկիզբը, զիսպարդ
 էջ 5։

էջ 1, դատարկ։

էջ 2.— Քաղոց ամսոյ Հայոց ի Ա, և

ղեկտեմբերի Հոռմայեցոյ Թ, Քապե և Եր-
 րայեցոյ ի ԻԳ, աւետիք է Աննայի և Բո-
 վակիմայ... Նաւասարդի ԻԹ, և սեպտեմ-
 բեր ի Լ, Իլուլի ԻԱ, նախատեակ է ծննդ-
 ևան ամենաբարուհոյ Աստուածածնին, ի
 Յոյակիմայ և ԶԱննայ... Տրէ ի ԺԳ, և
 նոյեմբեր ի ԻԱ, և Քապե և Երա-
 յեցոյ ի Ե, տուն է ամենաբարուհոյ
 Աստուածածնին, յորճամ Երեց ամաց տա-
 բան պնա ծնողքն նորա ի տաճարն Սողոմո-
 նի... Արեւի ի ԻԹ, և ապրիլի ի Զ, և
 Նիսան ի ԺԶ, նախատեակ է Աւետոյ
 Աստուածածնին Մարիամու... և այլ ոք
 մի իշխեսցէ զայս Գ տուն խափանել, զի
 մինչև ցայսօր տղիտութիւն էր խափանել,
 և բարոյճ քննութեամբ և զիտութեամբ ի
 յոյս ևկաւ։ Իսկ ԵԹԷ լրբիւ և Հակոտակիս,
 պատասխանի տալոց ևս տաղիք Աստուծոյ։
 Ոյ տունասէր Եղրայր, մեք անպարտ ևճք։
 Փառք Աստուծոյ որ ճշմարիտն յայտնե-
 ցաւ։

էջ 4, ստորոտը.— Աւետարանացոյց և
 Տառնացոյց և կարգաւորութիւն և Հրո-
 շանդ տէրունական տանից, զոր Եղեայ
 և սահմանակ Սրբոյն Սահակայ Հայրապե-
 տին, զոր ընկալեայ ի նման Հասոցին սո-
 մեկ նախնիքն մեր...։

էջ 5.— Աստուածայայտնութեան ճր-

բաղադրուցին առաջի աւուր գիշերն... :

Էջ 76. — Երատմ Իզաբեթից, Բժշկու-
րեան, եւ Հանգստեան Աւետարանացն :

Էջ 76. — Շարակամի Քաղաքացի աշ-
պէս արա :

Էջ 89-96. Երկսին :

Էջ 89ա. — Առաւօտու երգ կարգա :

Էջ 94ա. — Ալիշաբ Գաշու ամ. ամուրց :

Էջ 96ա. — Ըստ ձայնի զիշերիքն և
յարութիւնքն է :

Էջ 97-114. Ճիսարին :

Էջ 97. — Յիշեցութի գիշերի զանուն
քո Տէր :

Էջ 99. — Զկնի արեւմտքեան եւ սաղ-
մասի քարոզի ասի Յս. Որդի ըստ պատշա-
նի ամուրմ. — Հայր անսկիզբն և զթաճա-
կան... :

Էջ 101. — Թագաւորք Ապաշխարու-
րեան :

Էջ 105. — Թագաւորք Մարտիրոսաց :

Էջ 110. — Պատարագին վերջն ասա. —
Եկայք մարդիկք ամենայն, մատիք առ Տէր
սրբութեամբ... :

Էջ 111. — Սրբասացութիւնք :

Էջ 115-168, Երկսին :

Բ. — Էջ 115ա. — Զենամբ Լեզին պա-
րարակին, որ ի խաչին պատարագին... : —
Սուրբն յուսանցքին նշանակուած է, չե-
ղադիր. ճեւեր. Շնորհ. Յս. Որդիք :

Էջ 160ր. — Ժամամուտ է այս տուն :

Գ. — ՇԱԳՐԱԿԱՆ. — 11

Գրութիւն բոլորգիր մանր, միասին,
25 տող. Համառօտագրութիւնք սովորա-
կան : Խաղաղեալ ըստ պատշաճի : Գունա-
ւոր դարգադիր և յուսանցադարձ իւրա-
քանչիւր Կանոնի սկիզբի, Երբեմն Հանդերձ
մանրանկարով : Գլխադարձ իւր սարօք, էջ
16, 84, 159, 349, 461, 501, 535 : Խորանա-
ղարդ իւր սարօք, էջ 3, 203, 275 :

Էջ 1-2, դատարկ :

Էջ 3. — Երգեցէք որդիք Սիւմնի երգ
նոր... :

Էջ 201-202, դատարկ :

Էջ 203. — Այսաւր յարեալ ի մեռե-
լոց... :

Էջ 274, դատարկ :

Էջ 275. — Կամուլն Պնտակոստէի
Արեւմտիքին. — Առաքելոյ աղանդ... :

Էջ 437. — Աճծիմ Գրիգորի Լուսաւոյ-
չիմ Հայոց. — Այսաւր դուարձացեալ ցրեծա
Եկեղեցի... :

Էջ 445. — Աճծիմ սր. ասացեալ Կի-
լակոս Վրդպ. Երգեցեցոյ. — Արեւելք գե-
րարգիւն... :

Էջ 450. — Շարական եւրն խտանա-
րակացն. — Յաւուրս վերջին ժամանակի... :

Էջ 461. — Կամուլն հաւաւրեմ ամ. Որմ-
ջեցեցոյ :

Էջ 501. — Կամուլն հաւաւրեմ ամ.
մարտիրոսաց :

Էջ 535. — Արեւմտքեան Յարութեան
Տճ. մեղոյ Յի. Գի. :

Էջ 572, դատարկ :

Մանր յիշատակագրութիւն Գրչի. —

1. — Էջ 4. ստորոտր. — Ով ընթեր-
ցող, վասն սիրոյն Քի. Կսեւրեան պոռնիկ
զծողս յիշեալ :

2. — Էջ 96ր. — Վասն սիրոյն Քի. Բո-
պոռնիկ զրակս յիշեալ և լիծ. զճեղ յիշէ :

3. — Էջ 273, ստորոտր. — Ով հարք և
Լղարք, վասն սիրոյն Քի. մի լիծ. ողորմի
ասէք սեւրեան պոռնիկ զրչիս, և ճեղ յիշի
ողորմութիւն յԱյ. ամէն :

4. — Էջ 436, ստորոտր. — Զեղեկի
Յոհան զրչիս յիշեալ վասն սիրոյն Քի. և
դու յիշեալիս :

Գլխաւոր յիշատակարան Գրչի. — 1653

Էջ 567. —

Փառք Երակի Աստուածութեանն,
Եւ միակի անճառ ընտրեալն,
.

Որք հանդիպէք սրճա տեսեալն,
կամ վայելէք յայս բուրաստան,
յիշման արէք զպոռնիկս արժան,
զզծող տառիս զեղուկ Յոհան,
Եւ դուք յիշէք առ Տէրն Բան,
յորժամ դայցէ ի դատաստան,
լրեւէ ըզմայն Երանական,
զեկայք աւրհնեալք Հաւրն իմ արժան,
Աղանցեցուք զՀայրն զըթական,

էջ 12. գատարկ:

էջ 13. զխաղարդ կիսկատար:

Յիսուս Որդի Հաւր Միածին.

և Տառադայթ կերպարանին.

Ճրնունդ անճառ սկզբնատրպին.

անհատարար քում ճրնողին...

Բ. — էջ 224. — Տեսուն Ներսէսի Սրբոյ տիեզերական վարդապետի եւ կաթողիկոսի Հայոց, ասացեալ է Յազգոս երկնի եւ զարրուց Ոտրա. ի դիմաց Ոտրին, քարառնաբար, ի չափ երկտասանինցն պարգեալ ուտից. ի հնդրոյ առն բժշկապետի եւ աստ խազիտի Մըխիթարայ. — Իմ եղական զարկ բնութիւն եւ սկզբնական...

Դ. — էջ 245. — Նորին Տեսուն Ներսէսի բան խրատ ուսումնականաց մանկանց. ի դիմաց այբուքենից տառից. Ամէն. — Այրն տառլին թղթիկ տրգայ, հանկ յիմատուն զերկակայ...

Դ. — էջ 254. — Նորին Բան Հաւատոյ. վասն անեղին եւ եղելոց. բալառնաբար, ի դիմաց հայկական տառից. չափայբերմամբ ողբեալ ի Ներսէս կարողելիսէ. — Այրն տառլիկըն տակ զԱստուած...

Է. — էջ 263. — Նորին Բան ճերտազական, ի խրատ ողբոց համայնից. ի դիմաց մերոյին տառից տանց յիւրաբանչիւրսն բառից. — Այրն Աստուծոյ զբեկ մերձակայ ինկ խրատէ թէ հաւատայ...

Զ. — էջ 279. — Տեսուն Ներսէսի կաթողիկոսի Հայոց, բան հոմեբական, ասացեալ. Յիշատակարան Առականցն Մոզումնի արքայի, լստ տառից այբուքենից տանց. — Աստուածեղէն հոգոյն ի սմայ...

Ը. — էջ 287. — Թախտ մխիթարական Տեսուն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի առումն իշխան արեւելեան, վասն որդոյ իւրոյ տարածում մեռելոյ. — Անտեսն է յոյս տառուածային...

Թ. — էջ 293. — Անծին գղացելոյ խոտովամուրիւն յանցանաց ողբերգական ձայնի. խաւք ընդ աշխարհի, երակի բանի. բառ իւրաբանչիւր այբուքենից տառիցն. Ներսէսի կրայեցոյ ասացեալ. — Ահաբարս մեկնային...

Թ. — էջ 303. — Տեսուն Ներսէսի ա-

սացեալ. Բան Հաւատոյ. — Խոտովանիմ Աստուած զՀայր...

Ժ. — էջ 382. — Գովեստ ճերտոգական. պատմագրական բանի. Յազգոս վարուց Մեծի Հայրապետին Տեսուն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի եւ տիեզերական վարդապետի ասացեալ տեսուն Ներսէսի սրբոյ վարդապետի եւ սորա ճարագատի. որդոյն զստեր եղբար. — Շարժեալ ստիպէ հարկ տէրուներ...

ԺԱ. — էջ 434. — Նորին այլով եղանակաւ. խաւք ընդ Աստուծոյ. — Անտառս յոտայ...

ԺԲ. — էջ 440. — Արթունք եղբորս, արթունք եւ պատրաստք, ահա զայ Գրիտտոս...

ԺԳ. — էջ 443. — Բանք խալատական. ի յԱռաքել վարդապետէ Բաղիշեցոյ. Յազգոս Մանկանց կրատ. — Այրն Աստուծոյ է արեւակ...

ԺԴ. — էջ 452. — Յազգոս ուրացոյ քահանային, որ կթող զհաւատն եւ չբէր թշնամ չխնդրու. — Եւ ի միում տուր բնկերակիցքն տանն ցնա թէ արա զպատարուպի ձեր զոր յառաջն առնէիր. եւ զնաց ի հանգամ եկեղեցի մի, առին իտալիս սրպէս թէ մատուցանէ պատարապ. եւ նոքա ծաղի տոնէին. եւ յարժամ ծաղակեաց, հայկին բնկերակիցքն եւ տեսին զի կուշտն պատուեալ էր, եւ ի պատուածն երեւէր մասն զոր ծաղակեաց յուսակեալ տեսնէին, եւ զարմացումն եղեալ անկան ի վերայ երեսոց իւրեանց յերկր, եւ տանն թէ հաւատածք ի Գրիտտոս. եւ ուրացոյ քահանայն զգլխացու եւ անկու, ի վերա երեսոց իւրոց եւ տղիւրոյ մ հեծեմտնոք ողբայր եւ ասէր. — Աստուածածին մայր Գրիտտոսի. իմ յայտն զու յառար մեծի...

ԺԵ. — էջ 456. — Սրբոյն նիքիւնի ասացեալ վասն Ապաշխարութեան. — Արմատք զեղաց բժշկաց զդուս մարմնոյ տոողջացուցանէ...

ԺԶ. — էջ 463. — Խրատ վասն խոմարհոյքեան, ասացեալ սուրբ վարդապետին Առանկայի Շիրակացոյ. ամէն. — Արք սրպէս տակ տառեակն. ամ. խալարհոյթեմար

յովմեանս յաւ համարել քան զանձինս...:

ԺԷ.— Էջ 473.— Կազմնդաշտը.—
Եթէ ի կիրակէ լինի կաղանդն, ձմեռն պիտի,
յարտն ազնիւ...:

Յիշատակարամ Գրչի.— 1612

Էջ 475.— Փառք համարոյ անբաժանելի եւ միասնական Սր. Երրորդութեանն եւ մի Աստուածութեանն Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս, Ամէն:

Արդ եղև աւարտ գրչութեան այսմ մեծայանդէս եւ հոգեւից տառիս, ի չորրորդալսեան հալշկաղեան տուամարի Ռիկ, զրեւ ձեռամբ անխմատ, անմիտ եւ մեղապարտ տրուպ վարտ փանաքի եւ անարհեստ փծուն գրչի Զաքարիա արեղայի, որ զանունս քահանայի ունիմ եւ զգործս ոչ ունիմ, Գրեցաւ ի դուռն Ղրիմու Սր. Նշա-

նին, ընդ հովանեաւ Սր. Լուսաօրդին:

Դարձեալ աղաջեմ ըզհանդիպող այսմ տառիս, յիշեսջիք ի սուրբ աղաւթս ձեր զանարժան Զաքարիաս, եւ ըղձարպետն իմ Ղրիմցի Ռաշատուր վարպետն, եւ ըղձեալսն սրն իմ ըզկենդանին եւ ըզհանդուցեալսն. եղրայրք անմեղադիր յերուք զի կար իմեր այս է զի այս զերբս տղիտութեամբ գրեցի եւ զեռ ոչ էի հաներ ի վարպետէ: Ով սուրբ ընթերցողք յիշեսջիք ըզմեղ եւ Ած. զձեզ յիշէ, ամէն:

Գիրքս յիշատակ է տէր Վարդանին ի դուռն Սր. Երուսաղէմայ ի Սր. Մեռնողն. չուսի ոք իշխանութիւն հեռացուցանել ի դրանէ Սր. Աստուածածնայ Եկեղեցոյն, այլ կացցէ անջինջ յաւիտեանական յիշատակ թվ. ՌՂԸ [=1649]ին: Լաւ պահողքն աւրհանին յԱստուծոյ, ամէն:

Էջ 478-482, դատարկ:

1405

ՍԱՀՄԱՆՔ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ.— 12

Դ Ա Ի Թ Ն Ե Ր Գ Ի Ն Ա Յ Ի

Տեղի

1732

Նիկիական Գրիգորիան —

Մասաւ 15·5×10·5×2: Էջ 168: Հանդիմանք յաւ Թուղթ Հասարակ Գրութիւն՝ խորհրդիւնք եւ սկզբնատողերը կարծիր, մնացեալը սեւ մեկանով, միասին, 18-22 տող: Բոլորգիր վարժ: Համառոտագրութիւնք սոփորակահէն աւելի: Գունաւոր խորանագարդ էջ 3:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-2, դատարկ:

Էջ 3.— Դաւթի փիլիսոփայի Ներգիւնացւոյ, Յաղագս Սահմանաց Իմաստասիրութեան տեղեան բանից...:

Էջ 162.— Դաւթի եռամեծի եւ ամյադք փիլիսոփայի ըմդդեմ չորից առարկութեանց Պիեռոմի իմաստակի, եւ սահմանք եւ տրամադրութիւն իմաստութեան միջեւ ցայտ վայր: Ընդ այստիկ եւ առաջիկայ բան իմաստունոյս.— Ամենայն չար տանջելի, ոչ ոք տանջեալ անապական...:

Էջ 163.— Այս դժածք հանդիսադիր խմբից, առաջնոց տառից տրամախոհ իմաստասէր մակոցու արանց ներբողեալ ի Դաւթէ հոռանեծ ընթարեցաւ: Վերջ:

Մէկ տող քերական ջնջուած, կը մնայ թուական՝ 1181 թուոյ Հայոց:

Էջ 164-168, դատարկ:

1406

ՔԱՐՈՋԱԳԻՐՔ

կ. Պոլիս

ՌՃԶ = 1731

ԴԱՐԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մասյ 16×10×2: Էջ 246: Հանգամանք լաւ ընդհանուր առմամբ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը ևւ զլիսագիրները կարճիւր, մընացեալը սեւ մելանով, միասին, 24 տող: Կտր շեղագիր: Համառոտագրութիւնք բաւական առատ: Կաշեկաղճ խաւաքարտեայ գրուշմագարդ: Դատարի թուղթք սկիզբը Լօթ թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

Ա. — էջ 1. — Որպէս զի մեծ եմ գործք քո Տէր: — Զտորս անճառելի իմաստից հողոյն: . . .

Բ. — էջ 29. — Տիրաւոր վարդապետի. ի բամն Ար. Աւետարանիմ որ ասէ. Մինչդեռ նա զայն խօսէր՝ աեա ամպ մի լուսաւոր հովանի եղծի ի վերայ մեցաւ. ձայն եղծե յամբայն եւ ասէ. Դա է Որդի իմ սիրելի ըմդ որ հանճեցայն: Եկեղեցի սուրբ պատկեր է առտուածային փառաց: . . .

Գ. — էջ 42. — Ի Վարդապետ վարդապետէ հաւաքեալ՝ մեծիմ վարդաւանջ Հայց վարդապետի գրոյն. եւ բամն Պօղոսի որ ասէ. Կամիմ բամս ն մրտօք: — Արդ պարպարս յաւման բանիս այս է և մեկնութիւն: . . .

Դ. — էջ 49. — Քարոյ Գալստեան Տեառն յաւանկաւ յերեսաղէմ: Բայց այս ում. եղծի զի լցցի բամ մարգարէին որ ասէ. Ասացէք դստերք Սիմի, աեա: Յոր՝ մամ պատմեաց Աւետարանիչս զհրամանքն տէրունական առ առաքեալսն: . . .

Ե. — էջ 61. — Քարոյ ի բամն Աւետարանիմ որ ասէ. Մի՛ համարիք Եքէ եկի լուծանիլ զօրէնս: — Զի նախ դիտել յարժան է Լթլ յուսմէ է բանս եւ առ ոյ: . . .

Զ. — էջ 87. — Մարդ բարի ի բարի գովանոց սրտի բղիւն զբարի: . . . Բայց

նախ տեսցուք ըստ սովորութեան խնդրուաց թէ յուսմէ բանս եւ առ ոյ: . . .

Է. — էջ 108. — Քարոյ զեղեցիկ ի բանքն մարգարէին որ ասէ. Տէր ի կամս քո ետուր զեղոյ իմ գորութիւն: . . . Արդ հրաման է առտուածային: . . .

Ը. — էջ 149. — Քարոյ ի բամն երեւտակիմ որ ասէ. Զխորհուրդս արքայի ծածկել բարտէ Է. իսկ զգործս Աստուծոյ յայտնել փառօք: — Եթէ ոք ի մարդկային բնութենէ մաքրեցաւ: . . .

Թ. — էջ 168. — Քարոյ Յայտնութեան եւ Մկրտաւրեանն Քրիստոսի: . . .

Ժ. — էջ 198. — Քարոյ մեծի աւուր Յարութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. ասացեալ յԱռաքել վարդապետէ: — Իմաստութիւն Հօր Որդի Աստուծոյ, տուր դո՛ւթիւն մտաց իմաց ասել բանս ինչ յարութեան քոյ: . . .

ԺԱ. — էջ 208. — Տաղ եւ զպատմութիւն Սր. Էջմիածնի, ի Սիւնիկաց Առաքել վարդապետէ ասացեալ: — Էջմիածին անուն պատուեալ, ամենեցուն երկրպապեալ: . . .

Էջ 209-214. զատարկ:

Էջ 215-216. վերի մասը կտրուած:

Էջ 215. — . . . Թուականիս Հայոց ԶԼԷ [= 1288], ասացաւ եւ զրեցաւ ճառս, եւ բնծայեցաւ Հայաստանեայց Որ. եկեղեցւոյ: Յորմէ օրինակեցաւ սա ի թուականիս մերում ՌՃԶ [= 1731], ի Կոստանդնուպոլիս, (յամսե)անն նոյեմբերի ԻԷ, ընդ հովանեաւ Մարտին Գէորգեայ:

ԺԲ. — էջ 216. — Նոր օրհնութիւն նրապոյ կրօնէջէ Տեառն Աստուծոյ մերոյ: . . .

Էջ 230. զատարկ:

Էջ 231, շեղագիր: — Բանկ Քարոյից: . . . ԺԳ. — Անտիոք վարդապետի ճառ ի կաթողիկէ եկեղեցի, թերի ի սկիզբն:

Էջ 232-246, զատարկ:

1407

Ա.— ՀԱՐԻԻՐԱՒՈՐՔ ՎԵՑԵՐՈՐՔ.— 3

Ե Ի Ա Գ Ր

Բ.— ՄԵԿՆ. ՀԱՐԻԻՐԱՒՈՐԱՑՆ ԵՒԱԳՐԵԱՑ.— 6

ԿԻՐԱԿՈՍ ՎՐԴ. ԵՐՁՆԱՅԻ (1354)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 16×11×4.5: էջք 408: Հանգստ-
մանք լաւ. նորոգութիւն կրած: Թուղթ
րամպակեայ: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ
սկզբնատողերը կարմիր, մնացեալը սեւ մե-
յանով, միասին, 22 տող: Բոլորգիր: Հա-
մառօտադրութիւնը սովորականէն քիչ մը
աւելի: Կարմրագիծ դարձադիր եւ լուսան-
ցադարձ իւրաքանչիւր գլուխի սկիզբը: Կա-
շեկաւոր տախտակեայ դրոշմադարձ: Պաշ-
տանակ մաղաղաթեայ սկիզբը եւ վերջը
մէջակէ թերթ, անկիւնաւոր երկաթագիր,
մասն Աւետարանին Յովհաննու:

ԲՈՎԱՆԴԱՌՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 3, նորագիր.— Վեց հարեւաւոր
ասացեալ Սր. Հօրն Եւաղբայ ճգնաւորի,
որ ինքն է աշակերտ Բարդի Կեսարու Կա-
պադափկացոյ Սր. Հայրապետին: Առա-
կաւոր Բանք, Բան Առաջին.— Ա.— Առաջին
յարդոյն ոչ դոյ Առաջակ, զի էութիւն նո-
րա անեղ եւ միաւոր է, եւ ներհակ ոչ ունի
.— Հմտ. Թիւ 620, Գ. Հատոր, էջ 21:

էջ 18.— Նորիմ Երկրորդ Հարիւր.—
Ա.— Հայնի բարոյն, ուժոյն, եւ իմաստի-
ցոյն Աստուծոյ են յոյճից գոյացեալ արա-
րածքս...:

էջ 31.— Նորիմ Եւագրեայ Երրորդ
Հարիւր.— Ա.— Հայր միայն զիտէ գաւծ-
եայն իւր, եւ Որդին զՀայր իւր...:

էջ 72.— Նորիմ վեցերորդ Հարիւրա-
կըս: Յիշեալ զմեղաւոր զբիշս, ամէն.—
Ա.— Զինչ եւ է գիտութիւն եղելոց, Սր.
Գիրք մեղ ոչ պատմեաց...:

էջ 87.— Նորիմ Եւագրեայ պակասորդ-

քն վեց հարիւրեկացմ.— Ա.— Արքայու-
թիւն երկնից գիտութիւն բարձր...:

էջ 102.— ...Եւ ասաց ոմն ի կատա-
րելոց, թէ իննսնին զԵրրորդութիւնն Սր.
Կառաւորեաց, եւ վաթսնիս զպակասա-
ցու աշխարհս պարսպեաց: Կ սպառագինաւք,
որք պահեն զհանդիստ երկնից արքային,
որ է Հոգիք արդարոց անձնաց առաքինեաց:
Փառք անեղին Հաւր եւ Որդոյ Նորա
Միածնի, եւ Սր. Հոգւոյն ճշմարտի, այժմ
եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Բ.— ՄԵԿՆ. ՀԱՐԻԻՐԱՒՈՐԱՑ

էջ 103.— Փառք Համադոյ եւ միայ-
ական Սր. Երրորդութեան Հաւր եւ Որդոյ,
Հոգւոյն...:

Տնտես Հաւատարիմ եւ իմաստուն,
յամենեցունց Տեառնէն ընտրեալ եւ կարգ-
եալ ի վերայ գերդաստանի տան նորա...:
Հմտ. Նոյն, էջ 22:

էջ 106.— Եւագրեայ Հարիւրաւորմ
վեցերորդէ: Առաջիմ յապագս ընդդէմ բա-
նաստեղծիցմ արտաճոց.— Արտաքին ի-
մաստնասէրքն ասացին թէ երկու աստ-
ուածք են, մինն բարի եւ միւսն չար...:

էջ 165.— Նորիմ Երկրորդ ձ:

էջ 371.— Նորիմ Եւագրեայ պակա-
սորդքմ վեց հարիւրեկացմ:

Յիշատակարան Հեղինակի.— 1354

էջ 407.— Փառք Սր. Երրորդութեա-
նըն եւ մի Աստուածութեանն, որ կարողն է
եւ կամեցող ամ. բարեաց: Արդ նորին կա-
րող զաւրութեամբն եւ բարեարութեամբն,
ես նուաստս եւ յետինս ի վարժապետաց
Կիրակոսս ՊԳ Թուականին Հայոց արարի

վերլուծութիւն Հարիւրաւորաց Սբ. Հաւրըն Եւադրեայ, տկար գոյով հոգով եւ մարմնով, եւ անիմաստ եւ փոքրատար մը-տաւք, հրամանաւ եւ աղաթիւք Իւոց վար-դապետացս հոմանունարար Յովանէս առ-ձայնեոց եւ այլ եղբայրաց. էթէ հաճոյ լիցի ումեք, Աստուծոյ շնորհք եւ երկրպագու-

թիւն տուողին բանից, եւ էթէ ոչ եւ այն-պէս շնորհ, որ տայ զառաւել շնորհս սիրո-ղացն զնայ, Բայց աղաչեմ զամենեսեան չը-լինել մեղադիր յանդղնութեան, վասնդի ի սիրոյ հարկեալ եկի ի յայս: (Այսչափ. յա-ջորդ էջիմ վրայ կամ զըջափորձի պէտ բա-ներ):

1408

ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ ՄԵԿՆՈՒԹԵԱՆՑ

Գ Ր Ի Գ Ո Ր Տ Ա Թ Ն Ի Ա Յ Ի

Արգրում

Իձկթ=1720

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մաւալ 10×10·5×2·5: էջք 316: Հան-դամանք շատ լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրիչ՝ Թէոդոս Բարտուղար Կարնեցի: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ սկզբնատառերը կարճիր, մնացեալը սեւ ժելանով, միասին, 26 տող: Բոլորգիր վարժ: Համառոտագրութիւնք յոյժ առատ: Գունաւոր դարդազիր, լուսանցազարդ եւ գլխադարդ իւրաքանչիւր զբէր սկիզբը, էջ 13, 111, 133, 223: Կաշե-կայմ տախտակեայ դրոշմադարձ: Պահպա-նակ Թղթեայ հայերէն տպագիր: Ստացող՝ Յովասափ Վրդ. Արգրումցի:

Ա. — ՄԵԿՆ. ԱՌԱԿԱՑ. — 14

էջ 1-4, դատարկ:

էջ 5. — Յամկ Առակացն Սողոմոն ի մատոնախորի քաղաքի որդւոյ Դաւթի:

էջ 9-12, դատարկ:

էջ 13. — Գրիգորի աշակերտի Յոնան-նու Որոտնեցւոյ եւ քաջ դիտապետի, Հա-մառտ Հաւաքումն յԱռակաց գրոցն Սողո-մոնի, ի լուսաւոր քամից մեծիմ Ներսիսի ...: Զինչ է որ Սողոմոն եւ այլ մարդա-րէք...:

Բ. — ՄԵԿՆ. ԺՈՂՈՎՈՂԻՆ. — 13

էջ 111. — Գիրք ժողովագիրն, Ոգմեա

Տէր. — Որպէս յայտ է ի Մեկնութիւն մե-ծին Ներսէսի, դի Առակացն դիրք խրատէ վասն զանազան բարուց եւ վարուց մարդ-կան...:

Գ. — ՄԵԿՆ. ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ. — 13

էջ 133. — Յաղագս Իմաստութեան Սո-ղոմոնի. — Իսկ վասն Իմաստութեան Սողո-մոնի ոմանք զայնքազեցան վասն կրկին պատճառի. Նախ զի ոչ ունի յարմարութիւն ընդ առաջին գրեալսն, Եւ երկրորդ՝ զի ոչ ունի վկայութիւնն աւետարանէիքն եւ ա-ռաքեալքն...:

Դ. — ՄԵԿՆ. ԵՐԳՈՑ ԵՐԳՈՑ. — 17

էջ 218. — Յամկ է առաջիկայ լուծմանց երգ Երգոցիմ:

էջ 223. — Համառտ հաւաքումն ի տե-սուրիւն լուծմանց երգոյ Երգոյն. աշխա-տասիրեալ Գրիգորիոս Եսկազի, տրի եւ եր-ջամիկ հռետորի, եւ քաջ փիլիսոփայիմ Հա-յոց, աշակերտի Ետամեծիմ Յոնաննու Ո-րոտնեցւոյ, ի լուսաւոր քամից Վարդապե-տիմ Վարդամայ:

էջ 311-316, դատարկ:

Յիշատակագրութիւնք Գրչի. — 1720

1. — էջ 8. — Ոհ զանաբան Թէոդոս

A dark, textured image, possibly a scan of a book cover or a photograph of a dark surface. It features two stylized, symmetrical figures or objects, possibly representing a pair of shoes or decorative elements, with a small, illegible label at the bottom center.

1000 1000 1000

8 2 0 0 7 2 3

1409

: តុប៉ែប

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԲԱՆԿԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

... փատհոտում Լեկտոր զգնորատն

տողի ու հեղթի հետևի հովի մինչև
բռնկումը բաժանված ուրանում էր — 9 ծ

‘ Կժմարտուն ’ 8-ի 74

— 244 —

Պատմություն 15.6x10-6x4-5: ԿՆԿ 404:
Հեղինակություն: Գրականություն: 22-

[illegible]

Մամր յիշատակագրութիւնք Գրչի
աւելի քան մէկ տասնեակ. կ'արտադրենք
ընտրովի:

1.— էջ 19.—

Յիսուս Քրիստոս Հօր սիրելի,
Հայր ծոցածին որդի կուսի,
ազօթք սրբոց ընդունելի,
Հաւրն Պաւղոսի, Սուրբ Անտոնի,
առ քեզ լիցի աղերսալի,
վասն զրոյս ստացաւդի,
որ է տեղեալն Վանեցի,
որ եւ Թուսմա անուն կոչի,
եւ իւր զարմիցն ամենայնի,
եւ ինձ դրչիս մեղօք իլի,
Տէր ողորմեա այնմ ատենի,
տացես զփառս անճառելի,
եւ Թող զմեզս անյիշելի,
զպարծա ձեռնացի սնտոս մօռնի,
զի ողորմած ես եւ բարի:

2.— էջ 25.—

Յիսուս Քրիստոս լոյս ի լուսոյ,

մաղթանք հարանցս մաքրելոյ,
որք յաղթեցին կարեաց մարմնոյ,
եւ շինեցին դրոց հրոյ,
Թումանանին ծնողաց իւրոյ,
տացես ըզմէր պարզեաց քո,
եւ դիս մասին արժանացոյ,
զփտեալ զրիչս մեղօք յաղտոյ,
յուա մաքրեա պայծառացոյ,
զի անհնարքն հնար է քո:

3.— էջ 73.—

Յիսուս Քրիստոս Աստուածդ Բան,
Հայցմամբ օրաց անընդունեան,
որք խոտեցին զկեանս երկրական,
եւ զերկնային զանձոց ստացան,
բոլորսն խո՛նա Թումանան,
որ դեզ ունի զանձոց պատուական,
տացես զփառս աննշագական,
իւր եւ զարմիցն ամենայն:
եւ ըրմեղաւքս մթական,
այրեալ զրիչս սեւական,

2.— Ս. Ալէքսիանոս
Թ. 1409, էջ 26

3.— Արքա Մարկոս եւ Սրապիմոն
Թ. 1409, էջ 112

4.— Ս. Մակար եւ Ս. Մարկոս
Թ. 1409, էջ 159

սլաշառացոյ ի յարութեան,
որ եւդ առաւ յողորմութեան:

4.— էջ 323.—

Որք ի խուն փոքու նիւթին,
ուղահութեանն տիրեցին,
տուր ինձ յաղթել առաւելին,
եւ շատանայ բաւականին,
եւ բոտ խոստման անցաւորին,
յորմէ ի բաց հրաժարեցին,
մի մատնեցայց ես սպարողին,
խարել սիրոյ Հիւթականին:
Նա եւս ստացողի դրոցս,
խոճա Թումանին եւ ծնողաց իւր,
հօրն Ղարիպանին եւ մօրն Քանաղին,
եւ ամենայն արեան մերձաւորաց նոցին,
յիշեցէք ի Քրիստոս,
եւ Ած. ողորմի առացէք, ամէն:

Եւ ինձ զըջիւ մեղաւք իւրն,
որ ընկղմեալ կամ ի տղմին,
ձեռնտուութեամբ հան վերջստին:
յի ողորմած է կամք քոյին:

1410

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

Էտրէժէ

1725-1733

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 16×10·5×2·5: էջք 342: Պրա-
կրք Ա-Գ (էջ 27-98), Ա-Ե (էջ 183-298),
Հանդամանք լու: Թուղթ հասարակ, ոչ
միատեսակ, Գրիչ եւ Ստացող՝ Սարգիս Ա-
րեղայ, Գրութիւն՝ խորագրերն եւ, սկզբ-
նաւորները եւ սկզբնաւորները կարծիք,
մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 20 տող:
Նոտրադիր: Համառօտագրութիւնք բաւ-
կան առատ: Կաշեկադմ տախտակեայ պծա-
ղարկ: Կնիք սեւագրոշմ, ութանկիւն, շճի-
ւոր: Մարդիկ Վարդապետ, էջ 81, 99, 177,
299:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ:
էջ 3.— Քահանայադետք եւ թաղա-
ւորք Հրէից:
էջ 6-21, դատարկ:
էջ 22 եւ 23, խաչաձեւ զրչախաղեր:
Առաջինը ի զոյնստ Ս. Աստուածածնին,
երկրորդը՝ Ս. Քաչին:
էջ 24-25, դատարկ:
էջ 26, նկար Քրիստոսի, տուեալ եւ
փակցուած:
Ա.— էջ 27.— Յաղպոս Սր. Երբո-
ղութեանն եւ մի Աստուածութեանն եւ փրկ-

կարգը տնօրէնութեան Քի. Այ. մերոյ, ստացեալ վաճարման վարդապետին Հայոց: Ի վայելումն Սրբոյ պանտոյր վարդապետի — Հաւատամբ եւ խոստովանիմք ըղձի Աստուածութիւնն, յերիս անձնաւորութիւնս...:

Յիշատակարան Գրչի. — 1733

Էջ 81. — Գրեցաւ Աստուածաբանութիւն վաճարման երէց երանեալ Հայրապետին Հայոց . . . Ձեռամբ բաղմամբ Սարգիս պանտոյր արեղայի, աշակերտի տեւոն Արքայապետ Արղիստեանեան ծերունազարդ վարդապետի, այսինքն վերադիտողին յետընտել, ի թվին Հայոց տումարի ՌժձԲ, նամանեան Հայոց տրէի Ա, եւ զեւտեմբերի Ժէում, յետընտել:

Էջ 85-98, դատարկ:

Բ. — Էջ 99. — Դաւթի Ֆիլիստփայի Առածք Ե, թէ զինչ արեւոք իցէ սահման, կամ, զինչ քնաւորեալսն սահման. ստորագրութիւն, եւ ստորագրեալսն սահման, եւ կամ այլ ի սոցանէ գոյս ունան վիճակեցան ի գոյիցմ. — Արդ՝ սահման է բան Համառոտ յայտնիչ գոյացութեան...:

Էջ 147, ստորին լուսանցքին. — 1174 Հոկտ. 20:

Գ. — Էջ 148. — Դաւթի եղբայրն եւ անյաղք Ֆիլիստփայի՝ ընդդէմ չորից տարկութեանց Պիեռնի իմաստակի, Սահմանք եւ տրամատարութիւնք միմեանց ցոյս վայր:

Ամենայն չար տանջելի, ոչ ոք տանջեալ անապական...:

Դ. — Էջ 150. — Մեկնութիւն Դաւթի փիլիսոփայի որ է կատարումն նորին տառի, որ վասն փորձմանց իմաստութեան, ասացեալ Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի, ի խնդրոյ ունեմն Ստեփաննոսի, սիրողի իմաստութեան:

Էջ 176, ստորին լուսանցքին. — 1174 Հոկտ. 21:

Ե. — Էջ 177. — Նրկատումն Արիստոտելի. — Ուսուցանէ մեզ...:

Յիշատակագրութիւն Գրչի. — 1729

Էջ 181, ստորին լուսանցքին. — Գրեցաւ զուղեալեայ բան Արիստոտելի, ձեռամբ Սրբոյ պանտոյր վարդապետի, ի վայելումն անձին իմոյ, ՌժձԸ Թվին Հայոց, սեպտեմբերի ԻԹ, ի բաղաքն յետընտել:

Էջ 182, դատարկ:

Զ. — Էջ 183. — Վարդապետ վարդապետի ասացեալ վասն Թաթևոյի՝ Կենսաբան Սր. Աւետարանի զԹաթևոյ զմեր առաջնայն ԲԺԻցն է ասել... — Հմմտ. Գիրք Թղթոց, էջ 533:

Է. — Էջ 190. — Այլ բանք վասն ձրագալուցիմ ասացեալ. — ԶԻՆՆ է ձրագալուցիւն, որ լուծանեմք...:

Էջ 204. — Այստեղեւտի եկեղեցւոյ ի չորրորդ գլուխն, որ ասանք Բիթլիքաբուրկա. — Եթէ զԲիթլիքաբուրն ոչ Տէրն, եւ ոչ Հայրապետք եւ ասացեալ մինչեւ ի Գրիգոր պապն, ի Բենեդիկտոս զԴրքն, զի նա ասէ Բիթլիքաբուրն...:

Ը. — Էջ 220. — Դաւանութիւն Հաւատոյ վասն Քրիստոսի մարմնաւորութեան, եւ ընդդէմ միաբնութեան. — Հաւատով խոստովանիմք եւ երկիր պաղանեմք զգուրպիսաւ միութեան ամենասուրբ Նորորդութեան...:

Էջ 269. — Գեղեցիկ Հարցմունք վասն Աստուծոյ. — Հարցանեմք զբաժանողոք, Թէ Մարիամ զո՞ր բնութիւն ծնաւ...:

Թ. — Էջ 273. — Վկայութիւնք վասն Համագոյ Նորարդութեան:

Էջ 297-298, դատարկ:

Ժ. — Էջ 299. — Համառոտ Հաւաքումն ի Կանոնաց Սրբոց:

Էջ 304. — Հրէարէն Դ կողմ աշխարհի անունն: Նաեւ զլիսաւոր Հողմոց անուանք, Հանդերձ զծանկարներով, Ֆոնացիզերէն, եւ այլն:

ԺԱ. — Էջ 309. — Տումար Յունաց, արարեալ յԵփեմէ իմաստակէ, որ կոչի ըստ Որոյս լեզուին Ընտելոյ. — Թէ՛մա՛մ փասկալեանն պուրճարն ուսուլի, էսկի վէ եէնի Թարիհին պէյանիկտէ տիր...:

Էջ 316-342, դատարկ:

1411

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ (ԽՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ)

Տեղի

ՌՃՀԹ=1730

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 16×10×4: էջք 56+372: Պրա-
կըք Ա-ԺԱ (էջ 1-260): Հանգամանք լաւ,
Թուլթ հասարակ: Գրիչ եւ Ստացող՝ Կա-
րապետ Վարդապետ: Գրութիւն՝ խորագիր-
ները եւ զլխագիրները անդտեղ կարժիք,
մնացեալը սեւ մեկնով, միասին, 20, 22
տող, Նոտրագիր եւ նոտր չնգագիր: Հա-
մառոտագրութիւնք առատ: Կաշեկազմ
տախտակեայ դրոշմադարձ: Կնիք սեւադը-
րոշմ, քառակուսի, շարապետ Վարդապետ,
ՌՃՀԹ [=1726], էջ 55, 194:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-56, տպագիր:

Ա.— ՆԵՐԱՄՈՒԹԻՒՆ ՊՈՐՓԻՐԻ.— 12

էջ 1.— Ներածութիւն Պորփիրի.—
Եւրոյ հարկաւորի Քրիստաւորէ...:

էջ 41.— Դաւթի Ամյազք փիլիսոփայի
Ներգիծացւոյ, Առածք Հիմզ...: Արդ՝
սահման է րան համառոտ...:

էջ 50.— Նորին Դաւթի Աքեմակեմի՝
Հայոց փիլիսոփայի՝ Վասն Բաժանման.—
Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ յայ-
լոց գոյեց, հարկ է նմա կամ մարմին զոյ,
կամ անմարմին...:

էջ 55.— Յաւելիցի եւ առաջիկայս հա-
մատուեալ ի ջնջեալս, ի բանից ճայեալ Դաւ-
թի արքայ փիլիսոփայի ի Մեկնութեմէն Պոր-
փիրի...:

Յիշատակարան, էջ 56.— Տես նաեւ
Բ. 1474:

Տրպել տըղոյի գրքոյս:

մեղոք լըցելոյ հիքոյս,

չընչին Պաղտասար գըլլիս,

Հայցեմ տալ մեկ ողորմիս:

Նաեւ տպագրողի սորին,

մահտեսի Աստուածատուրին,
հանդերձ որդոյն Յօհաննիսիւ,
եւ մըլաղիւն Պետրոսիւ:

Բ.— ՎԵՐԼ. ՆԵՐՄ. ՊՈՐՓԻՐԻ.— 13

Դաւիթ Ամյազք

էջ 1.— Դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի
Վերլուծութիւն ի Ներածութիւնն Պորփի-
րի: Պրակ Ա.— Հանդերձեալք հանդերձ
Աստուծով սկիզբն առնել...:

Գ.— էջ 229.— Նորին Առածք Հինգ
...: Արդ՝ սահման է րան համառոտ...:

էջ 239.— Նորին Վասն Բաժանման.—
Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ յայ-
լոց գոյեց...:

Դ.— էջ 242.— Նկատումն Արիստո-
տէլի.— Ուսուցանէ մեզ ի բնալսողութեան-
ցրն այնոցիկ...:

էջ 248.— Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկայ
րան իմաստոյս.— Ամենայն չար տանջելի
...:

Ե.— էջ 251.—

Որք բնախօս րանիւ ղէակաւ ստորապրեցին,
ամենայն չար տանջելի գոյ՝ ճշգրտեցին,
ոչ ոք տանջեալ անապալան վերաբերին,
զի յեղեղուտ է բնութեամբ ըստ իւր գոյին
...:

Զ.— էջ 254.— Նկատումն Արիստո-
տէլի.— Ուսուցանէ մեզ ի բնալսողութեան-
ցրն այնոցիկ...:

Յիշատակագրութիւն Գրչի.— 1730

էջ 259, ստորոտը.— Աւարտումն զըր-
բիս եղեւ թվին ՌՃՀԹ, յունվարի ամսոյն
ԺԸին, բարեաւ վայելեմ:

էջ 260-262, դատարկ:

Է.— ՊԵՐԻԱՐՄԷՆԻԱՍ (ԹԵՐԻ) — 11

(Համդերմ Մեկնութեամբ)

Էջ 263.— Սկիզբն եւ Ուխտադրութիւն գրոցն որ առի ըստ յաւանդ Պերիարմէնիս, եւ հայերէն, Յազագս Մեկնութեամ, արտադրեալ իմաստուն Սրբաւորացի, եւ արագամտեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթ.— Նախ

արժան է զնէլ զինչ է տնուն եւ զինչ բայ...

Էջ 299.— Սիմէոնի Գառնոյ եպիսկոպոսի արարեալ Մեկնութիւն Գրոցն Պրոկիւս Եպիսկոպոսին թարգմանողի, ի թարգմանաց մերոց առաջնոց. (Այսչափ միայն. մնացեալ թերթերը դատարկ ցրվերը):

1412

Տ Ր Ա Մ Ա Բ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն.— 1

Յրգմ 804 ՀԱՆՆԵՍ ՎՐԳ. ԱՄԱՍԻԱՅԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 16×10×2.5: Էջք 152+80: Թուղթ հասարակ, Գրութիւն ամբողջովին սեւ մեկնով, միասին, 20, 27 տող, նոսր լեզակեր, Համառոտագրութիւնք սովորականէն աւելի, Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմագրք:

Ա.— ՏՐԱՄԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ.— 1

Էջ 1-2, դատարկ:

Էջ 3.— Զեկատ.— Համառոտ ներկայացմունք Տրամարանութեանց, ի Քառնքունիս Պառնոստիքի՝ Հրապիրական մեծի Ֆիլիսոֆայի արարեալ, ի կիրառումն դրաւորատանց Հոլլանդիացոց, լեզուաւ լաթինականաւ:

Իսկ թարգմանութեամբ ի լոյս ածեցաւ ի հայկական բարբառ, ի յիմարտաւաճալ Սր. Հոգի եկեղեցւոյն Հայոց անարժան սպասուորէ, եւ աշակերտէ երիցս երանեալ տիկեղբարոյս սրբազան կաթողիկոսին Ղազարու Զահեցեոյ, Յռնանիւթ վարդապետ: Ամապիացոյ: Ի Հայրապետութեան տեառն Աղեքսանդրու սրբազան կաթողիկոսին ամենից Հայոց Կոստանդնուպոլսեցոյ:

Էջ 4.— Համառոտ Սկզբունք Տրամարանութեանց, յորոց ընտիրք սահմանադրութեանց անջատմունք եւ կանոնք առ արհեստին Տրամարանութեան պատկանողք:

Հարցմամբ եւ պատասխանիւք պարզապէս յառաջադրին:

Էջ 81.— Համառոտ Տրամարանութիւնք, Հատոր երկրորդ:

Էջ 143.— Յանդ զլիւնք եւ խորագրից զրոյս աշտորիկ իւրաքանչիւրոց հատորից պարունակին:

Էջ 148-152, դատարկ:

Բ.— Էջ 1.— Բանք պիտանիք պոմարեալք յումմէն բանասիրէ առ ի համառոտակի ծանրերեւ նորավարժ ուսումնասիրաց զբաղմունք իւրեանց, Օղնեա Ած.:

Ամանակն՝ կարէ ստիլ քանակ շարունակ եւ տարորոշ...:

Էջ 6.— Բացերեւականն միայն կացուցանէ յանդիման զդատումն մտաց...:

Էջ 8.— Գիծ եւ մակերեւոյթ եւ մարմին՝ ըստ ինքեանց չափն զայն յորում են...:

Էջ 43.— Քառնայն ընթերնու, ոչ բառ որում քառնայ, այլ ըստ որում ընթերցող, յորում եղբայ քառնայ՝ զնի ի տեղի ընթերցողի:

Գ.— Էջ 43.— Իմաստութիւնն սունասնի տեսակաբար, եւ բաշխողապէս, եւ ըստ այնմ պարգեւ Հոգւոյն Սրբոյ...:

Ծանօթ.— Վերայ ճշմարիտ իմաստասիրութեան, որ, եթէ ոչ սխալմ, է Պետրոս Վարդապետի Բերդումեանք (Տ. Սաւալանեան, Ցուցակ, էջ 829):

Էջ 64-80, դատարկ:

1413

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Ց (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

ԴԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15×10×6: էջ 742: Հանդա-
մանք բաւարար, ցեցերէ մնասուած: Թուղթ
հասարակ: Գրիչք՝ Սարգիս Դպիր, Արա-
համ: Գրութիւն այլազան, Կաշեկաղմ տախ-
տակեայ դծադրոյմ: Ստացող՝ Եփրեմ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-4, դատարկ:

Ա.— էջ 5, նոտրադիր.— Խրատ եւ
քարոզ բանական եւ շահաւէտ:

Բ.— էջ 72, նոտրադիր.—

եւ
առնն, իայ թէ մերձեցաւ աւր դատաստա-
նին...: Հստացող սորա ղեփրեմ, եւ ըզ-
յրիչ սորա Սարգիս Դպիրս, յիշեցէ ի Տէր
Աստուած:

Գ.— էջ 104, նոտրադիր.— Երանե-
լոյն Եփրեմի ասացեայ Յաղապս Աղաչա-
րութեան:

Դ.— էջ 169, նոտրադիր.—

Որք կուսութեան աստիճան եւ կարք բաւա-
րան, եւ Հրաժարին յաշխարհէս, այնպիս-
եացն Հրաժմ է միան, եւ ղինին, որպէս ա-
րեղաից եւ կրօնաւորացն...: Տես նաեւ
յետոյ էջ 649:

Ե.— էջ 181.— Եղիսէոս? ասէ. Քանի
մեծ է արեղակն: Ելիփանոս ասէ. իմ աս-
պարէդ ասացին...: Տես նաեւ յետոյ, էջ
663:

Զ.— էջ 183.—

եւ ի միտ
առէք դժարոյ պատիրանիս...: Տես նաեւ
յետոյ էջ 666:

Է.— էջ 199, նոտրադիր. Գլխազեր-
ները կարմիր.— Բարեւոյ առէ. Քանի ամ
եկաց Աղամ ի դրախտին, Գրիգոր ասէ. Ընդ
առաւառն եմուտ եւ ընդ երեկն ել...: Տես
նաեւ յետոյ էջ 684:

Ը.— էջ 203.— Հարցմունք իմաստա-
ւորաց եւ պատառեալի վարդապետաց.—
ի Մատթէոսեան Աւետարանին Մեկնչէն, եւ
Գրիգորի Տաթեւացուն Հարցմունք:

էջ 210-212, դատարկ:

էջ 213-282, բոլորգիր:

էջ 213.—

Աւետարանին Մե-
կնչէն եւ Գրիգորի Տաթեւացուն Հարցմուն-
քէն. Վասն Յղութեան Հրց.:

էջ 250.— Վասն ժ հայրաւածոցն Ե-
գիպտոսի:

էջ 253-256, դատարկ:

էջ 257-267, նոտրադիր բաղմատեսակ:

Թ.— էջ 257.— Յաղագս է խորհրդոյ
եկեղեցոյ Հրց.:

Ժ.— էջ 324.— Քարոզ. բան, Հայր
մեր որ յերկինս: Զհաց մեր հանապաղորդ.:

ՃԱ.— էջ 329.— Վասն ի հորհրդոյ
Եկեղեցոյ.— Երկնաւոր թփչին եւ նորո-
ղաւոյն աղղի մարդկան այսպէս թփչեաց
ղոթածացեալն...:

էջ 331.— Յաղագս Սահմանի հորհր-
դոյն.— Ըստ Աւղոստինոսի խորհուրդն է
անտեսանելի շնորհացն տեսանելի կերպ.
արդ սահմանս այս է բնթանրական...:

Թիշո. էջ 395.— Ով իմքերձողք, յի-
շեցէք աշխատող սմին, եւ Ած. դձեպ յիշէ,
կարդացողքդ եւ լողջդ ամէն:

էջ 395.— Յաղագս հորհրդոյ Աղաչ-
խարութեան.— Աղաչխարութիւն է բոտ
Ամբոսի զանցեալ արն ողբալ, եւ յողբա-
լին ոչ եւս զործել...:

էջ 460-478, դատարկ:

ԺԲ.— էջ 479.— Շարական Սբ. Աստ-
ուածածնին, ի Կիրակոս Վարդապետէ ա-
ռացեալ.— Արեւելք դժբարբին...:

էջ 487.— Շարական հոտաճարակացն
.— Յաւուրց վերջին ժամանակին...:

էջ 499.— Տաղ Տեառնընդառալին,
հաղցր եւ համեղ.— Բրիտտոս փառաց թա-
ղոսորն...:

էջ 501.— Տաղ ամուսնի արդոյն արա-
ւայն.— Առ Հայրդ աղաղակեմք...:

էջ 502.— Տաղ տարոյն եւ դատաւորին
.— Գանդատ ունիմ ասել քեց... Գ ր ի-
գ ո ր:

էջ 503.— Տաղ իմաստուն եւ յիմար
կուսածաց.— Աւաղ զանցաւոր ծառայս ա-
հաւոր ահեղ ատենին...:

էջ 505.— Տաղ աւագ ուրբաքու առ խաչըլուրխոն Քրիստոսի.— Աստուածածին կոյսն Մարիամ կացեալ առ Քաջն իւր Միածնին...:

էջ 510.— Տաղ աղմիւ.— Վայ իմ մեղացեալ անձինս...:

էջ 511.— Տաղ բարաւմաբար ի Սբ. Աստուածածին.— Աստուածածին Սբ. րուհին, ամէնաւարենեալ Տէրուհին կայր առ խաչին Յիսուսի...:

էջ 512.— Փոխէ զգայն.— Ով Սիմէոն ծերունի...:

էջ 514.— Տաղ Յարութեամբ.— Ես ձայն դառնուն դոյնեմ, կամ գնախաւօրն եւ ըզմօրն Եւային...:

էջ 517.—— Մայր Հաւատոյ սուրբ Հաբեաբան...:

էջ 518.— Տաղ Յարութեամբ Յի. Քի.— Յայնժամ սիրով տիրակամ...:

էջ 519.— Աստուած յերկնից խոնարհեալ, Բանդ ի բարձանց վայր իջեալ...— Ա-Ք:

էջ 521.— Տաղ Յարութեամբ Յի. Քի.— Դասքնն Հրէական էին պահպան...:

էջ 523.— Ոգր Մարիամու Աստուածածնիմ առ խաչին.— Ով իմ սիրական որդի...:

էջ 525.— Երգ Միսիբարայ եւ Ներսէսի ասացեալ քաղցր.— Միշտ էիդ անեղ բռնութիւն բնաւորեցան...— Մի ի ք ա ր ք ժ ի շ կ ր ճ կ ւ ի ի ն ե ր ս է ս է գ ա յ ս ք ա ւ Ե:

էջ 528.— Եկայք մարդիք ամենայն, մատիք առ Տէր սրբութեան...:

էջ 538.— Այլ տաղ գալեւտ Սբ. Աստուածածնի.— Խնկի ծառի նման ես...:

էջ 540.— Տաղ աղմիւ Սբ. Աստուածածնի.— Ողջոյն ընդ քեզ Մարիամ...:

էջ 541.— Ա-Ք:

Անթիւ Հարեալք անցա ես,
մեղաւք աղտեղացա ես,
դադիր գործով լրցա ես,
Յիսուս Քրիստոս մեղայ քեզ:

Բանիւ մեղուցեալ եմ ես,
խորհուրդ չար ըստացայ ես,
գործով մոլորեցայ ես,
Յիսուս Քրիստոս մեղայ քեզ:
.

Ի կարգ քաւանայի եմ,
վարդապետ կոչեցեալ եմ,
դործովս ես արժանի չեմ,
քաւեա Տէր մեղուցեալ եմ:
.

Փառաց անմահին տաճար,
Աստուածածին Տիրամայր,
Հոգիս ի քեզ դիմակար,
դթայ ի յիս տիրաբար:

Բեզ սուրբքն ամէն Հաւատար,
կցորդ լինին մաղթաբար,
ինձ մեղաւորիս Համար,
դթայ ի յիս տիրաբար:

էջ 545.— Լե՛ մեծատան առակն...:

էջ 547.— Եղբայրս Գաղաւաթ ըստ պատշաճի.— Երգեցէք որդիք Սիոնի...:

էջ 587.— Բարոզ, բան, Հայր մեր որ յերկնս: Այլ փրկեայ ի յարէ...— ՎՍորա սկիզբն տես ի գլ. Ժ-:

էջ 588, դասաբով:

էջ 589-593, բոլորգիր վարժ:

էջ 589.— Անաւրէնն եթէ դարձցի անօրէնութեանց իւրոց դր արար, եւ արասցէ արդարութիւն եւ ողորմութիւն, կեցով կեցցէ եւ մի մեռցի...:

էջ 649.— Դի որք կուտութեան ստտինան եւ կարգ ըստանան, եւ Հրաժարին աշխարհէս, աշխիսեանցն Հարած է միսն եւ դինին, որպէս արեղայից եւ կրօնօրեացն...— Տես վերեւ, Գլուխ Դ:

Յիշտ. էջ 683.— ...ե այլ ամ. զօրութիւն ստալին քարոզն ասացաւ. որչափ կարես ողւ աստ ասա եւ զեղկելի Աբրահամս յիշես:

էջ 683.— Դիոս ասէ. Քանի մեծ է արեգակն, նպիփանոսէ, էմ ասողառէզ ասացին...:

էջ 686.— եւ ի միտ ասէք դքսրոց պատուիրանիս...:

էջ 684.— [Բ]արսեղ ասէ. Քանի ամ եկաց Աշամ ի դարխտին...:

էջ 689.— Եւ նա ասաց. Գնա, առ զաքարն ապաշխարութեան, զծաղիկն եղբայրսիրութեան, զտերեւն աղքատսիրութեան...:

էջ 694, նորադիր.— Գրիգոր Վարդապետէ արարեալ եւ սահմանեալ, Հայր

մեր որ յերկինս.— Յայս եղականացս զոր արար Ած. խոտան եւ անպիտան ինչ ոչ դոյ...:

Էջ 710ա, բուրդիք մանք.—
Չտեսութիւնն է կուսութիւն,
երբ կու տեսնում, կու ցանկանամ.
Երթամ անվայր վայրի կենամ,
որ ոչ տեսնում, ոչ ցանկանամ:

Էջ 711-732, բուրդիք, տարբեր թուղ-
թի վրայ:

ԺԳ.— Էջ 711.— Ոտանաւորք Ներչա-
փական այրութեանց, ի Տէր Ներսէսէ Կա-
յեցոյ ասացեալ, խրատ Հոգէշահ.— Այրն
ստաջին բղբեղ տրդա, Հանէ իմաստն դե-

րակա...:

Էջ 720.— Ոտանաւոր չափաւոր աշ-
խարհից. ի տէր Առաքել վարդապետէ աս-
ացեալ, Յաղապս մանկանց ուսման, եւ
խրատ Հոգեւոր.— Այրն Աստուծոյ է օրի-
նակ, ուսուցանէ քեզ Համարձակ...:

Էջ 728.— Տաղ քաղցր եւ շանաւետ.—
Ես եմ մոլորեալ ոչխար ի սուրբ քո Հօտէն
...:

Ով Կեչառեցի, մեղօք ընկալեալ ի մեղաց
ծովէն.

Չանք արայս Լիւնի ի դուրս, որ չայրիս ան-
շէջ դեհենէն:

Էջ 733-742, դատարկ:

1414

Ճ Ա Ռ Ք.— 8

Գ Ի Ի Գ Ո Ր Ն Ա Ջ Ի Ա Ն Ջ Ա Ս Ե Ի

Գլածոր

ՁԼ=1321

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 16.5x-2x7: Թերթք 8ԼԵ:
Հանդամանք լաւ. աղդուած խոնաւութենէ
եւ ցեցերէ. նախ քան իջաղրութիւնը քանի
մը թերթեր ինկած են, ինչպէս, թիւ ձԿԼԻն
յաջորդը, ձՀԱԿն նախորդը, եւ ձԶԴին
յաջորդը: Թուղթ բամպակեայ, Գրութիւն՝
խորադիրներէն եւ սկզբնատողներէն մէկ քա-
նին կարմիր, մնացեալը սև եւ միւսնով, միա-
սիւն, 2Ձ տող, Բուրդիք: Համառօտաղը-
րութիւնք սովորական գրութէ: Կաշեկազմ
տախտակեայ դրոշմազարդ, Հնամաշ: Դա-
տարկ թուղթ սկիզբը մէկ թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— Թղ. Ա1.— Տեղում Գրիգորի
(եքամեղոյմ, եղիս)կողմից Աղիազու, պա-
սախտաճի յապագա իմն յուսադրութեամ
հաւանութեամ եւ հրամարիւնոյ.— Յաղթե-
ցայ եւ պարտութիւն խոտաւանիմ, Հնա-
յանդեցայ Տեառն եւ մաղթեցի դեա...—
Հմտութիւ 429, Բ. Հատոր, էջ 388:

Բ.— Թղ. ԽԲ2.— Գրիգորի պատաս-
խանք յաղապս ի ձեռնադրութենէն Հրա-

մարելոյ: Նորին յինքն եւ ի Հայրն եւ ի Ժո-
ղովբերդն պատասխանի յետ ձեռնադրու-
թեանն իւրոյ յերկրոթիւն.— Ջրերան իմ
բացի եւ ձգեցի դժողի...:

Գ.— Թղ. ԽԵ2.— Նորին ալ պատաս-
խանի յորժամ եպիսկոպոս ձեռնադրեցայ,
— Դարձեալ ի վերա իմ աւուսմն եւ Հո-
ղի...:

Դ.— Թղ. ԽԼ2.— ՅԱթանասիոս յե-
պիսկոպոս Աղեքսանդրացի.— ՁԱթանաս-
իոս զողբելովս զառաքինութիւն զողբեցի...:

Ե.— Թղ. ԿԼ2.— Նորին ի Կեսարիոս
յեղբայրն իւր.— Կարծէք զիս թերեւս սե-
րիւք եւ եղբարք եւ Հարք, քաղցր եւ իրք
եւ անուն...:

Ձ.— Թղ. ՁԲ2.— Նորին ի քոյրն իւր
— Ջրոյն զողբելով, ընդ ընտանին ոթան-
չանամք...:

Ի.— Թղ. ՂԴ2.— Նորին ի Հայրն իւր
մերձ եղելոյ Բասդի յոր եւ զառաջարանն
առ գրանիս.— Այրդ Աստուծոյ եւ Հաւա-
տարիմ ծառա...:

Լ.— Թղ. ՃԻ-ՃԻԱ.— Նորին ի Բասիդ
Կեսարացի.— Հանդերձեալ էր ուրեմն լրա-

յուսմ պատճառ)անս մեկ բանից տուալի դնե-
լով մեծն հասկիտու...

Թղ. ՃԿԹ1. կարմրատառ խորագիրը
խոնարհութենէ եղծուած դժբախտաբար.—
պահելաւոնոյ? քէ ՅԺԸ քուիմ ա-
ռախեաց քուտ պատրիարքն կոստն. գՅՈՀան
արքեպ. Նիկիոյ, առ տէր Զաքարիայ պատ-
րիարքն ... Հայոց պատառխանի հա-
լցմանն, դպատճառ ժողովոյն Հալկեդոնի,
և արար տէր Զաքարիայ ժողով ի Շիրա-
կաւանն: Անտ էր եւ Ալուտ իշխանն, եւ Նա-
նու սարկաւադն Ասորոց: Եւ էր զընալ թէ
յետ ՅԺԵ ամի յարութեան Տեառն եղեւ
Ժողովն Նիկիւ, յի ամի Թալու. Կոստ. եւ
պատրիարկունքն էին Սեդրեստրոս Հոռ-
մայ, Աղեքաւ. Աղեքանդրու, Եւստաթէ
Անտիոքու, Արիստոկոս Հայոց: Ձկնի ՀԴ
ամաց, ի Ե ամի Թալու. Թէոդոսի եղև.
ժողն. Կոստն. եւ պատրիարկունքն էին Դա-
մաս(կ)ոս Հոռմայ... Ի ԺԴ ամի Յուս-
տիանոսի, եւ ԻԴն Խոսրովու պարսից արար
ժողով ի Դիւին, ի ձեռն Արդիտայի Ասորոյ,
որ եկեալ էր ի Սասնոյ, ի Սարափաւ վա-
նիցն, եւ այլ ընդ նմայ, որ եղևն ի նմանէ
եպիսկոպոսք, եւ զՓիլաքսիոնի եպիսկո-
պոսի Նարուկ քաղաքի, եւ զՏիմոթէի Ա-
ղէքանդրու Կուղն կոչեցելոյ զգրեանն
Թարգմանեցին ի Հայս, որ ունի չարախա-
սութիւն զժողովոյն. եւ զՍուրբ Աստուածն
Խաչեցար զըրն, եւ յունաց նդովիւք ի քաց
կացին: Եւ Խոստրով Թաղ. պարսից խըն-
դաց, եւ զԻւր որդին ետ յորդեգիրն Ներսի-
սի, եւ զերկիրն ի նմա Հրամանքն արար: Եւ
ի ԺԶ Թուին սպան Հեռն Վարդան Մամի-
կոնեան զՍուրբն մարգարան պարսից, եւ
եկն ընտանիւք ի յոյն յի ամի Յուստիանու,
յորժամ շինէր զսուրբն Սոփի: Եւ ի տաւի
Խաչին չհաղորդեցաւ թէ մեր վարդապետքն
չհրամայեն մեզ... սուղ ինչ գրեցաւ ի քո-
տա Թիթոցն հաւատարիքս բանք:— Հմմտ.
Պատմութիւն, Վարդան, Վենետիկ, 1802,
էջ 82-86:

Թղ. ՃՀ2. տարբեր մեկանով անհարթ
դիւղութիւն:

Թղ. ՃՀԱ1.— Յանկ, Ա-ԺԱ Գլուխ-
ներ:

Ա.— Թղ. ՃՀԱ1.— Գրիգորի Աստ-
ուածաբանի առ Յաւարկութիւն.— Որք յի-
դիպտոսէ են ողջուեամ...

Բ.— Թղ. ՃՀԷ1.— Նորին ի Մելիտոս
Եպ. Անտիոքացի, ստացաւ ի Կոստանդնու-
պոլիս.— Անկեցոյց մեկ զթիւ առաքելոցն
նոր առաքելասն...

Գ.— Թղ. ՃԶԳ1.— Նորին ի Գայն Ե-
պիսկոպոսացն.— Զիարդ ձեկ մերքս, ով
հովաւէրք եւ հովաւիցք...

Դ.— Թղ. ՃԶԹ2.— Նորին ի Գրիգորիոս
Եպիսկոպոս, Բարդի մերձակացելոյ, յետ
ձեռնադրութեանն, եւ ի վկայս.— Սիրելոյ
հաստատմի ոչինչ է փոխանակ յէիցս եւ
ոչինչ...

Ծանօթ.— Իջադրողը սխալմամբ ՃԶԹ
թիւնն ցատաճ է Մի:

Ե.— Թղ. ՄԳ2.— Նորին առ կոչեց-
եալսն ի սկզբանն, եւ ոչ Հանդիպեալսս,
յետ Երեցութեանն.— Զիարդ Հեղդք ի մեր
բանն, ով սիրելիք եւ եղարքք...

Զ.— Թղ. ՄԶ2.— Նորին ի Մաքսիմոս
Խմաստասէր Եկեալ յարտաքս սահմանելոյն
— Զխմաստաւորն զովիցից, Թէպէտ եւ
աշխատիմ մարմնովս...

Է.— Թղ. ՄԺԹ1.— Նորին ի բանս եւ
ի հաւատարեցուցիչն.— ԶԻ՞նչ է բռնաւո-
րութիւնս զոր ի սիրոյս բռնադատմք...

Ը.— Թղ. ՄԻԸ1.— Նորին առ Յուս-
տիանոս Թաղաւոր.— Լուարուք զայս ամե-
նայն ազգք...

Թ.— Թղ. ՄԶԷ2.— Նորին առ նոյն,
բան Երկրորդ.— Արդ այս մերոց բանիցս
հանդէս կատարեցաւ...

Ժ.— Թղ. ՅԺԴ2.— Նորին յինքն ի
յազարադէ անդէն եկեալ.— Անձկայի առ
ձեղ, ով մանկունք...

ԺԱ.— Թղ. ՅԻԸ1.— Նորին յինքն եւ
ի բանս.— Ես սքանչեանմ, զինչ արդեւ
իցէ զոր առ իմ բանս ախտացայք...

Յիշատակարան Գրչի.— 1321

Թղ. ՅԱԸ2.— Եռեցն տնքաւիցն ան-
բաւ բնակցութեանցն փառք յամենայն ա-
բարածոց անսպառ յաւիտեանս ամէն:

Ով կենդանի վկայ Գրիգորիոսի սուրբ
Գրիգորիոս Աստուածաբան, աղաչեմ զքեզ

աղերսադին պաղատանաւք, բարեխաւսեայ
Քրիստոսի, զի ողորմեսցի ասացաւդի եւ
յրողի սորայ:

Գրեցաւ մատենան այս? Ի թվիս 92,

ի դաւառիս Վայոժոր, ի մենաստան Գլա-
մոր, ընդ հովանեաւ Սրբոյ Ստեփանոսիս
եւ այլ աստուածբնկալ սուրբ նշանիս, առ
ոռոս մեծն բարունապետիս Եսայայայ:

1415

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԿՐՕՆԱՎԱՆ)

(ԺԵ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Ծաւալ 15.5×10x6: Էջք 540: Հանգա-
մանք լաւ, լուսանցքները ցեցակեր: Թուղթ
հասարակ թանձր: Գրիչք՝ Մինաս Երէց, եւ
Նորչաւ?: Գրութիւն այլազան, նոսր եւ
բոլորդիր: Կաշեկաղմ տախտակեայ դրոշ-
մադարդ:

Ա. — ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻ. — 4

Յովի. Արմիշեցի

Էջ 1, դատարկ: Էջ 2, զրչափորձեր:

Էջ 3, նոսրագիր. — Պատճառ Աղօթից
Պատարադին. — Գրէ աստուածախն Սողո-
մոն. Ժամ եւ ժամանակ է մանեայն իրի...:

Էջ 50. — Մեկնութիւն Խորհուրդի. —
Քաճանային մտանելն յաւանդատունն. . .:

Էջ 140-301, բոլորգիր:

Էջ 229. — Եւ գնիլ յայտ անէլ այժմ
զարբացմ գլիշատակ տալիքեր սեղ. ի լուր
ժողովրդեան վերադառել:

Էջ 281. — Եւ արդ յաւաքտումն բանի-
ցոյ խորհրդեան զայս պարտ է մեզ զմտաւ
ածել...:

Էջ 292. — Քարագ մնջեցելոց, ի բամ
Սիրաֆայ որ ասէ. ի միտ ան գղատաստան
իմ... — Վարդապետք Եկեղեցւոյ այսպէս
զրեն եւ ուսուցանեն, թէ զբան զայս երկու
պատճառաւ քարոզէ ննջեցեալն... — Տես
նաեւ յետոյ էջ 465:

Յիշատակագրութիւն Գրչի. —

Էջ 301, ստորոտը. — Ձանաբժան Մի-
նաս Էրէցս յիւնցէջ աղաւթն մեր. Ած. գծեզ
յիւն իւր սուրբ արքայութիւնն, ամէն:

Էջ 302, դատարկ, զրչափորձեր:

Բ. — ԴԱՇԱՆՑ ԹՈՒՂԹ. — 10

Էջ 303, նոսրագիր. — Թաւաղիս սիրոյ
եւ միաբանութեան մեծիմ Կաստիանոսի եւ
սուրբ պապին Սեդրեստրոսի, եւ Տրդատայ
Հայոց արքայի, եւ Սրբայն Գրիգորի Հայոց
Սր. Լուսաւորչիւն. — Կամօք եւ Կարողու-
թեամբ համադոյ Սր. Երբորդութեան...:

Գ. — Էջ 373, նոսրագիր. — Նորին
Քարագ եւ խրատ ամ. մարգիւտն, ի բամն,
Հայեաց ի քեզ, զուցէ լիմիցի բամ ծածուկ
ի սրտի բում. — Զոր օրէնագիրն Տէր մեր
Յիսուս Քրիստոս զհրազ օրինացն հրամայէ
աշտանակի դնել...:

Դ. — Էջ 445, նոսրագիր. — Յորժամ
կաքաւղիկոս, վարդապետ, եղիսկապոս,
կամ քանանայ, երբեք աս վաղանեայն, և
միւլիքաբն գլիշտագմեայն. — Յառաջն ա-
սեն. Արհնեալ Հոգիդ Սր. Ած. ճշմարիտ
...:

Յիշատակագրութիւն Գրչի. —

Էջ 465. — Ով աստուածաբէր եղբայր,
զսակաւագիրս անարժան Նորչաւ յիշեայ ի
Տէր, եւ դու յիշեալ ի շէք ի Քրիստոսէ Աս-
տուծոյ, ամէն:

Ե. — Էջ 465, նոսրագիր. — Քարագ
վառն մնջեցելոց, ի բամն Սիրաֆայ. — Ի
միտ ան զղատաստանն իմ... — Այս երկու
պատճառաւ քարոզէ ննջեցեալն...:

Էջ 491-492, դատարկ:

Զ. — Էջ 493, նոսրագիր. — Զի որ-
պէս փայլակն որ ելանէ յաղեւիկից. . . —
Զփրկական զալուստն Քրիստոսի Աստուծոյ

մերոյ կրկին անցամ առնն սուրբ պիքք եւ
Հոյեւից վարդապետք... :

Էջ 522.— Օրհնութիւն.— Այժմ ժա-
մանէալ մեր յաւարտ եւ ի կատարումն
Թարգմանութեանս, առաջի արկեալ աւե-
տարանական բանիս... Մանաւանդ զսղո-
հայկական գտաժանեալս եւ զլսարատեալս
մեղօք, զցրուեալս ընդ երեսս երկրի... Հա-
ւաքեալ վերստին ի սեփական ի բնիկ եւ ի

Հայրենի երկիրս, եւ ի զաւատս Հայկական
միճակի, նոր նորոգեալ նորոգեսցէ... :

Էջ 538, անհարթ դրով.— Խորհուրդ
խորին... :

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն.—
1692

Էջ 2, նորապիւր.— Յիշատակ է այս
պիքքս Սահակին, թվին ՌՃԽԱ :

1416

Ք Ե Ր Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն.— 5

ՍԻՄԷՈՆ ՎՐԴ. ԶՈՒԿԱՅԵՍԻ

Տեղի

ՌՃԿԷ=1718

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 16×10·5×2: Էջք 212: Հանգա-
մանք անրասարար. վնասուած Թացութե-
նէ, Թուղթ Հասարակ Գրիչ՝ Յակոբ Դպիր:
Գրութիւն՝ Խորապիւրները եւ զլսադիրները
նարնջադոյն, մնացեալս սեւ մելանով,
միասին, 19 տող: Նորապիւր: Համառո-
տապիւթինք սովորական դրեթէ: Կաշե-
կազմ տախտակեալ դրովմագարդ Հնամաշ:

ՐՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— Սիմեոնի վարդապետի արարե-
ալ Քերականութիւն ըստ հայկազանց լեզ-
ւի մեքում.— Քերականութիւն տառից եւ
առութեանց եւ կերտութեանց սոցին ըստ

չարապիւթեան քերթողացն... :

Էջ 50.— Յազազս անւամ քայի.—
Բայ է բառ Հոլովական որ զգու ինչ կամ
առնել կամ կրել Նշանակէ, Հանդերձ ամա-
նակաւ եւ դիմօք... :

Յիշատակարան Գրչի.— 1718

Էջ 210.— Գրեցաւ վայելատիպ դր-
դուկոս ձեռամբ չընչին անուամբ Յակոբ
պպրի, անիմա զրչի, ի Թվականիս Հայոց
ՌՃԿԷ, Նոյեմբերի Ժ, օրն Բչթի... :

Էջ 211-212, դատարկ, բացի Հետեւ-
եալ տողէն. «Յիշատակ է ի դուռն Սր. Յա-
կոբայ որ յերուսաղէմ»:

1417

ԱՂԱՄԳԻՐԻՐ — ՏԱՂԱՐԱՆ

Ս. Յակոբ, Երուսաղէմ

ՌՂԳ=1644

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 15·5×10·5×5·5: Էջք 594: Պը-
րակք ԺԱ+ԺԴ: Հանգամանք լաւ. լուսանցք-
ները ցեցակեր: Թուղթ Հասարակ Թանձր:

Գրիչ՝ Ռնովրիտս Եպիսկոպոս: Գրութիւն՝
Խորապիւրները, սկզբնատողերը եւ զլսա-
դիրները կարմիր, մնացեալս սեւ մելանով,
միասին, 17 տող: Նորապիւր: Համառո-

տաղրութիւնք սովորական գրեթէ: Կաշե-
կադմ տախտակեայ զորմագարդ Հնամալ:
Պահպանակ մագաղաթեայ վերջը մէկ
թերթ, միջին երկաթագործով, մասն աւա-
տարանի: Դատարկ թուղթք օկիզրք եւ վեր-
ջը չորական թերթ, ոմանց վրայ կան գրե-
լափորձեր: Ստացող՝ Նիկողայոս Քահանայ:

Ա.— Ա Դ Ա Մ Գ Ի Բ Ք.— 4

Առաքել Եղս. Սիրմեաց

Էջ 1.— Տեառն Առաքելի Սիրմեաց, ի
վերա վեց յաւուր արարչութեամբ ասացեալ:

Նախ քան զեղեալս ամենեքեան,
Երբորդութիւն անեղական,
անուր աներր եւ անսահման,
նա զոյացոյց զէական ամենայն...

Էջ 249, վերջին տունը.—

Արարածովքս ի սուգ շարժեալ,
վէմք խրատագոյնըս պատառեալ,
ըզլուսաւորաբն խաւարեալ,
որպէս ի սուգ եւս զգեցեալ:

Էջ 260-262, դատարկ:

Բ.— Տ Ա Ղ Ա Ր Ա Ն.— 4

Էջ 263-264, դատարկ:

Բ.— Էջ 265.— Այս եմ ամ. տնտրի-
նակամք Տեառն մերոյ Յի. Քի. ի Սր. եւ
աւտուածաբնակ մայրաքաղաքն յերուսա-
ղէմ, ի միջոյն եւ արտաքաղ, որք կամ հա-
ւաքեալ աստ ի քաղաքիւն մեզաց մերոց
հաւատով երկրորդագոյց ամ. հաւատացե-
լոց. որ է ալքինեալ յտխտեմս, ամէն.—
Նախ եւ առաջին քաղաքն Նազարէթ աղբիւ-
րոն, ուր Գարբէլէ Հրեշտակապետ դաստիս
ետ Սր. Կուսին Մարիամու, եւ յղացաւ
զիւնն Աստուած... Եւ զուռն՝ յարու-
թեան տեղին ուր Սիմոն զիսպափայտուն
եղ, եւ Յիսուսի առեալ ել ի Գողգոթային
տեղին, ուր Տիրամայրն կայր ընդդէմ Խա-
լին եւ արտասուէր, որ է եկեղեցի Հապա-
ւից: Եւ Հետ նորա Հրեշտակապետ որ է ե-
կեղեցի Խպտեց աղբին: Եւ անտի յառաջ
տեղին, ուր Յուսէնէս Աւետարանիչն կայր
եւ արտասուէր, որ է եկեղեցի Հայոց աղ-
բին (էջ 284) ... Եւ տեղիք մի որ Մաղթա-

կոշեն եւ լինի սքանչելիք, զի ամէն տարի
Համարձմանն աշխարհափողով լինի, եւ ե-
րեւի Աստուածածինն, ունելով զՄիածին
Որդին ի գիրկն իւր, եւ երեւի իբրեւ ըզ-
լուք, զի քան ամ. սուրբք երկրպագութիւն
Սր. Աստուածածինն եւ իւր Միածինն, ա-
ռաքեալք եւ մարգարէք, կուսանք եւ մար-
տիրոսք, եւ թէ մարդ խնդրէ տեսանել զու-
ր յըրբոցն, զով որ ուղէս երեւի աստմայն,
ի փառս Քի. Այ. մերոյ, որ է արհնեալ
յաւիտեանս ամէն:

Գ.— Էջ 290.— Տաղ ասացեալ ի վե-
րայ Սր. Քաղաքիւն յերուսաղէմայ.— ՅԱ-
տուծոյ շինեալ քաղաք պատուական. . .
Յ ա կ ո ք Ք ա ի ա մ ա յ ի ա ս ա ց ե ա լ է:

Դ.— Էջ 295.— Այլ տաղ ասացեալ Օ-
նոփրիստէ.— Ողորմութեամբն սայ կատա-
րեցաւ...

Ողորմեայիւ մին, զովք մի մոռացն,
եւ զՕնոփրիստ պանտուկէն յիշեցն:
Սէնն մեր Յիսուս աւրհնաբանեցին,
զեպիսկոպոսին մեղքն քաւեցին:
Ի մեծ թվականիս մեր Հայոց աղբին,
Հազար լինըսուն եւ ի երբորդին,
էի ամբոյս յո ի Սուրբ Քաղաքին,
եւ գրեցի սա ի աւղոստոսին [1644].
— Ո մ մ փ ր ի ո ս ի է:— Սորոքն լու-
սանցքին կը կարդացուի. «Գարուն է քաջ-
ուերին գոյնն է»:

Ե.— Էջ 296.— Տաղ Աւետեաց Սր.
Աստուածածնին.— Ամսեանն վեցերորդին
Կարապետին... — Ա-Ք:

Զ.— Էջ 299.— Տաղ Աւետեաց Սր.
Աստուածածնին.— Աւետիս քեզ Մարիամ
զոր Գարբէլէ սկըզբնաւորեաց... — Ա-Ք:

Է.— Էջ 304.— Տաղ Ծննդեան Քի. Այ.
մերոյ.— Հըրճուիմք այսաւր մեզ Հոգե-
պէս...:

Ը.— Էջ 307.— Տաղ ի վերայ Աստու-
ածածնայ.— Գարուն է քաջուեր, վարդն ի
պաղչանին...: Եւ տէր Յակոբին երգողի
տաղին, որ նայ Արծրկոյ Հանդէպ ծովա-
կին...:

Թ.— Էջ 310.— Տաղ Ամառակին.—
Առ Հայրդ աղաղակեմ անառակի որդոյն ո-
ղորմեա... — Ա յ ո ք ա մ ս:

Ժ.— էջ 312.— Տազ Դատաւարին եւ յայրոյն.— Գանկատ ունիմ ասել քեզ... — Գ ր ի գ ո թ ի է ա :

ԺԱ.— էջ 314.— Տազ Խաչնութեանն Քրիստոսի.— Այսաւր Բանն Աստուած կացեալ յատենի... — Ա ռ ա ք ե լ վ ա թ դ ա յ ե տ ի է մ ե ծ ի ռ լ ր ա թ ի Ո :

ԺԲ.— էջ 319.— Տազ Յարութեանն Քրի. Այ. մերոյ.— Դասաբն չհակարէ ին պահապան... :

ԺԳ.— էջ 322.— Տազ Յարութեան Նոր կիրակէի.— Այսաւր Նոր արեւ հարեալ ի նորահրաշ արեգակնէ... :

ԺԴ.— էջ 324.— Տազ Տապանակին Աստուծոյ.— Մայր հաստոյ սուրբ հարսնարան... :

ԺԵ.— էջ 325.— Տազ Ար. Աստուածածնա վերայ.— Ամէնաւրհնայ Սրբուհի, դուստր Դաւթեան արքայի... — Ա-Ք :

ԺԶ.— էջ 332.— Վասն փառացն Արդարաց.— Այրէն մինչեւ Քէն, այրէն մինչ ի քէն, զգիտոս արդարացն ասեմ, որ յայտնեցող է, որ յայտնեցող է... — Ա-Ք :

ԺԷ.— էջ 339.— Ոգր Սուրբ Աստուածածնին.— Աստուածածին Կոյսն Մարիամ, կացեալ առ Խաչն իւրոյ Միածին... :

ԺԸ.— էջ 346.— Տազ Յարութեանն Քրիստոսի.— Միաշարաթ աւր հանգրստեան կանայքն եկին ի գերեզման... :

ԺԹ.— էջ 348.— Այլ տազ Յարութեանն Քրիստոսի.— Գոչէր Հրէշտակն ի վիժին վասն յարութեան Յիսուսին... — Գ ր ի գ ո թ ի է ա :

Ի.— էջ 350.— Այլ տազ վասն Յարութեանն Քրիստոսի.— Յրեծան երկինք այսուր, եւ երկնային դարբ տնաւարմինք... :

ԻԱ.— էջ 352.— Տազ Համբարձմանն Քրիստոսի.— Այսաւր անդրանիկ Հար Միածին Որդին... — Ա ռ ա դ թ ի ա ս :

Էջ 353.— Յարգարեան է Տաղիս.— Վեհից թաղարոն յայսաւր առ Հայր մարտնէր... — Վ ա թ դ ա յ ե տ :

ԻԲ.— էջ 354.— Տազ Վարդավառի.— Գահաւր վարդըն վառ առեալ... :

ԻԳ.— էջ 356.— Տազ Փոխման Ար. Աստուածածնին.— Այսաւր Գարբիէյ Հրեշտակապետն եկեալ... :

Էջ 358.— Յարգարեան է Բագրաւաւ կայթեայ սուրբ կաթուղիկէ եկեղեցի եւ պարէ... :

ԻԴ.— էջ 363.— Տազ Սուրբ Աստուածածնայ.— Անարատ տաճար եւ առաքտոյ յուսոյ... :

ԻԵ.— էջ 366.— Տազ Սուրբ Խաչին.— Խաչն ի նախնուին երեւեցաւ... :

ԻԶ.— էջ 369.— Տազ Ձեռնադրութեան.— Ով անծահ հաց կենաց մեղ տըւար Տէր Յիսուս... :

ԻԷ.— էջ 371.— Տազ Պրսակի Փետին եւ Հարսին.— Ամէնապար Տէր թաղարոն թաղարոնաց... :

ԻԸ.— էջ 375.— Տազ գեղեցիկ, Ար. յերասաղէմայ վերայ ասացեալ.— Ձաղ սկզբիկիմ յերուսաղէմ... :

Նուստ Գրեգոր յոտից ձեր հող, միաբար խարչէ բանի տեօզ, դժեղ աղայեմ տաղիս երգող, առէք թէ Աստուած ողորմի :

ԻԹ.— էջ 378.— Տազ Խոզոյ եւ մարմնոյ.— Յամէն առաւառ եւ յոյս, պրպոյն էր նրստէր յայդոս... :

Լ.— էջ 382.— Տազ Վասն Ուրախութեան.— Այսաւր զղեղ տեսայ եւ ուրախացայ... — Ա-Վ :

ԼԱ.— էջ 385.— Տազ Գարման Ազնիւ.— Մարտն կու դայր ծաղկոյնեցով... :

Մուրատ խիկար եղար յուսով, հանդարտեցար զեղ խոր ու ծով, դու պարծենաս Հայր Աստուծով, յորմամ Հայոց Ձատիկն դայ :

ԼԲ.— էջ 388.— Տազ Երկու լեզուէ.— Ես քո սիրուն չեմ զիմանար, հուրակիմ դուգուշուր հանար... :

Միեանն ասաց զայս բան յիրմէ, տուղորի փշտա էկլատուկի, զՄիեանն յիշու օր է, պէնի տուվատան ունուդմայ... :

ԼԳ.— էջ 391.— Տազ վարդին եւ պուլպուլին, ի Առաքել վարդապետէ ասացեալ, Բագր եւ ամուշիկ.— Ականջ զրէք բանիս որ պատուական է... :

Ես Առաքելս լրցեալ մեղաւք յայնաւհի, զգպրպոյն ընդ վարդին սակաւ գովեցի :

ի Գարրիէլ Հրեշտակն աւրինակեցի,
և ի կոյս Մարիամ ծննաւոյն Յիսուսի...

ԼԴ.— էջ 399.— Տաղ ազմիւ եւ գեղեցիկ.— Մաղկունքն ասնն Հերիջ արայ...

ԼԵ.— էջ 405.— Այլ տաղ խիստ անմըման.— Դու ես գարնանային վարդ ու լուրաստան...— Տես, Յ. Քլկունքեցի, Տաղադիրք, Երուսաղէմ, էջ 21:

ԼԶ.— էջ 409.— Տաղ Յովաննիսի վասն ուրախութեամբ մարդկան.— Այսուր էի [ևս] խիստ տըրտում...— Տես նոյն, էջ 62:

ԼԷ.— էջ 411.— Այլ տաղ խիստ սիրուն.— Մաքուր պատկերով, Նրման Հրեշտակի...

ՈՍ.— յԱղթամարցի դու բարեաց անջան, ունայն թըղենի փշաբեր անդաստան, թող զէր աշխարհիս այս անցաւորական, զի դուն ու լեզի եւ յոյժ անպիտան...

ԼԸ.— էջ 416.— Տաղ Սիրայ.— Մայ աչք ամ քանի նայիս խորոտով...

Գանի ա՛հ առես այ խըղճուկ Ղազար, քանի որ հասար իսկի չհանգար, դիչեր ու ցորեկ սիրով վառեցար, դոէր ծեղալու ասայ զընայ նիւտ ի վայր:

ԼԹ.— էջ 424.— Տաղ սիրայ, խիստ անուշիկ.— Յիդանէ սաշլաւոտում պըլպըլլար կիմի...— Թեբի է, յաշորդ թերթս ինկած ըլլալուն:

Պ.— էջ 425.— Այլ տաղ Յովաննիսի.— Ես զքեզ տեսայ սիրով նստած արեւնըման արեգակնան...— Հմմտ. նոյն, էջ 17:

ՊԱ.— էջ 427.— Այլ բամբ Յովաննիսի սիրայ.— Տեսայ պատկերք մի զգեցեցիկ...— Հմմտ. նոյն, էջ 13:

ՊԲ.— էջ 429.— Տաղ Գարնամ սիրուն.— Ահա եղեւ պայծառ դարուն...— Հմմտ. նոյն, էջ 17:

ՊԳ.— էջ 430.— Այլ տաղ, երկու լեզու.— Տէր արարիչ արարածոց դասուց անթիւ եւ անհամար...

ՊԴ.— էջ 431.— Տաղ վառն ուրախութեամբ մարդկան.— Սիրտս ի փորս դողալու ահուս...

Երգըս գրած Մարտիրոսի,
չախուս աչքի էր չոր մըլի,

հարսնէք տարան ի նոր փեսի,
խէր չտեսայ քան կորուսի...

ՈՆ.— էջ 436.— Տաղ վառն ծիծաղելով մարդկան:

Մեր մեղքն է տքեր գազաւում բազայ, զկըսնուցն է սրբեր պոպոզատու մաքաւայ, ի բարձր է թանր կու կամչէ զայ, զայ, զայ, զայ, յորտեղ որ ետ կայ:

Յորտեղ գունըգգուն ետու թեղաւր կայ, ագաւն է ժողկեր ու հոգեր կապայ, բեւերն է շարեր կու կամչէ զայ, զայ յորտեղ որ ետ կայ:

Ագաւն է հոգեր քայլազ ու քիմխայ, ի մէջն է կապեր յոկիթլ շակայ, վերան է քաշեր կամաչ զատիփայ, ի բարձր է թանր կու կամչէ զայ, զայ:

Ագաւն ինքն զինք կու կործնէ բազայ, ի սուտ արծաթին իջալարտ կու կնծայ, կառն թէ ես եմ ձեր մէջն տմիրայ, ի բարձր է թանր կու կամչէ զայ, զայ:

Արծիւն գայն լընքն մակաւ ի զուտայ, ի յօթից ի վայր բան զտրիւի մետ գայ, գո բընէ գագաւան ու կու տայ ժողայ, վայ, վայ, վայ, ագաւան վերայ:

Ագաւն է իջալարտ մարդ որ մըլիս գայ, իմաստուն մարդիկէ ի յաջն ոչինչ գայ, թեղելու որ լինի մա ծամն տմիրայ, տան վերա գլխոյն որ լայ, լայ, լայ, փռնիման երթայ:

Հմմտ. Սիրոն, 1948, էջ 62: Նաեւ՝ Հայկ. Միջն. Ժողովրդական Երգեր, Ա. Մնացականեան, Երեւան, 1956, էջ 374:

ՈԶ.— էջ 438.— Տաղ Նազաշի տապեալ վառն Ղալիկ Մարդկաց.— Ղարիպին կանքն է լալի, ողբերգական...

Նաղաչն ասաց թէ Ղարիպին կանքն է հա-

[բամ,

ղարիպի հալըն գիտեմ որ վայր կու տամ,

թէպէտ տեսայ ամէն մարդոյ լուծֆ ու քա-

[բամ,

զղարիպութիւն յորժամ յիշեմ քան զուս-

[զողաւ...

ԽԹ.— Էջ 445.— Այլ տաղ զարիպի վերա—
րա.— Հոգի մի ասեր շարիպ, թէ չէ իմ
սիրտս կարունի...

ԽԹ.— Էջ 447.— Տաղ Նազաշի ասացեալ
եալ.— Երազ է ու սուտ եղբայրք...

Է ողորմելի Նազաշ,

ջանք արայ ու վործէ բարի,

դքո խըրատըն դու լըսէ,

որ այլոց ի դործ անցանի...

ԽԹ.— Էջ 450.— Այլ տաղ Նազաշի
ասացեալ վասն սուտ աշխարհի.— Անցանէ
մեծութիւն ու փառք աշխարհիս...— Ա-Ք-

Ծ.— Էջ 457.— Տաղ զարիպի, ողբա-
ծայմ ասալ.— Է վայրի Հաւուկ մի բըռնած
Եւ բերած եւ զըրած զինքն ի նեղ զընտան
...

ԾԱ.— Էջ 459.— Տաղ Սաղմոմիմ.—
Յաստընվորս ով շինեաց իւր տուն...

ԾԲ.— Էջ 461.— Տաղ Ամառալիմ.—
Մեղայ քեզ Բրիստոս Աստուած...

ԾԳ.— Էջ 464.— Տաղ վասն հաշտու-
րեան ի սիրտն ասացեալ Նազաշ վարդա-
պետ.— Անձն իմ վայ քեզ Հազար բերան
...

Նազաշ Հազար վայ քա Հոգւոյդ,

որ անամաթ եւ անեբեա,

դքս արարիչն ապականեցին,

դու մէկ խաւսից ոչ Համբերես...

ԾԴ.— Էջ 468.— Տաղ ագմիւ ի Սիմե-
ոնէ ասացեալ վասն արիւնութեան սեղանոյ
Եւ տան.— Սիրով բնորեցեր բզմարգարէ-
սըն քո...— Ս ի մ է ռ ի է ր գ ե ր ա յ
ա յ ա զ ա :

ԾԵ.— Էջ 472.— Տաղ Սեղան Արիմե-
լոյ.— Այսաւր խրմեմք զանոյ զինի...

ԾԶ.— Էջ 473.— Աւետիս Ծմբնդեանն
Բրիստոսի.— Աւետիս մեծ խորհըրդոյ,
խորհուրդ ծածկեալ մեղ յաշանցաւ...

ԾԷ.— Էջ 476.— Աւետիս Ծմբնդեանն
Ե Յայտնութեան Բի. Այ. մերոյ.— Այսաւր
տուն է ծըննդեան, օ, Տեառն մերոյ եւ
յաշնութեան, աւետիս...

ԾԸ.— Էջ 481.— Աւետիս Ծմբնդեանն
Բի. Այ.— Ատոխ մի ելաւ ի Հրնդուտան,
օ, իմաստութեան զարուրեցան, աւետիս
...

Աստուած զայս տունն շէն պահէ, աւետիս,

ու զէն պահողն ապրած պահէ, աւետիս:
Թող ձեր սեղանըն բոլորի, աւետիս,
կտխան ի մէջն զինով լիի, աւետիս:
Ձեր բարեկամքն ուրախանան, աւետիս,
չարկամքն ի դուռնն պատառն, աւետիս:
Ալէլուիա, ալէլուիա, աւետիս,
բարչն ի կարաս երթաւ ու զայ, աւետիս:
Ալէլուիա, Տէր ողորմեա, աւետիս,
աւրհնեմք ըզտէրրն վերնական, աւետիս:

ԾԹ.— Էջ 488.— Տաղ Յումամու Մալ-
գաբէիմ.— Յուան քարոզըն Նինուէին...
— Տեա նաեւ յետոյ ԹԵ. ԶԶ:

Էջ 491.— Փռնի գծայմ Տաղիմ.—
Լուան զբարառ մարդարէին...

Ձմեկ աղաչեմ արտասուողին,

ես Առաքել երզող սորին,

զի լի սըրտով բոլորովին,

ինձ ասացէ՛ք ըզողորմին...

Կ.— Էջ 494.— Տաղ խիստ ոգոմելի
— Յաւուր յարութեան յորժամ որոտան,
երկինք եւ երկիր ի յահէն Բրիստոսի դո-
ղան...— Յ ա կ ո յ մ է զ ա յ ո յ ա յ
ց ե լ է :

ԿԱ.— Էջ 498.— Տաղ Յարութեանն
Բրիստոսի.— Այսաւր աւետիս մեղ նընջի-
ցելոցդ...

Յիշատակարամ Գրչի.— 1644

Էջ 500.— Փառք մանաստեր բերոր-
դութեան, Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սըր-
րոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս ամէն:

Շնորհաւք մանակային Աստուծոյ
կատարեցաւ սայ Տաղարանս ի աստուածա-
կոխ Սուրբ Գաղաքն յերուսաղէմ, ի դուռն
Սր. Յակոբայ, ի Թովակախ Հայոց ՌշԳին,
Հոկտեմբեր ամսոյ իԱին, ձեռամբ անար-
ժանիս ոմն եպիսկոպոս անուռ ուխտաւո-
րիս, ի խնդրոյ տէր Նիկողայոս սրբապա-
ր, քահանային, որ էր սպասաւոր Սուրբ յե-
րուսաղէմայ, եւ լուսարար լուսաբուղի
Սուրբ Գրեկոմանին Բրիստոսի, ի վայելու-
մըն անձին իւրոյ, զոր Տէր Աստուածն մեր
պահնացէ զինքն անվործ եւ անասան կե-
նաւք, ամէն:

ԿԲ.— Էջ 501, նոտրադիր տարբեր.—
Տաղ ճգնաւորաց.— Որ ցաղաւթից չնորճս
տուն...

ԿԳ. — էջ 502. — Տաղ Միմասայ. —
Երեմյանեա եւ Գրգարտին, քաջ ընկերաց
սուրբ Մինասին . . .

ԿԴ.— Էջ 504.— Տաղ Սուրբ Յակոբայ
— Անճառ միածին Հաւրն երկնաւորին...

Երդողի տաղիս եւ ըստացողիս,
տէր Մարտիրոսին ասացէք,

Աստուած ողորմի :

— ሲጠቀሙ ለጥያቄዎቻቸው ጥረት ይላኩ፡

4Ե.— Էջ 506.— Տաղ Դաւթի եւ Յա-
ննայ.— *Յիսուս Քրիստոս Հաւո Միածին*

42.— Էջ 511.— Տաղ Յակոբայ եւ
Յոհաննու.— Նոր լոյս յարկենայն վառեալ
Որդիքն Որոտման...— Ն երսէսի երգ:

Կէ.— Էջ 512.— Տաղ ջուր արհմել
առաջ.— Այսաւոր ձայնըն հայրական...

ԿԸ — ԷԶ 514 — Տագ Մնննդեան —
Արեւ լուսատու տաճար Աստուծոյ . . . : —
Ա-Ք :

ԿԹ. — Էջ 516. — Տաղ Մնրնդեան. —
Քրնկի ծառ(այ)իդ. Երման ես . . .

Հ.— Էջ 518.— Տաղ Մնրնդեան.—
 Աստուածածին քարեայ պատճառ...

ՀԱ.— Էջ 519.— Տաղ Մնրմդեան.—
Սեաւ եմ գեղեցիկ դուստր Նւայի...:

ՀԲ.— Էջ 521.— Տաղ Աստուածած-
Ռիկ.— Երկինք երկնից իմաց արարէք...

ՀԳ.— Էջ 524.— Տաղ Սուրբ Յովան-
Անսի.— Յովաննէս մեծ մարգարէ . . .

ՀԴ.— Էջ 527.— Տաղ կիրազուսի եւ
մօրն նարա Ուղիտայ.— Սուրբ Յուդիտայ,
դուստրք մեծադ...

ՀԵ.— Էջ 529.— Տաղ Տեառն ընդ ա-
ռաքի.— Դրիտտոս փառաց Թագաւորն . . . :

ՀԶ.— Էջ 533.— Տաղ Յուճաճ Մարգարէի.— Յունան քարոզքն Նինւէին...:

Հէ.— Ի՞նչ 539.— Տաղ Սուրբ Սարգսի
— Վրկայից Հանդիսից Հրաշալի Նեղու-
թեանց...

ՀՀ. — էջ 541. — Տաղ Բարեկեանունին
կիրակեօն. — Ճրագ մարմնոյս է իմ լաւ-
ւար . . . :

ՀԹ. — Էջ 543. — Տաղ Թեոդորոսի. —
— Խաղաղարար նոր Թաղաւոր... :

2.— Էջ 545.— Տաղ Կիւրդի եւ մար
նորաւ.— Այսպէս եւ մեք ցրնծամք տաւնիւս

2Ա.—Էջ 548.— Տաղ պանոսի ասայ.—
Ես եմ կորուսեալ, ոչկար...

2Բ.— Էջ 552.— Տաղ վեցերորդ Կի-
րակէիմ.— Յորժամ քոնաւոն կառարկէ...

29. — էջ 554. — Այլ տալ ասացեալ է
— Աղամայ ստեղծաւորն եկեալ յիւր պատ-
կերն ի տես...

27.— էջ 556.— Ողբ Սուրբ Աստուածամի.— Աստուածածախն սրբուհին, ամենօրհնեալ տիրուհին...

26.— Ի՞նչ 558.— Տաղ Երեւմտեմ Խաչի
— Հաւիկ մի պայծառ տեսայ աննրման...

22.— էջ 560.— Տազ Սուրբ Մանկանց
— Արթուր Գրաբար, բանին բանաւոր
ծիծռունք... — Ա-Ք :

24.— էջ 562.— Տաղ վարդերկառի.—
Այսաւր ցրեծայ լեառն թաթաւր....

ԶԼ.— Էջ 566.— Տաղ Հռիփոսիմեանց
Երջանիկ հոգիահրա, կոյսըն մաքուր...

2Թ.— Էջ 570.— Տաղ Սուրբ Աստ-
ուածածնի.— Ողջոյն ընդ քեզ Մարիամ...
— Թերի է, յաղորդ Թերթը ինկած ըլլա-
յուն:

2.— էջ 574.— Տաղ Գեորգայ.—
ՅԱՍՏՈՒԾՈՂ ՐՆԱՐԵԳԱՐ ԴՈՒ ՔԱՐԻ...:

Սխալամբիտ եւ արգէտ երգողի,
Նեարարենց սուտանուն Յակոբի,
Մովսէսի այս բանին խնդրողի,
Հաւատար ասացէ՛ք ողորմի՛ւ — 8 ա-

Կ ո Ր Ե Վ Ի Ն Կ Ն Պ Ո Ս :

ՂԱ.— Ի՞նչ 577.— Տազ Ձեռնագրու-
թեամբ.— Տարվացեալ ըզմանամբ Տէր Յի-
սուս... — Տ ե թ Ս ն ա ֆ ֆ ե ա լ ա գ ե
տ ե թ Ս ն ա ֆ ֆ ե ա լ է :

ՂԲ.— Էջ 583.— Տաղ Ձեռնադրու-
թեամբ.— Ի ժեծի հրաշափառ հանդիսիս...
— Ի տ է ր Ա ռ ա մ բ յ յ յ :

29.— էջ 586.— Ողբ ասայ.— Եկայք
այսաւր եղբայրք ափէն. . . — Երգ Ա—
րիստակէսի:

27.— էջ 590.— Տալ մեղեցիկոց.—
 Յիշեալով զաւր մահուն սիրտ իմ սասանի...
 — Եւ ու ք եւ Վաքարեան եւ
 ալ յ:

ՂԵ.— Էջ 593.— Տալ Խաչիլուքեանն
Քրիստոսի.— Քրիստոս փառաց Թագաւոր,
եկիր ի խաչ ելանել...

1418

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

նկարագրողի թիւն։ —

Ծաւալ 16.5×11×2.5: էջք 375: Հանդամանք բաւարար, Թուղթ հասարակ: Գրութիւնն ամբողջովին սեւ մեկնեալ, միասին, 25 տող առհասարակ: Նոտրագիր: Համառօտագրութիւնք առատ: Կաշեկազմ բայց յայտնի։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

Էջ 1-4, դանազան մանրութիւն: Հետագայ տողերը լուսանցքի վրայ, տարբեր գրէն։ — ԽՆԼԱՊԱՐ ԳԺՈՂ ՎՐՔՈՅ ՂՐԱՐԻՆ Եւ զԼԱՐՆ ՆՈՒԿԱՆԱԿԱՆ ՆՈՒԿԱՆ Է, ՎԱՆՈՂԻ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ԼԵՀԱՅՈՅ ԶԱՐԱԿՐՈՅԻՆ ՂՐԱՐԱԲԱՍՏԻԿՆ Եւ ԿՈՄԱՅԱԾԻՆ ԲԱՆԱՆ ԱՌԵԱՐ Եւ ՆԵՐ ՂՐՈՅՍ ԵՂԵԱՐ Է ԽՐԲՈՒ ԶԱՐԱԿԻՐ ԲԱՂԵՂ ԱՌ ՆԵԿՐ ԲԱՐԵՐԵՐՈՅ: ՈՒՐԱՄՆ ԽՆԵՂԱՊԱՐԱ ՂԱ ՀԱՅԷ, ԿԻ ՈՇ ԹԷ ԲՆԱՐՔՆ ՈՐԲ ԿԱՆՆ Ի ՍՄԱ ՆՆ ԼԵՀԱՅՈՅՈՅ, ԱՅՂ ԿՈՄԱՆԱ Եւ ԱՅՆ Ի ՄԵՐԺ Ի ՎԵՐՇՆ ԿՐՔՈՅ ՀԱՊՈՂԱԿԱՆ ԼԿԱՆԱԿԱՐ ԲՆՈՂԷՄ ՀԱՅՈՅ:

Նն ի սմա եւ բանք ուղղաչափիլ, որք յուրիլ վարդապետաց (Սր. Եկեղեցւոյս Հայաստանեայց ընդունակ) սրբազան հարց անտի Կրեցեալք, բայց խնայարս այս գծօղ Կրքոյս Կրքիւն Եւ Կարն անկտնազան տողեալ է ի սմին՝ կարճմտութեամբ:

Էջ 5.— 1.— Առաջարանութիւն Եւ Հաւաքումն սրբոց առաքելութեանց, որ է քաղուած սահմանալ սրբոց Հայրապետաց ի Հին Եւ ի նոր կտակարանաց վասն չափն Եւ օգտութեան Հաւատացելոց ի Բրիտանոս:

Էջ 19.— 100.— Զի ասէ Սենեբայ Թէ մեղմայոյն հրամայողին զիւրեաւ հնազանդին:

Էջ 28.— Ջերանիմոս ասէ. Լաւ է երգիլ Ա սաղմոս Կուրաճութեամբ որտի քան Կրստի Սաղմոս տաղտկութեամբ Եւ հնդկութեամբ:

Էջ 35.— Օգոստինոս ասէ Թէ առանց խողաղութեան ոչինչ է բարի մանեակին,

վասն այսորիկ մանեակեան բաղձան բաւարան, նոյնպէս Եւ խաղաղութեան:

Էջ 39.— Պրօֆէր ասէ. Հպարտութիւնն ոչ միայն է մեղք այլ Եւ պատճառ մանայն մեղաց. քանզի ոչինչ մեղք կարէ լինիլ առանց նորա:

Էջ 45.— Սենեբայ ասէ. Մեղմայոյն հրամայողին զիւրեաւ հնազանդին, քանզի ապտամբ է սիրտ մարդոյն:

Էջ 90.— Պեղիտարդոս ասէ. Ճանապարհորդք ի տունն Եւ ի Հայրենիս իւրեանց Կտոնալ փութան, իսկ իմաստունքն ի խնայ Եւ իմաստութիւն փութան:

Էջ 91.— Արիստոտէլ ասէ. Որք ի վերայ բազմաց անկողնն՝ ի բազմաց երկնչին. զի ուսմէ մանեակեան ոտքսն Եւ ինքն մանեակեանց սարալ:

Էջ 96.— Սոկրատէս ասէ. Այնպիսի լեր առ ծնողս բո, որպէս լինիլ առ քեզ որդիս բո:

Էջ 147-160, գառարկ:

Էջ 161.— Այս էն անուանք քաղաքացն առ որս Կրեաց Սր. Առաքեալն Պօղոս ըրթու իւր, այսինքն, եօթանց քաղաքաց:

Էջ 162.— Անուանք քաղաքաց բոտ հրեւոմն կոչեցեալ. — Աւետեաց երկիրն, որ է Երուսաղէմ...

Էջ 166.— Պատմութիւն Սրբոյն Մարիամո Մաղպաղենացոյն — Երանուհին Մարիամ Մաղպաղենացին, ըստ մարմնոյ էր ծնեալ աղեական տունէլ...

Էջ 181.— Գրիգորի աշակերտի Թահանու Որոտենցոյ, Եւ քաղ զիտապետի, Համառօտ Հաւաքումն յԱռաւել Գրոցն Սողոմոնի...

Էջ 197.— Վասն կոապաշտութեան Եւ կախարդութեան որ առնեն աշխարհի — Կոապաշտութիւն սկիսին Եւ մայր Լիւն ամենայն չարեաց...

Էջ 203.— Պրօֆէր իմաստասիրի Տարոնեցոյն ընդդէմ Գաղիկթոնի — Աստուա-

ծային մեծն առաքելոցն, բերանն աստուածային, փողն Տարսոնացին, Պօղոս զրէ... էջ 219, դատարկ:

էջ 227.— Երկուստանն պարզեւք զորս տնէր մարդն եւ կորոյս:

էջ 238.— Յաղապս Պատմութեան սուրբ եւ աստուածային իւղոյն...:

էջ 244.— Սեպտեմբերի Ժէ, Վարք ձղնաւորին Վարկապապայ եւ սուրբ արեաներն Քրիստոսի:

էջ 254-274, դատարկ: Նոյնպէս 281-285:

էջ 289.— Յաղապս մեծահանգէս եւ տիկեղբայրամար չորեքն սուրբ ժողովույրն...:

էջ 290 եւ 291 բխլիւն թերթ մը կտորուած է:

էջ 291.— Ի Սրբոյն Կիւրդի եպիսկոպոսի Աղեքսանդրի առ բարեպաշտ թապաւորն Թէոդոս, Յաղապս ուղղափառ Հաւատոյ սրբ Տէր մեր Յս. Քս.— Ակոյ Ած. Կոյսի եւ բոլորիցն Տէր ըստ Գրոց...:

էջ 293, դատարկ:

էջ 294.— Թէոդորոսի Գիրն.— Ի թէ պրկեօք ընտրելն յընտրելուն էստ, ընտրէ...:

էջ 296.— Ձաթ եւ աստանալահան հերձուած չիք Ստեփաննոսի Լեւացոյ վարդապետի աստցեալ.— Ոյ ոք տղիտանայ զտարբերութիւն ի մէջ անձինն եւ բրնտթեան յոյժ մնասի...:

Ծանօթ.— Չակերտուած բառերը ուրիշի մը կողմէ աւելցուած են յուսանցքի

վրայ.— էջ 304, ստորին յուսանցքին ալ կը կարդացուի հետեւեալը. «Ոյ կոյր չիք ըմտեփան Լեւացի, կամքս զի սրբազան Հարց ուղիղ դիտաւորութիւնն ըստ զո թիւր զիտաւորութեանդ կցորդել Հաստատելով ի Քս. Բ կամք Բ ներգործութիւնն եւայլն, ըստ նախնոյն զո նկատորի...»:

էջ 306-317, դատարկ:

էջ 318.— Պատասխանի սրբոյն Սահակայ մեծին վաղերայի թխտոյն Ստեփաննոսի.— Ահա ծանուցանեմ ձեզ զհաւատն ուղղափառ ի սրբոյ տառքելոցն եւ ի Սրբոյն Գրիգորին մերձ Լուսաւորչէն...:

էջ 347.— Երկ երկոյն Սողոմոնի:

էջ 362.— Է բան խօնցաւ Տէրն ի Պանչին, է չարեաց փրկեաց յմեզ:

էջ 367.— . . . ՌժՀԵ [=1726] վաղջանցաւ Աստուածատուր կաթողիկոսն, եւ Էնկուրի առաջնորդ Զէյթինցի Կարապետ վարդապետն օծեցին Ստամպոլ կաթողիկոս, ի փետրվարի Իէ, Որ զօրէնի կիրակին, Եւ զնոյն տի Վարապայ Պանչին զմեզ օծեց եպիսկոպոս Սուլու Մանաստր եկեղեցին Սրբոյն Գէորգայ:

էջ 370.— Թոյին ՌժԾԱ [=1702] տմի վաղջնեցաւ մեծ վարդապետն, տյսինքն Արղար Սահակն, ի Ուշիլիսէ վանքն, ի Վարդապետի կիրակին, էջ ի զիւր հանդստեան իւրոյն:

էջ 371-372, դատարկ:

էջ 373-375, զանազան մանրութ.— Շատ մը մանր հատուածներու յիշատակումը յանց ըրինք:

1419

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Ց

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւայ 16×11×2.5: էջք 284: Պրակք Ա-Ձ (էջ 19-114): Հանգամանք բաւարար: Թուրք հասարակ: Գրութիւն՝ խորադիրենբը եւ գլխադիրենբը կարծիք, մնացեալը սե մելանով, միասին, 16-22 տող: Նորագործ: Կաշկաղձ անարուեստ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ, Կան բանի մը դրք-չափորձեր:

Ա.— էջ 3.— Պատմութիւն չարչարսն Ուղ իւրեղն ի դժոխս քէ որպէս են.— Յարուցեալ Աստուածածին մայր Տեառն մերոյ Յի. Քի. Էլ ի լուսոն Զիթենեաց, եկաց յա-

յորթս վասն ամ. հաւատացելոց...

Բ. — էջ 17. — Ցանկ, Ա-ԻՁ Գլուխներ:

էջ 19. — Կանոնք եւ սահմանք Սբ. Առաքելոյն թաղեցոյն. եղեալ հարցումն. — Որպէս պարտ է Եպիսկոպոսին լինել եւ կալ ի տեսութիւն եկեղեցւոյ...

Գ. — էջ 58. — Կանոնք եւ Սահմանք Սբ. Հայրապետին Սահակայ. — Պարտ է քառասունք տալ մեռելին...

Դ. — էջ 64. — Եւ արդ այսպէս է խրանաւորին:

Ե. — էջ 74. — Վասն Ազգայեցութեան հարցման գործ պարտն կայի...

Զ. — էջ 78. — Խրատ եւ Քարոզ վասն Կիրակէի:

Է. — էջ 95. — Վասն դատաստանի գրքաց, մեծին Սահակայ եւ Բարսեղի եղեալ, փոքր ի շատէ գրեցաք աստ վասն եկեղեցականաց:

Ը. — էջ 99. — Վասն Քահանայից առնելոյ զպատուս ի ժողովրդացն:

Թ. — էջ 103. — Յաղակս Երդման:

Ճ. — էջ 105. — Յաղակս սուտ վկայից:

ՃԱ. — էջ 107. — Յաղակս Յիշմեցաստի:

ՃԲ. — էջ 112. — Վասն Ազօթիցն Հայրման:

ՃԳ. — էջ 115. — Աւարտ վասն Առաքելութեան ասէ:

ՃԴ. կը պակսի. ըստ մանկին պիտի ըլլար. «Վասն արձակման կնոջ»:

ՃԵ. — էջ 121. — Հարցումն. Զինք է այս Գ քառասուն նաւակաւորքս զի ոչ գոյ մաս յկերութիւն ի մէջ քրիստոնէիցս:

ՃԶ. — էջ 127. — Կանոնք Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին:

ՃԷ. — էջ 159. — Վասն Խոստովանութեան:

ՃԸ. — էջ 176. — Մեղք սիրտին Եւ առողջի...

ՃԹ. — էջ 179. — Ազօթք Սրբոյն Եփրեմի հորին ասացեալ. — Տէս Տէր զտառապանս իմ...

Ի. — էջ 242. — Աղօթք Ներսէսի Սրբորոյն, վասն զողի եւ հարածեաց որ ոչ կարեն մերձենալ ծառայիս Աստուծոյ այս առնուն...

ԻԱ. — էջ 245. — Վասն Աստեղաց ցորանալոյ:

ԻԲ. — էջ 246. — Յաղակս Շարժման, որ է ցուցակ:

ԻԳ. — էջ 248. — Սրբոյն Կիւրղի Հայրապետին ասացեալ, Թէ զինք լինի. — Եթէ կաղանդն ի կիրակի լինի...

ԻԴ. — էջ 249. — Այս է լար աստղն, զոր յայտնեաց Ած. Յեռույն քահանային...

ԻԵ. — էջ 250. — Ամսոց ամ. եղանակաց: Այսինքն. «Վասն Խաւարման Լուսնին»:

ԻԶ. — էջ 273. — Գիր ածման ցորենոյ...

ԻԷ. — էջ 275. — Աղօթք մեծին Ներսէսի, ի ժամ վաղճանի ասացեալ:

էջ 281-284, դատարկ. բայց կան բազմաթիւ գրչափորձեր:

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի. — էջ 159. — Քրիստոս Աստուած, քստուրբ ծնողին բարեխօսութեամբն ողորմես յատացողի գրոյս:

ծաւ մասամբ յուսանցքի վկայութիւնները կարմիր, մնացեալը սևև մեյանոյ, միասին, 20 տող: Նոսր չեղագիր: Համառոտագրութիւնք սովորականէն աւելի: Կաշեկազմ տախտակեայ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ . —

էջ 1. — Երեւեցամ Ոջամ յերկինս, եւ տեսաւսիկ վիշապ հրեղէմ մեծ, որոյ էին զլուխ է. եւ եղջիւրք ժ. եւ ի վերա զլիւն ճորա խոյր է. եւ տուտն ճորա քարշէր զԳմասն աստեղաց երկնից, եւ ընկեաց զնոսա յերկիր. ի տեսանել Յօհաննու. — Ասէ էւ Սողոմոն թէ ի նախանձէ բանասարկութիւն Լմուտ մահ յաշխարհ: Զի որպէս ի Քրիստոսէ զա կենդանութիւն, ճոյնպէս եւ ի սատանայէ զա մահ... — Հմտ. թիւ 965. Գ. Հատոր, էջ 530:

էջ 92. — Վեցերորդ Գլուխ վիշապիմ է Որովայնամոյութիւն, եւ սայ է բերան եւ դուռն ամ. մեղաց...:

էջ 212. — ...Իսկ է չարիքս այս համեմատին է զպարտութիւնն. Հպարտութիւնն՝ ստիճոյ, նախանձն՝ շան, բարկութիւնն՝ զայլոյ, ծուլութիւնն՝ իշոյ, ազաւութիւնն՝ ունոյ, որկրամոյութիւնն՝ արջոյ, զղջախոհութիւնն խոյի:

Յիշատակարամ. —

էջ 214. — Շնորհօք Սր. Ողոյն եւ րաբխագութեամբ Սրբուհւոյ Աստուածածնին վերջացաւ (ի) է Մովսէսեանց զիբքս այս, ի թուով Տեառն 1711, եւ յամենան յունիսի ժԳ, ի դուռն Սր. ինչ յեղեցոյ, վայելուչ քաղաքին Վանատիկու, եւ ի յարամեանս թուոյն Ռձկին:

Եւ Լս նուաստացունեղ ծառայ ամենեցուն Յովսէփ էրէցս յանդիմանացի ստորագրեցի հանդերձ աղերսիւ հարց եւ եղբարց, զի դոր ինչ պակասութիւնք իցեն աստ ի մէջ զրդիս ամենից կողմանց, ներկ իմում աւարժանութեանս, զի իմ ջանքն այս է, ով պատուելի սրբելիք իմ: Այսպիսի յաներևոյթ զիբք ուր եւ դտանիքիմ, փութով օրինակել, վասն իմում աղդին պայծառութեան: Եւ իմ պտուղն ալ եղիցի մին Ած. ողորմի:

Եւ սորին յատալին մասին զիբն, տալեկերտն իմ Ըստամպոյցի Աստուածատուրն զրեաց, եւ ոյ կարաց ի կատարն հասուցանել. այլ զմնացելոց թերխն մեք լցաք բոտ կարողութեանց մերոց: Եւ ի զրա բանիս տացուր զհուրութիւն եւ փառս ամենասուրբ Երրորդութեանն Հօր եւ Որդոյ եւ Ողոյն Սրբոյ, ամեն:

էջ 216, զատարկ:

1421

Ա. — ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԶՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. — 10

ՊԵՏՐՈՍ ՎՐԴ. ԹԻՖԼԻՍԻՍԻ

Բ. — ԿԵՐԱԿՈՒՐ ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ. — 3

Թրգմ. ՎԱՐԴԱՆ ԿՐՈՆԱՌՐ

Տեղի

1744

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . —

Մասալ 15.5X9.5X2.5: էջ 312: Պրակք ժ+Դ: Հանգամանք շատ լաւ: Թուղթ հասարակ, Գրութիւն՝ խորագրերներ, բակցրնատողներ եւ զխաղիքներ կարմիր, մնացեալը սևև մեյանոյ, միասին, 21 տող:

Նոսրագիր վարժ: Համառոտագրութիւնք բառական առաւ: Գունաւոր զարդագիր իւրաքանչիւր գլուխի սկիզբը, առաջին մասին մէջ: Գունաւոր զարդագիր, յուսանցադարդ եւ զլիազարդ էջ 7, 239: Կաշեկազմ խառն-թաթեայ զծաղարկ:

Ա. — ՎԱՐԿ. ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ

էջ 1-2. դատարկ:

էջ 3. — Գիրք ար կռչի վարդապետութիւն շնարատութեամբ. որով իմաստնանալով մարդ ճանաչէ դժուրութիւն իւր եւ կանխ իմաստուն եւ զղաստ: Շարադրեցեալ ի Պետրոսէ վարդապետէ Թիֆլիզեցւոյ, յԱմբ. Տեառն 1722, ի Վէնէտիկ:

էջ 7. — վարդապետութիւն շնարատութեամբ Առաջմերորդ:

էջ 219. — վախճան յամբ Տեառն 1744:

էջ 220. — Յամկ Գրքոյն վարդապետութիւն շնարատութեամբ:

էջ 222-232. դատարկ:

Բ. — ԿԵՐԱՎՈՒՐ ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ

էջ 233-234. դատարկ:

էջ 235. — ձակատ. —

Կերակուր փառամայից, նախապատրաստական առ սեղան սրբապանի բնմին ածանցեալ ի լաթինականէ լեզուէ, յամբ Տեառն 1677, ի Լէպոզիս, ի փոստ մեծապոյնո Այ. եւ Էրանուհւոյ Կոստին Մարիամոյ:

էջ 236. — Սիրեցելոց եղբայրք ի Քս. պատուելիաց քանամայից ռզընոյ. — Զհուրն դարկեցեալն ի Քրիստոսէ յերկիր, ցանկամ բորբոքել յոգիս ձեռն...:

էջ 239. — Յազագս արքայականի արժամապատուութեամբ քանամայից: Գլուխ Ա. — ի դրաւորականութեւ եւ բնութեանականութեւ օրինի...:

էջ 307-312. դատարկ:

1422

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆ – ԲԱՌԱԳԻՐՔ

(ԺԷ. ԴԱՐ)

ՆԿԵՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Ծառալ 15.5×10.5×4.5: էջք 618: Պրակք ԺԶ+ԺԳ: Հանդամանք յոյժ ցաւալի. որդեակեր շարաշար: Թուղթ հասարակ: Դրութիւն ալաղան: Կաշեկազմ տախտակեայ զրոյմաղարդ: Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիզբը երկու թերթ, դրութիւն եղծւած. վերջը երկու թերթ, փոքր երկաթալիւր անկիւնաւոր, մասն Ձեռնադրութեան Մաշտոյի: Բեխ. Կանոն Յորժամ Սարկաւազ Ձեռնադրեան: Կնիք հակթաձեւ սեւադրորոշմ, ընկղողութեւ վարդապետ, էջ 6, 75, 426, 441, 605:

Ծանօթ. — Յօրինակեալ է ի Կիպրոս կղզւոյ ձեռամբ Զօրայ Սարգիս վարդապետի, ի Սր. Մակարայ Անապատին, ի Թվ. ՌժժԲ-ՌժժԳ (1663-1664) ի պատր. Աստուածատրոյ եւ պաշտօնատարի իւրոյ Եղիազար վարդապետի, եւ յառաջնորդութեան Սր. Մակարայ Ուխտին Գր. վարդապետի Զուգարեցւոյն (Տ. Սաւալանեան, Ճուշակ, էջ 835):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

էջ 1-4, միասին, մանրատառ յոյժ, մամանակադրական նոթեր, եւայլն, քաղութեւ ծանօթ հեղինակներէ, խառնակ ձեւով, առանց դասաւորութեան:

էջ 3. — Մինչ ի ՊԼԲ ամն եկաց Թու. մայ վարդապետն Մեծոփեցի, եւ արար զԱղօթամատոյցն ստոյղ, եւ զՊատմութիւնն Լանկթամորին, եւ փոխեաց զկաթողիկոսութիւնն ի Սրայ իշխանին, զողանալով զԱՄԻ. եւ նոր կաթողիկոս Կիրակոս անուն, եւ այլ հիւտեմ...:

ՁԻԱ ԹՎԻՆ Արիստակէս կաթողիկոս էջմիածնին...:

Ռեմ, Աղարիս կաթողիկոս, հիւտեմ Թէ Սրայ, Թէ էջմիածնու...:

ՁԶ, Սարգիս կաթողիկոս էջմիածնա, Ժ. ամ. աւելի կամ պակաս:

էջ 4. — Տէր Միխայիլ Այրիվանեցի զԱստուածաշուշնչ գրեաց ՁԼԲ ԹՎԻՆ, բազում բան ի հետն...:

էջ 5-89, Երկսիւն, բարբառք:

Ա. — էջ 5ա. — Վառնակամ վարդապետի ասացեալ Բամ իտաւտալի ի պարծանս ուզգիս մեր. — Կենսարուի Սուրբ Աւետարանն զԹաղէոս զմեք Առաքեալն յԺԲիցն է սակ. . . :

Մամրատառ Ոթեր. ստորին լուսանցքներուն վրայ:

էջ 5ա. — ՊնԴ, Սարգիս Վարդապետ ի վան:

էջ 6. — ՌԵԸ [=1606] Թիին սոյն մեծ, վայ ինձ թէ ինչ պէջ. Հայոց աղիւս. և ի սոյն ամի վախճանեցաւ Մարտիրոս Հիդանցի Վարդապետն և. որդին տէր Գրիգորիս իմաստուն ծաղկարարն ի մէկ ամիս, և սույ եղեւ մեղ:

էջ 7. — Ի ԶԴԲ Թիին Թարգմանեցաւ Արքեպիսկոպիտի ի լատին բարբառոյ ի Հայո, միջնորդութեամբ Փրա Պետր Փոսանկ Լպիւկոպոսի, և Յակոբ Հայ վարդապետի, և Յոհան վարդապետի Քոնեցոյ:

Բ. — էջ 8բ. — Այլ բամ լուարուք ի վառնակամէն, զի ի պէտս մեր է ասացեալ, և ի լոյս հոգւոց մերաց իմաստութեամ մըտաց. — ԶԲՆ է ճրարալուցին լուսանկն . . . :

Գ. — էջ 9ա. — Վարդապետ Վարդապետի հագեցեալ և պիտանի առտաւածային զանգիւն տեղի է ասացեալ. — ՈՐ Կերպարան ծառային . . . :

Դ. — էջ 9բ. — Այլ ճաշակ Բեզ ի վայրի մրգաց. Սահմամք մասամբ պէտպէս շարժմանց, ի պայծառութիւն մտաց. բայց է ի պէտք ուսումնասիրաց. զանկերագին այս մէկ իրաց, վայ է ճոցա յամէն դիմաց, բայց գիտ յիշեալ դու ամսոցա. — Բնու. Թիւն է սկիզբն շարժման և զազարման . . . :

Ե. — էջ 12ա. — Եթէ կամիցիս դիտել զարարչութիւնն որ եղին ի սկզբանէ արարածոցս. — Յառաջին ենթիք փոխեցաւ . . . :

Զ. — էջ 15ա. — Սրբոց վարդապետաց Հայոց Մովսէսի և Դաւթի Հարցմունք ընդ երկարմակ չարափառսն. — Որդիք լուսն և յերին Սիոնի, տեսանեմ զմեզ ապօր. . . :

Յիշատակարան. —

էջ 14բ. — Եւ արդ լետ ժամանակաց զրեցաւ զիբէս այս ի թուականիս Հայոց յետաճանախն ու յիշն . . . :

Բ Ա Ռ Գ Ի Ր Գ. — 3

Երեմիա Վրդ.

է. — էջ 15ա. — Համառոտ դամարու. մըն և լուծումն բառից յիշատաւածային: Գրոց, ուսմանէ յերեմիայէ Մեղրեցոյ. — Ա. — Բառք ի Գրոց Արարածոց. — Խաւար. մուրն կամ մէկ . . . :

էջ 89-318, Երկսիւն, Նուարդիւր տնարուեստ:

էջ 97բ. — Բառք ի Գրոց Ղևտացոց:

էջ 121բ. — Բառք ի Գրոց Թագաւորութեանց Առաջին:

էջ 144բ. — Բառք Մակարայեցոց Երկրորդ Յիշումն:

էջ 216ա. — Բառք ի Գրոց Գործոց Առաջինց:

Ը. — էջ 230բ. — Անուանք Քաղաքաց. — Դրին քաղաքն ի Նախընտան յարեմտից կողմէ. Կարս, որ է Ղարս . . . :

Թ. — էջ 240ա. — Խոսք առականորդ վասն ուրախութեան, Այսինքն, ճաննելու. կըք թուարանականք. — Եթ խղիւղներ են. վերջինք Թերի կը մնայ, վասնզի ԺԱ պարակին առաջին Թերթը միայն պահուած է, իսկ ԺԲ պարակը ամբողջութեամբ կը պակսի:

Ժ. — էջ 243ա. — Բառքիբք Հասարակ բոլոյց, ալբուրեանց կարգաւ:

էջ 269բ. — Կակից, դոյակից:

էջ 268բ. — Մասկէլ, ծամել, կամ կակրցենել:

էջ 291բ. — Ռարի, վարդապետ: Ռահ, ճամփայ:

էջ 301բ. — Քրքում, զաֆրան: Քրէ, քուրայ:

էջ 301բ. — Արբան, կոոց, կոոց տուն:

էջ 303բ. — Դաղը, ոչ ցուրտ և ոչ տաք, այլ միջին:

էջ 308բ. — Պատիճակել, ի բաղուժ կերակրոցն պարպատել:

էջ 310ր. — Քերթող, քերական, Քուստիկ, քաշիկ :

էջ 310ր. — Բառք փլոնի :

ԺԱ. — էջ 317ա. — Թարգմանութիւն պարսկէ բառից ի վարդան Գրոց :

էջ 319-324, մանր բանք այլապան զրութեամբ :

էջ 324. — ... և աշկերտն Սրապիոնի Բարսեղ Սասնայ, և աշկերտ Պետրոսի Զաքարիա վարդապետի, և այլք բազումք ժողովուրդ և երեսելիք, որ և մեկ բարեխօս լիցին տո Տէր ամենայն ժամ, և ևս պծօղիս եղիցի մասն անպիտան Զոլախիս :

Բ Ա Ռ Գ Ի Ր Ք. — 13

էջ 325-613, Երկարն, բոլորգիր. նըսայ վնասուած ցեցերէ :

ԺԲ. — էջ 325ա. — Արքամայ, քար որոյ երկրպագէին, կամ կռոց տուն, կամ լայպալիք, կամ լուացման տեղիք :

էջ 364ա. — Բարաց, բլուր :

էջ 378ա. — Գաղղա, երկիր պարարտ :

էջ 389ա. — Դարբիւր, զրօշուած, կամ դյուի, կամ սրբութիւն սրբոց :

էջ 400ր. — Երկնոս, ապանոս փայտ :

էջ 411ր. — Երօսօղիմ, տաճար խաղաղութեան, կամ տեսութիւն խաղաղութեան, կամ տեսութիւն կատարեալ :

էջ 431ր. — Թաթաղուն, լի, կամ պտտորուն :

էջ 436ր. — Թմրատ, ցեցոտ, կամ Ժրնծոտ :

էջ 438ա. — Ժստ, խծուծ, որ է խակ, կամ խծիծ :

էջ 440ա. — Իազդան, փարսախման աստուածածան :

էջ 447ր. — Լարամ, սպիտակ, կամ պայծառ :

էջ 491ա. — Լարամս, իմաստաւէր, Լարան, սպիտակութիւն :

էջ 510ա. — Յարեթ, պղնձկութիւն, կամ լայնութիւն :

էջ 532ր. — Շարապիլ, յարմարել :

էջ 547ա. — Չաւէնայ, որկուլովն բովանդակ, չոր, Զաման, պիտծ :

էջ 558ր. — Չալախամ, դաւա զուշի, Զալ, ջոկ, կամ սուրուն :

էջ 585ր. — Տարատ, միջօք չափ կամ բարձիւք :

էջ 595ր. — Բարբա, չայր մեր :

էջ 596ր. — Տախ, մացաս, կամ տնտառ :

էջ 605ա. — Բարալիլ, ձեռն Աստուծոյ, Բարեր, ստութիւն :

էջ 607ր. — Քերտոն, լծակցութիւն կանանց, կամ ընկեր, կամ զօրութիւն, կամ յալոնութիւն, կամ տեսիլ, կամ տեղի, կամ ի յորից :

էջ 611ր. — Օրատիւս, ծառայ Տեառն :

էջ 613ա. — ... Օրովիդ, բանճար վայրի Օցտօղ, քճճօղ :

էջ 613ր, նոտրագիր. — Աւետեաց երկիրն երուսաղէմ է... :

էջ 615-617, միասին, նոտրագիր. — Նշամագիթ կամ սղագրութիւնք շուրջ 300 բառերու, այսուրեանական կարգով :

էջ 617, ստորոտը, նոտրագիր անհարթ. — Թվին ՌձճԶ [=1717]ին, Սր. յնրուսաղէմայ ըխաւորք Լկին ի Մանիւս, մայիսի Իձ օրն, Զ երորդ կիրակի էր Յնանց :

Յիշատակարամ. — 1664

էջ 618, նոտրագիր. — Գիտութիւն լիցի սրբազանիցդ վասն բուրաստանիս, զի կարի իմն աշխատեցա վասն բառից զանազանից զրոց Աստուածաշնչից, և այլոց մատենից աստուածայնոց, որ և շնորհիւ Աստուծոյն իմոյ Յի. Քի. զտի և զծագրեցի Աստուծով բազումս, որ և թվով եղև լից բառք ի տփիս, լաւ և ընտիր և յիստակ բառով, վասն զիւրիւ հասկանալով ընթերցողաց տեսող և սիրելեացդ իմոց բանաւիրացդ համայնից : Վասնորոյ զեղբայրութիւնդ մեր աղաչեմ բոլորով սիրտի տալք որդմի ինձ պաշտանատարի բնաւից դեմոզացդ, իրբև սապխարիս նոյնոյ Տեառն իմոյ Յի. Քի. և ձերումդ անպիտանոյ, որ և եղև զրա սորա յառաջ և յետոյ թվին ՌձժԳ, ի մայիս ամսուն ի ԺԹ, ի հայրապետութեան Սր. երուսաղէմայ ի տէր Աստուածատուր աստուածաբան Լրից երաւեալ հայրապետին, և պաշտօնատարին իւրոյ

նշխարար վարդապետին, և Սաւրբ Ուխտիս
առաջնորդութեանն տէր Գրիգոր աստուա-
ծուանց վարդապետին առ Քո. Հանդուցե-
լոյն: Էր առնս Աստուծոյ ի քաղաքէն Զո-

ղայոյ, աշակերտ առն Աստուծոյ՝ Խաչա-
տուր վարդապետին Կեսարացոյ, յոյժ զիտ-
նակի և Հայոց Թարգմանչի: Երիցոգ լի-
ցին ի Քրիստոսէ յեղեալ, ամէն:

1423

ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ ՄԵԿՆՈՒԹԵԱՆՑ

Գ Բ Ի Գ Ո Ր Տ Ա Ք Ե Ի Ա Ց Ի

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 16×10×3.5: Էջ 384: Հանդա-
մանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրիչ եղեկիէլ
երկց: Գրութիւն՝ խորագիրները և զխա-
ղիրները կարժիր, մնացեալը սեւ մեկանով,
միասիւն, 20 տող: Նոտրադիր: Համառո-
տագրութիւնք առատ: Զարգալիր, լուսա-
ցաղարզ և զլիաղարդ՝ կարժարդիծ, էջ 5,
13. սեւագիծ՝ էջ 158, 188, 272: Կաշեկաղժ
տախտակեայ դրոշմաղարդ: Ստացող՝ Թո-
րոս վարդապետ:

Ա.— ՄԵԿՆ. ԱՌԱՎԱՑ.— 15

էջ 1-4, դատարկ:

էջ 5.— Յանկ Առակացն Սողոմոնի:

էջ 13.— Գրիգորի եռամեծի, աշակեր-
տի Յոնաննու Որտմնեցոյ, և քաջ յիտա-
պետի, Համառոտ Հաւաքումն յԱռակաց
Գրոցն Սողոմոնի, ի յուսաւոր բանից մեծի՝
Ներսէսի:

Բ.— ՄԵԿՆ. ԺՈՂՈՎՈՂԻ.— 14

էջ 158.— Գիրք Ժողովողին: Աւգմես
իմա Միածին Որդի.— Որպէս յայտ է ի
Մեկնութիւն Մեծին Ներսէսի...:

Դ.— ՄԵԿՆ. ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ.— 14

էջ 188.— Յաղագս իմաստութեանն

Սողոմոնի.— Իսկ վասն իմաստութեանն
Սողոմոնի ոմանք զայնթակեցան վասն կրթ-
կին պատճառի...:

Դ.— ՄԵԿՆ. ԵՐԳՈՑ ԵՐԳՈՑՆ.— 18

էջ 285.— Յանկ է առաջիկայ լուծմանց
Երգ Երգոցին:

Յիշատակագրութիւն Գրչի.—

էջ 271, ստորոտը, կարժրատառ.—
Զմեղաւոր գրիչս ամարժան Նզեկիէլ Կոչեց-
եալ էրէցս յիշեցիք ի Քրիստոս:

էջ 272.— Համառոտ Հաւաքումն ի տե-
սութիւն Լուծմանց Երգոց Երգոյն, աշխա-
տասիրեալ Գրիգորիոս Կեսարացի, արի և Եր-
ջանիկ հոռետորի և քաջ փիլիսոփային, ա-
շակերտի եռամեծին Յոնաննու Որտմնեցոյ,
ի յուսաւոր բանից վարդապետին վտրդա-
րայ:

Յիշատակագրութիւն.—

էջ 379.— Եւ ամենայն աշխատողացն
ի սմա, երջանիկ և լուսաւոր վարդապետին
վարդանայ, և խնդրողացն, և Համօրէն
աշխատողացն ի սմա, ուսուցչացն և ուսու-
ղացն, և ստացողի զրոյս Թորոս վարդա-
պետին: Եւ դժողի սորին, մեղաւոր եղեկիէլ
Էրէցս յիշեցիք ի Քրիստոս, ամէն:

էջ 380-384, դատարկ:

1424

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաս 16.5x12x2.5: էջ 230: Պրահայի Ա-ի (էջ 1-86), Հանդամանք բառարան. լուսանցքները մասամբ ցեցակեր. նորույթիւն կրած: Թուղթ բամպակեայ: Գրույթիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը եւ գլխագիրները կարմիր, մնացեալը սեւ մեղանով, միասին, 25, 30 տող, Բոլորգիր ոչ միատեսակ: Համառոտագրութիւնք առատ վերջին մասին մէջ: Կաշեկազմ տախտակեայ զրոյմպարդ: Դատարկ թուղթ սկիզբը երկու թերթ:

Ա.— ԽՐԱՏ ԳՐԱՌԻԹԵԱՆ.— 8

Արիստակէս

էջ 1.— Վերլուծութիւն բացերեւալեւ բազմազան բառից եւ բայից, յոգնախումբ շարադրութեամբ, աղարտալ գտեստ Արիստակէսի Գրչի, ի խնդրալ բազմազ յարեւտ գրչութեան.— Աստուածազանից առնց առաջի...:

Բ.— ԽՐԱՏ ԳՐԱՌԻԹԵԱՆ.— 6

Գեորգ Մկնտացի

էջ 53.— Գեորգեայ Վարդապետի աղարտալ ի խնդրալ Ստեփանոսի՝ մականուն Գոյնեքիցեան Կալծաղանցեայ.— Անպարտալ անձամբ ճշտարկեցի ի գրել զսա...: Գ.— էջ 74.— Յառաջարան սակաւ իրատուս.— Յաղապս զըջութեան արուեստի, զի կատարեալ եւ զարդարուն հանդիպեցի շարագրութիւնն...:

Յիշատակագրութիւն.—

էջ 86, ստորտը, գունթափ մեղա-

նով, բոլորգիր անհարթ.— Ով զսաք լուսեւրամից, որք ընթոնոյք նայ թողութիւն խնդրեցէք ի յԱստուծոյ Թորոս... եւ Վասիլ քահանայն, եւ Ած. որ առատն է զմեղ նայ յիշողացն եւ յիշելոցն (եւ յիշելոցն) բազմապատիկ եւ. բիւրապատիկ պարզեցեցէ, եւ թողցէ զյանցանա նոցայ եւ զմերն:

Երկու թերթ, 87-90, դատարկ:

Դ.— ՅԱՂԱԳՄ Ե ԽՈՐՀՐԳՈՑ.— 5

Բարթ. Եղս.

էջ 90, շեղագիր.— Թովմայի Ազուի նացեայ Վասն Եօթանց խորհրդոց Սր. Եկեղեցեայ, որոյ թէ ի սկիզբն եւ թէ ի վերջն թերթի, է որոյ ամբողջ պատնի ի Սր. Աթորոս նաւարագիր:

էջ 94.— Խնդրի թէ ուստի իցէ գորուքիւնքն այլմ որք եմ պատմաւ շնարհացմ ի խորհուրդն.— Պատասխանեմ, թէ այսմ հարցաւս կրկին է հաւաստութիւն...:

էջ 140.— Խնդրի թէ ի դրախտն մարդոյն ի պէտք էին խորհուրդն թէ ոչ:

էջ 167.— Խնդրի թէ մկրտութիւնն Յովնան խորհուրդ էր.— [Պատասխանեմ եւ ասեմ...:

էջ 217.— Յաղագս Դրախտն որ մի է սա յեանց խորհրդոց հարկաւորաց Սրբոյ Եկեղեցոյ:

էջ 221-230, տարբեր ճերմակ թուղթ. էջ 221-223, 228-230, դատարկ:

էջ 224, նաւարագիր.— Գանձ Անդաւտանի աւրհնելոյ.— Գանձը կենաց Որդիդ Միաձին, իջեր յերկնից եւ առեր մարմին... Գ ա մ ձ ք ա բ ա լ ի:

1425

Տ Օ Մ Ա Ր (ԼՈՒՍՆԱՑՈՑԵ ԵՒ ՏՈՆԱՑՈՑԵ) — 1

Յ Ա Կ Ո Ր Ք Ա Ն Ք Ա Ն Ե Ա Ն

Տեղի

ՌՄՂԵ=1846

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 16.5x12x1: էջ 122: Հանգստանք լաւ, Թուղթ Հասարակ: Գրիչ և Ստացող՝ Յակոբ Քանգանեան: Գրութիւն՝ կարճեր եւ սեւ մեկաններով: Նոտք շեղագիր: Կաշեկապ՝ խաւաքարտեայ: Դատարկ թուղթ սկիզբը մէկ թերթ:

Ճակատ.— էջ 1.—

Տոմար, քաժամեայ երկուս հատարս, առաջիմ լուսնացոյց եւ երկրորդ տօնացոյց,

Արարեալ ումեմ Յակոբ կոչեցեալ ի դարձէն Քանգանեան ի Վասուրեական քաղաքէն:

Ի Հայրապետութեան՝ մերոյ Սրբոյ Գահոյն իջմիածնի տեառն Ներսէսի կաթողիկոսին ամ. Հայոց, եւ ի պատուիրակութեան Սրբոյ Երուսաղէմի Զաքարիայ արքեպիսկոպոսին, և պատուիրակութեան Կոստանդնուպոլսոյ Մատթէոս արքեպիսկոպոսին, ՌՄՂԵ, յամի Տեառն 1846:

էջ 5.— Ի Հայկազնեան սեռս արամեան, ոմ անարժան Հարժարեաց բան...

էջ 7.— Առաջարկութիւն տետրակիս որ կոչի Տօմար.— Թէպէտ սրբազան Հայրապետն մեր Սուրբն Իսահակ սահմանեաց աղղիւս մերոյ Տօնացոյց, բայց ոչ էր լինիլն, զի եթէ ոք ոչ գիտե՞նայր կատարելապէս դրան Տօմարաց, ոչ կարէր ուղղապէս կառավարել. զի ոմանք այս ինչ տօնս այս ինչ օր տօնէին, ոմանք նոյն տօն այլ օր տօնէին:

Իսկ սուրբ Հայրապետն մեր Սիմէօն կաթողիկոս կարգեաց ԼԶ զրով Տօնացոյց աղղիւս մերոյ, Հաստատուն ընթանալով եւ ոչ այլայլական. Բայց ոչ ունեւիլով դաւուրս լուսնոյն ընդ նմա դուկակից մնալով վաճառականքն մեր ի տարակուսի, զի ոչ ու-

նեւիլ լուսնացոյց տօնացոյց, անհարացեալ առնէին Օրացոյցն այն, եւ միով տարով դորժածէի ի լրման ամաց ի փողոց ձգեալ ոտից կոխան լինէր:

Իսկ եւ ես ծառայս ձեր Յակոբս եւ տըղչտս ի գիտնոց սակս այդմ իբրին յոժ մըտախորժ լեալ կամեցայ տօնացոյց և լուսնացոյց Հարժարել, եւ փոքրիկ իր մի ի լոյս անել մշտաշարժ: Բայց չունէաք այնպիսի Տօմար որոյ արհեստին Հասուն լինէի, միշտ ցաւօք լցեալ տաղնապէի, ըստ Դաւթի որ ասէ. Ջեռաւ սիրտ իմ եւալին: Այսու մտօքրս միշտ անդադար աշար եւ անդր Հարցաւորեալ, խնամօքն Աստուծոյ լցեալ եղեւ զփափաք սրտից, եւ դտայ ԺԴ ազգաց Հնոց եւ նորոց ժամանակաց Տօմար ի մի վայր ժողովեալ յատուկ յատուկ, զչաւիղ եւ զընթացս նոցին նկատելով, բազում ջանիւ եւ աշխատութեամբ, Հազիւ թէ դտաք զչաւիղ եւ զնթացս նոցին, եւ ի նոցունց դադափարեցի զլուսնացոյց, վասն որոյ ի դմայ Հարժար տեսնելով զՍիմէօնի Տօնացոյց, սակս մշտաշարժութեան ի սմայ եղաք, որ վարի Տարեգրով մշտաշարժ տեւէ մինչեւ ի կատարած աշխարհին. զոր զբեալ եմ Երկրորդ Հատոր Աստուծով, զի բոպէ մի ոչ սխալի ըստ Հաշուոյն իւրոյ, յոժմ ջանիւ եւ աշխատութեամբ աւարտ Հասուցաք տետրակս դայս ի վայելում եղբարց մերոց:

Նաեւ աղերսաւօք աղաչեմ թէ սխալութիւն ինչ դտանիցէք այս տետրակիս, ներսնիք, եւ ուղղեւորեալ սրբազրեսնիք, զի արդեան այս բազմազան նեղութիւն եհասմեղ. զի նրբատից գիտելի է, ոչ թէ որքան ողորմելի ազդն մեր կայր ի տակնապի. բայց սէր ետայր եւ Հրօքհէր ոչ թողոյր զմեզ ի Հանգիստ, զամ. նեղութիւն յաճին կալ, ծածուկ եւ յայս նիչ տեղ գտանելով յահէ ծնողաց մերոց, անդէն Ած. ապաւինեցիլ

մինչև աւարտ հասուցաք խնամօքն Աստուծոյ :

Ով եղբայրք, յորժամ լրջմայք եւ վայելէք եւ կամ օրինակէք զիւրաշաւիղ Տօմարս զայս, ի յայտ ածող սորին Քանքանեան Կարապետի որդի Նուսատ Յակոբս, եւ սիրելի եղբայր Սապոնջեան Նիկողոս, վասն զբուժեան յոյժ աշխատեաց, միայլ Հայր մերիւ յիշել աղաչեմք : Բայց աշխատանքն մեր խնդրեմք մի անհատ առնիցէք եւ կամ յայտմ անւանց յատկացուսիւք. զի նախահարց եւ Հայրապետաց ճշգրտելի անի աշխարհին : Վստիջեմք եւ զործածողք վարձարուեաց զտանիցեն եւ զմեզ յիշողք արժանի լինին զժայն երանական յսել, որ ասէ : Մատայ բարի եւ Հաւատարիմ, մուտ ուրախութիւն Տեառն քո : Որոյ անուն Տեառն եւ զիցի օրհնեալ յաւիտեանս ամէն :

Էջ 12.— Խլաւտ առաքի երես յղրայն

որ ը լուսնացոյց.— Նախ պարտիս զտանել...

Էջ 13.— Խրատ առաջնոյ աղիւսակիս, որ է թուական շրջանաւորաւ.— Բառալի տալիս աղիւսակիս...

Էջ 43.— Խրատ վասն հաւարման արեւելեան եւ լուսնի.— Կալ զթուական Հայոց...

Էջ 45.— Մասն երկրորդ, որ է Տօմարցոյց եւ կառուարիչ քաղաք տարայն, յօրինեալ ԼԶ խորամօք ի վերայ ԼԶ տառից մերոց այբուբենաբանեաց...

Էջ 48.— Խրատ վասն առաջիկայ Տօմարցոյցին.— Արդ նախապէս պարտիս առաջին մասին ՇԼԻ շրջանու. զտանել զԳԻ Տարոյն...

Էջ 113.— Խրատ զուրաւորութեան Հայոց ընդ Յունաց արարեալ շրջանաւորաւ. 1460 ամօք.— Բայց պարտ է ի ձեռն թուականին զտանել զղիւր միջոցին...

1426

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Տեղի

ՌԿԳ=1614

ՆԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 16×10×5: Էջք 564: Հանդամանք լաւ ընդհանրապէս : Թուղթ ալյուղան : Գրիչ մէկ մասին՝ Զաքարիա Արդ. Երզնկացի : Գրութիւն բարձրական : Կաշկաղճ տակաւ տակեայ զրոյմաղարդ : Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիւրք եւ վերջը երկուական թերթ, մասն երկաթապիլ Աւետարանի : Ստացող՝ Յակոբ Վարդապետ :

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-116, պրակք Գ-Ը, Նորապիլը : Ա եւ Բ պրակները կը պակսին, իսկ Գ պրակէն կը մնայ միայն երեք թերթ :

Ա.— Էջ 2.— Ուղիղ զաւանդութիւն Հաւատոյ...

Բ.— Էջ 48.— Նորին վարդապետացեալ կանոնք.— Զի պարտ է քահանային

զուր լինել յամ. աշխուհական խորհուրդեան...

Գ.— Էջ 76.— Պատմութիւն վասն ամբոն արդանցն քէ է ստոյգ.— Եւ արդ եւկայք այսաւր... Եւ արդ ածցուք զմտաւթէ յԱղամայ մինչև ի մեղ, որ է թուականն մեր ՈԶԳ [=1234], թէ քանի թագաւորք եւ առաջնորդք եւ իշխանք եւ փարթեմք թողին զայս կեանս եւ զնացին ունայն եւ եւ ողորմ եւ իւրաբ...

Դ.— Էջ 87.— Պատմութիւն եւ քանք վասն դժբաղանքն որ է ստոյգ.— Եւ արդ եւկայք այսաւր զայսք ամ. մեղաւորաց...

Ե.— Էջ 105.— Երանելոյն տեսնել երբեմի առաջնայ վասն աղագատաց միջոցաւորութեան.— Զորք պատմեցից կամ զոր խառնացոյց...

Մամր յիշատակագրութիւնք Գրչի.—

1.— էջ 1.— Եւ դի փառաւորեալն Ած .
պարմեսցի ըստացողի գրոցս, սրբայկրաւն
և ճղնազկեաց Յակոբ Վարդապետին, և
ամ. արեան մերձաւորաց նորին. և փծուն
զրշի Զաքարիա արեղայի. կարգացողաց և
լստողաց, և որք զողորմիսն ասեն, ամէն:

2.— էջ 105.— Որ ողորմի Գա. Ած.
ամ. Հաւատացելոց քոց, ևս առաւել ստա-
ցողի գրոցս, սրբակրաւն և ճղնազկեաց Յա-
կոբ Վարդապետին, և փծուն զբէր՝ Զա-
քարիայ արեղայի, կարգացողաց և լսո-
ղաց, և որք զողորմիսն ասեն ամէն:

3.— էջ 112.— Թկ. 1614

Ես անարժանս ներնկացի,
և ձեր ոտիցդ Հող եւ փռիշի,
յծագրեցի ի քարտխի,
րգիւրատական բանս զովելի:
Ձեռամբ ուսման անարժանի,
մեղսամածեալ եւ փանաքի,
ի թվականիս Հայոց ազգի,
ի [Հայաթ] Կ [վաթսուն] և աւելի:
Այլ և լսողք սիրտով սրտի,
վարձատուութեան էք արժանի,
ինձ ասացէ՛ք՝ Տէր ողորմի,
Հայր մեր յերկինս, սուրբ եղիցի:

էջ 117-302, պրակէ Ա-Ժ:

էջ 119-123 միասին, 124-255 երկ-
սուն, 256-302 միասին, նոտրագիր:

Ա.— Բ Ա Ռ Գ Ի Բ Ք.— 14

էջ 117-118, դատարկ:

էջ 119.— Բաղգիրք ի Հայոց լիզէ.—
Աստուած, արարիչ պնտես:

էջ 141բ.— Գրիգոր, արդուն:

էջ 151ա.— Եկեղեցի, ժողով կամ ժո-
մատուն:

էջ 161ա.— Ըստամպակ, անհնաղանդ:

էջ 167բ.— Ժպիտի, Հաշարի կամ ա-
նրես: Ժպիտի, ծիծաղիլ կամ քմեղել:
Ժանիք, ակոսանի:

էջ 207ա.— Նահապետ, աղագպետ կամ
վերակացու:

էջ 215բ.— Ձուել, կա: միշ անել կամ
յատաջ խաղալ:

էջ 223ա.— Ջահ, մաշայայ կամ շատ
լոյս:

էջ 239ա.— Փար, կաթողիկոս:

է.— էջ 242ա.— Գաղափաց մեկնու-
թիւն է այս.— Աւետեաց երկիր, որ է յն-
րուսաղէմ:

էջ 254բ.— Գաղէդոն, Ղատիքաւիհ
է, Ըստամպակ:

էջ 256ի և 257ի միջև կը պակսին բա-
ղում թերթեր. է պրակէն մնացած է երկու
թերթ, իսկ Լ պրակին վերջին թերթը մի-
այն:

Ը.— էջ 257.— «Օրինակէ ինչ նամա-
կաց»:

Թ.— էջ 264.— «Նոստովանութիւն
մեղաց».— Մեղայ ամենայուրը նրորո-
ղութեանն...

էջ 274-5.— Որ ուղես ոսկեղեղ այս-
պէս արայ: Առ Ժ դր. զեղին խունի և արի
լուրն որ ծածկէ, որ եփէ որ զոյն երնէ, և
քամէ զլուրն, և արի տաճիկ զաֆրան Ե
դր. և այլ վայրեցոյ, և Հավու թեւ մի ի
նրս արի, ներկէ անյաքոն. առ սակաւ մի
կիտոր լուր և սակաւ մի կեղեւ և զրէ
ոսկէգիր դեղեցիկ:

էջ 276.— Շարականք՝ սկզբնաւոր: զբ:
Թերի է. ԺԱ և ԺԲ պրակները կը պակսին:

էջ 303-318, ԺԳ պրակ, տարբեր
թուղթ, նոտրագիր տարբեր:

Ժ.— էջ 305.— Հարցումն առաջին թէ
որպէս պարտ է կալ եպիսկոպոսին, ի տե-
սութիւն.— Ասէ Առաքեալն. Եպիսկոպոսն
եղիցի անարատ, պարկեշտ, ուսուցող...:

էջ 317-318, դատարկ:

էջ 319-334, ԺԴ պրակ, տարբեր փոքր
թուղթ, բոլորդիւ յատակ:

էջ 319.— Ոչ է պարտ քահանային
ղեկիղեցոյ անաթա վաճառել...:

էջ 321.— Այս է աստուածայնորակ կա-
նոնաց գրացն պտտմութիւն.— Արուս-
յիտ(ե)աց և...:

էջ 335-452, պրակէ ԺԵ-ԺԹ, նոտրա-
գիր:

ԺԱ.— էջ 335.— Քարագ Մեծի Ուր-
բաթի, ի բանն առաքելոյն որ ասէ. Կրտակ
յետ մեծում հատուտում է.— Սովորութիւն
է մարդկան...:

ԺԲ.— էջ 350.— Երաւ Գեանմայից,
ասացեալ մեծիմ Դեանմայիս.— Դաւեթ

մարդարէն կու հրամալ ի լանս իւր թէ՛
Քաճախայր քո զգեցին զարդարութիւն. . . :

ԺԳ. — Էջ 385. — Աւրհեայ և Հայրն
Աստուած, տեղ, անձին եւ անժամանակ. . . :

ԺԴ. — Էջ 394. — Եւ Լալիսկոպոսն նախ
եւ առջ զգեստաւորի Հայրապետական, ըր-
դեստիւն, միթրով, եւ հմիփորոնով, եւ զայ
նստի զուռն ատենին, եւ կոչէ առ ինքն
խոստովանահայրն նորնծային. . . :

ԺԵ. — Էջ 401. —

Փառք ու պատիւն արարողին,
մեծ զոհութիւն Հազար բերան,
Եկէք ամէնքդ ականջ արէք,
յանցանքն ասեմ Լուսաւորչին:

Լուսաւորչին մարն ընդհի,
կողակից է կոռպաշտի,
Լուսաւորչին Հարն է Անակ,
ինք զաս կու տար կրող զասին:

Ձեռքին տարաւ զանձրն Զնջեց,
մէկ ականջ նշան ի թող այն խոյին,
թող ատ քեզ նշան լինայ,
որ չի մոռնաս զճէրն յաթոռին:

Յաււ է վաներ զովեր
Ալլիս Նազարն ու Բասեն(են)ցին,
Աստուած ողորմի ասողաց,
յոողացրն, Հայր մեր յերկին:

ԺԶ. — Էջ 408. — Այլ Գովաստանք!

1

Յայնեկից քերի եղալի,
իսկի մէկ մի մեղա չեկսմ.
տարի մերետ ծառին կարկուտ.
ստղին արաւ իւր մի զիեան:

2

Տարի մերետ սով ու սասան,
իսկի մէկ մի մեղա չեկամ.
տարի մերետ իրկըրով ման,
շատ ք մըտամ հազմ ու գրնտամ:

3

Տարի մերետ փռէ հեղեղ,
հշեց տարաւ շէնքն առնալան,
տարի մերետ քառքշի ծաղիկ.
ծաղկեց տարաւ մամր տղամ:

4

Տարի մերետ գետնաշարժում,
քաղին աւել տունն ու փախան,
ելամ քարձր լեռներ, մեղա
թէ անկիցից ի վար չի գան:

5

Մեր տէրըն խիստ է բարկացեր
մեղաւարաց, քաղ իմանան,
աւր մի կու գայ հանց պատուհաս,
որ փաղչելու ճար չունեման(f):

6

Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչին
դուռն էր եկեր շատ ըլստական,
չարագործներ կայր մէջ մեցաւ.
ուխտրն չեղաւ ընդունական:

7

Ուխտն արարին ի յետ դարձան.
եկամ ի կապառն հասան,
շատ վարդապետ եղիսկապառ,
էր թէ մալազ ու հաքեղան:

8

Գիշերն ի բռն սաղմոս ասին,
առաւուռն ի ծառ մըտամ,
դղըղեցաւ եկեղեցին.
ծաղկալողին զարեւոյթեցան:

9

Հաւատամքն մտք չէր ելեր,
որ կարգային Անտարան,
պատարազըն կէտ չէր եղեր.
հաքեղանին ի վար բռան:

10

Հանցգորն բռան ի դուրս ելան.
տաքն գնաց մամր տղան.
երկու հոգի շուտ մի վախեց
գրնաց ելաւ քարձր լեռան:

11

Ոնց մայեցան ի դաշտն ելան,
աշար մաշար էր երգնական,
երկինք գետնիք փռին բռնի.
մաքմ էր կապեր քաղիքն վերան:

12

Ծաւյ խոնամի իմչ կու Ոայիմ,
մեր մարաշէն տումն աւիրած,
քամֆ ու լկամ չի հայեցում,
սիմ ու քորիմ մերկիմ հեծան:

13

Եկամ ինձգում հասան քաղաք,
գէտ ըզուլայի քաղաքակում,
Եկամ առիմ դաւն քաղաքիմ,
ի ժուռ կու գամ փողմէ փողամ:

14

Համփայ չկայ որ ամացանմ,
համցցում լցեր կաշում ու գերամ.
մէկըն կու լայ քէ վայ որդի իմ,
որդի իմ որդի խիտ սերակամ:

15

Տղակմերն մերքեւ հազում
գէտ ըզհաւու ծագ կու մըվում,
տեսամ որ մար իսկի չեղաւ,
[ս]կսամ մէկմէկ հագին կու տամ:

16

Ջայմըն գմաց ինչու կամախ,
Ջիմիշկածայ ու Բուրտիտում,
բահ ու փետատ առիմ մաֆ,
մայի համար շատ մի Եկամ:

17

Ով որ մեռել հեամ հազմ,
հոռֆ առիմ հարիւր դեկամ,
համցցում խորակ հոր փորեցիմ,
տաքըն դրիմ մի գերեզման:

18

Տաքըն հազար հագի մեռամ,
հայ ու զարիպ ու մըլլամն,
մայրաք քաղաքն աւիրեցաւ,
ձայմըն գմաց ի Ֆուսնիտում:

19

Ծաւյ Ղալալի Երզնկացի,
քեզի հեղեր խէլ մի գիեամ,
դաւ եւ հեղեր լիեղն ու գերի,
հազն եւ դրեք մայրն ու տղամ:

20

Աստղաց մեղքն է քաղած,
մամխաքիմն ալ միաբան,
Քրիստոս ըզիր մեղքըն քաղու,
ով որ ասէ ըզհայր մեղամ:

Ծանօթ.— Սամուէլ Անեցիէ շարու-
նակողը (Տպ. Վաղարշապատ, էջ 176) և
Գր. Դարանաղցի (Տպ. Երուսաղէմ, էջ 8),
յիշած են Երզնկայի աղիտաւոր երկրաշար-
ժը, որ տեղի ունեցած է Սր. Լուսաւորչի
Բշ. որք, Յունիսի 17ին. ըստ առաջնոյն ՌԳ.
Թուին, ըստ երկրորդին՝ ՌԼԲ.

ԺԷ.— էջ 412.— Առակք, Թուով 36:
էջ 453—460, պրակ Ի, նոտրագիր:
էջ 453.— Ի դերակայ, ի դերակայ...:
էջ 459—460, երկու առակներ (37, 38):
էջ 461—488, պրակ ԻԱ, նոտրագիր
տարբեր:

էջ 461.— Գրչայփորձ.— Եւ շարու-
նակութիւն թիւ 38 առակին:

ԺԸ.— էջ 462.— Տաղ Հոգւոյ և մարմ-
նոյ.— Յամէն առաւաւտ եւ լոյս, Գարէն
ասէր Հոգոյս...:

էջ 463.— Ահայ Հոտն դայ դարեան...:
էջ 467.—

Դաւիթ արքային որդին

Սողոմոն դայս մեղ քարոզէ:

Թէ ով որ զԱստուած սիրէ

Հանապազ բղնա խրատէ:

Յորժամ հաղար ամ լըցաւ

Թվական Հայոց տոմարին,

աղղ մի յղրլալ կասեն,

շարժեցաւ նման վիշապին:

.....

Վանայ պատուական երկիրն

չինութիւն բնաւ ոչ թողին,

ոչ գեղ ոչ քաղաք առին,

գամէն Հրով ալրեցին:

Արճէլ շատ արիւն արին,

զվանորայն ամէն քակեցին,

սուսերն ի ձեռներն առին,

միարան գամէն սպանեցին:

Ձնլաթ և Արծըլէ ողբամ,

որ զալիքն ամէն կտրեցին,

այլ եւ զՏարոնոյ երկիրն

արտորայն ամէն ալրեցին:

Ողբամ դիասենոյ երկիրն,

որ հերձիք ըզնայ արարին,
 և Կարենյ մինչեւ ի Սիւս,
 զքրիստոնեայքն դամէն փախուցին,
 Քան ըզլանկթաժուր արքայն
 աւելի աւերք արարին,
 ոչ հայ ոչ տաճիկ ասին,
 դամէնն սրով մաշեցին:
 էջ 481.— Երեկ հողմեր տալ քն ան-
 ցա . . . :

էջ 484-488, դատարկ. բայց առաջինին
 վրայ կան քանի մը կնքակորձեր:
 էջ 489-564, պրակք իմ-իմ, խոռն
 զրուիթիւն, բոլորգիր, նոտրագիր:
 էջ 489-490, դատարկ:
 էջ 491, բոլորգիր.— Տաղ Առաքյ
 Վարդապետէ ասացեալ է վասն հոգեմարի
 — Աչք իմ ծովացեալ. . . — Ա-Ք. Տ է ր
 Ա ռ ա ք ե ա յ լ :

էջ 497, բոլորգիր.— Տաղ զեղեցիկ և
 հոգեյաւհ.— Մեղայ թեղ Քս. Ած. ապաւէն
 յոյս ըղբեղ ունիմ . . . :

էջ 507, նոտրագիր.— Երզ յարեւա-
 դալի սասայ.— Յարեւելից մինչ ի մուտս . . .
 էջ 515, բոլորգիր.— Շարակամ եւ ռոր
 ի վերտ Ամբեցիլոց.— Ես ասացի վերանայ
 ինէն աւուրց իմոց . . . :

էջ 520-528, դատարկ:
 էջ 529, բոլորգիր.— Երզս յաւերմա-
 կան, երդեմք բանական . . . :

էջ 536, նոտրագիր.— Արեւական ար-
 դարութեան, ալէլուիայ, բացաւ մեզ զուռն
 ողորմութեան, աւրհնեալ է Տէր. . . — Ա-Ք:
 էջ 539.— Ամէն առաւառ և յոյս,
 պոյալուն կասէր ալգոյս . . . :

էջ 542.— Աւրհուրիւն Հաւր, պահ-
 պանութիւն Որդոյ . . . :

էջ 552.— Գոյառաք Եպս. ի զրէ ու
 խրկէ.— Ի քառից բաղկացեալ պատկեր տի-
 բական . . . :

էջ 564, դատարկ. քանի մը տող կը-
 տրուած:

1427

Մ Ա Շ Տ Ո Ց (ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ).— 27

[Երասաղեմ]

ՌԼԷ=1588

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 16×10-5×3: էջք 272: Հանգա-
 մանք լաւ: Թուղթ բամպակեայ, Գրիչ՝
 Սամուէլ Սարկաւազ, Գրութիւն՝ խորա-
 դիրները և զլխագիրները կարմիր, մնաց-
 եալը սև. մկանձով, միասին, 16 տող առ-
 հասարակ, բոլորգիր: Համառոտագրու-
 թիւնք սովորական: Գունաւոր խորանա-
 դարդ իւր սարօք, էջ 3: Կանգկազմ տախ-
 տակեայ դրաշմաղարդ: Պահպանակ մաղա-
 դարձայն սկիզբը եւ վերջը մէկ մէկ թերթ,
 երկաթապիր. կ'արտագրենք վերջերթեր է-
 ջը, որ է ընդամէնը եօթ տող. զմեղ, ո՛չ
 յաղպիտի ցանկութեանց ձերոց որ վաւ-
 բացեալ են յանգամս ձեր: Ցանկանայք և
 ոչ ունիք» (Յակ. Դ. 1-2):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1, նոտրագիր.— Կաթուղիկոս աւրհ-

նելու.— Այս են նիթք և պէտք սրբալոյս
 մեռոնին . . . :

էջ 2, դատարկ:

Ա.— էջ 3.— Յորժամ հանդերձեալ լի-
 նին եպիսկոպոս կացուցանել զոք ամենայն
 ժառանգաւորք եկեղեցւոյն, բոլոր քնակ-
 չաք վաւառին, երկցամբք, տաճուտըստք,
 հարքք եւ վանականաւք, ընտրեն զարժա-
 նաւոր ոք. . . : Եւ այսպէս զրէ խարտափի-
 լակն թուղթ անտէն ի սիրհաւտոսին առաջի
 կախակոպոսացն հրամանաւ Նոցա ի Թուո-
 կանին Հայոց ՌԼԷ [=1588], յամենայն այս
 տնուն, եղեւ սինհաւոս, հրամանաւ սրբ-
 րաճեալ և երջանիկ կաթողիկոսին Հայոց
 Մեծաց, Տեառն այս տնուն, յեկեղեցիս որ
 կոչի այս տնուն . . . : Իսկ յաւուրն յորում
 պատշաճի ձեռնադրութիւնն, նախ շարաթ
 տը մատ յերեկոյի աղաւթս: զայ հայրա-
 պետն . . . և նստի աթոռով . . . :

էջ 23.— Իսկ ի միւսում աւուր կերա-
կէին, յետ առաւաւտին պայտաժանն, դայ
Հայրապետն յենեղեցին...:

Բ.— էջ 113.— Կաթողիկոսաւրհնէք.—
Յորժամ Հանդերձեալ լինին կաթողիկոս
կացուցանել զոք...:

Գ.— էջ 173.— Կանոն Արեւմտեան
Սրբոյ Մեռոմի.— Այսպէս արասցեն յաւուր
մեծի Հինգչարաթոյրն ի ժամ Սր. Պատա-
րապին...:

Յիշատակարան Գրչի.— 1588

էջ 267.— Փառք անրաժանելի և միաս-
նական Սր. Երրորդութեան Հաւր եւ Որդոյ
եւ...:

Արդ յիշեցէ դարպետն իմ պարոն-
տէր Դաւիթ արեւիկոսկոպոսն, որ բազում
աշխատանք ունի վերա մեղ, ով ոք Հանդի-
պիք ողորմի սասցէ իւրն ամէն:

Արդ պրեցաւ ձեռամբ բռնել եւ անար-
ուեստ սուտանուն Սամուէլ սարկաւազիս,
որ միայն անունն ունիւմ եւ ոչ ի դործս:

Դարձեալ յիշեցէ զհանգուցեալ մայրն
իմ Աղիդն, որ առ Ած. է փոխեալ. Ած. ու-
ղորմի ասացէ իւրն, եւ Ած. ողորմեացի
ձեզ իւր երկնից արգալութիւնն ամէն:

Ի Թիւականիս Հայոց Ռէկ. ի կաթո-
ղիկոսութիւնն տէր Դաւիթին, Թաղաւորու-
թիւնն սուլթան Մուրաթին:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն.—
1768

էջ 269, անհարթ գրով.— Ի ժամանա-
կի կաթողիկոսութեանն տեառն Սիմէոնի
յամ. Հայոց էջմիածնոյ աթոռն, յոյժ մե-
ղաւորս՝ զայս գիրքս տեսի եւ կարգացի,
զոր յառաջ ոչ էի տեսեալ, զորով զայս Ե-
րուսաղէմ զՍր. Յակոբ յիշատակ, ծառայո
միաբան, ըստ սորին ձեռնադրութեան խը-
րատն եւ սարսըռելի անմատչելի կարոյն,
մեր ածեալ զղջացայ ի մեղաց, եւ զայս
վասն այն զրեցի, զոր տեսանէք եղբարք,
զղջաք եւ դառնաք ի մեղաց, Թիւն էր Հա-
յոց Ռէձժէին, Թաղաւորն սուլթան Մուս-
տաֆան, Սուամպոլ չարժ եղեւ, մեծ միաս
գործեցաւ: Յիշեցէ ծառայս ով ոք իցեմ,
զուք եւս յիշեալ լիջիք ի Գրիստոսէ ամէն:

էջ 270-172, դատարկ:

Մամոթ.— էջ 3 ստորին լուսանցքին
խոշոր տառերով, կարմրագիր կը տեսնու-
ւի, «Յիշատակ է Երուսաղէմ ի դուռն Սրբ-
ոյն Յակոբայ»:

1428

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

(ԺԷ. ԴՈՐ)

ԵԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15×10×2.5: էջք 188: Հան-
դամանք բաւարար: Թուղթ բազմազան: Գը-
րութիւնն ալլազան: Կաշեկազմ տախտակեայ
դրոշմազարդ: Պահպանակ թղթեայ սկիզբը
եւ վերջը երկուական թերթ, բոլորգիր դե-
ղեցիկ, մասն Յայմաւաւրաց:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1, նոտրագիր, զանազան մանրուք:
էջ 2-4, պրակ Ա, դատարկ:
Պրակ Թ. էջ 5-6, դատարկ:
Ա.— էջ 7, նոտրագիր յստակ.— Ան-
ուանք քաղաքաց.— Աթէնք, որ է Բալթաք:

էջ 12.— Մակեդոնիա, Հուլուպայ է,
կամ Բելլորդատ, այսինքն Ուռումէլին:

էջ 13.— Շօշ, Ասպահան է:

էջ 14.— Սամարիայ, Սուգէմ, և Սու-
քար, եւ Եսթրուէ:

էջ 16-24, դատարկ գրեթէ: Ապա կան
կտրուած թերթերու արձատներ:

Պրակ ԺԱ. էջ 25-42, կարմրագիր քա-
ռակուսիներ:

Պրակ ԺԲ. էջ 43-63, կարմրագիր քա-
ռակուսիներ:

էջ 64.— Զուգաւորութիւն դատկաց,
Հայոց ըստ Հնոյ տումարին, եւ Հոռմայեց-
ւոց ըստ Նորոյն:

էջ 66-68, դատարկ:

Պրակ ԺԳ. էջ 67-90, վերէն վար չորս սինակներու բաժնուած, Արարի, Հայերէն, Թուրքի, Քուրաի՝ որ է Մարաց: Բառեր դրուած են չորս երեք էջ, առաւելապէս առաջին երեք սինակներուն մէջ, մնացեալները դատարկ, պզտիկ բացառութիւններով: Քանի մը արաբերէն տառեր ալ գործածուած են առաջին եւ երրորդ սինակներուն մէջ:

Պրակ ԺԵ. կը պակսի:

Պրակ ԺԶ. էջ 91-114, անման եւ անհասարկ թուղթերով, նորադիւր Հոծ:

էջ 91. — Ի նորոգմանէ տաճարին մինչ ի ծնունդն Քի. Այ. մերոյ ամբ ԾԺԸ...:

Բ. — էջ 94. — Յիշատակարան Մեկնութեան Մատթէոսեան Աւետարանին. — 1335

Արդ թէպէտ բազումք եղին Մեկնութիւն Մատթէոսեան զլիսոյ Սր. Աւետարանին, որ է մի ի չորից մտակաց իմանալի դրախտին կենաց, որք շարժեալք ի Հոգոյն Սրբոյ, հարքն սուրբք եւ երանելիք, որպէս Ոսկիարանն Յովհան, եւ Եփրեմ, եւ այլք բազումք, եղեն մեկնիչք Սրբոյ Աւետարանիս, ոմն յերկար եւ ոմն կարճ: Բայց ոչ լինէր ի պէտս ըանից պիտանի, յաղագս ժանձրութեան ընթերցողացն: Ձոր տեսեալ երանելի Հայրապետն Հայոց Մեծն Տէր Ներսէս Կյայեցին, հարկեալ ի սրբոց վարդապետաց, սկիզբն արար Հաւաքման Մեկնութեան սորա, եւ ոչ եհաս յատարն. վասնիկ հանդիսադիրն կոչեաց զնոյն ի հանդիսորն անվանան, որոյ յիշատակն որհուրեալմբ հղիցի: Եւ էր այս մեծ ազգոյն տառապանացն բանաւորաց անմանց:

Նոսի այլ ոմն յետ անբան ժամանակաց, յաշխարհէն Դարանսեանց, ի նահանգէն Կիլիկիոց, ուր է շիրիմ մերոյն Հոգեւորապետի եւ լուսաւորչի Հայկապետն զարմի Սրբոյն Գրիգորի, Յունան վարդապետ կոչեցեալ Մարտիրոս, յոյժ աշխատանք եւ քրտնաջան մտաւորաբ կատարեալ, զՄեկնութիւն սրբաւ, շարժեալ ի Հոգոյն Սրբոյ, էր զոր ի հնոցն սրբոց ժողովեաց, եւ էր զոր յիշուած կորովամբով իմաստութեան, համարտեանց խիստ պարզ եւ յրատակ եւ զիւրին լսողաց, յատար եւ ի զլուսն էած, (Թիլին 244), զոր

Տէր Յս. Հատուացէ նմա ընդ չն աւորս, եւ ընդ 4 աւորսն, եւ ընդ 1 աւորսն, վարձաբարեաց ի յանրեկ աւորն, եւս եւ ծնողաց նորա եւ ուսուցչաց, որ յայսպիսի քաղցր պտուղս մեղ ընշալեաց, տացէ Տէր զերկնից արքայութիւնն յանդրաւ յախտնին, եւ ամենեցուն վարձահատոյց լինի Քս. որ զՅՀ. վարդապետս սրտի մտօք յիշն յԱծ. ողորմին եւ ի Հայր մեր որ յերկնսն:

Այլ եւ եւ թարմատար Յունան աշակերտ ըանի յաշխարհէն Կիլիկեցոց, ծնեալ եւ սրեալ ի մայրաքաղաքն Սիւս, եկի յաշխարհս արեւելից, տարաշխարհիկ շրջելով սակառաման, որ եւ ուսայ, զորն որ յեռամեծէն ինսեան, եւ է զոր ի մերոյն բարունապետէ Մեսրոպայ, առ ոտս սորա զկեցերիով եւ վարժելով: Եւ տեսի ի մերում յարանիս զայս լուսաւոր եւ թուրվանդայ Մեկնիչս, եւ ստացա զայս յիշատակ Հոգեւոյ իմոյ եւ ծնողաց, եւ ուսուցչաց:

Արդ զերեսու սա ի թվականիս 227, ի յաշխարհէն Արտաղ կոչեցեալ, ի Հայրապետութեան տեսան Յակոբայ, որ էր Քրիստոսի տեսան Գրիգորի երկեցողի, եւ ի թաղաւորութեան Լէօնի, որդոյ Օշնի լուսաւորչի, եւ յեպիսկոպոսութեան Արտապու եւ Սուրբ Առաքելոյն Թաղէոսի, տեսան Ջաթարլայի:

էջ 95, այլ մանրութ: Նոյնպէս էջ 96:

էջ 97-99, մանրատու. — Ժամանակաւագրութիւն:

Պ2 [=1357]. Կաթողիկոս տէր Յակոբ. յագաւոր Կոստանդին, ձեռնաբք եղիւնի գրեցաւ Սուրբ Աւետարանս յերկիրս Ամսիոնու, ի գեղոց որ կոչի Մաղսայայ. ընդ հռվանեալ մօրս յաւոյ Սր. Աստուածամկնի եւ Սր. Օշխարացս Սարգիս եւ Բագոսի:

2ԾԸ [=1309]. Ջաթարիս կաթողիկոս յԱղքամար:

2ԿԲ [=1313]. տէր Կոստանդին Կեսարացի կաթողիկոս, եւ յագաւոր Հայոց Օշիմ. եւ ի յաշխարհակալութեամ սուլտան Խալափախի գրեցաւ ի Թարվէ Սարգիս Գիրքս, յաթոսակալութիւն Բաթոսոցն Թաղէոսի եւ Բարդուղիմէոսի տէր Ջաթարիս եւ տէր Յակոբի. եւ եղաւ ի Սուրբն Բարդուղի-

մէտքի աթոռն, եւ է այժմ ի յԱրծկէ ի մէջ բերդին, ի Սր. Աստուածածնին եկեղեցին:

ԶԾԼ [=1309]. աշխարհակալ յագգէն մետաղաց սուլտան Օլջաթու:

ԶԼ [=1459]. ի հայրապետութեան տնեան Գրիգորի ընդեանուր Հայոց կաթողիկոսի, եւ յաշխարհակալութեան Ջեանւ շայի որդոյ Ղաթայ Ուսուփի, ճեռամբ Յովնանէս՝ աշակերտի Թումանյի Մեծփեցւոյ:

ՊԼԳ [=1384]. Ներսէս կաթողիկոս յԱղթամար:

ՋԺԴ [=1465]. Արիստաւէն յԵմիսածին:...

ՊԻԹ [=1380]. Զաֆարիա կաթողիկոս յԱղթամար:

ՌԼԵ [=1586]. Օսման փաշայն ելեալ բազում զօրօք ի Կոստանդնուպօլսէ գնաց աւերամբ մինչ ի Թարվէզ, եւ Գ տիտ ի վերա մտնելու եկամայառակ տարաւ. եւ ոսկ սաստիկ եւ մեռեալք ի բանակի մտաւ մինչ զի ինքն սատակեցաւ ամբար, եւ զօրացն դարձեալ յաւարի առին գերկիր:

ՊԼԴ [=1426]. Կաթողիկոս Գուսիք յԱղթամար, աշխարհակալ Սեանդան, որ եկեալ բազում զօրօք աւերեաց զբազում տեղիս եւ խտրեաց զբերքն վաճառ ի զԱղթամար, եւ քանդեաց եւ աւերեաց գերկիրն ամենայն:

ՊԼԶ [=1423]. Կաթողիկոս ի Սիս յԵմիսածին տէր Պօղոս, եւ աշխարհակալ տիրապ Սեանդան, որդին Ուսուփի, որ գնաց ի վերայ Ազվանից բերդին եւ էտո գայն, եւ շատ ազորմելի եւ դառն կեկիծ հասոյց բրիտանիէից, եւ գտարդիկն ի տուր քաշեց, եւ առեառարակ տառանցաւ ամենայն երկիր. եւ Շահբուռն, որդին Թամուրի, մերհակ էր մեա:

ՋԽԵ [=1496]. Կաթողիկոս յԵմիսածին տէր Սարգիս, եւ բռնակալ՝ չարն եւ ժամըն Էրբասում, որ յայտն ամի տարին հրաւառաւ քանդեցին զԹարվիզաւ եկեղեցին, եւ մեծ դասութիւն հասցցին ազգիս Հայոց. գրեցաւ յերկիրս Արծկէ:

Ռ [=1551]. Թվին Ստեփանոս կաթողիկոս Ասորիցեցին ի Սր. յԵմիսածին:

ԶԾԴ [=1305]. Թվակամի հայկազան տօմարի, ի յաշխարհակալ քաղաքութեան Օլջաթու սուլտանին, որ յագգէն մետաղաց, եւ տէր Զաֆարիա վերադարձաւ Աղթամար,

րայ, շինեցի ի հիմանց գաւար տաճարս յաման սրբոյն Գէորգեա, որ է ի կղզիս Լիւմըն կոչեցեալ, յիշատակ ծնողաց մերաց եւ եղբարց եւ խորքաց, եւ ամենայն աշխատազաց եւ երախտաւորաց, յիշեցէ՛ք զմեզ ի Քրիստոս, ամէն: Ած. յիշէ, եւ ազորմի մեկ եւ մոցա:

ԶԽԼ [=1299]. Է խաչմ որ ի Լմայ աւաղատի եկեղեցոյ դրոսի ժամատան պատն որ Թագաւոր աման կին է կամգնեալ, յաման դստերն իւրա Շամալ Խաթունի, զոր ասնն քէ Շամբայանցիք քաղեալ են եւ կին արարեալ իւրեանց, եւ ինքեանք ի Շամամայ կոչեցեալ Շամբայանցիք. զոր եւ ասնն քէ այս Լմայ Սր. Գէորգայ տաճարի շինող Զաֆարիայ կաթողիկոսին քայր է լեալ, եւ մորին ընչիւքն է շինեալ զԼմայ եկեղեցին: Խաչին կամգնիւն Զ տաւ, յառաջ է քան գեկեղեցին շինելն:

ՋԽԼ [=1491]. Զաֆարիայ մարմնաց կաթողիկոս յԱղթամար, եւ ամն Սօփի առնալ եկեալ աւերեաց գերկիրն վաճառ եւ Ուսուփայ, զոր ետգան Սուլիւսանն Աստուծով եւ զօրութեամբ Սր. Խաչին Աղթամարայ, եւ խափանեցաւ:...

ՊԼԹ [=1430]. Կաթողիկոս տէր Կոստանցին ի Սիս, իմաստուն եւ խաղաղասէր: Եւ Սարգիս վարդապետ ի Կափայն, որ ըզմարին տուրք միակեցաց ամապատն մարգեաց եւ հաստատեաց ի Կափայն. որ է երկիրն Հոնաց, որ Գաղարիայ կոչի, յերկիրն Սուլխաթայ, որ է ամապատն, որ յաման մեծի ճգնաւորին Ամսունի, զոր մարգեաց եւ լուսաւոր կարգօք գորդարեալ հաստատեաց լցեալ կրօնաւորօք, եւ կրօնաւորակամ վարուք, որ գգնեցին Հարանց վարքն յորինուածով եւ կարմիր դեղաց ճշտօք՝ եւ տուրութեամբ գարդարեաց Թադէոս կրօնաւորն ընտրեալն, որ մակնանն Ակրանցեց կոչիր: Եւ ի մոյն ամին մարիքակ այն աշխարհին, Կորապետ Եղիսեակոս, սրբաբնուող եւ խոհուն:

Ծանօթ.— Վերոյիշեալ Հարանց վարքս տես Բ. Հատոր, էջ 107, Թիւ 285:

ՌԾԵ [=1606] Թվին Բարեղ վարդապետն գաւազան եւ ճեռանէս վարդապետին Բուծկէն եւ Յովսէփին Յովնցայն ի միտն մըսագի, եւ Ներսէս վարդապետին Բեղլու-

ին ի յերուսաղէմ է տվեալ գաւազան, եւ Հայրապետ վարդապետին Մովսէսը վազ է տվեալ, զի ի Ռի [=1591] վարդապետութիւն եւ գաւազան առեալ է:

Ի ԶԼԶ [=1617] թվին, մեծ վարժապետն Հայոց Ղուկաս, բազում աշխատութեամբ զՍաղմոսն Դաւթի, ի Պետկոստի տունին սկսեալ, եւ յաւուր աւագ Գ.ին աւարտեալ, ընդ հովանեաւ աստուածաշէն տաճարիս Սր. էջմիածնին, եւ մօրին Սաղմոսի Մեկնիչն առաւ ի Հմայ Ամապետն, գործերապետ վարդապետն է ասացեալ, եւ Ներսէս վարդապետն յիշատակ եղեալ...

ԶԺԲ [=1463], ի կաթողիկոսութեան Սրսայ տեառն Կարապետի, եւ Աղթամարայ տեառն Զաքարիայի, որ բամբուկ Կարապետին Սրսայ, ժողովեցան ի վերայ տեառն Գրիգորի էջմիածնի կաթողիկոսին Մակունցոյն, եւ գնացեալ առ Ջիւղայի Համն տէրն Թաւրիզայ, եւ ընկէց գտնել Գրիգորն յԱթոռոյն էջմիածնի, եւ ինքն մատու յէջմիածնի եւ յԱղթամար միանեծան, եւ յետոյ փոխեաց գաթոռն յԱղթամար:

ԶԼԶ [=1487], Ստեփանոս կաթողիկոս յԱղթամար, եւ Թաւառար աշխարհակալ յարեւիկց մինչ ի մուտս Աղուլ ուխտան, որ էր յաժ ամուգորմ եւ հարկ պահեմընդ:

ՌԶ [=1621], թվին է եկեալ Ներսէս վարդապետն ի Տաթեւոյ եւ շինեալ եւ հաստատեալ եւ լուսաւոր կարգօք գարդարեալ զԼմայ Ամապետն, Կ կրօնաւորք, որ էր յառաջն փակեալ էր եկեղեցին: Դ ամ ի Տաթեւ է կացեալ, եւ Դ ի Լիւն, եւ ի ՌԶՂ վախճանեալ, որայ յիշատակն օրհնութեամբ եղիցի: Ի Թաւրազում, Հանկատար անուն եկեղեցի, յամուն Սր. Աստուածածնին կայ կառուցեալ:

ՉԶ [=1331]. Զաքարիա կաթողիկոս յԱղթամար է. զի Անտարանս յԱրմէշ է գրեալ Դէսկըրոս մմն քանիայ, աշակերտ Դանիէլի Եպիսկոպոսի...

Մամօթ.— Սոյն Աւետարանը տես Լ. Ս. Խաչիկեան, Յիշտ. ԺԴ. Դարի, Թիւ 295: ՌԿԵ [=1616]. Ստեփանոս կաթողիկոս յԱղթամար:

Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս գտնել Աստուածատուր կրօնաւորն եւ գեղարքուն Յռնաճէս եւ գէշերապետ, որ տէր Աստուա-

ծատուր կրօնաւորս, որ մականուն Զալալ կոչուի, Լ տարի աթոռակալ մատու ի դուռն Սր. էջմիածնին, առաջի Սարգիս կաթողիկոսին, վասն հաշտութեան ընդ աթոռոյս մերայ Աղթամարայ Սր. Խաչին, եւ շնորհագարդ Գրիգորիս կաթողիկոսին: Փրկիչն մեր Յս. Քս. ազատէ ի ճեռաց այլ ազգաց եւ մոգորդութիլ պահէ զԲ աթոռ հայկազեան ազգիս մերայ: Ո՛ր եղբայր, քիւն յայտնի չէ եւ տեղին, այլ եղբոր որդին այս Զալալ անուն տէր Աստուածատրիս, որդին Հերպետի Մկրտիչ անուն եպս. Ի ամ առաջնորդութիւն է արարեալ ի վամն Նկարեմայ, եւ միւս եղբոր թոռնն, այսինքն Յռնաճէսին, Ներսէս անուն եպս. որ Այսմաւորք է տվեալ գրել, գոր յԱղթամանց վամն է գրեալ ում կիրառու կրօնաւոր, աշակերտ Կարապետ վարդապետին, եւ Ներսէս եպիսկոպոսն տաղաքն ոչ է հասեալ յաւարուն այլ վախճանեալ է: Յայնմ Այսմաւորքի մէջն էր գրեալ բանորս, եւ այժմ այն Այսմաւորքն ի Լիւնն է: Յորում միջի էր Մկրտիչ Բէլուէցի վարդապետի պատմութիւնն եւ ինկիլն ամուսն աւելմն, որ ի Գամաղիէլ է թողեալ: Եւ էր գրեալ ի թվ. ՌԼԶ [=1587], եւ էր կաթողիկոս յԱղթամար տէր Գրիգորիսն:

Էջ 100.— Յաղագս երկնային չարմաշն, Նուստ Յոհաննիս Երեկացոյ, շարադրեալ յիմաստնոց բանից, ի խնդրոյ բարեպալա եւ երկնազարդ պատանոյն պարոն Վահիթանկայ:

Էջ 102-104, դատարկ գրեթէ:

Գ.— Էջ 105.— Ի միջն աւուր պատմութիւն ամենազօր կենսատու Սր. Խաչին, որ պարզեւեցաւ ի Թաւառարացն յունաց Վախիյա եւ Կոստանդեայ, եւ բերեալ եղաւ ի սահման Մովսէս, որ կոչի Ապարանք... եւ Աստուածն աստուածոց Քս. աղօթիւք նոցա եւ մեզ ողորմեսցի, մանաւնդ բանին ժողովողի եւ սրբազօրղի, Բրգութենց Յոս. վանէս Վարդապետին, եւ զաղափարողի:

Աստուածընկալ Խաչ Յիսուսի

աւեղ նշան Մեհայի,

յերկրորդ զալուստ խաչն երեւի, եւ կարապետ զայ Գրիստոսի:

Յորժամ զայ ի Հանդիս,

լուսով լընու զերկիրս բնաւի,
Արքայ զըթած Տէր Համայնի,
ողորմեա ինձ տառապեալ Յովանիսի,
որ մակ անուն իրբզութ ասի.
ի փոքր զեօղէն Վառնուշատի,
ուր է տապանն Նդիշէի,
առտուածաբան վարդապետի,
մերձ ի քաղաքն յըմբշտունի,
որ այժմ յայտնի Ոստան կոչի.
կայ առաջի անապատին,
որ Պատրիկայ Վանք անուանի,
մօրն լուսով Աստուածածնի,
եւ Գլորիայ Զօրավարի.
Յարմարեցաւ բանն ի թլիկն
Հայոց Ռէն [=1586] երորդի,
ի զրունս Սուրբ Յովանիսի,
ի մայրաքաղաքս որ Բաղէշ զերա-
[ճայնի,
Տէրնն տալէ ձեզ յոյժ բարի,
զբողի եւ փոխարկողի,
յաւուր մեծի զատատանի,
ամէն:

Դ.— էջ 111.— Այս ինչ կայ ի մեծ
Լուծմունքն մեր որ ի յԱնապատն Լիմն է:
ա.— Նախ պատճառ Սահմանաց Գր-
բոց...

լդ.— Պատճառ Փիլոնի Յաղապս Ելից
Գրոցն...

Այս Լուծմունքս մեծն է, Բէջնէն է, Ծ
տեւոր է, ամէն էջ ԽԳ տող է, ամէն տող ԻԲ
դիր է. մեծ Բարսեղ վարդապետն ետ գրել,
եւ ոչ եւնաս յաւարտն, այլ ԻԷ տետրն որ
զրեալ էր վախճանեցաւ. յՃ. եւ ԱԺ. ողոր-
միւ. եւ Յռհանէս Բուժիկն նորին աշակերտ,
նա ետ գրել եւ աւարտել: Յիշեցէք զԲարսեղ
վարդապետն եւ զաշակերտքն: Նախ զտէր
Հայրապետ Մովսեփն, որ տարածած մահ-
ուամբ փոխեցաւ. եւ զտէր Յովսէփ բաղմա-
հանճարն զՅոգմեցիկն Հոստոնն. եւ զտէր Կի-
րակոս Արարտեցիկն. եւ զտէր Անանիայ
Նախավկայեցիկն զվարդապետն. եւ զտէր
Ներսէս զեղբորորդի Հանգուցեալ Հայրա-
պետ վարդապետին. եւ զՅռհանէս տրուպ
Բաղիշեցի լուսցող ճոցին ոտից: Այլ եւ զո-
բըս դեռ եւս են ի Հրահանգս վարժման, ըզ-
տէր Յովանէս կորովամիտն, և զտէր Մատ-

թէոս Անթափեցի զեղբորորդի Յովանէս Սը-
սայ կաթողիկոսին, ամէն: ԱԺ. յիշէ, եւ ու-
ղորմի Հոգւոց ճոցին, ամէն:

Պրակ ԺԶ-ԺԷ, էջ 115-152, տարւեր
թուղթ. թուարանական զխտելիք եւ խնդիր-
նելս, արարական թուանշաններով:

Պրակ ԺԸ, էջ 153-168, այլազան բանք:
Կր յիշենք կարեւորները:

էջ 157.— Այս են նիւթք սրբայայտ մե-
ռոնին:

Ե.— էջ 168.— Վասն կատարածի քա-
ղաքին Կոստանդնուպոլսի.— Ի մերձեանալ
կատարածի ժամանակաց, նստուցանէ
ԱԺ. թալաւոր յաղաց, յաթոն Կոստան-
դիանոսի, եւ զնասցէ տրդարութեամբ յոյժ
...:

էջ 160.— Վասն ծաղկանց մեկնութիւն
.— Հիբրիկ ծաղիկն յնթովիլոյ դայ, եւ
բուսանի յեղր Փիտն զետոյ, զղեւս Հայա-
ծէ...:

Ձ.— էջ 166.— Ժամանակագրութիւն:
Ի թլիկն ՅԼԴ, զԱղտո Բաղարատունի
թալաւոր օծին...:

էջ 167.— Թվական որ է թարիխ Ալի
Ոսմանին ճուրուս թուրքաց թաղաւորացն,
Ի թլիկն ՈԶԷ, առաջին Օսման խանն
Ելիւ, եւ թաղաւորեաց ամս ԺԲ...:

Ի թլիկն ՌՄԸ, Մահմատ խանն Եղև,
թաղաւորեալ ամս [աշպաղ]:

էջ 167.— ՆԼ [=981], թվ. զրեցաւ ոս-
կրապատ Աւետարանս ի Մաղարթիս, յըս-
տոյզ եւ ի Հին օրինակէ, յիշատակ տեսնոն
Ստեփանոսի Հայկապոյ. որոյ Հօրեղբայրն
Ստեփանոս չինեաց զՆորայանս, յաթաղա-
կութեան իշխորեալին:

Մատթ.— Այս Աւետարանը տես,
Եփ. 2. Զեռագրաց, Անթիքիս, Թի. 70:

էջ 167.— ՌԺԹ [=1570]. Ներսէս Վար-
դապետն Բաղիշեցիկն ի Խնդրակատար զեռ-
եւս կենդանի էր, եւ Ներսէս Ամկեցի, նորին
աշակերտն, որ ետ դրել զՊատմագիրքն Ա-
ղաթանգեղոսի, զոր յետոյ Զագ Վարդա-
պետն, որոյ Կարապետ է անուն, Պողոսի
Վարդապետի վարպետն դնեաց ի ետ ի Վա-
րայ, որ այժմ յէջմիստին է, Արահօն է տը-
վեր, յոյժ ծաղկած է:

էջ 168.— Ի թլիկն ՁԵԶ [=1297],

էր աշխարհակալ Ղազանն, եւ նպս. Սիւն-
կաց Ստեփանոս՝ Տարսայիճի որդի, եւ
նպս. Թադէոսի Առաքելոյ Տիրացու, որ բա-

ղում նեղութիւնս կրեալ յանօրինաց, յա-
ւերել տանց եւ լիեռութեոց վանից, ի յարա-
գլխէն նաւաւադայ...

1429

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ Ս. ՏԵՂԵԱՑ.— 4

Վ Ա Ր Դ Ա Ն Վ Ա Ր Դ Ա Պ Ե Տ

կամեմից

ՌԿԱ=1612

նԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15.5×10×5: Էջ 694: Հան-
դամանք լաւ, բայց լուսանցքները ոչ դերժ
ցնցերու աւերէն: Թուղթ հասարակ, Գրիշ՝
Յակոբ երէց Այլաթենց, Թոխաթցի, Գը-
րութիւն՝ խորագրիւնները կարմիր, մնաց-
եալը սև մեկանով, միասին, 16 տող, նոս-
րագիր յստակ: Համառոտագրութիւնք սո-
վորական դրեթէ: Կարեկազմ տախտակեայ
դրոշմադարձ եւ մասամբ ռակեդրուազ: ԸՍ-
տացող՝ Յովսէփ Վրդ. Երզնկացի:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-47, դատարկ:

էջ 48.— Զործոս ձեռաց իմոց ուղիղ
արայ ինձ Տէր, զգործս ձեռաց իմոց ալոդ-
եա ինձ:

էջ 49.— Այս է ցամգ գրոյս, իմչ կայ
բովանդակեալ ի գիրքս այս.— Գլուխք Ա-
րե:

էջ 52-53.— Ա.— կշտամբամբ յամ-
դիմամութեամ առ սակաւ ամձիմ ողորմե-
լոյս վարդաւառ, աղերս վառ իմ և ամ. մե-
զաւորաց, եւ ի խորաց սրտէ աղերս մազ-
քամաց առ Յս. Քս. միածին որդիս Աստու-
ծայ, երթալ յամ. տեղիւ ուր կատարեաց
Քս. զվարդաբալ իւր անօրինաբար, գոր-
գրեցիմ տեսմանգմ վառ մտաւ, եւ ըմբռ-
նուլ ամդէմ որիշ որիշ, եւ հայցել քաղա-
թիւմ մեզաց ի միամէ: գոր մեղաւար վար-
դաւմ գրեցի յԵրուսաղէմ ի Սք. Յակոբ, ի
խմբարդ Թորոսի աստուածաւոր քանանայի,
եւ այլ միամձմանգ, որ բազում ամգամ քա-

խանձեցիմ գիւս.— Մաղումն անխմանալի եւ
անհետագատելի...

էջ 413.— ԻԱ.— Ներին վարդաւա վար-
դապետի ասացեալ է Աղաթփս վառ կեմ-
դամնաց եւ համգուցելոց.— Անսկիզրն Ած.
որ վասն մեր մօլորեալ բնութեանս մարդկան
խոնարհեցար ի հայրական ծոցոյ...

ԻԲ.— էջ 421.— Աղաթփ Մովսէսի
Քերթաղայ սուրբ հաւրմ.— Աղաչեմ զքեզ
Տէր թող ինձ զմեղս իմ որպէս կամիմ...

ԻԳ.— էջ 427.— Աղօթք Սրբոյն կիւր-
դի Ազելսմադրացոյ ասացեալ է վառ գրդը-
ւամ եւ արտասուաց.— Ամենակալ Տէր ա-
րարիչ եւ ստեղծիչ ամ. Համայնից...

ԻԴ.— էջ 431-2.— Աղօթք Սրբոյն
Մեսրոպայ վարդապետի ասացեալ Յաղագս
գրդըւամ եւ արտասուաց.— Ով որ անեղդ
ես եւ անստեղծ...

ԻԵ.— էջ 438.— Սուրբ վարդապետիմ
Գրիգորի Սկեռացոյ Աղօթք առ Սք. Եր-
ւարդաբալիմ.— Ած. բարձրեալ, ահաւոր,
անքննին, անխմանալի...

Մամր յիշատակագրութիւմ Գրչի.—

1.— էջ 135.— Ով պատուելի ման-
կունք Նորոյ Սիոնի, անհեղուկեամբ յի-
շեսիլք զաղախինն Քրիստոսի գլուկին, եւ ըզ-
ծնողն իւր, ի սուրբ յաղթս մեր, եւ Ած.
զձեզ յիշէ յորժամ պսակէ զսուրբս իւր, եւ
մէն,

2.— էջ 273.— Ի ԹՎ. ՌԿԱ [=1612]
ամին, յուլիս ամսոյ Ժէ, յարեան ազգն
Թաթարաց ի վերս իլախաց երկրին, եւ ա-

սին բազում դերիք ի Հայոց եւ Ըսուսաց-
վայ իմ անթիւ մեղացն:

3.— Էջ 319.— Հոգի Աստուծոյ, Զնջ-
եա զմեզս նոցա, որ սրտի մտօք մեղաց թա-
ղուծին խնդրեն ի քէն մեղաւորիս Վար-
դանա, եւ անարժան Յակոբ զընէն, ողոր-
մութեամբ եւ շնորհօք քո:

Մեծ յիշատակարամ Գրչի.— 1612

Էջ 503.— Փառք պատիւ եւ իշխանու-
նութիւն եւ զօրութիւն անձանց երեք եւ մի
Աստուածութեանն, Հաւրն Հականի, Որ-
դոյն Մխանի, եւ Սր. Հոգոյն յաւիտեանս
յաւրտենից, Ամէն:

Որ ետուր զօրութիւն տկարիս, նուազ
եւ անարժան Յակոբ իրիցուս յաւարտ Հա-
սանել զրոյս, ի վարժումն ամ. Հաւատացե-
լոց, եւս առաւել Յովսէփ պարոնտէրին, որ
ետ զրեւ զայս աստուածախաւս մատնանս
սուրբ վարդապետին Վարդանայ, ի վայի-
լումն անձին իւրոյ:

Արդ զրեցաւ Հոգեկեցոյց Աղօթարանս
ի քաղաքն Կամենից, ընդ Հովանեաւ Սր.
Աստուածածնին եւ Սր. Նիկողայոս Հայրա-
պետին, Թովիս Հայոց Ռեկ, սեպտեմբեր
ամսոյ ԻԳ, օրն Դէրթի:

Եւ զարձեւ երկրամած զիմօք կրկին
աղաչեմ զամենեւեան որք պատահիք սմա
օրինակելով, կամ ընթերցմամբ, եւ կամ
յսելով, նստի յիշնջիք ի մաքրապալ յա-
ղօթս մեր զեղբնկացի Յովսէփ պարոնտէրն,
որ է սպասաւոր բանի առ ոտս տէր Մեսրօպ
Վարդապետին, որ ետ զրեւ փափաքանօք
զԱղօթամատոյցս ի Հայալ ընչիցն:

Եւ ապա զանարժան զրիշս զԹօխաթցի
Յակոբ Հրէցս, որ ասեն Այվաթենց, եւ ըր-
ծնօղս իմ, եւ զամ. արեան մերձաւորս, եւ
ասացէք թէ Ած. ողորմի, լի օրտիւ: Եւ զը-
րիս խոշորութեան եւ անյարմարութեանն
մի մեղադրէք, զի զրեւոյ ժամանակս անց-
եալ է եւ աչքս ի լուսոյ նուազեալ, եւ Դա-
ւօք զրեցի զայս անգին մարդարեաւ. թէ ով
ոք սովաւ աղօթեացէ եւ ինձ մասն եւ բաժին
իւրի աղօթիցն: Եւ Քրիստոսի մարդասիրին
փառք յաւիտեանս ամէն:

Էջ 507-594, տարբեր զընէ, նոտրա-
դիւր, սեւ. մեկնում, 19-26 տող:

Էջ 507.— Սահմանք Քերականութեան
— [Ք]երականութիւն է արուեստ զործիւ-
կան ընականաբար, ասական եւ զրական,
եւ մասունք են նորա չորք. զիւր, վանդ,
բառ, բան:

Էջ 510-511, դատարկ զրեթէ:

Էջ 512.— Պատմութիւն Շուշանայ.—

որ ընական էր ի Բարեյովն եւ անուն
էր նորա Յովակիմ, եւ առ իւր կին, անուն
Շուշան, զուստր Քերկեսայ, գեղեցիկ յոյժ
եւ երկիւղած ի Տեառնէ...:

Էջ 521.— [Գ]իրք բանից Տոմբիթայ,
որդոյ Տոմբիթայ, որդոյ Անանիէլայ, որ-
դոյ Անաեիլայ...:

Էջ 557.— Եսթեր.— [Յամին] երկրոր-
դի թաղաւորութեան Արտաշէսի արքայի
մեծի, յառաջնած աւուր ամսոյն Աղարա,
որ է Հայերէն Արեգ, տեսիլ ետես Մուրթ-
քես, որդի Յարիւրայ, որդոյ Սեմայ...:

Էջ 594.— Աղամ եղեւ թձձ, տարի...:

1430

Ն Ա Ր Ե Վ.— 16

ԳՐ. ՆԱՐԵԿԱՅԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մաւալ 16x11x5: Էջք 444: Հանդա-
մանք անբաւարար. միասուած խոնարու-
թենէն եւ ցեցերէ: Թուղթ բամպակեայ, Գը-
րիչ՝ Յովանէս: Գրութիւն՝ խորագիրները

եւ սկզբնատողերը կարմիր, մնացեալը սեւ
մեկնում, միասին, 25 տող: Նոտրադիւր
վարժ: Համառօտագրութիւնք սովորակա-
նէն քիչ մը աւելի: Կարմրագիծ զարդադիր
եւ լուսանցալարոյ իւրաքանչիւր գլուխի

սկիզբը, Գունաւոր խորան իւր սարօք, էջ 7: Նկար, Գր. Նարեկացի, էջ 6, անառնեան: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմադարձ: Պահպանակ մագաղաթեայ սկիզբը եւ վերջը մէկ մէկ թերթ, յունարէն զրչութեամբ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-5, Համարեա դատարկ:

էջ 6, Նկարին ներքեւ.— Դրունք յոգնաթախանձ բանից օդտակարաց...

էջ 7.— Ա.— Ձախ Հառաչանաց հեծութեան ողորդ...

էջ 380.— ՂԲ.— Ի փայտն երջանիկ բարեբաւտութեան ժամանակին...

էջ 393.— ՂԳ.— Ազօթք քարմամբով վասն Սրբայայն իւզայն, Միւռնին:

էջ 430.— ՂԵ.— Վերստին յաւելած, խօտք բնդ Աստուծոյ.— Արեւիկան արդար

էջ 431.— Յիշատակարան Մատենիս Դրութեան:

էջ 433.— Վարդ Սրբոյ Առն Աստուծոյ Գրիգորի Նարեկացոյ.— Սուրբ Հայր մեր ...:

էջ 436-444, դատարկ, մասամբ փրտած:

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի.—

1.— էջ 145, ստորոտը.— Զգծող յիւնա, ով ընթերցասէր եղալայ, եւ Ած. զձեզ յիւնացէ ի գալստեանն, ամէն:

2.— էջ 222.— Ով աղօթասէր եղալայք, որք հանդիպէք այսմ արտասուհոս աղօթնոյս, մեղաց թողութիւն խնդրեցէք դրողի սորա Յովանէս սուտանուն, եւ իւր ամ. արեան մերձաւորացն. եւ Ած. զձեզ մեղացն թողութիւն շնորհէ, ամէն:

1431

Ք Ա Ր Ո Զ Գ Ի Ր Ք (ԿՏԱԿՔ ԶԱՐԶԱՐԱՆՑ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւակ 16x11x2: էջք 184: Հանգամանք բաւարար Թուղթ հասարակ: Գրութիւն ամբողջովին սեւ մեկնով, միասին, 18 տող: Նորագիր: Համառօտագրութիւնք բաւական առատ: Կաշեկազմ խաւաքարտեայ, մասամբ քակուած. առաջին կողքին ներքն նկար Գր. Նարեկացիի՝ տպուած. վերջին կողքին ներքն ամբողջութեամբ Նարեկի՝ Գր. Դպրի Մարտիրոսեանցոյ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— էջ 1.— Ով օր դառնութեան եւ սղոյ, ով դիշեր կեկծալի եւ ողբալի. . . Իայց այնու ոչ շատացան անօրէն զինուորքըն, այլ հանեալ ի բանտէն կապեցին ի միթենոյ ծառն, սկսան անողորմարար այնքան ձաղել եւ գանել, մինչ զի անդայ ծառն չհանդուրժեալ անտանելի չարխարանաց ստեղծողին իւրոյ, ինքեան ճղատեալ ի բունոյն յարմատոյն մինչ ի վեր առ ինքն էտու

զՏէրն մեր, եւ թաղոյց ի ծոց իւր ինքեան տեսանելով զձաղսն եւ զչարխարան փրկչին, որ այնուհետեւ ձաղողքն կուրացեալք զմիթենոյ ծառն կու ձաղկէին եւ ոչ զարարօղ եւ զՏէրն ծառին, որպէս եւ երբեմն փոխանակ Երեմիայի զվէմն հարկանէին, եւ մարգարէն աղատ մնացեալ ի հարւածոց հիացեալ զարմանալ ընդ կուրութիւն նոցա: Եւ այժմ կայ օրհնեալ ծառն այն այնպէս ծուլատեալ եւ ճղատեալ մինչեւ ցայսօր ի պարծանս Հայոց ազգիս ի մէջ այն օրհնեալ Սբ. Հրեշտակապետ Վանիցն... — Հմմտ. Թիւ 1345, Գ:

Բ.— էջ 107, տարբեր գրով.— Ի մէջ ամ. չարթաթիւ պատճառաց ոչ զոյ այնպիսի մեծադոյն պատճառ չարթելոյ զսիրտս առ բարիս...

էջ 111.— Կտակ չարխարանաց Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ի բան Դաւթի որ ասէ. Ահ դողումն եկն ի վերայ իմ, եւ ծածկեաց զիս խաւար...:

1432

ԱԽԵՏԱՐԱՆ ՄԱՆԿՈՒԹԵԱՆ.— 1

ԼԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւաւ 16×10×3: էջք 402: Հանգա-
մանք յաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն
ամբողջովին սեւ մկննտով, բացի սակաւա-
թիւ գլխագիրներէ, միասիւն, 21-28 տող:
Նոտրագիր: Համառոտագրութիւնք սովո-
րականէն աւելի, Ուղղագրութիւն արտա-
ռոց: Սեւագիծ թռչնագիրք եւ ձկնագիրք
չառ մը հատուածներու սկիզբը: Կաշեկազմ
տախտակեայ հնամալ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-10, դատարկ:

էջ 11, տարբեր գրչէ, նոտրագիր ած-
հարթ.— Այս է Մանկական Աւետարանն,
որ ոչ է ընդունելի ի մէջը. ոչ միայն ի մեզ³
այլ և երկուստասան քրիստոնէից, զորս գաղ-
տաղոցի նատուականաց թարգմանեալ է՝
զի պատրեանցն զմանկունս ուղղափառ Սըր-
բոյ Եկեղեցոյ: Այլ արդ յորժամ ընթեռնոյք
դսա զի մի իրբեւ զԱւետարանն կարծեցէք:
Այլ քանզի հերժուածողաց է հնարեալ՝ զի
միջնորդութեամբ սորա դիւրութեամբ մու-
ծանիցեն զհերետիկոսութիւնս ի մէջ Սըր-
բոյ Եկեղեցոյ:

էջ 12, դատարկ:

էջ 13.— յաւուր մեծի տօնին նաւա-
կատեանց որ յերուսաղէմ և անդր ժողո-
վեցան ամ. բաղմութիւն քահանային ի տա-
ճարին Տեառն ի յիւստատանէ եւ ամ. դաւա-
ռաց չուր զկողմամբն աշխարհին այնոցիկ
ի քաղաքաց եւ ի գեղաց եւ հաքարակաց
յային բազում ընծայիւք մատուցանել պա-
տարաք Աստուծոյ ըստ իւրաքանչիւր չափու
հասակի կարեաց, յողեաց եւ ի խօյոց եւ ի
դառանց օշխարաց եւ ի զուարակաց եւ այլ
անանոց սրբոց չորքօտեանեաց եւ ի թոյ-
նոց երկնից:

Եւ նստեալ կային ընդ միմիեաց քա-
հանայքն եւ ծէրք ժողովրդեանն եւ մէծ
քահանայապետն Եղիազար նստէր ընդէմ

բաղմութեան մարդկան տեսանել զնուէրս
տաճարին, զոր բերեալ մատուցանէին ժո-
ղովուրդն յառաջի նորայ եւ նոքայ թուէին
իւրաքանչիւր անուանս գրով եւ ուրախ լը-
նէին ի գործս ձեռաց իւրեաց զոր առնէին:

Եւ եղեւ ի վաղիւմն ընդ այքն ընդ
առաւօտն ժողովեցան ամենայն բազում
մարդկին ի տեղի հրապարակին իւրաքան-
չիւր յօճիւք եւ ընծայիւք զօհել զօհ մեծ ի
յանուն Տեառն, եւ ըսկիցեն արարեալ ամե-
նեցուն կատարեալ զընծայն եկն նախ Յովա-
կիմ մատուցանել զընծայս իւր ի գինումն
սեղանոյն. ասէ քահանայապետն Եղիազար.
Ոչ է արժան քեզ ընծայ մատուցանել հրա-
պարակալ առաջի Աստուծոյ, քանզի մէխկ
են. այլ տար զնուէրս ի տան թում եւ արայ
որպէս եւ հաճոյ թիւ քեզ:

Ասէ Յովակիմ. Ձիւն մեղայ առաջի
Տեառն եւ ձեր ամենեցուն:

Ասէ քահանայապետն. Մեզ ինչ ոչ մե-
ղար, այլ կին քոյ ամուլ է եւ ոչ ունի յա-
ւակ օրհնութեան ի մէջ Խարայէի:

Ձայս իբրեւ. լուաւ տառեցաւ յոյժ
և յողւոց հանեալ եւ առաւքոյ ի տաճարէն,
երթայր եւ յայր դառնապէս: Եւ զնաց տոտ-
մութեամբ ի տուն իւր: Եւ իրբեւ ետես կիսն
իւր ի հեռառտանէ զի յայր ընծայիւք ի
տուն իւր ճիճ բարձեալ ասէ ցնայ. Թո՛ եր-
թաս:

Ասէ Յովակիմ. Գահանայքն եւ ամ.
բաղմութիւն ժողովրդոցն հանեցին տառակ-
սեցին ի տաճարէ անտի:

Ասէ Աննայ. ընդէ՛ր:

Ասէ Յովակիմ. կամէի առաջ մատու-
ցանել զընծայոն իմ ի գինումն սեղանոյն,
եւ քահանայապետն Եղիազար ասաղ ցին թէ
ոչ ես դու արժանի Աստուծոյ զընծայս մա-
տուցանել, այլ տար զընծայոյ ի տան թում
եւ արայ որպէս եւ կամիս:

Ասէ Աննայ. Եւ զինչ մեղար առաջի
Աստուծոյ եւ քահանայիցն եւ կամ ժողո-
վրդեանն:

Ասկ Յովակիմ. Եւ ոչինչ. բայց այսպէս ասացին ցիւ որթիք Իսրայէլի եթէ կին թոյ ամուլ է եւ ոչ ունի դաւակ օրհնութեան եւ պտուղ բարի ի արգելք չոյ:

Ձայս իրիւն լուծաւ Աննայ բունն հարկալ Երեսաց իւրոց եւ անկեալ երկիր Թաւայէր եւ լարբ եւ ձնոմաբն զհերս հարկանէր եւ հող զգլխովն արկանէր եւ բարեք լղկուրծան իւր եւ օխոս առեալ լալայգին ձայնիւ կոծէր զանձն իւր եւ հողոց հանեալ զառնապէս. եւ սոյնպէս ժամուս երիտ կացեալ առտոմութեամբ մեծաւ:

Եւ յարութեալ Յովակիմայ եւ Աննայի նստէին ընդդէպ միմեանց եւ ասէին. Ձինչ յնիցիմք արդեօք, քանդի եւ նախատինք եւ զանք ի մէջ որդոց Իսրայէլի եւ ամ. ժողովրդեանս, եւ այսմ աւուր մեծի եւ երեւելի տոնիւս յանտի էջտէք ամենեցուն:

Ասէ Յովակիմ ցԱննայ. Կամք Տեառն օրհնեալ յնրցին. բայց կին դու լուր ինձ եւ ասացիք քեզ այժմ զոր իօրեալ եմ առ քեզ զայն արարից: Ահայ տունիս եւ ստածուածս եւ ամենայն ինչ որ յաւտից է քեզ լցի ժառանգութիւն, եւ ես յայժմ յետէ րաժանեալ կամ ի քէն, առից դժուտ իմ եւ երթաց անապատն եւ անդ ընակիմ եւ ոչ ես աւելայց զառնալ առ քեզ, եւ կաց մնաց աստ ցաւադին անձաբնդ միայն, ես առանձին ընիմ ուր եւ կամիմ եւ Ած. յոքացցէ զպէտտ մարմնոյ չոյ: Եւ զայս ասացեալ Յովակիմ յարուցեալ զնաց ի տանէ իւրմէ:

Իսկ Աննա միացեալ յետոյ ճիճ բարցեալ կոծէր զանձն, եւ մերկացաւ զղիստս իւրոյ հանդերձիցն եւ զղեցաւ զպէտտ սուրբաւորի իւրոյ, եւ նստաւ ի վերայ մոխրոյ զՈՍ ախ. եւ Ո՞ զլիւր պաճօք եւ աղօթիւք կացեալ, եւ զօրն ամենայն անօրվաղ, եւ երկկօրեան հաց լոկ եւ ջուր միայն ճաշակեալ, եւ սուր առեալ կոծէր զանձն իւր, եւ արտասփելով ասէր. Ձինչ լացից եւ կամ զոր ոխոս օխբացից, զայրութիւնս թէ զանպաւկութիւնս, զօր ծննդեան իմոյ օխբացից եթէ զժամ մահուան իմոյ օխբացից: Եւ այսպէս հանապաղ տուտմ անձամբ եւ բեկեալ սրտիւ լարբ:

Ապա յաւուր միում յարուցեալ Աննայի իջնէր ի դրախտ իւր եւ նստէր ի ներքոյ դարնի ծառոյն միոյ, հայեցեալ տեսա-

նէր անդ բունն մի ձագոյ, եւ հոքաց հանեալ ասէր. Վայ ինձ եւ եղուկ է օր ծննդեան իմոյ որ անպամ ձագոյ միոյ ոչ եղէ ես արժանի, որ յոյժ ուրախացեալ է ի վերայ ծննդոց իւրոց: Վայ է ինձ թշուառական եւ եղուկ դառնացեալ անձին իմոյ եղկելոյս: Ուր է հայրն իմ որ ծնաւ զիս, եւ ուր է մայրն իմ որ երկնեաց զիս. որում ժամուս ստեղծաւ կամ որ արքանդէ ելայ որ միայն ես չար զաւակ ընտրեցայ եւ ծնունդ անիծից ի մէջ Իսրայէլի եւ անարդան եւ ի նախատինս եղէ յաղմաց եւ ծագր եւ այսպէ թշնամեաց իմոց: Ում նման եմ ես կամ որում նմանուեթեան նմանեցից զանձն իմ, նման եմ ես դոսացեալ անպրտուղ ծառոց որ մերձ յնին անկանել:

Ձայս եւ այլ բաննս րապում օխոս առեալ Աննայի հեղուր զարտասուս իւր առաջի Աստուծոյ, եւ աղօթելն իւրում (Հ) ասէր. Տէր Ած. հարցն մերոց Ած. Իսրայէլի, հայեաց որորմութեամբ քո ի տառապանս աղախնոյ չո. որպէս ետուր նախալմորն Սառայի ի ժամանակի ծերութեան իւրոյ զիստհակ զօրդի իւր միամօր, ետ մահուան իւր ունելով զնայ ժառանգ. Եւ որպէս զթացար յառաջի կլինն յԱննայի որ աղօթիւք եւ արտասուօք խնդրեաց ի տաճարին եւ շնորհեցեր նմայ զաւակ օրհնութեան զմեծն Սամուէլ: Լուր եւ այժմ ծառայիս եւ զաղախնեան քոյ եւ արայ առ իս զնշան բարութեան զի ծանիցնեալ քեզ միայն Տէր եւ Ած. ի անուն սուրբ քո կոչեցեալ է ի վերայ մեր:

Եւ զայս ասացեալ Աննայի կացեալ մինչեւ ի դուրս Խօրեայ պահօցրն, եւ հրեւելտակ Աստուծոյ երեւեալ Աննայի ասէ ցնա. Ով կին դու, լուլաւ Ած. աղախնաց քոց եւ կատարեաց զհնդրվածս քոյ սրտի, ահայ հղացցիս զաւակ եւ ծնցես որթի եւ անուն նորայ մեծ կոչեսցի առաջի Աստուծոյ, եւ եղիցի նայ քեզ յիշատակ եւ անուն յաւիտենական յամ. աղքս, եւ ի նմանն օրհնեսցի ամ. աղք եւ ամ. երկիր:

Իրրեւ լուծաւ զայս Աննայ ուրախ եղեւ յոյժ եւ զօրացեալ ի վերայ երեսաց անկաւ եւ զօհանայր Աստուծոյ:

Մամօք.— Սկիզբէն մինչեւ այստեղ կր պահւի Վենետիկի 1898ի տպագրութեան

մէջ՝ Յաջորդ պարբերութիւնը տես անդ էջ 1:

Իսկ այր նորա Յովակիմ յորժամ ել ի տանէ իւրմէ՝ առեալ զՀօտս եւ զՈւփեա Հօտից իւրեանց, զնաց ի շնառնայօղմն ի տեղի անապատ, եւ անդ Հարկանէր զխօսանն իւր, եւ կայր աղօթն եւ պահս զն տիւ եւ զն զիշեր լալով եւ արտասփելով, լուկով հացիւ եւ ջրով միայն շատացեալ խնդրէր եւ նայ Աստուծոյ ցաւագին անձամբ ասէր այսպէս.

Յիշեայ զիս Տէր ողորմութեամբ քոյ եւ զթութեամբ ըստ բազում ժարդասէր կամաց քոց քաղցրութեան, եւ արայ առ իս զրարերարութիւնս քոյ որպէս եւ նախահօրն մեր Արրահամու ի ժամանակի ծերութեան իւրում, եւ ետուր նմայ զաւակ օրհնութեան, որդի աւետեաց, զիսահակ միամօր, ժառանգ միթարութեան իւրոյ յաղպս իւր, եւ որպէս եղկանայի ետուր զորդի իննայի սրբութեան զՍամուէլ ի ժառանգութիւն հօր իւրոյ:

Եւ ապա Յովակիմ Հանապղ լալով եւ արտասփելով Հայցէր Աստուծոյ ցաւապին անձամբ եւ խնդրէր զողորմութիւն Աստուծոյ եւ ասէր զմիտս իւր եթէ ոչ իշից աստի եւ ոչ կէրաց եւ ոչ արբից, եւ ոչ տաց քունս այաց իմոց, եւ ոչ Հանգիստ երանաց իմոց, մինչեւ այց արոսցէ Տէր ի վերայ իմ, եւ ողորմէացի ծառայի իւրում...

Էջ 36.— Եւ իբրեւ եւ քահանայապետն ի տաճարէն եւ առեալ զիւրաքանչիւր դաւապանն տայր ամուրիին, եւ տեսեալ զգիր անուանս նոցա պրեալն իւրաքանչիւր դաւաղանն որում վիճակէին կոյսք, եւ տայր քահանայապետն զպաւաղանսն ի նոսայ: Իսկ ի վերջին պաւաղանն որում զրեալ էր անունս սրբոյ կուսին Մարիամու տայր ցՅովսէփ, եւ ահա աղանքն մի ելեալ ի գաւազանէն եկեալ Հանգչէր ի վերայ զիսոյն Յովսէփայ.— Հմմտ. տպ. էջ 11:

Էջ 40.— Եւ նոյն ժամայն ընդ ասելն բանին՝ Բանն Ած. ընդ ունին լսեիացն ի ներքո եմուտ եւ սփնցաւ խօրհուրդ բնութեան ժարմոյն եւ եղեւ նայ տաճար սուրբ եւ բնակարան աստուածութեան նորա. եւ այնժամ եղեւ յղութեան ըսկիզբն սրբոյ կուսին, Իսկ յորժամ Հրեշտակն աւետեաց

սուրբ կուսին եւ զնաց ի նմանէ ի նսանի ԺԵ սուրբ չորեքշաբաթոյ: Եւ ի նոյն ժամեան որ ետ Հրեշտակն զաւետիսն սուրբ կուսին զնաց յաշարահն Պարսից եւ աւետիս ետ մուքոցն եւ Թաղաւորացն Պարսից դալ նոցա փութով երկրպագութիւն նորածին մանկանն...— Հմմտ. նոյն էջ 19:

Էջ 110.— Իսկ դայն տեսեալ Յովսէփայ եւ Մարիամ երկուցեալ ի Թաղաւորացն եւ ի զօրացն ամենեցուն, եւ փախեան յայրէսնտի, եւ մանուկն Յիսուս միայն մնաց յայրին՝ բաղդալ անբարից մտուն. . . — Հմմտ. նոյն էջ 48 եւ լս.:

Էջ 124.— Յալինժամ ժողովեցան զորայղլուխն եւ զօրքն ԸԹ արանց եւ չրջեցան ընդ ամ. տեղիս եւ կոտորեցին դամ. մանուկն ի քաղաքիս եւ ի դուղս եւ աղաւակս հօքիք Ռնկ, ի ութուուն եւ ի չորս զէղչէ.— Հմմտ. նոյն, էջ 56:

Էջ 204.— Եւ վաղին յարուցեալ Յովսէփ առ տարտակն եւ մանուկն Յիսուս եւ եկն առ Գամաղիէլ, ուր բաղմութիւն աշաւեբրտաց նորա ժողովեալ էին. իբրեւ ետես Յիսուս զվարդապետ իւր՝ խօնարեալ երկիր եպագ նմայ...— Հմմտ. նոյն էջ 86:

Էջ 212.— Ասէ Յիսուս. Բարիք ասեա՝ զիրն ինքեան անուն Ած. Թարքմանի, եւ բանն որ ի գրէն ծնունդ առնու է Բանն Աստուծոյ, եւ Հնգն որ մեկնի ի զրոյն եւ ի Բաննէ Հնգիս Սուրբ որ երրորդութենէն. զի գիրն մինն ընդ միոյն լծակցեալ է ընդ բանն, եւ յղացեալ ի միտս ծնունդ առնու եւ մարմնանայ, և ապա այսոյն բանն ասացեալ: Իբրեւ լուաւ զայս Գամաղիէլ զարմացաւ յոյժ, և Հիացեալ ընդ զօրութիւն մտաց եւ ընդ շնորհս զիտութեան նորա. . . — Հմմտ. նոյն, էջ 87:

Էջ 220.— Վասն արվեստի ներկի մը տանէն Յիսուսն եւ սքանչելեացն.— Եւ ի չորրորդ յաւուրն եկեալ Հասեալ նոցա ի քաղաքն Տապարիս եւ անդ օթեալան արարեալ նոցա առ դուռս տան մի որում անունն էր Էլ եւ նա էր ներկիչ...— Հմմտ. նոյն, էջ 91:

Էջ 283.— Ասէ Յիսուս. Համբերեա սակաւիկ մի և ես ցուցից քեզ: Եւ զայս ասացեալ Յիսուսն զայրացեալ յոգի իւր էկն եկաց ի վերայ մէհուրոյն ի ձայն մէծ աղաղակաց

և ասէ. Ոմնաթան որդի Բաբաբայ, արի ոտն կաց վաղվաղակի բաց զայն քոյ եւ տես ո՞ր է մանուկն այն որ ընկէջ դեղդ ի խորու-թին ջրհորին եւ մէտար անդ: Եւ նոյն ժա-մայն յանկարծակի յարեաւ Նաթան որպէս ի քնոյ զարթուցեալ, նստաւ եւ բացեալ զա-չլսալ իւր Հայէր զամէնեսեան եւ խոսէր ընդ նոսա, իսկ ծնողք նորա եւ ազգայինքն որ շուրջ գնդաւու նստէին ճիշ բարձեալ ող-բալով եւ խնդութեամբ դիբկա արկեալ Համ-րուրէին զնա, Հարցանէին ցնա եւ ասէին. Ասա մեզ զինչ եղեւ քեզ: Եւ նայ ասէ. Ո-չինչ, բարեօք կամ: Եւ ասեն ցնա. Ո՞ր կեն-դանացոյց դեղդ: Եւ նայ ձեռամբն ցուցա-նէր եթէ Յիսուս որդի ծերոյն յարոյց զիս: Ասէ ցնայ Յիսուս. պատանեակ դու, պատ-մեա մեզ ո՞ր եղեւ պատճառ կորուստեան քո: Ասէ Ոմնաթան. Տէր, ոչ ես դու արեան իմոյ պարտական, այլ Արիւրոյն որդի Սաբարա լուամբ Հարեալ ընկեց զիս ի ջրհորն... — Հմմտ. նոյն, էջ 104-106:

Էջ 297. — Վասն Նազարէթ Գնալոյն. — Եւ եղեւ յաւուր միում ի տեսեան դիշե-րոյն՝ Հրեյտակ Տեառն երեւեալ Յովսէփու, եւ ասէ. Արի, առ զմանուկնդ եւ դժայր իւր եւ եկ ի Նազարէթ, եւ բնակեսի՛ր անդ... — Հմմտ. նոյն, էջ 112:

Էջ 305. — Եւ զնաց Յիսուս ի տեղի մի անապատ, եւ չրջէր շուրջ դասմանօքն Գա-լիլեացոց. եւ զնացեալ Հասանէր ի զոյղ մի փոքրագոյն, որում անունն էր Բոսպորոն... — Հմմտ. նոյն, էջ 115:

Էջ 332. — Ասէ Յիսուս. Ասացէք դա-նուն ձեր, եթէ որ օրինօքն վարիք: Ասէ զիսնուորն. Յառաջն ազգաւ պարտիք էաք եւ անուն իմ Խոտար կոչիլու եւ ընկերիդն իմ Ճուստար, եւ այժմ Մոսիսական օրինօք վարի՞մք, եւ անուն իմ Եսու. կոչի եւ նմա Ամոյսիս: Ասէ Յիսուս, բարեօք ասացեր. րայց այժմ լուարուք ինձ եթէ զոր ինչ կա-մի՛ք: առնել ասացէք. Ասէ Եսու. Որպէս կ'սմք քո Հրամայէն մեզ առնել այնպէս ե-ղիցի... — Հմմտ. նոյն, էջ 126:

Մամօք. — Ձեռագիրս ունի յաւելուա-ծական քանի մը գլուխներ եւս որոնք կը պակսին տպագրին մէջ:

Էջ 338. — Եւ Յս. լուռութեամբ պնաց ի քաղաքն Նազարէթ, եւ բոտ սովորութեան

իւրում չրջէր ամ. ուրեք, իբրեւ տեսին ըզ-նայ բնակիլէ տեղոյն այնորիկ այլ իմն Հա-մարեցին զնա արդեօք ոմանք ասէին բարեօք է եւ կէսքն ասէին չէ Հասաստուն զործն զոր առնէ. զի երբեմն թաղուցանէ զանձն իւր ի ծածուկ եւ երբեմն յայտնէր եւ ոչ կարեր ոք իմանալ զնա եթէ զինչ խորհի առնել: Եւ ընդ ելանելն Յիսուսի ի քաղաքէ անտի պատահեցաւ նմա այր մի մաքսաւոր որում անունն էր Նաւուեմա...:

Էջ 342. — Եւ Յս. դարձու ի քաղաքն Նազարէթ եւ մտեալ ի տուն իւր եւ նստաւ լուռութեամբ... Եւ... ել վաղվաղակի ար-ուսքս, եւ զնաց ի կողմանս Գալիլեացոց ի վիւղ մի, որում անունն էր Բոսպորոն...:

Էջ 351. — Եւ դարձեալ եկն ի Նազա-րէթ տեսնէր անորոյ յոյժ... Եւ զայս ա-սացեալ Յիսուսի խոյս ետ ի տեղօքն անտի եւ ելեալ պնաց ի կողմանս Հրեաստանի ի վիւղ մի որ կոչի Պիսիդոն...:

Էջ 359. — Եւ Յս. դարձեալ Հեզու-թեամբ եկն ի քաղաք Նազարէթ եւ ոչ այտ-նէր զգործ զոր առնէր... Եւ յաւուրն եր-րորդի կամեցաւ Յս. երթալ ի կողմանս Հրեյաստանի մեր առ Եսանանօքն յԵրուսա-ղէմի, ի քաղաք մի որում անունն էր Ռամ-լայ...:

Էջ 362. — Եւ Յս. եմուտ ի քաղաքն Ռամլայ, եւ եղեւ ի մտանելն նորա անդ էր իշխան մի որ էր դատաւոր քաղաքին եւ որդի նորա էր մերձ ի մահ... Արդ որժամ էր Յիսուս ամաց երեսնից, յանձմ մաղ-ճանեցաւ Յովսէփ բարեօք ծերութեամբ եւ ա(յ)նկորեալ եւ առաքինի վարուք, կացեալ ճի՛ւ ամ, եւ փոխեցաւ աշխարհս եւ տարեալ թաղեցին զնայ պատուով, եղեալ ի նոր դե-րեգմանին ի լեռնայնիդմն Հրէաստանի, ի քաղաքն Յուդա մերձ առ զերեզմանս հա-խաւորցն: Եւ Մարիամ անկեալ ի ուռումու-թիւն յոյժ, քանիդ ոչ ոք էր որ օպասուերէր նմայ: Եւ ետ անցանիւր Նաւուեմ, եւ կա-տարելոյ դուք լալոյ եւ արտասուաց, յա-րուցեալ Մարիամ զնա առ եղիսարեթ աղ-լապան իւր, եւ կացեալ (եւ կացեալ) նորա աւուրս բաղլմս: Եւ յետ ոչ սակաւ աւուրց անցանիւր փոխեցաւ. եղիսարեթ մահուամբ ի Տէր եւ առաքինի վարուք եւ բարի խոս-տովանութեամբ: Եւ Յովսէփն առաջ քան

լիազմանելն մոր իւրոյ, որժամ էր ամաց
Հնկկտասանից, դնաց բնակեցաւ ի լինառն
փորձութեան, ի տեղի անապատ, մինչև եւ-
ղև. նա և ամաց, Յովանէս ելից զամս և թա-
մուղի ժՁ, եւ փրկչին ելից զամս և ի յուն-
վարի Ձ, համարեալ լինի ամիսս Ձ, ի թա-
մուղի ժէ եկն Յովանէս Մկրտչին քարոզել
յանապատի ապաշխարութիւն ի թողու-
թիւն մեղաց, մինչ յունվարի Ձ արար Յո-
վանէս մկրտութիւն առաջ քան զգալն Յի-
սուսի ի Որդանան. Ընդ որոյ եւ մէջ
ընդ հրեշտակս պարեմացուք, ընդ երկնային
իօրն երկնացուք, ընդ հովիւսն բարէբա-
նեացուք, եղեղիցիս օրհնեացուք, առ միմ-
եանս տօնեացուք. զձայր փառաւորեացուք,
եւ Որդիուն երկիր պաքեացուք, զՍուրբ Հի-
դին պատուեացուք. զԵրրորդութիւն միշտ
զովեացուք, օրհնութիւն եւ փառս վեր ա-
ռաքեացուք, եռանձնեա Տէրութեանն Հօր եւ
Որդոյ եւ Սուրբ Հոգոյն, յայժմ եւ միշտ,
յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն:

Ի՞նչ 370.— Աղերս Գրչի.

Աղաչանօք մաքուր հայցմամբ Սուրբ Կու-
ստիւն,

Գթա անմահ Բան եւ Որդի Միածին,
Որ ի Կուսէն մեղ հատնեցար Բանդ Աստուած,
Ողորմեա ինձ մեղաւորիս ողորմած,
Նայեաց անձն իմ մեղօք լցեալ եղկելիս,
Տէր բարերար քաւեայ դմեղս մեղաւորիս,
Էյիդ անմահ բանդ կենաց առաքեցար,
Յիսուս Քրիստոս Փրկիչ Աստուած մեղ
[յայտնեցար,

Սուրբ եւ Հօր անճառելի Բանդ Աստուած,
Օգնեա անմահ, մեղապարտիս, Տէր դթած:

Անմահ յարքայ յաւիտենից,
Քոնարեցար ի՞նչ երկնից,
Ի փրկուելիւն ազգ մարդկայնից,
Առաքեցար Բանդ ի Էից,

Միայր Կուսէ անախտ անրիծ,
Երևեցար ի մեղ Փրկիչ,
Մեղ յատնեցար անքնելիւ,
Որ քարոզի սքանչելիւ,
Որ զործեցեալ է սուրբ ձեռիդ,
Գրեալ կա ի սուրբ մատենիդ.
Յակոբ երպայր Տեառն անմահիդ,
Ականատես եղեւ բանիդ,
Գրեաց զործեալ սքանչելիւ,
Ետ յիշատակ մեղ հողածնիս,
Օգնեա զրչիս մեղաւորիս,
Բանդ ի Հօրէ առաքեցար,
Եւ ի Սրբոյ Կուսէն ծնար,
Աստուած եւ մարդ մեղ ծանուցար,
Աստուած եւ մարդ մեղ յայտնեցար,
Եւ երկիրի զու չրջեցար,
Ըսքանչելիս բազում ցուցար,
Աստուածդ անմահ՝ մարդ կոչեցար,
Ի մէջ երկրի լմակեցար,
Լոյս անմատոց մեղ ծաղեցար,
Լուսաւորեա Տէր բարերար,
Ձմիտս եւ զխորհուրդս իմ եւ զխաւար,
Որով դբէ՞մ զսա փափակմամբ,
Հողոյ ըստեղծուած իմոյ ձեռամբ,
Քրիստոս անմահ մեծ թաղաւոր,
Որ վասն մեր խոնարհեցար,
Ի՞նչ յերկնից, Կուսէ ծնար,
Աստուած եւ մարդ մեղ յայտնեցար,
Ըսքանչելիս բազում ցուցար,
Մեղաւորաց ողորմեցար,
Օգնեա զրչիս Տէր բարերար:

Ի՞նչ 372.— Պատմութիւն յարազս մար-
դեղութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մէրոյ
մարմնացելոյն ի Սրբոյ Կուսէն Մարիամայ,
զոր ասացեալ է Սրբոյն Յակօբայ Տեառն
եղբայրն, որ ի սկզբանէ ակնատես եւ ըս-
պասաւոր եղեւ Բանին Աստուծոյ:

Ի՞նչ 373—402, դատարկ:

1433

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ծ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

(Ամսվանքական Պատմութիւն)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ .—

Ծաւալ 16×10.5×2: էջք 172: Հանդա-
մանք ցաւալի. որդեակեր եւ մասամբ քա-
բայուած: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝
խորտայիւրերը, սկզբնատողերը եւ զլիս-
դիրները կարմիր, մնացեալը սեւ մելանով,
միասին, 23-25 տող: Բոլորդիր անհարթ:
Համառօտագրութիւնք բաւական առատ:
կաշեկաղմ տախտակեայ դրոշմադարձ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ .—

էջ 1-10, դատարկ:

Ա.— էջ 11.— Պատմութիւն Յովակի-
մայ եւ Ամնայի ծննդացն Ար. Աստուածած-
նի ինչն յԵրուսաղէմ քաղաքի.— Երեւոյն
սորա Յովակիմ եւ Ամնայ ծննդեալ էին եւ
սէ ունէին զսակ, քանդի ամուլ էին...:

էջ 18.— Գաբրիէլի վասն Յովաննու
Մկրտչի.— Քահանայապետին Զաքարիայ
մտեալ ի տունսն ինկարկուեթեան եւ տես-
նալ յաթմէ սեղանոյն այր մի անեղ եւ զար-
մանալի՝ զահի հարաւ ընդ տեսիլ նորա...:

էջ 20.— վասն յգութեան Եղիսաբե-
լի.— Եւ Եղեւ զի Մարիամ զինաց աղբիւրն
զի ջուր բերցէ...:

Բ.— էջ 37.— Պատմութիւն Բեթսէ-
իէմի վասն կոտորման մանկացն, որք կո-
տորեցան վասն Գրիստոսի, եւ առեալ Յու-
փախեան յԵգիպտոս.— Իբրեւ յուսւ. Հե-
րովդէս թէ թաղաւորք երկիր պապին եւ
յնացին...:

էջ 43.— Եւ առեալ Յովսէփ զՄարիամ
եւ զամուսկն փախեալ յԵգիպտոս եւ տվեալ
Յու. աշակերտութիւն.— Եւ այն օրն Լիան
եւ անկան ի ճանապարհ, աղքատաբար, զե-
ղէ ի զեղ երթալին մուրալով, զի մի ոք զի-
տասցէ զնոսա...:

էջ 56.— Պատմութիւն Յու. մանկան.

առին եւ գնացին այլ ուրիշ տեղ.— Եւ ա-
ռին ծնողքն Յու. մանուկն եւ զնացին այլ
զիւղ մի...:

էջ 61.— Յայնմ ժամանակին որ չարն
Հերովդէս կոտորեաց զամեկունսն Բեթզէ-
հէմի եւ Եղիսաբեթ փախուցեալ զմանուկն
Յովհաննէս եւ քարն բացաւ եւ կալաւ զմա-
նուկն ներս եւ պահեաց...:

Գ.— էջ 75.— Պատմութիւն Եւ կտակ
չարչարանացն Գրիստոսի, որ եղև վասն
Ռիսուսի առաջի Պօնտացոյ Պիղատոսի իշ-
խանութեան Հրէաստանի, բռնամայնապե-
տութեան Ամնայի եւ Կայիափայ, երամելայն
Յակոբայ եղբոր Տեառն Յովսէփայ ասաց-
եալ ի քագաւորութեան Հերովդէի Գալիլ-
եացաց.— Զոր առնէր Յու. ի մարդկային
բնութեանս, ի վերայ Հիւանդաց եւ ախտա-
ցեւոց, կաղաց եւ կուրաց...:

էջ 165-166.— Եւ այնպէս չար մահ-
ուամբ սատակեցաւ ամբարիշտն Պիղատոս,
հանդերձ խորհրդակցօք իւրովք սատանա-
յիւ, եւ անօրէն ժողովրդովք լինկալան զհա-
տուցումն աստ, եւ ի հանդերձեանս զհուր
ղեհներին, զոր պատրաստեալ է նոցա ի յա-
ւուրն վերջնունս: Եւ յանունն Տեառն Յի-
սուսի Գրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառա-
ւորեցաւ ընդ ամենայն տիեղերս, ի զոյժու-
թիւն Սուրբ Երրորդութեանն Հօր եւ Որդ-
ւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ յաւիտեա-
նոս յաւիտենից ամէն:

Երկառակ արդարոց աւերհնութեամբ
Լղէցի, եւ աղօթիւք եւ բարեխօսութեամբ
բարեպաշտ մեծ թաղաւորն Արդարու, եւ
ամենայն սրբոց հաջորածովք, Տէր Աստ-
ուած, մեղ եւ ամենայն հաւատացեւոց ո-
ղորմեսցի, Ամէն:

էջ 167-172, դատարկ:

1434

Ք Ա Ր Ո Ջ Ա Գ Ի Ր Ք

(ԺԵ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ .—

Ծաւալ 15.5x10.5x7: Թերթը 407: Գրակը Ա-Թ (Թղ. 63-168), Ա-Ձ (Թղ. 169-238), Ա-Դ (Թղ. 239-286), Ա-Լ (Թղ. 287-382), Ա-Է (Թղ. 383-466): Հանգամանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրիչ մէկ մասին՝ լինդրէաս: Գրութիւն՝ խորագրերն եւ օկոգր-նատողերը եւ դիւաններն կարմիր, մնաց-եալը սեւ մելանով, միասին, 22 տող: Նոտրագիր: Համառոտագրութիւնք առատ: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ, կո-տրուած եւ ճեղքուած: Դատարկ Թուղթը, 23, 24, 36, 44-50, 62, 237, 406, 407, 441-444, 464-466: Ստացող՝ Գրիգոր Քահանայ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ .—

Թղ. 1-2, դատարկ:

Ա.— Թղ. 3.— Քարագ է մանու չափ մեղաց.— Եւ Նշան երեւեցաւ յերկինս, եւ աւաւանդի վիշապ Հրեղէն, որոյ էին գլուխք է...:

Բ.— Թղ. 25.— Նորիմ ի բամ մակա-րաւ. Հաւատք առանց գործոց մեռեալ եմ առանձին.— Ասեմ վարդապետք թէ դանա-դանի մեռեալ եւ կենդանի Հաւատն...:

Գ.— Թղ. 32.— Քարագ ի բամ՝ Տեսի գրաբարութիւն ի մերթոյ արեգակամ եւ գարտառաւ գրկելոց.— Ի բազում եւ դա-նադան մեղացն գոր գործէ մարդ...:

Դ.— Թղ. 37.— Քարագ Գրիգորի ե-րաւմեծի քաջ հեռառորին եւ ամյազք փիլի-սոփայիմ, ի բամ վտմ ալիմիւն եւ վտմ ըմծայից եւ պատարագադ...:— Ի վերայ այս բանի չորս ինչ ասելի է...:— Այս քա-րոզը բոլորգիր է:

Ե.— Թղ. 51.— Քարագ Գրիգորի վա-րմ դիւտաց եւ առաջնորդաց. . .:— Վասն այս բանիս Դ պատճառի ասելի է...:

Ձ.— Թղ. 63.— Քարագ ի բամ Աւե-տարանին որ տեւ, քէ մի տայ գորաւքիւմ

շանց. . .— Առաջին սրբութիւն անուանի Հաղորդութիւն...:

Է.— Թղ. 79.— Կանոնական իրաւոք ընթանալան ամ. Հայաց ի կիրակոս վար-դապետէ նրզնկացոյ, Արեւիկ ասողէ, գե-ւազրեա լուծմանցմ պարգալէ, գոր արարեալ ծաղկաբալ յԱստուածաշունչ Գրաց եւ Կանոնաց առաքելոց եւ հայրապետաց, եւ գրով առաքէր. որքան կարէր զմեծաւորս բամիւ բերամ առ բերամ, եւ զհեռաւորս գը-րով, որպէս սովորութիւն է ամ. սրբաց աստուածացիոց, որպէս ասէ առաքիկայդ .— ՅԱստուծոյ ամենակայնէ աւրհնութիւն եւ պահպանութիւն, եւ ի նուաստ Կիրակոս վարդապետէ աղօթք եւ աւրհնութիւնք...:

Ը.— Թղ. 91.— Որ քաղաւոր պատե-րազմ տացէ ընդ այլում քաղաւորի որ քա-յցէ ի վերա մորա ի հազարօ, եթէ ոչ մախ խորեհացի գգէմ ունի ժ հազարաւ.— Եւ զայս խորեհէն ի վերա քահանայական կար-դի պարտ է առնուլ...:

Թ.— Թղ. 98.— Այս բամս ներսեփ կլայեցոյմ է միմէր ցարաբարութեմ Ե քա-րոզմ: Քարագ գգուշութեմ քահանայից ի բամ որ տեւ, եթէ սիրեցէ՛ գիւ գաղտաւի-բամս իմ պահեցիք.— Դարձուցուք այսու հետեւ զկարգ բանիս առ դասս քահանայից ...:

Ժ.— Թղ. 108.— Վայ իմ Ռ բերամ. Ողբ.— Եւ մեղսոր Հոգիքն զարհուրեալ դո-ղան եւ ասեմ...:

ԺԱ.— Թղ. 112.— Քարագ ի բամ Առ-դմեմի որ տեւ. Մահ եւ կեանք ի ձեռն լեզուի...:— Առաջին խրատ վասն մարմ-նօր կենացս է...:

ԺԲ.— Թղ. 122.— Քարագ ի բամ Առաջնօրն որ տեւ. Որ ողբարմ ազգատիմ փոխ տայ Աստուծոյ.— Այսպէս Հրամայեն վարդապետք եկեղեցոյ...:

ԺԳ.— Թղ. 132.— Քարագ Մեծի նշա-

բալլիմ, ի խաբուրդ Պատարագիմ, եւ ի բամն որ ասէ. Հայեցաւ ի Հարէլ եւ ի պատարագս Աորա...: *Խրատ ետուն Նախնի ծնողքն Այաւ եւ եւայ զաւակաց իւրեանց եւ ասեն...*

ԺԴ. — Թղ. 141. — Բարագ եւ պատմութիւն վասն գերութեան Բարեկացոց...: *Եւ զի յառաջ քան զլղայուտան Քրիստոսի...*

ԺԵ. — Թղ. 155. — Բարագ եւ պատմութիւն, ի բամն ետայի մարգարէիմ որ ասէ. եւ ի չորեքտասան ամի քաղաքութեանն Նոբելիայ...: *Անեքարիմ կոպակոթ Թալատր էր Ասորոց ի Նինուէ քաղաքի...*

ԺԶ. — Թղ. 169. — Բարագ վասն Նըմբեցեանց. Մահ մեղաւորի չար է. — Արդ ի բան ետայեայ յայտանէ...:

ԺԷ. — Թղ. 177. — Երիցս երանեայ երջամիկ բարեկամացեալն եւ քաջ հեռուորիմ, մեծի Գեարգ վարժապետիմ Նոբելիայ ի մի վայր հաւաքեալ գերատ Սր. Միքրտութեամբ գոր հաւատօտ գրեալ է ի Մաշքոցիմ ճշմարիտ խորագրով աստ մեկնեալ, գոր եմ պարգեալ վասն զիրաւեան լիմելոյ քահանայիցմ...:

ԺԸ. — Թղ. 182. — Պատմութիւն աղօթից եւ պատարագաց Տեառն վասն աղօթից ժամու գի մեծ է առ Աստուած. — Արդ աղաթքն է անբաւ բարութիւն առաջի Աստուծոյ...:

ԺԹ. — Թղ. 189. — Ի կնուէքն եւ ի պրտակն ոչ է պարտ քրիստոնէից արբենայ կամ պրտան կոչել...:

Ի. — Թղ. 194. — Տաղ վասն Ագահութեան, Նաղաշիմ ասացեալ է:

*Աղոժոն մայրն իմաստութեան,
առ մեղ խաւի բան իրաւական,
թ որ աւելու ի մեծութեան,
նա ցաւք անձինն բաղմանան:*

*Գերի Նաղաշ ողորմելի,
ի քեզ նայեց դու յարածամ,
դինչ որ յայլոց քարոզի,
ամէնն ի քեզ կայ ի լման...*

ԻԱ. — Թղ. 197. — Վասն երկից քառասնից Նապատեաց գի ոչ գոյ մտակերպիւն ի մէջ Բրիտանիայ. — Նաւակատիքս

բարձրագոյն խորհրդով տեսանի եւ աստուածատեսաստիքն քան զամ. տեսն...

ԻԲ. — Թղ. 198. — Նորիմ Բարագ դարձեալ, վասն խրատն տղայոց, ի բամն առակիմ. Որ խմայէ ի գաւազան, ասեալ գորդիմ եւ որ սիրէ. — Զմարդն բանական կենդանի է ստեղծեալ Ած. եւ Հանճարոյ եւ իմաստութեան բնդունալ...:

ԻԳ. — Թղ. 207. — Նորիմ Բարագ վասն Դատաւարաց աշխարհի ի բամն որ ասէ. Դատարարէք որքայն...: *Որ Հանճարեղն ինչ պատշնորդութիւն ստացի...*

ԻԴ. — Թղ. 214. — Նորիմ Բարագ վասն Հիւրընկալութեան, ի բամն Աւետարանիմ որ ասէ. Աւտար էի եւ ժողովեցէ գիտ. եւ Պագոս ասէ. Զհիւրաբարութեան գեներ երթայիք. — Եւ դիտելի է յարկնակաց...:

ԻԵ. — Թղ. 217. — Տէր Յոնանն Ոսկերեանիմ Տիմաթեայ Միկնութեան, վասն Ապաշխարութեան, վասն սիրո եւ ոգրման ծութեան. — Այս անցորս եւ ճանապարհորդս բնկալու Արաւած եւ ոչ Հրամայեաց ծառայեց սպաս ունել այլ ինքն ընթացալ յանդիպալ եւ Հրամայեաց Հակոբ թրել...:

ԻԶ. — Թղ. 222. — Բարագ Խոստովանութեան, ի բամ. Ապա քէ խոստովանիմ գրեալ մեր...: *Արապանիցն Հարց ցուցանեն բանք...*

ԻԷ. — Թղ. 231. — Գրիգորի եղամեծի, քաջ հեռուորի եւ ամլալ ինիլիստփայի, աշակերտի Յոնան Որտոնցոյ, արարեալ բանըս խրատական քեզեան եւ համարալ իմաստայեղս ի մեկնութիւն եւ ի գովեստ փառաց տօնից տէրունակեանց ի պատիւ սրբոց եւ ի պատմառ գիտութեան տխմարաց, մեծամեղ ի յարս արատաւաց անձամբ յաղծեց յօտ ի ճշմարտութիւն կարգաց սաղափառաց, եւ յիզմ մաքթեանց ունեց բամասիրաց եղարց հարագտաց մոքիմ աշակերտաց: Աւգնեա Տէր Աստուած: Խոսմեծի Յովնանն Որտոնցոյ ի բամ Աւետարանիմ որ ասէ. եւ յամենմ վեցերորդի առաքեալս երեսնակեանց Գաբրիէլ առ կոյտն խաւեցեալ. — Նախ տեսցուք զվեցերորդ ամիսն Թէ վասն դինչ պատմառի յիշէ

ԻՐ.— Թղ. 239.— Պարզարանութիւն
դաստիարակութեան քրիստոնէական հաւա-
տոյն, կարճատևող հաւաքումն բանից պատ-
ուիրանաց... Եւ սահմանեցաւ սոյ յաղագս
այնորիկ զի ուսուցանիցեն զմանդունս նո-
րայարժս եւ զայրս միամիտս, իրի ի հարց-
մունս եւ ի պատասխանիս արարեալ.—
Հրց. Դու քրիստոնեայի ես: Պիտի. Այոյ, ես
քրիստոնեայ եմ ընդհոջն Աստուծոյ: Հրց.
Ինչ ստել է քրիստոնեայ: Պիտի. Նայ է որ
դասեան զհաւատս եւ զօրէնս Քրիստոսի...

Մամօթ.— Քրիստոնէական Վարդա-
պետութիւն հարց պատասխանեալ, որ Թուի
Թարգմանեալ ի յո. լեղուէ, զի զհաւատսմ-
քն ունի զնոցայն. յօրինեալ է ըստ յիշա-
տակարանի իւրում, ի Թվ. ՌՀԳ եւ փրկչին
ՌՈՒԵ (1625) ալլ զանուն իւր ծածկէ՝ (Տ.
Սաւալանեան, Յուլի, էջ 841):

Յիշատակարան.— 1624

Թղ. 204.— Աստուածային ամենագոր-
շնորհիւն եւ ողորմութեամբն այս է ուղա-
փառ դօստութիւն հաւատոյ քրիստոնէից
կարճատևող հաւաքմամբ, եւ զրեցաւ այս ի
Թվին Ժնընդեան Տեառն մերոյ ՌՈՒԵ, և Հա-
յոց ՌՀԳ: Արդ յիշեցէ զայնաստուծոն ի սմա
եւ զգծող սորին: Արդ եթէ ուրեք ի յայս
զիրքս մուրեցայ Թողութիւն ինձ լիցի զի
տգիտութեամբ արարի, իսկ Թէ ուղիղ ասա-
ցի ի զվիստ շնորհացն Յիսուսի Քրիստոսի
ևղիցի առ ի պատիւ նմա եւ երանելի մօր
նորա ամէնօրհնեալ Սբ. Կուսին, որոյ չը-
նորհօք զայս փոքրիկ զիրքս զրեցի, որում
փառք եւ զոհութիւն այժմ եւ անդրո յաւի-
տնին ամէն:

ԻԹ.— Թղ. 265.— Ի բան իմաստնոյն
Սողոմոնի որ ասէ. Եղեւ նայ իւրեւ զնօ չա-
հարեր.— Ամենապայծառ եւ պատուական
զեղեցկութիւն սուրբ եւ մաքուր Աստուա-
ծածին Կուսին...

Լ.— Թղ. 268ա.— Ֆրիկ ամ ճարտար
կեցիք՝ ու եղիւ բարեաց դու ճշակ...

ԼԱ.— Թղ. 288բ.— Խրատ տղայ կար-
դացնելու.— Յառաջմ գրէ ա, բ, գ, դ: Ա-
պայ գրէ աա, բբ, գգ, դդ: Ապայ գրէ բա,
գգ, գե: Յետոյ գրէ ալլ, բծպ, գլլ: Եւ
այլ յետոյ ամա, բնա, Ապա գրէ աբ, ագ,
ադ: Ապայ գրէ բբ, բգ, բադ, բաե,

գայնմ ի մէջ գնելով զը ԼԶ բալարէ, որ տղիմ
լեզուն բացուի: Եւ յետ այսոր համարք ու-
սայ, որ է Թիւ, պատվով որ է այս, ա,
մէկ. բ, երկու. գ, երեք. դ, չորս. եւ այս
կերպիւս գրէ ԼԶ գիրն, միմչեւ հարաւրն,
հազարն, եւ ժ հազարն, եւ հարաւր հազա-
րում: Ապայ գրէ ԼԶ գիրն հեք ամուսնեմ,
Այբ, բեմ, գիւմ, դայ. այսպիսի բացայայտ
ամուսն գրէ զը ԼԶ գիրն որ հեք կապէ: Եւ
ապայ ամուսնի սկսեալ ի յԱգամայ, յառաջ
գնախեանքն, ապա գնախախտացն, ապա
գմարգարեիցն, եւ այլն: Եւ յետ այսոցիկ
գրէ հեք գերանայն միմչ յեզուն աղէկ բաց-
վի: Ապայ գրէ Հայր մեր յերկինս, եւ Սբ.
Ած., եւ փառք ի քարծուս, եւ Հաւատաւ-
քն: Եւ յերեսն խաչ համել ուսար, եւ գամ.
հաւատոյ բան. ուսայ գրաւամուքիւմ հա-
ւատայ, եւ գծ բան պատվիրանացն Աստու-
ծոյ: Եւ ուսայ գրաւամուքիւմ խոստովա-
նութեան արսվ գամ ի խոստովանութիւն: Եւ
յամէն զառնաւորի տոմի գնախախտութիւն կար-
դայ եւ պատմէ որ ուսանիմ: Եւ յամէն շա-
բաթ օր Անտարան պատմէ որ ուսանիմ: Եւ
զգծողս յիշեալ.— Այս հաւատածը մանք բո-
լորդիր է:

ԼԲ.— Թղ. 269ա.— [Ս]օք եւ պատ-
ուէր դրոյս առ այնոսիկ, որք ժառանգեն
յսայ յապագա աւուրս ժամանակացն.—
[Յ]ա(յ)նմատոյց լուսոյ կազմեալ են ճանա-
պարհք իմ եւ ճառա(յ)գայթրճակ հրա-
բորբք ջահւ պայծառացեալ են նրբագոյն
շառօղիք եւ, որք հաւատով են անթերի մը-
տօք զիմէք առ իս:

Մամօթ.— Յաջորդող հաւատածներէն
ոմանք շատ կարճ են եւ անկարեւոր, ուստի
առանձին չենք նշանակեր այդպիսիները:

ՄԲ.— Թղ. 288.— Իսկ յորժամ կա-
տարի լրում ազգի հազարու, յայնմ աւուրք
ի սորա ժամանակիս ի Թագաւորութեանս
յանկարծակի եւ գործահաս բարկութեամբ
շարժի ի վերայ երկրի հրամանաւ Աստու-
ծոյ անգանի դուռն Հիւսիսոյ, զոր փրկեաց
Աղէկսանդր Թագաւոր մեծ ընդդէմ դադա-
նաբարոյ եւ արեանաբարոյ ազգաց Անու-
եաց եւ Բաճուհեացն...

ՄԳ.— Թղ. 300.— Վառն վաշխիցն առ-
նելոյ, Եփրեմի ասացեալ.— Յոյժ չար է
այտ ընչաթիւութեան...

ԵԴ.— Թղ. 305.— Վասն ամառերն
քատերաց դիվալամաց.— Ուր անցնալ դա-
դարեցից...:

ԵԵ.— Թղ. 309.— Վասն Գեանմայից
տեսչութեան գոր տացեալ Եփրեմի.— Ես
լի թիւ յանցանօք...:

ԵԶ.— Թղ. 315.— Երանելոյն Եփրեմի
ասացեալ վասն արքեպիսկոպոստութեան
և ամբարշտութեան.— Մեծաւ սկով եւ ցօա-
դին արտասուօք պարտ է պատմել...:

ԵԸ.— Թղ. 319.— Վասն պահոց պըն-
դաւքեան խրատ Եփրեմի ասացեալ.— Ազ-
դող եւ աւկտակար եւ կարեւոր են պահոց
պնդութիւնք...:

ԵԼ.— Թղ. 324.— Երանելոյն Եփրեմի
ասացեալ վասն միտքարութեան ագգաւտաց
.— Զոր ասացից կամ զոր պատմեցից...:

ԵՐ.— Թղ. 328.— Երանելոյն Եփրե-
մի ասացեալ վասն բարկացածաց բարուց.—
Ամենայն բնութիւնք մեղաց...:

Կ.— Թղ. 331.— Վասն ընդունելի եւ
ամբողջանելի ազօթից, Եփրեմի ասացեալ
հոգով սրբով.— Անփոփեալ դմիտս մեր ի-
մացուօք զճառս բանիս...:

ԿԱ.— Թղ. 336.— Վասն Ողորմութեան
և Ազատութեան ասացեալ Եփրեմի.—
Մի ոք տղայական վարուք...:

ԿԲ.— Թղ. 340.— Վասն միտքարու-
թեան վաղմանելոյ յաշխարհէ առ Տէրն.—
Նշանաց դու ի յոյսն վերին...:

ԿԳ.— Թղ. 344.— Վարք ապաշխա-
րութեան Տալասա պոռնկին որ զղջացաւ.—
Եզրայրք իմ մտերիմք...:

ԿԴ.— Թղ. 347.— Սրբոյն Եփրեմի
Յաղագս պիղծ յիշոցաց որ սատանայի բե-
րան կոչի, եւ որ զլորեքաբաթ լուծանէ եւ
կամ զուրբաթ.— Ով եղբայրք իմ սերելիք

ԿԵ.— Թղ. 352.— Վասն երկիւղի եւ
զգուշութեամբ ի Սբ. հորիւորդն մերձեմալ
.— Սոսկան ոսկերք իմ...:

ԿԶ.— Թղ. 360.— Վասն չառնելոյ սէր
լարեկեմութեան ընդ Թշնամիսն Առտուծոյ
.— Հանապաղ զմտաւ. ածելով զարհուրիմ

ԿԷ.— Թղ. 366.— Վասն յիսկալաց եւ
քինանդրաց յայտնելով զխորհուրդ Եփ-

րեմի.— Ահեղ անօրէնութիւնս եւ սատակի-
չըս տեսանեմ...:

ԿԸ.— Թղ. 369.— Վասն օակաւիկ զո-
ղութեան զոր ոչ ապաշխարեն զործողքն.—
Անկարծ գողանա եւ աներեւոյթ յափշտակէ
...:

ԿՐ.— Թղ. 372.— Վասն պտղոց եւ
պատարագաց եւ ողորմութեան առնելոյ.—
Բաղում զաղտ չետիւք վերաւորէ զմեզ սա-
տանայ...:

Հ.— Թղ. 374.— Վասն երգման սո-
վորութեան, Երանելոյն Եփրեմի ասացեալ
.— Յոյժ չար են ամ. չարի սովորութիւնք
...:

ՀԱ.— Թղ. 378.— Նորին քարոզ վասն
Եկեղեցոյ, ի բան, Տեօի կին մի նստեալ ի
ի կարմիր դագանի է գլխի.— Իսկ կինն նստ-
եալ ի կարմիր դագանն եւ զգեցեալ կարմիր:
Կարմիրն նշանակէ զհեղուճն արեան...:

ՀԲ.— Թղ. 383.— Պատմութիւն Հա-
մաօտ Նդիայ Մարգարէին.— է
քահանայիցն, քանդի Թեգրի տուրք էր քա-
հանայիցն...:

ՀԳ.— Թղ. 408.— Քարոզ վասն պա-
հաց, ի բանն Յովնիայ որ ամէ. Սրբեցէ՛
պահե...: խորհուրդս պահոց, որպէս ա-
սէ Սուրբն Բարսեղ, ի զբախտին աւանդե-
ցաւ...:

ՀԴ.— Թղ. 420.— Քարոզ վասն կի-
րանկէի, ի բան Օրինացն Մովսէսի որ ամէ
Պատուեցէ՛ գաւր միայնաբարիմ.— Որպէս
յառաջին արարչութիւն...:

ՀԵ.— Թղ. 426.— Քարոզ վասն գա-
լստեանն Քրիստոսի եւ օւրբն դատատեանի
.— Եւ վասն միտանազամ զալստեանն Քր-
իստոսի եւ յօուր զահաստանի է իր տեսա-
նելի եւ գտանելի...:

ՀԶ.— Թղ. 443.— Այս քարոզ և պատ-
մութիւն վասն զալստեանն Գալգայ
Մայգաւցալ.— (8)եւ զարժի զերութեանն
Բաբելոնացոց...:

ՀԷ.— Թղ. 455.— Արդ զայս պարտ է
յիտել թէ որով հասակաւ յառնեն...:

ՀԸ.— Թղ. 457.— Խրատ զգուշու-
թեան զոր տացէ քահանայն Հանդերձեցն
պսակ առնու կանխաւ.— Եւ դարձեալ ի ժամ
Հարսանեացն թէ՛ ոչ ընթեռնու...:

Թղ. 460.— Հարցմունքի քեզ զիմի է Պրսակն:

Թղ. 467.— ... 2111 [=1482] թվին նրան կործանեցո:

Յիշատակագրութիւնի Գրչաց.—

1.— Թղ. 163ա, ստորոտը.— Յարոց փրկեսցէ Դս. Ած. դամ. Հատասցեալս յայս—
պիտի մեղաց, Եւս առօել զանարժան զբիշս
և և զծնողս իմ եւ դամ. Հատասցեալքս ի Դս.
ի Յս. ի Տէր մեր, որ է աւրհնեալ յաւիտեա—
նրս ամէն:

2.— Թղ. 405բ.— Յարոց փրկեսցէ

զմեզ Դս. և դամ. Հատասցեալս անուան
իւրոյ: Եւս առաւել տէր Գրիգոր քահանայ,
որ ետ զբեւ զսայ, և զգծող զմեզոցեալս
հոգս զանարժան անուն յԱնդրէաս, և ըր—
ծ[ն]ող[ս] մեր ամէն: Ողորմի ստացողին զը—
րոցս:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն.—
1697

Թղ. 463բ.— Քարոզազերքս և սլառ—
մալիւրքս, որ էր Յօհանէս առաջնորդին, և
ինքն վաղջանեցաւ ՌՃՊՁին, և մնաց յի—
շատակ Սր. Յակոբայ:

1435

ԴԻՅԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ (ԽԱՌՆԻ ԽՈՒՆԻՆ)

Բ Ա Ն Է Յ Ա Դ Օ Ս

Կ. Պոլիս

ՌՄԽ=1791

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 16×10×1: Էջ 136: Հանդա—
մանք բաւարար: Թուղթ կրկնատեսակ, ճեր—
մակ և կապտորակ: Գրութիւն ամբողջովին
սեւ մեկնով գրեթէ, միասին, 20 տող:
Նոտր շեղազիր: Համառոտագրութիւնք ա—
ռատ: Թղթակազմ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— Բալէֆաղօսի Յաղապս անաւօտ
պատմութեանց. Եւ. զօրս յաղապս անհաւա—
տալի պատմութեանց շարագրեցի այս է...

Էջ 3.— Յաղապս Տէտալօսի:

Էջ 6.— Արխտոռէլի Յաղապս Աշ—
խարհի: «Տանելի ոճով նորոյ թարգման—
եալք: Տես Ձեռագիր էջ 90:

Էջ 9.— Յիշատակարան.— Բազում
անդամ եւ թաղում ուրեք ընթերցեալ իմ ըր—
ճառ բանիս, ոչ ինչ կարացեալ էի իմանալ,
և ոչ ինչ ի միտ առնուլ զիւր իմն անտի՝ ի
շահ օլտի դիտութեան, և այն վասն սխա—
լագիր լինելոյ օրինակացն, և մանաւանդ
ստկա յոյնադիւրի վրէպս ընդունելոյ, և

լազում մոայլս անունոյ սորա ի զրչաց, եր—
կարութեամբ ժամանակաց, և ձեռաց ի ձե—
ռաւ անցանելով. և քանզի անիմանալի եղ—
եալ էր բան սորա, և զրեթէ բոլորովին նը—
սեմացեալ, նորին աղաղակ զօտի աշխատու—
թեան ընդ մէջ ածեալ, և բազում ջանիք
փոյթ ի մէջ առեալ, զորն օրինակն սորին
յտի, և Հայեւով ապա ի բնագիր անդր՝
պարզաբանեցի ըստ իմում կարի, օգնակա—
նութեամբ Բարձրելոյն, զգիրքս Արխտո—
ռէլի՝ որ Յաղապս Աշխարհի, եւ Գէորդ ա—
նարժան ծառայ Տեառն իմոյ Յիւսէփ Բը—
րխտոսի, և այս պատահեաց ի թուակա—
նին Հայոց ՌՄԽ [=1791], յամենան օրոս—
տոսի, ի թաղաւորեալն Կոստանդնուպոլսի:

Էջ 10.— Յաղապս Աշխարհի:

Էջ 15, թերթիկ փակցուած.— Ի հե—
լնական լեզուէ ի հայ բարբառ յեղաշրջեալ
յամի Տեառն 1787, ի դարձան եղանակի. և
այն աշխատութեամբ Գէորդեայ ուրումն
նուստի Կոստանդնուպոլսեցոյ:

Էջ 89.— Յաղապս Իւսայի.— Արկիւ—
ցիք ինքեանց պաշտպան քաղաքի դիտան
կարծէին...

էջ 90 — Վարձան օգտակար շարահարգութեանն որ յաղաղս անհատաւորի պատմութեանց Բալթիկա՞ղօսի:

ՅԱՂԱԳՍ ԱՇԵԱՐՀԻ.— 1

Թրգմ. Գ. Վրթ. Պալատցի (1791)

էջ 136, ստորոտը.— Աղաչեմ անմե-

ղաղիւր լինել՝ սակաւ աշակերի խառնիխուռն իրեցմանս, վասնդի եղկիւղ զոյր ի սրտիս, թէ դուցէ տէր սորին յանկարծ խնդրիցէ. վասն այն նախ զպիտոյսն ըստ իմում տկար մտացս իրեցի. եւ յետոյ վստի սուղ ինչ ժամանակ, զմեացորդն շտապիւր գրեալ լրացուցի:

1436

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 11

(ԺԳ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 15×10×7: Էջք 6+912: Հանգամանք լաւ. գործածութենէ աղտոտուած. նորոգութիւն կրած: Թուղթ կոկեալ: Գրիչ եւ Մաղկող՝ Սարգիս Քահանայ Պիծակչ: Գրութիւն՝ խորագիրները կարմիր, սկզբնառոգները ռակի, մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 23, 25 տող: Բնորոգիւր կանոնաւոր: Համառօտագրութիւնք սովորական: Խաղաղութիւն ըստ պատշաճի: Գունաւոր իւրաքանչիւր, լուսանցադարձք եւ գլխաւորդք յաջող, նոյնպէս՝ շուրջ 30 լուսանցքի մանրանկարք: Խորանագարդ իւր սարօք, էջ Ա, ՄԿԱ, Նկարք, էջ 6, Յովակիմ եւ Աննա, Հմմտ. Հետադայ թ. 1578 Շարակնոցը՝ գործ Սարգիս Պիծակի. էջ ՄԿ, Իւղարեր կանայք: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմադարձ: Հետադայ ստացող՝ Մարգարէ Քահանայ, որդի Քամայի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-4, դատարկ:

էջ 5-6, մագաղաթ. առաջին երեսը յատարկ:

էջ Ա.— Կաթնով Մնրնդեան Ատուա-ծածնին ի յԱմեայէ եւ ի Յովակիմայ.— Երգեցէք որդիք Սիոնի երգ նոր...:

էջ Ը.— Կաթնով Մնրնդեան Ատուա-ծածնին երկրորդ Աւուրն.— Որ նախիմաց իմաստութեամբ...:

էջ ԺԳ.— Կաթնով Աւուրեաց Ատուա-

ծածնին, Արեւելիւն.— Խորհուրդն անհառ...:

էջ Ի.— Այլ Հարցն Աւուրեաց Ատուա-ծածնին.— Ուրախ լիւր Մարիամ Սուրբ

5.— Յովակիմ եւ Ամեայ
Թ. 1436, էջ 6

Աստուածածին. . . — Հմմտ. Պարականոն
Շարականներ, էջ 3:

էջ ՄԿԱ.— Այսաւր յարեաւ ի մեռե-
լոց . . .

էջ ՈՀԷ-ՁԼՁ, տարբեր նոր թուղթ լուս-
սանցազարդք միագոյն՝ կարծր:

էջ ՈՀԷ.— ԱՅՃԻՅԲ Սրբայն Գրիգորի
Լուսաւորչին, Յովնանմէս Վարդապետի Ե-
զնկեցոյ աստեցեալ.— Այսաւր զուարճացեալ
ցրնծայ եկեղեցի . . .

էջ ՈԶԸ.— ԱՅՃԻՅԲ Սր. Աստուածած-
նիմ, աստեցեալ ի Կիրակոս Վարդապետէ.—
Արեւելք գերարիւիին . . .

6.— Իւզաքեր Կամայի
Թ. 1436, էջ ՄԿ

էջ ԶԳ.— Կամովն Սրբայն Ներսէսի
Հայրապետին.— Որ ըզյոյս անճառ շնորհաց
. . .

էջ ԶԷ.— Շարակամ Խրկուտառն Առա-
քելոցն.— ի յանսահման ծովէն . . .

էջ ԶԹ.— Շարակամ Սրբայն Սարգսի
Զօրավարին.— Ամենայուրք Երրորդու-
թեան ընտրեալ ծառայ . . .

էջ ԶԺԷ.— Շարակամ Սրբոց Ե խառա-
մարակացն.— Յաւուրս վերջին ժամանա-
կի . . .

էջ ԶԼ.— ԴԶ.— Այսաւր ծանեաց ըզ-
ծառն կենաց եւ ըզպըտուղն ի նմայ զՈրդին
Միածին . . .

էջ ԶԼԱ-ՁԼՁ, զատարկ:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւնք .—

1.— էջ ԶԻԹ, բոլորգիր վարժ.— ԸԶ-
վերջի ստացող Շարակնոցիս զտէր Մարգա-
րէն՝ որ ըստացաւ դստ ի Հալալ եւ արդար
վաստակոց իւրոց, յիշատակ հոգոյ իւրոյ
եւ ծնաւդացն իւրոց՝ Բամային, Փէրինին,
եւ եղբարցն՝ Շահրիարին, Հանկուցեալ առ
Քրիստոս, Սաղաթիարին, Ջանուսին, եւ
քրեւեացն՝ Պաշիկին, Հանկուցեալ առ Քր-
իստոս, Գուլրատանին, յիշեցէք եւ Ած. ու-
ղորմի ասացէք, եւ Ած. յիշողացող ողոր-
մեացի իւր միւսանդամ դայստեանն, ամէն:

Դարձեալ յիշեցէք զՄարգարոս Էրեցն,
եւ զկողակիցն իւր՝ Պանդաղէն, Հանկուց-
եալ առ Քրիստոս, որդիքն իւր՝ Աստուա-
ծատուրն, Ոսկանն, զըստերքն՝ Թաղուհի,
Համասփիւռն, եւ Ած. որ առատն է ի տու-
րոս բարեաց՝ ձեզ յիշողացող՝ եւ մեզ յիշե-
ցելոցս ողորմեացէ եւ մեղաց թողութիւն
շնորհեացէ, Ամէն:

2.— էջ ՄՄԹ, ստորոտը, նոտարպիր
մանր.— Թվ. 1713

Յիշատակ է Շարակնոցս Ետայեաս
Վարդապետին, եւ իւր ծնողացն՝ տէր Ար-
րահամին եւ Սուլթանին, եւ ժամկին իմոյ
Հրմաթին, եւ հօր եղբօրնս որ առ Քս. է
Հանկուցեալ՝ Կարապետին, եւ իմ եղբար-
ցըն՝ Սահակին, Յակոբին, Մարիամին, եւ
բնաւն ազգայազնիցն իմոց, կենդանեաց եւ
Հանկուցելոց, աղաչեմ յիշել մի Տէր ողորմ-
եալիւ, Ած. մեզ ողորմի, ամէն: Գրեցաւ
թովականիս Հայոց ՌՃԻՐԸ:

Մամօք.— Թուականը տրուած է դի-
ծուկէտ ծածկազրոյով:

1437

Բ Ա Ռ Գ Ի Ր Ք. — 15

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւաւ 15.5x10x2: Թերթք ձիւն:
Հանդամանք լաւարար. լուսանցքները ցե-
ցակեր. նորոգուած: Թուղթ թանձր: Գրու-
թիւն՝ սկզբնատողերը կարծիք, մնացեալը՝
սեւ մելանով, երկսիւն, 17 տող: Բոլորվիր:
Համառօտադրութիւնք սովորական: Ուղ-
ղադրութիւն սկար: Սեւագիծ զարդագիր եւ
լուսանցադարձ իւրաքանչիւր տառի տկիզ-
րը: Կաղժ կիսալաթ խաւաքարտեայ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

Թղ. Ա1ա. — Աւետեցա երկիր որ է յե-
րուսաղէմ:

Թղ. Թ2ա. — Բամբիշ, տիկնաց տիկին:

Թղ. Ժե1ա. — Գրիգոր, Արթուր:

Թղ. ԺԹ2բ. — Դաղձատ, Ֆոանկն է:

Թղ. ԼԴ1բ. — Էն որ է դատիմ:

Թղ. Լե2բ. — Աղիփ, ուսումն նշա-
նադրաց:

Թղ. ԼԶ1ա. — Զրառս Պարսից Վարդան
Գրոց:

Լուսամբարաբութիւն Գրչի. — Թղ. ԼԶ
2բ, ստորոտը, մանրատառ. ճեղքայր դի օ-
րինակն խառնակ է խխառ:

Թղ. ԼԷ1ա. — Ընկուղաք, եխտեցաք:

Թղ. ԽԱ1բ. — Թովիճ, ապրօծի, կամ,
իւրանճի:

Թղ. Խե1ա. — Ժպիրճ, Հաշարի, կամ,
անամաւթ:

Թղ. ԽԶ1ա. — Ի սկզբանէ, շատուցմէ:

Թղ. ՃԳ2բ. — Ստորոգութիւն, մեկ-
նութիւն:

Թղ. ՃԺէ1բ. — Իիւթական, մարմնա-
ւոր:

Թղ. Ճի2ա. — Քահանայ, քաւիչ մե-
ղաց:

Թղ. ՃիԴ2ա. — Խաւսեցօ Աճ. Ընդ Ա-
ղամայ Ե անդամ, Ընդ Կայենի Դ, Ընդ Նոյի
Զ...

Թղ. ՃիԵ, դատարկ:

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի. —

1. — Թղ. ԺԴ2, ստորոտը, մանրատառ
— Զանարժան եւ զանպիտան սուտանուն
դրժողս յիշեցէք ի մաքրափայլ աղաթս
ձեր ամէն:

2. — Թղ. ԽԹ1ա. —

Ով եղկելի անդէտ յիմար,
ունայն թափուր ի ժուռ եկար,
յաղտ աշխարհիս ինչ շահեցար,
ի յարարչէն յամաթ եղար.
Իբր աւրն ղայ դատաստանին,
ճուղապ շտաս պատասխանին:

3. — Թղ. չԹ-Զ, ստորին լուսանց-
քին:

Ով անարհեստ գրչի յիմար,
անցօրին հաւասարեցար,
ապա զանանցն չի յիմացար,
յամէն բարոյ դատարկ ելար:

1438

Ն Ա Ր Ե Կ. — 17

ԳՐ. ՆԱՐԵԿԱՑԻ

Երուսաղէմ

Ռ.Զ=1647

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւաւ 15x10.5x4: Էջ 400: Հանգա-

մանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրիչ, Միակող
եւ Ստացող՝ Յոհան Հիդանցի: Գրութիւն՝

սկզբնատուները եւ զլիսադիրները կարմիր, մնացեալը սեւ մեկնով, միասին, բացի էջ 138-174 որ երկսիւն է, 28 տող: Նոտրադիր մանր: Համառօտարութիւնք սովորական դրեթէ: Գունաւոր դարդադիր, լուսանցա-դարդ եւ զլսագարդ էջ 7: Լուսանցքի ման-րանկար՝ Աստուածածին Հանդերձ մանուկ Յիսուսով էջ 313: Նկար՝ Քրիստոս եւ Գր. Նարեկացի էջ 6: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմադարդ: Պաշտօնական մազադաթեայ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ ջնջա-դիր:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 3.— Նշանաւոր ճառերն այսոքիկ են, իթէ ումեք պիտոյանայ գիւրաւ դտանի-ցէ:

Ծամօքաքանութիւն Գրչի.—

էջ 4.— Ով Հանդիպողք այսմ մատե-նիս, անմեղադիր լերուք եղկելի վրչիս վա-սն փոխերուհի յետ ու յառաջ գրելուն. քան-զի փափաքանօք յառաջ դրժչութեան փո-խերն դրեալ էի, յետոյ Ած. կամեցաւ դայլն այլ ի դէպ ժամուս դրեցի դամէն լիով ան-պակաս ի լման ահա. փոխի համարն կու յայտնէ որ բան պակաս չի մնաց ի յայս զը-րոցս. չի բարեկանաւ եղկելուս:

էջ 5.— Դրունք յոգնաթախանձ բանից աւղտակարաց...:

էջ 7.— Ձայն Հառաչանաց Հեծութեան ողբոց...:

էջ 134.— Բան ՂԱ.— Նորին Հսկողի առ Նոյն աղերս մաղթանաց բան ի խորոց սրտից խաւք ընդ Աստուծոյ.— Տէր Տէր դթութեանց եւ Ած. ողորմութեանց...:

էջ 138.— Աւետարանք բժշկութիւնք, ի չորեքիմ գլխոցմ:

էջ 166ա.— Ալաթք մօջմնոցի, ոն-քեռնի, քոսի, բորի, խորուկի.— Դուստրն էր Եսայիայ նստէր ի յանցս ճանապարհին, լայր եւ աղաղակէր...:

էջ 168ր.— Գիրք որդան.— Զուր կու Հրնձեմ, դաւաքն խուրձն կապեմ, Դու ասա. Ո՞վ է տեսեր, ո՞վ է լսեր, զջուրն Հնձեն,

դաւաքն խուրձն կապեն, Ո՞վ է տեսեր, ո՞վ է լսեր, անատամն դատամնաւորն ուտէ: Ա-սեմ ասեմ որ այլ չուտէ: Թէ դու ասես որ այլ չուտէ, նա ես այլ ջուր չՀրնձեմ ու դա-ւաքն Հուրձն չկապեմ:

էջ 167ա.— Գիր Գլխացալի.— Յանուն սուրբ Լուսիմաքոսի միայնակեցի...:

էջ 176.— ԽԵ.— Վերստին յաւելում զրկին Հնձութեան Նորին Հսկողի առ Նոյն աղերս մաղթանաց բան ի խորոց սրտից խաւք ընդ Աստուծոյ.— Եւ արդ յոյս բարե-կաց տնկեալ ի սրտի...:

էջ 376.— Յիշատակարան մատենիս զրութեան.— Ըստ Հոլովման ընթացից ա-մանակաց յառաջարժութեան...:

Յիշատակարան Գրչի.— 1647

էջ 378, ստորադր.— Գրեցաւ ձևամբ ամենամեղ եւ անբաժան անպիտան եղկելի եւ սեւերես Հիդանցի պոռնիկ Յոհանն սուռ-անուն խաբեբայիս, ի Սր. Քաղաքս Երու-սաղէմ, Թիւ. ՌՂԶ: Արդ որք Հանդիպիք եւ ընթերցուք, վասն սիրոյն Քրիստոսի մի ո-ղորմիւ յիշէք զմեզ, եւ ձեզ լիցի ողորմու-թիւն յԱստուծոյ ամէն:

Ծամօք.— Յաջորդ էջերը իրբեւ պրա-կաթիւ ունին 2: էջ 379-385 նոտրադիր, 387-394 բուրդիր, 395-399 նոտրադիր:

էջ 379.— Վկայութիւն Սաղմոսիմ Դաւթի ձԾ փոխոցն բաւ շնորհաց Սր. Հոգ-ւոյ:

էջ 386, դատարկ:

էջ 387.— Խոչն.— Յորժամ Խոչն լինի տանուտէր դարուն աղեւ դայ...:

էջ 398.— Զուկն.— Յորժամ ձուկն լի-նի տանուտէր, դարուն միջակ եւ կտուր...:

էջ 400, դատարկ:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն.— 1689

էջ 5, նոտրադիր այլ գրչէ.— Յիշա-տակ է Նարեկ դիբքս ի դուռն Սուրբ Յակո-բայ, որ էր ի վայելումն Մովսէսի տէր Յո-հաննէս գրագրին, ի Թվին ՌձԼԸին, ի Սուրբ Քաղաքն յԵրուսաղէմ:

1439

ՔԱՐՈՁԳԻՐՔ

ՆԱԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւաւ 16x10x2: էջք 270: Պրակք 2-
օր: Հանգամանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գր-
րութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողները,
և յաճախ զլիսագիրները կարծիք, մեացեալը
սեւ մելանով, միասին, 19 տող: Նոտրա-
դիր: Համառոտադրութիւնք առատ: Գու-
նաւոր զարդագիր քարոզներու սկիզբը,
կապմ կիսակաշի խաւաքարտեայ, Կնիք սե-
ւադրոյձ բոլորչի: ՎՍ. Քի. Մարտիրոս
Վարդապետ, ՌՃՂԳՅ [=1744], էջ 2, ստո-
րին լուսանցքին: Ստացող՝ Աւետիս Վրդ.
Ճահնգին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— էջ 1.— Յոսեանու Որտմեցալ
քաջ հոնտորի եւ արգիւմաքան ընտրեալե-
տի արարեալ ի բամ մարգարէիմ որ ասէ.
Արդարութիւն Տեառն ուղիղ է եւ ուրախ
առնէ գաղթաւ. պատուիրամք Տեառն լոյսի
եմ եւ լոյս տամ արեւոյ. Նշանիւ Տեառն
տուրք է եւ մեայ յաղտեան.— Բեր յետ ե-
լանելոյ ի դազաթս լերանցն աստուածաբա-
նակ Սինէի եւ Քորեբի...:

Բ.— էջ 54.— Նարին մեծիմ Յոսեանու
Որտմեցալ ի բամ Աւետարանին որ ասէ.
Եւ յամենան վեցերորդի.— Նախ տեսցուք
յԶերրորդ ամիսն...:

Գ.— էջ 63.— Քարազ յայլմէ. Սրբայ
Կուսին Մարիամու Աստուածածնի, տեալ-
եան Գլուխ 12 համար: Եւ մեծ ներե-
ցաւ յերկինս, կիմ մի արհիւս գիւքեալ գա-
րեցակն, եւ լուսինն ի մերքայ յստից հորա,
եւայլ.— Չոքաւ Դաւիթ եւ հան զտապա-
նակն Տեառն ի տանէն Արիաթարայ...:

Դ.— էջ 72.— Նարին վասն Յովնան-
ու, ի բամ Մաղաթիւ. Աւաքեցից գերե-
տակ իմ առաջի քո, որ պարտաւորեցէ:—
Բացից դերան մտաց եւ առից զհոգի շնոր-
հաց, մարդարէն կանխաձայնաց...:

Ե.— էջ 86.— Նարին վասն կրկին աս-
տիմանաց յեկեղեցիս, որք եմ վարդապետք

եւ հայրապետք.— Սքանչկատես մարգարէն
Ջաքարիաս ցուցանէր զտեսիլ մարգարէու-
թեան իւրոյ...:

Էջ 92-94, դատարկ:

Զ.— էջ 95.— Նարին Քարազ շարաքի
աւուրն վասն Սրբայն Գրիգորի մերայ Լու-
սաւորչին, ի բամն. Դուք էք լոյս աշխարհի
— Քրկիւն բոլորից Տէր մեր Յս. Քս. լոյս
յոյնաց զինքն աշխարհի...:

Ը.— էջ 120.— Նարին, դարձեալ ի մոյն
խորհուրդ, եւ էր ոմն Եփրեմ Ղազարոս ի
Բեթամիայ.— Եւ բառս ի Սր. Գրոց Գ տե-
ղոյ զնի...:

Ը.— էջ 131.— Նարին Քարազ վասն
օրհնութեան մեռնին, ի բամն, Իւլ քապի-
եալ է ամուս քո.— Գիտելի է զի առաքելու-
թիւն եւ սրբութիւն է աստուածատեսակ
նմանութիւն ըստ կարողութեան...:

Թ.— էջ 144.— Նարին Քարազ Ոսում-
լուային, ի բամն, Արկ ջուր ի կոմք եւ էտա
զննջակ.— Բազմագուլթ եւ մարդասէր է
Աստուած...:

Ժ.— էջ 159.— Նարին Քարազ Մեծի
Շարաքին, ի բամն, Որպէս էր Յուսեան ի
փոր կիտին...:— Գիտելի է զի Յուսեան օ-
րինակ էր Քրիստոսի...:

ԺԱ.— էջ 182.— Նարին Քարազ վասն
Նար կերակին, ի բամն, Եւ յետ Ը աւուր
դարձեալ էին ժողովեալ եւ Թուսա ընդ մե-
տ.— Ահա այս երբեմն կոչի Նոր Կիրակի,
եւ երբեմն կոչի կրկնայգաթիկ...:

ԺԲ.— էջ 203.— Նարին Քարազ Դաւթի
եւ Յակոբայ, ի բամն, Երգաւա Տէր Դաւթի
...:— Յողորմութիւն եւ յիբաւունս հա-
տառեալ է աթոռ քո, առէ մարգարէն...:

ԺԳ.— էջ 222.— Նարին Քարազ վասն
Սրբայն Ստեփաննոսի, ի բամն, Ահա տես-
միւ գերկինս բացեալ եւ զՅս. զի.— Անդ-
րանիկն մարտիրոսաց կոչեաց զմեզ ի հո-
գեւոր Հարանիսն իւր...:

ԺԴ.— էջ 240.— Նարին Քարազ Սրբայ
Աւաքեցեան Պետրոսի եւ Պողոսի, ի բամն

Իբրև Յաշեցիմ, ասէ Տէր. Սիմոն Յաւմա-
նու, անրե՞ս զիս.— Եւ ի վերայ այսմ բանի
Գ ինչ ասելի է...:

ԺԵ.— Էջ 265.— Նաբիմ Բարոզ Յակո-
բայ եւ Յաւանմու: Դաճաւ Պետրոս եւ տե-
սանէր գաշակերտսն.— Պաշտաւ է մեզ բան
տոնախմբութեան...:

Էջ 270, դատարկ:

Մամր յիշատակագրութիւնք Գրչի.—

1.— Էջ 54.— Ով բարեմիտ եւ ուսում-
նասէր ցանկալի Հարգ իմ եւ եղբարք, զմեզ-
սամոլ եւ աստաշաղախ Աւետիս Վարդապե-
տոս, եւ դժնողն իմ, յիշել աղաչեմ ի փառս
Քրիստոսի Փրկչին մերոյ:

2.— Էջ 62.— Աղաչեմ ողորմագին
Թախանձանօ զսրբասնունդ եւ զեղբայրասէր
Ընթերցողսդ այսմ տառի՝ ղԱւետիք մեղսա-
մակարդ եւ զշարաներկ վարդապետս Ճաւու-
կեցի, եւ զբարեպաշտ ծնողն իմ, եւ ըզ-
տիրացու խաչատուր ուրեքան իմ արեան-
առու, ղԹով եւ խնամով յիշեալիք առ Տէր
դթածն ամենայնի, եւ յիշողքն յիշեսցին ի
Տէր յաւուրն անձերեկի, Ամէն:

3.— Էջ 71.— Աղաչեմ ողորմալին
Թախանձանօ զսրբասնունդ եւ զերանաշը-
նոր բանասէր զեղբարսդ՝ ղԹութեամբ եւ
խնամով յիշել զամենավարան եւ ուխտադը-
րուք զճանկեցի Աւետիքս յետնեալս ի վար-
դապետաց, զծառայս Սրբոյն Էջմիածնի, եւ
զմեծաՀաւատ ծնողն իմ, եւ զորդեակն իմ

զտիրացու խաչատուրն, ի փառս խաչին Քր-
իստոսի: Ողջ լերուք:

4.— Էջ 85.— Որ եւ խնդրեմ յաստ-
ուածասէր Ընթերցողացդ ողորմելեաւ ձայ-
նիս յիշել ի Տէր ըզգրեցի ամոռ տետրիս փոք-
րագունի դտէր Աւետիս յողնամեղ վարդա-
պետս, եւ զբարեպէր եւ զքրիստոսասէր ծը-
նողն նորին Հանդուցելոց ի Տէր, եւ զտրա-
ջան տիրացու խաչատուրն, զօրացեայն ի
Տէր, եւ դուք յիշեալ լիլիք ի Քրիստոսէ
Աստուծոյ մերմէ ի զերն կենաց յաւիտեանա-
կանի, Ամէն: Նոյնը կը գտնուի նաեւ էջ
91:

Էջ 181, ստորոտուր.— Գոյ յիս ղիտու-
տութիւն բայց խաճառցեալ է, գոյ երկիւղ
բարեաց այլ շինանի միշտ: Ձեռմ եմ առ
Աստուած այլ փութն մերձ է. կամիմ բու-
սուցանել բայց տօթն չար է:

Ձեռամբ ամենեցուն յետնեալ նուաստ
ծառայ եւ արուպ մեղսամած եւ լոկ արուան
անուն ծառայ:

Յետնագոյն յիշատակագրութիւն.—
2. 1744

Էջ 2-3, ստորին լուսանցքին, անՀարթ
դրով.— Յիշատակ է յետրենցի Մարտի-
րոս Հանդուցեալ նովիրակ վարժապետին,
որ Հանդաւ իողոսում խաչկայ Վանքին, որ
եղալ Երուսաղէմ ի դուռն Սր. Յակոբայ: Ով
ուք Հանցէ զայս Սր. յերուսաղէմայ՝ պար-
տաւոր լիցի աւուր ղատաստանի:

1440

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԿՐՈՆԱԿԱՆ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 15×10×1.5: Էջը 198: Պրակք
Ա-Ե (էջ 1-74), Ա (75-100): Հանգամանք
լաւ: Թուղթ Հասարակ: Գրութիւն այլադան:
Կաշեկաղմ տախտակեայ դրոշմադարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— Էջ 1, խոշորագիր տնկ.— Աղօթք

սրբոյն Գրեպորի Հայրապետին, Օրհնու-
թիւն առաքապետի:

Էջ 18.— Օրհնութիւն Մովսէսի:

Էջ 47.— Օրհնութիւն Եղիշոյ:

Էջ 51.— Օրհնութիւն զգետուց ան-
ձանց մահեցի, եւայլն:

Էջ 57.— Օրհնութիւն մատանոց:

Էջ 58.— Օրհնութիւն Հրոյ:

էջ 63.— Աղօթք ի վերայ ծխանելիաց :

Բ.— էջ 75, տարբեր թուղթ, նոտրապիր.— Աղօթք Սրբոյն Կիպրիանոսի Հայրապետին, ընդդէմ բնաւից այսոց պղծոց և ընդդէմ պատահարաց չարաց, և ընդդէմ հնարագործութեանց զիւականաց . . :

էջ 101—196, տարբեր թուղթ, Գրութին՝ խորագիրները և գլխագիրները կարճեր, մնացեալը սև մելանով, միասիւն, 17 տող : Նոտրապիր, Համառօտագրութիւնք առաւ :

Գ.— էջ 101.— Յայն օրհնութիւնս սուրբ Թիքայ իւզայն միշտ Խղիսկապոսն միայն իմէմ ի առնէ վերջն պատարագին, մեծի Նշ.ի, առ ընդ իւր ունեւով ի քանանայս, և գաւտ Խղիսկապոսէ գաւառին ոչ ոք համարձակեցի օրհնել, և յայտ բաշխէ գաւառին

իւրա բոլոր եկեղեցեաց առ ի օծանել գիււանդս բոտ կամօմի վերագրեալ ի կարգն վերջի օծանել խորհրդայն : Խրատ վերջի օծանել :

էջ 105.— Արարգուրիւն վերջին օծանել :

էջ 120.— Յազագս տեղութեան և հագերարձութեան հիւանդաց . . :

էջ 145.— Եղանակ օգնելոյ մեռանելույն :

էջ 152.— Կարգ յամենութեան հոգոցն :

էջ 191.— Արեւմտութիւն աղի և ջրոյ :

էջ 197—198, դատարկ :

Ծանօթ.— Քարգմանեալ է ի լատ. լեզուէ կէս մի Հայկաբան և կէս մի լատինարան ոճով (Տ. Սաւալանեան, Յուլյակ, էջ 844) :

1441

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Ռ Ք.— 4

Երուսաղէմ

ՌՃԶԶ=1737

Ծաւալ 15×10×1.5: էջք 141: Հանգամանք լաւ, Թուղթ սովորէն: Գրիչ՝ Կիրակոս Դպիր: Գրութիւն՝ սկզբնատողերը և սկզբնատուրը կարճեր, մնացեալը սև մելանով, միասիւն, 16 տող: Նոտրապիր կանոնաւոր: Համառօտագրութիւնք սովորական: Կանչեկազմ տախտակեայ դրոշմաղարդ :

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— էջ 1.— Աղօթք առ պահաւան Հրեշտակին :

Բ.— էջ 5.— Աղօթք զօրաւոր Սրբոյն Եփրեմի Խորիին Ասորոյ ասացեալ խօսք ընդ Աստուծոյ.— Տես Տէր ըզտառապանս իմ . . . :

Գ.— էջ 85.— Աղօթք Սրբոյն Եփրեմի Տէր մեր Յս. Քս. երկնի և երկրի . . . :

Դ.— էջ 98.— Աղօթք յորժամ յորդայնք անկանի ոք, ասացեալ Սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին.— Օրհնեալ է

մարդաօրիւթիւնդ քոյ . . . :

Ե.— էջ 102.— Նորին Աղօթք Սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին.— Աղաչեմ լլղքեզ փրկիչ աշխարհի Քրիստոս . . . :

Զ.— էջ 104.— Աղօթք դարձեղն ի զղջումն ապաշխարութեան.— Անսկիզբն Ած. և անհասանելի . . . :

Է.— էջ 113.— Մարթանք առ Սբ. Աստուածածինն Մարիամ, և առ ամ. սուրբսըն Աստուծոյ, յետ եկեղեցին ասա.— Աստուածածին ամէնօրհնեալ, ըզպաղատանս մեր ընկալ . . . — Ա-Ք :

Ը.— էջ 123.— Աղերսանք առ Սբ. Աստուածածին Կոյսն Մարիամ.— Ամէնօրհնեալ ի կանայս . . . :

Թ.— էջ 128.— Զհարցումն Լուսաւորչին մերոյ ընդ Հրեշտակին.— Առ Սուրբն Գրիգոր ընդ Հրեշտակին . . . :

Ժ.— էջ 135.— Աղօթք և խրատ վասն

Սրբոյն եփրեմի ասացեալ, յորժամ ժառուցանես՝ ընդունելի լինի թէ ոչ։ Ազոթի երկուս տեսակս ունի, հասարակական եւ անհանձնական։

Յիշատակարան Գրչի.—

էջ 122.— Գրեցաւ ազոթի տեսական

ի ՌՃԶԶ թվին, յունվարի ԻԶ, ի Սր. Գալաքս Երուսաղէմ, ձեռամբ յոյնամեղ եւ անարհեստ զրչակիս, մեղօք տառապեալ կիրակոս՝ որ անուամբ Դպիր, լայց զործովս հետի եւ ճշմարտութեան. ազաչեմ զձեզ յիշել ի Տէր յաղօթս ձեր, եւ Ած. գծեղ յիշելու միւս անդամ զալրտեսան, ամէն։

1442

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ.— 11

Գ Ր Ի Գ Ո Ր Տ Ք Յ Ե Ս Ս Ի

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15×10×7: էջ 832: Հանգամանք լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ բնարանները եւ սկզբնատուները կարմիր, մետաղայր սեւ մեկանով, միասին, 19 տող: Նոտրագիր անարուեստ, Համառոտագրութիւնք չափազանց առատ: Կարմրաներկ զարկադիր, լուսանցադարձ եւ գլխազարդ էջ 3, 689: Կաշեկաղձ տախտակեայ դրոշմազարդ: Պահպանակ մակաղաթեայ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ, մասն երկաթադիր Անտարանի: Կնիք սեւագրոյմ, ութանկիւն, փակադիր. «Մարտիրոս Վարդապետ», էջ 3 լս.:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 4.— Գրիգորի Եռամեծի եւ Բագի եր-

ստադրի եւ իմաստունների, աշակերտի Յռեմիայի Որոտնաց, մեկ ամուս կախեղոյն ի սերմ Յիսուսի, ի յիշմ քաղաքաց քանադէր ամսաց մարիմ աշակերտաց, արարեալ լուծումն հաւանութ. յառաջարմ Աւետարանի Յռեմիայի:

էջ 49.— Համառոտ Մեկնութիւն Աւետարանի Յռեմիայի, մարիմ Գրիգորի, աշակերտի Յռեմիայի Որոտնաց, հաւաքեալ ի հին եւ ի նոր քարտմանաց, ի խմբար համաշունչ աշակերտաց:

էջ 689.— Նորիմ հաւաքումն երրորդիմ Հատարի Մեկնութեան Աւետարանի:

էջ 823.— Արդ զոր եւս խաւսիմ որպէս ասաց ինձ Հայր այն. Նախ ցուցանէ թէ պատուէրս այս ուղիղ եւ ճշմարիտ է...:

էջ 827-832, դատարկ:

1443

Պ Ե Ր Ի Ա Ր Մ Է Ն Ի Ա Ս.— 12

(Թարգմանեալ ի Դաւթի)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15×10: էջ 84: Հանգամանք լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ սկզբնատուները կարմիր, մնացեալը սեւ մեկանով, միասին, 25 տող: Նոտրագիր: Համառոտագրութիւնք սովորական: Նէն քիչ մը աւելի, Բղթակաղմ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Սկիզբն եւ ճախադրութիւն գրացն, որ առի յաւանքն Պերիարմանութ, եւ հայեքն՝ Յռեմիայի Մեկնութեան, արտադրեալ ի մեծ իմաստուն Արիստոտելէ, եւ քարտմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթի փիլիսոփայէ:

նախ արժան է դնել զինչ է անունն եւ զինչ բայ...:

Էջ 31.— Արիստոտելի վերլուծականը, զիտադարձութիւն Արիստոտելի ի վերլուծականէն քառն հարկանի զպարզ հաւաքմանէ:

Այլ արդ եթէ է զիտադարձութիւն...:

Էջ 84.— ...Այս ԺԴ Գլուխք, զոր մեկնեալ է Դաւիթ փիլիսոփայն, արիստոտէ-

լական վերլուծականէն: Եւ այդ յիւրմէ տրամաբանեալ զմեւ բանի զոր ոչ է իմանալ ամ. արհեստաւորի: Ներգործեցաւ կրտակ. բաղկացեալ մատենիս, որ ի տառնից եւ ի թառից շարադասեալ եւ արտայայտեալ տրամաբանականին Դաւթի ի վարժս ուսումնասիրաց անձանց ի փառս Այ. Հօր եւ Որդւոյ եւ Սր. Հոգւոյն, այժմ եւ յաւիտեանս ամէն:

1444

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 15×10×4.5: Էջք 600: Հանգա՝ մանք բաւ. լուսանցքները ցեցակեր: Թուղթ պորչորակ: Գրիչ՝ Սահակ: Գրութիւն՝ խորագրիւնները եւ սկզբնատառերը կարճիւր, մնացեալը սեւ մեկնով, միասին, 17-20 տող: Նոտարգիր ոչ միատեսակ: Համառօտադրութիւնք սովորականէն քիչ մը աւելի: Կաշեկազմ տախտակեայ:

Ա.— Ա Ռ Ա Կ Ա Գ Ի Ռ Ք.— 1

Վարդան Վրդ.

Էջ 1-2, դատարկ:

Էջ 3.— Գիրք Առակաց ասացեալ տարր վարդապետին Վարդանա, ի պէտս հոգոյ եւ մարմնայ:

Ամենայն աստուածեղէն զիրք առակաւ եւ յարիմակաւ ցուցանեն մեղ զրարին եւ զչաւրն, եւ զայս կեննքս եւ զհանդերձեալն զի Քրիստոս ամենայն Հոգոյ զչաղն եւ բոգփրկութիւն մեզ յաւատարանին առակաւ հեցոյց, զի չէ խոտան առակս այս. քանզի ի խիտ անպիտանէն հեցոյց Աստուած յպիտանացուն, որ է աւերչեալ յաւիտեանս ումէն:

Էջ 3.— Ա.— Իմաստասէր ոմն սահմանեաց եւ առեալ ցանէին առաջի թաղաւորին զսերմն խոտին զոր նանիւր կոչեն...:

Էջ 14.— ԺԲ.— Ժողովեցան թուոնքն եւ ընտրեցին եւ եղին զարտոյտն իւրեանց թաղաւոր եւ աւեփն զնա...:

Էջ 35.— ԼԱ.— Ասի առակաց թէ այլ մի զնաց մօտ ի խապաղն թէ հաց կու գրենեմ...:

Էջ 66.— ԼԹ.— Ասի յառակաց թէ այլ մի ամէն տարի ձ մոթ հաց վաստկէր եւ այնու. զտուն կառավարէր...:

Էջ 94.— ԽԷ.— Ասի յառակաց թէ ի Բաղտատ քաղաքն հիւսն մի ճարտար արուեստիւ զերիս ամս աշխատեալ եւ յի ամպրաւի կտէն սեղան մի յիրաց ձկնաց զանազան աւրինուածովք...:

Էջ 129.— ԿԶ.— Յենովթա վոխումն ի դրախտն ասեն. եւ այլք ասեն թէ դրախտն աւազակին բացաւ, այլ յայտ է թէ ի վերայ դրախտին յաւըն էր եւ յորժամ բացաւ խաչին, յայնժամ էջ ի դրախտն:

Էջ 130.— Պաւղոսն Առաքելոյն ի Տիւմբէտս Ա. Թղթոյն ըմբերցուածո:

Էջ 137ա-138բ, չորս թերթ դատարկ:

Բ.— ՄԵԿՆ. ՊԱՏԱՐԱԳԻ.— 1

Յովհ. Երզնկացի

Էջ 139-142. համարեալ դատարկ:

Էջ 143.— Մեկնութիւն Պատարագի Համառօտ, արաքեալ իմաստնոյն Յովհաննիս Երզնկացոյ: Եւ նախ ի սրբոյն Ներսէսի Լումբրոնցոյն յարմարեալ եւ բնաբարեալ:

Յամենայնի ժամանակ է եւ ժամանակ է ամենայն իրաց...:

Էջ 199.— Խրատ Բահամայից՝ խնամի

ամկամիլի ի վերայ երեսաց իւրոց բեկեալ սրտիւ, եւ ամմառնայ ասէ գնդօթ-ս գայս առ Սր. Հոգիմ, գոր ասացեալ է Գրիգոր Նարեկացւոյն:

Էջ 221.— Եւ գկմի Աւետարանիմ աւսեմ՝ Հաւատարմք ի մի Աստուած:

Էջ 352.— Քրիստոս պատարագեալ լաշխի...:

Էջ 355.— Կատարումն օրինաց:

Մանօթ.— «Առնու, գյառաջարանակսն խօսան ի Համբարձեցւոյն, եւ ի րազումս Համաձայն դասնի բանից եւ ոճոյ Յովհ. Արճիւնցւոյ, քան զնա եւս Համառոտեալով դմեկնութիւնսն» (Տ. Սաւալանեան, Ցուցակ, էջ 845):

Գ.— Էջ 359.— Երանելոյն Աթանասի արքեպիսկոպոսի Ագեֆանդրոյ Հորցումն վայելուչէ, եւ Պատասխանիք Կիւրդի երուսաղէմի Հայրապետի...:

Էջ 555-562, դատարկ:

Դ.— Էջ 563.— Այր մի էր իշխան ի քաղաք մի եւ ունէր անչափ զանձ որ չկայր այն աշխարհին քան զնա. ինքն ծերացեր էր եւ զատակ ոչ ունէր...:

Էջ 585-586, դատարկ:

Ե.— Էջ 587.— Թուզք տեսնմ Գրիգորիսի կաթողիկոսի Հայոց, գրեալ եղբարւ նորին Ներսէսի եպիսկոպոսի, Հրամանաւ նորուն, ի Միջպետս Ասորոց, յԱմայք կոչեցեալ նահանգին...:

Էջ 591-600, դատարկ մեծագոյն մասմբ:

Լուսնացաբարութիւն և յիշատկագրութիւն գրչի.—

1.— Էջ 216, ստորին լուսնացքին.— Ախ, քունս կու նեղէ, ինչ անիմ:

2.— Էջ 554, ստորոտը.— Եւ զմեզաւոր զՍահակ գրիչս յիշեցէք, ով հարբ իմ, եւ սիրելի եղբարք իմ:

1445

Մ Ա Շ Տ Ո Ց (ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ).— 28

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 16×11-5×2: Էջ 82: Պրակք Ա-Թ (էջ Ա-ՄԺԲ): Հանգամանք անբաւարար. ազդուած Թացութենէ. վնասուած ցեցերէ. քանի մը Թերթեր փրթած կորուսած: Թուղթ եւ գրութիւն կրկնատեսակ: Կաշեկազմ անաբուհետ հնամաշ: Պահպանակ մաս. դաղաթեայ սկիզբը և վերը մէկմէկ Թերթ. դատարկ:

Էջ Ա-Մ. Խորագրերը եւ գլխագրերն բոլոր կարճեր, մնացեալը սեւ մելանով, միասին 20 տող, Բուրբուր վարժ, Համառօտագրութիւնք սովորականէն աւելի: Կարագրեր զարդագիր եւ լուսանցազարդ էջ ՄԱ, ՄԶ, ՃԹ: Գունաւոր զարդագիր, լուսանցազարդ եւ գլխազարդ էջ ԽԳ, ՃԻԳ, Գունաւոր խորանազարդ իւր սարօք, վընասուած, էջ Ա:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— Էջ Ա.— Կանգնմ յորժամ կաթողիկոս ձեռնադրեմ.— Թորժամ Հանդերձեալ լինին բարձրացուցանել զոք ի պատիւ կաթողիկոսութեան տան Հայոց...:

Էջ ԻԱ-ԻԴ, կորուսած:

Բ.— Էջ ԽԳ.— Եպիսկոպոսօրնմէ՛ք Կարգ.— Երբժամ Հանդերձեալ լինին եպսկացուցանել զոք...: Եւ այսպէս գրէ խորտաֆրկան Թուղթ անդէն ի սինհոդոսն առաջի եպիսկոպոսացն Հրամանաւ նոցա: Ի Թվականին Հայոց ի 24 [=1811], յամսեանն սեպտեմբերի ի ԺԴ, եղև սինհոդոսն Հրամանաւ արքանեալ եւ երջանիկ կաթողիկոսին Հայոց Մեծաց, տեսնեալ այս ամուն, յեկեղեցիս որ կոչի Սուրբ այս ամուն...:— Հմմտ. Լ. Ս. Պաշկեան, Փիշտ. ԺԴ. Դարի, էջ 78(դ):

Գ.— Էջ ՃԹ.— Ստեմմաք եւ Օրինա-

դրութիւնք գոր ուսուցանել հայրապետն գոր
ձեռնադրեաց.— *Պատուական եղբայր. . .*

Դ.— *էջ ձի.—* Այս եմ միւթք եւ պէտք
սորալոյս մեռանիմ:

Ե.— *էջ ձիԳ.—* Կամն Արեւմտեան
Սուրբ Մեռանիմ, այսպէս արասցես.— *Յա-
ուրբ Մեծի Հինգչաբաթոյն ի ժամ Սուրբ
Պատարագին. . .*

ՃԶԸ.— Վստմ օծման կարգիկիւսաց
.—*Նախ զի ասէ լրիւրենեաց Պատմութեանն
ՁԺն Թվին Հայոց ի Մամեստեայ օծեցին
զՅակոբ կաթողիկոս: Երկրորդ Դիոնեսիայ
Մեկնիչն ասէ. Այսպէս օծանեն զԵպիսկո-
պոս եւ զհայրապետս, ոչ յատուկ ի վերայ
Եպիսկոպոսին ասէ. Երրորդ Վանական
պատմադիրն զրէ Թէ զՊետրոս պատրիարքն
Սարգիս կաթողիկոսն ի կենդանութեան իւ-
րում օծեալ էր կաթողիկոս իւրում ձեռքն
նախ օրհնեաց զառաքեալսն եւ արար զնորս
կաթողիկոսունս, եւ ասլա յդեաց զՀովին
Սուրբ. վասն այն պատճառին մեք այլ օրհ-
նեմք յատալ եւ տամք զաստիճանս եւ յետոյ
օծանեմք մեռունով: Հինգերորդ Թոմայ
պատմադիրն զրէ Թէ ԲԺան Եպս. օծանեն
կաթողիկոս Հայոց, եւ եթէ ոչ Կոստնի Ձ
կամ Գ [այսպէս քերի կը մնայ, յաջորդ եր-
կու քերքերը իմկած ըլլալուն]:*

Դիւտ.— Վերոգրեալ հատուածը թերի
է: Յայտնապէս կը տակուի չորրորդ կէտին
սկիզբի մասը:

Էջ ԺՂԹ.— Արեւմտեան Վեղարի: Ե-
պիսկոպոսն ասէ.— *Աղայեմք զքեզ Տէր Յս.
Գո., եւ խնդրեմք. . .*

Էջ ՄԱ—ՄՂԳ. խորագիրները եւ զխա-
ղիչները կարմիր, մնացեալը սև մկրանով,
միասին, 20—22 տող: Նորագիր չեղա-
կերպ: Համառոտագրութիւնք առատ:

Ձ.— *էջ ՄԱ.—* [8] յեամնու պիտակ ա-
շակերտի իռամեծի արարեալ գշտրապոս
պետաց. . .:

Էջ ՄԺԲին յաջորդող Թերթը ինկած է:

Էջ ՄԺԹ.— Երկրորդ Աստիճան Վալ-
դապետութեամ:

Էջ ՄՀԴ.— Տասներորդ աստիճան ըս-
կըտանի տալ վարդապետութեան:

Էջ ՄՁԶ.— Յաջորդ Գաւազանի վը-
կայալեանի.— *Մարդասէր եւ արարչադուրծ
րեութիւն բարեբարին Աստուծոյ. . .*

Էջ ՄՂԲ.— . . . եւ միւս Թորոս վար-
դապետ:

Նորին աշակերտ՝ Գրիգոր Տարօնացին:
Նորին աշակերտ՝ Յովհաննէս Շիրակն:
Նորին աշակերտ՝ Ղուկաս ի Խորձուն-
եաց զաւառէն:

Նորին աշակերտ՝ քաջ երաժիշտն եւ
երկրորդ Թարգմանիչն Մարտիրոս Վարդա-
պետ:

Նորին աշակերտ՝ Թաթևոս ճղնապո-
ւաց:

Նորին աշակերտ՝ Ներսէս Արարուձցին
առաջնորդ Սր. Կարապետին:

Նորին աշակերտ՝ Պետրոս Վարդապե-
տըն Կառկառեցին:

Նորին աշակերտ՝ Դաւիթ Վարդա-
պետն որ սոքայ կաթողիկոս եղեն տանն
Սըռայ:

Նորին աշակերտ՝ Սահակ կաթողիկո-
սին:

Նորին աշակերտ՝ Կաթակ Գալուստ
Վարդապետն Ամասացին եւ յիշեալ զԳԺօղ
յորոյս:

Էջ ՄՂԴ—ՅԶ, դատարկ:

1446

ՄԵԿԵՈՒԹԻՒՆ ՀԵԳԱՄԱՏՆԵՒԻ — 15

Վ Ա Ր Դ Ա Ն Վ Ա Ր Դ Ա Պ Ե Ց

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . —

Մաւաւ 16×12×7: էջք 680: Հանգա-
մանք լաւ. նորոգութիւն կրած: Թուղթ
րամպակեայ, Գրիչ՝ Ներսէս Դպիր, Գրու-
թիւն՝ խորագիրները եւ նախատառերը կա-
միր, մնացեալը սեւ մելնով, միասին, 23
տող, Բոլորգիր, Համառոտագրութիւնք սո-
վորակնէն աւելի: Կարծրաներկ զարդա-
յիր, լուսանցազարդ եւ զլխազարդ, վնաս-
ուած, էջ 1: Սեպագիծ լուսանցազարդ, Մով-
սէս Մարգարէ, էջ 546: Կաշեկազմ տախ-
տակեայ դրոշմազարդ: Դատարկ թուղթք
սկիզբը չորս թերթ, վերջը մէկ: Ստացող՝
Մոյսէս Վարդապետ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ . —

Ա. — էջ 1. — Նախագրութիւն Եմմազմ
Տետրքեան, Սրբայ Հարմ վարդաւանայ, առ
խնդրաւոյն մատնովիս. — Բարք է բնա-
ւորեալ ի մարդիկ . . . :

Էջ 2. — Ի խնդրայ տետան Համագաս-
պայ եւ վարդապետիմ Գրիգորի, հաւաքու-
մըմ մեկնութեան սրբոց արամց նդիշէի,
Յովնաննու, եւ զար տետանէ վանցիւրսմ, ի
տառապետի ոգւս վարդաւանայ. — Հաւատա-
րիմ դանձուցն Աստուծոյ . . . :

Բ. — էջ 357. — Դպրութիւնք Ելից. —
Այս գիրք նախածեծար եւ պատուական հա-
մարեալ է . . . :

Գ. — էջ 504. — Ղեւտեկան Դպրու-
թիւն. — Երրորդական մատենան մովսինա-
կան պրոցս ունի յինքեան . . . :

Դ. — էջ 546. — Թիւք, քիւք, ու գարձ-
եալ քիւք. — Ի չորից եղեալքս եւ հրաւիր-
եալք ի նոյն . . . :

Ե. — էջ 583. — Երկրարդ Արեւմ. —
Թեւաւք արարչական եւ անճառելի խնա-
մօք . . . :

ՅԻշատեալարամ Հեղինակի . —

Էջ 672. — Ամէնողորմ Ած. անոխակալ
անյիշալար, քաղցր եւ երկայնամիտ . . . :

Էջ 674-680. —

Այս մատենան աստուածային,
գերազարդեալ եւ երկնային,
ողեալ յաւէտ մատանցն Հին,
երկնադուսար մտաց նրմին .
.

Մովսէս յաւարտ ամենայնի,
մահուամբ յերկինս հրաւիրի:

Այսպէս կամգ կ'առնէ. յաջորդ քերթը
կտրուած է, կը մնայ զարմատը միայն:

Լուսանցազարդութիւնք Գրչի . —

1. — էջ 438-439, ստորին լուսանցքին
— Եղուկ է ինձ, դի դամենայն աւուրս կե-
նաց իմոց մեղօք անցուցի:

2. — էջ 446-447, ոտորին լուսանցքին
— Վայ ինձ, դի յայս ժ պատուիրանաց
ոչ ումէկմն չեմ պահել: Այլայնձ թողու-
թիւն խնդրեցէք յանցանաց իմոց:

3. — էջ 488, ստորին լուսանցքին. —
Ձի անունս սարկաւազի է, ու գործս սատա-
նայի:

Մամբ յիշատեալագրութիւնք Գրչի . —

1. — էջ 504. — . . . եւ Քի. Այ. փառք,
եւ Մովսէս վարդապետին ողորմութիւն ի
նձանէ, եւ ինձ մեղաւորին Ներսէս զպ. եւ
նձա փառք:

2. — էջ 546. — . . . եւ ի նձանէ բեւեռք
սիրտ Սբ. Եկեղեցոյ, եւ ակնկալութիւն նորա
եւ իւրոցն, եւ Վարդանա վարդապետի ո-
ղորմութիւն ի նձանէ:

Եւս եւ մեղօք մեռեալս ոգւոյ Ներսէս
իցուն գրչի, ձեռնարկողաց ի սոյն տառի,
ձեռողք զարմիւք Համայն նախնի, եւ Փրկ-

լին փառք յամենայնի, եւ որ զմեզ յիշէ յիշեալ լիցի:

3.— էջ 583.— ... եւ Քի. Այ. մերոյ փառք. եւ մեզ ողորմութիւն, ներսխիս եւ

աշխատողացն առաջնոցն եւ հետեւողացն վերջնոց, ըստ իւրաքանչիւր կարի եւ ժամանակի նպաստ լինելոյ ի դործս, եւ յիշողացն աղօթիւք յապագայսն:

1447

Բ Ա Ն Ք Զ Ա Փ Ա Ի.— 3

Ն. ՇՆՈՐՀԱԼԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15-5x10x7: էջ 722: Հանգամանք շատ լաւ: Թուղթ սոսկուն, Գրիշ՝ Խաչատուր Երէց, Գրութիւն՝ խորագրերները, սկզբնատողերը եւ սկզբնատուրը կարմիր, մնացեալը սև մելանով, միասին, 20 տող: Նոտրապիլր մաքուր: Համառոտագրութիւնք սովորական: Գունաւոր գարգազիւր եւ լուսանցադարձ շատ մը գլուխներու տկերք, հանդերձ գլխադարձով էջ 217, 297, 381, 487, 619: Խորանագարդ իւր սարօք էջ 15: Նկար, ներսէս Շնորհալի, էջ 14: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմադարձ:

Ա.— ՅՈՒՆՈՒՍ ՈՐԴԻ.— 6

էջ 1-6, դատարկ:

էջ 7ա.— Յոնի է Գրոցս:

էջ 12.— Տեսում ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի Յուլի մաղքամաց, մերչափական տաղիւ, տաղիւն քայից, ըզմումն ազաւթից մերսմանական հոգաց, գարքուցիւց մըտաւ ի քմերքութեմ կրից, յիշատակաւ ամցելումն իրի, մերկայիմ եւ յապաղայիմ, յոգրումն հեծութեամ արտի, խաւսք ըմդ Աստուծոյ: Որ ոք փմխարկեաց գտա յալում, գգուլացի ուղղութեամ քայի եւ գրայ. գի եթէ մի տառ յաւելու մտմ մուտգի կապացեալ գտանք ոտք վանկիցմ, եւ ի չափացմ, եւ ի բանիցմ ազաւթացեցիմ վերծառութիւմքն:

էջ 15.— Յիսուս Որդի Հաւր Միածին, եւ ճառագայթ կերպարանին...

Բ.— էջ 216.— Տեսում ներսէսի Հայոց

կաթողիկոսի ասացեալ Բամ Հաւատո, Ուտեմաւոր Տաղիւ Զափոյ:

էջ 217.— Խոստովանիմ Աստուած քրչայր...

Գ.— էջ 296.— Շարադրութիւմ Հումբական Վիպասամութեամբ սակս Հայկազան մեռի եւ Արշակունիացմ գարմի, ի սկզբամցմ միմչեւ ի վախճան: Ասացեալ ներսէսի եղբաւր կաթողիկոսի Հայոց տեսում Գրիգորիս, յիշական մախմիս, ի համբակութեամ զնկով սրտի:

էջ 297.— Պարտապան է Հաւր որդի, հատուցանել վարձս ծրնաղի...

Մամօք.— Լուսանցներու վրայ յաջորդարար կը դտնուին հետեւեալ տեղեկութիւնները կամ բացատրութիւնները, աւելի մանր դրով: էջ 355. Մեծ իշխան եւ դուքս եւ իմաստասէր է Գրիգորս այս: էջ 357. Կորիւն առիւծոյ եւ ձազ արծուոյ Գրիգորիս Վահրամ: էջ 348. Վահրամն անձրեւ թարգմանի: էջ 361. Վահրամն ծնունդ ծովոյ եւ ամպոյ սախ: էջ 371. Այս մեծ իշխանս Ապիրատ, Վահրամ Գրիգորիսի Վկայաւորին քրոջ որդի է, եւ հայր կաթողիկոսացն ներսէսի Կըլայեցոյն եւ Գրիգորիսի Հարադատի իւրոյ:

Ո Ղ Բ Ե Դ Ե Ս Ի Ո Յ.— 4

Դ.— էջ 380.— Երգըս ոգեալ Տեսում ներսէսի, եւ սրբազան կաթողիկոսի...

էջ 381.— Նորիմ Տեսում ներսէսի Հայոց Կաթողիկոսի ասացեալ վառ առումն յԵղիսիայ քաղաքի.— Ողբացէք եկեղեցիք, հարուներ փերին առադատուի...

Ե.— Էջ 486.— Ներքազանք կենսատու Սր. Խաչին, գոր մեծ քանակապետն Աստուծոյ եւ հովին քաջ, տէր Ներսէս Տարաւման՝ շարայադրեալ ռաւանաւոր չափ, առ ի ռարք հաւրէմ մերմէ Դաւթի ամլադք փիլիսոփայի, որ ասի.— *Բարձրացուցէք ըզՏէր Աստուծոյ մեր մխարան...*

Զ.— Էջ 523.— Տեսան Ներսէսի Սըրբայ տիեզերական վարդապետի եւ կաթուղիկոսի Հայոց Խաչանի Յաղագս երկնի եւ գարդուց մորթա, բարաւմարար ի դիմաց մարմն, ի չափ երկուստանիցն պարգեալ ռաւից, ի խնդրայ առն ըմբշտապետի աստուղդիտի Մխիթարայ:

Էջ 524.— Իմ եղական դոյով բնութիւն եւ ռկըքնական...

Էջ 539.— Նորին այլաչափ տաղք, ի խնդրայ առնաւմ մախագիծ տառից տան ասացեալ.— *Միշտ էիդ անեղ բնութիւն բնաւորեցան...*

Է.— Էջ 544.— Նորին Տեսան Ներսէսի Բան իրաւաւ ռաւանականաց մանկանց, ի դիմաց այբուքնից տառից, ռաւանաւոր չափով.— *Այրն առաջին ըզքեկ տղայ, Հանէ յիմաստըն գերակայ...*

Ը.— Էջ 553.— Նորին Բան Հաւատայ վասն անեղին եւ հեղեղ բարաւմարար ի դիմաց հայկական տառից չափաբարմաւոր ոգեալ ի Ներսէսէ Հայոց կաթուղիկոսէ.— *Այրն անըկելորն ասէ զԱստուծոյ...*

Թ.— Էջ 561.— Նորին Բան մերտաղական ի խրատ յաղագս հաւայնից, ի դիմաց մերային տառից տանց յիւրաքանչիւրան քանից.— *Այրն Աստուծոյ զգեղ մերձակա...*

Ժ.— Էջ 576.— Առաքել վարդապետէ ասացեալ ռաւանաւոր չափով, ըստ տառից այբուքնիցն, խրատ մանկանց.— *Այրն Աստուծոյ է յաւրինակ...*

ժԱ.— Էջ 584.— Տեսան Ներսէսի կաթուղիկոսի Հայոց, բան Համբարան, ասացեալ, Յիշատակարան Առաքանց Առաքվանին արքայի, ըստ տառից այբուքնիցն.— *Աստուծոյն զգեղ չափայն ի ամա...*

ԺԲ.— Էջ 582.— Վերստին յաւելուած ըստ առնաւմ ոգեղին եւ ըստ առնաւմ գծողիս մախագիծ տառիս.— *Աստուծոյն...*

ԺԳ.— Էջ 596.— Թուրտ մխիթարական Տեսան Ներսէսի կաթուղիկոսի Հայոց աստին իշխան յարեւելեան վասն որդայ իւրայ տարածում մերայնայ.— *Անտեսն է յայն աստուծայն...*

ԺԴ.— Էջ 602.— Ով եղբարք, Յիշեսցուք, Փառք, Առաջու լուսայն. Աշխարհ ասէ, այս կարգս պիտէր, եւ վասն տկարութեան մերայ ոչ գրեցեալ, մի մեղադրէ, ով կամեցաւ ի կարգս քրէ, օրինակն այսպէս էր: Նորին ի Ներսէսի ասացեալ Բան մաղքանաց.— *Աստուծոյ անեղ անհասական...*— Հմտ. Թիւ 1240, Դ. Հատոր, էջ 386:

Էջ 606.— Ով եղբարք, Հաւատով խոստովանիմ յայս կարգս էր, հրամանք ձեր է: Առաջ Առաքմանի.— *Նորոյ ծնունդ որ յերկրի դառ...*

ԺԵ.— Էջ 607.— Առ Հրեշտակապետն Գարիկէ եւ Միքայէլ եւ ամենայն գաւրս երկնաւորացն.— *Արդ պաղատի՞ք առ Հոգեգէնսդ...*

ԺԶ.— Էջ 618.— Գովեստ մերքաղական պարագրական բանի Յաղագս վարուց մեծի Հայրապետին Տեսան Ներսէսի կըլայնցեալ Հայոց կաթուղիկոսի եւ տիեզերայն վարդապետի Սրբայ, ասացեալ տեսան Ներսէսի Լամբրոս Արքեպիսկոպոսի Տարանի կիլիկեցեալ եւ արդա հարգատի որդայ դստեր եղբարք:

Էջ 619.— Շարժեալ ստիպէ Հարկ տէրունի...

ԺԷ.— Էջ 670.— Ուսանաւոր Առաքել վարդապետի ասացեալ վասն ՀՐ փնրթ Գրոց.— *Տէր Առաքել դիտող Սինեաց...*

ԺԸ.— Էջ 677.— Տեսան Ներսէսի Հայոց կաթուղիկոսի ասացեալ է Հմնելուկըս, վասն ռարախութեան մաղական. եւ դնէ ըսկիզբն զԱղբար:

1.— Ա դ ա մ

Կաթուղիկոսն էր անդալատ,
յիւր վիճակէն ոք չէր ի դատ,
այնչափ մեղանք արար նա շատ,
Տէրն իւր վրճիւ մահուս եհատ:

158.— Ս ա ռ տ ր

Եկ դու միտ դեր ոյ սիրելի,
բան մի ասեմ զարմանալի,
մէկ մի ունի մաքիւք հաւի,
վայիկ երես բրոնաւորի:

159.— Հրահամբ — Ձախտախ

Երկուն ընդ իրար կրովին,
մէկ ի մէկ իսկի չրնմանին,
մէկ մայլ ի իւրեանց միջին,
էր մեռած անկած ի տեղին:

162.— Ճ ր ա գ Ո

Սեւադէմ դերդ սատանայ,
էինքն յակունդակըն կու կենայ,
քան ըզընչան իւր կենայ,
բարձրը նըստի դինչ զամբրայ.— Տես
րոտրոյի շարք մը, Հասկ, 1944, էջ 89:

էջ 710.— [Գիտելու]

Ա

Ձայդ հողդ որ ի յափե ունիս,
ու զաղտուկ կուղես որ պահես,
ասեմ որ ի դուրս հանես,
ու ամէն մարդոյ ցուցանես. . . —
Տես Սիրոն, 1948, էջ 125-126: Հմմտ. Նուհե
թ. 1123, Գ. Հատոր, էջ 189:

էջ 716.— Ա.— Թէ շատ կաֆայ շա-
վես ի ձախ, դաջես ի յաջ պայ խիստ յա-
ճախ. . . :

էջ 717-722, դատարկ:

Մանր յիշատակագրութիւն Գրչի.—

1.— էջ 286.— Աղաչեմ դմեղ, ոյ բն-
ւոթեցողք տուր գրոցս, յիշեալք ի յա-
ղաթս ձեր պանարժան զրծող պրոյս:

2.— էջ 709, ստորոտը.— Ձղճող սո-
րա ղեւաչատուր անմիտ երէցս յիշեցէք ի
Տէր, ոյ եղբարք:

Յետմագոյն . յիշատակագրութիւն.—

էջ 1, նոտարդի անհարթ.— Այս գրք-
քուկս որ կու հարցանէք՝ Յիսուս Որդի է.
մի փոքր մասնն Վիճակարան է. որ կու
հարցանէս՝ տիրացու մահտէսի Պողոսին է:

1448

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Իլալ?

ԻԼԻ=1583

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 15.5×10×4: էջք 338: Պրակք
Ա-Ը (էջ 139-308): Հանդամանք բաւ:
Թուղթ հասարակ: Գրիչ՝ Քաջը Դպիր,
որդի Գրիգոր Քահանայի, Գրութիւն ալլա-
դան: Կաշեկազմ տախտակեայ գծադրուծ,
Պահպանակ մալաղաթեայ սկիզբը եւ վիւր-
ջը երկուական թւեր լատիներէն գրու-
թեամբ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-4, համարեա դատարկ:
էջ 5-7, այլեւայլ մանրուք, նոտրա-
յիւր:

Ա.— էջ 8, նոտարայիւր.— Գիտելի է
աղակալանութիւն տարուեալ անձանցն է եւ
ոչ անհատին. . . :

Բ.— էջ 28, բոլորդիւր.— Սաեմի ի՞նչ,
եւ Ույեմքի Ձ. Տաւն է եւ յիշատակ Պաւ-

դոսի կռտտովանդի.— Սուրբ Հայրապետն
Մետրոփանոս . . :

Յիշատակագրութիւն Գրչի.— 1583

Էջ 39.— Ձեռամբ թերալարած և տրխ-
մար զբշակիս տէր Գրիգոր քահանայի որ-
դուն Ուշաքո դարին, զոր զորեցի ուսուցչին
իմոյ բազմերախտ վարպետիս իմոյ մահ-
դասի տէր Սիմոն քահանայի, ի Թվ. ՌԼԲ,
և և նոյեմ. Ժ :

Էջ 40-44, դատարկ :

Գ.— Էջ 45, նորարգիւր, մաքուր.—
Պատմութիւն Առանքաւ՝ կնոջն Յովսէփոս
— Եւ եղեւ յամին յառաջնումն, որ աւր է
էր ամսոյն, առաքեաց փարաւոն զՅովսէփի
չրջիւ ընդ ամենայն երկիրն Եդիպտացւոց
...— Հմմտ. Անկ. Գիրք Հին Կտակարա-
նաց, էջ 152 :

Էջ 107.— Այլափոխութիւն.— Մինչեւ
և կն զարաւորն Աստուծոյ Յովսէփի նայ ին-
քրն ինոյց զիս ի զարութենէ իմմէ գեղեց-
կութեամբն իւրով, որպէս զձուկն կարթիւ
կալաւ զիս, և և զուրով զեղ կենաց արոյց
ինձ...— Հմմտ. նոյն, էջ 188 և լս. :

Էջ 110.— ...և յետ յայտրիկ կերան
և արբին, և զնաց Յովսէփի և Ասանէթ ի
տունս իւրեանց, փառաւորելով զկն. որ է
աւրչենալ յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն
— Հմմտ. նոյն, էջ 190 և լս. :

Դ.— Էջ 110.— Այսուհետեւ եկայց ա-
մենեքեան սպասաւորք Հրահոսեան Հացին
և լոցարորդք բաժակին... :

Ե.— Էջ 117.— Տառապեալ անձինն
Գեւորքեա Սկեւացւոյ, Քան Որատու ի
իւնդրոյ Առիւծու պատանկիւ.— Բանն վա-
սըն որոյ ինդրեցել ինէն, ով սիրելի որդ-
եակ... :

Էջ 138, ստորոտը, գունաթափ մելա-
նով.— Թվ. ՌՁԷ [=1638], Քելտի Իւովկա?
տէր Մարգար եպիս. :

Բ Ա Ռ Գ Ի Բ Ք.— 16

Ձ.— Էջ 139, բալորկիւր.— Անձան,
անդէտ: Ապագէն, անդէն, կամ, վաթարա-
ղէն... :

Էջ 150.— Բաղել, պատել, Բաղկա-
նալ, զոյանալ, կամ, կենդանանալ, կամ,
ածնել... :

Էջ 160.— Դրուատ, պարգել, կամ,
զով... :

Էջ 207.— Ձիւր, պարգել, կամ, չը-
նորհ: Ձածել, առնուլ, կամ, լամբել, կամ,
ժողովել... :

Էջ 242.— Ջաշանց, դիւապաշտ, կամ,
դիւանուէր... :

Էջ 243.— Ռափա, հսկա: Ռեմ, շա-
րութիւն, Ռեմակալ, Ռեմակալ... :

Էջ 246.— Այս բառք յունարէն ի մերս
յայտնել: Ատղանութիւն, առասացու-
թիւն... :

Էջ 251.— Թրակել, զործել: Թինու-
սիկ, իմաստուն... :

Էջ 259.— Վիկող, նկարող, Վափառ,
կունդ... :

Էջ 263.— Այս բառք յեռանկաւան
բաղաձայնի հոմանունաց քաղաքանալ, ամ.
ինչ որ միշտգտաւ ամուսնի երթայնցի, յաւ-
րեմոն և ի մարգարէոն, և ի նոր Կտակա-
րանս, քարգտանալ և մեկնալ յերթա-
նացն ի յոյն, և ի յունիկ ի հայ, կարգա-
լստ մշտնագրաց, և զմէկն մշտնագրացն,
այբբեմից երթանցաց, քէ գիմէ միաբանու-
թիւն ամուսնացն ունիցին: Ալէֆ, ուսումն
մշտնագրաց: Բէթ, բնակեալ զմա. . . :—
Աղամ, երկիր, կամ, կոյս, կամ, երկիր
մարմնացալ, կամ, Էրկիր կարմիր և
յերկրէ... :

Էջ 281.— Եղր, դարութիւն, կամ,
աւղանկանութիւն... :

Էջ 303.— Տիւրիս, արութիւն, կամ,
ցասկոտ, կամ, լայնութիւն, կամ, ըն-
դարձակութիւն... :

Էջ 305.— Քամ, իշխաւղ, կամ, յան-
դուղն, կամ, ջերմութիւն... :

Էջ 308-310, դատարկ :

Ի.— Էջ 311, նորարգիւր.— Դաւա-
նովթիւն ուղղափառ Հաւատոյ, ասացեալ
մեծին Աթանասի դերազանց վարդապետի
Աղեկանդուռ.— Ամենայն ոք որ կամի
փրկել... :

Ը.— Էջ 318, մտորագիր.— Եւ ասեմ
սալմես ձիէ, հաստովան եղբորս Տեառն
գի բարի է: միմչեւ յայն տեղին որ ասէ.
Բացէ՛ք իմ գիր: Եւ բացեալ մտանն ե-
կեղեցին, մտնելիմալ լուցելով: Եւ սաք-
կատեցն քարագէ. ինչքեղեցաւ հաւատով
միտ: Եւ ասան քանանայն զԱւետարանն
եւ մտի: Եւ հաւորուրն զԱւետարանն եւ
գալ քանանային եւ զմիմանս, եւ տան ըզ-
չորեքդարմն գոր հրամայեաց Մովսէս զեւ-
տացոյն: Եւ արուցեալ քանանայն արեւմե-
ղիստաւ այսպէս եւ ասէ զաղօթս զայս.—
Աւրհնեալ է անբաւ մարդսիրութիւն Քր-

իստոսի Աստուծոյ մերոյ...:

Թ.— Էջ 323, նորագիր.— Գեորգեա
Վարդապետի տեսցեալ վասն Սուրբ Հա-
ղորդութեանն, ի խնդրա Յովնաննէս Գա-
հանայի.— Արեւածն Քրիստոսի փրկեալ
եղբարք իմ ի Քրիստոս...:

Յիշատակագրութիւն.—

Էջ 336-337.— Զթաղեցանօրս զան-
ժուց չարին եւ զանկորճ անձամբ, մերձեց-
եալս յիշեալիք ի Աստուած զձեզ յիշէ, եւ
նմա փառք յաւիտեան:

Էջ 338, դատարկ:

1449

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Ր Ք.— 5

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15×10×3-5: Էջք 316 + 96:
Հանդամանք լաւ, Թուղթ տոկուն, Գրու-
թիւն՝ խորագրերնրը եւ ակղբատողերը
կարմիր, մնացեալը սեւ մելանով, միա-
սիւն, 17 տող: Նորագիր մաքուր: Համա-
ռօտագրութիւնք սովորականէն քիչ մը ա-
ւելի: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմա-
լարդ: Ստացող՝ Տրք: Յակոբ Սիմոնեան:

Ա.— ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ Ս. ՏԵՂԵԱՅ.— 5

Վարդան վրդ.

Էջ 1-2, դատարկ:

Էջ 3.— Ա.— Ի խաղաղք՝ ուր ընկա-
լաւ Սուրբ Կոյսն գաւտիս ի հրեշտակէն,
եւ յաղցաւ զիւանն Աստուած.— Մազուծն
իմանալի եւ անհետագօտեիք...:

Յիշատակարան.— 1321

Էջ 223.— Փառք եռակի անձնաւորու-
թեան եւ միանալան աստուածութեանն
Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, Ամէն:

Արդ ասացաւ եւ զբեցաւ քուրք եւ
աստուածային տառս, որ է մաղթանք ի ռո-
ւր ամ. սուրբ տնօրինականքն Քի. Այ. որ
է յերուսղէմ, ի Վարդան Վարդապետէ, ի
Թուականութեանս Հայոց 24: Եւ ի Թաղա-

ւորութեանն Լեւոնի որդւոյն Օշնի, եւ յա-
ռաջնորդութիւնս Երուսաղէմի՝ տէր Վար-
դանայ: Սոցին մաղթանօք Տէր մեզ ողոր-
մեցի, ամէն:

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Ր Ք

(Փոքրվածայն)

ԻԳ.— Էջ 223-224.— Աղօթք առաւմ-
նակի, սրտանաւալ ձայնիւ պաշատանք,
արարեալ Ներսէս Վարդապետի, ի Լիւ Ա-
նապատն.— Բարեբար Աստուած մարդա-
սէր՝ ողորմեա ինձ բազմամեղիս...:

ԻԴ.— Էջ 226.— Մերովպ Վարդա-
պետի ստացեալ աղօթք եւ աղայամք տա ա-
մենատուրք Կոյսն Մարիամ.— Մարիամ
Աստուածածին մայր լուսոյ եւ ծնող Քրիս-
տոսի...:

ԻԵ.— Էջ 229.— Վարդաթ Վարդապե-
տի տեսցեալ տա Սբ. Աստուածածինն.—
Մարիամ Աստուածածին, կոյս Հրաշալի եւ
մայր Փրկչին...:

ԻԶ.— Էջ 234.— Աղօթք Պատարագի
դիմաց, աղօթք ռգէշանք. . . :— Սբ. Սբ.
Հայր ամենակարող եւ յաւիտեանական Աստ-
ուած...:

ԻԸ.— Էջ 239.— Մաղթանք տա Սբ.

Մարմինն Բրիտանի. . . : **Ջեքսէյն** ինձ
ի փրկութիւն խոստովանեմ ճշմարտա-
պէս. . . :

ԻԸ.— էջ 240.— Նորին Ազօքք առ
Տէր՝ Յի. Բի. : Ի ճեղ յուսամ Բս. Յս.
յոյս իմ, եւ աղաչեմ. . . :

ԻԹ.— էջ 243.— Նորին Ազօքք առ
Տէր Ած. : Ած. Ած. իմ, Ած. որ քննես
յսիրտս եւ զերեկամուս. . . :

Լ.— էջ 246.— Նորին Ազօքք Միսի-
քայայ, ի քէմ Պատարագին.— **Ամենակալ,**
ամենախնամ Աստուած. . . :

ԼԱ.— էջ 252.— Նորին Ազօքք առ Սր.
Պատարագի.— **Երեքաննեան Տէրութիւն**
. . . :

ԼԲ.— էջ 254.— Մետրվայ վար-
դապետի ասացեալ, Յազազ զգլմամ եւ
արտասուեաց.— **Ո՛վ որ անեղդ ես եւ անս-**
տեղծ, եւ արարիչ ամ. արարածոց. . . :

ԼԳ.— էջ 258.— Ազօքք եւ արեմու-
թիւնք ամ. աշխարհի.— **Աւրհնեալ Հայր**
Սր. Ած. ճշմարիտ. . . :

ԼԴ.— էջ 261-262.— Ազօքք գեղեցիկ
եւ խնդրուածի մաղիս սրտիւ յամ. ժամ
խնդրէ յԱյ. եւ կատարէ.— **Տէր Ած. մար-**
դասիրէ Հօր որդի. . . :

ԼԵ.— էջ 265.— Նորին Ազօքք Եփրե-
մի ասացեալ ընդդէմ Սր. Պատարագին.—
Տէր Ած. մեր Յս. Բս. երկնի եւ երկրի. . . :

ԼԶ.— էջ 276.— Ազօքք առ պահա-
պան հրեշտակն.— **Ի խորոց սրտի իմոյ Հե-**
ղութեամբ մտացս աղաչեմ զքեզ. . . :

ԼԷ.— էջ 278.— Ազօքք սրբոյն Փո-
կառու հայրապետին.— **Յս. Բս. Որդի Այ.**
որ սուրբ է անուել. . . :

ԼԸ.— էջ 285.— Ազօքք առ Սր. Մար-
մինն Տեռնոն.— **Երկիր պաղանեմ քեզ Բս.**
փրկութիւն աշխարհի. . . :

ԼԹ.— էջ 287.— Նորին Յովնաննէս
Գառնեցոյ, Ազօքք առ Տէր.— **Ռահ լուսոյ**
եւ ճշմարիտ ճանապարհ կենացն յաւիտե-
նից. . . :

Ն.— էջ 288.— Նորին Ազօքք առ Տէր
Ած. : **Նայեա քաղցրութեամբ առ դառ-**
նացուցիչ. . . :

ՆԱ.— էջ 289-290.— Ազօքք առ Սր.
Պատարագն.— Հոգի իմաստութեան եւ
Հանճարոյ. . . :

էջ 297-316, տարրեր Թուղթ եւ զրբ-
լութիւն,

ՆԲ.— էջ 299.— Եռամեծի եւ քաղեր-
ջանի վարդապետի Միսիքայայ Գոշի խըս-
տակրոն ճգնաւորի, ասացեալ զԱզօքս ի
ժամ Սր. Պատարագին, եւ ամ.— **Տէր Ած.**
իմ Յս. Բս. Բան Հօր եւ կերպարան. . . :

Յիշատակագրութիւն, էջ 303, Վերի
լուսանցքին.— **Տրց. Յակոբ Սիմոնեան**
խելք եւ իմաստութիւն տացէ Ած. ամէն.—
Վերջին կիսադատարկ Թերթերէն մէկուն
վրայ. «Յիշատակ է այս Ազօքից զրդուկս
որց. Յակոբին Սիմոնեան. Տէր Յս. վայն-
լումն տացէ ամէն. :

ԳԻՐԲ ԱՂՕԹԻՑ (Տպագիր).— 1

Եփրեմի Խուրին Աստուայ

Տիտղոս.— Գիրք Ազօքից, ասացեալ
Սրբոյն Եփրեմի խորին Աստուայ, եւ այլ
ոմանց սրբոց վարդապետաց : **Տրպեցեալ**
Հրամանաւ աստուածաբան պատրիարքի
տեառն Ովհաննու : Թուին ՌձՁԳին :

էջ 76.— Դ.— Ազօքք յորժամ յորո-
ղայթ անկանի ոք, ասացեալ Սրբոյն Գրի-
գորի մերոյ Լուսաւորչին.— **Օրհնեալ է**
մարդասիրութիւնդ քո Տէր իմ եւ փրկիչ
. . . :

էջ 88.— Է.— Մաղթանք առ Սր. Աստ-
ուածածինն եւ առ ամ. սուրբսն Այ. յետ
Եկեղեցին ասա.— **Աստուածածին ամեն-**
օրհնեալ, ըղպաղատանք մեր բնկալ. . . :

էջ 95.— Յիշատակարան Ազօքից.—
Այ. ամենակարող Դթութեան եւ ողորմու-
թեան պահութիւն.— որ ետ մեղ մեղուցեալ
նրաստիցս կար եւ կարողութիւն, զայս
յաւատարմառաք եւ զանուշահոտ տետրակս
աղօթից. . . տպել եւ յաւարտ Հասուցանել
ի Թականիս մերում ՌձՁԳին, Յունվարի
ԻԲ. . . :

1450

Ա.— ՀԱՅԵԼԻ ՎԱՐՈՒՑ.— 9

Թրգմ. ՍՏ. ԼԵՀԱՅԻ

Բ.— ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՍԱՑԵԱՑ.— 9

Գ Ր Ւ Գ Ո Ր Ց Ա Ք Ե Ւ Ա Յ Ի

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15.5×10×8: էջ 988: Գրակէ
 ԺԼ+ԻԳ: Հանդամանք լաւ: Թուղթ հասա-
 րակ: Գրութիւն՝ խորագրները եւ սկզբնա-
 տառերը կարմիր, մնացեալը սև: Ժխանով,
 միասին, 20, 23 տող: Նոտրագիրը կրկնա-
 տեսակ: Համառոտագրութիւնք յոյժ ա-
 ուստ, մանաւանդ երկրորդ մասին մէջ, կա-
 չեկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ: Պահպա-
 նակ մաւաղաթեայ սկիզբը երկու թերթ՝
 բոլորդիւ աղիւսակ Պարզատմարի, վերջը
 մէկ թերթ՝ դարձեալ բոլորգիր՝ մասն փոք-
 րագիր երկսիւն Աւետարանի:

Հ Ա Յ Ե Լ Ի Վ Ա Ր Ո Ւ Ց

էջ 1.— Յանկին վերջին մասն է. Գը-
 լուխ Մ-2: Առաջին պրակին սկիզբի երկու
 թերթերը կորսուած:

էջ 2, դատարկ:

էջ 3.— Ա.— Յազազս Ագառուքեան

Գլուխ.— Տէրն մեր Յս. Քս. հրամայէ...:

էջ 415.— Յազազս Քի. անուամբ. Գը-
 լուխ ՀԱ.— [Ձ]օրական ոմն մեծագլխի հրա-
 վերեաց երբեմն զոմանա...:

էջ 419-422, դատարկ:

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՍԱՑԵԱՑ

էջ 423.— Յանգ Առաքելայ Գրոցս:

էջ 437.— Յովհաննու պիտակ աշա-
 կերտի Գրիգորի եռամեծի հաւաքեալ ի լու-
 սաւոր քանից աւրք վարդապետաց ի պառ-
 ճառ իմաստից անկաւ ստատար փանափի մը-
 տացս ի քանից շատուածարան մարգարէիմ
 Ետայեայ.— Զիւն է որ ասէ Տեօփլ Եսայ-
 հայ...:

էջ 871.— ԼԲ.— Քաղազ վառն Պառնոց:
 Գոչեա զօրութեամբ եւ մի խնայեք:

էջ 961.— ԽԴ.— Քաղազ վառն Կա-
 ճանց:

էջ 988, դատարկ:

1451

Ք Ա Ր Ո Ձ Ա Գ Ի Ր Ք.— 3

Գ Ր Ւ Գ Ո Ր Ց Ա Ք Ե Ւ Ա Յ Ի

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 16×11×4.5: էջ 442: Հան-
 դամանք բաւարար: Թուղթ հասարակ: Գը-
 լիւն՝ Գէորգ վարդապետ: Գրութիւն՝ գըլ-
 խատառերը կարմիր, մնացեալը սև: Ժխա-
 նով, միասին, 25 տող: Նոտրագիրը: Հա-
 մառոտագրութիւնք յոյժ առաւել: Կաշեկազմ

դրոշմազարդ, Կնէք սեւադրոշմ. ՔԲ. Մ.
 Գրիգոր վարդապետ, 1717 թ. [=1793],
 էջ 1:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Այլ եւ այլ մանրուք: Նոյնպէս
 էջ 8:

էջ 2.— Նախերգանք:

էջ 3.— Նախերգանք Գարողի արարեալ ի յատուածաբան վարդապետաց մերոց:

էջ 6, դատարկ:

էջ 7.— Յիշատակագրութիւն: Տես յետոյ:

էջ 9.— Յանկ Գարողգրդիս որ ժողովեցաք.— Ա.— Լի Գլուխնք:

էջ 11.— Ա.— Գրիգորի Լուսմեծի, քաջ հոգևորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի, եւ աշակերտի Յռանու Որոտնեցոյ արարեալ բանս խրատական ոգէշաճա եւ հանճարեղս իմաստայիղձա, ի մեկնութիւն եւ ի յովնատ փառաց տօնից տէրունականաց ի պատիւ սրբոց: Վասն տարեմտին Գարող ասացեալ ի խորհուրդ ժամահարին, եւ թէ տարի է Գ. . . ի բանն որ ասէ. Փող հարէք ի դլուխս ամսոց աւուր նշանաւորի տարեկանաց ձերոց.— ի տօնս տարեկանաց մերոց. . .

էջ 310.— ԻԹ.— Գարող վասն Փոխման Աստուածածնին ի բանն որ ասէ Սողոմոն. Բաղում դստերք ստացան մեծութիւն . . . — Ձնախատեսութիւն աստուածապրսակ արքային Սողոմոնի. . . — Ձնակոր վարդապետ արարող բանիս յիշեցէք: Նա եւ զգրչիկս Գէորգ արեւդայիս յիշեցէք յաղօթս ձեր:

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի.—

1.— էջ 84.— Եւ բարեխօսութեամբ սրբուհւոյ ամէնօրհնեալ Աստուածածնին եւ սրբոց վկայիցն, որոց այսօր է յիշատակ, բնկայցի զաղչանա մեր, եւ կատարեսցէ զխնդրվածս ի բարի, թալկացեալ եւ մրափած Գէորգ գրչի, եւ թողութիւն շնորհեա-

ցէ մեղաց մերոց եւ յանցանացն, եւ սրբոց իւրոց մասնակից արասցէ եւ տօնակից դամ. հաւատացեալս եւ զշերմեռանդ տօնասէրս հաւատով եւ յուսով ի սէրն Գրիստոսի, Ամէն:

2.— էջ 129.— Եւ ինձ մեղաւոր զրչի, Գէորգ թալկացեալ փանաքիս, մեղաց թողութիւն վրցի, եւ ողորմութիւն յաւուրն զատաստանին յանիշար Տեառնէն, եւ ամ. հաւասար քրիստոնէից քարոզողաց եւ լրսողաց, եւ որք զամէնն ասիցեն, առ հասարակ շնորհք եւ պարգևք եւ դարձումն եւ ազատութիւն յաստի կենացս հանդիպումն յթութեան Հօրն երկնաւորի եւ մարդասիրի Որդւոյ Միածին, եւ ազատութեան Հոգւոյն ճշմարտի, նա եւ շնորհօղի օրինակիս ամէն:

3.— էջ 270.— Ողորմեա Տէր զդժօղ այսմ գրի, զԳէորգ Վարդապետն:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն.—

Ա.— Խաչատուր Արեղայի.— 1781

1.— էջ 7, նոտրադիր անհարթ.— ի թուահշուրութեան մերոյ ՌԻՄ ամին, որ եւ ես Վանեցի, եւ չինչ ամեցոյն, Խաչատուր պիտակ անուամբ հարյդայս, առի զայս Գարողգրքս ի Համիթ Դոսկի վտան իմ, եւ թէ ոք ասիցէ թէ մերս է, ասացօղն առցէ սատանայն ի ներսն, Ամէն:

2.— էջ 441.— Յիշատակ է զայս Գարողգրքս Վանեցի, եւ սպիկար հարեղայիս ի վայելում անձին իմում, ի թուոյն ՌԻՄին առեալ եմ:

Բ.— Գրիգոր Արեղայի.— 1793

էջ 11, նոտրադիր.— Գրեցաւ ձեռամբ Գրիգոր մեղաւոր Արեղայիս 1242 թւին, օգոստոսի ԻԼին:

1452

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻ.— 3

ԳՐ. ՆԱՐԵԿԱՑԻ

Ս. ԾԱՆՈՒԹ, ԲԵՐԶԵԿԵՒՄ

ՌՃՁԵ=1736

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծախալ 15.5×10×3.5: ԿՅՔ 11+ՆԵԱ:
Հանդամանք լաւ: Թուղթ հասարակ, Գրիշ՝
Յակոբ Արդ. Յղնցի: Գրութիւն՝ սկզբնա-
տողերը եւ զլիազերները նարնջագոյն, մը-
նացեալը սեւ մելանով, միասին, 33 տող:
Բոլորդիր հոծ: Համառոտագրութիւնը օտ-
վորականէն աւելի: Կաշեկազմ խաւաքարու-
եայ գծադարձ:

ՆԱՐԵԿ.— 18

ԻՅ 1-2, դատարկ:

ԻՅ 3, շրջանակի մէջ.— Օգնեա Սբ.
Հոգի Ած. եւ ուղիղ արա դղործս մեռաց մե-
րոց եւ հաթո յաւարտ:

Ազերս աս Սուրբ Հոգիմ Աստուած:

Առ անփոփոխ Աստուածութիւն

Հոգոյդ Սրբոյ Հըգօրի,

աղերս արկեալ աղաղակեմք

եւ անկանիմք առաջի.

ցօղեա ի քոյ շնորհաց ցօղոյդ

ի մեր Հոգիո մեղսալի,

տալով մեզ յոյս ներսկզբան

այսմ երջանիկ մատենի:

Ձի կարասցուք առ Հասանիլ

յաւարտ սորին բերկրալի,

յօյուտ Հանուրց մերաղնէից

մանկանց Սրբոյ Սիօնի.

որ է մատենան Հառաչանաց

Նարեկացւոյն Գրիգորի,

աստուածաբան վարդապետի

եւ հղնասէր Հրակողի:

Գիրք Աղօթից Սրբոյն Գրիգորի Նա-
րեկացւոյն արաբեալ: Գրեցաւ Սուրբ Նա-
րեկս ի Հայրապետութեան Սրբոյն Էջմիած-
նի գերազան Աթոռոյն նորապատկ դիտա-

պետի տեառն Աբրահամու եւ սրբազան կա-
թողիկոսի ամենայն Հայկազեան սեռից, եւ
ի պատրիարքութեան Սրբոյն Երուսաղէմի
ամենապայծառ Աթոռոյն տեառն Գրիգորի
հղնաղղեաց Հայրապետի, իսկ ի դիտողու-
թեան մեծի քաղաքին Կոստանդնուպոլսոյ
տեառն Յօհաննու արքեպիսկոպոսի:

ԻՅ 4.— Նախերգարար առ ջերմեանդ
ընթերցողաց.— Յերկուց յարկաց էու-
թեանց եւ յոյժ անմեանից զեղեցկագունեղ
իմն կաղմեցեալ բանականս մարդ...:

ԻՅ 5.— Ցանկ Գրոցս Նարեկացւոյն:

ԻՅ 11, շրջանակով եւ զլիազարդով —
Գիրք Աղօթից Սրբոյն Գրիգորի Նարեկա-
ցւոյն արարեալ.— Դրունք յոգնաթախանձ
բանից օգտակարաց ապաշխանաց...:

ԻՅ Ա.— Բան Առաջնորդ.— Ձայն Հա-
ռաչանաց, Հեծութեան ողորց...:

ԻՅ ԽԲ.— ԺԹ.— Վերստին յաւելուած
կրկին Հեծութեան նորին Հսկողի առ Նոյն
աղերս մաղթանաց: Բան ի խորոց սրտից
... — Նայեաց ամենահայեաց տեսութիւն
...:

ԻՅ ՄԿԴ.— ՂԵ.— Ի փայտն երջանիկ
յարերաստութեան ժամահարին խորհրդա-
ծութեան՝ աղաչանս եղեալ ընդ կերպարա-
նքս թարգմանութեան:

ԻՅ ՄՀԳ. Խաչ՝ շրջանակի մէջ:

ԻՅ ՄՀԴ.— ՂԶ.— Սրբոյ Հօրն մերոյ
Գրիգորի ասացեալ ճառս յիշատակարու-
թիւն պատմաբանութեան, ամենազօր նշանի
աստուածութեան Խաչին... — Ընդ աւուրս
ժամանակաց...:

ԻՅ ԵԺ.— Ներբողեան Կուսին, ասաց-
եալ Սրբոյն Գրիգորի.— Ի Նոյն կարգ եղի
ներբողին Խաչիդ խորհրդի, եւ զգովեստ

յոր Տիրուհւոյը կրկնալ հիւանցիլ — Գու-
մարք խմբից դասուց կրկնակացն . . . :

Էջ 81Ե. — Նորին Գրիգորի Ներբող-
ւան ասացեալ ի Համօրէն գունդս սրբոց
առաքելոցն . . . — Տիեզերաց ծաղիկք եւ
տունիք տնէշալիք տանն եղեմայ . . . :

Էջ 81Թ. — Դժ. — Բան նուիրականի
յովնատի Գրիգորի Նարեկացւոյ առն իմա-
տասիրի, ի մեծ եւ յերջանիկ Հայրապետն
ի Սուրբ Յակոբ . . . : Բարձրացիր սիւն
Հոգեւոր . . . :

Էջ 85Ե. — Ժ. — Նորին Գրիգորի Քա-
րսոյ ի Գալուստ Սր. Հովոյն :

Էջ 85Ը. — Նորին Գրիգորի Քարսոյ ի
Սուրբ Եկեղեցի :

Էջ 84Ա. — Նորին Գրիգորի Քարսոյ ի
ի Սր. Խաչն Աստուածբնակալ :

Էջ 84Գ. — Յիշատակապիւր պատաս-
խանոյ սորին ընծայական զրոյ, կրկնելի
եւ շնորհընկալ տեսան Ստեփաննոսի յերե-
սաց նորին Հոպարուելս վարդապետի . . . :
Շնորհակիւր էին եւ Հոպոյն նորս ընդու-
նակ . . . :

Էջ 84Դ. — Յիշատակարան մատենիս
զրութեան. — Ըստ Հովովման ընթացից . . . :

Էջ 84Զ. — Վարք եւ կրօնք Սր. Հօրս
մերոյ Գրիգորի Նարեկացւոյն — Սուրբ
Հայրս մեր աստուածաշնորհ քահանայս եւ
կրօնաւորս Գրիգոր . . . :

Էջ 84Է. — Լուծմունք եւ բացայայ-
տութիւնք բառից եւ բանից խրթնածածուկ
խորոց աղօթից, երանելի Սուրբ Հօրն Գրի-
գորի Նարեկացւոյն — Զայն Հառայանայ
... :

Էջ ՆԺԵ. — Տէր Առաքելի եւ Լուծմունքի
բայ Հոստորի աշակերտի երկից երանելոյ
Գրիգորի Տաթեւացւոյ :

Արքիթական լոյս երկնային,
Յիսուս Քրիստոս, Հօր Միածին,
լցեմ շնորհիւ քո անքնելին,
զՍուրբն Գրիգոր Նարեկացիին,
Բըղիստլ աղբիւր անհրկթական,
անճառ Հոպովդ աստուածական,
մեղուցիւրոց յոյս փրկութեան,
յանցաւորաց աղգի մարդկան :

.

Փայտըն կենաց Սրբոյ Խաչին,
եւ ճայն Սրբոյ Կարապետին,
Ստեփաննոսին, Սուրբ Գրիգորին,
յորդիս լուսոյ զմեկ ծընողին :
Քեւ զՔրիստոս փառաբանեմք,
ընդ Հօր Հօղովդ երկըրպայեմք,
երրորդութեան փառս վերելոյեմք,
Սատուածութեամբ մի պատանեմք :

Էջ ՆԺԷ. — Ըստ չորից Աւետարանա-
ցուն Սրբոց յատկացուցիւ ներհաւտեցեցալ
վասն բժշկութեան . . . :

Յիշատակարան Գրչի. — 1736

Էջ ՆԽ. — Կարողութեամբն Աստուծոյ
եւ սղորմութեամբ նորին զրեցաւ սուրբ
Գիրքս Աղօթից Սրբոյն Գրիգորի Նարեկաց-
ւոյ եւ ճշնադրեաց վարդապետի, ի բաղում
լաւ օրինակաց, բաղմաշխատ երկամբ սըր-
բազրութեամբ, պայելալ օրինակսն ընդ
միմեանս Համեմատելով, զցալոց եւ զցերեկի,
անդադար արթնութեամբ եւ տքնութեամբ
կալով, բաղում սխալանս եւ պակասութիւնս
բառից եւ բանից ուղղեցաք, շնորհօքն Քրի-
ստոսի Աստուծոյ մերոյ :

Որ եւ էՀաս ի կատարումն ի Թվին
Հայոց ՌժՁԵ, եւ ամենանն ապրիլի 2, ի
դուռն Սուրբ Ծննդեան Քրիստոսի, ի անա-
պատն որ կոչի Սր. Աստուածածին : Գրեցաւ
ձեռամբ Յոննի Գալուստի որդի, մեղա-
պարտ նորնծայ Յակոբ արեղայի, միարան
եւ ծառայ Սուրբ Աստուածածնին, եւ ծնի-
ցելոյն ի նմանէ Որդւոյն Աստուծոյ, Տես-
ուրն մերոյ եւ փրկչին Յի. Քի. որ եւ ի սոյն
ամի կըս քահանայ, Հրամանաւ Գրիգոր
Վարդապետին, որ է պատրվոր Սր. Յե-
րուսաղէմայ ամենապայծառ Աթոռոյն Սրբ-
ոյն Յակոբայ, որոյ կեանս երկարս տացէ
Տէր Ած. մեր, եւ պահեսցէ Սր. Աթոռն եւ
Սրբութեան Տեղիքն, Հանգրձ միաբանօք,
ամ. փորձանաց յերեւելի եւ աներեւոյթ
Թշնամեաց, եւ զմեկ մշակ առանց ամօթոյ
պահեսցէ, աստ եւ ի Հանդերձելումն ամէն :

Այլ արդ աղայեմ զբարեմխտ եւ ըղ-
ջերմոռանդ ընթերցողոց սուրբ մատենիս,
զի ի ճալակնն ձեր ի Հոպեւոր ոնդառոյս
յայսմանէ որոյ քաղցրութիւնն անհամե-

մատ է, յիշեցնիք ի մաղբան մաղբան ձեր
դրոշ սուրբ մատենիս, ողբամեղ Ակոր ան-
ուամբ եւեթ արեղայս, որ լատ աշխատե-
ցայ ի վերա սորա, որպէս ի վերա գրեցի:
Քանզի գրագիր չէի, այլ սէրն ստիպեաց
դիս, թողութիւն արարէք մեղաւորիս, մի
մեղադրէք դիս, քանզի այս է կարն իմ:
Հանդերձ բազմամեղիս յիշեցէք եւ զծնող-
քս իմ, դժայրն իմ Գալուստն, եւ դժայրն

իմ խանութն, եւ այլ ամ. արեան մերձա-
ւորքն յիշել մաղբմբ: Եւ դուք յիշեալ լի-
ջիք ի Գրիստոսէ Աստուծոյ մերմէ ամէն:

Այլ եւ յիշեցնիք ի Տէր զՔուրդստան-
ցի Պետրոսն, որ օգնեաց ինձ ի սրբագրելն:
Ընդ որս յիշեցնիք զընդ որս միաբանսն մեր ի
Տէր, եթէ ի Մրթոն Յակոբայ, կամ զայլ
Սր. Տեղեացն: Յորոց եւ դուք յիշեալ լիջիք
ի Յիսուսէ ամէն:

1453

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ (ԿՐՈՆԱԿԱՆ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15.5x10x2.5: էջք 350: Պրա-
կրք 2+Թ: Հանգամանք լաւ: Թուղթ հա-
սարակ: Գրիչ՝ Կարապետ: Գրութիւն ամ-
բողովին սեւ մեքանով, միասիւն, 22-31
տող, Նոտարգիր: Համառօտագրութիւնք
բաւական առատ: Կաշեկազմ տախտակեայ
դրոշմազարդ: Ստացող՝ Սարգիս Վարդա-
պետ: Նուիրող՝ Կ. Գ. Պալեթեան:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 3.— Մեկնութիւն Հայր մեր որ
յերկիմս ես, շարադրեալ ի Գրիգորէ Նիւե-
սացւոյ, վասն ընդդիմաբանութեան հեր-
ձուածողացն պիճոնացոց...

էջ 40.— Հայր մեր որ յերկիմադ ես:
ԼԾ. Զի սողովուրդն Մովսիսի տրտնջէին
դՄովսիսէ, թէ դու դԱժ. ոչ տեսանես, եւ
ասես թէ տեսանեմ, եւ խօսիմ ընդ նմա...

էջ 137-138, դատարկ:

էջ 139.— Սերտեմբերի Ե, յիշատակ
եւ զննումն Զաքարիայի եւ մարգարէի Հօ-
րն Յովանու Մկրտչի:

էջ 140.— Սեպտեմբերի Է, նախատօ-
նակ է Սուրբ Մենդեան Աստուածածնին
Մարիամու:

էջ 142.— Սեպտեմբերի Ը, Մնունդ է
ամենասուրբ Տիեռուհոյն մերոյ Մարիամու
Աստուածածնին. Զամենաշնորհ եւ
ղճա՛րիտն տօնելի աւուրս ծննդեան ծնօ-
ղին Աստուծոյ...

էջ 167.— Սեպտեմբերի Թ, վերստին
տօն Աստուածածնին, եւ Ե օր Կատարի, եւ
յիշատակ եւ սողով արդարոցն Յովակիմայ
եւ Աննայի.— Յետ փառաւորեալ եւ ամե-
նասուրբ ծննդեան միշտ կուսին...

էջ 169.— Սեպտեմբերի Ժ, երկրպա-
ղութիւն պատուական փայտին Գրիստոսի,
եւ վերստին տօն Աստուածածնին:

էջ 177.— Սեպտեմբերի ԻԳ, եւ Հոռի
ԺԻ, տօն աւետեաց յղութեան Սրբոյն Յօ-
հաննու Մկրտչին Քի. զոր ետ Գաբրիէլ Հօր
նորա Զաքարիայի ի Սուրբն Սրբոց:

էջ 178.— Հոկտեմբերի ԻԳ եւ սահմի
ԺԻ, վկայաբանութիւն Սրբոյն Յակօբայ
Առաքելոյ, եղբօր Տեառն, որ յառաջին
պատրիարք եկաց Երուսաղէմի:

էջ 183.— Նոյեմբերի Ա եւ սահմի ԻԳ.
տօն է ամենասուրբ Աստուածածնին, եւ ամ-
բորոց յայտնեացն եւ անյայտիցն, ի օկդ-
բանէ եւ այսր ընտրելոցն Աստուծոյ ի
մարդկանէ, ի Գրիգորէ կաթողիկոսէ ա-
սացեալ զըրուսու:

էջ 201.— Դեկտեմբերի ԻԴ եւ քաղոց
ԺԶ, նաւակատիք և ճաղագայոց ըստ մարմ-
նոյ Մենդեան Տն. Յի. Քի. Այ. մերոյ ի
Բեդդեհէմ Յուդայ:

Թուղթ սրբոյն Յօհաննու արքեպիս-
կոպոսի քաղաքին Նիկիոյ, զոր գրեաց առ
երանելին Զաքարիա կաթողիկոսն Հայոց,
զոր Թարգմանեաց օտուր եւ մեծ վարդապե-
տն Հայոց Գրիգոր Սկեւռայցի, Հրամա-
նաւ աստուածատէր Թաղաւորին Հայոց Լե-

ունի առաջնոյ, եւ ի խնդրոյ նորին, ի Սիւս մայրաքաղաք — Աստուածային առաքեալն Պօղոս...:

Էջ 211.— Դեկտեմբերի ԻԵ եւ քաղոց ժէ. Տօն է Ծննդեան Միանձնի Որդոյն Աստուծոյ...:

Էջ 221.— Դեկտեմբերի ԻԶ եւ քաղոցի ժէ. վերստին տօն է Ծննդեանն Քի. եւ յիշատակ ամենասուրբ Աստուածածնին եւ զովութիւն նմին ի ճառէ Սրբոյն Եպիփանուս. Համառոտարար — Ով կուսական աշտանակ...:

Էջ 294.— Ի մեծի աւուր Գալստեան Տևառն մերոյ Յի. Քի. յեմ. Մամբրէի վերածանողի ասացեալ յողոզոմէն, որ է Արմաւենեաց Տօն — Զինչ են ինձ այսօր երաժշտական ձայնքդ աւետաւոր տօնիս...:

Էջ 297.— Տեսոն Յօհաննու Ոսկէքերանի ի յօր բարբառնութեանր — Իրրի մօտ հղեն լերուաղէմ...:

Էջ 326.— Երանկոյն Եպիփանու ե-

պիսկոպոսի Կոստանդեայ Կիպրացոյ, ի Մերսոսութիւնն Տեսոն Յիսուսի, ի յԱւետարանէն որ ըստ Մատթէոսի, Զոր եւ ես աշարժանս այլում տեղւոյ տեսի եւ աստ զըրեցի, վասն հոգեւոր սիրողին իմոյ տեսան տէր Սարգիս աստուածաշնորհ վարդապետի, զոր Տէր տացէ նմա ընդ երկայն աւուրլս ամէն — Յաւուրս յայնոսիկ դայ Յօհաննէս Մկրտիչ քարոզել յանապատին Հրէաստանի...:

Էջ 338—50, դատարկ:

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի —

Էջ 326.— Եւ դանարդիւն Կարապետ յրիչ յիշեալ, եւ Բրիստոս զեզ յիշէ, ամէն:

Յետնագայն յիշատակագրութիւն —

Էջ 1, շեղադիր — Յիշատակ ի դրատունէ Սրբոյ Երուսաղէմի ի ձեռամբ արժանապատիւ Աստուածաւոր վարդապետի: — Կ. Գ. Պալթանէն:

1454

Գ Ի Ր Ք Հ Ո Գ Ե Ա Ց. — 4

Թրգմ. ՍՅ. ԼԵՀԱՅԻ

Տեղի

ՌՄԻԴ=1775

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւալ 15-5x10x3: Էջ Դ+460: Հանգամանք լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն ամբողջովին սեւ մեկնով, միասին, 21 տող, նոտր շեղադիր: Համառոտագրութիւնք առատ: Կանգնող տախտակեայ դրոշմադարձ: Ստացող՝ Միքայէլ Վրդ. Լիմոյ Անապատի:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ. —

Էջ Ա-Գ, դատարկ:

Էջ 1.— Գլուխ Առաջին: Յաղագս էութեան Հոգւոյն, եօթն պրակք բաժանեալ. Թէ Հոգին ոչ է մարմին:

Էջ 100.— Պրա՛յք Ութերորդ: Թէ ամ. զօրութիւնք Հոգւոյն ոչ մեան ի Հոգին յոր-

ժամ բաժանի ի մարմնոյ:

Էջ 211.— Գլուխ Իննեւորդ: Յաղագս Անձնիշխանութեան, ի չորս պրակս բաժանեալ: Պրակք Առաջին: Թէ մարդն է անձնիշխան:

Էջ 396.— Գլուխ Եօթնեւտասներորդ: Յաղագս ճանաչման Աստուծոյ Թէ զիարդ Ած. ի մէջ ճանաչի. Երեքտասան պրակս բաժանեալ: Պրակք Առաջին: Թէ ստեղծեալ իմացումն կարէ տեսանել զԱծ. ըստ էութեան նորին:

Էջ 444.— Վերջին գրոցս: Առ բարեմիտ ընթերցողդ — Վասնզի առաջին թարգմանութիւն գրոցս Յաղագս մարդկային Հոգւոյն, ի չորս պրակս բաժանեալ եւ այլափոխեալ...:

Ձայս եւս խնդրեմ, զի թէ ոք յօժարեցի զդերս օրինակել, մի ձանձրասցի բզասկաւարան յիշատակարանս զըռջեմ, եւ զմեր անարժանութիւնս յազօթս յիշել, որով եւ ինքն յիշեցի ի Գրիստոսէ յուսոյն մերոյ, որ է օրհնեալ յաւիտեանս յաւիտեանից, Ամէն։

Եւ ընդ նմին յիշել մաղթեմ աշակերտք սորին Ներսէս բանի սպասաւոր զգրէջս ի Տէր մեր։

Էջ 446.— Համառօտ Հաւաքումն Յաղոս Հոգւոյ բանակաւնին։ Գրեմք յիշել զի զիտուութիւնս յաղապս ընտելեան մարդոյ վերաբերել առ աստուածարան ի կողմանէ մարմնոյ...։

Էջ 447.— Յանկ Գրոցս։

Գլուխ Առաջին, Յաղոս Հոգւոյն, է զբակս բաժանեալ։

Յիշատակարան Գրչի.— 1775

Էջ 456.— Գրեցաւ ի ՌՄԻԴ Հայկազեան Թուի, ոմն անանուն ծրողի, ի վայելումն Լիմոյ Սրբոյ Անշուպատի միաբան Միքայէլ Համեստաբարւոյ վարդապետի, զոր եւ Տէր տացէ առ ի վայելումն, բարեաւ եւ խաղաղութեամբ։

Էջ 457-460, դատարկ։

Յետնագոյն յիշատակագրութիւն —

1838

Էջ Դ, շեղապիւր.— Յիշատակ է Երուսաղէմի միաբան Անդրիանուպօլսեցի նախկին պատրիարք մեծին Պօստոյ Պօղոս սրբազան արքեպիսկոպոսին ձեռնադրուած աշակերտ Զօրլուցի Տէր Կարապետեան նուիրակ հանդուցեալ ըրեմիա շնորհադարձ վարդապետին, ի դասն Սրբոց Յակոբեանց ամ. Հայոց, Թուին 1838, սեպտ. 6։

1455

Տ Ա Ղ Ա Ր Ա Ն.— 5

Թախաթ

ՌՀԱ=1622

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15.5×10×6: Թերթք 341: Հանգամանք յաւ: Թուղթ հասարակ, Գրիչ՝ Ստեփանոս Երէց Թօխաթցի: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ զլիսագիրները կարմիր, մնացեալը սև: մեյանով, միասին, 12-22 տող, Նոտրադիր, բոլորդիր: Համառօտապրութիւնք օտոբրականէն քիչ մը անել: Կարծրաներկ զարդադիր, երբեմն յուսանցազարդով հանդերձ, կարող մը զլուխներու սկիզբը: Կաշեկազմ տախտակեայ զրուժապար: Պահպանակ մազադաթեայ սկիզբը եւ վերջը մէկմէկ թերթ, մասն երկաթադիր Լեւտարանի: Կնիք սեւադրոյժ ութանկին. շրի. Մո. Տէր Ստեփանոս, ՌՃՀԹ [≈1730], Թղ. 2ա, 340ա: Նուէր ստացող՝ Յովսէփ սարկաւադ։

ՌՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Թղ. 1ա.— Գրչապիտմեր։

Թղ. 2բ.— Ծերմակ զամոն դնես որ դրջի, այնպէս դրջի որպէս մածուն, եւ առնուս ֆառֆուռի սաւլի? մէջն քանի սիսեռի մը չաք, եւ առնուս զվարախն քիչ քիչ սուրբ մատմարդ հարես, եւ այնչափ հարես որ միջն որ օղնի մատղ, եւ չի ճանաչի թէ սամոլ է եւ վարախ. եւ ետացեալ ջուր խնուս ի վերա վարախին վերայ, եւ դարձեալ հարես որ յերար լինի ջրին հետ. եւ դնես որ ջուրն յերեսն լինէ, եւ ոսկին ի տակն մրնայ, եւ քամես զջուրն, եւ անյառ կրակի վերա դնես որ ցամաքի. եւ ձկան թութխալուն ի զրջոց դնես, եւ իղիբ ի կրակին վերա որ հալի որպէս մածուն. եւ առնուս Արտկալի քաք եւ ձկնս այն ցամաքոց ոսկին վե-

բա, եւ կրկին հարես, եւ դարձեալ եռացեալ ջուր լնուս ի վերա եւ հարես, եւ մազէ դաւածով դրես քովանց քովանց: Եւ եթէ չի բանիս, կրակին վերա որ ցամաքի եւ պահես, եւ թէ ուղենաս, կրկին թութեալ ջրով բանիս:

Թղ. 2-7, երկսիւն, բառգրքի մասն.— Աւերակործ, շարագործ: Ապրիտանալ, պարզեալ... Ասպատակել, թալան կամ հաղթայ:

Թղ. 7բ, դատարկ:

Թղ. 8ա.— Տամիկ է Տաղարամիս, որ շուտով գտանա զխնդրեալ տաղդ եւ չի չարչարես զՏաղարամս.— Անիէ Գլուխներ:

Թղ. 10բ.—

Պլպուլն ի վարդն ասաց խիստ անողորմ եւ, որ զիմ արինա ի քեզ հայալ կու դնես, թէ Հանցմ որ պէտկուման դու Գարբիէն

(եւ,

ա հետ առ զհուլին քանի մէկ տանջես:

.

Նախաչն ասաց թէ վարդըն խիստ աղէկ է, ապա կորրտական եւ անցաւոր է,

թէ Հանցմ որ խելք ունիս ու միտքդ ի բաց է, դու դայն վարդըն սիրէ որ զեղ կենաց է:

Բանդի սէր աշխարհիս աւուրք մի քաղցր է, յետոյ բաժակ մահու եւ դժոխոց է, զի ահ կայ եւ մեռնիլ յետինըն լաց է, եւ ասարափ զժոխոցըն զիս կու խոցէ:

Թղ. 13բ.— Տոմարական Աղիւսակ:

Ա.— Թղ. 14ա.— Պատմեմ Հայոց Տումարի.— Կրկնակ ամսոց այսպէս արայ...:

Թղ. 17-18ի միջեւ. կը պակսի մէկ թերթ:

Թղ. 25բ.— Պատմեմ Հռովմայեցոց Տումարիմ.— Կրկնակ ամսոց այսպէս արայ...:

Բ.— Թղ. 36ա.—

Եւ Յովաննա մուստ ոգի, որ մակամուս թուլիւրամցի, կամաւ իմով ի հոգ մտի, գրեմս ժողովիլ իմմ յիշիլի. . . :— Հմտ. Ե. Թլկուրանցի, Տաղազիրք, Երուսաղէմ, էջ 76:

Թղ. 69բ.— Յաղագս Լ արծաթի: Արծաթն զոր առ Յուդայ ի քահանայից, ասեն ինալ թարայ հօրն Աբրահամու զոր դործեաց նայ...:

Թղ. 70ա.— Արտաքին զրեանքն զոր ի դասս մտանէ այս են.

Սահմանքն,

Պորփիրն,

Ստորոգութիւն,

Պերխամէնիսան,

Քերականն,

Նիւսացիքն. Կաղմութիւն, Բնութիւնքն, Ժողովողն, Երկ Երդոց, Հայր մեր որ յերկինս, Խն Երանութիւնն, Կուսութիւնն,

Աստուածաբան. Գրիտոս Մենալն, Առ Որսն, Յաղթեցան, Որք յեղիպտոսէ: Բարսեղին. Վեցօրեայ, Պահոցն, Հարցողացն:

Փիլոնին. Նախախնամութեանն, Այլաբանութեան, Նահապետացն, Մինդոցն, Եւլիցն, Երեւեցանն, Հոսեանցն:

Դիոնէսիոսին:

Եւադրն:

Նրբերն այս է:

Թղ. 61ա.— Թագաւորք Հայոց ի Նոյէ Ռայմով մերոյ, որ է Ժիւրոյ յԱղամայ, ի Ռամեմ սերեալ Խզգ բազմացեմ, եւ եղեմ առաջիմքն Հայոց, Յարեթ, Գամբր, Թիրաւ, Թորգոմ, Հայկ...:

Թղ. 72բ.— Դարձեալ այլ բառք ի յուսակամեմ առ մերս յայտնեալ.— Առացութիւն, յայտարարութիւն... Բացարձակ, որ ընդ ումեք ոչ փակի:

Մամօք.— Թղ. 71 եւ 72 աւելի փոքր են, եւ բոտ երեւոյթին կը պատկանին ուրիշ ձեռագրի մը:

Գ.— Թղ. 73ա.— Թագաւորք Պարթևի որ եմ Արշակունիք.— Յետ մահուանն Շամիրայ, անցեալ բազում ամք ապա տիրէ Հայոց Հրայէ...:

Թղ. 76ա.— Թագաւորք վերջիմ ի վերայ Հայոց որ կոչի Բագրատունիք յազգէ Դաւթի:

Թագաւորէ Հայոց Աշոտ, ամս Ե. Հայ

թվականն ՅԼԶ էր. ի սմ. աւուրս (ի) Սա-
հակ եւ Համամ վարդապետք, որ զԱռական
դորսն (զԵՌՆԵՂ), եւ զաւրհնութիւնսն որ ի
գլուխ կանոնացն է, եւ զամբիծսն գիրք մի,
եւ զԳերբականն զրեցին ի Հոգւոյն սրբոյ
տեսչութենէ:

Թագաւորէ Սմբատ ամս ի Դ. ի սորա
աւուրս էր Մաշտոց: Սա կալաւ զսուլթանն
տաճկաց, եւ ծամ ետ առնել սմ. տաճկաց
իրրեւ աղջկան: Եւ էք բարեպաշտ: Եւ կա-
լաւ զթագաւորն Ափխազաց, վասն զի զողջ
էին եւ կոչեցաւ Ափխազք: Ի սորա աւուրս
էր Գաղիկ վարդապետ, որ զյիշատակս
մարտիրոսացն հաւաքեաց գիրք մի: Եւ ե-
րեսեցաւ Սմբատ մեքեցի եւ եղեւ խաղաղու-
թիւն եւ տիրեցին Հայոց եւ Վրաց եւ չինե-
ցաւ աշխարհս...

Թղ. 78ա. — Սակս ժողովոցն որ ի
Հայք. — Նախ եւ առաջին ժողով արար
Սուրբն Գրիգոր Իրերորդ ամի կաթողիկո-
սութեան իւրում...

Թղ. 83ա. — Թագաւորսն Կիլիկեցոց
— Նախ եւ առաջին Լիւոն որդի Ստեփան-
նէի...: Եւ Թագաւորէ միւս Կոստանդին
թայլէ մազկէ, որ այսմ ունին զթագաւորու-
թիւն, մինչեւ ցայս վայր միահամուռ Թա-
ղաւորք Հայոց ՀԶ:

Դ. — Թղ. 86ա. — Խաւսօք եւ Խրատ
Խիքարա իմաստնո, գոր ետ քոյք որդոյն
իւրոյ (Նաթքամայ). — Որդևակ թէ յսես
խաւսք ի դուռն Թագաւորաց եւ իշխանաց
կամ մեծամեծաց պահեա եւ մեռոյ զնա ի
սրտի բուժ, եւ մի սանք մարդոյ, մինչեւ
այլ մարդ ստէ ապա իմանաս:

Ե. — Թղ. 104բ. — Բամ եւ Հարցմուճփ
Սրբոյն Բարազի Կեսաբեցոյն Սրբոյն
Գրիգորի Լուսաւորչիւն. — Բարսեղ ասէ.
Յորժամ ոչ երկինք էին եւ ոչ երկիր...

Զ. — Թղ. 110ա. — Պատմութիւն վասն
Մամկանն եւ Ազգկանն սասց վասն ուրա-
խութեան. — Այր մի էր իշխան ի քաղաք
մի եւ ունէր այնչափ գանձ որ ոչ կայր յայն
աշխարհն քան զնա տղավարաւոր եւ խոճայ
...

Թղ. 122բ. — Յաղապս Գրեհնցն Սո-

ղոմոսի. — Երանելին Եփրեմ ասէ այսպէս.
Եթէ Սաղմոն իմաստունն յետ մեղացն եւ
հեռամալոյն Աստուծոյ, ի բաց կտնայն,
յաւուր միւսմ թատր ի մեքոց ի տան հոր
իւրոյ Դաւթի: Եւ յիշեաց զպատմութեանն Ռե-
րա ի ժամ մեռումն, եւ Խնուս ի սեմեակ եւ
Ելաց առաջի Տեառն լալիս մեծ, եւ եղ
սահման ամսին իւրոյ լալ մինչեւ դուռ սե-
մեկին հռոմեց ճնշին բացցի, գոր այլք տանն
փակեցի: Բայց բամայն է ի դէպ մշտեակ
լինել բացման դրամ ազարմութեան Աստու-
ծոյ, որպէս եղեմ. Բամգի բացաւ դուռ սե-
մեկին իմքին, եւ ապա ել արտաք:

Եւ ասաց ի մտի իւրում, եթէ բազմու-
թիւն գրեմեցն իմ պատմառ լինի բազմաց
կորստեան քերամայոյ Աստուծոյ եւ ի բար-
եաց գործոց, քանզի տանն թէ մա այն ամե-
նայն իմաստութեամբ ընդէր մեկնեցաւ ի
Տեառնէ, եթէ բարի է պաշտելն զՆայ: Եւ
հրամայեաց հաւատարմաց իւրոց այրել
զամենայն գրեման որք էին ի մեռնէ ասաց-
եալքն յառակոն արքեմութիւնս իրրեւ Ըն:
Որք եւ տրտմութեամբ ելին յերեսաց նորա,
խորեցեան եւ ոչ այրեցին, եւ զարձան պատ-
մեցին մեա թէ եղեւ գոր եւ հրամայեցեմին:

Եւ ասէ զմէջ տեսիք: Եւ ասնն ոչինչ:
Եւ ել ի մեռնէ ցառումն տաստիկ, եւ բար-
կութեամբ հրամայեաց այրել: Եւ ելին այ-
րեցին, եւ եկեալ պատմեցին եթէ լուսով եւ
առնալ հասով լցաւ ամենայն երկիր, եւ ապա
հաւաքեալ վերացաւ յերկինս որպէս դու-
գամի, եւ մտեալ ծածկեցաւ:

Եւ լուսով գայս՝ հեար գնա սիրտ իւր,
եւ տրտմեալ տաստիկ խղիւ մտացն հեղձը-
նոյր: Եւ իշխան ոմն պսեալ էր ի ծոց իւր
ի խըմամեցն Աստուծոյ գգիրս գայս գլու-
կաց, որ գտանի յեկեղեցի, ի յԱռաքեաց Գ
գլուխ, եւ մի գզման գիրք, որ ժողովն
կալէ, եւ գլուխ մի յարեմութեանցն, որ
երգ Երգոց ասէ, գոր յերիս հատաւածս ա-
րաշեալ կատարէ գերիս հասակո մարդկան.
Իսկ սիրեցէ՛ գլուխն ընդ կառնածամօք է
թէ իցէ նորա եւ այս է ուղիղն:

Ը. — Թղ. 123բ. — Նշանագիր. — Ար-
բաւամ, Արքեպոստ, Ահարոն... — Թուով
300 Նշանագիրներ եւ կրճատութեան:

Թղ. 127ա.— Դօլքննի քամւի, յանձ
լեզուէ.— Համբար, համար, փէրվարդի-
կար, սխմարդասիճ... Գրէ եւ ի յաջ ըս-
տուկ կայէ, առողջանա Աստուծով:

Ը.— Թղ. 127բ.— Յորժամ ելաւ Ա-
դամ ի դրախտէն լայր եւ ազապկեր ընդ-
դէմ սերովբէից:

Արամ նըստել դուռն դրախտին,

յայր եւ ձայնէր որորմարին.

Այ սերովբէք, այ ճերովբէք,

որք ի դրախտն ժլտանէք...

Թղ. 128բ.— Այր ոմն բնթանայր ի
դար ի վեր տեղիս, եւ շալկէր ծանր շա-
լակ...:

Թղ. 130բ.— Այս է սկիզբն ապաշխա-
րանաց ամենայն ցեղ մեղաց...:

Թղ. 131բ.— Խօսեցաւ Ած. ընդ Ադա-
մա է անդամ...:

Թ.— Թղ. 132բ.— Տաղ ի Խաչատուր
իրիքուն առցեալ է վառն ուրախութեան,
Ի ազգ լեզուէ, զխիտ ազնիւ.— Խարան-
ֆիլ ներկիկ մենկվա սունպուլ...:

Ծամօթ.— Այս տաղին սկիզբի երեք
տողերը միայն կը մնան, շարունակութիւնը
կորած է վաղուց, ինկած են տառնեակ մը
թերթեր ժԱ եւ ժԲ պրակներէն: Յաջորդ
թերթին վրայ, 133բ, կը գտնուի ժԴ թը-
ւարուած տաղը: Ուրեմն ժ—ԺԳ տաղերը
կը պակսին: Նախադիր ցանկին մէջ կը
տեսնուին հետեւեալ վերնադիրները: Ժ,
Քանի որ տեսնուի սերտոր կու մարի: ԺԱ,
Բաներս ես ճեղ ասեմ, ԺԲ, Քո սէրդ իմ
սերտիս պաղչա: ԺԳ, Դարիպ կտրիմ աւ-
տար յերկրէ եկել է:

Թղ. 133ա.— Սկիզբը կը պակսի:
Թէ ինչ անօրէն կու լինի, եղեն անհաւատ,
զալում մարդիքն ոչ խեղճ ունին ոչ մութ-
[վաթ,
Թող Աստուծոյ ծառայ չի լինի ախճատ,
ոչ ի ձեռք դարումի բնկնի դարիպ մարդ:

Արի պախյան մտնունք հաւտար դարուն է,
զգինին որ կու տեսնունք դիտսնիք թարուն է,

Հոգեկ կարմիր խնծոր աղէկն քուկ է,
դգինին այլ որ կասես աշխններուն է:

Կու դարդիմ նայ գիտեմ թէ ի ճաղաքս եմ,
դիտեմ թէ պաղչան եմ թէ ի խալալս եմ,
հարբեր եմ քո սիրուն ու նորհաւաս եմ,
չգիտեմ թէ դոր խաղ կամ զոր տաղ ասեմ:

ԺԴ.— Թղ. 183բ.— Յրկամն ասաց-
եալ զայս.— Կուգես որ աղիկ կենաս...:

ԺԵ.— Թղ. 134բ.— Յրկամն ասացեալ
է կափայս վառն հոգոյ.— Գնաց մանկու-
թեան հարաքն...:

ԺԶ.— Թղ. 135ա.— Տաղ վարպայ
Սր. Խաչին.— Ամփոփեալ զնըչան Խաչին
...:

Թղ. 135բ.— Փոխման Աստուածածնին
— Աստանը ընտրեալ հօտին...:

ԺԷ.— Թղ. 136ա.— Պատմութիւն ծը-
նընդեան եւ սնընդեան Սր. Հայրապետին
Ներսէսի, Առաքել վարդապետէ առցեալ
— Աւրհնեալ անունն անճառ Աստուծոյ մե-
ծին...:

ԺԸ.— Թղ. 147ա.— Տաղ ի վերայ
Գորգի(տ) տաճարիքում առցեալ.— Գեղմ
կայր Նարեկ ասեն իւր աթոռն ի վարդա-
պետին, անդր տանուտէրն մի կայր իւր ա-
նունըն Գորգիկ ձայնին. . . Տեո, Յ.
Թլկուրանցի, Տաղադերք, Երուսաղէմ, էջ
64:

ԺԹ.— Թղ. 149ա.— Ուտմաւոր վառն
տումարակամ արեւտոն.— Յովսէփի Սե-
րաստացու...— Փառք տանք եւ զհո-
թին առ Հայր եւ Որդին...:

Ի.— Թղ. 150—151.— Վառն Տումարին
ուտմաւոր հոռվաշնեցոց արեւտու եւ մա-
կացութիւն. տում Լ.— Եղբայրք խիտ զե-
ղեցիկ է բան տումարին...:

ԻԱ.— Թղ. 154ա.— Ուտմաւոր ի վե-
րա ամփոխ եղմապայցմ.— Այս անփոխ ե-
ղմապայ ի տեղն անշարժ է...:

ԻԲ.— Թղ. 156բ.— Վառն Բժում կեմ-
դառնկերպաց.— Աշխարհ ունի ըզձեւ մար-
դոյ...:

ԻԳ.— Թղ. 157բ.— Վառն Եւթմ մե-

լորակամացն թծն կենդանակերպիցն, քե
որք որոց իցենն, կամ որպէս ընթանան, կամ
զինչ գործք է նոցա. — *Կան ի աստեղք մո-
լորական...*

Իր. — *Թղ. 166բ.* — Արեւմուտքիւն ժո-
ղովորդեան եւ շրջաքերակամի:

Թղ. 184ա. — Նախերգամք եւ յառաջք
հարազի:

Թղ. 186բ. — Տազ Սրբոյն Յակոբայ
Մճրմա Հ.: — *Անճառ միանձին, Հաւրն երկ-
նաւորին...* — Առաւել վարդապետ
ի:

*Ես Տէր Առաքել անճառ տառապեալ,
վասն իմ Հայցեցէք յԱստուծոյ Տեսնէ ըղ-
[Թողութիւն]*

*Ջեղրայրն իմ Բարսեղ, դժահանյն անմեղ,
և զհայրն իմ Դաւիթ յիշեցէք ի յաղօթրս
[ձեր:*

*Եւ որ դժեղ յիշէ ի յուրիղ սրտէ,
ծաղկալից պրտակ ընկալցի ի Փրկչէն մեր-
[մէ:*

Թղ. 195ա. — *Սեւ Թանաքի:*

Առաջիմ դուռն գրազէտութեան ար-
ուեստն ուր թանաքն որ կոչի մուրազապ:
Առնուն մուկի մի կամուչ գրգտոր, եւ կո-
տորեն մեծ մեծ, եւ դնեն ի դրջոց ի ջուրն
Գ օր, եւ ձգեն ի հետ Գ, Դ, զամ կամ մայ.
եւ յետ Գ օր եկեն փոքր ամենն լաման.
եւ քամի ջուրն պակասի ի յերկն, այլ ջուր
ից որ գրգտորիմ ուծն եղեն, մինչ ի այն
որ գրես ի թուխք չիտիսի եւ մապի. այլ
գրին եզերքն փայլէ. գարջասպն ի թուրջ
դիր քիչ մի քաղախ, եւ յարծամ եկի գտոր
ջուրն ի վայր առ ի կրակէն եւ քամէ աման
մի ամենն, եւ թռչ եղի լիմի. եւ ից գար-
ջասպն ի մերս եւ խառնէ, եւ թռչ օր մի եւ
այապ քամէ եւ քարակ եւ ի սերտ մաշտա, եւ
ից այլվի ի տուտուկն. և դիր ի վերայ ամ-
բոց կրակին, որ կամկար եռա. եւ առ դիր
ի վայր որ հովմա, եւ ից ի յապիկի բզոզ.
եւ քիչքիչ ի կաղապրն, եւ գրէ, եւ գրչին
ծայրն կարն գուգէ եւ բոյր եւ հաւաքալ
գեղերն եւ ի փորոյն դիւնն կտրէ, եւ գլա-
կին քերտն դուր բռնէ ի կտրելն, եւ ըզ-
գրելուն ուծն ի վերա բաղդալ արա, եւ Գոյն
ամբարթ ի հետ տանէ:

Թղ. 195բ. — *Նշանք Թխտի Նշայելոյ,
այսպէս արայ:*

Առնեն ճշայ ըստ Թխտի պիտոյից, եւ
լմուն յապիկի աման, եւ լմուն քիչքիչ ջուր
ի վերա եւ խառնեն շատ, մինչ որ հալի մը-
շան հետ ջրին և քաննն մուսք մար կտա, և
թռչուն պակ մի որ մուսի, եւ քաննն ի ըս-
պիտակ շաքարաց, կամ ի սուրբ պրտուկ, եւ
դնեն ի վերա կրակին, եւ կամկար վարն
որ յեղմն եկի, եւ հետ խառնեն դրգալով,
մինչ որ կցցի, եւ ամենն ի վայր շրջն յա-
ման եւ դնեն որ հովմա. եւ քէ ուզես
որ թուխքն կակուղ լիմի, Ա դրգալ շիրիկ
ից ի յեկն ի մշան, տաւտա մի քիթիմ. եւ
յարծամ մշայես գամէն թուխքն սփռէ,
մեկնէ ի վերայ մեծ տախտակի, և գամպ կը-
տար թաքդէ ի մերս ի մշան ի հաւաքալ եւ
մուսք եւ շփէ գրխքիմ երեսն, եւ մամածէ
քարակ պարան կապէ, եւ գրուխքն ձգէ.
գրտամք դիւնն ի վայր արա. եւ յարծամ
ցամքի ժողովէ եւ սփռէ այլվի, եւ Ա այլ
դիւնն մշայէ եւ սփռէ, եւ թռչ որ ցամքի.
ծողովէ եւ կակէ ի վերա մարմար սա(յ)լի,
ապիկի կակիչով. եւ քէ փակցնէ ի կակիչն
քիչ մի սապան քէ յերեսն եւ կակէ: Սւ երբ
կամեաւ գրի գկկած թուխքն դու առ
յրտակ կիր եւ մաղէ, եւ կարէ մար կտաւէ
պարկուն փոքր, եւ ից ի մերս եւ կարէ ըզ-
բերանն, եւ գրուխքն հաւաքալ ընդ լե-
գուտ գարկ, եւ մտաւար հաւաքալ, եւ
քարակ տուկն դանձայով ջնջէ եւ գրէ: Սւ
քէ դալատ գա ի դրն զու տար դալատ դը-
բաղ դանկով պատրաստ քերէ, եւ գրապի-
տակ խաքաւած մտն կըլլարակ արա, եւ ի
վերա քերածին քիչ գարկ եւ գրէ որ չկցի
ընդ այլ գրածն: Սւ քէ մշա չեանդիպի,
զու գաղտակայ արարն պիտոյ հայա արայ, եւ
ի լաքին մէջն դիր, եւ ի քրին մէջն տրորէ,
կամկար կամկար, եւ յստակ եւ քամէ եւ
եկէ այդ խրատովդ զինչ գրել եմ:

Թղ. 196բ. — *Նշանք դճուՓրին, որ է
կարմիր Թանաք:*

Առնուն զմուսքն գերկայնն գտաշեղն
եւ գիպայունն ըստ պիտոյից, եւ աղան մը-
պէս փոշի, եւ հարեն ջրով ի վերա մաքալար
սաղիմ քամէ կակչով քաջ. եւ հետ ջուր
կաթեցնեն եւ հետ հարեն մինչ որ կակի եւ

պայծառաճայ: Յայնժամ համեմ մատարմի փառէն, եւ դահեմայ բարակ լում եւ կամ ապիրձաւէ դիր կազմարմ ըստ պիտայից, եւ համ զմեռութիւն ի վերայ, եւ զտանգն ջուրն դիր որ հայի. լից ի մերս եւ խառնէ եւ զրէ զինչ և կամիս: Եւ թէ լաւ ուզեմառ որ լինի, քանի դեղին ջուր ժազկի ի կազմարմ դու քանէ եւ այլվա լից զտանգաւորն ի վերայ շատ եւ ուժով արա զտանգաւորն. այս թխտին է եւ զգրչին ձգքերն շատ արա:

Թղ. 197ա.— Նշանք լաւքին թուի կարմրին որ բարակ ծաղիկ հանեն:

Առնում գպտուղ լաւն եւ լաւսեց ի հաւանն խիտս մանտր, որպէս ծաղուր եւ շարմղին և առնում կէտ թուլթ որթն օղնայ եւ լեռն մանտր, եւ լնում գերկոճեմն ի միտսին, փոքր պուտուկ մի, կամ սպիտակ շաքրեւաց, եւ լնում ջուր ի վերայ բարկ մազմազ կայծից, եւ խառնեն քաջ, եւ տըրըրեն որ ուժն ելնա եւ կարմրի քաջ, եւ ձգեն ի մերս Ա դրաւ լեռն շիտ որ յեղմ եփի, մինչ որ թուխտ գրես, յայնժամ քանէ ի մատր կտաւ:

Թղ. 197բ.— Նշանք դեղին դեղի:

Առնում գրեղին գոնիւն գաղիտակն եւ գիպիլունն, եւ հարնն ջրով ի վերա սալիւն շատ եւ յերկար որ հայի, կակի, հաթ սամադաբէ եւ ի քան տար: Եւ թէ ի մայն դեղդ քիչ մի լեղակ ձգես եւ հարես քաջ ի միտսին, կամանչ լինի. թէ ի քաջ ուզես, դու քիչ արա գրեղակն, եւ թէ թուլս ուզես կամանչ, դու թող որ մի որ համգչի, եւ այլվի ձգէ եւ համ սամադաբէ եւ գրէ: Եւ թէ ըզալամի ժանկառն հարես ջրով, լինի պայծառ կամանչ, քայց թէ գաղիտակն հարես լաւ լինի, եւ ի քան տար սամադաբով քիչ-քիչ:

Թղ. 197գ.— Նշանք սպիտակ դեղի:

Զճոռանիւն սպիտակ դեղն հար քաջ ի վերա սալիւն, տամադաբով եւ ի քան տար:

Նշանք մարմնադեղի:

Եւ զմայն հարած սպիտակ դեղդ քիչ մի զմեռութիւն ձգէ եւ հարէ քաջ ի միտսին եւ տես որպէս եւ դու համես, եւ համ սամադաբէ եւ ի քան տար, գրեմն, եւ զմեռն եւ քաջ մարմինն համ լ:

Թղ. 198ա.— Նշանք ի քաջ նարնջի դեղի:

Հարեն գրեղին գոնիւն քաջ, եւ քիչ մի զմեռութիւն ձգէ ի մերս, եւ հարեն ի միտսին, ի քան տար որպէս գայլն:

Թղ. 198ա.— Գալկապէ:

Սք. Տիտոս, Գալէիոս, Էրէվան, ի Սք. Մմընդիոս, ամկաւ ի ծուկնսն Գի. վաւրն առնիւն, եւ վաւրն քաջ քանատարին, սանձ շինեաց Սք. Գրիգորիոս, երկու ի Սք. Գալէիոս, տար դիր ի քերամն գալկապէսարին, կապեր եւ գայլն ու գայլուն ձագն, վիշապն ու վիշապաձագն. մուտ ի տունն Մովսէսի, առ զկապալն Գի. տար դիր ի քերամն գալկապէսարին, կապած ու կապած կենա հրամանաւ Այ. որ ոչ քաջվի ի դէմ ծառայիւ Այ. Յովսէփին:

Թղ. 198բ.—

Թէ ձայն ունիս քաղցր ու բարակ, դճանձերս առա դու համարձակ. ապա թէ հաստ է եւ խառնակ, յայլից ի զատ կաջիր յերակ:

Այսպէս եւ դու ով ժիր մըրակ, կըլ ունիս յերկունս յըստակ, երգես վըստահ անկաթերակ, եւ ըզգըծողս յիշես յերակ, ըզՊաղտատար անուն պիտակ, որ եւ եղեր յոյժ աղտեղակ.— Հմմտ.

Թ. 1193, Դ. Հատոր, էջ 314:

Թղ. 199ա.—

Ով սիրելի եղբայր որ ես, զայս քաջ խըրատ տամ որ լսես, յորժամ ըզլանձոք եղանակես, զթուխթի թըրով չապակահես: Յորժամ կարդաս դրանն եւ ասես, որ ընթեռնուս եւ որ լսես, ըզՊաղտատար դըրիւն յիշես, եւ ողորմի դու ինձ ասես.— Հմմտ. Նոյն,

Թղ. 199բ.—

1

Փառք անդին Աստուածութեան որ ամբսկիտն եւ ամվազման,

էր միշտ եւ է առանց թաւակամ,
չունի սպառաւրձ կատարման:

2

Ձրգեաց գերկինս որպէս վրամ,
եւ հաստատեաց առանց հիմամ,
եւ գլուսաւորեմ գոմագամ,
առանց ուրուք միշտ ըմբանամ:

3

Ջերեշտակս յերկինս հոգ փռաբամ,
զմարդիկ յերկիրըս գործակամ,
պատմաւ լինին աստ շինութեամ,
մինչեւ մահուամբ ի հոգ դառնամ:

4

Աւագ է մեզ հագար բերան,
որ պլյագգեաց դարձաւ կոխան,
զի հարքն մեր ազոյս կերամ,
եւ գաւակացս աստաւ առան:

5

Ջար գործեցին շատ ւ անհամար,
եւ մեզ ածին մուք մաւ խաւար,
մեզս արարին ամառնաբար,
կործանեցան յանդամին ի վայր:

6

Ջի վասն իւրեանց հրպարտ մրտաց,
ծուռ եւ մոլոր ճանաչարեաց,
նզովս առին առաջնորդաց,
լուսաւորչին շառաւիղաց:

7

Ջի գեայրապետն Արիստակէս,
ըզմարմնաւոր հրեշտակն յերկրէս,
սպան թագաւորն Արքեպայէս,
ւինքն նզովս էառ պէտպէս:

8

Յուսիկ գովեալ հորն մման,
եւ Դամիւղըն պատմական,
գոր սպան յայտնի արքայն Տիրան,
էառ նըզովըս գոմագամ:

9

Ըզբիգործիւրն հրաշագամ,
որ հայրապետս եկաց յԱլամ,
պեղծն եւ գագիւրն Սամեսամ,
սպան ի դաշտն վատնիարան:

10

Խաղ Արշակա եղեւ քարշեալ,
Ստեփաննոսի պէս քարեծեալ,
Արշակ փութով պատիժն առեալ,
զի երկու աչքն եղն փորեալ:

11

Ներսէս ըմտրեալն եւ գովելին,
ուս վկայեալ էր Սուրբ Հոգին,
դեղեաց պեղծ Պապն ի յըմպելին,
եւ ընկաւու գանձն մարին:

12

Եւ ալ բազում ըստ սոյն կարգին,
ընդդիմացեալ սուրբ օրինին,
ի Սուրբ Հարանցն անձնն առին,
ջնջեալ յերկրէ գաւակն մացին:

13

Իշխանքն էին ամբարտաւան,
եւ հայրապետքն հրաշագամ,
որ անիծելն իսկ առ ժամայն,
զերդ ըզփոշի անյայտ կորեան:

14

Աթոռ մաց կործանեցան,
բարձր աշտարակ մացա ըլան,
եւ գաւազանքն փշրեցան,
թաւք ի մոխիրն թաւալան:

15

Եւ մեզ անկաւ ի գերութիւն,
ի յայագգեաց ծառայութիւն,
մեզ չեն ի տար անգործութիւն,
ալ կու նեղեն յոյժ դառնագոյն:

16

Ջսուրք հայրապետն աստուածագգեաց,
շառաւիղեալս ի Պարթեաց,
Տէրն փութով ի մեզ երարձ,
զի չիք արժան ազգ տիրաւեաց:

17

Եւ գմեզ երեւ ձեռս ալ ազգաց,
հագարացի ազգին տանկաց,
որ կու նեղեն ամեն դիւսաց,
եւ միշտ պահեն ըզմեզ ի յաց:

18

Ըզգանհանայս մեր ամբարգն,
ըզբիստոնեայսն հալածեն,

գեկեղեցիքն հայեայն,
հաշի յերեսն թըմանն:

կամ ըզուսին ի գիշերի,
եւ գարեգանն միջաւրէի:

19

Մէջ այս ամէնը փորձեաց,
չեմք դադարեր մեք ի մեղաց,
այլ ընթանումք ըզհետ չարեաց,
չերկրնչեմք Տեառնէն բարձեաց:

27

Որ ըզսառեալ սիրտս ամենի,
կակդացմէր բանիւք բարի,
վաղեմն առեալ յայնմ ամի,
մահուամբ ի յաշխարհէս փոխի:

20

Վասն այսորիկ Տէր բարկամայ,
կորուսեալ զմեզ կամենայ,
զագիր ազգաւքն հագարայ,
դառնացուցէ զազգն Արամայ:

28

Այս լուսագարդ տուրք մատենի,
Գանձարմնիս այս հրաշալի,
ցանկացաւ քանանայն բարի.
տէր Ստեփանոս հրամայի:

21

Յայս դառն եւ մեղ ժամանակի,
որ յայժ մեղիմք յամենայնի,
ի ճեռս ազգաց ամօրինի,
արանց պըղծաց խըստարտի:

29

Եւ ետ գըրել պըտուդ բարի,
եւ գարդարել ետ հրաշալի,
որպէս դըրախտ վաշելչալի,
զանուգանալ ամենայնի:

22

Պաշտասարքս Համբեցի,
ունայնացեալ ի գարժ բարի,
ըզԳանձարմնըս գըրեցի,
մատամբ իմեմք մեղաւմեծի:

30

Ջոր յիշատակ միշտ եղիցի,
տէր Ստեփանոս քանանայի,
եւ ծընողաց մօրին բարի,
ազգակամեցն ամենայնի:

23

Մայրաբազաք Ամիթ ասի,
Տիգրանակերտս սա ամուսնի,
ընդ հովանեալ Սուրբ Կիրակոսի,
եւ մօրն ճորտ Յուդիտայի:

31

Որք ընթեռնուք ի յատենի.
ւ եղանակէք ի համբիտի,
յիշման արեւ դուք արժանի,
միշտ ասացէք Ած. ոգորմի — Հմմտ.

Նոյն, էջ 314-315:

24

Ի քուակամիս հազար ամի,
լԳ [եռսուն երեք] թիւ անլի [=1584],
աւարտ եղեւ այսըմ գըրի,
աստուածագարդ բարաստանի:

ԹՎ. 201Բ.—

25

Այլ եւ տեղաց առաջմըդի,
Ղուկասու քաջ վարդապետի,
ւ բարանապետին հրաշալի,
գործովքն տուրք Կառաքինի:

Գովեմ ըզքեզ, ով Գանձարան,
Բաժեալ բանիւ. Ներբողական,
Իմաստութեան ըլտեմարան,
Գումար քանձուցրս պատուական,
Որով ցընձան եւ զուարճանան,
Բաժեալ մանկունք ուսումնական,
Ի դիտութեանց չոց լիսնան,
Եկեղեցիք փարթամանան,
Երբեք ըզփառս Տեառն յաւիտեան,
Բոտել Հայցմամբ աղօթական,
Գոհութիւնըս Աստուծոյ տան,
Սիրով սրտի ուրախանան,

26

Որ միշտ փայլէր ի աշխարհի,
որպէս ճըրագ աշտամակի,

Բանիւ քո ճոխ շարադրական,
Ամենագով ազնուական,
Նըսադ ձայնիւ փառատրական,
Ի մարդկայնացիս վերանան:

Թղ. 202ա. —

Ումնիք անեմ գրամ սաղմնսին,
բայց միտքն չէ ի վերա բանին,
երբ ժամ առելն վնասի,
բնաւ չի գիտեմ քէ գննչ ասցին:

Ումնիք գրուց տամ ընդ միմեանս,
չունին գեղանքն Աստուծոյ բանս,
զի չեմ եկեալ յոսում ի ժամ,
այլ կու հաշվիմ գանս եւ տուգանս:

Ումնիք եկեալ յեկեղեցին,
ու միտքն դրաց կայ ի շարին,
աչօք հայրն ի կոյս լի կին,
գերդ գայլագոյն կայ ի յոտին:

Ումնիք ասեմ սաղմոս ծայրատ,
զի ոչ ունին յոյս եւ հաւատ,
ջամամ պրծնալ երթալ ի գատ,
դատարկութեամբ ծաղր ու կատակ:

Ումնիք կանչեմ ձայնիւ ուժգին,
զի յաղթեցեք գժայն ընկերին,
եւ երբ լինի իմքն առամօքն,
գԱստուած յիշէ ամենեւին:

Ումնիք կամգնին մտն փայտին,
ծումբ չածեմ յեկեղեցին,
այլ բռնմ ընկնիմ ի վերա դասին,
գթկումսընդ տամ ընդդէմ արմին:

Ումնիք ի ժամ գան եւ մտին,
կէսքն մնցնեմ մրափին,
ծիծաղելով շաղապքին,
եւ Աստուծոյ ամուր լինին:

Նոքա յԱստուծոյ շնորհաց գրին,
եւ բնակարան դիւաց լինին,
եւ ի քորեաց գործոց փայտին,
եւ ամենայն չառ շաղախին:

Որք գմաւու օրն յիշեն,
գրքոյնաց աքն չգնան,
[տաղ մը պակաս է:]
Ոռք գմաւն չաքիս գործեն:

Երկու վնաս կա անագին,
որ կու խոցէ գեաքեղին հոգին,
մէկն որ վստան իսէ գգնին,
գոր չէ պատեմ կրօնարին:

Մէկն որ տիրեմ սարկաւագ,
ուսուցանող լինի մացին,
լիով արտիւ չուսուցամէ,
խոցէ վիրաւոր գտարմին,
նա դատնութեամբ լնու գեաքին:

Թղ. 203ա. — Մատաք որ է կեսարի

...

Ին. — Թղ. 205ա. — Վստն Շարակա-
կանացն քէ ով է ասացեալ. — Որք զժողո-
ւոր Հոգոյն արբին...

Թղ. 208բ. — Արմաւենի ծառն երկու
ազգ է...

ԻԶ. — Թղ. 209բ. — Խրատք Յաղագս
պաշտումն Եկեղեցոյ Հայաստանայց ազ-
գաց. — Գիտելի է զի յառուր Հակման գիշե-
րային զկնի Տէր Եթէ շրթանցն ասի երգ
Տեառն Ներսէսի՝ Յիշեսցուք... և Թու-
մայ լաբունապետն յիշեա առ Գ... Եւ ա-
ւելի քան դայս շարական եւ կամ կցորդ խո-
տան է եւ ի բանարկութեն. եւ դուք որդիք
Աստուծոյ, մի առնէք զձեզ սատանայի,
Հպարտութեամբ եւ լրբութեամբ: Արարեալ
եւ սահմանեալ է մեծ վարդապետին Թու-
մայի, Մեծփայ Վանդն, ի պայծառու-
թիւն մանկանցն եկեղեցոյ: Եւ դուք կատա-
րողք արհնիք յԱստուծոյ, եւ ի սուրբ
վարդապետէն, որ ըստ վերոյ գրեալսն ա-
րասցէ:

Թղ. 211բ-213ա. — Այլեւայլ զեղեր,
մաղձի, լերդացաւի, փորացաւի, եւայլն:

Իէ. — Թղ. 213բ. — Այս բառք բաղա-
մայն... — Այլիք ուսումն Նշանագրաց...

Թղ. 214-217, մանր բոլորգիր:

ԻԸ. — Թղ. 214ա. — Թէ ուրեմոր պի-
տոյմա եկն փոխամակ ինոյ, ի միջոց հո-
լովմանց անուանց. Գլուխք երկու. — Ժամ
է այսուհետեւ յերկրորդում ձեռնարկու-
թեանս...

ԻԹ. — Թղ. 215ա. — Թէ ոչք եմ ասանց
յիշոյ բառեարմ. Գլուխք երեք. — Եւ քանզի
բազմագոր եւ բազմադէմի է խնդիրն...

Թղ. 216ա.— Թէ ոչք եմ բառեալմ
ոչք յի առնումն ի վերջում.— Յաղպս աշո-
ցիկ նախ զայս գիտաւորիւր...

Լ.— Թղ. 218ա.— Գովասանմ տեառն
Մեկհանգ կաթաղիկոսի, ի հաշտուր վար-
դապետէ Կաթաղեցոյ:

Ի ծաղս երկրի ծաւալական,
մինչեւ ցայսօր հոգեք մարդկան,
Տուն լինեցեր իմաստութեան,
յողնապալծած դերերկնական:

Առ իմ հոգին նայեալ զթական,
դի եմ տրտում անօղնական,
Չեղնն հնաղանդ քոյին հրաման,
Երկու երեք մարդ միարան,
Աւաղեղէց տէր Թորոսն այն,
Եպիսկոպոսն ի հետ նորայն:

Տոմս եւ կոնտակ քոյին հրաման,
սոստ ասացին շարախօսքն այն:

Ոչ թէ բաղումք հաւանեցան,
նոցա յոյժ հակառակութեան,
Ի իւրաքանչիւր ամենեքեան,
Թէ քահանայ թախարակտն,
Բամեալ եկին հնաղանդեցան,
մեզ եւ քոյին սուրբ աւրհուրեան:

Նա եւ խնդրեմք ամենեքեան,
կրկին աւրհնել հնաղանդք որ կան:

Մանօք.— Տեսակիզրի տառերը կը
յօդեն՝ ի տեառն տեր Մեկքիսեթ կաթուղի-
կոս ամենայն Հայոց, Գո ծառայ է Խաչա-
տուրն: Սկիզբի մասը կը գտնուի Թղ. 218-
219, յուսանցքային հետեւեալ նշումով.
«Ձդորա պական» Կաթայի Ողբին յետքն
դիտ եւ ասաց: Ըստ այլմ վերջին մասը կը
գտնուի Թղ. 235բ-236բ:

ԼԱ.— Թղ. 220ա.— Տաղ եւ Ողբ վասն
ամմանն Ըստամպաւայ մեծի քաղաքին:

Յինքն հարեւր Երկու թիւին,
դառն եւ ի վատ ժամանակին,
Տէր բարկացաւ յոյժ վերստին,
աղղին հոռոմ յոճականին...

ԼԲ.— Թղ. 227բ.— Գովումթիւն Գրե-
դոր վարդապետի Մշեցոյ, ի Մաղաթիայ իւր
աշակերտէ ասացեալ.— Յս. Որդու ձայն
սոսայ.— Հայր տրնիսդ ալիստանեաց...

— Տես Հանդ. Ամսօրեայ, 1952, էջ 582-
588:

ԼԳ.— Թղ. 233ա.— Ողբ մայրաքաղա-
քին Կաթայու: Յս. Որդու ձայն է.— Ինքն
հարեւր Հայոց Թուին, ի՞նչ էր աւելին...
— Տես Միտն, 1946, էջ 163-164:

ԼԴ.— Թղ. 237-238.— Տաղ տէր Ա-
ւետիք կրօնաւորին որ մահատակեցաւ ի մե-
ռաց քաթարաց աղղնաւորաց ի մահանգիս
Ղրիմի, ի վերա մամապաքիմ Սուրբ Նշան
վանիցն, գոր շիմեաց տէր Յոնանմէս Սե-
բաստացին, զոր կայ միմչեւ ցայստար:

Հիւսիսական կողմ աշխարհէ,
մինն ընտրեալ Հայոց աղղէ,

Անմարմնոցն վարս ըստացեալ,
որով հրէշտակքն ցանկացեալ,

ձեռաց լընորհքն լրնական,
յրաղիւր ծաղկող աստղանքման:

Յայնժամ հըրաչ մի երեւեալ,
բղսուրբ մատուռն խաչակնքեալ,
դէմ երեւին ձեւացուցեալ,
դինքնն բոլոր խաչակնքեալ.

Հմնտ. Հայոց Նոր Վիպները, 1903, էջ 346-
349:

ԼԵ.— Թղ. 240ա.— Տաղ Աստուածա-
տուր նախատակին որ եւ կաթայեցի, ի Գր-
իգորիս ճաթաղիկոսէ Ախրամարցոյ:

Վաճառական մի հայ եւ յոյժ ճարտասան,
Մըխիթար Բաղլեցի եւ աստուածածան,
յընաց նա ի սահմանս Ատրպատական,
ի Ղուս եւ ի յիրաղ եւ ի Խորասան:

Էարր նա բղբացաւ խառնեալ ընդ լեղին,
Եհեղ դարեւնն իւր սուրբ ի քառաթեւին:

Յաւուրո ձմեռայնոյ դնա մերկացուցին,
բերեալ դետն ի ներքո սառն անցուցին,

Ամաց էր ծ եւ Ը վրկայս դովինի,
որ վրկայեաց անուան Տեսուրն Յիսուսի,
էր թիւն ինն ծի եւ ութի,

յորժամ Աստուածատուրըն նահատակի:

Առ մեծ բարունապետն ճառոս այս յարմարի,

որ եւ անուն նորայ Գրիգոր յորջոյնի,
սորին սպասաւորէ եւ աւակերտէ,
Գրիգորին մականունս եմ Ախթամարցի.—
Հմմտ. նոյն, էջ 353-357:

ԼԶ.— Թղ. 244բ.— Տաղ Սր. Աստ-
ուածածնիմ.— Ողջոյն ընդ քեզ Մարիամ

ԼԷ.— Թղ. 246ա.— Վասն Գալլիստ-
եան Յռամկաց ազգիմ.— Քանզի ծոռակաց
աղպըն շարժին...

ԼԸ.— Թղ. 248ա.— Ոգր գգջակեմ,
խօսք ընդ Աստուծոյ, տաղիւ չափեալ ի մը-
ւաստ ոգոյ ներսէ վարդապետէ.— Անըս-
կիկըն անճառ Ած. արարող էիցս ամենայն
...— Տես էջմիածին, 1944, Թ. 10-12, էջ
32-35:

ԼԹ.— Թղ. 251ա.— Տաղ վասն Ղա-
րիպի կեանաց եւ մեռելի ներսէ վարդա-
պետէ.— Ղարիպն յորժամ արար խորհուրդ
դրնալու...— Հմմտ. նոյն անդ:

Պ.— Թղ. 252բ.— Բամ իրատու տա-
ղիւ չափեալ ի ներսէ վարդապետէ ի խնդ-
րոյ Հէրապետ աշակերտի:

Աստուած անհաս անեղբ անպար,

ողորմութեամբ դէպակ արար,

նախ դերնափն զօրս կամարար,

աւրհնաբանող միշտ անդադար:

... ..

ի թոյականիս մերոյ Ռ (հագար),

Կ [վաթառն] ալլ եւ Զ [վեց] յաւել կայր

[=1617]

ոպեալ եղեմ բանքս յարժար,

ի ներսէսէ առն ապիկար:

Լալով ի ձէնը Հայցեմ սուրբ Հայրք,

եւ պատուական մաքուր եղբայրք,

Տէր ողորմի տուք քաղցրաբար,

ինձ մեղապարտ ոգոյս Համար:

ՊԱ.— Թղ. 256բ.— Տաղ Աստուածա-
տուր մեռաւորեմ Գրիգորոսի.— Լոյսն ան-
ճառ, բանն անեղական...— Հմմտ. Հայոց
Նոր Վկաները, էջ 329-331. Կան բաական
թիւով բառական տարբերութիւններ:

ՊԲ.— Թղ. 258բ.— Տաղ վասն Յա-
կովի վարդապետի եւ ընկերաց մարիմ:

Կամիմ ես ի բան խաւսել,

խօսելոյ ոչ եմ արժանի,

Հոգին ի ձեռաց Թորի,

Հողեղէն մարմինս սիրեցի:

... ..

Ասաց ի միաբանիցն,

Թէ շուտով նշխարք կաղեմեցէք,

դիչերս ես երազ տեսա,

կու վախճմ ալլ մի ծուլայնէք:

Որդիք, անհող մի կենայք,

միմեանց խոստովանեցէք,

իմ սիրտս ի փորին կայրի,

դուք բընաւ անհող մի ախնէք:

Յորժամ զպաշտաւն արարին,

ժամարարքն ըսպաս դընէին,

յանկարծ դրդըրդումն եղեւ,

Թէ եաղիքն ըզմեղ կոխեցին:

Անողորմ ի ներս մըտին,

սուսերօք զնոսա սպաննեցին,

մինչդեռ պատարաղէին,

զամենայն սըրով մաչեցին. . .—

Հմմտ. նոյն, էջ 679-682:

ՊԳ.— Թղ. 260ա.— Տաղ ի վերա Սա-
սընցի տաճարտէրոցն որ ի քանաւանքս իւր-
մէ կապեցաւ եւ յետոյ գընացեալ ի Հոռմ
արձակեցաւ:

1

Ակամբ դըրէմ իջարայք բամբու պատուական,
պատմեմ ըստմէնիս Տնառն զօրութեամբ,
թէ որպէս ցացան իրաւս ոգրմութեամբ,
զոր երեցիմաց մըտացն է անառական:

2

Ի յերկիրքն Հայոց գաւառն Սասուն,
գիւղեմ Գոմբեմայրոյ որ կոչի ամուս,
կայր քանաւ մի ամբ հեռոյ Բաքրեմայն,
արդար տարբ. եւ մաքուր Աստուծոյ սիրուն:

3

Կայր եւ անգ տաճարտէր մի մարարտում,
ամառ ի մարգարէն իջր եւ անըզգամ,
որ ի քանաւանքս վերա յարածում,
իբրիտայր եւ անառական գնա բազում անգամ:

4

Իսկ քանակն ամբողջ ամսական էր.
ազատ անցնականն է. մա տեր յոմեր.
Մա զոք էր զկարեւոր ըզբիստոս ունէր.
է. հայրական արժէքն պահպանեալ էր:

5

Եւ կայր մա զայրացեալ յառնէն յայնմամէ.
էլեալ է. ի տաճարն լստածոյ դիմէ.
է. զգլխոյն թացեալ զայնմ ամիծեմէ.
է. Քրիստոսի քանի տաճարն զմա կապէ:

6

Եւ տեսալ ըզտունն իւր ի զեղէն իւր.
զմացեալ տար քրկիք անդ ըմպանցաւ.
է. օր մանուն հոռեալ է. վազմանցաւ.
է. յօտար զերեզմանըն մա թագեցաւ:

7

Իսկ անձն էր ըզգլխէն քանակային.
կապեալ ըզտաճարն տնայնային.
Իսկ մա ամփոյթ արար յիրարեալ հոգին.
մինչեւ. եհես վազման սուրբ քանակային:

8

Ապա որպէս թըմբեալ ի քաղուն գինոյն.
ի միտս եկեալ ծանաւ զպատիժն իւր հոգոյն.
բախէր գսիլոսն է. կոծէր ի քաղուն ըզգոյն.
վա անգուկ կարգայր ամսինքն իւրոյն:

9

Եւ յայն առ վարդապետըն շրջագայեալ.
դեղ ամաղանալի վերացըն հարցեալ.
Ոռքա ամենեհնան զայս պատասխանեալ.
ոչ ուստի է քեզ մար քայց այն որ կապեալ:

10

Եւ յայն ի յիմաստնըն մորա սացին.
զըմալ ի յարեմաւտս յերկրքն յատին.
առ Պետրոս է. Պօղոս աշակերտք քրկին.
մայրաքաղաքն է Լառն յաշխարհ Ֆրեանկին:

11

Ձի մօցա իս ասն Տէրն ըզբամալին.
զարքայութեան յերկինքն է. գլախեմին.
է. համարձակ խաւովն հետ կեմարարին.
է. միշտ քարեխաւսն վստն ում է. կամին:

12

Ջոր (յ)ան(յ)ապագ ինեալ է. ամդէն զըմեց.
ընդ ծով է. ընդ ճամբ մամապարեռքեաց.

զմացեալ ի Լառն յալով է. երկրորդագեաց.
ճըշխարացըն սըբրոց ճեռան աշակերտաց:

13

Մըտեալ առ պաղն ասաց զպատեռան երբայուն.
է. ըզկապիլ մօրա յիւրում երկրուն.
Իսկ մա վազմաղակի զուխտ եկեղեցոյն.
կոչէ ւստ մոցա ըզգործ եկեղեցուն:

14

Ասէ քէ աշխարհաւ ազգաւ դայ Լայ է.
է. ի քանակային իւրմէ կապեալ է.
է. հաստատունն յուսով առ մեզ եկեալ է.
երկար մամապարեաւ որ մին տարոյ է:

15

Եկայք աղայեցօք զԱստուած միտօին.
Սըբրոց Առաքիլոց քարեխաւսեալք.
միքէ ամենագուք Տէրըն վերեական.
տացէ քանակային հրաւում արականան:

16

Եւ անդէն միարամ խորեւորգ արարին.
քերին կապս երկաթի է. ոսքօ դըրին.
ըզնունն է. զպարամնոցն աշակաւ պընդեցին.
կըմբեալ է. ի տաճարըն տարեալ արկին:

17

Թէ արձակի տեսն կապեմքն երկարոյն.
մա յայնի ծանկեցալ զարձակիլ հոգոյն.
կանգնեալ երկունմ տրին ի յայն իրկուն.
մինչեւ եկեալ եհես յոյս առաւտուն:

18

Իսկ այլըն հառաչէր է. յայր ի սրտի.
էքէ հոգովս էի կապեալ ի յերկին.
է. կըրկին կապեցալ մարմնովս ի յերկին.
իցէ քէ արձակիլս աստի է. ամտի:

19

Եւ մինչ այս խորեւորգ էր մա վարմանալ.
յամկարծ մեծ ամփոյթուն էր ըզմ կալեալ.
տամարըն սուրբ պայծառ յուսով էր յցեալ.
է. հոտն ամաղանալեան էր զքմա մայլեալ:

20

Եւ յաքոռ զամաղան ի յուսով կապմալ.
զորոյ զմամաղանն ոչ ոք չէպէտ տալ.
է. ի վերա մօրա Երեցն իւր քաղմալ.
արեգակնն փառօք զարդարեալ:

21

Լի առաքեալաբան յայնքաւ առաքել կային.
կապեալ ոտքն եւ գեղեցիկ պաշտօնին.
արձակելն ի կապին զայնքաւ իրենցէն.
եւ ճաշարաւ մոռցաւ իսկ ամենայն:

22

Լի կայր յարեալին կազմաւ տառապան,
յազատար մանկագոյն թաղեալ յաշտին,
եւ էր տեսիլ մարտ յոյժ եւ անգին,
եւ հազարք հազարաց ըզմա պաշտէին:

23

Իսկ առաքեալն ամկամ հանդէպ աշտին,
եւ երկըրպագեցին ամսեա յաշտին,
պատմեմ ըզգիմամբ իմ քահանային,
քէ աչ լսէ թագաւ զմեզ անցաւորին:

24

Լի Տէրն զՌաֆայէլն յաղարկէ առ ճա,
արձակել ի կապին զայնքաւ որ անկեալ կա,
ծառն ի յերկիր կըրկեալ զէմ փըրկչի մարտ,
առէ թէ չէ երեք թագաւորեան մարտ:

25

Ձի շատ մախատումօք տա անարգեաց զիս,
եւ ի յիմ հայրենի տունն վտերեաց զիս,
եւ զայրացեալ մըմալ յաւարն որ յայտնին,
եւ առեալ զատուտում ընդ տա եւ ընդ յիս:

26

Ատուածն յամենայն որ մարդասեր է,
եւ վաղը փրկութեան մեր մարդ եղեալ է,
եկեալ զէպ ի երեցն իմ յարձակէ,
բարեխոսել առ ճա վաղ որ կապեալ է:

27

Իսկ քահանայն իրքեւ կանգնեալ զՏէրն հոն,
ամկեալ եւ ի յերկիր մեծուցեալ զերես,
առեց թէ արարիչ Ատուած մեզ քեզ,
եւ զարեան ցայրն առէ՝ Տէրն արձակէ զմեզ:

28

Յորժամ որ քահանայն արձակեաց զհագին,
քահանայն ի մամէ կապեմն երկաթին,
եկեալ երկըրպագեաց ճիտութի փրկչին,
եւ արեւմեացաւ աչով իւր քահանային:

29

Իսկ հայրապետն ուխտի որ յազօր կային,
ուսուստուն եկեալ գտաւորն բացին,

տեսիմ զայրն արձակեալ որ կապեալ էին,
եւ իրնգործեամբ լըշեալ զԱտուած արեւմեցին:

30

Հարցմունք հեղեալ ճապա զպատմաւ արձակման,
եւ ճա կարգաւ պատմեաց մոռցա զամենայն,
զիմիդիս առաքելոց եւ զճանաչ հայրման,
եւ զպատմելն շնորհի տիրակալին:

31

Յայնժամ ի սարք պաղկէ լիսեալ իմ յայնքաւ,
ասէ թէ լուստաւ հագոյն իմաւարի,
հրաման տուր իմ տառապիս այս ծառայի,
եւ զերախտիս զբարեաց առեմ վերաբի:

32

Եւ հայրապետն երես ի ճա զբաւեալին,
եւ յամեն արար ի ճա զհոգեւ տառապին,
եւ ճա ուրախութեամբ մինչ երբ յայնքաւ,
սպասեալ առաքելոցն ուրք տապաւնին:

33

Ապա իսրայէլեաց բարի արկեալ ի զբարին,
զբաւ ի յարեալիս իւր հայրենին,
եւ ասէր պիտէր իմ առաքելն եւ քահանայն,
ի մըշխարաց զբարեաց Պետրոսի վիմին:

34

Ձի պատուական մարմինքն իմ յայտնի եղեալ,
ի յարեալի տապաւն եւ զապալ կապեալ,
ամեղակամ եւ անար անտէն մըմացեալ,
ոչ մեզ մի ի զըլիսցն չէ պապեալ:

35

Գաղատար զընեացեալ ի մէջ զիշերին,
եւ բացեալ զպապեմն Սիմոն Պետրոսին,
եւ կըրեալ առաքել զոր ճիշտ ճանչին,
ի յանէն իմինքն անցեալ ամկեալ ի գետին:

36

Ձի անգին ճայնի տառապան զայնքաւ,
մինչ զի բոլոր քաղաքն անգին ծաւմանալ,
եկեալ տառապան եւ անգին դիմեալ,
եւ տեսն զայրն ամկեալ արեւմար ճապագեալ:

37

Եւ ճա բոլոր բերեալ յերեւել ցամալ,
պապ իմաւարեալ սկըտեմ հարցանել,
եւ ճա զինչ որ արար ըսկըտաւ պատմել,
եւ ճա կապեալ զմա ըսկըտեմն:

38

Լու կըքկնիմ ձայն հզօնի եւ տարբ տաղանէն,
բէ մի առեւել ըզմասն ի լուսաբարեմ,
վառքն ծառայելոյ ի բարբ սրտեմ,
բազէ՛ դի տամիցի յերկիրքն յիւրմէն:

39

Բազօւմ գանձս եւ դաւաշքս թորս տըվիմ,
եւ խիստ մեծաբանաւ զմա յազարիեցիմ,
եւ մա եկեալ եմառա յաշտաբն վերիմ,
ընդ իմեման ռնկելով գերկնից բաժնայիմ:

40

Եկեալ ի կոզմվիտ գաւառքն Սասնոյ,
եւ զազատիչ հոգոյն ի բար եւ մարմնոյ,
եղ ի յեկեղեցիքն Գումբեայքոյ,
եւ իմքն ամղէմ համգետս ի փառս Աստուծոյ:

41

Բնկոր եղիկսպառս երգաւոյ այս բանիս,
ի յԱրծկէ քաղաքէ համեղով ծովայինս,
ով սերնիլի եղբայր սր յէ ռուսներս,
ի յազօքս քո յիշնա զմեզուսը հոգիս:

ՅԴ.— Թղ. 264ր.— Արեւմտաբլին ի
վերայ այբուրենից ի Ներսէս վարդապետէ:
Անեղն Աստուած անճառական,
անհուն անմաս եւ անասման,
անուր աներր անակորեական,
սկիպրն եւ պատճառ էջիս համայն... —
Աւն:

Թղ. 266ր-267, դատարկ:

ՅԵ.— Թղ. 268ա.— Տաղ Գալստեան
Հագոյն Սրբոյ, ի Ստեփաննոս Թաթարացի ի.
բիցվէ ոգեալ — Հոգիդ Սուրբ Աստուած որ
չըջէր ի ջուրն...:

ՅԶ.— Թղ. 268-269.— ԶՀռավմայե-
ցոց Տաւմարն ոռոմաչայի շինեալ Կեղեցի
Ղուկաս վարդապետի, ի խրմիւրայ նրդոն-
կացի Պետրոս վարդապետի, որ մակամ-
ուսմբ Պաւլոս.— Պատճէն Հոովմայ մեծ
տուարի...:

ՅԷ.— Թղ. 275ր.—

Երբ խալիցար վաճն աշխարհի,
երախտիւք շմարդկան ազգի,
աբրկր քայալս դառն եւ լեղի,
առեր ապտակ թրքով ի լի:

ՄԿԷԸ ՆԵՐՆԵՐ Է ՎԱՅՐԵՆԻ,
ԿՐԹԵՐ ԳԱԳԻՐ ԴՐԹԵՔ ԱԶԵԼԴԻ,
ԹԷ ՎԴՂԱՍԵԱՎ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻ,
ՆԱ ՂՈՐ ԳՐԹԵԿ Է ԱՅԼ ԸՆԴԷԻ:

ՄԷԿԸ ՀՐԱԺԷԼ ԵՍ ԿԻՆ ԲԱՐԻ,
Ի ԵԱՐԵԳԱԿԸՆ ՆՐԺԱՆԻ.
— Այսպէս կանգ կ'առնէ:

ՅԸ.— Թղ. 280ա.— Այսպէս Գալստեան
Լամբ քո Տէր ցընծացաւ երկիր...:

Թղ. 280ր.— Բարի եկիր բարևոյ
բաշխող...:

ՅԹ.— Թղ. 281ա.— Ուտանաւորս եւ
յանկատս լվաննուն եւ ճանճերուն, ի Թ-
խաթցի Ստեփանոս իրիցուէ ասացեալ.—
Երբ աւղոստոս ամիս մըտաք, ի լվանուն
յոյժ նեղացաք...:

ՅՐ.— Թղ. 284-285.— Ի հրահանգ
համբալէ ջանաստանքեան լերին երգ ինչ
ստոյար ըմճեալով բառիւքն հայկապետ որս-
կացեալ տաղիւքն համերակ. ոգեալ ռնկի եւ
բայառնեակն կըչել զմտաւուն հմտգան-
դակն եւ խրատ առ ամենեսեան.— Ամե-
նայնի բակիցքն ես եմ, դուք լուարուք զոր
ինչ ասեմ... — Աւլ:

ՅԱ.— Թղ. 286ա.— Պատմութիւն վա-
սըն ժ խորանացն եւ զանազան գունեցն.—
Գիտնլի է դի բոտ թուոց յորից տարբերք է
Դ որակ գունոցն, կարմիր, կանաչ, սեւա եւ
կոպրյոս, եւ ոսկին անապական, Հինգերորդ
Հուլիան երկնից, Դարձեալ Դ անտառ է
ծաղկի, եւ Բ չուք, եւ Բ բաց, մի ծիրանի
եւ մի ոսկի, որ լինի ժ, բոտ ժ խորանա-
ցըն...:

Թղ. 288ա.— վասն զանազան հատու-
ցըն:

Թղ. 289ա.— վասն գունեցն եւ ծաղ-
կանց:

Թղ. 289ր.— Դարձեալ վասն խորա-
նացն եւ զանազան կեանքանց եւ տնկաց:

ՅԲ.— Թղ. 290ր.— Յաղագս զգլման
եւ արտառուաց — Գիտացիք երբաբք որ
սահմանք է Հոգադործացն դի յառաջն յար-
տըն Հերկեն եւ քրքրեն...:

ՅԳ.— Թղ. 293ր.— Գովասանութիւն

Արտասուաց. — Գիտացիք եղբարք զի բարուս են օրինակք եւ զովասանութիւնք արտասուաց. . . :

Թղ. 294բ-327, բոլորգիր մանր:

ՄԴ. — Թղ. 294բ. — Խոսք եւ քաղաք վասն կիրակչի որ էր գրեալ մտաւորն Առտուծայ, եւ առաքեալն ի տաճար առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի. — Եւ պապս Հոռոմ քաղաքիս եկի ի տաճարս. . . :

ՄԵ. — Թղ. 306ա. — Յաղագս բնութեամբ մարդոյն կազմութեամբ. — Ի չորեքսոյս ասի մարդ. . . :

ՄԶ. — Թղ. 319բ. — Աշխարհացոյց. — Նախ քան զամ. ինչերեսցուք եղեալքս զին. . . :

ՄԷ. — Թղ. 321ա. — Եկայք Աղամայ որդիք, արարածք ամէն միարան, աւրհնեմք զարարելն Ած. որ բտեղծ գէակս ամէնայն. . . : Գերի ւանպիտան Փանոս, զի պեցայ բանիս պատուական, զրեցի ի քարտի իմում թէ ինի ինձ աւուրն յիման. . . :

ՄԸ. — Թղ. 328ա. — Բարկացաւ ասէ Հերովդէս եւ կոտորեաց զմանկունս: Պարտ է իմանալ թէ յԱստուծոյ է իրն, եւ ոչ յանդգնել կալ չակառակ Աստուծոյ. . . :

Թղ. 330ա. — Վասն Մկրտութեամբ Յովհաննու Հարցումն:

ՄԹ. — Թղ. 333բ. — Տաղ ի վերա հոգւոյ. — Երազ է եւ սուտ եղբարք աշխարհիս բաներն ի լրման. . . :

Կ. — Թղ. 335ա. — Այլն առաջին դեցողայ, հանէ յիմաստն գերակայ. . . : — Ար:

Թղ. 340բ, համարեալ զատարկ: Ապա կը տեսնուին արժատները քանի մը կարբւած թերթերու:

Թղ. 341, տարբեր գիրքով մէկ քանի մանրութիւն:

Մանր յիշատակագրութիւնք Գրչի. — 1622

1. — Թղ. 227բ. — Զմեղապարտ Ստեփանոս էրէցս յիշեցէք եւ ասէք, Հայր մեր որ յերկինս. . . :

2. — Թղ. 232բ. — Յորժամ որ զԶտուն ներքողեանս ասես, զԹոխաթցի Ստեփանոս էրէցս յիշես, եւ ձեզ եւ ինձ Հայր մեր որ յերկինս ասէք:

3. — Թղ. 235ա. — Գրեցաւ ոտոքբոս ի քաղաքս չէհրի Թոխաթ ձեռամբ Ստեփանոս մեղսաներկ իրեցու, ի վախելումն Յովհաննի աշակերտին իմոյ, ի թվականիս Հայոց ՌՆԱ [= 1622], մայիս ամսոյ, յորժամ Ըստամպուրու զուրն գլուխ քաւեցին, եւ ըդտիւանն եւ զսարայն կոխեցին, եւ զՕսման փառիշահն ըսպանին, եւ զայլ գլուխ մարդիքն ջարդեցին, եւ եղին Թաղաւոր ըզուրթան Մուստաֆան, զոր Տէր Ած. զինքն խաղաղութեամբ պահեցէ ամէն. Հայր մեր որ յերկինս. . . :

Թիշատակագրութիւն Ստացողի. —

Թղ. 305բ, նոտրադիք. — Զմեղաւոր Հոդս եւ զփոշիս, եւ զյետնորդս ի սարկաւադաց, զՅովսէփ սեւաքեալս մեղօք յիշեցէք ի Տէր, ով ուրբ քահանայք, եւ կրկնակի Հայր մեղա Հրամեցէք:

1456

Ժ ՈՂ ՈՎ Ա Մ Ո Ց

(ԺԷ - ԺԸ ԳՄԲ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւալ 15×10×5: Թերթք 285: Հանդամանք լաւ. լուսանցքները մասամբ վրնաստած ցեցերէ. նորոգութիւն կրած:

Թուղթ բազմատեսակ. Գրիչք՝ կարապետ, Պարտասար, եւ այլք: Գրութիւնն այլազան: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ: ԸՍտացող՝ Արիստակէս Վարդապետ:

ԲՈՎԱՆԴԱՌՈՒԹԻՒՆ.—

Թղ. 1-6ա, դատարկ առհասարակ,

Թղ. 6-58 նոսրագիր, ի բաց առնալ 26ր, որ է մանր բոլորգիր:

Ա.— Թղ. 6ր.— Պրատք պիտանի յերկնից իջեալ.— Այս է Հրամանքն Աստուծոյ որ ի Հոռոժ քաղաք ի մեծ եկեղեցին որ կոչէր Սր. Պետրոս եւ Սնն. Պօղոս: Եւ պապըս Հռոմայ քաղաքիս եկի ի տաճարն եւ տեսի...:

Բ.— Թղ. 15ա.—

Վասն Մոագտակիմ Յաւմի,
գայս տնտրակս օրինակեցի,
Արիստակէսըս հարբերդի,
ստամաւոր շարտարեցի:

1

Արիստակէս խղրող բանի,
եւ որ տեղեալ եմ խորբերդցի,
եւ ի գեղջէն եմ եղեղցի,
որդի կիրակոս քահանայի.

2

աշակերտ եմ վարդապետի,
որ Մարտիրոս ինքն որջորջի,
դիւղաքաղաքէն Շէնքուլցի:

3

Բարունոյ եմ աշակերտ,
Մարտիրոս անուն վարդապետ,
ի Շէնքուլ եղաւ ինձ վարդապետ,
յեկեղեցին Սուրբ Կարապետ:

4

Ի Հայոց հազար թվին էր,
վաթսուն եւ ինչ յաւելին էր [= 1618],
Սուրբ Նշան յեկեղեցին էր,
ինձ դաւադան կու բաշխէր:

5

Սուրբ Եսայայ մարգարէին,
դտեսլեան գիրքն յառաջ ածի,
դսկիզբն արի դաս առացի,
յեկեղեցին քարոզցի:

6

Տէր տուր ինձ լեզու խրատի,
զի դիտացից զբանն ի ժամի,
խօսել ի յունկլն լրտողի,
զտեսլին Եսայայ Ամօլօի:

7

Այժմ եղեւ Հայոց թվական,
հազար ու վաթսուն եւ երեք ամ [= 1634],
զիրքն Եսայայ աւարտ ելան,
տեսիլ մրցեղեաց ամենայն...:

89

Ըյվեթներորդ մուլարն Յունաց,
յկատուածաշունչ գիրքն էր գըրած,
զի յիշատակն եղէ ընթերցած,
որպէս Հեթում արքայն գրեաց:

90

Թէ դճառասուն եւ մի թվին,
որ ընդ յեթեանցն է հարելին,
եղեւ ոմանց յամառութիւն,
ի Սուրբ Զատիկէն մոլորութիւն:

91

Իսկ ութերորդ մուլար յունին,
Գէորգեա Հարցմունքն գըրտի,
որպէս գըրէ Տաթեւացին,
յիշատակարանի նորին:

92

Թէ ըստ հայկազեան տոմարի,
ութ հարիւր եռսուն եւ վեցի,
Ժրդատոն զատկաց Հոռոմի,
աղզն յունաց խրթներեսի...:

97

Ի թվականութեան տումարից,
հայկազեան սեռից արամից,
նորից կրկնակի հնկից,
տասնեակ ութից երեց ամից [= 1634]:

98

Ի սոյն ամի ծուստոն Զատկի,
ազգի կոչեցեալն յունի,
իմ ականատես լինէի,
որ եղեւ մեր ժամանակի...:

Մամօք.— Ընդամէնը 115 տուն է:
Սկիզբի տուներուն նախատառերը կը յօդն
Արիստակէս Վարդապետի առաջիմ:

Թղ. 26ա, դատարկ:

Գ.— Թղ. 26բ.— Այս է պատմութիւն
զոր աշօք մերովք տեսաք զգտումն նշխա-

լըւեալ քահանայից զոսոս կոչեցին,
զԹովսէփի եւ զՄարիամ յորով դատեցին,
յովուրն փորձութեան նոցա արբուցին,
անպարտ պրտեալ զնոսա եւ արձակեցին:

Եւ Առաքել մեղօք լըցա յաշխարհի,
որ ի նախնիս սկսեալ եւ յառաջ եկի,
յալով զձեղ աղաչեմ որդիք Սիւնի,
որ ի սրբտիւ ատէք Աստուած ողորմի:

Թղ. 211բ.— Նարին ասացեալ ի Մը—
Ունիմ Քրիստոսի:
Այսինքն զորէք բանիս որ պատուական է,
Հոյոյ ալլ եւ մարմնոյ ուրախութիւն է,
զովեմ զդոյնըն վարդին որ անժաման է,
զպրկպուլն ի Հնտ նորա որ քաղցրամայն է:

Եւ Առաքել մեղօք լըցեալ աշխարհի,
որ զպալուլն ընդ վարդին սակաւ զովեցի,
ի Գարբիէլ Հրեշտակն օրինակեցի,
եւ ի կոյս Մարիամ ծննդն Յիսուսի:

Թղ. 214բ.— Երգ վառն Սր. Լուսա—
ւորչիմ Գրիգորի, բազմամեղ Առաքիլ Վարդ—
ապետի ասացեալ ասի:

Արհնեալ Հայրն երկնաւոր
լոյսն անճառական,
Գովեալ Որդին Աստուած
ծննունդ իսկական:

Եւ Առաքել մեղօք լըցեալ բազմադոյն,
որ զովեցի զՀոգոց մարդկան լուսատուն,
զձեղ աղաչեմ լալով յոյժ աղբրասաղոյն,
մեղաց իմոց խնդրել առ Տէր Թողութիւն:

ԺԹ.— Թղ. 235բ. բողոքի.— Աստ—
ուածածնին Կուսին, անարատ Հարսին,
ցանկալի զուարթնոց զնտին, Հրեղինաց
զասին...

Ի.— Թղ. 237ա.— «Բարոյական բանք
աշխարհիկ լեղուաւ»:

Այն օրն որ ի մօրէ կու ծնանէիր, ա—
մէնն ուրախանային զու լալիր. Հանց բան
արա որ այն օրն որ մեռանիս ամենեքեան
լան զու ուրախանաս...

Պօսքն զերդ քամի է ի բերանն, եւ որ—
պէս նետ ի յաղեղն, զանգալ արա եւ ապա
թող որ զնայ

Բիշ ուտելն մարմնոյն չաւ է, եւ սա—
կալ խօսելն Հոգոյն:

Գիտենաս թէ Սողոմոնի մատանին
զինչ էր պրած. գրած էր բանն ոսկի գրով
թէ Այս էլ անցանէ...

Այն մարդն որ աղուհացն չպահէ, թէ
Յովսէփ Գեղեցիկն է ի Հորն լաւ է...

Բարի խօսքն եւ խրատն մօտ յանգէտն
Հանց է, զինչ Թուրքմանն ի վերա գումարէ—
թին ընկուղ ցանէ...

Ով որ դարեկամի բարի խրատն ատէ,
արժան է որ թշնամին ի վերա նորա խնդայ
...

Հարկեւորին Հարկիք տուր վասն իւր
Հարկեացն, անհարկուն Հարկիք տուր վա—
սըն քո Հարկացդ:

ԻԱ.— Թղ. 241ա.—

Ի սկզբբանէ անեղն Աստուած Հայրն վերին,
ի քեզ Հանդեալ յազգէս մարդկան կոյս Տի—
լրափին,
ի քեզ իջեալ մարմին զգեցալ անճառ Որդին,
ի քէն ծննդեամբն եւան զԱղաւ զարձեալ
լիւթին:

Գոչեմ առ ձեղ մեռեալս Հոգւով յոյժ լալա—
լդին,
Ողորմութիւն Հայցեմ ցօղել իմս ոսկերին,
Բամք կենդանեաց եթէ տայցէք զիմ Հայ—
լցիկն,
Էական Աստուած զայն ձեղ չնորէ յօրն անե—
լդին:

Մամօք.— Տնասկիզրի տառերը կը
յօդեն. Ի Գրիգորէս վանեցալ խնդրեաց
Մամուկ Դրպիրն զայս բամս այս ռոտմա—
ւորսս ի Գրիգորէ:

ԻԲ.— Թղ. 247ա.— Նորին է:

Միասնական երրորդութեան անճառ բանին,
Մայր եւ ծննդ մաքուր Սուրբ Կոյս Աստ—
ուածածնին,

Մեղուցելոց յոյս ապաւէն զու վերբոսին,
Մատիւր վասն իմ բարեխօսել առ Միածինն:

Հասանքն յօրինեցին զթիւ տուամարին,
ի Հոյովեալ ճեմեալ Հասեալ ծառ ի նոճի,
ի ինձ աւաղ յաւուրն անեղ աներեկի,
Հացուցէք սասկ զուք ինձ զմի ողորմին:

Մամոթ.— Տնասկիզրի տառերը կը կալմեն՝ Մամուկիմ Է։ Վերջին տան մէջ տրուած է գրութեան թուականը ի մոմի բառով, որուն տառերուն դումարը հաւասար է 1140ի [= 1691]։ Նախորդ ոտանաւորին մէջ ալ ծածկագրած էր նոյն թուականը շիմիմ բառով։

ԻԳ.— Թղ. 248ա.— Նորին է։

Արդ ի մերձիկ եղանակին, անանց սահմանն որ ի նախկին, արարչադիր տուրբ հրամանին, արեղականն գալ ի նոյնին։

է իմ եղբարք եղանակողք այսմ ծըրի, եմ ձեզ ծառայ անիւն ոտիցդ եւ փռչի, է մեր թվականն որ ի Հայոցքս միջի ես վաղ մեռեալս հայցեմ ի ձէնձ ողորմ [մի]։

Մամոթ.— Տնասկիզրի տառերը կը յորինեն. Արիստակէտ տրգայէ ասացեալ բանս այս վարդին վերայ ի Գրիգորէէ։ Վերջին տան մէջ մեր կողմէ ընդգծուած բառը դարձեալ ցոյց կու տայ 1691 թուականը։

ԻԴ.— Թղ. 251ա.— Ի յօրինայ միեղջերին որ դրբեալ կայ. . . Ի ի Գրիգորէ։

ԻԵ.— Թղ. 252ա.— Ուրախ լեր յոյժ հարսն երկնային Հօր բարձրերն... Ով մեծ եղբայր իմ Սալգիս ընկալ ի Գրիգորէ գրեմն Ոմ։

Թղ. 257-264, մազազաթ, նոտրադիր տարբեր։

ԻԶ.— Թղ. 257.— Տաղ խաչելութեանն Գրիստոսի— Յորժամ առին մահու հրաման մեր կենարարին...

Թղ. 262.— Տաղ Սր. Աստուածածնին — Զքեղ հաւատած մայր Աստուծոյ Սր. Աստուածածին...

Ի թուականին հայկազունեաց Արթի գար [մի]։

ԻՃ.— Եւ է [= 1708] մերում տումարին, ի Ղարաւէր շարադրեցաւ դուռն Աստուածածնին, [ծածնին]։

Ի նորաչին վոյսկէատիկ մաբուր տաճարին, որ կարօտով երկրպագեմ երբ խորանին...

ԻԸ.— Թղ. 267, սկիզբը թերի է։

Ի մէջ արեան կիննն Բիրի, ի մէջ ծովին ալէկոծի, եւ քահանայն դաղօթքն ասէր, ի դուրս նայ վայր յեղ ծովի։

Շարադրոյի այսմ բանի, մտք մոլար անիմաստի, Յակոբ անուն բանաստեղծի, ինձ ասացէ՛ք Տէրն ողորմի։

ԻԸ.— Թղ. 267բ.— Տաղ Սրբոյն Արդմահէի վկային, Ստեփանոս Վարդապետէ ասացեալ.— Ի քեզ յուսած Փրկիչ Աստուածը՝ բարի... Ի Ստեփանոս վարդապետն բամ գովեստի իսմն յԱպտըլ մուսեհիիի։

ԻԹ.— Թղ. 273ա.— Առասպել։ Արեւելք դերազդին եւ մտերուն գերկեւ [բանին]։

Մէկ մէկ ի կուլ տուր փողին, դի մօտեցաք մեծ պասերին, բարեխօսեալ մտերին, մինչեւ ի դալ պատերին։

Հաւու մրսով հերիսայ, խիստ պիղծ ազակ ըղբեղ տեսայ, դամէն լըցեր մօրուացող վերայ, շալալ երկու ալքող կուրնայ։

Թղ. 247բ.— Տուփ ես դանդան խրեւկոյ...

Թղ. 275ա.— Վասն ատամայցաւի։

Թղ. 276բ.— Աւետիս թուրքերէն։

Թղ. 279-280, դատարկ։

Թղ. 281ա.— Անուանք կանանց նահապետացն։

Թղ. 281բ.-281, դատարկ մեծադոյն մասամբ։

Եիշատակագրութիւնք.—

1.— Թղ. 154բ. Գրչէն.— Մանաւանդ յատուցող տեղիս զԱրիստակէս քաջ բառունապետ վարդապետն եւ զծնողսն իւր, եւ մեղապարտ զծօղին եւ իմ ծնողացն, Ամէն։

2.— Թղ. 172ա, տարբեր նոտրադիր — 1703

Արդ զբեցաւ դիրս ումմին Պղեստինայցուր եւ մեղաւթած սուրախուն Պաղտատարն անդալիտոյ որ միայն յանուամբ եմ

ծառայ Աստուծոյ եւ ոչ եմ գործով . ի վա-
յելումն յուսումնայսէր Արաղայկէս վար-
դայպետին , ի թվայկանութեանս ի սկզբանէ
յԱստուծոյ ԻձԺԸն , իսկ ի Մնընդեան Տեառն
մերոյ թվականին ԹՁԳըն , ի ամսեանն
յունվարի ԺԲԸն , յաւրն Գ շարաթին . եւ
Բրիստոսի մարդասիրին փառք . Յաղաչեմ

Հանդիպաւդ սորայ յիշել :

3-ւ Թղ . 235ա , նոտրադիր տարբեր
— 1642

Նաեւ վերջին դըժադրողին եւ սուտ ա-
նուն Կարապետիս , որ զայս զրեցի իմ վար-
պետիս , խնդրեմ ասել ինձ զոգորմիս : Թվ .
ԹՂԱ :

1457

Ա. — Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն. — 12

Բ. — Տ Օ Ն Ա Ց Ո Յ Ց. — 6

(ԺԵ . ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . —

Մաւալ 15×10×6 : էջ 786 : Հանգա-
մանք լաւ : Թուղթ տոկուն , Գրութիւն՝ խո-
րադիրները , սկզբնատողերը եւ սկզբնատա-
ռերը կարմիր , մնացեալը սև մելանով ,
միասին , 22 տող : Առաջին մասը բոլոր-
չիր , երկրորդը նոտագիր : Ուղղադրու-
թիւն ոչ յօրաւոր : Գունաւոր կամ կարմրա-
դիւն դարդապիր եւ լուսանցադարձ իւրա-
քանչիւր կանոնի սկիզբը , հանդերձ զլիս-
յարդով շուրջ մէկ տասնեակ , խորանա-
յարդ իւր սառք , էջ 5 , 257 : Կանչկաղմ
տախտակեայ դրոշմազարդ : Պահպանակ
մալազաթեայ սկիզբը եւ վերջը երկուս-
կան թերթ , լատիներէն մանրատառ Հնա-
մաշ :

Ա. — Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

էջ 1-2 , դատարկ : էջ 3-4 , զբշարկործ
եւայլն :

էջ 5-ւ Երգեցէք որդիք Սիոնի երգ
նոր . . . :

էջ 257-ւ Այսաւր յարեաւ ի մեռե-
լոց . . . :

էջ 625-ւ Արեւմութեան Թարաւքեան
կարգաւ . . . Երգեցողք երգ նոր . . . :

էջ 661-ւ Ի յանսահման ծովէն . . . :

էջ 663-ւ Յաւուրց վերջին ժամանա-
կի . . . :

էջ 666-ւ Կըցոյդ խաչիմ մնացածն է

— Զաւրք երկնից դարձուրեցան . . . —

Հմտ . Պարակնոն Շարակններ , Սահակ
վրդ . Ամատունի , էջ 134 :

էջ 668-ւ Տենչալի տաւնիւ սրբոյն
յրարճանայ այսաւր եկեղեցոյ մանկունք
... — Հմտ . նոյն , էջ 162 :

Բ. — Տ Օ Ն Ա Ց Ո Յ Ց

էջ 670-ւ Տաւնացոյց եւ Աւետարա-
նացոյց եւ կարգաւորութիւն եւ հրաշխանգ
տէրմանակամ տառնից , զոր եղեալ եւ տաե-
մանեալ է Սրբոյն Սահակայ Հայրապետին ,
զոր անեալ մախմիւքն մեր ի մտնն եւ հա-
սուցիմ ի մեզ : Յանվարի Զն Մնումդ : Եւ
Բրիստոսի փառք յախտանու , ամէն :

էջ 691-ւ Բաւ Բարեկենդանին կիրա-
կի գիշերն փոխէ զգայն ի վրջ :

էջ 774-ւ Ալիւալ Մնումդեան :

էջ 775-ւ Մեսեդիք Պետոց շաշոց :

Յիշատակարան . — 1680

էջ 777 , բոլորգիր տարբեր . — Յիշա-
տակ է Շարակնոց ի Սր . Երուսաղէմ ի
դուռն Սր . Յակորայ , ով որ կարդալք , կամ
օրինակէք , Ած . ողորմի ասացէք իշխատակ
դիրողաց Հոգւոյն , եւ իւր ծնողաց , եւ ամ .
յարեան մերձաւորացն : Եւ ձեզ կարդացո-
ղացդ , եւ լաւ պահողացդ , խնամ ասնողա-
ցըդ Ած . ողորմեացի ամէն : Հայր մեր որ

յերկինս Սուրբ եղիցի, Դարձեալ մի ոք յիշխանաց հանել զսա ի դրանէս Սբ. Յակոբայ կամ ծախել:

Դարձեալ ի թվին ՌԶԹ, ի յառաջնորդութեան տէր Աստուածատուր աստուածա-

բան վարդապետին, տուաւ զսա յիշատակ անջինջելի ի դուռն Սբ. Յակոբայ. եւ Քրքիստոսի փառք յաւիտեանս:

Էջ 779-786, դատարկ մեծագոյն մասամբ:

1458

ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

ԿԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 15×10×5: Էջ 552: Պրակք Ե (էջ 1-114), Ե (115-234), ԺԴ (235-552): Հանդամանք լաւ. լուսանցքները թեթեւորէն ցեցահար: Թուղթ հին եւ թանձր, Գրքութիւն՝ խորագիրները եւ գլխագիրները կարմիր, բայց ոչ ամէն տեղ, մնացեալը սև մելանով, միասին, 17, 18 տող, Նոտրադիր անարուեստ: Համառոտագրութիւնք սոյնորականէն աւելի: Կաշեկալմ տախտակէայ զրոյմագրող: Պահպանակ մագաղաթէայ, սկիզբը երկու թերթ մանրատառ յունարէն, վերջը երկու թերթ վրացերէն:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-2, դատարկ:

Ա.— էջ 3.— Երգ յԱռաքել վարդապետէ վասն ուսումնասիր մամկանց, ի վնայ ալքութեանց ասացեալ:

Այլն Աստուծոյ է աւրինակ,
ուսուցանէ զքեզ համարձակ,
մանուկ դու լին մտաւքդ յըստակ,
նրնջեցելոց քոց յիշատակ:

Գեղ առ յինէն խրատ բարի,
ով դու մանուկ սիրող բանի,
եւ ասասցես Տէր ողորմի,
ինձ Առաքել վարդապետի:

Յիմար մրտաց եւ եղկելի,
Այսքան խրատ յառաջ եկի,
Ռահին կենաց նիւթ ցանկալի,
Այս խաղալիկ մանկանց տղայի,
Քաղցրաճաշակ բան զովելի,
Երբեակ երեցիս վեցեկի,

Լրեալ ըստ թվոյն այրութէնի,
էին լուսոյն անճառելի,
Փառք անբաւար յաւիտեանի:

Էջ 12.— Բանք Պիտանի եւ աւլուտ:
Եղբայր ինձ միտ դիր եւ լըսէ,
եւ զհոգոյդ աչքդ ի բաց պահէ,
դարկեքն քո յիշումն բեր,
եւ զրդջանալով ապաշխարէ...

Բ.— էջ 14.— Երգ Նոր Կիրակէիմ.
վասն Թումայի Առաքելոյն, ի յԱռաքել վարդապետէ:

Արարչագործ Տէրն երկնային,
բեւեռեցաւ ի փայտ խաչին,
եղաւ ի նոր դերեզմանին,
յարեաւ փառաքն աստուածային:

Նոյն մեղ լիցի մանակցելով,
դարհնեալ եկայքն լըսելով,
ընդ հրեշտակաց պարակցելով,
դերբորդութիւնն զովելով:

Ծանօթ.— Տնակիրդի տառերը կը յօդեն. Այս յԱռաքել վարդապետն ասացեալ քան առ Թումայ Առաքելով:

Գ.— էջ 24.— Տաղ վարդապետիմ:
Անճառ Բանն Հայրական,
մարդացեալ Աստուածոն Բան,
փայլեաց մարմնովն իւրական,
ի յեռոն Թարաւրական:

Էլեալ ձայնն Հայրական,
զա իմ Որդի սիրական,
որ յալոնեաց դիտոս անվախճան,

ի լեռուն Թառաւաղան— Ա յ ս
յ Ա ո ա ք ե ի է է:

Դ.— էջ 26-27.— Գովեստ ներքազա-
կամ ի չափ տաղի, վասն ի՞նչ Գրիստո-
սի, արարեալ յԱռաքել վարդապետէ:

Աստուածընկալ եւ պատուական,
Խաչն է աթոռ Աստուածութեան:

Առ քեզ դո՛ւք աղերսական,
աստուածընկալ յաղթող նշան:
Ռամիկ տարտամ եւ անպիտան,
եւ Առաքել մեղ[աց?] դարան:
Անձամբ անսուրբ աղտեղական,
Հոգով չարեաց եղեալ Հաւան:
Գոյ առաջի անկեալ եւ լամ,
աղաղակեմ անձանձրական:
Եւ աղաչեմ միշտ անխափան,
յաստուածածնաբաշխ Սուրբ Նշան:
Լեր բարեխաւս ընդունարան,
առ խաչելեայն Աստուածըն Բան:
Ի մեղուցեալս յիս անարժան,
Հայել կամաւք ողորմութեան:
Եւ աղատել ի Հրոյն այրման,
յանքուն որդանցն զագրական:
Բոտել ի սէրն տէրական,
յառապաստին սուրբ Հարսնարան:
Կոչել ըզփառոտ անղբաւական,
կրորդութեան միասնական:

Ե.— էջ 52.— Տաղ եկեղեցւոյ, յԱռա-
քել վարդապետէ:

Տաճար անմահ արքային,
տեղի Աստուծոյ Բանին,
կառուցար յերկիր ստորին,
խորան սուրբ աստուածային:

Էին Հաւք անճառելոյն,
Գրիստոսի եւ Սուրբ Հոգոյն,
փառք եւ պատիւ մեծազոյն,
յանցեալն յայժմոս յապառնոյն—

Տ ա ղ Ե կ Ե ղ Ե ց ո յ է:

Ջ.— էջ 54.— Ողբ Գերեզմանի:

Ահայ ժամ եհաս ինձ աւր վախճանի,
բանական Հոգիս ի մարմնոյս քակտեցի:

Փրկիչ ամենի ձեզ ողորմեացի,
Քանդի ընդունի ով ոք զըզնացի.
այլ արդ Հաստամ Տեառն ամենի,
եւ մեղայ ասեմ միթէ ողորմի:

Ե ո Ր Դ ո Ր ա կ

Արդ աղաղակեմ առ քեզ մայր կենաց,
Ռարիս կոչեցեալ, այլ եմ մեղսամած,
Արա արժանի զիս ողորմութեանց,
Քաւել զիմ դանցանս Որդին քո զբթած:
Եւ քեզ կցորդի սուրբ յառաջընթաց,
Լուսնեկալ Պրսակն որ զերկինս երաց,
Ի Հայոց Մեծաց պետն ի Պարթևաց,
Եւ որք յԱղաժայ Բամբ Համբան ընտրած.
Գոչեմք աւրՀնութեան ստեղծողին բարեաց,
Սուրբ Երրորդութեանն որ է մի Աստուած:

էջ 58.— Ողբ է:

Ահա եհաս ինձ աւր մահու,
մարմնոյս նիթական,
Եւ զհոգի իմ կու տանին
յերկիր Հեռաստան:

Ով որդիք եղբարք եւ Հարք
եւ ամենեքեան,

աղայեմ աղերսելով
զձեզ զամենեանս,

Յիշեցէք յաղաթըն ձեր
զերգոյս անպիտան,

Փառք տացուք Հայր եւ Որդոյ,
Հոգւոյն տիրական:

Մամօր.— Տեսակէզրի տառերը կը յո-
ւրենն.— Այս յԱռաքել վարդապետէ Բաղի-
շեցւոյ:

Է.— էջ 63.— Տաղ Սրբայմ Գերգառ
Ջաւրավարի:

Արարչադո՛րծ Տէրն երկնային,
Յիսուս Գրիստոս յոյս մարդկային,
ընտրեալ ցուցեր մէջ Հանդիսին,
յաղթող զվկայն քո Հրաշալին:

Գէորգէոս աստղ անմահ,
փայլեալ յաշխարհն Գաճարական,
դառնաւաղբս արայ շնորհաց արժան,
սուրբ պարգեւաց ողորմութեան:

Ը.— էջ 67.— Երգ ի վերայ այբուբե-
ւրց, յԱռաքելէ:

Անձն իմ առ քեզ պաղատի,
աբարիչ ամենայնի,
մեղաւք եմ լըցեալ յերկրի.
մեղայ քեզ Տէր համայնի:

Քաւութիւն ի քէն լիցի,
բաղմամբ Առաքելի,
եւ սիրով երգեցողի.
մեղայ քեզ Տէր համայնի:

Առ քեզ պաղատիմ լաւով,
Ռահ կենաց ինձ խնդրելով,
Աստուած որ ցուցար մարմնով,
Քաղցր աւրէնս ցուցանելով,
Եւ առ քեզ դիմեմ յուսով,
Լեր դու ինձ քաւիչ սիրով,
Ի մեղաց զիս մաքրելով,
Էիդ փառք տամ Հաւատով:

Թ. — էջ 73. — Տաղ եւ ոտմասուր
Յովնանու Կարապետիմ, յԱռաքել:

Աստուածադարդ եւ ցանկալի,
Ոգնաւորաց տեղ Հանգրստի,
Հիբիմ մեծիկ Կարապետի,
Աստուածորդոյն մկրտողի...

Ժ. — էջ 82. — Ի քաղմամբ յԱռաքել
Վարդապետի քան զսկստի Յաղագո Վար-
դապետիմ իմոյ Գրիգորի քաջ Ռախտակի:

1

Գորովապութ ձայն կականի,
աղաղակեմ արտասուլի,
Հարժեմ ի կոծ դաղգո Աբամի,
դասքանաղեան Հայկայ տոհմի:

2

Բարունք համայնք որ յաշխարհի,
լացէք զՀայոցս եկեղեցի,
որ մերկացաւ յանկարծակի,
յիւրիւն պայծառ յաշտանակի:

3

Ինձ վայ ւ եղուկ Առաքելի,
սխտակ անուն Վարդապետի,
որդոյ ծնունդ Հաւրեն մեծի,
քաջ բարունոյն Գրիգորի:

4

Դանձ մերկացայ ես եղկելի,
որ արտասուաց եմ արժանի,
զբաբունապետն իմ Հոգեկի,
որ եւ Գրիգոր անուն կոչի:

5

Ոչ Հանդուրժեմ այսմ աղետի,
այլ աւրինեմ կոծ սղբալի,
քանզի տեսի զՀայրեն բարի,
ներկեալ արեամբ այսաւր յերկրի:

6

Բապայ ոգիս մեղաւք իլի,
եւ դառածալս յամենայնի,
դիմի ասիցեմ ես արժանի,
մեծ բարունոյն իմ Գրիգորի...

12

Պատուէր զվկայսն Գրիգորի,
եւ յաւրինէր ճառս բաղձալի,
Վկայաւորն կրկնակի,
անուանակից նախնոյն մեծի...

18

Արթուն Հակոբ անձանձրալի,
պատուող տաւելիցն տէրունի,
Հանդոյն Մաշթոցին Մեթրոպի,
անուանակցին Լուսաւորչի... —
Հմմտ. Հայոց Նոր Վկաները, 1903, էջ 274-
279:

ԺԱ. — էջ 90. — Դարձեալ յԱռաքել
Վարդապետի, Վասն Վարդապետիմ իմոյ
Գրիգորի:

Այնք որ ողորդ են մարմնական,
սխտի ծրնունդ անսանկան,
ծնաւդաց իւրեանց են պարտական,
ու յաւատանացն Հատուցման

Ով սուրբ ժողովք ընթերցողաց,
Հարք եւ եղբարք ուղղափառաց,
զերբող լանի յոյժ մեղսամած,
յիշման արժան ւունէք բարեաց:

ԺԲ. — էջ 103. — Տաղ Ղազարու:
Աստուածն ամենի, լոյսն անճառելի,

ի բեթանիայ դայ այսաւր վասն Ղազարի:

էակից Բանին ընդ Հաւրն իւր ծնողին,
Հոյսովն Սրբորով երդեսցուք փառք մար-
դասիրին.

ԺԳ.— էջ 105-106.— Երգ Գրիգորի
Լուսաւորչին մերայ, յԱռաքել Վարդապե-
տէ:

Արթուրն անուն պարծանք Հայոց,
Եւ լուսատու խաւար Հողոց,
Նրման Հրեղինաց զուարթնոց,
Իննեակ դասուցն ալն անմարմնոց:

Քաղցրարարսոռ լրսն ձայնին,
Մաննադաւր Թապաւորին,
Եկայք աւրհնեալք Հաւր իմ վերին,
Ժառանկեցէք դանձառ յարին:

ԺԴ.— էջ 115.— Վասն Ագաթից.—
Երկոտասան կանոնս զրեմք վասն աղաւ-
թից...

ԺԵ.— էջ 135.— Գեորգայ Վարդա-
պետի ասացեալ վասն Հաղորդութեան Սր-
բատարագին.— Արևմտին Քի. փրկեալ եղ-
բարք իմ...

ԺԶ.— էջ 151.— Տեսիլ Սրբոյն Աթա-
նասի.— Ամենեցունցն Ած. որ սքանչելի
տեսիլ երևեցոյց մարդարէլցն իւրոց սրբ-
րոց...

ԺԷ.— էջ 157.— Երանելոյն Եփրեմի
նորին Ասորոց ասացեալ.— Յայսմ առեւր
սրբութեան պահոց...

ԺԸ.— էջ 174.— Երանելոյն Բարսղի
Վասն Պահոց.— Շարաթ տուաւ Հրէից աղ-
դին...

ԺԹ.— էջ 179.— Ամամիա Վարդապե-
տի ասացեալ, Վասն ամացաւոր աշխարհի.—
Արդ եթէ կամիս որ յաղթես աշխարհին...

Ի.— էջ 190.— Նրատ Հողէշահ և րան
աւդաւորար, զոր ասացեալ է քաղ և րանի-
րուն վարդապետի Պաղղ Յուհաննիսին Եղն-
կացոյն.— Արար Ած. զմարդն Հոյի և
մարմին և միտք...

ԻԱ.— էջ 204.— Վասն Ննկեցեոց և և
սպաւորաց.— Եւ այս րնաւորեալ է ի րնու-
թիւնս զդայալկան մարմնական կենդանացս
տրտմիլ և զդալ ի րաժանիլ սիրելեացն...

ԻԲ.— էջ 210.— Նրատք Կանոնա-
կանք, ի Մովսէս Վարդապետէ Երզնկացոյ,
ասացեալ, զրեալ և առաքեալ ամ. յեկե-
ղեցիս Հայաստանեայց.— Ի զամբարանէ
Սրբոյ Լուսաւորչին, և ի վարդապետէ
Մովսէսէ, և որ զմեալք են վարդապետք
և և ճարարք...

ԻԴ.— էջ 229.— Յոհան Ոսկերեանին
Կոստանդնու եպիսկոպոսապետին ասացեալ
ի մաքսաւորն և ի փարխեցին:

ԻԵ.— էջ 235.— Երանելոյն Արամա-
սի արհիպիսկոպետի Աղէքսանդրացոյ Հայց.
մումն վաշելուչ և պատասխանիմ. Իերու-
սալմ համարիմ ընդ Այ. և ընդ Իրքշտա-
կաց.— Յոր ամիս Ած. ստեղծ զԱդամ և
կամ զԻրադ...

ԱՊԱՇԵԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՂԱՄԱՅ.— 1

ԻԶ.— էջ 380.— Ապաշխարաւորմն մա-
խանաւրմ մերում Արամայ:

Եւ եղև յկանելն Ադամայ ի զրախ-
տէ անտի, Հանդերձ կնաւն իւրով, ի զուր-
ի կողմ արևելից զբարտին, և արարին
իւրեանց տաղաւար րնակութեան, և մտին
տեղ և իջանէին արտասուք իւրեանց ան-
զաղար...

Էջ 385.— Գնաց անուհետև Եւայ ի
Տիգրիս և արար որդէս և Հրամանց նմայ
Ադամ: Եւ Ադամ դնաց ի Յորդանան և Հևր
զլիսոյ նորա մեղկել չր, և սպաւն յաւէր-
Քեղ ասեմ ջուրք Յորդանանու, վշտակից
լիւրուք ինձ...

Էջ 386.— ...Յայնժամ եղև սատա-
նայ ի ձեւ քերորէի ի զարդ վայելութեան,
և զնաց ի Տիգրիս զետ խաբել զԵւայ. և
արտասուք նորայ իջանէին ի վերայ զար-
դու նորա մինչև յերկիր. և ասէ տատանայ
ցեւայ. Ել ի ջրոյ այդի և Հանդիր, զի լը-
ւաւ Ած. ապաշխարութեան ձեր՝ քեզ և Ա-
դամայ առն քո: Վասնի մեք աղաչեցաք
յլ Ած. և Ած. առաքեաց զմեզ Հանել զձեզ
այդի և տալ ձեզ զկերակուրն ձեր վասն
որոյ ապաշխարեցէք. քանիլ այժմ առ Ա-
դամ զնացի և նայ առաքեց զիս առ քեզ...

Էջ 389.— ...Պատասխանի ետ սատա-
նայ և ասէ. Դու ինձ ինչ ոչ արարեր, բայց
ևս վասն քո եկի յայս չափ, յորում աւուր

դու ստեղծար, զի ես այն աւր ելի՝ իբրեւ փշեաց Ած. զողորմ իւր ի ձեզ առեր դու ըզնմանութիւն պատկերի նորա, եկն այնուհետեւ Միքայէլ եւ ետ քեզ երկիր պաղանեկ առաջի Աստուծոյ, եւ ասէ Ած. ցՄիքայէլ. Ահա արարի զԱղամ ի նմանութիւն պատկերի իմում, Յայնժամ Միքայէլ կոչեաց զամենայն Հրեշտակսն, եւ ասէ ցնոսա Ած. Եկա՛ք երկիր պաղէ՛ք այ. զոր արարի. էպա՛կ երկիր նախ Միքայէլ, կոչեց զիս եւ ասէ. Երկիր պաղ եւ դու Աղամայ, Ասեմ եւ ես՝ ի բաց զնայ դու յինչն Միքայէլ, ոչ պաղանեմ ես յերկիր յետնոյ իմոյ, զի առաջ ես եմ, զինչ արժան է զմայ երկիր պաղանեկ, Լուսն եւ յայլ Հրեշտակէն որ ընդ իս էին, եւ Հաճոյ Թուեցաւ բանք իմ եւ ոչ պաղին քեզ երկրպագութիւն Աղամ, Բարկայցաւ այնուհետեւ Ած. ի վերայ իմ եւ Հրամայեց Հանել զմեզ ի բնակութենէն մերմէ եւ ընկենուլ յերկիր, զիս եւ զՀրեշտակէ իմ որ ընդ իս Հաւանեցան...:

Էջ 396. — ...Եւ առ(աւ)եալ այնուհետեւ Աղամ զԵւայ եւ զմանուկն եւ ամ ըզնոսա ի կողմ արեւելից, եւ եղեւ նայ անդ նովաւ Հանդերձ: Եւ ապա լցան ամբ ութուստսն եւ ամիսք Բ, յղացաւ եւ ծնաւ որդի զպիսթ, որ անուանեցաւ Աբէլ, եւ բնակեցան ի միասին, եւ ասէ Եւայ զԱղամ. Տէր իմ Աղամ, ննջեցի եւ տեսանէի ի տեսեան գիրերոյ, զի արին որդոյ իմոյ Աբէլի մտանէր բերան Կայենի որդոյ մերոյ եղբաւր նորա եւ ըմբէր զարին նորա անդուրմ. եւ աղաչէր զնայ Աբէլ, զի թողցէ սակաւիկ մի, եւ չթողոյր եւ ոչ անսայլ նմա, այլ ըմբէր զարին նորա բաւանդակ, Ասէ Աղամ ցԵւա. Արդեաւք սպանանէ Կայեն զԱբէլ. աղէ, մեկնեցուք դնոսա ի միմեանց, արասցուք նոցա իւրաքանչիւր տեղի եւ թողցուք զնոսա անդ. . . — Հմմտ. Անկ. Գիրք Հին Կտակարանաց, 1896, էջ 1-2:

Էջ 399. — ...Եւ ապա յետ այնաւորիկ եղեն նորա ուստերք եւ դստերք Լ, Լ, եւ անեցին նոքա, եւ էր Աղամ ի վերա երկրի ԹՃ եւ Լ ամ, եւ ապա Հիւանդացաւ Աղամ զախտ մահու... — Հմմտ. նոյն, անդ, էջ 3:

Էջ 411. — ...Եւ յայնժամ եղև սատա...

նա ի կերպս Հրեշտակի եւ աւրհնէր զԱծ. դաւրհնութիւն Հրեշտակաց: Խոնարհեցաւ եւ առ որմովն եւ միտ դնէի աւրհնութեանց նորա, Հանցաւ եւ տեսի զնա ի նմանութիւն Հրեշտակի. դարցել Հանցաւ եւ ոչ տեսի ըզնա, Գնաց այնուհետեւ կոչեց զաւճն եւ ասէ ցնա. Արի եկ դու առ իս զի մտից ի քեզ եւ խաւեցայց ընդ բերան քո որչափ եւ պարտ իցէ ինձ խաւեիլ, Յայնժամ եղեւ նմա աւճն եւ քնար եւ եկն դարձել ի պարխալ դրախտին, աղաղակեց եւ ասէ. Ով կին դու որ ի դրախտին փափկութեան կուրացել ես, արի եկ դու առ իս եւ ասացից քեզ բանս ինչ, Ես իբրեւ զնացի առ նա ասէ ցիս. Դո՛ւ ես Եւա, Ասացի. Այոյ, ես եմ, Պատասխանի ետ եւ ասէ. Զի՛նչ գործես ի դրախտ այդր, Ասեմ ցնա. Ած. եղ զմեզ ի դրախտիս պահպանութեան: Պատասխանի ետ սատանա եւ ասէ ցիս, ընդ բերան աւճին. Բարի է գործտ, բայց աղէ, ուսէ՛ք դուք ամ. Ծառոցտ որ ի դրախտի աստ են, Ասեմ ցնա. Այո՛, յամենայնէ կերակրիմք բայց միայն ի միոյն ծառոյ որ է ի մէջ դրախտին, վասն որոյ պատուիրեց Ած. մեզ թէ մի կերակրիք ի նմանէ, ապա թէ ուտիցէ՛ք մահու մեռանիցիք... — Հմմտ. նոյն, էջ 8:

Էջ 431. — Յետ այնաւորիկ խաւեցաւ Միքայէլ առ Սէթա եւ ասէ. Այսպէս Հանդերձեալիք զամ. մարդ որ մեռանի, մինչեւ յաւր կատարածի յարութեանն: Զայս իբրեւ ասաց Հրեշտակն առ Սէթայ վերացաւ յերկինս, փառաւորելով զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին, աթմ է մ. — Հմմտ. նոյն, էջ 23:

ԻԶ. — Էջ 431. — Տեսիլ Սր. Առաքելոյն Պողոսի. — Արդ իբրեւ տարան Հրեշտակէն զՀոգի նորա յերկինս, եւ ցուցին նմա զտեղի արդարոցն, եւ զտանջանս մեղաւորացն. իսկ մարմին նորա կայր կենդանի, եւ Հոգի նորա ետես զտեղի Հանգստեան արդարոցն, եւ զտանջանս մեղաւորացն. է աւր եւ ի գիրեր Հաց ոչ եկեր եւ ջուր ոչ արբ, եւ Հրեշտակէ Աստուծոյ չրջէին ընդ նմա, եւ եւ ցուցանէին նմա զամ. քանչեւիտեւ Աստուծոյ, եւ արձակեցին զՊողոս քարոզել

ընդ ամ. տիեզերս... — Հմմտ. Անկ. Գրբբ
Առաքելականք, 1904, էջ 62:

Իէ. — էջ 464. — Յոհաննու Ոսկերե-
րանի ասացեալ վասն ողորմութեան եւ խոս-
տովանութեան եւ պահոց եւ եղբայրսիրո-
թեան — Տէր մեր Յս. Գո. ուսոյց մեզ...

ԻԸ. — էջ 478. — Երանելոյն եփրեմի
ասացեալ Յաղագոս Ապաշխարութեան — Որ
էջն ի Հայրական ծոցոյ...

ԻԹ. — էջ 485. — Կարգ և Մեկնութիւն
ժամոց Աղաւթից. — Աստարարութիւն ժա-
մոց աղաւթից նշանակէ Հրեշտակացն լա-
սութիւն բարբառոյն գոյման փողոյն,
իսկ թողուլ զմարմնաջան վաստակս, եւ
յհանդուստն մահիճս, եւ հասանել ի տեղի
աղաւթիցն, այս է թողուլ զհոգաթաւալ եւ
զմարմնական քան եւ Համարէն յարու-
թեամբ հասանել ի զատաստանին ատեան
...

Լ. — էջ 513. — Հաբշուս Սբբոյն
Բարսիլ, եւ Պատասխանի Սբբոյն Գրիգորի
— Բարսիլ ասէ. Գրեթ լոյս կան առաջի
Աստուածութեանն: Գրիգոր ասէ, է. եւ
յայս վկայութիւն ունիմ ի Հոգեբոցող
մարդարէն Ամպակումայ, եթէ անդ երեւի
կարծակերպ լոյսն, եւ կանաչակերպ լոյ-
սին, եւ զեղնակերպ լոյսն, եւ կապուտա-
կերպ լոյսն, եւ կապտաշակերպ լոյսն, եւ
համալայածառ լոյսն, եւ սպիտակակերպ
լոյսն, որ կան առաջի Աստուածութեանն
...

ԼԱ. — էջ 526. — Երկ Պսակի — Ամե-
նադար Տէր Թաղաւոր Թաղաւորաց, Թա-
լաւորիս մեր լուսեցող Հանդերձ փառաց...

ԼԲ. — էջ 529. — Խրատ ոգէշսն Յա-
հաննու Գրեթեցոյ ասացեալ. — Տէրն մեր
եւ արարիչն տեղեաց զգրախոս յեղեմ...

ԼԳ. — էջ 547. — Շարական Վարդա-
նայ:

Վերնական սիրով լըցեալ
յաղթող վկայ եւ սքանչելի,
ինքնակամ յաւժարութեամբ
դիմեալ ի մահին ցանկալի,

Վարդան մեծ նահատակ
անճառ լուռոյն դու աշտանակ,
յաղթեցեր չարին (մարին) մարմնով
ի Քրիստոսէ պըսակելով:

Արծաճաւոր դու պատարագ
գեներալ ճեղքաւ ամառինաց,
ընծայեալ Հաւր Աստուծոյ
լըցեալ շնորհաւ Հոգոյն Սբբոյ
Վարդան անուն բարի
վիրաց բռնիչ եւ կրկնակի,
Աստուածորդոյն չարչարակից
մարտիրոսաց պըսակ [ալ] ից:

Բոտեալ լուռով անմարմնական,
նման նախնայն Մամիկոնեան,
անուանակից նորին եղեալ
այլ եւ գործով հաւասարեալ.
Վարդան վարք ցանկալի
վառեալ սիրով Քրիստոսի,
յաղթեցեր ամառինաց,
եւ ընկալար պըսակ փառաց:

Դաւանեալ ի յատենին
գՔրիստոս Աստուած Հաւր Միա-
[ծին,

յանդիմաներ զմոլորութիւն
հեթանոսաց ալյաւսեօին.
Վարդան անխախտ կացեալ,
վիմի նման ալեացն յաղթեալ,
մարմնով յարիւնըն քաւալեալ,
հոգով ըզգրուես երկնից բացեալ:

Այսար մանկունք Սիմնի,
գընեալ արեամբն Յիսուսի,
պատուեմք զարս այս ցանկալի,
Սուրբ Վարդանայ վրկայի:

Նոր բարունակ յայտնեցաւ,
ողկոյց կենաց երեւեալ,
չար(ե)աց ճեղքաւ նմեցաւ,
անհատ բաժակ մեզ տըլաւ:
Արիաբար յատենին
դաւանելով գեներալին,
Քրիստոս որդի Սուրբ Կուսին,
նա է Աստուած երկնային:

Յազերս անկեալ պապատիւմ,
առ քեզ Սուրբ Աստուածածին,
ընդ մեր ազաշեալ ըզՏէր,
հայցմամբ Սրբոյ վարդանին:

Ծանօթ.— Յայտնի նահապալ ժըն է
Վարդան Բաղրիւնի, մարտիրոսացած 1421
թուին, որուն վկայարանութիւնը գրած է
Առաքել Վարդապետ (Հայոց Նոր Վկաները,
1903, էջ 232-243):

էջ 548 — ԲԿ.—

Այսուր տուեմք գիշտտակ
Քաշից Սուրբ Սուփառանց,
որք յԱստուծոյ հրաւիրեալ
աշակերտեալք Սուրբ Ոսկեանցն:

Սիրով անմահ արքային
խաչեալ Որդոյ Միածնին,
լըցեալ Սուփառն արին
լընտրեալ ասոր ընկերք մօրին:

Արիարար գաւրացեալք
յնկեանց Սրբոց մկրտեալք,
ամբս բազումքս մզմեալք
վարքի քաշից մըմանեալք:

Նախառակեալք միարեան
մրտին յերկնիցն խորեան,
բարեխառն անխառն
վաքն մերոյ փրկութեամբ:

Յընծութիւն մարդկան ազգի,
կայս Մարիամ Սրբաւհի,
ընդ մեր ազաշեալ ըզՏէր
հայցմամբ սրբոցս երամի:

էջ 549 — Շարական Զորից Աւետա-
բանյան, ԴԿ.—

Կարդաութեամբ Սուրբ Հոգոյն ա-
շակերտեալք Քրիստոսի, առաքեալ
եւ անտարանիչ Որդոյն Աստուծոյ
Սուրբ Մաթէոս, անդադար բարե-
խառնայ:

Ի փառս հաւտից ի վիմին, խրատիւ
ընտրեալ շառաւիղ, անտարանիւ
յայտնապէս գրանն կենդանի, Տէր
Սուրբ Մարկոս:

Ինչպէս շնորհաց Սուրբ Հոգոյն
պարակցեալ Սրբոյն Պապոսի,
քարոզի ընդ տիեզերս Սուրբ Ղա-
ւետարանն, Տէր Սուրբ Ղուկաս,
ամէն:

Բարեմոյն Յիսուսի (յ)առաքեալ եւ
աշակերտ, եւ փառեալ ըզպարանո-
ցաւ Միածնի Որդոյն Աստուծոյ,
Սուրբ Յովնան, ամէն:

Արփիաբար զարաւիգ և (յ)առաք-
եալ ընտրեալ Աստուծոյ, ի չորից
հրաշից մարդայդէմ գոյով զԱստ-
ուած քարոզիւր Սուրբ [Մ]աթէոս.
անդադար բարեխառն վասն ան-
ձանց մերոց:

Կառկառեալ ի վերուստ գրանն կեն-
դանի, առիծայպէս գոչելով սպա-
սաւորեցար ի պատիւ մօրին, Տէր
Սուրբ Մարկոս:

Ուրախութեամբ լծակցեալ եզմարար
ըզշնորհս հոգոյն, եւ հերկեալ ըզ-
տիեզերս ամենայն սերմանեցեր ըզ-
բանն կենդանի, Տէր Սուրբ Ղու-
կաս:

Սլացեալ թեւաւ սաւառնացեալ որ-
պէս գարծիւ ի վերուստ, եւ գան-
ճառելիմ անտարանեցեր ի սկզբա-
նէ ըզբանն Աստուծոյ, Տէր Յովնա-
նէս, անդադար բարեխառն վասն
անձանց մերոց:

էջ 550, նորագիր անհրաժեշտ. Աղօթք
պահպանութեան ամենայն չարէ.— Տէր
Աստուած, որ ընդ Մովսէսի խօսեցար ի մո-
րենոյն, մորենին վառեցեր եւ ոչ այր(էր)
զայր ձայն աստուածային ի վերայ նորա եւ
ոչ զարհուրէր, հայեաց Մովսէսն Աստ-
ուած եւ սաէ. Տէր Աստուած քաղցր եւ եր-
կայնամիտ եւ բաղումողորմ, նոյնպէս
ողորմութիւն չոր եղիցի ի դէմ ծառային
Աստուծոյ ամէն:

Եւ ոչ զարհուրի ի դիւաց եւ կախար-
դաց եւ ի չար աղանդաւորաց, ոչ ի հոգմոյ

ձայնէ եւ ոչ ի երկրի շարժմանէ եւ ոչ ի ոչ ի սրոյ եւ ոչ ի դազ[ան]աց և ոչ ի սողնոց եւ յաւադակաց եւ ոչ ի դողոց, եւ այլ ա- մենայն շարէն պահէ զծառայս Աստուծոյ յիշերի եւ ոչ ի տուրն[ի]ն, ոչ ի դօրաց, ամէն:

1459

Ք Ա Ր Ո Զ Ա Գ Ի Ր Ք (ԾԱՂԿԱՔԱՂ)

Արիամուպոլիս

ՌձԽԹ=1700

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւաւ 16x11x3: Էջ 390: Հանդա- մանք լաւ: Թուղթ Հառարակ, Գրիշ՝ Մինաս երէց, Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնա- տողերը, զլիազիրները եւ Համարադրեր կարմիր, մնացեալը սև և ձեւանով, միա- տիւն, 27-34 տող: Նոսրագիր: Համառո- տագրութիւնք առատ: Նկարք, էջ 16, 288: Կաշեկաղմ, կնիք սեւագորշմ, բոլորչի, ՎԲԻ. Մո. տէր Օհանէս, էջ 16, 288, նը- կարներուն ներքեւ: Մաղկաքաղ բնոց ևւ Ստացոց՝ եփրեմ վարդապետ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-8, դատարկ:

էջ 9.— Ցամկ եւ Ցուցակ. Համբարում եւ Ծաղկաքաղ Քարագրիւն, զար ժողովե- ցաք յամենայն գրեանց եւ եղաք աստ:— Լ-Զ Գրութիւնք:

էջ 16, նկար, Մաթէոս վարդապետ:

ՄԵՆԻՆ. ԵԻԱԳՐԻ ՈՒԹ ԽՈՐՀՐԴՈՑ.— 5

Մատթէոս վրդ.

Ա.— էջ 17.— Քարագ վառն Ը Մանա- ցու Մեղաց, ի Մաթէոս վարդապետ ասե- մանեալ, զի երամայէ սրբազան առաքեալն Պօղոս ասելով. Մի աք յառիւսեցէ գնեգ, ու- տելով կամ ըմպելով, կամ մասամբ տօնի. կամ ամսամտիւք, կամ շաքաթիւք, որ է ամ. ինչ ի պէտս ապականութեան: Ցաղա- գրս Որկրամուլութեան.— Առաքելութիւնն րաժանի յերիս... — Հմտ. Թիւ. 623, Գ. Հատոր, էջ 25:

Բ.— էջ 22.— Զի երամայէ սրբազան առաքեալն Պօղոս ասելով. Ոչ շունք եւ ոչ պոռնիկք գործայութիւնն Աստուծոյ ոչ ժա- ռանցեմ: Ցաղագս Պոռնկութեան:

Գ.— էջ 28.— Որ ըստ աստուածու- քեան է տրամուլութիւն, գրչումն եւ արդա- յաքութիւն ի փրկութիւն ամապաշաւ. գործէ ի մեզ. իսկ որ աշխարհի տրամուլութիւն է.

7.— Մատթէոս վարդապետ
Թ. 1459, էջ 16

ման գործէ. յառաքելոյն Պօղոսի: Յաղագս Արծաթսիրութեամ: Արմատ ամ. չորեքաց արծաթսիրութիւն է, որում ունեմ մուրքե. ցամ ի հաւատոց.— *Գիտելի է զի արծաթսիրութիւնն ոչ միայն զայն ասէ զոր արծաթըն սիրեն...*

Դ.— էջ 29.— Որ ըստ աստուածութեամ է տրտմութիւն. . . : Յաղագս տրտմութեամ.— *Եւ գիտելի է զի տրտմութիւնն բաժանի Բ, Ի Հոգեւորն եւ ի մարմնաւորն*

Ե.— էջ 33.— Յաղագս Բարկութեամ

Զ.— էջ 41.— Յաղագս Զանգրութեամ:

Զ.— էջ 45.— Յաղագս Նորափառութեամ: Զի հրամայէ Տէրմ մեր Յս. Քս. սելով. Սիրեմ զգեհագումս ընթրիւ...:— *Եւ գիտելի է, զի Նորափառն եւ օնափառն զանազանին...*

Ը.— էջ 51.— Յաղագս Ամբարտաւանութեամ: Զի հրամայէ իմաստնացեալմ յԱստուծոյ Սաղմում. Տէր ամբարտաւանից հակառակ կայ.— *Բայց նախ գիտելի է...*

Թ.— էջ 57.— Ի Մշտութեանց Գրոցմ: Յաղագս գարշելի համեմատութեամ արգահութեան.— *Եւ գիտելի է զի Հրամայէ մարդարէն Դաւիթ ասելով. Մարդ ի պատուի էք եւ ոչ ի մացաւ... Ըստ Օգոստինոսի այնպիսի է իւրաքանչիւր ոք...*

Ժ.— էջ 61.— Ի Մոլութեանց Գրոցմ: Յաղագս Յափշտակութեամ:

ՃԱ.— էջ 65.— Քարոզ վասն Մննդեան Տեառն մերոյ Յի. Քի. ի Մատթէոս Աւետարանչի Քաղվածեմ:

ՃԲ.— էջ 67.— Քարոզ վասն Մկրտութեան...:

ՃԳ.— էջ 70.— Քարոզ վասն քարեա հացի, որ է անպիմ փորձութիւնն Տեառն մերոյ Յի. Քի. ի Մատթէոսի Քաղվածեմ

ՃԴ.— էջ 72.— Քարոզ վասն Բշտկութեան...:

ՃԵ.— էջ 73.— Քարոզ վասն Իմն Երանութեան...:

ՃԶ.— էջ 77.— Քարոզ վասն Ոգորմութեան:

ՃԷ.— էջ 79.— Քարոզ վասն Խաղաղարարաց:

ՃԸ.— էջ 82.— Քարոզ վասն Նախաւումաց:

ՃԹ.— էջ 85.— Քարոզ վասն Առաքելացմ:

Ի.— էջ 89.— Քարոզ վասն Առաքելոցրմ, ի Մատթէոսի Քաղվածեմ:

ԿԶ.— էջ 165.— Քարոզ վասն Խաւտովանութեան, ի Ստյոյի Քաղվածեմ:

Մ.— էջ 173.— Քարոզ վասն Նշխարաց Մարտիրոսաց, ի Ստյոյի Քաղվածեմ:

ՄԲ.— էջ 179.— Քարոզ վասն Տըրկի, ի Սաղմումի Քաղվածեմ:

ԿԸ.— էջ 228.— Քարոզ վասն Սրբոյն Թէոդորոսի Զինաւորին:

ՀԴ.— էջ 264.— Քարոզ վասն տարաւիւտանաց, ի Սահմանացն Դուքի անյադփիլիսոփային, որ ասէ. Բայց ունեմ տարակուսեմ:

ՀԷ.— էջ 277.— Այլ եւ Քարոզ յայտ հոռատոս, ամ. մարտիրոսաց:

ՀԹ.— էջ 289.— Քարոզ վասն Քաղցելաց:

Զ.— էջ 291.— Քարոզ վասն Հալածելաց:

Էջ 296.— Ի յԱստուածաշունչ Գրոց պատմութեանցն, Յաղագս Անուայի և Սամուէլի.— *Եւ այր մի էր յԱրիմաթիմայ...*

Էջ 322.— Պատմութիւն ի Հայոց Հալանց վարոցն:

Էջ 345.— Արդ զայս յուսաց արկնալ բանս, զոր սկսեմ գրել, է ի Մեկնիչեմ վարդաւան Վարդապետին, վասն Սաղմոսացն Դաւթայ Մարգարէի.— *Եւ զհնի այտորիկ է ի Մեկնիչացն Ներսէսի Լամբրոնացոյն, վասն Սաղմոսացն Դաւթայ Մարգարէին:*

Էջ 352.— *Եւ ահա այսքանս է ի Մեկնիչացն Վարդաւան Վարդապետին, վասն Սաղմոսացն Դաւթայ Մարգարէի.— Եւ զհնի այտորիկ է ի Մեկնիչացն Ներսէսի Լամբրոնացոյն, վասն Սաղմոսացն Դաւթայ Մարգարէին:*

Էջ 369.— Պատմութիւն Մարիամն Մագդալենացան:

Էջ 375.— Զեղմ եւ արաշխարարիմն Տայառայ պոռնիկին.— *Եղբարք իմ մտնրիմ, պատմեմ ձեզ սքանչելիս եւ պայծառ սպաշխարութիւն զՏայառայ...*

Էջ 378.— Զղումն Պարտեմէ.— *Ի քաղաքին Աղէկանդրու էր Կիրակոս եւ*

քոյր նորա Պարսաքեւի... :

Էջ 383.— Վառն Սքանչելեացն որ եւ
դեմ յԱմսիոք ի վառն Խուսամացն... Պատն—
մեաց մեղ ոմն ի Հարանցն... :

Էջ 387—390, դատարկ :

Յիշատակարամբ... 1700

1.— Էջ 274.— Յիշատակարամբ
գայն համառոտ Բարդգրքիս :

Տացուք միշտ փառք Երրորդութեան,
Հօր եւ Որդւոյ Հոգւոյն Սրբեան,
Եւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեան,
յաւիտենից անդրաւական :

Արդ այս վերջին ժամանակեան,
սէրն է նուազ, նախանձն յոյժ կան :
Իսկ ես պիտակս ռարբի ռարբեան,
Եփրեմ ծառայ Տեառն Յիսուսեան,
Եմ աշակերտ տեառն Յակոբեան,
Հայրապետին յէջմիածնեան :
Այժմ եմ ի կարդ առաջնորդեան,
յԱնդրկանու Քաղտաք Պօսեան :
Այլ եմ տղէտ յուսումըն բան,
բայց յուսացեալ մայրն Բրիտոսեան :
Է ժամանակս իմ ծերութեան,
զգայարանացս պակասական,
յորմէ եղէ փափաղական,
սակս այս դրժիս քարոզութեան :
Բերեալ դրեանքս իմ մամեայն,
Եւ ընթերցայ վառըն յուսման :
Յետոյ նստեալ առանձնական,
Եւ խորհեցի դքել մատեան :
Եւ ծաղկաբաղ արլի զայսքան,
ամէն դրժէ պիտոյսի որ կան :
Նախ եւ յառաջ Եւադր դրժեան,
Եւ սուրբ Հօրէն մեր Նեղոսեան :
Ութից մեղաց մահացական,
զրեալ ի դիրս Մաթթոսեան :
Յետոյ ի դիրս այն Մուրթեան,
որ Ծրանկաց ասեն դայս բան :
Ապա ի դիրս Աւետարան,
Եւ Քաղվածոյն Մատթէոսեան :
Ապա ի դիրս Սաղմոս Դաւթեան,
Ի Քաղվածոյն սուրբ Գրիգորեան :
Ապա ի գիրս այն Նսայեան,
Եւ Քաղվածոյն մեր Տաթեւեան :
Ապա ի գիրս Սողոմոնեան,
Եւ Քաղվածոյն Համեղարան :

Ապա ի գիրս Հատոր Ամռան,
յետ այնորիկ Հատոր Ձմռան :
Յաւուրց տօնից պատշաճական,
այսպէս ի կարգս են յատկական :
Նախ եւ յառաջ մուսէվէտայն,
ձեռամբ իմով դայս գրեցան :
Եւ Համառոտ դամենեոսեան,
Հակիրճ բանիւք չարադրեցան :
Եւ քարոզներն որ աստ եղան,
Եթանասուտն վեց յաւելեան :
Յետոյ տուի որ գրեցան,
այս մատենիս կարդաւ որ կան :
Եւ վասն իմոյս քարոզութեան,
դիպօղ ժամու ուրանօր կան :
Ջայս ստացայ վասն վայելման,
որ է աղին յոյժ պատուական :
Իսկ դէնի իմոյս մահուան,
վարդապետաց լինի արժան :
Էր դայս Հայոց Թիւ Արամեան,
Հաղար Հարիւր Ժառանգորդեան,
Եւ ի յինն ամ յաւելորդեան,
յուլիս ամսոյ Հնկեռասան :
Արդ աղաչեմ մաղթողական,
որք պատահիք այս բուրաստան,
Եւ Թէ Հաճիք Հուսեանական,
յաղափարէք այս պանծարան,
յետոյ առնէք զիս զանարժան,
յիշել առ Տէրըն դրական,
յորժամ փառօք զա Հայրական,
Ի միւս անդամ իւր յայտտուն,
զի յասեացէ յաջակողմեան,
յսկ զյուրն երանական,
այց առնելով առնէ արժան,
Եւ Հանդուսցէ յարքայութեան :

Նոյնպէս եւ դիս նօտարս յետեան,
Մինաս Երէցս Թշվառական,
զձեզ պաշատեմ աղերսական,
ասել վասն մեր ըղհայր մեղան :

2.— Էջ 294.—

Տեառն Երեմիայ վարդապետի,
դարձեալ գայն եւս շարադրի,
յաղագս եւ գայն Բարդգրքի,
առ յիշատակ յաղագայի :

Եփրեմ ռարբիս կարի ծեր եմ,
բայց զուճս անկեալ առ Տէր Հայցեմ,

աղիոգորմ զայս պաղատեմ,
 Թերեւս շնորհէ զոր ինչ խնդրեմ:
 Գուցէ արդեօք յոգի առնեմ,
 ոտանաւոր չինել կարեմ,
 զի կրկնակի շարադրեմ,
 վարդապետացդ ծանուցանեմ:
 Քանզի մարմնովս միշտ տրկար եմ,
 մլտօքս դատարկ եւ ունայն եմ,
 բիւր քանքարաց պարտական եմ,
 միայն մայր Տեառն յուսացեալ եմ:
 Զի հաւատովս քրիստոնեայ եմ,
 ամբիժ արեամբ Տեառն զընեալ եմ,
 այժմուս ես ձեզ յոժ աղայեմ,
 հող եւ մոխիր ոտից ձեր եմ.
 զերեսս վերայ զետնին զընեմ,
 որ դուք կոխէք, խիտտ արժան եմ,
 Քանզի յառաջն ցանկ եղեալ եմ,
 եօթնասուն թուով զըրեալ եմ,
 վեցեակ այլ եւս կարգն դասեալ եմ,
 յետոյ չորս այլ նոր եղեալ եմ,
 ութսուն թուով վերջն ամեալ եմ:
 Այժմուս ես զայս յառաջ ասեմ,
 եւ սերելեացդ ծանուցանեմ,
 եւ հրաւիրեալ ձեզ յորդորեմ,
 յապագայիցն զգուշ առնեմ:
 Դիպող ժամուս որ տեսանէք,
 եւ զայս զըրբիս թէ հաւանէք,
 եւ զգաղափարն որ զերկ տայցէք,
 ի սկիզբն զըրբիս յառաջ արկէք:
 Ութսուն թուով յաւարտ ամէք,
 եւ յիշատակն ապա զըրէք.
 զիս եերունիս առ Տէր յիշէք,
 զՀայր մեր յերկինս յօժար ատէք,
 իսկ դուք զմեզ Տեառն յարգեցէք,
 եւ մի Ծրարեալ Թաղուցանէք,
 ապա յայժմա՛մ դուք վայելէք,
 Թէ դէպ ժամուս դժարողն ասէք,
 Ժողովրդեան զհոգիսն չահէք,
 եւ զՏէրն յերկինս փառաւորէք,

դատաստանին զՏեառնէն լրտէք,
 զարքայութիւնն այն ժառանգէք:

Զեռջիս փրտեալ ի հող դառնայ,
 զիրըս զըրեալ անշնորհ մընայ,
 ով որ ասէ ըզհայր մեղայ,
 Տէրն ողորմի ինձ եւ նորայ:

3. — Ի՞նչ 344. —

Քարոզգիրքս այս որ գրեցին,
 է վասն Եփրեմ վարդապետին,
 յետրէնէն առաջնորդին,
 ի վայելումն իւրում անձին,
 հազար հարիւր քառսուն թուին,
 եւ յաւելեալ իննեակ ամին:

4. — Ի՞նչ 367. — Իսկ արդ յետ այսմ
 րանի եւ զրի, զայս յայտ առնեմ հարցդ
 սրբազանից, եւ եղբարցդ մաքրագունից, զի
 ի մէջ այս ժողովածու Քարոզգիրքիս, ի Սաղ-
 մոսի Քաղվածուին, որ Սուրբն Գրիգոր Տա-
 թեւացին է չինեալ եւ սահմանեալ, տասն
 համարօտ քարոզներ գրեցաք, եւ որպէս որ
 ցանկն յայտ կառնէ, ի երեսուն եւ չորս
 զվնէն մինչեւ ի ԽԳ զլուսն եւ համարն:
 Իսկ նարդենիս, ընդդէմ եւ համեմատ զայս
 Ժ համարօտ քարոզիս, գրեցաք ի Սաղմոսի
 Մեկնիչացն Վարդանայ Վարդապետէն եւ ի
 Ներսէսի Լամբրոնացոյ: Իսկ որք կամեցին
 զայս Ժ քարոզներս դասիւ ասելոյ, զի ա-
 հա զայս Ժ կերպիւ մեկնիչաց սահմանեալ
 եւ գրեցեալ բանքս յառաջագոյն տեսանեն,
 եւ յարմարեալ ի միասին զիւրեանց դասն եւ
 քարոզն ասացեն ըստ կարգին և ըստ սահ-
 մանի: Զի եթէ ծայրագոյն զաւագան առ-
 եալ լինին, ըստյազգոյն եւ ճմարիտ: Զոր
 եւ ինքն Տէրն մեր Յ. Ք. դաս ասացող
 վարդապետացն տացէ ըզքնորհս Առտու-
 ծոյ եւ զպարգեւս Հոգւոյն Սրբոյ, որ է
 օրհնեալ անդաւ. յաւիտեանս յաւիտենից,
 Ամէն:

1460

Շ Ա Բ Ա Կ Ա Ն.— 13

Հիգամ

ՌԵԱ=1602

ՆԿԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 15×10×5.5: էջք 760: Հան-
դամանք լաւ. լուսանցքներուն մէկ մասը ցե-
ցահար, Թուղթ հասարակ, Գրիչ, նկարիչ
և նուիրատու՝ Սարյիս ՔՀն. Խիղանցի:
Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը
և նախատառերը կարմիր, մնացեալը սև
մեյանով, միասիւն, 23 տող, Բոլորդիր:
Համառօտագրութիւնք և խազաւորում առ-
վորական: Ծաղկող Կիրակոս ՔՀն. խիղան-
ցի: Գունաւոր զարդադիր, լուսանցազարդ,
լուսանցանկար, դիւխալարդ, էջ 29, 32, 64,
86, 120, 702, եւայլն: խորանդարդ իւր
սարօք, էջ 11, 279, 377, 485: Նկարք, էջ
10, 278, 376, 484: Կաշեկաղճ տախտակեայ
դրոշմազարդ, կոնակը ճեղքուած: Պահպա-
նակ մաղաղաթեայ սկիզբը և վերջը եր-

կուակաւ թերթ, փոքր երկաթադիր, մասն
Աւետարանի:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-4, մաղաղաթեայ պահպանակ:

էջ 5-9, պատարկ:

էջ 11.— Երգեցէք որդիք Սիովնի երդ
նոր...:

էջ 29.— Կամովն Աստուածայայտմու-
թեան ձրազայտցին. Արեւմտաքիւմ.— Ու-
րախացի Սրբուհի...:

էջ 32.— Կամովն Աստուածայայտմու-
թեան առաջի աւումը.— խորհուրդ մեծ և
սքանչելի...:

էջ 64.— Մեծաքաւ(ս)ցեւ Յայուքեան
Տեսուն մերայ Յիսուսի Քրիստոսի:

էջ 86.— Կամովն Դաւթի և Յակոբ-

8.— Յովակիմ և Աննա,

Թ. 1460, էջ 10-11

բու.— Յաղթող զրտաւ յաւրհնարանս երա-
նէլին Դաւիթ...:

Էջ 118.— Շարակամ Սրբոյն Սարգսի
Զարապարիմ.— Ամենասուրբ Երրորդու-
թեանն ընտրեալ ծառայ...:

Էջ 120.— Երգ Բուն Բարեկեանդսմին
առաջի կիրակէի ազօւեացից, Տեառն Ներ-
սէսի ասացեալ.— Բանն որ ընդ Հաւր յէ-
ութեան...:

Էջ 279.— Կանովն Սր. Զատկին.
Աւրեմութիւն.— Այսաւր յարեաւ ի մեռե-
լոց...:

Էջ 377.— Կանովն Պեմոտակոտէին.
Աւրեմութիւն.— Առաքելոյ աղաւնոյ...:

Էջ 407.— Ամսիմֆ Սր. Աստուածած-
նին, ասացեալ ի կիրակոս Վարդապետէ Եր-
զրմկեցոյ.— Արեւելք դերարբիին...:

Էջ 485.— Ի Վերայ Վիմի Հաւատոյ չի-
նեցեր լողոտ սուրբ զեկեղեցի...:

Էջ 702.— Աւրեմութեմեր Յարաւքեան
Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի.— Եր-
դեացուք երգ նոր...:

Էջ 750.— Արեւադարի Երդերու Յոր-

դորակներ.— Յարեւելից յարեմոտս ման-
կունք Սիոֆի...:

Էջ 751.— Ի քէն աղերսիւ Հայցեմք
Սր. Աստուածածին...:

Էջ 752-756, դատարկ:

Էջ 757-760, մաղաղաթեայ պաշտա-
նակ:

Յիշատակարան Գրչի.—

Էջ 741.—

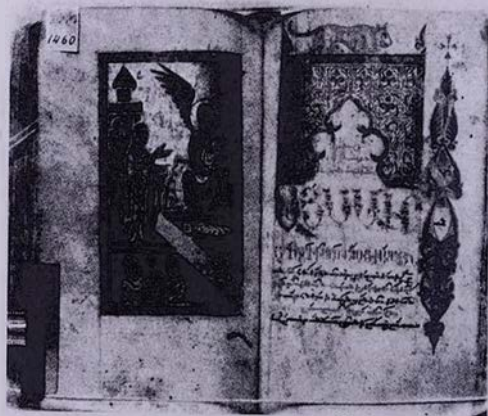
Փառք եռակի Աստուածութեանն,
Էւ միակի անճառ բնութեանն,
Երրորդութեանն անքննակտն,
Էւ միութեանն անդրնակտն:

...

Այս մատենիս աստուածարան,
դանադանեալ ականցս որ կան,
Էս մեղաւորս եւ անպիտան,
որ ցանկացող եղայ սորայն:

Զոր Էս չարեացքս աւթարան,
Էւ ի բարի դորժոց ունայն,
Կալիաքեցայ իբր եղջերայն,
յաղբերբս ջուրց անմահական:

Սարգիս անուն Հող Է անարժան,

9.— Յարութիւն Տեառն
Թ. 1460, էջ 278-279

ուռտ քանանայ եւ խարբալն,
 դրձադրեցի զսա զանաղան,
 ւ եղի ի դուռն Սուրբ Յարութեան:

Մարմնովս աշխատ դործիական,
 հուլովս յաւժար եւ ժրբական,
 բաղում ջանիւ աշխատական,
 կատարեցի զսա ի լրժան:

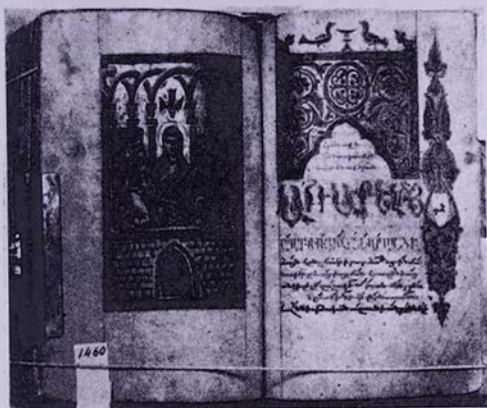
Որք հանդիպէք սրժա տեսեան,
 կսո՞մ վաշխէք յայս բուրաստան,
 յիշման առնէք ըզմեղ արժան,
 ըղձարդիս հողս եւ անպիտան:

Եւ դուք յիշիք առ Տէրըն Բան,
 յորժամ պայցէ ի դատաստան,
 լրոնէք ըղձայնն երանական,
 ղեկայք աւրհնեալք, Հաւրն իմ արժան:

Աղայեացուք զՀայրն զըթական,
 զերրորդութիւնըն միական,
 նրմա տացուք փառս անխափան,
 որ է աւրհնեալ միշտ յաւիտեան:

Եւ արդ զբեցաւ եւ ծաղկեցաւ եղա-
 նակաւոր տառս եւ աստուածաբան կտակս,
 եւ խրեկալի տուէր, եւ զանպան ծաղկա-

ւէտ բուրաստանս, եւ պըտղալի դըրախտս,
 եւ քաղցրաճաշակ հոգեղէն կերակուրս,
 որ կոչի Շարակնոց, ի լաւ եւ յընտիր աւ-
 րինակէ, որ է Խիկ կոչեցեալ, ձեռամբ յող-
 նէմեղ եւ անիմաստ զըլի, մեղաւոր Սարգը-
 սի, եւ եղի զսա ի դուռն Սբ. է խորանացս
 Սբ. Յարութեանն եւ Սբ. Աստուածածնին,
 Սբ. Յովանիսին, Սբ. Ստեփանոսին, եւ Սբ.
 Գրիգորին, Սբ. Սարգսի Ջաւրավարին եւ
 որդւոյ նորա Մարտիրոսին, յիշատակ րա-
 րի ինձ եւ ծնաւոյց իմոց, տէր Սարգիս
 վարպետին եւ Խանուժին, եւ իմ պատուա-
 կան եղբաւրն տէր Մարտիրոս վարպետին,
 եւ նորա որդոցն տէր Գրիգորիս վարպետին
 եւ Իգնատիոսին, եւ իմ կենակցին ըմուսի-
 նին, եւ իմ զաւակացն Յովանէս սարկաւա-
 դին, Կարապետին, Էտիլչահին, եւ Կիրա-
 կոսին, եւ զստերն իմոյ Հռիփսիմին, եւ
 քըւերցն իմոյ Հռիփսիմին եւ Եփրոսինին,
 եւ Աւիւփաշին, եւ քըւերորդոցն իմ տէր
 Խաչատուր վարպետին եւ Պարսամին, եւ
 (իմ) հոգեւոր մօրն իմ Աղարեկուն, եւ մեծ
 պապանցն իմ տէր Կարապետին եւ Նխշու-
 նին, տէր Վարդանին եւ Մանուկակին, եւ
 Հարսեներուն Ինսխփաշին եւ Ոսկէհատին,
 եւ իմ եղբօր Թոռանցն Սահակին եւ նորա-

րոյս կարապետին, եւ ամ. աղղականացն իմոց կենդանեացն եւ հանդուցելոցն ողորմեսցի Գա. Աստուածն մեր յիւր միասնգամ պայուստն, ամէն:

Եւ արդ եւ անիմաստս եւ անպիտանս ի դրչաց, աւտարացեալ եւ հեռացեալ յամ. դործոց բարեաց, Սարգիս սուտանուն քահանայ, որ անուամբ միայն եմ եւ գործով ոչ. Ես դրեցի զսա, եւ հոգեւոր որդին հմ եւ աշտկերտեալ տէր Կիրակոս ծաղկեց ի քաղաքիս որ կոչէ Հիդան. եւ եղի զսա յիշատակ ի դուռն Սր. ի տաճարացն, ի թրւականին Հայոց ՌԻՄԱ ամին, ի Հայրապետութեան տեսուն իջմարտնայ տէր Մեղէսէթի, եւ ի կաթողիկոսութեանն Ախթամարայ տէր Գրիգորիսի, եւ ի մերոյս պարտութեան Միւր Հասանին, եւ առաջիկային իւրոյ նախդ Խաչատուրին, զոր տէր Աստուածն ամենայնի փրկէ եւ ապատէ յամ. հրնարից եւ յորդայթից սատանայի դժահանայքս եւ զմանկունս Սր. Եկեղեցոյս մերոյ,

զտէր Մարտիրոս վարպետն եւ զորդին լուսէր Գրիգորիան, զտէր Խաչատուրն եւ լուսէր Վարդան, զտէր Միքայէլն եւ զտէր Յովանէսն, զտէր Մէլքսէթն եւ զտէր Աւտիսն, զտէր Գրիգորն եւ զտէր Յովանէսն, զտէր Ղազարն եւ զտէր Յովանէսն, զտէր Առաքելն, զտէր Սիմոն եւ զտէր Մկրտիչն, այլ եւ զիս զանարհեստ զրիչս զՍարգիս սուտանուն քահանայս, եւ զորդիքն իմ բոլոր Յովանէս սարկաւազն եւ զԿիրակոսն, այլ եւ զտանուտէրք քաղաքիս եւ զհամբերակ հոգեւոր եղբարքն մեր, զԽօջայ Ամիրն եւ զԽօջայ Ղարիպան, զԽօջայ Ամիրաղէն եւ զմահուսն Խաչատուրն, զտէր Կիրակոս աշակերտն իմ, որ աշխատեցաւ ի ծաղկել Շարակնոցիս, եւ ես անպիտան Սարգիս Բոլորիս զսա յիշատակ հոգոյ իմոյ ի դուռն Սր. Տաճարացս, ի վայելուածն հոգեւոր եղբարց եւ քահանայիցն մեր, ի փառս Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, որ է աւրհնեալ յաւիտ.

11. — Ս. Խաչ

Թ. 1460, էջ 484-485

1461

Ա.— ՕՐԷՆՔ ԵՒ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՐԱՍՅԵՑԻՈՑ.— 2

ՅԵՐԶՄ. Հ. ԽԳԱՅՑԻՈՍ ՎՐԴ.

Կ. ՊԱՂԻՍ

1799—1800

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 15×9×4: էջք 106+278+44:

Հանդամանք շատ լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրիչ եւ Ստացող՝ Պետրոս Վրդ. Աստուածատրեան, Կեսարացի: Գրութիւն ամբողջովին սեւ մելանով, միասին, 25 տող: Նոսր շեղադիր: Համառոտագրութիւնք առատ: Կաշեկաղմ խաւաքարտեայ դրոշմադարձ: Կնիք սեւագրով, փակադիր, Վ. Պետրոս Վարդապետ, 1232 [= 1783], էջ 1, 277:

Ա.— ՕՐԷՆՔ ԵՒ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԵՐԱՍՅԵՑԻՈՑ

էջ 1.— Դաւալաւ.—

Օրէնք եւ Սովորութիւնք Երբայեցոյ ի Պօղոսէ Վարդապետէ Մեդիկեանց առաջնորդէ. Համառոտեալ խոհականութեամբ խիկողայտի Հարատեանց, որ երբեմն ուարրի երբայեցի, եւ յետոյ ուղղափառ հրոմէական:

Թարգմանեալ յիտալացոց ի Հայրարաւ, աշխատութեամբ հօր Իզնատիոսի Վարդապետի, եւ աշակերտի տեառն Մ(ի)-խիթարայ Վարդապետի արբայ հայր կոչեցելոյ:

Յամի Տեառն 1780, իսկ ի թուին Հայոց ՌՄԹ:

Ի Կոստանդնուպոլիս ի պատրիարգաբանն Հայոց սկսաք օրինակել զսա ՌՄԹ [= 1799], եւ նոյնմ. 20ին, յօրինակէն կրկնակ զրեցելոյ, ի դրպարտան մահտեթի Արսէնին, 1783 եւ մայիսի ԻԼին:

էջ 3.— Յաղաւս ծննդեան Երբայեցոց.— Իբրեւ մերձեանն աւուրք երկանց

ծննդեան կնոջ երբայեցոց...:

էջ 97.— Յաղազս Հիւանդութեան, մահուան, Թաղման եւ կոծոյ երբ: Գլուխ ԻԹ.— Իբրեւ Հիւանդանայ երբայեցի ոմն ...:

Յիշատակարան Գրչի.— 1799

էջ 105.— Յաւարտ բանին ծանիք մտեւ ընթերցողք բանին, զայս փոքրիկ տետրակս զրեւով օրինակեցի ի թուին Հայոց ՌՄԹ, եւ աւարտեցի դեկտ. 18ին, ի պատրիարքարան Պօլսոյ, ի պատրիարքութեան տեառն Դանիէլի նորապսակ պատրիարքի, եւ արհիեպիսկոպոսի, իբր զրօսարան ինձ ունելով: Յընթեռնուել ձեր անմեղադիր առնելով զմեզ՝ յիշեալիք ի մաքուր մաղթանա ձեր Հանդերձ հոգեւոր եւ մարմնաւոր իմայնովք, որ եմ ի Կեսարիոյ Վանք դուղացի, ի զարմիցն Աստուածատրեան Պետրոս մեղապարտ վարդապետս. ի հրաժարեցուցանելն զիս խնամով, ի վէճելական դործոյս. յամի Տեառն 1799, եւ ի դեկտ. ԺԼին:

Բ.— ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.— 1

Ֆռանալ Գեորգիոս

էջ 1.— Տոանձի Գեորգիոսի մեծի Լօկօթէդի ի Կոստանդնուպոլիսն երբեմն Թաղաւորութեանն Հոռմայեցոց Ժամանակագրութիւն, սկսեալ ի Թաղաւորութենէն Բալթօլիոսացն մինչեւ ցառուին նոյնոյ Կոստանդնուպոլսոյ եւ զմախճան Հոռմայեցոց Թաղաւորութեանն:

Գիրք Առաջին. Գլուխ Ա: Յաղազս պատճառաց Բալթօլիոսաց Թաղաւորութեանն:

Պետութեան վերելակ Ալէքսիոս Անկե-

լոս Գոմնինոսն, որ կուրացոյց զեղրայրն իւր Իսաաքիոս Անկելոսն, եւ զՅազարուրութիւնն էառ...

Էջ 105.— Գրուիւ ԼԱ.— Եւ ի մայրիս ամսոյ յոյն ամին առաւ էջաթիւիոնն...

Էջ 110.— Վախճան Առաջնոյ Գրքոյն։
— Սորա օրինակն Սրբոյ Սաղիմայ յէջիւ սարկաւաղ տիրացոյ Սարգսի մօտն էր, եւ անտի առեալ զգրել ունէի ի ձեռքն իմոյ, վախճանեցաւ ինքն այսօր, որով եւ ի դէպ եղև յիշումն առնել այսքանն։

Յիշատակարան Գրչի.— 1800

Էջ 110.— Ի Թուին ՌՄԽԹին, եւ փետ. 3ին, ի Սամաթիա Սբ. Գէորգ Եկեղեցին, եւ Կեսարացի՝ Վանք գիւղէն, եւ Աստուածատրեանց զարմէն, Պոտախի որդի Պետրոս Վարդապետս, (աշակերտ տեառն Զաքարիա աղագաւոր պատրիարքի առ Քս. Հանդուցելոյ) իբր զբօսանա ինձ Համարելով՝ օրինակեցի, ի Թարգմանչի իսկ օրինակէն Հանգուցեալ տիրացու Մեղիքեղին, եւ զԵրեւել յընթանալս իմ, այսօր յայտ տեղիս մամանեալ, այսքանիկս իբր յիշատակարան զծաղրեցի։ Կոստանդնուպօլսոյ ի պատրիարկութեանն Դանիէլի սատուածարայ տրքեպիսկոպոսի։

Էջ 111.— Գիրք Երկրորդ. սկսեալ յետ մահուան Թուրքոյն Քիւր Մանուէլ Բալէօլոսի։

Յաղապս պետութեան Թապաւորութեանն Յօճաննու որդւոյ յորին։ Գրուիւ Ա.— Ի մամանակին ուրեմն վեց Հաղար ինն Հարիւր երեսուն եւ չորս Թուին, յամսոյն օրոտարի, էանց Թապաւորական պաւապանն եւ ամ. Թապաւորութեան իշխանութիւնն առ Յօճաննէս...

Էջ 188.— Գրուիւ Ի.— Եւ ի Հոկտեմբերի ամսոյ յոյնոյ Թուին, եւ ի Կարէն-ձայէ խաթուն էլէն զուստրն տեսպօղի քիւր Թոմային...

Էջ 189.— Վերջ Երկրորդի Գրքոյն եւ Թապաւորութեանն Յօճաննու Բալէօլոսի։

Յիշատակարան Գրչի.— 1800

Էջ 189.— Զօրինակող զբքոյս՝ Պետ-

րոս եւեթ Վարդապետս Կեսարացի յիշես-ջիք, զոր ի Սամաթիա իբր զբօսանա ինձ Համարելով սակաւ եւ սակաւ գրեալ օրինակեցի, եւ մանաւանդ տրտմազին սրտիւ, ըստ որում այսօր էր տարեգլուխն վախճանման սրբաղան պատրիարգ Հոգեպետն Հօրն իմոյ տեառն Զաքարիայ աղագաւոր արքեպիսկոպոսի։ Վառնորդ կարի սղալից սրտիւ կայի այսօր ի յայտ գրութիւնս, որոյ աղագաւոր յիշեցի, եւ է Թիւն Հայոց ՌՄԽԹ, եւ մարտի Բըն, յուրբարթիս յայսմ մէկ տարի յառաջ էր վախճանն, որ եւ ողջ լերուք։

Էջ 190.— Գիրք Երրորդ, Յաղապս Թապաւորութեանն Քիւր Քոնրատանտինոսի Բալէօլոսի եւ քաղաքի առմանն եւ ալոյց ոմանց, Գրուիւ Ա.— Ի յերրորդն յոյնմբերի ամսոյն, ի վեց Հաղար ինն Հարիւր յիսուն եւ եօթն Թուին, եկն ի Կոստանդնուպօլսոյն իսկ տեսպօղի քիւր Թոմային...

Էջ 270.— Գրուիւ Ժ.— Եւ արդ իբրեւ քաղաքն առաւ...

Էջ 277.— Վախճան Երրորդի Գրչոյն։

Յիշատակարան Գրչի.— 1800

Էջ 277.— Որպէս յառաջն յիշեալ եմ, եւ Կեսարացի Պետրոս Վարդապետս զայս զիրքս պատմութեան՝ սկսեալ ի ՌՄԽԹ Թուին Հայոց՝ ի յունվարի ԺԲրն, աւարտեցաք զօրինակէն ի մարտ ամսոյն ի Բին, իբր զբօսարան ինձ Համարելով զգրելն, ըստ որում էաք ի Սամաթիա Սբ. Գէորգ Եկեղեցին իբր քարոզիչ. եւ մանաւանդ այրեալ իսկ էր այս Եկեղեցի Ժէ ամաւ յառաջ, եւ ոսկի ունեւք, եւ ունեմք, ի սոյն միւրոցիս արքայական Հրամանաւ շինելոյն։ Աժ. ինքն քաղցր զթութեամբն արց յարարեալ սիրովեաց զամենեանս։

Գ.— ՕՍՄԱՆՆԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

(Համառոտ Քաղաքաբան)

Էջ 1.— Ի յամանեան տէրութեան (Տէր Յօճաննէս որդի տիրացու Գեւորդ զիտնաւոր վարձապետի յարարեալ մատենի) Պատմութեանն զայս մէկ մասն արտահանեալ Համառոտապէս զրեցի ուստ, Կեսար-

րացի Պետրոս Վարդապետս ՌՄԽԲ
[= 1800], եւ մարտի 28ին:

Կրկին յաւելուած բանի, եւ ճառս
պատմական այս բնութեանի, բացայայտակի
եղևայ առաջի իբր ցուցող իմն վճիտ հայելի:

Եւ այն ըստ Թուոյ անձանց հզօր թա-
ղաւորաց, եւ ի նոցունց առեալ քաղաքաց
եւ պաւառաց, եւ մեծամեծ վէղերաց՝ ար-
բայիցն յայնոցիկ հոգածու փոխանորդաց:

Առաջին— Սուլէւան Օսման Խան Ղա-
ղի, որդի էրզոզլուլի...

Էջ 28.— ԻԹ.— Սուլէւան Սէլիմ Եր-
րորդ, որդի սուլտան Մուստաֆային Եր-
րորդի. սա թաղաւորեաց ի Թուականի Հիճ-

րէթին 1203: Վէղերքն սորա՝ Եուսուֆ փա-
շա:

Էջ 29-44, դատարկ:

Ենտնագոյն յիշատակագրութիւն.—
1838

Էջ 28, ստորոտը, տարբեր գրչով.—
Յիշատակ է Երուսաղէմի միարան Անդրեա-
նուպոլսեցի նախկին մեծին Պօլսոյ Պօղոս
սրբազան արքեպիսկոպոսին ձեռնասուն ա-
շակերտ Զօրուցի Տէր Կարապետեան նուիրակ
հանգուցեալ Երեմիա շնորհազարդ
Վարդապետին, ի դուռն Սրբոց Յակոբեանց
մայր Աթոռոյն ամ. Հայոց, Թվին 1838,
սեպտ. 6:

1462

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Ր Ք.— 6

(ՅԸ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15×10×5-5: Թերթք 356:

Հանգամանք ոչ բաւարար. վնասուած ցե-
ցերէ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խո-
րադիրները եւ սկզբնատողերը կարմիր,
մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 17 տող:
Նոսրադէր: Համառօտագրութիւնք սովո-
րական գրեթէ: Կաշեկազմ տախտակեայ
ղրոյմազարդ: Դատարկ Թուղթք սկիզբը ե-
րեք թերթ: Ստացող՝ Պետրոս Կթղ. Բեր-
իացի (1717):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— Թղ. 1ա.— Նորին խոստովա-
նութիւն հաւատոյ, գոր պարտեալ է վառն
աւ. աւար, եւ ի ծամ վախճանին, յառաջ
քամ հաղորդելն աւ. Բրիտանի.— Հաւա-
տով խոստովանիմ եւ երկիր պագանեմ ամե-
նակատար սրտիւ ամենասուրբ Երրորդու-
թիւն...:

Բ.— Թղ. 2բ.— Խոստովանութիւն
հաւատոյ մինչեւ ի վերջին շունչն լինիս.—
Հաւատամ գՀայր անհասանելի...:

Գ.— Թղ. 3բ.— Առ Սր. Երրորդու-

թիւն.— Ուղ Համագոյ Սուրբ Երրորդութիւն
անբաժանելի...:

Դ.— Թղ. 5ա.— Ազօք՝ վարդան
Վարդապետի ասացելի ի Սր. Կոյնմ Մար-
իամ Աստուածածին.— Աստուածածին
մայր Բրիտանի. եւ ծնող միածնի Հօր...:

Ե.— Թղ. 6բ.— Ազօք՝ առ Աստուա-
ծածինն եւ առ ամենայն սուրբ.— Երկ-
նային դուռն եւ առադաստ անմահ արքա-
յին...:

Զ.— Թղ. 8ա.— Ազօք՝ առաջի Սր.
Խաչին Բրիտանի.— Տէր Յս. Քս. Նշանի
խաչի քո երկիր պագանեմ...:

Է.— Թղ. 8բ.— Եւագրեայ միայնա-
կեցի աղերս առ հրեշտակս եւ հրեշտակա-
պետս.— Անկանխ առաջի ամ. դասակցու-
թեանց...:

Ը.— Թղ. 10ա.— Ազօք՝ առ Սր.
Աստուածածինն, Մերտղ Վարդապետի ա-
սացելի.— Ամենասուրբ Կոյս Մարիամ
Աստուածածին...:

Թ.— Թղ. 11ա.— Ազօք՝ յորժամ ու-
րոգայք՝ ոմկամի ոգ. ասացելի Սր. Լու-

սաւարչին։ Աւրհնեալ է անբաւ մարդա-
տիրութիւնը քո...

Ժ. — Թղ. 12բ. — Ազօթ Մօվսէսի
Վերքաղի։ Աղահեմ զգեց Տէր, Թող ինձ
յոճեալ իմ, որպէս կամիմ...

ԺԱ. — Թղ. 14ա. — Սրբայն Գրիգորի
Նարեկացոյ ասացեալ ի խորաց սրտից խօսք
ընդ Աստուծոյ քախմանցուցիչ։ Ած. ու-
ղորմած բաղմազութ չորս աշակերտ...

ԺԲ. — Թղ. 16ա. — Ազօթ Սրբայն եղի-
րեմի, աղերս մաղթաճաց, խօսք ընդ Աս-
տուծոյ։ Ած. գթութեան...

ԺԳ. — Թղ. 20ա. — Ազօթ Սարգա-
ւաց վարդապետի ասացեալ ի գէմս ման-
կանց։ Առատ յամ. տուրս բարեաց...

ԺԴ. — Թղ. 21բ. — Ազօթ Յորին յՈր-
դի։ Ի լուսոյ ճշմարտէ համազոյակ լոյս

ԺԵ. — Թղ. 23բ. — Ազօթ Մերտալ
վարդապետի ասացեալ Գ. Ժամու առաւր, ընդդէմ դիւսաց զօրաւոր մաղթամբ։ Հո-
գի Աստուծոյ, Հոգի Տեառն մերոյ...

ԺԶ. — Թղ. 24բ. — Ներին ասացեալ
Ազ. ԺԱ. — Թապաւոր Հոգի ապաւէն ծարա-
ւելոց...

ԺԷ. — Թղ. 26ա. — Ներին ասացեալ
Ած. բարբար եւ բաղմազութ...

ԺԸ. — Թղ. 29բ. — Սարկաւաց վար-
դապետի Բամբ մաղթամաց, ասացեալ տա
Սուրբ Կոյսմ Մարիամ։ Ծնունդ երկրա-
ծին եւ ծնող դամ. ստեղծողի...

ԺԹ. — Թղ. 35բ. — Ներին ասացեալ
սո Որդի։ Հալոյ Տեառն մերոյ Յիսուսի
Բրիտանի...

Ի. — Թղ. 39ա. — Ներին յՈրդի։
Որդի եւ Բան Հօր, Ած. ճշմարիտ...

ԻԱ. — Թղ. 41բ. — Յոռնամու Քանա-
նայի Ազօթ ի դիմաց մեղուցելոց։ Տեա
Տէր զտառապանս իմ...

ԻԲ. — Թղ. 52բ. — Ազօթ խնդրուած
սրբայն Ամատասի Քանանային։ Տէր մի
մի սրտմտութեամբ քոյ յանդիմաներ դիս

բայ վարդապետի կրակացոյ բազմամեղի
ամսին շարագրեալ բան աղօթական, ըստ
է աւուրց շարաբու, գոր ի սրբաց բանից
առի, եւ է որ ի մէջ, եւ յաւառանցի աւ-
աւուր եռանման աղօթ։ Ներին Ազարայ ի
խորաց սրտից աղերս մաղթամաց, առ Միա-
ծին Բան Հօր։ Տէր Ած. իմ Ես. Գ. Որ-
դի Աստուծոյ կենդանեայ...

Թղ. 85ա. — Երկուշաբթի. — Ներին
Ազարայ ի խորաց սրտի վերստին մաղթամբ
բանից առ Որդին Աստուծոյ։ Դարձեալ
ձայն հառախանաց Հեծութեան թեղ մատու-
ցանեմ...

Թղ. 75բ. — Երեքշաբթի. — Ներին Ա-
զարայ ի խորաց սրտէ աղերս մաղթամաց
առ Ած. Հայր։ Բարբարեանեալ Ած. Երկ-
նաւոր...

Թղ. 83ա. — Զորեքշաբթի. — Ներին
Ազարայ ի խորաց սրտէ աղերս պաղատա-
մաց առ Որդին Աստուծոյ։ Գ. Ած. անուն
աշակուր անբաւ մեծութեան...

Թղ. 90բ. — Հինգշաբթի. — Ներին Ա-
զարայ ի խորաց սրտէ բամ աղերսմաց առ
Հոգին Աստուծոյ։ Ած. ամենակալ, բա-
րբար եւ մարդասէր...

Թղ. 98բ. — Ուրբաթ. — Ներին Ազ-
բայ ի խորաց սրտէ աղերս պաղատամաց
բանից առ Որդին Աստուծոյ։ Ած. բարձր-
եալ անքննի մեծութիւն...

Թղ. 108բ. — Շաբաթ. — Ներին Ազ-
բայ աղերս մաղթամաց վերստին խօսք առ
Որդին Աստուծոյ։ Արարիչ տարաճոց
Թապաւոր երկնաւոր... Եւ պարզեւեա զա-
նեղ մեծութիւնը, եւ զանթառամելի պր-
սակղ, յաշակուր յաւուրն յետնումն հա-
տուցմանն, ամենափորձ ընտրութեանն,
յորոց մի՛ կղէց եղկելի վարդապետս Ակոր
տարբարմին, այլ ընդ մշակացն վերջոց եւ
եւ զ(ի)տից սարգիւս ողորմութեան քո,
հանդերձ ծնողօք եւ եղբարթ եւ ամ. գար-
միք։ Նաեւ զմեզ յիշողք ի Գ. Ես. Ի Տէր
մեր, որ է աւրհնեալ եւ զովեալ եւ փառա-
ւորեալ եւ երկրպապեալ հանդերձ Հարր, եւ
ամենատուր Հոգուովն, այժմ եւ միշտ եւ
յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն։

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Բ Ք. — 1

Յակոբ Վրդ. Կրակացի

ԻԳ. — Թղ. 58ա. — Կրակի. — Յակո-

ԻԴ. — Թղ. 125ա. — Ազօթ Սրբայն

Բարսեղի.— Աւրհնեմք զքեզ Տէր, երկայնամիտ, անոխակալ... :

Ին.— Թղ. 125ր.— Ազօքք Սրբայն Եփրեմի.— Տէր Ես. Քս. մի՛ մտաներ ի պատաստան ընդ ծառայի թուա... :

ԻԶ.— Թղ. 128ր.— Ազօքք Սրբայն Մեղրապալ.— Ոչ որ անեղզ ես եւ անստեղծ... :

Իէ.— Թղ. 133ա.— Գ.— Վերջստինն յաւելուած կրկին հեծուքեան մարմն Հսկեղի... : Տէր իմ Տէր, տուի՛չ պարգեւաց... :

Թղ. 139ր.— Է.— Վերջստինն յաւելուած... : Եւ զի մի զփրկութեան վստահութիւն իսպառ կտրեցից... :

Մանօք.— Յաջորդաբար կան նարեկի Ը-ԺԱ, ԺԵ, ԻԴ, ԻԵ, ԻԷ-ԻԹ, ԼԱ-ԼԳ, ԽԱ-ԽԳ, ԽԵ, Ծ, ԾԳ, ԾԵ, Կ, ԿԵ, ԿԶ, ՀԱ-ՀԳ, ՀԶ, ԿԹ, Զ-ԶԳ, ԶԵ, Ղ, ՂԴ Եւ ՂԵ զլուխնէրք :

ԻԸ.— Թղ. 293ր.— Երիցս Երանեալ Երջանիկ րարունպետին եւ քաջ Հոստոբին, մեծին Գէորգայ Վարդապետի եզրեկացոյ ի մի վարչ հաւաքեալ զմրատ Սր. Մկրտումբեան, զոր համառօտ գրեալ է ի Մաշտոցին ճշմարիտ խորագրան... :

ԻԹ.— Թղ. 302ա.— Երիցս երանեալ տիեզերալուր Վարդապետի Գեորգայ ա-

րարեալ խրատ վասն Պսակի: Հարցումն քէ զինչ է Պսակն :

Լ.— Թղ. 308ր.— Բամբ Գովեստից Բղթի յառաջ գրելոյ :

ԼԱ.— Թղ. 323ր.— Նախերգան Վարդապետաց :

Թղ. 330ր.— Յորդորակ Բարագին :

ԼԲ.— Թղ. 350ա.—

Այդիս Հայոց Թվականին,
կրկին քառեակ երկ հարկերին,
ՀԲ [==ԹՅանասուն երկու] ամիս [=1623]
յրեցաւ զանձա աստուածային :
Աւետարան խորհրդով լին,
յլուխք չորրորդ զոր կարգեցին,
սուրբ առաքնալէն անկղ Բանին,
բոս Սուրբ Հոգոյն քաղցր հրամանին :

Այս մեկնութիւն ժ խորանին,
համաձայնից սուրբ քարոզին,
չորրորդ յլուխ համակարգին,
բոս Եւսերեայ մեծ պատմագրին :

Փառք յաւիտեանս ամէն :

Թղ. 355-356, դատարկ :

Մամբ յիշատակագրութիւն Ստացողի
— 1717

Թղ. 347ր, նոտրադիր անհարթ, տարրեր զբլէ.— Ի վայելումն Բերեացի որ է Հէլէպցի Պետրոս Կաթողիկոսին, ի ՌձԿՁ ին, ի վանքն Աղարատու :

1463

Ա.— Պ Ա Ր Զ Ա Տ Ո Մ Ա Ր.— 1

(Ա. Տպագրութիւն)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15×10×5 : Թերթք 59 + էջք 290 :
Կանկկալմ տախտակեայ զրոշմադարդ :
Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիզբը եւ վերջը
երկուական թերթ, մասն երկաթադիր Աւե-
տարանի :

Թղ. 1-59, տպագիր :

Թղ. 1ա, դատարկ :

Թղ. 1ր.— Աղիւսակ ժԲ. Կենդանա-
կերպից :

Թղ. 2ա.— Տոււար.— Իմն իարիւր ու
վաքառն ու մէկն, գիրն մուն է, եւ տամու-
տէրն ի վերեւն Կարինն է, եւ այլն կարգաւ
երթայ : Դարձեալ բառալիք Պարգաստմա-
րիս : Յարժամ գիրն Գեմ լինի, զու գրիւրն
բանեցայ ի մանեմքին տարին, յարժամ փի-
րն լինի, գիրն բանեցայ, յարժամ ի մար-

տըն մտանես, եւ այլմ կարգաւ երթայ. — Ա. Լաւթեբերդակն չորս: Յունվար եռունն — ումէկ աւր է: Հինկչարթի մտանէ...

Ծանօթ. — Պարզատուժարը լման չէ կը դտնուի մինչեւ եւ պրակին վերջը, որ է թերթ 40: Թղ. 41 կը սկսի Ուրբաթագիրքէ:

Բ. — ՈՒՐԱՅԱԳԻՐԻՔ (Մատնեկի)

Թղ. 41ա. — Պրակ Դ. — Կարիաճաւ. — Աղաւթ սրբոյն Կարիաճաւի, գոր առացեալ է վասն քիւտաց եւ կախարդաց եւ աղամուլ լաւաց. — Ես Կարիաճաւ ծառայ Յի. Գի. Անտիոքացի, աղլաւ Հելենացի, առն Հեթա- նոսի որդի, անուն Հաւր իմոյ ճղեմիայ, եւ մաւր իմոյ Կղաղիայ...

Թղ. 51-52ի միջեւ կը պակսի երկու թերթ:

Թղ. 58ա. — Զար ահին. — Գիր չար Ակին. — Գայր պետն Որդանան, եւ բերէր ծառ մի դեղեցիկ եւ պատուական...

Թղ. 58բ. — Ակզբաւորութիւնք պրա- կաց:

Թղ. 59ա. — Կնիւք տպարանի:

Թղ. 59բ. — Մանրութ, անհարթ գրե- րով:

էջ 1-200: Հանգամանք յոյժ անբաւարար. խոնաւութենէ եւ ցեցերէ վնասուած: Թուղթ բամպակեայ, Գրութիւն՝ քնարան- ները եւ սկզբնատառերը կարմիր, մնացեալը սեւ մեկանով, միասին, 23-30 տող: Նոտրագիր մանր: Համառոտագրութիւնք չափազանց առատ:

Գ. — էջ 1. — Լուծմունք. — Սկիզբ թերթի:

ԼՈՒՍՄՈՒՆՔ ԱՏՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆՑ — 6

Գր. Տաքեացի

Դ. — էջ 77. — Եռամեծի Յոնամնու Հայոց փիլիսոփայի եւ վարդապետի ի հռաւմունքի համառատ վերծանութեամ Ստա- լագոթեանցմ Արիստոտէլի ի Գրիգորէ աշակերտէ. — Ստորագրութիւնք վասն այն կո- չին, զի տասնեքինն ամենայն սեռական- պոյն սեռք են, եւ ի վերայ տեսակաց ստո- րողին... — Հմմտ. Թիւ 791, Գ. Հատոր, էջ 242:

1464

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

Ամիրտուլա վամֆ

Ժէ-ԺԼ Դար

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւալ 15×10×6.5: Էջք Դ+752: Հան- դամանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրիչ՝ Աբ- րահամ Գալի, ճեռողի եւ աշակերտ Ստա- ցողին: Գրութիւն՝ խորագրերը եւ գլխա- տառերը կարմիր, մնացեալը սեւ մեկանով, միասին, 23 տող: Բոլորգիր: Համառոտա- գրութիւնք չափազանց առատ: Գունաւոր դարդազիր եւ լուսանցազարդ իւրաքանչիւր գլխի սկիզբը, հանդերձ գլխազարդով, էջ 3, 27, 193, 608: Կաշիկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ: Ստացող՝ Գրիգոր Վրդ. որ- դի Աւետիքի եւ Զուհարի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

էջ Ա-Բ, դատարկ:

էջ Գ, նոտրագիր անհարթ. — Վասն մասնաւոր իշխանութիւն տալոյ աշակեր- տաց:

էջ 1-2, դատարկ:

Ա. — էջ 3. — Աբ. Հօրմ մերոյ Տեառն Ներսիսի Հայրապետին արարեալ մեկնու- քիւն վասն տառն խորագրաց Սրբոյ Անտու- րանիմ Տեառն. — Մատենաք աստուածա- յինք եւ հոգեբուն վարդապետութիւնք ի- մաստից...

Բ. — էջ 27. — ՏՅ. Ներսիսի Հայրա-

պետի արարեալ մեկնութիւն վառն իմն եւ րսմութեանց. — Եւ տեսեալ Յիսուսի զգոյութեան ընդ իւր լեռանն . . .

Գ. — Էջ 68. — Տեսիլ Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին, յորժամ ել ի վերապէն, ի վաղարշապատ քաղաքի, գիշումն Բանին Աստուծոյ. — Արդ եկալք պատմեցից ձեզ, եղբարք, դայտնի սէր արարչին առ ձեզ, որ ինձ երեւցաւ ահաւորութիւն տեսեալն, աստուածութիւնն խոնարհեալ առ սուրբ վկայքս իւր, եւ սոցա զանճամբմտն յարճութիւն՝ յանպատում վերացեալ յանպակասութիւնն արքայութեանն երկնից, Արդ զլինելոցս ընդ ձեզ կենսաբեր տրւեալութեանն շնորհելոյ, եւ երեւեալ ինձ տեսիլ անպատում սքանչելի աստուածակերպ, զորոյ փոքր ի շատէ առի զհանգամանն . . . արկանելի զձեզ ի ըրոյս խրատու հանճարապետութեան աստուածային վարդապետութեան . . . եւ սոսալն ցոլեալ յառաջ եկեալ յուսոյն եւ զօրքն ընդ նմին . . . Իսկ խաչն յուսաւոր ի նմա, ինքն մեծ քահանայապետութիւնն է, ի մէջ ժողովրդոց, օրինակ Քրիստոսի պատկերին մարմնացելոյ քահանայապետութեան օծութեան Աստուածորդոյն, եւ տեղին այն լիցի տաճար Աստուծոյ, եւ տուն ազօթից խնդրածոց ամ. հաստացելոց, եւ աթոռ քահանայապետութեան . . . Այլ առաջին խաչն որ ցուցաւ ձեզ ունի զպարծանս քահանայապետութեան պատուին՝ պանծացեալ ի խաչն Քրիստոսի . . . Եւ յուսոյն քահանայիցն լինին զայլք, եւ հանեն ճապարկն արեան ի պառանցն . . . Եւ զայս ասացեալ շարժումն եղեալ, եւ ընդ տոստօտանալն ծածկեցաւ տեսիլն. — Հմմտ. Այսթանդեղոս, Վենետիկ, 1930, էջ 545-562:

Դ. — Էջ 82. — Տեսիլ Սահակայ Պարյեւի Հայոց Հայրապետի. — Արդ ունկնդիր լերուք ինձ մտադիւրութեամբ ամենայն բազմութիւն ժողովրդոց . . . — Հմմտ. Ղ. Փարպեցի, Պատմութիւն, Վենետիկ, 1933, էջ 86:

Էջ 84. — Տեսիլ մարգարէութեան Սըրբոյ Սահակայ Պարյեւի Հայոց Հայրապետի, գործոն յԱյրարատ գաւառի ի վաղարշապատ քաղաքի, յորժամ նստէր ի սուրբ եկեղեցւոյն ի վերա բերին, մերձ առ քեզա-

մեր Աստուծոյ ի Սր. Կարօզիկէին: Արդ գրեցաւ գտնելիմ որ եմ բանի Հօր եւ Յիսուսի Աստուծոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, սեռաւան գրեալ ի քարտիսի. — Ա. — Եւ ահա յանկարծակի ընդաւ հաստատութիւն երկնից, ընդ որ ծաղկաց լոյս սաստիկ, եւ եւ լից զամենայն երեսս երկրի . . . — Հմմտ. Նոյն, էջ 89:

Էջ 91. — Մեկնութիւն Տեսիւն Սըրբոյ Սահակայ Պարյեւի, որ ասաց նմա եւրեւոյն Աստուծոյ, եւ մեկնեաց եւ յայտնի եղաց, ըստ իւրաքանչիւր գլխոյ, եւ ըստ միոյ միայ տանց, վառն կենաց մարդկան եւ վասն կառարածի աշխարհի: Արդ դիցաւ որպէս յառաջագոյն ասացի գաւազարդութիւն տեսեալս, որ եմ բանի Հօր եւ Քրիստոսի Աստուծոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ սեռաւան, եւ գեկնութիւն առնքեր. — Ա. — Զրանալ հաստատութեան երկնից զոր տեսանէիր, եւ տարածեալ լոյսն սաստիկ ընդ ամենայն երեսս երկրի . . . — Հմմտ. Նոյն, էջ 95:

Էջ 104. — . . . Եւ այսուհետեւ ոչ ոք իշխէր յաղագս այնպիսի բանից սակ ինչ ընդ Սրբոյն եւ կամ ճառել:

Կատարեցաւ Տեսիլ Սրբոյն Սահակայ: Տեսիւնն Գլխի իւր, եւ մեկնութիւնն իւր:

Բայց այլ խօսքն մեկնութիւն ոչ ունին, որ են բանք Հրեշտակի Աստուծոյ, եւ պատարիսանիք Սրբոյն Սահակայ, եւ են յայտնիք եւ առանց մեկնութեան, քանզի պարզաբանք են, եւ որ պարզաբանքն են՝ մեկնութիւն մի՛ խնդրէ: Արդ եթէ կամես զտեսիլք եւ զմեկնութիւնք ընդ միմեանս հասարակել, ամ. բանի զմեկնութիւնն զրտանես համարապարտ: Զօկիրքն ի տեսլեւնէդ արա, եւ այլուն ի մեկնութեանն զայբուն պտանես եւ զնոյն նշան. եւ պտանես ամ. բանի առնթիւք զմեկնութիւնն:

Ե. — Էջ 105. — Տեսիլ մեծ եւ փառաւորեալ Զօրավարին Գեորգեայ՝ վկային Քրիստոսի. գործոն ի յերիմն Այսմոյ. — Ամարածէք զաշտ մտաց ձերոց, եւ տեսէք նոր զսքանչելիս զոր եղեն յաւուրս մեր . . .

Զ. — Էջ 117. — Մեկնութիւն Տեսիւն Սր. Մարգարէին Նգեկիւղի, քարաբալ սըրբոյ հօրն մերոյ Նայեայ վարժապետի Հա-

յոց.— Մարգարէն էր յազգէ քահանայիցն . . . :

Ի.— Էջ 193.— Յոռամնու Որոտմնեցոյ ասացեալ.— Ով Տէր Ած. Իմ Յս. Քս. Բան Հօր եւ որդի կուսի, տուր ինձ անկատարեալ դիտարեալ քանից քոց Թարգմանութիւն . . . :

Էջ 300.— Յոռամնու Որոտմնեցոյ տիեզերայնոյ յարումնապետի արարեալ, ի բան Աւետարանին Յոռամնու որ ասէ. ի սկըզբամէ էր բանն, եւ բանն էր առ Առ. եւ Ած. էր Բանն . . . :

Ը.— Էջ 370.— Մեծ լաքումնապետին Յոռամնու Որոտմնեցոյ ասացեալ, ի բանն առաքելական որ ասէ. Հայեցալով ընդ առաքելուն եւ ընդ փռանալապետ խոստովանութեամբ մերոյ, ընդ Յս. որ հատարաբար է արարչին իւրոյ: Այլ մալ քան զքանզի հետեւեցում բանակամ քննութեանց, եւ ապա յետ այնքիկ ճեղմարկեցում ի մեկնութիւն բանին.— Մըտալարժ իմն հուրիւն . . . :

Թ.— Էջ 405.— Մեծ լաքումնապետին Յոռամնու Որոտմնեցոյ ասացեալ, ի բան առաքելուն որ ասէ. Մարգով եղիւ մեծ, եւ մտալով յարութիւն մեռելոց.— Առէ ոմն ի սրբազանիցն դասուց . . . :

Ժ.— Էջ 437.— Նաւմեծի եւ երիցս երջանիկ վարժապետին իմոյ Յովնաննու Որոտմնեցոյ ասացեալ, ի յարեմութիւն մարակերտ շինուածոյ տաճարին եւ գանկակտանն առաքելական տաճար վանիցն Ստաթէի, որ է գլուխ եւ աթոռ Սիւնեաց վիճակի, ի բանն որ ասէ. Տէր ի տաճար տուր իւրում, Տէր յերկինս յաթոռ իւրում.— Սկիզբն ամենայն գոյութեանց Ած. . . :

ԺԱ.— Էջ 519.— Նաւմեծի եւ երիցս երանեալ բազմեղանիկ եւ տիեզերայնոյ մեծ հոռտորի եւ անյաղք փիլիսոփայի Հայոց Մեծաց՝ Յովնաննու Որոտմնեցոյ արարեալ մեկնութիւն բանին որ ասէ մարգարէն. Ո ստեղծ առանձին գոյութիւն մեզա.— Ներգործական իմն անխափան բնութեալ են միտք, սակա մշտալարժ գոյոյն . . . :

ԺԲ.— Էջ 608.— Գրիգորի աշակերտի եռանմանն Յոռամնու Որոտմնեցոյ, ի բանն որ ասէ. Մնաւ ձեզ այսօր Փրկիչ որ է օծ-

եալ Տէր ի փաղափ.— Որ յարեմիւն էր օրինակին . . . :

ԺԳ.— Էջ 693.— Նախերգամ ասացումն:

Էջ 702.— Նախերգամ փառգի:

Էջ 707, նոտարգիր.— Այսքան են զբեանք անձին իմոյ Գրիգորի, դերեւանուն վարդապետի.

Մեծ Սարգիս Գիրք մի,
լաւ Տօնապատճառ մի,
մազաղաթեայ Երաննու Քաղուածոյ մի,

այս Առացուածոց Գիրքս,

Բ. պատմայ Նարեկացի,

Գեմեքցի մի պատմայ,

Յիսուս Որդի մի,

Քերականութեան տետր մի,

Պարզարանութիւն մի,

Պարտեզ մի Աղօթից,

Փոքր Աղօթից Գիրք մի,

Տօմարաց Գիրք մի,

Բաղամի Գիրք մի,

Մարիկ Զօրութեանց մի,

Էջ 708, դատարկ:

Էջ 709-752, տարբեր թուղթ, նոտարգիր:

Էջ 709-710, դատարկ:

ԺԴ.— Էջ 711.— Յազագս երկնային շարժմանն. մուտտ Յոռամնիսի նգնակեցոյ շարադրեալ յիմաստեաց բանից, ի խնդրոյ բարեպաշտ եւ գեղապարտ պտտանայն պալամ վաղքանակայ.— Արարչապարծն Ած. ի մաստութեամբ եւ զօրութեամբ արար զաշխարհս ամենայն . . . :

ԺԵ.— Էջ 735-6.— Վասն Բժն կենդանակերպիցն, եւ Բժն ազգաց, եւ Բժն անդամաց, տուած Ղ, ասացեալ ի Առաքելի:

Աշխարհս ունի ըզմեւ մարդոյ,

երկոտաժան անդամ մարմնոյ,

կենդանակերպս ըստ այս խորհրդոյ,

ի բաժանել վերա մարմնոյ . . . :

Էջ 748.— Անուանք քաղաքաց զորդերեաց Պողոս զթուղթս:

Էջ 752, դատարկ:

Մամր յիշատակագրութիւնք.—

1.— Էջ 116.— Զատացող գրոցս ըզ-

Գրիգոր Վարդապետն յիշեցէք ի Քս., եւ Ած. ողորմի ասացէք իւր Հօրն Աւետիքին եւ մօրն Զուհարին, եւ իւր ամ. արեան մերձաւորացն, եւ Ած. զձեզ յիշէ յիւր միւսանկամ դառուտն, ամէն:

Ներքեւը, լուսամբքին.

Խնդրեմ ի քէն ով սերելի, զի զԱրաւամ զծող սորին, մի մոռացիս զիս զգերի, այլ յիշեսցես ի յազօթի:

2.— Էջ 189, ստորոտը.— Այսչեմ ըզձեզ եղարբք, որք հանդիպէք ամա յիշեցէք զստացող տառիս գրիգոր տրուպ Վարդապետս, եւ զզծող սորա զԱրաւամ աչակերտրն իմ:

3.— Էջ 370, ստորին լուսանցքին.— Ով զսաք լուսերամից, որք հանդիպէք ամա յիշեցէք զստացող զրիս գրիգոր նուաստ Վարդապետս, եւ զզծողս զԱրաւամ քեռորդի նորին, եւ Ած. զձեզ յիշէ:

4.— Էջ 404.— Գրեցաւ գիրքս Ասացուածոց ի սուրբ եւ յաստուածարեակ ուխտսն Ամբրդուլ Վանից, ընդ Հովանեաւ Սր. Աստուածածնին եւ Սր. Յովանիսին, եւ Սրբոյն Ստեփաննոսի Նախավկային, ձեռամբ Աբրահամ անարժան եւ տրուպ զըպրիս, Աբդ ով ընթերցողք սուրբ տառիս յիշել զնուաստս ի Տէր աղայեմ, Նաև զվայելօղ սորա զուսուցելին իմ գրիգոր հեղահուգի վարդապետն որ ըստացաւ զսա յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ իւր ծնօղաց, եւ ի վայելումն իւր. յիշեցէք ի սուրբ յազօթս ձեր եւ խնդրեցէք զԹողութիւն մեղաց:

5.— Էջ 692, ստորոտը.— Զանբաժս ի բարեաց, եւ զուսայնս ի շնորհաց, զԱբրահամ մեռեալ Հոյի աղայեմ յիշել ի Տէր, եւ խոչորութեան եւ սխալանաց անմեղադիր լերուք. եւ զուք յիշեալ լիլէք ի միւսանկամ զառուտն Քրիստոսի ամէն:

1465

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

Կ. Պալիս

ՌՄԳ=1754

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15.5×10×3.5: Էջք 48+218+42+186: Հանգամանք անբաւարար. վնասուած ցեցերէ: Թուղթ հասարակ: Գրիչ եւ Ստացող՝ Սարգիս Աբդ. Կարնեցի: Գրութիւն սեւ մկանով, ի. բաց առեալ առաջին մասը: Նոտարգիր: Միասին, 24 տող, երբեմն նուազ, Համառոտագրութիւնք բաւական առատ: Կաշեկազմ տախտակեայ դժագրոյմ: Դատարկ թուղթք սկիզբը եւ վերջը երեքական թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— Էջ 1.— Արիտառնիլի Յազագս Առաքինութեամբ առ Աղէճամդր թագաւոր.— Գոովելի են զեղեցիկքն, եւ պարսաւելի զարշիւլքն...

Բ.— Էջ 21.— Գրիգորի Մագիստրոսի առ հեղզս յուսումն իմաստից.— Դամադր

տական զեղանամ...

Գ.— Էջ 26.— Նորիմ առ Ոռյմսմ.— Մրդուպ փանաք...

Դ.— Էջ 28.— Նորիմ Գրիգորի առ հեղզ աշակերտս յաւսումն, եւ հպարտս գալ.— Գանդիւն բախիւն...

Ե.— Էջ 31.— Նորիմ առ արդիս իւր գորամալ եւ ի պատերազմիմ հասամիդոյ ի չարաբատտ ծնորոնոյս...— Լուաք թէ եկն պապն պարզակ...

Զ.— Էջ 34.— Անցք ստուերի է փառք մարդոյ...

Էջ 41-48, զատարկ:

Վ Ա Ր Դ Ա Պ Ե Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ճ Շ Մ Ա Ր Տ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն.— 11

Պետրոս Վրդ. Թիֆլիզցի

Ը.— Էջ 1.— Վարդապետութիւն ճըշմարտութեան, որով իմաստնանալով մարդ

ճանաչել ղաղադրութիւն իւր՝ եղանի իմաստուն եւ զգաստ: Շարադրեցեալ ի Պետրոսէ վարդապետէ Թիֆլիզեցոյ: Յամի Տեսուն 1722, ի վէնետիկ:

Իսկ ետրապէս զաղապարեցեալ աշխատաբերութեամբ Սարգսի չնչին Աքեղայի Կարենեցոյ, ի վայելումն անպիտան անձինն:

Էջ 205.— Յանկ Գրոյոս:

Յիշատակաբառ Գրչի.— 1764

Էջ 207.— Արդ աւարտեցաւ ղեղեցկագոյն զրդուկս, որ կոչի վարդապետութիւն Ճշմարտութեան, ձեռամբ լոկ անուամբ ապարդիւն Սարգիս Արեղիս Կարենեցոյ, միաբանիս Սր. Ուստին Կուտուցայ Հրեշտակաբանկ անապատին: Որ՝ Հայցեմ ի բաւմնիտ ընթերցողացդ, զգծօղս սորին, ըզրանեալս ի մեղաց, յիշեցէ յաւէտ առ Տէրն յառաց, փրկել զխղճալիս ղժնդակ դիւաց, եւ Որդին Միածին՝ Կուտն մարմնացեալ, առնիցէ ապահով՝ եւ զձեզ ղերծուցեալ, ի թուարբրութեան Առջանագեան տու՝ միս ՌԻԳ, ի մարտի Ի, ի Կոստանդինուպոլիս:

Էջ 208.— Օրինակ չարադրութեան:

Էջ 217-218, դատարկ:

Ը.— Էջ 1ա.— Գիրք Ուսուցմանց, վասն բարոյք կեցեցաւվարիւյ, որ կոչի Գատուն: Թարգմանեցեալ ի լատին լեզուէ ի Հայկական բարբառ, ի Յակոբայ Դպրէ, Ճամձիդատէ կողեցելոյ Կոստանդինուպոլսեցոյ, ի թուին Հայոց 1172, Հոկտեմբերի ամսեանն Ա:

Էջ 1գ.— Բառ համառօտ ի քարգմտեւ չէ առ ողորմիտ ընթերցողդ.— Բազումք օտացան զանունն Գատունի...:

Էջ 7.— Առաջաբանութիւն շարադրողին.— Տեսանելով զբաղումս ի մարդկանէ ի շաղաքն բարի վարուց յոյժ մոլորեալ...:

Էջ 11.— Գիր ոտանաւոր, շարադրեցեալ ի Գատունէ, եւ բաժանեալ ի չորս մասսուն, որ է յաղագս ուսուցմանց բարեկեանցաղափարութեան: Մասն Առաջին.— Հոգի զուով Աստուածութիւն, որպէս ասէն գրոց պատմութիւն...:

Էջ 31.— Մասն Ձորորդ.— Ով ոք կամի Հանդարտութեամբ, կեալ ի մարմնի ուրախութեամբ...:

Էջ 41.— Լուծմունք գրկանս ի վերայ

բանից ոմանց:

Թ.— Էջ 1.— Յաղագս սոսկալի զարհուրման զոր ունելոցք են մեղաւորքն յաւուրքն վերջնոյ դատաստանին, ի տեսանել զբարկացեալ ղէմս Աստուծոյ բարկացելոյ դատաւորին.— Առաջեալն Պողոս Կորնթացւոց երկրորդն ասէ...:

Էջ 8.— Յաղագս աստկազունի քրննութեան զոր Ած. խոտադուենդ դատաւորն անէն զգործոց մերոց, եւ յաղագս պատկանանաց զոր ունելոց են մեղաւորքն ի տեսանելն իւրեանց յանցանքն առաջի բոլոր աշխարհի:

Էջ 19.— Յաղագս զարհուրելի վճռոյն յաւուրն դատաստանի:

Էջ 26.— Ժողովածու. երեմիայ Մարգարէն, ԼԱ. Գլ. 18 հա.— Դարաբեցոյ զանձն քոյ ի լալոյ...:

Ժ.— Էջ 27.— Սէր Աստուծոյ Գրգի մէջէն է. Յաղագս ամուսնաւորականի նախանձաւորութեան:

Էջ 29.— Յաղագս զողութեան, եւ սոկոսութեան:

Էջ 33.— Յաղագս մարդասպանութեան:

Էջ 34.— Զամենարարձ արժանապատուութենէ քահանային, եւ զպատուոյ եւ ղարգմանէ բոց նրմա պարտին:

Էջ 65.— Փարթամութիւնքն են ծանրութիւնք որք քարշեն պաշտձ մեծատունն ի ղժոխային տարտաբոսն:

Էջ 77.— Յաղագս Հարկաւորութեան զոր ունիմք ի յապաշխարութենէ, ուստի ոչ է պարտ յապաշխար:

Էջ 101.— Որքան զարելի իցէ մեղքն վաւաշտութեան...:

ԺԱ.— Էջ 109.— Յայտնութիւն յունվարի 2, թէ եօթներբեակն Ա, օրն շարաթ...:

ԺԲ.— Էջ 115.— Գիրք յաղագս ծննդեան Տեսուն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: Բանն մարմին եղեւ եւ բնակեցաւ ի մեզ:

Էջ 137-140, դատարկ:

ԺԳ.— Էջ 141.— Առաջին պատուիրան: Եւ եմ Տէր Ած. քո:

Էջ 182.— Ութերորդ պատուիրանն Մի Սուտ վկայի:

Էջ 186, դատարկ:

1466

Ա.— ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ.— 12

ՊԵՏՐՈՍ ՎՐԴ. ԹԻՖԼԻՉԵՑԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15×18×3.5: էջ 396: Պրակք թ+Դ+Դ: Հանդամանք լաւ: Թուղթ Հասարակ, Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնաւորները եւ վերաւորները կարմիր, մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 18, 20 տող: Նոտրագիր: Համառոտագրութիւնք բաւական առատ: Գունաւոր զարդագէթ իւրաքանչիւր գլուխի սկիզբը, առաջին մասին մէջ, ոչ նուրբ: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— էջ 1.— Գիրքը որ կոչի Վարդապետութիւն ձգտարտութեամբ, որով իմաստնայով մարդ ճանաչէ դժուրութիւնն իւր եւ եղանի իմաստուն եւ զգաստ: Շարադրեցեալ ի Պետրոսէ Վարդապետէ Թիֆլիզեցւոյ: Յամի Տեառն 1722, ի Վենետիկ:

էջ 21-22, մէկ թերթ ինկած:

էջ 200.— Վարսնան Գրքոյս յամի Տեառն 1744:

էջ 201.— Յամի Գրքոյս Վարդապետութիւն ձգտարտութեամբ:

Բ.— էջ 203.— Վառն Ողջումի, որպէս տաճ. Տէրն առ աշակերտսն իւր... Եւ արդ. դիտելի է...:

էջ 214.— Այսքան առ այս վասն ողջունի, հաւաքեալ ի յունեմնէ լոկ անուն Պետրոս Արեղայէ:

էջ 215-216, դատարկ:

ԿԵՐԱԿՈՒՐ ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ.— 4

Գ.— էջ 217.— Կերակուր Բահամալից, նախապատրաստան առ սեղան սրբաւորնի բեմին ածանցեալ ի լաթիակաւէ լեզուէ, յամի Տեառն 1677, ի Լէօպոլթ, ի փառս մեծապոյնս Աստուծոյ, եւ Երանուհւոյ Կուսին Մարիամայ:

Դ.— էջ 289.— Պատմութիւն վառն անկար Պատմութեան Գրիստոսի, եթէ աւտի է, եւ կամ ով աւաքեաց գեա Գրիստոսի — Յունանու Ոսկերեանի ասացեալ վասն պատմութեանն Տեառն...:

էջ 299-306, դատարկ:

Ե.— էջ 307.— Ողբ եւ տուգ վառն մեծի աւուր խաչելութեան Տեառն մերոյ Յի. Բի. որ տաճ. Ոգնեա Հոգեղ. Սուրբ.— Ով ամենաչքնաղ եւ զեղեցիկ Հարսդ Երկնաւոր փեսային...:

էջ 304-306, դատարկ:

1467

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 14

Աւրմիացի Գիւլ

ԹՃԺԸ=1669

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 16×10×4.5: էջ 774: Հանդամանք լաւ: Երանցները տեղեղ ծակուած ցեցերէ: Թուղթ Հասարակ, Գրիւն՝

Թովմայ Սրկ. որդի Աւետիս Քահանայի: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնաւորները եւ վերաւորները կարմիր, մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 23 տող: Բուրդիկը

նոտրակերպ: Համառոտագրութիւնք սովորական, կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ: Ստացող՝ Ներսէս ՔԱՆ. որդի Ստեփանոսի:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-4, դատարկ:

Էջ 5.— Երգեցէք որդիք Սիոնի երգ նոր...:

Էջ 223.— Կամովմ Յարութեամ Ղազարու.— Այսաւր դուով ի Բեթանիա...:

Էջ 277.— Այսաւր յարեալ ի մեռելոց ...:

Էջ 483.— Ի վերայ վիժի հաւատո...:

Էջ 593-4, տարբեր թուղթ.— Յորդանայի Ե.— Յարեւելից յարեւմտոս, մանկունք Սիողի...:

Էջ 609.— Կամովմ Հառաբարէմ ամբարտիքաց:

Էջ 762.— Յիշատակարամ Գրչի.— 1669

Փառք եռակի Աստուածութեանն, եւ միակի անճառ բնութեանն, Երրորդութեանն անջրնակական, եւ միութեանն անզրնակական:

Ջոր ես չարեացըս աւթարան, եւ ի բարեաց գործոցս ունայն, Թովմայ Հողո եւ անպիտան, կատարեցի նորին Հրաման:

Մարմնովս աշխատ գործիական, Հողւովս յաւթար եւ ժրքաջան, Բազում Զանիւ աշխատական, կատարեցի զսա ի լրման:

Ի Թվականիս Ռ (Հաղար) ամեան, ՃԺՁ Թիւ ընդ նման, աւարտեցաւ սա ի լրման:

Որք Հանդիպիք սմա տեսիւան, կամ վայելէք յայտ բուրաստան, իշխման առնէք ըզմեզ արժան, զԹովմայս Հողս եւ անպիտան:

Եւ դուք յիշիք առ Տէրըն Բան, յորժամ գայցէ ի դատաստան,

յուսէք ըզմայնն երանական, զեկայք աւրհնեալք Հաւրն իմ արժան:

Աղաչեցուք զՀայրն դրթական, զԵրրորդութիւնն միական, նրժա տացուք փառս անխափան, որ է աւրհնեալ միշտ յաւիտեան:

Եւ արդ գրեցաւ եղանակաւոր տառս, եւ յաստուածաբնակ տառս, Ե ինկալի տուփըս եւ զանազան ծաղկաւէտ բուրաստանս, եւ պլտղալի դրախտս, եւ քաղցրաճաշակ Հոգեղէն կերակուրս, որ կոչի Շարակեոց, ի լաւ եւ յընտրի աւրինակէ, որ է Խլիկ կոչեցեալ, ձեռամբ յուզնամեղ եւ անմաստ գրչի մեղաւոր թովմայ:

Շնորհիւ Տեսնն սկսաւ եւ ողորմութեամբ նորին կատարեցի, ի Թվականիս Հայոց ՌժԺԼ, ի գիւնալս որ կոչի Աւընդանց. ընդ Հովանեաւ Սրբոյն Պետրոսի եւ Պաղոսի, եւ Սր. Դէորդա Ջաւաղարին, ի դառն եւ ի նեղ ժամանակիս, յորում նեղիմք ի Հարկապահանջութենէ յանաւրինաց. քանզի եւս եւ քան զեւս սաստկանալունութիւն եւ նեղութիւն ի վերայ աշխարհիս, եւս առաւել ազգիս Հայոց, վասն ծովացեալ մեղաց:

Արդ որք Հանդիպիք սմա կարդալով կամ աւրինակելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղաթս ձեր, զանարժան զծողոս զԹովմայ սարկաւազն, եւ զծնաւոյնն իմ զտէր Աւետիս եւ զմայրն իմ զառիւհան, եւ զպապն տէր Վարդան, եւ զորդին իմ զԽաչիկ, եւ զԱրարամ, եւ զվարպետն իմ տէր Աւետիս, որ բազում աշխատանք քարչեցին Հետ ինձ, եւ ի Հանդերձելումն զերկնից արքայութեան պատրաստեցէ նոցա Հողոյն, ամէն:

Կը շարունակելու տարբեր գրով.

Դարձեալ Ած. ողորմի բարեմիտ եւ աստուածաբար տէր Նէրսէսին եւ կողակցոյն, Նաբընջին, եւ ծնողացն, Ստեփա (եւ որդոյն Յովանէսին եւ կողակցոյն Շաղղատին ամէն:) Նոսին եւ մաւրն Շայումին եւ Հաւրեղբաւրն տէր Յովանէսին եւ զաւակացն Յովանէսին եւ կողակցուն Գուլփաչին եւ Ստեփանոսին եւ դատերացն Հոգիփոխին եւ Գուհարին եւ Խալիմարին, որ ստացաւ զսայ յիշատակ իւրեանց եւ ծնաւալաց եւ ամ:

արեան մերձադրաց իւրեանց, ի վայելու-
մբն զաւակաց իւրեանց, զոր Ած. բարով
վայելել տացէ նոցա, եւ յետ նոցա որդոց
նոցա, կրկին անգամ Ած. ողորմի ասացէք
աստուածայեք եւ բարեմիտ տէր Նէքսէս

քահանային եւ իւր արեան մերձադրացն ա-
մէն: Եւ որ զԱծ. ողորմին ասէ Ած. իւրն ո-
ղորմեսցի յիւր միւսանգամ զալուստն ա-
մէն:

Էջ 771-774, դատարկ:

1468

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԳԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ)

Տիգրանակերտ

ԴԿԳ=1614

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 15.5x10.5x5.5: Էջ 794:

Հանգամանք լաւ. լուսանցքները թեթեւ-
որէն ծակուած ցեցերէ. նորոգութիւն կրած:
Թուղթ հասարակ, Գրիշ՝ Թովմաս: Գրու-
թիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողները եւ
զլխադիրները կարմիր, մնացեալը սեւ մե-
լանով, միասին, 19 տող, Նոտրադէր: Հա-
մառօտապրութիւնք բաւական առատ: Գու-
նաւոր վարդադիր, լուսանցազարդ եւ գըլ-
խազարդ, էջ 5: Կաշեկազմ տախտակեայ
դրոշմազարդ: Պահպանակ մազադաթեայ
սկիւրը եւ վերջը մէկմէկ թերթ յունարէն
փորատառ: Ննիք սեւագորշմ, «Պօղոս
Վարդապետ», էջ 7 լս.:

Ա.— ՅԱՂԱԳՍ ԳԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ.— 9

Դ. Թրակացի

Էջ 1-2, զրչափորձ եւլն:

Էջ 3-4, դատարկ:

Էջ 5.— Յաղագս Գերակամութեամբ.—
Գերականութիւն է Հրմտութիւն, որք ի
քերդողացն եւ ի շարադրաց բազում անգամ
ասացելոց, եւ մասունք են նորա վեց...:

Էջ 34.— Խմբարկումով բայից:

ՎԵՐԼՈՒԹԹ. ԳԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ.— 8

Ծառի Նշեցի

Բ.— Էջ 36.— Գերակամութեամբ վեր-
լուծ(ամ)ութիւն, բամ առ բամ, ձեռամբ կ-
տայեայ Խօսքով, ի ձեռնառութիւնէ Հո-
գոյն Հանդերձեալ Լմբ բուռն Հարկանել ա-
ռաջիկա իրողութեան...:

ՄԵԿԵՆՈՒԹԻՒՆ ԳԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ.— 8

Առաջիկ Եղս. Սիւնեաց

Գ.— Էջ 296-7.— Յաղագս Գերակա-
մութեամբ Խառնուած լուծումով արարեալ ի
տէր Առաքել Սիւնեաց Եղիսեպոսէ եւ
Վարդապետէ, ի յաշակերտէ իւրեանց զը-
րիգարի քաղաքաւորի եւ իմաստասէր
Խնտարի, ի յիմարայ մամնք բամասիրաց,
ի յորդարումն ուսումնասիրաց բամաւոր
արհեստից, մատրուակեայ բամաւոր մտաց
գտնագում Խմբարի մեկնութիւն Գերակա-
մութեամբ, պէտքէ յատկութեամբ պարզ-
եալ, վասն գիրարարի Խառնութեամբ զխոս-
թիւն բամիցս Գերակամիմ: Յաղագս մե-
խերգանի Գերակամութեամբ: Առաջիմ որ
տէր. Յաղագս Գերակամութեամբ.— Նախ
պարտ է գիտել զի ամ. խորագիր, որ է վե-
րագիրն, որ եւ ասի մակագիր, ցուցանէ
զասացող գրոյն...:

Դ.— Էջ 534.— Մասէսի Գերդաղի Յա-
ղագս Գերակամութեամբ.— Գերդաղ որ բա-
ղում մասունս գիտէ բանին, եւ ճանաչէ ըզ-
ղէմ խօսիցն...— Հմմտ. Թ. 1096, Դ.
Հատոր, էջ 143:

Էջ 599.— Դօթի փիլիսոփայի, Յա-
ղագս Խառնակ շաղաքացաց.— Հատարա-
կութիւն սոցա ըստ Բուց իմն ունի Նշանա-
կութիւն...:

Ե.— Էջ 668.— Լուծումով Յաղագս
Գերակամութեամբ.— Զքերականութեան ար-
ուեստս ասեն թէ բազումք են արարեալ,
բայց անուանի Հոմերոս եւ Իսիդորոս են ա-
րարեալ. յետ նոցա այլք բազումք են արար-

եալ անթիւ, զոր Հերոդիանոս որդի Ապո-
ղիար ի իւսն զամ. գրեալն ցրուեաց...

Զ. — էջ 704. — Վարդապետաց կարգն
դի վարդապետն վարուց պետ եւ ուսուցիչ
թարգմանի...

Է. — էջ 710. — Քաղաք եւ շինուող մո-
ցա. — Ամասիայ թաղաւոր զՄըսիս շինեց
...

Ը. — էջ 718. — Հրաման Գէորգա վար-
դապետի եւ ծառայարար կատարումն Յա-
կոբ աշակերտի Ղրիմեցւոյ — Զհրաման
Հարկի ըարունեոյ իմոյ...

էջ 747-750, դատարկ:

Թ. — էջ 761. — Քերականքի ը մասուն-
մըս բանին ի գործ ածել ի սմա հմտանիս,
ուսումնասէրս, ստուգագոյն. — Զի՞նչ ի
բան, Պի. Բան է Հետեւակ բառի...

Ժ. — էջ 787. — Մրկուդ փանաք, ծրգ-
եալ ծնեալ...

ԺԱ. — էջ 788. — Հեղզ եւ Հպարտ ա-
շակերտաց ցուցումն է. — Գանդիւն բա-
խիւն...

ԺԲ. — էջ 789. — Նորին տո որդիս իւր

դաւրանալ — Լուաք թէ եկ պսպն պաղակ
...

էջ 781, դատարկ:

էջ 792. — Ամիսք Հոռոմոց: Ամիսք
Հայոց:

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի. —
1614

1. — էջ 296

Ով իմաստունք խնդրողք բանի,
եւ փափաքողք այսմ արուեստի,
յորժամ կարդայք զբանն Հոգելի,
որ Քերականն սա անուանի:
Զոր սահմանեալ մեծին Դաւթի,
քաջ եւ անյողթ Հրոնետորի,
մեկնեալ բարունն այս Շասյի,
ի վարժումն զբոցս իմաստասիրի:
Արդ յիշեցէք սիրով սրտի,
զաւրինակողս այսմ տառի,
Թոյմաս որ եմ մեղօք ըզոգորմի:

2. — էջ 310. — Զմեղսամած ծրոգս յի-
շել աղաչեմ զՀանդիպողդ եւ Ած. զձեզ յի-
շէ յիւր արքայութիւնն, Ռեհմ. ամին
զընցաւ ի Տիւրանակերտս քաղաքիս:

1469

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԳՈՑ ԵՐԳՈՅՆ. — 12

ԳՐ. ՆԱՐԵԿԱՑԻ

Տեղի

1736

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւալ 15.5×10.5×1.5: էջք Զ+112:
Հանգամանք լաւ. լուսանջրները մի քիչ ցե-
ցակեր: Թուղթ հասարակ, Գրութիւն՝ խո-
րագիրները եւ սկզբնատուները կարմիր,
մնացեալը սեւ մելանով, միասիւն, 23 տող:
Նոտր շնորհքը: Համառօտագրութիւնք չա-
փաղանջ առատ: Կաշեկազմ տախտակեայ
զրոյմաղարդ, Դատարկ թուղթք վեբջը
չորս թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅԻՆԹԻՒՆ. —

էջ Ա-Զ, դատարկ, բացի մէկ փոքր
յիշատակագրութենէ:

էջ 1. — Մեկնութիւն Երգաց Երգայն
Առգմանի արքայի Իսրայէլի. զոր ասացեալ
է տեառն Գրիգորի ներանձնաւոր քահանա-
յի եւ Հոգելնոր վարդապետի...

էջ 112. — Գրեցաւ. 1736:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն. —
1802

էջ Զ, տաբուր զրչով. — Զստացող
յիւսս Աւետիս Արքեպիսկոպոսն, որ եւ սա
եղաւ յիշատակ ի զբաւտունն յերուսաղէմ
Սրբոց Յակոբեանց, վասն Հոգւոյ սորին, ա-
սկա յիշեալիք ի վայելիքն. ՌՄԾԱ, Նոյեմ.
Դին:

1470

Ա.— ՏՐԱՄԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ.— 6

ՍԻՄԵՈՆ ՎՐԳ. ԶՈՒՂԱՅԵՑԻ

Բ.— ՍԱՀՄԱՆՔ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ.— 13

ԴԱԻԹ ԱՆՅԱՂՔ

Ղարաթու եւ Պեհչասարայ

ՌՃԿԲ=1713

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 15.5x10x3.5: էջ 416: Հանդիմանք լաւ լուսանցքները թեթեւորէն ծակուած ցեցերէ: Թուղթ տոկուն: Գրուածքին՝ խորագիրները եւ սկզբնատառերը կարմիր, մնացեալը սև մելանով, միասին, 23 տող: Նոտրապիք: Համառոտագրութիւնը սովորականէն քիչ մը աւելի: Կարմրագիր զարդապիք եւ լուսանցազարդ իւրաքանչիւր գլուխի սկիզբը. հանդերձ գլխազարդով, էջ 1, 76: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ: Դատարկ թուղթ սկիզբը երկու թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱՐՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Ի սկզբան տրամաբանութեանս պարտ է փոքր ինչ սակ զհարցմանէն, զոր սահմանէ Արիստոտէլ այսպէս...:

էջ 76.— Յազաւ Ծարամանութեան, որ է Հատար Երկրորդ:

էջ 112.— Յազաւ Ծարաբանութեան, որ է Հատար Երրորդ:

ՅԻՂԱՏԱԿԱՐԱՑ ԳՐԻ.— 1713

էջ 215.— Փառք քեզ Ած. գոհանամ զբէն Տէր Ած. օրհնեալ եւ Տէր Ած. որ ողորմութեամբ քով շնորհեցեր աւարտ գրութիւն. նոյնպէս բարեբարութեամբ քով մի Հայիր անարժանութիւնս իմ, այլ արա ար-

ժանի վայելելոյ գերքս զայս, հանդերձ երկուդիւ քով, Ամէն:

Արդ դրեցաւ սա ի թուականումն մերոյս հայկազնոյ ՌՃԿԲ, փետրվարի ամսոյ ԻԲ, որ սկսեալ եղեւ յերկրէն Հոնաց ի Ղարաթու, եւ յանկեալ ի Պահչասարայն:

ՍԱՀՄԱՆՔ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

էջ 216.— Դաւթի եռաթիւի եւ ամյալք փիլիսոփայի, ընդդէմ չորից առաքելութեանց Պիեռնի իմաստակի, եւ սահման եւ տրամաւորութիւն իմաստաւորութեան: Ընդ այսպիսի համդերձ Աստուծով. Օգնեայ Հոգիտ Սուրբ.— Որք միանդամ իմաստասիրութեան տենչան բանից...:

էջ 379.— Ամենայն չար տանջելի...:

էջ 380.— Սահմանք Հրեշտակաց ըստ եկեղեցւոյ սահմանադրութեան:

էջ 381.— Դաւթի փիլիսոփայի Առածք Հիմք...:

էջ 392.— Մեկնութիւն Դաւթի փիլիսոփայի, որ ի կատարումն մերիմ տառի, որ վասն փորձանաց իմաստութեան առացեալ Տեառն Ներդէսի Հայաց Կաթողիկոսի, ի խնդրոյ ռւմին Ստեփաննոսի սիրողի իմաստութեան.— Զիւղիւր Հուլեոսական հաւատով եւ սիրով հայցողաց...:

էջ 414-416, զատարկ:

1471

ՄԱՇՏՈՑ (ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻԱՆ) .— 29

(ՅԷ. ԳԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ .—

Մասալ 15.5×10.5×2: էջ 174: Հան-
դամանք լաւ. լուսանցքները թեթեւակի ցե-
ցակեր: Թուղթ Հասարակ, Գրութիւն՝ խո-
րագիրները եւ գլխատառերը կարմիր, մը-
նացեալը սեւ մեկանով, միասին, 21 տող:
Բոլորգիր: Համառօտագրութիւնք սովորա-
կան: Կաշեկալմ տախտակեայ դրոշմա-
լարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ .—

էջ 1-3, զանազան մանրուք:

էջ 4-5, դատարկ:

էջ 6.— Ձգործս ձեռաց մեքոց...

էջ 7.— Վարդան Վարդապետի ասաց-
եալ է Յաղագոյ Գեանաւայութեան.— Դարձ-
եալ ծանիւր ով եղբայրք... Ի զրոյ Հրա-
մանաց խրատ զրեցաւ, Ի Սր. Վերապս,
ձեռամբ ծառայ ծառայից քրիստոնէից
Վարդան Վարդապետի...:

էջ 12.— Իսկ յաւար ձեռնադրութեան
նստի եղիակապում յաթառ ի մէջ առնին,
ի դաւան եկեղեցւոյն, առաջի տմ. բազմու-
թեան, եւ քննեցէ բազում զգուշութեամբ
զերւիրեալքն:

էջ 29.— Յետ այսքանի մատիցի յա-
ռաջ առաջնորդ Սր. Ուխտին, եղաւ առաջի

եղիակապումն եւ առէ բարձր ձայնի:

էջ 47.— Սկիզբն աստիճանաց կղերի-
քոց, որք ին սաղմոսերգու, եւ ասելու-
ծու, եւայլն, ըստ իւրաքանչիւր կարգի...:

էջ 52.— Առաջին կարգ Դռնապանին:

էջ 55.— Նրկարդ կարգ Ընթերցողու-
թեան:

էջ 47.— Նրկարդ կարգ Նրդմեցուց-
չաց:

էջ 60.— Չորրորդ կարգ աստիճանի
ձաքնկալութեան:

էջ 63.— Հինգերորդ կարգ կէս սար-
կառագաց, որ է դպիր:

էջ 73.— Կանոն յարժամ սարկառաց
ձեռնադրեմ:

էջ 98.— Կանոն ձեռնադրութեան Գա-
նաւայի:

էջ 138.— Նւ երգեմ զերգոյ քաղցր
ձայնի.— Ով անմահ Հաց կենաց մեզ տը-
ւար Տէր Յիսուս...:

էջ 155.— Արեւմտեան Վեղարի:

էջ 157-174, դատարկ մեծագոյն մա-
սամբ:

էջ 168, տարբեր դրով.— Ի սկզիւն
այս է աս. որ Սարգիս եպիսկոպոսն շինեաց
զվանքս, եւ աւրհնեաց Սր. Եկեղեցիս, Ի
թվ. ՌԾԵ [= 1606],

1472

ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ (ԳԵՐԹՈՂԱԿԱՆ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ .—

Մասալ 15.5×10×4.5: էջ 568: Պրա-
կը Ա-ԺԾ (էջ 1-356), Բ-Ժ (էջ 357-568):
Հանդամանք լաւ. լուսանցքները թեթեւ-
ութեան ցեցակեր: Թուղթ Հասարակ, Գրու-
թիւն՝ խորագիրները կարմիր, սկզբնառ-

գները եւ գլխագիրները մեծ մասով կարմիր
եւ երբեմն կանաչ, միասին, 20, 19 տող:
Նորագիր: Համառօտագրութիւնք սովոր-
ական: Ուղղագրութիւն անկար, Գրուաւոր
զարդագիր իւրաքանչիւր դրութեան սկիզ-
բը, առաջին մասին մէջ, Կաշեկալմ տախ-

տակեայ դրոշմադարդ: Պաշտպանակ մազա-
ղաթեայ սկիզբը եւ վերջը մէկմէկ թերթ,
բոլորդէր, մասն Աւետարանի:

Ա.— ՅԻՍՈՒՍ ՈՐԴԻ.— 7

Ն. Շնորհալի

էջ 1, դատարկ:

էջ 2.— Զգործս ձեռաց մերոց...:

էջ 3.— ՏՏ. Ներսէսի Հայոց Կաթա-
ղիկոս ասացեալ բամ հաւատոյ, ողբամա-
ւոր տաղիւ չափոյ.— Յիսուս Որդի Հաւր
Միածին, եւ ճառագայթ կերպարանին...:

Բ.— էջ 203.— ՏՏ. Ներսէսի Հայոց
Կաթողիկոսի ասացեալ բամ խրատու վամ
ուսումնական մամկանց, ի զիմաց այբու-
բնին տաղիւ չափոյ.— Այբն առաջին ըզ-
բեղ տղայ, չանէ իմաստուն գերակայ...:

էջ 218.— Նորին բամ հաւատոյ վամ
ամեղին և եղբայր, ի զիմաց հայրական տա-
նից, Տեսնոմ Ներսէսի ասացեալ.— Ան-
կիւրն ասէ զԱծ. անեղ բնութիւն ոչ արա-
բած...:

էջ 226.— Նորին բամ մերտառական ի
խրատ հոգոց համայնից, ի զիմաց մերոյից
տանց տաղից, Տեսնոմ Ներսէսի ասացեալ.—
Աստուծոյ զբեղ մերձակայ ինեւ խրատէ
...:

էջ 238.— Աշխարհ ամենայն, առ իս
նայեցեալ, խտտակից լերուք...:

Գ.— էջ 241.— Տեսնոմ Ներսէսի Հա-
յոց Կաթողիկոսի ասացեալ բամ Հաւատոյ,
ստանաւոր տաղիւ չափոյ.— Խոստովանիմ
Ած. ըզՀայր, անձին անեղ եւ անակիւրն...:

Դ.— էջ 314.— Նախադրութիւնք խը-
րատական յազագս աղօթից, զոր ասացեալ
է Տեսնոմ Ներսէսի՝ եղբորմ Գրիգորիսի Հա-
յոց վերադիտողի.— Աղօթք Հասարակաց
բերտունէից...:

էջ 319.— Հաւատով խոստովանիմ...:

Ե.— էջ 327.— Նորին Տեսնոմ Ներսէսի
Բամ մազբանաց առ Սր. Հրեշտակապետն
ի Ներքաղեան շառէն յորդորակ.— Այլ պա-
ղատիմք առ Հոգեղէնսդ...:

Զ.— էջ 333-4.— Տեսնոմ Ներսէս ա-

սացեալ, մարին տան բժշկապետի եւ աստե-
ղագիտի Մխիթարայ.— Միշտ էիդ անեղ,
բնութիւն բնաւորեցան...:

Է.— էջ 337.— Տեսնոմ Ներսէսի Յա-
զագս յերկնից գալուց մարա, բարառու-
բար ի զիմաց մարա, ի չափ երկուստեանից
պարգեալ յտից, ի խնդրոյ տան բժշկապե-
տի եւ աստեղագիտի Մխիթարայ: Յազագս
յերկնից եւ ամ. գարդաւ.— Իմ եղական դո-
ւով բնութիւն...:

Ը.— էջ 350.— Բամք խրատականք ի
յԱռաքել վարդապետէ.— Այբն Աստուծոյ
է աւերինակ...:

Թ.— էջ 357.— Ներքաղեանք կենսա-
տու խաչին առ ի տուրք հարձն մերմէ Գաւ-
թի ամլաղք փիլիսոփայի ասացեալ, զոր
մեծ քանանայապետն Աստուծոյ եւ հովիւն
ժող տէր Ներսէս Տարառնեան շարայադրեալ
աւտանաւոր չափ.— Բարձրացուցէք ըզՏէր
Ած. մեր միաբան...:

Ժ.— էջ 398.— Գովեստ մերքաղական
պատմագրականք բանիւ Յազագս վարուց
մեծի Հաղթապետին Տեսնոմ Ներսէսի Հայոց
Կաթողիկոսի եւ տիեզերական վարդապե-
տի, ասացեալ տեսնոմ Ներսէսի որդոյ վար-
դապետի եւ ուրա հարազատի որդոյ զըս-
տիւր եղբայր.— Շարժեալ տոբայէ Հարկ տէ-
րունի...:

ՊԱՏՄ. ԱՂԵՔՍԱՆԴՐՈՒԹԻ (Թերի) — 6

ԺԱ.— էջ 448.— Պատմութիւն մեծի
աշխարհակալին Աղէկսանդրի Մակեդոնաց-
ւոյն վարուցն եւ քաջութեանն.— Իմաս-
տունքն Եղիպատոց երկրի եւ ծովու չափոյ
Հասեալ...:

Մամթ.— Սոյն ձեռագիրը գեղ բո-
վանդակէ Աղեքսանդրի Պատմութեան Կա-
ֆաներու մէկ Հաւաքածոն, էջ մը պատմա-
կան յառաջաբանով միայն, Նորագիր է եւ
անթուական, վասնզի յիշատակարան չու-
նի, Բնագիրը կը ներկայացնէ զգալի տար-
բերութիւններ բաղդաստնիւ Ս. օրինակին
հետ (Սիւն, 1953, էջ 163):

էջ 558-568, դատարկ:

1473

Ք Ա Ր Ո Ջ Գ Ի Ր Ք — 8

ՂՈՒԿԱՍ ՎՐԴ. ԼՈՒԵԹԻ

Տեղի

ՌՁԲ=1633

ԵկվՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15.5x10x4: էջ 482: Հան-
դամանք բաւարար. լուսանցքները ցեցա-
հար, Թուղթ հասարակ: Գրէ՛՛ Յովհաննէս
Եկա. Մելտնցի: Գրութիւն՝ խորագիրնե-
րը, սկզբնատողները եւ ղլխագիրները կար-
միք, մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 17
տող: Նոտրագիր անարուեստ: Համառո-
տապարտութիւնք սովորական գրքի: Ուղ-
ղագրութիւն չստ տկար: Կաշեկազմ տախ-
տակեայ, Ստացող՝ Գրէլը:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— էջ 1.— Քարագ ի բամ Սազմումի
եւ աւետարանի որ ասէ. եղբրոյք խարա-
ղեւիք: Նախ գիտելի է զի որպէս մարդ
հոգի է եւ մարմին...: Հմմտ. Թիւ 1047.
Դ. Հատոր, էջ 68, ԺԸ:

Բ.— էջ 21.— Քարագ ի բամ մարգա-
րէին որ ասէ. Որպէս իծի եւ թարփի խցեալ
է գալեանք...: Թէ վասն ինչ պատճառի
մարդարէն առակո խօսի...: Հմմտ. նոյն,
անդ, ԺԴ:

Գ.— էջ 50.— Անձ զրանակ(ան) հոգին
ասէ մարդարէն...: Հմմտ. նոյն, անդ, ԺԵ:

Դ.— էջ 74.— Քարագ օնտարանցի Ո-
հանա որ ասէ. Ամ. որ տալ գեղարայրն մար-
դարեւան է...: Ջաշն հրաբայէ Թ.
ամ. որ յատէ գեղարայրն իւր մարդայրսպան
է...: Հմմտ. Թիւ 840, Գ. Հատոր, էջ
322, Է:

Ե.— էջ 117.— Քարագ բամ Սազմումի
որ ասէ. Ոգորմի աղփատիմ փռե տայ Աւ-
տուծայ...: Եկեացողք ի բան իմաստնայի-
րին որ ասէ...:

Ձ.— էջ 145.— Բամ Սազմումի որ աս-
է. Յիշեալ գարարիչ քա որպէս մեհուտի

[ժ]արմ.— Եւ ասեն իմաստունք Թէ Դ. բան
առանց մեք կամաց լինի...: Հմմտ. Թ.
631, Գ. Հատոր, էջ 39, ԺԱ:

Զ.— էջ 172.— Քարագ ի բամ վասն
սազմեւանց ի բամ որ ասէ.— Աղաղակ
սազմեւանց եւ գամարեւանց եւ տաղի իմ
...: Թորթամ եւ Նոյ ի տապանէն...:

Ը.— էջ 210.— Քարագ ի բամ Սազմ-
ումի որ ասէ. Որք սրբութեամբ պահեն ըզ-
սրբութիւն սրբեցիմ.— Ամ. գիրք աստ-
ուածային գլխ. արդար դատորք քարոզեն
...:

Ք.— էջ 214.— Քարագ բամ Սազմում-
նի. Լօ է կար արեւ քէ մտեւ. . .:—
Ասէ իմաստուն անախտ փրկիստօյան Դօնթ
...:

Ժ.— էջ 239.— Քարագ բամ Սազմումի
որ ասէ. Լօ է օր մեհուտ քան օր ծննդեան
...: Եւ պարտ է գիտել զի հեթանոսք ար-
ծրերնդեան պատուեն. . .: Հմմտ. Թ.
393, Բ. Հատոր, էջ 318, Զ:

ԺԱ.— էջ 273.— Քարագ բամ օրինաց
Մովսէսի որ ասէ. Մի գոզանար, մի սուտ
վկայք.— Եւ գիտելի է զի այս բանն աստ-
ուածայդի պատգամացն է. . .: Հմմտ.
նոյն, անդ, Է:

ԺԲ.— էջ 289.— Քարագ վասն նպար-
տութեան ի բամ Սազմումի որ ասէ. Տէրն
ամբարտաւանց հակառակ կալ տայ շնորհ
խոնարաց.— Եւ գիտելի է զլիծ. բնութեամբ
բարի է...: Հմմտ. նոյն, անդ, Ը:

ԺԳ.— էջ 345.— Վասն սեղանի եւ գիւղի
աւրեանց, ի բամ Սազմումի որ ասէ. Ած.
մեր աւրեանց գմեղ.— Հրաբային վար-
դապետքն եկեղեցույ Թէ. . .: Հմմտ.
նոյն, անդ, Ժ:

ԺԴ.— էջ 350.— Քարագ վասն աւար-
կաւարածի բամ առաքելումի որ ասէ. Քանդի

փող հարկամի եւ մեռեալք ի Բո. արիցեմ
— Նախ պարտ է գիտել զի մահու օրն եւ
կատարածի ծածկեալ է Աստուած. . . —
Հմմտ. նոյն, անդ, ԺԱ:

ԺԵ.— էջ 361.— Դարձեալ վասն սե-
ղան արիմիայ եւ գիմի, ի բան Մովսէսի
Աստուածայիս մարգարէին զր ասէ. Արե-
նուրիւն Տեառն ի վերայ լեռնանց միշտըմ-
ջառարաց.— Նախ մըշտընջենաւոր լեռինը
անուանին դասը Հրեշտակացն. . . — Հմմտ.
նոյն, անդ, ԺԲ:

ԺԶ.— էջ 394.— Քարագ վասն ջրե-
զեղիմ ի բան աստուածայիս մարգարէին
Մովսէսի.— Նոյ էր ամաց Զձից. . .

ԺԷ.— էջ 436.— Քարագ բան աստու-
րամի որ ասէ. Ան արիք գնայ աստի.—
Հրայմայէ մարգարէն Միքայ. Արի գնայ
աստի. . .

ԺԸ.— էջ 457.— Կամոն հռոմկ Արե-
նիւյ:

ԺԹ.— էջ 459.— Ի Սբ. եւ ի գերա-
նոջակ Ուխտէս. . .

Ի.— էջ 470.— Մեղայ մեղայ մեղայ
Աստուածոյ. . .

Յիշատակարան Գրչի.— 1633

էջ 482.— Յանկեալ կատարեցօ գերա-
մաքուր բուրաստանս երբնեակ ծաղկաւք
զեղ բժշկութեան Հոգոյ խնդրողաց շնորհա-
լի սփռեալ ընդ ուրուս տիեզերաց եւ սբ.
ընթեալ վարդապետին Ղուկաս Հոռնացուն,
ձեռամբս Ուանէս եպիսկոպոսիս աւարտե-
ցաւ Թուին ՌՁԲ, կաթողիկոսութեան տէր
Մովսէսին, Համշիբաք եղբօրն Կիլիկիոյ
տէր Սիմէոնին:

Արդ աղայեմ զձեզ եւ մոխրայմած եւ
մեխսայծաւալ ծառայս անարժան Ուանէս
կոչելոյ, որ ջանիւ եւ աշխատութեամբ զը-
րեցի:

Արդ զրեցաւ սուրբ գիրքս ձեռամբ
Մեղեմեայ Ուանէս եպիսկոպոսիս, եւ եմ
տրուակ ամ. եպիսկոպոսաց, յանունս ունիմ
եւ գործս ոչ ունիմ:

Դարձեալ աղայեմ զձեզ դասք քահա-
նայից, անձեղայդիւ լեռնաք սղալանացս
լուկ խամէի կարս մեր այս է:

1474

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ (ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ)

Տեղի

ՌՃՁԲ=1733

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 15·5×10·5×3: էջք 56+254:

Հանդամանք բաւարար. լուսանցքները ցե-
ցահար: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն ամ-
բողջովին սեւ մեկնաւով, միասին, 20 տող:
Նոտրագիր: Համառոտագրութիւնք առատ:
Կաշեկազմ տախտակեայ Հինցած, դրոշմա-
դարդ: Դատարկ Թուղթք սկիզբը երկու
թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-56, տպագիր:

Ա.— ՆԵՐԱՄՈՒԹԻՒՆ ՊՈՐՓԻՒՐԻ.— 13

էջ 1.— Ներաւուրիւն Պարփիւրի.—

Եւրոյ Հարկաւորի Քրիստոսիէ. . . —
Հմմտ. քիւ 1411:

էջ 41.— Դաւթի Անյաղք փիլիսոփայի
Ներգիծացոյ, Առաքի հիմգ. . .

Յիշատակարան.— էջ 56:

Տրպիւ տըողի զըբոյս,
մեղօք լըցելոյ Հիւրոյս,
չընչին Պաղտասար դրպրիս,
հայցեմ տալ մեկ ողորմիս:

Նաեւ տըպագրողի սորին,
մահտեռի Աստուածատուրին,
հանդերձ որդովն Յօհաննիսիւ,
եւ մըլակիւնն Պետրոսիւ:

Բ. — ՎԵՐԼ. ՆԵՐՄ. ՊՈՐՓԻԻՐԻ. — 14

Դուրիք Անյազք

Էջ 1, դատարկ:

Էջ 2. — Գոյացութիւն, մարմին, եւ ալիւ:

Էջ 3. — Դաւթի Անյազք փիւսոփայի վերլուծութիւն ի ներածութիւնն Պորփիւրի: Պրակ Ա. — Հանդերձեալք Հանդերձ Աստուծով սկիսքն առնել... — ՀԱՎՍՈ. ՆՈՅՆ:

Էջ 235. — Նկատումն Արիստոտէլի — Ուսուցանէ մեզ...

Էջ 241. — Աւարտումն նկատման Արիստոտէլի եղեւ. Թիւն ՌՃՁԲ, յունիսի ԻԼ:

Յիշատակարան Գրչի. — 1733

Էջ 242. — Մեկնութիւնս Հինգ Ձայնիցն Պորփիւրի իմաստասիրի, այս է սեռի, տեսակի, յատկի, տարբերութեան, նաեւ պատահման, արարեցեալ է անյազք փիւսոփայէ Դաւթէ բանիրուն Հոնտորէ սակս օլտուքեան ազգէս Հայոց:

Աբդ. իրաւացի անպիտան օրինակեցի զսա յումենէ կրօնաւորէ ի վայելումն որոց եւ Հանդիպեցի, բայց միայն ի փառս Աստուծոյ լինիցի: Թւի ՌՃՁԲ, յունիսի 28: Զլիւզդ Աճ. յիշեցէ մահն:

Էջ 243-254, դատարկ:

1475

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

(Եւքառայ?)

ՌՄԹ=1760

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւալ 15×10×2.5: Էջք 294: Հանդամանք լաւ. լուսանցքները թեթեւօրէն ցեցաւար: Թուղթ Հասարակ, Գրչի՝ Յակոբ Բահանայ: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ ըսկդնատառերը կարմիր, մնացեալը սև մանրով, միասին, 20 տող, Նոտրպիկր մաքուր: Համառօտապրութիւնք առատ: Կաշեկաղձ տախտակայ դրոշմադարդ: Ստացող՝ Յովսէփ Վարդապետ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

Էջ 1-4, դատարկ:

Ա. — Էջ 5. — Հարցումն Յոբնաղի եւ պատաշխմի Մովսիսի Հայոց Բերքնդի եւ Դաւթի փիլիսոփայի Հայոց: Հարց. — Էակք են երկու ի բնութեանցն Բերքնոսի, Էթէ անէակք: Գոյս. Էակք եւ ոչ անէակք...

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ (Մտոց Ա) — 7

Սկիզբն

Բ. — Էջ 36. — Ընծեռուած երրորդ դատեղծմանէ աշխարհի, ուր զհրեշտակաց եւ դառաջնոյ մարդոցն ընծեռի:

Էջ 42. — Վերջ ցանկիցս վեցօրեայ գրքկանա այս:

Ընծեռուած գտնեղծումնդ աշխարհի... — Երբք աստուածային անձանցն...

Էջ 212. — Վերջ Առաջնոյ Մասին Սկոթոսի Աստուածաբանութեան:

Զիսիս զհՀՀՀՀին զանիմաստ դրիս ամենեցուն ծառայ տէր Յակոբ չնչին քահանայս յիշեցէ ի Տէր, Ամէն:

Էջ 213-216, դատարկ:

Գ. — ԿԵՐԱԿՈՒՐ ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ — 5

Ճակատ. — Էջ 217

Կերակուր Բաեանայից, նախապատրաստական առ սեղան սրբալուս ընծին, ամենեցեալ ի լաթինական լեզուէ, յամի Տեառն 1677, ի Լէօպոլիս:

Էջ 218. — Սիրեցելոյ եղբարց ի Քապտուկիտաց Բաեանայից Ողբոյն:

Էջ 221. — Յաղագս երգայտկանի արժանապատուութեան Բաեանայից: Գլուխ Ա:

Յիշատակարան Գրչի. — 1760

Էջ 283. — Ի փառս ամենամեծին Աս-

առածոյ, և ողորմութեամբ նորին տաք-
տեցաւ սուրբ զիբքս, որ կոչի Կերակուր
Քառանայից, ի թվականն Հայոց ՌՄԹ ա-
մին, ձեռամբ յովնաթեղ և անիմատու տէր
Յակոբ չնչին քառանայիս, ի վայելումն հե-
ղաշուրի տէր Յովսէփ աստուածիմաստ վար-
դապետի, որ բազում վառաքանօք ևս զը-
րելի գայս Հոգեւոր բարաբառան, զոր Տէր
Յս. բարեւոյ վայելի տացէ, և. ընդ սրբա-
դան վարդապետաց և երջանիկ հալլապե-
տացն գտանցէ :

Արդ աղաչեմ և Խնդրեմ զսրբազան
դասս վարդապետաց, հարցոյ իմոց և ևզ-
րաբցոյ, յիշել յաղօթս ձեր զիտիսս զհնչին
և զիտիսս ստից ամենից հանդիպողացդ ա-
նիմատու զրիսս, նաև զհոգեւոր և զմարմ-
նաւոր ծնօքն իմ յիշել և ևեթ միով Հայր
մերի, և զուր յիշեալ ինչիք անժողաց յիշ-
մամբ աստղի աստնին Քրիստոսի Աստու-
ծոյ մերոյ, Ամէն :

Էջ 284-294, գտաւորկ :

1476

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԲԵՐԹՈՂԱԿԱՆ)

Դ. ՇՆՈՐՀԱԿԻ

Թողալք :

Ռեկա=1592

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 16×10×4: Էջք 376: Հանգա-
մանք լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրիչ և քմ-
տացոյ՝ Մորաձ, որդի Միլաքի: Գրութիւն՝
խորտակրները և սկզբնատուկը կարմիր,
սկզբնատուկը ժուխիփոխ կարմիր և կա-
պոյտ: Նորադիր յստակ: Համառոտագրու-
թիւնք սովորական: Կաշեկալով տախտակեայ
զրուժապարզ: Դատարկ թուղթ սկիզբը
չսրս թերթ, վերջը երկու :

ԲՈՎԱՆԻԿԱՆԻԹԻՒՆ.—

Ա.— Էջ 1.— Վասն. ներսէսի ապագ-
եալ է.— Խոստովանեմ Աստուած զՀայր,
անձին անեղ և անսկիւրն... :

ՅԻՍՈՒՍ ՈՐԴԻ.— 8

Բ.— Էջ 94-95.— Տէրն ներսէսի ա-
պագեալ, Հայոց Կաթողիկոսի, բամ չափա-
ւոր շանքերակամ ի Հիմ և Նոր Կտակա-
րանք.— Յիսուս Որդի Հաւր Միաձին... :

Դ.— Էջ 330.— Տեսնմ ներսէսի Խաչա-
ռուսամանակամաց մանկամց, ի դիմաց այր-
եւքեմից, իտայնաւոր. տալի չափոյ.—
Այրն առաջին բղբեղ տրդայ, հանձ յիմա-
տրն դերակայ... :

Դ.— Էջ 340.— Բամ Հաւատոյ Վասն
անեղին և եղիւոց, բարաւոքաբար, ի դիմաց
եայլակամ տառից չափաբնամբ ռգեալ ի
Ներսիսէ.— Այրն տնակիրն ասէ զԱստուած
... :

Ե.— Էջ 351.— Տեսնմ ներսէսի ապագ-
եալ Մաղթանք տւ Հրեշտակապետն Գարբի-
էյ և Միլաքայ, և ամ. զորս Երկնաւորացն,
ձ տուն, բոտ թուոյ սխարին.— Այլ պա-
րտեմ տւ Հոգեղնոց... :

Զ.— Էջ 364.— Յոնամու Ոսկեքերանի
տապեալ. Յաղագս Աղաւթից. զգատու-
րեան, եւ ի խորիւրդ կիրակեկեցն.— Լը-
ւարուք ինձ զրանն Տեսնուն... :

Էջ 374-376, գտաւորկ :

ՅԻՋԱՏԱԿԱՐԱՄ ԳՐԻՒ.— 1592

Էջ 361.— Փառք Սր. Երբորդութեանն
և մի Աստուածութեանն Հաւր և Որդւոյ
և Սր. Հոգւոյն, Ամէն :

Գրեցաւ իմաստաշէղձ աղաւթական
Բանս Հաւատոյ ի թվադրութեան Հայոց
ի հաղարկ և ի քառասուն և ի մէկ ամին,
զրեցաւ ի Թողալք, ի մահայան Պաղարճու-
իւրն, ի տաճարի Սր. Սարգիսի Զաւարյա-

... 066-634 83
... 066-634 83

... 066-634 83

9 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

066-634 83

1477

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

... 066-634 83

Էջ 439.— Աշխարհացայցս կարգաւ.—
Նախ քան դամ. խնդրեացուք եղևալքս դէն,
և ևս պաղ դնանէ եղևալքս...

Էջ 461.— ...և այլ բազում աղղ եւ
քաղաք եւ աշխարհ զոյ, զոր անօղուտ հա-
մարիմ զլաւարդելն զոցա, մասն ուրոյ ոչ

կամեցայ զրել. և Քրիստոսի մարդասիրին
վառք յաւիտեանս, ամէն.

Էջ 462.— Աշխարհացայց Մովսիսի
կոյնեացայցն.— Յաղաղս աշխարհադու-
թեան յատուածային զէրս զդէ, ոչ ուրեք
զտանեմք ոճով ասացեալ...

1478

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Բ Ք (ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ).— 7

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 15×11×2.5: Էջ 240: Հանգա-
մանք լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրուեթիւն՝
խորագիրները եւ սկզբնատուրը կարմիր,
մնացեալը սև մկանով, միասին, 22, 25
տող: Նոտրապիր մանր շեղակերպ: Համա-
ռօտադրութիւնք սուրբականէն քիչ մը ա-
ւելի: Կարմրադիւն զարդադիր եւ լուսանցա-
դարդ իւրաքանչիւր գլուխի սկիզբը, Լաթա-
կալով խաւարարտեալ:

ԲՈՎԱԼԵԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-8, րնդհանրապէս զատարկ:

Ա.— էջ 9.— Իսկ ռմամբ ի տօնի Աստ-
ուածածնին գայս ասեմ.— Աստուածածին
մայր Քրիստոսի...

Բ.— էջ 12.— Ազօրք մեծ պաեհոց:

Գ.— էջ 16.— Ազօրք Սրբոց Պաեհոց:

Դ.— էջ 23.— Յազօրակամ քանից
Սրբոյ Նարեկացայն...

Ե.— էջ 25.— Յաւուկամ Գահանային
.— Յիսուս Միածին, Աստուած բոլորից...

Ղ.— էջ 28.— Տեառնուսուց յազօրիցմ
է:

Ժ.— էջ 32.— Ժամամուտք ըստ կար-
գաւ:

Ը.— էջ 50.— Յոսեփմու Գառնեցոյ
առաջեալ Ազօրք առ Տէր Աստուած.— Տէր
Տէր Հայր եւ Աստուած...

Թ.— էջ 52.— Նորին Ազօրք առ Տէրմ
մեր Յս. Քս.— Գառն Աստուծոյ Տէր իմ
և Ած. իմ...

Ժ.— էջ 54.— Նորին առ Սր. Աստ-
ուածածին.— Աստուածածին մայր Քրիս-
տոսի...

ԺԱ.— էջ 56.— Նորին Ազօրք առ
Տէրմ մեր Յս. Քս.— Ռաւ լուսոյ և ճըշ-
մարիտ ճանապարհ կենաց...

ԺԲ.— էջ 57.— Նորին Ազօրք առ Տէր
Ած.— Նայա Տէր քաղցրութեամբ...

ԺԳ.— էջ 57.— Նորին Ազօրք առ Տէ-
րմ Յս. Քս.— Երկնաւոր Թաղաւոր...

ԺԴ.— էջ 58.— Նորին Ազօրք առ Տէր
Ած.— Յաւաղնեայ մեղօք...

ԺԵ.— էջ 60.— Յորժամ յեկեղեցի
մտանմ.— Տէր մի սուրբանցուցես զիս
...

ԺԶ.— էջ 61.— Գիրք Ազօրից ասաց-
եալ Սրբոյն Եփրեմի Ասորաց.— Տես Տէր
զոտառապանս իմ...

ԺԷ.— էջ 122.— Ազօրք ասացեալ
Սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին.—
Օրհնեալ է մարդասիրութիւնդ ք...

ԺԸ.— էջ 124.— Նորին Ազօրք Սրբ-
ոյն Գրիգորի.— Աղանձս դիւր զիւրիւ աշ-
խարհի...

ԺԹ.— էջ 126.— Ազօրք դարձեալ ի
զգրումն աղայշարուքեան.— Անակիւրն
Ած. և անհասանելի...

Ի.— էջ 131.— Ազօրք Սրբոյն Գրի-
գորի Նարեկացայ.— Արեղակն արդար...

ԻԱ.— էջ 134.— Ազօրք Սրբոյն Գրի-
գորի Նարեկացայ.— Աստուած յաւիտեանս
կան...

ԻԲ.— էջ 136.— Սրբոյն Արամեայի
Սրբոյն Արքայ Եփրեմի առաջեալ խոստո-
վանութիւն.— Եւ արդ հրաժարելով ի սա-
տանայէ...

ԻԳ.— էջ 146.—

Աստուածածին ամէնօրհնեալ,

յոյադատանքս ժեր ընկալ,
ի հանդրատեան ժամուս հասեալ,
առ թեղ զո՛ւեմք անձամբ թախծեալ:

Թեղ չօրոյ փառք միշտ ստաքեմք,
յՈՐԿԵՂ ընդ չօրոյ զաւանեմք,
ըջօղիւց Սուրբ բարեբանեմք,
Երբորդու թեանդ Էրկրոյսպեմք. ամէն:

ԻԴ. — էջ 152. — Նարին Սք. չօրմ Ա-
ղօրք Աբրա Եփրեմի. — Աբդ ըժշկեալ զիտ
Տէր. Եւ ըժշկեցայց. . . .

ԻԵ. — էջ 158. — Նարին Սք. չօրմ Ա-
ղօրք. — Աբարեչդ ամենայնի Եւ Նախախնա-
մօղ անձուեղի. . . .

ԻԶ. — էջ 162. — Աղօրք Ամաստասայ
Բանաւային. — Տէր մի սրտմտութեմք քոյ
յանդիմաներ զիս. . . .

ԻԷ. — էջ 174. — Նարին ասացեալ ա-
ղօրք. — Դու ամենալալ կենդանաստեղծեր
զիս. . . .

ԻԸ. — էջ 186. — Աղօրք Վասն ամ.
աշխարհի. — Տէր Ած. օրհնեալ Եւ յաւիտե-
ան. . . .

ԻԹ. — էջ 187. — Աղօրք ի ժամ զի-
շերայ. — Աղաչեմ զթեղ Տէր Ած. ամենա-
կալ. . . .

Լ. — էջ 189. — Աղօրք Կիրակէի. —
Յաւիտեկց Ած. Եւ արարիչ բոլորից. . . .

ԼԱ. — էջ 196. — Նարին Աղօրք առ
Տէրմ մեր Յս. Գո. — Ի թեղ յուսամ Գո.
Գո. յոյս իմ. . . .

ԼԲ. — էջ 197. — Նարին Աղօրք միջ-
նարդութեամբ երկնային զօրաց եւ զօրապե-
տաց. — Սուրբք Եւ սերեցեալք յամենա-
սուրբ Երբորդութենէն. . . .

ԼԳ. — էջ 199. — Նարին Աղօրք առ Տէր
Ած. — Աստուած Աստուած իմ. . . .

ԼԴ. — էջ 203. — Աղօրք Հայր Տեա-
ռին. — Փառք թեղ Հայր Աստուած. . . .

ԼԵ. — էջ 205. — Բանի մուրրաւոյց
պիտանի ամ. կրեմաւարաց. Ամանիայի Հա-
յոց Վարդապետի սրբոյ ասացեալ գաղօրք
— Երեւեց Տէր զհարսն քո. . . .

ԼԶ. — էջ 214. — Մեղքիկ Վարդապետի
ասացեալ աղօրական բանի Յաղագս զգը-
ման մեղաց. — Տէր պարզեւիչ սղորմու-
թեան. . . .

ԼԷ. — էջ 219. — Աղօրք առ Տէր մեր
Յս. Գո. — Յրուեա Տէր զօրութեմք Թր.
Քալի քոյ. . . .

ԼԸ. — էջ 222. — Աղօրք Յօսիմ Ոսկե-
քիւանին. — Ոյ անարժան անձն իմ մեղա-
սոր. . . .

ԼԹ. — էջ 224. — Աղօրք առ Տէր Ած.
մեր. — Ամենազօր Տէր. . . .

Ս. — էջ 225. — Աղօրք երկից ժամույց,
սրարեալ Վարդապետացն սրբոց ընդդէմ
շիւաց. — Հոգի Սուրբ Աստուծոյ. . . .

ՍԱ. — էջ 227. — Աղօրք առ Սք. Մար-
իամն. — Երկնային զուտն Եւ առապատ ան-
ժառ արքային. . . .

ՍԲ. — էջ 229. — Աղօրք եւ պաղս-
տանի առ Ս. խաչն աստուածընկալ եւ կեն-
սաքեր. — Աղաչեմ Տէր, Եւ անկանիմ առաջի
Սրբոյ Նշանի քոյ. . . .

ՍԴ. — էջ 230. — Աղօրք առ Սք. խա-
չըն Քրիստոսի. — Պատկ անհասական զը-
խոյն. . . .

ՍԵ. — էջ 233. — Աղօրք առ Տէրմ մեր
Յս. Գո. — Լոյս ի լուսոյ լոյս աշխարհի
. . . .

էջ 235-240, Համբաւ զատարկ:

էջ 2, տարբեր զբնոյ. — Եւ Արքաւան
Վարդապետս զարկալ:

1479

Ք Ա Բ Ո Ձ Գ Ի Ր Ք. — 9

ՎՈՒԿԱՍ ՎՐԴ. ԱՌՈՆՑԻ

ՆԿԱՐԱՂՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մատ. 15.5×10×5.5: էջ 580: Պրատ. Լ. Բ. (1440), ԻՂ-ԻՁ (1441-522), Ա. Գ. (523-580), Հանդամանք լա: Թուղթ տոկուն, Գրիչ՝ Անդրէտ Սարգսապ: Գր. Լուծիւն՝ Խորադիրները, և. տեղտեղ լա- կորնատողերն ու զլխատողերը կարմիր, մանցեալը սև, մեկանով, միասին, 25 տող, Նոտարայի մանր: Համառոտագրութիւնք ա- ռատ: Գունաւոր զարդադիր, լուսանցա- ղարդ և զլխազարդ, էջ 1: Կաշկաղճ տախ- տակեայ զրոշմազարդ: Դատարի Թուղթ ակիլլը հինգ թերթ, Ստացող՝ Գրիլլը Քա- չանայ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. —

Ա. — էջ 1. — Քարագ ի բանն Սողում- ըն ի որ ասէ. Ձի որք սրբութեամբ պահեն գսրբութիւն սրբեցիմ. — Ամենայն ասու- ուածային զիրք զԱՅ. արդար դատարի քարապէն... — Հմմտ. Թիւ 730, Գ. Հա- տոր. էջ 175, Ա:

Բ. — էջ 29. — Քարագ ի բանն Աւետա- լանիմ որ ասէ. Ան արիք գնացուք աստի Հրամայէ մարգարէն Միքեայ...:

Գ. — էջ 52. — Համառուտ Պատմա- լիւն Յետաւայ Որդայ Նաւայ. — Յետա- որդի Նաւայ էր յազգէն Եփրեմի...:

Դ. — էջ 82. — Պատմութիւն համառոտ Եղիայ Մարգարէի. — Եղիայ Թեքացի էր յազգէ քաչանայիցն... — Հմմտ. Թիւ 631, Գ. Հատոր, էջ 40, ԺՁ:

Ե. — էջ 118. — Քարագ ի բանն որ ասէ. Եւ հրամայեաց Դաւիթ քվի զժողովուր- ղըն. — Եւ զի Նահապետէն յերկաք ապրէին ...:

Զ. — էջ 127. — Քարագ ի բանն Յու- անու որ ասէ. Անայ Երեմ ամուրք եւ այլ ոչ Եւ իցէ Նիմուէ. — Ձի Նիմուէ էր քաղաք Սեծ յԱտրեստան... — Հմմտ. Նոյն, անդ, ԺԸ:

է. — էջ 145. — Քարագ ի բան Եւ պատ- մուք իմ ի բանն Յուայի Մարգարէիմ որ ասէ. Եւ չորեքտասան ամի Խաղաւարութեանն Ե- զնիայ Եւ Սեմեմբրիմ արքայ Ատրեստանի ի վերայ ամուր քաղաքաց. — Սկսեալիմ կոսպաշտ Թաղաւոր էր Ատրեսց Նիմուէ քաղաքի...:

Ը. — էջ 168-9. — Քարագ վասն երեց մանկանցն որ ասէ. Եւ մեծա երեքեան գը- մային ի մէջ հրայն զովէին Եւ արիւնդին գլխուած. — Եւ զի ասողք քան զգեղու- թիւն Բաբելացոց...:

Թ. — էջ 189. — Այլ Բարդ ի բանն Դանիէլի Մարգարէիմ որ ասէ. Փոխեցաւ քաղաւարն ի կերպարանս գազանաց. — Եւ զի Թաղաւորն Նարուզոթիստոր յորժամ Ե- տես զհրաշս զի ոչ ալբեցան...:

Ժ. — էջ 206. — Այլ Բարդ Եւ պատ- մուք իմ վասն գալստեանն Գաւգայ Եւ Մա- զաւգայ. — Յետ զարժի զերութիւնն Բա- բելացոց... — Հմմտ. Նոյն, անդ, ԻԲ:

ԺԱ. — էջ 226. — Քարագ Եւ պատմու- թիւն վասն գեղութեանն Բաբելացոց, ի բան մարգարէիմ որ ասէ. Առ գետս Բաբելացոց անդ մատնաւ Եւ լայնաւ, որպէս յիշեցաւ. — Եւ զի յառաջ քան զպալատին Գրիստոսի...:

ԺԲ. — էջ 251. — Քարագ վասն պահոց ի բանն Յովնիա որ ասէ. Սրբեցէ պահս, Բարդեցէ պաղատանս. — Խորհուրդ պա- ճոց, որպէս ասէ Սուրբ Բարսեղ, ի զրախ- տին առանդեցաւ...:

ԺԳ. — էջ 270. — Քարագ վասն կիրա- կէի ի բանն օրինացն Մովսէսի որ ասէ. Պատ- վեցէ գոր միաշարաքին. — Որպէս առաջին արարչութեան...:

ԺԴ. — էջ 280-281. — Քարագ ի բան մարգարէիմ Դաւթի որ ասէ. Որպէս իժի Եւ Բարբի՝ զի խցեալ է գալեմքս զի մի լուցէ գժայն քաւիլի մարտարի. — Թէ վասն զինչ պատճառի մարգարէն առական խօսի...:

ԺԵ. — էջ 296. — Քարագ ի բան Սողո-

մոմի որ ասէ. Որ զամձն ի գործս իւր ոչ բժշկէ...: Անձն զբանական հոգին ասէ

ԺԶ.— Էջ 313-4.— Բարագ ի բան Սոգոմոմի որ ասէ. Ման եւ կեանք ի ձեռն լեզվի...: Առաջին խրատ վասն ժարմայաւոր կենացս է...: Որպէս պրեալ է թէ յերկրն Բաքերունի է վանք մի որ կոչի Մեծոփ...:

ԺԷ.— Էջ 332.— Բարագ ի բան Սոգոմոմի որ ասէ. Որ զգորմի ագաւտին փոխ տայ Աստուծոյ. Այսպէս հրամայէ վարդապետը Եկեղեցւոյ...:

ԺԸ.— Էջ 351.— Բարագ վասն Ապաշխարաբեան, ի բան Սր. Աւետարանին որ ասէ. Եղբարեւ խորայգէտ իրբեւ գոծս.— Նախ զիտելի է զի որպէս ժարգս հոգի է եւ ժարմին...:

ԺԹ.— Էջ 366.— Բարագ ի բան մեծ Եշր. ի խորհարդ պատարագին եւ ի բանն որ ասէ. Հայեցաւ ի Հաքել եւ ի պատարագս մօրա...: Խրատ Լուսն Նախնի ծնողքն...:

Ի.— Էջ 382.— Բարագ ի (բանն) Առդունի վասն մանու որ ասէ. Լաւ է մահ քան գար ծնունդեան.— Եւ պարտ է զիտել զի Հեթանոսք զոր ծննդեանն պատուեն...:

ԻԱ.— Էջ 415-6.— Բարագ ի բան արինացն Մովսէսի որ ասէ. Մի գոգանար.— Եւ զիտելի է զի այս բոնս աստուածադիր պատգամացն է...:

Էջ 435-440, դատարկ:

Էջ 442.— Յատկութիւն խոստովանութեան այսքան է:

Էջ 443.— Վասն խոստովանութեան եւ ապաշխարաբեան:

Ի.— Էջ 446.— Այս բանքս Ներսէսի կալիցեայն Կանոնացն է միջնիցն ցր արարչութեան քարան: Բարագ զգաւութեան քանակայից ի բանն որ ասէ. Երէ տիրէք զիս զպատուիրանս իմ պահեցիք.— Դար-

ձուցուք այսուհետեւ զկարգ բանիս առ դասս քահանայից...:

Էջ 470.— Բարագ ի բանն որ ասէ. Ի սկզբանէ արար Ած. գերկինս եւ գերկիր...: Անպրանիկ օր միաշարաթուս...:

Էջ 498.— Բարագ վասն Գալստեանն Գրիստոսի եւ ասուրն զատաստանի.— Եւ վասն միւս անգամ զալստեանն Գրիստոսի...:

Էջ 523.— Պատմութիւն քաղաքին Հնդկաց եւ քաղաք իւրոյն եւ Սանդապատ իմաստագիրին, եւ է վագիրումն, եւ առակաց նագին, եւ չար կնքն քաղաքին, եւ առակաց նագին. առակք խորհրդանակամբ, գորքէ յաշիւ մոտ ընթերցիս մա իմանա քաղամ ինչ ի սմա, այլ եւ վասն չար կանոնաց.— Թաղասրմի Հնդկաց տնէր միամօր որդեակ մի յառջին կնքին իւրմէ, եւ ետ զնա յուսումն Սանդապատ իմաստագիրին ի վարժումն իմաստութեան յուսումն փրկիս.— Գալստեան, որպէս սովորութիւն էր համարակց...:

Էջ 577-580, Լեզուած եւ դատարկ:

Յիշատակագրութիւնք.—

Ա.— Գրչի.—

1.— Էջ 29.— ...Եւս առուել զանարժան սարկաւագ {յանդրէաս} զգծող զրիս եւ զծնողս իւր ամէն:

2.— Էջ 118.— ...Եւս առուել զտէր Գրիգոր քահանայն որ ետ զբն զսայ, եւ զգծողս զմեղուցեալ հոգս ցանարժան առնուն յանդրէասս եւ զծնողս մեր ամէն:

Այլոց, տարբեր գրերով.

3.— Էջ 522.— Ած. սղորմի Լեւոնի եւ իւր ծնողացն Լուսի զրիս Թճ քատակ, Հաքիւր քատակ այլ Մարտիրոսն, Ած. ողորմի Յովսէփին, Թճ քատակ:

4.— Նախորդին ներքեւ, գունաթափ մեկնում.— Յիշատակ է ի դուռն Սր. Գունենէն Աւետարանի Եկեղեցոյն, որ ի Թէքէր տաղին:

1480

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

Տեղի

ՌՂ=1641

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մասւոյ 15×10.5×3: էջ 318: Գրտիք Ա-ն (42 63-142), Ա-Դ (143-214), Ա-Դ (215-298), Հանդամանք անբաւարար. դեցաւար եւ որդնակներ: Թուղթ հասարակ, Գրութիւն՝ խորագիրները եւ զլսագիրները կարժիւր, մնացեալը սեւ մեյանով, միասին, 15-28 տող: Նոտարագիր այլազան: Համառոտադրութիւնք սովորականէն աւելի: Կաշիկայմ տախտակեայ զրուժադարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

Ա.— էջ 1.— Տեսած Ներսէսի Սբբայ Տիեզերական վարդապետի եւ Կաթողիկոսի Հայոց ասացեալ է Յաղագս Երկնի եւ գարշուց մորա...: Իմ եղական գոլով ընտրութիւն...:

Բ.— էջ 21.— Երգ Տեսած Ներսէսի Հայոց Կաթողիկոսի.— Այրն անսկիզբն ասէ զԱստուած...:

էջ 30.— Յունվար որ է քանոն, ի մէկին կադանո է...:

Գ.— էջ 32.— Մախքամբ առ Սբ. Աստուածածինն եւ յամ. Եռքքսն, յետ եկեղեցիմ աստլ.— Աստուածածին ամէն-աբհնեալ, բղարդատանըս մեր ընկալ...:

էջ 121.—

Յաւարտման այսմ բանիս շարդրական,
ոյովից եւ ի բալմաց կարճ զբեցան,
վայելէ Հօրն անեղին անբակղբեական,
անեղ Որդոյն որ է ծնունդ Հաւր ընտրեալն,
անքննայայտ Հոգոյն Սբբոյ անճառական,
երկեցուք զփառս եւ զպատիւ այժմ յօրտեան,
սրբաբանեալ ի Հրեշտակաց եւ յամ. աղղի մարդկան,
եւ զգծողս յիշեալ ի Տէր ամէն:

էջ 121.—

Սկսայ այժմիկ իմն զլուիս անկեան,
զոր մարդարէքն խաւսեցան,

Դ.— էջ 39.— Ե.թն իմն խաւսեցաւ Տէրն մեր ի վերայ խաչին...:

Ե.— էջ 43.— Արեմուքիւմ փառաց առօտու...: Փառք ի բարձունս Աստուծոյ...:

Զ.— էջ 47.— Տեսան տէր Ներսէսի Հայոց Կաթողիկոսի ասացեալ է վասն մանկանց ուսումնականաց.— Այրն առաջին բարեւոյտի, հանէ յիմաստուն զերսկայ...:

է.— էջ 54.— Ի Առաքել վարդապետէ զՍաղմոսին զփառքն եւ զօրութիւնն ծանուցանէ.— Իմանալի այս բուրաւատան...: Յիշատակագրութիւն Գրչի.— էջ 61.— Գրէլա յիշման չէ արժանի, մտացդ անյոյ փոքր ի շատի, յարժան յինիս յարթայութենի:

էջ 62, դատարկ:

ՄԵԿՆ. ԱՐԱՐԱՄՈՅ.— 2

Թ. Թիւրքմանցի

Ը.— էջ 63.— Ես Ովանէս մեղաւի ի ի...: Ըսկրսաւդն է սկիզբն սկզբան...: — Հմմտ. Տաղադիրք, Թ. Թիւրքմանցի, Երուսաղէմ, 1958, էջ 75:

էջ 96 եւ 97 դատարկ մնացած. գրութեան թերութիւն:

որք վկայեն սուրբ զալըստեան,
Տեառն Յիսուսի տնաւթնութեան:

Այժմիկ ասեմ զՄէլքեմ[ե]ղէկ որ Միաձնին էր նայ նման,
քահանայ եւ թապաւոր եւ մարդարէ տառուածարան,
անհայր անմայր տնապալանին բայց չէ մնայ սայ յաւիտեան,
իսկ Որդին Հաւր Միածին է անբսկիպրն եւ անվաղճան:

Այնչափ երևտ ինձ շնորհատուն թէպէտ եւ եմ յոյժ անարժան,
այս ձեզ զրուեք խոր զխտութեան եւ ծանուցումն նախածնական,
թէպէտ ձայնիւ երգով ասայ, թէպէտ քարոյ եւ խրատական,
քրիստոնէից այտ է կարեք եւ հաւատով վկայարան,
կտրղայ յերակ եւ հաւաքէ քննէ մտաւք առ ի բերան,
վարդապետէ դիր ի վեհայ ասայ քարոյ ժողովրդեան,
մեղսուր զբիւս կու խնդրէ յիշման յտոնել զինքն յարժան:

Յամէն:

Թ.— էջ 143.— Յետ այսորիկ տօն էր
Հրէից եւ եւ Յիսուս յերուսաղէմ...:

Ժ.— էջ 145.— Պատասխանի որոց
խմբի գոնն ի խորհուրդն.— Յառաջ զսուրբ
նշխարքն յիշեմք որ Հայք լաղարկով առ-
նեն...:

ԺԱ.— էջ 151.— Վասն այր եւ կնոջ
է քանիս.— Մոյսէս կին որ ուխտեցէ ի
տան հօր իւրոյ...:

էջ 153.— Քարսոց մեծատառնն եւ Ղա-
զարու:

ԺԲ.— էջ 156.— Հարցումն վասն Աք-
Յարութեանն Քրիստոսի:

ԺԳ.— էջ 209.— Յայսմ առարկ վկայա-
բանութիւն Ստամբուլոյն, որ է կինն Սա-
մարացի...:

էջ 212.— Կանովն Ոսրակերտ զիրֆ
աւրիննելոյ:

էջ 213.— Կանովն Խունկ աւրիննելոյ:

ԺԴ.— էջ 215.— Ներսէսի Բաճ Հա-
ւատայ, ոտանաւոր.— Խոստովանիմ Աստ-
ուած զՀայր...:

ԺԵ.— էջ 295.— Այոթք սուրբ հաւրն
Յոհաննէս Գառնեցոյ վասն դիւերային.—
Աղայեմ գրեղ Տէր...:

ԺԶ.— էջ 297.— Կառնն Հազարդու-
թիւն Տալոյ:

էջ 308.— Ի յօսուր վարդապետն յօ-
նտարաքի մեկնութեան:

Յիշատակարան Գրչի.— 1641

էջ 376.—

Ո զու մոլար մեղկեալ ծերուկ,
չար եւ վաթար եւ ընկրդմուկ,
զօրն տնդադար տուր քեզ եղուկ:
Ճնայ զերծար ի ծրութոյ,

մի զաղարեք զաղ ի յալոյ,
յերկար ճանպաք ես դնալոյ:
Ի թուականիս Հայոց մեծաց,
Հաղար եւ իննսուն կարգաց,

կատարեցաւ թիւ քո յամաց:
Եւ զու ընաւ ոչ զիշացար
ոչ փոշման ոչ ապաշխար,

ուչ միտ ամէր դուրն տնալար:
Վաթսուն եւ եւաթներորդ ամի,
չի կշտացար զու աշխարհի,

լցեալ մեղաւք աղիկ աղի:
էր կաս ի քուն ողորմելի,
ասայ մեղայ Տեառն բանի,

շուտ կու լսէ մեղաւորի.
սիրէ զծնեալն աւաղանի,
չի մոռանար զիւր երկիւղածն,

թէպէտ անկեալ կենայ աղբի.
այլ կու զթայ աստուածարար,
տոնէ զմեռեալն կենդանի:

Ճշմարիտ աղաթք արայ,
ասայ մեղայ Տեառն Յիսուսի:
Ով կատարողք խնդրուածաց,
տուք ողորմի ինձ այս խղճի,
եւ փոխարէն ի Քրիստոսէ,
առնուք Հաղար աշխարհի:
էջ 318, զատարկ:

1481

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 15

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 15×10·5×6: էջ 730: Հան-
դամանք անբաւարար. աջակողմեան վարի
տնկիւնը փճացած որդերու և. առաւելապէս
թացութեան պատճառաւ: Թուղթ հասա-
րակ: Գրիչ՝ Աստուածատուր Դայիր, Գրու-
թիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը և.
դիրքագիրները կարծիր, մնացեալը սև և մե-
լանով, միասին, 23 տող: Նստադիր:
Համառոտագրութիւն և խաղողորութիւն
սովորական: Կարմրադիւզ զարդագիր և.
լուսանցադարձ իւրաքանչիւր կանոնի ըս-
կիւրը, տեղտեղ շանդերձ զխաղաղով:
Կարմրադիւզ խորանուպարզ իւր ստրագ, էջ
5, 267: Լուսանցքի մանրանկար, դոնաուր,
էջ 72, 86, 109, 188: Կաշկակազմ տախտակ-
եայ դրոշմադարձ: Պաշտպանական մազադաթ-
եայ սկիզբը և. վերջը երկուական թերթ,
լատիներէն, զոթական տառերով:

ԲՈՎՆԱԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-4, զբաւորով ծածկուած,
կամ դատարկ:

էջ 5.— Երգեցէ՛ք որդիք Սիւնի երդ
նոր...:

էջ 72.— Կամոն Տեառն ընդ առաջին:

էջ 86.— Կամոն Սրբայն Ստեփանոսի
Աւրիմաւրեան:

էջ 109.— Կամոն Յուսանու. Մարգա-
րէիմ:

էջ 188.— Կամովն Սրբայն Գրիգորի
Լուսաւորչիմ:

էջ 267.— Այսաւր յարկաւ ի մեռելոց

էջ 720-730, դատարկ:

Յիշատակագրութիւն Գրչի.—

էջ 679.— Ձիծուէ զբշի, Աստուածա-
տուր զպրի, աշակերտ բանի, առաջի դրի,
որ մակ անուամբ խուշ կոչի, ի լաւ րնտի
օրինակի, որ յայտ տառի. անմեղադիր լե-
րուք ով եղբայրք սղայանաց զբիս:

1482

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ՔերթովԱԿԱՆ)

Նրաւ սագիւմ

ԹՄԾԸ=1809

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 15·5×10·5×1: էջ 184: Հան-
դամանք բաւարար: Թուղթ հասարակ: Գր-
րիչ և Ստացող՝ Մկերտ Վրդ. Իւսկիւ-
տարցի: Գրութիւն, վերջին մասերուն մէջ
խորագիրները և զխաւտառները կարծիր,
մնացեալը սև և մեկնանով, միասին, 18, 20
տող: Նոտր շեղագիր: Համառոտագրու-
թիւնք սովորականէն աւելի: Թղթակազմ
անարուեստ:

Ա.— ՈՂԲ ԵԴԵՍԻՈՅ.— 5

Ն. Շնորհալի

էջ 1-3, դատարկ:

էջ 5.—

Երգս ոգեալ Տէր ներսէսի,
և սրբադան կաթողիկոսի,
եղբոր սրբոյն Գրիգորիսի,
Հայոց մեծի Հայրապետի:
Բան տաքեալ բարաւանկան,
տաղիւ չափեալ հոմերական,

խօսեալ բանիւ ողբերգական,
վասն Եղեարի մեծի առման:
Բ — էջ 120. — Պատմութիւն տղայիս
Հայոց. զրեալ բանիւ ոտին չափոյ:

Տէր Ներսէսի լուսազարդեալ,
Հայրապետին դայս բան գրեալ.
Բղպատմութիւնս Հայոց առեալ,
ոտանաւոր տաղիւ չափեալ:

Արդ ես վահրամ բարուն ձայնեալ,
եւ իմաստից յունանացեալ,
աստուածային բանիւք վարժեալ,
եւ յարդիւնսն ոչ ժամանեալ

Որք հաւատով լուսաւորեալ,
եւ մաքրագոյն օրէնս առեալ,
քրիստոնէից ազնւ կոչեալ,
եւ յԱստուծոյ վիճակ եղեալ:

Գ. — էջ 125. — Ի հրահանգ հաւքաւէ
Հախատամբսմ լեւրին. երգ ինչ սատար
ընձեռնալ, քառիւք հայկական, որ կացեալ
ստղիւսին հոմերական յոմի. եւ քառաբառու-
իւսմ կոչեալ գմաստմս հիւսաբանեալ:

Ամենայնի սկիզբն ես եմ,
դուք լուարուք զոր ինչ ասեմ,
ով մանկունք, զձեզ խրատեմ,
յճառս իմաստից ուսուցանեմ...

Դ. — էջ 141. — Զաւիաքեր շարտազս
ողբալ ի հաւքաւէ մմ Յովնեմնիսէ Հիգեմ-
ցեալ, ի գրօսումս մտնկեմ:

Այս հրահանգից համալսարան,
տեղիք լաւաց է բնակարան,
յարկ վայելուչ մանկանց զըրզան,
իմաստից բով քուրա հալման:

Բայց բանալեա խնդրով բախման,
եւ մուտ ի յարկս իմաստութեան,
յի սա աղիւի է ի վիակման,
ընդդէմ ծուլից կոխից սեման:

Փառք այս կենաց որ անցական,
եւ զբոխից տապն անվախճան,
եւ աստի նեղն հալի բստ ձեան,
եւ փառքն որ անդ անսպառական:

Քնդ յարացոյց զազափարեան,

կենաց երկուց մեր ընտրութեան,
չարն ի բարւոյն բացատրեցան,
եւ անանց կեանքն յատուկ ցուցան:

Ե. — էջ 149. — Կանոն Երկոտասան Սր.
Առաքելոցն Քրիստոսի:

Պետրոս

Առաջնոյն որ ի հողոյ,
փոշի դարձեալ հին շինուածոյ,
փոխան նոր նորագոյն,
շինման բնութեան մեր ամբողջին,
զրանց դժոխոց անյարթական,
եկեղեցւոյ վէմ նոր հիման,
հաւատոյ վէմը Պետրոս,
յօդեալ յանկեան գլուխն Քրիստոս:

Թաթեոս

Փայլեալ ի կարդն աշակերտաց,
եօթնանից քարոզողաց,
զործոց արդեամբք առաւելեալ,
մեծամեծօքն մեծացեալ.
Թաթեոս Քրիստոս զքեզ առաքեալ,
զպատկերն իւր քեւ մարդկան շնորհաց.
որով զԱրար բժշկեցեր,
ի յեղէօհա վէմ հիմնեցեր...

էջ 169. — Յիշատակարան — 1809

Եւ Իսկիւտարցի Մեարոյ Վարդապետ, ՌԻՄԸ Թուին Հայոց, յորժամ էի ի Սր. Քաղաքն Երուսաղէմ, ի ձեռս իմ տնկաւ մէկ պատուական զրչայ Յիսուս Որդի. րաց ի Յիսուս Որդի բանիցն զոյր զրեալ զայսոսիկ ոտանաւորքս (եւ թիւն նր զրեւրոյն զրբին, ի թուականութեանս Ռիթ [=1600] զրեցաւ եղանակաւոր տառս, որ Յիսուս Որդի կոչի, ի հայրապետութեան Հայոց տէր Դաւիթին, ի մայրաքաղաքս Իլյով, ի դուռն Սր Աստուածածնին. եւ զրօղին տնունն էր այսպէս՝ ձեռամբ մեղաւոր եւ անարժան Ղազար Դպրիս, որ միայն լու անուամբս եմ ի զսրծոյս ոչ ՚) Թէպէտ բազում ոտանաւորս կայր զրեալ, սակայն եւ Միւրոյ Վարդապետս հաղիւ. Թէ այսքանս կարացի զրել, նա եւս ծաներուք զի այն գրօղ Ղազար Դպրիս ունէր ոտանաւորս երկարօքէն զրեալ ի վերայ տնորէնութեանն Քրիս-

առտի, որ զայն չկարացաք դրել, միայն զկերթն և այսպէս .

Զայս բանիկս որ ասացի, ոչ թէ ես իմ անձնէն հանի, դի չունիմ եւ իմաստ բանի, այլ նմանեցայ ես անբանի։ Կերպոյս եմ եւ մարդայկերպի, բայց դործովս եմ դերթ անասնի, այլ սուրբ դործ ժողովեցի։ Կարագրեցի եւ կարգեցի։ Հայցեմ ի ձէնջ արտասուալի, մի ժողանայք զիս եղկելի, այլ խնդրեցէք Տևառն Յիսուսի, որ թողութիւն ինձ պարգևի։ Յարուս յիշման զիս արժանի համարեալիք սերով սրբոյ, նաեւ ծնողաց մերոց բարի, որ ծնան զիս դառակ երկրի։ Նոցունց հողոց Տէր ողորմի, զասէ ի դասն յաջակողմի, սիրով եւ զիրքբոյս զրեցի, ի մանկութեան իմ հասակի, ի նեղ եւ դառն վայրկենի, ի փորձութիւնս բաղձադիմի, ահէ տակեաց փախեալ էի, յՌոյսաց յերկրի եկեալ էի, զարկպոթեանս զրեցի, ի դուռն Սուրբ Աստուածածնի։ Մի մեղադրէք այսմ տառի, սրդաբանաց թէ հանդիպիք, Ոյ վարդապետքոյ նազելի, եւ ընթերցողոյ այսմ զըբի, մի ժողանայք ծառայս զերի, յետնեալ Ղալար Բարերթացի։ Այլ յիշիլ զիս Գրիստոսի, առատաբաշխ Տևառն Յիսուսի։

Եւ որ յիշէ յիշեալ լիցի, արքայութեանն Գրիստոսի։ Եւ նմա փառք ամենայնի, ընդ շօր Հոլութիւն ճրտարտի, յուշտ այժմոս եւ միշտ էի, եւ յաւիտեանս յաւիտենի։

Այլ ծանկրտք ոյ ընթերցող եւ զարմացալուք զի այս Ղալար անուն զըօղս եւ յարմարող ոտանաւորքն ինքն ժն ամաց է եղեալ. ահա ի բանիցս յայտնի է որ այր կատարեալ եղեալ. յիշուի ես յոյժ ամբնեալ

մնացի, վասն այնորիկ բանքն նորա սակաւուկ աստ զրեցի։

Էջ 172.— Նորին Ղալարէ.— Ղարկոյ եմ օտար յաշխարհէ, անարժան եւ յոյժ փանաքի... — Ղ ա զ ա Ր :

Էջ 173.— Նորին Ղալարէ.—

Սուրբոյ Սրբոց անհոտական, որ ծաղկեցար յազգրս մարդկան, եւ ըզլընորչս քո շրթան, հեղեր օրհնեալը յաւիտեան, եւ ըստ իմում տըկարութեան, զայս բնծայեմ բեղ սևիհանկան, ընկալ ըզս Տէր զթութեան, եւ յիս նայեալ ողորմութեան, Ղալար ծաղկողս եւ անսիրտոս, հողս մեղաւոր եւ անարժան, յաղթըմ ձեր առնէք արժան, հանուր սևութք եւ ծընըղեան։

Էջ 173.— Նորին Ղալարէ.— Աղաչեմ զձեզ սըրտով ի լի...։

Էջ 175.— Նորին Ղալարէ.—

Պարոն Թորոս իմ սիրելի, աչացս լոյս եւ իմ հողի, Յիսուս Որդիս քեզ ձեր լիքի, եւ քո որդւոյն Բան Արամսի, վասն յիշման ինձ նուաստի, եւ իմ սեռիցն յամենայնի...։

Ծանիք սիրելի ընթերցողք, Ամենայնի սկիզբն ես եմ, դուք լուարուք զոր ինչ ասեմ, ոտանաւորքն միշտ եւ ցատտ, այն ձեռնադիր Յիսուս Որդի զբոցն օրինակեցի, որ տեսողաց յայտնի լիցի։

Էջ 177.— Գրիգորի Կարողիկոսի է.—

Է յիս դիտութիւն, բայց խամրացեալ է...։

— Հմմտ. Գ. Հատոր, 1954, էջ 262։

Էջ 179-184, դատարկ։

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն.—

Էջ 1, չկապիր անհարթ.— Յետին միարան Գէորգ Վրդ. որ է Ատանացի, որ վախճանեցաւ յերկնայա քաղաք մինչ զայր ի Սր. Աթոռս, զկնի աւարտման Բարեկունի նուիրակութեանն, ի 1832, Նոյ. 22։

Յիշատակ է զիրքս Սր. Աթոռոյն Երուսաղէմի վրտն Հոլոյս Հանդուցելոյն։ Ոյ ոք բարձիցի սա ի մէջ Աթոռոյս բարձիցի եւ ինքն ի կենաց առտի եւ ընդ յուղայեանս դասուցի, ամէն։

1483

ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ (ԿՐՈՆԱԿԱՆ)

Ս. Յակոբ, Երուսաղեմ

ՌՀԴ=1625

ԿԵԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 15.5×10×4.5: էջք 488: Պրակրք ԻԱ (էջ 1-24), Ա-ԺԹ (25-468), Հանդամանք ցառալի. վերի մասը ցեցաւեր եւ փտած: Թուղթ Հասարակ: Գրիչ եւ Ստացող՝ Ստեփանոս Քչն. Մոկացի: Գրութիւն՝ խորագրները, սկզբնատողները եւ զլսագիրները մասամբ կարմիր, սկզբնատողներէն ոմանք մանիւղակազոյն, մնացեալը սեւ մեկանով, միասին, 19 տող: Նոտրաղիր: Համատուտադրութիւնք սովորականնէն առատ: Կաշկազմ տախտակեայ հնամաշ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Սրբայն Աթաթասի եւ Աբրահմի Խրիստ Խորիմ ասացեալ...: Եւ արդ հրաժարելով է տառանայ...:

էջ 14.— Խոստովանիմ եւ հաւատամ մաննակատար սրտի...:

էջ 18.— Մեղայ մանասուր Երբորդութեան...:

էջ 23.— Ողորմեսցի քեզ մարդասէրն Աստուած...:

էջ 24, դատարկ:

Ա.— էջ 25.— Հարցումն ամիրային Տիւրոնի եւ պատասխանիք կրօնաւորին, ի մեծ թվականութիւնս Հայոց ճ եւ Մ Երբորդի. Թաղաւորեաց այր մի ի Տիւրոն, այր բարեբարոյ, լի իմաստութեամբ, որով առնուն Արղալագիւ ճանչիւր. սորայ էր ծառայ մի յոյժ սիրեցեալ եւ մեծարեալ, եւ սրնրնգովիլց միմեանց լեալ, այր բարկիւրհ, նմանեալ ամիրային իւրոյ, անուն Աղտափար կոչեալ...:

էջ 154, դատարկ:

Բ.— էջ 155.— Գարագ ի բամ Աւետաբանիմ որ ասէ, քէ եղբրուք խորագէտք իր-

քեւ գաւժ...: Նախ զիտելի է զի որպէս մարդս հոգի է եւ մարմին...:

Գ.— էջ 176.— Գարագ եւ աղաչանք Սր. Աստուածածնիմ որ արտաստեաց ի դեմ Խաչին.— Արդ այսր ամենայնի ոչ էր տեղեակ Մարիամ, այլ նայ աղօթէր ի տանն...:

Դ.— էջ 182.— Յաղագս գալստեան մեռիմ, Սրբայն Ներսէսի Հայոց Կարաղիկոսի ասացեալ.— Ապա յետ անցանկոյ բարի ժամանակին յայտնեսցի որդին կորստեան Նեոն...:

Ե.— էջ 207.— Հարցմունք Բալսեղի եւ պատասխանիք Գրիգորի Աստուածաբանիմ.— Բարեց առ է ինչ Երկինք եւ Երկիր Աստուածութիւն յոյր վերայ հանդէր

Զ.— էջ 223.— Հարցմունք իմաստասիրի.— Ասէ իմաստասէր բիւլին տմեանց ցաւոց դեղ զիտեմ թէ լսես ինձ...:

Մանօք.— Կր յաջորդեն տառնեակ մի, բարոյախոսական պատմութեանքներ:

Է.— էջ 289.— Մարտիր Ը. Մայիս ԺԵ. Յայսմ արուր վկայարանութիւն Պարանոյս Որ Ունեալտակին.— Արհեստայ է տ. մեհասուր Զոդին:

Ի ժամանակ Թաղաւորութեան սուրբան Սէլումին, որ նստէր ի քաղաքն Կոստանդինուպուլիս...:

Ը.— էջ 286.— Մեր ոմն ի ժամ սղաւթիցն մեծ շնորհս տեսներ, եկի պաւլափար մի եւ ետ նմա դահեկան մի...:

էջ 305.— Գրեալ է ի պատմութիւն թէ էր Թաղաւոր մի եւ ունէր բազում ճոխութիւն եւ Գ որդի...:

Մանօք.— Կր յաջորդեն Երկու տասնեակ առակներ:

Թ.— էջ 343.— Ճանապան բանք Խրոց եւ ժամանակաց ժողովեալ ի Սր. Գրորոց.— Պարտ է զիտել զի Գ տեղ ելաց եւ արտաստեաց Գրիստոս...:

էջ 345.— Ոչ է պարտ ասել կամ զրել թէ ծիծաղեցաւ. Գրիստոս...

էջ 347.— Պատեցաւ Ած. ընդ Աղսմայ եւ ընդ Եւայի Ե անգամ...

էջ 348.— Աղամ ԹՀԼԳ տարի ապրեցաւ եւ մեռաւ...

էջ 351.— Վասն ի խորհուրդ եկեղեցւոյ դիտել պարտ է...

էջ 352.— Գրեւոր զոր էառ յԱստուծոյ Մեքարայ այս են. Բ, Գ, Զ, Ժ, Լ, Ծ, Զ, Ժ, Ծ, Զ, Վ, Փ:

Ժ.— էջ 362.— Սրբոյն Թեոփիլոսի ասացեալ, Յազագս Զըմամ եւ Արտասուաց.— Արդ պարտ է անդադար ամ. մարդոյ զայս զմտաւ անել...

ԺԱ.— էջ 369.— Ի քրքայն Մովսէսի միայնակեցի, որ առ իմացիսակիցն իւր Ամովն քամ խրատու ամ. մարդոյ.— Երկուսն Աստուծոյ մերթ է զամ. չարութիւն...

էջ 402.— Թուրք մեծի իւրն Մակարայ.— Հայրն Մակար զրէ ամ. սերելաց որդւոց իւրոց աղաչելով...

էջ 426.— Ճառ Պաւլա միայնակեցի.— Պաւլոս այդ Հոգադործ եւ առաւել անբիծ եւ անարատ...

ԺԲ.— էջ 447.— Կամսն պղծեալ Տաճարի:

էջ 451-2, վերէն վար մեծապոյն մասն պատուած:

էջ 455.— Քանզի յորժամ խաչն վար էլ...

էջ 466.— Արհեստագործ մեք միարան...

Յիշատակարանք Գրչի.— 1625

1.— էջ 153.— Բարեխաւարութեամբ, եւ ազգութիւն սուրբ հաւորեալ մերոյ Մակարայ Կրօնաւորին, եւ սուրբ մրցիւցն Աստուծաւորու եւ իմաստորոյ եւ Քրիստոսաւորու, որորմէայ Գ. Ած. ամ. հաւատացեալ քրիստոնէից, եւ եղևիկ զրչիս սուսանուն Ստեփաննոս Մոկացի իրիցու, որ զանունս ունիմ քահանայի եւ պործա ստանայի, ոչ կամ արժան որ զանունս իմ կոչելոյ, բայց յուս յԱծ. ունիմ եւ զձեր մարգար ազգքն, յորժամ կարդէք կամ աւերինակէք կամ րան մի աւետիք նայ ի սրտիւ եւ բոլոր հաւա-

տով բերամ մի որորմի սակք ինձ մեղաւորիս եւ իմ ծնողացն եւ այլ ամ. արեան մերձաւորացն, եւ որ ասէ զորորմին, Ած. իւրն սորմ[մ]եցէ յաւուրն զատաստանին եւ անկղ առնին ամէն:

2.— էջ 482.— Փառք անրամանկի եւ համալոյն եւ միասնական Սր. Երբորդութեան Հաւր եւ Որդոյն եւ Հոգւոյ Սրբոյ յախտեան ամէն:

Ես անկարգս ի կարգաւորաց եւ անուսումն ի յուսումնականաց սուսանունս ըմտեման քահանայ, որ զանունս ունիմ եւ զպործա ոչ ունիմ, այլ մեղօք լցեալ եւ աղտեղացեալ ի յամ. բարեկործութեան թափուր եւ ունեցին կամ ի մէջ աշխարհիս, այլ յոյս զԱծ. ունիմ զԳ. Ք. զի նայ է մեղաց քաւիչ, միթէ ինքն որորմամ լինի ամ. քրիստոնէից եւ ինձ անարժանիս ամէն:

Տեսի զայս զերբս ի Սր. Քաղաքն եւրոսաղէմ եւ ցահկացայ եւ սկսաւ նաւորեցի զայս ի վայելումն անձին իմոյ. որք հանդիպի կարգալոյ կամ աւերինակելոյ նայ ի սրտիւ եւ բոլոր հաւատով բերամ լմի ու զորմի սակք ինձ անարժանիս Ստեփաննոսի եւ իմ ծնաւորացն հաւորն Փանոսին եւ մաւրն Երանաւորին, եւ իմ կողակցին Մարթին, եւ այլ ամ. արեան մերձաւորացն, եւ Ած. ձեզ որորմեցէ ամէն:

Գրեցաւ զերբս ի Սր. Քաղաքս Երուսաղէմ, ի զուսն Սր. Յակոր Առաքելոյն, ի յաթոռն Հայոց աղլիս, ի Հայրապետութիւն Սր. Աթոսայ տէր Գրիգոր սրբազան արհի եւ զանձալի աբեպիսկոպոսին, արարիչն Ած. զինքն (յ)նպործ եւ ա(յ)նաստանս պահեցէ, եւ Սր. Հայրապետաց զայսն զաստից եւ պատկաշից արացալ, եւ յեսաստեղացս Երանելոյն ընդ իշ մարդաբնիցն եւ Երկրորդսն առաքելոցն ի յաւելոյն խորանն հանդաւանք ամէն: Տէրն մեր Յ. Ք. զինքն յերկար ամօք պահեցէ ի վերայ Հայոց աթոռոյն, որ բաղում Զանի. զմանքս նորողր է եւ զաբաղարեւ, ամ. սրբութեամբ լցեր եւ վարժամացուցեր, զեկեղեցիքս ամ. պիտոյիք եւ ամ. լուսաւորաւք ամէն:

Տէր Ած. Յ. Ք. յորժամ զայս նստիս յաթոռ զատաստանին եւ Սր. իմոյն առաջի իննպատիկ լուսով պայծառ քան զարեղն

այն լուսուլն լուսաւորէ զհոգի մահապի վարպետ Շաղութիւն, թէպէտ թէ ի յանձնէ եւ ի յաշիցն տկար է, բայց ուսմամբ եւ իմաստութեամբ կատարեալ լի է ամ․ խըմ․ ասութեամբ ամ․ զրոց․ Ած․ զիւր մեղքն թողնու, որ կամեցաւ եւ զաւրինակն շնորհեց որ զարձակման դիրքս զրեցի, Ած․ զիւր հոգին լուսաւորէ ամէն։

Գրեցաւ զիրքս ի թվականիս Հայոց,

ի ՌՇԴ, ի դառն եւ ի նեղ ժամանակիս, որ ալլազգիքն զաւրացեր են ի վերայ զբիւտոնէից աղբիս, վայ մեղաւորիս Ռ բերայն։ Գս․ Ած․ քո առատ ողորմութեամբն ողորմեա Մարգարայ սարկաւազին, որ րաւ․ զում չարչարանաւք զամ․ եկեղեցեայց լուսերն կու վառէ․ Ած․ զիւր հոգին լուսաւորէ, որ զկրանաւորի աւրինակն ետուր․ Ած․ զինքն աւրհնէ, ամէն։

1484

ՆԵՐՐՈՂԵԱՆԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՁԻ․— 1

Յ․ ՈՍԿԵՐԵՐԱՆ

Ամստղամ

1762

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ,—

Մասալ 15․5×9×2։ էջք 192։ Հանդամանք շատ լաւ։ Թուղթ հասարակ։ Գրիչ եւ Ստացող՝ Աղապիր Ջուղայեցի, Գրութիւն՝ ընդհանրապէս սեւ մեկնոյլ, միասին, 21 տող։ Բոլորգրի յոյժ կանոնաւոր։ Համառօտադրութիւնք սովորական դրեթէ։ Գուռաւոր զարդադիր եւ զլիազարդ, էջ 1։ Կաշկարմ խաւաքարտեայ ոսկեղբուրաւ։

Ճակատ,—

Ներքաղեմաք Ա(ա)սացեալ այրն Աստուծոյ Յոհան Ոսկերեան ապաշխարութեան վարդապետին ի վերայ Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ, որ տպագրեցեալ էր ի թուոց Հայոց ՌՃՁԳ, եւ ի նոյն տըպագրեցեալ զրքէն զաղապարեցի, ես Ջուղայեցի Աստուածատրոյ որդի՝ Նուստ եւ անարժան Աղապիրիս, ի Հայրապետութեան Սրբոյ լուսակերտ զահին էջմիածնի տեառն Յակոբայ սրբապան կաթողիկոսին Շամալեցոյ, ի թուոյ Փրկչին 1762, եւ յունւարի 26, ի դերահռչակ քաղաքն յԱմստրդամ ընթեր Սօթալալենց Յօհանի որդի Պն․ Գրիգորին։

էջ 1.— Երանելոյն Սրբոյն Յօհաննու Ոսկերեանի Կոստանդնուպօլսիս եպիսկոպոսի,

պոսի, Ներքողեան ասացեալ յաղաղս վարուց եւ նահատակութեան Սրբոյն Գրիգորի Հայոց Մեծաց Հայրապետին, ի Կոնիստին Հայոց մինչեւ յաքսորսն Հր․․․ Հրաւայի մեղ տօնս այսօր, եւ պայծառապոյն քան․․․ Բարեխօսութեամբ Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ՝ եւ րաղմաշարչար նահատակին Տէր Յս․ ողորմեա ստացողի սըմին, եւ տպագրչիս անարժան Գրիգոր զպիրս, ամէն։

էջ 101.— Յօհաննու Ոսկերեանի ապաշխարութեան վարդապետի ասացեալ Ներքողեան առն Աստուծոյ Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին ամենայն Հայոց Մեծաց.— Աստուածադարձից արանց զտվասանութիւն քաղում եւ զանազան է․․․

էջ 164.— Եւ արդ՝ զայս մեծասքան, եւ զարժանալի պատմութիւնս վարուց Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին, զորս կրեաց ի մանկութեան, սակաւուկ ինչ պատմեցից լուսաւորչածին երամոցի.— Եւ յորժամ Անակ խաբէութեամբ սրախոխող արաւս ըղիտարով արքայս․․․

էջ 177.— Յիշատակարան օրինակի տպագրեալ զրքոյս, ըզլիակատարն զրեցում աստ, որ զի մի աշխատութիւն տպագրողաց կորիցէ.— Փառք և պատիւ ամենաբարոյ Երուրդութեանն․․․ Եւ եւս աղայեմ յիշել ի

Քս. Կապող զրդոյս զմահտեսի Դրիկոյս
Հանդերձ ծնողովս, ամէն:

Ամամուս յիշատակագրութիւն.—

Էջ 182, նոտրագիր անհարթ.— Տեա-
րակս կոչի Գովեստ Սրբոյ Հօրն մերոյ Լու-
սաւորէի, զոր ասացեալ է Սրն. Յօհանն Ոս-

կերեան ապաշխարութեան վարդապետն...
ընկալայ ի յերջանիկ եւ ի մաքրակօն եւ
պիտկոպոսէ միոյ ի վայելումն անձինս թրշ-
վառականի, եւ ինձ պարտ է յիշել միշտ վե-
րսկեալ յերջանիկն. Տէր յիշեսցէ զոգի նո-

Էջ 183-192, դատարկ:

1485

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Ց

Երուսաղէմ

1636-1642

ՆԿԱՐԱՆԳՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 15×10×5: Էջ 594: Պրակք
Ա-ԺԻ (էջ 5-308), Ա (309-340), Ա (341-
364), Զ (365-386, յորդգիւր): Հանդամանք
բաւարար զբեթէ: Լուսանցքները ցեցակեր,
Թուղթ հասարակ, Գրութիւն՝ խորադիրնե-
րը, սկզբնատողերը եւ դիւխատառերը կար-
միր, մնացեալը սեւ մկանով, միասին, 14-21 տող: Նոտրագիր մեծագոյն մասամբ,
այլապէս զրութեամբ: Ուղղապարթիւն տը-
կար, Կարմրագիծ զարդադիր եւ զլիւս-
վարդ, էջ 557: Գունաւոր նկար, Աստուա-
ծածին Հանդերձ Յիսուս մանուկով, էջ 186,
անարուեստ, Կաշեկաղձ տախտակեայ զր-
րոյմաղաղդ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-4.— Պահպանակ մաղաղաթեայ,
բոլորգիր, մասն Շարակնոցի:

Էջ 5-12, դատարկ:

Ա.— ԱՂՈԹԱԳԻՐՔ Ս. ՏԵՂԵԱՍ.— 6

Վարդան Վրդ. Մարաթացի

Էջ 13.— Ցեղի է Աղօթաւատուցիւ:

Էջ 14-15.— Կշտամբաձմ յամդիւմա-
նուրիան առակաւ ամմին զրպատելոյս վար-
դանա, աղերս վասն իմ եւ ամ. մեղաւու-
րաց, եւ ի խորոց սրտէ աղերս մաղթանաց
առ Յս. Քս. Միսածին Որդին Աստուծոյ,
Երթեալ յամ. տեղին ուր կատարեաց ըղ-
մարդեղութիւն Կ. տնաւրի՞նխարար զոր

զրեցին տեսնող(քն) վասն նորա, եւ ըն-
թեռն(ուլ) անդէն ուրիշ ուրիշ, եւ հայցել
թողութիւն մեղաց ի նմանէ, Զոր մեղաւոր
Վարդանա զրեցի յերուսաղէմ ի Սր. Յա-
կոյ, ի խնդրոյ Թորոսի աստուածասէր քա-
հանային, եւ այլ միանձնացն, որ բազում
տնկաւ իսխանձեցին զիս.— Հմմտ. թիւ
939, Գ. Հատար, էջ 486:

Էջ 15.— Ա.— Մարդումն տնիմա(նա)յի
եւ անհետապատելի...:

Էջ 21.— Բ.— Ի տուն Զաքարիայի ի
տալ ոգոյն եղիւսարեքի.— Տէր Ած. իմ Յս.
Քս.

Էջ 166.— ԺԲ.— Առ ամենաբնեւոյ
Աստուածածին կոյն Մարիամ, ի տեգի
Ոմքմամ Աբա, եւ զեքեգմամ Աբա, եւ ի
Զօրն կեդրոնի, ի խորոց սրտէ մաղաղամտց
Վարդանայ երգողի, եւ մեզ մեղաւորս ս-
նորժամ զրչիւ:

Էջ 198.— ԻԲ.— Վարդան Վարդապե-
տի ասացեալ է աղօթքս վառ կեմդամեա[ց]
եւ համգուցելոց.— Անօկիզըն Ած. որ վասն
մորթեալ բնութեան մարդկան խոնարհե-
ցար ի հայրական ծոցոյ,...

Բ.— Էջ 202-3.— Աղօթք դէմ պատա-
րագի...: Սր. Հայր ամենակալ կարող եւ
յաւերտեանական Աստուած...:

Գ.— Էջ 207.— Աղաւթ ոգեշնայ տուր
հօրն Յոնանա.— Ի բեղ յուսամ Քրիստոս
Աստուած...:

Յիշատակարան Գրչի․— 1636

Էջ 214^Ծ․— Գրեցաւ Աղաթա՞ն Սր․
Տընօրինականացն ի դուռն Սր․ Յարութեանին
ևւ Սր․ Յոհաննէս Աւետարանչին եւ ի Սր․
Աստուածածնին եւ ի Սր․ Հրեշտակայեան-
տին, Սր․ եւ հրաշայն Գողգոթային, ի
վանկումն մեղաւոր գրչիս, ով կարդայ
կամ ով աւրինակէ՝ յիշէ եւ ողորմի առաւ-
ցէ վասն իմ մեղաւորիս։ Քո՛ւ, ձեզ յիշէ յա-
ւուրն ատենին ամէն։ Աւարտեցաւ յետին
բարեկենդանին աւրն շարաթ, փետրար ամ-
սոյ ի ԻՆ, ԹՎին ՌՁԵ, հայրապետութեան
Տէր Գրիգորին։

Դ․— Էջ 215․— Աւետիս Աստուածած-
նին։

Որ առաքմամբ Գարբէլչի,
առեւր զողջունն ուրախալի,
լուար ըզճանդն սոսալի,
թէ Տէր Յիսուս ի քէն ծնանի․․․

Ե․— Էջ 222․— Ռամ Գրիգորի կալու-
ղիկոսի վկայատիրի տացեալ գովաւանու-
քիւմ վասն Սր․ Երուսաղիմայ, յտանաւոյ
տաղիւ չափեալ, եղբօր յորայն ներսէսի
կոյնեցում․— Արդ եւ ձայնեմ յերուսաղէմ
քաղաքն պանծալին․․․ Գրեցաւ տետրս
ի ԹՎին ՌՁԼ [=1639], ի դուռն Սր․ Յա-
րութեան։

Զ․— Էջ 227․— Գիր Գումի տա՛մ ցեղի
որ ելամէ ի մարդկան։

Էջ 232․— Եւ որ ի վերայ ջրոց ունի
իշխանութիւն Մեկոս երիշտակ․ ասոյ զա-
նուն խրմէ զուրն։ Եւ որ ի վերայ բնոյ ու-
նի իշխանութիւն Հովիտ կոչեալն, որ
պահէ զամուսն մերա ապրի ի խաւարէ Գե՛ծէ։
Եւ որ ունի իշխանութիւն ի վերայ Դրմի-
րոց Արաքիւի անուն մերա, ոչ վնասի ծը-
նողկան եւ մարդ ի մեզս ոչ անկեցի։ Եւ
Նաշառանդէ երիշտակն ունի իշխանութիւն
ի վերայ մանկանց։ Եւ Սուբայէ երիշտակն
իշխանութիւն եւ ունի իշխանութիւն ի վե-
րայ մայրեաց Մաքսանդէ եւ կոչեալն Թա-
վաթան Սաբան Սուբայէ եւ ու անկանին
ի չարիս եւ ի վերայ լուսաւորացն ունի իշ-
խանութիւն Կղեւտոս կոչի անուն մերա,
սայ որ վարէ զարեգակն եւ զուսիսն։

Է․— Էջ 233․— Գեարգայ վարդապե-
տի Քարազ ի բանն որ ասէ։ Մտցուի ի յար-
կքս Ռարա․․․ Ասէ ուրեմն Աւետարանիչն
Հուկաւ․․․

Էջ 250-256, համարեալ դատարկ։

Ը․— Էջ 257Զ․— Այս են տմարիմականք
որ կայ հաւաքեալ ի Սր․ քաղաք Երուսաղիմ
անուշայեռոս․— Նախ եւ առաջին քաղաք
Նաղարէթ․․․

Թ․— Էջ 279․— Ի Յակարէ քահանին
աւտամաւթ, ասացեալ ի վերայ Սր․ Քաղա-
քիմ Երուսաղիմայ․— ՅԱստուծոյ շինեալ
քաղաք պատուական․․․

Գրեցաւ տնօրէնականս ի Սր․ Երու-
սաղէմոյ աստնաւորս ի ԹՎին ՌՁԱ
[=1652], ի գալ Փիլիպոսի կաթողիկոսին
ու Սրայ կաթողիկոս եկան Սր․ Երուսա-
ղէմ, ու Պիլիպոսն ի աշակերտութ, ու նո-
րողեաց Յակոբ դրոշ ամէն, ու գնաց ի Սր-
պոյ կամաք Աստուծոյ։

Էջ 283-284, դատարկ։

Ժ․— Էջ 285․— Ասացեալ Առաքել
վարդապետի խրատ վասն մանկանց․— Այ-
րն Աստուծոյ ի օրինակ․․․

Էջ 292-308, դատարկ։

ՃԱ․— Էջ 309․— Պատմութիւն վասն
մանկան եւ աղջկան յարաբերեալն․— Այր
մի էր ի իսան քաղաքին եւ ունէր ինչսլ ի տ-
ղումս․․․

Գրեցաւ ի Յարութեան զուռն մեղա-
պարտ ձեռագրս, եւ իւր ամ․ տրնօրինական
որ կայն հաւաքեալ եւ Սր․ կենսաբեր ին-
չրն բարեխոս եւ ամ․ աշխարհի ԹՎին ՌՂԱ
[=1642]։

ՃԲ․— Էջ 341․— Աւետիս Ծմրնդեան
եւ Յայտնաբեան Քրիստոսի Աստուծոյ մե-
րոյ․— Այսաւր ամն է Ծերնդեան, Աւետիս
․․․

Էջ 349․— Աւետիս Ծմրնդեանն Քրիս-
տոսի․— Ատոխ մի ելաւ ի Հրեշտակոսան,
Աւետիս․․․

Ըստ խրդրոյն Մինաս Դպրի, գրեցաւ
ձեռամբ Թորոս Նախկոպոսի։

ՃԳ․— Էջ 360․— Տազ Սր․ Խաչիմ․—
Խաչն ի նախնուն Երեւեցաւ․․․

ԺԴ.— Էջ 365, բարբառեր.— երկինք
երկնից իմաց արարեք...

Էջ 367.— Աստուածածին մայր Քրիս-
տոսի, իմ յայն դու յուր մեծի...

Էջ 370.— Անտիո Մորնիդեան.— Հր-
մախիւն աշտարակի հողիպէս...

Էջ 373.— Ուր դարձանալի խորհուրդս
այս մեծ յայտնեալ...

Էջ 374.— Այսպէս տառն է Մերնդեան,
աւետիս...

Էջ 378.— Արեւ յուսատու տաճար Աս-
տուծոյ, Մարիամ...

Էջ 381.— Աստուածածին արքային,
ամենաբարեկամ տիրուհի...

Էջ 384.— Տաղ Մորնիդեան.— Ան-
ճառելի Բանն ի Հարիւր, թէ ինչ անեման է
...

Էջ 386.— Ամենաբարեկամ արքային
արքայ Գառնի արքայի իւր միայն թիւի.
յաշորդ թիւքը կտրուած է արմատէն] :

ԺԵ.— Էջ 387.— Հարցումն Լուսաւոր-
չին մերոյ Սրբոյն Գրիգորի ընդ հրեշտակո-
ւելիովն.— Անէ Մուրն Գրիգոր ընդ հրեշ-
տակն...

ԺԶ.— Էջ 397.— Այլ Տաղ Յարութեան
.— Դնէին պահապան Սր. Գեղեղմանին...

Էջ 401.— ...Վարդն ի պաղտալին,
բաղդը եղանակը պղտուրն եւ դուսերին...

ԺԷ.— Էջ 405.— Տաղ պիտանի.— Գա-
նի դատիս ի հետ մեղաց, է անպղծ մարդ
կատարած...

— Հմմտ. Յ. Թիւրքաւորի,
Տաղապիւր, Երուսաղէմ, էջ 28, որմէ կարդ
մը տարբերութիւններ ունի ներկայս :

Էջ 406.— Տաղ Նազալի վասն խոռվու-
քեան.— Անն իմ վայ քեզ Ռ բերան...

Էջ 409.— Տաղ Հղալարութեան.— Գան
դամեան զործը շարի, հպարտութիւն է
զպարալի...

Էջ 412.— Տաղ Կոստովանութեան.—
Այ Տէր տեղանց մեղայ քեզ. . . — Հմմտ.
թիւ 1309, իԹ, Ներկայս 14 տուն է միայն,
եւ ունի շատ մը տարբերութիւններ :

Էջ 414.— Տաղ գեղեցիկ, ամուշ.—
Մարտն կու գայ ծաղկներով...

Մուրատ խիկար եղբր յուսով,
յահնտեցար զերդ խորուէ ծով :

Կու պարծենաւ Հայր Աստուծոյ,
յորժամ Հայոց Չատիկն գայ :

Էջ 417.— Տաղ Եղեղման խրատ մի.—
Բեղ հպեալ խրատ մի տամ, է անպիտան
անձն իմ լալ... — Հմմտ. Յ. Թիւրքաւորի,
Տաղապիւր, էջ 42, որմէ տեղեկ կը տար-
բերի. լաւագոյն փոփոխակ մը ունի եւ տան
երկրորդ տողին համար, այսպէս. «Էղեղման
մարմինն պարարէ, պախտն ու գլխարկն
չատցնէ» :

Էջ 419.— Տաղ Սուրբ Աստուածամոր
.— Անճառելի Բանն ի Հորէ թէ ինչ անեման
է... — Հմմտ. վերեւ, էջ 384 :

Էջ 422.— Տաղ Աստուածամոր ասաց-
եալ.— Արդիւր կենդանի, բոլոր գոնողան,
մեղայ քեզ մեղայ, կուս անպախան... —
Ա-Ք :

Դու լալ մեծաղին որ պատաշխան,
եղալու թ ու դմալ թ եւ այլ պտուտական,
ակրդ լուսատու պանծ արքայական,
մեղայ...

Այս տէրի Գեղեղման որ կուսն ի վան,
շար վերեւ իւր, եւ դատարկարան,
սրդն եւ մ փոշի եւ հող անպիտան.
մեղայ...

Տիէք զղարմին, անէք Հայր մեղայն,
աշխի Գեղեղման հողոյն միարան,
որ դուք այլ ինիք ողորմու արժան.
մեղայ...

Աշխարհս է նանի ծաղիկն ի նրման,
որ այսօր կան եւ վաղըն չիկան,
Տէրն հետացնէ ի ձէնը ստոնանոյն
մեղայ...

Էջ 427.— Արարիչ Տէր քաղցրացաւ ի
յԱղամայ, եւ ծնաւ ի Սր. Կուսէն Մարիա-
մայ... — Ա գ ա ղ ի ա :

Էջ 429.— Տաղ Կամանց է :
Ականջ դրէք եւ լսեցէք,
եւ բաներիս մըտիկ արէք,
զգովք ասեմ աղվոր կնոջ,
թաք ու պարծանք է նա ալորդ :
...

Եւ Յովանէս երգնկացի,
զաղէկ կնիկն զովեցի :

դէին հաշարի պարսաւեցի,
 և յեղունոյն տէրն լացի...:

ԺԸ. — էջ 437. — Տաղս ասացեալ ի վերայ Սրբոյն Ալէքսիանոսի. — Աստուած յիշած և ժարգա(յ)տէր, յերազ լսէ իւր ծառային...: Տես, Թ. Թղկուրանցի, Տաղադիրք, էջ 4:

էջ 445. — Տաղ ի վերայ աշխարհի ունայնութեան. — Ամենայն փառք ժարդոյ դատարկ և յունայն...:

ԺԹ. — էջ 450. — Տաղ Նազաշի վասն ագառութեան. — Սողոմոն ժայրն իմաստութեան, առ ժեզ խօսի բան խրատական...:

Ի. — էջ 457. — Մեր մեղքն է արեր պապունս բապայ...:

էջ 460-461, դատարկ:

ԻԱ. — էջ 462. — Կարգ Կանանդիսաց:

ԻԱ. — էջ 468. — Թագօտբ Ապաշխարութեան:

էջ 478. — Թագաւորք Մարտիրոսաց:

էջ 486. — Արդ այս ևն աւուրք պուհ-պանութեան...:

ԻԲ. — էջ 487. — Տանուտէրացսց յաւնեայն պատահարաց տարայն:

էջ 498. — Ամսացոյց ամենայն եղանակաց:

էջ 523. — Վասն տղաի է աւուրն, որ տեսաննի բարի է քէ չար:

էջ 526. — Այս ևն արտբ պահպանութեան...: Հմմտ. վերեւ էջ 486, որմէ կր տարբերի մասամբ:

էջ 527. — Վասն երակաց արդաց մայրիկան: Երակ բանալ և արիւն անուել:

էջ 529, բորբոքիր. — Յիշեցուք ի դիւերի դանուն քո Տէր...:

էջ 533, բոլորգիր. — Երգ ՏՈ. Ներսիսի ասացեալ է. — Աւաւաւ լուսոյ...:

էջ 536, բալարգիր. — Երգ Նարին Ներսիսի...: Այլսարգ ամենայն...:

էջ 540, նոտրադիր. — Աստուածածին մայր Գրիստոսի...:

էջ 543, նոտրադիր տարբեր. — Աստուածածին մայր Գրիստոսի...:

Փառս տամ ևս Գրիստոսի,
 երկրպագեմ Սրբոյ Խաչին,
 քո արեանդ ևս գին էի,
 և քո ծնունդ աւազանին.

Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա,
 Աստուածածին բարեխաւսեա:

Ով եղբայրք զմեզ աղաչեմ,
 ի ձեր աղաթս մարթնել Հայքեմ,
 և Հանդիպող այս Ներբողեան,
 յիշել զՄեքոնս և ան[ար]ժան.

Տէր ողորմեա...:

էջ 548-551, դատարկ:

էջ 552. — ՅԱստուծոյ շինեալ քաղաք պատուական...: Հմմտ. վերեւ, էջ 270:

էջ 557. — Ես ևմ կորուսեալ ոչխար...: Նայե. Յովսէփ ասեմ

Եղկելի և պիտականուն,
 ողբացէք եղբայրք և զիս,
 Հայի իս Աստուած քաղցրադոյն:

էջ 564. — [Տաղ խոստովանութեան]:

1

Այ Տէր տերանց մեղայ քեզ,
 քան զայլ ծառայ չեղայ քեզ,
 զհոգիս մեղօք Հեղա քեզ.
 այ Տէր Հերանց մեղայ քեզ...:

4

Զվաթսուն տարին լըցեր եմ,
 մեղաց սրով խոցեր եմ,
 մարմնովս աղտեղացեր եմ...:

5

Աւերես ի մահ մօտեր է,
 կենացս ունէկ Հատեր է,
 մարմինս յուժոյ Թափեր է...:

24

Հանեն յաչաց վարեն զիս,
 արկեալ ի Հուրն այրեն զիս,
 անքուն որդունքն ուտեն զիս...:

25

Քօթան Հերիք լացեր դու,
 դաչեղ արևանք Թացեր դու,
 մեղաց սուղն աղացեր դու
 Քօթան զՏէրն աղաչէ:

29

Կտրէ Քօթան Թամամ է,
 դառնալ Աստուած քեզ Ժամ է,
 զմեզս Թողուլ քեզ ոխտ է,
 Քօթան զՏէրն աղաչէ:

32

Ձինչ ար կնոջ պոռնկներն,

ի տան Սիմոն բոր (Շարունակութիւնը կը պակսի):

Նկատու.— Այս տաղին աւելի կարճ մէկ փոփոխակը, բաղկացած 14 տուններէ, տեսանք վերս, էջ 412: Աւելի ընդարձակ փոփոխակ մը կը գտնուէր թ. 1388 Ժողովածոյին մէջ, զոր արտագրեցինք կանխաւ, եւ որմէ կը տարբերի ներկայս նկատելի չափով, ինչպէս ցոյց կու տան ընտրովի բաղաւթ վերագրեալ Համարները:

էջ 569.— Յորդորակ է քաղցրահամ.—

Կալթեայ սուրբ կաթուղիկէ եկեղեցի...

էջ 573.— Տաղ Յարութեան Գրիստոսի.—

Գրիգոր Հրեշտակն ի վիժին. . . — Գրիգոր:

էջ 575.— Այլ Տաղ Յարութեան.—

Դասքըն Հրէական էին պահապան. . .

էջ 578.— Այլ Տաղ. . . — Յամէն առաւել եւ յոյս, պիտուն էր նստեր յայդոյս . . .

էջ 582.— Տաղ Ղարիպի.— Հոգի մի աւեր զարիպ. . .

էջ 585-590, դատարկ:

էջ 591-594, դարձեալ սահպանակ մասնաշաղկապ, բորբոքի, մասն Շարակնոցի:

1486

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Ր Ք.— 8

Մանարք ձուրճովմ

ԹՃԼԴ=1685

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 15×10×6: էջք Դ+609: Պրակք Ա-Գ (էջ 1-60), Ա-Ա (61-608): Հանդամանք անբաւարար. յուսանցքները որդնակներ վերջին պրակները փրթած: Թուղթ Հասարակ: Գրիչ՝ Իրիցգին? Գրութիւն սեւ մէլանով, ոչ նոյնազոյն, միասին, 16, 15 տող: Նոտագիր: Համառոտագրութիւնը արժողականէն քիչ մը աւելի: Կաղմող՝ Ստեփանոս Դպիր Կոմէնցի: Կաշկաղմ տախտակայ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ Ա-Բ, դատարկ: Նոյնպէս էջ Դ:

էջ Գ.— Աղթթի Հատուած մը.— Գրակցաւ թվին ՌՃԿԳ [=1714]ին, յերուսակէ մը Սր. Քաղաքն մարտի ԻՐին:

էջ 1.— Ես Պողոտանցի իրիցգին Լի յերուսակէ մը եկայ ԼԸ տարու էի, թվին ՌՃԽ [= 1691], Հրեշտակայսեան մտայ մարտին ամսուն Ա:

Ա.— ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ Ս. ՏԵՂԵԱՑ.— 7

Վարդան Վրդ.

էջ 2.— Սր. Վարդան Վարդապետին

Մալուսն անիմանալի եւ անհետապառնի. . .

էջ 20.— Ի Բեթղէհէ մայրն առ մարով. . . — Ճառագայթ եւ կերպարան. . .

էջ 65.— Առ Հոսանան Յորդանան դետոյ. . . — Անսկորնակից Հօր եւ էակից Սր. Հոգոյն. . .

էջ 82.— Ի լեռն փորձութեան. . . — Ճառագայթ փառացն Հօր. . .

էջ 100.— Ի լեռնին Թափօրական. . . — Հրաշափառազոյն եւ զարմոնազործ արարիչ իմ. . .

էջ 119.— Նորին Գրիգորի Նարեկացոյ է աղթթս.— Աղաչեմք եւ աղբրեմք արտասուակից Հառաջմամբ. . .

էջ 123.— Վասն ի Լեռն Ձիթնեայ.— Անեղակից Հաւր եւ Համագոյն) Սր. Հոգոյն. . .

էջ 142.— Ի Սր. Վերնատան. . . — Յիսուս Գրիստոս թաղաւոր փառաց. . .

էջ 154.— Ի Չորն Կեղոնի. . . — Ած. իմ Յո. Քս. Հանճարեղ առաջնորդ. . .

էջ 166.— Ի տեղեւ ուր ըմբռնեցին ըղ-Եիսուս. . . — Ած. իմ Յո. Քս. որ ես Այր եւ Քէ. . .

Էջ 178.— Ի բարձուժն Խաչին և. Ի Գողգոթայն աշտար. . . — Անկարող և համապոյ Սր. Հոգոյն. . .

Էջ 196.— Ի դուռն աստուածինկալ զև բկգմանիս. . .

Էջ 215.— Ի լեռն Զիթնեհաց. . .

Էջ 237.— Ի Սր. Վերնատունն. . . — Հողի հայրական, բարի և առաջնորդական

Էջ 256.— Առ ամենաշարն բարի, Ի Սր. Սիրն. . . — Ամենախնամ ստեղծող, ա՜մենօրհնեալ ճառագայթ. . .

Էջ 281.— Առ ամենաբարձեալ Աստուածածին Կոյն. . . — Ով համազո Աստուածութիւն. . .

Բ.— Էջ 292.— Գրիգորի զերպոյի և շնորհալի վարդապետի Սկեռացոյ միայնութիւն Ի լանքս պանծալիս առ Սր. Աստուածածին. — Բարերանեալ և ամենաօրորուչի Աստուածածին, երկին վեհապոյն. . .

Գ.— Էջ 347.— Աղօթք Ի ժամ պատարալին ասաջիր, զասացեալն Յոհանու Ոսկէրբան Վարդապետին. — Տաճար Աստուծոյ և բնակարան Սր. Հոգոյն. . .

Դ.— Էջ 349.— Աղօթք Փոկասու Հայրապետին ասացեալ. — Յիսուս Քրիստոս Որդի Աստուծոյ. . .

Ե.— Էջ 359.— Աղօթք Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին Հայոց Հայրապետին. — Որհնեալ և մարդասիրտ թո. . .

Զ.— Էջ 363.— Նորին Աղօթք Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին. — Այալեմ զքեզ Քրիկէ աշխարհի. . .

Է.— Էջ 387.— Աղօթք Սրբոյն Մկառովայ Վարդապետի ասացեալ Յաղպոս զղջման և արտասուաց. — Ով որ անկող և անստեղծ. . .

Ը.— Էջ 372.— Աղօթք Սրբոյն Կիրղի Աղլքսանդրացոյ ասացեալ է վասն զղջման. — Ամենակալ տէր, արարիչ և ստեղծիչ. . .

Թ.— Էջ 377.— Աղօթք Մովսէսի Քերթողա Սր. հօրն. — Աղաչեմ զքեզ Տէր թող ինձ դմեցս իմ որպէս կամիմ. . .

Էջ 382.— Աղօթք և մաղթանք առ Ած. ասացեալ Սրբոյն Եփրեմի Խորին. — Ես անարժան և մեղուցեալ ծառայս քո. . .

Էջ 429.— Վարդան Վարդապետի ասացեալ է աղօթս վասն կենդանեաց և հանդուցեալոց, ասացէք և պանարհետ զրիւս յիշեցէք. — Անսկիւրն Ած. որ վասն մեր մոլորեալ բնութեանս մարդկան խոնարհեցոր ի հայրական ծոցոյ. . . — Տես ստորեւ կրկնուած, էջ 535:

Էջ 436.— Նորին Գրիգորի Նարեկա. — Ած. յալիտեանկան բարերար և ամենալալ. . .

Էջ 440.— Նորին Գրիգորի Աղօթք Ի ժամ ստաւոտին. — Արքայ Երկնասր թաղաւր բարձրեալ. . .

Էջ 444.— Նորին Աղօթք առ Սր. Աստուածածին. — Աստուածածին մայր Քրիստոսի և ճնօղ Միածնին Հօր. . .

Էջ 449.— Յոհանու Գառնեցոյ ասացեալ է. Աղօթք առ Տէր Յս. Քս. Գառն Աստուծոյ. . .

Էջ 459.— Ի տեղի քարկոծման Սրբոյն Ստեփաննոսի նախապիւսին, առաջի Որ. Քր. Ի խորոց սրտէ աղերս մաղթանալ Վարդան Երզրդի. — Արքա ինքնակալ և իշխան յօրեղ. . .

Էջ 471.— Աղօթք Սրբոյն Անաստաս. — Տէր մի սրտատու թեմաբ քո յանդիմաներ զիս. . .

Էջ 526.— Ողբ Ի յԱռաքել Վարդապետէ ասացեալ վասն մեղատուաց հոգեմարութեան. . . — Աչք իմ ծովացեալ, զևտք յինչն հասեալ. . .

Քուս մահու նոցին տանջի զհողին, վայ լեզուկ մարմնոցն է նոցա,

յորժամ դարթիցեն,

ճառագեալ հողին

Եկեալ առ մարմինն

Բամբ դործոց չարեացն ծածկեալ

յայնժամ յայտնեցին.

Անձամբ եղկելին,

Բամբիկ և զերին,

Առաջի կացեալ դողալով

մեծ դատաստանին.

Քննէ զգործք նորին,

Եւ զբարբառ լեզուին,

Անձամբ հատաջին լալալին,

Հայն հրապարակին,

Թիւ Հայոց մեծի

ութ հարուր տարի,
և, յիսուն և երեք էր մտեալ,
որ պրանս ողեցի:

Թիշատակարան.—

էջ 534. տարբեր գրով. եղծուած տա-
ղերու վրայ.— Ով սիրելիք հայրք իմ եւ
եղբայրք յիշեցէք հայր իմ Իսայ եւ մայր իմ
Օսկիհատ եւ պրազմամեղս իրեցդին որ ձե-
ռօք իմօք զերբս զրեցի եւ Ածն. ամ. ի յիշ
ըզձեա աւուրն ահադին Լթէ Եկայք օրհնեայք
Հօր իմոյ:

էջ 535.— Վարդան Վարդապետի ու-
սացեալ է աղօթս յսան կենդանեաց եւ հան-
դուցլոց. Ասացէք եւ զանարհեստ զրիշ
յիշեցէք.— Անկիւրն Ած. որ յսան մեր մա-
լորեալ բնութեանս մարդկան խոնարհեցար
ի հայրական ծոցոյ...— Հմմտ. վերեւ,
էջ 429:

էջ 551.— Նորին Գրեդորի Աղօթք ու
Հոգին Սր. որ յառաջ քան զպատարադին ա-
սի.— Ամենակալ Ած. բարեբար եւ մարդա-
սէր...

էջ 556.— Նորին Գրեդորի Նարեկա.—
Ած. յախտեալեան բարեբար եւ ամենա-
կալ...

էջ 563.— Նորին Աղօթք ի զիմաց Հօր
Աստուծոյ.— Տէր Տէր Հայր եւ Աստուծ

Թիշատակարան.— 1685

էջ 570, բնագրի մեկամով.— Գրեցաւ
սուրբ զիւրքս Մոճարի ճուրճոյն, թիվն
ՌձԼԴ, հայրապետութեան տէր Եղիայդա—

րին եւ առաջնորդութեան տէր Մինասին,
յիշեցէք զվարպետս Ստեփանոս Դպիրն Կա-
մենցի եւ զիս զանործանս տէր Պետրոսին ի-
րեցդին եւ դուք յիշեալ լիջիք աւուրն զա-
տաստանին, ամէն, Հայր մեր:

էջ 571, տարբեր գրով.— Տասնես
րանք օրնացն Աստուծոյ ի ձեռն Մայսէնի
եւ ի լեւոն Սինայի:

էջ 572, այլ գրով.— Վստն Խոստովա-
նութեան ի Կիրակոսէ.— Պարտ է քրիստո-
նէին...

Թիշատակարան.— 1685

էջ 604, տարբեր գրով.— Ի Թիոն
Փրկչին 1685 կաղմեցաւ. ձեռամբ Ստեփան
Դպիր: Արդ Երեսն անկեալ աղաչեմ դձեղ
հայրք եւ եղբայրք, յիշեալիք զկապող սորին
Ստեփան Դպիրն Կամէնցի ի մաքրապայ
յաղօթն ձեր, եւ դուք յիշեալ իւրեք ի իս-
տուն յարութեան, եւ արժանի եղիցի յսել
զձայնն էրանաւէտ թէ Եկայք ուրհնեալք
Հօր իմոյ ժառանգեցէք զպարտաստեալ ձեղ
զկեանս ի հանդերձեալ յերկրին, որ է աւրհ-
նեալ յախտեալն, ամէն, Հայր մեր որ: Ի
Թիւն Հայոց ՌձԼԴ, յուրիսի ՌԸ:

էջ 606.— Տէր Ած. ոգործեա ամ. ու-
րարածոց...

Անդրազոյն յիշատակագրութիւն.—
1688

էջ 156, բոլորովին, տարբեր մեկամով,
հակիրճ աղօթքէ մը յետոյ.— Գծադրեցաւ
ձեռամբ անիմատի Ստեփաննոսի Դպիր
Կամէնցոյ, ՌձԼԷ, մայր, ԺԳ:

1487

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Ր Ք.— 9

(ԺԸ. ԴԱՐ)

ՆԻԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 15×10.5×5: էջք 496: Հանդու-
մանք բաւարար: Թուղթ հասարակ: Գրիչ՝
Մարտիրոս Արեղայ: Գրութիւն բազմադան:
Նոտրադիր, բոլորովին, այլապէս, Ուղ-

ղապրութիւն տկար: Կաշկկալմ խաւաքարու-
եալ անարուեստ:

ԲՈՎԱՆԻԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— էջ 1.— Աղբիւսանք Յոհաննու ա-

ասացեալք Աղօթք.— Տէր Ած. իմ Յս. Բս. Գրեկեայ զիս...

Բ.— էջ 12.— Աղօթք երանելոյն Սրբելի ասացեալ.— Մի մտաներ ի դատաստան ընդ ծառայի չուժ...

Գ.— էջ 17.— Գրեղորի Սկեռացոյ.— Օրհնեալ է մարդասիրութիւն չո...

Դ.— էջ 31.— Այլ ես եղեկիս եւ երեքթուտական ընդունց պատժունց արժանաւոր...

Ե.— էջ 54.— Աղօթք ի վերայ ութ խորհրդոցն.— Անսկիզբն Ած. անեղ աներր անժամանակ...

Զ.— էջ 138.— Ի Սր. Աստուածածինն մայթանք ի խորոց սրտէ.— Ամէնօրհնեալ Աստուածածինն տաճար բարձրելոյն...

Էջ 153.— Աղօթք առ Սր. Աստուածածինն, ասացեալ Ոհաննու Մանդակունէ.— Եւ արդ ոյ Տիրամայր Սր. Աստուածածինն...

Ը.— էջ 161.— Աղօթք զօրաւոր Սրբոյ Հօրն Եփրեմի խորունցն Ասորոց ասացեալ խօսք ընդ Աստուծոյ.— Տես Տէր զտառապանս իմ...

Թ.— էջ 228.— Նորին զարձակ Աղօթք Սրբոյն Երեմի ասացեալ առ Տէր Աստուած.— Տէր Ած. զօրութեանց...

Բ.— էջ 230.— Նորին Աղօթք Սրբոյն Երեմի պէսպէս հայցածութիւն.— Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս...

Ժ.— էջ 240.— Աղօթք յորժամ յորդապահ անկանի ոք. ասացեալ Սրբոյն Գրեղորի մերոյ Հուսաւորչին.— Օրհնեալ է մարդասիրութիւնդ քո, Տէր իմ եւ փրկիչ Յիսուս Քրիստոս...

ԺԱ.— էջ 243.— Նորին Աղօթք Սրբոյն Գրեղորի մերոյ Հուսաւորչին.— Աղաչեմ զքեզ փրկիչ աշխարհի Քրիստոս...

ԺԲ.— էջ 245.— Սրբոյն Աթանասի եւ Սրբոյն Արքայ Եփրեմի ասացեալ խորհրդաւորութիւն.— Եւ արդ հրամարելոյ ի սատանալէ...

ԺԳ.— էջ 257.— Աղօթք զարձակոցն ի զղջումն ապաշխարութեան.— Անսկիզբն Ած. եւ անհասանելի...

ԺԴ.— էջ 264.— Մաղթանք առ Սր. Աստուածածինն եւ առ. ամ. սուրբոցն Աստուծոյ, յետ եկեղեցիէն ստա.— Աստուա-

ծածին ամէնօրհնեալ, զպաղատանս մեր ընկալ...

ԺԵ.— էջ 272.— Յորժամ Սրբութիւն ասնուս զայս ասայ.— Տէր Ած. իմ, զիտեմ զի չեմ արժանի...

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Բ Բ — 1

Սիմեոն կթղ.

ԺԶ.— էջ 276.— Գիրք Ազօթից արկաշի Զրօսարան, արարեալ ի Սիմէոն վրդապետի կաթողիկոսի ամ. Հայոց, ի զիմաց յաւառքալեւոնից անձանց, ի փառս Աստուծոյ, ՌՄԻԱ.

Ազօթ առ Սր. Երբարդաբիւն, զի մի բարկամայցէ ազօթալիմ վասն մեղաց, այլ մերելոյ տայցէ գիտմարմարիւն ի յազօթել:

ԺԷ.— էջ 279.— Աղօթք յատուկ վասն անձին ազօթողի.— Եւ արդ ես յետեալոյ եւ անարկապոյնս...

ԺԸ.— էջ 289.— Աղօթք աստուծուն ժամուն:

ԺԹ.— էջ 290.— Աղօթք վասն թշնամեաց եւ չարակամաց:

Ի.— էջ 292.— Աղօթք ողբերգականք վասն հաւարտի աղկոյ մերս եւ եկեղեցեաց Հայոց:

ԻԱ.— էջ 298.— Շնորհակալութիւնք առ Ած. վասն յատուկ բարեացն որք առ աղկոյ Հայոց եւ ինչորեւեթ զարձակ զի եւ եւս ողորմեցի եւ բարեբարեացէ:

ԻԲ.— էջ 307.— Աղօթք առ Սր. Աստուածածին.— Յետ այսքան վշտաղանայ անժամբ բաղիւնոյ...

ԻԳ.— էջ 310.— Աղօթք առ Երջանիկ յուսաւորիչք աղկոյ Հայոց.— Յետ այսքան հառաչանաց...

ԻԴ.— էջ 315.— Աղօթք առ ամ. Սուրբս Աստուծոյ.— Ոյ ամենայն սուրբք Աստուծոյ...

ԻԵ.— էջ 318.— Աղօթք առ Երկնային զինարութիւնս.— Աղղ առ ձեզ է աղաչանքս...

ԻԶ.— էջ 320.— Աղօթք առ Սր. Խաչրն փրկական.— Մեծաւ Երկիւղիւ սոսկացեալ անժամբ...

ԻԷ.— էջ 328.— Դաւանութիւն ճըլ-

ժարիս և ուղղափառ հաստատյ Սրբոյ Եկեղեցոյս Հայաստանաց և իմ շարադրողիս իսկ և վերջարանական ազօթք առ Սր. երբողութիւն.— Արդ ով ամէնօրհնայ Սր. երբողութիւն...:

ԻԸ.— էջ 338.— Յաղպա Յորպիտութենէն Ազօթից.— Կածիմ աստէն խօսիլ հաստատ բանիք...:

Էջ 348-349ի միջև և կորուսած բաղմաթիւ թերթերու արժանաւոր կ'երևին:

ԻԹ.— էջ 349.— Սրբասացութիւնք, Մկկկիք, և այլն:

Էջ 353.— Մեղեկի Ծննդեան.— Յանկական յոյսոյն...— Յ ա ճ ի ի ս ի:

Լ.— էջ 423.— Նոսմեծի եւ քաջ հոռետորի Մխիթարայ Գոշի խստակրօն ֆգեաւորի եւ բանիքում վարդապետի ատցեալ Ազօթի ի ժամ Սր. Պատարագի:

ԼԱ.— էջ 438.— Հաւուն հաւուն արթնացեալ...:

ԼԲ.— էջ 438.— Անկ Որդին Հօր Միածին...:

ԼԳ.— էջ 439.— Թօմաի Առաքելոյ առացեալ վասն պատարադի:

ԼԴ.— էջ 441.— Յիսուս որդի իմ միածին...— Յ ա ղ ա ռ ի ի լ ի:

ԼԵ.— էջ 443.— Տաղ Քաջի և Յարութեան.— Ես ձայն դառնիւծոյն ասեմ...:

Բ.— էջ 443.— Գարունն էհաս, ծաղկի այդին...— Գ ա լ լ ա ռ յ:

Գ.— էջ 445.— Զարմանալի վերնոյ Սուրբ Կոյս անեման...:

Դ.— էջ 446.— Տաղ Զղջման.— Առոտս անկեալ կենարարիդ...:

Ե.— էջ 447.— Տաղ Հոգեւոր ի զէմս անառակին.— Ի միտս եկեալ երբեմն...— Ի Ա ռ ի ի ա ս է:

Զ.— էջ 448.— Տաղ Հոգեւոր երգերդսցէ.— Անձամբ տրոմադին...:

Է.— էջ 450.— Տաղ Ողբերգական.— Զաղէտ եղկելոյս...:

Ը.— էջ 451.— Երգք չարաթ երևկոյի:

Թ.— էջ 452.— Աղօթք քարոզի ժամու.— Տէր տուր ինձ լեզու խրատու...:

Ժ.— էջ 454.— Տաղ Յարութեան: ԺԱ.— էջ 455.— Տաղ Սր. Հօղոյն.— Ի մըլտահոս սուրբ աղբերէդ...:

ԺԲ.— էջ 455.— Արի իմ քաջգրիկ աղանի...:

ԺԳ.— էջ 456.— Էջմիածնի.— Եարմար ձեւով պատուական...— Ես Աւետիք անպիտան, յարմարողիս քեզ զայս բան...:

ԺԴ.— էջ 458.— Տաղ Ծննդեան.— Ով Բնթիւնէ յերկիր ցանկալի...:

ԺԵ.— էջ 460.— Տաղ Սր. Աստուածածնին.— Սեւա եմ զեղեցիկ դուստր ևս ևս...:

ԺԶ.— էջ 461.— Երգերգոց.— Մնացեալ այրիմ սիրով...:

ԺԷ.— էջ 462.— Ազօթք Քաջի և Աստուածածնի ասայ.— Ողջոյն ընդ քեզ փայտ փրկութեան...:

ԺԸ.— էջ 464.— Շարականներու կյրճատումներ սկզբնարադերով ներկայացեալ...:

ԺԹ.— էջ 468.— Ի վերայ Սր. էջմիածնայ ասացեալ.— Ի տարանջատ փայրէս ահա առնեմք քեզ ողջոյն...:

Ի.— էջ 469.— Տաղ ողորմուկ.— Գրթած ես դու եւ ողորմած...:

ԻԱ.— էջ 471.— Տաղ Ղազար Կաթողիկոսէ ասացեալ ի վերայ Վարդապայ անուշ.— Ղամպարաշար անհամեմատ լուսով լեցեալ լեռն վարդապ...— Ղ ա զ ա թ:

ԻԲ.— էջ 473.— Տաղ Ղազար Կաթողիկոսէ ասացեալ.— Իսկալից Հօր ծնունդ անեղ...:

ԻԳ.— էջ 473.— Տաղ Աստուածածնի ի քէն աղբերս, արտասուօք հայցեմ...— Ի Ղ ա զ ա թ:

ԻԴ.— էջ 475.— Անկ որդին Հօր միածին...— Ա-Ք:

ԻԵ.— էջ 479.— Մաքուրք Հոգով, տրիք մարմնով...:

ԻԶ.— էջ 480.— Վարդան քաջ ժամոյ չարին...:

ԻԷ.— էջ 481.— Ողբ ասացեալ վասն անցաւոր մարդոյս ի Նաղաշ եպիսկոպոսէ Յամիթ քաղաքի.— Անցանէ մեծութիւն և փառք աշխարհիս...— Ա-Ք:

ԻԲ. — Էջ 485. — Մեկա քեզ Քրիստոս Աստուած...

ԻԲ. — Էջ 488. — Արեղակն արդարաւ թեան, այլ յուեա... Ա-Բ:

Էջ 490-491. զատարկ:

Էջ 492. — Յոնկ Գրգոյս Աղօթից, Ա-Բ, որ կը համապատասխանէ էջ 1-438/ յովանդատութեան: Էջ 439-442, ետքէն կար

ուած է, չստեղծել մէջ կը պահուի: Դարձ- եալ Ա-Բ, որ կը համապատասխանէ էջ 443-487/ յովանդատութեան:

Էջ 496. զատարկ:

Յիշատակագրութիւն Գրչի. —

Էջ 118. — Մարտիրոս ասկղաշի և զր- ծօղի ոգորմեայ քաղցր Տէր Յիսուս ամէն:

1488

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

Տեղի

ՌՃԻԹ=1680

ՆԿԱՐԱՂՈՒԹԻՒՆ. —

Ծաւալ 15×10-5×7-5: Էջ 784: Պրա- կրք Ա-Բ (էջ 1-36), Ա-Ի (37-510), Ա-Ը (511-656), Ա-Ե (657-784): Հանդամուրք բաւարար պրեթէ. յուանցքները մնասուած որդերէ և թացութեան, Թուրք հասարակ- Գրչի և Ստացող Գարբիէ Երէջ, Գրու- թիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը և պիտատուրք կարմիր, մնացեալը սև մե- լանով, միասին, 16-23 տող: Նոտարգիր ոչ համաձեւ, համառօտապրութիւնք ա- ռատ: Կաշեկաղժ տախտակեայ կոնակը վե- րէն վար ձեղքուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

Էջ 1-4, զատարկ ընդհանրապէս:

Ա. — Էջ 5. — Հարցումը ընդդիմադար- ծու յետմի. — Աստուածածին կոյսն մայր ա- րարչին, անհայր որդոյն ծնող է, թէ ան- մայր որդոյն ծնիչ, թէ միտնդամայն Աստ- ւածածին: Պի. Ծնաւ արդարեւ պատգեան ի հաւրէ ոչ Ած. մերկ և ոչ մարդ ստակ, այլ Ած. մարդացեալ, և մարմին առտուա- ծացեալ... — Տես Նոյնը յետոյ էջ 595:

Բ. — Էջ 13. — Նորին Քառող կրաւնա- լորաց և միարանից և զրոց աշակերտաց, ի բան առակին որ ասէ. — Են որ վաքը են յոյժ և իմաստնադոյն քան յիմաստ. մոր- ջիմն, ճաղառն, մարտին. — Ամենահարա- զործոյ արարչականին ամենեցուն ոմանք բանական իմաստութեամբ են խոհեմացեալ

որդէս մարդ, և այլ ոմանք բնական բա- րութ և հնարատրեալ որդէս կենդանիք ...:

Էջ 28-36, զատարկ:

ՎԱՐՔ ՈՍԿԵԲԵՐԱՆԻ. — 2

Գ. — Էջ 37. — Պատմաբիւմ Արքայն Յովնանու Ոսկեբերամի Կօտանդնապալ- սու եպիսկոպոսի եւ տիեզերաց լուսաւորչի ծնընդեանն եւ անընդեանն եւ գեղեցիկ քա- ղաբայվարութեանն. — Ամենեքեան որք ի հեռմն զրողք եղեն պատմութեանց...:

Յիշատակարան քարգմանութեան. —

1100

Էջ 503. — Յամի հաղարկորդի, հա- լարորդի, Աստուծոյ մերոյ և Տն. Յի. Քի. զարտեանն... — Հմմտ. թիւ 79, Ա. Հատոր, էջ 268:

Էջ 507-510, զատարկ:

Դ. — Էջ 511. — Նախերգամ Բարդի կարի իմն եւ գեղեցիկ յոյժ:

Ե. — Էջ 590. — Աղաթք սրբոյն Յով- հաննու (Ոսկէրեանին) Գառնեցոյ առաջ- եալ. — Տէր մի պահասեցուցանէր զիս յա- լիտեանական քոց բարեացող...:

Էջ 593. — Հարցումն ընդդիմադար- ծութեան. — Աստուածածին կոյսն մայր ա- րարչին... — Հմմտ. վերեւ էջ 5:

Ձ. — Էջ 604. — Յաղագս թէ գիմն օրի- մակ է հացին եւ գիմն, յորս թէ մուսգի

շնորհին, վասն ամարժան քանանային.—
Ողորմած էջ Բանին Աստուած . . .

Է.— էջ 608.— Խոստովանիմ եւ հա-
տում անկղ եւ անսկիզբն . . .

Ը.— էջ 613.— Մահն Աղամայ եւ Ե-
լային.— Ձդիրս դայս արարածոց հաստա-
կաց Մոսկէս, եւ քի ինչ յիշէ դմահուանն
Աղամայ, այլ տակաւ թէ եկաց Այամ Ջ եւ
1 ամ. իսկ ի պատմութիւն Յունաց միա-
ջորդացն գտեալ այսպէս գրեալ վասն նա-
խասեղծիցն . . . — Հմտ. Անկանոն Գիրք
Հին Կտակարանաց, էջ 24:

Թ.— էջ 617.— Վասն Դ գետնոց Խոս-
տան, կամ քէ ուստից Ելամն եւ կամ քէ ուր
երթում.— Զորս գետնոց յառաջս բղիւում
. . .

Ժ.— էջ 623.— Զոր օրհնութիւն աստ-
ուածային եւ աղօթք Սր. Լուսաւորչին եւ
Սր. Կարապետին եւ ամ. սրբոցն կկեսցէ եւ
հանդիցէ ի վերա ձեր . . .

էջ 630.— Եպիփան, Կիպրացին սահ-
մանեաց զվարացոյր սեղանին, ի վէճ ան-
նորմանից, որ չի տեսանն զտուրք խոր-
հուրդն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ:

ԺԱ.— էջ 631.—

Ձինչ սրբունութ յաշխարհս կան,
որ Աստուծոյ են սիրական,
նորս յինին ձեզ պահպանս,
յայլմ եւ յաւէտ եւ յաղապանս . . .

Էջ 634.— Այլ եւ տմենապոր փրկիչն
մեր Քս. որ էջ ի յերկնից . . .

էջ 641.— Այլ եւ ժողովրդապետն Խ-
մենեցուն Քս. Ած. աւրհնեաց առ հասարակ
զսողովորդս ձեր . . .

ԺԲ.— էջ 650.— Ձինչ է կին չար, Ա-
սէ իմաստասէրն Սեկունդոս. Ամօթ սուն,
տանն սրբիկ . . .

ԺԳ.— էջ 651.— Ձինչ է որ դամէն
ուտելի կենդանի կու գնենն եւ ապա կու-
տեն, իսկ զձուկն առանց գնեւելոյ ուտեն . . .

ԺԴ.— էջ 657.— Տես թէ հերձուածով
տակ, թէ պարտ է որ ի բաժակ պատարա-
յին քուր արկանեն . . .

ԺԵ.— էջ 729.— Նորին, վասն Ժ

եարացոցն եգիպտոսի ի բան իմաստուն.
Որով եւ մեղաճէ մովսէֆ տամբեսցի.—
Զարարէն Ած. ողորմած եւ արդար քարո-
յեն ամ. զերբ սուրբք . . .

էջ 752-756, զատարկ:

ԺԶ.— էջ 757.— Վտորդաբուրիւն
Սրբազան Տեղեաց.— Նախ եւ առաջին, քա-
ղաքն Նապարէթ . . .

Յիշատակագրութիւն Գրչի.— 1680

1.— էջ 27, ստորոտը.— Զանպիտան
Գարբիէն յիշեալ ի Տէր:

2.— էջ 505.— Փառք Հաւր անկղի եւ
Որդոյն Միածնին եւ Հոգոյն փառակցի ան-
գրաւ յարիտենի ամէն:

Արդ եւ Գարբիէլ անարժան էրեց ան-
նուն յունայն ի զործոյ, որ ցանկացող եղէ
այսմ տառիս երջանիկ հաւր մերոյ Յոհան-
նու Ոսկերբանին եւ տիեզերաց լուսաւորչի
եւ եկեղեցոյ վարդապետի, եւ զերեցի պա-
մեծաւ փափաղանաւք բղձամբ սրտի իմոյ
առտուածապատում եւ լուսաղարդ պատ-
մութիւնս, յինթերցումն եւ ի վարժումն
ունձին իմոյ եւ յիշատակ ինձ եւ ծնողաց ի-
մոց, հաւրն իմոյ Մինասին եւ մաւրն իմ
Տիրուհի եւ կողակցին իմոյ Աստու իրեցկը-
նայն եւ յորդոցն մերոց Բ Մինասին:

Աստուաւոր յանդ ելեալ աւարտեցաւ
զերբս ի թվիս Հայոց ՌՃԻԹ, յունիս ամսոյ
ԺԵ:

Արդ որք հանդիպիք ի սմա կարգալով
կամ աւրինակելով, յիշեալիք զիս զփցուն
զրիշս, զԳարբիէլ էրէցս եւ զծնաւզան իմ
եւ պտմ. արեան մերձաւորս իմ, եւ որք յի-
շեքդ սրտի մտօք յիշեալ յիշեք եւ դուք ի
Քրիստոսի յահկոյ աւուրն զոտոտաւանի ս-
մէն ամէն ամէն:

Յետմագայն յիշատակագրութիւն.—

1867

էջ 3, շեղադիր.— Յիշատակ ընծայն
զիրքս Սրբոց Յակոբեանց Թանգարանի ի
մահտեսի Կարապետէ Զորանանանէ. 1867,
Ապրիլ 19, յԱռաջիկա քաղաք:

1489

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 16

Տեղի

ՌՁԴ=1635

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 14.5x9.5x6: էջ 680: Հան-
դամանք լաւ. նորոգութիւն կրած: Թուղթ
Հասարակ, Գրիչ եւ Ստացող՝ Ալիքսիանոս
Սարկաւալ: Գրութիւն՝ խորադիրները,
սկզբնատողները եւ ղլխատառերը կարծիք,
մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 25 տող:
Բոլորդիր մանր: Համառօտագրութիւնք եւ
խաղաղութիւն սովորական: Կարմրադիծ
կամ կանաչախառն դարդազիր եւ լուսան-
ցադաղ իւրաքանչիւր կանոնի սկիզբը,
տեղտեղ հանգւրձ պլանդարդով, Գունաւոր
խորանադարձ իւր սարօք, էջ 5, 225: Դա-
շկալով տախտակեայ դրոշմազարդ:

ԲՈՎԱՆՆԻԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-3, դատարկ:
էջ 4.— Նկար տպեալ, Յեսպի ծառ?
Ներքեւ՝ Յերկոտասան նահապետաց շա-
ռաւիղեալ մայրն կենաց...
էջ 5.— Երդեցէք որդիք Սիովնի երդ
նոր...:

էջ 225.— Այստէր յարեաւ ի մեռելոց

էջ 627-677, տարբեր թուղթ, նոտրա-
ղիր:

էջ 627.— Համբարձի Ապկարու Բա-
գատրի.— Արկար Հայոց Թաղաւոր...—
Հմմտ. Ս. Վրդ. Ամատունի, Պարականոն
Շարականներ, էջ 19:

էջ 627.— Մեծացուցէ Աւաք Ուրբա-
րուն.— Ահեղ աւուրն Ուրբաթու...—
Հմմտ. Նոյն, էջ 95:

էջ 629.— Սրբորայ Միմասայ Համ-
բարձին է.— Պրսակ եւ փառք պարծանաց
...— Հմմտ. Նոյն, էջ 157:

էջ 630.— Թագաւոր գովովին Հարցն է
— Բարբրանեալ եւ Քրիստոս Թաղաւոր...—
Հմմտ. Նոյն, էջ 90:

էջ 631.— Կենդանաւարքին յետի տուն
է.— Բաժակն որ արբին ի Սր. Վերնատունն
որք արբին կենդանացան, խօսէին այլեւայլ
լեզուս. վասնորոյ եւ մեք. . .— Հմմտ.
Նոյն, էջ 106:

էջ 631.— Ապալիմեցաքին յետի տունե-
րն է.— Էական Աստուածութեան իջեալ
երկնից...— Հմմտ. Նոյն, էջ 134, է-Ժ:

էջ 633.— Մեղեդիք միւռնոսի ի վերայ
նորածընեալսն.— Հայր ամենակայ. . .—
Հմմտ. Շարական, 1936, էջ 735:

էջ 634.— Այս Սբ. Սարգիսի Հարցս
Հեթում Թաղաւորէ գտանք եւ աստ եղաք.—
Յերկնաւոր զօրացն օրհնեալ...— Հմմտ.
Պարականոն Շարականներ, էջ 53:

էջ 637.— Քաղաքք Օրնիութեանց:

էջ 674.— Անանք խաղից շարականաց:

էջ 675.— Վասն անանց յորինողաց
ղշարականս...:

էջ 676.— Ձայնադիտն այսպէս արայ:

էջ 678-680, դատարկ:

Յիշատակարանք Գրչի.— 1635

1.— էջ 224, ստորոտը.— Ձմեկաւոր
եւ դանաբուեաւ զրչակս ղԱլիքսիանոս սար-
կաւորդն յիշեցէք, ով ուսումնասէր եղ-
րաք, միով Տէր ողորմի, աղաչեմ զձեզ:

2.— էջ 625.— Փառք անբոժանելի
տէրութեան Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն ան-
զորաւ յաւիտեան ամէն: Աւրհնեալ է ունուն
միշտ էին որ Հասոյց զմեզ ի յաւարտ բա-
նիս, ողորմութիւն ի նմանէ լիցի ի Տառնէ
Յիսուսի:

Գրեցաւ Շարակնոցս Թվ. ՌՁԴ, տպրիլ
ամսոյն ԺԻ: Եւրն Բշ. ի, ձեռամբն անի-
մաստ Ալիքսանոս սարկաւարդիս որ դանուն
ունիմ եւ զործան ոչ, Արդ Էրես անկեալ ա-
ղաչեմ զձեզ, ով քահանայք եւ սարկաւա-
րունք, յորժամ աւկոթիք ի Շարակնոցէն

կարգալով կամ տեսանելով, յիշեցէք զեղ-
կելի զգրչակս եւ սնիմաստ մեղաւորս միով
Տէր ողորմիւ, զհայրն իմ զՊապինկն ըրփոխ-
հալն առ Ած. զմայրն իմ զՄայրամհն եւ զամ.

երեստաւորս եւ զուսուցիչս իմ եւ զարեան
մերձաւորս, եւ Ած. յիշողացդ ողորմեացի
եւ յիշխոցս իւր միասնեղամ զպրատեանդ
ամէն:

1490

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(ԺԵ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Ծառայ 15x10.5x4.5: Թերթք 211:
Հանդամանք անբաւարար. պրակներ կո-
րած. որդերէ ձակեկուած: Թուղթ հին հա-
սարակ, Գրէհ՝ Գրիգոր Վարդապետ?, Գր-
բուժիւն ալլալան: Նոտրպիր միջակ եւ
կամ մոնր: Համառոտադրութիւնք լատական
առաւ: Կաշեկապ տախտակեայ յոյժ հնա-
մաշ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ —

Թղ. 1.— Տոմարական բանք:

Թղ. 2ա, գատարկ:

Թղ. 2բ.—

Պատճէն Հոռմայ մեծ տուժարին,
պարզեայ հարեացուն մեր Նախկին,
լալց արդ Ղուկասը Կեղեցի,
ստանաւոր շարադրեցի...

Թղ. 11ա.— Բոլորակ վերադրաց:

Թղ. 1բ-12ա, գատարկ:

Թղ. 12բ-23ա.— Տոմարական աղիւ-
սակներ:

Թղ. 23բ.— Ատանանք ազգականու-
թեան:

Թղ. 26բ.— Այլ արիւնէք եկեղեցոյ:

Թղ. 28բ, գատարկ:

Թղ. 29ա.— Պատմութիւն պիտանի:

Կայր ռմն մեծատուն, եւ յաւուր միւսմ
եղիւ. արիստատուքիւն զմամնէ. քէ
յագատուրն կոչէ գգեց: Եւ աւուրն այրն այն
շում մի տիրասէր. եւ յարժամ առին դե-
սպմք գայրն գայն եւ կա երթային, կիմն եւ
որդիքն եւ տղայքն լայնվ գիտն ընթանա-
յին: Եւ շումն յիւսացաւ որ գտէրմ կաւ տա-
նէին, լայնվ անկու յետեւէ, այնքան աղա-
զակեաց շումն մինչ գիմուարմ քար(ե)աւ-

լքի հալածեցին գնայ, եւ նայ ոչ անուց
նոցա եւ ոչ գանգիտիցայ ի հալածանաց նո-
ցա. եւ յարժամ երթային նոքա, շումն զկրի
ընթանայր աղազակեալ, եւ յարժամ տա-
լան առ դատաւորն եւ դատաւորն տարեալ եդ
գնայ ի բանդ. եւ կրկին աղազակէր շումն
եւ նոքա եւս հալածէին գնայ: Դարձեալ եկն
շումն ի դաւոն բանտին եւ կրճէր գետնու
դրամն, եւ ոչ քաղին. փախեաւ շումն եւ ել
ի տանիւն, եւ անկաւ ի յերդիքն ի վայր, եւ
կզկծելով փառէր առ ռոս տիրոջ: Եւ յե-
ռանդեան օրն հրաման ել ի քագատարն քէ
վ(ի)միռ մեհու հատուցէք աղ(ն)լ աշդմիկ:

Եւ յարժամ տարան ի տեղի սպանման,
շումն այն աղազակեալ զկրի ընթանայր եւ
կաւէր փառքտիւ գլահիմն. եւ նոքա քա-
րիւ եւ բրածեծ արարան գնայ եւ նայ չան-
սայր սակս սիրոյ տիրոջն զի գտնմն ի մահ:

Եւ յարժամ հատին զգուշն, եւ գա-
րիւնն ի երկիր հեղին, եւ յարժամ ետես շու-
նրն գտէրն մեռեալ. լայր եւ հառաչէր եւ
արտասուս հեղուր, մինչ զի գիմուարն ի
լաց շարժեաց, եւ դահիճքն ետուն սակաւ
ինչ հաց շան. յերես հանդալուեցի: Իսկ
նայ առեալ գիսն եւ երբ եղիւ ի վերայ
քերանց տիրոջն: Եւ նոքա տեսան գայնքան
գուքն անքան զագանիմ, բարձին գտարմն
եւ տարեալ ընկեցին ի գետն, քերես ագա-
տեցի շումն, եւ շումն զկրի դիակացն ըն-
քանար ընդ գետն, այնքան ջանաց մինչ զի
իմք հեղձաւ յաղագս տիրաւորութեան:

ԽՐԱՏ ԳՐԶՈՒԹԱՆ.— 7

Գէորգ վրդ. Սկեռացի

Թղ. 35ա.— Գէորգայ վարդապետի ա-

բարեալ ի խնդրայ Ստեփանոսի մականունն
Գումերիցանց կաթառաւոցայ։ Անպարաստ
հետեւ ձեռնորդեցի ի դրել զսա...

Քղ. 41ա. — Վասն թերմութեանց

Ընթաց։

Քղ. 46ա. — Որտա Սիրաքայ։ Լեր
Հաստատեալ յիմաստութեան քում...

Քղ. 49բ, բոլորովորդ. — Շարական
եղիայի Մարգարէին, գար ասացեալ
է Գրիգորի։

Որ ամենա պարզեաւք եւ Սբ. Հոգեւ պա-
րացեալ, զտաղաւ պէտքն եւ արի-
նացն մարիմ, տեսաւն զանոնսն մեծ
մարգարէդ եղիա, մաղթեալ յարարէն
զբաւութիւն յանցանց։

Որ յանգիմանելով զյազատութիւն Ահայար,
ոչ զանգիտեցեր ի սպառնալեացն Ռա-
բայ, եւ մըկում արարեր եղեմագործ
եղիտոսն. մաղթեալ...

Որ առեր զվիժծ, հատուցում ամբարը-
տաց կեպեռեաց զգամբս որ ոչ տեղեաց
յերկիր, իսկ իմքն շատամայր ի վե-
րուստ. մաղթեալ...

Որ զհակադարձում Աստուծոյ եւ զքրմապե-
տըս Բաւաղաւ ազգ առեր ի բարձումի,
վրիժալ լեալ յեղեցեցեր զամեմայն,
հայցեալ ի Տեառն զմարգարէիս հոգոց
մերոց։

Որ մայմանեալ բանաբարեւին Էստ ըզեմն ի
ձեռնն, որով մարտեաւ ընդ յԱդիմ եւ
հրապարեաց ըզմայնին, յուսմաւէտ
վէտն Յեգաբէլ կաւէր յեղեցի զմարգա-
րէդ. հայցեալ...

Ջոր տեսեալ էին, էն եւ է, զտարժանեալ
կեանք հարազատին, չախարհեաց կալ ի
յերկրի, եւ վերացոյց ի յերկրմո, ըստ
հրամանի տէրունի. ոչ ճաշեցէ ըզմահ
մինչեւ տեսցէ զաւր յետին։

Ջոր ի լըմամ դարուց վերջին, յայտնեցի
կորստեան արդիւն. ի յերկրմից յայմժամ

իջանէ յանգիմանի լինի Նեոնի. մի հաւ-
ատայք ասէ հաւտին, զի դայ է անաւ-
րէն մոլիմ։

Ծանօթ. — Այստեղ զորձանուած՝ կե-
պեռեաց, յեղեցեցեր, եւ յեղեցի, հապու-
ղէպ բայերը կարելի է տեսնել հետագայ Թ.
1506 Բաղդադէն մէջ։

Քղ. 50բ, նորագիր, տարբեր թանա-
գով. — Ամենան վեցերորդի կարապետին
... — Ա-Մ.

Քղ. 51ա. — Արեւնստիայ վեցով, ի
լուսին ի ժեշ... Գրիգորիս յկրթամարցին
արտասուց դեպ կաղաչէ...

Քղ. 52ա. — Երկինք երկինց իմաց ա-
բարէք...

Քղ. 53ա. — Եւ ոչ ոք իցէ որ թու-
ղիցէ զնոսա. յանչալի չար է ապիւն այն,
մինչեւ ուրիցեւ դոսա եւ զկարծա եւ զիմս
եւ դարբա... .. ծառք դոսանեւ, աղ-
րիւրք ցամաքին, եւ ծովք թանձրանալ լանա-
ւարտ կը մնայ. սկիզբն ալ քերի է՝ քերի
ինկած ըլլալով։

Քղ. 55ա, տարբեր գրով, սկիզբն թե-
րի. — Եւ հաստատեաց զկաթուղիկ եւ
կեղեցի...

Քղ. 55բ. — Արդ այս ամենայնի ոչ
էր տեղեակ (մայրն) Մարիամ.
պատուական ակն իմ ոսկեմանն, զիարդ
լուսնեայ լայնալի միայն. էջին մնաց-
եալ մասը, ինչպէս նաեւ յաջորդ երեք էջե-
րը կը մնան դատարկ։

Քղ. 58բ. — Բառք է գրաց. — Առանց-
եալ, խելայարեալ, Անուղի, անխոր-
հելի կամ անգիշանելի... .. Քեղիս, որ
առաջատին զլուսն է ձողին. Գրտալ, հե-
ւահարել։

Քղ. 64բ. — Արիմուսիւն լաւ հաւա-
րէն ժողովորդեան մեծի եւ փոքու առհասա-
րակ։

Քղ. 72բ. — Արիմուսիւն սիրելեաց.
Եւ բարեկամաց, եւ սեղանայ։

Քղ. 74բ. — Գովետտ եւ ասացածք
վարդապետաց. գոր ասացեալ է եղամեծին
եւ տիեզերալոյս վարդապետին Գրիգորի
Տաթեւացոյն, զոր եւ մուստոս բանասիրաց
հաւաքեցի փոքր ի շատ. համառօտ բա-
նիւք։

Թ. 79ր. — Բարձր վասն եկիրնկալու քանն եւ սիրտ. — Ի մէջ ամ. կենդանեաց որ զոտարն տակ միայն չունեն է . . . :

Թ. 83ա. — Բարձր. . . : — Վարդապետք տան, թէ Բ րան յայտնի է հասարակաց յարութիւնն . . . :

Թ. 84ա. — Հարց. Զինչ է որ զտէրունական անունն պատուով պրծաք, եւ զայս պարզ . . . :

Թ. 86բ. — Վասն լեռնի մընք քէ արւելս է բնութիւն մըրա, կամ գինչ է դեղ մալա. — Լեռնի իշխանն է անձին, որպէս բղեղն զլիւնն . . . :

Թ. 87ա. — Վասն Թուխմայի. — Այլ զկոյ որ ուղտէ Թուխմայի, եւ ստամոքին որ Թուխմայի լինի . . . :

Թ. 89ա. — Բարձր ի քանն որ ասէ. Տէր համ ի քանն զանձն իմ . . . : — Գիտելի է զի բազում իսկ նշանակէ բանն . . . :

Դատք. — Թուղթերը Թուղթերը սրալուսամբ 89էն ետքը մի զրաժ է փոխանակ 90ի. Թուղթերը եղածին պէս . . . :

Թ. 62ա. — Արեւմտային շտամաւոր վասն վարդապետաց եւ եղիսկապետաց եւ այլազմ. ընդ միմն եւ զիս յիշեայ :

Ի յայս անուն վարդապետէ,
սիրտ իմաստի տո քոչ հասցէ,
տէր այս անուն ընտրեալ երկրէ,
եւ սիրեալ ի Քրիստոս . . . :

Թ. 70ա. — Ոչք է քանն այս կարի պիտակն, յետ քարագին ասայ, եւ ընդ միմն զզոնոյ յիշեայ, իւր ընթերցող. — Զոր օրէնակ, եղբայրք, մարդ կամ ծառայ, յորժամ փոտակար լինայ փոխնալ ի թագաւորէն եւ զնայ, յօտար երկիր փոխելի, այլ ոչ կարէ կեալ յօտարութիւն, զի ամ. մարդոյ հայրենիք եւ իւր շինած տունն արքայութիւնն է, եւ հանդիսա . . . :

Թ. 78ա. — Գովստ Վարդապետաց

Թ. 84ա. — Արեւմտային ընդհանուր ամ. հօտապետաց քրիստոնէից :

Թ. 85բ. — Բարձր վասն կատարածի օրն, ի քանն որ ասէ առաքելայն Պետրոս, քէ յորում երկինքն եւ երկիր հրաշքեց լուծալովն, եւ բնութիւնն մըրա հրդեհեալ հալեցնին. — Առաջայ Թոնն եւնոյք մարգարէացաւ, եւ ասաց թէ աշխարհս երկու ան-

յամ պիտի անցանի. մէկ անգամի ջրով պիտի որ անցանի աշխարհս ասաց, եւ մէկ անգամի այլ հրով պիտի անցանի աշխարհս ասաց . . . :

Թ. 92բ. ստորոտը. — Թվական :

ԶԲ, Թուրքն ըվտանկոյ առաւ :

Ի ԺԱ, Տրապիզոն առաւ :

ԶԵ, յեղեկան շարժ ելաւ :

ԶԼԱ, զարձեալ շարժեցաւ եղեկան, եւ

ԼԲ մարդ մեռաւ :

Թվին ԶԾ, Շահ Իսմայիլն եղբնկան եւ կաւ :

ԶԿԲ, Սէլիմն զՇահ Իսմայիլն կոտորեալ :

ԶԶԴ, Սուլէյման Թագաւորն զնաց բղաւորտտ առաւ :

Թ. 93ա. — Գովասանութիւն Սաղմունի. յԱռաքել Վարդապետի առացեալ. — Ի մանայի այս բարձրանա . . . :

Յիշատակագրութիւն. — 1603

Թ. 95ա. — Ընկալ զգովասանք Սաղմունիս, ոչ տէր նաշատուր եղբայր, ի Թարմատուր Յակոբ իրիցուէս, եւ յիշեայ զիս ի բարին, ՌԺԻ պրեց . . . :

Թ. 95ա. — Վասն երկաթի ռալեղրի քէ ինչպէս պիտի. — Առաջին գերկաթն բարակ խարտէ իսկի ձեռք չհասնի, յետակ յաթով բռնէ, առ աղ ու շիւղ յառաջն իւրէ, յետ այնորիկ զչապն ամանին օղկէ ու լից որ քիչ մի ետայ, ու զի գերկաթն ի կրակն որ քիչ մի տաքեայ, զարկ ի շապն տաննուն ջուրն, քսէ տաքտաք զտակին ջրաթաթայ ի վերայն, զի ի կրակն զէմն հանհաւորէ Գ, Դ, անգամ, մինչեւ կարծրի, ապա աւղէ ու մասկալէ :

Թ. 95բ. — Դրամ մը արծաթին կէս զրամ պղինձ չհասն խառնէ, պորակի ջրովն որ տեղ որ զնկն որ արծաթի, կպնէ Ոսկուն Զ կտին կուտմ կարծր պղինձ, խառն հոր պարակով, եւ սուլձմանով հալէ :

Թ. 96ա. — Գովասանք մեծ վարդապետի :

Թ. 98ա. — Խալա մարմնաւոր կնեաց աշխարհի իմաստութեամբ, մարին Յոհաննայն եղբնկացալ. — Զպարտնութեան արժանի մարդոյն աշխով ճանաչէ, իւր խելքն իւր իշխանն է . . . :

Թղ. 99ր. — Խրատի իմաստնաց, պիտա-
նի աւ. մարդաւ. — Չորս իբր զթաղաւորու-
թիւնն պահէ. որ ունենայ թաղաւորն հա-
ւատ սուրբ, եւ ունենայ պոքիքսիմոս հաստա-
տուն, որ ի բան պահէ զփողովուրդն, եւ ու-
տէ զարժանաւորքն:

Սեկրատ տէ. Ոչ կարէ ոք թաղաւոր-
ութիւն առնել առանց այս Դ իրացս: Եթէ
իրաւունք չայնէ աղքատաց որպէս մեծա-
տանց, եւ թշնամոյն ոչ կարէ յաղթել, զար-
դել թուպրով: Եւ սէր ոչ կարէ զնել,
յարդել խոնարհութեամբ: Եւ ի կամս սրտի
ոչ կարէ հասանել, զարդել համբերութեամբ

Թղ. 102-109. — Մաղթանք եւ Օրհ-
նութիւնք:

Թղ. 110ա. — Այլ առակ, Յաղագս պէս-
պէս իրատաւց եւ գամագամ ցուցմանց, ի
յաղագմաց եւ ի... երբեմն յամբնջից, եւ եր-
բեմն ի շնչաւորաց. — Գայլքն առ ոչխարս
հրելապ ուղարկեալ առնէ...:

Թղ. 120ա. — Այլ մի առ. աւուր սու-
փորակ որքան ապրեցաւ հաց մի առնէր եւ
ծովն ձգէր, որ պահրէն առնէին...:

Թղ. 129ր. — Յաղագս Պատմութեան
Պայիւսիմ: Եր սայ մեծ քագաւոր եւ տէր
արեւելեան աշխարհիմ. . . — Չարժէ այս
կենացս իբր մին...:

Թղ. 133-134ի միջեւ թերթեր փրթած
կորած են, որով կը պակսի Պահլուի Պատ-
մութեան վերջին մասը:

Թղ. 134. — Ընթերցողիս Բառայգրոցն
քաղեալ է այս վտմ լծորդութեան. — Եւ
այս են առաջին խորդութիւնք, բնն, մեն,
պէ, փիւր...:

Թղ. 139ր. — Եւ արդ քանզի գրեցաւ
աստուածախն մատենան ձեռամբ անիմաստ
փառաքի եւ փծուն զբէի Սարգսի, պիտակ
բանասիրի, յաւ եւ յրնտիր աւրինակէ, ի
դառն եւ յանրաբի վըշտաղատ եւ նեղ ժամա-
նակի, ի թվականի արեղական տոմարի եւ
հայկական զարմի ինն հարիւրեակ եւ վե-
ցերորդ թվի (1437)... — Տես Լ. Ս. Խա-
չիկեան, Յիշտ ԺԵ. Դարի, Գ. Մասն, էջ
428-429:

Թղ. 140ր. — Եւ արդ քանզի տնկեաց
որարիւն Աստուած ի բնութիւնս մարդկան

միշտ զարին սերել եւ հետեւիլ չահաց իւր-
եանց... — Տես նոյն, անդ:

Թղ. 141ր. — Ի խնդրոյ Թումայ վար-
դապետիմ աստուածաբանակ Սբ. Ուխտիմ
Մեծյաբայ վանիցն, եւ ծառայ[յա]բար կա-
տարեալ... Յակոբ վարդապետի Դրիմ(ն)ե-
ցոյ, աշակերտի Գեորգ վարդապետի եղբւ-
կացոյ, Յաղագս Ազգականութեան բաժան-
մանմ:

Թղ. 142, ստորոտը. —
Ով ընթերցողք եւ պատահողք,
յորժամ քննէ զբանիկս յովովք,
եւ տեսնէք մտաց աշօք,
եւ ծանիջիք իմանալովք,
զա[ղ]իշակցութիւնս, անհատելովք,
եւ միաւորք սուրբ խորհրդովք,
եւ մնայք դուք առանց պատօք
յայնժամ յիշէք մաքուր մտօք,
զմեղսման զրբգոր վարդապետս աղօթօք,
որ միշտ կամ վարանեալ տառապանօք,
քանզի լի եմ անօրէնութեամբ եւ մեղաւք:

Թղ. 149ա. — Յաղագս տումարական
արեւելեանի քէ յումմէ եղան, եւ վտն ինչ
պատմաւոր գրեցան, եւ քէ յարմար ժամա-
նակի, ասացումք. — Յորժամ ծաղեաց լոյս
մարդասիրութեան Գրիստոսի բնդ աւ.
երկիր...:

Թղ. 149բ. — Առակաւոր բամբ բնու-
թեաց. պատմութեանի ի դէպ ժամու. — Այլ
մի բմբանեցաւ ի գողութիւն...:

Թղ. 151ա. — Առակաւոր գրոց Պատ-
մութեանէն առ սակաւ մի գրեցի:

Թղ. 172ա. — Ի Մխայէլ գրոցէ առ-
դուք սակաւս ի բազմաց վտմ պատմու-
թեան, վտմ առ ի յընթերցողն աւտի:

Թղ. 174ա. — Իմաստութեանէն Յեանի-
մու Ոսկէքերանի. գոր մեք փափաքեցաւ
փառք ի շառ:

Թղ. 177ա. — Անտարաւտ բոտ Մաք-
եոսի. — Եւ երեկոյի շարթուն...:

Թղ. 181ա. — Արձակումն կապիկ
եւ բանադրանաց Աթմարայ վիճա-
կին, այլ եւ աւրհնէնք ի Կիրակոսէ
կաթողիկոսէ էջմիածնայ. —

Ամբամբ ամեղիմ Աստուծոյ, Հաւր եւ
Որդո եւ Հագոյն Սրբոյ. եւ կիրակոս կրդ.
ծառայ ծառայիցն Աստուծոյ եւ Յի. Գի. ու
զարմութեամբ եւ շնորհօք Յարիմ կաթողի-

կուս Առաքելական Աթոռո Սրբոյն Գրիգորի
[ուսաւորչիմ մերոյ, եւ Վաղարշապատու
Սր. Էջմիածնիս, եւ ամ. Հայոց:

Գրեմ շնորհօք Թագաւորին իմոյ, առե-
նասուորք Հոգոյն Աստուծոյ. արեւմուքիւն,
գեռուքիւն, երկրպագութիւն եւ փառք,
յարեւմուքիւն յամ. սրբոց բերաւոյ, յերկնա-
ւորաց յամարմիւն երեշտակաց, եւ յերկրա-
ւորաց մարմնաւոր արդոց Աստուծոյ կեմ-
դանոյ:

Գրեմ արեւմուքիւն, եւ պահպանու-
յիւն, եւ (յ)արձակուիմ յամ. կապանաց
բալոր ազգաց, եւ ամ. լեզուաց, ամ. քրիս-
տոնէից ուղղափառաց, կենդանեաց եւ համ-
գոյցեցեաց:

Դարձեալ գրեմ արեւմուքիւն եւ պահ-
պանութիւն, եւ արձակուիմ ամ. կապանաց.
որ ընդեանուր տեղին Հայոց ազգիս, հոգե-
ւոր արդոց Սրբոյն Գրիգորի [ուսաւորչի:

Դարձեալ գրեմ արեւմուքիւն եւ պահ-
պանութիւն շնորհօք եւ զօրութեամբ Հոգոյն
Սրբոյ, յարձակուիմ յամ. կապանաց, ամի-
ծից եւ բանադրանաց, եւ մեղաց կապանայ,
որ եղեալ է յազգս Հայոց ընդանուր ազգաց
քրիստոնէից, ուղղափառաց, աստուածային
բարձր եւ յազգադ իշխանութեամբս, որ աւ-
նիւն ի Քրիստոսէ Աստուծոյ իմոյ, արձա-
կեմ գամ. կապեալս եւ զբանադրեալս յունի-
ծիցն:

Մանաւանդ զԱրամարայ կարողեկոսն
տէր Դաւիթ, եւ եպիսկոպոսունմն ամենայն,
եւ վարդապետն ամենայն, քանանայ եւ
նարեկաւագունմն ամենայն, ժողովրդօք. եւ
ամ. աստիճանաւորքն, արք. եւ կանոյք եւ
ամ. կեմեղանիք եւ հանգուցեալքն ի Վրիս-
տոս:

Արեւմեալ եւ արձակեալ եղիցին յամ.
կապանաց յանիծից եւ ի բանադրութեանց,
եւ ի կապից մեղաց իւրեանց, զոր Գրիգոր-
իս կաթողիկոսն եւ իւր միաբանեալքն ամ.
որ ժողովեցան ի վանէծս եւ զբանադրանս զը-
յեցին: Եւ արձակեմ զոտս ի կապանաց ա-
նիծից եւ ի բանադրանաց, եւ ի դառն դատա-
ւարտութեմն ընդս, որ անցին զպատուիրան-
սն Աստուծոյ. եւ ասպատակեցան ի Ս. Արա-
ռայն Էջմիածնաւ. որ ասաց Տէրն Իւ. մի կայ-
ցէ՛ք հակառակ. եւ Պօղոս գրէ Իւ. հնազանդ
լերուք առաջնադաս ձերոց: Զոր այժմ կա-

յաղիկոսն Աթաւարայ տէր Դաւիթ. իւ-
րով հնազանդեցեալքն ամ. զզաւցաւ եւ
հնազանդեցաւ Սր. (յ)Աթռայս եւ մեղ. ու
եւ մեք ընկալաք զմտա սիրով, ըստ հրա-
ւանի Փրկչին, եւ թողաք զյանցանոց մոցա,
եւ ազատեցաք ի կապանաց յանիծից. աստ
եւ ի հանդիմանեալս ի դատաւարտութեմն:
Եւ արեւմեալքն ի մեղքն ճշմարիտ արեւմ-
եալք եղիցին, եւ արձակեալքն ի մեղքն ճշ-
մարիտ արձակեալք: Եւ ձեռնադրեալքն ի
մեղքն ճշմարիտ ձեռնադրեալք, եւ մկրտ-
եալքն ճշմարիտ մկրտեալք, պսակեալքն ի
նոցանէ ճշմարիտ պսակեալք, եւ խառտա-
վանեալքն մոցա ճշմարիտ ազատեալք եղիցին
ի մեղաց իւրեանց:

Ազուանից կարողեկոս տէր Գրիգոր
Հոնցին, եւ այլ կաթողիկոսք ամ. եպիս-
կոպոսք եւ վարդապետք, քանանայ եւ
ժողովարդք, կրօնաւորք եւ ամ. աստիճա-
նաւորք, ժողովրդեակնք ամ. այլք եւ կա-
նայք, ծերք եւ տղայք, կենդանիք եւ մեղք-
եալք, ամենեւեմն արեւմեալք եղիցին Աս-
տուծոյ եւ ի մէջն:

Այլ եւ արեւմեալքն ի մոցանէ արեւ-
մեցին, եւ կապեալքն կապեցին ի յերկրի
եւ յերկինս, եւ արձակեալքն արձակեցին,
ձեռնադրեալքն ճշմարիտ ձեռնադրեալք, եւ
մկրտեալքն ի մոցանէ ճշմարիտ մկրտեալք,
պսակեալքն ճշմարիտ պսակեալք. եւ խառ-
տակեալքն մոցա ճշմարիտ ազատեալք ի
մեղաց իւրեանց, եւ ի տակալ յատենին
Քրիստոսի ուղղափառ եղիցին ի դատա-
ւարտութեմն իւրեանց:

Սրբոյ կաթողիկոսն, եպիսկոպոսն,
վարդապետք եւ քանանայքն, սարկաւա-
գունքն եւ կրօնաւորք, եւ ամ. աստուցեալք
ի Քս. արեւմեալք եղիցին. անիծեալք եւ
կապեալքն արձակեալք, եւ քանադրեալքն
ազատեալք ի կապանաց մեղաց, շնորհօք
Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յի. Քրի. որում
փառք եւ պատիւ այժմ եւ միշտ. — Հմմտ.
Հետադայլ. Թ. 1661:

Ք. 183ա. — Նորին Գրիգորի Տաքե-
ւացոյ Թուխտ վասն Աթաւարայ եպիսկո-
պոսարանացն. — Դարձեալ դարձայց առ
ձեզ բանիւ. եւ թիտով. Նորնայն եւ
(յ)աթողիկոսեալքն, որ ի Դաւիթ, այլոյ

վիճակի ոչ կարել կապել եւ արձակել, այսպէս եւ ի նոյն աթոռն, վերջինն դառալինն ու կարել փոխել զկանոնն եւ զկարգս: Եւ թէ ոք ասիցէ յայլ եւ այլ յաթոռս եւ այլափոխակէն, ճշմարիտ երեւի, զի ինքնադուրեւր են... Առաջինն զի յորժէ Հնտէ անէծ զնոսա կաթողիկոսն Հայոց, այլ ոչ ինկալան թողութիւն եւ աւրհնութիւն ի նոցանէ, նայ եւ ոչ յայլ ազգ քրիստոնէից ընթացան եւ աւրհնեցան, որպէս Կիւրիոն վրաց առաջնորդն յորժամ ի տէր Արարածմէ Հայոց կաթողիկոսէ անիծաւ, ի յունաց դաւրհնութիւնս ընկալաւ... Էւմմտ. Բ. Ա. Կթղ. Կիւլէսէրեան, Պատմ. Կթղ. Կիւրիկոյ, 1939, էջ 1379:

Թղ. 196ա.— Թաւթաւ.— Նուաստ եւ ներդեւեալ ողի, խնդող բանին, զրեմ վշտաւանդն ողջոյն եւ զառաքելական աւրհնութիւն Հրեշտակարանակ Սր. Ուխտիղ, նոսի արհիական զլիւոյ, այս անուն, եւ սիրելի որդայ մեր ի Տէր...:

Թղ. 198ա.— Կարգաւարութիւնք Եկեղեցւոյ եւ արարաւարութիւնք ժամատեղաց Հայոց ազգի. Տեառն Ներքէսի Հայոց կաթողիկոսին... Էւմմտ. Յիւտ. Ձեռագրաց, Թ. 199:

Թղ. 206բ.— Թաւս ներկիւն խրատն այս է.— Առ շատ ժանկուտ երկաթ, որ կէտ լիւոր դայ, ու լից ի վրան Բ լիւոր բարկ քա-

ցախ, ու յառաջն եռացու, լից ի յերկուսին վրայ, Գ օր կենաւ, Ապա զլիւորով զներկելիքն յառաջ տրտալ, զլիւորն եփէ ու աղայ զհերկելիքն ի ներս ձգէ, որ Ա ետ դայ ի վրան առ ի դուրս ու փոխէ) որ ցամաք լաւ զներկն որ է քաջախոյս եփէ ու արի ի ներս զներկելիքն որ ժամ մի եփի, եւ Հան ի դուրս քամէ ու արի որ ցամաքի, յետոյ լուայ յիւտակ ջրով, եւ այս է:

Թղ. 206բ.— Խրատք Նաղաշի այսուկն արայ.— Առաջն սրիկեղնն, կամ կանսն, դեղն, Թանձր սոսինձով ներկէ զնիւթն, կաւնայն կուշտ ներկէ, վրան սանաւայաւ. սրիկեղնով մի սանաւայաւսել, Կրկին զընձոֆ ու սրիկեղնն կերմաք աղայ, մէկլովէկ խառնէ սրիկեղնին վրայ կրկին ներկէ սանաւալուով այդ է: Ապա զլուսացիւր յորժամ որ զսրիկեղնն ու զընձոֆ որ աղաս նայ իրենքն մէկ խամ ամանիմ վրա դիր որ զլուր քաշէ, յետո սանաւայաւսել մէկլովէկ խառնէ եւ ապա ներկէ զսրիկեղնով ներկածն, այդ է:

Թղ. 207ա.— Տեսիլ Սր. Հօրմ մերսյ եւ քաղմբայստի մեծ վկայիմ Քրիստոսի եղգոց եւ մարմնաց Լուսաւալիմ մերսյ. Սրբոյն Գրիգորի, զոյս ետես ի վաղաքայաւտ քաղաքի. առաջնքի համառոտիւ փոքր ի շատէ:

Թղ. 211ա.— Սաջ զրանի զեղն այս է:

Թղ. 211բ.— Գրաւսիւրձեր, Եւային:

1491

ԳԻՐՔ ՀՈԳԵԱՑ ԵՒ ՀՐԵՇՏԱԿԱՑ.— 5

Թրգմ. ՍՏ. ԼԵՀԱՑԻ

Տեղի

ՌՄԻԴ=1775

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 15.5x10x3: Իջէ 2+44: Հանդամանք շատ լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն ամբողջովին սեւ մեխանով, միասին, 21 տող: Նոտարգիր չեղանկաւ, Համառոտապարտութիւն առատ: Կաշեկալժ տախտակեայ դրոշմապարդ: Ստացող՝ Լմայ միարան Միքայէլ վարդապետ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ Ա-Ե, դատարկ:

Էջ 1.— Յաղապ Գոյացութեան Հրեշտակաց ընդարձակապէս առեայ ի Ե պրոսիս բաժանեայ, Գլուխ Առաջին.— Ընդդէմ առարկի թէ Հրեշտակ է ամենեւին անմարմին, Նախ երեւի թէ Հրեշտակ ոչ է ամենեւին անմարմին...:

էջ 60.— Գրուի շինդերորդ: Յաղապս ճանաչման հրեշտակաց ի Ե պրակս բաժանւեալ, Պրակք Առաջին.— Թէ իմանայն հրեշտակի ոչ է զոյացութիւն նորին. — Լմմտ. թիւ 885, Գ. Հատոր, էջ 386, Է:

էջ 120.— Գրուի Քսանկերող Զորորդ: Յաղապս մարտի զիւացն ի Ե պրակս բաժանեալ: Ի՛նչ զեւթ մարտնչին ընդ մարդիկք: Պրակ Առաջին:

էջ 433.— Գնակ Գրքոյս որ կուի հրեշտակաց — 1-24 Գրուիններ:

էջ 436-444, դատարկ:

Յիշատակագրութիւնք.—

1.— Գրչի — 1775

էջ 434, ստորոտը.— Ի վայելումն Լրմայ Անապատի միարան Միքայէլ Վարդապետին, որ Տէր Աստուած բարեւալ վայելումն տացէ. ի ՌՄԻԴԻ Թիւին:

2.— Մարգարա Վարդապետին:

էջ 435, տարբեր դրով.— Յիշեալ Տէր Ես. Քոյին առատածաւայ ողորմութեամբ զհոգիս Մարգարա Վարդապետին, և իւր ծնողացն, և իւր համայն ննջեցելոց հոգին, և Քո օրհնեալ տեսուչ արժանի արա, ի միւս անգամ քո զայտենանդ ամէն:

3.— Երեմիա Վարդապետի.— 1838

էջ 2, շեղադիր — Յիշատակ է նորոտաղէմի միարան Անդրիանապոսեցի նախկին պատրիարկ մեծին Պօստյ Պօղոս սրբապան արքեպս.ին ձեռնասուն աշակերտ Զորքայի Տէր Կարապետեան նախնակ հանգուցեալ Երեմիա շնորհալար յարգապետին, ի զուտն Սրբոց Յակոբեանց Մայր Աթոռոյն ամ. Հայոց, Թիւին 1838, սեպտ. 6:

1492

Մ Ա Շ Տ Ո Ց.— 30

Սեբաստիա

ՌՂԸ=1649

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Շաւր 15×10×5-5: էջք 536: Հանդամանք յաւ. զործածութեամբ աղտոտուած: Թուղի տակուն: Գրչի՝ Միքայէլ: Գրուի՝ խորագրերնը, սկզբնատողերը և զլիստառերը առ հասարակ կարծիք, մնացեալը սեւ մեկնումով, միասին, 19 տող: Խորդիր: Համատոտագրութիւնք սովորական: Գունաւոր զարդադիր եւ լուսանցաւոր շատ մը փանդաներու եւ ընթերցուածներու սկիզբը: խորանայալը իւր սարօք, էջ 3: Կանգնադմ տախտակեայ զործադարդ: Ստացող՝ Գոմաստի ԲՅՆ. որդի Ալիքսանտի:

ԲՈՎԱԼԵԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Այս ինչ հաւաքեալ կայ:— Աթլ Գրուիններ: Ա.— էջ 2.— Կանոնի մը կրտսթիւն առնելով:

էջ 3.— Տէր Ած. մեր Ած. բարեբար:

որ զրմբեպեայ և զհնոցեպեայ ի քէն զաղորս մարդկան, զմերժեպեայ և զանկեպեայ ի զրախտէն փափկութեան զորս ոչ կարացեր անտես առնել:— Լմմտ. Մաշտոց, իրոտաղէմ, 1901, էջ 16:

էջ 5.— Լկս քեղ Տէր հոմարմի զանձն իմ:— Լմմտ. նոյն, էջ 10:

էջ 12.— Ողորմեա ինձ, Աստուած:— Լմմտ. նոյն, էջ 7:

էջ 15.— Վասն երկխայիս սղաւեսցուք:— Լմմտ. նոյն, էջ 17:

էջ 21.— խոստովան եղբորք Տեսուն:— Լմմտ. նոյն, էջ 27:

էջ 23.— Եւ բացեալ գոռում մտանն եկեղեցի ասելով. Արեւիկն արդարութեան Քս. ծաղեալ յաշխարհ:—

էջ 32.— Եւ դառնա քաւ. յարեւելի եւ ասէ.— Գոն Տէր մեծաւ զարուիեամբ քով արարեր զժող և զցամաք:— Խաղաղութիւն ամենեցում, Այ. երկրպագեցում:—

Տէր Ած. աշուստ յախտեալսն...

Էջ 48.— Եւ ապա գգեցաւ զհամ-
դերձ մար եւ սպիտակեալ եւ կապէ խաչ ի վի-
զում եւ քաֆ ի գլուխմ, եւ ի քաֆ կապելմ
ասեմ Շարակամ.— Որ կոչեցար յորդէգրու-
թիւն Հաւրն երկնաւորի, ոգի երանելի Սբ.
Գրիգոր...:

Էջ 54.— Եւ համբարեմ զմարմնծայմ,
եւ լուցեալ մտնելմն ի ձեռն կնիւնաւորմ,
տանիմ ի տուն, առեալ Շարակամ ԴԿ.—
Խորհուրդ մեծ եւ սքանչելի...:

Բ.— էջ 57.— Կանովմ Պետկ Արեմն-
ւոյ:

Էջ 74.— Տաղ.— Ամենադուր Տէր Թա-
ղաւոր Թաղաւորաց...:

Գ.— էջ 76.— Կանովմ Պետկ վերա-
ցեցանք յոյ: Սաղմոս:

Էջ 70.— Եւ ասէ զԱղայիս զայո ի վե-
րայ մոցա:

Տէր Ած. ամենակալ, Հայր Տեառն մե-
րոյ Յի. Քի. ի քնն աւրհնեցան պսակ ծա-
ռայեց թոց եւ աղաթիւնց, նոյն Հրամանաւ.
Տէր եւ արարիչ, որպէս Հրամայեցեր Հրեշ-
տակի մեծի զնել եւ առնուլ զԹաղն ի զլուխ
Կոստանդնուսի, Հրամայեալ եւ այժմ առ-
նուլ զպսակս ի զլիսոց սոցա, եւ փոխանակ
այս պսակին Հանդիպելոց, զՀրեշտակ խո-
ղաղութեան քո առաքեալ որ եկեալ պա-
պահեցէ զսոսա սուրբս եւ անարատս, միա-
շունչս եւ միախորհուրդս, մինչեւ յար-
Տեառն մերոյ Յի. Քի. ընդ որում քեզ Հաւր
եւ ամենասուրբ Հոգոյդ, այժմ եւ միշտ և...:

Եւ արձակէ գործարմ ասելով շարակամ
— Յաղթող եւ զնոր աւրհուրթիւնս միշտ
ի բարձունս երկնացոյք...:

Դ.— էջ 80.— Կանովմ Հազարդ Տա-
ւոյ:

Ե.— էջ 116.— Կանովմ զամ. վաղման-
եալսն առ Քո. յաղաթելոյ:

Զ.— էջ 207.— Կանովմ այգուցն առո-
ստուն:

Է.— էջ 225.— Կանովմ յարժամ տղա
վաղմանի:

Ը.— էջ 255.— Ինչ այգուցն գամ ի
գնեքմանն ինչի՞մ ամուլիւմ:

Թ.— էջ 261.— Կանովմ Տեառնակամ
Արեմնելոյ:

Ժ.— էջ 280.— Արեմնութիւն Աղի:

ՃԱ.— էջ 282.— Կանովմ զգեհանգիտս
առնելոյ կամ պատարագ մեռելոյ:— էջ
307, ստորին լուսանցքին, դրչէն Աղապ:

ԺԲ.— էջ 334.— Կանովմ քուր արեմնե-
լո յաւուր Յայտնութեան Տեառն մերոյ Յի.
Քի.:

ԺԳ.— էջ 374.— Աղապ Կանովմ Ե-
րաշտի:

ԺԴ.— էջ 376.— Կանովմ խիստ ամպոյ
եւ կարկտի եւ այլ ցատման:

ԺԵ.— էջ 378.— Կանովմ պղծեալ տա-
մարի յամոքիմաց:

ԺԶ.— էջ 387.— Աղապ Ի վերայ
երգմանաւարաց:

ԺԷ.— էջ 388.— Կանովմ Համարեմ
Ննգեցելոց.— Հանդիպեալ շարականք:

ԺԸ.— էջ 460.— Գամմ Համարեմ
Ննգեցելոց.— Մինչ ի ինչն Բանդ որ ի
Հարկ...:

ԺԹ.— էջ 465.— Բ.— Գամմ Համարեմ
Ննգեցելոց.— Այստար եհաս Հրաման յա-
բարչէն...: Ա ռ ա ֆ Ե Լ:

Էջ 470.— Ողբ Ննգեցելոց.— Առ ձեզ
դռեմ ձայնի մեղայ...: Ա ռ ա ֆ Ե Լ:

Էջ 473.— Տաղ Ննգեցելոց.— Ես դի-
տել թէ աշխարհս ինձ մուր էր տուած...:

Էջ 479.— Տաղ Ննգեցելոց.— Ոյ քա-
հանայ եւ վարդապետք աստուածաբան...:

Էջ 483.— Տաղ Ննգեցելոց.— Յերէկ
հողվեալք անի...:

Էջ 488.— Տաղ Ննգեցելոց.— Արարիչն
արարածոց մեզ բարկացաւ...:

Էջ 494.— Տաղ Ննգեցելոց.— Ինձ ու-
մէտ կայր եւ կուժան...:

Էջ 497.— Տաղ Ղարիպիմ Առաքեալ.—
Ղարիպին կեանքն է լալի, ողբերական...:

Էջ 504.— Արարածութիւն Խոստովա-
նութեան:

Էջ 515, ստորուր.— Արհնեալ է Ած.
որ յարարտ հասցոյ:

Էջ 516, դասարկ:

Էջ 517.— Աւտարամ ըստ Մաթեոսի:

Էջ 521.— Աւտարամ ըստ Մարքոսի:

Էջ 526.— Աւտարամ ըստ Լուկասի:

Էջ 528.— Աւտարամ ըստ Յոհաննու:

Էջ 533.— Ես ասացի վերանալ յինչն
աւուրք իմոց...:

Յիշատակարամ Գրչի . — 1649

Էջ 535 . — Փառք Հաւր և Հոգոյն Սըր-
րոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտե . :

Արդ զրեցաւ Մաշթոց ի Սերաստիա
ձեռամբ սուտանուն Միքայէլին, ընդ հո-
ւանեալ Սր . Աստուածածնին եւ Սր . Սար-
գսին, որ տուեալ են կարողութիւն տկար
անձին իմոյ յաւարտել զՄաշթոց, ի թվա-
րերութիւնս Հայոց ՌՂԸ ամին :

Արդ Երեսանկեալ աղայեմ զմեզ Հայք
ևւ եղբայրք որք Հանդիպիք սմա կարգալով

կամ տեսանելով, անմեղադիր լերուք զի
կարիք մեր այսչափ է ևւ յիշեցէք ի յար-
մանաւոր յաղաթա մեր զտէր Յովսէփն,
որ բառացաւ զսա ի Հայալ ընչիցն յիշատակ
իւր Հոգոյն եւ կողակցին Թամաին եւ որ-
դոցն Դաւթին, Կարապետին եւ Պապուն, եւ
ծնողացն Ալիքանոսին եւ Ղամարին, եւ ամ .
արեան մերձաւորացն, եւ որ յիշէ Հայր մե-
ղայի կամ Տէր ողորմեալս՝ յիշեալ լինի
առաջի ատենին Քրիստոսի Աստուծոյ ամէն :

1493

Ա . — ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՐԱՇՈՑ . — 3

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹԻՎՈՒՐԱՆԹ

ԴԵԿՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . —

Մտալ 15-5 x 10-5 x 3-5 : էջ 378 :

Հոնկամանք լաւ Թուղթ տոկուն Գրու-
թիւն՝ ոկընատուեր և բնարաններ կար-
միր, մնացեալը սեւ մեյանով, միասին, 17
տող և տորալիւր, Համառուտալրութիւնք
ստիորականէն ուելի : Կաշեկալմ տախտակ-
եալ զրաւմաղար :

ՄԵԿՆ. ԱՐԱՐԱՇՈՑ

էջ 1, դատարի :

էջ 2 . —

Եւ Յովանէն նուաստ ողի,
որ մակ անուն Թուլիւրանցի(ի),
կամա իմով ի Հոգ մըտի,
զրանս ժողովել ինձ յիշելի .
աստ կարճաբան Հաւաքեցի,
յԱրարածըն Մովսէսի,
մեկնելալ վարդան վարդապետի,
քաղեալ ի Հալ(ը)ցն Հոլիւի,
փասն բստեղմանն արարածի :

էջ 3 . — Սկսաւդն է սկիզբն սկզբան,
արարել Աստուած յախտեան . . . — Հմմտ .
Ե . Թիւրանցի, Տաղապիրք, Երուսաղէմ,
էջ 75 :

Բ . — ՄԵԿՆ. ՊԱՏԱՐԱԳԻ . — 2

Յովհ. Նրզնկացի

էջ 74 . — Իմաստնայն Յովհաննիսի
վարդապետի, մակաման Տկար կաշեցեալ
եզմկացայ, համառուտալ զՄեկնութիւն
Լամբրոմացայ Արքեպիսկոպոսի, Յաղապ
Մեկնութեան Սր . Պատարագի Արամեայի Ա
ղէկսամղարու . — (Ա)մենայնի ժամանակ է՝ եւ
ժամանակ է ամենայն իրի Յաղապ
այսորիկ յետեալս ի բարեաց ծնունդս վեր-
ջին ժամանակիս, Յովհաննէս Արճիւնցի,
Թախանձեալ ոմանց քահանայից սրբապե-
ցից տալ նոցա վերտին Համառու եւ պարզ
րանիք յոնտութիւն խորհրդոյս : Եւ մեք
Հաքիեալ ի նոցունց ձեռնարկեցաք ի սոյն՝
յուսալով ի Հոլին Սուրբ եւ յաղթա սրբ-
րոցն : Ոչ թէ յաւելումն ինձ իմտոնց խոտ-
նելով ի մէջը բանս մեկնութեան նախասաց-
եալ արանցն, այլ միայն զրանս նոցունց
կարճեալ պարզեցաք . . . — Հմմտ . Թիւ
1444 :

էջ 143 . — Խրատ քահանայի . յառաջ
քան զգեներուն կարգած է սաղմոս կանոնայն
ծնողադրելով, եւ խոնարհի եւ անկանի ի
վերայ երեւոց իւրոց, եւ առն անմոռոյն յԱ
յօթն առ Հոլին Սուրբ, զոր ասացեալ է

Լամբին իւրով ջնջեացէլ զմէկս նորա...

Էջ 67.— Վասն Ապաշխարութեան.—
Դարձեալ եկայք առ մեղաւորս, ով ծնունդդ
սուրբ առաքանին...

Էջ 79.— Վասն անբուն որդանցն թէ
որպէս և ուտտի են և կամ զինչ են նոքա և.
Թէ որպէս են կերպարանք նոցա. և զասն
զմոխցն, զի ոչ է խորթութիւն կարծեալ.
որպէս ասնն ոմանք.— Եկայք աստանալ ի
միասին առաջի Աստուծոյ, ով քահանայք
և քարեպաշտ իշխանք և աստուածաւոր
ժողովորդք...

Էջ 93.— Եկեալքս ամենեւեան խոստու-
մանութեամբ յապաշխարութիւն...

Էջ 94.— Աղաքք ի վերա ապաշխարու-
ղաց.— Տէր ԱՅ. փրկութեան մերոյ, որ ու-
ղորձած ևս ևս զթած...

Էջ 95.— Աղաքք Մամաւէի ապաշխարու-
րութեան.— Տէր ամենալալ, ԱՅ. Աբրա-
համա...

Յիշատակագրութիւն Գրչի.—

Էջ 96, ստորոտը.— Զանաւթան դժողո-
սորա յիշեցիք ի մաքաբայլ յաղաւթս ձեր
և ԱՅ. զմեզ յիշէ յիւր արքայութիւնն.—
նմանք կայ նաև. էջ 117:

Էջ 97.— ...Ահա առիւծք և չարաղմ.
դասանք անտեսք ի մարդկանէ...

Էջ 101.— Վասն Զրկանացի է այս.—
Ով ժողովորդք Աստուծոյ, խորհրդական
ծնունդդ զերինն երեսողէմի, վա ինձ և
կուրկ եմ ես...

Յիշատակագրութիւն Գրչի.—

Էջ 115, ստորոտը.— Մեկուոր և ա-
նուրման զըջի Ստեփանոսի և ծնողաց խոց
թողութիւն խնդրեցէք յԱստուծոյ և Աստ-
ուած զձեր մեղքն թողու:

Էջ 116.— Հաւատով խոստովանիմ եւ
և Երկիր պապանեմ քեզ...

Էջ 116-7ի միջև թերթ ինկած:

Էջ 118.— Եւ ի ծնանկն Յի. ի Բեթ-
ղէմ...

Էջ 120.— Եւ իբրեւ զիտաց Յս. Եթէ
Յովաննէս մատնեցաւ...

Էջ 121.— Զգոյ՛ յերուսղայս յորմութեան
ձերմ...

Էջ 123.— Ըսւր երկին և ունկնդիր
Երկիր...

Մամօք.— Քրոն ի Հատորիս միահետ
կապեալ քանի մի տետր [էջ 123-198] նոտ-
րապիք զժողովրդն թեոյի Հաւաքեալ է Սբ.
Գրոց մարգարէութեան և յազգային պատ-
մութենէ բանք ոչ կարեւորք (Սաւալան-
եան, Յուցակ, էջ 881):

1495

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Ց

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 14-5x9-5x3-5: էջք 1-ի+332:
Պրակք Ա-Թ (էջ 1-210), Ա-Զ (211-332):
Հանդիմանք բարարաւ. մնաստած ցեցերէ:
Թուղթ զեղնորակ ընդհանրապէս: Գրու-
թիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողներ և
զյիսողիւնները կարծիք, մնացեալը սեւ մե-
լանով, միասին, 18 տող: Նոտրապիք: Հա-
մառտապարտութիւնք սովորականէն աւելի:
Կարմրանկերի դարդապիք և լուսանցադարդ,
էջ 1, 213: Կաշեկալմ տախտակեայ դրոշ-
մադարդ: Պահպանակ մապաղթեայ սկիզբը
մէկ թերթ յառիւններէն զրչութիւն:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ Ա-ԽԴ, տարբեր սպիտակ թուղթ
դատարկ կամ զմծուած:

ՄԵՆԵՆ. ՏՈՒՄԱՐԻ.— 13

Յակար Ղրիմեցի

Ա.— էջ 1.— Հրամամք Գեորգ վար-
դապետի և ծառայաբար կատարումն Յա-
կար աշակերտի Ղրիմեցայ.— ԶՀրաման
Հարկի բարունդ իմոյ և վարդապետաց
պետի, քաջ փաղերայի, Գէորգ վարժապետի
Թորգոմեան տոճի և Հայկազան սեռի բն-
կալայ...

Յիշատակացրուքիւն — էջ 35, ստորոտր — Ջրացմովէր նոտարս յիշեցիք առ Տէր, ևս լիք. դեկդ յիշէ յիւր արքայութիւն, ամէն:

Բ — էջ 36 — «Յգ. իւրոյն որով օծաւ Ք...» — Արդ իւրոյն որակութիւն զանապան է...:

Էջ 40-41 — Ջուղօրութիւն ամսոց Հոռոմի ընդ Հայոց մեծաց ևս Սարկուսացի...:

Էջ 46-48. դատարկ:

Էջ 49-210, տարբեր թուղթ է:

Էջ 49-50. դատարկ:

Գ — էջ 51 — Խրատ վասն Խոստովա-նայրեան:

Դ — էջ 64 — Խրատ Խոստովանայրեան գոր ասացեալ է Լիքալիս վարդապետի Երզնկացաւ — Պարտ է ամ. քրիստոնէի որ յամէն կիրակմտի խոստովանի...:

Ե — էջ 91 — Խոստովանութիւն, ասացեալ է ի սուրբ օրով վասն ամ. հաւատացելոց քրիստոնէից, ի սուրբ Գեորգայ վարդապետէն, ամ. հաւատացելոց խոստովանիլ ևս սրբիլ ի մեղաց — Հաւատամ ի Հայրն որ անբակիդն է...:

Ձ — էջ 103 — «Ոոստովանութիւն Հաւատոյ ի լեզու Թաթարացոյ — Ինձանպիշա տարտնուր մէն Սր. Երբորդութիւնս...:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԽՐԱՏԻ

ԽԻՒԱՐԱՑ — 7

Է — էջ 13 — (Յ)ամի Սինէքարիմայ արքայի Ասորեստանեաց Նինուէի, ևս Խիւար զպիր և իմաստուն Սինէքարիմայ արքայի ըստացայ ինձ ծառայ ևս արարեալս ևս ըստացաւս ըստարմս...:

Էջ 117 — Խրատի Խիկարայ իմաստնայսիի, գոր ասաց Նաքալայ Բուխրոզայ իւրոյ — Լ — Որդեակ, Եթէ լսես լսան ի զրան արքունի, Թապոյ զնայ ևս մեռոյ ի մտի քում ևս ումէք ի վեր մի Հանցես զայն...:

Էջ 140 — ՃԹ — Որդեակ, անկէլոց ևս տկարաց օգնական լիք, որչափ կարող լիցես,

քանզի այն փոխ է առ Աստուած — Հմմտ. Մարտիրոսեան, էջ 104 (124):

ԺԳ — Որդեակ, անբարտաւան մարդիկ Հեռանալն ըստեկամութենէ և ի լսուում սիրոյ ևս տոնուն անարդիանս յանձնելու ևս մեկուսանան ընկերաց — Հմմտ. Լ. Լ. Մարտիրոսեան, Պատմ. և Խրատք Խիկարայ, Երեւան, 1969. էջ 197. Թ. 198: Նաեւ էջ 103, Թ. 117:

Դիտ — Կր թուի թէ Գրիգոր ՃԹ Թիւր սխալմամբ ԺԲ կարդացեր է ևս ըստ այնմ չարունակեր է ԺԳ, ԺԻ, ևս այլի:

Էջ 146 — ԽԳ — Որդեակ, այլ Հեղք ևս ամբարձարածք որչափ փառաւորի ևս ընդանի զմեծութիւն արձամարձէ զճշմարտութիւն, ատելի սրբոց ևս թշնամի Լկկ(դե)ցոյ, իման է նայ ամսոյ որ միացեալ լինի ևս խաւարողունի, յորժամ զոր արձանայ յաճախէ ևս միւր ապականի ևս արձատախիլ տոնէ զյուրս զպար — Կարկտի իւրով:

Էջ 147 — ՃԽԴ — Որդեակ, Թապաւոր լարի կանկնէ զաշխարհ, ևս Թապաւոր չար ևս պեղծ թէպէտ վայելի զթողաւորութիւն ի կեանս իւր լայն յոժ խոսովութիւն ևս չարիս ցուցանի ի վերայ Երկրի ևս ինքն ինքի կորուստ անձին իւրոյ:

Դիտ — Գրիգոր, կարծես զարմանալու. Համար իր սխալը, այս անգամ ալ ոտուժ մը կ'ընէ՝ ԽԳէն ցուտքելով ՃԽԴ — Համարողրի ուրիշ փաթիլի սխալներ ալ կան մի քանի տեղ:

Էջ 160 — ՃԶԲ — Որդեակ, ի խոնարհութիւն կալ զանձն քո Հոնուպայ, քանզի խոնարհութիւնմայր է խաղաղութեան և բրնակարան է ողջունի, ևս որ առնէ զնայ գովի յԱստուծոյ ևս ի մարդկանէ, ևս որ կատարէ զիրաւոյ զայս նայ իմաստուն Լկիցի, ևս փառաւորի ի մէջ մարդկան — Հմմտ. Նոյն, էջ 103 (118) ևս էջ 104 (124): Նաեւ էջ 198 (200 ևս 210):

Էջ 161 — Կատարեցաւ. քան Խիկարայ զար ասաց Նաքալայ Բուխրոզայ իւրոյ:

Ձայս ամ. ուսուցանելի Լաթանայ քուքարող լիմոյ, այսպէս կարծելով, Եթէ զոր ուսուցի պահեաց ի սրտի իւրում և կեցցէ ի դրանն արքունի ևս կեցցէ վառն իմ փախանակ ինձ, ևս ես ոչ զիտէի թէ զրանս իմ

անունս արար եւ հասեաց որպէս փռշի ընդէմ հողմոյ. Հմմտ. նոյն, էջ 105:

էջ 187. Եւ անձն արարի զնա իւր խորա ծառայի իմոյ. Եւ ասեմ ցնա. Յեյա-նէն իմ եւ ի մտանէն, զոր ինչ ասեմ ցնա-թան. զրեա ի մատնէն քում. Հմմտ. նոյն, էջ 118:

էջ 187. Դարձեալ խրատ եւ առակ խիկարա զոր ասաց առ եմ:

Որդի Նազան, որ ընդ ահանջան չի լուիցէ, ընդ թիկունսն եւ ընդ լանջան լու-յաւցանեն. Հմմտ. նոյն, էջ 119:

էջ 193. Յայնմամ ասէ Քիկար. Որ րարի առնէ բարոյ հանդիպի, Եւ որ խորիւ-րատ փարէ ընկերին, անձամ իւրոյ լնու: Որ սիրէ զյար, ասելի է բայմաց. Եւ որ բո-հետ Երթա բարեաց, նա ժառանգէ զարքա-յաթիւն: Եւ Քրիստոսի փառք աւիտեանս ամէն. Հմմտ. նոյն, էջ 124:

էջ 194-210, դատարկ:

էջ 211-213, դատարկ:

Ը. էջ 213. Յառաջաբանութիւն Կաւրի Մարգարէին եւ մեկնութիւն Արա-նուսի Եպիսկոպոսի Ազեմանդրացոյ ասաց-եալ. Ջամենայն Երկոց սաղմոսացն Դաւ-թի զնկրտեակ միտսն իւր զրեալ.

Թ. էջ 245. Նյամնեյոյն Եպիփանու Եպիսկոպոսին Կիւրացոյ. Յաղագս երկոց Սաղմոսարանի. Ջամենայն ինչ գոր ասաց Սր. Հայրն մեր Աթանաս.

էջ 264. Այլ զովեղ Սաղմոսիդ որ զովելի է. Աստուածատունս այս հողիա-րոյրոջ բուրաստան.

Ժ. էջ 275. Ներբողեան Սաղմոսա-րանիս. Աստուածույն այս բուրաստան.

ԺԱ. էջ 280. Գովառամուրիւն Սաղմոսիս. Առաքել վարդապետէ ասաց-եալ. Իմանայի այս բուրաստան.

ԺԲ. էջ 288. Դաւիթ փիլիսոփայի Յաղագս Սաղմոսաց Դաւթի. Արդ առեալ ասէ Սամուէլ զեղջիւր իւրոյն եւ ասէ գնա-ւիթ.

ԺԳ. էջ 295. Ստուգաբանութիւն Սաղմոսի ի Յովաննէս Գառնեցոյ հոգելի վարդապետէ, որ ոմանց յերկրայս թրի. Ջողգոսոս Դաւթի մանուսնդ թէ զերկոց հողոյն սրբոյ այլեւայլ աւելի եւ պակաս նուազեն մանկունք եկեղեցոյ.

էջ 311-330, դատարկ:

էջ 331-2. Ի վերնագրացն Մեկնու-րեմէ: Անուարտ է, վասնզի յաջորդ թեր-թերս կորուսած են:

1496

ԱՌԱՐԿՈՒԹԻՒՆԻ ԵՒ ԼՈՒԾՄՈՒՆԻ.— 2

ՄԻՔԱՅԷԼ ՅԵՊՈՒՌՈՍ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 15×10×2.5: էջք 310: Հանգա-մանք շատ լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրութիւն՝ խորադիրները, սկզբնատողերը եւ զլիստա-ռերը կարմիր, մնացեալը սև: մեկնով միաւրիս, 17 տող: Նոտրապիր: Համառո-տագրութիւնք ստորաբանէն աւելի: Կաշե-կապ՝ խաւաքարեան:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 3. Մանուսնդականք Առաքիւ-թիւնք սրբ հաւասարապէս սովորք են լինիլ ի մահմետականաց, յուզայեանց եւ ի հե-րետիկոսաց արեւելականաց, բոտ կերպի եւ եղանակի հաբցման ընդդէմ կաթողիկէաց ուղղափառաց եւ նոցին իսկ: Լուծմունք ի հեղինակէ Ծիրարեան Միքայիլէ ի Հոռմ: Տպիւր սրբադանի ժողովոյն սերեւութեան հաստոյն, ի թղին Ռոմ: Մեծաւորաց ակ-նարկութեամբ. Հմմտ. Թ. 118. Ա. Հա-տուր, էջ 331:

էջ 10. — Մասն Առաջին: Առաքելութիւն մահմետականաց բնդէմ քրիստոնէից. եւ նոցին լուծմունց:

էջ 42. — Մասն Երկրորդ: Առաքելութիւն յուղայեանց բնդէմ քրիստոնէից եւ նոցին լուծմունց:

էջ 75. — Մասն Երրորդ: Առաքելութիւն հեքետիկոսաց արեւելականաց լուծմունցն ազգափառաց կաթողեաց եւ նոցին լուծմունց:

էջ 302-310. զատարկ կամ զմծուած:

1497

ՇԱՐԱԿԱՆ. — 17

Խարտիշարոյ վանք, Զմշկածագ

ՁԼԴ=1545

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Ծառայ 15x9x5: էջ 7+576: Հանդամանք յաւ. նորոյութիւն կրած՝ տուժելով յաւանքեքեքէն: Թուղթ զորչարակ, Գրէի եւ Ստացող՝ Յովանէս Կրօնատուր: Գրութիւն՝ խորադիւններ, սկզբնատուգեր եւ սկզբնատուեր կարծիք, մնացեալը սեւ մէլանով, միասին, 23 տող: Բաւարդի մանր: Համառօտապարտութիւնք եւ խաղապարտութիւն սոյնորում: Գրանուր զարդապիր եւ յուսանցաւարդ Կանաններու սկիզբը, տեղեղ հանդերձ զլիապարզով: Խորանագարդ իւր սարք, էջ 1, 213: Կաշեկապ մասնաւորեալ զբողմապարդ: Կնիք սեւադրոշմ, «Տիրացու Սարգիս», էջ 7:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. —

էջ 12-7, նոր ճերմակ թուղթ, զատարկ բացի զերջին էջէն:

էջ 1. — Երգեցէք որդիք Սիոնի երգ նոր...:

էջ 213. — Այստեղ յարեալ ի մեռելոց

էջ 563, տարբեր գրով: — Ի յանսահման ծովէն...:

էջ 564. — Շարական Սրբոց Ե խոտափարկացն որ յիմական վանքն կառ: — Յատուր զերջին ժամանակի. . . — Անաւարտ է, թերթ ինկած ըլլալով:

էջ 567. — Շարական պատարագի յարժաւ Բանաւայնի ի Սբ. Խարամն բազմի. — Յայտ լլարկ նուիրանաց ուխտի Տեառներն

տաճարի... — Կր մնայ անաւարտ, վանդի յաջորդ թերթը կորսուած է: — Այս թերթը նորոյութեան ժամանակ սխալ գրուած է. էջ 567 շարունակութիւնն է 568ի, որ կը պարունակէ Խորհուրդ խորին շարականին միջին տաները:

էջ 569-576, զատարկ, նոր թուղթ:

Յիշատակարան Գրչի. — 1545

1. — էջ 212, ստորոտը. — Զանդիտան զծոյս զԵովանէս սուտանուն արեղաս յիւնցէք ի սուրբ յաղատիւ ձեր, եւ իմ մեղացն թողութիւն խնդրեցէք, եւ Աստուած զձեր մեղքն թողու տմէն:

2. — էջ 561. — Փառք երեց միակին եւ միակ երբակին, որով անէքն Հայան յանէլից, եւ Հայեան ձեւացաւ. ըստ Հայուցչին կամաց, յորոց մի է եւ մարդ, բանական կենդանիս, որ է տիպ եւ կերպ, զինքն եւ զորս ընդ ինքեան Հայուցչին:

Եւ արդ վանդի բարի ստեղծման՝ միշտ ցանկացող է յարոյն: Նաեւ եւ մեկուոր հոգս, ուրէկ եւ յաջաւետայ յամ. բարոյ զործոց, տառապեալ ողբս, ստուերս կրօնաւորաց Յովանէս, յոգնացալ այսմ բարի զործոյ եւ մերձեանայ ի զիրս սուրբս, թէպէտեւ անվարձ է ի յարհեստի զբոյս, սակայն ի շնորհաց Սբ. Հոգւոյն յանդ հոնեալ կատարեցի զսակաւ զիրքս որ Շարակնոց կոչի, իմ մեկուոր ձեռագրս: Եւ իմ անտանկեալ ազգեմ զամ. Հանդիպողսդ այսմ չնչին զԵի, ժամանակ եւ որ ժամանակէք:

խի, սղարանաց որ ի սմա՝ ներեցէք, եւ խոչորտիմանս մեղ մի դնէք, զի չէ ի կամաց, եւ բարի յիշատակի արժանի արարէք. եւ Ած. որ առատն է ի տուրս բարեաց՝ ձեզ յիշողացդ եւ մեզ յիշեցեցոցս առհասարակ սղարմեացի, եւ որ սրտի մտաւք զամէնն աւել:

Արդ զրեցուս սոս ի պատաս Զրմբշկածալսյ, ի Վանքս խարտիչարսյ, ընդ Հովան. եւս Սր. Աստուածածնին, եւ Սր. Կարապետին, եւ Սր. Սարգսի Զարափարին եւ այլ բարոյաշատք սրբոցն որ աստ կառուցեալ կան, ի թուականն Հայոց ՋՂԴ, բարունապետութեան Սր. Ուստիս քաջ եւ արի եւ յաղթող Մեսրոպ Վարդապետիս, յառաջնորդութիւն Թաղաւոս Նպս., եւ իմ Հոգեւոր

Հարն Յովսէփ Եսայ.ին, եւ այլ միարանիցն ամէն:

Դարձեալ կրկին աղաչեմ անմեղադիր լինել սղարանաց, զի կար մեր այսչափ է. եւ զինչ որ մեզ ասէք ձեզ լիցի, թէ բարի թէ այլ ինչ:

Արդ զրեցուս սա լաւ եւ յրնտիր աւերնուիչ, որ կոչի Յիկցի, ձեռամբ Յովանէս (Շարումակուրիւմը կորսուած է յուզրի անկումով):

Ետնագոյն յիշատակագրութիւն.

Էջ Դ. չկապիր անհարթ — Ի վանքսմայ Սր. Երուսաղէմայ վէճիլ տիրացու Սարգսին, եւ յետ անցման յիշատակ Սր. Յակոբայ որ յերեսաղէմ:

1498

Հ Ա Ռ Ք.— 5

ՎԱՐՎԱՆ ԱՅԳԵԿՑԻ

Ըզտածուր Գիւղ Կարմոյ

ՌԿԳ=1614

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Նշաւայ 15x11x4: Էջք 444: Հանդամանք բաւարար: Թուղթ զարչ եւ խամ: Գրելի եւ Ստացող՝ Յովանէս Երեց: Գրութիւն ամբողջովին սեւ մէյանով, միասին, 19 տող: Խորագրերները բարբոսիկն աղօտացած՝ թանաքին խամութեան պատճառով: Բնորդիր անհարթ եւ անարուեստ: Համառօտալրտութիւնք ստորակիւն: Կաշեկաղմ տախտակեայ զրոշմազարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— Յանկ: Ա—Դ Գրութիւններ:

Ա.— Էջ 3.— Բեր զատուածապատկեր միաս քո, ոյ աստուածարեալ իշխան... — ՀԱՄԱԹ. ԹԻ. 936, Գ. Հատոր, էջ 477, Գ.

Բ.— Էջ 33.— Վասն Հոգեւոցն թէ այժմ որպէս կան եւ զինչ է հանդիստ նոցայ.— Ահատուրիկ փոքր մի քննեցաք վասն հանդիսեան արդարոյն...

Գ.— Էջ 49.— Վասն բարի զործոց թէ որք են եւ կամ քանիք.— Քանկի որ ինչ էր յատուածեղէն զիրս քննեցաք փոքր մի...

Դ.— Էջ 53.— Վասն Աղաթիւց զի մեծ է տաղիքն Աստուծոյ.— Արդ է աղաթքն անբաւ բարութիւն առաջի Աստուծոյ...

Ե.— Էջ 70.— Վասն պոհոց թէ որքան բարի է առաջի Աստուծոյ.— Եւ տրդ ոյ է ի մարդկանէ...

Ջ.— Էջ 84.— Վասն աղքատութեան եւ խոնարհութեան... — ՄԵԾ է զսլութիւն կամաւոր աղքատութեան...

Զ.— Էջ 111.— Վասն ողորմութեան եւ սիրոյ եւ զթութեան.— Եւ արդ ողորմեան սկիզբն եղեւ յայսիսի աստուածային շինութեայ...

Ը.— Էջ 126.— Վասն խոստովանութեան, զզման եւ ապաշխարութեան.— Եւ քանկի հանալ մամանեցաք ի զուր եւ ի մայր տմ. առաքելութեան...

Թ.— Էջ 142.— Վասն զժողոցն եւ

յասն չար և զառն տանջանաց նորա — Եւ արդ քանդի շնորհաք Աստուծոյ պատմեցաք յաստուածնդէն զրոց...

Ժ — էջ 162 — Վասն մեղաց թէ որք ևն և կամ թէ քանիք — Եւ քանդի փոքր մի ծանուցաք յաստուածնդէն զրոց...

ԺԱ — էջ 186 — Վասն որոյսանամուրիւթեան և արբեցութեան... — Զար է կատարեալ, և պատճառ յաղագրոյն մեղաց որոյսանամուրիւթեան...

ԺԲ — էջ 205 — Վասն կռապաշտութեան և կախարդութեան — Կռապաշտութիւնն սկիւրն և մայր եղև անթիւ շարեաց...

ԺԳ — էջ 228 — Վասն շնութեան և պոռնկութեան... — Ահա զառնատեսակ չար և անուն կորստեան...

ԺԴ — էջ 249 — Վասն զրկանաց, դուրիւթեան և վաշխից — Արդ սարտ և ստաւաճ է մեղ քննել և իմանալ և զայս շարսոյս ի զպանացեալ ախտաք...

ԺԵ — էջ 263 — Վասն սրակալութեան և առելութեան... — Մեծագոյն չար և յաղթանգամ զաղան է սրակալութիւնն...

ԺԶ — էջ 277 — Վասն յիշոցնատուաց որք շայշոյնն զԱստուած — Գաղան չարագոյն է յիշոցնատուն առաւել քան զգառնաշունչ զիշաղ աւճն, որ ունի զմահարեր թոյնն ի չար ժանկո իւր...

Էջ 287-322, գառարկ. — Նոյնպէս 327-331. ըստ Երևոյթի իր զաղափար օրինակին թերի ըլլալուն պատճառաւ:

ԺԸ — էջ 346 — Վասն ծնրմոյքեան և ռիմի և դառն ժամանակիմ որ լինելոց է, և վառն սատակմամ երոյց — Եւ արդ չափով ճոռնեաք ըստ մերոյ տկարութեան...

Ի — էջ 387 — Վասն ծուլութեան և մեղաց համարձակութեան և վասն նուազութեան բարեաց — Եւ արդ քանի խնամոյ և մարդասէր կամաք բարեբարբն Աստուծոյ...

Էջ 428, գառարկ:

Էջ 429 — Տեսոն Ներսէսէ, իրատ աս զաղաքականոյ բանք պատու իրանաց — Պատուէր տամք և զաղաքանոց...

Էջ 431 — Առ երկրագործս և համաբէն մոլորդական — Լուարութ և երկրագործք...

Էջ 436-444, գառարկ ընդհանրապէս. քանի մը տեղ կան զըջափորձեր եւայլն:

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի կը գտնուին շատ մը զյուսնեբու վերջը. կ'առնենք ընտրովի:

1 — էջ 48 — Գն. Ած. ի քո ի միտանգամ զայլատեանն թողութիւն շնորհեալ զծողիս Յովանէս իրիցուն և իւր ծնողացն տէր Առտուրին և ժօրն Ջիւսնիւայլին, և Մուրատին որ զթուխտն երբը, և ամ. արեւան մերձօրի, և ինձ անիմա զրչիս:

2 — էջ 126 — Դարձեալ ողորմեք զյնթերցողը և զլաւղը, յորժամ շանդիքիք այսմ տառից, մեկաց թողութիւն ինդրեցէք յԱստուծոյ զծողի, և ծնալոց իմոց և ամ. արեւան մերձակայն ամէն. Ոյ Էդրայրք, խիստ խամ թղթի շանդիւղեցա, հուլիս կու ելնէ ի զրեւն:

3 — էջ 141-142 — Ոյ ընթերցողք և յօղք քաղցր ճառիս, յորժամ աւտիք ի սրմանէ, խղրեցէք յԱստուծոյ մեկաց թողութիւն Յովանէս իրիցուն և ծնալոց և զատկաց և ամ. արեւան մերձակայն:

Գլխաւոր յիշատակարան Գրչի. — 1614

Էջ 424 — Փառք ամենադար տէրութեանն շար և Որդոյ և Սր. Հոգւոյն յամարարածոց իւրոց, յորոց ստեղծն և ամ ի զոյոցութիւն, աւրնութիւն, զսոսութիւն և փառարանութիւն նմտ ամէն. արդ ուրհնեան աւրնեալ եղիցի եղիցի:

ԱԿԳ. Թովականի շայոց, շնորհաքն Աստուծոյ և ողորմութեամբ շարին զրեցու աստուածապարդ տառս որ կոչի Վարդանիւք, ի զատու Կոմնոյ որ այժմ կոչի Արդուռ որ է Թէոդորոս. պալիս, ի զիւր որ կոչի Բղտաճոր, առ ոտս Սր. Սարգիսի և այլ կենսակիր Սր. Նշանացս, առաջնորդութեան տէր Պապոս տրճեպիկոյոյս, ճեռամբն սուտանուն և անիմա Յովանէս իրիցուն, որ զանուն միայն առ և զործ ոչ, յլաւտակ ինձ և ծնալոց իմոց, տէր Առաքելին և մարն իմ Ջիւսնիւայլին, և տէր Ա-

նունիայի և Կարապետին, և Լյարաբն իմաց Սիմէոնին և Երեսէսին, և Կոյակցին իմոյ Անապիտանին, և Կարսին Գուրխտանին, և Կարապետ իմաց որ Գո. Ննջեցին և թողին զմեզ տղիւրտով, Առաքելին, Աննայի, Միքայիլին և Վարդանէսին, և Կատերա իմ, Մարիամին, և ամ. արեան մերձակայից, Կենդանեաց և Ննջեցին, և Գո. որ առաւ է ասորս բարեաց, ձեզ յիշողացդ և մեզ յիշեցեցիցս ողորմեացի իւր միտանդամ զայստեան ամէն:

Եւ զոր ասեմո չէ ծոնր, զմեռս և զարս ի վեր Նաճարաւալ, զՆրթունա շարժել և լիպտաւ ասեղ թէ Տէր Թո. յիշեա ի քո ար-

քայս թեանդ, և զորք յիշեալ լիցիք ի Քրիստոսոյ ամէն:

Եւ որք Երեսանդեալ ազաւմ զմեզ, ով սուրբ ընթերցաւորք, որք հանդիպիք այսմ աստուածախաւս բուրաստանիս կարգալով կամ օրինակելով, անմեղադիր լերուք խոշորութեան և սղալանաց սորա, զի կարն մեր այս էր. բնդ նմին յիշեալիք զՄուրաթն և զիւր Ննջեցեալս որ շատ աշխատեցօ և ըզթուխտ և յթանաք երեւր. Ած. զիւր զաստուանն քաղցր ատնէ: Բայց թուխտն և թանաքն իմա՛մ էր, և ատենն ձմեռ էր, անմեղադիր լերուք:

1499

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

(ՆԱԽԵՐԳԱՆՔ ԳԱՐՈՋԻՅ ԵՒ ՃԱՌԻՅ)

(ԺԷ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 15·5×10·5×2: Էջ 198: Հանգամանք բառական լաւ: Թուղթ տակուն: Գրիչ վերջին մէկ մասին՝ Պետրոս Վարդապետ (1581): Գրութիւն այլազան: Նոտրագիր: Վաշեկապմ խառքարտեայ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-8.— Մասամբ զատարկ է, և մասամբ կը պարունակէ զհանդան մանրութիւն, զըզափորձ, և այլն:

Էջ 9.— Նախերկանք քարոյից, յԱռաքել վարդապետէ, յեփրեմայ, յԱկոբայ Սրճեցեայ, և յայլոց:

Էջ 94-100, զատարկ:

Էջ 101-103.— Բառեր Աբարեբէն, Հայերէն:

Էջ 104, զոտարկ:

Էջ 105.— Երանելոյն Եփրեմի ձորին Ասորոյ ասացեալ ի Գալուստն Տեառն Քառասորեայ, և ի ձերունին Սիմէոն.— Որ տնտիկորն ևս յէութեան բնդ Հաւր...:

Էջ 120 — ՅԱՎԱՄԱՅ մինչև ի Ջրհեղալրն ամբ ԲԻՐԱՐԻ...:

Էջ 122.— Արդ մեք ոչ ասեմք մի բրնաթիւնս սրպէս Եւտիքէն...:

Էջ 129.—

Սուրբ Տիմոհի ինձ ողորմեա,
աշխարհածուփ ալեացն փրկեա,
շար սրսորդէն զիս աղատեա,
Տիրամայր Սուրբ Աստուածածին,
Աստուածածին Կոյս Տիրածին:

Էրդս տառցաւ ի ումմանէ,
ի վեց զրի անուն ձայնէ,
անամբ միեան արեգայէ
Տիրամայր...:

Գոհիլ թոյս զայս տաացի
ողորմութեան դուռն րացցի,
Թարմատարիս ողորմեցի,
Տիրամայր...:

Մամթօր — Տնասկիզքի տառերը կը յօդեն Սարգիսէ Երզն։ Թուականը տրուած է Գոռիկ ըստով, որ Հաւասար կու գայ (3+1000+70+20+60+551) 1704ի։ Երբզը զըրուտն է տարբեր թանաքով եւ անհարթ նոտրայրով։

էջ 131 — Նորին սրբոյն Յակոբա ասացեալ Յաղագս աստեղն եկաւորութեան — [Մ]արդմն մեծ որ լցեր վաշխարհս ամ ի ճառագայթից քոց...

էջ 133 — Նորին Յաղագս Նիւնուէացոյն — Յիսուս յոյս իմաստութեան Հօր...

էջ 148 — Նորին սրբոյն Յակոբայ Արճոյ եպիսկոպոսի ասացեալ Յաղագս Անտիոք քաղաքի, թէ որպէս մտին աշակերտն զնա Սր · Առաքեալքն — Լուսով բանիւ զամ տո քեզ Որդի Աստուծոյ...

էջ 155 — Անտանելի յոյս եւ իմանալի ճառագայթ...

էջ 156-157, դատարկ։

Բ — էջ 158 — «Ներբողեան առ Յովհաննէս ոմն վարդապետ միջակ Հայկարանութեամբ — Այժմ զբանս արհնութեան առ քեզ զարժուցուք ով Հայրդ ի Հորանց — Վերջինս այս գրեալ է քան զմիւս բոնան տարբեր նոտրայրու, ձեռամբ Պետրոս Վարդապետի, ի թվ. ՌԼ (1581)» (Տ · Սաւալանեան, Ցուցակ, էջ 885)։

Յիշատակագրութիւն Գրչի — 1581

էջ 180-7 — Գրեցաւ. զովստանութիւնս թվին Հայոց ՌԼ, ձեռամբ տղեղծ եւ անարուեստ բանի սպասաւորէ ի Պետրոս աշակերտէս։

էջ 188. դատարկ։

էջ 189 — Հրամայէ մարդարէն Մովսէս թէ աւրհնութիւնք Տեառն ի վերայ յերանց մշտնջենաւորաց։

էջ 193 — Հրամայէ մարդարէն Դաւիթ թէ երկիր ետ զպտուղ իւր...

էջ 198 — Գրչափորձ, եւսյին։

1500

ԶՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱՐԱՆՈՒԹԵԱՆ — 1

Տեղի

ՌՃՀԳ=1724

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մաւալ 15×10×1։ էջք Ը+168։ Հանդամանք լաւ։ Թուղթ Հասարակ։ Գրիչ եւ Ստացոյ՝ Իգնատիոս Երէց Քաֆայէցի։ Գըրութիւն՝ խորագիրները եւ սկզբնատողերը կարծիք, միտցեալը սեւ մեկանով, միասին, 26 տող։ Նոտրայիր մանր։ Համառօտապրութիւնք սովորական։ Կարմրագլիծ զարդապիւր եւ լուսանցադրող իւրաքանչիւր զլուսի սկիզբը։ Գունաւոր խորանադարդ իւր սաւրօք, էջ 1, 51, 91։ Նկար, էջ 50, 90։ Կաշեկոյժ խաւաքարտեալ զրոյմադարդ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

էջ Ա — Կրօնական բանք։

էջ Բ-Ը, դատարկ։

էջ 1 — Զօրութիւն Հայկաբաւմութեան

կամ Գերակամութեան Հայկականի — Հաւկարանութեան բարձր գերիւ տարուանիէ տեսակս...

էջ 2 — Հատոր Առաջին, Յաղագս եզերաց։ Պրակ Առաջին, Յաղագս Հասարակաց Հոլովմանց Անուանց։

էջ 51 — Հատոր Երկրորդ — Յաղագս Սահմանաց Եզերաց տեսակաց եւ ուսարգայից մեջին։

էջ 91 — Հատոր Երրորդ — Յաղագս Շարամանութեան Եզերաց, գիրք. Պրակ Առաջին. Յաղագս Համաձայնութեան քայի ընդ անուան։

էջ 111, ստորին յուսանցքին, Գրչն — Մուխն աչքս մտաւ վասնորոյ կարմիր զրի տողն ծուռ է զի առանց նայելոյ եմ գրել։

էջ 124 — Հատոր Զօրբարդ — Յաղագս

չափաբանութեան եզերացդ իրք: Պրակ Ա-
ռացիո՛ւ. Յաղագս Հափաբանութեանս տա-
նից:

էջ 132-133, դատարկ:

էջ 134.— Հարցումն Քերականութեան
Հայկականի:

էջ 158.— Քերականութիւն է արեւեստ

ուղղապէս խօսելոյ:

Յիշատակարան Գրչի.— 1724

էջ 162.— Կատարեցաւ չորրորդ հատարս
Քերականութեան ձեռամբ, ի գնատուութիւն
ցոյ Քաֆաւցոյ, թղիւն Փրկչին, եւ Հայոց,
Ռէճիֆին, Ռէճիֆին, Մայսի Լոթին:

էջ 163-168. դատարկ:

1501

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ)

(ԺԸ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտայ 15.5×11×2.5: էջք 294: Պրա-
կըք 2-Ժ: Հանդամանք լաւ. բայց մաս-
նած ցեցերէ: Թուղթ դորչորակ: Գրիչ՝
Մէլքիսէղ Քաշանայ: Գրութիւն՝ խորադիր-
նիւր, սկզբնատուրէր եւ պիտակներէր կար-
միր, մոսցետայ սեւ մկրանով, միասին,
23-25 տոյ: Նաւարակ: Համատապարտ-
ութիւնք լաւահան տուտ: Գիրքերու սկիզբը
կան կարմրակոյն դարդեր: Կաշեկապմ տախ-
տակեայ դրւժմապարզ: Կնիք Ա., սեւադր-
ուժմ տխանկին, Վրժտեան Գրիկոյր ՎՎԵԾ
[=1721], էջ 290: Կնիք Բ., սեւադրուժմ բո-
ւրչի, ՎԾ. Ք. Մարտիրոս Վարդուպետ,
ՌճՂԳ. [1741], էջ 8 լու. (Հմտ. Բիւ 21.
Ա. Հատար, էջ 110):

Ա.— ՆԵՐԱՆ. ՊՈՐՓԻՒԻՒՆ.— 14

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 3.— Եւրոյ Հաղատութի Քրիստո-
րիէ եւ յատ Արիստոտէլի ստորոգութեան-
ցին վարդապետութիւն...:

Մտնօք.— Հասանցքներու վրայ կան
մանրատու լուծմունք:

Բ.— ՍՏՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ.— 12

Արիստոտէլ

էջ 29.— Ստորագրւիւմն Արիստո-
տիլի.— Համանունք ասին որոց անուանքն
միայն հասարակ՝ իսկ բոտ անունն բան
դոյացութեան այլ...:

էջ 78.— Կատարեցաւ Ժ Ստորագր-
ութիւնն առաջեայ յետմեծէն Արիստոտէլ,
որ ասի բոտ յունարէն ձայնի, Կատարեցաւ
Ջոյնմեղ տեճն Մէլքիսէլ որ ձեռն-
տուտութեամբ Հոյոյն Սրբոյ տապարեցաք՝
դպարիկազոյ ընդհանուր կակաց՝ աղաչեմ
յիշել ի Տէր:

Գ.— ՊԵՐՆԱՐՄԵՆԻԱՍ.— 13

էջ 79.— Սկիզբն եւ Նախադրութիւն
գրացն որ ասի ըստ յունացն Պերիարմնաս,
եւ Հայերէն Յաղագս Մեկնութեան, արար-
եալ ի մեծ իմաստնայ Արիստոտէլ, յարգ-
մանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթի.— Նախ ար-
ման է գնեյ, զինչ է անուն եւ զինչ բայ...:

էջ 110.— Նկատումն Արիստոտէլի.—
Ռուսացանկ մեզ ի ընայտութեանցն այնու-
ցիկ...:

էջ 114.— Ոյ սրբաւուն իմաստաւ-
րօք, զմեղսմած նուաւս Մեկնակց, ծա-
ռայ ծառայիցդ Աստուծոյ, յիշել աղաչեմ:

Դ.— ՏՐԱՄԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ.— 2

Բարք. Եպս.

էջ 115.— Համառատ Համաբումն եւ
յայժ օգտակար ի դիպելքիկայն որ է Տրա-
մարանութիւն, կարգեալ եւ քաղաքանեալ
ճեռամբ Բաղդուղիմէոսի Եպիսկոպոսի.—
Եւ զի խօսելոց եմք ի դիպելքիկէն, Նախ
տեսչութիւն թէ զինչ է Դիպելքիկայն...:

էջ 193.— Ձանպիտան Մէլքիսէղոյ որ

անուամբ միայն կոչիմ քահանայ, իսկ զործով սչ, աղաչեմ զհանդիպողսդ, յիշել զիս յայդթս ձեր սրտի մտօք ոչ:

Էջ 193.— Սկիզբն Հաւաքաբանութեան — Ըստ Արիստոտէլի՝ զիտելն է ճանաչել զպատճառ իրին, իսկ հաւաքարանութիւնն ունի չորս պատճառս...

Էջ 200-201, դատարկ. բոտ երեւոյթին օրինակին թերի ըլլալուն պատճառով:

Էջ 210.— Զծրոզ սորա դատածեալ մեղօք զՄեղիկդ յիշել ի Տէր աղաչեմ:

Ներքեւը տարբեր գրով:

Գրեք այս է տէր Իգնատիոս անարձան քահանայի, թվին Քրիստոսի 1732, եւ Հաւոյց ՌճՁԱ, փետրվարի Ա, ձեռն անկաւ:

Էջ 220, դատարկ:

Եւ ՊԱՏՄ. ԵՂ. ԱՇԽԱՐՀԻ. 5

Արիստոտէլ

Էջ 221.— Արիստոտէլի իմաստասիրի Թուգր առ Ագէֆանդրոս Բագաւոր. Պատմութիւն Յաղագս Աշխարհի.— Իսկ բաղում անպամ ինձ աստուածային ինչ, եւ բարեբախտեալ ճշարտապէս իր, ով Աղէքսանդրէ:

րէ, զոր Թուեցաւ իմաստասիրութիւն...

Զ.— ԵՂ. ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆՑ.— 6

Արիստոտէլ

Էջ 269.— Արիստոտէլի՝ Յաղագս Առաքինութեանց, առ Ագէֆանդրոս Բագաւոր.— Գոյիլի են զեղեցիկքն, եւ պարսաււի ի զարշնիքն...

Էջ 281.— Արիստոտէլէս Ստաղիրացի էր ի Քամէլիթ զաւանէ մեր յԱշինթոս...

Էջ 283.— Արդ ես դատածեալս մեղօք ռչինախոյ, եւ կարեւոր Մեղիկդս, ծրեցի դատոս իմաստասիրական՝ յոյժ հեծեծանոր, վասնիկ յիշտ բաղում պատահեցան ինձ ի վերա երկրի վասն մեղաց իմոց: Աղաչեմ զձեզ միով Տէր ողորմեալի սրտի մտօք յիշել զիս ի Տէր:

Էջ 284, դատարկ:

Է.— Էջ 285.— Մօտսի Քերթաղի Յաղագս Ստորոգութեան Արիստոտէլի Ժրանին յերլուծութիւն — Ստորոգութիւնք Ներքեւասութիւնք անուանին...

Էջ 294, դատարկ:

1502

ԿԵՐԱԿՈՒՐ ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ.— 6

Թրգմ. ՎԱՐԴԱՆ ԱՅԵՂԱՅ

(ԺԸ. ԳԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 15.5×10×1.5: Էջք 184: Հանդամանք լաւ. յուսանցքները ցեցահար: Թուղթ հասարակ, Դրութիւն՝ խորադիրենբը, սկզբնատողներ եւ զլիպադիրենբը կարմիր, մեացեալը սեւ մեյանով, միասին, 30 տող: Նոտրադիր: Համառօտագրութիւնք սովորական: Կաշեկաղճ տախտակեայ դըրօճապարդ: Ստացող՝ Երուսաղէմացի պատկերահան տիր. Յակոբ (1751):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-4, համարեա դատարկ:

Ա.— Էջ 5.— Ծակատ.—

Կերակուր Քեհանայից, Նախապատրաստական առ սեղան սրբադանի բեմին ածանցեալ ի լաթինականէ լեղուէ, յամի Տեառն 1877, ի Լէօյոյիս, ի վառս մեծապոյնս Աստուծոյ, եւ Լրանուհոյ Կոսին Մարիամու:

Ի վայելումն պատկերահան տիրացու Յակոբին Երուսաղէմացոյ, ի Թուին ՌՄԻն:

Էջ 9.— Յաղագս Արիստոտէլի Արժեւնապատմութեան Քեհանայից:

Էջ 82.— Վախճան Դրժոյս:

Այլ ևս սրբոյն քաղաքս ուղղա,
Սիրտս իմ կամի որ միշտ երթա.
Ոյլ հանապարհս երկրի սորա,
Ծոմաքն և ծովն կապեալ մնա,
Երթացողին հրամանք չկա,
Աղայ եկողն թող միշտ դա.
Հուս մի մթանա Տէր իմ արա,
Եւ հարիւր օր է տոչորա:
Եւ Սղերթացիոն ի հետ սոցա,
յաւտարութիւնս մալեցա,
որ ի յերկրին Տրանցա,
այս ինչ ցաւ է կայ եւ մնա:

Մանօթ.— Տողակեղբոր տառերը կը
յօդեն թարգմանչին անունը. Զ տ Ե ր Թ ո-
վ ա Ո լ Ե ի Տ Ե լ զ զ ց ո յ ա ս ա ց ե ա լ Է:

Բ.— ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՊՂՆՁԷ

ՔԱՂԱՔԻՆ.— 3

Էջ 127.— Պատմութիւն Պղնձէ Քաղա-
քին.— Կայր ի Պաղտատ քաղաք խալիֆա
մի, որում անուն էր Արղուժեւիք...:

Էջ 116-117ի միջեւ մէկ թերթ ինկած
է. նոյնպէս 136-137 էջերուն միջեւ:

Էջ 181.—

Զյուս ամող Պղնձէ Քաղաքիս,
Կկաթուղիկոսն Գրիգորիս
յիշելով յԱստուած ողորմիս,
Եղկելին մեղաւոր դերիս:
ԽԳ սարու ջմլայ,
ոտանաւոր ողբ ի սմայ,
յանիմաստէս դրեալ ի սայ,
մտայրդ ներհաճոյանայ:

Թորժամ ընթերցուք զգրեալսն ի սայ,
ասացէք Աստուած իւրն ողորմեայ,
ջրնջէ զանցանս եւ ոչ յիշայ,
Եւ ի սրբոց դասըն դասայ:
Եւ զասղայտոհմն իմ միայրան,
Եւ զհաւրեղրայրն իմ սրբազան,
որ յաշխարհս փութիւն էլան,
զասին ի դաս յաջակողմիւս:
Նայ եւ զհայրն իմ պատմական,
զքաջ նկարիչ յամ անման,
զոր և Փրկիչ Յիսուս արքայն,
պաշէ ակօղն իւր անասուն:

Գ.— Էջ 182.— [Պատմութիւն Յովա-
սափն]:

Թորժամ Հայրն երկնաւոր յերկի հաճեցաւ,
Եւ Բանն Աստուած յիշայ յերկնից մարմնաւ...
ցաւ,

Ի խաչափայտն ելեալ սիրով բարձրացաւ,
Իջաւ ի զերեզման և փառօք յարեաւ... —
Հմմտ. Թիւ 615, Գ. Հատոր, էջ 14:

Էջ 232-233ի միջի մէկ թերթ ինկած է:

Դ.— Էջ 240.— Արարածք:

Սկսուղն է սկիզբն լոսն,
արարիչ Աստուած յախտանն,
զոր և Մովսէսի յայտնեաց,
Ի Քորեբ յետն Սինէական:

Եւ երբորդ Հրեղէն երկինք,
տնամարմնոց զարաց ընկարտն,
քահանայադէտք Երեմիք
իննեակ դասք եւ միշտ փառարուն:

Այսչափ. շարունակութիւնը կը պակսի
բերրի ինկած ըլլալով:

1504

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

(ԺԷ. ԿԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 16×10×8: Էջք 212: Պրակք ԺՊ-
ԻԲ: Հանդամանք շատ յաւ, յայնչ սկիզբը
թերի. Թուղթ հաստ: Գրութիւն՝ խորա-
գրիչներ և նախատառերը կարծիք, մնաց-

Լալը սեւ մէլանով, միասին, 9 տող: Բո-
յորդիք յոյժ մեծ և թանձր: Համառօտա-
գրութիւնք սովորական: Ուղղադրութիւն
տկար: Կաշակողմը գրոյմապարզ: Պաշտա-
նակ մաղաղաթեալ սկիզբը մէլամէկ

թերթ, միջին երկրորդիւր, հրօնական բու-
ժանդակութեամբ, Ստացող՝ Գասպար Քա-
շանյան:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 2.— ԻԳ.— Ծածկեալ զիս Տէր ի
լոյս սուտ զգովեալքն եւ երանութեանց
...— Հմմտ. ստորեւ. էջ 181:

էջ 5.— ԻԳ.— Քառաս զիս Տէր ի մե-
ղաց իմաց...

էջ 14—15.— Ընդդիմաբար զիւրաց այս
նուալ ազօթից եւ զիւսասարսուռ ջերմա-
տաղնայ աղտաւորութեանց Աստուծով վա-
րատիչ:

էջ 38.— Նեղասի ճգնաւորի Սք. Հօրն
...— Որ չիենի սկսանի սլորտ է կատարել, զի
մի ծողր լինիցի անցասրացն...

էջ 130.— Վառն քարձորամիտ ամապա-
լտակ[ան]իմ.— Ոմն մի յանապատական
միոյնակեցացն ունիւր եղբայր աշխարհական
...:

էջ 145.— Հայցում. Ընդդիմ լինի կը-
րօնուորն տնձոյմ:

էջ 155—156.— Աղօթք Քերթազիմ Մով-
սիէսի սուրբ վարդապետի Հայոց.— Աղա-

շեմ զքեզ Տէր, մի թողուր զիս ի սիրոյ
դատուիրանաց քոց...

էջ 181.— Ծածկեալ զիս Տէր ի լուր
սուտ զգովեալքն եւ երանութեանց...—
Հմմտ. վերեւ էջ 2:

էջ 185.— Յաղագ[ս] Յիշոցնատուաց
Վասն ահեղ եւ մեծ եւ դառն եւ զարհուրելի
մեղացն...

էջ 205, դատարկ:

Յիշատակարան.— 1686

էջ 206, նոտրապիր.— Յիշատակ է
զերկոս տէր Գասարբին եւ իւր ծնողացն,
մահտեսի Սահակին եւ մօրն Սանդուխտին,
եւ եղբարցն Կիրակոսին եւ Կարապետին եւ
Սիմէոնին եւ մահտեսի Պաղտատարին, եւ
քուրդն Մսկէին եւ Տալիթային, եւ ում.
արեան մերձաւորացն, կենդանեաց եւ Ննջե-
ցելոցն. եւ սրբ հանդիպիք կարդալով կամ
օրինակելով, ասացէք Ած. ողորմի, եւ Ած.
ձեզ եւ մեզ ողորմի, ամէն ամէն, եղիցի եւ
դիցի:

Գրեցաւ թիւն ՌձԼ եւ Ե, ով որ կար-
դաք տապէք Ած. ողորմի տէր Գասարբին.
եւ Ած. ձեզ ողորմի ամէն:

էջ 208—212, դատարկ:

1505

Ք Ե Բ Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի ԽՆ.— 6

ՍԻՄԵՈՆ ՎՐԴ. ԶՈՒՂԱՅԵԹ

ԵԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 15×10×2.5: էջք Ը+298: Հան-
դամանք լաւ ընդհանրապէս. լուսանցքները
մասամբ ցեցահար եւ աղտոտուած: Թուղթ
հասարակ: Գրութիւն՝ խորագրերները, ըս-
կիրնատողերը եւ գլխադիրները կարծիք,
մտացնայր սեւ մեկանով, միասին, 17 տող:
Նոտրապիր: Համառօտագրութիւնք սովոր-
ական: Գունաւոր զարդադիր, լուսանցա-
դարդ եւ գլխադարդ, անարուեստ, էջ 3:
Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմադարդ, հը-
նամաշ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 11.— Զանազան մանրութիւն, զըր-
շափում, եւայն:

էջ 2.— Բ, դատարկ: Նոյնպէս էջ 1—2:

էջ 3.— Սիմեոնի վարդապետի Զու-
ղացւոյ արարեալ Քերականութիւն ըստ
լեզուի մերում իայկազանց.— Քերականու-
թիւն է զիտութիւն տառից եւ ասութեանց
...:

էջ 221—222, դատարկ:

էջ 223.— Ի քվիմն Հայոց Մեծաց

ՌձԽԲ [= 1693]։ յամսեանն ղեկսեմբերի իՋ. ամարԺան յամեմայնի Յովհաննէս Վարդապետի, յարդույ Ջաճարիայէ ի Սպահան ցույ ալարեալ Քերակմունքիւն, ժողովեալ ի քերթողաց։— Քերականութիւն է արհեստ իմն Հմտութեան տառից, առ ի ուղղել ըրբանս զըրցեալս...

էջ 253.— Յազագս Մակրայի։— Մակրայ է բառ իմն անհոյով, առադրեալ բայի

Յիշատակարան աշխատասիրողի։— 1693

էջ 265. սկիզբը պակաս կ'երևի։— Իսպահանցոյ ի զեղջէ Ջուղառոց, ի թվայրերութեան Հայոց Մեծաց ՌձԽԲ, յաժանան յունարի ՌԴ, ԼԹէ Հանոյ թուեսցի սրբապանիցրդ, միայն Հայր մերով յիշեալիք զի եւ զուր յիշեալ յիշիք ի զիրն կենաց. ապա ԼԹէ ոչ ներումն չնորեսիք, զի այսքան էր ասկիարիս կար։ Նաեւ զծնօզան իմ զՋաքարիսն եւ զԵղիսարեթն, եւ զհարազատ եղբայրն իմ զԿիրակոս երէցն, եւ զցանկալի զորդիսն իւր զՍտեփանոսն, զԴիոնէսիոսն, եւ զՏիմոթէոսն, եւ զգասերսն, զԿատարի-

նէն, զՍողոմէն, եւ զԵղիսարեթն, եւ զամուսինն իւր զԹաճարն. զի եւ զուր ծնողօք եւ հարազատօք յիշեալ յիշիք, այժմ եւ յան վախճան կենանս պատրաստելոցն սրբոց ամէն։

Բ.— էջ 266.— Երանելոյն Արամասի արեւելիսկոպոսի Ազէհսամդրի. Հարցմունք վայելեալէ, եւ պատասխանիք կիւրդի Երուսաղէմի Հայրապետին։— Իջանէ հարստութիւն քահանային պատարարն Սր. Հոյկն թէ ոչ։

էջ 275-277. բոլորովին մոռուր։

էջ 278-294. գառարկ։

Գ.— էջ 295.— Երանելի սրբոյն Վարդանայ ասացումք թուրքոյն։

Թէ հարցանեմք ի Սուրբ Գրոցն, զարչ եւ զպիլի ալսէ թուրքոյն, որպէս մեղուն փախչի ծիռն, նոյնպէս հրեշտակ յայն պիղծ հոռուն...

էջ 297.— Թէ շատ կա՞նայ շափես ի յաջ...

էջ 298, գառարկ։

1506

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Ց

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 15×10×4։ էջք 380։ Պրակք ԺԱ

+ Ե։ Հմտականք լաւ։ Թուղթ տոկուն։ Գրերիչ՝ Կարապետ։ Գրութիւն՝ խորադիրենբը, սկզբնատողբը եւ զլիսադիրենբը կարմիր, մնացեալս սեւ մելանով, միասին, 19 տող։ Նոտրադիր։ Համառօտադրութիւնք սովորականէն աւելի։ Կարմրապիծ դարպազ դիր, լուսանցադարդ եւ զլիսադարդ, էջ 3. 267։ Կաշեկաղժ տախտակեայ դրոշմազարդ։ Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ, երկաթադիր յատակ, մասն ճաշոց Գրոց։

Ա.— ԽՐԱՏ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ.— 8

Գեղարք Սկեռուացի

էջ 1, գառարկ։

էջ 2.— Աւարտ է յԱռիստակիսէ արաւ լիւղոց բանիցն։— Անպարտապ անձամբ ձեռնարկեցի զրկ զոս...

էջ 3.— Երաւտ վասն իսկզամանց հեգից, որ ի պատճառն իսկ է զրադարձին, յարուեստ գրչութեան, արարեալ զուս Գէորգայ՝ ի խնդրոյ Ստեփանոսի Գոյնեյրեցանց լայնառոնցոյ։— Արդ կամեալ զիտեղ զարուեստ զրադարձիցն, նախ զայս հարկ է իմանալ զարուեստաւոր զրչին...

Էջ 35.— Եւ այլ եւս առողանութիւնք
դրոց, որ ի պէտս խաղից եւ մեղեղիկաց.—
Շեշտ, Զորիկ, Դեր, Լեբիկ, Խոնճ, Քաշ,
Թուր, Սուր, Մոց, Բեր, Բենկորճայ, Զա-
կորճայ, Դակորճայ, Էկորճայ, Խաղ, Վեր-
նախոյ, Եկրճախաղ, Դուժ, Խոսրոյային,
Բարբալ, Փաթութ, Հայուհա, Թաշտ, Մըն-
կիկ, Դրսոր, Բարձրահարեր, Վերբաշ,
Միմնասոր, Փուշ:

Պիտ.— Դիտեցի է որ խաղերու ներկայ
չարքը ինքնայատուկ է: Մոց եւ Բեր գրուած
են իբրեւ ուրոյն խաղեր, այլուր միացած ու
կը տեսնուին իբրեւ Մոցբեր, որուն խաղա-
նիշը կը նմանի մեր այս ձեռագրին մէջ Մո-
ցի վրայ գրուած նշանին: Դակորճան ձեռա-
ցած է Զակորճայ խաղին նշանին կրկնու-
թեամբ՝ իբարու կից յաջորդաբար գրուած
չորս հատ:

Բ.— ԲԱՆԱԳԻՐԻՔ.— 17

Էջ 36.— Այս բառք եմ քերթողակամք
վասն չափոյ իմեքական տաղիցն, վասնզի
քերթողական արեւստին չափաքերակամք եմ
եւ չափով վարին, եւ եմ որ զքերթուիք եմ.
որով ճարտարասամբն վարին. զի յաճախս.
պէս փոխաբերին սակս զարդու ճարտարու-
սանիցն, եւ հարկ է յոմնահամար ելանիլ.—
Աստուածապան, աստուածադարդ, աստու-
ծարեայ, յԱստուած դարանալ...:

Էջ 80.— Թարաքանիլ. պատուարեկ
...:

Էջ 93.— Մայր, մանր...:

Էջ 98.— Կեպտեի, կապէլ, կամ կալ-
Լայ, կամ աղտեղացեայ...:

Էջ 108.— Ղաքամու, իմաստուն...:

Էջ 119.— Յեղիկ, նկատեի, կամ պար-
դիկ, կամ սրեկ:

Յեղեկ, քննել...:

Էջ 140.— Մարկուազ, սպասաւոր...:

Էջ 154.— Րաւտի, հաւանել, կամ հա-
ւասարել...:

Էջ 159.— Քահաւնայարամ, աղաթից
տուն...:

Էջ 161.— ...Քրքէլ, թշնամանել:

Դ.— Էջ 162.— Հանդէս քանաստեղ-
ծաց, փաղամուկաբար ստորոզիլ ընդալար-

ծիցն. սակս աւարտ սարին ի փառս եւ ի դա-
հուքին Աստուծոյ ամէն: Որում եւ հասցէ
աշխատութեանց աստի յաւետել, սուգ յիշ-
ման զաշխատող գրիչս զՎարապետ արժանի
այարեք բարեսէրք ի քարեացապարտ Աձ.
զրոգոք իմ հոյցնի մեզ եւ ձեզ ամէն:

Աստուած, ուղական.

Աստուծոյ, սեռական.

Աստուածում, տրական.

Աստուծով, առաքական.

վԱստուած, հալցական,

է Աստուած, հոշական:

Անհաս, անճառ, անպատում, անպա-
րապրելի...:

Էջ 180.— Բետոր, իմաստակ, տեղ-
եակ, վարձապետ, վարդապետ, փիլիսո-
փայ, իմաստասէր, ամէնիմաստ:

Էջ 191.— Քստմեծ, զողալ, սոսկալ,
սաստիլ, զողողիլ, զարհուրիլ:

Դ.— Էջ 191.— Մեկնութիւն Քերական
նի:

Անվրբար, անահիկ, կամ անբիծ, կամ
անխալ...:

Էջ 197.— Զէզոք, այն է որ ոչ տրու
եւ ոչ էլ:

Էջ 199.— Բաքունի, վարդապետ, հը-
ռետոր, պետ, վարձապետ, կամ վարույ
պետ:

Էջ 200.— Քողազաւտ, որ յառաջն սա-
կու է: Զայս եւս ծանիք որ Քերականն
յառաջն գնեն զոցն, եւ իմաստասէրն ի վեր-
ջրն:

Եւ զփանաքի զթարմատոր Լթ անուն
կարապետ բժիշկս իւրեցէք Հայր մեղայիւ եւ
Թողութիւն մեկաց խնդրեցէք, ով սրբա-
միտք քնթերցողք: Զի ոչխատող եղաք առ
ի զծագրել զրառերս զայս ի կատարելադոյն
եւ անթերի նշանակէ: Եւ թէ զտեցէք ի զմա
ինչ սղալ զրբիս, ներումն չնորհեցէք կո-
րստեան ստոյս եւ մահու. զբացոյս: Որ ու-
սատն է ի տուրս բարեացն, նայ չնորհնոցէ
ձեզ ըստ ժաման սրտի ձերում, եղիցի եկիցի
ամէն:

Էջ 201.— Յաղագս. Այս եմ Արիստո-
տելի ժ ստարգունութիւնն, ի դիմաց իմաս-

տից.— Ա.— Ունեմ հս անձն, որ է պոյա-
ցութիւն... ,

էջ 203.— Սուրբն եւ արդարն զանա-
դանք են... :

էջ 207.— Յաղագս քէ ով եղիտ զբա-
ժամումն.— Իսկ պաժանումն յիշէ Պատոն
ի ստիխտայ տրամարանութեան... :

էջ 217.— Թէ ո՞յք եմ գտողք չորից
ժամանակացս.— Եւ պարտ է դիտել եթէ
դթուականն փունիկեցիք զտիւն, որպէս վա-
ճառականք զոլով եւ թուականութեան պէ-
տս ունելով առ ի համարել... :

էջ 218.— Թէ քանիք եմ քաժամման
յեղանակէ.— Եւ պարտ է գիտել եթէ ո՞՞նք
որ թ յղանակս ասեն զոր քաժանման... :

էջ 232.— Թէ քանիք եմ տեսակէ յը-
ւակամի.— Պարտ է դիտել եթէ թուակա-
նութեան երկու տեսակք են, զար եւ կոճատ
... :

Ե.— ՅՂ. ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ.— 7

Արիստոտել

էջ 235.— Արիստոտելի իմաստասիրի.
Յաղագս Առաքինութեան, առ Աղէկսանդ-
րոս քաղաւորն.— Գոյեյի են զեղեցիկքն եւ
պարսաւելի զարշեղեցն... :

էջ 252.— Համարք Հին եւ Նոր կտա-
կարանացն:

էջ 259.— ՅԱղամայ մինչեւ ի Քրիս-
տոս, Սուրբն Աթանաս ԲՄԿ ամ ասաց,

Երիտն ԲՈՁ ամ ասաց,

Եսեբրի ԲՈՁ ամ ասաց,

Անդրէաս ԲՆի ամ ասաց, որ զլրումն
Զատկաց Հաստատեաց. եւ զճշմարտոն մի-
այն ԱԺ. զիտէ:

էջ 260-264, զատարկ:

էջ 265.— Զդործս ձեռաց մերոց... :

էջ 266, զատարկ:

Զ.— էջ 267.— Տեսակէ աշխարհի եւ
համայնգամանք օրի.— Ասորիք յերի կա
իրում ծովուն Հիւսիսոյ Հրէաստանի... :

էջ 270, զատարկ:

Է.— էջ 280.— Վասն Դ. Գետոցն.—
Փխսն ի Հեղկաց եւ յԵթովպոս, Գանդէս կո-
չի... :

էջ 281.— Յաղագս եւր զետոցն եւ զը-
նացից.— Տարանս եւ Բարբարոս ի Դամաս-
կոս կյանեն... :

Ը.— ԱՇԽԱՐՀԱՑՈՑԸ.— 7

Վարդամ Վրդ.

էջ 289.— Արարեալ է Աշխարհացոյցս
Ոռոյզ քարգմանչին եւ երկրորդ լուսաւար-
չին Վարդամ Վարդապետի պարզ.— Նախ
քան զամ. խնդրեացուք զեղեցիքս զէն... :

էջ 301.— ...Անդ է Կէշոր քաղաքն եւ
Ծառաբար միմայիտր վանք, ուր կա զերեզ-
մանն Կէշառացի խաչատուր Վարդապե-
տին... :

էջ 339.— Յաղագս Ժողովոցն:

էջ 340.— Երուսողմ քաղաք զար լին-
եաց Թապաւորն Սաղիմ, Հայրն Մէլքիսեղե-
կի, եւ յետո Յերուս կոչեցաւ... :

Թ.— էջ 340.— Պատմութիւն Սբ. Գե-
ղարդեանն եւ այլ տնօրինականացն քէ յուր
Է.— Զուրբ եւ փրկական տնօրինականաց
սրբութեանցն Քի. Այ. մերոյ աշուղէս զը-
տաք... :

Ժ.— էջ 357.— Պատմութիւն ի սկզբա-
նէ շինութեան հռչակապ Բաղաքին եւ պան-
ծալի Բիւզանդամի.— Ասեն թէ Արդիացիքն
առաջինքն աստուածունոյն վարեցան... :

ԺԱ.— էջ 375.— Քաղաք Հինոզի ու-
ցա.— Ամասիա Թապաւորն զՄսիս լինեաց
... :

էջ 380, զատարկ:

էջ 77.— Պատմութիւն: Այր ծեր մի ի վանքն աղօթէր...

էջ 78.— Պատմութիւն: Այր մի քրիստոնեայ բազում ժամանակ ի մէջ մեղաց էր կացեալ...

էջ 79.— Պատմութիւն: Ճգնաւորն Մակար աղօթէր վասն մեղաւորացն...

էջ 80.— Պատմութիւն: Թաղաւոր մի Լյա թէպտի սուրաթ ի վերա աշխարհիս շրջեցաւ...

էջ 84.— Պատմութիւն: Այր ոմն շինաւ կոն տնկէր պարտէլ ձմերկի...

էջ 85.— Պատմութիւն: Այր մի իւսաւ իմաստութեան հետեւեցաւ...

էջ 88.— Պատմութիւն: Բարեպաշտ կին մի միշտ յարամս ուսուցանէր ընթանալ ղեկեղեցին...

էջ 90.— Պատմութիւն: Թաղաւոր մի կայր բարսոխիտ և անողորմ ա(յ)րեանաբոլ...

էջ 92.— Պատմութիւն ոմն անդարձ մեկուորի ղի ստուանայ կապալ էր...

էջ 93.— Պատմութիւն ողորմածի միայն: Ոմն ապկն Հայոց ողորմած ղթաճ

հիւրասէր որպէս հայրն հաստոյ Արքա-համ...

էջ 95.— Պատմութիւն այրի կնոջ միայն: Այրի կին մի մեծատուն ունէր երէց որդի մի և էր փարթամ...

էջ 98.— Պատմութիւն: Ժամանակ մի կռակաշէջ քրիստոնեայ այրի կին մի միամօր որդոյն ղերեցին... Եւ էր անուն մօրն Ալլայիս, և որդոյն Գրիգորիս անուն:

էջ 102.— Նկարագործ սեւապիծ:

Յիշատակագրութիւն Գրչի.—

1.— էջ 25.— ստորոտը.— Ոյ հարբ և Լգրարբ և ընթերցողք զրոյս, աղաչեմ ըղձեց, համօրէն և հաւասար Եկեղեցոյ մանկունք, յիւնցէք միով հայր մեղայիւ տէր Եղիազար հարեղայս, և զուգ յիւնայ լիջիք ի Քրիստոսէ յկտուածայ մերմէ աստ և ի հանդերձեալն:

2.— էջ 72.— ստորոտը.— Մանուանդ ըստացող զրոյս տէր Եղիազար արեղայիւն և ծնօպացն Գօհէրին և հօրն մահտեսի Զայարեայիւն և Լգրարցն և քրեբցն, կարդացողաց և լսողաց և Ած. ողորմի ասացողացն, Ած. ողորմեցի և մեղ և նոցա ամէն:

1508

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Ց

(ԳԱՆՁՔ ԵՒ ՏԱՂՔ. ԵԱՂԱՎԱԳՐԱ)

Ճալէթ, Շաքի

ՌԻԻԸ=1779

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 15.5x11.5x2.5: էջք 240: Հանդամանք լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրիչ և Ստացող՝ Արքահամ Վրդ. Շաքեցի: Գրչութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը և զլխագիրները կարմիր, մնացեալը սեւ մեղանով, միասին, 21 տող: Նոտր չեղադիր: Համառոտագրութիւնք սովորական գրեթէ: Ուղղագրութիւն տկար: Կարմրագիծ դարգադիր, լուսանցադարդ և զլխադարդ, էջ 16, 176: Լաթկաղմ անաւուհետ. առաջին կողքը և սկիզբի թերթերը ծակուած:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Զանապան մանուրք:

էջ 2.— դատարիք:

Ա.— էջ 3.— Խրատ վասն առաջակայ աղիսակածն շրջանիդ...

էջ 7-9.— դատարիք:

էջ 10-13.— Տոմարական Աղիսակներ:

էջ 14-15.— դատարիք:

Բ.— էջ 16.— Գանձա Աւետեաց.— Խրնդութեանց ձայն աւետեաց... և Խաչ առ ռ ր:

Էջ 21.— Գանձ Բովհաննու Մըսաչին
— Գեղարդոյն բարի, փրկի՛ն աշխարհի...

— Դ ր ի ց ո թ ի է:

Էջ 28.— Գանձ Ս. Ստեփաննայի Ուս-
խակային... — *Մեծ է հրդոթ անմահ թա-
ղոսը...* — Մ կ ր տ ի չ:

Էջ 34.— Գանձ Ս. Գրիգորի Լուսա-
ւորչին... — *Մեծ է հրդոթ անմահից արքայ:*

... — Մ կ կ ր տ ի չ:

Էջ 39.— Գանձ համօրէն առաքելոց... —
Խորհրդապաճքս մարդկոթ թեանդ... —
Խ ա չ ա տ ու թ:

Էջ 44.— Գանձս Սրբոց Հրեշտակաց... —
Մեծապայծառ խորհուրդ հրաշխան... —
Մ կ ր տ ի չ:

Էջ 48.— Գանձ համօրէն մարգարէից
Ոստանայեաց... — *Խորհուրդ անքնին...* —
Խ ո թ ր հ ե թ ր դ ո ջ Ո:

Էջ 57.— Գանձ Տեառն ընդ առաջի... —
Մխանական Սուրբ Երբորդութիւն... —
Մ կ ր տ ի չ:

Էջ 61.— Գանձ Թաքմանչացն Սահա-
կայ Եւ Մեօրոքայ... — *Բարձրեայ անքնին*
... — Բ ա Ո Ք ա թ ո ղ ի:

Էջ 71.— Գանձ Խաթուղիկէ Եկեղեցւոյ
Տաճարդ Երկնային... — Տ ա ջ ի:

Էջ 74.— Գանձ Յարութեան ՏՈ. Թի.
Թի... — *Մարդասիրութեամբ սրդիդ միածին*
... — Մ կ ր տ ի չ:

Էջ 78.— Գանձ Համբարձման... — *Մե-
ծապայծառ տօնիւս աշակին...* — Մ կ ր-
տ ի չ:

Էջ 82.— Գանձ Հոգւոյն Գալստեան... —
Վերորհնեայ պովեայ եւ փառաւորեայ... —
Վ ա Ո ի կ ա ա:

Էջ 87.— Գանձ վարդավառի... — *Մեծ
եւ աշեղ խորհուրդ մեղ հայտնեալ...* —
Մ կ ր տ ի չ:

Էջ 90.— Գանձս Սբ. Աստուածածնին
— *Մեծապայծառ արփի աննրճան...* —
Մ կ ր:

Էջ 92.— Գանձս Սբ. Աստուածածնին
— *Մեծապայծառ հրաշխեալ վեհին...* —
Մ կ ր տ ի չ:

Էջ 95.— Գանձ Սբ. Խաչին... — *Օրհնեալ
եւ փայտ կանկնեայ ի յերկրի...* — Ա ո ա-
բ ե ի:

Էջ 100.— Գանձ Սրբոց Մարտիրոսաց

— *Մեծապայծառ փառօք ցարդարեայ...*

— Մ կ ր տ ի չ:

Էջ 104.— Գանձ հայրապետացն առա-
նածաքանկին առաքելոց երեսնոցանոց սրբ-
ոց վկային... — *Վախի՛ք քոյին...* — Վ ե շ-
տ ա ա ս ա:

Էջ 110.— Գանձ Զուր օրհնեաց... — *Ոգ
ցարձանայի...*

Էջ 111.— Տաղ Զուր օրհնեաց... — *Այս-
օր ձայնն հայրական...*

Էջ 112.— Գանձ Բաւն Բարեկենդա-
նին... — *Երգս յաւէժական...* — Ե ր ա ու-
ե ե ց ի Ո:

Էջ 120.— Եւ ապա ձգեն զվարագոյնը,
Եւ դպիրքն եղանակին մեղեդի ըստ պատշա-
նի աւուրն:

Էջ 130.— Երեց Մանկանց Տաղ... — *Ի
վկայարանի սրբոցս ցանկացայ...* — Ի
Ս ի մ է օ Ո կ ա թ ու ղ ի կ ու է:

Էջ 134.— Տաղ Աստուածայայտնու-
թեան... — *Այսօր տօն է ծերնդեան, աւետիս*
...

Էջ 137.— Տաղ Նրմողեան Տեառն մերոյ
Թի. Թի... — *Կայր կոյն ի յայրին...*

Էջ 139.— Տաղ Յարութեան ՏՈ. Թի... —
Դասքնն հրեշտան...

Էջ 141.— Յարութեան... — *Դոչէր հը-
րկտան եւ յիմին...* — Դ ր ի ց ո թ:

Էջ 141-2.— Տաղ Յովհաննու Մկրտչի
Կալսակետին... — *Յոհաննէս մեծ մարդաբէ*
...

Էջ 144.— Տաղ Յարութեան... — *Կա-
նայքն արտասուօք յային...* — Կ ա թ ո-
ղ ի կ ու ս:

Էջ 145.— Տաղ Համբարձման... — *Այս-
օր անդրանիկ Հօր միածին սրդին...*

Էջ 146.— Տաղ Հոգւոյ Գալստեան... —
Այսօր Սբ. Հոգին Ած. եկեալ յաշխարհ...

Էջ 147.— Տաղ վարդավառին... — *Այս-
օր ցրեծայ յատրն Թափօր...*

Էջ 149.— Յեղեք հայրապետի ասաց-
եալ... — *Յարեան հոգմբէ հիւսիսային...* —
Յ ա կ ո թ ա յ ի Յ ա կ ո թ ա յ:

Էջ 153.—

Նոր սիրելոյ համար սնիմ շատ հաւատ,

այսօր տեսայ քեզի խիստ ևս նորանաս,
գարդարվել ևս գնառով խարով ու աքլաս.
իմմ քաղել ևս լալով, ուրախ շուտ կու կաս.
Բաղցրիկ եկ իմմ մօտ Սօնամ,
եկ իմմ մօտ. կարօտ իմ:

կամար ունեիք ու աչքերդ անհուն ծով է.
Սօնայ ես, քան գեղգ գեղեցիկ ձվ է.
սպիտակ պոլխայ խաս շիրմիդ բարակ մով
լէ,

ինձնէ գատ ոչ ոք քեզ կարող չէ կովէ.
Բաղցրիկ Սօնամ, կարօտ եմ:

ժողովարանը բերան շուրջումիդ կարմեղեն,
եկ չկա քեզ մեծան ականքեր հազեղեն,
պարակ մէջքդ ունիս գեառ կերպանեղեն.
բոգ գիրկ անեմ դուրս եկ քո տանուտեղեն.
բաղցր...:

Լուսիտակ երեսդ պահում ծածկոցում.
իմմ քաղել ևս շիւթ, մտել ծաղկոցում,
ուր համար ևս պահում շամամներ ծաղում,
համբուրելոյ համար սիրտս լի է խոցում.
բաղցրիկ Սօնամ կարօտ իմ:

Ուսիկ պոյիտ մայիլ եմ, չունիմ գարար.
բաղցր խոսկով իմ խելքիմ ևս ուրի տարար.
ևս քեզ հետ մտելոյ սէր ունիմ վարար.
չկայ իմնպէս գերի նազաղ ծաղկարար.
բաղցրիկ...:

Էջ 155.— Տաղ Սրբայն Ստեփաննուի
— Գերազանց յերկնից հիացան... — Գ. ա.
1 ու 2 տ ի:

Էջ 156.— Տաղ Սուրբ հային.— Ծա-
րանցաւ Տէրն ի Խաչին...:

Էջ 157.— Տաղ Վերադառնալ հային.—
Ես ձայն դառնումն ասեմ...:

Էջ 158.— Տաղ Վարդգայ Սր. հային
— Վայելապեղ փառօք դարձանայ... —
Վ ա ր ւ ա գ ա յ ի ւ չ ի Ո:

Էջ 160.— Զուտու յուզվարի այսպէս
այրայ:

Էջ 164.— Թուականն Հայոց Ռ երկու
հարիւր ԺԸ, առաջին տարուն դերն Սէն է

Վերեն տարուտերն խոյն է, կարմիր տոզե-
րս նաճանք է, Սէ ևս ի վարդ սկիզբն աբա,
անկողնիկ է դիր տարուն մինչև ի կատա-
րած յաշխարհի:

Էջ 165—172.— Տաճարական աղիտակ-
ենք:

Էջ 173.— Եւ գամ խնկարկելով ի Սր.
հարձուրդն:

Էջ 175. գատարկ:

Գ.— Էջ 176.— Որք պարտիք այսու-
հետեւ գաշառիկ ասել յեկեղեցւոյ յաւուրս
լսեանց ժամամտաբ քստ կարգաւ:

Էջ 198.— Տաղ Տեառն Ընդ առաջին.—
Այսօր ցնծայ երուսաղէմ...:

Էջ 199.— Տաղ Տեառն Ընդ առաջին.—
Բերտաս փառաց Թապաւոր...:

Էջ 200.— Տաղ գեղեցիկ ողորմ եւ լա-
լազին ասայ.— Մեզա քեզ Գ. Ս. աղա-
ւէն յայ քեզ ունիմ...:

Էջ 203.— Շարականն Չարարդ Զայն.—
Խորհուրդ խորին...:

Էջ 209.— Շարականն խնկարկուրեան
— Յայա յարկ...:

Էջ 233.— Եւ ի բաշխելն զնշխարհի առ
ժողովուրդն երգեն սաղմոս...:

Էջ 234—240.— Զոհոպան ժանրութ,
տարբեր գրով:

Յիշատակարարութիւն Գրչի.— 1779

1.— Էջ 134.— Յիշատակարարն զրգոյս
փոքրակի ծաղկաբոյ Գանձարանս ևս Շա-
քեցի (բա) Արքաճամբ մեղապարտ վարդա-
պետս գրեցի ձեռամբ իմով աշխատութեամբ
ի վայելի անձին իմով և յիշատակ հոյոյս
իմով ևս Զրննոպաց, Հայրն իմ Խօճայ. Զա-
քարիային, ևս մայրն իմ Խաչին, ևս տե-
նողացդ զանձ առողացդ մէկ լեւոն ողոր-
մեսցի առաջիկէ Հայր մերի: Գրի թուին
Հայոց ՌԻԻԸ, յունիսի տմոյ ԺԷ, յերկիրս
Շաքի, ի զիւզս ձալէթ, առ դրան սրբոյ ա-
թոռոյ Աստուածածնի ևս Թուիս ժանկան
սուրբ նշանի:

2.— Էջ 233, ստորոտը.—

Արքաճամբ մեղապարտ հոռարս,
գործոց բարեաց յունայն օտարս:

1509

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Տեղի

ՌՄԺԵ=1766

ԿԵԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . —

Ծառայ 15.5×10×2.5: էջք 2+254:

Հանդամանք բուսաբույ: Թուղթ հասարակ: Գրիչ: և և Ստացող* Խաչատուր Վրդ. Կ. Պուստեյի: Գրույթի աշխատանք: Կարող է զգալի: Պրակտիկայի միջև կր զոնտին սեռատիպ նկարներ 5 հատ (Ա-Բ-Դ-Ե, Ե-Զ. և էջ 222), առանց իջնաթիվ: Կաշեկապով զրույցապարզ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆԻԹԻՒՆ . —

էջ 11-Գ. — Հատուած Ողբաց մեկնութեան:

է Դ. — Կատարումն Եղեւ Երեմիա Մարգարէի Մեկնութեան Գիրքս ՌՄԺԵ Թուոյ:

Ա. — էջ 1. — Նոր Աղայաց վասն միոյ Բնութեան Գրութեան, պատկեր է Գեորգի Վարդապետի Կատարանի պատկերացոյ, ի վառ որո Ատուծոյ և ի Հաստատութիւն Երեմիայի Երեմիայի — Անթիւն ընտրութեան և զարգացան հեթանոսաց . . . :

Բ. — էջ 23. — Դասանութիւն չորեք տասն գլխով, որք տան չորեքտասն տասնութն հաստաց. — Հաստաց զՀայրն Աստուած . . . :

Գ. — էջ 25. — Համեմատութիւն հրեայն առ Նորս, արարեալ սրբոյն վաճակաւս Վարդապետի. — Երկինք, Եկեղեցի . . . :

Դ. — էջ 39. — Ժամանակացոյց Աւետարանաց, Հայրապետաց, Վարդապետաց, Ժողովոց, և այլ ճշմարտութիւն, սկսեալ ի ԽԱ ամի Տեառն. — Սուրբ Մատթէոս զրեաց զԱւետարանն յամի Տեառն ԽԱ, յետոյ ազգէմ, յերաշխիք լիցու . . . :

էջ 43. — Առաջարկութիւն վարդապետական քարոզի, որ պատշաճն առնել ի վերս բարոյս ընտանի յատեան:

Ե. — էջ 49. — Դասագրքս այս է քարոզի, յոյժ զեղեցիկ և պիտանի:

Զ. — էջ 73. — Արեւմտեային վասն ժողովոց ի ժամ քարոզութեան վարդապետաց: էջ 113. — Այլ օրինակ ՌՄԺԵ այնպէս Ռիւֆ:

է. — էջ 118. — Բաղապս Ողբաց աստուածագործ մեռնողին:

Բ. — էջ 121. — Համեմատական և քաղցրաճաշակ մեկնութիւն տէրութեան Այդթիցն, զորս ուսոյց սրբազան առաքելոցն առնել, Հայր մեր որ յերկնսն էս, այլովք Հանդերձ. ի Յովհաննոս Երկնացոյ, այսինքն Ծործորեցոյ, և ի Ներսէս Լամբրոնացոյ մեկնեալ. — Զարգ Վարդապետի զարթոյցանէ պատգամ . . . :

էջ 143. —

Արդ ըզրեւմտեայն քա հայրն յերկն, զոր մեզ նստուր շնորհիւ քոյն. տուր իմն կարգալ բոլորովն. ի սուրբ սրտէ գաւառն Ողբին, արեւմտեային տիպակաւն. զայցէ տիրել իմումս ամօին. Եւ յերկրաւորս առ իս լրցցին, կամքն Ողբա արպէս յերկն, զհաց առօրեայ և միշտ էին. զմարմնոյս դարման և ըզրեւմտեայն, տացէ առատ կարօտս ամօին. զիմանային և ըզրալին. քողցէ զյանցանս իմումս պարտին, որպէս և ևս պարտաւանին. կամ մանաւանդ քէ գերկոսին, քողուր տացէ՝ զի իմն քողցին, և մի՛ տացէ քոյն փորձողին. փորձել ըզձայն արպէս զարին, այլ պահեցէ ի սրտն Ողբին. մարտնչելով ընդդէմ չարին. և ևս առաւել ստացող սերին. զհաշտութիւն վարդապետ չնչին, որ եւ երկրաւ. Պայտն մեծին, յիշեցէ՛ զհա յայնմ առնին:

էջ 144.— Ոստանաւոր տաղս այս ուղ-
ղակի ոչ լինի... Ի Թուին ՌՄԺԵՆ, Ի
դրան Սր. էջմիածնի:

Թ.— էջ 145.— Քարող Յակոբ Ղը-
մեցոյ, աշակերտին Գրիգորի, Ի բանն Սո-
ղոմոնի որ աւէ. փայտ կենաց է ամենեցուն

էջ 160.— Նախերգանք Ի վերա Սր.
էջմիածնի մորս մերոյ լուսոյ:

էջ 167.— Պարտ է սրբիկ դիմացականն՝
դի ճանաչեսցէ, եւ զսիրտփականն՝ դի կա-
միցի:

էջ 169.— Քարող Ողջունի:

էջ 177.— Բան վասն ողջունի Համա-
նոս:

էջ 181.— Բանք խրատականք ասաց-
եալ յիմաստնոց:

էջ 188, ստորորտը.— Ի Թուին ՌՄԺԵ,
յունիս ամսոյ Թ, յաւուր երկուշաբթի, Սր.
Գրիգորի պահոց, Ի տուընջեան Ժ ժամուն,
Եկն իարկութիւն յերկնից, վասն ծովացեալ
մեկոց մերոց, աշաղիկ կարկուտ, ամեն մի-
նրն իրբեւ զհաւու ձու, եւ եհար զանդա-
տանս եւ զայլիս Սր. էջմիածնի, նաեւ զիւ-
ղին եւս:

էջ 189.— Բանք բարոյականք խրդնա-
րանօրէն:

էջ 191.— Գրիգորի Նորեկացոյն յա-
ւելուած բան սակաւ, խեթեալ Ի նետից
դադունեաց խորհրդոց:

էջ 194.— Առաջարանութիւն քարոզիկ
Ի յամ. զեռաւարտ քարոզչաց ստեյի, մինչ
քարսոյն ըստ ուրիշ յատուածեանս այս,
սրտեւելանունս զահոյի ասել հանդիպեսցի,

յումեմնէ թմբամիտ Մինաս արեղայլ,
սրբոյ զահոյս ընկ ծառայէ ասացեալ:

էջ 219.— Նորին Մինասայ զարմեալ
յառաջարանութիւն քարոզից եւս Ի նորն
սրբոյ ասն Աստուծոյ՝ Մովսէսի ինքնաց-
ոյ առեալ, պատշաճօղ ըստ առաջնոյն առ
Սր. Աթոռս առտուածեան, յայտ ընդարձակ
մտօք, իայց կարի կարճ եւ Համառօտ բո-
նիք, Ի նոյն Պիտոյից Գրոցն Հանեալ, որ է
այսպէս:

Զի՞նչ բանս ասիցէ որ զմիջոց երկրիս
ընակեալ զստօջինն տեսեալ զծով. եւ զայլս
տես անդ:

Զոր թողեալ այսմիկ բանի զամ. ըն-
դարձակութիւնս...

էջ 223-254, դատարկ:

Յիշատակագրութիւն Գրի.— 1766

1.— էջ 38, ստորորտը.— Կոստանդ-
նուպօլսեցի ինչառուր վարդապետ, ՌՄԺԵ
Թուին, սեպտեմբերի Ա:

2.— էջ 120, ստորորտը.— Յիշեալիւր
զնաչատուր Կոստանդնուպօլսեցի անարդիւն
եւ անարի վարդապետս, ստացող մատենիս,
հանդերձ ծնողօքս, եւ դուք յիշեալ լինիլիք
Ի դատաստանի ամէն:

Յետմագում յիշատակագրութիւն...

1841

էջ Ե, չեղադիր, տարբեր զընով.—
Այս դիրքս տէր Գարրիշի Պատկանովինն է,
ընծայեաց աշակերտին իւրոյ Գրիգոր Կա-
րապետեան Պապովին, 1841ին, 21 սեպտեմ-
բերի, Ի քաղաքն Նախիջևան Հայոց ընտ-
կարան:

1510

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

Ս. Յարութիւն, Երուսաղէմ

ՌԻԳ=1574

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւայ 15×10×4: էջք 352: Պրակք
Ա-Ե (էջ 5-124), Ա-Ը (էջ 149-340): Հա-
յամանք յաւ. Մաղաղաթ էջ 1-124, Թուղթ

125-348: Գրիշէ՝ Ա. Մասին՝ Գրիգոր Վար-
դապետ. Բ. Մասին՝ Սիմէոն՝ Գրութիւն՝
խորագիրները, սկզբնատողերը եւ զլիս-
դիրները կարմիր, առաջին մասին մէջ նաեւ

սակցիր, մնացեալը սև մեկանով, միասին, 20, 15 տող։ Աւաղին մասը բոլորը, Երկրորդը՝ նոսրացիր։ Համառոտագրութիւնը ստորագրան։ Գունաւոր զարդադիր եւ յուսոնցարար կարգ մը ազօթքներու սկիզբը, հանդերձ զլիարարդով՝ էջ 7, 72, 100։ Գունաւոր խորանարդը իւր ոտքով, էջ 9, 39, 49։ Նկարք տնտրուեալ, էջ 8, էջ 38 Թ. Ոսկերեան, էջ 45 Վերջին Ընթրիք, էջ 108։ Կաշկարայմ տախտակեայ զրոյժապարդ։ Պահպանակ մազադաթեայ սկիզբը եւ վերջը Երկուական թերթ, էջ 1—4, տնկիւնաւոր Երկաթադիր, կրօնական բովանդակութեամբ։ էջ 349—352, Երկաթադիր, մասն Աւետարանի, Ստացողք՝ Խորհրդատեարին՝ Վարդան Քաշանայ, Ժողովածոյին՝ Մարգարէ Քաշանայ։

Ա.— ԽՈՐՀՐԴԱՏԵՏՐ.— 15

էջ 5—6, դատարկ։

էջ 7.— Աւրէնք արկանելոյ ըստա եկեղեցւոյ, յորժամ կամեացի քաշանայն պատարով մատուցանել։

էջ 9.— Որ զկեցեալդ եւ զյոյս որպէս հանդերձ...

էջ 39.— Տէր Աձ. դարութեան եւ աւարիւ։ ամենայն յիշելով թեանց...

էջ 72.— Շարական յորժամ (յորժամ) պատարագիչ քահանայն միտլանէ յաւանդաւանն, սկսանի ի գգնատաւորիլ, ճայ դայիրքն եւ այլ քահանայքն սկսանին երգել, եւ ասել — Խորհուրդ խորին...

էջ 74.— Շարական խրկարկութեան — Յայտ յարկ...

էջ 77.— Եւ սկսանին ժամաւուտ ըստ պատշաճի ատուրն։

էջ 82.— Եւ ասի Սրբասացութիւն ըստ խորիյդեան ատուրն։

էջ 103.— Գոհանաժք բղձել Տէր, որ կերակրեցեր բղձել անմահական սեպանայտ ք...

էջ 103.— Դաւանանք է եւ խոստովանութիւն ՀՔ տեսակ մեղացն, զոր ուսանիլ պարտ է, եւ աւսուցաճել մեծի եւ փոքու, եւ ուրիշ ուրիշ ծանոցանել գերիս մեղան, բղձող, գմտաց, եւ զմարմնոյ.— Մեղայ աւանանուրք երրորդութեան...

էջ 109.— Թիւնացուք ի դիւերի դանունք Տէր...

էջ 113.— Կամեազլիսք կարգաւ։

էջ 117.— Ոգր գգեկան. զոր ասացեալ է քահանայի միտլ ոգիշահ, եւ մաղքամբ առ Աստուածամայրն. զոր այժմ ասեալ յեկեղեցւոյ մեկնումք, եւ երգեն ի ծաւ զիշերայիմ պաշտամ.— Աստուածածին մայր Քրիստոսի...

էջ 121.— Աշխարհք ամենայն...

Երեստակարան Գրչի.— 1574

էջ 123, ստորութիւն.— Փառք... Արդ զրեցաւ զրկոյս թվին կրկին հնոյնց հարիւրից վեւտասան եւ իւր թուոց, ի Սր. Քաղաքն յերուսաղէմ, ի մէջ Սր. Յարութեան, ձեռամբ յողմանել Գրիգոր անուամբ միայն վարդապետի, ի վաշելութիւն տէր Վարդան քաշանային, զոր Տէր Աձ. բարով վաշելի տացէ։ Եւ արդ որք տեսանէք յիշե։

էջ 124, դատարկ։

Բ.— ԺՈՂՈՎԱԽՈՑ

էջ 125.— Դատեալ Տէր զայնոսիկ...

էջ 150, դատարկ։

էջ 151.— Տեսիլ Սրբոյնայ Աստուածածնին, զոր եցայց Միգայէլ Հրեշտակապետն գտանցանս մեղաւորաց.— Խորհեցու ամենաորոշի Աստուածածինն...

էջ 192.— Թուրք սր յերկնից իցաւ ի սուրբ քաղաքն Հոռոմ, ի ձեռն սուրբ հայրապետին պապին. վասն զգոշութեան կիրակեղեցին.— Եւ փախաւ Հոռոմ քաղաքին...

էջ 217.— Սր. Հօրն Եփրեմի ասացեալ. Խրատ վասն Սր. Կիրակեղին պապիւն.— Պատուեցէք զաւր կիրակեղին...

էջ 237.— Հարցմունք Սրբոյն Գրիգորի. եւ պատասխանի Հրեշտակապետին.— Յատուր միտմ Սուրբ Գրիգոր չրջէր յանապատն...

էջ 279.— Պատմութիւն անդամաւոր ձին որ քժկեացն Քրիստոս.— Այլ ո՞ր անպատմութեալ ազգաւ եւ տկար, անկար եւ ահոյական յաճեալ եւ խարտեալ ամ. անպատմութեալ...

էջ 301.— Սրբոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյն ասացեալ վասն Յիշմանս կամաւոր ազգաւորն.— Սուրբ եւ փառաւորեալ այլ...

այս Յովհանէս էր ի Հռոմայ քաղաքէն...:

Էջ 312.— Պատմութիւն վասն սքանչելագործ պատկերին Քրիստոսի որ ի Բիրիտան քաղաքն... Պատմեաց մեկ Սուրբն Աթանաս Աղէքսանդրու հայրապետն...:

Էջ 317.— Դարագ Աւագ Ուրբաթին. ի բանն Պօղոսի Առաքելոյն. կտակն յետ մահու հաստատուն է.— Սովորութիւն է մարդկան...:

Էջ341-348, դատարկ:

ԼԼԱՐ յիշատակագրութիւնք Գրչի.—

1.— Էջ 192.— Որոց աղօթիւք, եւ բարեխօսութեամբ ամ. սրբոց, ապատեցէ Քս. Ած. դամ. հաւատացեալս, մանաւանդ զտէր Մարգարն, որ փափաղմամբ ետ զրեկ զտա. եւ զիս զանարժան զրիշս. եւ նմա փառք յաթեանս ամէն:

2.— Էջ 301.— Բժիշկ հիւանդաց եւ քաղ. մեկաց, բժշկեալ հոգոյ եւ մարմնոյ ախտէ զտաղանդ սորա՝ զտէր Մարգարէն հեղահոգի քահանայն, եւ զիս անարժան Սիւսէան զծոգս. եւ քեզ փառք յաթեանս:

1511

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 18

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 15×10×6: Էջք 728: Հանդամանք յաւ. Թուղթ հասարակ: Գրիչ եւ քմտացոյ՝ ինչատուր Նուար: Գրութիւն՝ խորագիրներս, սկզբնատողներ եւ նախատուերը կարմիր, մնացեալը սև մեյանով, միասին, 21 տող: Նոտրադիր: Համառոտագրութիւնք եւ խաղաղութիւն սովորական: Գունատուր զարդադիր եւ լուսանցադարձ կամ մանրանկար՝ Կանոններու սկիզբը, երբեմն հանգեք՝ զխաղաղութիւն: Խորանայարդ. իւր սարօք, էջ 5, 268: Նկար, էջ 4, Յովակիմ եւ Աննա, ոչ նուրբ: Կաշկապմատկոտկեայ զրոշմադարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-3, դատարկ էջերու վրայ քանի մօղրչափորձեր:

Էջ 5.— Երկեցէք սրկիք Սիւսի երկնոր...:

Էջ 90.— Կամուկն Դաւթի Մարգարէի եւ Յակոբայ.— Թաղթոյ զբաւ...:

Էջ 268.— Կամուկն Սք. Պատմի անուրն, Արիմուքիւն.— Այսուր յարեալ...:

Էջ 725-728, դատարկ: Յիշատակագրութիւն Գրչի.—

Էջ 267, ստորտուր, բոլորդիր վարժ.— ի սուրբ կենսաբեր յարութեանն Քրիստոսի զնոտուր ստույ, զնաչատուր ապիկար եւ առնարժան զրիշս, նա եւ զբոտացոյն ապաշխի Տէր յիշել, եւ յիշեալ լիջիք ամէն:

1512

ՎԱՐՔ ԵՒ ԽՐԱՏՔ ԻՄԱՍԱՍԻՐԱՅ.— 1

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 15.5×10.5×1: Էջք Դ+110: Հանդամանք շատ յաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ սկզբնատուերը կարմիր, մնացեալը սև մեյանով, միասին, 19 տող: Նոտ-

րադիր մաքուր: Համառոտագրութիւնք սովորական զրեթէ: Գունատուր զարդադիր, լուսանցադարձ եւ զխաղաղ էջ 1: Կողմ խառքարեայ: Նուիրոյ՝ Գր. Տէրիմէնէան:

համդերս տնօրինական տեղեօք, ասացեսլ ումեմն մտաստի, մարիմ ծառայէ ամուսնացիմ տալց.— Իմտնայի տուն վեհակայ, Գրիշին մերայ յարկ զերական. . . Ի Յ ռ վ հ ո ն է ս ք ա ու ա ս ի թ է ա ս ա գ ե ա յ է երգս ա յ ա ա ա յ :

էջ 164.— Յորդորակ ասացեսլ ի վերայ եօրն մահացու. մեղաց եւ մարիմ շառալիլաց.— Անցաւ որք ճանապարհի բառնամ տո ձեզ զտղապակ. . . Ա—Ք: Ի Յ ռ վ հ ո ն է ս վ ա ռ դ ա պ ե տ է ա ս ա գ ե ա յ է ս ա :

Եղև աւարաւ այս բանիս,
յնրոսաղմ Սուրբ Քաղաք,
Ի նոստոտ Յովաննիսէ,
որ է սղաւոր եւ պիտակ,
Առաւելեայ է ճաթակ,
զի թիւ Հայոցս է պարփակ :

Մամօք.— Ճաթակ բառով տրուած հայկական թուականը կը համապատասխանէ Քրիստոսի 1715 թուին :

էջ 169.— Առ ամեմասուրք կոյսն բողոք.— Յամենայն սրտէ զոչեմ եւ հառաչելու . . . 8 ո :

էջ 170—182. դատարկ :

Գետնագայն յիշատակագրութիւն— 1838

էջ 69, շեղադիր — Յիշատակ է երուսաղէմի միարան Անդրեանուպօլսեցի նուիրին պատրիարկ մեծին Պօլսոյ Պօղոս սրբազան արքեպիսկոպոսին ձեռնասուն աշակերտ Զօրլուցի Տէր Կարապետեան նուիրակ հանդուցեալ երեմիա շնորհազարդ վարդապետին ի զուտն Սրբոց Յակոբեանց մայր Աթոռոյն ամ. Հայոց, Թուին 1838, սեպտ. 6 :

1514

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Ց

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ .—

Մտալ 15×10×5: Էջք 602: Հանդամտեք յաւ ընդհանուր ամամբ. յոսանցքընէրր տեղտեղ ցեցահար: Թուղթ կոկիւղ շափառապէս Գրիշ մէկ մասին՝ Սարդիս. Գրութիւն ալլապան: Բոյսրդիր, նոտրսգիր, Կարմրուղիմ զլիսպարդ, էջ 207, 255: Նկար, էջ 8, Աղամ եւ Եւա զրախտի մէջ, տնտրուեալ: Կաշեկալմ տախտակեայ, զըրուամպարդ, ճեղքորտած: Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիւրբ եւ զիբըր մէկմէկ թերթ (էջ 1-2, 601-602) Լիթուպերէն զբուրթեամբ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ .—

էջ 3, բոյսրդիր անհարթ.— Է յիս զիտութիւն յայց խամրացեալ է . . . :

էջ 5-7, դատարկ մեծադոյն մատամբ:

Ա.— ԱԴԱՄԳԻՐՔ.— 5

Առ. Սիւնեցի

էջ 9, բոյսրդիր.— Տեառն Առաքելի Սիւնեաց, ի վերայ վեց աւուր արարչու:

քեան:

Նախ քան զեղեալքս ամենեքեան, Երբորդութիւն անեղական, անուր անեքր եւ անսահման, նա զոյաջոյց զէակս ամենայն . . . :

էջ 202.—

Արարածովքս ի սուղ չարժեալ, վէճք խոտադոյնքս դատառեալ, բոլորստուրքն խաւարեալ, որպէս ի սուղ եւս զեղեցեալ:

— Այսչափ է. էջին մեծադոյն մասը, ինչպէս նաեւ յաջորդ երկու թերթերը կը մնան դատարկ:

Բ.— ՔԲԵՐԱՎԱՆՈՒԹԻՒՆ.— 10

Դ. Թրակացի

էջ 207. բոյսրդիր.— Թագազս Քիւրակամութեան.— Քերականութիւն է հմտութիւն, որք ի քերթողաց եւ ի շարադրողաց իրբու բաղուոմ անդամ ասացելոց. եւ մասունք են նորա վեց . . . :

էջ 242-254, դատարկ:

Պ. — ՀԱՄԱՌՈՏ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
ՔԵՐԱԿԱՆԻ. — 4

Յ. Մարտիրոսի

Էջ 255, բոլորդիր. — Նուստ վարդապետի Յոհաննիս եղբայրացու, որ Մարտիրոսի արարեալ, Համառոտ Տեսութիւն Քերականի. — Միշտ բաղձանք բանին բնաորեալ է յայտ բանականաց, արարչական դրութեամբ. . . .

Էջ 292, գտարիւ. — Յաջորդ էջն սկսեալ կը շարունակուի անհարթ նորադրոյթ, մինչեւ էջ 315. ապա նորէն կը փոխուի բոլորդիր. — Դարձեալ նորադրոյթ էջ 411—414:

Էջ 464. — Բայց յամենակէն յարմարն հաւասարին, յորմէ տեղեկացեալք անհուն հմտութեամբ ի սակաւ աշխատութենէն, բաղձալոյ արեւտիս, միայն հաշակ, եւ մերրո թողցեն փափաք, այլ յիշամար բարոյն ի Տէր, եւ մեկ մասնաւորեացեն յանկեցու. — մին, ի Գո. Յո. ի Տէր մեր, որ է արհեստ յաւիտեանս ամէն: Սարգիսս յիշեալ:

Էջ 465, բոլորդիր. — Յաղագս է աստեղացն որ իմանալ թէ յոր կենդանակերպոյն է. . . .

Դ. — Էջ 467, նորադրոյ. — Յաղագս երկնային շարժմանն. մուստ Յոհաննիս Եղեկեցու շարագրեալ յիմաստնոց բանից. ի խնդրոյ բարեկաշտ եւ երկիւղած պատմումն Պր. Վաղարշակ. — Ամ. ոք որ զրան, որ է ծնունդ անմարմին մտաց, զորով ի քարտիսի կամիցի զբոլմէն, պարտի եւ զնորին պատճառն յանդիման կացուցանել. . . .

Էջ 492, գտարիւ:

Ե. — ԱՇԽԱՐՀԱՅՈՑ — 8

Վարդամ Վրդ.

Էջ 493, նորադրոյ. — Նախ քան դամ. ինդրեացուք Էղեալքս զին, եւ ապա զինմանէ Էղեալքս. . . .

Զ. — Էջ 524. — Այս եմ ՀԲ լեզու քն. . . .

Էջ 526. — Արեւական լուսոյ ծագման, սէր քո առ իս համանման. . . .

Էջ 527—528. գտարիւ:

Ը. — Էջ 529, բոլորդիր. — Մեկնութիւն բանից Դուքի փիլիսոփայի, որ է կատարումն մորին տառի, որ վասն սահմանացն իմաստութեան, ասացեալ Ներսէսի՝ եղբոր կաթողիկոսի Հայոց Գրիգորիսի, ուրումն սիրողի իմաստութեամբ. — Զինդիր հոգեւորական հաւատով եւ սիրով հայոցոյցոյ՝ պարտ է տալ յամարութեամբ. . . .

Ը. — Էջ 540, նորադրոյ. — Պատմութիւն յազգաց սփանչեցեացն Սրբոյ Աստուածածնին Մարիամու մօր Տեառն. — Թուրքական քաղաքն Կոստանդինուպոլիս. . . .

Էջ 551—552, գտարիւ:

Էջ 553—556. — Զանազան մանրութիւն:

Թ. — Էջ 557, բոլորդիր. — Վասն Յու. մանուկի Գրիգորիսեան Նիմուէի. — Եղեւ հրաման յԱստուծոյ առ մարդաբնէն Յունան. . . .

Էջ 564. — [Մ]եղա Աստուծոյ, մեղա ամենատուրք երբորդութեան. . . .

Էջ 574—576, գտարիւ:

Էջ 577. — Ընդդիմադրող զիսց աշտնալ աղօթից, եւ զիսասարուստ զերմաստանալ արտաւորութեանց Աստուծով փութալով. — Արդ աշխարհեաց անբաւից հրաւիրեց հանդերձիչ Հայր ամենատեղի. . . .

Էջ 580. — Վերստին յաւելում. . . . — Տէր Ած. զԹութեան. . . .

Էջ 581. — Վերստին յաւելում. . . . — Եւ արդ զինչ զործեացեն անձն իմ կորուսեալ. . . .

Էջ 586. — Ասկ ուրեմն Աւետարանիչն Ղուկաս. . . .

Էջ 587—598, գտարիւ:

Էջ 599—600. — Զանազան մանրութիւն:

1515

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն.— 8

Տեղի

ՌՃԱ=1652

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասյ 15×11·5×5: էջք 688: Հանդա-
մանք լաւ . յուսանցքները մասամբ ցեցա-
հար: Թուղթ հատարակ: Գրիչ՝ Ներսէս Դր-
սիր: Գրութիւն՝ սկզբնատողերը կարժիր,
սկզբնատուները փոխն ի փոխ կարժիր և:
կտույցոյ, մնացեալը սեւ մեյանոյ, երկսին,
19 տող, շրջանակներու: Ճէջ: Բաւորակիր կա-
նոնաւոր: Գունաւոր յարդակիր և յուսան-
ցակարգ՝ հատուածներու սկիզբը: Խորա-
նայտից իւր սարօք, էջ 11, 215, 349, 547:
Նկար, Մատթէոս էջ 10, Մարկոս 214, Ղու-
կաս 348, Յովհաննէս 546: միջակ արուես-

տոյ: Կաշեկալով տախտակեայ զրուժա-
ղարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, զատարկ:
էջ 3.— Կարժրակիծ խորան:
էջ 4-9, զատարկ:
էջ 11.— Գիրք Մենդեան Յի. Քի. որդ-
ւոյ Դաւթի...
էջ 215.— Սկիզբն Աւետարանին Յի.
Քրիստոսի...
էջ 349.— Քանդի րադումբ յօժարեցին

12.— Ս. Մատթէոս
Թ. 1515, էջ 10

գրաշմ, հաւկթաձեւ. հաւքի Յովանէս, թիւ.
Թճիկն [= 1676], էջ 110: Կնիք Բ. սեւա-
գրաշմ, փակադիրք. ՎՅԻ. ՔԻ. ՄԻ. Յովանէս
Վարդապետ, թիւ. Թճիկն [= 1687], էջ 158:
Ստացող՝ Յովանէս Գհն. Վրդ. Արհ., որ-
պի Կիրակոսի:

ԲՅՎԱԿԻԱԿԻԹԻԹԻԿԻԱ.—

էջ 1-2, մաղաղաթ. դաստիարակ, ծած-
կուած գրչախորժեւութիւն:

Ա.— էջ 3. հոտադիրք — Բաճիկ ոյի-
աւանիք զեղջկօրէն, ի զինքնքոյս. ասացեալ
ի Մարտիրոսէ Վարդապետէ Ղլիմիցոյն.—
Իմաստնոյն կեանքն միշտ բարի օրեր է...:

էջ 7, Երկիրն.— Բառք ի գրոց Կա-
թակիկէից Յակոբոյն:

Տպուիր թերթեր. էջ 9-10, 15-22, 27-
28, Հարց ու պատասխան Հաղորդութեան
խորհուրդի մասին: էջ 11-12, 25-26, սոց-
մասի հաստատմանը:

էջ 13.— Իննեակի դասք հոգեդիմաց...:

էջ 23, բոլորգիրք վարժ.— Առ գործ-
մասութիւն սրբազան հայր վարդապետն իմ, պի-
րնկոյցի թղտա իրեն յամայն աշրոյն, ի
հաստաւ և փծտն մեղադարէ դրէ. ԹՄԳ:

էջ 24, գառարկ, տարբեր թուոյթ:

էջ 29, տարբեր թուոյթ, երկրորդն,
գարձեալ շարք մը բառեր:

էջ 31-74, մաղաղաթ:

Բ.— էջ 31, բոլորգիրք.— [Տ]արփոց-
եալ լոյճանաժք Տէր Ես. դքսոյ զեղմանցոյ
...— Տ Ե Ս Ա Ն Ք Ի Լ Վ Ա Մ Է:

էջ 33.— [Ի] մեծն հրաշափառ հանգի-
սի...— Ի տ է ր Ա Ն Ք Ի Լ:

էջ 35.— Տաղ Միմոնեան Քրիստոսի—
Այստաւ տօն է Մերիկեան, աւետիս...:

Գ.— էջ 39, հոտադիրք անհարթ.—
Տաղ վասն [տղարմութեան], Առաքել Վար-
դապետէ տապեալ.— Քան զամ. գործոյ
բարեւոյ. ողորմութիւն է պատուական...:

Եւ Առաքել զձեզ պաշտօն,

հայրք եւ եղբարք ամենեքեան,

սղորմելով զիս յիշեցէք,

առ ողորմած Տէր Հակոբն:

էջ 43.— ՅԱՄԱՌՈՅՈՅ շինեալ քաղաք
պատուական...— Յ ա կ ռ ք ա հ ա մ ա
յ ի ա ս ա ց Ե ա լ է:

էջ 47.— Աստուածածին Կոյսքն Մար-
իամ կացեալ առ ինչքն իւր Միածնին...:

էջ 51.— Տաղ Մկրտութեան Կոտան-
դի տապեալ.— Քո. Բանդկ Հօր ծնունդ ան-
մամանակ...:

էջ 54-55, գառարկ:

Դ.— էջ 57.— Բաճիկ շահաւէտ եւ խը-
րատ իսասլախաց.— Բացէք դաշո մասց
ձերոց...— Որ սղորմի հեղաշույի տէր
Յովանէսին:

Ե.— էջ 67.— Այլ խրատ իմաստասի-
րաց.— Գիտութիւն իրից ձեզ սրգեակի...:

էջ 74.— [Ա]րեգայ ոմն մեռաւ...:

Զ.— էջ 76.— Պատմութիւն իմ իսրաւ
ծիւղոյ ումեմն.— Մեր մի պատուական և
առաքինի...:

էջ 82.— Դարձեալ ի միտում տաւ
եկն նոյն Երիտասարդն առ նոյն ձերն եւ
սէ...:

էջ 94.— Մեր մի սուրբ և առաքինի
և լցեալ իմաստութեամբ...:

էջ 102.— Կայր ձեր մի յայրի միտմ
և սպօթիկ հանապազ...:

Յիշատակարան Գրչի.—

էջ 107.— Որ սղորմի փառք զբոս զբեկ
տուոյի, հեղաշույի և դրասէր տէր Յովա-
նիսին և իւր ծնողացն, հօր Կիրակոսին և
մօրն ՅԱՄԱՌՈՅՈՅ, կաթակցուն իննամիկն, եղ-
բօր Գրիգորին, կաթակցուն Լալիկանին, և
փութեղեղացն ի Քրիստոս, Սահակին, Կիրե-
կոսի. Կրկին անգամ սղորմի տապեցէ տէր
Յովանէսին, և զեռասրայ սրբոյն իւրոյ ի պ-
հատիւնին, և ամ. արեանատու մեղձաւ-
րաց իւրոց ամէն:

Իր շարունակելուի անվարժ գրով.

Ինչոտուսին պատուեն Սարգիսին և իւր
ստատուն Շալոյմին, Մանուկակին, Գրիգոր-
րին, Սարգիսին, ամէն:

էջ 108-110, տարբեր գրերով տալա-
յան մանրութիւն:

Է.— էջ 111, բոլորգիրք ձեւատու.—
[Ե]րկն ոմն զմարմինն Քրիստոսի եղիւր ի
փեթակի մեղուացն թէ շատ առնեն զմեղըն
իւրեանց: Եւ չինեցին զարմանալի կմրէ-
թաձեւ եկեղեցի եւ կապեցի[ն] սեղան պատ-
ուական և տուի զեղեցիկ և եղին անդ լոյ-

մարմին Գրիստոսի: Եւ անբան մեղուքն առաւել պատուեցին զմարմինն Գրիստոսի քան զբանաւոր չրէցն:

Էջ 125. — Վասն Ողորմութեան. — Ասի ի պատմութեանց թէ յայլ պարտն մի խիստ նաքառ...:

Էջ 127. — Ասի ի պատմութեանց թէ թաղաւոր մի բարկացաւ ումեմն իշխանի եւ չարի ի բանտ...:

Էջ 142. — Անացաւ առ Սուրբն Մակար՝ ոչ հասեր ի չափ առաքինութեան ի կանանց որ կան յեղիպտոս...:

Էջ 148, նոտրապիր. — Վերջարանք ճառեց:

Էջ 154—155, անհարթ զբոյ. — Տաղ Սրբոյն Ստեփաննոսի. — Սր. Ստեփաննոս քաջ նախատակ...:

Ը — Էջ 159, բոյորդիր. — Վասն Ողորմից, ի բանն. Աղաչեմ ըզմէլ նախ քան զամ. ինչ առաւել աղօթն խնդրուածս պաղատանքս եւ զոհութիւնս. — Աստուծոյ յաղակս Զ իմն պիտոյից է ձեռնարկութիւնս մեր...: Մամր յիշատակագրութիւն. —

Էջ 187, ստորոտ. — . . . մանաւանդ զՅովանէս վարդապետ, եւ զԾնողան՝ զԵփրակոսն եւ զԱմասիէն, եւ զեղորարն զԳրիգորն, եւ զյորդէ առհասարակ, ամէն:

Էջ 188. — Վասն Ողորմութեան. Եղբրուք զթած, սրպէս եւ. Հայրն ձեր երկնաւոր զթած է. — Յորժամ տեսանէ հայր զսրդին թէ յոր յարուեստ աչր ունի եւ փոյթ, յայնժամ տան ի յուսումն...:

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի. —

Էջ 212, ստորոտ. — Բա. Ած. ողորմեայ Յովանէփ զբշի եւ մեղաւոր եւ անպիտան. ոչ նմանեցայ եւ ի զբշիս զբողի:

Էջ 213. — Յորժամ յաղթս կացէք, առացէք. Հայր մեր որ յերկ. — Վարդապետք ասան թէ աղօթս այս յոյժ պատուական է եւ զսփելի վասն Գ պատմաւոր...:

Էջ 251. — Վասն խոստովանութեան, ի բանն, Լուսցարութ, սրբեցարութ. — ԲՁ-սրբութիւն ապտեղութեան միայն ի կենդանի մարդս տեսանեմք, այլ եւ յանկենդան տարերս աշխարհի...:

Թ. — Էջ 283. — Վասն մեծի Գլ.թի, ի բանն. Նմանեցաւ արքայութիւն երկնից Ժ կուսանաց. — Որքան մարդն ի հնչտու-

թիւն աշխարհիս է լրբըռնեալ, ոչ իմանայ զյախճան կենաց...:

Էջ 356. — Համարածանն. ի բանն՝ Տէր մեր Յո. Համարածու յերկինս եւ նրոտաւ ընդ աջէն Հօր. — Վարդապետք ասան թէ Որդին որչափ կայր ի ծոց Հօր, ոչ կորէ ի վեր Համարածայր...:

Յիշատակագրութիւն այլ Գրչի. —

Էջ 394, բոյորդիր. — Ողորմի Յովանէս Վարդապետին, եւ իւր ծնողացն եւ ամ. արեան մերձաւորացն ամէն:

Գրեցաւ այս քանի քարոյս ձեռամբ մեղապարտ Թումայի, ի վախյումն Յովանէս Վարդապետին. Ած. բարոյ վայելել տացէ իւրն ընդ երկայն ամօք ամէն:

Էջ 395—418, անհարթ զբոյ. — յայնչայլ մանրութ:

Էջ 417, Յիշատակագրութիւն, բոյորդիր անհարթ. — Եւ արդ ես անարժանս ի մէջ արժանաւորացդ տէր Անտիս անուն աւրդաւ, եւ զործովս ունայն ի բարեաց, բաւական եւ զբնիցի դասն Բ փոխ նարեկացի ի մէջ զբոյիս, բայց աղաչեմք զձեզ ոյլ ընթերցողք որ բարաստեմ անպիտութեան իմոյ եւ անմեղադիր լինել անիմաստութեան իմոյ, ոյլ եղբայրք իմ, Ած. զձեզ անդատապարտ պահէ ի յահեղ դատատանի, եւ զմեզ իւր տեսան անմտն չի ոտնէ, եւ իւր քաղցր բարբառուն անյուր չի արասցէ, եւ ձեզ մասն բաժին արասցէ, եւ ընդ սիրելիս անուան իւրոյ պատեսցէ, եւ իւր Սր. Պաշին պարծանաց արժանի արասցէ զամ. Հաստացեալս անուան իւրոյ, ամէն:

Եւս առաւել երեսանկեայ աղաչեմ ըզյուսեբամ զաս արքայանիցդ անմեղադիր լինել անպիտութեան իմոյ որ ի մէջ սոյլն եմ, քանզի եղբայրն իմ մեռաւ եւ անկաւ զերիս ի մէջ տառապանաց սոյլս, եւ այսպէս կամ տարակուսեալ եւ տատանեալ. խնդրեմ ի ձեզն յաղթիք օգնական լինել ինձ:

Էջ 419, բոյորդիր ձեւաւոր. — Որպէս ասէ Եսայեայ կայծակնամարտի մարդաբն...:

Էջ 422, նոտրապիր. — Ասէ պատմութիւն Յոհաննու Աւետարանիւն...: . . Որոյ բարէխօսութեամբ ողորմեսցի Յովանէս

արհեստակցութիւն և իւր ծնողացն, հաւրն
Կիրակոսին և մաւրն Յիմատիային, և Եղ-
օրն Գրիգորին :

Էջ 429, տարբեր գրով. — Շարական
Սյրբայն Գրիգորի նարեկացոյ :

Արիական յոյսդ երկնային,
Յիսուս Քրիստոս Հօր Միածին,
յրցեր շնորհիւ քո անքրնին,
Սուրբն Գրիգոր նարեկացին .
այգօթիւք սոցա ողորմ. :

• • • • •
Սուրբ և մաքուր բանից քոին,

այլասեռից ազդ ցանկային,
Լուսնափառք սիրով եկին,
և զծաղրեալ ստեալ զնացին .
այ. :

Վրչտացելոց զու մխիթար,
և նեղելոց (Նարույնակուրիւնը կը
պակսի) . — Աւ. :

Էջ 435, տնհարթ բոլորդիր. — Եւ և
յամ. ժամ դայս ասեմ. . . .

Էջ 436, դատարկ. ժողպագաթ :

1518

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ (ԹԻԻՐՔԵՐԵՆ) . — 1

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . —

Ծառայ 15.5 × 11 × 2.5: Էջ 80: Հան-
դամանք լաւարար: Թուղթ թանձր: Գրու-
թիւն՝ խորագիրները և զլխատառերը կար-
միր, մնացեալը սեւ մեյանով, միասին, 19
— 21 տող: Նոտր շեղադիր: Կաշկկաղմ խա-
ւաքարտեայ քայքայուած :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ . —

Էջ 1 — Քրիստոնեական վարդապե-
տութիւն :

Ս — Ոչն քրիստոնեամբարն :

Ճ. — Պէլի, քրիստոնեայրմ մէվյայ
յութիւն :

Էջ 22. — Աստուածաշունչ պատմու-
յիւնու. տիւնեանքն ետարաւորմարմտան
Խրայել միլլէթիմին Երուսաղէմ տալսիլ
օլմարմայ քատար :

Էջ 44. — Աւետարանը պիրազ իլազըմ-
ը գալյալըմըմ մեկնութիւնլաբըտըր :

Էջ 68. — Քաղաքավարութիւն. — Եղ-
րայր, նէ տիր քաղաքավարութիւն, մէ նէ
տիր տնուն պաշլըմայ քարուարը :

Էջ 77—80, դատարկ :

1519

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Ց (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . —

Ծառայ 15 × 10 × 2: Էջ 266: Հանդա-
մանք լաւ. վերջին էջերու յասանցքները
ցեղահար: Թուղթ տոկուն, բացի վերջին
թերթերէն: Գրութիւն՝ խորագիրները կար-
միր, մնացեալը սեւ մեյանով, միասին, 18
տող: Նոտրադիր անհարթ: Համառօտագր-
ութիւնք յոյժ առատ: Կաշկկաղմ խաւա-
քարտեայ զրոշմապարզ: Ստացող՝ Արքա-
համ քահանայ (1723) :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ . —

Ա. — Էջ 1. — Յաղագս որ է օր առաջի
աւր արարչութեանն, ասացեալ է. — Ի բա-
կորանէ աւար Ած. զերկինս և զերկիր. . . .

Բ. — Էջ 22. — Առաջ Բշ. քի, վտեմ ա-
լարչութեան. — Եւ առաջ Ած. եղիցի հա-
տատութիւն ի մէջ ջրաց: Յերկրորդում ա-
ւուր արարչութեանն փեռեքտեալ լաճան-
եաց Ած. յարգութիւն ջուրցն. . . .

Գ. — Էջ 36. — Առաջ Գշ. քի արար-

չութեան։ — Եւ ասաց Ած · ժողովի ետցին քուրք ի ժողովս իւրեանց... :

Դ. — էջ 49. — Աւագ Զարեհաբքի, վասն արարչութեան։ — Եւ ասաց Ած · եղիցի յուսարբդ ի հաստատութիւն Երկնից... :

Ե. — էջ 63. — Հիմկեթորդ աւուր ուսարչութեան, Աւագ Նշաբքի։ — Եւ ասաց Ած · հանցեն քուրք զեռունս շնչս կենդանեաց, Յետ դարդարելոյն Աստուծոյ գերկիր քուսոք եւ տնկօք եւ ծաղկօք... :

Զ. — էջ 78. — Աւագ Ուրբալոյ խրատօք — Ծաւուր ուրբաթու ասաց Ած · հանցեն երկիր շունչ կենդանի, ըստ ազգի չորքուտանի պահանս... :

Է. — էջ 90. — Երանելոյն Թեոփիլոսի ուսացեալ Աւագ Եաբաքի օր վասն... քաղման եւ Յարութեան։ — Նոր երկինք աշտօր ի յերկրի... :

Ը. — էջ 109. — Վասն Թադման եւ Ծաւութեան։ — Ով ոք ոչ հիւնայ ընդ արարչութիւն հրաշափառին... :

Թ. — էջ 128. — Վասն Թադման եւ Զաւութեան։ — Ած · Բանն Հօր եւ համադոյակից Հոգոյն Սրբոյ խոնարհեցաւ ի հայրական ծոցոյ... :

Ժ. — էջ 152. — Պատմութիւն վասն Դժոխսոց։ — Եւ արդ եկայք ամ · դասք մեկտորաց եւ շարագործացդ աշտօր տա իս, որ եմ գլխաւոր եւ առաւել քան զձեզ... :

Էջ 168, կը վերջանայ է · պրակը · յաջորդ էջին վրայ նշանակուած պրակահամարն է ԺԱ · Ը-Ժ պրակները կը պակսին։

ԺԱ. — էջ 169. — Ի տէր Պօղոս աստուածաբան վարդապետ Հայոց։ — Եկեղեցի Հոռոմեցեաց խոտոմանի գրեւ բնութիւն

Մանօք. — «Գրեալ է որպէս Երեւի, ի

պաշտօնաւորութիւն Եկեղեցւոյն Հոռոմայ, ի մէջ բերէ ժողորութիւնս ի դրոցն Տաթևացւոյն եւ յայլոց» 15. Ստալանեան, Յուլի, էջ 891։

էջ 192, դատարկ։

ԺԲ. — էջ 193. — Սյրբոյն Բովիանու Մանդակունցոյ ասացեալ է, որ չբաւականի վարդապետս եւ քահանայս։ — Մթերք սոյոյ եւ ազգամուղջ տրամուխան զիկեալ ի վերա իմ կուտիին հանապաղ... :

ԺԳ. — էջ 217. — Ներսեսի է կանոնքս, վասն քահանայիցն ասացեալ է։ — Մի ոք ի քահանայից պատարագոցն իսականութիւն ունելով ի սրտին ընդ ումէք ժողովոցէ յաստուածային խորհրդոյն կատարումն... :

Պրակ ԺԴ կը պակսի։ Պրակ ԺԵ տարբեր անկող թուի։

ԺԶ. — էջ 241. — Վասն Խոստովանութեան, ի քան որ ասէ, թէ խոստովանիմք զմեզս մեր, Խաւատարիմ է առ ի յոգնով լոյսն մեր։ — Վարդապետք ասեն թէ Աստուծոյ զատուտանն քաղցրագոյն է... :

ԺԷ. — էջ 259. — Հարցմանց վեցերորդ Հատորէն է · Վասն ոչ գիտելոյ զօր մոտեւան եւ կատարած աշխարհի։

Ետնադրոյն յիշատակագրութիւն։

էջ 265, տարբեր նոր թուով, նորագրիւր այլ զընէ։ — Այս Քաղաքալիքը Ծէր Արարահմին է, բարով [վրայէ] ամէն։ Համափութութեան ծնունդ թվին ՌճՃԲ, յայլին ինչոյն, Վարդգէսի կրթական։ — Ած · Իւրեանն շնորհա Հոգոյն Սրբոյ պարգեւէ ամէն։ Եւ իւր հօրն արիւթիւն տացէյ որ իւր խաւութիւն բարով ժողովքէ, ամէն պաշտուութիւն լրջոցանէ ամէն։

էջ 266, դատարկ։

1520

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն.— 9

ՆԿԱՐԱՅՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 15×10·5×5·5: էջք 552: Հանդամանք լաւ. բնդհանուր առժամբ. նորոգութիւն կրած: Թուղթ տոկուն: Գրութիւն՝ խորադիրները, սկզբնատողները եւ սկզբնատուները կարժիր, մնացեալը սեւ. մեյանոյ, երկուսն, 21 տող: Բոլորդիր վարժ: Կարմրադիւզ դարդադիր եւ յուսանցապարզ հատուածներու սկիզբը: Գունաւոր խորանոցապարզ իւր սարօք, էջ 29, 179, 275, 437: Նկարք Աւետարանաց, էջ 28, 178, 274, 436, ոչ նուրբ: Կաշկապմ տախտակեայ դրոշմապարզ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1—4, պատարկ:
էջ 5—22.— Կանոնական ինը տախտակներ, անկանոն պատուորութեամբ: Դձուպ-

րութիւն կարժիր՝ կանաչի սակաւ պարծածմամբ: Վերի լուսանցքը կաղթի պահուել աստ կտրուած՝ վնասելով խորանոցապարզերու վերին մասերուն:

էջ 23.— Մատրէոսի Աւետարանի Գլուխ:

էջ 29.— Աւետարան Ըստ Մաթէոսի:

էջ 179.— Աւետարան Ըստ Մարկոսի:

էջ 275.— Աւետարան Ըստ Դովիանու:

էջ 437.— Աւետարան Ըստ Յովիանու:

նու:

էջ 549—552, դատարկ:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն.—

1721

էջ 27, նորոգ շեղադիր.— Յիշատակ է Սր. Աւետարան Սր. յերասպէմ, է Սուրբին Յակոբ, Թյ. ԹՃՀ:

1521

Ա.— Գ Ա Ն Ձ Ա Գ Ի Բ.— 7

Երուսաղէմ

1726:1734

ՆԿԱՐԱՅՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 15×10×6: Թերթք 477: Հանդամանք լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրիւ, Մաղկոյ եւ Նուիրոյ՝ եղիւս Վրդ. Կեսարացի: Գրութիւն՝ խորադիրները, սկզբնատողները եւ զլխադիրները կարժիր, վերջինները երբեմն նաեւ կապոյտ, մնացեալը սեւ. մեյանոյ, միասին, 20 տող: Նորոգ շեղադիր: Համառոտադրութիւնք եւ խաղաղութիւն ստորական: Գունաւոր պարզադիրք եւ յուսանցապարզ ոչ նուրբ, եւ մեծադիւզ մասը թերաւարտ՝ յոկ ուրուաղծեալ: Խորանոցապարզ իւր սարօք, Թյ. ՈՒԱ: Գունաւոր նրկար, Այց Մոպուց, Թյ. 59ր, ոչ նուրբ: Լաթակապմ անարուեստ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Թյ. 1—7ա, պատարկ բնդհանրապէս:
Թյ. 7բ.— Առաքաբանութիւն սրբոց գամնոց որ կոչի ցամկ որ ցուցանէ զամբնացիւ: Ա—ՃԼԹ Գլուխներ. տնտաւարտ: Հմմտ. Թիւ 135, Ա. Հատոր, էջ 372:
Ա.— Թյ. 11ա.— Գամն Զրեշտակապետաց Առաջիմ.— Տեսողք եղեալ էին տնտեսին...:

Մամօք.— Գանձերը յման չեն, այլ առնուած են փոքր հատուածներ միասին.— Հմմտ. Թ. 1249, Դ. Հատոր, էջ 411:

Թյ. 11բ.— Մեղեդիք ամուշ, եւ աստ կապուղ: Գովեստ բերկրանաց... Գրի Գ Ե Բ:

Թղ. 12ա. — Յորդորակ ազնիւ. — Զօրք
Երկնային դուարթեց. . . — Ձ ա լ ր ա վ ա
ր ի է: — Ստորին յուսանցքին. — Գոչէր Հը-
րկտակի, Յայնժամ սիրովի դուն է:

Բ. — Թղ. 13ա. — Յորդորակ ի մամէ
ասայ. — Հօր կամաւ իկեալ Որդին ժարժին
բոցեցաւ. . . — Հ ա յ ո ճ կ ա ք ո ղ ի
կ ո ս ի ն:

Թղ. 13բ. — Տաղ Գեղեցիկ. — Յրնձան
այսօր Երկինք, Եւ Երկնային դօրք անձար-
ժինք. . . — Ստորին յուսանցքին. — Յն. Որ-
դի դուն ասայ:

Գ. — Թղ. 14բ. — Գամն Սրբոց Մար-
տիրոսաց. — Ուրախ լընուք արթունք դը-
ւարթունք. . . :

Թղ. 14բ. — Տաղ ի Տէր Ներսէսէ. —
Արեւակն արդար բոցուր սիրոյ ծաղեալ. . . :
— Ա-Բ. — Ստորին յուսանցքին. — Հանանցքն
կանխեալին դուն է:

Թղ. 15բ. — Յորդորակ Ուրիմ կայնե-
ցայ. — Թաղաւորն անձա՛. . . — Բ-Զ:

Դ. — Թղ. 16ա. — Գամն Յոռմու Ու-
կէքերառիմ. — Հրաման եղեւ. մեծ ինքնա-
կային. . . :

Թղ. 16բ. — Տաղ ազնիւ Առաքելէ. —
Ի յորովայնէ ընտրեալ. . . :

Թղ. 17բ. — Յորդորակ է. — Խորհրդոց
աստուածային. . . :

Թղ. 18ա. — Այլ Տաղ. — Ի Հանդէս քս
մեծ տօնի. . . — Ի Ա տ ո մ ի ր ի ց ու մ է:

Ե. — Թղ. 19ա. — Գամն Սրբոց Առա-
քելացն. — Իրիւկայ անտանք սուրբ Երա-
նեկացն. . . :

Թղ. 19բ. — Տաղս ի Տէր Ներսէս կա-
րողիկոսէ կայնեցայ. — Առաքեալ Աստ-
ուածորդոյն, ի Ժողոյ Հօր ատաքելոյն. . . :
— Ա-Ժ. — Ստորին յուսանցքին. — Յն. Որդի
դուն ասայ:

Փոխէ գծայնդ եւ ասայ. — Ի Սաղէմ
քաղաք Կիւսէն ձիւնափայլեալ սրալիտակա-
ցայք. . . — Ի-Ք. — Ստորին յուսանցքին. —
Վեյսօր նոր արեւի դուն: Դարձեալ յայտնի
դուն:

Զ. — Թղ. 21բ. — Գամն Յովակիմայ
Եւ Ամնայի եւ Ժրմընդեան Կուրիմ. — Սըր-
բութեամբ սնանի, սուրբ տրդայն բարի, Է
խտեանց Հատանի. . . :

Տաղ ազնիւ. — Այսօր լըրիւ Երկիր Հրե-
նէ. . . :

Է. — Թղ. 23ա. — Գամն Նիկողայոսի
Հայրապետիմ. — Բամեալ ընդ նոսին, սըր-
բաղան զնդին, Հետեւողք նոցին. . . :

Տաղ ազնիւ. — Ած. անճառ սուրբ Թա-
ղաւոր. . . :

Փոխէ գծայնդ. Եւ մարդ Աստուծայ. —
Երեւամբ սուրբ Հրէտակին. . . :

Ը. — Թղ. 24բ. — Գամն Սբ. Կուսա-
նաց. ի տէր Միսիրայայ. — Աստուտ է
յայտնի. . . :

Մեղեդիք Սրբոց Կուսանաց լաւ. —
Կենդանի վրկայք, կոյսք իմաստունք. . . :
— Կ-Զ:

Յորդորակ Տաղիս. — Ի կենարար
փայտէն ծաղկեալ. . . :

Թ. — Թղ. 26ա. — Գամն Հայրապետա-
ցրն. — Արեւալ բոցողին, տոաքեայք քին,
աշակերտք նոցին. . . :

Տաղ ի Տէր Ներսէսէ կայնեցայ. — Նսր
զրախտի քս Տէր զոր տընկեցեր յերկրի. . . :
— Ն վ ա գ բ ա մ ի ս Ն ե ր ս Ե ս ի է:

Փոխէ եւ ասայ. — Այսօր մայր Սին
բանայ աստուած. . . — Ա-Ք:

Յորդորակ Ուրիմ. — Այսօր զբլիսայ
սղանայի. . . :

Ժ. — Թղ. 28ա. — Գամն Որգնաւորա-
ցրն. — Ով զորմանայի, զործով սքանչելի,
Եւ Հիանալի. . . :

Տաղ ծրգնաւորաց. — Ած. բարձեալ
Տէր Երկնային. . . :

Յորդորակ Տաղիս. — Որ զաղաթից
բոցնոր՛ առին. . . :

ԺԱ. — Թղ. 30ա. — Գամն Թարեոսի
Եւ Բարդղիմէոսի Սբ. Առաքելոց. — Գանձ
սիրոյ քին. . . :

Տաղ անայ՝ եւ լաւ. — Բանն որ ի Հօրէ
ծաղեալ. . . — Բ ա լ ո ղ ո ղ ի մ է ն ու Ա-
ռ ա ք ե լ ո յ մ ե ր գ ս:

ԺԲ. — Թղ. 32բ. — Գամն Սրբոց Մար-
տիրոսաց. — Վառեալ ալիքան. . . :

Տաղ անայ՝ եւ լաւ. — Նախ ասաքեալ-
քին քս զառին. . . :

ԺԳ. — Թղ. 33բ. — Գամն Միմասայ,
Երմեզիմի, եւ Գրայրուսի. — Երանելի Վը-
կայքն ստուծայ. . . :

Տաղ ազնիւի եւ ամուշը.— Այսօր նորա-
շրաւ տանիս ցրենամք...:

Այլ Տաղ.— Տէր բարեբար Հօր Միա-
ծին...:

ԺԴ.— Թղ. 35ր.— Գամն Սւտրաւ-
թոսեանցն.— Ի տանիս ձեր այսօր դարդարի
...:

Տաղ ամուշը եւ լաւ.— Առ քեզ պաղա-
տիմք մաղթողական ձայնիւ...:

Այլ Տաղ ազնիւ.— Սուրբ Եւստրատ-
իոս, Որքանտիոս եւ Որքանտէս...:

Յորդորակ Տաղիս.— Սուրբ եւ սբ-
բարբար մաքրող վիրաց մերոց...: Ս ո թ ը
ն զ ի ս:

ԺԵ.— Թղ. 37ր.— Գամն Սք. Հայրա-
պետին Յակոբայ.— Ի յարմատոյ Սք. Լու-
տուորին...:

Տաղ ի Մարեոսէ.— Մեծի Հանդիսի
սուրբ...: Մ ա թ է ո ս վ ա թ դ ա պ ե տ:

Տաղ յԱռաքել վարդապետէ Բաղի-
շեցոյ.— Անճառ Միածին, Հօրն երկնաւո-
րին...: Ա ո ա ք ե լ վ ա թ դ ա պ ե-
տ ի է:

ԺԶ.— Թղ. 39ա.— Առաջիկայ Գամնս
ասէ զկաթայս քանուս տէրտէր: Գամն կի-
րակի Յարութեան.— Որ եղա աշուոր...:
— Հմմտ. Թ. 135. Ա. Հատոր, էջ 375:

ԺԷ.— Թղ. 40ա.— Գամնոյ ասէ զկա-
թայս: Գամն Իգնատիոսի Սք. Հայրապետի
— Իգնատիոսին, վիճակեալ բարին...:

ԺԸ.— Թղ. 41ա.— Գամն Դաւթի եւ
Յակոբայ.— Տէր զրդմանայ վարն Մատուցի
...:

Տաղ Ազնիւ.— Բիւրոս յոս ծաղկալ
յաշխարհ...: Յ ո հ ա մ է ս:

ԻԶ.— Թղ. 60ա.— Աստուածայայտ-
նութեան Հրազաւուցի Առուր.— Տարփումն
բոժական...:

ԻԷ.— Թղ. 63ա.— Գամն Առաջին Ա-
ռուր Նմնդեան.— Անշարն ի յերկրի...:

Մեղեդիկ մուսաղալի.— Կոյս անա-
պական եւ անխախտ ճրծողութիւն...:

ԻԸ.— Թղ. 65ա.— Քաղոց Ջուրարի-
նէին.— Յամենայն ժամ արճենամք...:

Տաղս ի Սրիկ Կոստանդէ.— Քրիստոս
բանբոյ Հօր ծնունդ անմամանակ...:

Յորդորակ.— Ը զ դարմանսի...:

Լ.— Թղ. 73ր.— Գամն երրորդ Առուր
Նմնդեան.— Թահի յուսոյ Հրեշտակն ի-
ջանէր...:

Տաղ յԱստանցի Դրիգոր վարդապետէ
— Այսօր նոր խառնումն եղեալ...:

Այլ Տաղ ի մեմնէ.— Խրեկի ծառիկ
նրման եւ, պրտուդ դու քաղցրահամ ես...:
— Հմմտ. Թիւ 135. Ա. Հատոր, էջ 377:

ԼԲ.— Թղ. 80ր.— Գամն Հինգ առուր
Նմնդեան.— Տեսեալ սարայեան ժողն արե-
ւելին...:

Մեղեդիկ լաւ ի Սք. Նարեկացոյն.—
էին աջոյ, աջոյ ձեռին...:

Տաղ ի Սք. Նարեկացի վարդապետէ
Կենեքով.— Կայր կոյս ի յալրին...:
— Հմմտ. նոյն, էջ 378:

ՄԲ.— Թղ. 131ա.— Գամն Յարու-
րեան:

Մեղեդիկ.— Կաթողիկէ կեկեկցի...:
— Հմմտ. նոյն, էջ 381:

ՄԵ.— Թղ. 137ա.— Գամն Հայրա-
պետացն:

Թղ. 139ր.— Ի Յովանէ թիկուրանցոյ
է.— Խոտալանիմք եւ դուտիմք...:
Տես. Տաղադիրք, Ե. Թիկուրանցի, Երու-
սաղէմ, էջ 54-55: Հմմտ. նաեւ Թ. 135:

ԺԺԵ.— Թղ. 285ր.— Գամն Սք. Մամ-
կանցն Բեղդայեանի:

Մեղեդիկ ամուշ.— Մարտեալ Հերով-
դէս զոգայր...: — Հմմտ. Թ. 135. Ա. Հա-
տոր, էջ 394:

ՃԼԳ.— Թղ. 325ա.— Գամն շաքա-
օր մուսկաւեանց Սք. Խաչին:

ՃԼԴ.— Թղ. 330ա.— Գամն Սք. Խաչի
կիրակէին.— Յայն եղեմական զբախտին
փափկութեան...: — Հմմտ. Թ. Թիկուրան-
ցի, Տաղադիրք, էջ 71-74:

ՃԼԵ.— Թղ. 342ա.— Գամն սեմնչե-
լագործ Սք. Նշանին Արծկոյ ի Յակոբ ե-
պիսկոպոսէ Նետրարեանց:

ՃԼԶ.— Թղ. 344ա.— Գամն Եւրմաս-
նից աշակերտացն Քրիստոսի:

ՃԼԷ.— Թղ. 360ա.— Գամն Քառնոմ-
այարադի ի Մանէլ Բըջնեցոյ:

Տաղ ի տէր Առաքել Բաղիշեցոյ:

Ոգր Պլուզի.— Ես եմ կորուսեալ ոչ-

խաբ...:

ՃԽԶ. — Թղ. 363ա. — Գամձ գիշելաւ յին պաշտման... :

Տաղ առցաւ եւ ի Մովսէսէ Արծրիեցոյ. — Մարգարէր Հայր զըթուեթան...

ՃԽԷ. — Թղ. 364բ. — Գամձ վառվառեալ իւր խաչին... :
Հատոր...

ՃԽԸ. — Թղ. 367ա. — Ոգրայցամն իշխանացն Հայոց. — Յայտ ահազին աւուրքս որ Հասաք...

Ոգր վառն անցաւ որ մարդոյս, ասացեալ Նրդաշ եպիսկոպոսին յԱմիրք Բագրատի :

Բ. — ԽԱՋՏԵՏՐ. — 2

Թղ. 372ա. — Շարական Հանդերձին... :
— Խորհուրդ խորին... : Հմտ. Թ. 1249, Դ. Հատոր, էջ 413. Նրմանապէս և յաջորդները :

Թղ. 373ա. — ԴԶ. — Հրաշափառ Աստուծոյ... :

Թղ. 373բ. — ԴԶ. — Որ րուշնորս... :

Թղ. 373բ-376բ. — Մեղեդիք :

Թղ. 377ա. — Շարական Մեռանի Օրհնելոյ :

Թղ. 377բ. — Ընտրեալ յԱստուծոյ... :

Թղ. 378ա. — Շարական խրկարկութեան Պատարագին. — Յայտ յարկ նուիրանաց... :

Թղ. 379-380. — Ժաշու Շարական :

Թղ. 381-388. — Ժամամուտ :

Թղ. 388բ. — Գովեայք Յիմանցն Ժաշու :

Թղ. 389բ. — Շարական :

Թղ. 435ա. — Մեղեդիք Ժաշու շարարողացն ըսել Բագրատի :

Թղ. 436ա. — Սրբապատգամ :

Թղ. 441ա. — Տաղ Յարութեան. — Նոր ծաղիկ պայծառ ցուցաւ այսօր ի նոր դերկոյման... : Ն Ե Ր Ե Ի Ե Ի :

Թղ. 442ա. — Տաղ եւ մեղեդիք իրեցողականութիւն տա Սրբուհի Կոյմն Մարիամ. — Աւետիք Հրեշտակապետին Գարբիէլի առ Կոյմն Մարիամ... :

Թղ. 445ա. — Նրդ գորովագրական եւ զրաւտական ի դիմաց Սրբուհի Կոյմն Մարիամն առ մամկաց Աստուածորդին

իւր. — Ննջեալ որդեակ քաղցր և անուշ... :

Թղ. 447. — Շարական :

Թղ. 448բ. — Տաղ ի վառման պատարագին. — Անձն իմ յամ. Ժամ ի Տէր պարծեսցի... :

Թղ. 449բ. — Շարական եօրանց խառնարական :

Թղ. 457բ. — Շարական վառման Գործնացոյն :

Թղ. 460ա. — Գամձ Ս. Գրիգորի Լուսաւորչի... :

Թղ. 461ա. — Տաղ Առաքել վարդապետ. — ՅԱռաքելէ մրտօք տիմար, ոյս գովելի գանձս եկն ի շար... :

Տաղ Գիւտ Նշխարաց Սր. Լուսաւորչիին մերայ. — Լուսաւորչին յորժամ ի լեռան որ գրնաց... :

Թղ. 463բ. զատարկ. — Նոյնպէս 467բ. 475ա. :

Թղ. 475բ. — Տաղ Խմբակեան :

Թղ. 476ա. — Տաղ Յովակիմայ եւ Աննայի :

Թղ. 477բ. զատարկ :

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի յոյժ բաղձաթիւ եւ. կ'անձնէք քանի մը հատ բնութիւն. — 1726

1. — Թղ. 15-6. ստորին լուսանցքին. — Զեռամբ գրեցաւ եղիայ Վարդապետն ի Թրականութեան Հայոց ի ՌՃՀԵՆ :

2. — Թղ. 18-19. — Զեռամբ գրեցաւ եղիայ Վարդապետն. — Յիշատակ է եւՓայ Սր. Նիկողայոսի Վանիցն :

3. — Թղ. 46-47. — Լատացոյ գրչի սուրբաճի եղիայ Վարդապետն առացէք Ած. ողորմի :

4. — Թղ. 264բ. — Գրեցաւ սուրբ Գանձարան Սր. Յակոբայ միաբան սուրբաճի եղիայ Վարդապետի, եղեւ ի Թրականութեան Հայոց ՌՃՀԵՆ, յիշատակ է եւՓայ Ս. Նիկողայոս Սր. Հայրապետին, Ասացէք Ած. ողորմի. եւ ձեզ ողորմի ի միասնայամ պայտեան շնորհին ամէն :

5. — Թղ. 432-433. — Զեռամբ գրեցաւ եղիայ Վարդապետն. — Լեղեւ ի Թրականութեան Հայոց ՌՃՀԵՆ :

Երիտաւարան Գծողի մատենիս. —

Թղ. Անիա. — Ամ. զերբ աստուածա-
տունք օգտակարք են, որք ի իրատ և ի
փառքսպետութիւն մեր զրեցան, սակ Գիր

Ուստի նայելով իմ իմացական ակամբք
մտաց՝ ամենն իմր նուաստ և յետնեայ
ծառայ ծառայիցն Աստուծոյ, և միարան
Սրբոյն Յակոբայ զերպահ՝ Աթոռոյն
Տեառնեկորք, Կեսարացի եղիայ Վարդա-
պետիս, որդի օտարաշէջ Սրբոյ Աթոռոյս
մահտեսի Յովսէփին Նէփիացոյ, որ ի նոյն
երկրն Կեսարու, թէ Ած. բառ տունեցեայ
իրացն պահանջէ յիւրաքանչիւրոցն լատ չա-
փու, և իմ ոչ ինչ էլով կարող արկանել ի
սեղան և ի դանձառակ Տեառն, քան զայս
ճանապարհ աշխատութիւն իմ, որ և. զայս
Պանծատեալութիւն փոքրիկ Խաղտեալութիւն, զտի
և զիւրեք աշխատեցայ ի զերն, և Հասուցե-
կայ կարողութեամբն Աստուծոյ յաւարտ,
և զի ի զտն Սրբոյ Նիկիոյցոյս շալա-
պետի, ի վերսյիւնեցեայ Աթոռոյն անջնջելի
յիշատակ Հոգւոյ իմոյ, վասն Հոգւոց ծնու-
ցաց և Հոգւոցն Ննջեցեցեցոյ :

Թէպէտ և իւր ի որխալումն ինչ բառի
և լանի, զի աշխատն էր կարողութիւն իմ.
զի և ես բառ ընկալեայ շնորհացս շահեցու-
ցոյ քանքարին պատյոց. և մի բառ ծառային
պիւրկայտունի պատեցայց, թէ ծառայ չար,
պարտ էր քեզ արկանել զարծաթն իմ ի սե-
ղանաւորս, զի ես տոկոսութն պահանջէի զի-
մրն :

Ուստի աղերսեմ ի կորովամիտ եղբարդ
բանասիրաց ի յրեթեոհուն ձեր մի եպիսկո-
պէք զվատուկս իմ, որ բազում բազմանօք
և քանի աշխատեցայ ի վերադրումն աստ-
ուածային մատենին : Մանասնայ խնդրեմ ի
ձէնջ, զի ի յրեթեոհուն և յորիւնկելն ձեր,
յիշատակեալ և Ած. ոգորմի տապալք ամենա-
նուաստ ծառայի ձերոց եղիայ Վարդապե-
տիս վերադրեցեայ : Նա և ծնողացս իմոյ
Յովսէփին, Ուստիւնանին, և ևս ծնողաց
ծնողի իմոյ, Գրիգորին, և մահտեսի Մար-
թիմին, և եղբարդս մահտեսի Մուրատին,
Սր. Աթոռոյս միարան մահտեսի և Գրիգոր
սարկաւաղին. որ և. յիշօղջդ յիշեալ լիջիք
ի յօրն աներեկի, ի Լիսուսի Բրիտանոյ, վար-
պապեալն և փրկչին մերմէ, որ է օրհնեալ

ի յաւիտեանս յաւիտենից ամէն. Հայր մեր :

Արդ քսկիզմն գծեցմամ սոցին եղև ի
Թրակահնութեանս Հայոց, ի ՌՃՁԳին այս
Խաղտեալութիւնս դանձերով սկսեցաք զերն,
յուրիս ժԱին, օրն է չարթի, ասարտումն
զերկտեմեր Աին, օրն չորքարթի, յա-
ւարդ երեք սրբապանից և աստուածա-
ղանդի պարսոց Քաղիլեցեաց և միոյ Հոգե-
ւոր Հօր ծննդոյ, տեառն Վարդանայ Հոգի-
րնիկայ Վարդապետին Քաղիլեցոյ, ի Տէր
Հանգուցեցեայ, այսինքն տեառն Արարամու
ամենից Հայոց սրբապան կաթողիկոսի, և
Սրբոյ Աթոռոյն երեսուցէմի Հրաշխեցեայ
և սրովակարն պատրիարքի տեառն Գրի-
գորի վեհապան Վարդապետի, և տեառն Յո-
հաննու աստուածաբան վարդապետի՝ պատ-
րիարքին Կոստանդնուպոլսոյ, որք ներկա-
յալէս կան և վարեն զիշխանութիւնս իւր-
եանց, և յուստորեն զազգս մեր ամենաշ-
նի սրղեամբք բարեկրօնութեամբ և լու-
սաւոր վարդապետութեամբն իւրեանց, զոր
Տէր Յո. զիւրեան իրբն. զի՞մ անցրուե-
լիս պահեցէ, Հաստատուն ի վերայ գաւու-
ղանի իշխանութեանց իւրեանց, և յԱթոռոյ
Սրբոց, ընդ երկայն աւուրս արաւոյն, որ
յամենայնէ կրից Հոգեկան և մարմնականաց
տպաւելով, ամէն — ՀԱՄՈՒ. Նոյն Գրչի 1745
Թուակիր յիշատակաբանք, Գ. Հատոր, էջ
430—431 :

Դիտ. — Ձեռագրիս պարունակած Թր-
ակահնները իբրբու. Համաձայն չեն : Այնպէս
կր թուի թէ Խաղտեալի մանր յիշատակա-
րաններուն մէջ նշանակուած ՌՃՁԳ թուա-
կանները սխալմամբ գրուած են. այդպէս կր
թելադրէ զործածուած մերանն ալ, որ կր
տարբերէ ընդգրին Համար կիրարկուածն,
և նոյն է Գանձարանին մանր յիշատակա-
գրութիւններուն մէջ զործածուածն Հետ :
Ըստ այսմ Գանձարանը Հաւանաբար զրուած
է 1726ին, իսկ Խաղտեալը 1734ին, և ապա
միտսին կազմուած են մէկ Հատորի ձևով :

Ետնագոյն Յիշատակագրութիւն. —

Թղ. Չա. նոտրապիր անճարթ. — Գան-
ձարանս զայս եղիպտայիք ի Յուպէտս զերի
բերին ի Մըւր. Թուիլէ Մարտիրոսն իւր
արդեամբն գնեաց, և ետ յիշատակ նոյն

Յոսկալու Սր. Նիկողայոսի Վանքին: Ով ոք սորին, եւ ինքն յիշեալ լիցի ի Քրիստոսէ
րնթերցցի՝ յիշեսցէ զսա եւ ընկնջեցեալ տմէն:

1522

Ժ ՈՂ ՈՎ Ա Ծ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

(ՆԻԻԹՔ ՔԱՐՈՁԻՑ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մաւալ 15.5×10×2.5: էջք 410: Հան-
դամանք բաւարար զրեթէ: Թուղթ հասա-
րակ: Գրութիւն զմիահետ շարունակու-
թեամբ առանց զլիւարութեան, սեւ մե-
լանով, միասին, 25-29 տող: Նոտր շեղա-
ղիւր: Համառոտագրութիւնք շափաղանց ա-
ռատ: Կաշեկազմ անարուեստ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

էջ 1.— Ձոր օրինակ թէ ոք դէտ որ ի
բարձրաւոյն տեղովն է հայեցեալ տեսանէ
յարկումն թշնամեացն...:

էջ 3-28. դատարկ մեծաւոյն մասամբ:

էջ 29.— Երանի որ խորհի զաղքտուն
եւ զտնանին...:

էջ 77.— Աղօթից մեն պողատէտ, մեն
անպտուղ...:

էջ 227.— Վասն էր Ած. մարդ եղև...:

էջ 271.— Հրապ մարմնոյ ակն է...:

էջ 277.— Ճանապարհ կենցաղայա կր-
կին է, մինն բարի է, եւ մինն չար...:

էջ 380.— Վարդապետք ասեն թէ օրն
Երեք յատկութիւն ունի...:

էջ 384-409, դատարկ:

էջ 410.— Վասն էր հուր վառեմք Գա-
լուտանն Քրիստոսի Քառասնօրեայ Տաճո-
րին: Նախ վասն նշանացն. զի մերձենալ
Տեառն ի տաճարն ինքնին բացաւ դռնն եւ
ձայլմունք աշակինք Լոյնն եւ զզրեցաւ
քաղաքն...:

1523

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Ն Ի.— 4

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍ

Ս. Յակոբ, Երուսաղէմ

ՌՄԿԱ=1812

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մաւալ 15×9×3: էջք 422: Հանգամանք
չափ լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրիչ՝ Թորոս
Դպիր Վժանցի: Գրութիւն՝ խորաղիւրճեր
եւ սկզբնատողերը կարմիր, մնացեալը սեւ.
մեկանով, միասին, 23 տող: Նոտր շեղա-
ղիւր: Համառոտագրութիւնք առատ: Ուղ-
ղապրութիւն տկար: Կազմ կրասկաշի խա-
ւաքաւորեալ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

Ճակատ.— էջ 1.—

Գիրք Մագիստրոսի քաջ պատիւականի
եւ ներհուս ստիպանի, բամաւատք եւ սքաւ-
չելանիւս թղթոցմ օրինակ, զորս ի խրատ
բանեղիմաց եւ այլ ողջոյն տիրութիւնաց,
հիսեցեալ ի յոգ հռետորական:

Նաեւ վերստին օրինակեցաւ ի Սր. գե-
րագահ Արողմ Սրբոց Յակոբեանց, որ յե-

յութադէմ էադա՛ք ցանկալի :

Ի թուականութեանս Հայոց ՌՄԿԱԻՆ ,
ձեռագր վժանցի Թորոս Դպրիս :

Ա . — էջ 3 . — Պատասխանի քղրոյն
կարողիկեսին Ասորոց , ի ժամանակին յա-
յասմ էր դու՛սս ի վասպուրական եւ ի Տա-
րօն . . . : Հմմտ . Թիւ 447 , Բ . Հատոր , էջ
410 :

Բ . — էջ 29 . — Պատասխանի քղրոյն
Թուրքիոցն . . . :

Գ . — էջ 35 . — Առ Հոգեւոր Տէր Պետ-
րոս Հայոց կարողիկեսն . . . : Հմմտ . Թիւ
508 , Բ . Հատոր , էջ 507 :

Դ . — էջ 37 . — Առ որդի Աշոտի պա-
տասխանի . . . :

Ե . — էջ 41 . — Առ եպիսկոպոսն Կա-
յուոց պատասխանի . . . :

Զ . — էջ 43 . — Պատասխանի քղրոյ
ուսեմն կրօնաւորի . . . :

Է . — էջ 45 . — Առ աշակերտսն իւր
Բարսեղ եւ Նդիսէ , յաղագս խնդրոյ զրոցն
Արիստոտէլի :

Ը . — էջ 48 . — Բան կատակամ Ռաւոց
առ Նիքրեմ Եպս . Բնից :

Թ . — էջ 51 . — Առ կաղ վարդապետն ,
զոր ի տօն Աստուածայայտութեան կո-
չեցեալ գնա :

Ճ . — էջ 53 . — Առ իշխանն Մամիկոն-
եան . . . :

ՃԱ . — էջ 50 . — Առ Ռոյն Մամիկոնեա-
նրս , սակս ծառոյն . . . :

ՃԲ . — էջ 64 . — Առ Ռոյն Մամիկոնեա-
նրն . . . *Խոտոցար Էրեմեմ առաքել զօղակս*
... :

ՃԳ . — էջ 66 . — Առ Ռոյն Մամիկոնեա՛ն .
զոր կոչեալ ի տօնի Ռասկատեաց եկեղեց-
ւոյն :

ՃԴ . — էջ 72 . — Պատասխանի քղրոյն
տեառն Յօհաննիսի Սիւնեաց Արքեպիսկո-
պոսի . . . :

ՃԵ . — էջ 88 . — Պատասխանի կաթս-
ղիկեսին որ աւել թէ փափկի խորհի կորու-
սանել զճեղ :

ՃԶ . — էջ 94 . — Պատասխանի տեառն
Պետրոսի Հայոց կարողիկեսի , սակս տըր-
տնիցեւոյ որդւոյն Աշոտի , մինչ կիմն վախ-
ճանեցաւ :

ՃԷ . — էջ 99 . — Առ տէր Պետրոս ի ժա-
մանակի խաժան յառնելոյ ի վերայ Բաղա-
քին . . . :

ՃԸ . — էջ 109 . — Պատասխանի սրբա-
լամ եղբարցն Աք . Ուխտին Սամահնին . . . :

ՃԹ . — էջ 121 . — Պատասխանի Առաջ-
նորդի Սրբոյ Ուխտին Մարմարաշինայ Լիւա-
րէնէսի . . . *Չայսյիսի աղէտ տարակուսա-
նաց ընթերցեալ իմ , ի քուսկ տառի . . . :*
Հմմտ . Թիւ 940 . Գ . Հատոր , էջ 494 . Ի ,
ԻԱ : Նաև . Թիւ 447 , Բ . Հատոր , էջ 411 :

Ի . — էջ 134 . — Պատասխանի տեառն
Պետրոսի Հայոց կարողիկեսի , ի ժամանա-
կի յորում խնդրեաց յաշակերտաց իւրոց
զամանս , գԲասիլնի եւ գնդիսէ . . . : Հմմտ . Թ .
447 , ԻԲ :

ԻԱ . — էջ 146 . — Առ վարդապետն Սար-
գիս ի ժամանակի հալածանաց . . . :

ԻԲ . — էջ 156 . — Պատասխանի Սարգսի
Վարդապետին . . . *Ընկալայ զգիր քո սրբադ-
նութեանդ վարդապետ . . . :*

ԻԳ . — էջ 157 . — Առ Վարդապետն
Սարգիս . . . *Չմակարդակ բոլոր կենցաղու-
կանս . . . :*

ԻԴ . — էջ 160 . — Անանիայ գրով յուղ-
ղուց՝ երկուցեալ ի հոսանուտ հողմոյ յա-
ւուր ծմբեայնոյ :

ԻԵ . — էջ 163 . — Առ Անանիայ դարձ-
եալ . սակս ծմբայնոյ սաստկութեան :

ԻԶ . — էջ 166 . — Առ Անանիա հայրն
Տիրուայ . . . *Որդի Մարմենիդայ Համբակ*
... :

ԻԷ . — էջ 168 . — Առ Երաժիշտն Դանիէլ
... *Չմտաւ ածի զՊատփիւրիփանս . . . :*

ԻԸ . — էջ 170 . — Առ Դանիէլ . յաղագս
քնոյ ասացեալ :

ԻԹ . — էջ 173 . — Առ իշխան Ռոմ , որոյ
խոստացեալ կաքսայ . եւ հեղցայն առա-
քել :

Լ . — էջ 174 . — Յաղագս Ռկարաբրու-
քեան Սրբոյ եկեղեցւոյն սրահի . . . :

ԼԱ . — էջ 179 . — Առ Ռոմ . որ խաբէու-
քեամբ քանայն եւ կեղծաւորէր :

ԼԲ . — էջ 182 . — Առ կարծեցեալ Ռոմ
գիտնական . . . :

ԼԳ . — էջ 187 . — Նորին առ վեզն Վախ-
րամ որդին իւր . . . *Վարժողական Ներտա-
ժաղրու թիւն . . . :*

17. — էջ 189. — Ան Գագիկ որդի Արաթայ...

18. — էջ 193. — Ան ոմն սարկաւազ տեառն Պետրոսի...

19. — էջ 196. — Ան ոմն որ իմաստաւոր քայց եւ ոչ ուղղապէս:

20. — էջ 197. — Ան կիրակոս յոյն դրապի:

21. — էջ 198. — Յաղագս կրօնաւորի ումեմն գոր Երապոս անուանին:

22. — էջ 202. — Ան Պառտեւս պատրիկն...

էջ 206. — Գրախ ոչ է ալս — Զգիբ տարակուսանաց որ անորամախոհէ անտի էհաս քեզ պատահումն. . . — Հմմտ. Թի. 447. և Բ:

23. — էջ 211. — Ան հայր Ստարանէւ յաղագս ոսկի մատանոյն:

24. — էջ 213. — Ան խրախնամս մալրաբաղաւաքի եւ վարդապետի:

25. — էջ 215. — Յաւուր ձմեռայնայ եղեալ ահագին որոտումն...

26. — էջ 216. — Ան Թաղաւորն եւ եպիսկոպոսն Մոկեաց վասն շինութեան դռնի...

27. — էջ 220. — Ան նոյն եպիսկոպոսն Մոկեաց, վասն ահագին ցրտոյն եւ սառնամանեաց:

28. — էջ 223. — Պատասխանի Թրդքոյն Գագկայ, որդւոյն Աշոտի...

29. — էջ 228. — Ան արքեպիսկոպոսն վասն ձկանց սուղ ինչ իմաստախիբի:

30. — էջ 230. — Ոչ գոյր սորա խորագիր ի յուսանցսն — Աստուածապատիւ Հոսիւսը տեառն է իմոյ յուսատուից Յոհաննէս...

31. — էջ 234. — Սարին եւ ոչ գոյս իսրաւիլի յուսանցսն իւր — Զեւթաւաճական տրամախոհութեան...

32. — էջ 244. — Ան աշակերտ եպիսկոպոսն Սեփաստիոյ — Լուսն գլխն մանուկ գոյ...

33. — էջ 248. — Ան կիրակոս յոյն դրապի — Լուսայ ի քէն ի մէջ բաղմութեան տարիսի...

34. — էջ 259. — Ան վարդապետն

Սարգիս՝ առաջնորդ Ար. Ուխտին Սեւանայ

35. — էջ 264. — Ան հայրն Սամուէլ՝ առաջնորդ վանիցն հմատի:

36. — էջ 267. — Ան կրօնաւորս հմուտիմ վանուց, յորժամ վախճանեցաւ ձերն Սամուէլ:

37. — էջ 269. — Ան հայրն Սրբոյ Կարապետին:

38. — էջ 271. — Ան նոյն հայրն Սրբոյ Կարապետին:

39. — էջ 274. — Ան վաղապետն Գեորգ սակս խնդրոյ Մեկնութեան Մարգարէութեան Երեմիայի:

40. — էջ 277. — Ան ոմն կրօնաւոր Գրիգոր անուն, ի գեղէ Այլաբերդի:

41. — էջ 279. — Ան եպիսկոպոսն Մոկեաց եւ Մանգկերտի...

42. — էջ 283. — Ան հայրն Ար. Կարապետին 67 Սարգիս, եւ առ այլ եղբարն:

43. — էջ 288. — Պատասխանի տեսն Պետրոսի Հայաց Կարապետին միտարարական քաջքան:

44. — էջ 291. — Ան Արքեպիսկոպոսն Մեկնէ կայի տրամախոհայ...

45. — էջ 293. — Ան Արքեպիսկոպոսն Այս բան սակս կրօնի...

46. — էջ 295. — Ան եպիսկոպոսն Մանգկերտոյ:

47. — էջ 296. — Ան Արքեպիսկոպոսն Պողոտին Ազգկրտապետ...

48. — էջ 298. — Ան Արքեպիսկոպոսն ի ԺԺ Լաւախ տրամախոհն Հեծեալ դճկր ետեւ տեսանոց...

49. — էջ 299. — Ան Արքեպիսկոպոսն Սեփանոս, եւ առ տէր Գրիգորն:

50. — էջ 300. — Ան Արքեպիսկոպոսն եւ առ տէր Գրիգորն — Զանհամեմատ Հարթութիւն...

51. — էջ 302. — Ան տէր Գրիգորն — Ահատառիկ տաքեղի քեզ քոյ գեղեցիկ...

52. — էջ 303. — Աստուածայինն Մովսէս յիւր աստուածեղէն մատենին ի պիղծ կենդանեան գլխն վարկանէ...

53. — էջ 305. — Ան հայրն Սրբոյ Կարապետին — Զտարակուսական մակադարութիւն...

ՀԱ.— էջ 306.— Առ Սարգիս կառա-
մարտիկ պէշէտիս :

ՀԲ.— էջ 308.— Առ աստուածային
տեղէտէս. որ եղեալ ի վառուց. չռդաւ ի
կեանք վարագայ :

ՀԳ.— էջ 313.— Առ ծոցածին Գրիգոր
տեղէտիս :

ՀԴ.— էջ 315.— Առ Գրիգոր Հոմացի
տեղէտիս :

ՀԵ.— էջ 319.— Առ Հոմացիին Գրիգոր :

ՀԶ.— էջ 322.— Առ ոմն կրօնաւոր.—
Զքրիստոսագրեալք և պիտաւորն սրբապան
տեմապետայ զանձինքն . . . :

ՀԷ.— էջ 324.— Ոչ զորս սորա խորա-
պիր.— Երեւի Աստուած Մովսէսի . . . :

ՀԸ.— էջ 328.— Զուրեկոյ և սա խո-
րապիր ի յաստեղն.— ի չորս Էնթիպոլի
տրամախոհութեան Եղանակս . . . :

ՀԹ.— էջ 331.— Առ հայրն Անանիայ :

Զ.— էջ 339.— Առ Արեւիմ ամիրայն
վասն հաւատոց. Գրիգորի որդւոյ վասակայ
ասացեալ.— Ըղձաւտ գունչումն. . . .
Հմտ. թիւ 447. Բ. Հատոր, էջ 410. Զ :

ԶԱ.— էջ 397.— Պատասխանի քրդոյն
Արեւիմի ամիրայի . . . :

ԶԲ.— էջ 410.— Եւն ճարին առ ոմն.—
Լուս. թիւ 44 պատն պաղակ . . . :

ԶԳ.— էջ 411.— Բան իմաստասիրա-
կան, գոր ասացեալ է մեծի փիլիսոփային
Գրիգորի Մաղիստրոսի Պալիաուոնոյ. յիւր
անուն.— Գոմագոտիան գեղանամ . . . :

ԶԴ.— էջ 415.— Առ ոմն յղեալ աշո-
բան.— Կրտին տրտակիտին քեզ տաղիկ ի
կախ կորցեալ . . . :

ԶԵ.— էջ 416.— Մբոյզ փանաք ծրո-
կայ ծեղեալ . . . :

Էջ 420-422. գտարկ :

1524

ՅԱՂԱԳՍ ԵՐԿՆ. ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ — 10

Դ. ԱՐԻՍՊԱՅԱՅԻ

Թրգմ. ԱՏԵՓԱՆՈՍ ՍԻՆԵՑԻՍ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասի 15.5×10.5×4: էջք 534: Հան-
դամանք լատարս: Թուղթ հասարակ: Գը-
րտիկին՝ խորապիրները կարմիր, մնացեա-
լը սև մեխնայ, միտսին, 17-30 տոգ:
Շնորապարի պղնձաւ և անպիտան, թերի եւ
անթուականք: Կաշկեղծ խաւաքարտեայ
զրուժապարզ, մասամբ քոյքայտած :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 52.— Նշանադիրք:
էջ 106.— Սահմանի Գաւրի.— Որք
միանգամ խմատութեան տեղնաւ լա-
նից . . . :

էջ 163.— Յարապա նշանական աստ-
ուածաբանութեան :

էջ 164.— Սորյոյն Դիոնիսիայի Արիս-
տագոյն եպիսկոպոսի Արեմացոյ առ Տի-

մունքէն եպիսկոպոս Եփեսացոց, Բա-
ղաս երկնային Քահանայապետութեանն:
Երբեւմ. աստուածային լուսափայլութիւն
ըստ քարերարարեանն . . . :

էջ 169.— [Ա]մ. աուրք լարիք և տմ.
պարզեւ կատարեալք . . . :

էջ 247.— Գլուխ Հիմեդիտոյ: վասն
էր տմ. երկնայինն էր քրիստոս լստ հասա-
լակաց հրեշտակ կոչին :

էջ 361.— Գլուխ Զորեքտասաներորդ:
Զի՞նչ նշանակէ տանգեալն հրեշտակական
քիւ :

էջ 423.— Գլուխ երկրորդ: Յաղագս ի
Մկրտութեանց կատարմանց: Յանգ Գը-
լոյն :

էջ 523.— Հրաժարիմք ի սատանէ . . . :

էջ 534. գտարկ. դրձախորձեր :

1525

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Ր Ք. — 10

Լուսգֆայ, Լեհաստան

Ռեկ=1619

ԵկԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւալ 15.5x10x5: էջք 682: Պրակք
Ա-ժէ (էջ 1-376), Ա-Թ (475-682): Հանդա-
մանք զէշ. որդեակեր, մկեակեր. կան կոր-
ուտծ թերթեր: Թուղթ ըմպակեայ: Գր-
բէշք՝ մէկ մասին Աստուածատուր Քաւա-
նայ. վերջին մասին՝ Սիմէոն Երէց (1619):
Դրութիւն ալլաղան: Նոտրադիր, բոլորդիր,
Գունաւոր դարդադիր, լուսանցադարդ եւ
յլխադարդ, էջ 477: Կաշկազմ տախտակ-
եայ բաշխալուած: Պաշպանակ մաղաղաթ-
եայ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ,
բոլորդիր մասն ճաւոց Գրոց:

ԲՈՎԱԼՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

Ա. — էջ 1, Նոտրադիր. — Ի Սք. Հարցն
մերոց եւ ի վարդապետաց առցեալ ազաւթ
հասարակաց եւ կարգաւորութիւն Աստուծոյ
ըստ երկուստան ծաւմոց:

Բ. — էջ 23. — Ումեմն ի սրբոց հարցն
ոգեալ Ազօթ խօսեցեցութիւն...:

Գ. — էջ 31. — Պաղատանք մեղսցե-
լոց իմն եւ ամ. հաւատացելոց առ ամեն-
աւրեմեալ եւ միշտ կոյսն Մարիամ Աստու-
ծածին, ի խորոց սրտէ. — Ի բաղում եւ մե-
ծամեծ դարպեաց ընկալեալ...:

Դ. — էջ 37. — Սուրբ հօրն մերոյ Յով-
հաննու Գառնեցոյ Ազօթ յամենաւրեմեալ
Սք. Աստուածածին մայր Տեառն. — Աստ-
ուածածին մայր Քրիստոսի...:

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ. — 1

Սարկաւազ Վրդ.

Ե. — էջ 69. — Սուրբ Վարդապետին
Յոհաննու Սարկաւազ կոչեցեալ, Մաղթմմֆ
սրտի. խաւսք առ Աստուած. — Բնութիւն
կենաց եւ կեանք...:

էջ 106. — Նորին սրբոյն Յովհաննու
Վարդապետի ըմմֆ մաղթամաց առ Սք. եւ

միշտ կոյսն Մարիամ Աստուածածին. — Նը-
նունդ երկրածին...:

էջ 120. — Նորին սուրբ վարդապետի
առ Հայր Բան Ը. — Հայր Տեառն մերոյ Յթ.
Քթ. ...:

էջ 125. — Նորին սուրբ վարդապետի
Ազօթ յորդի. — Որդի եւ Բան Հաւ. ...:

էջ 129. — Նորին սուրբ վարդապետի
բան ժեքորդ. — Անբաւելի եւ բողոքաւան
Հորհաց առատապէս մատակարար եւ բաւ-
խել Հոգի Սուրբ...:

էջ 164. — Ազօթ մերին սուրբ վար-
դապետի Յեմեմնու, Բան ԺԸ. — Որ աղբիւ-
րորդ եւ անպատ բարութեանց...:

էջ 170. — Նորին սուրբ վարդապետի
Ազաւթ յարդի. — Որ ի չափ խոնարհու-
թեան մերոյ յաղպս մարդասիրութեան չո
իջեր...:

էջ 174-175-ի միջեւ Երկու թերթ ին-
կած, որով կը պակսին Ազօթադրքին վեր-
ջաւորութիւնը, եւ Առ Ձագն Սարեկ քերթը
ւածին սկիզբը, 16 տող:

Զ. — էջ 175. — [Առ Ձագն Սարեկ].
[Սատկախօս եւ Հարթալանկ, խանդաղա-
տող եւ ողբերգակ,

Հրամայող եւ ողորդող, ըլկրատականն Նե-
րազող,

սպաննացող եւ Հեղախաւս, զրդուող, կո-
չող, եւ Հրամարող,

կականող եւ ձայնարկու, յոյժ խնդացող եւ
զուարճացեալ...:

Է. — էջ 186. — Աղերս մաղթանաց, ա-
սացեալ ումեմն հոգեկիր վարդապետի. —
Որդի Աստուծոյ, արարիչ եւ Տէր...:

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ Ս. ՏԵՂԵԱՑ. — 8

Վարդան Վրդ. Մարաբացի

Ը. — էջ 193, Նոտրադիր. — Կլտամ-

բանք և յանդիմանութիւնք առակաւ սա-
կաւ, անձին ողորմելոյս Վարդանայ որ ի
Մարաթայոյ, և ամ. մեղաւորաց, և ի
խալոց սրտէ աղեղն մաղթանաց առ Յս. Քս.
սրդին Աստուծոյ. երթեալ յամ. տեղիս, ուր
կատարեաց Քս. զմարդկաւթիւն իւր տնաւ-
րիւսարար, զոր զրեցին տեսանողքն վասն նո-
րա, և րեթեոնույ անդէն ուրիշ ուրիշ, և
Հայցել թողութիւն մեղաց ի նմանէ: Զոր ես
մեղաւորս Վարդան յարմարեալ զրեցի յն-
րուսացէմ ի Սր. Յակոբ, ի խնդրոյ Թորոսի
աստուածաւոր քահանայի և այլ միանձնա-
ցոյն, որ բազում անգամ թախանձեցին զիս,
և ևս բաւ իմոյ կարողութեան տուեցելոյն
ի Տեառնէ շնորհաց յանձն առի: Էւ առաջին
տեղին այս է — Ա. Գլուխներու ցանկ.
լայց յաջորդ երկու թերթերը ինկած են:

Էջ 199. — Ի Բե[ր]դայէմ յայրմ առ
մարտիմ, առաջի 8ի. Բի. ի խորոց սրտէ ա-
ղեղն մաղթանաց եղկելոյս, եւ ամ. յանցա-
ւայաց: Բամ Երկրորդ. — Զառազայթ և
կերպարան... — Հմմտ. Թ. 1130, Դ. Հա-
տոր, էջ 200:

Էջ 262. — Թ. — Ի վերնատունն առաջի
8ի. Բի. ծոցածին Բանին Աստուծոյ, ի խա-
լոց սրտէ աղեղն մաղթանաց եղկելոյս վար-
դանայ եւ ամ. յանցաւորաց. — Քս. Թալա-
սոր փառաց և յոյս անտուներ...:

Էջ 370. — ԺԹ. — Ի տեղիս քարկոծ-
ման և նահատակութեան Սրբոյն Ստեփան-
նոսի նախավկային, առաջի 8ի. Բի. Բանին
Աստուծոյ, աղեղն մաղթանաց ի խորոց սրտ-
է, վարդանայ եւ ամ. մեղաւորաց. — Արթայ
ինքնակայ...:

Էջ 372-373-ի միջեւ թերթ ինկած:

Յիշատակագրութիւն Գրչի. —

Էջ 374. — Ոյ սուրբ եղբարք և աղա-
թասէրք, աղաչեմ զձեզ, վասն սիրոյն Քի.
Այ. մերոյ, որ ոք որ և Հանդիպիք այս ծուռ
և վատադրիս և Սր. Տնաբիւնականաց ա-
ղօթանոյս, նա որ փոխէ կամ աղօթէ սո-
վաւ, սուրբ վարդապետին Վարդանայ մե-
ղաց թողութիւն ինդրեցէք յԱստուծոյ, և
նոյն զձերն թողցէ:

Էջ 375-376, զատարկ:

Մանօք — Սաւալանեանի Ցուցակին

մէջ կը կարդանք Բ. Անաստասայ Քաշ. —
Տէր մի' սրտմտութեամբ քո» (էջ 876), որ
այժմ կը պակսի թերթ ինկած ըլլալով: —
Սոյն ձեռագիրին նկարագրութիւնը, որ կը
գտնուի էջ 876-877, բաւ լուսանցքի ծանո-
թութեան «յիւր տեղն զնելի է», որ է էջ
896, զոր զործադրեցիք:

ԵՐԼՐԴԱՅԵՏՐ. — 16

Ժ — էջ 377. Թուղթ և զբնութիւն
տարրեր — Արեւմտ արկանելոյ սպաս եկե-
ղեցոյ...:

Էջ 418. — Կատարումն օրինաց և մար-
դարէից...:

Էջ 419. — Յոհաննու Ոսկերբանին. —
Դոհանամ և մեծացուցանեմ և փառաւորեմ
զբեզ...:

Էջ 421. — Եւ դառնայ յարեւելոյ երկրու-
պագէ առաջի սեղանայն երիցս եւ ասէ...:

Էջ 423. — Եւամեծի եւ Բաջ վարդապե-
տի Միխայրայ Գոշի խառնկանն ձգեալով
եւ բանիւրում հեռեւորի ասացեալ զԱզօրս
ի ժամ Սր. Պատարագին:

Էջ 436. — Իսկ թէ եպիս. լինի խորհր-
դածում առնում գործք կոմբեռն ածէ ի վե-
րա լամբաց... և ասացէ զԱզօրս առ Սր.
Հոգին տնօրինիչ գործոցն. — Ամենակալ Աճ.
բարեբեր...:

Էջ 440. — Դարձեալ կրկնեցի ի նոյն
կարդ բառի... — Աղաչեմք և աղակոծք
...:

Էջ 443-447, զատարկ մեծալոյն մո-
սամ:

ԺԱ. — էջ 445. — Ի խնդրոյ Թումա
Վարդապետի, աստուածաբանակ Սր. Ուխտ-
ին Մեծոփայ վասն, և Զառալարար կա-
տարել աստուածակեր Հողելից առն Աստու-
ծոյ, Յակոբ Վարդապետի Ղըրիմեցոյ, ա-
լակերտի Գէորգա Վարդապետի եղբնկա-
ցոյ, Յաղագս Աղղականութեանց Բաման-
ման:

Մանր յիշատակագրութիւն Գրչի. —

Էջ 473. — Գրեցաւ. Կանոնքս ձեռամբ
Աստուածատուր քահանայի, յունիս ամսոյ
ԺԲ, օրն Դարթի:

Էջ 474, զատարկ: Նոյնպէս յաջորդ
թերթը տարրեր թուղթ:

ԱՂՈԹԱԳԻՐԻՔ. — 1

Եփրեմ հայրի

1619

Լուցիայ

ԺԲ. — էջ 477. Բոլորդեր. — Եփրեմի ասացեալ բանք աստուածայինք եւ զգրական. եւ պիտանի ամ. կրամաւորի. — Տես Տէր պատապանս իմ. . . :

ԺԳ. — էջ 579. — Նորին Աքաք Եփրեմի ասացեալ Աղօթք. — Տէր Աստուած դաւարութեանց. . . :

ԺԴ. — էջ 607. — Նորին Եփրեմի ասացեալ Աղաթք. — Տէր երկրի եւ երկրի, իշխան մահու եւ կենաց. . . :

ԺԵ. — էջ 621. — Նրանելոյն Աքաք Եփրեմի, հորին Աստուծոյ, ասացեալ վասն Աղօթից. — Փրկեալ զիս Տէր Յս. Քս. Որդի Աստուծոյ. . . :

ԺԶ. — էջ 659. — Աղաթք Մեսրոպայ վարդապետի ասացեալ, Առ Սր. Աստուածածինն. — Բարեկրօնեալ եւ փառաւորեալ. . . :

ԺԷ. — էջ 665. — Նորին Մեսրոպայ վարդապետի Աղօթք. — Ոյ որ անկող ես եւ անսկիւրն. . . :

էջ 673. անհարթ նորադրով. — ճեկր. Շնորհարոյ յիշ. Սարգիսայ. . . :

էջ 679—682, պատարկ :

Յիշատակարանք Սիւնեոյ Գրչի. — 1619

1 — էջ 578. —

Աւարտ բանիս Տէր սուրբեան, առ Հասարակ մեկ եւ նոցայ, զմեղատարեալ մեղքն ջնջեալ, եւ զհոգին յառաւորեալ, Սուրբ փեսայիլ եմ եւ ծնողայ, եւ սրբաւնեալ Հարսն է վկայ, դայա կորուսածս զու յիշեալ, զՍիմէոն յոկ անունն էրկեսս զգծող սորոս :

Ձեռն երթալ զիրս միայ. ոյ որ զմեկ յիշէ արքայութեանն մատանց իննեայ. Աղաւթեմ յիշէ միայ Տէր ողորմեալիս, եւ Ած. զմեկ յիշէ իսր միասնեալս պաշտօնն, ամէն :

Մանօր. — Սիւնեոյ անուանի կայ նաւ. զիծ ու կէտ ծածկարով : Գրիչք քանի տեղ կը կիրարկէ այդ տեսակ ծածկադիրը զանապահն բառերու Համար : Իսկ մէկ անգամ այ

ծածկադրած է Իւրքո անունը. «... մեղուցեալ քո ծառայիս իւրքոյն. . . » (էջ 661) :

2. — էջ 606. — Չխորհաւոր եւ զանաւոր փշուռ զրիս, եւ զանաւորանիցս յիշեան արարէք : Արդ աղաւթեմ զամենեւեմն, որք Հանդիպէք ամայ, աղօթելով կամ օրինակելով, անմեղադիր յերուք զրոյս խոչորութեան եւ սղարանաց, զի շտապուս զրեւի եւ սիրտս տրտում էր. վայ ինծ :

Ո՛հ, ո՛հ, ո՛հ, թէ զիրս միայ եւ ձեռն Հոգ եւ փշուռ զառնու, վայ ինծ մեղաւորեալ :

3. — էջ 658. — Յիշեալ զմեղատուր զրեւոյս : Ո՛հ թէ զիրս միայ եւ ձեռն Հոգ եւ մօր խիր զառնալ :

4. — էջ 671. — Փառք ամենատուր եւ քորդութեանն, անդուպանն ամենեւեմն իւրախեան յէպեղոյ, որում փառք յախտեալն յախտեանից ամէն :

Բայց զրեցաս Աղօթաւորեալ ի խնդրոյս եւ ի վայելքսն Հոգեւոր Հօրն մերոյ եւ պատուական Հայրապետին տէր զոր Ած. բարով վայելիլ տուցէ նմա երկար ժամանակօք մինչեւ ի խորին ծերութիւն ամէն :

Գրեցաս սա ձեռամբ յոյնամեկ եւ թշուառացեալ յայի բիր քանքարոյ պարտական, ու, մմ, ճճ, զ, զ, . . . յ. . . մմ. [=Սիմէոն] յոկ անունն էրկեսս, ի թփն Հայրապետն սեւիս Ռիւթին, յունիւր ամսոյ ԺԵ. ին, յաշխարհս իրախաց, ի քաղաքին Լուցիայի, ընդ Հայնանեալ սրբոյն Առնիւնիստի նախաւորաւորային եւ տոտփն մարտիրոսին, ի Հայրապետութեան Հայրապետն սեւիս տէր Մելքիսեդեկ կաթողիկոսին, եւ ի թաղաւորութեանն Իրախաց աշխարհիս զուսեկ երրորդ Զիմիստիոն :

Արդ աղաւթեմ զմեկ Հայրք եւ կարարք անմեղադիր յերուք խոչորութեան եւ սխալանաց զրոյս, զի կար մեր աշխարհէր : Զի եմ ամ. մեղաւթ լցեալ, եւ Հիւսնդացեալ Հոգոյս, ըստ անդամաւորութեան, որ էր մարմնու, եւ կարեւոր եմ բժշկութեան ի Գրիստոսեկ :

Աղաւթեմ զմեկ, յորմամ աղօթս տունէք սո Տէր Ած. զգծող սորոս յիշել ի Տէր մի մոռանալք. եւ որ յիշէ յիշեալ իցի առաջի տառնին Գրիստոսեկ, Ամէն :

1526

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(ԺԷ. ԿԱՐ)

ԴԵՐՄԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 15.5×10×2.5: էջ 252: Հան-
դամներ բաւարար. լուսանցքներ մասամբ
ցեղակեր: Թուղթ հասարակ, Գրութիւն՝
խորագիրները և պիտագիրները կարծիք,
մնացեալը սև մեյանով, միասին, 15-17
տպ: Ետքագիր: Գունաւոր դարգագիր,
լուսանցադարը և պիտագարը, էջ 37: Կա-
շեկոյժ խաւաքարտեայ: Ստացող Յոյ-
հաննէս Առաջնորդ երեսացէժի (+1697):

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Գրչափորձ:

Ա.— էջ 2.— Վերաբերել վարդապետի
ստանաւոր լանք պատմադրաբար ի Սբ-
կոյան և ի Մանուկն Քրիստոսի. թերի:—
Առեալ Յովսէփ տարաւ զՅոյսն Մարիամ,
ի զկոյն Նալարէթ որ էր իւր բնական,
ի տան իւրում նստոյց զտուն աստուածու-
թեան,
որ և մեկնեցուն զստանալ փրկութեան...:

էջ 27.—

Աւրհեալ Հայրն Երկնային ծնող Միածնին,
յոյկեալ Որդին անճառ ծնունդ ծոցածին,
բարեկամեալ Հոգին փառակից նոցին,
որ խմտտութիւն ազդիւն հոգածին...:

Բ.— էջ 37.— Սփրեմի հարքն Ասորոյ
ասացեալ վասն Աղայից եւ Արտասուաց.—
Տես Տէր զտառապանս իմ...:

էջ 55.— Մախքամք առ Սբ. Աստուա-
ծածինն եւ ամ. սուրբն, յետ Եկեղեցին ա-
սա.— Աստուածածին ամէնաբնեւեալ, բո-
լորապատանքս մեր բնկալ...:

էջ 64.— Նրամելին Աքքա Սփրեմի հո-
րին Ասորոյ ասացեալ վասն Ագոթից.—
Փրկեալ զիս Տէր Թա. Քո. Որդի Աստուծոյ

էջ 96.— Մաղքամք աղբստանաց, Բե-
ռիկ վարդապետի, առ Հրեշտակս եւ Հրեշ-

տակապետս.— Անկանիմ ստաջիւ ամ. դա-
սակարդութեանց...:

էջ 98.—

Աղդիւն Հայոց թվականին,
կրկին քառակ երկհարիւրին,
և թանասուն երկու ամին,
գրեցաւ զանձա ստուածային...:

էջ 105.—

Մաքսուր պատկերով նման Հրեշտակի
անդին մարդարիտ յետեալ ընդ ոսկի,
Այթ Արիստոքոմ, Յովսէփ Եփրայի,
անձամբ վայելուչ է մէջ ամէնի...:

Գ.— էջ 107.— [Ե]րրորդ գառ ինչ պի-
տանացուն եւ զհարկ մարին: Չսրբորդ, եւ
բզկարդ դասաւորութեանն եւ գորպիսու-
թիւնն: Հիմքերորդ իմաստասիրութեան.—
Արդ բեր լսող խոստմանն մերում Եկեղեցուք
ստաջին զլ. և ասացուք թէ զինչ է վեր-
լուծութիւն և զկարգ...:

էջ 111.— Բեր Եկեղեցուք և յի զլ. որ
է զխոստմանութիւն բանիս...:

էջ 114.— Բայց Եկեղեցուք և ի Դ զլու-
սին և տեսցուք զդասաւորութեան զորպի-
սութիւն...:

էջ 116.— Դարձեալ տեսցուք և զեղ
զլուսին և շարադարկ զտեսակն նորին...:

Դ.— էջ 136.— Գլուխ Մեծաւասմ. վա-
սնն ստուածային դատաստանաց, եւ բնու-
թեան զբարին ի չարին, եւ ոչ ակնառու-
թեան ինչ առնել.— Ասաց Հայրն Անտուն-
իս...:

էջ 175.— Գլուխ վեցերորդ. Բանք
խրատուց սուրբ հարցն ամենեցուն վասն
զգոյշանալոյ մեզ ի պատերազմաց պոռնկու-
թեանց.— Ասաց Հայրն Անտունիս...:

Ե.— ԳԻՐԳ ՍԻՐԱՔԱՑ.— 6

էջ 199.— Աստուածութիւնն անքննելի

— Եւ ի՞նչ դժման
— Եւ ի՞նչ դժման
— Եւ ի՞նչ դժման
— Եւ ի՞նչ դժման

[illegible]

... Գլխաւորապէս զիս
-վր ղնդր զտիտուսիւթման թմկ — ցազմաց
-տիտուսի ուտեմք չտուվ — ԼԼԼ 33

[illegible]

... 1941 թվականի թվական զգուշացրեց
-- Երկրորդական ուսուցիչ -- 18 թվ

—ուժուկույ Դանիւկուկ աեռեալ —. Եւ ինչ

[illegible]

—մտն զգոյսն զվզուցվաւոսն չնեղանաւոն ոչ
 չնեոտ զքանդաւոյն ետքոտ զտոտաժգոյն փոտ՝
 վ իւղոտոյն յժի նմամ ՝ զստվա զտղժնստոյ
 —եմ իջնաւ տմտն չ ՚նս ՝ զտղոցվաւոտ զմտնոց
 —գր վ փմնադսցք յժի ՝ զիւսաղոք ոտմն

1. ... նմանի չէ նմանի և զգալի մտադրույթ
— քաղցւումույթույթ, սեռեւոր — II թի
: քաղցւում

-սեռութիւնը ինչպէս ընտանիքը 8 թիւ
: քաղաք

— Եւ ինչպէս որ ի վերջոյն ինքեանց — Ե. ճշ
... խոսք

իդ խաղվել պատշտակբարձն իդ 'վրաս եզմ գհոն
—եմ իդգուս դևոկզմառն նմոխ խամս 'գովթ'առ
—տով'ի հ գզ'վթ'անոկզմառն —յուգ-գրանոխ
—յմպառն վյուգ-վստոյ առնետոց — I 37

— ጊሳቸው ለሀገራቸው ምን ዓይነት አስተዳደር ይፈጥራሉ?

ւ անտեղեկ լի
 -ժնչալ չնհառալ և նանտերնան Իդգամոմ
 -տուով ընտկզնի ։ զուսնչ ծղութս ։ մւ
 -հկիի ւսնզղլրաւն նմտեռնդտուս ւ զ մկտն
 -ստ նսւտալն ։ վկզտ մը չի՞ զնդտոմսի
 -սու ծղլլլլլ ւսնտաւստը ։ թմրս մկտն
 -սսզ ։ հստ ։ զվոյտր ։ խզղտի զո մտղ
 -հստը ։ մկրմտի մնզղմկտովն յզ մնզհսս
 -տղմնկո ։ մնզղմկտմայ զլլլլլ ։ Իտղտ
 -տ ։ տղտմտկ չի՞մն ։ իտմտտալ թնտ
 ։ մրտքստ մստղտնչլլ տմ տմ ծղտքտնչլլ
 ։ մնզղկտմն ծղմզ վմկիի զվոյտն մկ ։ յն
 ծկտմն ։ 811 թ՛՛՛ յ ։ 10X0-91 Խուր
 - չվկթլլլմտնճնճնճն

8021

վեդՏ

(q,q-ct)

Է-804,17,000 ՀՊՕԳ ՈԿՈՆՈՑ

1527

— 116 —

— Երվեմսմեհտառնվ՛ ցոնեպետցց

1000 զողտվառմ տղր ԴԳ տի ' Դ զողթղվ զմե
— Դղվ ' Եսցտմտմ զողտնզվ Դ վլզիտիմտուղտ

80.14.096 4.08.40.9 — 1527

926

1528

Մ Ա Շ Տ Ո Ց (ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ) — 31

Բաղէշ

ԲՃԿԱ=1712

Մասայ 15×10×4.5: էջք 436: Հանդս-
մանք յաւ ընդհանրապէս. նորոգութիւն կը-
լաւ: Թուղթ տակուն: Գրել՝ Գրիգոր: Գր-
բութիւն՝ խորապիղնեբբ, սկզբնատողեբբ եւ
սկզբնատառեբբ կարմիր, միտցեալոր սև մե-
լանով, միտսին, 16 տող, կարմրապիծ չըբ-
ջանակի մէջ, Բոյրդիր: Համատառադրու-
թիւնք սոյրդական: Գունաւոր դարդապիւր եւ
լուսանցադարձ կանոններու սկիզբը եւ այլն:
Խորանագարդ իւր սարօք, էջ 11: Լուսանց-
քի մանրանկարք, էջ 89, 101, 127, 368: Նը-
կար էջ 10, ոչ նորբ: Կաշեկապմ տախտակ-
եայ համաշ: Ստացող՝ Բաւան Քահանայ:

ԲՈՎԱՆ, ԳԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1—5, դատարկ:

Ա.— էջ 6.— Կանոն եւ խրատ Մկը-
ստութեան...:

էջ 11.— Եւ ասէ գլղօքս.— Տէր Ած.
մեբ...:

էջ 22.— Եւ ասէ Քահանայն զծեւ քա-
նին այսպէս.— Հաստաժք յամենաստոր
Երբորդութիւնն, ի Հայր, եւ ի յորդի, եւ
ի Հոգին Սուրբ. Արարիչ եւ ստեղծող ամե-
նայն արարածոց, յԱւետիքն Գարբիւնի, ի
Սուրբ Մնանդն Քրիստոսի, ի Մկրտութիւնն
Քրիստոսի, ի Տեօթնութիւնն Քրիստոսի, ի
կաթաւորխաչն, եւ ի մահն Քրիստոսի, յերե-
քօրեա թաղումն, եւ ի հրաշափառ Յարու-
թիւնն, եւ յատուածապէս Համարածումն
Քրիստոսի, եւ ի նստինն նովին մարմնաւն
ընդ աջմէ Հօր, եւ ի միւսանկաթ գալուստն
Քրիստոսի, ի Սուրբ Կաթալիկէ Եկեղեցի,
ի դաւանումն Սրբոցն Գրիգորի Լուսաւոր-
չին, ի Պայծառակերպութիւնն Քրիստոսի ի
Թարթր յերինն, ի փոխումն Սուրբ Աստուա-
ծածնին Մարիամու, ի Թողութիւն մեղաց,
եւ ի յարութիւն մեռելոց, ի Խաչն եւ յԱւե-
տարանն Քրիստոսի, Խոստովանիւն եւ հու-
ւատումն:

Բ.— էջ 57.— Կանոն Աշան զՈւրլոյ Խար-
սին եւ փեսային, ի յոյն յեղուէ թարգման-
եալ ի հայ ըրարտո: Արարողութիւն որ յինի
խօսեալ զհարսն փեսայի:

էջ 59.— Եւ Սարկաւազմ Քարազէ:

Վասն ի յերուստ խաղաղութեան ում.
աշխարհի, եւ բարեկարգութեան սրբոյ եկե-
ղեցեաց Աստուծոյ, եւ միարանութեան ում.
հաւատացելոց, զՏէր աղայեացուք:

Վասն աթմու խօսեցելոց միմեանց,
բոց ի սմա կեալ Երկիւղիւն Աստուծոյ եւ
բարեպաշտութեամբ, զՏէր...:

Վասն մեծարդոյ տանա աշտորիկ եւ ո-
ղմիութիւն դուպակցութեան եւ զծակցու-
թեան, զՏէր...:

Վասն փրկելոյ զմեզ յամ. նեղու-
թեանց, եւ ի բարկութենէ եւ ի ծանծորութե-
նէ, զՏէր...:

էջ 61.— Եւ ասէ գլղօքս.— Աւրհնեալ
եւ Տէր Ած. մեբ Յս. Քս. ալ Տեստն տնա-
րատ Որդի Աստուծոյ...:

Գ.— էջ 74.— Կանոն Պսակ զՈւրլոյ:
Յառաջ առնու քահանայն զԽաչն եւ զՄաշ-
թոցն եւ Երթայ ի տուն Հարսին եւ փեսային
ի հանդերձ արհնել, եւ ասեն շարական:

Խաչանիչ զըրշմամբ նըշանի պարա-
դրական փառօք պրտակեալ ի կարմրութիւն
ծործոյ ծիրանոյ, եւ ոսկիթել րեհնկու. արհ-
նեա միածին զհանդերձ հարսանեաց:

Արթայ եւ Տէր երկնաւոր թաղաւոր
հրօր Տէր եւ դատաւոր, արժանացոյ զտոտ
յամուսնութիւն օրինաւոր, արհնեա...
Խ ա ա չ ո շ ա :

էջ 89.— Եւ երթան ի դուռն եկեղեց-
ւոյն, եւ քահանայն րեհէ զհարսն յալ կողմն
փեսային...:

էջ 107.— Ընթերցուած ի Հոռութայ.—
Եւ սո Բոցոս զՀոռութ Մովսարացի, եւ եղև.
նմա կնութեան, եւ եմուտ առ նա, եւ ետ
նմա Տէր յլութիւն եւ ծնա ողբի, եւ կո-

չեցին զանոն նորա Յովրէթ. նայ է նայր
Յեռեա՝ հօրն Դաթի:

Դ. — էջ 126. — Եւ յաւուրն երբորդի
գայ քահանայն եւ առնու զպակն ի գլխոյ
փետային եւ աշտ կանոն կատարի: Եւ յետ Բ
սուրբ վերացուցանէ զրազն:

Ե. — էջ 140. — Կանոն Հաղորդ Տալոյ:

Զ. — էջ 156. — Կանոն եւ Կարգ Տղայ-
նարագին:

Էջ 172. — Եւ ասեմ զՏաղս ի նշաշ ե-
պիսկոսոսն ասացեալ. — *Արարիչն արարա-
նայ Տեղ բարեպաշտ...*

Էջ 196. — Այգոյն գան ի գերեզմանն
ասելով զԱմբիծն:

Էջ 209. — Իսկ ի է օրն երբան ի գե-
րեզմանն ասելով զամբիծէն:

Է. — էջ 218. — Կանոն եւ Կարգ գանե-
նայն հաստացեալ Ռիչեցեալս ի Գ. յու-
ղարկել:

Էջ 240. — Եւ ապա ասեմ զԳանձս ի վե-
րա Ռիչեցելոյն. — *Մինչ ի յէջն Բանդ ի Ըս-
կորանէ...* Մ ա ղ վ ե յ ս:

Էջ 251. — Ողբ ի վերա Ռիչեցելոցն. —
Եկարք ողորկ եղբարք ամէն...

Էջ 256. — Այլ Տաղ Ռիչեցելոցն. — *Ող-
բահանայք եւ վարդապետք աստուածաբան*

... :

Էջ 262. — Այլ Տաղ Ռիչեցելոց:
Ինձի հալալ արէք, ով իմ սիրելիք,
այսօր քէ եւ մեռայ, դուք այլ աի մեռնիք,
անցաւոր է աշխարհս, չի լինի քէ յաքիք,
մահրն կու գայ յամկարծ, դուք պատրաստ
կացիք:

Դեռ եւ հասեալ իմ իօրս գաւազան,
շուտով կու հասնէի եւ յամեռնայն բան,
քատրիս կու առնէիմ, դնէիմ իմն ճրջան,
նա Ռրջանի փոխան զրրին գիւ գերեզման:

Այսօր հեռանալ ի ձեզանէ եւ,
ի տանց եւ յընտանեաց կու քաժանիմ եւ,
ի ձեզանէ խնդրեմ չի մոռանայք զմեզ,
ասէք ըզիայն մեղայն, Տէրի սգորմի ձեզ:

Եւ քան զմահն լեզի իսկի չըկայ վատ,
որ կու քաժանէ գիծսայն ու զմոր հարսն ի
գաւս,

երբ քաժանողն Աստուած է, ում առնեմ
զանգատ,
որ արարածքս ամէն կու հիանալ զայդ:

Աստուած միխարել զձեզ ով իմ սիրելիք,
միաբան ժողովուրդ որ յիմ հետս եկիք,
տայ ձեզ Բրիստոս Աստուած գինչ խնդիր
լուրիք,
հաւատար սիրելիք որ դուք զիս լացիք:

Հոգեւոր քահանայք դուք չի ձանձրանայք,
գերգոք բոլոր ասէք եւ մի մեղանայք,
եւ զաշխատանքն ձեր իմն հալալ արէք,
եւ ձեզանէ հեռացայ, դուք բարով կացէք:

Ձիւմ աստեմնի հանդերձս ի յիմն հանէք,
եւ զանդեմնի պատանքն իմնի հագուցէք,
ի ի հոգ ի գերեզման շուտով լիւրցէք,
հետս հիշատակին իմոյ զիս յաղարկեցէք:

Յերկար ճամբոս պաշար՝ պատարագ դը-
րէք,

ազօրք եւ աղաչանք պաղատամք արէք,
ըզձեզ կու աղբաքսմ գիս մի մոռանէք,
ըզկոյսն Մարիամ բարեխօս առնէք:

Էջ 299. — Ի վաղարամ ասուրն ընդ
այցն ընդ առաստիմ գան ի գերեզմանն ասե-
լով զԱմբիծն:

Էջ 306. — Ազօրք Բարսղի Կեսարացոյ
ասացեալ. — *Գահանայք զքէն Տէր, Հայր
Տեռնն Տէրոյ Յի. Քի. որ այց Երեւ...*

Էջ 321. — Կանոն ի Աւուրն:

Ը. — էջ 330. — Կանոն Թեմիս Արիմե-
լոյ:

Էջ 348-364. — *Աւետարանի հատուած-
ներ,*

Էջ 364. — Աւետարան Մկս. Տաշտ
Արիմեյլոյ:

Էջ 367. — Ազօրք Գորաւոր վասն Հի-
ւանդաց, ի Գրիգորէ նախկալոյ ասացեալ
— *Վերստին յաւելուած. — Տէր Ած. զԹո-
թեանց, փրկիթեան եւ սգորմիթեան...*

Էջ 371-387. — *Հատուածներ Լաթիկէն:*

Էջ 390. — Այլ Գանձ Մեռելիք. — *Այսօր
Եւստ Զրաժան յարարէն...* Ա ռ ա ք ե յ:

Էջ 396. — Տաղ ի վերա Մամկանց. —

ևս գլխիկի գալխարհս ինձ մուրք ին տրամ

ԽՅ 398.— Տաղ Առաքել Վարդապետի
— Անցանկ մեծութիւն ու փառք աշխարհիս
...

ԽՅ 402.— Տաղ ի վերա Վարդիկի ասայ :
Աստուծոյ մարդասիրին փառք յաւիտեան,
որ ստեղծեւ ի զորարածըս զանազան,
արեւելք, հիստիս, հարստ, արեւմտեան,
մարդն ի վերս թապաւոր եւ անեման :

Իսայց զարիպի կեանքն է յայն սղերդական,
զասն ու լեզի յի տրոմութեամբ ի նեղ զրն—

յարմամ ինի յօտար յերկիր թափառական,
զարիպի օտար ոչ ճանաչեն ոչ գիտենան :

Երկաշն ասաց թէ զարիպի սիրտն է քրեքու :
Թէ քուցբ տան լեզի թուր, ե վարդըն փուշ,
այ զինաւոր հետ զարիպին զրուցիւր անայլ,
ոգորմութիւն տուր ե քողէ զմեղացքն փուշ :

Ամենաւրհնակ Կոյս Մարիամ Աստուածա—
ծին,
այ զինաւոր դուն բարեկիսս յեր զարիպին,
զամէն զարիպ բարոյ հասոյ իւր մօրաւորն,
ե քեզ ամէնքս երկրպագեմք տուճար Բանին :

ԽՅ 410.— Տաղ ի վերա Երվանդայի
— Յերեկ հողմերօք անցայ...

ԽՅ 414.— Գառն տղայի ի Յովնանէս
վարդապետէ ասացեալ — Անեղ յէութեան,
էդ անկողան, էիցս զոսկան...

ԽՅ 420.— Տաղ ի վերա տղայոց ասայ
— Յարարչէն հրաման, որդեցիս մարդ—
կան...

Յարդոբակ — Ոյ գեղեցիկ եւ հաղելի,
եւ սակեհատ յոյժ ցանկալի...

Յիշատակարամ Գրչի — 1712

ԽՅ 426.— Փառք ամենասուրբ Երբուր—
դութեանն Հօր եւ Որդոյ եւ Հօգույն Սրբ—
բոյ, այժմ եւ միշտ եւ անդրաւ յաւիտեան
ամէն :

Արդ եւ անարդս եւ անպիտանս, եւ ամ.
մեղօք զատածեալս եւ անիմաստս, անար—
հետոս ի գիրք զբութեան, ստատանն եւ
մեղապարտ Գրիգոր զրիչս, շնորհօք ճեռոն

սկսայ եւ ոգորմութեամբ նորին կատարելի
զտուր եւ զուստպարզ բարաստանս, որ
կուշի Մաթոց, զոր արարեալ ի սրբազան եւ
ի շնորհալից վարդապետէ Մաթոց անուն
յորջորջեալ, որոյ վարին ամ. կարգ քրիս—
տոնէիցն : Քանզի սոփա միտոն երախայքն
ինչ յորդկարութիւն Հօր երկնաւորի, եւ
սոփա արհնի նշանադրութիւն Բ օտարաց
սո ի կապակցութիւն սիրոյ զուստպար—
թեան, եւ սոփա արհնի պատկ ամուսնացե—
լոցն, բոտ բանին Պօղոսի թէ՛ Պատուական
է ամուսնութիւն, եւ սուրբ եւ անկողինք
նոցա. եւ սոփա սուր պատկն ի զլիւթ զի—
սային, եւ սոփա հաղորդին հիւսնոյն, ար—
ժանաւորութեամբ զնացեալքն սո Քս. եւ
սոփա թաղին տղայն անմեղութեամբ, եւ
փոխին յարգայութիւն Աստուծոյ, եւ սոփա
թաղին ամ. հաւատացեալ ննջեալք, թա—
ղելոյ ի մահն Քրիստոսի, ակն ունեղով եւ
բեմանն Քրիստոսի, եւ Սր. Խաչին պալ—
ժատութեան եւ զայստեանն Քրիստոսի քնդ
ամուս երկնից :

Եւ սոփա որբի եւ արհնի թոնիր եւ
ջրհոր եւ այլ ամ. անթի ի պիղծ բժժմախոյ,
եւ արդարեալ կայ նարեկացոյժ,
եւ Աւետարանօք, Գանձիւք եւ. տաղերոյք :

Որ եւ տեղեալ զանապիկ մեծութիւնս
եւ զյանձն պատուականս, տէր Յունան քա—
հանայն, եւ ցանկացոյ եղեալ սմա, եւ ետ
զրել զայ յիշատակ բարի ծնողացն իւրոց,
տէր Մարտիրոսին, եւ Հովնանին, եւ կո—
ղակցոյն Արմատին, եւ սրբոյն Թաղեւորին,
եւ եկարացն Գրիգորին, եւ մղոսի Զաքո—
րին, եւ որդոցն Յովնանին եւ Զաքարին :

Արդ որք հանդիպէք այս զորոց օրէնք
կատարելոյ եւ կամ օրինակելոյ, ի բերա—
նոյ յիշեցէք եւ Ած. ոգորմի ասացէք ստա—
ցողի ոտրա, տէր Յունանին, եւ ծնողացն
տէր Մարտիրոսին եւ Հովնանին, եւ ամ.
արեան մերձաւորացն նորին ամէն :

Արդ եկեւ. սայ զրեալ ի քաղաք Բո—
ղէշ, քնդ հովնեան եւ խորան եկեղեցոյ,
ձեռամբ անիմաստ զրիւ Գրիգորի, ի թրա—
կունիս Հայոց ՌճկԱ ամին, ի վայելումն
անձին տէր Յունանին, եւ յիշատակ բարի
ծնողացն իւրոց, եւ եղարացն, եւ ամ. ար—
եան մերձաւորացն : Եւ զուք հանդիպողք այ—

սրմ տառիս, լի բերանով Ած. ողորմի ասա—
ցէք նոցին. նաեւ ինձ եղկելի զբնիս Գրեկոս—
բի: Եւ որք զողորմին ասէք, Ած. ձեզ ողոր—

մեացի յիւր միւսանկամ զայստեանն ամէն:
Հայր մեր որ յերկինս:
Էջ 432—436. զատարկ:

1529

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

Թաւգառայ

ՌԿԷ=1648

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 15×10.5×3: Էջք 290: Հանդա—
մանք բաւարար: Թուղթ հասարակ: Գրիչ՝
Գրեկոս: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբ—
նատողերը եւ սկզբնատողերը կարմիր, մը—
նացեալը սեւ մելանով, միասին, 23, 24
տող: Նոտադիրք անարուեստ: Համառոտա—
գրութիւնք սովորական զբեթէ: Ուղղադրու—
թիւն տկար: Կաշկեղծ տախտակեայ զրոշ—
մադարդ: Պաշտպանի մաղաղաթեայ սկիզբը
եւ վերջը մէկ մէկ թերթ, մասն երկաթա—
դիր Աւետարանի:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-2.— Մաղաղաթեայ պահպանակ:
Էջ 3.— Խրատ ի Սբ. Գրոյն որ Բ տա—
սան:

Ա.— ԱԴԱՄԳԻՐՔ.— 6

Առ. Եպս. Սիրոնաց

Էջ 9.— Տեսան Առաքել Սիւնեաց տա—
սացեալ ի վերայ է արեւայ Արարչութեան:
Նախ քան զեղեալքս ամենեքեան,
երրորդութիւն անդական,
անուր, աներբ եւ անսահման,
նայ զոյսացոյց զէքս ամենայն...:

Բ.— ՄԵԿՆ. ԱՐԱՐԱՄՈՅ.— 4

Թ. Թլկուրամցի

Էջ 170.— Մովսէս Խաւսի ընդ Աստու—
ծոյ եւ ասէ:

Սկըսաւն է ըսկիզբն ըսկըսբան,
արարիչ Աստուածն յաւիտեան,

զոր եւ Մովսէսի յայտնեաց,
ի Քոսէր լեւոն Սինական... — Հմմտ.
Թ. Թլկուրամցի, Տաղապիրք, Երուսաղէմ,
էջ 75:

Գ.— Էջ 223.— Ոտանուորս Կարապետ
Վարդապետէ ասացեալ, ի վերս արարա—
ծոցս այս որ զովի, բաժին է Քոմայ,
Եկայք Ազոմայ որդիք,
արարածք ամէն միւսան,
ուրհնեմք զարարիչն Աստուած,
որ ստեղծեաց զէակս ամենայն...:

Դ.— ԱՇԵԱՐԱՆԱՅՈՅ.— 9

Վարդան Վրդ.

Էջ 234.— Աշխարհացոյց է եւ այս եւ
աշխարհաց Պատմութիւն.— Նախ քան դաժ.
իր աշխարհի տեսցուք եւ զերկինք զին, և
ուսու զի նմանէ եղեալքս... . . . 912
[= 1387], Լանկթումուրն Վրացոտն մտաւ:

Ե.— Էջ 259.— Պատմութիւն Թովսի—
մսի Վարդապետին զնալ յ յԱթէնս յ մայր
իմաստութեան եւ համդիպումն վարձկանի:

Զ.— Էջ 275.— (Մտւ Ազոմայ):

Եկաց Ազոմ ԹՂԼ ամ: Իսկ ի պատմու—
րնէն Յունաց մեցորդացն գտեալ այսպէս
էր գրեալ վասն մախստեղծիցն:

Եւս մախստեցն եւ չարիմ իշխալ Ազոմ
բնակէր յանդիման դրախտին, եւ լալով ո—
չինչ հաշակէր կերակուր գաւուրս եւ մինչեւ
զայ հրեշտակին մխիթարել զմասա...:

ևս եղամ Աղամ ի նոր գերեզմանի մինչև ընկալաւ Նոյ ի երեքտակէժ Խրաման, որ եղոյց բաժնայ գտեղիմ եւ առնուի ի տալանն զսոսկիսն Աղամայ եւ զԵւայի (Հմտ. Անկ. Գիրք Հին Կտակարանաց, 1896, էջ 24-26) : Գարծնալ խրատէր (գլխաւմ գորդիս իւր Սէր եւ ասէր :

Որդեակ իմ Սէր. տեսանես զմեզ ի պատիս այս որ փառք եւ տատանս է ի սրմայ. այս ոչ էր մեր քնակութիւն եւ ոչ աստ էաք. այլ մեզ Ած. ի յԱդին դրախտին քստեղծ, եւ ահագին փառաւք եւ պատուաւք քան զերեքտակս զարդարեաց զմեզ. քայց մեք ոչ պահեցաք զպատուիւրանն Տեառն, մերկացաք զյոսմ տատուածային, ու արտաք ունկալք յաւիժական կենացն յաղագս աւճիմ խաբմամք եւ պողոցն ցաշակամնն :

Եւ Սէր իբրեւ յուսա զամ. եղեալն ի հարեմ իւրմէն Աղամայ. ետ արեմն առաքի իւր պահել. և տիւ եւ զիշեր հաց ոչ եկիւր եւ ցար ոչ էարք, մինչեւ արժանաւորեցաւ ի իրեքտակէն քերեալ մմայ ճիւղ մի զպարմաւի տեսլեամք եւ պայծառ քան զարեգակն, եւ քերեալ ետ զմայ ցհայրն իւր եւ ասէ. Հայր Աղամ ահա քեզ Ոչուն ի քնակութեմէ քամէ եւ ի ծառոյն կենաց : Եւ ասէ իւրն Աղամ. Այս չէ մեր կենաց ծառն ույն, այլ ի սմանէ ցաշակեցաք թգման :

Սէր իբրեւ յուսա զայս ի հարեմ Աղամայ յայժ տրտմեցաւ եւ իլաց դառնապէս եւ ասէ. Ապա յայ է մեզ գամ. աուրս ժամանակաց մերոց երէ մահկանացու ծառս ամնաքի յուսեղ է եւ պայծառ. ապա որչաքի է ծառն կենաց պայծառ (է) : Եղի՞ս ? Սէր ոչ ցաշակեալ պտուղ ծառի գամ. աուրս կենաց իւրոց : Եւ զմացին այնպիսի զմացիւք ամորդիքն Աղամա :

Է.— էջ 281.— Աստուք չարութեան այս է :

Ը.— էջ 283.— Պատմութիւն Աղամայ եւ Քոռանց :

Առաջին մարդն Աղամ յորժամ եւ ի դրախտէն, յետ երեսուն ամաց ելանելոյն ի դրախտէն, մերձեցաւ առ Եւայ կինն իւր պատգամս Հրեշտակին եւ Հրամանաւ Աստուծոյն :

տուծոյն եւ ծնաւ զԿայէն յԵւայէ, եւ ասաց ըստացա մարդ Աստուծոյ :

Եւ յետ Է ամաց ծնաւ զՆաբէլ, ե յետ Է ամաց սղան Կայէն զԱրէլ, (դ) (կ) ամի ելաւ Նելոյն Աղամայ ի դրախտէն : Եւս զացին Աղամ եւ Եւայ ամս ծնա :

Եւ յետ ԲԺ եւ Է ամաց ծնաւ զԱլէք, եւ Եկաց այլ ևս ամս Զ, մինչեւ ճլէ Մագաղէլ, եւ ծնաւ այլ ևս ուստերս եւ զստերս, եւ մեռաւ Աղամ ԶԷ ամաց :

Ալէք յետ ՄԷ ամաց, եւ ծնաւ զԵնոփն Ակուրայ կնոջէն իւրմէ. եւ Եկաց այլ ևս ամս ԶԷ եւ ծնաւ ուստերս եւ զստերս, մինչեւ ի ի ամն Ենոփայ, եւ մեռաւ Զ եւ ժիւ ամաց :

Ենոփն յետ ԶԷ ամաց, ծնաւ զԿայէն ի Նոնիայ կնոջէն իւրմէ, եւ Եկաց այլ ևս ամս Զ եւ ժիւ, մինչեւ ի ԾԳ ամն Մթուսայի, եւ ծնաւ ուստերս եւ զստերս, եւ մեռաւ ԶԷ ամաց... Հմմտ. Ստմուէլ Անկի, Ժամանակագրութիւն, Վաղարշապատ, 1893, էջ 5 :

Յիշատակարան Գրչի.— 1648

էջ 287.— Փառք անբաժանելի Սր. երբորպութեան Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Վերոյ, այժ :

Արդ զրեցաւ Աղամգիրդս ի զիւղն Քոմոսոսայ, ի զսոն ժամանակս, ճեռաժր (եւ) անարժան [եւ] սուտանուն Գրիգորի, եւ մի անարճատութեան իմոյ (ոչ) մեղադրէ, զի ոչ վարպետի քով էի զնացեր եւ ոչ զիւր հաներ, այլ յուսացայ ի սպէնիտդի Ած. եւ զրեցի զստիս զիւր. անձեղապիր յետք ոչ Հայրք եւ Եղարպք մանր ու խոշոր զրոյս զի կարն մեր այս էր, ու զեւ չէր հաստատեալ արճեստն իմ :

Ի թիվն Հապար Նրսուն եւ Եթն ամին զրեցօ, յաւուր չարաթու :

Ձեռն երթայ զիւր մնայ, մատունս ամէն ի հոգ զառնայ, եւ այլ մեղաւոր եղայ, դժոխոց դոյն մատնեցայ : Քանի որ տխմար էի, ի մեղացն ի դատ կու փաղի, երբոր մեղաւոր եղայ, դժոխոց ճանփան եւ ուսայ : Ես Գրիգոր մեղաւք լցեալ ախարհի,

որ ի նախնին սկսայ եւ առաջ եկի,
յայտիլ զձեզ ազաւեմ որդիք Սիոմնի,
որ յի սրտով ասէք Աստուածն որդրմի:
Ամէն. Հայր մեր որ:

Այլ յիշատակագրութիւն.—
էջ 287. տփսկողման լուսանցքին.
կարմրատառ — Այս գիրքս տէր Գրիգորին
է:

1530

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՄՈՍԱՑ. — 17

Գ Ր Ի Գ Ո Ր Տ Ա Թ Ե Ւ Ա Յ Ի

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մտաւ 15×10×2.5: էջք 232: Հանդա-
մանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրիչ՝ Ղաղա-
րոս: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ սկզբնա-
տուները կարմիր, մնացեալը սեւ մեկանով,
միասին, 24 տող: Բոլորդիր: Համառոտա-
գրութիւնք չափազանց առատ: Կաշեկազմ
տախտակեայ զրուճադարդ: Դատարկ
թուղթք սկիզբը եւ վերջը տասներկուական
թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

էջ 1. — Առաջարանութիւն Երանկյոյն
Եպիփանոս Եպիսկոպոսականին տարեալ
դատահաս Երզնայ Սաղմոսին. — Զամենայն
դար ինչ չբամալեաց...:

էջ 17. — Խոստովանիմ Ած. զՀայր,

անձին անեղ եւ անսկիզբ...:

էջ 23. — Այս իմչ է ի սմա:

էջ 27. — Նորին Գրիգորի աշակերտի
Լոռաձէնի Յովհաննոս Որոտեհցոս տարեալ
Հաւաքումն բանից ի Մեկնութենէ Սաղմոսին
տառաւորած: Դատարկ մարզաբէն:

Ա. — էջ 28. — Ընդդէմ մայրաքաղաքի
նոցա յիշ ասեմ գիրքս քաղաքի:

Հ. — էջ 147. — Քաղաքայի քո գրեցցիմ
գարդարութիւն:

ՂԳ. — էջ 209. — Զի մա ասաց եւ եւ
դեմ...:

Յիշատակագրութիւն Գրչի. —

էջ 222. — Փառք փրկչին եւ յիշատակ
դրչին, զմեկուսի Դատարան:

էջ 223-232, գատարկ:

1531

ՍԱՂՄՈՍ ՏԱՂԱԶԱՓԵԱԼ. — 2

ՅԱԿՈԲ ՔԷՆ. ԵՒԴՈՒԿԻԱՑԻ (1827)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մտաւ 15×10×3: էջք 404: Հանդա-
մանք լաւ. լուսանցքները մասամբ ցեղա-
հար: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խորա-
գիրները, սկզբնադրերը եւ սկզբնատուե-
րը կարմիր, մնացեալը սեւ մեկանով, միա-
սին, 19 տող: Նստադիր: Համառոտագր-
ութիւնք սովորականէն աւելի: Կարմրա-
դիմ գարդադիր եւ լուսանցադարձ Գուրգա-

նկրու սկիզբը, բառական նուրբ, զլիարարդ՝
Կանոններու սկիզբը: Խորանագարդ իւր սու-
րօք, էջ 25: Կաշեկազմ անտրուտ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

էջ 1-10, դատարկ դերթի:

էջ 11. — Աղաչանք ի Հոգոյն Սրբոյ,
ի բանիցն Նարեկոս, առ ի ողնութիւն տա-
հկա բանիցն:

Աղաչեմ զՏէրութեանդ անփոփոխելի,
ամենապար ևս Սուրբ Հոգւոյդ զբթածի...:
— Լւմստ. Թ. 892, էջ 399: Ստորին լուսանցքին նշանակումն է. «Յոյսատափի եղա-
նակոյն է»:

Էջ 21.— Յակոբ Քահանայի Եղոյն-
ցայ շարադրեալ զՍաղմոսն Վարքի գամե-
նայն... Ապա Եթէ անթիւրի ևս կատարեալ
յինի ամենայն, բայն ևս զիրն, կենն ևս
զբոյնն, յայնժամ զիրանա լեզու ևս սիրտ
երգեցողաց... — Լւմստ. նոյն, անդ: Եւ
ապա Թ. 1621:

Էջ 22—24. գտաւարկ:

Էջ 25.— Ի Սաղմոսացն Վարքի փոփո-
տաւարին. նրանեայ է:

Ամենայն մարդ ոյ ոք ևս է,
երանելի տեւմ թէ է,
ամբարբշտաց որ յաշխարհէ,
խորհրդակից եղեալ նա չէ...:

Էջ 117.— Եւ.— Ողորմեա իմն Աստ-
ուած...:

Աստուած ողորմեա,
ի ծառայս զբթա,
յանցանա իմ ջրնջեա...:

Նշախօյ.— Ստորին լուսանցքին. «Որ-
պէս զԱստուած լուսայն, Տէր ողորմեա լուս-
տա, ևս զանբաժան զրծոյս յիշեալ ի Տէր»:

Էջ 241.— 2Թ.— Ի Սաղմոսաց Դա-
թի, փոփո, Տէր ապաւին:

Տէր զու եղեր մեզ ապաւին ի նեղութեան,
մինչէ լերինք և տիեզերք ևս որք որ կան...:

Մանօյ.— Ստորին լուսանցքին նշա-
նակումն է. «Էմ Եղականին զուսուցն ասա»:
Լւմստ. նոյն, էջ 400: Դիտելի է որ ներկայ
ձեռագիրը աւելի ուղիղ բնթերցումներ ու-
նի քան Թ. 892:

Էջ 378—379.— Յիշատակարան շորառ-
բողի Սաղմոսիս: Տէր Ած. ողորմեսցի ա-
մեն.— Յետ Ազատայն երանելոյն ի փոփո-
թեան...:

Եւ ի լրբման հին օրինաց զարտաւան,
ստութեցաւ տառ ի բարձանց երկնից արքայն
... — Լւմստ. նոյն, էջ 401: Ներկայ ձե-
ռագրին շնորհի կրեան սրբազորուիլ նախոր-
դին մանր սխառները քանի մը տեղ:

Էջ 387.—

Շտկոյ Թախաթից մեղօք զստեմեալ,
ծերացար ի զուրն մահու հասար,
զարձիր ի մեղաց տարա զու քեզ ճար,
որ չի մտաւնեո ի զուրն խաւար... —
Յ ա կ ո ք ի:

Էջ 389—404. տողերուն զիծերը ճըն-
չումն ևս պատարատ, բայց անդին:

1532

Տ Ա Ղ Ա Ր Ա Ն.— 6

(ԺԹ. ԳԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Նրաւայ 15.5×10×2: Էջք 62+95: Հան-
պաժանք բաւարար: Թուղթ կապուտ, բայց
ու ժխտեալ: Գրութիւն ալլադան: Նոտր
չեղադիր: Կողմ խաւաքտրուայ քայքայ-
ուած: Ստացոյ՝ Գրեղոս Կարապետեան
Պոլսոյ, զրում կողքին երեսը:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— Աւ եղիւթին անձին.— Անկ-
Լայ ի ձեռս աւաղակաց...:

Էջ 5.— Հատու հատու արթնացեալ

...:

Էջ 17.— Ոյ զուք որդիք առիւծ առիք

...:

Էջ 19.— Երկ տո փրկութիւն Հայաս-
տանի.— Երկեղէք մանկունք Սիոնի, աւե-
տիս տուք Հայկեան տոճի...:

Էջ 44.— Գոյաւանութիւն տո Նոր Նա-
խիջեան քաղաքն ի տէր Գարրիկ Սերօրէ
Վարժապետեան Պատկանեաց.— Գեղեցիկ
Նախիջեան տուն Հայոց եւ կայարան...:

էջ 46.— Ի դէմս Սր. Քաչ Վանքին. Յարութիւն Վարդապետ Ալաճղարեանց.— Յառաջ քան բարերար արեւուն երեւել, երթիցուք ի Սր. Քաչ մեր սուրբ ուխտն կատարել...

էջ 49.— Կոտնի ուստի կու գաս, ծառայ և՛ ձայնիդ...

էջ 53.— Առ Նիկոլայ Պաւլովին.— Պաւկեայ ի վերոստ վայելուէ թաղաւոր...

էջ 55.— Տաղ Ուրախութեան.— Արի իմ քաղցրիկ աղանի...

էջ 56.— Տաղ Ուրախութեան.— Պաղատելով կարգած առ շեղ...

էջ 1.— Տաղ ի վերայ Սր. Կարապետի.— Քեզ հաւատով խոտովանիմ...

էջ 7.— Տաղ Աստուածածնայ.— Անձառին խորան...

էջ 19.— Ողբ Քաչեկութեան Քրիստոսի.— Ի Քաչ ելեայ բեւեռեցար...

էջ 37.— Առ վերինն անդրանկութիւն.— Փառաց տեղի փափաղեկեաց շանդստեան...

էջ 50.— Տաղ Ուրախութեան.— Պաւտելի տօնելի զա՛ Սուրբ Գրիգորի...

էջ 58.— Տաղ Ուրախութեան.— Գաւրուն զարուն շաւեայ եհաս...

էջ 68.— Տաղ Ուրախութեան.— Բարի եկեր իմ պատուական սիրելի...

էջ 70.— Տաղ Ուրախութեան.— Գաւրուն եկեայ անուշ շուրին շնչեղին...

էջ 76.— Տաղ Ուրախութեան.— Հերիք ողբաս զոչես լաս եւ հառաչես...

էջ 88.— Առ Երանուհի Կոյսն Մարիամ.— Մայր ցանկալի Հիանալի յոյժ տեղեւոյի անման...

էջ 92.— Տաղ Ուրախութեան.— Սրբաշար եղեր շար իշխան... Ս Ե Ր Օ Ք Է խ Ծ:

1533

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Ր Ք.— 11

Ջուղայ

ՌՎԿԶ=1717

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մատյ 15×10×3.5: էջք 302: Հանդամանք կրնայ բուռիլ բաւարար: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ սկզբնատուները ոսկեգոյն, կապոյտ եւ կարմիր, մուգեայր սև: մելանով, միասին, 25 տող: սխանակներուն ալ ու ձախ կողմերը շարք մը պիւնր, որոնց մելանին խտութեան պատճառաւ թերթերը վերէն վար խզուած եւ այժմ փակցուած թափանցիկ երկղներով: Բոլորիդ կանոնաւոր: Համառոտագրութիւնք սովորականէն քիչ մը աւելի: խորանագրող իւր ուրաք, էջ 7, 59, 101, 125, 153, 177, 205, 235, 271: Գունաւոր նկարք, էջ 6, 100, 124, 152, 176, 204, 234, 270: Կաշկաղճ տախտակեայ զրոյժադարդ: Ստացող՝ Յովսէփ Ք՛՛՛ն. որդի Մնացականի:

Ա.— էջ 7.— Մագրամբ աղբրամաց առ կեմսատու Սր. Պատարագի.— խոտովանիմ եւ հաւատամ ամենակատար, ինքեւ կատար եւ նախակատար, զհամպոյ եւ յոյսալտելի, երկրպաղելի եւ պերսպոյս զամենատուրը զերբորդութիւնն...

Բ.— էջ 32.— Խրատ Ագօրից որք մաքրութեամբ կամիմ մերձեմալ աստուածային խորհուրդ.— խոտովան երբորք Տեառն զի քաղցր է, զի յախտեան է ողորմութիւն նորա...

Գ.— էջ 46.— Եղանածի եւ քաջ վարդապետի Միքիարայ Գոշի խստակրօմ ճըզմաւորի եւ քանթրում իտետարի ատացեալ զԱղօթս ի ժամ Ար. Պատարագին.— Տէր Աճ. իմ Յս. Քս. Բան Հօր...

էջ 57-58, զատարկ:

ՐՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-5, զատարկ:

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ ԱՂՕԹԻՑ.— 1

Դ.— էջ 59.— Բուրաստամ Աղօրից,

յաւուր կիրակէի, յազազ պաշտման եւ երկրպագութեան ամենատարբերորդութեան — Ամենակայ, ամենակարօղ, յաւիտենական Աստուած, թէպէտ մեղաւոր եւ անարժան եմ եւ . . . :

Էջ 63. — Մտածութիւն առ Տէրունական Աղօթն, հաւաքեալ ի բանից Սրբոյն Պողոսի Առաքելոյն. — Հայր մեր որ յերկնաց եւ . . . :

տութիւն յաւիտենական Տէր իմ եւ Աստուած . . . :

Էջ 153. — Յաւուր Զոբեշաբարու, Յազազ պաշտման եւ վերապատուութեան Սրբուհոյ Աստուածածնին. — Ամենազոյժ եւ քաղցր Կոյս Մարիամ . . . :

Էջ 177. — Յաւուր Հինգշաբաթու, Յազազ Հաղորդութեան մտքմեջ եւ արեան Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Ռիսուսի Քրիստոս . . . :

13. — Ս. Պատարագ
Թ. 1533, էջ 6

Էջ 71. — Մաղրամբ առ Ամենասուրբ Երրորդութիւն. — Տէր ողորմեաց, Բա. ողորմեաց, Տէր ողորմեաց . . . :

Էջ 101. — Յաւուր երկուշաբարու. յազազ տալշխարութեան եւ դարձի մեղաւորաց. — Տառապեալ այր մի եմ եւ, եղկելի եւ թշուառական . . . :

Էջ 125. — Յաւուր Երեքշաբթի, Յազազ կրթութեան զամագան առաքինութեանց եւ բարեպաշտութեանց. — Իմաս-

տի. — Ճշմարտապէս դու Տէր իմ քաղցր եւ, հեղ եւ բաղումողորմ . . . :

Էջ 205. — Յաւուր Ուրբաթու, Յազազ Տնօրէնութեան կենաց եւ շարշարմաց Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. — Երկրպագեմ քեզ Քրիստոս . . . :

Էջ 235. — Յաւուր Շաբաթու, Յազազ պատուոյ իրեշտակաց եւ այլոց սրբոցն Աստուծոյ. — Որպէս սիրելի են յարկք քո Տէր . . . :

էջ 271 — Պատրաստական ազօթից քրի
մսածենն զմահն իւրեանց — Ամենարարե—
կութ մայր Յիսուսի Կոյս Մարիամ . . . :

Յիշատակարամ Գրչի — 1717

էջ 297 — Գոհութիւն եւ փառք եւ պա—
տիւն էութեան ինքնագոյնի, Տէրութեան յա—
րակայի, երբորդական տնձաւորութեանն
եւ միասնական Աստուածութեան . . . :

ռաջի Տեստն, ըստ ամենայն սուրբս իւր տը—
քայութեան երկնից ամէն :

Արդ զբեցաւ տառս սուրբ աղօթից ի
մայրաքաղաքն Ջուղայ, թուին Հայոց
ՌՃԿԶ, յամենայն յունիսրի ՓԴ, ի Հայրա—
պետութեան Հայոց տեստն Աստուածատուր
սրբանուէր եւ աստուածաբնալ կաթողիկո—
սի, եւ ի մերոյ Ջուղայոյ Սր. Ամենափրկ—
չի Վանա աթոռոցս Մովսէսի կորովարան եւ

14.— Խաչէն իջեցում

Թ. 1533, էջ 100

Որոյ աշուղիսի լոգձիք առ աստցումն
աստուածային տառիս եւ ամենալիւր ծաղ—
կալտ Բուրաստանիս Աղօթից, որ ետափա—
փույ եւ յոժար որոիւ ցանկացող եղեալ աշ—
արմ աստուածային զանձաբանիս ի մայե—
լումն մանկանց Սիոնի, եւ ետ զբել զծաղկա—
փրթիթ Գիրքս Աղօթից, զՅովսէփ քահա—
նայն, յիշատակ րարի Հոյոյ իւրոյ եւ ծնօ—
ղացն իւրոյ, յիշեցէք ի սուրբ յաղօթս ձեր,
եւ զուք յիշողքդ արժանի լիջիք երեսիլ ա—

յիտնական մարդասկանի, զոր Տէր Աճ. ընդ
երկայն ու ուրս պահեցէ ամէն :

Դարձեալ եւ եւ աղուէմ զձեզ, որ սի—
րողք սուրբ աղօթից, յորժամ Հանդիպիք
սմա, բուրումն անուշ ի սրտից մատուցանել
Տեստն աղօթից արտաստայից, եւ կամ յա—
յրու Հաճոյ թուեսցի յօրինակել, յիշեալիք ի
մաքբափայլ յաղօթս ձեր զյետինս ի կարպա—
ւորաց, անարժանս եւ անպիտանս, Հող եւ
մոխիր, բիրտ քանքարաց զարտասպանո,

Յափսէփի էրէցս, որ տնտաւսն ժխան նմ է: զոր քնից իւրաց, և զորդին իւր զհանգուց-
ու: զործովս, և հանգուցեալ ծնողս իմ, րդ-
հայրն իմ զմշտացականն և զմայրն իմ զՎար-
թէրն, և զրայրն իմ զԴերիկսրն, և ձեզ յիշա-
մի բժաւորսն, զոր Տէր Ած. վարձս րարին

15.— Հրեշտակներու և Սուրբերու պատկեր

Թ. 1533. Էջ 234

զայց իմ. մարդասէրն ողորմեսցի և ար-
թայտ թեան իւրոյ արժանի արասցէ ամէն:

Դարձեալ յիշեցէ՛ք զտէր Յափսէփն,
զոր ետ զրեկ զսուրբ Դերբս Ագոթից, ի յար-

հատուցէ նմա ի միւս տնգամ զայտեանն
իւրոյ ամէն:

Էջ 301-302. զատարկ:

1534

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 19

Թմոք Դղեակ

ՊՀԵ=1426

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մատ. 14x9x6: էջք ԼԶ+710: Հան-
դամանք լաւ. յոսանցները ցեցահար մա-
ռամբ: Թուղթ ըմպակեայ: Գրիչ՝ Յուլ-
հաննէս Եպս. Անույ: Գրութիւն՝ խորագիր-
ները կարմիր, սկզբնատողները ռակեղոյն եւ
կարմիր, նախատառները ռակեղոյն, մնացեալ-
ը սեւ մեյանով, միասին, 21 տող, Բոյր-
դիր կանոնաւոր: Համառոտագրութիւնք եւ
խաղաղութիւն սոյորական: Մաղկող եւ
Նկարող՝ Յունանէս կրօնաւոր: Գունաւոր
դարձադիր եւ յոսանցադարձ, երբեմն դըյ-
խաղաղով, կանոններու սկիզբը: Գունաւոր
խորանադարձ իւր սարք, էջ 1. 255: Լու-
սանցքի մանրանկարներ թուով 35, ռմանք
չահեկան եւ արտառովոր: Նկար էջ 254:
Կաշեկալմ տախտակեայ դրոշմադարձ, կրօ-
նակր ճեղքուած: Մաղաղաթեայ պահպա-
նակ յատկներէն չսր թերթ (էջ ԻԹ-ԼԲ, եւ
707-710): Ստացույ՝ Աստուածատուր Կրօ-
նաւոր:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ ԼԵ-ԻԸ, մէկ պրակ մաղաղաթ, տար-
րեր գրութիւն, բոյրդիր:

էջ ԼԿ.— Շարականներու սկզբնաւորու-
թիւններ քանի մը բառով:

էջ ԻԹ-ԼԲ, մաղաղաթ, յատկներէն,
յոթական տառերով:

էջ ԼԳ, դատարկ:

էջ ԼԴ.— Շարական ժամարարի զգես-
տաւորելոյ.— Խորհուրդ խորին...:

էջ ԼԵ.— Շարական խրակարկելոյ քան
— Յայտարար յոյրանաց...:

էջ 1.— Երեւեցէ որդիք Սիւրի...:

էջ 255.— Կառնով Սուրբ Զատկի.
Արեւմտեան.— Այսօր յարեալ ի մեծելոց
...:

էջ 640.— Արեւմտեան Յարութեան

Տեառն մերոյ Յի. Բի.:— Երգեսցուք երգ
Առ...:

էջ 682, դատարկ:

էջ 683-706, մէկ պրակ տարրեր, աւելի
նոր թուղթ, բոյրդիր տարրեր գրէլ:

էջ 683.— Ամսիմք Սրբոյն Դրիգորի
Լուսաւորի.— Այսօր յուարճացեալ...:

16.— Խաչելութիւն

Թ. 1534, էջ 229

էջ 689.— Լերինք ամենայն...:

էջ 692.— Ամսիմք Սր. Աստուածած-
նին, առաջեալ ի Կիրակոս Վարդապետէ Ե-
զրմկեցոյ.— Արեւելք դերարութիւն...:

էջ 698.— Շարական Եւրո խոտառու-
րականցմ.— Յաւուր յերջին ժամանակ...:

էջ 701.— Շարական Երկոտասան Առու-
հելոցմ.— Ի յանսահման ծովէ...:

էջ 702.— Շարական Սրբոյն Սարգսի
Զարալարին.— *Ամենասուբբ Երբորդու-*
թեանն ընտրեալ ծառայ...

էջ 704.— Ի՛ր.— 72

Որ ի յամեան վեցերորդին առաջեցաւ
հրեշտակապետն Գաբրիէլ ի քաղաքն Գա-
լիլիա աւետարանի Սրբոյն Կուսին ըզմարմ-
նացեալն յորովայնի գծածկեալ խորհուրդոյն
յաւիտենից. արհնուբեամբ երգով զծրնադ
րանին մեծացուցանեմք ։

Որ արիմակէր սրբոյն մաքուր ար-

էջ 705.— Շարական կիրակաւուտի.—
Անբակիրն Աստուած...

էջ 705.— Շարական Սրբոյն Մինասայ
.— *Ըզլիւտակ վրկալեցն...*

էջ 706.— Շարական Նրնցեցեոյց.— *Իս-*
տացի վերսնալ յինչն աւուրց իմոց...

Յիշատակարան Գրչի.— 1426

էջ 679.— Փառք անրամանելի Սր. Եր-
բորդութեանն և ի Վատուածութեանն Հաւր
և Որդոյն և Հոգւոյն Սրբոյն, այժմ և ի վա-

17.— Յարութիւն

Թ. 1534, էջ 254

18.— Հոգեզալուստ

Թ. 1534, էջ 348

գանդո Նդիսաբէքի որով յղղացաւ զհարսդ
կեմդանին, զարուսեալն արեգակն, զձայն
բարբառոյ յամապատի զՍուրբն Յովնաննէս
մեծն ի մարգարէս. արեմուքեամբ...

Այսաւր քրովքէն ամապակամ՝ ողջու-
նիս միտեալ ի տունն Զաքարիայ տունալ
ողջոյն Նդիսաբէքի խաղաց մամուկն յորո-
վայնի երկրպագեալ Տեառն արարչին, ի
յորովայն Սրբոյն Կուսին. արհնուբեամբ

էջ 704.— Ով գերահաւ ծագիկ...

և յանկէտ յախտեան յախտեոյց. Ամէն ։

Գրեցաւ Զանապուր տառա, ի թուա-
կանութեանն Հոյոց 926, ի հոշակաւոր և
յանտիկ դղեակս Թմոք, ընդ հովանեաւ Սր.
Աստուածածնի, ձեռամբ մեղադարտ զրչի
Անոյ Լալիպոպոսի տէր Յովանիսի, ի խոն-
դրոյ մաքրամիտ և սրբաւոր կրանաւոր և
բանին սիրողի տէր Աստուածատրոյ, ի յա-
ւ յընտրի աւրինակէն մեծ և քաջ քարտու-
ղարին Սրտոյ Գրեգոր Դոյրի՝ մականուն
Քույ կոչեցելոյ ։

Արդ աղաչեմ զամենեանս զհանդիպողքդ այսմ տառի յիշեալիք զստացող սորին վնասուածատուր կրանաւորն զհանդուցեալ ծնաւզան իւր ի Քրիստոս, եւ զհարադատ եղբայրն իւր Զաքարիայ եւ զնորարողորժ ծաղկեալ զաւակն իւր, որք ստացան զսա ի յարդար եւ ի բրտնաջան վաստակոց իւրեանց, ի վայելութեան անձանց, եւ յիշատակ հոգւոց իւրեանց եւ ծնաւոցս եւ ամ. զարմիցն:

Ընդ նոսին եւ զիս զեղկիկի զբիշս եւ զծնաւզան իմ, եւ զարիւնակիս տաւոյն բոլրիցիս աւաքերէցն յիշման արժանի առնել: Եւ Ած. յիշողացդ եւ յիշկոցս ողորմեացի. եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

Կը շարունակուի տարբեր մեղմանով.

Նաեւ զիս զորաժամեղ ծաղկող եւ նրկարող տառիս զԵռնանէս սուտանուն կրօնաւոր, որ ծնեաւ աշխատութեամբ ծաղկեցի, եւ ոսկենկար յորինուածութեալ զարդարեցի ի փառս Տէստոն եւ ի վայելս սրբաւոր եւ զերաժառուր անձին տէր Աստուածատուր,

սորին ստացողի եւ մեր բոլոր հոգւոյ հարստի: Վասն որոյ յերես անկեալ աղաչեմ եւ զիս արժանի առնել յիշման ի մեղաց թողութիւն, ընդ վերայդեալ յիշատակելոց: Առաւելապէս ի չորս սորիս սպօթքդ ով Երջունիկդ իմ ի բնաս տէր Աստուածատուր:— Զմտ. Խաչիւրի մարտ, Յիշտ. Ժն. Դարի, Ա. Մասն, Է. Մ. Պաշտիկեան, էջ 354-355:

(Ինտիմագոյն յիշատակագրութիւն.—

էջ 681, բոլորգիր.— Եւ Մէլքեանէդ եւ ընդ սր ստացալ զեղանակաւոր տոտս եւ հաւր յ վատտակոց իմոց յիշատակ անձին իմոյ, եւ որդոյն իմոյ սարկաւալ նահապետին: Արդ աղաչեմ զվայելոյ եւ զընթերցող սորին ի սրտի յիշել եւ Ած. ողորմի ասել ինձ տնորժանիս Մէլքեանէդ Երեցոս, եւ ծնաւդացն իմոց եւ ամ. արեան մերձաւորաց, հաւրն իմոյ Մէլքեանին եւ մարն իմոյ Մարիամին. եւ զարձեալ հարեղբարն իմոյ Մորկոսին եւ կնոջն Զարեմին. եւ զուր յիշողքդ յիշեալ յիշիք առաջի անկ առնելն Քրիստոսի. եւ նմա փառք յաւիտեանս ամէն:

1535

Շ. Ա. Բ. Ա. Կ. Ա. Ն.— 20

Հալապ

ՌՃԶ=1657

ՆԻՍՏԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 15x9-5x3-5: էջք ԺԲ+712: Հոտորաժամեղ յաւ. Թուղթ զեղեւորակի Գրիշ' Աստուածատուր Քանանայ, Գրութիւն' խորալորները, սկզբնաւորներ եւ նախատառերը կարմիր, մնացեալը սև մեղմանով, միասին, 21 տող: Նոտորալոր վարձ: Հոտորաժամեղութիւն եւ խաղաղութիւն սոյոքալան: Գոնաւոր զարդարի եւ յոտանցարող կանոններու սկիզբը, զանի մը տեղ հանդերձ զլիսարողով: խորանարդ էջ 5: Կաշեկապ տախտակեալ զբոլմապարզ Գաշանակ մաղաղաթեալ սկիզբը Երկու թերթ (էջ Ա-Բ, ԺԱ-ԺԲ), վերջը մէկ թերթ, մասն Երկաթալոր Աւետարանի Կնիք Ա. հաւերթաձեւ վաղալոր զտէր Ունանէս, ՎՎՎՎ [= 1663], էջ 4, 50, 94, 142, 188, 256, 304,

398, 536: Կնիք Բ. սեւադրամ, ութանկեալ, ԲԺ. Մոյ. Յոյանէս Եղիսկոպոս Հալապցի, Թվ. ՌՃԼԷ [= 1688], էջ 4, 398: Ստացող' Ունանէս աւաղերէց Հայկապի:

Մամօր.— Այս ձեռագիրը նախապէս ցուցակադրուած է Արտատպ Կրթ. Սիրմէնէնի կողմէ. տես Մ. Ցուցակ 2. Ձեռ. երեսադէմի, Վենետիկ, 1948, էջ 322-3:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ Գ-Ժ, պահպանակին մէջ, զատարի: էջ 1-3, զատարի:

էջ 5.— Արեւելիքի Յարութեան Տեառն մերոյ Յի. Գի.— Երկուցոյս Երդ նոր...

Նկատ.— Դիտելի է շարականներու զատարման արտասովոր կերպը: Նախ

Օրհնութիւններ և այլ և, Լապտա Զարցեր:

Էջ 49.— ԱԿ.— Որդեղէք Տեառն Երդ
նոր...:

Էջ 95.— ԲԶ.— Արհնեցոյք րդՏէր
որ արհնեցոյն գիտալէ...:

Էջ 142.— Փարստոյն հանդերձ կա-
սաքն քնկրդեցաւ...:

Էջ 188.— Արհնական քնդունելի Եղև
թմ Տէր...:

Էջ 237.— ԳԿ.— Երդեղէք Տեառն Երդ
նոր՝ ձայնի, ցրեծութեամբ...:

Էջ 304.— Արհնեցոյք զՏէր և պայ-
թող պարսթիւն նորա...:

Էջ 381.— Այս շարակամ Երկրորդ
Տայոյ Է: Վասն այն ի Երկրորդի ձայնիմ կար-
գրմ չի գրեցում. զի արիմութիւն քաղելոյ
չի ասվոր. այլ իր տեղի գրեցաւ.— ԲԶ.—
Երդեղէք ձեզ Երդ...:

Էջ 399.— ԴԿ.— Յաղթական քեզ
արհնութիւնք...:

Էջ 537, մանրատաւ.— Փառք քեզ Աճ.
որ Լոտր կարողութիւն անարձանիս, և
քսին աղետութեամբ ութ ձայնին շարականի
ի յարարան հասուցեր:

Էջ 537.— ԴԿ.— Հ.— Որ գնախոր-
հալսն...:

Էջ 549.— Տեսնորդաւորին Զարցն.—
Արհնեցք քեզ...:

Յիշատակարար Գրչի.— 1657

Էջ 699.— Փառք պատիւ գահութիւն և
Երկրպագութիւն համադոյ համարուն Եր-
բեակ անձնատուութեան և մի և անբաժա-
նելի տէրութեան և Աստուածութեան:

Հար և Որդւոյ և Զողոյն Սրբոյ և
յախտեանս ամէն:

Որ կարողութեամբ Աստուծոյ սկսալ,
և շնորհի նորին արարողքի գիրքս ար, որ
կոչի Ձայնքաղ, ի լաւ և ի բնտիր օրինակ
ճիշդի. ձեռումը Աստուածատուր քահանա-
յի, ի մայրաքաղաք ի Հայաստան, քնդ հոլան-
հաւ Սր. Աստուածածին և Սր. Քառասունք
Եկեղեցեացոյ. ի Հայրապետութեան Տանն
Կիլիկիոյ նորինմայ Խաչատուր կաթողիկո-
սին, ի ստաճողութեան մայրաքաղաքին
Խաչատուր վարդապետին: Եւ ի թուական
նութեանս մերո ՌՃԶ ամին, ի յայնս ամսոյ
ի ԺԴ. Եղև յարարումն գրալս: ի պայե-
լումն սորին ալը Ուսնէն ուսող Երկրին, որ
բաղում վախճանութեամբ Լաւ գրել վրան իւրոյ
անձին, զոր Տէր Աճ. մեր բարով վախճել
տողէ նմա յամերամ ժամանակաւ ամէն:

Արդ տղանմ զձեզ, ով յայնքամք
մանկութե Սր. Եկեղեցոյ, թէ մամ ստեղծով,
թէ Հարցատես անելով, կամ օրինակ տանե-
լով, յիշեցիք ի մաքրափայլ յաղաթս ձեզ
զԱստուածատուր գրչիկս: Եւ զուգ յիշեալ
լիջիք ի միւսանցամ պարլատեան Տեառն մե-
րոյ Յի. Քի. ամէն:

Դարձեալ Աճ. ողորմի տառեղէք մեր
վարդեպետին, Ստեփաննոս սարկաւաղին, որ
բաղում աշխատութիւն ունի ի վերս անար-
ժանիս, զոր և Երկնաւոր վարդապետն իւր-
եան վարձահատուց լիջի ամէն:

Այլ և լաւ պահողն և խնամք տանողն
զբքիս, զվարձն ի Քրիստոս առցէ, ամէն:
Հայր մեր որ յեր:

Էջ 701—712, զատարկ:

1536

Ք Ա Ր Ո Ջ Ա Գ Ի Ր Ք

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մատալ 15×10×4: Էջք 584: Պրակք
Ա-Ր (էջ 1—481), Ա-ԺԶ (49—440), Գ-Թ (441—
584): Հանգամանք լաւ. քնդհանուր առմամբ:
Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խորագիրնե-

րք, սկզբնատողերը և գլխադիրները կար-
ժիք, մնացեալը սև մեկանով, միատուն, 19
տող: Նոտրադիր: Համառոտագրութիւնք
յափաղանջ առատ: Կանգնեցած տախտակ-
եայ գրողմարարդ: Պահպանակ մաղաղաթ-

ևայ վերջը մէկ թերթ, երկաթալեր պատ-
տական, մասն Աւետարանի:

ԲՈՎԱՆԴԱՌՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-2. մանրութեւ պրշափորմ:

Ա.— էջ 3.— Նորին Գրիգորի Քարոզ.
ի քանն. ճրագ մարմնայ ակն է.— Ամենայն
բանք առականութեան Քրիստոս-
ոյ գիրություն էն...:

Ե.— էջ 49.— Նորին Քարոզ ի քանն.
Մի երկնչիւր հոտ փոքրիկ...: Ի տէրունա-
կան հրամանաց երես իւր քննելի է...:

ԺԲ.— էջ 162.— Քարոզ փոխման ու-
մէնօրինեալ Ար. Աստուածածնին, ի քանն.
Ռազմաւ դստերի ստացան.— Ձեռատեղա-
թիւն առտուածապսակ արքային Սուրբու-
նի...: Ձեռնոր վարդապետ արարող բանիւ
յիւղէ՞ք ի Քրիստոս: Նաեւ գլխեանայ խղճի-
կու յիշել ի Տէր տղաշեմ, սուրբ պարչապա-
սող ձեռնոց տղերսն մի անտես առնել. և
ձեզ Տէր ողորմի:

ԺԳ.— էջ 181.— Նորին Քարոզ փոխ-
ման Ար. Աստուածածնին. ի քանն. Պարտեզ
փակեալ.— Աստուածային ձեռածրն կայմ-
ևայ դմարդն առաջին...:

ԻԱ.— էջ 309.— Դարձեալ Քարոզ վա-
սրն Բարութեան, ի քանն որ ասէ. Այսօր է
դու արայ Տէր...: Վարդապետք ասեն թէ
օրն Գ յատկութիւն ունի...:

ԻԲ.— էջ 368.— Նորին Քարոզ վառն
կրկին աստիճանաց յեկեղեցիս որք են վար-
դապետք եւ Հայրապետք.— Սքանչեւտես
մարդարէն Ձաքարիստ ցուցանէ...:

ԻԵ.— էջ 427.— Քարոզ Սրբոյն Գրի-
գորի Լուսաորդին, ի բանն որ ասէ. Նմա-
նողք ինձ եղբորք որպէս և ևս Քրիստոսի
— Առաքեալն Հեթանոսաց...:

Էջ 485.— Այս է երկուտասան վարդա-
պետաց անուանքն:

ԼԲ.— էջ 486.— Քարոզ Վարդապետին
...:

Էջ 504.— Սակս երկուտասան փոռացն
Աղամայ:

Էջ 505.— Քերականութիւնս որ կոչի
Հաղբանք, զուգեալ ի Դատիթ լանլաղթ փի-
լիսոփայէ, և ի Հոռմայ վարդապետէ որ
կոչի յանուն Փինիկ.— անէրիս:

ԼԳ.— էջ 513.— Քարոզ ի բանն սոս-
քեայն որ ասէ. Կտակ յետ մահուն Հաստու-
տուն է.— Սոսքութիւն է մարդկան...:

Էջ 526.— Նախկողան Քարոզի:

Էջ 534.— Դ զօրութիւն ունի միաք
մարդոյ. այս է, Ծերնդական, Ընթացա-
կան, Գումարական, Վերածական:

Էջ 537.— Դառնութիւն ուղղափառ
հաստոյ...:

ԼԴ.— էջ 541.— Նորին Քարոզ վառն
կարգաց աղօթից, ի քանն որ ասէ. Տէր երէ:
զըյրումս իմ բանաւ.— Ձերտան իմ բացի և
առի դհողի...:

ԼԵ.— էջ 551.— Նորին վառն Աղօթից.
ի քանն. է էին հարմք, եւ թ հարմաճութեւ.—
Բունս առականութեւ յոյտ տունէ դմամանկ ա-
ղօթիցն որ ի հոռմա և ի նորմա. զոր ի
հինն է անդամ աղօթիլս և կեն հարմք և ու-
ղալիք, զի ճառայական էր օրէնք. իսկ նո-
րս թ անդամ աղօթիլս կար հարմն սիրե-
լի՝ փեսային Քրիստոսի...:

ԼԶ.— էջ 561.— Նորին Քարոզ ի սոսմ
ի խորհուրդ Բժն առաքելոցն, ի քանն՝ Կու-
չեցեալ առ իմքն գրծն առաքեալս.— Թէ
փասն է՞ր դառաքեալսն թէ ընտրեաց...:

Էջ 576.— Ցանկ:

Էջ 577-584.— Այլևայլ մանրութ:

1537

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

Քիլիս

ՌՃՀԳ=1724

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 14×10×4: էջք 414: Հանդա-

մանք շատ լաւ թուղթ տոկուն: Գլխաւոր
Գրէի՝ Փիլիպպոս Գահանայ. վերջին մասն-

բուն՝ Սարգիս երկչ Առանցի: Դրութիւն՝
խորագիրները, սկզբնատողերը եւ գլխատա-
ռերը կարծիք, մտացեալք սեւ մեկանոյ,
միասին, 14-20 տող: Նոտարագիր: Համա-
տարադրութիւնք սովորական դրժի: Կաշե-
կողմ տախտակեայ դրժմագարդ: Ստացոյ՝
Քոնստանդնուպոլսի Սարգիս Ակնցի:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-39, դատարկ:

ՄԱՐԻԱԱՋԱՐՈՒԹԻՒՆ.— 1

Ա.— էջ 40-41.— Վասն Բնութեան
մարդկան. քէ որպէս գոյամայ մանուկն
յուրովայնի մօր իւր.— Յարժամ հրամանաւն
տոտուածայն, այրն եւ կիճն ցանկութեամբ.
ի միմեանս մերձեանս եւ անկանի տաղմն ի
յառնէն ի կիճն, ոտոյ թանձր արիւն դոռ-
նա, եւ ոտոյ լերդ դառնա եւ ի մէջ թանձ-
րութեան որդն լինի. բոտ մարդարէին որ
տաշ. թէ եւ որդն եւ եւ ոչ եւ մարդ: Իսկ
սակրն եւ արիւնն ի հօրէն լինի եւ հօդին
միայն ի մօրէն...:

Էջ 52.— Վասն բնութեանց մարդկան,
քէ որպէս բաժանի յեղանակ տարոյն.—
Ասէ մեծն իմաստասէրն եւ բժշկական վար-
դապետն Ասկղիպէ, եթէ ընտրութիւնք մարդ-
կան ի Դ բաժանին, ի Դ առաջս, եւ դժի մի
ի նոցանէն պարտ է դիտել թէ զի՞նչ դօրու-
թիւն ունի. . . : Եւսկոյրոս բժշկապետի եւ
փիլիսոփայի է ստացեալ: Եթէ որժամ առ
մարդոյն արիւնն առուելու եւ շարժի, չէ՛
պարտ արիւնն շանել, այլ, այլ կերակրօք
ցամաքայնօք եւ ցրտայնօք վարել...:

Էջ 100.— Վասն գայլաքանց ընտ-
րեանց, եւ խոռոչածոց եւ յաղթութեանց
նոցին:

ՄԱՐԻԱԱՋԱՐՈՒԹԻՒՆ.— 2

Բ.— էջ 101-102.— Վասն կազմութեան
մարդոյն, վար իմաստասէրեմք գրեալ են
նախնի բժիշկներն: Յանկ Դրոցս:— Ա-ԺԸ.
Դյուխներ:

Էջ 103.— Ձմարդակալութիւն ամ-
անդամաց եւ բոլոր մարմնոյն կամաւն Աս-
տուծոյ ստուգիւ ճարտարամտօք ընտրած
իմաստասիրաց Հեղինացոյ, եւ բժշկական
վարդապետաց, իմանալոյ զընտրութիւն մար-

դոյ մարմնոյ ստեղծութեան եւ անդամքն,
զօգուածքն եւ զքղերն, զրդեղն եւ դերակսն
...— Հմմտ. թիւ 975, Գ. Հատոր, էջ 366:
Նոյնպէս եւ յաջորդները:

Էջ 113.— Ա.— Վասն ստեղծման գր-
խոյն եւ լեզու.— Ասէ իմաստունն Գեղար-
նոս թէ արար Ած. զգլխին մարդոյն եւ
հաստատեալ ի ներս զրդեղն...:

Էջ 129.— Բ.— Վասն ստեղծման քրիմ
.— Էստեղծ Ած. որ դամ. աղէկ եւ վատ հո-
տն իմանայ, եւ զրդեղին դամէն յուելուածն
արտաքս քարչէ եւ հանէ: Եւ յօրինեաց Ած.
զինքն որպէս խոյրուակ մի...:

Էջ 148.— Ժ.— Վասն ստեղծման երկ-
կամանցն.— Արար Ած. զերկիւմանսն տուն
ցանկութեան, եւ զայլ մասն քնքոյ: արար
եւ զինքն ի ջրին մէջն սահմանեաց. . . —
Հմմտ. Տաշեան, Յուլիոյ, թիւ 17, էջ 126:

Էջ 157.— ԺԸ.— Վասն ստեղծման քր-
տամոքսին.— Ած. արար զտամոքսն ի ջր-
ղէ եւ ի մաշ, շուրջ ստամոքսաբերանին ջրի
շատ կայ եւ ի ներքի զի՛նչ տառի ստամոք-
սին միտուն. վասն այն որ միտն տաք է եւ
ջրին հոյ, կերակուրն ի տաք տեղին կու
մոյսոյի եւ էփի...:

Էջ 169.— ԺԸ.— Վասն ստեղծման է-
անդամացն:

Էջ 179.— Յիշատակարան Դրչի.—
1724

Աստուծոյ տարտ հասի,
զիրքս այս մարդակալմի,
զոր իմաստունքն բժշկի,
ծածուկ լանն արան յայտի,
ընտրութիւն մարդոյն որպէս լինի,
կամ զաւակն ի ծնանի,
բոտ Աստուծոյ հրամանի,
զոյացութիւն տուն սաղմի:
Դու ընթերցի որ նալեյի,
եղիր հասու ամենայնի,
եւ զարմացիր զու այս լանի,
տաս ողորկի պայ շինողի:
Որո տեսեալ այսմ զրգի,
Քոնստանդնուպոլսի Ակնցի,
է եւ սառաքի Ալի փաշայի,
աւակալոյն սարկաւապի,
որդի Քոնստանդնուպոլսի,
ինչդիր եղի սա ինձանի:

դրել ասէ տէր ֆիլիպպի,
 ևս ի Քրիստոս բնակէի,
 թէպէտ բնական աստի չէի,
 սնա դարդացայ աստ մնացի:
 Որժամ դայս դերս զբեցի,
 էր թոյտնան Հայոց զարմի,
 Հապար Հարիւր ետաթանսսի,
 նստէ երեւ իստ աւելի,
 և ի մարտի ամսոյ տասնի,
 տուր պահաց արուհացի:
 որ Այի փաշան կայր այս տեղի,
 ևհաստ պաշտն Ապտին ադի,
 երբորսդոյ իսմայէլի,
 քրթոյ Ռուսպարի օղի,
 լարձաւ պաշտն այս երեւի:
 Վասն այս պատմութի զբեցի,
 զի ժամանակն լինի յայտնի:
 Ոյ յայտնի աշարմ դրի,
 տացէ Տէր Աստուած ուրբմի,
 ինքն այլ լինի ևս արժանի,
 ողորմութեան Տեսնե լարի,
 ամէն եղիցի ևս եղիցի:

ՊԱՏՄ. ԱՍԱՆԵԹԱՅ. — 1

Գ. — Էջ 182-183. — Պատմութիւն Ասանէրայ՝ կնոքն Յովսէփայ Գեղեցկին. — Եւ եղև յամին յառաջումսն որ օր տիմն էր ամսոյն, տառաքեաց փարսուն զմիսկի չքել ընդ ամ. երկիրն թղկաւորաց. . . : Հմմտ. թ. 501, Բ. Հատար, էջ 496:

Էջ 220. — . . . ևս արի ի վերայ զխոյն իւրոյ մտիւր, և ցնդեաց զմտիւրն ընդ մէջ զետնոյն. . . : Հմմտ. Անկ. Գիրք Հին Կրտսկարանոց, էջ 166 յս. Գ.:

Էջ 229. — . . . Տէր Ած. յաւիտեանց, որ ստեղծէր զամ. ևս կենդանացուցեր, որ և տուր շունչ կենդանութեան ամ. արարածոց քոց, որ հաներ զանեւրեւոյթս, որ ստեղծէր զարարածս քո զերեւելիս յանեւրեւոյթից ևս ունէր. . . : Հմմտ. նոյն, էջ 169 ևս յս.:

Էջ 271. — . . . վասն զի Տէր Ած. հիմնադրեաց զպարիսպ քո ի բարձունս, ևս պարիսպ քո տնդամտեղեալք պարիսպ կենդանութեան. . . : Հմմտ. նոյն էջ 181 ևս յս.:

Էջ 277. — . . . ևս կացոյց փարսուն զԱսանէթ յաջմէն Յովսէփայ, ևս զարձոյց զը-

նոսս փարսուն յերար մերձեցոյց զնոսս ևս. համարեցին զմիմեանս: Եւ զինի աշտրիկ արար փարսուն հարսանիս աւուրս է, ևս կոչեաց զամ. իշխանն եղիպտացոցն, ևս ընթրիս մեծամեծս ևս ուրախութիւնս բազումս, ևս ասէ ամ. ոք որ ոչ զորձէ զգործ զի օր հարսանեաց այսմ նման Յովսէփայ ևս Ասանէթայ, մահու մեռոցի: Եւ եղև յետ այս սորիկ ևս տու Յովսէփայ տու Ասանէթ, ևս յարցաւ ևս ծնու զմահուսէ ևս երբեմ ի տունն Յովսէփայ, ի փառս Աստուծոյ ամէն. . . : Հմմտ. նոյն, էջ 186 ևս յս.:

Գ. — Էջ 279. — Տաղ ի վերս Թումա Վալդապետի:

Թումա այս տէր ունէր նէ տիր, կրնա հիմնէ զպիլիմէլ,

աքար չէմիմ ևս յայտնի սիլիմէլ,
 պա տիրտէ իման էջի պաշտանմադ,
 ևստ էլէրտէ քաղաքսարմ տղարբմ. . . :

Էջ 282-283. — Յարձամ յերմեղեան տուն հանդիպիս. միմտէ իլէն տուր աւետիս. զովէ Քրիստոս ի սայմ տունիս, որպէս զըրեայ կայ ի տաղիս. . . : Այսօր տուն է ներմեղեան, աւետիս. . . :

Էջ 290. — Ի շետ պատարաւիմ Տէր ողորմաւոր աւայ. . . : շտիս պարտեմ, որբաւս հոռաւմ. . . :

Էջ 292. — Յաղաքս սիրոյ տնու զոյն իւլ աւայ:

1

Թրիսի մի առեր զիս մօշոյսակին,
 իմ տուն, կ'երբէր զէսի ջուր:

2

Կտրիմ մի հիծել զիս բուռակ ջուրին,
 իմ տուն, կ'երբէր սուտ ի հետ:

3

Գնաց եւ աւաց. այտ պաղաւ ջրէս,
 իմ տուն, խիստ եմ ձալաւած:

4

Երկինք ամպ ու պարզ, ջուրն պար ու պիմոտ,
 իմ տուն, չի կարնաւ տաւ քեզի:

5

Էյն առջի սիրուն, դու պաղ մի պարտիս,
 իմ տուն, պիտի վնարես:

6

յոյ լամ բեր Վկայ յէ քեզ երբ պարտիմ.
իմ տուն, հազար վարեմ:

7

կրկինք քեզ վկայ, երկիր եւ գետին,
իմ տուն, աստեղքն եւ լուսին:

8

յոյ լամ դու գնայ, նախաւ մի մնայ,
իմ տուն, քո եւ յիշմ չեմ ես:

9

Գեղ գերի յիմիմ, հող եւ քո ոտին,
[իմ] ճան, ճարտիս որ քայլեմ:

10

յոյ լամ խնայացար, խնայաց յապեցար.
իմ տուն, կամ յէ գինով ես:

11

Այն, քո կարտուն խնայումս է գացեր,
իմ տուն, միտս է մոլորեր:

12

յոյ լամ, կու վայսեմ հօրէս, իմ մօրէս,
իմ ճան, մէկիկ եղբօրդ:

13

Վո հայրդ մեռնի, քո մայրդ վեր մաշի,
իմ ճան, եղբայրդ ի գինին:

14

Կամ ինչ շահեցար այդ երկու բանէն,
իմ տուն, ինձ գետ կամեցար:

15

Վո հայրդ ինձ աներ, եւ մայրդ ինձ գօհմէ,
իմ տուն, եղբայրդ կրքդմբկեր:

16

Ին որ քեզ առեմ, կարօտ չի մեռնիմ,
իմ տուն, հանգչի իմ հագին:

17

Այն է սէր մարմնոյն, եւ որ է բարին,
իմ ճան, մեզ վայելչութիւն:

Էջ 295.— Տաղ ի վերայ Երուսաղէմայ
ստացեալ Առաքել վարդապետ.— *Ջարդիր
դարդիր երուսաղէմ, ընդէր նընջես երուսա-
ղէմ, արի զկեցիր երուսաղէմ...*

Էջ 298.— Տաղ ի Սուքիաս վարդապետ
տէ ստացեալ Սր. Աստուածածնայ.— *Իս-
կու՜ի Աստուածածին կոյս, ամբի՜ կոյս...*
— Ի Ս ու ի ք ի ա ե:

Էջ 302.— Տաղ Աստուածածնի Նարինէ
ստացեալ.— *Անարատ կոյս սուրբ տիրածին
... Ա ս տ ու ա ծ ա տ ր ու: Աստուած-
ածարոյ քո ծառային, ընկալ գլոմաս, Թճ
Երեսերկին [= 1683]...*

Էջ 306.— Նոյնայ Նարինի ստացեալ ի
վերայ Սր. Աստուածածնայ.— *Աստուածա-
ծին Սուրբ կոյս յուսկէն տաճար...*
Ա ս տ ու ա ծ ա տ ր ու է:

Էջ 311.— Նարին Նարին վարդապետէ
— *Արփեալ ցնծող Նարբ, Մարիամ, առ ի
քէն հոսի...* Ա ծ ա տ ր ու:

Էջ 313.— Տաղ ասայ որ ի քնոյն գար-
դի.—

Առաւօտուն ի դէմ լուսուն,
պուլպուլն ձայնէր վերա օդոյն,
ձայնէր, զարդիր աւել մարդ[դ]ոյն,
իջեալ երկնից շողմ արեւոյն:

Վո մարդ քանակն ես արդուն,
ես անբան եմ, փոքրիկ քոչուն,
միշտ կու ձայնեմ, զարթիր մարդոյն,
իջեալ երկնից շողմ արեւոյն:

Թէպէտ անբան փոքր եմ քոչուն,
ձայնիկ ունիմ քաղցրօր սիրուն,
զարթիր, զարթիր երգեմ մարդոյն,
իջեալ երկնից շողմ արեւոյն:

Ձիս զարդ արեւ ի մէջ այգոյն,
դու վայելազ այգոյ պտղոյն,
ձայնեմ զարդիր, եկ մէջ այգոյն,
իջեալ երկնից շողմ արեւոյն:

Ես դեքերիմ վարդին սիրուն,
միշտ կու ցանկամ մօրս տեսնոյն,
երբ կու զարդի վարդն իւր ծառոյն,
իջեալ երկնից շողմ արեւոյն:

Յարժամ գարդի վարդն իւր ճգնոյն .
 Ես կու գնձամ մորա դիմանոյն .
 գարդեաւ ասեմ . վարդն իւր յափնոյն .
 Երկնից իջեալ շողմ արեւոյնոյն :

Տէր փիլիպպէ . երգող գայա գայն .
 էր չես լսեր բանի դու Քայն .
 գարդիր կացեր գիշերմ արգոյն .
 ահա իջեալ շողմ արեւոյնոյն :

Էջ 314. — Տաղ ասացեալ կեչառացոյն
 — Ես եմ կորուսեալ ոչխար . . . :

Է. — Էջ 317. — Աղօրք Կիրակէի յա-
 տուրն . ասացեալ Յովհաննէս Գառնեցիին . —
 Յախօռնից Ած . և արարիչ բոլորից . . . :

Էջ 330. — Այս է գլխի առ խօսեցաւ Ած .
 րնդ Մովսէսին . — Լամթայ . . . բոլորեան չա-
 բայոյժ գիմաց ծառայիս Այ . Սարգիսին
 կոպիկ եմ . . . :

Էջ 333. — Սուրբ Խորն Յսնիանու Գառ-
 նացու . . . : Ի քից յուսամ Բա . Աստուած
 . . . :

Էջ 337. — Նորին Աղօրք առ Տէր Ած .
 վասն գիշերի . — Ազգաւմ գեղց Տէր Ած . ա-
 մենակալ . . . :

Էջ 339. — Նորին Աղօրք միջնալոյն-
 քեամբ երկնային գորացն . — Սուրբք և սի-
 բեցեալք յամենասուրբ երրորդութենէդ . . . :

Էջ 341. — Խոստովանութիւն յանցա-
 նաց . . . : Խնդրեմք ի քէն տառ Տէր . . . :

Էջ 349. — Խօսք րնդ Աստուծոյ . . . : —
 Համալոյս Աստուծութեան . . . :

Էջ 362. — Խոստովանութեան Աղօրք
 — Նոյի Աստուծոյ , ճշմարիտ Աստուած
 . . . : Սր . Աստուածածին , բարեխօսեալ

առ քո միածինն , զի ողորմեսցի և յիշեսցէ
 դատաւածաւէր և զհեղաշողի քաջ բարու-
 նապետն զտեսառն տէր Գրիգոր կաթողիկոսն
 յամ . Հայոց , և արեան մերձաւորքն , մա-
 նաւանդ զմեկուսուր զբշի յսկ անուն Սարգիս
 իրէցս , որ է կոչմամբ Ատանացի , և սպա-
 սաւոր Սր . Աստուածածնայ Լկեղեցոյ , ի
 թվին Հայոց ՌՃՉԳ (1724) , յունիս ամսոյ
 Ժեհն , յիշեսցիք մի Հայր մեկոյսի . Ած .
 ձեզ սղորմի :

Էջ 364. — Թժիշկ ազատմէտաց . — Թա-
 դաւոր աղթոյ . . . : Ողորմեալ ստացոյի զը-
 րոյս Սարգիս Երէցս , որ է Ատանացի . —
 Ընդգծեալ անունը ծածկադրով է :

Էջ 367. — Խոստովանութիւն է աղօրք
 — Հայր Էրկիմաւոր . . . :

Էջ 375. — Այս գիրս եղեւ ի մեծ րվին .
 Ասանայ մեծ քաղաքին . ԻԳ աքիլանին . յե-
 րեքտասան ալ ի րնդ միմի (1714) : Ի Ա-
 տանայ սլոյնով շէնհիրտէ . Աստուածածին
 փիլիսէսիմտէ եազրլոր յոյ էլիմիլէ Սարգիս
 Բէշիշին իշի տիր :

Էջ 377. — Գառն յաւեսեաց Սր . Ատ-
 ուածածնին . — Մեծապայծաս խորհուրդ
 չբաշտապան . . . :

Խնդութեան ձայն , բարբառ յաւետեաց
 . . . : Խ ա չ ա տ ու ո յ :

Էջ 380. — Գառն Սրբոց Թարգմանչացն
 Սահակայ եւ Մեքսրապալ . — Բարձրեալ ան-
 քնին . . . : Բ ա մ ա տ ո զ ք ի ց :

Էջ 384. — Բի . ծառայ Հայձի կարա-
 պետ որ առէ տաղար յառ ի վերայ Սր . Ատ-
 ուածածնի վերափոխման . — Աստուածա-
 ծին ծրնօղ Բանին . . . :

Էջ 387-412 . դատարկ :

Էջ 413-414. — Զանապան մանրուր :

1538

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

ՆԿԱՐԱՎՐՈՒԹԻՒՆ . —

Մտայ 15×10×2 : Էջք 120 : Հանգա-
 մանք բաւարար : Թուղթ Հառարակ : Գրու-
 թիւն՝ բորայրեւեր կամ սկզբնատղեր և
 զլիապիւրներ կարժիր , մնացեալս սեւ մե-
 լաւով , միասին , 22 տող : Բոլորովոր : Հա-

մտտաղարութիւնք յոյժ առատ : Կաշկկաղմ
 տախտակեայ :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ . —

Էջ 1. — Վասն Գարդուրթեան բան ինչ
 Հաւաքեալ Սրբայ Դաթեւացոյն . Խ ա առ

յողացոյ աշնդ գառտատանին .— Ետի և և առաջ աշնդան թեան գառտաորին . . . :

Էջ 10 .— Այլ Քարոյ և և իրառ պիտանի մարդկան .— Որպէս սոյ ժարդարէն Մովսէս . . . :

Էջ 19 .— Այլ Քարոյ և և իրոց և և իրոցն Սոսոմանի .— Եւ սոյ .— սրտացուցեալ զմեկ թալր իմ հարս . . . :

Էջ 25 .— Հատարմն Տրամարանու թեան սոյ ինչ յայտ տառի զրեալ զայ . յողացոյ Դ իրոց .— Ետի և առաջ զհարցմանն . . . :

Էջ 42 .— Յապագո Տառնց Սոսոման .—

թեանց Արիստոտէլի .— Եւ ըստ ինքեան և զկոցն ստորոյն . . . :

Էջ 56 .— Դարձեալ յաղպա Արիստոտէլի իմաստնաբերին , ի զրոց վերլուծակա-նացն . . . :

Էջ 69 .— Դարձեալ Յապագո Բժշկու թեան .— Եւ սոսն ի թիւին թէ ամ . կենդա-նութիւն մարդոյ ի սրտէ կյանն . . . :

Էջ 73 .— Քարոյ վասն նախանձոյ .

Էջ 97 .— Հատարմն ընտանութեանց տրարեալ յամենէ սրբոցն իմաստասիրաց .— Վասն Դ տարեբաց օրինակ մարդոյս .

Էջ 116 .— Հատարմն Օրհնութեանց .

1539

Մ Ա Շ Տ Ո Յ (ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ) . 32

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ .—

Մտալ 15×10×1 : Էջ 378 .— Հանդա-մանք լաւ : Թուղթ տոկուն : Գրութիւն՝ խո-րոյի ինկեր , սկզբնատուրք և զլիստառ-սերք կարմիր , մնացեալք սև մկանայ , մխտին , 23 սոյ : Ետարպիր վարժ : Հա-մատոտարութիւնք սովորական . խաղաղ-րութիւն ըստ պատշաճի : Գունաւոր վար-չաղիր և լուսանցաղար՝ Կանոններու բա-կիւրք և տայն : Գունաւոր խորանաղարչ , էջ 5 : Խթակալմ տախտակեալ հնամաշ :

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ .—

Էջ 1-4 .— Կատարի :

Ա .— Էջ 5 .— Կանոնի Մկրտութիւն տոնել :

Բ .— Էջ 45 .— Կանոն Պսակ զնկոյ :

Էջ 56 .— Տաղ վան շարտանաց : Յոր-ժամ եկեղեցոյն ելաննի առա .— Ամենապար Տէր Թաղաւոր Թաղաւորաց . . . :

Գ .— Էջ 60 .— Կանոն երկրորդ Ամուս-նութեան Պսակի :

Դ .— Էջ 63 .— Կանոն Հաղթի տալոյ :

Ե .— Ե . 68 .— Կանոն զամենայն վաղ-նանեալ ուղարկել ի Քրիստոս :

Էջ 126 .— Եւ երէ կամիցես Գանձ ասայ և Տաղ .— Այստաւ և հաս հրաման արարչէն

Էջ 129 .— Տաղ Ննջեցելոց .— Եւ զիտէի թէ աշխարհս ինձ մուրք էր տված . . . :

Էջ 132 .— Տաղ Ննջեցելոց .— Ով քա-հանայ և վարդապետք ստուածարան . . . :

Էջ 135 .— Ողբ եւ Տաղ Ննջեցելոց . որ մանուկ հասակաւ նրնջեցեալ իցէ .— Եւրէկ հոգվերսոյ անցի . . . :

Էջ 137 .— Ողբ Ողբիս մանկտաց եւ տղայոց .— Արարիչն արարածոց մեկ բար-կացու . . . :

Էջ 172 .— Իսկ առաւատուն երրան ի զերեզման եւ ասեմ զԱմբիճքի :

Զ .— Էջ 248 .— Կանոն Նոր և աւուր :

Ե .— Էջ 252 .— Կանոն յորժամ տղայ վախճանի :

Էջ 274 .— Իսկ այգոցն երրան ի զե-րեզման եւ ասեմ զԱմբիճքի գորդայ մի :

Ը .— Էջ 279 .— Կանոն ողբեանցիստ առնելոյ կամ պատարագ մեղելոյ :

Թ .— Էջ 286 .— Կանոն Աղ Որհնելոյ :

Ժ .— Էջ 287 .— Կանոն Արիմուրեան հատի պատարագի սեղանոյն :

ԺԱ .— Էջ 292 .— Կանոն սեղանակամի աղ աւրիմելոյ :

ԺԲ .— Էջ 304 .— Կանոն պղծեալ ջրը-նորն աւրիմելոյ :

ԺԳ .— Էջ 311 .— Կանոն հանգեւած աւրիմելոյ :

ԺԴ. — էջ 312. — Կանոնով սկիհի եւ մա-
զրգումաւ արիւննելոյ :

ԺԵ. — էջ 313. — Կանոնով ճար գիրք
արիւննելոյ :

ԺԶ. — էջ 313. — Կանոնով ժամահար
արիւննելոյ :

ԺԷ. — էջ 316. — Կանոնով հաշ արի-
նելոյ :

ԺԸ. — էջ 338. — Կանոնով Աւագան
արիւննելոյ :

ԺԹ. — էջ 345. — Կանոնով զսեբմ եւ
շեղդ արիւննելոյ :

Ի. — էջ 348. — Կանոնով Հոման արի-

նելոյ :

ԻԱ. — էջ 350. — Կանոնով Ոսնալու-
յին :

էջ 351. — Երանելոյն Յոհաննու Վար-
դապետի ասացեալ վասն Սիրոյ, որ մակա-
նուն Պրոգ ասի — ԱՅ. սէր է, ասէ Որդին
Որոտման... :

էջ 370. — Մեղայ ամենասուրբ երբոր-
դութեանն... :

էջ 375. — Ողբ, Առաքել Վարդապետ
ասացեալ, վասն մեռելի. — Առ ձեզ զուհեմ
ձայնի մեղալ... :

էջ 377. — Արթունք զբարթունք... :

1540

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ե Ռ Յ (ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ)

Տեղի

ՌՃԶԳ — 1734

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Երաւ 15×10×3: էջք 56+276: Պրակք
Ա.Թ. (էջ 1-216), ԺԳ-ԺԴ (217-272): Հան-
դամանք յաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն
ամբողջովին սեւ մէլանով, միասին, 20
տող: Նոսր չեղապիր: Համառոտագրու-
թիւնք բաւական առատ: Կաշեկազմ տախ-
տակայ: Դատարկ թուղթք սկիզբը երկու
թերթ:

Ա. — ՆԵՐԾ. ՊՈՐԲԻՒՐԻ. — 15

(Տպագիր)

էջ 1. — Ներածութիւն Պարիսրի. —
Իւրոյ հարկաւորի Պրիստաւի... :

էջ 41. — Դատի Անյաղթ Փիլիսոփայի
Ներդիմացոյ Առածք Հինդ... :

էջ 56. —

Տրպել տըողի զրբոյս,

մեղոք լրցելոյ չեբոյս,

լինելի Պաղտասար Դրպրիս,

հայցեմ տալ մէկ ողորմիս... :

Բ. — ՎԵՐԼ. ՆԵՐԾ. ՊՈՐԲԻՒՐԻ. — 15

Դատիք Անյաղթ

էջ 1. — Դատի Անյաղթ Փիլիսոփայի

Վերլուծութիւն ի ներածութիւնն Պարիսրի
Պրակ Ա. :

էջ 197. — ԼԶ. — Հանդերձ Այ. և
տողիկայոյ — Հասարակութիւն տեղեկի և
յատկի... :

էջ 199. —

Դատի Անյաղթ փիլիսոփայն Աթենական,
Արար Մենեմութիւն Պարիսրի տոտարան:

Իւ տյնմ որ տայ լմաստ բանի ամենեցուն,
փառք և պատի և զոհութիւն յար և ան-
[Հուն:

Ամէն:

Գրեցաւ ի թուին ՌՃԶԳ (=1734), յամ-
ուրն հոկտեմբերի:

էջ 200, զատարկ:

Գ. — էջ 201. — Համառոտ Վերլուծու-
թիւն Պարիսրի զմտաբարութիւնն, ի երկու-
սիրութենէ մեծ հոգտորին Հայոց. Յոհան-
նու Որոտնեցոյն — Ձինչ է սահման ընդ-
հանրին... :

Դ. — էջ 215. — Նկատումն Արիստո-
տէլի. — Ուսուցանէ մեկ ի ընայտութեան-
ցն աշխոյրի... — Կը մնայ թերի:

Ե. — էջ 217. — Ի Գրաց Պատճառաց

Արխանգելի, կամ արդէս սմանց թուի Պրոկ-
դի, Ասարկու թիւն Ասաջնեբրորդ — Ամե-
նայն պատճառ նախկին՝ է յաւետայնդ իւր
պատճառէին . . .

Էջ 265.— Ասարկու թիւն է և Բերորդ
— Ամ. գոյացու թիւն . . .

Թիշատակարան Թարգմանչի.—
Էջ 268.— Դուգնաքեայ բանս թարգ-
մանեցաւ ի յառնեացւոց բարբառոյ ի Հա-
յոց լեզու ի ձեռն ուրումն Լեւոնցի Ստեփան-
նոս կրօնաւորի, ի փառս Քրիստոսի Աստու-
ծոյ մերոյ ամէն :

Էջ 269-276, զատարկ :

1541

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Ց

(ԺԷ- ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱՅՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտայ 14-5×9×4: Էջք 394: Պրակք
Խ-ժ-Վ (էջ 127-234), ԺԷ (235-250), ԺԶ
(251-266), ԺԴ-ԺԵ (267-298), ԺԳ (299-
322), Ա-Բ (323-370): Հանդամեք բուս-
բար գրեթէ: Թուղթ և գրութիւն ալլազան:
Նորարդիւր, բարդիւր: Կաշեկոյցմ տախ-
տակեայ գրչմարդար:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— Էջ 1, նորարդիւր.— Պատմութիւն
լանկրամութիւն:

Ի յոթ հարիւր Հայոց թուական,
ընդ որ և հինգ և թիւ յաւեան [= 1386],
յաւովարի մի պոչք Յայտնութեան,
բայն արեւուն խաւարեցան:

Մեծ վարդապետն տնուն Յոհան,

որ և Կոթիկ տնուն Յնքեղեան,

չեռ Զ [վեց] ատուրն խաւարման,

փախի տու Տէրն իւր անձկական:

Ի ոռչն ուուրն գառնութեան,

ճրպարայցի սուրբ Յայտնութեան,

մեծ պատուհաս ի շահատուն,

բարբառասաց ողղէն հասան . . .

Հմմտ. է. Ս. Խաչիկեան, Յիշտ. ԺԷ. Դա-
րի, Ա. Մասն, էջ 272, յո. Գ:

Էջ 18, նախորդին ներքեւ անմիջապէս.

Թրլիմ Բ [= հազար] Հայաց ազգիմ,

ԺԴ [= Տասն եւ յոթս] քիւ է աւելիմ [= 1565],

բազուր մի կայր թանալ ազգիմ.

որ Շան թամազ Եւռն աւիմ.

արեւելեան արեւմւելիմ,

հարաւ հիւսիս ի մա հային,
չատ բարութիւն ի մա տեսին.
որ վերացոյց բարան երկրին:
Բազում զօրօք եւ զօրային.
նորոնալ բազաբն մեծ Վարդին.
նաւ բազուր է արեւելիմ.
որ է արդի Շան խաւայիմ:
Վանառակամէն որ եւ գային.
ուրախութեամբ վաճառէին.
ցնծամ խաչայիմ եւ զարգարին.
աբ չուկին բան իւրեան քեռիմ:
Բիւնոցն ամէն բարխան արին.
որ չտան բան Թարվեղ բազին.
Շրվան քեռիմ Ստամբոլ տանին.
մէկ օր Բ [= հազար] Շան թանալեցին:
Աշխարի ամէն միարանին.

տուրալ անեմ Շան թանալին.
դու հաստատ մնաս ի բո քալստին.

միմչ ի գայաւտ փեղաւբարին:

Շաբի Շրվան ասեմ տեղին.

որ է արքեւ Դամուր Վափիմ.

կզտու բաշան դամաշ գործին.

քոմիմ տանիմ մէջ փոռակին:

Փառսք ասիմ Զին ու Մաչին.

չինեալ Հայամազ ծովու միջին.

վանառակամէ անդ ժողովին.

վազն սիրոյն այն մարգարտին:

Մարգարիտ ծովէն հանեմ,

վանառակամէ առնուի տանին.

Սուրբաթա բազաք ասեմ,

Թարվեղն քալսք է Աջալին:

Նահչուաւ այնու ասեմ,

վանա Նոյեա գեղեզամին,

հօյ եւ Սալմաստ՝ անտէ Յուտէ.
 Վանայ քաղաք եզր ծովին:
 Ռըշտումնաց Նարեկացիմ.
 որ է արքեւ Կապուտլոյքիմ.
 Բաղէշ, Յամիթ, Յուրֆայ գովին.
 որ է Յալապ յարքեւ Շամիմ:
 Արեւելեաց յարեւմտին.
 Նրուաղէմ քաղաք մեծին.
 հոգիքն ամեն ամոլ ժողովին.
 որ դատաստանն է Գրիստոսին:
 Շահն վերուց զբաշ Երկրին.
 Գրիստոս քաղու վեղէն Ողբին.
 սլայծալ[ամ]այ արդար հոգիմ.
 մեղաւորաց դասն մերծին:
 Բանիս Երգօղ Գրիգոր ասին.
 մեղօք լցեալ է միշտ հոգին.
 ով ոք ասեմ գմեղ յիշնիմ.
 յուսով լցեալ իւրեանց հոգին:
 Գարան միւր գուրդ աւ ձորին.
 (ասեմ) որ ի օլֆա Փարիթանին.
 եպիսկոպոս Գրիգոր ասեմ.
 որ մա սրդի է գէշ մարդին:

Բ.— էջ 20.— Այս է յարգարալ.—
 իսպաղարար Հոգին Սուրբ Հաստատեցէ
 դարձեալ...:

էջ 27.— Հարանց վարուց.— Վասն
 հոնարհութեան:

էջ 33.— Ի բանն որ ասէ. Ուղիւ Եղի-
 ցին աղօթք իմ.— Նախ զի խոսկն անուշա-
 հոտ է...:

էջ 39.— Սրբորդ Հարցումն. Թէ ի
 Համբաւեալ իւրում Քս. յարձաի ժամանա-
 կրս հնոս յաթոն իւր եւ նստաւ ընդ աթէ
 Հաւր...:

Գ.— էջ 43.— Ի Թուահալութեան ա-
 բաժանս տոհմիս՝ ապրիս Հայոց մեծաց ՈԿ
 [= 1211], յերկիրն Ըղջուտեանց, ի դատա-
 արն որ ասի Տոսր, ի զիղաքաղաքն յԱրտա-
 մետ, մերձ զԵղկին Շամիրաժակերտին, էր
 քահանայ մի մեծատուն եւ մեծազգի, զար-
 ցացեալ ամ. առաքինութեամբ անուն նորա
 Սահփաննոս...:

Դ.— էջ 72-73.— Պատմեցիք եւ միւս
 ալ սքանչելիոք եղեալ ի սուրբ վարդապետէն
 եւ յատենէն Աստուծայ՝ տէր Յուսկայ արդ-
 ոյն]։— Եւ Եղի. ի վրդովմանց ժամանակաց
 եւ յասպատակմանէ Հինից պատերազմաց

այլ ազգաց, Երանել սրբոյ վարդապետին
 Ստեփաննոսի տէր Յուսկայ որդւոյն լերկ-
 րէն Տարբերունի՝ որ է Բերկրի, ի ռուր
 մեծաստանէն Արզնիլայն, եւ զնացեալ ի
 սուրբ յեանն որ կոչի իմազլուիս...: Փոռք
 պտտի եւ Երկրպապութիւն յամ. զոյնց ի
 բանակնաց եւ յանրանից, անուկի արտա-
 դուրութեամբ, այժմ եւ անպատ յախտենի
 ամէն:

Գաղափարեալ Եղի սակաւ պատմու-
 թիւնս ի Թովմայէ Մեծփայեցոյ տիեզերա-
 լոյս եւ Երկցս Երանեալ վարդապետի, ի Թը-
 ւականութեան հայապոս ապրի Պ ' Ե, [Գ
] = 1384] ամի: Ձմեղօք դատածեալ Մարտի-
 րոս զձեզ աղաչեմ միով ողորմիւ արժան ա-
 րէք վասն Աստուծոյ, եւ Ած. զձեզ յիշէ տ-
 մէն:

Ե.— էջ 98. բոլորդիւր վարժ.— Վերա-
 տին յաւելուած.— Իսկ դատիքն ժաշտ
 զիպուածս զժողովարժան ծառոյս դատնու-
 թեան...:

էջ 104-105.— Վերստին.— Աղաչեմ
 դանփախտելի Տէրութիւնդ զամենապար
 Հոգոյդ հղաբի...:

էջ 108. նորադիր.— Վասն զգլու-
 թեան.— Առաց հայրն Ղուկինոս...:

էջ 113. բոլորդիւր.— Վերստին յաւել-
 ուած. կրկին.— Տէր իմ Տէր տառի պար-
 ցեաց...:

էջ 127. նորադիր.— Վասն Սոգամոնի
 որ մեղա: Վերստին յաւելուած, կրկին:—
 Բարձրեալ, հօգր, անկիրքն, անեղ...:

էջ 144. բոլորդիւր.— Վասն Մամաւէի
 յարեացն զոր արար: Վերստին յաւելուած.
 կրկին Ե.— Եւ արդ առ Երկրածին ո՞ք պա-
 դատեցայ...:

Զ.— էջ 155. նորադիր.— Խրատի եւ
 օգտակարց եւ պիտանիք.— Ով ճշմարտու-
 թիւն Ած. միաւորեալ դիս ընդ քեզ սբրոյ
 մշտնջենաօրիւ, զի ձանձրացուցանեն զիս
 զբազումս բնթեանի եւ յսին...:

Է.— էջ 179. նորադիր.— Սրբ մեծի
 վարդապետի ասացեալ, պիտանի մանկանց
 եկեղեցոյ ոտամաւոր տաղիւք.— Ամենայնի
 սկիզբն ես եմ...:

Ը.— էջ 192. նորադիր.— Խրատ յոյժ
 պիտանի. յԱռաքել վարդապետէն.— Այրն

Աստուծոյ է օրինակ . . . :

Էջ 199. *Նոտրադիր* — Նեղոսի աւարք իօրն . Բաղդաս Սնափառութեան . — *Անափառութիւն է ախտ անբանական* . . . :

Մտնօր . — Կազմի մասնակի պրակնէր . սխալ գտաւարում են . կը հետեւինք պրակներու կարգին :

Էջ 299. *Նոտրադիր* — Քարոզ ի քանն որ ասէ . Ունայնութիւն ունայնութեանց ամ . ինչ ընդունայն եւ աստ է մեծութիւն աշ . խալիս . — [Ո] . ոք ի մարդկանէ եւ կամ ի թաղաւորս հետեւեցաւ հնչապօթեան եւ փափկութեան աշխարհիս որպէս զարքան Սողոմոն . . . :

Էջ 308. *Նոտրադիր* — Որք պիտանի եւ պատուական . — Լեւն ոմանք մեղատէր մարդիկ որ ասեն . . . :

Էջ 313. *Նոտրադիր* — Յաղագս ԲԺ ան ազգազգ որ զիր ումին . ընդդէմ այլ ազգացն որ պիտակ հաստով պարծին տալն զարծոյ եւ որքութեան որ է քերի եւ անկատար . — Հաւատն է ոգրիս տառն ջրոյ . ծառ է տառն պտոյց . սեղան է տառն հացի . մարմին տառն հոգոյ . հոգ է տառն բերոյ . ամբ է տառն ջրոյ . թռչուն է տառն թեւոյ . կանթեղ է տառն յատոյ . ձեռքն է տառն ումոյ . . . :

Էջ 267. *Նոտրադիր* — Հարցումն եւ պատասխանիք զանապանք ի Սր . Գրոց . — Զի՞նչ է ի սկզբնուոր զոյսութիւնս որ ոչ ունի զերբն զստանայս : Պ . Զարքն որ զկտուածութիւն խոտնային . . . :

Էջ 269. *Նոտրադիր* — Աստիճանք հոմարիտութեան . — Դարձեալ է խոտարձութիւն բաւական . տառ . եւ ի վեր քան զտառտն . . . :

Էջ 272 . — Այժմ մասնակալ մեր ի յաւարտ եւ ի կատարումն . . . :

Էջ 278. *Բոյրդիր* — Բացից զբերան մտայ . . . :

Էջ 283. *Նոտրադիր* մանք . — Խրատք վառն խոտովառնութեան եւ ապաշխարութեան զեղեցիկ եւ օգտակար . — Երբեք կամ մի մարդն խոտովանել եւ ոչ կարէ . . . :

Էջ 290 . — Յայլուստ Բանք . — Քանդի յետ անկման աշտարակին եւ բաժանման լիզուայն . . . :

Էջ 296. *Նոտրադիր* — ԲԶԱ [= 1632]

Թվին Լեւոյց Երկիր մարդոյ խաչանց մահ տնկեր է . նա Աստուծոյ քուֆր է տուեր . թէ Երբ կու ապանես . նա եկ եւ կեր : Աձ . նմա պատուհաս կու տա . որ ինքն չուն կու լինի եւ զտաղած խաչին կ'ուտէ :

Էջ 251. *Նոտրադիր* — Հարանց Վարաց Գրոց . — Եւ ասէին զօրէն Զենոնէ . . . :

Էջ 239. *Բոյրդիր* — Հ . Մեծատունն տնտն : Պ . Առաջին զբանքն ոչ է զբաժ . . . :

Էջ 242. *Նոտրադիր* — Առաջուորաց Հացին — Ուստի լինէր Հացն զտոնջութութեան . . . :

Էջ 247. *Նոտրադիր* — Յաղագս հոմարիտութեան . — Եւ եզրայր ամն Եւոքոյց զբաժարն Պիմէն . . . :

Էջ 323-370. 2 որքն զեղին թուղթ :

Էջ 323. *Բոյրդիր* — Հարցումն Կայ . . . — Նոտրադիր . — Ի փեռակէզ սրբոյ այլրի կայալ եւ անտրտայալ . . . — Մաքսր եւ անբիծ Սր . Աստուածածին . . . :

Զորիչս յիշեալ . ոյ Երաժիտ . յորեք կացցես յաղթես միշտ . Հաւան տձեւ զայր ամբարիշտ . ազգոյ ծայրի որպէս զիւրտ :

Էջ 325. *Նոտրադիր* — Հարցումն Սրբոյն Լուսաւորչին ընդ իւնշտակին Աստուծոյ . — Սուրբ Գրեգոր Լուսաւորչին Հայոց քառասուն տի եւ քառասուն զիւրք ոչ եկեր եւ ոչ կարք . խնդրեաց յԱստուծոյ եւ ասէ . . . :

Էջ 351. *Կարբեր մեղանոյ* — Այր մի ի տարի բարի ոչ զորեւայ եւ աղթք ոչ արար . . . :

Էջ 353 . — Նղաշի աւացեալ վառն Ազգեւորութեան . — Սողոմոն մայրն իմաստութեան . . . :

Էջ 359. *Բոյրդիր* — Երկիր եւ զպտուղ իւր . — Առաջին Երկիր անտանի հոգն եւ փորն . . . :

Էջ 363 . — Աձ . մեր ալիքնեցէ . — Հրբաժայնն վարդապետք եկեղեցոյ . . . :

Էջ 371. *Նոտրադիր* — Մեղա մեծնաւարք Երբարքութեանն . . . :

Էջ 377 . — Ազգիս Հայոց թվականին . կրկին քառակ երկ ձին . ՀԲ ամին . զբեցարան առտուածային . . . :

Էջ 385 . — Անանիոյ Հայոց Վարդա-

պետի։ Եւ արդ տեսցուք դայն որ ասեն յոյնք թէ յորում աւուր պապանձեցաւ Զաբարթայ...։

Էջ 389.— Եւ երեք սրբասացութեամբ խաչեցար ասելով...։

Էջ 392.— Ասացաք թէ պատնկալիւն հէնց է որպէս թէ մարդ ի հետ դատերն պոռնկի...։

Էջ 393-394.— Մանրութ, բոլորդիր և նորագործի։

1542

ԱՆԳԻՏԱՅ ԱՆՊԷՏ (ԹԵՐԻ)։— 2

ԱՄԻՐՏՈՎԱԹ ԱՄԱՍԻԱՅԻ

ԵԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 15.5×10×1։ Էջ 152։ Հանդամանք ոչ զոհացուցիչ։ Թուղթ հասարակ։ Գրութիւն ամբողջովին սեւ մեյանով, միասին, յոսանցքներն ալ զրութեամբ լեցուն և խճողեալ։ Նորագործ։ Համառոտագրութիւնք չափազանց առատ։ Թղթակազմ անարուեստ։

ԲՈՒՂԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— Ապուխտ, որ է նամաքսուտն

...։

Էջ 5.— Բարունճ, որ է պապունճն, որ է իրիցսին, որ է զետնի ինճորն...։— Հմմտ. Ամիրտովաթ, Անպիտաց Անպէտ, Վրեննա, 1926, էջ 102։

Էջ 15.— Գարի, որ յ չէր ասէ, ևս ալ ճաւ, ր արիա, և ինքն ք ցեղ լինի...։

Էջ 25.— Դապճ, որ է յ Փութանճն, ևս ալ պուտիւնայ...։

Էջ 36.— ...Եւ ևս անպիտան Ամիրտովիթս, ծառայ Գրիստոսի, սակաւիկ զրեցեղ վասն մատնէհար կաւին, ի թվարեութեան Հայոց ԶԻԹ ամին, ի թաղաւորութեան սուրբան Մուհամադ խանին, որ կայ սեր նստել ի Կոստանդինուպոլիս...։— Հմմտ. Եոյն, էջ 126։

Էջ 37.— Եսաաթինն Գ ազդ է, յաւն ալն է որ սպիտակ լինի...։

Էջ 42.— Զաճ, որ Ե բառով առջնայ ասեն...։

Էջ 69.— Ըպիանն Ե ցեղ կու լինի, վայրի և անվոց...։

Էջ 73.— Թաշմիդաճ, ևս ալ շաւմիդաճ, և շաւմակ ալ կասեն...։

Էջ 81.— Բողիւն, որ է խկիւն, որ է մկնսրին...։

Էջ 88.— Լապան, որ է կաթն, ինքն ցեղցեղ է...։

Էջ 102.— Խարբլտէկ, ու տունճաճ, որ է հաւուն և խօտողին ծիրտն...։

Էջ 120.— Մենրեկ, որ է հալիւնն, ինքն Գ ցեղ է...։

Էջ 121.— Կուրիկ, որ է ալ քարկոտոնըն...։

Էջ 121.— Հաշայ, որ ր այս խտախտուկմայրաճայ առիտը ասեն...։

Էջ 134.— Զուկն, յ սամաթ տան...։ Թուղթերը սխալ տեղաւորութեւն չարունակութիւնը կը գտնուի էջ 145։

Էջ 135.— Հաճ, որ է կաթան...։

Էջ 144.— Հաւաւայ, ինքն ծառ մնէ...։

Էջ 146.— Զմերուկն, որ պատուիրի զիւրիւն...։

Էջ 146.— Ղար, որ Փ յատուրի ասեն...։

Էջ 151.— Ղարանֆույ, ինքն հնտի ետաթինն է...։— Հմմտ. նոյն, էջ 288։

1543

ԱՍՏՂԱՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆ. — 1

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մատյ 15/10×2.5: էջք 258: Հանդա-
մանք չտու լաւ: Թուղթ Հատարակ: Գրու-
թիւն՝ սկիզբի պիտատակեր կարձիք, մե-
կայր սեւ մեյանոյ, միասին, 19 տող: Եւ
բազիր: Համառոտագրութիւնք տա-
կազմ կիտակաչի խաւաքարտեայ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

էջ 1.— Յաղագրս Աստղարաշխա-
րքում: Դիւիւ Առաջին. Յաղագրս ուսումնի
Աստղարաշխաւքում. — Աստղարաշխա-
թիւն է պիտութիւն Եւ Հանաչարութիւն, որ
խոտի Եւ քնձեւէ պէրիւնից Եւ պտտեղաց:

էջ 6.— Դիւիւ երկրորդ: Յաղագրս չա-

րս չարդաթեան մասանց աշխարհի. — Մա-
նք աշխարհի յայժ պեղեցկապէս Եւ յար-
մարապէս Եւ պտտեղաց Եւ չարակարգե-
լայք. . . :

էջ 33.— Դիւիւ ժրդ: Յաղագրս աշխ-
արք պերկատասան կենդանակերպից մտա-
ծիւն:

էջ 133.— Դիւիւ իմրդ: Յաղագրս ծը-
նեղեան անձրեւոյ. — Արդ անձրեւ աշխարհ
ծնանի ի յոյսմ. . . :

էջ 151.— Դիւիւ իմրդ: Յաղագրս պր-
խաւսր հոյժոց:

էջ 254.— Դիւիւ կիթ: Յաղագրս ջրոյ Եւ
երկրի. — Ի ջուր որ աղբիւր անուանի Եւ
րդիւ յերկր. . . :

էջ 258, դատարկ:

1544

ՃԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ. — 11

Մ Ե Ր Թ Ա Ր Ա Ր Բ Ա Յ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մատյ 15×10×1.5: էջք 186: Հանդա-
մանք չաւ: Թուղթ Հատարակ: Գրիչ՝ Պետ-
րոս Դրուիթիւն՝ խաղաղիւններ Եւ սկզբնա-
տուղբեր կարձիք, միասնայր սեւ մեյանոյ,
միասին, 23 տող: Եւսար չկաղաղիր: Համա-
ռոտագրութիւնք տաւալ Կաշեկազմ տախ-
տակեայ պրոյժմադարդ: Դատարկ թուղթ
սկիզբի երկու թերթ, իսկ վերջի երեքս Կր-
նիթ Ա. սեւադրոյժ ութանկիւն. ՎՔԻ. Մո.
Դարբիւն, 1205 [=1756], էջ 2, 4: Կնիթ Բ.
սեւադրոյժ փակաղբիւ. ՎՔԻ. Մո. Դանիւն,
էջ 2, 176: Կնիթ Գ. ՎՔԻ. Մո. Գրիգոր,
ԹՂԴԹ [=1750], էջ 174: Ստացոյ՝ Գրի-
գոր:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

էջ — Յաղագրս արհեստի ճարտասա-

նութեան, Գիրք Առաջին: Յաղագրս տահա-
նի ճարտասանութեան [Եւ] լաւմանն նո-
րին: Դիւիւ Առաջներորդ — ճարտասանու-
թիւն որ Եւ տախ Հոնորարութիւն, է արհեստ
բարոք ասելոյ. . . :

էջ 177-186, դատարկ մեծադոյն մա-
սամբ:

Յիշատակագրութիւն Գրչի. —

էջ 175-176. —

Տէրն կարօց Եւ պարզեւեայ,
էր կարօ պարզարեցեայ,
Բոտին անկեալ երկրպապեայ,
Եւ պիտապա մեր լցեայ:

Պարունակեալ ի Գրիգորէ,

Երանանորէ երանելիէ,

Տարակուսանք ի ցանկայեյն,
Բևտին զբշոյ ի տրուպէ,
Ուր եւ կարգայք ի պայտ զբքէ,

Սիրով ասէք զհայր մեղայն:
Վերջի երկրորդ դատարկ թերթին վրայ՝
«Եի վայելումն Աստուածատուրին»:

1545

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Ց

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծառայ 15×10×4: Էջք 502: Հանդա-
մանք լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրիչ եւ Ստա-
ցոյ՝ Թորոս Վարդապետ: Գրուածին՝ խո-
րայրենբը եւ զլիազիրենբը կարմիր, մը-
նացեալք սեւ մելանով, միտրին, 21 տոպ:
Նոտրադիր: Համառօտագրութիւնք առատ:
Կուշկապմ տախտակեայ զրոշմադարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1. Մասամբ պատուած կորած.—
Վկայութիւն եւ հարկաւորք եւ սիլիումնիք
առ ի պալտրաստ Չիլմեյտ ի ձեռս: —
Կաշատ կուրացուցանէլ զաշտ ? իմաստնոց

Էջ 5.— Մտկայայեցոց.— Զի ոչ եթէ
բաղովս զօրօք յաղթութիւն կանգնի...

Էջ 9.— Սիրաք.— Անարդուութիւն աշտ
անիրաւի Աստուածապաշտութիւն:

Էջ 22.— Եկլէսիաստեւ որ ժողովող.—
Ունայնութիւն ունայնութեան ասաց Ժողո-
վողն, ամ. ինչ ընդունայն է:

Էջ 24.— Ամբաստանի Բամբ.— Որ ա-
նարմանութեամբ առնու զԲո. աշնդէս է թէ
սպանանէլ զհա.— Էմմտ. թիւ 1321. Դ. Հա-
տոր, էջ 573:

Ողորտոնութի.— Ալիտարհս աշտ է պան-
դիտութիւն եւ ճանապարհ անցից ալլ
կեանք...

Էջ 40.— Բեռնարթութի ասացեալ.—
Առաքինութիւն աշխատութեամբ խնդրի,
խոնարհութեամբ ուսուցանի, եւ իբրով բո-
տացեալ լինի... Էմմտ. նոյն, անդ:

Էջ 43.— Սենէքայ ասացեալ.— Սկիզ-
բուն փրկութեան է ճանաչումն մեկաց:

Էջ 46.— Հասարակ վարդապետաց ա-
սացեալ որոց անունքն ոչ գտաք:

Էջ 92.— Բանք Արիստոտէլի.— Գոյե-

րի են զեղեցիկքն եւ պարստելի են զարչե-
լիքն... Էմմտ. նոյն, անդ:

Էջ 93.— Պատանի ասացեալ.— Ոչ է
պարտ ումեք զինքն կամ զայլս ի բաց ձգել
ի մարմնոյն, ի կենաց աստի...:

Էջ 94.— Փրկիստփայից ասացեալ.—
Հաստատութիւն բարեկեամբ զեղ է կենաց մարդ-
կան...:

Էջ 123.— Նիւրի առաջեալ.— Յաւո-
նի կացուցանէլ զինքն ճշմարտութիւնն որոց
սիրենն զհայ...:

Էջ 126.— Սսփոնիայ.— Սասակեացին
ամենեքեան ոչք հպարտացեալ են ործաթալ
...

Էջ 127.— Որտաք լաւ եւ պիտունացու
առակաց:

Արք երկու ընկերք եղեն հետ միմեանց
եւ աղքատայկերպ շտաբ զային ի վերա երկ-
րի...:

Էջ 149.— Էջ մի կուր յաշխարհն Հնդ-
կաց եւ ունէր ձայնս աշտգին նման փողոյ

Էջ 155.— Երբեմն հայրն Անտոն աղո-
թէր ի խրճիթն իւրում եւ եղեւ առ նայ
ձայն որ ասէր...

Էջ 161.— Եպիսկոպոսն Ամոյս երա-
սողէմի քաղաքին առեցօղ էր կրօնաորաց

Էջ 182.— Թաղաւոր ամն մեռաւ եւ ու-
նէր շատ աշխարհ...

Էջ 191.— Ի Ճոանկա կայր կուսանաց
վանք մի որ բաղում կուսան կանայք մո-
ղովեալ էին անդ...:

Էջ 193.— Եթէ ամ. որով ձեռք
զարձեալ էք առ Տէր, ի բաց արարէք զԱս-
տածն օտարօտիս ի միջոյ ձեռքէ...:

Էջ 197.— Յաղաքս քաջայայտութեամբ

Ար. Երրորդութեան. — Էս ասաց Ած. ա-
բաղուք մարդ բառ պատկերի եւայն:

Էջ 199. — Բազազս Յմաթիտ զգնման
...

Էջ 211. — Բազազս կեանաց մարդկան
կարծութեան. — Մարդոյ որպէս խոտոյ են
աւուրք եւ որպէս ծաղիկ վայրի եւայն:

Էջ 217. — Ի Մեկնութեմէ Սրբոյ Պա-
տարագին տեառն Ներսէսի Լամբրոմացոյն:

Էջ 222. — ՅԱլեքիթի Գրոց Ժողովեալ:

Էջ 236. — Ի բանից տէր Առաքելոյ
Սինեաց եպիսկոպոսի ի Սահմանաց Լուծ-
մանց:

Էջ 241. — Երազեաբաղ հաւաքեալ ի քա-
նից Սրբոյն Յոհաննոս Ոսկիբերանին յաե-
տարանական մեկնութեմէ:

Էջ 251. — Յեղանկեայն Սարգսի ցնդ-
հալից վարդապետի բանից ժողովեալ ի կա-
րողիկէից Մեկնութեմէն:

Էջ 272, գառաբարկ:

Էջ 273. — Հարցումն Եսեքեա ժամա-
նակագրի առ Ամատոյի եպս. բնդէր տալիս
Եկն օր է:

Էջ 282. — Հարցումն եւ Պատասխանիք
զոր այսրեալ է վաճակման վարդապետի ի
Գրոց Սրբոց: Հրց. Ջաբարդ ասի մարդն նը-
մանութիւն եւ պատկեր Աստուծոյ...

Էջ 303. — Բազազս Խոստովանութեան
... Գրեալ է ի դիրս Երեցի...

Էջ 315. — Պատմութիւն Գիւտ Նշխա-
րաց Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին իւ հը-
րաժարելոյ Ոռիին. — Իսկ Սր. Լուսաւորչին
մեր իրբեւ զայս ամ. բարութիւնս արար...

Էջ 318. — Յաշարհին Հայոց Մեծաց
այր ոմն աղբառ ոչ ունելով որդի խնդրեաց
յԱստուծոյ զի տացէ նմա որդի...

Էջ 324. — Մեծատուն ոմն ունէր զուս-
տրք մի միամօր Լեբից ամաց...

Էջ 332. — Եպիսկոպոս ոմն բարերարու
եւ Հնչ. ողորմած եւ աղքատաւէր միշտ կա-
րօտանայր լուսիեան...

Էջ 339. — Ասի յառակաց Բէ Թալա-
սուր մի կայր, ունէր սերելի օձ մի...

Էջ 348-349. — Վասն Պաեոց. — Դարձ-
եալ ասի բանախօս արանց Բէ օմն յորժամ
տկարանայ աչքն եւ վատաւորի Խ օր պահէ
կենայ...

Էջ 351. — Վասն Գթոյ. — Ասի պատ-
մութեանց...

Էջ 359. — Անմարդարեանկ լեռնոն մի
կայր մըջիմն մի մեծապոյն քան զոչխար մի
...

Էջ 361. — Ժիմիւն առ ժըլիմն զնաց եւ
ասէ. Տուր ինձ կերակուր զի մեռանիմ ի
սալոյ...

Ե Ո Ս Տ Ո Վ Ա Ն Ա Ր Ա Ն. — I

Թրգմ. Յապի. Վրդ. Կ. Պալսեցի

Էջ 363. — Այս զրդիկ վերաբարեցեալ և
շարադրեցեալ յումեմնէ պատուականէ կրօ-
նաւորէ Մարկէլոս կուեցելոյ Փայերմի-
թոցոյ ի կարգէ բարոյութեաց, և ի խնդրոյ
ուրումն Հայկազնոյ Աղտապատեցւոյ Պա-
ղումի բարեպաշտի և երկիւղածի Թարգմա-
նեցեալ Յունանիսէ վարդապետէ կուտան-
զինուպոյնցոց, ի լեզուէ իտալականէ ի
Հայկական բարբառ ի փառս մեծադոյն Աս-
տուծոյ:

Տրակ առ ընթերցողս:

Գրուի բարձրից աղերսեցեալ ի մե-
բայնեաց ուղղափառաց յեկեղեցականաց և
աշխարհականաց, զի կանօն զինչ կամ զե-
ղանակ իմն վայելչապէս խոստովանելոյ հո-
ցին վասն արտադրիցեմ, ցանկ խորհչի յիս
զի ընպտեմնումն ժամու. զնոյն կատարիցեմ
տո ի վճարումն իմոցն պարտոց. զէպ եղև
զի աղերբիս առ իս զրդիկ իմն արտադրեց-
եալ ընթարբառով իտալականում որ կոչիւր
Ռոստովանաբան կամ Ամբաստանաբան,
յումեմնէ Լորօրէ սերեցելոյ զի իւն ինեւ
Թարգմանեցեալ ի Հայկական բարբառ տա-
րածեցի և սերեցի ի մէջ աղնեաց. ուստի
եւ կամելով զգծուարութիւն առաջադրեցե-
լոյ իմոյ փոխարկեալ ի դիւրութիւն եւ եր-
կաքանչիւրոց իմոց պարտոցն զրապկանու-
թիւն շնորհեալ, յանձն առի զայս զործ զոր
յուսած շնորհօք Տեառն իմոյ Յս. Քս. ի եւ
նպաստութեամբ ամենեւրանեցելոյ կուրին
Մարիամու, աղօթիւք իսկ ձերոյք որբովք
Երջանկապէս յաւարտ ամեալ, ողջ լերուք:

Էջ 364. — Գրուի Առաջին. Յաղպոս չո-
րեքասանն Խրատուց զորս պահել պարտ է

և և իմանալ իւրաքանչիւր ապաշխարող յառաջ քան զխոստովանութիւն սրբազնական: Առաջին խրատ կամ ուսուցումն. — Ապաշխարողն ուղղափառ յառաջ քան թէ երթայ — ցէ...:

Էջ 429. — Գլուխք ախորիկ զբզկան:

Էջ 431. — Յաղպս Ապաշխարանաց, թարլմանեցեալ ի Դաղմատացոց գրոց —

Ապաշխարութիւն ըստ սրբոյն Օգոստինոսին է յացումն անցելոց մեղաց...:

Էջ 491-502, դատարկ:

Յիշատակագրութիւն Գրչի. —

Էջ 338, ստորոտը. — Ձմեղսամած Թուս Վարդապետն յիշեցէք ի Տէր. յիշողդ և յիշեալ յիշէք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մեր, ամէն:

1546

Հ Ա Ր Յ Մ Ա Ն Յ Գ Ի Ր Ք. — 10

Գ Ր Ի Գ Ո Ր Տ Ա Թ Ե Ւ Ա Յ Ի

ՆԵՄԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մատայ 15×10×5: Էջք 708: Հանդաժանք յաւ ընդհանրապէս: Թուղթ կոկեալ, Գրութիւն՝ խորագիրները և զլխագիրները կարմիր, մնացեալը սև մեյանով, միասին, 28, 29 տող: Բոլորգիր փոքր: Համառոտագրութիւնք առատ: խորանդարդ իւր սարօք, էջ 11: Գունաւոր նկար, ներկերը թափած և աւրուած, էջ 10: կրօնաւոր լու-

սագրակ զլուծով կանգնած, այլ կրօնաւոր յեղարակիր ազգական զիրքով նստած: Կաշեկապմ տախտակեայ գրովադարդ հնամաշ: Պահանակ մաղաղաթեայ սկիզբը և յերջը երկուական թերթ, փոքր երկաթապիւ՝ մանրագոյն մեյանով, մասն Աւետարանի: Մարկոսի յերջատուութեան կան հետեւայ թերատկապրութիւնները.

[ԶՍԱՍ]ՅՈՂ ՍՈՒՐԱ ԱԵՏԱՐԱՆԻՍ ԶՏՐ

ՌԵՏՈՒՆԵԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

[ԵԻՇԵ]ՍՋԻՔ Ի ՔՍ. ԵՒ ՔՍ. ԶԶԶԶ

ՅԻՇԵՍՅԷ:

ԶԻՍ ԶԹԷՈՒՈՐՈՍ ԶԱՆԱՐԺԱՆ ԳՐԻ

[ԶՍ ԵՒ] ՇԵՍՋԻՔ Ի ՔՍ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

Էջ 1. — Գրչախորձ հայրն:

Էջ 2, դատարկ:

Էջ 3ա. — Առաջաբանութիւն Գրացոյ Հայցմանց եւ գաւ. իրս գործառնութեան շորիցս:

Էջ 7բ. — Որ և մակապրեացի յարջորջումն գրոյս ըստ կաշման իրի Հարցմունք Գրիգորի սպասաւորի: Այլ և աղանձ զմեղ յիշել ի սուրբ ազօթն ձեր զրապմամեղ անձն իմ, և խնդրել յԱստուծոյ զԹողութիւն յանցանաց իմոց: Այլ և ուշիմ մտօք և հոյացող զաղափարողք զբեալ յիշին ի զիրն կենաց անջնջելի յիշատակութեամբ ամէն:

Էջ 8բ-ձ, դատարկ:

Էջ 11. — Գրիգորի անյաղբ փիլիսոփայի Հարցմունք գաւազանի և Պատասխանիք օգտակարիք զրաց աշակերտեալ ամնանց: Հարցմունք. — Որպէս ասեն հերձուածողք դամ. ինչ մարդկան ի հարկէ զոյ, զգործ, զդիպում, զմահ, զկեանք և զայլն ամենայն...:

Էջ 449. — Իմնեյուլոյ Հատոր. Վասն Նոր Օրինաց և Եկեղեցւոյ գաւազանի քարոզմունք. — Յետ աշտարիկ հարցանելի է ի նոր օրինաց և յեկեղեցւոյ կարգաւորապէս Հրց. Գանի ևն օրէնք...:

Էջ 574. — Տասներորդ Հատոր Հայց-

մանց. վասն հանդերձելոյ եւ փոփոխմանց մարդոյ :

Էջ 684.— Հարցմունք Գեորգա վարդապետին. եւ լուծմունք Գրիգորի մորին հարազատի :

Էջ 704.— Վասն Պաշտամանց եւ Դանուց :

Էջ 706-707. Դատարկ :

Էջ 708.— Գրչափորձեր Լույսն :

1547

Ա.— ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ ԱՌԹՆՈՊԻՍԵՒ— 3

Գ Օ Վ Ո Ս Տ Ա Ր Օ Ն Ե Ց Ի

Տեղի

Պեհ— 1393

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 15×11×4: Էջ 394: Հանգաժանք համարեալ բուարար. նորոյութիւն կրած: Թուղթ զարդարակ Գրիչ: Մէլքեանդ Քաշանայ: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ զլատատուր կարճիւր, սկզբնատուրը կապտա, մնացեալը սև: ձեւանով, Երկսին, 25 տող: Բայրդիկ վարժ: Համառոտագրութիւնք տոտու: Վերնակառնի տնիւրը բարձրութիւնս ի բուսանցա եւ բարձր ինչ յաւելեալ համեմատ տալարկայն: Գունաւոր զլատարդ, էջ 233ն: Նորոտագրայ իւր սարք, էջ 5: Նկար, իւր Պօղոս Վրդ. Տարոնեցի, էջ 4: Կաշեկարգ տախտակեայ զլորոշմարդ: Ստացող՝ Տիրացու Կրօնաւոր: Յիշատակարդ. Ա.— Մէլքեանդ Գրիչ, 1393: Բ.— Գնոգ՝ Յովհաննէս Արեղայ, 1511: Գ.— Վերջին ստացող Յարութիւն Դպիր Մատանցի, 1721:

ՊԱՏ. ԱՌԹՆՈՊԻՍԵՒ:

Էջ 1-3, Դատարկ. նոր Թուղթ:

Էջ 5, նոր Թուղթ.— Գունաց կաթուղիկի Առաքելական Բրիտոտագրակեայ հարսնացեալ Սուրբ Եկեղեցի, եւ Երաց բրձածիկեայ զգանձն իւր յախտենից, եւ փող հարեալ բարձրաբարդ բարբառով, եւ Ելեալ կացեալ յատենի տապարիսին, եւ Եղեալ մարտ ընդդէմ ժողովոյն Քաղկեդոնի... — Հմմտ. Թ. 898, Գ. Հատոր, էջ 417:

Էջ 225ա.— Կատարեցաւ. բնախաւսու-

րիւն սուրբ վարդապետի Պօղոսի. զեղջուկ քարքառով եւ արուեստիւ, վասնզի տղիսաց արար զՊատասխանիս զայս եւ ոչ իմաստնոց. եւ վասն այնորիկ ոչ զարդարեաց զսոսնոռոտաբանութեամբ հոնտորական արուեստիւ. որպէս զայլ մախիքն տանս Հայոց որք երեսեցան լուսաւորիչք Հայաստանաց ազգաց: Վասնզի մեզա գրեմախոսութիւն հաւատոյն ի կայսերական տղաւտն տոաբէին, անդ որ բոգք իմաստնոցն ի հետարանի անդ վարժեալք ռւսմաւք հարաւարեալութեամբ հարտարացն յունաց: Եւ ահաւոր առն զարտէր իմաստաւիրական բնականութեամբ զայդարեալ արուեստաւոր տեղեկանք բառիկ հարտարաց իմաստնոցն հեղեմական տրամականիւք քարքառով եւ արուեստաւոր յարմարութեամբ փակեալ. յամ. կողմանց. զգծագրեալսն ամ. զեղեցիկ շարայարութեամբ: Իսկ սոքա յայսպիսի հանդիսարտ մակացութեամբ պարապեալ, եւ այնիւ առլցեալ յոքնարար մեքոնականեալ եւ ի պատասխանատրութիւնսն այսու միայն հասկանալն. վասնզի չէին յազգեւ եւ կամ ի ցեղէ իմաստնոցն յունաց: Այլ էր սալ այլ մի ամառմաստ. եւ զանմամբ դարձեալ փառս տուեալ մարմնասէր կամաց իւրոց, եւ հետաքրքիր եղեալ յանմեքծեմալիս, եւ պանծացեալ ի սնոտի մեքոնութիւն իւր, եւ յըմբեմէ հզար երեսեալ, անգովնի եւ անտառն վարիւք: Վասնզի չէր ազգայ եւ ի փառաւոր ազգէ. այլ էր որդի շինեկանի. որոյ անունն Առանձն Գանձի, եւ յերկրէն որ առն Բալաւ. եւ ի զեղջուկ որ անուանեալ կոչի ճանձն-

ուրկայ: Սորա յազբեալ ի չար խորհրդոց իւրաց. քննութիւն հաւատոյ արարեալ ընդ մեծի իշխանին Հայոց, եւ քնդ ձորտուամէլըն ընդ քաղաւորն Սասնոց, եւ քրդով մահառեալ ընդ ազգիս Հայոց, եւ ստիպեալ գտնի քաղաւորն յաւնաց հայ բարբառով, որայ անուն թէպիփստէն ճանաչի. այր ի մաստուն եւ հանճարեղ, եւ կռովի բանիւք եւ լեզո հայոց եւ հոռոմոց, եւ էր այր պատուոտ: Ջսայ հարկեալ գրեաց քուզք վիճաբանութեան հոռոմոց ընդ հայք. եւ բերաւ առ իշխանն Հայոց ի Սասուն: Եւ ընթերցեալ ձորտուամէլն զթուղթն, եւ հասաւ եղեալ ամ: Գրաց ճամակին, եւ արաքեաց ըզքուզքն առ հոռոմոսն Հայոց ի Պոզոս. ի վանին որ կոչի Ղազարոս, մերս ի Տարոն գտառիմ զոր էր վիճակին Սասնոյ: Վասնզի ի ժամանակին յայնմիկ մառնէր զշնորհոս վարդապետութեան ի վերա ազգին Հայոց, որպէս գտաւցին իմաստասէրքն տանս Հայոց, որ եւ ի քնէ ի բուն գիտէր բաւանդակ գտաւ. կտակարանս Աստուծոյ, գինն եւ գնոր Գիրսն, որ եւ ըսկանդակ լցեալ էր ամ գիտութեամբ աստուածեղէն Սք. Գրոց:

Իսկ աստուածագանս այս Պոզոս իբրեւ ընթերցաւ զբարձրն Ահայանի, ոչ փայլ ի յանձին կալեալ վասն զորկութեան բանից, այլ շտապեղակամ փայլով զորայ սկիզբն աւարեալ, եւ զյեաց գահաւորս զայս գլատասխանիս: Վասնզի եւ մոցայն չէր ի բարձրագոյնիցն, եւ ոչ ի պանունանոց արուեստիցն, եւ ոչ քնդողակուն բանիւք գայդարեալ, այլ ազգաւ հմտութեամբ քանացեալ, ընդդէմ հզոր գիտականին այս եւ ի մաստասիրիս Հայոց, եւ առ ժամայն իսկ ի ինէր ամաթով, եւ յազրահարեալ ինէր ի վարդապետէն Հայոց, պահպանութեամբ եւ մշտնաւ ամենայաղք ազգակնութեամբ Սք. հաչին Գի. փրկարայ զարձարարին Գի. Գի. Այ. մերոյ:

Իսկ որ հասանէր քուզք կտակագրութեան հաւատոս այսորիկ, կարի յոյժ ուրախ լինէին ամ. հաւատացեալք, եւ գեռնալով ցնձալն ի փառս աստուածատուր զընթերցացս այսորիկ, եւ բարեբանեալ փառստութեամբ արհմէին զՏէրն մեր Թ. Գ. հանդերձ Հարք եւ Հոգովն Սրբով, եւ մեայ երկրպագութիւն մատուցանէին, տուազին

այսպիսի շնորհացս: Եւ յայնմամ ցնձայր վարդապետն Հայոց Հոգովն Սրբով, եւ պանծալով բարձրանայր ի սէր հաչին Գի. որում փառք իսկ վայելէ փառք քաղաւորն Հայոց եւ Որոյն եւ Հոգոյն Սրբոյ յայժմութիւնս եւ յապագայիցն նորս:

Այդ յորժամ եղիւ Հայոց բուականութեան ՇՀԱ [= 1122], եղիւ երկրորդ մոլութիւն քրիստոնէութեանն սուրբ վարդապետիս Պազոսի, որոյ մեծաւ պաշտամաւք եւ ազաւանք խնդրեցին ի մեռնէն կրտսւււրք մեռնէ, զի ընդարձակագոյնս արասցէ բարձրագիւն խորհրդովք ման գառաչինն, եւ պէտպէս քրիստոնէութեան բարձրաւորեցէ գեանդէս պատասխանալորս բանցս, եւ ի տեղիս տեղիս հիմնադրեցէ ի վերայ առաջին խաւարկարութեանցն: Վասնզի մեայ գրեալ լիւ չէր այսպիսի արքիմաւոր քրիստոնէութեան, եւ կամ բազմադիւր վկայութեամբ որ հաւաքեալ կամ յԱստուածաշունչ զրոց:

Եւ անա ծերունի էր այնուհետեւ Պազոս վարդապետն Հայոց, եւ մառ քաղաւորիս անապատն Աստուծոյ ակամայալորս եղեալ եւ գտաւ. խնդրուածս յաւանորս բեամբ կատարեաց, եւ ի մոյն պատասխանեցն ի վերայ հաստատեաց գտաւ. գրեալս գայս: Վասնզի գայս ամ. խորհուրդս խաւարն մոցս քուզքն, եւ անա չէր ժամանակս պանունանոց եւ աստուածախաւարս ստուածաբանութեան Սք. Գրոց, եւ կամ յայնմիկ զգանձս զոր ծածկեալ ունի Սք. Նկեղեցին, որպէս յայնմիկն մեղ Սք. Հարբիսն առաջինն: Վասնզի տեսաւ գայս հառեալ ի վերայ Հին եւ Նոր Կտակարանացն Աստուծոյ:

Իսկ յորժամ եղիւ խնդիր պահարման զրոյս այս, եւ մայ յաւանութեամբ զընթերցացս, զրեաց առանձին ի ծածակ ամեայր տեղիս, եւ արայր գայս ամենայն իւրաց մաստակարան, վասն անգուր մախանդագաց, եւ ականացի ռիսցողաց, եւ սրտաւնիւնալ անցողացն, եւ անխաղաց մերձակայից իւրոց:

Գրեաց գայս այսպէս եւ կանգնեաց յիշատակ անուան իւրոյ, եւ բարեխաւս առ Տէր Թ. Գ. եւ արարեալ արձան հաւատոյ եւ ի ճեռն խնդրեցացն զմաց գեռն յազգաւցն յայլ հեռաւոր աշխարհ: Եւ մեայ փառք յաւանեանս:

Բ.— ՊԱՏՄ.— ՄԵՐՈՒՆ ՆԵՐՍԷՍԻ.— 6

Մեքսիկոյ Երէջ

Էջ 233ա.— Պատմութիւն Սրբոյ Ներսէսի Հայրապետի.— Ի յայտ է տեսնանք Տրդատայ հետաւ յաթու Սրբոյ Աստուծոյ թաղէսի Լուսաւորէն Հայոց Սարգիս Գրիգոր...:

Գ.— Էջ 361բ.— Պատմութիւն Յազարս Սրբոյ Խաչին որ Հացունեաց կոչի, քէ որպէս դարձաւ ի Պարսից յաշխարհէն հաշիւն աստուածքնալ, եւ մասն ընգալեալ տիկնոցն Սիմեաց.— Եւ հոգեւ յետ թաղաւսրէս Սարգիս արքային Հոռոմոց...:

Ռիշատակարան Գրչի.— 1393

Էջ 393բ.— Փառք ամենաւարճ Երարարութեան Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյ Սրբոյ, աթմ եւ յաւիտեանս, ամէն:

Գրեցաւ զիրս այս ձեռամբ սուտանուն թահանայի Մելքէսէղի, ի թաղանութեան Հայոց Պիւս, ի խղիւղոյ պատուական կրօնաւորի Տիրացոյի: Գանգի ստացաւ զսա յարդար մաստակոց իւրոց, ի վայելումն անձին իւրոյ, եւ յիշատակ ծնողաց իւրոց:

Արդ որք կարգայք կամ օրինակէք՝ յիշեալիք յազօթն ձեր զտապոցոյ սրբին Տիրացու կրօնաւորն Հանգեմ իւրօք ննջեցեալսն: ամէն:

Յետնագոյն յիշատակագրութիւնք

Ա.— Յովնանէ Աքեղայի.— 1511

Էջ 394, բուրդիւր անհարթ.— Եւ Յովանէս սուտանուն արեղայս զնեցի զսայ ի հալալ վատակոց յիշատակ եւ վայելումն իմոյ թալ. ԶԿ: Ով կարգացող սուրբ զրոցս, յիշեալիք ի մարգարայ յազօթն ձեր սուտանուն արեղայս Յովանէս, եւ զհրաշխարհ զԱստուածատուն, եւ զհրաշխարհ զին... Եւ Ած. ողորմի ասացէք, եւ Ած. ձեզ եւ մեզ ողորմի յաւուրն զաստատանի, ամէն, Էդիցի, Էդիցի:

Բ.— Յարութիւն Դարի.— 1721

1.— Էջ 230բ, ճարտ շեղագիր.— Եւ իշխէր վերջին բառացող զրդիս Կեսարոս զիդից Մատանցի Հայկոյնց Աստուծոյ Փայի որդի Յարութիւն եւ զիւր ննջեցեալսն, եւ զուր յիշեալ լինիլիք Աստուծոյ ամէն, Թիւն ՌժՀ, ուրիշ իմ առի վայս պիւրս կազմարար Յարութիւն:

2.— Էջ 232ա.— Ով Սր. Աստուծոսն ձին, յայս իմ զու եւ յաւուր մեծի զտառտանին, թաւեռուեալս ժառանգի վասն ամ. Հայոց ազգին, զի յարեցի չոքիւ չոքին կրկնափորան Լուսաւորչին, զյիշատակսն այլաւորեցի նորոգեցի զարձակ կրկին. եւ մեղուցեալ զրդի թանկս, կազմարար Յարութիւն զպիւր յիշի մախթմ առ սիրելիս:

1548

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Ր Ք.— 12

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասն 15.5x10.5x1: Էջ 74: Հանդամանք բաւարար: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն ամբողջովին սեւ մեկանոյ, միասին, 23 տալ: Նորագիրք: Համառոտագրութիւնք սովորական զրեթի: Կաշկաղձ անարուեստ:

ԲՈՎԱՆԻԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— Իւրաքանչիւր ուխտաւոր օրժամ կամ զնալ ի Տնօրէնական Տեղիս Բը-

րիտտի, պարտի իւրաքանչիւր Տեղիսն առնել զԱզօթն զայստիկ, զոր ստորեւ կարգաւ զրեալք են:

Էջ 23.— Եւրականք.— Հայր բարոյժողութիւն...:

Էջ 67.— Յաղթող զօրութեամբ խաչի բոյ պահեալ բզեց...:

Էջ 68.— Ազօթք.— Հայր Սուրբ, որ անանցեցի զմեզ...:

Էջ 73.— Գոհանամք զբէն Հայր ամենախալ...:

1549

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն. — 10

Ս. Յակոբ. Երուսաղէմ

ՌՃԵ=1656

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Ծաւալ 14.5×10×5: Թերթք 329: Հան-
դամանք շատ լաւ: Մազադաթ ողորկ: Գրիչ,
նկարիչ: և նուիրող՝ Յովհաննէս Քհն. Հե-
րոնցի: Գրութիւն՝ սկզբնատողերը ոսկե-
դսին, կապույտ և կարմիր, մնացեալը սև
ժկանով, երկսին, 22 տող: Բայրդիկը
վարժ: Հատուածներու սկիզբը դա՛նաւոր
դարդպիկ և յուսանցադարձ ոսկեխառն:
Խրաքանչիւր Աւետարան ճոխ խորանարդ-
դամ: Տէրունական նկարք և Կանոնի տախ-
տակներ դրժին սկիզբը, բաղձադսին և ոս-
կեչոյ: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմա-
դարձ: Դատարկ թերթք սկիզբը չորս, վեր-
ջը երկու:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ —

Տէրունական նկարք:

1.— Թղ. 5ր.— Գարբիէլ աւետէ Սր.
Կուսին Մարիամու:

2.— Թղ. 6ա.— Սր. Մհտնդն է Քրիս-
տոսի:

3.— Թղ. 7ր.— Քառասնորեայ Գա-
լուստն ի Տաճար:

4.— Թղ. 8ա.— Ի Յարգանան Գևա
Մկրտիկն է:

5.— Թղ. 9ր.— Պայծառականքով թիւն:

6.— Թղ. 10ա.— Հաղարտ Յարու-
թիւնն:

7.— Թղ. 11ր.— Մազկապարդն է:

8.— Թղ. 12ա.— Ոսնայրւայն է:

9.— Թղ. 13ր.— Քաշեկու թիւնն է Քր-
րիստոսի:

10.— Թղ. 14ա.— Թադումն է:

11.— Թղ. 15ր.— Սր. Յարութիւնն
Քրիստոսի:

12.— Թղ. 16ա.— Աւերումն Դժոխոց:

13.— Թղ. 17ր.— Համարժեմն:

14.— Թղ. 18ա.— Սր. Հոգւոյն Գա-
լուստն:

15.— Թղ. 19ր.— Քաշե վայել յարե-
ւելից:

16.— Թղ. 20ա.— Հինաւորցն Աճ.
Էկեայ ի դատաստան:

Թղ. 21ր.— Եւսեբի՝ Կարպիանոսի սի-
րելի եղբոր ի Տէր սզգայն:

Կանոնի տախտակներ. Թղ. 23ր, 24ա,
25ր, 26ա, 27ր, 28ա, 29ր, 30ա:

19.— Ոսնայրւայ

Թ. 1549, Թղ. 12ա

Թղ. 30ր.— Բաճի չարից Աւետարան-
չացն որ միմեանց համաձայնին:

Թղ. 31ա.— Նախադրույ իմ Աւետա-
րանին Մատթէոսի:

Թղ. 31ր.— Գլխաւոր Աւետարան
Մատթէոսի:

Թղ. 33ր.— Նկար Մատթէոս Աւետա-
րանի:

Թղ. 34ա.— Գերբ ծննդեան Յի. Բի. սրբույն Դուրբի...

Թղ. 110ա.— Լուսանցքի մանրանկար՝ Յովակիմ Արևմտաբանի.— Հմմտ. Թղ. 165ա : Նույն 253ա, 315ա :

Թղ. 110բ.— Լուսանցքի մանրանկար՝ Մարիամ Մայրապետի :

Թղ. 112ա.— Նախադրույթին Մարկոսի Անտարանին :

Թղ. 113ա.— Գլուխք Անտարանին որ ըստ Մարկոսի :

Թղ. 173ա.— Բանդի բաղուժ յառաջ ընկն...

Թղ. 174ա.— Լուսանցքի մանրանկար՝ Պարրիկ Հրեատակ :

Թղ. 175ա.— Մարիամ, յուսանցքի նրկար :

Թղ. 178ա.— Լուսանցքի նկար՝ Հովնորենյով :

Թղ. 257ա.— Նախադրույթին Յովնանու Անտարանին :

Թղ. 258ա.— Գլուխք Յովնանու Ա-

20.— Վերջին Դատաստան
Թ. 1549, Թղ. 20ա

Թղ. 114բ.— Նկար Մարկոս Անտարանի :

Թղ. 115ա.— Սկիզբն Անտարանի Յի. Բի. ... :

Թղ. 146ա.— Լուսանցքի մանրանկար՝ Բարսեղյան կոյր.— Հմմտ. Թղ. 235ա :

Թղ. 167բ.— Նախադրույթին Ղուկա Անտարանին :

Թղ. 168բ.— Գլուխք Անտարանին որ ըստ Ղուկայ :

Թղ. 171բ.— Նկար Ղուկա Անտարանի :

21.— Մարկոս Անտարանի
Թ. 1549, Թղ. 114բ

նտարանին :

Թղ. 259բ.— Նկար Յովհաննէս Անտարանի :

Թղ. 260ա.— Ի սկզբնէկ Հրեան... :

Թղ. 261ա.— Լուսանցքի մանրանկար՝ Բրիտան :

Թղ. 262ա.— Լուսանցքի մանրանկարք, վերք՝ պառնուկ, ներքեւ՝ Յովհաննէն Մկրտիչ :

Թղ. 286բ.— Լուսանցքի նկար՝ այր մի կոյր է ծնէ :

Թղ. 291բ.— Լուսանցքի նկար՝ Ղու-

դարոս հիւանդ :

Թղ. 319ր. — Կատարեցաւ Աւետարանս ըստ Յովհաննէս :

Գնացին իւրաքանչիւր ոչ ի տեղի իւր :
Իսկ Յս. գնաց ի Լեաոն Զիթենեաց :
Եւ ընդ առաւատն դարձեալ եկն ի տունա-
րնն. եւ դայր առ նա ամենայն ժողովուրդ հո-
ռառացանէր զնոսա : Ածին քահանայապետքն
եւ փարիսեցիք կին մի ըմբռնեալ ի շնու-
թեանն . . . :

Ձայս յիշատակ բանի ընկալաւ եկեղեցի
յոտորոց ունեւորսնէ լանիւ. զսպիտասայ
ուսման Յովհաննու. սնակերտի, որ եւ յե-
տոյ Հերձուտծ խոսեցաւ եւ խոտեցաւ :

22. — Յովհաննէս Աւետարանիչ
Թ. 1549, Թղ. 259ր

Եւ է կարդ բանին յովստուն ու վեց
Համարն, զկնի այնմ բանի որ ասէ. Քննեա
եւ տես, զի մարդաբէ ի Գալիլէն ոչ յառնէ :

Եւսերէ է առաջնայ :

Թղ. 321ա, դատարկ :

Յիշատակարան Գրչի. — 1656

Թղ. 321ր. — Փառք անբակրդրանն եւ
սկիդանն ամենայնի, անեղին եւ զոյացուց-
չին բնաւից, անփութեան եւ անսահման կա-

ցուցչին, սահմանիչ եւ կատարումն բոլոր
չիցա . . . :

Իսկ ի չորից աւետարանեաց խոր-
հուրդ լսողմարինակ իմն ցուցմամբ տեսա-
նի . . . :

Ուստի եւ տեսեալ զսորայս անճառ
փրկազործութեան խորհուրդ, ես Հիզանցի
Յովանէս, զոր ի վաղուց Հետէ ցանկայի
աստուածախառն այսմ մարգարտաշար լու-
սափթիթ Սր. Աւետարանիս, գրել յիշատակ
բարի Հոգւոյ իւրոյ եւ ծնադաց իւրոց, այլ-
եւ որդոց եւ զստեղաց, դարձոց եւ զսա-
կաց, եւ ամ. արեանաբոս ակզ եւ ազանց,
արանց եւ կանանց, ծերոց եւ տղայոց, կեն-
դանեաց եւ ննջեցեայց, յիշատակէ ի Սր. Եմ.
ի դուռն Սր. Յակոբա, ի վերա Սր. Աստ-
ուածածնի զերկրմանին : Վասն սիրոյն Քի.
ով փակակալ զտղաշանս անտես շառնես, եւ
Ոձ. դքեղ շատնէ անտես ամէն :

Եւ արդ. ես յետինս ի գրչաց եւ եղկե-
լիս ի մանկանց Եկեղեցւոյ, Հիզանցի Յովս-
նէս անուորձանս, Հրաման առեալ ի պատուա-
ղիւր առաքելական բանէն որ ասէ. Յոր կո-
ւսման կոչեցար ի նմին կացջիւր : Եւ արդ. իմ
սչ բերելով դասպիսի վաստահութիւն, այլ
ունայն յամ. բարէվայելութեան, որ առա-
քինեացն է Համարձակութիւն : Այլ ի բարե-
խառութիւն մտղթելով զՍր. Աստուածա-
ծինն եւ զամ. սուրբս, եւ ի մարդասիրու-
թիւնն Այ. յուսողեղի, զկործանեալ եւ զը-
րբեալ անձն իմ եղկելի : Ով զկրակսրծան
մարմին երկրածին, սրտիք մայնարկու-
թեամբ զքեզ սուղեցից, կամ զիարդ ի զիւր
յառեցից, եւ կամ զորոց նշանակեցից, զը-
մարմնական տածմանց եթէ զհոգեկանս որ-
խայմանց, զոր ոչ բաւէ նամակս վերաբերել
եւ կամ զրել. այլ զխոտիկն զպապտեմբեակ-
սրն նմա առաջի արկանել, եւ վերադառն
Հրաշագործել յիս ազուրկիք ամ. սրտոց
ամէն :

Շնորհի. Տեսան սկսայ եւ ողորմու-
թեամբ նորին կատարեցի պատուածախոս
եւ զաստուածաբանի տառս, զյուսողարդ
Սր. Աւետարանս, ի լաւ եւ յրեւոյր արքիա-
կէ. ի մեծ թուականիս Հայոց Ռ եւ ձեւ ա-
մին, ի Սր. Քաղաքս եւ Հմ. ընդ Հովանեաւ.
Սր. Յակոբա Առաքելոյ զխաղիք սուրբ
յամբարանին, ի Հայրապետութեան Սր.

էջ 50. — Կեանք եւ քաղաքավարութիւն
երանելու եւ սրբայ իօրն մերայ Յօնաննաւ
իօր Սիմեայ որ կոչի Կլեմէս...:

էջ 68. — Լուծմանք դժուարիմաց եւ
նարք քանից որ ի գիրքս այս կոչեցեալ Կը-
լիմաս, արարեալ Դանիէլի կրօնաւորի
Ռայիքեցոց. — Լմմտ. նոյն, էջ 27:

Յիշատակարան Գրչի. — 1743

էջ 124, աւրուած. — Փառք եւ պահու-
թիւն [ամենասուրբ] Երրորդութեանն Հօր եւ
Որդոյ եւ Սրբոյ [Հոգւոյն]... — Համբա-

կացոյն ... կարողութիւն ... տէր Սարգիս
որդւոյս, աշակերտի տէր Մատթէոսեան
Դէորդ զպրի Կոստանդնուպօլսեցոյ, առ ի
յլուիս անէյ. ուրեմն ով սիրելիք, եթէ տե-
սանիցէք ի մէջ գրուածոց աշորիկ զիւր ինչ
պակաս կամ աւելի, մի մեղադրէք զիս, զի
գոյով իմ տիօք մանկագոյն զայսքանիկս ...
էջի, եթէ տացէ Տէր կարողութիւն այսու-
հետեւ զգերագոյն քան զայս ի կիր արկա-
նեմ: Նա եւ պրոյս աւարտումն եղև ի Թվին
ՌՃՂԲ, եւ յամսանն յունվարի ին. աւրեմն
յիւցէք զիս համայն...:

1552

ՄԵԿԵՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԳՈՑ ԵՐԳՈՑՆ. — 13

ԳՐ. ՆԱՐԵԿԱՅԻ

Կ. Պոլիս

ՌՃՁ = 1657

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մուտք 15×10×2.5: էջք 324: Հանգա-
մանք շատ լաւ: Մագաղաթ ողորկ: Գրիչ՝
Յովհաննէս Երէց: Գրութիւն՝ խորագրերե-
րը կարծիք, զլիապիւրեւր կարծիք կամ կա-
պոյտ, մնացեալը սեւ մելանով, միասին,
19 տող: Բոլորպէր: Համառոտագրութիւնք
առատ: Նկարիչ՝ պատկերահան Մարկոս:
Նկարք յաղող. էջ 10, Սողոմոն արքայ. էջ
11, իբր խորանարդադ՝ Պապկումն Ս. Կոյ-
սին. էջ 38, Գրիգոր Նարեկացի Հայրապե-
տական պգեստաւորամբ. Նկարին ներքեւ
մանր լուրջգրով կը կարդացուի Վարդանի-
րահան Մարկոս յիւնիկէք ի Տէր, ով եղ-
բայրք ամէնչ. էջ 39, խորանարդ իւր սա-
րօք: Փառակազմ: Սասցոյ՝ Սարգիս Արե-
ղոյ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. —

էջ 1, նուր շեղագիր. — Որ աւհամար-
հան զգիրտ սուրբ...:

էջ 4, դատարկ:

էջ 5. — Ցառաջարան Երզն Երզնց. —
Անուն երզն Երզնց յայտ առնէ զի եղանա-
կաւսր մայիւր ընդ այլ երգս եւ աւհհնու-

թիւնս զսա երգէին ի հնումն...:

էջ 9, դատարկ:

էջ 11. — Երգ Երզնց: Հարսն ասէ Սո-
ղոմոն. — Համբուրեցէ զիս ի համբուրից
բերանոյ իւրոյ...:

էջ 37, դատարկ:

էջ 39. — Մեկնութիւն Երգ Երզնց ի
եղեցիաւոն իմաստապատում առն Սողոմ-
մովմի արհայի իւրայեղի:

Չոր ասացեալ է տեսնոյ Գրիգորի Նե-
րանմանոր քահանայի եւ Հոգեշնորհ վար-
դապետի, որդւոյ տեսնոյ Սարգիս Սակ-
իւրոյ աստուածային երկրպագութեանն
ի ընթերցաւէր գոյով ցանկացեալ այսմ առ-
ոք մեծաւ աղայանաւք եւ խնդրուածովք ետ
մեկնել զատակս փեսայի եւ Հարսին: Որ
բացայայտի մեկնութեամբ ի Ք. եւ յեկե-
ղեցի. — Հրամանք է աստուածաւոր թաղա-
սարութեանդ, ով տէր արքայ...:

Յիշատակարան Հեղինակի. — 977

էջ 313. — Ի ՆԻՁ Թուականութեան
Հայոց, Հարկեցայ եւ Գրիգոր քահանայ ի
Նարեկոյ, որդի Տեսան Սարգիս Սակ-

ուցեաց եղիտիպոսի, ի Պարզենայ աստ-
ուածոսէր թրխտասպակեայ արքայէ . . . :

Յիշատակարամ Գրչի. — 1657

Էջ 317. — Փառք անբակիզքն եւ անդու-
պական, անեղական, անայլայական, միաս-
նական, անտանելի, անքննելի, անհասա-
նելի, անխմանայի, անպարտադրելի, անծե-
րանայի, աներբ, անուր, անորակ, անքա-
նակ, անբամանելի Սր. Երբորդութեանն
յախտեանս յախտեկց Սմէն:

սայիմայ տեսուն Աստուածատուր Հնչաղ-
եաց եւ սրբազան բարունապետի: Եւ յաթո-
ռակայութեան տեսուն Եղիապարի եւ քաջ
Հոեոտրի, զոր Հանդիպեալ շրջապայու-
թեամբ ի մայրաքաղաքս Ռիդանդիտ, քո-
րոյութեամբ Սր. Անտաբանի րոտ վարդա-
պետութեան իւրում:

Եւ եղեւ զի ազգն յունաց չորմեայքն
ի դիւաց, որ ի քնէ զոյ թշնամի ապինս մէր,
սմաւ մի յատաջ հանեալ ի ծածուկս զիր հը-
րամանի ի թագաւորէս վստն Հապաշից

23. — Սողոմոն Արքայ
Թ. 1552, Էջ 10

24. — Գրիգոր Նսրեկացի
Թ. 1552, Էջ 38

Արդ զրեցաւ երգ երպոց ի մայրաքա-
ղաքս Կասաանդիկոսպոլս, ի դուռն Սրբոյն
Սարգիսի Զօրաւարին եւ որդոյն նորա Մար-
տիրոսին, ի մեծ թովակոնիս Հայոց ՌՃԶ,
ձեռամբ ատառնուն Յովանէս իրիցոս, որ
դանուն միայն ունիմ, եւ զպարծն ոչ, այլ
օտորացեալ ի սուրբ տնուանէ, եւ զատոր-
կացեալ ի բարբի զարծոց. ի կաթողիկոսու-
թեանն որ ի Սր. Էջմիածինն, տէր Յակոբ
ամ. Հայոց կաթողիկոսի, զոր Տէր Ած. ան-
զրդուսիքի կենօք պահեսցէ ի պարծանս հա-
ւատացեկոց ամէն:

Եւ ի Հայրապետութեանն Սր. Երու-

տեղեացն թէ իւրեանց է կամախ: Եւ երկայ
զնաց յերուսաղէմ եւ տիրեաց նոցա տեղ-
եացն, թէ հնար ցտցէ ի մերս եւս ձեռն ար-
կանել:

Չոր իմացեալ զայս յան ամ. քաղա-
քիս, թէ քնակք եւ թէ եկք վաճառականք
յայոց քաղաքաց եւ ի դատաւաց մերս սո-
քանապեան թրխտոնէկցս ուղղողաւան, ի
մի վայր զուժարեալ արարին խորհուրդս թէ
զինչ առնելեն վասն Սր. Աթոռոյն եւ վա-
ռաց յարկին վիճակի, ուստի արկանիցեն ի
զուրն զոր փորեցին Քրիստոսի Տէրամբ մե-
րով:

: զվզյիժամոց տնտմվտ զգյիժ
 - ազկդ ղեռնից հեղ յմաս զբաղմախ վ
 - մկտեղ՝ մառց Վասմատս ԿՃԸ ծյ
 - ցյվ լամեռիտտունլիլ ցեռնոստգ

1457000

—Այս վերջում կես Զյվ վրաս բռնում եղ. հստակ վ

1553

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ՊԱՏՄԱԳՐԱԿԱՆ)

Բաղէշ

ՌՂԸ = 1649

ԵԿԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . —

Ծաւալ 14.5 × 10 × 4.5 : Թւերթ 418 :
Հտնդամանք բաւարար ընդհանուր առմամբ .
նորոգութիւն կրած . կր պակտի առաջին
պրակր : Թույթի զարչարակ : Գրիշ և Երա-
ցոյ՝ Դաւիթ Արդ . Բաղիշեցի , որդի Արշ-
աւանի : Գրութիւն՝ խորագրերնէր , սկզբ-
նաւորները կ զլիարդիւնէր կարծիք , մնաց-
եալը սեւ մէկտնով , միտաւն , 23 տոյ : Երա-
րագիր : Համառոտագրութիւնք բաւական ա-
ռաւ : Կաշկարած խաւարաւեալ զրոյմա-
գարդ :

Ա . — ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (ԵՐԻ) . — 9

Միխ . Ասորի

Թ . 4 . — Գ . — Մովսէս յեալ Համան
Երեման Աստուծոյ արժանապատիւ և զի տմ
յաղագիր զեալ յեղիպոստ . . .

Թ . 30ր . — 2 . — Իսկ յէ ոյք էիմ
մոգքի :

Թ . 33ա . — Է . — Յ Լ ամի տնտեսու-
թեան Տևտան մերս ընտրեցան առաքեալքն
և Կաշկարս :

Թ . 183ա . — Սկիզբն քահանայութեան
Հարքի Լ անժամանակն Աստուծոյ , որպէս
և ամ . բարեաց . . .

Բ . — Թ . 210ա . — Ոյ Եղբարք կամիմ
ճաղկաքայ տունը զարդն Յարեթի հաւուն
մերսյ և զայ կարգաւ մինչև ի ծնունդ
Տևտան մերսյ Յիսուսի : Բայց տնտեսագիր
յեղտք՝ զի կամք մեր այս ևն , զի յոր պատ-
մարտաց որ տեսանեմ փոքր ինչ ծաղկաքայ
տունեմ , զի կաղարեալ պատմարդի որ ու-
նիմ . յայս զԱԾ . տնիմ , որ ևս զրեմ ևթէ Տէր
կամեացի :

Ի Սամուէլ Բոհանայէ արարեալ քաղ-
ւածու :

Գ . — ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ . — 6

Փաւստոս Բուրանդ

Թ . 216ա . — Բիւզանդ . պատմագիրն
զոր . . . պատմեալ ի Բարսղաբեմէ Առա-
քելոյն Թաղէտսի . զրազաւորս . զիայրա-
պետս եւ զգործս Ողոս եւ զպատեալով . ի
յազատութեանէն հասարակութեան միւնչեւ ի մի-
սրն վերջի ժամանակն : Եւ ի Բահանայա-
պետութեանէն վերջանալ միւնչեւ ցայնսիկ ի
վերջինսն որ կային զյիսուս եղիսկոպոս
Հայոց . կարգօք , քաղ . հաւարտով կանոնեալ
կարգեալ զորոյնցի : Բիւզանդ Առաքին Գր-
չի :

Յուդայս որ ինչ յեա քարոյութեան
Թաղէտսի Առաքելոյն յերկրին Հայաստան
աշխարհին : Կանոնք ժամանակագիր մատե-
նից :

Թ . 346ր . — Ե . — Սրբոյն Տրդատայ
կայեանք բնակութեան Լր ի դատուն Տա-
րանոյ շինեալ զիւր Եղբարեանցն : Եւ Բի .
Այ . փառք յաւիտեանս ամէն , և Եղիցի և
զիցի :

Դ . — ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (ԵՐԻ) . — 9

Սամուէլ Անեցի

Թ . 347ա . — Յովանէս՝ Զաքար-
իայ [որդի]ն՝ քարոյէր յանապատին Յոր-
դանան զետոյ . . . — Հմմտ . Ս . Անեցի ,
Վաղարշապատ , 1893 . էջ 53 :

Թ . 388ր . — ԹԺՇԵ = ՌԻԼ . — Փոխի
մահամբ առ Բա . Տէր Երեմիս և փոխ-
նարդէ զաթոն Գրիգոր , Եղբարդի յո-
րոյն , Կոշեցեանի Տղայ , կացեալ ամս Ի ,
փոխի մահամբ առ Բա . և Կա Հանդուցեալ
ի Սր . Ռիտն Դարադրին . — Հմմտ . նոյն ,
էջ 139 :

Թ . 389ա . — ԹԺՇԵ = ՌԻԼ . — Յայսմ
ամի չարմեգան տունն Յոսեփեաց զայ ի Թա-
փումն Երուսաղէմի . — Հմմտ . նոյն , էջ 143 :

Թղ. 392բ. — ՌՅԻԸ = ՁԷ. — Կաթո-
ղիկոս տէր Յակոբ: Սա լքուեր որդի զոյով
քրիստոսաւոր տէր Գրիգոր Անաւարկեցոյն
կացեալ ամս. — Հմմտ. նոյն, էջ 158:

Ե. — ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (թերի). — 1
Մելիսեդ վրդ. (1622)

Թղ. 393ա. — Իսկ ի սա նախ ա-
րեւմտից կողմն կա Սրպանիան, Գ երկրով,
որ յոյնքն կոչեցին Իրեբրան, եւ երկրից
անվանքն սոքա են. Սրպանիայ, Պէտիկայ,
որ այժմ Կրանատա կոչի, Լիւբիկէ, որ այ-
ժմ Բարդուկայ, եւ Տարբակոնէսէն, եւ
այսպէս կոչէին չին իմաստունքն. բայց մե-
րում ժամանակն Ե թաղաւորութեամբ բա-
ժանեալ է, որոց անվանքն են, Գալիդիայ,
որ կա մարմին Սր. Յակոբայ Առաքելոյն:
Եւ եղբ Աստուածածինն, Նաւարայ, Կա-
տիդիայ, Կաթարնիայ, եւ Արապոնայ. յի
տընտեականօք եւ զարդարեալ յամ. ցեղ
բարութեանց, զոր թաղաւորութեանց մէջն
օթեւանեալ կա բազում ժայռաքաղաք, եւ
անւանի վերք, յիճք, սալլիքէ կղզիք, բարձ-
րալոյն յետք, ոսկեղէն արծաթեղէն նրա-
կրք, կենդանի արծաթ, եւ այսպիսի բարեք:
Դարձեալ կա անւանի քաղաքունք, Սիփի-
լոյ, Լիսպոնայ, Կասպոնիայ, Մատրիդ,
Դրանաղայ, Սարաղոցա, Կոմպոստելայ,
Տոլետոյ, Սաղամանկայ, Գլբոնայ, Բար-
սայոնայ, Կոմպոստելա ուր կայ ատաքե-
լուն մարմինն: Եւ այլ բազում քաղաքունք
եւ պաւստք:

Թղ. 393բ. — Դարձեալ մօտ Սպանիոյ
կա երկիրն Գալիացոց, որ այժմ կոչի Յը-
րանձիայ...:

Թղ. 397ա. — ...եւ այլ ի բաժինն Եւ-
րոպիոյ կա յիշելոյ բաներ, բայց ոչ երկա-
րեցաք, թողլով զայլ կղզիս եւ զղետս եւ
զքաղաքս:

Դարձեալ կարճ ասացից յիշեցոյ զրեալ
բանս Եւրոպիոյ, արարեալ Մելիքեղէթ վար-
դապետին, թվին Հայոց ՌՁԱ, նստեալ ի
կոստանդինուպոլիս պատրիարք:

Թղ. 397ա. — Բ. — Յաղագս Ափրիկայ
որ ՅոյՅԲ Լիգրա կոչեմ. — Ափրիկէս այս ու-
նի սահման ի կողմն արեւմտից Հետ Անա-
լիզական Ովկիանոսին, եւ երկուսի կողմոցն

Թղ. 406բ. — Դ. — Յաղագս Ափրիկայ
որով բաժմի աշխարհիս: Գլուխ երրորդ. —
Ահա, այսպէս կոչեցեալ երիտասարդ մի,
որ էր որդի Լիգրիոյ, որպէս առասպե-
լունքն պատմեն...:

Թղ. 410բ. — Դարձեալ սորա Հարա-
ւային կողմն օթեւանեալ է աշխարհն Կիլի-
կեցոց, որ այժմ Հարաման էլի կոչեն, ուր
կան Ո Հարաման քաղաք, եւ ապա Ատալ-
իան, եւ Ատանան, Սիսն, Բայկասն, Այնա-
սըն, Տարանտան, Ֆոնտոսն, Ջայիթիսն, եւ
այլ բազումք ի Կիլիկեցոց աշխարհն:

Առաջին ժամանակն կայր բազում իւ-
րանք Հռովմայեցիք: Յայտ աշխարհէն էր
Սր. Առաքելոյ Պօղոս Թարսիսոյ, որ այժմ
փոքր վեղ մէ է:

Դարձեալ յետոյ բազում ժամանակից
ազդն Հայոց միայնով նեղացեալ ի Հրազդա-
տողեաց պարտաց, քանի մի մարդիք եկին
յայս Կիլիկեցոց աշխարհն, եւ առին բազում
տեղիք եւ տիրեցին, եւ այնչափ զօրացան որ
Հռովմայեցոց կայսր օծեաց առանձին թա-
ղաւոր մի Հայոց, ուր նստան բազում բա-
րեպաշտ արքայք, եւ առատացուցին բա-
զում զիրք: Ի մէջ այս թաղաւորաց անուա-
նիք են Հեթոն, Լեւոն, եւ որք որք...

Իրն բազում յիշատակելոյ բաներ, որպէս
պատմապիւրս մեր եւ Տոանկաց զրեալ կայ:
Եւս առաւել Լեւոն թաղաւորն ի Վ ամ թա-
ղաւորեաց, տիւ եւ զիւրք պաշտօն եւ պա-
տարալ ոչ պակաս արար: Այս յետոյ փոխ
մեղաց մեծոց մահմետականքն, որ ի Միւր
կային, Հեղան ի վերա եւ առին զթաղաւո-
րութիւն, եւ տարան ի վերութիւն բազում ի
մէջ, եւ խափանեցին յիշխանութիւն Հո-
յոց:

Դարձեալ ի մէջ նոյն Սրա քաղաքին
Երեւ ի Բ բարձրալոյն եկեղեցիք, մինն կա-
թոլիկոսին աթոռական, կոչեցեալ Սր.
Սոփիայ, եւ միւսն թաղաւորին եկեղեցին,
կոչեցեալ Սր. Փրկիչ: Եւ կա զարպատ ար-
քունական, եւ բնդ, բարձրալոյն տեղիք,
այժմ անբակ մնացեալ: Եւ եկեղեցին յաւ.
եւ ամուր շինած, արճրճով ծածկեալ են:

Եւ կայ քաղաքն Ատանայ, յի պարտի-
ցօք եւ բնտիւր շինածովք, որոյ մէջն անցա-
նի տնտեսի զեռ մի:

Թղ. 412ա. — Դարձեալ մնա ՄԼԵԾ Հայ-

մեղադարտի, որ լիարդատիկ մեղուցեալ էմ եւ անցեալ պատուիրանսն Աստուծոյ. առաջեալ զի հաշտեցին ընդ մեկոյք պառածեալ արեւդայնի, Սուրբ Հայր Հայկազունի:

Յ.— Թղ. Վնա.— Փառք անկէն Աստուծոյ Հօր, անհոտի եւ աներբ ժամանակի, անքնինն եւ անհաստեանի, եւ ծագածին Որդւոյ իւրոյ անկղերանկանի...:

Արդ աստուծոյս սուրբ զիբքս որ կուէի Միխայէլ. եւ վաքք ինչ ծաղկաբոյ պատգանալորք որ դամ. ինչ յայտնէ կարգաւ. նաեւ, Բիւզանդ կուցեցեալ պատմալոր, եւ Ալիսարհայցոյց, եղեալ պատմալ ի միում որբի, ձեռամբ թողմամեկ տուրպ Դաւիթ հաբեղայնի, որ տնարմանս եմ ի մանկիւնս երեւցեալ: Սենայ առ սոս պատուական եւ հեղահոյի, քաղցր եւ յի ոմ. յարութեամբ Մեսրոպ Վարդապետի, աշակերտի Հայոց տեսնն տէր Փիլիպպոս արքայան կաթողիկոսի, որ է աշխիւ անտանի ի մէջ երկուստանն աղոյ խաչապաշտոյց եւ վեհ քան թղհոս: Որ եւ խնդրեմ ի թարերար Տեառնէ մերմէլ զի պահեցէ զՍրբ. Աթոռն պայծառ հանդերձ ի մեծամեծ յոսասրօք, որ է կաթողիկոսն եւ Յակոբ վարդապետն, ամէն:

Եւ ես արուղ պոյով շատախղեալ յարմատոյ սոցա, հոգեւոր սրղի Մեսրոպ Վարդապետի, որ թողում աշխատութեամբ երկնաց պրտն հոգեւոր ծնանելոյ ի սիրտս միին պրտն յարգարուցի, զշին եւ զնոր կտակարտեացն. նաեւ ուսոյց ինձ զիր: Թէպէտ ես անսրման եմ եւ յետեալ, միշտ ուստիմ եւ երբէք ի գիտութիւնն ճշմարտութեան ոչ հասանեմ, այլ կեամ հոկոսմիտեալ յերկրի, զոքամն տաւալ՝ վերով հեղձուցանեմ, եւ հանապաղ պէտմէ մտօք ի ցանկութիւն մարմնոյ, եւ ի ցանկութիւն աշաց, եւ ամբարտաւանութիւն աստի կենաց, որ ոչ է յԱստուծոյ այլ յաշխարհէ: [պապա] տանօք խնդրեմ ոչ յերկարելով, այլ միայն զայս թէ ապօթիս հօր իմոյ սղորմեալ ինձ:

Արդ ծրեցի զսա ի թղին Հայոց ՌՂԼ, զԷկոմաքերի յԹ, ի յոտաշնորդութեան Բաղիւտ հաշտեցին Մեսրոպ Հայրապետի եւ աստուծոյն վարդապետի, քաջ հոնորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի. ոչ միայն յարհեստ պրշտութեան եւ ծաղկարարութեան,

այլ ձախ ամենայնի, յցեալ գիտականութեամբ, ճշմարտ քարոյսոյ եւ դաստապահեց եւ հանդարտ, սրբանունոյ եւ մաքրասիրտ, արհմեալ ձեռամբ տէր Փիլիպպոս կաթողիկոսի, եւ հնորհեալ Լսիսկոյս Բաղիւտ եւ տուեալ զատպան իշխանութեան վարդապետական, որ եկեալ նստեալ յաթոս իւր հովուել զՏեառն:

Եւ ես հէք եւ թշուառականս ասի ձեռնորոթիւն ի հմանէ: Եւ [աշտ] Բեթան ամ է որ տեսուչ է մեկ սրղեցեցեաց: [Արդ] խնդրեմք յապենիալ Տեառնէ զի յերկարեաց ակաւալցէ, եւ յետ աստեաց ձեպելոյ ընդ երջանկալիշխտակի՝ սուրբ Հայրապետաց պատակից անէ յաւիտենից ամէն:

Գրեցի ի դուռն Սրբ. Աստուծածնին եւ Սրբ. Գեորգիայ Ջօրապարին:

Արդ վառն սիրոյն Գրիստոսի աղաչեմ ի շինէ ի Տէր պատուապեալ անձն իմ Դաւիթ, [որ թողում] աշխատութեամբ զրեցի, զի պարենակն... վառն աշխարհի հոսր եւ վաթով զրեցի ի վաշխութեան անձն իմոյ եւ յետ իմ ոմ Տէր կամեցի, լիձ. [վաշխել] տացէ լիձ. արհմէլ պան մարդի որ զիբքս տեսանէ յայլապոյն ձեռն պապեցեալ յաղծմանէ շարին, զնէ, շատ ու քիչն հճալի, զի իխալտ զիբք է. եւ ոչ թէ մի զիբք, այլ Գ զիբք ի միում տիբի, նաեւ Ալիսարհայցոյց: Եւ որ որ երթայ, եւ յար մարդու ձեռն կամ կարգապոյց կամ վարդապետաց կամ ասորիւտապոյ զիբք, միթէ ապտաւորն լիձ. զիբք սպառն, եւ զպոպոսոյն պատմէ ամէն:

Նաեւ յիւնալիք ի Քս. զհանդուցեալ Հայրն իմ զԱլեքսանդրոս, եւ զմայրն իմ, եւ զուր յիւնալ ի թղիք յահլ պտեւինն Քի. Այ. մերս ամէն:

Ներքեւ ի յուրոյիւր սուրբեր մեկանով. — Յիւնեցէք ի մաքրափայլ յաղաթս ձեր լոյսով զսոցա եւ զուսուցիչն իմ զՄեսրոպ Վարդապետ...:

Մաթթոս — Յիւստակարանին եղբքք մասամբ պատուում է. պակսոյ մասերը լիտացիք կարթալիձերս մէջ, կամ նրանակեցիք կախման կէտով:

Թղ. 418, պատուում եւ զըշտութեան բով ծածկում:

1554

ՄԵԿԵՈՒԹԻՒՆ ՏՈՄԱՐԻ.— 14

ՅԱԿՈՐ ՎՐԳ. ՂՐԻՄԵՅԻ

ՆԿԱՐԱԿՐՈՒԹՅՈՒՆ.—

Մտալ 15-5x10-5x2: էջք 252: Հան-
դամանք բաւարար: Թուղթ հասարակ: Գր-
ութիւն՝ սկիզբը կարծիք խորագիր և զբյ-
խադիրներ, մնացեալը սև մեկանով, միա-
սին, 18, 19 տող: Նոտարագիր: Համառոտա-
գրութիւնք յոյժ տոտա: Կարծիք գլխագիր-
ներուն տեղերը կը մնան թայ, կարգ մը մա-
սերուն մէջ: Կաշկարած խաւարտեալ: ա-
տաջին կողմը կը պակսի: Կնիք ու թանկիւն,
փաղկալիք, աւրաւած: «Թ. Մ. Գարբիէլ
Վարդապետ, [1241]».— Հմմտ. Գ. Հատար,
էջ 107 և 328: Ստացող՝ Գարբիէլ Վարդա-
պետ Նիկիթիպոլի:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹՅՈՒՆ.—

էջ 1.— Մեկնութիւն Տումարի, գոր

իւնդրեաց Թումայ բարաւապետի Մեծեփու
եւ սիրով գիայցուածս ուրա կատարեալ
Յակոբ Վարդապետի Ղրիմեցոյ.— Չհայցը-
ւածն զերեքջանիկ բարաւապետի և Երիցս
Երանելոյ...

էջ 85.— Նահանջ աշակէս արա:

էջ 230.— Այստ յայտնի եղև զի ուր ոչ
է չափ և համար, տեղ և ոչ զիտութիւն:
Վասնորայ յամենայնի փառաւորեալ զԱՅ. որ
չափ և համար եղ տմ. զոչից, զի զու զի-
տութեան զոչիցս հաղորդեացիս, և փան-
սացա իմաստասիրեկ մարթնացիս, և հա-
մարոցն ինչօք զչափ զոչիցս զիտացեալ, և
գարարէն սոցա փառաւորեացեալ:

էջ 231-232, դատասերի:

1555

ՏԱՂԱՐԱՆ.— 7

[Նրոսաղէմ 2]

ժ.Ջ. Դար

ՆԿԱՐԱԿՐՈՒԹՅՈՒՆ.—

Մտալ 15-5x10x2: էջք 188: Հան-
դամանք բաւարար հապի թէ. չստ թերթեր
պակաւ, կորուած. ընդհանրապէս անմա-
քուր և մրոտած: Թուղթ բաժնալեւայ, Գր-
բիէլ Սարգիս Արց. Բաղրէնցի: Գրութիւն՝
խորագիրները, սկզբնատողերը և գլխա-
տուները կարծիք, մնացեալը սև մեկանով,
միասին, 15 տող: Նոտարագիր: Համառո-
տագրութիւնք սովորական: Ուղղագրութիւն
տկար: Լաթակալած խաւարտեալ հնա-
մալ: Ստացող՝ Սուրբանուս:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹՅՈՒՆ.—

Ա.— էջ 1.— Պատմութիւն Յոգասա-

փու Հնդուստանու քաղաքիւն. յԱռաքիլ
Վարդապետէ ասացեալ.— Յորժամ Հայր
Երկնաւոր երկիր հաճեցաւ, և բանն ԱՅ.
իջեալ Երկինց մարմնացու... — Հմմտ. Թ.
615, Գ. Հատար, էջ 14:

Բ.— էջ 78-79.— Պատմութիւն Սրբոյն
Դրիգորի՝ մերոյ Հոստաւորչիմ. ի Առաքեալ
Վարդապետէ ասացեալ: Թվ. ՌեհԳ (= 1594)
գրեցաւ.— Արհնեալ Հայր Երկնաւոր յայն
անճառական...

Գ.— էջ 131-132.— Պատմութիւն Ներ-
սէսի Մեծի եւ Հայոց կարողիքսի. ասաց-
եալ Առաքեալ Վարդապետէ.— Անուն
արհնեալ անճառ Աստուծոյ...

Դ.— էջ 157.— Պատմութիւն Ալէք-

սկսումս ի կամաւս արհաւիրիս — Աստուած
դիմած էս ժարդասէր յերակ յէլ իւր ծառա-
յին... — Հմմտ. Յ. Թրկուբեքի, Տաղա-
դիրք, Էրուստղէ՛, էջ 4:

Է — էջ 167. սկիզբը թերի — Մեծ
թաղաւորք ձողոյնցան, Աւետիս. յոյոյ դը-
պիրք Էս շատ իշխանք, աւետիս...:

Զ — էջ 169. — Պատմութիւն Սք. Աստ-
ուածածնի — Խնկի ծառից նման Էս...:

Ը — էջ 171. — Յետ դնալոյ մարդին,
Էի բոլորն յաղին...:

Ր — էջ 174. — Աղաթալ ըստեղծուին
Էկեայ յիւր պատկերն ի տես...:

Թ — էջ 176. — Արեւելի գերարքին Էս
աւթարան յոյսածին... — Ա—Մ:

Ժ — էջ 179. — սկիզբը թերի — Անեղ,
բնութիւն, մեղայ չեղ մտաւ իմայք...:

Յիշատակարան Գրչի —

էջ 185. տողորտը — Ոյ Էդրաւրք, յի-
շեղէք ի յազաթն ձեր գտնարման ժամա-
րար արեղայս զՍարգիս Բաղիշեցի:

Աձ. բարոյ մայելել տայ դայս պոռ-
տական Տաղարանս Սոյթանումին, ամէն:

էջ 186—188. գանապան մանրաւք, զըր-
շափործ, նկարափործ Էսային:

Այլ յիշատակագրութիւն — 1615

էջ 68. տարբեր զըրոյ — Միւսայլ ծա-
ռայ Այ. Յի. Գի. ամէն: Թոյ. Բեյ ումին
գրեցո:

1556

ՇԱՐԱԿԱՆ. — 22

(ՏԱՐԲԵՐ ԽՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մտայ 15×11×7: էջք 788: Հանգա-
մանք յա. նորպայթին կրած. վերի յա-
տանգարդերը մտամբ, կարծած: Մաղա-
դաթ թիարակ: Գրութիւն՝ խորագիրները,
սկզբնատուները Էս զլիստատները կարմիր,
մտացալը սև մէլանով, միւսային, 19! տող,
Թորդիւր կանանաւոր: Համառոտագրու-
թիւնք Էս խորագրութիւն սոյորակուն:
Գունաւոր սակեխառն դարգալիւր Էս յաւան-
ցադարդ կանանկրտ սկիզբը: Լուսանջի
մանրանկար, էջ 87. Ս. Սաւափառն, կար-
մրադղեւոր: Գունաւոր խորանդարդ իւր
տարբ. էջ 5, 315: Կան նաեւ զլիսադարդեր
կարեւոր բաժանումներու սկիզբը: Կաշե-
կապմ տախտակայ զըրշապարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

էջ 1-24. տարբեր մաղադաթ Էս զըր-
շաթիւն:

էջ 1-4. Համաբան դատարկ:

էջ 5. — Երկեղէք որդիք Սիպին Էրդ
նար...:

էջ 12. — Կանովն շմբնդեան Աստուա-

մածնի — Որ նախիմայ իմաստութեամբ
...:

էջ 17. — Կանովն Աւետեց Աստուա-
ծածնի — Խորհուրդն անճառ...:

էջ 22. — Այլ Հարցն Աւետեց Աստ-
ուածածնի — Ուրախ լիք Մարիամ...:

էջ 23. — Կանովն Աստուածայայտնու-
րեան Հրազդաւոյցին — Ուրախացիւր Սըր-
բուհի...:

էջ 103-110. Լտքը տւեցուած, տար-
բեր զըրշաթիւն —

էջ 103. — Կանովն Հիւ. Աշակերտացն
Գի. — Իմաստութիւն Էրկնային իջեայ ի
վերստ...:

էջ 107. — Ի յանաճման ծովէն Հօր
դիմութեանց...:

էջ 109. — Շարակամ Սըրքն Սարգսի
Զօրավարին — Իմաստութիւն Էրկնային ծառայ...:

էջ 111. — Կանովն Սըրքն Ատափեղցն
Յակերայ Էս Յովնան: —

էջ 115. — Կանովն Յովնան Մարգա-
րէին — Որ գանճառելի...:

էջ 120. — Տեսնի ներսիս ասացեալ,

Բուռն Բարեկենդանին.— Բանն որ ընդ Հոր

էջ 209—212, նոր դրչութիւն:

էջ 209.— Կանոն Սրբոյն Գրիգորի մեր
Լուսաւորչին.— Որ ի Հօրէ առաքեալ արեւ-
դակն արդար...:

էջ 229.— Կանոն Նանգրատեան հա-
մարեւն ամենայն Ոնցեցելոց ի Քս.:—
Արհնեայ ևս զոս Քս. որ յարեալոյ ի մեռե-
լոց...:

էջ 259—264, նոր դրչութիւն:

էջ 259.— Որ Հայրական իշխանու-
թեամբ...:
— Ժողովեալոյ ի տաճար վառաց որը-
րութեանց...:

էջ 260.— Ձահպին Համբաւ գալրատ-
եան թո Տէր...:

— Ահպին է արբն գառատանին...:

էջ 261.— Մերձեցայ ևս ի զուորն զե-
րկրմանին...:

էջ 262.— Անբակիրն Ած. սկիւրն ա-
րարչութեան...:

— Բազմերամք վեհապետիցն Հոյգըն
յոյնախումբ...:

էջ 263.— Մեծ ևս ահեղ է արբն դա-
տատանին...:

էջ 264.— Ի Հանդերձեայ նորոգմանն

էջ 269—272, նոր դրչութիւն:

էջ 269.— Որ ի Հարէ առաքեալար...:
— Ես տապի Տէր ողորմեա...:

էջ 270.— Հայեցա ի բարձունս...:
— Փառարանութիւն առաքեմք...:

էջ 271.— Որ յանբակիրն էութեան

— Որ յանէից ստեղծադ...:

էջ 273.— Կանոն Ղազարու Արիմու-
րին.— Այսաւր գորով ի Քեթանիս...:

էջ 278—279.— Որ ի քրովբեական ա-
թոս ընդ Հար նրստէիր...— Նոր դրչու-
թեամբ:

էջ 282.— Կանոն Գալլատեան Երկրորդ
Նիսիկազարդ.— Թագաւոր գորով...:

էջ 303—304, մագաղաթ ևս դրչութիւն
տարբեր.— Կանոն Մեծի Ուրբաքուն,
Արիմուրին.— Այսաւր ի կատարումն...:

էջ 305.— Կանոն Մեծի Ուրբաքին.
Արձաթափութեամբն մոյեայ Յուդայ...:

էջ 315—313, նոր դրչութիւն:

էջ 315.— Այսաւր յարեալ ի մեռելոց

էջ 319.— Կանոն Մեծի Յարութեանն
Տեառն.— Որ Էկի ի փրկութիւն տեղե-
րաց...:

էջ 331—334, նոր դրչութիւն, նախա-
դէն տարբեր.— Կանոն Նոր Կիրակէին.
Արիմուրին.— Նորոգեալ կրդդիք...:

էջ 403—410, նոր դրչութիւն.— Կանոն
Երկրորդ Մագաղազարդին.— Մեծաշաշ այս
խորհուրդ...:

էջ 427—454, տարբեր մագաղաթ ևս
դրչութիւն:

էջ 427.— Կանոն Երկրորդ Աւուրն,
Արիւն.— Նոյն ևս նրման Հար և Որդոյ
...:

էջ 431.— Կանոն Երկրորդ Աւուրն,
Արիւն.— Այսաւր Էրկիայինքն ուրախ-
ջան...:

էջ 434.— Կանոն Զորքորդ Աւուրն,
Արիւն.— Արեգակն արդարութեան...:

էջ 437.— Կանոն Հինգերորդ Աւուրն
— Ձանբակրդընարար բրդխումն ի Հարէ

էջ 440.— Կանոն Վեցերորդ Աւուրն,
Աւ.— Ամաշարար բամակ...:

էջ 443.— Կանոն Ութներորդ Աւու-
րն, Արիւն.— Ի Հարաշարժ աղբերէն...:

էջ 446—447.— Կանոն Երկրորդ Յոյն
հաննու Մկրր.— Արեգակն արդարու-
թեան...:

էջ 455.— Կանոն Յովհաննու Մկրտ.:—
— Զմարդարէ բարձրելոյն...:

էջ 465—474, նոր դրչութիւն:

էջ 465.— Կանոն Երրորդ եւ քսումն
Սրբոյն Լուսաւորչին.— Որ բոլորս...:

էջ 468.— Կանոն Սրբոյն Ներսէսի
Հայրապետին.— Որ բոլորս տնտա շնոր-
հաց...:

էջ 474.— Շարական Սրբոյն Խաւիս-
կայ Հայրապետին.— Որ յարմատոց Հար-
ցն սրբոց...:

էջ 475.— Կանոն Սրբոց Հոյսիսիմ-
եանց.— Անձինք Նուիրեալք...:

էջ 485.— ՀԲ.— Անբակիրն Բանն
Աստուած...:

էջ 499—506, նոր դրչութիւն:

էջ 499. — Կանոն Երկրորդ Աւուր.
Արիմուրիւն. — Ճառադայթ փառաց Տօր

էջ 502. — Կանոն Երրորդ Աւուրն.
Օրի. — Այստեղ որ էն ի յերկինս...

էջ 510. — Կանոն փոխման Աստուա-
ծածնիւն. — Այստեղ Ժողովեալ սրբոցն...

էջ 515-524. տարբեր մաղաղաթ եւ
գրչութիւն:

էջ 515. — Կանոն Երկրորդ Աւուրն.
Արիմ. — Այստեղ գանձաւորի ձեռնգնան
քո Տէր...

էջ 519. — Կանոն Երրորդ Աւուրն.
Արիմ. — Այստեղ Հրաշափառ Կոչմամբ

էջ 523. — Կանոն Նաւախտեաց Ար-
քայ Խաչիւն. — Ի վերայ վիժի Նաւատոյ...

էջ 545-546. տարբեր մաղաղաթ եւ
գրչութիւն. — Այստեղ երեսման... — ԴԿ.
Հ. — ԳԵ. Աստուած որ տառել քան զսրե-
րակն...

էջ 559-562. նոր գրչութիւն:

էջ 559. — Որ ըստ Հոգեղէն բնութեան
մեքոյ...

էջ 566. — Կանոն Արքայ Թարգմա-
նացն. — Աթանէկայոցն Աստուած...

էջ 569-580. նոր գրչութիւն:

էջ 569. — Կանոն Արքայ Թարգմանա-
ցն: Հարցն՝ Սեփանչեալոյն. — Որ զարդա-
րեցին տնտրեմարտը...

էջ 571. նորագիր. — Որ ի յամեն
վեցերորդի առաքեալ. Հրէշտակաւոր
Գարբէլ ի քաղաքն Գալիլեա աւետարանել
Սրբո Կոստն որ յղացաւ յարովանի...

Որ աւրինակ էր Սրբո Կոստն զամուլ
յարգանդն եղիարեթիւն, որով յղացաւ ըր-
թարսդ կենդանին զարուսեակն անապական

Այսոր քրոյրէն անապական ողջութիւն
մտեալ ի տունն Ջաքարի, յուեալ զողջոյնն
եղիարեթիւ խաղաց մանուկն յարովանի,
Երկրպաղեաց Տեառն արարչի... — Հմմտ.
թ. 1534:

էջ 571-2. նորագիր. — Ուրխացի
Աստուածածին վերադնեալով ի սրբիւրէն
...

էջ 573. բոլորգիր. — Կանոն Արքայ

Յակոբայ Մըծբնայ. — Յաղթուլ Լ. սուրբ
Հայրապետ...

էջ 577. — Կանոն Մանկանցն Ռեքա-
նիւն. — Այստեղ անձեղ սուրբ մանկունքն
... — Տես ստորեւ, էջ 765:

էջ 581. — Կանոն Արքայ Հրեշտակա-
պետացն Միքայէլի Գարբիւլի եւ ամենայն
երկնաւոր զարացն. — Որ յանկէջ ստեղծեր

էջ 589. — Ով Հրաշայի Նախաբար
... — Ութ տուն է:

էջ 592-601. զարդարերէր եւ յուսն-
ցարդարէր կարճաղոյն, մնացած առանց
ներկի: Շարականներու կարգը կը տարբեր
ուրիշներէ:

էջ 592. — Շարական Արքայ Սուփա-
նացն. — Ստուգութեամբ տեղեկացեալ...

— Շարական վախճանայ Գողթնացոյ
— Ջարմանայի է ինձ...

էջ 594. — Շարական Դաւթի Դովնեցոյ
— Լրցեալ աստուածային չնորհի...

էջ 597. — Շարական Արքայ վարդա-
նացն. — Արիացեալ առ Հակոտակն...

էջ 598. — Նորահաշտ արարական...

էջ 601. — Շարական Արքայ Ղեւոնդ-
նացն. — Երգեմք ձեզ Լրդո...

էջ 605-616. նոր գրչութիւն:

էջ 605. — Շարական Խղատիտի Հայ-
րապետին. — Որ Հրախրեցեր...

— Շարական Արքայն Յուսեմնու Ոսկե-
բերանի. — Որ յանրակեցին ի Հօրէ...

էջ 606. — Շարական Արքայն Բարսեղի
Հարապետին. — Լուսապոյծառ իմաստիք

— Շարական Արքայն Գրիգորի Աստ-
ուածաբանին. — Որ յուսով աստուածային
բանին...

էջ 607. — Շարական Արքայն Սփրեմի
վարդապետի. — Որ Նամանման մեծին եղ-
իայի...

էջ 609. — Շարական Խոտոտախոսեան
ցրն. — Որ ըրչուր սիրոյ քո...

էջ 610. — Շարական Երկուց Բիւրոցն
— Այստեղ ընդ անմարմնոցն զաստեղեալ

— Շարական Նիկողայոսի Հայրապե-
տին. — Հիացան անմարմինքն...

էջ 611. — Շարական Ստեփաննոսի

յնուկնցսյն.— *Յրնծայ տյաւոր սուրբ Եկեղեցի...*

Էջ 613.— Շարական Մեռոնի Օմմաննի Որ յառաջագոյն...:

Էջ 614-615, Նորադիր.— *Քառասնից Տէ.— Այսօր մեծապէս պանծացեալ ցրնծայ Սիւն...*

Էջ 616. *դատարկ:*

Էջ 617. *բարբոյրք.—* Կանովն Համաւնութիւն ամ մարտիրոսաց:

Էջ 650-657.— *Դարձեալ դարգադրերք եւ յառանցադարերք մնացած են առանց երկի, յիկ կարմիր, Նմանապէս Էջ 670-705:*

Էջ 665.— Կանովն Յարութեան Արեւոտիքներ:

Էջ 710. *գրչափարձեր:*

Էջ 711-788. *տարրեր մաղապոթ եւ գրչութիւն:*

Էջ 711.— Անճինք Սրբոյն Գրիգորի մեր Լուսաւորչին.— *Այսօր զօտրճացեալ ցրնծայ...*

Էջ 719.— *Լեւրինք ամենայն...*

Էջ 721.— Անճինք փոխման Սր. Աստուածածնին.— *Արեւելք զերարփին...*

Էջ 729.— Երգ Տեառն Ներսէսի, Յաղագս Մեծի Ուրբաթի Գիշերոյն Աւետարանացն.— *Այսօր անճառ...*

Էջ 739-740.— Երգ վասն ցերեկի Աւետարանացն.— *Նորոգուող տիեզերաց...*

Էջ 744.— Երգ Տեառն Ներսէսի, վասն համարէն ճիշեցեցող ասացեալ.— *Աստուած անկ...*

Էջ 753.— Երգ Տեառն Ներսէսի Հայոց

Կայադղիկութիւն.— *Նորաստեղծեալ...*

Էջ 754.— Երգ Երկրորդ Աւուր Արարչութեանն եւ Երկրորդ Դարուն. եւ վասն Երկնային Զարացն.— *Արարչական բռնին հրաման...*

Էջ 765.— Կանովն Սուրբ Մանկանցն Բեքդահեմի.— *Այսօր անձեղ սուրբ մանկունք...* Տես նաեւ *վերք*, Էջ 577:

Էջ 768.— Կանովն Սրբոց Ղեւոնդեանցրն. Արեւոտիքիւն.— *Որ յառաջագոյն սաւմանեցեր...*

Էջ 772.— Անճառելի բռնոց Աստուած...

Էջ 775.— Շարական է հոտաճարակացն որ յիմնակնեան վասն կատարեցան. որ յամուց Սր. Կարապետին.— *Յաւուր զերջին մամանակի...*

Էջ 779.— Շարական Սրբոյն Միմասայ եւ Երևոգիմեայ եւ Դրաքոսի եւ այլոց.— *Ըյլիշատակ զբեռայեց...*

Էջ 779.— Այլ Շարական Սրբոյն Կիրակոսի եւ մօրն Ուղիտ.— *Վարդապոյն փոռեալ...*

Էջ 780.— Շարական վասն Զգեստու Շատարագին.— *Քորճալ խորին...*

Էջ 782.— Շարական Խնկարկութեան Փատարագի.— *Յայր յարկ նուիրանաց...*

Էջ 784, Նորադիր.— *Արհեստք բոյքեղ Հայր անդալիսպրն...*

Էջ 787-788, *գրչափարձ եւայն:* Յիշատակագրութիւն Սիւխուր Դրչի, *մէկ տող, եղծուած. կր կարգացուի միայն, զիշխալիք ին. Էջ 664, ստորագր:*

1557

Ք Ա Ր Ո Զ Ա Գ Ի Ր Ք

Ստամբուլ

ՌՃԼԶ=1687

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 14×10×3-5: Էջ 370: Հանդամանք յաւ: Թուղթ տոկուն: Գրէ՛ Գրիգոր Երէջ: Գրութիւն՝ խորագիրներք եւ զլիսգիրներք կարմիր, մնացեալը սեւ մէլանով, միասին, 17 տող: Նստադպիր: Համառոտ

տաղրութիւնք առաւ: Տպադիր նկարք Երկու հատ սկիզբք եւ Երկու հատ վերջք: 1.— Կողքին փակած. Ընծայիլ Տեառն ի տաճարէ: 2.— Էջ 1, Կոյս Մարիամ մայր սիրելի վերի կողմը յառիներէն՝ Mater Salutis Triumphatrix: 3.— Աւետու՛մն Սր. Կուսի:

ի մայրաքաղաքն Ըլտամայոյ, ձևումբ (և) անարժան Գրիգոր իրիցուէ, թին. ՌՃԼԶ ն :

Արդ աղաչեմք զհանդիպողքդ այս տոմարս, լիշէսքիբ դատաւոյ Գարոյ և պատմայիրքս, զՄարիամն և պիտակիցն, և զմայրն Անան, և զիւր հայրն, և զաւակքն, զԱկորն, և զմիւս որդիքն, և զամ. արեան ժերձաւորքն, որ ըստադաւ զայս ի հէլայ յնշից և արդար մատակցոց, և ևդ յիշատակ հոգոյ իւրոյ ի դուռն Սր. Հրքչտակապետ և Կեկեցոյն :

Արդ Երեսանկեայ աղաչեմ զքահանայայդ Սր. Կեկեցոյ զի որք հանդիպիք սրմայ կարողարով կամ օրինակ զնկելով, յիշեալիք յայտնի ձեր և Ած. ողորմի ասացէք Մարիամին, Անային, և զաւակացն, զԱկորն և զմիւս Եղբայրն, և զիւր կողակիցն. և որ յիշէք և Ած. ողորմի ասէք, Ած. ողորմի ձեզ ամէն :

Թին. ՌՃԼԶ, յունիարի սկիզբն աւարտեցաւ. ի ձեռն Պանդաւցի տէր Գրիգորին հասնի :

1558

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն. — 23

Կասի գիւղ. Ղայտարի

Ռեճ = 1597

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մտայ 14x9x7.5: Էջք 648: Հանդամանք լա: Թուղթ բամպակեայ: Գրիշ և Մաղիկո՝ Յովհաննէս Քաճանայ, որդի Յովսափի քահանայի: Գրաթիւն՝ խաղաղընէրք, սկզբնատուէրք և զլիստատուէրք կործար, մնացեալը ժանդուղոյն կամ սեւ ժերձաւորով, միասին, 23 տող: Բոլորդիր: Համառոտագրութիւնք և խաղաղութիւն սոփրական: Գունաւոր զարդադիր և յուսանցադարդ Կանաննէս սկիզբը: Խորանայարդ իւր սարօք. էջ 3. 229: Լուսանցքի մանրանկար, էջ 73. Ս. Ստեփանոս: Կռչեկալմ տախտակեայ զրոշմազարդ: Պահպանակ մալաղաթեայ սկիզբը և զերջը մէկմէկ թերթ. մասն Երկաթադիր Աւետարանի: Սլ. սաղոյ՝ մահուտի բոշայ իմաստն :

ԲՈՒՄԱՆԻԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

Էջ 2. զատարի :

Էջ 3. — Երկեցէք որդիք Սիւրբնի Երկնոր... :

Էջ 5. տարբեր թուղթ և զըշտիւն. —

Հ. ԴԿ. — Որ զնախայրեայն... :

Էջ 6. զատարի: Նոյնպէս էջ 227-228:

Էջ 229. — Այստար յարեաւ ի մեռելոց

Էջ 538. — Կամոն իմ հաւաքելի աւեմայն

Որոցեցելոց ի Քրիստոս:

Էջ 576. — Արքիմեքիմ Բարսիլեան Տեառն մերոյ Յի. Քի: — Երկեցաւք Երկնոր... :

Էջ 613. — Շարական Հանդերձի. յորմամ զգեմու քահանայն. — Խորհուրդ խորին... :

Էջ 615. — Շարական խրմկարկույթեան Սր. Պատարագին. — Յայս յարի... :

Էջ 616. — Շարական Սրբոյ Սալուսի. — Ամենասուր Երբորդութեան... :

Էջ 618. — Շարական Գրմիցեցելոց. — Արարիշ և մարդասէր... :

Էջ 621. — Անձիմք Սրբոյ Լուսաւորչին, ասացեալ Յովաննէս Վարդապետ Եղբկացոյ. — Այստար զուարճացեալ... :

Էջ 637. — Անձիմք Սր. Աստուածածնին ասացեալ է Կիրակոս Վտ. — Լերեսէք զերարքին... :

Էջ 644. — Երգ երկոյտասան Առաքեւ: — Ի յանսահման ծովէն... :

Յիշատակագրութիւն Գրչի. — 1597

1. — Էջ 133. — Մի անուս աններ րդ-դրուց սորա, զՅովաննէս ան. :

2. — Էջ 226, ստորոտը. — Քս. Ած. ողորմի զրոգի սորա Յովհաննէս Քչին. և կողակիցի իմոյ Մարիամին, և ծնողացս

զատկա փքոմ . . . Իս ճեռառումդդ փաղկտեմուի

[illegible]

Երևանի քաղաքապետարանի քաղաքացիական ծառայության
 ղեկավար՝ Վահագն Բաբայան
 Երևան, 2016 թվականի 12-րդ հունիսի 15-ի թվական

— 254 —

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ՃԻՆԱԿԱՎԱՐՈՒՄՆԵՐԻ

1559

1928

1698 թ. փյւզիկի մանկատանը և՛

[illegible][illegible][illegible]

1. 7. 6

—մա ջրմեհամուսդե միմ րդ զվզոտսն լիողտեթ
րդ ' զվզութիոն ոմօր րդ ' զլիտոտիւնց մկտ

1560

ԽՐԱՏՔ ՎԱՍՆ ՍՏՈՒՌԱՊԻՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ.— 1

ԱԶՍՐԻԱ ՎՐԳ. ՄԱՍՆԵԹ (1611)

ՆԿԱՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծրույ 14×10×2: էջք 148: Հանգա-
մանք յաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝
խորագիրները, սկզբնատողերը և պիտա-
գիրները կարմիր, մնացեալը սև: Ճկանով,
միասին, 24 տող: Նոտրագիր: Համառոտ-
տապրութիւնք և նշանագիրք առատ: Կա-
շեկադ՝ տախտակեայ գրոյմազարդ: Դա-
տարկ թուղթք սկիզբը մէկ թերթ, վերջը
չորս:

ԲՈՎԱՆԴՈՒ ՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Ցանկ և Աւօջ պրահներ:

էջ 5.— Դիտումն առաջինն որ իմանա
պիտիցանակերպոմ եւ գործես մոցա.— Գի-
տացիք որ յայդ տեղիքն կենդանակերպոյն
ԺԲ բաժին է, և ամէն բաժին կենդանա-
կերպի մի է...:

էջ 11.— Ե.— Դուռն Ե.— որ գիտնաս
պարծ եւ գեղ կենդանակերպոյն, որ կարմիր
է հանած օրծ է, և որ սև է. էջ...:

էջ 17.— ԼԲ.— Դուռն որ իմանաս ըզ-
հիլամն որ կոչի կենաց տուօղ...:

էջ 52.— ԽԲ.— Դուռն ԽԲ., որ գտնես
պոյտիսն եւ գտնում վիշապին...:

էջ 59.— ԽԹ.— Դուռն ԽԹ., զիմչ ի
ստուռլապն բան կայ գիտացիք որ Ծ գուռն
է ստուռլապն և կայ որ այլ աւելի...:

էջ 60.— Ծ.— Դուռն որ գտնես զու-
ղարդութիւն ուստուռլապին...:

էջ 61.— ԾԳ.— Դուռն ԾԳ., որ գտնես
գեկեսորն յար տեղ որ իմիւս...:

էջ 64.— Կ.— Դուռն Կ որ գտնես ըզ-
փաղափոյն լայնութիւնն որ կոչի զարտ...:

էջ 66.— ԿԶ.— Սանիք սաղտար որ
ասէ գուշակօղ ամբ բարոյ եւ չարաց զոր
ուստուռլապոյ իմանան...:

էջ 67.— Վամ բազաւարաց գիտելոյ
զաղաղումն այսպէս արա...:

էջ 69.— Վամ գիտամալոյ զպատե-
րազմն եւ զտվծ...:

— Վամն է զօտեաց աստեղաց ըմբա-
ցից պարտ է գիտենալ...:

էջ 95.— Յանուն ամենադպին Աստու-
ծոյ, որ շնորհաց մեղ զայս իմաստութեան
գիրք ի յարապի բառէ ի հայ բառ, որ կոչի
Մթղալ, զմթ շինեաց մրկ. մրք. Արարհա-
մայ սրղին, ի հնդստանայ, և զրեաց վա-
սըն է աստեղացն և է պարունակացն երկ-
նիցն. և ԺԲ կենդանակերպից, զայնքն,
և Կերկայնքն, զտեան և զընութիւններն, և
զոր իմաստեոցն ծածկարար պատմի մեղ,
յայտնի մերկացոյցին զտաճմերն և զէ զօ-
տիքն, զի գերկնային դաճ. շրջանն զորոր
ԺԲ բաժին են այրել, և զնոքա կենդանա-
կերպ են անուանին, և զամէն կենդանակերպ
է տարածէ և զամէն տարածէ բաժանցին
Կ տախիզէ, և զմի տախիզին ի Կ թվենի,
և զԱ թվենին Կ թվելի. և այսու ձևովս
մինչև ի է Ֆլէքն, զԺԲ կենդանակերպքն
Գ, Գ, բաժին են արել այսպէս որ բոսպ մի
բաժանի:

էջ 100.— Վամն Ուստուռլապի Գիտու-
րեան.— Դուռն վասն ստուռլապին գիտու-
թեան և այս ԼԲ գուռն է...:

էջ 104.— Դուռն ցուցանել զայն զիմչ
ստուռլապն է...:

էջ 106.— Եւ այս եմ ելմն եւ արուեստ
է եւ որ ի ստուռլապն է.— Ա.— Դուռն որ
գիտենաս զգորդն և զծառն ի ստուռլապին
...:

էջ 114.— ԺԲ.— Վասն պիտելի զԹԷ-
պիթ աստղերն ի ցերեկն:

էջ 116.— ԻԷ.— Վասն պիտելոյ զմամն
օրհասարակին:

էջ 119.— Յաղագ երկնային զարդուն
— Զոր ինչ յաղագ երկնային զարդուղ ի
մէջ Բազղէացոյց պատմեն բանք բաղադա-
նաց՝ աշխատութիւն անշահ համարիմ ճշգրի
պատմելի, բայց վասն ի գիտութիւն մեղ հա-
սուցանելոյ, ասացից փոքր ի չատէ...:

Էջ 122.— Յազագս խաւարման լուսնիմ
բէ նշանակէ:

Էջ 124.— Հարցումն քաղաքին Հնդ-
կաց ընդ Բաղդադ իմաստունն.— Ասէ Բու-
դու թէ զլուսն վիշապին սաշտ է եւ տուտն
նահատ...:

Էջ 128.— Երաւթ վասն քստուրլապին
գիտութեան. զոր արարեալ է Աղարբայի
բանի սպասաւորի Սանոյ, ի թղին Հայոց
Ույ [= 1611], ի Ֆրանկ եւ ի տաճիկ լեզուէ
ի մերս թարգմանեալ, բարոժ աշխատու-
թեամբ. Էւ այս է գիտութեան խրատը:

Էջ 130-131. զատարկ. բստ երևոյթին՝

զաղափար օրինակին պակասաւոր բլլայուն
պատճառաւ:

Էջ 132.— Դուռն որ ցուցանէ զկենդա-
նակերպքն թէ արուական թէ Հոգն. ալ յա-
սէն իմաստունքն թէ տեսաք որ Ֆարսն յա-
ւէ քան զոյգն...:

Էջ 134. զատարկ:

Էջ 135.— Վասն գիտելոյ ի ժամ հար-
ցանելոյ զղայնէին տէրն...:

Էջ 141.— Վասն գիտութեան երթիՖա-
ղի արեղականն յոր ժամու եւ իցէ Էւ ի որ-
րեջեան...:

Էջ 148.— Վասն գիտելոյ կենդանա-
կերպից աստիճանացն...:

1561

Մ Ա Շ Տ Ո Ց (ԹԵՐԻ) — 33

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Շաւալ 15×10×2: Էջ 186: Պրակք Գ-
ժԱ: Հանգամանք բաւարար. Թուղթ տու-
կուն: Դուռնին՝ խորաղիւնները, սկզբնա-
տուղերը եւ զլիստատները կարմիր, մնացեա-
լը սև. մեկնայ, միասին, 16 տող: Քոյր-
դիր վարժ: Դուռնաւոր զարդաղիւն եւ յուսան-
ցադարդ կանոններու. սկիզբը: Կաշեկազմ
տախտակեայ զրոշմադարդ, քայքայութեամբ
մասամբ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— ... եւ ապա տացէ քանիսն
զայ ձեռքն հարսին յայ ձեռն փնսային եւ
ասէ.— Ըստ աստուածային հրամանին,
զոր ետ Աժ. նախնեացն, Էս՝ այս անուն
քչ. զայս հարսն տամ քեզ ոյժմ ի հնազան-
դութիւն, տէ՛ր Էս...:

Էջ 3.— Եւ ապա ասին զերգս արիւնու-
քեան.— Ամենազոր Տէր թաղաւոր թաղա-
ւորաց...:

Դ.— Էջ 45-46.— Կանոն Պսակ վերա-
ցուցանելոյ:

Դ.— Էջ 51-52.— Կանոն Հաղորդ աս-
լոյ:

Ե.— Էջ 60-61.— Կանոն Իւղման.
յորժամ զամ. Ոմցեցեալսն ի Գ. յուղարկին:

Ձ.— Էջ 107.— Եւ աստուածն երբեմն
ի գերեզմանն...:

Է.— Էջ 123.— Կանոն Էւ աւուրն...:

Ը.— Էջ 138.— Կանոն Տղարարի:

Թ.— Էջ 173.— Այդոյն երբեմն ի գե-
րեզմանն:

Ժ.— Էջ 180.— Կանոն ոգէհանգիստ
առնելոյ. կամ Պատարագ մեղեդի:

1562

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԽՕՍԻՔ. — 1

ՆԵՐՍԷԱ ՂԱՄԲՐՈՆԱՅԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Ծառայ 15×10.5×1.5: Էջք 114: Հանդամեք լատ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն ամբողջովին սև մեյանով գրեթէ, կան կարմիր գլխադիրներ Երկրորդ կէտին մէջ, միասին, 16 տող: Շեղադիր անարուեստ: Կաշեկազմ խառքարեակայ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅԻՆԻՑԻՒՆ. —

Էջ 1-2, դատարկ:

Էջ 3. — Հակաւտ. —

Խաք Ատենական, արարեալ սրբոյն Ներսէս Լամբրոնացոյ, այնմ քաղաքի անթաղայի, և աստուածորան վարդապետի, սակա միսթեան եկեղեցոյ Հայոց և Հոռոմոց, հրամանաւ համահրեշտակ կաթողիկոսին Հայոց Գրիգորիսի, Եղբոր սրբոյն:

այ Սրբոյն Ներսէսի, ի թաին Հայոց ՈՒԶ:

Էջ 4. — Եստուածախոսք և ի տիեզերական ժողովն Տարսնի, որ Եղև ի շրջանի րնթացից ժամանակի, ՈՒԶ, թառականի Հայոց, հրամանաւ համահրեշտակ կաթողիկոսին Հայոց Գրիգորիսի, Եղբորսրբոյն Սրբոյն Ներսէսի, յաջորդի Առաքելական Աթոսյ Սրբոյն Գրիգորի: Եւ քրիստոսապրտակ արքային Հայոց Լէոնի, սակա միսթեան եկեղեցոյ Հայոց և Հոռոմոց: Ատենական թոսք սրբոյն Ներսէսի, այնմ քաղաքի անթաղայի, և աստուածախոս վարդապետի. — Հմմտ. թիւ 911. Գ. Հատոր, էջ 437, և նկատ:

Էջ 5. — Ով հարք սուրբք, և պետք ձեմարտութեան...

Էջ 139-144, դատարկ:

1563

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Կ. Պոլիս

ՌԻԿԶ=1817

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Ծառայ 15×9×1.5: Էջք Բ+170: Հանդամեք լատ լատ: Թուղթ հասարակ: Գրեթէ՝ Հ. Գլխադիր Սրապանց Անկիրքայի: Գրութիւն ամբողջովին սևեղանով մեյանով, միասին, 26 տող: Շեղադիր մանր: Կաշեկազմ խառքարեակայ: Նուիրող Գր. Տէյրեմէնեան:

Հակաւտ. — Էջ Ա.

Կանոնադիրք Յովհաննոս Օմեկցոյ:

Եւր յաւելաւ և Ողբ եղեակոյ, արարեալ ի Ներսէս Ենթահարոյ:

Ձգուչութեամբ օրհնակեալ ի հայր Գլխադրեալ Սրապանց Անկիրքայի ի կա-

նոնական կրօնաւորէ որ ի միարանաթեմէ հարց Լիբանանեանց:

Եստի 1817. ՌԻԿԶ, ի Կոստանդնուպոլիս:

Էջ 1. — Պատմութիւն յառն իւր լատ աստղանոմն եկեղեցոյին... — Եստ մի քանակ տեղերը լատ ձուլած են, անշուշտ ատենց անթեմեանի զարձած լայնութիւն պատճառաւ: — Հմմտ. Մատենադարանի Բ. Օմեկցոյ, 1833, Վնեւտիկ, էջ 7:

Էջ 5. — Համբարդացն նախաւորայ մեծն Եստի տեղք...

Էջ 44. — Եղապա Երեկորին պաշտամուն:

հօ 51. — Նորին Կանոնք:

հօ 62. — Նորին Ընդդէմ Պաշտօնականք:

հօ 88. զատարկ:

զիւ չափեալ համեմական...

Ողբոցէք Էկեղեցիք, հարստեք վերին առաքապետի...

ՈՂԲ ԵՂԵՍԻՈՅ. — 6

Ն. Շնորհալի

հօ 89. — Տեսնեմք Ներսէսի սրբազան եպիսկոպոսի, Էղբօ տեսնեմք Գրիգորի ձախց կաթողիկոսի բան բարոտեական, տո-

Յիւստակեղբոր քիւն. — 1860

հօ Բ. — Հեղադիր. — Նուիրեցի ի յիշատակ թանկեղեցի վերջանութեան Սրբոյ Երուստեղէմի, յարգումամբ վերադառնալի նորա Եսայի վարդապետի: 1880 յամին, յուրիսի 9: Մովսէսի Գրիգոր Տէլիբեկեան:

1564

Շ Ր Ա Կ Ա Ն. — 24

Մըզա Գիւղ

ՌՆԺԷ=10688

ՆԿԱՐԱՆԻՍԻՍԻՍ. —

Մասայ 14×10×4.5: հօք 746: Հանդամանք յաւ ընդհանրապէս: Թուղթ կոկեայ: Գրիչ՝ Ստեփանոս, որդի Յովհաննէս Քահանայի: Գրութիւն՝ խորագրեմերը, սկզբնատողերը եւ վրաստառերը կարմիր, մնացեալը սև: մէջնով, միասին, 22 տող: Բոլորը իր նոսրակերպ: Համառոտագրութիւնք եւ խաղաղութիւն սովորական: Մագիւմ եւ նկարազարդում ոչ նորը բայց հետաքրքրական: Գունաւոր զարդապէր եւ յուսանցազարդ Կանոններու սկիւրը, Էրեմէն նաւ: մանրանկար: Ուրանազարդ իւր սարօք, հօ 5, 285, 377, 483: Նկար հօ 4, 284, 376, 482: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆԻՍԻՍ. —

հօ 1-3. զատարկ, զծածուած:

հօ 5. — Ներգեցէք որդիք Սիւրբի երգ. նոր...

հօ 106. — Կանովմ Յովհաննիս եւ Յակովբա. — Որ էն յէութեան...

հօ 109. — Մի. — Որ յանդատուէր ի յուսոյն ընկալար յղծապատմին ընտրեաց...: Լուսանցազրութիւն Գրչի. —

հօ 108-109. — Ով Էղբարք, յայն մանկունք էի, Էղբարն իմ տէր Յովհաննէս վաղձանեցօ, ախուսիս աւելով զերեցի զայն Մանկունք:

հօ 138-139. զատարկ, ոչ մաքուր:

հօ 285. — Այստեղ յարեալ ի մեռելոց

հօ 377. — Առաքելոյ տպանոյ...

հօ 481. զատարկ:

հօ 483. — Ի վերայ վիժի հաստոյ...

Յիշատակարան Գրչի. — Էջ 740. — 1668

Փառք ետակի Աստուծոյ թեանն, եւ միակի անձառ ընտ թեանն, Երբ որ թեանն անքրքնական, եւ միակեանն անքրքնական:

... ..

Չոր եւ չարեացս աւթարան,

եւ ի բարի զարծացս ունայն,

Ստեփանոս Հոգս եւ անործան,

կատարեցի զնորին հրաման:

Մարմնովս աշխատ զործիական,

հոգւովս յոծար եւ մարական,

բազում քանիս աշխատական,

կատարեցի զայս ի յորման:

Ի թիւականիս Ռ (հազար) ամեան,

Ճ ու Ժէ թիւ ընդ նման,

աւարտեցաւ առ ի յորման:

Որ, հանդիպէք սրմա տեսական,

կամ վարելէք յայն բուրաւատան,

յիման անձէք զպէկ աբման,

զՍտեփանոս Հոգս եւ անպիտան:

Էւս ստաւել զծրնապան իմ զտէր Յովհաննէս քահանայն. եւ զմեծ հայրն իմ զտէր

կերակն քառանայն, և զեղբորն իմ զտէր
Յահաննէս քառանայն, և զքեռն իմ զՇաղ-
ըկին, և զրիւնէան, որ աշ Երեք ամ է ա-
մենեփան փոխեցան ի Քա: և մեր ի սաք
մեղացիք:

Եւ զսէր յիշիք ու Տէրքն Բան,
յարժամ զտղէ ի գառառտան,
յրտէք բոժարն երանական,
զեկայք աւրճնայք Հաւրն իմ արժան:
Աղաչեացուք զՀայրն զրթական,
զԵրբուշտ թխնին միտկան,
նրմու ապցուք փառս անխափան,
որ է ուրճնույ ժիշտ յախեան:

Եւ ուր զԵրեցու եղանակուոր տառս
և տառաւորան կտակ և խրնկայի տա-
փրս և զանոցան ծաղկաւոր բուրառտանս
և սրբադարի գրտխտ և քողցածաշակ Հո-
զեղէն կերակուրս, որ կոչի Շարակնաց, ի

յաւ և յրնտըր ուրինակ որ է Խրիկի կո-
նեցեայ, ձեռամբ յողնէմեղ և անխափան
զրշի, մեղաւոր և տնարժան սուտ և ու-
նայն Ատեհանաւի:

Ենորճի Տեսան սկստ և սպարժու-
թեամբ նորին Լատարեցի, ի թվականիս Հա-
յոց Ռժժէ, ի զրիս որ կոչի Մարա, ի դու-
որն Սր. Վարդանայ և Սր. Փխրկտ Զու-
րալային, որ փոքր մի ճեռու է, ի դառն և
ի նեղ ժամանակիս, յորում նեղիմք ի հա-
կարտանէն թենէ անտարինաց: Քանցի և ու
բոն զեւս սատկանաւ բոնութիւն և նեղու-
թիւն ի զերա աշխարհիս, և ու տառի տղ-
զիս Հայոց, վասն ծովացեայ մեղաց իմաց:

Արդ որք ճանդիպիմք որմա կարգալոյ
կամ աւրինակելոյ, յիշեցէք ի մարբալայ
յադարթս ձեր. յայսպէս կանգ առած է:

Իջ 146. դատարի, զծածաւս:

1565

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ս Ո Ց

ՆԿԱՐԱՅՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մատու 15x10x2: Էջք 250: Հանգա-
մանք բուրառ: Թուղթ հատարակ: Դրու-
թիւն ամբողջովին սև մեղանոյ, միտին,
10-24 տոյ, Նոտր չեղալիք: Համառոտա-
գրութիւնք յայժ տառս: Կապժ կիտակաշի
խաւարարեայ:

ԲՈՎԱՆԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-3, համարեալ դատարի:
Էջ 4.— Յաղապս մտածական աղօթից:
Էջ 11.— Աղօթք վասն մարբութեան
սրտի և երկնայնոյ իմաստութեան.—
Հատարեալ զիս Աձ. իմ շնորհիւ Հոգւոյն
Սրբոյ...:

Էջ 15-17, դատարի:
Էջ 18.— Եթէ իւրաքանչիւր ոք ի կեն-
ցաղում աշտիկ զիմէ ի նպատակ իմն ո՞ր է
քույր, որոնեա և զու զիմեա առ նոյն...:

Էջ 25-30, դատարի:
Էջ 31.— Յաղապս զարչութեան մե-
ղաց:

Էջ 42.— Յաղապս Աշխարհի.— Մի սի-

րէք զաշխարհ և ժի՛ որ ինչ աշխարհի է
...:

Էջ 45.— Աղաչեմ զանխոխելի Տէրու-
թիւն ամենագոր Հոյոյդ չգրի...:

Էջ 49-52, դատարի:

Էջ 53.— Եղիցին զտիք ձեր ընդ մէջ
...:

Էջ 61.— Տէր մեր Յո. Քո. համար-
ձաւ յերկինս և նստաւ ընդ աջմէ Հօր.—
Վարդապետք տան թէ կարց է ընտթեան և
կանոնք Աստուծոյ...:

Էջ 70.— Օրինակ Արեւնակցութեան:

Էջ 91-94, դատարի:

Էջ 95.— Հնապանդութիւն և սէր...:

Էջ 100.— Հայրն Պօղոս հրամայեաց ա-
շակերտին իւրում զի բերցէ նմա քուր...:

Էջ 103-106, դատարի:

Էջ 107.— Յաղապս խնամարժեքեան:

Էջ 109-112, դատարի:

Էջ 113.— Ասէ Ջեթօ. Ատաւել զայրա-
ցոյց Յուդայ զԱձ. ինզգիւղոյն զինքն քան
մատենելոյն դնա...:

Իջ 117. — Յաղապս խաբէութեան վա-
ճատականաց :

Իջ 121. — Յաղապս Ստաթեան :

Իջ 126. — Յաղապս Աղաճութեան խա-
ղաղուցաց :

Իջ 131. — Յաղապս Շոտլոյութեան :

Իջ 148. — Կատարկ :

Իջ 149. — Մածկալեր այրուրեն, ա-
ռանց բանայի, կը բաղկանայ 38 տառերէ,
որոշ արժանի կը նմանի արունալերի :

Իջ 157. — Աղաճութիւն է սրնթեաց ո-
րտալիթ :

Իջ 163. — Բարկութիւն է անբան տմ-
բոխումն մտաց :

Իջ 167. — Աղաղալութիւն է կարկաստ-
եայ եւ բարեխառնեայ ճամաճախութիւն
մատանին :

Իջ 177. — Սահման է բան կարճոտոտ
յայտելի բնութեան Լեթակայ իրի :

Իջ 179. — Քաղաքականութիւն է մա-
կաղաթիւն քաղաքի օլտի :

Իջ 180-188. — Դատարկ :

Իջ 189. — Իննօգէնցիտս պապ Բժանե-
լորդ. վերապատուելի եղբայր ողբոյն զա-
ռաքելական աւրինութիւն. յաճախ յիշումն
մեծագանն յշուառութեանց. որովք ի իր-
նումն ծաղկազոյն, եւ այսմիկ սրբոյ աշո-
ռոյ հոլատակազոյն ազգն Հայոց ցայնման
ծաւանակ համամարտի ներքերէ հայրապե-
տական սգոյ զոխրութիւնն մանուկս թելէտ
ոչ անսովորս. սակայն զմոտս յոյժ
մեղմուցոցին յուղտէ եղբայրութեան ձե-
լոյ առ մեզ տրեցեալ. որով զու արգարեւ
այլ ազնիւ եւ այնքան ժողովրդոց եւ սրբա-
զան առաջնորդաց բացարձակ հայրապետ
պրաքանցանց զերարգոտութիւն բացայտա-
բար ցուցանես մեզ, եւ նոյնոյ յարողոյ ըզ-
հոսմէական եկեղեցի, որում մեք թելէտ ա.
նարժամես իշխեմք մայր կոչես եւ հայցես
քեզ եւ քոյն յայցեմք ազգայն փրկչին,
որք հն առ մեզ զքուրս բոլիցեալս եւ կեանս
յաւիտեականս. վստմորոյ մանաւանդական
փափաքս սիրոյ ընդգրկեմք գեղբայրու-
թիւն բոյ եւ զպաշտօն զոր կրօնաւորաբար
բոցանես փոխանորդի Տեառն մերոյ Յի-
րի. ի յանձին խոնարհութեան մերոյ, եւ
նշմարտապէս ներկայացուցանելոցք գեալ-

րապետական նախախնամութիւն ի յամ. ա-
ռիլս որք պատահեցին, զոր յօժարացու-
նեղապէս խոտմամք. զի թելէտ տարա-
կայեմք ի յայտեմք գաւառացի երկար մա-
նապարհաւ ծովոն եւ ցամաքի. սակայն աչ
յողումք առնըք լինիլ իրաց ձեռնոց զը-
ւարս հողաբարձութեամբք հայրական սի-
րոյ. որով զգերապաշտաւ ազգն ձեր սի-
րեմք :

Աստուս Բանիցս անգամ պատահիլ իւր-
հայկական եպիսկոպոսուն զայ առ այս մեծ
բաղաւս գնեմաւորութեան աղագաւ եւ վա-
սրն վմարեւոյ զպարտաւոր հարկ հնազան-
դութեան իշխանի առաքելաց եւ մեզ. հո-
գամք զի նոքա բաղցրագունեղապէս բնոյն-
նեցեալք լինիցին եւ վաշխապէս սնանիցին
... այլ եւ մեծնեւիմ կամեմք զի նոքա սիրով
բնդունեցեալք լինիցին. եւ վաշխոյ մար-
դավարութեամբ տանիցին անտուրս եւ մա-
նաւոր ի նախասացեալ քաղաքի յորում
հոսմէական հայրապետք նախմիք մեր խը-
նամելով զգիւրաւորիւն եւ գերաբարձարու-
թիւն ազգին ձերոյ. կառուցին գիւրամոց եւ
ի միաբան գեղեղեցի. յորում ամենիշխա-
նաբար եւ վաշխապէս առնիցէք զպատու-
րագո արաքողութեան ձերոյ ուղղափառա-
պէս : Ստուգիւն այսմիկ եւ իւրեւն յիւր-
յալ իւրեմք հայրապետական սիրոյ ի հայրա-
կան ազն, յորեւ ուստի հակադարձաբար վե-
րամնայ ցանկալի այն զի ցանցեք հաստա-
տապէս եւ ամբարար յարիլ եւ առնելով
այսմիկ սրբոյ առաքելական արտոյ, եւ ոչ
սանիցի իմիք եղանակաւ այսու՛հտեւ քա-
ցածիլ ի յամբարքեմք այսր վիմի. որպէսզի
եկեղեցին ձեր ամենիւն միաբանիցին ընդ
լատիմական եկեղեցոյն ի դաւանութեան
ուղղափառ հաւատոյ. այսմիկ յայնմիկ դա-
ւանութեան զոր սրբոյ յիշատակի Սեղբե-
տոս պապն նախնին մեր ձեռամբք երանեց-
եալք Գրիգորի Լուսաւորչի. յայնմաւ ի Հը-
նում եղելոյ առ Հայս եւ առ այլս արեւելա-
կան ժողովուրդս վասն իւրոյ հողաբար-
ձութեան առքերի հազաց. որ արգարեւ դա-
ւանութեան կերպ յարմարի աւանդութեանց
եւ վարդապետութեան գերապաշտաւ հնոց
վարդապետոց որք ի գաւառոյ յաշտակ ի
նախնումն պաշտառապէս ծաղկեցան :

Արդ յուսամք զքեզ ի յանձնառելի լու-

սոյ աստուածային շնորհի պաշտոնաւորաց զոյ. որպէսզի բացահերքեցնոց սուտ կարծեաց. որք հրատարակին աստուծոյ ի յումանց ընդդէմ առաքելական աքոռոյ. եւ ներկայեցնոց ճշմարտութեան իրաց. որպէս վայել է գերարգելի խոհեմութեան հում. ընդհատեցնալ համահանրիցիս ներպղննել եւ ի զործ ածել գկատարեալ միութիւն ընդ մեզ. զի այդպէս որպէս սաստկապէս փափաքեմք ընդունիցիմք գեղ ի ծոց մեր. եւ լի-նիցիմք մի միութեամբ հոգոյ. հետեւեալք օրինակի Ոսթինեաց մերոց. միութեամբ հոգոյ միացելոց. ամուսնանդ երանեցելոյն Սիդքեստրոսի եւ Գրիգորի խուսառոյնի:

Արդ ուրեմն վերաբարտուելի եղբայր. ի յայտ կատարեալ միութեան հոգաբարձութիւն բոլորով սրտի արիաքար դեղերեալ եւ ունեա. մի քաղցուցու յարդոյն խրատել եւ հաստատել գեղբայրս եւ զամ. որդիս քոյս եւ Գե. զի մարքիցիս ընդունիլ Ոսթ եւ Բեզ լինեանդ զվշտոցեմաւոր փառս եւ Գե. եւ երէ հաւոյ լինիցի Տեառն գեանդարտագոյն եւ զխաղաղագոյն բան ուղղելոյ. Ոսեւ գայս կեանս. առ որում եմք պատրաստ գտանիմք. վասնզի մինչ հեռանալն ի ստեղծ եւ յառաջ-նորդութեմէ բարեպաշտ մօր է պատճառ ըս-կիցրն եւ առաջին արմատ ամ. չարեաց որք հետեւին. գոյց է համարիլ վերադարձեմք առ Ուն զքշատութիւնս որք այժմ յագա-ւորեմ. արդարեւ կարեմ յետ զառնալ եւ ոչընչանալ ի յարեհնելն Աստուծոյ:

Արդ կամիմք զի զիտիցես թէ մեք. իողուով ուրախացաք յորժամ իմացաք քէ դժնդակ մերիկն որ գարբացեալ էր ի Բեզ. ի հրամայելն Տեառն հոգւոց արդ դադարեալ է. եւ թէ գերծաղ եւ ի դարմանակալու-րեանց յշխմեաց երջանկապէս. եւ փոռօք մեծօք ամուսն քոյ ոչ երկաշխիմք եթէ թա-րեպաշտ միտք եւ կամք զոր ցուցեր մնացէ Բեզ հաստատուն եւ կայուն. թէ հայրն ա-դարմութեանց Ած. որ առնէ զսեանելիս մեծամեծս միայն. քաղցրաբար ցուցանելոց իցէ տակաւին զմորս եւ զառաքաղագոյն ու-րախութիւնս մեզ զիրաց ճեղք. եւ ժամա-նակաւորաց եւ հագեւորաց ի լաւագոյն դար-ձուցելոց. զոր ամենամեծ խնդրուածովք հայցեմք ի յամհուն բարեգործութեմէ եւ մար-դասիրութեմէ նորա. դարձեալ զի ունիցիս

զյաշտագոյն եւ զագնուագոյն նշանս հայ-րական կամաց մերոց ի Բեզ. առաքելք առ Բեզ զսիրեցեալ որդիս հաշատուր Առաքել-եան հայ Բաւանայ. այր գերագանց. ոչ մը-ւագ զովասանաւ բարեպաշտութեան. որքան վարդապետութեան. որ առատագոյն բացա-յաշտեցէ Բեզ զմիտս եւ զդիտաւորութիւն մեր. Ոսեւ առաւել հոռմեակամ եկեղեցոյ. որոյ ի ծոց սնուցեալ է եւ զարգացեալ:

Արդ դարձեալ հագացաք բերել առ Բեզ զընծայեակս սմանս իբրեւ զառհաւադեալ ինչ Ոսթսացեալ կամաց մերոց. եւ հայ-ցեմք զի ամենակարորն Ած. իցէ երբայրու-րեան հում եւ բոլոր ազգին քոյնց շայտ օգնական եւ պահապան. եւ մնացորին տրա-մաքաշխեմք ի յամ. յզմէ սրտի գառաքելա-կան աւրեմութիւն. սրեցեալ ի Հոսմ առ Սք. մեծագոյն Մարիամ. ընդ մատանեալ ձկնորսի. ի յերեքեմն աւուր մայիսի. յա-մի Տեառն ՌՈՂԸ [= 1658]. ի յեօթնբարդի ամի հայրապետութեմ մերոյ:

Ուլիէ Յօսէփ Գօգաւտիմօս

սայ է Ոստար հայրապետին:

ՀԶ 197-198. զատարկ:

ՀԶ 199. — Երիցս երանեալ սուրբ հայր եւ գերակատար գլուխ ընդհանուր եկեղեց-ւոյն Բի. իննօրեցնիս ԲԺ աներարդ սրբա-զան փափ:

Ընկալաք զմամակս սրբութեան ձերոյ ձեռամբ հաշատուր Վարդապետի դեսպանին ձերոյ. ի միտեմն եւ զընծայս յղեալս ի վը-սեմութեմէ ձերմէ առ խոնարհութիւն մեր. զպուստ անեղաբեր դեսպանին ձերոյ՝ սրբ-ութեան ձերոյ. եւ ժամանումն ընծայից լցին զսիրտս մեր եւ բոլոր ազգին մերոյ ան-պատմելի եւ անճառելի ուրախութեամբ: Արդարեւ հրճուեալ եւ զարմացեալ երկը-րեցաւ սիրտ մեր. քանզի աշօք մերով տե-ռաք գայն որում բազումք ցանկացեալք էին քալց ոչ հասեալք: Երանեցաք զամօրն մեր եւ զազգն մեր. զի ի յայսպիսի դատն ժամա-նակի տեսաք զիրս մեծամեծս եւ հիամալիս. աւրեմեցաք. զովեցաք եւ փառաբանեցաք զմարդապիտրութիւն Աստուծոյ. եւ զամե-նամեծ գոհութիւն մատուցաք ամենաբար-ձրր գերեակալութեան նորա վասն մեծի բա-րեբարութեան զոր արար մեզ: Ուրախու-րեամբ զյաղգմանշնչու Ոսթակս սրբու-

քեան ձերոյ ընդերքսքաւ եւ յօծարութեամբ լուաւ զամ. գրեցեալսն եւ իմացաւ ի ձեռն ինքին զկամս եւ գդիտաւորութիւն սրբութեան ձերոյ. ի ձեռն այսոցիկ զբոց զոր ի յայտոյ լուեալ էաւ ստուգադոյն Յամաչեցաւ. այսինքն գեալական սէրն զոր մայրնիւքն ձեր ցուցեալքն եւ յազգն մեր եւ վեհապետութիւն ձեր ցուցանէ: Վասն այսր իրի խոստումնիւմ զմեզ յոյժ պարտաւորս սրբոյ եկեղեցոյ հոռւականի. սակս ձորս մատուցանեմք զմեծագոյն շնորհակալութիւն մօր հասարակի վասն այնքան մեծի բարեգլարութեան զոր ունի ի յազգն մեր. ի յեպիսկոպոստոս մեր. ի մանկունս մեր եւ ի վաճառականս մեր. որք այդանօր գտեալք ինիցին:

Լեւք եւս վասն իւրիւ կեցպիւ պատասխանելոյ բարեգթութեան եւ հայրական սիրոյ ձերոյ զձերաշինս պատրիա Կորս աստաւ Բոր Կորսանեմք ընդունիմք սիրով եւ պատուով. երէ ուրեք այլապէս ինիցի. այս ոչ ինի կամօք մերովք. այլ ընդդէմ կամաց մերոց. ի անգէտ արանց:

Ձխոստումն զոր հայրաւորսն ձեր առնէ առ մեզ է յոյժ մեզ հաճոյ եւ հարկաւոր. Բանդի յոյժ կարօտիմք ի յայսմիկ դառն ժամանակի հայրական մայրախնամութեան ձերոյ: Եւ վասն այսր հայրական սիրոյ ձերոյ առնեմք զմեծ շնորհակալութիւն: Վերստին կոչեմք մայր գիտութեան եկեղեցի. զոր հանապաղ այնպիսի դաւանեալք եմք, եւ արքեպիս ի ջրայ կենսաբար ագրեբոց մօրին. յայտ առնեմք սրբութեան ձերոյ. քէ յօծարութեամբ ընդունիմք զմիութիւն եւ զմիաբանութիւն առ որ հրաւիրէ զմեզ սրբութիւն ձեր. սուտ կարծիքն այնքիկ հրատարակեցեալքն ի յամանց. զորոց լինի բան ի մեռալս սրբութեան ձերոյ չեմ ի մէնջ ընդունեցեալք. այլ ամենեւին բացաւեցեալք. զի մեք կամք հաստատումք ի մայրում դաւանութեան եւ միաբանութեան. զոր արարին Սուրբն Սեդրեստորոս եւ Սուրբն Գրիգոր Լուսաւորիչն. դաւանեմք որպէս մեք դաւանեցան եւ միաբանեմք որպէս մեք միաբանեցան. վասնզի դաւանիմք զպարզամտ առաքեալն Պետրոս փոխանորդ Քրիստոսի ի վերայ բոլոր եկեղեցոյ մօրին. արածոյ եւ եպիսկոպոս. ոչ խաբաց եւ

գառանցն թիւ. վէմ եկեղեցոյ սրբոյ. զուրիս առաքելոց սրբոց եւ իշխան մեզաւ. վէմ անվանելի ի դրանց դժոխաց, ժառանգող բաւականաց արքայութեան երկնից. դաւանիմք եւս զվեհապետն Լուսայն մշմարիտ աջորդ Պետրոսի վիմի եւ զուրիս ամ. հաւատացելոց եւ եպիսկոպոսապետն ամ. եպիսկոպոսաց. ընդհանրական վարդապետ բոլոր եկեղեցոյն Քի. դաւանիմք եւս զսուրբ եկեղեցին Լուսայն մայր ամ. եկեղեցեաց. որում զմեզ հիւնադանդիլն համալինեմք պարտաւորս. եւ ընդունիմք զայն ամ. զոր ընդունի սուրբ եկեղեցին Լուսայն եւ հերքեմք զայն ամ. զոր մա բացաւեցեմք. որոյ սակս վասն հաւատատուրեան ասացելոց. առաքելոց եւ առ սրբութեան ձեր գլխիւն որդիս մեր զՅօսէփ արհի եպիսկոպոսն, եւ զպատրի Պետրոսն, մեք բացատրելոցն եւ սրբութեան ձերում գամ. խորհարդս մեր:

Այդ մեք բոլոր ազգաւ մերով հայցեմք ի բարեբարեւն եւ ի մարդասիրեւն Աստուծոյ. զի սրբութիւն ձեր պահեցեք ընդ երկայն աւուրս ի պարծանս մեր եւ ամ. հաւատացելոց. գեալական սէրն ձեր. զոր եցոյց սրբութիւն ձեր առ ազգն մեր, վարժաւորեցեք երկնայնօք բարեօք. գեալական պատուական արձոն ձեր անփորձ եւ անստան պահեցեք. զսէրն զոր ունի ստ ազգն մեր օրստօրէ անցեալ. զմիութիւն եւ զմիաբանութիւն զոր հանեցաւ ունիլ ընդ մեզ եւ ընդ ազգին մերում եւ զոր մեք յօծարութեամբ կամեցաւ եւ ընդունեցաւ մշտնջենաւորացեալք. հայցեմք ևս ի սրբութեան ձերում զի զմեզ և զորդիս մեր. զորս հայրական սիրով ընդունեցաւ եւ արժանաւորեցաւ ունիլ ի յառաքելական ծոց իւր, առաքելական աւրիմութեամբ պատասպարեցեք: Յայտ առնեմք եւս սրբութեան ձերոյ զի զմեք ունամք եկեղեցականք եւ սեւագլուխք ի մերայնոց. որք թողմով զկալք եւ զկրօն իւրեանց վտարանդի շրջին այսր եւ անդր. վասն այնտի եւ ցանկութեան իւրեանց. որոց ունամք զայնով յայդր. զայնով ի մէնջ ապստամբք. վատաւամբաւեմ զմեզ եւ զազգն մեր. մա եւ որպէս լուեալք եմք զմեզ եւս յայրապետեցանք, եւ այսպէս լինին մեծագոյն պատանա խոսովորեմք և ատելութեան, որոյ սակս խնդրեմք ի սրբութեան ձերում, զի այնպիսեանք մի տալցեք

գտնելի ընդունելութեան, բաց ի յայնցամե
որի գամ քիտովք մերով եւ հաստատ վկա-
յութեամբ ձեխտի եւ հնազանդութեամ ա-
ղապաւ: Մնամք սրբութեան ձերոյ պատրաս-
տական յամենայնի [այսչափ. էջին միացեալ
մասը դատարի]:

ՁԵՌՆԱԼՄԱՅՈՒԹԻՒՆ — 1

էջ 204.— Նկար աջ ձեռքի, հանդերձ
բացատրութիւններով:

էջ 205.— Յաղապս անուանց զխաւոր
զծիցն: Գիծք որք եւ տեղատեղեցեալք ի
յօդուածն որ է առաջի մասն ձեռին, կոչին
ամհեքեան սեղմուեք եւ եւ թուով Գ կամ
արք...:

էջ 206.— Յաղապս անուանց զծից ո-
մանց մասնականաց:

էջ 207.— Յաղապս ձեռք կերպարե-
ցելոց ի զծիցն ձեռաց:

էջ 208.— Յաղապս բլրակաց ձեռաց եւ
նոցին մուրակաց:

էջ 209.— Առաջին մեծ մատն կոչի
Բուր, Բրդն ցուցակ, Գրդն բուրակ, Գրդն
մատնեւոր, Երդն ճկոյթ:

էջ 211.— Յաղապս սեղմանց:

էջ 212.— Յաղապս ափոյ ձեռին:

— Յաղապս մատանց:

էջ 213.— Յաղապս կենդանական զը-
ծոյն:

էջ 215.— Յաղապս զծոյն բնաւորա-
կանի:

էջ 216.— Յաղապս սեղանական զը-
ծոյն:

էջ 217.— Յաղապս շաղի կաթան:

էջ 219.— Յաղապս ուղիղ անկան:

էջ 220.— Յաղապս սեղանոյ:

էջ 223—228, դատարկ:

էջ 229.— Ամ. մարդ Բ ձեռն ունի եւ
պարտ է հայելի ձեռն թէ զցայտ է ծնել եթէ
ի գիշերի, թէ ցերեկն է ծնել յաջոյ ձեռն
հայելի պիտի, եւ թէ ի գիշերի ձախոյ, եւ
կեոջ հանապաղ ձախոյ...:

էջ 235.— Յաղապս զխոյն ձախոյ
մաղի նշանակութեան.— Արդ այս եւս պար-
տիծք իմանալ...:

էջ 243.— Որոց վիդն հաստ լինի. դո-
րեղ կտրիծ լինի...:

էջ 246—250, դատարկ մեծագոյն մա-
տմբ:

1566

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 25

Ձորոյ վանք

ՉՀԴ=1325

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 14×10×6: Էջք 662: Հանդա-
մանք լաւ. խնամքով նորոգուած թէպէտ,
սակոյն տեղտեղ լուսանցադարձերը կտր-
ուած կաղամարի դանակով: Թուղթ դոր-
չորակ: Գրիչ՝ Առաքել: Գրութիւն՝ խորա-
ղիւրները, սկզբնատողները եւ զլիսատառերը
կարծիք, միացեալք սեւ մեկնով, միասին,
23 տող: Բուրդիք վարձ: Համառօտագրու-
թիւնք եւ խաղաղութիւն սովորական: Կար-
մաւոյն վարդապիւր եւ լուսանցադարձ Կա-
նոններու սկիզբը, Գունաւոր՝ եւ հանդերձ
զլիսադարձով, մեծ բաժանումներու սկիզ-
բը: Գունաւոր խորանայարձ իւր սարքք, էջ

5, 229: Կաշեկալմ տախտակեայ դրոշմա-
յարդ: Պահպտեակ մաղաղաթեայ սկիզբը եւ
վերջը երկուական թերթ, անկիւնաւոր եր-
կաթաղիւր, մասն ձախոց զրոց:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1, դատարկ:

էջ 2.— Կարդաւ է մեծագոյն սցես բոտ
աւուրց չարաթու:

էջ 4, դատարկ:

էջ 5.— Կամովմ Ծննդեան Սրբոյ Աստ-
ուածածնին ի ծնողաց իւրոց ի Յովակիմայ
եւ յԱննայէ.— Երգեցէք որդիք Սիովին երգ
նոր...:

էջ 93. — Շարական Համալսարան:

էջ 229. — Կանոն Սուրբ Եւ Մեծի Պատեփին Արքեպիսկոպոսի. — Այսուր յարեալ ի ժեռեցոյ...:

էջ 395. — Շարական Սրբոյն Ներսէսի Հայրապետի, Հայոց Լուսաւորչի. — Որ բոլորս առնաւ չորհրդայն...:

էջ 600. — Երգ Տեառն Ներսէսի Հայոց Եկարպետի, ասացեալ ի վերայ գերեզմանաց ճոցեցելոյն ի Քս. — Ած. անկոյ առնաւ ժամակ...:

էջ 610. — Բանք Ողբերգականք ի Որնջեցեալ. — Եւ ասացի վերանայ յինչն աւարց խոց...:

էջ 614. — Կանոն Բեղդահեմի Մանկաւորն. — Այսուր առնել տարբ ժողովոյն...:

էջ 617. — Շարական Նիկողայոսի Հրայ. — Հիստորիա առնաւ ժողովոյն...:

էջ 618. — Մերձեցոյ Եւ ի գոտին գեր' լճանի...:

— Մանկանք ի Սիւսի...:

էջ 619-662. — Խորհրդի թուոյն Եւ զորոյն թուոյն...:

էջ 619. — Անձինք Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչի, ասացեալ Բովանդէտ Պրոֆ. վարդապետի երգելիացոյն. — Այսուր զորոհացեալ չորս եկեղեցի...:

էջ 626. — Նորին ի Լեւոն Սեպուհի. — Լեւրիք առնալ...:

էջ 628. — Շարական խնկարկոյնուն. — Յայտ յարկ...:

էջ 630. — Արքեպիսկոպոս Աստուածածնին. — Արեւելք վերադարձին...:

էջ 636. — Շարական Նրմբեցեաց. — Արարիչ Եւ ժողովոյն...:

էջ 639. — Շարական Սրբոյն Սարգսի Զաւարկարի. — Առնաւորք երբորդոյն թանն ընտրեալ ծառայ...:

էջ 641. — Ի յանաճառն ծովին...:

էջ 643. — Շարական Խառնարակացն. — Յայտ վերջին ժամանակն...:

էջ 646. — ԴԿ. — Սարապիկի սրտաժամր...:

էջ 647. — Ըղբայրացի վրդայն...:

— Շարական Տարապետի, Պարտուհի, Անդրանիկոսի. — Տեղաւոր տաւր...:

էջ 648. — ԳԿ. ձ. — Խաչի. — Աւրհնաժ

պիկի փայտ իւշի... — Հմտ. Պար. Շարականք, էջ 121:

էջ 649. — Յանգ ծախն Յիսուսի... — Հմտ. Նոյն, էջ 123:

— Ի վեց տարի երբորդի... — Հմտ. Նոյն, էջ 126:

— ԱԿ. — Այսուր ծանախք բոլորն կենաց... — Հմտ. Նոյն, էջ 132:

էջ 650. — Մ. — Յանգ տարի տարու թան... — Հմտ. Նոյն, էջ 95:

էջ 651. — Զարք Երկնից զարհուրեցան... — ԶԺ. — Հմտ. Նոյն, էջ 134:

— Կանոն Սրբոյ Աւետարանչոյն. — Եւրոպոյն Սր. Հոգւոյն աշակերտեալ Քրիստոսի, առաքեալ եւ աւետարանիչ որդոյն Աստուծոյ, Սուրբ Մատթէոս. անդադար բարեխառնա վասն անձանց մերոց:

Ի փոքու հաւոյն ի վիմէն խրատիւք ընտրեալ շառաիլ, աւետարանի յայտնապէս գրանքն կենդանի, տէր Սուրբ Մարկոս. անդադար...:

Ի իւրաքանչեւ զնորից Սր. Հոգւոյն պարակցեալ Սրբոյն Պաղոսի, քառով ընդ տիեզիքս զՍուրբ գաւտարանն, տէր Սուրբ Դուկաս. անդադար...:

Ի բարոյն Յիսուսի առաքեալ եւ աշակերտ եւ փարեալ զպարտանցաւ Միածնի Որդւոյն Աստուծոյ, Սուրբ Յովհաննէս. անդադար...:

Արքիաքառ զարավիգ եւ առաքեալ ընտրեալ յԱստուծոյ, ի չորից երաշից մարդապէս գոյով գլծ. քառով, Սուրբ Մատթէոս. անդադար...:

Կարկառեալ ի վերուստ գրանքն կենդանի, առիւծապէս գոյեցով սպասաւորեցար ի պատիւ ընտրին, տէր Սուրբ Մարկոս. անդադար...:

Ուրախութեամբ լըծակցեալ եղնաբար ըզնորիքս Սուրբ Հոգւոյն, եւ

հերկեալ ըզտիեգերս ամենայն սերմանեցեր գրանքն կենդանի, տէր Սուրբ Դուկաւ անդադար...

Սըլացեալ քեւաւք սաւառնեալ որպէս գարծիւ ի վերուստ, եւ զանառեղին աւետարանեցեր ի սկզբանէ ըզբանին Աստուած, Սուրբ Յովհաննէս անդադար...

Էջ 654-662, գատարկ:

Յիշատակարանք:—

Ա.— Գրչի.— 1325

1.— Էջ 94, ստորոտը.— Ջրազմանեղ եւ զանառեղին [եղծուած] եւ զամենայն տրեան մերձաւորս իմ ապաշնմ յիշել ի Տէր:

2.— Էջ 385, ստորոտը.— Ջրազմանեղ ողիւ [Առաքել] աղուշն յիշել ի Տէր:

3.— Էջ 594.— Փառք Սրբորդուսթեանն եւ մի Աստուածութեանն Հաւր եւ Որդոյն եւ Հոգւոյն Սրբոյն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն:

Գրեցաւ եղանակաւոր տառս ի թուականութեանն Հայոց ԶԶԴ, ի թապաւորութեանն Հայոց աղանաւակ մանկանն Լեւոնի ողիւն տրեային Հայոց Աւշին, որդւոյ տրեային Լեւոնի, եւ ի պարտնութեանն Աւշին տեանն Կառիկաւոյն, եւ ի հայրապետութեանն տեանն Կատարեղեան Դրապարկոյն, ի յԱնապատին Զորոյ Վանք կռնեցեալ, ձեռամբ [եղծուած], ի ինդրոյ պատուականն եւ սրբաւոր ոտրկաւոր [եղծուած]:

Արդ ապաշնմ զամենեւեան որք [շարունակութիւնը կը պակսի, յաջորդ քերթը կը բաժնուի ըլլալով]:

Նկատ.— Առաջին Գրչին տնունը թէն եղծուած է յետնորդներուն կողմէ, այժմ կարելի է վերակայմել, նկատի առնելով թ. 2 յիշատակարանին առաջ կրճատումը եւ նոյն զրբի 1338 թուակեր մէկ ուրիշ յիշատակարանը, որ կը գտնուի Մանրուածունքի մը մէջ, զորում զի խնդրոյ սրբաւորեղ, արքայէր եւ պատուական սարկաւորքին Ներսիսի (Տեւ. Լ. Ս. Քաչիկեան, Թիւ. ԺԴ. Դարի, էջ 314): Ըստ այսմ կը վերականգնուի եղծուած տնունը զրբին՝ Առաքել, ինչպէս նաեւ սարկաւորքին՝ Ներսէս:

4.— Էջ 612-613.— Ո՛հ ըզմամեղ ողիւ [Առաքել] զորոյ տրին, զստացաւոր, եւ զկապող, եւ զամ. արեան մերձաւորսն իմ. զհայրն իմ [եղծուած] քանանայ, եւ զարհիւն ողի մայրն իմ [Մարթա?], եւ զմիւս այլ երախտաւոր մայր կռնեալն զՔաղաքիւն, եւ զուռ ուռնացեալ կորայրքն իմ [եղծուած], զՋրաքարէն [եղծուած], եւ զմաքուր քրեւրսն իմ, զՍիրմա, եւ զԱննա, զիսկեցեալն ի Բո. տղա հասակաւ եւ տարածմ մահուամբ, եւ զայլ ամ. աղաւթինն եւ զերախտաւորն մեր: Աղաշնմ զհանդիպողք տրին, թէ կորոյայք կամ աւկոխք ինչ ի սմանէ, յիշել ի բարին Քո. զստաշատեցեալ ստացաւոր, եւ զկապող ստացաւոր, զիսկաւորն ողիւ [Առաքել]. եւ զիման ամ. եւ ինչն որ տուտ է ի տուրս պարզեաց, ձեղ յիշողդացաւ, եւ մեղ յիշեցելացաւ ողորմեցի, եւ նմա վառք:

Բ.— Կազմողի.— 1371

Էջ 613, նախորդին ներքեւ, բոլորովոր.— Ի թիւ. Պի, կապմեցաւ Շարակնոց ըզմամեղ ձեռամբ [Առաքել?] կռնեցեալ կրճատաւոր:

Գ.— Գնդի.—

1.— Էջ 613, նախորդին ներքեւ, բոլորովոր տարբեր.— Այս Շարակնոց յիշատակ է մահտաւ Սարգիսն եւ որդւոյն իւր Մարտումին եւ ծնողաց իւրոց. զինքին ի քաղաքն Տրապիզոն, եւ ետուն ի ձեռն տէր [եղծուած] քանանային, ով ոք չունի իշխանութիւն զոս զինկ եւ կամ զորուկ կամ ծախել. ով ոք պատճառ յինի ծախելոյ պատիժ կրէ զատուտանին, ամէն:

2.— Էջ 227.— Փառք ամենասուրբ երրորդութեանն եւ մի Աստուածութեանն Հաւր եւ Որդոյն եւ Սրբ. Հոգւոյն, յաւիտեանս ամէն:

Զտարբ կրկարանս որ է Շարակնոց ըստացաւ մահտաւ Սարգիսն ի հալալ ընչից իւրոց յիշատակ իւրն եւ որդւոյն Մարտումին եւ ծնողաց իւրեանց եւ ամ. արեան մերձաւորացն, եւ երես ի ձեռն տէր [Կերակոսին], թիւն [եղծուած], մարտ ամսոյ ի ԺԶ, որն երեքշաբթի:

Ով զտար քանանայից որք հանդիպէր

յայտմ տառիս կարդալով կամ օրինակելով
և կամ չարեւանցի տեսանելով, միոյ ըն-
րան Աձ. ողորմի ասէք եւ մեկաց թողու-
թիւն խղիւղեցէք մահպատիկ Սարգսին եւ իւր
ծնողացն ամէն:

Դ. — Վերջին Ստացողի. —

Էջ 653. Բոլորդիր. — Զգիւրջին բառա-
յաւոյ Եարակնոյնիս պահպանի տէր Մինասն

եւ ըզնաւոյն նորին, եւ զկենակից նորին, որ
փոխեալ է առ Քս. որ բառացաւ ըզսա ի չա-
լալ ընչից իւրոց, ի վայելումն անձին իւրոյ.
աղաչեմ ըզմեկ, յիշեցէք յաղաթրս ձեր, եւ
զուք յիշեալ լինէք ի Քրիստոսէ ի միտան-
դամ դարտան, ամէն:

Նա եւ զսակաւ զրիս զըզնի եւ զկաղմոյ
նորին զմեղապարտ եւ զանպիտանս, աղաչեմ
ըզմեկ յիշել ի Տէր: Զեռս երթա, զիրս միաւ:

1567

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն. — 26

ՆԱՄԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւալ 14×10×6: Էջ 628: Հանգա-
մանք տնայարար. նորոգութիւն կրած. լու-
սանչփէրր ցեցահար: Թուղթ լամպակեայ:
Գրիչ: Ծովհաննէս Արեղայ: Գրութիւն՝ ըս-
կըրեատողեր եւ պիտատառերը կարմիր,
միացնալոյ սեւ մեկանով, միասին, 23 տող:
Բոլորդիր վարժ: Համառօտագրութիւնք եւ
խաղաղութիւն սովորական: Դուռնաւոր
դարպասիւր, լուսանցադարդ եւ պիտադարդ,
էջ 60, 117, 176, 219, 296, 341, 457: Խո-
րանդարդ, էջ 5: Կաշեկազմ տախտակեայ
դրոշմադարդ: Պահպանակ մաղաղաթեայ
սիլիդր եւ վերջը մէկէկէ թիւք, սլուական
դրոշմեթամբ: Նորոգող Մեղեանէթ Գրիչ Մո-
կոցի, Երուսաղէմ, 1828:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

Էջ 1-է, տարբեր եւ նոր թուղթ. առա-
ջին եւ վերջին էջերը դատարկ:

Էջ 2. — Որ յամսեանն յեցերորդի ա-
ռաքեցաւ... անդադար երկուր ըզծող Բանին
մեծաւոր ցանեմք. — Հմմտ. թ. 1534, էջ 289:

Էջ 5. — Երկեսցուք երկ նոր Աստուծոյ
փրկչին մերոյ... — Հմմտ. թիւ 1535, էջ
290:

Էջ 59, ստորոտը. — Կատարեցաւ Աջ
ԻՅ Հարցնելով ձԼ Եարակնաւ:

Էջ 60. — Այ. — Երկեսցէք Տեառն երկ
նոր...

Էջ 117. — ԲԶ. — Աւրհեսցուք ըզՏէր
որ աւրհեսցա ըզիւրայէլ...

Էջ 176. — ԲԿ. — Փարսուն զանդերձ
կոտաւորն ընկրթեցաւ...

Էջ 219. — ԳԶ. — Այնական ընդունելի
եղև իմ Տէր...

Էջ 296. — ԳԿ. — Երկեսցէք Տեառն երկ
նոր...

Էջ 330. — Լուսանցադրութիւն Գրիչ. —
Խաչին աւուրն զՀարցն մոռցել էի յետքն եմ
զրեյ:

Էջ 341. — ԴԶ. — Աւրհեսցուք ըզՏէր

Էջ 457. — ԴԿ. — Յաղթական քեկ
աւրհեսթիւնք...

Էջ 595. — Արեւելք զերարքին...

Էջ 605-628, տարբեր թուղթ եւ զըր-
չութիւն:

Էջ 605, դատարկ:

Էջ 606. — ԴԿ. — Անբակիրն Բաներն
Հաւ...

Էջ 607. — Եարակն Սրբայն Գրիգորի
Լուսաւորչի. — Այստեղ տօնէ եկեղեցի...

Էջ 608. — Եարակն իկիրքի Նրաւա-
ղեմայ Հայրապետիմ. — Մտնկունք նոր
Սիւղի...

— ԳԿ. — Ընդ զըւարթունս երկնից...

Էջ 609. — Եարակնմ Լանգրստեան
կարգիմ. — Սարսափելի որոտմամբ...

— Եարակն Յակոբայ Մծրմայ Հայ-
րապետիմ. — Որ յանասպատէ կոչեցաւ...

Էջ 610. — Արեւմուտքիմ նոր Կիրակչիմ
Զատիկիմ. — Նորոգեալ կըզդիք...

էջ 611.— Շարական հաշի.— Ուրբու—
թին սրբոց...:

էջ 614.— Շարական հաշի.— Գաւա—
ղան դարութեան...:

— Ստեղծի Համգըստեան Շարական.—
ի Հանդիմանալ նորոգմանն...:

էջ 615.— Մեծազնացել ասայ.— Ույ
դերաւհաշ ծագիկ...:

էջ 616.— Շարական Ոմբեցեցից ասա.—
Արարիչ եւ մարդասէր...:

էջ 619.— Քահանայաթաղիմ եւ ալլ
Ոմբեցեցից ասա.— Եւ ասացի վերանայ յի—
նէն...:

էջ 624, նորագիր անհարթ.— Ուրա—
խացիք Առտուածածին վերաբնակող ի
սրբոյրէից...:

էջ 625-627, դատարկ:

էջ 628.— Թվ. ՌՆՀ [= 1628] որ ելանք
երուսաղէմայ...:

— Մայիս ամսոյն Ա. որ եւ Յովանէս
արեղայս Եկայ Սր. Ծնունդ, Թվին ՌՁԲ
[= 1633]:

Մանր յիշատակագրութիւն Գրչի.—

1.— էջ 176, ստորոտը.— Թէպէտ որ
մեռեալ եմ, դիմեղանիս աղաչեմ, մեղաց
թողութիւն խնդրեցէք. թէ դանունս չդի—
տէք, Ովանէս էլ:

2.— էջ 581.— Ձեռնացեալս մեղաւք
եւ դժեռացեալս ի արեհաց զՅով. արեղայս
յիշել աղաչեմ ի Տէր:

3.— էջ 602.— Զթարմատար եւ դա—
նարհատ փցուն զրիչս Յովանէս սուտանուն
արեղայս յիշեալ եւ Ած. զբոց յիշեցէլ ամէն:

Այլ յիշատակագրութիւն.—

էջ 98, ստորին լուսանցքին, տարբեր
մեկանով, մանր բոլորգիր.— ...աշխատողս

Գրբիդոր Լույցիս աղաչեմ յիշել ի Տէր Ած.
Ոյշատակարան վերստին նորոգողի—
1628

էջ 622-623, բոլորգիր.— Փառք անրա—
մանիկ եւ միասնական Սր. երբորդութեան
Հաւր եւ Ուրույ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ
եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Որ Եւ կարողութիւն տկար եւ անմար,
տարտամ եւ անարհեստ զբշի լուկ անուն
Մեղքեւէթ Մեկացոյ, որ զանունս ունիմ եւ
ոչ զգործս. այլ յուսալով ի մարդասիրու—
թիւն Աստուծոյ եւ ի շնորհաբաշի Սր. Հոգին
ճշմարիտ, եւ իմ վստահացեալ յանձն ուրի
եւ զբեցի զպակասութիւն Շարակնոցիս զյոյս—
քան շարակներս, ի խնդրոյ Հարապատ եղ—
բարն իմոյ տէր Յովանէս կրանուորին,
որ Եւ վերստին նորոգել զստոր Շարակնո—
ցս յիշատակ Հոգւոյ իւրոյ եւ ծնաւորացի
Հօրն Բաւարթին եւ մարն Ինսիփալին եւ
եղբորցն Եղբրէկին եւ նուստտ Մեղքեւէթ
զծողիս, եւ իմ որդւոյն տէր Յովանէսին, եւ
մեր Հոգւեւոր Եղբարն տէր Ստեփանոս Հե—
ղահոյի սրբառէր կրանուորին, որ կայմ—
եաց եւ նորոգեաց զստոր Շարակնոցս զի
լիտ խանդարեալ էր: Եւ որ մեզ սղոթմի
ասէ Ած. իւրն ողորմեացի յաւուր զայստ—
եան իւրոյ ամէն:

Գրեցաւ սակաւ նամակ Շարակնոցիս
եւ կարմեցաւ ի Սր. Քաղաքը երեսաղմ.
րեղ Հովանեաւ Սր. Առաքելոյն Յակոբայ,
ի թվականին Հայոց Ռ եւ Հէ, ի յառաջնոր—
դութիւն Սր. Ուխտիս Տէր Գրբիդոր Արքե—
պիսկոսպոսին, որ Հայրաբար խնամէ զմեզ,
զոր Տէր Ած. զիմքն խաղաղական կենօք պա—
հեցէ ի պարծանս մեր, եւ յետ աստեացս
րեղ Սր. Հայրապետաց զաստորեաց զՀոգի
նորա ամէն:

1568

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(ԺԵ. ԿԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 15×10×5: էջք 590: Հանդա—
մանք լուս. Թուղթ տոկուն: Գրչի՝ Պեղաբոս:

Գրութիւն՝ խորագրերները, սկզբնատողները
եւ իլյուստրացիոն կարմիր, մնացեալը սև.
մեկանով, միասին, 17-19 առգ: Նորագիր

անորուհատ: Համառոտագրութիւնք բաւական առտու: Ուղղագրութիւն տկար: Կաշկեղծ խառնաբարեանյ զրոշմադար: Կ

ԲՈՎԱՆԴԱՌՈՒԹԻՒՆ —

էջ 1-2. դատարկ:

Ա. — էջ 3. — Վասն քարիոք խոնարհութեան եւ այլ ճոճօք լուսաւորեալքն եմ — աշցեցաւ երբեմն հայրն Անտոնիոս ի պատաստանս Աստուծոյ: Կ

Բ. — էջ 80. — Հարցումն եւ Պատասխանիք իմաստասիրաց վասն ազնուքեան: Կ

էջ 87. — Որպէս զրեալ է ի պատմութիւն, թաղաւոր մի Բ վէպր ունէր, խիտ զերար կառէին: Կ

էջ 90. — Որպէս զրեալ է թէ թաղաւոր մի որդի չունէր: Կ

էջ 92. — Որպէս զրեալ է թէ թաղաւորն եղևկիս հրահպարտ: Կ

Ի. — էջ 99. — Որպէս զրեալ է թէ մեծատուն հարուստ մարդ մի շատ սոսիկ եւ արծաթ ունէր: Կ

էջ 104. — Որպէս զրեալ է ի պատմութիւն թէ պապական մի ունէր փոքրիկ ակամի: Կ

էջ 110. — Որպէս զրեալ է ի պատմութիւն թէ թաղաւոր մի յաթոտին նստած էր: Կ

էջ 115. — Որպէս զրեալ է ի պատմութիւն թէ այր մի եւ կին ունէին Ա որդի մի: Կ

էջ 119. — Որպէս զրեալ է թէ թաղաւոր մի ունէր որդի մի բարի եւ աղաթաւէր: Կ

Գ. — էջ 128. — Գլուխ երեքտասաներորդ, եւ թէ պարտ է մեզ ամբողջար եւ այլ լուս ազաւթի յամենայնի: Կ

էջ 145. — Վասն ռզրմուքեան եւ ատարախորտեան ի փառս Աստուծոյ: Ասաց հայրն Աստուծոյ: Կ

էջ 171. — Յազաւս ոչ վասն քաւրաւսլսյ եւ դատելոյ: Պատահաց երբեմն փորձութիւն եղարու ումեմն ի վաճառ հարն եղիար: Կ

էջ 185. — Վասն անրկոյտեան Սլոբոգ Հարց: Կ

էջ 206. — Խրատ Սր. Հար(ա)ցն վասն աստուածակամ դատաստանի: Կ

էջ 236. — Ասի ի պատմութեանց թէ թաղաւոր ոմն բարկացաւ ումեմն: Կ

էջ 240. — Ասի ի պատմութեանց թէ այր մի ունէր Բ որդի, եւ ունէր զանաւ Բ ցեղ, մինն յայտնի եւ միւսն ծածուկ: Կ

էջ 242. — Ասի ի պատմութեանց թէ թաղաւոր ոմն զնայր զարաք զճանապարհս իւր: Կ

էջ 244. — Ասի ի պատմութեանց թէ զինուորք յոյժ նախանձ ունէին ընդ միմեանս: Կ

էջ 247. — Ասի ատակաց թէ զչունն ուսուցանեն կուրաքաչ առնել կոյր մարդոյն: Կ

էջ 251. — Ասի պատմութեանց թէ թաղաւոր մի [կայր] եւ ունէր բազում ճոխութիւն եւ Գ որդիս եւ ակն մի պատուական: Կ

էջ 253. — Ասի պատմութեանց թէ մանուկ ոմն առնէր զողորթին փոքր փոքր: Կ

էջ 303. — Բան խրատու Սր. հարցն ատացեալ — երկու ճանապարհք են ի կենցաղս յայս: Կ

էջ 327. — Քարոյ իւրեւորի արուքն: Կ

Դ. — էջ 333. — Իշխանի որդի մի մեռաւ: Կ

էջ 337. — Աղկոսանդր յամ. տեղ ինքն կերթայր Ելի. աւր մի զնայ ի Պապիկոս թաղաւորն ի մատ: Կ

էջ 338. — Յորժամ մեռանէր Աղէքսանդր անդարձ արար թէ զիս իմ տունն տար: Կ

էջ 339. — Աղէքսանդր հանդիպեցոյ յեղր յաշխարհին եղիտ իմտոտակք: Կ

էջ 340. — Հանդիպեալ Աղկոսանդր յեղր տեղի մի հեծելոյն եւ բերեալ նոս մի կոտորեցին եւ ելին զթափախ. եւ կորէին դուռ որթան եւ կուսն լցուեցաւ զինով. եւ իմացեալ Աղկոսանդր՝ հարցաւ թէ ում է այս տեղը. եւ ասցին Աղկոսանդրին է. եւ խորհեցաւ չարիք առնուլ եւ բարին այն խաբանեցաւ, եւ Դ, եւ, նոսն զթափախ այլ չէր ընդ եւ յուրեւ կուսն չէր լցուի. եւ ատուցին թէ մեր թաղաւորին սերտն ծոռ է հետ մեղ: Կ

էջ 341. — Աղկոսանդր բազում դարաք իջեալ ի կղզի մի ծովու, ամենեքեան կրակ վառեցին եւ սկեաւս ի կղզին ի չարեալ, եւ

խմացեալ ի նաւ մտնել, զի կրկայ էր: Զի առաջին իմաստասէրքն թէ յաշխարհս Գ կենդանի կայ որ քանի շատ ապրի ժեծանա, Ա կրկայն, Ա աւծն, Ա ձուկն, որ զիշապ կուրին:

Էջ 351.— Մարդ մի տնայոյ էր արծաթսիրտ թւամբ...:

Էջ 353.— Վասն Ար. Հարցն ի հոգեւոր հնազանդութիւն:

Էջ 365.— Ասաց ծերն. Չոր տարինսկ ծառ որ վրա թոյլ խնացի եւ տնկեացի արձատանալ ոչ կարէ, յոյնպէս եւ կրանաւոր չրջող ոչ կարէ տանալ առաքինութիւն:

Ե.— Էջ 366ա.— Թագաւորք Պարսեւաց:

Էջ 367-368. գատարի:

Էջ 369.— Թագաւորք Պարսեւաց որ կոչին Արշալուծեաց:

Էջ 372.— Թուխտ Աբգարու առ Տէրն աղբալի.— Արդար ի յԱրամայ իշխան աշխարհի...: Հմտ. Մ. Խորենացի, Պատմութիւն, Բ Գիրք, ԷԱ:

Էջ 388.— Պատմութիւն Բագրատունեացն որ յԱնի քաղաւորեցին:

Մամոք.— Ստորին յուսանցքին շեղադիր. Քրագուած ի Ստե. Ասողկապ:

Էջ 410.— Կայսերք Հռոմայեցոյց Նուզմեթ Ռոցայ.— Գալիտո որ կոչեցաւ Յուլիոս, ամա Դ եւ ամիս Դ...:

Էջ 454.— Յուստինոս որդի էր երբորդ Կոստանդինի, ամա Բ: ի սորայ առաջին ամին տիրեցին Հիսթիւսային աղղին Խաղիրք. Հայոց, Վրաց եւ Աղուանեց, ՃԼԴ թվականին:

Զ.— 455.— Առակ աւգտակար առ որդիս մարդկան.— Աղղկան խալիեաց զղայի եւ ետ թուխտ նմայ տանել առ զեղջին տանաւէրքն զի բերցեն կերակուր...:

Էջ 461.— Լրծուար մի ունէր լրծալումս մի Լղինս եւ երթայր ի վաստակել զերկիր...:

Էջ 466.— Աղուեան քաղցեաւ եւ ետես ի հոր մի բրտաբար եւ կարծեաց թէ պանիր է, եւ անկաւ ի հորն եւ սկսաւ ուտել: Եւ ասէ. վայ ինձ, զի պանիրս ոչ համ ունի եւ ոչ հաս:

Էջ 474.— Ասարհն ընդ աղվեսն թէ քանի ցեղ արուեստ գիտես. եւ նայ առէ թէ ձ

ցեղ արուեստ աղովս առնել զիտեմ տառիշխանն. ապայ մեծ արուեստն այն է որ ոչ շուն զիս տեսանէ եւ ոչ ես զինքն տեսանեմ:

Էջ 482.— Կակաւ երթայր զըզրայով եւ յանկարծակի անկաւ ի ձողակն...:

Է.— Էջ 483.— Հաւաճումն քամից սրբաց երանելեաց հարցն մերաց Յաղագս Մարդեղոյ քեան Բանին Աստուծոյ...:

Էջ 484.— Վկայութիւնք Մարգարէիցն ընդդէմ երկաքնակացն:

Էջ 488.— Վկայութիւնք Պետրոսի Առաքելոյն եւ այլոցն:

Էջ 490.— Դիմոնէրոսի Արեւնացաց վարդապետի վկայութիւնք:

Էջ 492.— Դիմոնէրոսի Ազգեսանդրասցայ վկայութիւնք:

Էջ 502.— Յուլիա Հոռմայ Հայրապետի առ Դիմոնէրոսի թուխտ:

Ը.— Էջ 508.— Քաղաքաց Ամուսնին: Նախ սկզբն առնեմք նորա, որ է քաղաք Հիսթիւսական, Բախարա ոսկն նմայ, Երանէ սամուր անեման...:

Էջ 517.— Յայտ հետէ Աքեթա վիճակոյն է:

Թ.— Էջ 525.— Տեսիլ հոգեւոյս իմաստասէր վարդապետին Յոսիանոս. որ մահ.— կանուր կողեռն կաշի:

Ժ.— Էջ 557.— Տեսիլ Սրբայն Սահակայ Պարսեւի. զոր ետես մարգարէական աւիսք ի վաղարշապատ քաղաքի. զոր Նոր Քաղաքն կաշեն. յորժամ մտէր յեկեղեցոյցն ի վերա քեմբին. մերձ առ սեղանն այլ Սր. կարողիկէն: Արդ զիցոյժ գտեսիլն որ եմ քանմէ Հաւր Յիսուսի Այլ. եւ Սր. Հոգոյն մշմարտի: Աւգեմա ամարժանիս եւ ամիմաստ մարմնով զեղբերկուս Սուրբ Հոգիդ Աստուած:

Էջ 564.— Մեկնութիւն Տեսիւնն Սրբայն Սահակայ Պարսեւի...:

Մանր յիշատակագրութիւնք Գրչի.—

1.— Էջ 127, ստորոտը:

Քրիստոս Աստուած Տէրդ երկնային,

դէպ աղաչեմ ողորմապէս,

անտես շահենս զոգոծս ձեռն,

եւ զՊարոս մեղաւք ելիս,

վրկես ի չար տարտարոսէն :
 2.— էջ 365, ստորորդ :
 Վայ ինձ եղուկ անդադարիս ,
 որ մոլորեալ եմ աշխարհիս ,
 եւ տատանեալ հողմայկոծիս ,
 վասն Աստուծոյ զի յիշեսցիս ,
 եւ դու յիշեալ լիցիս , ամէն :

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն .—
 1691

էջ 516. նորարկեր, տարբեր մեկանով .—
 Յիշատակ է ժողովածուրի Հարանց
 Վարքս, Թէքիտաղցի մահտեօի Մինասին,
 եւ իւր ծնողացն, ի Սր. Երուսաղէմ, ի դու-
 օրն Սր. Յակոբայ, Թվ. ՌՃԽ :

1569

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

Կ. Պոլիս

1622:1630

ՆԿԱՐԱՆԴՈՒԹԻՒՆ .—

Ծաւալ 15×10×1: էջ 112, կողքերը
 ներառեալ: Հանդամանք լաւ: Մաղաղաթ
 կոկեալ: Գրիչ Ա. մասին՝ Աստուածատուր:
 Գրուիթիւն՝ խորադիրները, սկզբնատողերը
 եւ գլխատողերը կարմիր, մնացեալը սեւ
 մեկանով, միասին: Բոլորովոր ոչ միատե-
 սակ: Գունաւոր զարդադիր, լուսանցապարզ
 եւ յիստապարզ, էջ 3: Վարդապոյն պարզադիր
 եւ լուսանցապարզ իւրաքանչիւր երկի ըս-
 կիցբը, Բ. մասին մէջ: Կաղմ կիսալաթ ա-
 նաբուենտ:

ԲՈՎԱՆԴՈՒԹԻՒՆ .—

էջ 2, նոտարդիր .— Ամենակալ եւ Տէր,
 դաւարութեանց . . .

էջ 3.— Զգեստու Պատարագի .— Քոր-
 չուրդ խորին . . .

էջ 6.— Յայտարարկ նախնաց . . .

էջ 19.— Եւ դպիրքն ի ծումկս անկեալ
 երգեմ Գորաստացութիւնն ըստ պատշաճի ա-
 ուրն:

էջ 29.— Մաղթամբ առ Սր. Երրորդու-
 քիւնն. Դպ. — Հայր երկնաւոր . . .

էջ 43.— Բշ.— Լոյս ճշմարիտ եւ ճա-
 ոսպարթ Հաւր . . .

էջ 48.— Կատարումն աւերեաց եւ
 մարդս . . .

Յիշատակարան Գրչի .— 1622

էջ 48.— Յիշատակ է տետրա-մղտեօի
 Մարկոսին եւ իւր ծնողացն ի դուռն Սր.

Յարութեան: Արդ յիշեցէք ի մաքրափայլ
 աղաւթս ձեր զմղտեօի Մարկոսն, եւ զյոժաւ-
 զըս Աստուածատուր, կարգալով կոմ աւրի-
 նակելով, յիշեցէք. Թվին ՌՃԱ, նոյնըրերի
 ժ:

էջ 49-51, դատարկ:

էջ 52.— Երգ գիշերային պաշտման.
 ողջում ձայնիւ .— Արթունք եղերութ, աը-
 թուն իմաստունք . . .

Ծանօթ .— Կարմիր գլխատողերն
 տեղերը բաց մնացած են. նոյնպէս եւ յա-
 ջորդ երդին:

էջ 54.— Երգ գիշերային պաշտման.
 ողջում ձայնիւ .— Աստուածածին մայր Քր-
 րիստոսի . . .

էջ 57.— Յիշեցուք ի դիւերի . . .

էջ 60.— Աշխարհ ամենայն . . .

էջ 62.— Առաւուտ լուսոյ . . .

էջ 66.— Սրբասացութեան կարգաւ,
 ասայ:

Յիշատակարան Գրչի .— 1630

էջ 70.— Փառք ամենասուրբ Երրոր-
 դութեան Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբ-
 րոյն յաւիտեանս ամէն:

Գրեցաւ ի Թվին ՌՃԲ, յունվարի Ի, ի
 մայրաքաղաքն ի Կոստանդնուպոլսիս, ձե-
 ոամբ (Շարմեհալութիւնը եղծուած):

էջ 71.— Երգ Պատարագի .— Բշ.—
 Մատիք առ Տէր եւ առէք ըզլոյս, ալիւտիս:
 . . . Լոյս ճշմարիտ եւ ճոտապարթ Հաւր
 . . . Տես Վերեւ էջ 43:

էջ 74.— Յորդորակներ կարգաւ .
Երեւելից . . . :

էջ 77.— Կանոն զմկարեալ եկեղեցի
արիմեղոյ :

էջ 81-112. թուղթ . նոտարպիր :

էջ 81-84. դատարկ ընդհանրապէս :

էջ 85.— Տոմարական աղիւսակ :

էջ 86.— Լրկնակ ամսոց այսպէս արա :
Յիշատակարան Գրչի . 1706

էջ 97. նոտարպիր . Եւ Եւդոկացի
սարկաւաղ Կիրակոսս , այս Տոմար տետրս

յիշատակ զրէ յերեսողէմ քաղաքին , ի Սր .
Յարութիւնն , յիշատակ հոգոյ իմոյ , ամէն :
Բ Տոմար է , Հայոց եւ Հոռոմայցոց թղթն
... (?) :

էջ 99.— Զուգասորութիւն Հայի ընդ
Հոռոմի . կալ դատարս Հայ ամսոյն . . . :

էջ 111-112. զծածուած . Լեւոնաթ
զրով կր կարգացուի . Եւ ես Գասպար ա-
րեղայ զոչեմ մեղայ , ովոյ ոք ողորմի տայ ,
իւրեն յողորմի Լեւ . :

1570

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Ր Ք . 13

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ . —

Մատւ 14 . 5 x 10 x 2 . 5 : էջ 236 : Հան-
դամանք անբարար . մետասած ֆուրէ եւ
ցեղերէ , Թուղթ հասարակ : Գրութիւն՝ խո-
րպիւրները եւ սկզբնատուրը կարմիր , մը-
նացեալը սեւ մեղանով , միասին , 18 տող :
Նոտր չեղպիր : Կաշեկալով տախտակեայ
զրուցապարզ : Պաշտօնակ տղապիր :

ԲՈՎԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ . —

էջ 1-2. դատարկ :

էջ 3-14.— Յանկ . Լ-ՂԹ Գրութիւն :

Լ . էջ 15.— Հատուով խոստովանիմ
... :

Բ . էջ 23.— Նորին [Յովնաննու
Գառնեցոյ] Աղօթք . ասացեալ ի վերա գրոյ
ամսոյն իւր : Աղօթք Կիրակեցի . Եւ Եւ-
տիմից Լեւ . եւ տարբէր բոլորից . . . :

ԻԳ . էջ 64.— Աղաթք Ոսկէքիւրանի

... :

ԻԵ . էջ 73.— Վերստին յաւելուած
... . Լեւ զյարմարութիւն պաշտաման
բանիս . . . :

ԻԶ . էջ 83.— Յոսմեծի եւ Բաջ վար-
դապետի Միսիրայայ Գոշի , խտակրօմ ճըզ-
նուրեալը եւ բանիւրուն հեռետորի ասաց-
եալ զԱղօթս ի ծամ Սր . Պատարագի , ուղիղ
սրտի :

ԻԸ . էջ 93.— Աղօթք Պատարագի զի-
մաց . . . :

ԼԱ . էջ 99.— Աղօթք Թումայի Ա-
ռաֆելոյ ասացեալ :

ԼԳ . էջ 102.— Աղօթք Յովնաննու .
Զոր տըհնութիւն , կամ զոր պատարագ . . . :

ԼԴ . էջ 110.— Նորին Յիւրիմի ա-
սացեալ Աղօթք . Տէր մեր Յիսուս Քրիս-
տոս . . . :

ԽԱ . էջ 146.— Մեսրոպ վարդապե-
տի ասացեալ Աղօթք . . . :

ԽԲ . էջ 149.— Բանք մախրանաց
Յովնաննու Բանանայի , որ եւ Սարկաւագն ,
առ Սր . Կայսմ Մարիամ Աստուածածինն :

ԽԳ . էջ 162.— Վերստին յաւելուած
... : Լեւ զարկնաւոր . . . :

ԽԴ . էջ 165.— Քրիստոսի Տնօրինա-
կանացն . ի խորհուրդ Նազարէթի :

ՁԹ . էջ 195.— Աղօթք ստոր վար-
դապետին Յովնաննու Սարկաւագի . . . :

ՂԲ . էջ 210.— Վերստին յաւելուած
... : Տէր Լեւ . զԹու թեանց . . . :

ՂԺ . էջ 223.— Այս եմ ամուսնի եր-
կոտասան հրեշտակացն որ յամ . ծամ . կան
մեզ պահապան :

ՂԸ . էջ 230.— Աղաթք եւ Արիմու-
քիւմ ամ . աշխարհի :

էջ 235-236. դատարկ :

1571

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մասայ 15×10×4.5: էջ 524: Պրակթ
Ա-ԺԲ (էջ 67-258), Ա-ԺԱ (259-434), Ա-Բ
(435-470), Ա-Բ (471-502), Ա-Բ (503-524):
Հանդամանք բաւարար: Թուղթ կոկեայ:
Դրութիւն՝ խորադիրենըր եւ զլիստտոնըր
կարմիր, մնացեալըր սեւ մեյանով, միասին,
20, 21 տող: Նորազիր: Համառօտազրու-
թիւնը սովորականէն աւելի: Ուղղազրու-
թիւն տկար: Կաշեկազմ խաւաքտեայ դը-
րուժապարզ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ. —

Ա. — էջ 1. — [Ազօբ] զոր ասացեալ է
Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյն...: Ար-
քայն երկնաոր...:

էջ 3. — Պատմութիւն վասն Պոզոսի ի
Լուստրացոյն քաղաքէն:

էջ 43. — Գլուխ ի եւ Դ. Բանք հոգեւոր
սուրբ հարցն, որք ի ձգնութիւնս ծերացեալ
էին, համառօտ պատմութիւն, ցուցումն ա-
ռաքիմութեանց:

էջ 615. — Ասացեալ ի Առաքել Վարդա-
պետէն խրատ վասն մանկանցն — Այրն
յլևստուծոյ է աւրինակ...:

էջ 66. զատարկ

էջ 67. — Գլուխ Զարբոյդ. Բան սուրբ
հարցն. Յաղագս զղջութեան եւ քաղցր ար-
տասնաց:

էջ 146. — Վասն ապաշխարութեան հո-
գոց եւ ձմարիտ քննութեան վարուց սուրբ
հարցն պարտեղցն:

Բ. — էջ 188. — Կարգ եւ կանոն Ազ-
րից. զոր խնդրեալ է հագէկիր արանց յու-
մեմեմէ միայնացելոյ ջերմ սիրով. արթուն
եւ զուարթուն հոգոյ Գրիգորոյ Նարեկացոյ,
որ եւ ցուցանէ նախազրութիւն բանիս, թէ
քիչ համարի դանձն արժանի այսպիսի իրի
...:

էջ 245. — Պատմութիւն եւ խրատ ի
Ար. Հարանց վարուցըն:

էջ 254. — Խրատ սուրբ Վարդան Վար-
դապետին ասացեալ ընդ աշակերտին իւր...
եղբայր եւ որդեակ Գրիգոր, ահաւոր ան-
ուամբն յլևստուծոյ այս քիչ պատուէր...:

էջ 256. — Եւ տապանն Գ. կարգ կապմե-
ց...:

էջ 258. զատարկ:

Գ. — էջ 259. — Բանք հօրն Յոսիմոս
աստուածաբանի ասացեալ, ազգամաք Սուրբ
Հոգոյն. ի խրատ միանձնաց եւ ամ. հաւա-
տացելոցն ի Քս. — Թողութիւն շնորհեա
կորայր...:

էջ 265. — Յաղագս օգնականութեան
Հոգւոյն Սրբոյն որ օգնականութիւն յերկ-
րորդ չափ հասնելոցն:

էջ 268. — Յոյնք մալար խորհրդացն
դիւսաց որովք գեղբայրց անյայտ փութան առ-
նել ի փրկութենէ փորձանաց:

էջ 270. — Գլուխ վասն ճանձնութեան
եւ բարկութեան:

էջ 272. — Յաղագս պարզելի միսիրա-
ւութեանն որ պատեհ է միանձնաց ի լոռու-
քեան:

էջ 282. — Թէ որպէս յայտնին սուրբ
հրեշտակք առ ձցնօրսն եւ միսիրարն ըզ-
նոսա. եւ յայտնութիւն մոլեգնութեան դի-
ւացն զգնի մտա:

էջ 329. — Բանք Ար. Հարանց եղիպ-
տոսի:

էջ 398. — Պատուէրք սուրբ հարցն հո-
գէշահի եւ ընտիր:

Դ. — էջ 405. — Մեծիմ Ներսէսի ի ժամ
վախճանին իւրոյ ասացեալ. — Զի ահայիւ
է անշատումն հոգոյ ի մարմնոց...:

Ե. — էջ 410. — Աղաւթ Յոսիմոս.
վարդապետին ասացեալ. — Հայր Տեառն մե-
րոյ Յի. Քի. ...:

էջ 424. — Աղաւթ սրբոյն Մեսրոպոս
վարդապետին. — Ոյ որ անեղզ եւ եւ ան-
տեղծ...:

էջ 430. — Ազօբ քործամ յարգայր

անկանիլի սք, ասացեալ է ի սրբոյն Գրիգորի
Լուսաւորչիմ մերոյն.— *Աւրհնեալ է մարգա-*
ւորութիւն քս...

Էջ 432.— Նորին Լուսաւորչիմ Գրիգոր
ի ի Աղաւթ.— *Աղաւթն զբոց փրկիչ աշխար-*
հի...

Ջ.— Էջ 435.— Վարդան վարդապետի
ասացեալն է խրատ հոգեշահի.— *Եթէ զինչ*
է ձանձրութիւն...

Էջ 444.— Դարձեալ վասն խոստովա-
նութեան եւ ապացոյցարութեան.— *Գրեալի*
է զի ծառ կայ որ միշտ կանանչ կու մնայ...

Էջ 447.— Վարդան վարդապետի ա-
սացեալ խրատի պիտանի.— *Վասն Քրիստո-*
սի Պատարապին. . . . *զոր մեղօսու վարդան*
զբերի, յատուածեղէն Գրոց, ի խեղբոյ
աչր Դաւթին, ի պէտս ժողովրդեան եւ քա-
հանայի եւ ամ. յողաց...

Էջ 460.— Թեոփիլէի ասացեալ Յաղագս
զլլցման եւ արտաւտացի:

Էջ 462.— Այր տնի տեսն տեսիլն մարդ
անպրամ սոված...:

Էջ 463.— Վասն Աղօթից:

Էջ 470. զատարի:

Է.— Էջ 471.— Յայլմէ դարձեալ. վա-

սքն առաջին աւուրն ի բանն. Յորժամ յազօ-
րոս կայցե՞ք ասացիք՝ Հայր մեր որ յերկի-
ւոս.— *Վարդապետք ասեն թէ Այոթն այո*
յոյժ պատուական եւ զոյկելի է...

Ը.— Էջ 487.— Գրիգոր վարդապետիմ
ասացեալ վասն Սք. Հազարդութեան, ի
խնդրոյ Յանանէս Քանանայի.— *Արեամբն*
Քրիստոսի փրկեալ եղբարք իմ թ...:

Թ.— Էջ 496.— Աղօթք Սրբոյն Եփրեմ
հարիմ Ասորոյ.— *Տէր Երկնի եւ Երկրի...*

Էջ 524.— Պատմեաց սուրբ եւ լեռա-
նայկաց երանելի Զոյնաւորն Յովհաննէս Գառ-
նեցի, թէ Լեզն ինձ պնայ...: Կր մնայ ա-
նուարտ. քերք իմիւս ըլլալով:

Յիշատակարան Գրչի.—

Էջ 386. ստորագր.— Ոյ Եղբայր, որ
ընթէ՛նչոյս զգիրս յօղորթիւն Հոգւոյ եւ
մարմնոյ, զմեղօսի Հոգւ եւ զանպիտան ծա-
ռայս յիշեցիք ի Տէր, եւ մեղաց թողութիւն
խնդրեցիք յԱստուծոյ, զի այտոր եմ ցան-
կայի եւ այլ ոչ իրայ. եւ Քրիստոս որ առաւ-
տին է ի տուրս բարեաց, հարկաւարտելի
վարձս բարեաց ձեզ պարկեւեցէ ամէն, եւ
որ զամէնն առէ ամէն:

1572

Հ Ա Ռ Ք.— 6

ՎԱՐԴԱՆ ԱՅԳԵՎՈՒ

Տեղի

ՌՃԻՁ=1677

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասի 14×10×4: Էջ 454: Հանգա-
մանք լաւ: Թուղթ հասարակ Գրիչ՝ Սիմէոն
Սարկաւաղ Գրութիւն՝ խորագիրները, բո-
կորատուները եւ զլխայիրները կարմիր,
մուսկեալը սև մեկանով, միասին, 21 տող:
Խորագիր: Համառօտագրութիւնք առաւ:
Կաշեկապմ տախտակեայ դրոշմապարզ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— Յանկ է զբոյս:

Ա.— Էջ 3.— Ուղիղ դաւանութիւն Սք.

Երրորդութեանն գոհացողական բանի, եւ
ազաչակամբ աղբիւրամօք հանդերձ աջողի
զգործս մեր անպիտի. եւ կատարեալ ուզ-
գութեամբ հասանել առ մա.— *Սկիզբն հոգե-*
ւոր ձեռնադրութեան միւսոյ, յառաջ քան
յամ. կատարեալ հաւատով, անթերի մրտօք
եւ անկեղծ սիրով, զսահմանական երկով եւ
քաղցր ձայնի աւրհնեացութ. . . . *Հմմտ.*
թ. 936. Գ. Հատոր, էջ 475:

Բ.— Էջ 6.— Թախտ պարսն Պաղտիմ
յազաւորագլմ եւ քրիստոսասէր մեծ իշխա-
նիմ.— *ԶՔրիստոսակիր անձին զսուրբ եւ*

գտարդիւնական վարդապետին վարդապետ
... :

Ի Գ. — էջ 324-325. — Ազգերս եւ պաղա-
տամբ առ Ած. վասն ամ. աշխարհի — եւ
արդ որովհետեւ այսպիսի աստուածային
դործոց ի ձեռն քո սկիզբն եղեւ... :

Յիշատակարան Հեղինակի. — 1212

էջ 336. — Եւ ողորմելիս վարդան,
տրդէտս ի դիտեակեան եւ անբաժնեւ ի կար-
դուորս, զրեցի դայս աստուածարնակ տառս
ի ինզրոյ աստուածաւորէր իշխանին պարոն
Պապոտնին... : — Լմամ. Նոյն, էջ 478 479 :

Ներքեւր յիշատակարան Գրչի. — 1677

էջ 338. — Ընդ Նոսին եւ զեղկելի գրե-
լս զՍիմէոն սարկաւարդս աղաչեմ յիշել ի
Տէր, Գրեցաւ զիբրս աւարտեցաւ թվին Հա-
յոց, ՌձԺ, Մարտի Իէ, օրն Կերակի։ Եւ
որք հանդիպէք ամա կարգալով կամ օրինա-
կելով, յիշեցէք ժիւղ հայր ժեղայիւ, եւ
դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ :

Բ. — էջ 339. — Աղօթք առ Աստ-
ուածածինն — Արդ ոյ իսկ տիրուհի եւ մայր
Աստուծոյ... :

էջ 342. — Խրատ վասն խոստովանու-
րեան — Մեղալ Աստուծոյ... :

էջ 348 358, դատարկ, բացի մէկէն :

էջ 350, տարբեր գրով :

Դարձեալ եւ այս է կամք Փրկչին,

բապանանկ ժեղս ի մարմին,

իսկ որ ունի դեղս ի յանձին,

զինչ մասն ունի նա բնդ Փրկչին :

Գ. — էջ 359. — Վասն ժազվորդեան եւ
վասն քահանայից խրատ գգուշութեան —
Արդ զքահանայական կարգաց արժանի ա-
րասցուք յօրինակաց, թէ որպէս պարտ է
լինել սուրբ եւ անբառ... :

էջ 376. — Խրատ Ոգէշահէ. — Արդ
անչափ են բարձու թիւնք յանցանաց որ ի թի-
ռն ոք կարէ արկանել... :

էջ 379. — Այսքան յազգս խոստովա-
նութեան վկայութիւն ի մարգարէից եւ ա-
ռաքելոց — Ասացուք եւ յօրինակաց ի Հը-
նոց եւ ի նորոց... :

Դ. — էջ 392. — Վասն խոստովանու-
րեան Խրատ — Ապա թէ խոստովանիմք
զմեզս մեր... :

Ե. — էջ 415. — Հարցմունք գանազան
յամ. բանից ժազվածու :

Զ. — էջ 431. — Անվերնադիր :

Իմացիք որ ճշմարիտ հովիւքն որքան
էին յաշխարհի, գամիմաստն եւ գորղէտն
սուտեանէն, ընդ անկարգելն կազէին.
ընդ քանասարիցն եւ ընդ գորգոցն մրցեալ
հալածէին. եւ այնու ոչ շատացեալ, այլ
ճշմարտութիւնն գրավք այժմանացեալ,
զի վկնի իրեանց մի խանգարեալ բանն ճըշ-
մարտութեան սուղեցիք եւ ստուրիւն զօ-
րացիլ :

Այլ եւ մեղօք գառածեալս, Գրիգոր
յորգորցեալ, յեպէտ տակաւին կեմզանի եւ,
այլ ծերացեալ եւ, ի յանկեմզանն արանց
կարգի գողով : Այլ սակաւ ինչ ծանուցանեմ
ձեզ Ար իշմածնի բնակչացդ, զի քէպէտ
Տէր, յետ երկու եւ երկց անգամ խրատելոյն
անլուր եղելոցն բարոք գտարանջատելն
վարկանէր արժան ի յօժաբարոյնցն, այլ
պարգանտացն եւ ազաւնագունիցն եւ անմե-
ղաց անդոյլ ուսուցանել ըստ առաքելոյն յէ-
անչափ երկնեցից մինչեւ նկարեցիք ի ձեզ
Քրիստոս :

Այլ յեպէտ բազում անգամ խրատեցաւ
քերան ի քերան ձեր այնոցդ առ մեզ դիպելո-
ցքն ի մեր քաջաբն կեսարիա խաչատուրն եւ
ի յայլ տեղիս այլոց բազմաց, եւ յիշեալ ևս
ծանուցաւ ձեզ վասն նորածեւ բանիցն եւ
նոր աղանդոյն : Այլ դարձեալ կրկնեցիք վա-
սքն երկց պատճառաց :

Նախ գիտեմ զի դուք գրարս ազաւնոյ
ուրիշ եւ էք միամիտք ճշմարտութեան եւ
բարեաց էք սիրող. կամիմ զի պարզ բարին
եւ ճշմարիտն հաստատեցիք ի ձերում միջի,
եւ ոչ սուտն եւ անօգուտ քաղաղրեալն :

Երկրորդ գիտեմ զի բազումք ի ձեկ
կատարեալ եմ. թէպէտ ընդ անըզգամին ասէ
իմաստուն մի յաճախել զսոսս, այլ գիմաս-
տութիւն խօսիմ համարձակ ընդ ձեզ կա-
տարելոցդ, ըստ առաքելոյն :

Եւ երրորդ զի եւս առաւել պարտական
եմ խօսել ընդ ձեզ քան զայլսն, ըստ առա-
քելոյն, թէպէտ այլոց չիցեն առաքեալ այլ
դէպ ձեզ եւ. զի գլխորդապետական իշխա-
նութիւն եւ զայլ հոգեւոր պատիւս կամօք
մերովք եւ ի մէկը ըստացեալ էք : Զի յէ

լռեցից իբրեւ զՀեղի՝ վրիպակացն եւ եւ ղիպեցայց :

Իմացիք սիրելիք որ ազդ առնեմ ձեզ . զի այդ աղանդն եւ մանաւանդ դաւաճութիւնն որ ամ . օր ասէք յառաւօտն եւ յերեւելոյն . այդ նեստորի եւ երկարեակ Գաղկեայնի դաւաճութիւնն է . . . :

Եւ երբեմն ինն ի յաւուրս Լեւոնի իշխանին Կիլիկիա . որ ԲԺ ան եպիսկոպոսք ղաշնակից կամեցան յորոց մի էր ներսէս Լաւրթոնացի ակամա փայշեալ եւ ոչ կամաւ . որպէս հրամայէ կիլիկոս կոչեցեալ ոպտմագիրն . եւ է որ ի ժամանակս ի աստիճանաւորացն Հայոց . որ ոչ են տունկ Հօրն երկնաւորին . . . :

Իմացիք զի ոչ կարեմ յայտնի հրատալակել զանկարգութիւնն ձեր . զի իմ էք . որ

պէս ասէ զիրս Աստուածաշունչ . Զառականս ուզցի քո մի յայտնեցես . . . :

. . . այլ խռովութիւն եւ վրդովմունք ձգէ ի մէջ անմեղ մարդկաց . եւ Աստուծոյ դասաստանին պարտական լինի պատճառն առաջին եւ հետեւողին . . . Հմտ . Ա . Այսօր յաճեալն . Գր . Կեսարացի Պատրիարք . Երուսակմ . 1936 . էջ 157-166 :

Է.— էջ 444.— Խրատք քահանայից . Սիւնեաց Առաքելի ասացեալ է . . . Նոր կարդառեք զուրեւիտակաց . . . Նա հաւանքի ասեց զայս քանիս ի խրատն ունեցուն :

Ը.— էջ 449.— Աղօթք ի վերա երդմնաւարաց . Տէր որ զմարդկային բնութիւնս փոխաւորեալ զիտեա եւ տկար . . . :

էջ 450-454 . դատարկ :

1573

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ .—

Մտալ 15×10·5×2·5: էջ 394: Հանդամանք լաւ . Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խորագրերնէր , սկզբնատողեր եւ զլրատողներ կարծիր , միացեալք սեւ մկանայ , միասին , 17, 18 տող : Նոտրադիր ոչ միատեանս : Համառոտագրութիւնք սոյնորակն . զրեթէ : Ուղղագրութիւն յոյժ տկար առաջին մասին մէջ : Կաշեկազմ տախտակեայ զրուժագարդ :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ .—

Ա.— էջ 1.— Հարցումն համառոտաբար վստի Նոյեան Տալանին .— Հրց.— Քանի տար կացին ի տալանն . . . :

էջ 134.— Ամուտն կամանցն մահապետացն :

Բ.— էջ 143.— Պատմութիւն եւ խաւսք հիկարա իմաստասիրի . զոր պարտ է իմանալ եւ միտ առնուլ ամ . մարդոց վստի շահի եւ աւելորդութեան . . . Յամին Սենեքարիմա

արքային Ասորեստանեաց եւ Նինուէի . . . : Բարոյժ քնդ նմայ . . . :

Գ.— էջ 181.— Վստն երկրորդսն հոգմոյ որ կան . . . :

Դ.— էջ 183.— Բան յարախմբութեան . . . Արք երկու բնութեաց . . . :

Ե.— էջ 188.— Խրատք վստն շարակամաց քաղելոյ քէ որպէս պարտ է ասել ըստ խորհուրդն աւուրն . . . Եւ յորժամ Արհնութիւնն Ասալ Արհնութիւն լինի . . . :

Զ.— էջ 195.— Ամուտն Աստուծոյ . Գիլ ի վերա Բնութեան . հանրական եւ մասնական . քահանայի ումիւն աշխատեալ իշախտ ան[ուն] . . . Խնդիր վստն բնութեան աշխարհի արատցիւր . . . : Հմտ . Թ . 401 , Բ . Հատար , էջ 333 :

Մանօյ .— Թ . պրակն կը մտայ միայն հինգ թերթ , միտներ կտրուած են արժատէն : Յաջորդ գրութիւնը կը տարբերի զրբութեամբ եւ ունի նոր պրակութիւն :

Է.— էջ 201.— Վստն զալրստեան Գր

1574

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

Արգելան Ամապատ

Պկթ=1420

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծառայ 14×10×3-5: էջ 376: Հանգա-
մանք անբաւարար. վնասուած թացութենէ
և ցեցերէ. նորոգութիւն կրած: Թուղթ
բաժնականայ դորդորակ: Գրիչ և Ստացող
Խկրտիչ Վարդապետ: Գրութիւն՝ խորա-
յերները, սկզբնատողերը և զլսողներները
կարմիր, մնացեալը սև և մեյանով, միասին,
23 տող: Բոլորդիք նորակերպ: Համառո-
տադրութիւնք չափազանց առատ: Կաշե-
կաղմ տախտակայ դրոշմադարդ, բաւական
մաշած:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, նոր սպիտակ թուղթ, դատարկ
և անպայոյն մասամբ:

ՄԵՆԸՈՒԹԻՒՆ ՏՈՒՄԱՐԻ.— 15

Յակոբ Աղո. Ղրիմեցի

Ա.— էջ 3, սկզբը թերի.— ...Գիտել
պարտ է զի արեգակն զլոյսն ի գունդ ան-
թոյն իւրոյ թափանցաբար ունի, որպէս
Հուր բնդ երկաթ...:

էջ 19.— Նաեանդ այսպէս արա:

էջ 40.— Վերադիր այսպէս արա:

էջ 7.— Աւագ լրումն այսպէս արա:

էջ 105.— Յաղագս արժանութեան չա-
փուց քէ վառն էր չափաքերեցան:

էջ 164.— Արդ ով բարունի և աստուա-
ծային իմաստութեան ցանկացող Հոգեւոր
որդեակ իմ և կարայր բաղձալի՝ վարդա-
պետ Թովմա...:

Բ.— էջ 166.— Յաղագս Սր. Երրորդ-
դուքեանն և մի Աստուածութեան, և փըր-
կագործ տմարեմութեանն Քի, Այ. մերոյ:
Վաերամ Վարդապետի Հայոց:

Լուսամբնագրութիւն Գրչի.— 1420

էջ 186-187, ստորին լուսանցքին.— Ի

թուիս մերոյ Պկթ, ի սահմի ամսոյ ի Ա,
հանգեաւ սուրբ ճգնաւոր վարդապետն Յով-
հաննէս, մականուն Սաղախ, որոյ յիշատա-
կն աւրհնութեամբ եղիցի. զի էր նա բարի
ընութեամբ, և ամենեցուն յորդորաւդ ի
բարի ուսմունս և ի վարս առաքինութեան,
Յիշատակարան Գրչի.— 1420

էջ 212.— Այլ և յիշել աղաչեմ զիս
զեղկելիս, զծոյլ, զքնափ, և զմեղսսէր
զծոյս, զՄկրտիչ սոսկանուն վարդապետ,
որ ի վաղուց հետէ փափաքէի սուրբ դաւա-
նութեանս, որ զծաղրեցի զսա ի քարան-
ձաւ անապատս որ կոչի Արկեան, ի թվա-
կանիս Պկթ, չըջաղայութեան տոմարի:

Գ.— էջ 212.— Զքրիստոսան աստի-
մամբ հաւատայ.— խոստովանիմք և հաւա-
րումք...:

Դ.— էջ 214.— խոստովանիմ և հա-
ւատամ որպէս ուսաք ի հարցն մերոց սըր-
բոց...: Աղաչեմ զեղբարեղ՝ թողութիւն ա-
րարէք, համառոտեալ էր դաստնութիւնս ի
վարդապետաց կեղեցւոյ, և ոչ յիսանէ,
յաղագս բնմասացութեան:

Ե.— էջ 219.— Դաւանութիւն, ի ինի
զլոց գտի, գրեմ ի գիրս յայս գի մի կարեցի
— խոստովանիմք զՏէր մեր Յս. Գո. ի
Հաւրէ յառաջ քան դաւանեանս...:

Զ.— էջ 220.— Դաւանութիւն Քաղ-
կեղանացոց գոր իմեմամբ Արամեսի ասեմ,
է իմէ որ աղիղ է, և է իմէ որ քիւր.— Որ
ոք կամիցի փրկիլ, յառաջ քան դամ. հարկ
է ունել զհաւատ ուղղափառ...:

Է.— էջ 222.— Տումար Ղիւմնի, առա-
ջին...: [Բ]անն մարմին եղեւ, և տաղա-
ւարեաց ի մեզ...:

Ը.— էջ 226.— Դաւանութիւն Քաղ-
կեղանացոց. տես և զգոյշ լեր, քիւր կայ
և աղիղ.— Գիտելի է, զի ոմանք որ մի
ընութիւն ասեն ի Գո. ...:

էջ 230. — Նշանք գոր լինէր ի տաճա-
րիւն. — Առաջին, միան ոչ հոտէր...

ՄԵԿԵՆԻԹԻԻՆ, ՂՈՒԿԱՍՈՒՆ. — 11

Մատրէոս վրդ.

Թ. — էջ 231. — Ի գլխոյն Ղուկասու
հաւաքումն բանից եւ Գարոգէ յարմիւք, ի
Սեկնուքեմէն ի գնատիոսի Հայոց վարդա-
սեւտի, ժողովեալ մեծաւ աշխատութեամբ,
Մարտիոսի աշակերտի մեծիմ Գրիգորի...

Լճէնոյն սք որ ծոյլ է յաստուածային ու-
սումն...

Մարոք. — Հուսանցքներուն վրայ կան
սեւապիծ մանրանկարներ, արտայայտիչ
դէմքերով ու շարժում:

ԿՕ 364. — Առն միոյ էիմ երկու որդիք
— Սոյորոթիւն է... վերջաւորութիւն
թերի:

էջ 375-376, նոր սպիտակ թուղթ, դա-
տարկ:

1575

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն. — 27

(Կիլիկիա)

ՁԾԴ=1305

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւալ 14×9.5×7: էջք 730: Հանդա-
մանը լատարար. նորոյութիւն կրած:
Թուղթ բաժնակալ: Գրիչ՝ Հեթում Քահա-
նայ: Գրութիւն՝ խորագրերներ, սկզբնաւոր-
վերը եւ յիստատոքեր կարմիր, մնացեալը
սեւ մեկանով, միասին, 23 տող: Բոլորդիւր
կանոնաւոր: Համառոտագրութիւնք եւ խա-
ղաղութիւն սովորական: Կարմրագիծ դար-
չաղիք եւ լուսանցադարձ կանոններու սկիզ-
բը: Գլխաւոր բաժանումները հանգքերձ դու-
նաւոր սլաղադարձով: Գունաւոր խորանա-
դարձ իւր սառօք, էջ 7(թ), 257: Կաշեկազմ
տախտակեայ դրոշմադարձ: Պահպանակ
թղթեայ սկիզբը եւ վերջը երկուստեան թերթ,
խոշոր բոլորդիւր, երկաթաղրի խառնուր-
դով, մասն ճառից Գր. Աստուածարանի:
Ստուոյդ՝ Կոռտանդին Սարկաւալ:

ԲՈՎԱՆԴԱՌՈՒԹԻՒՆ. —

էջ 1-4, պահպանակ հին:

էջ 5-8, նոր ճերմակ թուղթ:

էջ 5. — Գրչագրութեւյն:

էջ 6-7, դատարկ, ոչ մաքուր:

էջ 8, բոլորդիւր, տարրեր գրչէ: — Նոր
Սիւսի ծննալ մանկունք...

էջ 7, կրկնուած. — Երգեցէք որդիք
Սիւսի երգ նոր...

էջ 257. — Այստեղ յարեալ ի մեռելոց

Յիշատակարան Գրչի. — 1305

էջ 683-684. — Փառք ամենասուրբ Եր-
ւուրդութեան Հայր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն
Միջոյ յսկիւնեան ամէն:

Գրչեյաւ Եղանակաւոր տառս ի թվակա-
նիւ Հայոց ՁԾԴ, ի Հայրապետութեան
տէտոն Գրիգորի եւ ի Թաղաւորութեան
Հայոց Լէւոնի որդւոյն Թորոսի որդւոյ Լե-
ւոնի Թաղաւորի, ձեռամբ բաղմամբ եւ ա-
նորձան բաշխանայիլ Հեթում, ի խնդրոյ
երջանիկ եւ պարգաժիտ սարկաւազին Կոռ-
տանդեալ: Քանզի ստացաւ զոս ի վաշխումն
անձին իւրոյ եւ յիշատակ ծնաւոյց իւրոց:

Արդ որք աւկտիք ի սմանէ յիշեալիք ի
Քս. դատաւարացեալս գիտատանդին սար-
կաւազ եւ զծնողսն իւր, եւ զգորդս զՀեթում
բաշ. եւ զծնողսն իմ. եւ Քս. յիշողազ եւ
յիշեցոյս ողորմեսցի ամէն:

էջ 685. — Երգ Տեառն Ներսէս ստաց-
եալ ի վերա գերեզմանաց Արմենցեայ ի Քս.
— Ած. անեղ անձամանակ...

էջ 692. — Երաբակն Կիրոյի Երաբա-
ղէմայ Հայրապետին. — Մանկունք նոր
Սիւսի...

Էջ 693—726, նոր թուղթ և գրչուքին։
 Էջ 693.— Շարական Միմասայ, երմա-
 գիմա, Եզրարսի։

Էջ 693.— Սրբոց հոտաճարական—
 Յուսուրց վերջին ժամանակի...

Էջ 696.— Յայտմութեան առաջի աւուր
 չին ասաւ.— ԴՁ, Մ.— Ռ. Բախացի Բոտ-
 ուածածին վերաբնակալ ի սրովելից...

— Սի. Մ.— Ով գերաւորաշ ծաղիկ...
 Էջ 697.— Անճիմք Սբ. Աստուածած-
 նին, ասացեալ կիրակոս վարդապետի եզրն-
 կացու.— Լեւուկի գերարիին...

Էջ 703.— Անճիմք Սրբոյն Գրիգորի
 Լուսաւորչիմ, ասացեալ Բոհանմէս վարդա-
 պետի եզր(ա)նկացոյ.— Այսաւր դուարեաց-
 եալ...

Էջ 709.— Նորին Սեպուհայ.— Լեւուկի
 ումենայն...

Էջ 711.— Շարական ԲԺ ամ Առաքելո-
 ցրմ.— Ի լանսահման ծովէն...

Էջ 713.— Կանով Սրբայն Սարգսի.—
 Սահմանաւոր երբորդութեանն բնորեա, ծա-
 սայ...

Էջ 714.— Որ ի յամսան վեցերորդի
 ...

Էջ 715.— Երգ նմեցեցեց.— Ես ասա-
 ցի վերանալ յինէն...

Էջ 718.— Յորդարակ արեւագալի ժա-
 մուն, ստեղի շարականին.— Յարեւելից
 յարեւմտաւ ժանկունք Սիւմի...

Էջ 720.— Շարական Սրբոյն Նիկաւդա-
 յոսի Հայրապետին.— Հիտղացն անմարմինք
 ...

Էջ 722.— Շարական Համդերմի.—
 Նորաւոր յորին...

Էջ 723.— Շարական Խնկարկութեան
 — Յայս յարկ...

Էջ 725—726, Համարեալ դատարկ։
 Էջ 727—730, սլահանակ։

Բիտմազոյն յիշատակագրութիւնք.—

1.— Էջ 684. ստորոտը բորդիւր.—
 Դարձեալ երեսանդեալ աղաչեմ զձեզ սրբ
 Հանդիպիք սմա կարդալով կամ զինական-
 ւով, զվերջին ստագող Շարակնոցիս զտէր
 Ստրկին և զիւր որդոյն Սեթին, ժիւս եղ-
 րորն տէր Ստրկոյն և Գաւարին, և Սե-
 թին որդոյն տէր Յուսնին, իւստակ իւրն և
 Հաստար նեղեցեցոցն։

2.— Էջ 721, բորդիւր.— 1647

Նորոգեցաւ. եղանակաւոր տառ, որ
 իւրի Շարակնոց, ի թվականութեանն Հայոց
 ԲՂՁ ամի, ի քաղաք Համիթ, որ է Տիգրա-
 նոսիւր, ի դուռն Սբ. Կիրակոսի տաճարին,
 ձեռամբ զուսածեալ սուտ և փուտ զրչի եղ-
 րարի, ի խնդրոյ բարեմիտ և Կեղահոգի
 քահանային տէր Ստեփաննոսին։ Արդ աղա-
 չեմ զհանդիպող և զվայելող սուրբ դրոցս՝
 որ ի բերանով Աձ. սղորմի ասէք աստուա-
 ծաւոր և արհեստալ կնոյն Եւային, որ զդ-
 րոցս գինն չնորհեաց, և ետ յիշատակ հո-
 ղոցն իւրոյ, ի ձեռն հոգեւոր որդւոյն իւ-
 րոյ տէր Ստեփաննոսին, զոր Տէր Աձ. սմա
 բարեալ վայելիլ տացէ, ամէն։

3.— Էջ 721, նախորդին ներքեւ, տուր-
 ւոր ժեյանով, նորաւոր.— 1858

Այլ և ես Կոյպացի լուսարար տէր Ա-
 տեքիւր երկին ստացալ զՇարակնոցս ի Հա-
 յոյ արղեանցս ի թվական Հայկազան սեռի
 Բժէին, և հղի յիշատակ ի դուռն Սբ. Յո-
 կոբայ։

1576

Ա.— ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ Ս. ՏԵՂԵԱՅ.— 9

ՎԱՐԴԱՆ ՎԱՐԳԱՊԵՏ

Երուսաղէմ

ՌՁԲ=1633

ՆԿԱՐԱՂՈՒԹԻՒՆ —

Մտաւ 14×10×5: էջ 592: Հանգա-
մանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրիչ եւ Ստա-
ցող՝ Մկրտիչի ՔՆ: Մոկացի, Գրու թիւն՝
խորագիրները եւ սկզբնատողերը կարմիր,
մնացեալը սև: մեկնով, միասին, 19 տող,
Բոլորգիր նոտրամբ: Համառոտագրութիւնք
յուսական առատ: Գունաւոր զարդագիր,
լուսանցադարձ եւ զլիսադարձ, էջ 5: Կաշե-
կապ մտնապակեայ դրոշմադարձ: Պաշտա-
նով մազապակեայ, վերջը մէկ թերթ, ե-
թմապակեայ զրուծեմամբ:

ԲՈՎԱՆԴԱՂՈՒԹԻՒՆ —

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 3.— Ցանկ Աղթից Տեօրինական
Տեղեացն Քի. որ յերուսաղէմ — Ա-ի Գը-
լուսներ:

էջ 4-5.— Կտամբանք յանդիմանու-
թեան ոսկաւ անձին որդմեկոյս Վարդան
Վարդապետի, աղերս վասն իմ եւ վասն ամ.
մեղաւորաց, ի խորոց սրտէ աղերս մաղթա-
նաց առ Յս. Քս. միածին որդին Աստուծոյ,
երթալ յերուսաղէմ յամ. տեղիս ուր կա-
տարեաց դժարդեղութիւն իւր տնաւրինա-
լար, զոր գրեցին տեսանողքն վասն նորա,
եւ ընթեռնուլ անդրէն որիչ որիչ, եւ հա-
ցել թողութիւն ի նմանէ. զոր մեղաւոր
Վարդան գրեցի յերուսաղէմ ի Սր. Յա-
կոր, ի խնդրոյ Ստեփանոսի աստուածահա-
ճոյ քահանայի, եւ այլ միանձանցն, որ բա-
լում անկամ թախանձեցին զիս — Հմմտ.
թ. 939, Գ. Հատոր, էջ 488:

էջ 5.— Ա.— Ի Նազարէթ ուր ընկա-
լաւ Սր. Կոյնմ գաւետիքն ի հրեշտակապե-
տէն եւ յղացաւ գրամն Աստուծոյ — Ծա-
ղումն իմանալի եւ անհետազօտելի, յանհա-
սանլի եւ յանառեղի, Հար յէութենէ...

էջ 214.— ԻԲ.— Ի Պրոպատիկէ աւա-
գանձմ որ կոչի Ե սրահ, առաջի Յի. Քի. ա-
ղերս մաղթեմաց Վարդան Վարդապետի եր-
գողի եւ ամ. մեղաւորաց — Արթուն ակն
Հոր, եւ բնութեամբ հակից նմա...
որդմեա ինձ Ած եւ էջ խոնարհութեամբ առ
եղկելիս, որ ոչ երեսուն եւ ութ ամաց մի-
այն եւ հիւանդացեալ, եւ ոչ ութ եւ տասն
ամեայ միայն եւ կարկամեայ. այլ ի ծնունդ-
նանս օրէն մինչեւ ցայսօր եւ մինչեւ ցկէտ
կոշման իմոյ գերեալ եւ կապեալ եւ ի յա-
րէն, եւ անկեալ կամ հիւանդ եւ կարկամ-
եալ, լուծեալ անճառելի մեղօք. —
Հմմտ. թ. 1130, Դ. Հատոր, էջ 200:

Յիշատակարան Հեղինակի, և Գրչի —

էջ 223.— Փառք եռակի անձնաւորու-
թեան եւ մի Աստուածութեանն Հոր եւ Որդ-
ւոյ եւ Սր. Հոգւոյն ամէն:

Առացաւ եւ գրեցաւ սուրբ եւ աստուա-
ծային տառս այս, որ է մաղթանք ի բոլոր
ամ. սուրբ տեօրինականքն Քի. Այ. մերոյ
որ յերուսաղէմ, ի Վարդան Վարդապետէ,
ի թուականութեանն Հայոց 92, և ի թագա-
ւորութեան Լեւոնի որդոյն Աւշի, եւ յա-
ռաջնորդութեանն Երուսաղէմի տէր Վար-
դանայ, սոցին մաղթանօք Տէր որդործի. մե-
ղապարտ զրչիս մեղօք շնացեալ ներգեւեալ
եւ լոկ տնուամբ Մեղեհսէթ կոչեցեալ, որ
զանուան ունիմ եւ ոչ զգործս, եւ իմ ծնողա-
ցըն եւ եղբարցն տէր Յովանէսին եւ Շիրե-
կին եւ ամ. արեան մերձաւորաց մերոց. և
որ մեղ որդործի առէ, Ած. իւրն որդործացի
յաւուրն դատաստանի ի ժամ սոսկալի առե-
նին ամէն — Հմմտ. թ. 939, էջ 488:

Բ.— ՆԱՐԵԿ — 19

Գր. Նաքիկացի

էջ 225.— Ա.— Վերջաւոր յաւելում

կրկին Հեծութեան նորին Հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց րանի ի խորոց արտից խօսք ընդ Աստուծոյն— Ձայն Հառաչանաց Հեծութեան ողորց արտից աղաղակի թեղ վե—
րընծայեմ տեսաւդդ զաղաւթնաց...

Էջ 277.— ԺԲ.— Վերստին յաւելուած
...— Եւ որդ քանկի յաւելու...

Էջ 283.— Խ.— Վերստին յաւելուած
...— Ամենակալ Ած.— րաբերար...

Էջ 312.— ԽԲ.— Վերստին յաւելուած
...— Եւ արդ զինչ զոյ ասել...

Էջ 316.— ԶԴ.— Վերստին յաւելուած
...— Արքայ երկնաւոր...

Էջ 317.— ԶԱ.— Վերստին յաւելուած
...— Տէր տէր զթութեանց...

Էջ 355.— ԻԲ.— Վերստին յաւելուած
...— Դարձեալ աշխարհեցի ի նոյն...

Էջ 453.— ԿԶ.— Վերստին յաւելուած
...— Արդ որ ոք եւ առջէ զայս դեղ մաղ—
թանաց...

Էջ 474.— ԶԲ.— Վերստին յաւելուած
...— Եւ արդ անկեալ յերես...

Էջ 523.— Կ.— Վերստին յաւելուած
...— Եւ արդ որպէս զի ոչ վայելէ...

Էջ 577.— (ԶԵ).— Վերստին յաւելուած
...— Արեգակն արդար...

Էջ 581.— Վերստին յաւելուած...—
Աստուած բարերար...

Թիշատակարան Դրչի.— 1633

Էջ 585.— Փառք եռակի անձնաւորու—
թեան եւ մի Աստուածութեանն Հաւր եւ
Որդւոյ եւ Սր.— Հոգւոյն յաւիտեանս յաւի—
տենից ամէն։

Որ ետ կարողութիւն տկար տարտաժ
եւ մեղրամած եւ անարուեստ զրչիս, նուաստ
եւ ներդեւեալ եւ անարժան Մեղքեւթիս
Մոկացոյ, Հասունի ի յաւարտ աղաւթիցս,
որ ասացեալ է ի Վարդան Վարդապետէ, որ
է մաղթանք ի բոլոր ամ. Սր. Տնաբինա—
(կա)նքն Բի. Այ. մերոյ որ յեւէմ ներքոյ եւ
արտաքոյ։

Այլ եւ ունիմք ուսացեալ զաղաւթս Նա—
բեկացոն Գրիգորի Սր. Վարդապետին, զոր
բազում քանի ծալաքաղ արարեալ գրեցի,
բոսղմալիւ Հոգւոյ թշկուութիւն, եւ ի թո—

ղութիւն մեղաց որք Հաւատով ընթեռնուեւ
եւ բազում արտասուաւք խնդրեն զթողու—
թիւն մեղաց իւրեանց։

Եւ արդ եւ մեղուցեալ զրիս աղաւթմ
զղաստ յուսերամ կրանաւորաց եւ քահա—
նայից, որք Հանդիպիք մամ կարգալով կամ
աւրինակելով, ի յեւթիք ի սուրբ եւ ի մաք—
րափայլ յաղաւթս ձեռ զանարժան զրիս
յնուաստ անուն Մեղքեւթ, որ զանունս ու—
նիմ քահանայի եւ զործովս Հեռի եմ յամ.
րարի զործոց. այլ եւ ծընաւզաց իմոց Բա—
շարաթին եւ Ինախփաչին, եւ Հարազատ
կերարցն իմ տէր Յովանէս կրանաւորին եւ
Շերբեկին, եւ քրեւրց, եւ ամ. արեան մեր—
ձաւորաց, եւ որ մեղ ողորմի ասէ Ած.— իւրն
սղորմեացի յաւուրն դատաստանի ի ժամ
սոսկալի ատենին ամէն։

Գրեցաւ Աղաւթատետրս ձեռամբս ա—
նարժան զրչիս նուաստ անուն Մեղքեւթ—
թիս, ի Սր. Քաղաքս Երուսաղէմ, ընդ Հո—
վանեան աստուածընկալ սուրբ յուսարդիս
գերեզմանին Քրիստոսի, ի Սր. Յակոբայ
Սր. Տաճարին, եւ Սր. Փրկչին, եւ Սր. Հը—
րեշտակապետին, եւ այլ սբրութեանցն որ
աստ կան Հաւաքեալ, եւ ի յառաջնորդու—
թեան Սր. Ուստիս տէր Գրիգոր Արեւիկա—
կոպոսին, ի Թվականիս Հայոց ՌՁԻ ամին,
աւարտ եղեւ. զոր բազում փափաքանաւք
յարմարեալ գրեցի զսուրբ տառս, որ կոչի
Դարեկացի, զոր քանի բազում աշխատեալ
ժողովեցի եւ գրեցի անձին իմոյ, եւ յիշա—
տակ Հոգւոյ իմոյ եւ ծնաւզաց եւ կորարց
եւ ում. որեան մերձաւորացն, եւ որ մեղ ող—
որմի ասէ Ած.— իւրն ողորմեացի յաւուր
յատաստանին, Ամէն։

Թիշատակարան յիշատակագրութիւն.—

1692

Էջ 588, նորագրի.— Եւ որդ ի թը—
ւարութեան Հայկազնանս տուժարի
ՌձԻԱ ամի, ի յառաջնորդութեան Սրբոյ
Աթոռոյ Երուսաղէմի Յովանէս Վարդա—
պետի, որ էր աշակերտ Աստուածատրոյ
որրազան Հայրապետի, եղեւ նորոգումն
Սրբոյ Վանիցի Փրկչի. եւ զի յառաջադոյն
ցած զոլով պարիսպ նորին՝ զողջ եւ յաւա—
ղակք սանդուխտ եւ փայտ բերելով ի գիւն—

րի եւ ի վեր ելանելով բազում վնաս հասուցանելով, կողոպտելով զՎանքն եւ զեկեղեցիքն, զխաչ եւ զԱւետարանն, եւ զայլ անթորն, մինչեւ մարդ եւս ի միջի սպանանելով. զի ղթացեալ ողորմածն Ած. շնորհօք Սբ. Փրկչին, եւ բարեխօսութեամբ Տէրածին Կուսին քաղցրացոյց զսիրտ բռնաւորին եւ զատաւորին, եւ տեսալ զխղճութիւն ազգիս մերոյ եւ զՎանքին հրաման առեալ առ ի բարձրացուցանել զպարիսպ Փրկչին Դ կանդուն ի վերս հին պարսպին. եւ եկեղեցին հանդերձ խցիւրին նոր նորոգեցաւ. եւ այս ի ինձամոցն Աստուծոյ եղև. զի անհնարինք ի ժարկանէ Կարաւոր են Աստուծոյ: Որ ի ր'տին մամանակս Տէրն ողորմեցաւ ազգի

մերում. փառք եւ զոհութիւն ամենազօրին Աստուծոյ:

Այլ եւ շինողացն եւ պատճառ Եղևոցն եւ աշխատողացն ի սմա եւ ողորմութիւն տուողացն ի նորողումն սորա, Տէրն ողորմեցի նոցա, եւ տացէ զերկնային սուրբ արքայութիւնն իւրեանց, եւ ծնողաց իւրեանց, Եւ որք րնթեռնուք ասացէք Ած. ողորմի, եւ Տէրն ձեզ ողորմի ի միսանպամ զայստեան իւրոյ, ամէն:

Դարձեալ յիշեցէք եւ ողորմի ասացէք Յոհաննէս վարդապետին եւ իւր ծնողացն տէր Անդրէասին եւ մօրն Օղիտային եւ ամենայն սղկականաց նորին:

Էջ 590-592, զատարկ:

1577

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 28

ՆԿԱՅԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 14×10×6.5: Էջ 864: Հանգամանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը եւ նախատառերը կարմիր, մնացեալը սև մեյանով, միասին, 23 տող, երեւմէ նուազ: Նորագիր անարուեստ: Համառօտագրութիւնք եւ խաղաղութիւն ստորական զրեթէ: Գունաւոր զարդադիր եւ յուսանցադարձ Կանոններու սկիւրը, ոչ նուրբ: խորանդարդ իւր սաբօք, էջ 7, 315: Նկարք անարուեստ, էջ 6 Յովակիմ եւ Աննա. 314 Յարութիւն Քրիստոսի: Կաշկարած տախտակեայ զրոյմաս դարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱՌՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-4, զատարկ:

Էջ 5, կարմրատառ.— Յիշատակ է Երուսաղէմ Սրբոյն Յակոբայ:

Էջ 7.— Կամոն մեծի եւ քաղաքաւ ծնրոյեան Տիրուհոյ Կուսին ի Յովակիմայ եւ յԱՅՈՅՈՅ.— Երկեցէք որդիք Սիոնի երգ նոր...:

Էջ 315.— Այսօր յարեալ ի մեռելոց ...:

Էջ 829.— Երգ Տեառն Ներսէսի ասացեալ Ողբեցելոց.— Ած. անեղ անժամանակ ...:

Էջ 838.— Արարիչ եւ մարդասէր...:

Էջ 845.— ԱՅՈՅԻՄ Կիրակոս Վարդապետի ասացեալ.— Արեւելք գերարփին...:

Էջ 863.— Շարական Երկուտասանից Սրբոց Առաքելոցն Քրիստոսի.— Ի յանսահման ծովէն...:

Էջ 866.— Շարական Սրբոյն Սարգսի Զօրավարին.— Ամենասուրբ Երբորդութեան...:

Էջ 869-864, զատարկ:

1578

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 29

(Խմբ. ԽՈՒՂ ԳՐԻԳՈՐԻ)

Սիւ

297=1335

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 14×10×6-5: Թերթք 357: Հան-
դամանք լաւ: Մաղաղաթ գորշորակ: Գրիչ
և Ոսկող՝ Սարգիս ՔՀՆ, որդի Գր. Քահա-
նայի: Գրութիւն՝ խորագրիւններ կարմիր,
սկզբնատողերը ռակեղոյն և կարմիր, գը-
խատառերը ռակի, մնացեալը սև մեկանով,
միասին, 23 տող: Բոլորը կանոնաւոր:
Համառոտագրութիւնք և խաղաղութիւն
տոմարական: Ոսկեխառն զոնաւոր դարդա-
դիր և լուսանցադարձ Կանոններու սկիզբը:
Խորանագրայի իւր սարսք, Թղ. 2ա, 121ա:
Լուսանցքի մանրանկարք, Թղ. 7ա, 23բ,
25բ, 32ա, 33բ, 35ա, 36բ, 39ա, 46բ, 122բ,
126բ, 185բ, 200ա, 207բ, 235բ, 239ա: Նը-
կարք, Թղ. 1բ, Յովակիմ և Աննա. 120բ,
Իզդարի Կանայք. 179ա, Միւսնք Յովան-
նու Մկրտչի: Կաշկկազմ տախտակեայ դը-
րոյմադարդ: Սկիզբը Երկու Թերթ զատարկ:
Ստացող՝ Յովաննէս Կուսակրօն քահանայ:

ԲՈՎԱՆԴԱՐՈՒԹԻՒՆ.—

Թղ. 2ա.— Կանոն Մնրնդեան Սրբոյ
Աստուածածնին ի Յովակիմայ եւ Աննայէ-
Արի:— Երգեցէք սրդիք Սիւսիւն Երդ նոր

Թղ. 48ա.— Շարական Համամայ.—
Հայր Երկնաւոր...:

Թղ. 121ա.— Կանովն Սրբոյ Պասէֆին.
Արիմութիւն.— Այսաւ յարեաւ...:

Թղ. 179ա.— Կանովն Մնրնդեան Յով-
իաննու Մկրտչին.— Արեղական արդարու-
թիւնն...:

Թղ. 330ա.— Շարական Տեառն Ներ-
սէի ասացեալ ճնջեցելոց.— Աձ. անեղ ան.
ժամանակ...:

Թղ. 333բ.— Յայտ յարկ նուիրանաց

Թղ. 335-357. տարբեր գրչութիւն, ըս-
պիտակ մաղաղաթ:

Թղ. 335ա.— Անճիմֆ Սրբոյն Գրիգորի
Լուսաւորչին. Յովաննէս Պապ Վարդապետի
Եզրնկեցոյ ասացեալ.— Այսաւ զուարճաց-
եալ...:

25.— Յովակիմ եւ Աննա

Թ. 1678, Թղ. 1բ

Թղ. 338բ.— Նորին ի Լեւոն Սեպու-
ռոյ.— Լերինք ամենայն...:

Թղ. 340ա.— Կիրակոս Վարդապետի
ասացեալ զանճիմս ի Սր. Աստուածածնին
Կոյսն.— Արեւելք դերարփիւն...:

Թղ. 343բ.— Շարական երկոյստուան
Առաքելոցն.— Ի յանսահման ծովէն...:

Թղ. 344ա.— Ծարակամ Սրբայն Սարգրսի Զարավարին.— Ամենասուրբ Երբորյոթն թևանն...

Թղ. 345ա.— Ծարակամ է հոտումարակացն.— Յաւորց վերջին ժամանակն...

Թղ. 347ա.— Ներսէս Հայրապետի ճաշայն.— Այստի ցրնծա եկեղեցի...

Թղ. 347ա.— Մ. ԴԶ.— Ուրախացիք լիւրս ածածին վերաւրհեալդ ի սրովրէից...

ի Երուսաղէմի Հայրապետին.— Մանկուրթ Նոր Սիոնի...

Թղ. 349բ.— ԲԿ.— Սարսափելի որսոմամբ...

— Ծարակամ ստղծեստարութեան Բատարագի.— Խորհուրդ խորին...

Թղ. 350բ.— Ծարակամ ոգրածայն Նրմընցեցեց.— Արարիչ եւ մարդասէր...

Թղ. 352բ.— Երգ գերեզմանաց Ուրմընցեցեց.— Ես ասացի ի վերանայ յինչն ասորց իմոց...

26.— Խորանագարդ
Թ. 1578, Թղ. 2ա

27.— Իւղաքեր Կամայք
Թ. 1578, Թղ. 120բ

Թղ. 347բ.— Որ ի յամսան վեցերորդի...

Թղ. 348ա.— ԱԿ. Մ.— Ով վերահրաշ ծաղիկ...

Թղ. 348ա.— Ծարակամ Սրբայն Մինասա, Երմեգիմ եւ Գրգորի.— Ըզյիւտասկ վրկայից...

Թղ. 348բ.— Ծարակամ Սրբայն Նիկոլայաս Հայրապետին.— Հիացան անմարմինք...

Թղ. 349ա.— Ծարակամ Սրբայն Կիր-

Թղ. 354-357, դատարկ:

Յիշատակարանք Գրչի.— 1335

1.— Թղ. 42բ.— Զպատուելի եւ զկուրակրան սրբաժիտ քահանայն զՅոհաննէս եւ զԺնաւոյն իւր Հարազատովք իւրովք աղանձ յիշել ի Տէր, զի յոյժ եռափափաք սիրով ստացաւ ըզսայ ի վայելութն անձին խորյ եւ ի յիշտակ իւր եւ զարմից իւրոց: Ընդ նմին եւ զիմ զանաթանութիւնս զՍարգիս սուտանուն քչ. եւ զմեղաւոր Հոդոս եւ զԺն. իմ աղգախաւք յիշեալիք ի Տէր զգրող

եւ զոսկող սորա, եւ որ յիշէ՝ Քս. զինք յիշէ ամէն:

2.— Թղ. 93ր., ստորոտր.

Ձեկդ աղաչեմ հառաչելի,
սուրբ քահանայք յամենայնի,
յիշման առնէք զիս արժանի,
յվարդիս լրցեալ մեղաւք իլի,
որ բոցսուրբ տառուս զբրեցի,
եւ ծայր ի ծայր զարդարեցի.
որ զմեզ յիշէ յիշեալ լիցի,
յարճայութիւն Քրիստոսի.

եւ իմ ծնաւդացն եւ ստացալի,

Տէրն աղաթիւք ձեր ողորմի:

3.— Թղ. 287ր.— Ու համենամեղ ան-
ձրն իմ զվարդիս անսխալ մեղուցեալ հո-
ղոս, եւ զհանգուցեալ զհայրն իմ զԳրիգոր
Քահ. և զմայրն իմ Հեղինի և զքոյր իմ Ըղ-
թէֆնանա զգնացեալսն առ Քս. աղաչեմ յի-
շի ի սուրբ աղաթս ձեր, եւ որ զմեզ յի-
շէ յիշեալ լիցի ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մե-
րոյ ամէն ամէն:

4.— Թղ. 329ր.— Փառք ամենասուրբ
Երրորդութեանն Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգ-
ւոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս
ամէն:

Գրեցաւ եղանակաւոր տառս ձեռամբ
Սարգիս սուտանուն քահանայի եւ մեղաւոր
Հոդի, ի լաւ եւ յընտիր աւրինակէ որ կոչի
Խուլ Գրիգոր, ի մայրաքաղաքս Սիս, ընդ
հովանեաւ Սր. Հոգւոյն եւ այլ սրբոց որք
աստ են. ի թուարեւութեանն Հայոց ՁԶԴ,
ի թաղաւորութեանն Հայոց Լեւոնի չորրոր-
դի որդոյ արքային Հայոց Աւնի, եւ ի հայ-
րապետութեան տեսնն Յակոբայ. ի խնդ-
րոյ պատուական եւ երջանիկ կուսակրան
քահանային Յովհաննէսի. որ ստացաւ զսա ի
վայելումն անձին իւր եւ ի յիշատակ Հոգւոյ
յւր եւ ծնաւդաց իւրոց:

Արդ աղաչեմ զամենեանն, որք աւկ-
տիք ի սմանէ եւ կամ աւրինակէք, յիշեցէք
դպրատուական քհն. Յովհաննէս, եւ զծն. իւր,
եւ զդեռարուսիկ քրեւորդին իւր զՅովան-
նէս:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւնք.—

Թղ. 1ա, բոլորոյի անկանոն. լուսանց-
քի վրայ 97 [= 144].— Ով եղբայրք իմ ես
Ձեկդ աղաչեմ հառաչելի,

սուրբ քահանայք յամենայնի,

յիշման առնէք զիս արժանի,

Զվիրակոս լցեալ մեղաւք իլի,

որ բոցսուրբ տառուս զբրեցի,

որ զմեզ յիշէ յիշեալ լիցի,

յարճայութեանն Քրիստոսի.

եւ ծնողաց իմոց եւ ստացողիս,

Տէր աղաթիւք ձեր ողորմի:

Դիտ.— Այս յիշատակարանը գրուած է հետեւորդութեամբ Սարգիս Քահանայի վերոյիշեալ գրութեան: Ընդդէմալ Կիրա-
կոս անունը տարբեր գրչէ ելած է. կր թուի
թէ նախապէս արձանագրուած ուրիշ (Յո-
հաննէս?) անունի մը տեղը դրուած է:

Թղ. 334ր. բոլորդի տարբեր գրչէ.—
1446

28.— ԾԱՌԱՂ Ե. ԿՐԻՍՏՅԻ

Թ. 1578, Թղ. 179ա

Ջըստացողըս սուրբ տառիս զԿիրակո-
սոս զանարժան քահանայս, որ եմ անուամբ
եւ ոչ դործով, զի յոյժ եռափափազ սիրով
ըստացա ըզսա ի յարգար վաստակոց իմոց,
ի վայելումն անձին իմո, եւ ի յիշա-
տակ Հոգո իմո, եւ ծնողաց իմոց,
ծերացեալ հաւրն Յակոբ քահանայի եւ մաւ-
րին իմո Քնքշի, եւ եղբաւրն իմո Սիմէոնի

և. դեռարուսիկ որդոյ իմո Յակոբոսի, և
ամ. դարմից զնացելոցն ի Քրիստոս:

Արդ աղաչեմ զամենեանս, որք աւել-
աւելք ի ամսին կամ աւրինակ զնէք կամ ե-
ղանակէք, յիշեցէք զանաբժանքս ի յարժա-
նաւոր աղաւթս ձեր, և որ յիշէ յիշեալ լի-

ցի միսանկամ զայստեան Տեառն մերո Յի-
թի.:

Երո՞ւմ սիրով և փափականաւ բոստ-
յա և կողմնցի դսայ ի Թուխ Հայոց ՊՆԵ,
և Քի. մարդասէրին փառք յաւիտեանս ա-
լն ամէն:

1579

Բ Ա Ն Ք Զ Ա Փ Ա Ի.— 4

Ն. ՇՆՈՐԱԼԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 14-5×10×4-5: Էջք 490: Հան-
դամանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրութիւն՝
խորապիրները, սկզբնատողերը և զխա-
ղիրները կարմիր, մնացեալը սև մեյանով,
միասին, 18 տող: Նոտրադիր: Համառո-
տագրութիւնք սովորական: Ուղղագրու-
թիւն ոչ զօրաւոր: Գունաւոր զարդադիր և
յուսանցադարձ գլուխներու սկիզբը: Գու-
նաւոր խորանագարդ էջ 3: Կաշեկազմ տախ-
տակեայ գրոշմադարձ: Պահպանակ մաղա-
ղաթեայ սկիզբը և վերջը մէկ մէկ թերթ
յժմծուած բազի առաջին երեսէն:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1, դատարկ, գծածուած:

Էջ 2.— Նկար, անարուեստ:

ԵԻՍՈՒՍ ՈՐԴԻ.— 9

Ա.— էջ 3.— Յիսուս Որդի Հօր Միա-
ծին և ճառագայթ կերպարանին...

Էջ 75.— Բայց այսքանիք բժիշկք ան-
ձին, ոչ բուժեցաւ ախտ մարդկային...

Էջ 219.— Յիշատակարան բանի երգու-
ղին մաղբառաց Տեառն Ներսէսի կրայե-
ցոյն:

Էջ 229-230.—

Սուրբ Երզնիկ Տէրը Ներսէս.
գեղ Տէր ընտրեաց ի աշխարհէս,
Տըմօրինել Հայոց եանդէս,
գեկեղեցի շնորհօք պէսպէս,
երկմառաց մըմանագէս,

յիմըմ դասուց խորհրդապէս,
փառս առաքել երկմանագէս,
Տեառն Աստուծոյ ի իւր եաւտէս,
Արինել գօրկիյն անհատապէս,
ընդ Հօր և Հոգոյն յոյժ միապէս:
Նըմին վեհի մաղթեայ պէսպէս,
գեղք աղաչեմ Սուրբը Ներսէս:
Նուաստ յոգիս Ես Ստեփանոս,
մախթեայ վառն իմ միշտ առ Քս.
Որով սրբի բարբօք մարմնոյս.
Գեղի անցանք խաւար հոգոյս.
Սովալ զարթնուլ ի յոր բրնոյս,
վերաբերիլ ընդ քեզ ի յոյս:

Ի յաղջամուղջ տղմէ գրոյս,
իմ ճնմտու լինել և յոյս.
Երգել ընդ քեզ գերգըս եանդուս,
Երրորդույեան ստեղծօղ ըգգոյս.
Բարութեաք ծայլ և հիգոյս,
լեր մաւակից ընկրդմեյոյս.

Գոհաբանօղ լինել գերոյս,
Տեառն արարչին որ է մեր յոյս.
Ստեղծեալքս մեզ հոգանիւթոյս,
փառս առաքեմք առ Տէր Յիսուս:

Նկատ.— Մարաստիւք տառերը կը յօ-
ղեն՝ Ստեփաննոսի երգս:

Բ.— էջ 231.— Նորին Ներսէսի Ասաց-
եալ է առ Ար. Երրորդութիւն.— խոստովա-
նիմ Ած. ըզՀայր, անձին անեղ և անբս-
կիղրն...:

Էջ 306.— Յիշատակարան Տեառն Ներ-
սէսի.— Վասն Աստուծոյ խոսել զայս բան

Գ.— էջ 315-316.— Տեառն Ներսէսի

Սյրոյ Նայեկոպոսի բամ խրատ ուսումն.—
Այրն Աստուծոյ դեղ ժերձակայ...

Դ.— էջ 333.— Նորին Տեառն Ներսէսի
բա՛ր հաւատոյ վասն հղելոց հայկական տա-
րից չափերմամբ գոյեալ ի Ներսէսէ.— Այ-
րն անակիզոն առ զԱստուած...:

Ե.— էջ 342.— Նորին բամ Անտաղա-
կան Տեառն Ներսէսի Սրբոյ. բամ խրատ ու-
սումնասիրաց մանկաց. ի դիմաց այբու-
քնոյից տառից տառամաւոր չափով.— Այրն
տոսջին քրքեղ տղայ, հանէ յիմաստքս դե-
բակայ...:

Զ.— էջ 351-352.— Նորին Ներսէսի
ասացեալ է.— Աստուած անեղ անհասա-
կայ, հայր դիւթեանց ինձ ողորմեալ...:

Է.— էջ 356.— Տեառն Ներսէսի Յիշա-
տակարան յԱռականն Առդումոյի, գոր իւ-
րով ձեռնոց գրեաց:

Ը.— էջ 361.— Նորին ժողով ասաց-
եալ է.— Սա մարգարէ աստուածաբան...:

Թ.— էջ 368.— Թուխտ միխթարական
Տեառն Ներսէսի Հայոց կայազկեցոսի, աս-
ումն յիշեան արեւելեան վսմն որդոյ իւրոյ
տարածմամբ մեռանելոյ:

Ժ.— էջ 373-374.— Նորին Ներսէսի
կայեցեց Յաղագս երկնից զարդուցն Ռարա,
բարառմաբար ի դիմաց Ռորա, ի չափ եր-
կոյտասումնիցն պարեալ շուրից. ի խնդրոյ ա-

ղըն բժշկապետի եւ աստիճանի Միխրար
ամուսն:

ԺԱ.— էջ 396-397.— Շարագորութիւն
Համբրական միպասանութեամբ սակս հայ-
կաղանցն ռեդի եւ Արշակունեացն դարձի ի
սկզբանցն մինչեւ ի վաղճան, ասացեալ
Ներսէսի Լորոր կաթողիկոսի Հայոց տէր
Դրեդորիսի յիւրականն Նախնիս ի Համբա-
կութեան ելով տիս.— Պարտապան է հօրն
որդի, հաւտուցանել զվարձ ծընօղի...:

Յիշատակագրութիւնք.—

1.— Սկիզբի պահպանակին վրայ Նոր-
բայր.— 1715

Գրվեցաւ գիրս ձեռամբն տրուպ եւ
անպիտան տիրացու. ինչպարոսիս, որ է ման-
կանցն Սր. Հրեշտակապետու եկեղեցոյն եւ
ի զգլխի Յարափկիրու?, որ զանուն ունի եւ
զգործն ոչ, ի Թվարբութեան Հեալկաղուն-
եաց 1170. ամեանն Հաւկտեմբերի
14, աւրն Դըբթի:

2.— էջ 490, չեղադիր որբակեալ.—
1726

Թւին Բրիտտոսի ՌՁԻՁ.

Ննջեաց առի՞ծ? ի մէջ գբին,
խրինջելով հար զաղանին,
մինչեւ. յաղթեաց? զամենեւին,
զինքն կորոյս զիմօք Նորին:

1580

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 30

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 14-6x10x7: էջք 916: Հանգա-
մանք լաւ. նորոգութիւն կրած: Թուղթ հա-
տարակ: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբ-
նատողերը եւ զխառտուներ կարժիր, մը-
նացեալը սեւ մկանոյ, միասին, 21 տող:
Բուրդիւր վարժ: Համառօտագրութիւնք եւ
խաղագրութիւն սովորական: Կարժիր կա-
պոյտ զարդադիր եւ յուանցազարդ Կանոն-
ներու սկիզբը: Գո՛ւն. որ խորանազարդ իւր
սաբօք էջ 3, 335: Լաւեկազմ տախտակեալ

դրոյմագարդ հնամաշ: Ստացող Տիր. Աւե-
տիք:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ եւ զբշտորձեր:

էջ 3.— Կամոն մեծի եւ հրաշափառ
ծննդեան Տիրուհոյ Կուսին ի Յովակիմայ
եւ յԱմնայէ.— Երգեցէք որդիք Սիօնի երդ
նոր...:

էջ 19-20, տարբեր թուղթ, դատարկ
մեծաւոյն մասամբ:

էջ 335.— Այսպէս յարեալ ի մեռելոց

էջ 580.— Կիրակոս Վարդապետի Եզնկացոյ ասացեալ ԱՅԺՅՄ Սբ. Աստուածածնին.— Արեւելք զերարփին...:

էջ 854.— Արեւմուտքեան Յարութեան Տեառն մերոյ Յի. Քի.— Երդեսցուք երդնոր...:

էջ 897-898, տարբեր թուղթ. դատարկ ձեռնադրոյ մասամբ:

էջ 907.— Ոգր Նմոցեցեալ.— Արարիչ եւ մարդասէր...:

էջ 910.— Յայտարար ներերանց...:

էջ 912.— Շարական Զգեստի ժամու.— Խորհուրդ խորին...:

էջ 915-916, տարբեր թուղթ, դատարկ:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւնք.—

1.— Առաջին կողքին ներսի կողմը, Նոտրադիր.— Յիշատակ է այս Շարական Քէղուտցի մահտեսի Յովակիմի որդոյն Հանճարեղ տիրացու Աւետիքին, յարեալ վայելէ ամէն:

2, անհարթ դրով.— Յիշատակ է այս Շարական Քէղուտցի մայրնի Յովակիմի յորի յորդի տիրացու Նաչատուրայ գերեց Վ. Վ. Վ. [= 1743] սէնին Հնապէն կէն յովոր հար մեղայ մի յէն Ած. ոգորմի...:

3.— էջ 897, անհարթ դրով դարձեալ.— Յայտարար գերեց Քէղուտցի մէհեսի Յովակիմի յորդի տիրացու Նաչատուրայ գերեց Հերն յիմ սիրելի յիմ գլխին պատկերի յերկու յայտ:

1581

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 31

ՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 14×10×6.5: էջք 668: Հանգամանք լաւ: Մագաղաթ ոգորկ: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողներ եւ դիւտատողները կարճիւր, մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 22 տող: Բոլորգիր կանոնաւոր: Համառոտագրութիւնք եւ խաղաղութիւն ուղորական: Կարճագիծ դարդադիր եւ լուսանցադարդ կանոններու սկիզբը: Կարճագիծ խորանագրող իւր սարօք, էջ 247, 341: Կաշկկազմ տախտակեայ Հնամալ: Պաշտպանակ մագաղաթեայ սկիզբը երկու թերթ, վերջը մէկ, մասունք աւետարանաց. առաջինը ժանդարոյն մելանով երկաթադիր, վերջինը՝ սեւ:

ԲՈՎԼԸՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, զրչափորձեր եւայն:

Մամօր.— Առաջին պրակին երկրորդ եւ երրորդ թերթերը կտրուած են նախ քան իջագրութիւնը, որ նոր է:

էջ 3.— . . . 2. ԴԿ.— Որ զնախագրեալսն յառաջագոյն դուշակութեամբ մարդարէիցն...:

էջ 8.— Կանոն Աճնայի եւ Յովակիմա ձեռագաց Սրբոյ Աստուածածնի.— Որ նախեմաց իմաստութեամբ...:

էջ 98.— Արեւմուտքի Սրբոյն Սարգսի Զօրավարին եւ արդոյն ճորա Մարտիրոսին.— Ամենասուրբ Երրորդութեան...:

էջ 100.— Երգ Բուն Բարեկեցեալին, Առաջի Կիրակէի Ազնուացից, Տեառն ներսիս Ասացեալ է.— Բանն որ ընդ Հօր...:

էջ 196.— Կանոն Յարութեան Ղապարու:

էջ 236.— Մ.— Յանգ աւուրն ուրբութուն.— Հմմտ. Պար. Շարականներ, էջ 95:

էջ 246, դատարկ:

էջ 247.— Այսպէս յարեալ ի մեռելոց

էջ 340-341ի միջեւ մէկ թերթ արժանուն կտրուած:

էջ 341.— Արեւմուտքի Զօգույ Գալստեան.— Առաջինը աղանւոյ...:

էջ 412.— Կանոն Շողակաթին Արեւմուտքին:

էջ 416.— Անճիմք Սբ. Աստուածած-
նին, ասացեալ ի Կիրակոս Վարդապետէ.—
Արեւելք գերարփին...:

29.— Գլխագարդ
Թ. 1581, էջ 196

էջ 421—422.— Կանոն Փռխման Աստ-
ուածածնին Առաջին Աւուրն Արեւմուտքին—
Այսօր ժողովեալ...:

էջ 442—443ի մէջէն մէկ թերթ արմա-
տէն կտրուած:

էջ 494.— Շարական Սրբոյն Յովնան-
նու. Նրոսաղիմայ Հայրապետին.— Ծագու-
մըն արեւու արեւելեան ճառագայթի տան
Թորդոմայ... — Հմտ. Պար. Շարական-
ներ, էջ 156:

էջ 527.— Երգ Արեւագային զկնի նդի-
ցի ամուր Սաղմսսին.— Թարեւելից մինչ ի
մուտս... — Յորդորակ.— Թարեւելից ա-
րեւմուտս...:

էջ 529.— Տէր հովուեսցէ.— Ճանա-
պարհ եւ ճշմարտութիւն... — Յորդորակ
— Ճոնայարհ լարի...:

էջ 530.— Բշ.— Իննեակ զասք հոգե-
զինաց...:

էջ 631.— Արեւմութեմեր Յարութեան
Տեառն մերոյ Յի. Բի.:

էջ 663.— ԴԿ.— Յաղթական քեզ օրի-
նութիւնք...:

էջ 668ի յաջորդող թերթը արմատէն
կտրուած:

1582

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԱՆԿԱՐԳ)

Թալլրեզ, և Թաղէոս Առաքելոյ վանք

1425—1428

ՆԿԱՐԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւայ 14×10×6: էջ 476: Հանգա-
մանք անրաւարար. լուսանցքները ցեցա-
ւար. նորոյութիւն կրած: Թուղթ բամ-
պակեայ դորշորակ: Գրիչ եւ Ստացող՝ Գը-
րիյոր Վարդապետ: Գրութիւն՝ խորագիր-
ները, սկզբնատողները և զլխագիրները կար-
միր, մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 18-
24 տող: Բոլորգիր նորակերպ: Համառո-
տագրութիւնք չափողանց առատ: Կաշե-
կաղմ տախտակեայ դրոշմազարդ: Դատարկ

թուղթ սկիզբը և վերջը երկուական թերթ:
Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիզբը եւ վերջը
մէկ մէկ թերթ, եթովպական դրշութեամբ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— էջ 1.— Բառ վասն Հաւատո Դա-
ւանութեան.— Խոստովանիմք և Հաւատամք
Համազոյ եւ անեղ դամբնասուրբ Երրորդու-
թիւնն...:

էջ 6.— Սաեմանք Հաւատո Հաաստան-
եաց Եկեղեցւոյ, գրեալ Ներսիսի Կաթողի-

կոսի Հառց — Թէպէտ եւ աղբատոթին մտաց եւ բանի ոչ տա թոյլ...

Էջ 27. — Ներքին Ներսէսի Բամ վասն հաւատոյ. — Խոստովանիմք համազօր եւ աւելոյ զամենատուր զերբորդութիւն. . .

Էջ 28. — Ներքին Ներսէսի Բամ վասն Հաւատոյ. — Հաւատաժք ի մի Ած. Հայր ամենակալ...

Բ. — Էջ 34. — Որք գալս մտացն ի զըլուխն ունին, ըստ Սողոմոնի, հոգին եւ ընդամենն ի հաշտեալ զբարձրագոյնմն մկատնն: Եւ յինի այս յորժամ զամ. չամանդաղ առադատող տեսականին, որք պարզաբար ի բայ մերկանա... Զերբանն անուղղայս յերկինս զնկոյլ, եւ կորաշուրթ լեզուք իւրեանց խօսեցան զբանս անպատշաճս յԱծ. եւ յամ. պատուիրանն նորա: Զորս թողում ասել զրազումս ի նոցանէ՞ իբրու աւելորդս, եւ ոչ արժանիս յիշատակելոյ: Եւ զսակաւս ի նոցանէ իբրեւ զրազմամանի զպարսնս յիւնցից, որք կամեցան բնաւորապէս քննութեամբ հետազոտել յայն, որ ի վեր է քան զկարող բնութեանս, այսինքն զտնօրէնութիւն Որդոյն Աստուծոյ: Եւ նն սկզբնատունկ բուսոցս այսոցիկ բաժանողք մարդացելոյ Բանին Աստուծոյ միաւորութեանն: Դիտորոս ամն հոգեմարտ, յերեմն մամանակի որպէս աւան, հաղորդեցաւ ուղղափառաց եւ կեդեցոյն...

Էջ 39. — Ընդդէմ այնոցիկ որ ասեմ ի Բս. Բ բնութիւն յետ անշիւթ միաւորութեան Բանին մարմնացելոյ. — Ամենայն իսպաւորութիւն բաժանեալ յանձն՝ աւերի, ի Մթն. Ճիւ. Եւ ըստ այսմ պարտ է մեկ զիտել լեթի ի զիրս աստուածաշունչս ասի իսպաւոր Գս. թէ ոչ...

Գ. — Էջ 43. — Դարձեալ Խարցումն Մարկիանոսի հերձուածոյ քաղաւորի, առ քաջ ախոյեանն հաւատոյ Դաւիթ անշաղթ փիլիսոփայն. — Ոյ Դաւիթ պարծանք փիլիսոփայից...

Դ. — Էջ 67. — Ի բամն Տէրումակն որ ասէ. Նմանեցաւ արքայութիւնն Աստուծոյ ասն, որ էլ ընդ առաւուս ունել մշակս ի վարձու ի յայլի իւր...

Ե. — Էջ 83. — Հարցմումք Դշխանն եւ

Պատասխանի Սողոմոնի՝ որդո Դաւիթի քաղաւորի. — Զինչ է աստուածն քո եւ ում նրման է...

Եւ, զբնութեամբ. — Էջ 89. — Յաղագս Բնութեան. — Արտաքին իմաստասէրքն այսպէս ասացին. Բնութիւն տեսան է որ երեւի. այսինքն մարդոյն տեսան մարդոյն բընութիւն է, եւ ձիոյն տեսան՝ ձիոյ բնութիւն...

Զ. — Էջ 97. — Յոհանէս վարդապետի, մակամուն Պրոգ կոչեցեալ, Համառոտ Հաւաքումն ի Սբ. Գրոց. — Եւ ես նուաւս Յով. հանէս Եղեկեան ի համառոտ քաղցեի զգորաւոր բանս, ի յուսումն որ բանից սուրբ վարդապետաց, եւ կարճելոյ զերկայնութիւն բանիցն, առի զգորութիւն մտացն, ի յօժրնդալութիւն ուսումնասիր մանկանց...

Էջ 102. — ... Եւ մեք ընդունիմք զխոստովանութիւն Սբ. Հայր.՝ երկց Սբ. Ժողովոյն, եւ այլ սահմանի ոչ հաւանիմք, եւ զամ. հերձուածոցաց զասքն նկովեմք:

Ա. — ԶՍաբէլ, որ մի անձն ասաց զԵրբորդութիւնն, եւ Գ պատկերս Եւ որ Գ զլուս ուսուցանէ, բարի, եւ չար, եւ արդար. եւ զՀին Կտակարանն օտար ի Նորոյս, որպէս Մարկիոնն...

Ե. — Յոհանէս պարպուր՝ եւ Իգ. Բարսեղ Սեբեդի ասացին, թէ յատկութիւն ի բոլորն է միաւորած, եւ ոչ յանձն. Զոր եւ Որդոյն եւ Հորդոյն:

Զ. — Անթրէն Սարգիս հայ ասաց, եւ եղբայր իւր Զաքար, թէ ի բոլորն եւ ի յատկութեանն ի կապակցեալն հոստատի անձրն...

Էջ 104. — ԻԱ. — Որդիքն էլ ասաց թէ հոյն Բրիտտոսի յառաջ էր քան զիւր մարմինն, եւ բոտ աստուածութեանն էր յառաջ քան զտնօրէնութիւնն ի կուսն, եւ թէ բովանդակելի է զօրութիւն Աստուծոյ, եւ այլ յաղում հայհոյութիւնք...

Էջ 105. — ԻԴ. — Ստեփանէ ունիմոտ ասաց թէ կառարարմն կա տանջանացն, եւ զերծանին ի տանջանաց ամբարշտէ եւ դէք:

ԻԵ. — Յունաց եւ հեթանոսաց իւսմանութեան ասացին, թէ աշխարհս ոչ է արարած Աստուծոյ, այլ ինքն յինքեանէ՝ անսկիզբն եւ անյուծանելի, եւ ոչ զոյ ի նմայ

ոչ չարք եւ ոչ բարիք, ոչ ստույթիւն եւ ոչ ճշմարտութիւն...

Իհէ.— Պատիւն եւ Յոհանէս Եղիսիմայի առ աշուք եւ Երեւելաբար ասացին զԵրեւմտեան Գրիստոսի, եւ ոչ առեալ մարմին ի հասկէն:

Զոր զայսպիսի շարախոսք եւ պղծարեւոյն հերձուածողքն նդովէ ամ. աստուածաշունչ զիրք: Եւ Եղիսիմայ նդովեալ կրկին եւ Երեւելիին, յստիւնանս յաւիտենից ամէն:

Էջ 109.— Բան ինչ ի Պատմագրոց Ար. Հարցն.— Երեք Ար. Ժողովոյն Հնազանդեմք եւ Ար. Հարցն զաստուծոյն...

Էջ 114.— Վկայութիւնք վասն մի բնութեան:

Էջ 118.— Պիտառութիւնք առաքելականք առ ի ցուցանել երէ Ած. է Գս. համղերձ միացեալ մարմնով:

Էջ 121.— Հարցումնուրիւն Դաւթի անյաղթ փիլիսոփայի:

Էջ 137.— Վկայութիւնք Յաղագս միացեալ մի բնութեանք Քրիստոսի:

Է.— Էջ 158.— Հարցումն եւ Պատասխանիք Պիտանիք:

Ը.— Էջ 171.— Ընդդէմ այնոցիկ որ ասեմ թէ Հոգին Ար. ի Հօրէ եւ յորդոյ է բղխումն:

Էջ 178.— Առ այնոցիկ որ ասեմ թէ յետ բաժանելոյն հոգոյն ի մարմնոյն առնուն զվարճն, կամ զպատիւն:

Էջ 183.— Առ այնոցիկ որ ասեմ մշարկարծեալ գոյ Բաւարամ գնացելոց հոգոցն ի մէջ:

Էջ 193.— Բան վասն Ար. Երբարդութեանն, ասացեալ ի Վարդապետաց Սրբոց: Ոգնեա Հոգի Ած.— ԶԱստուածութիւնն անհասանելի եւ անընելի ուսուցանեն մեզ ամ. աստուածաշունչ զիրք...

Էջ 199.— Բան ի Պողոսէ Տարսնեցոյ, Ընդդէմ անօրէն երկարակացն.— Գրէ մարգարէն Եսայի թէ մի երկնիք ի նախատանաց մարդկան, եւ րանբասանք նոցա գնել մի՛ յամօթ արասցեն...

Էջ 233.— Հրց.— Յաղագս անուանադրութեանն Աստուծոյ:

Էջ 247.— Արամասի առ Յոբանաս քաղաքոյն:

Էջ 253.— Գիր Հաւատա խոստովանութեան Հաւատանաց Եկեղեցոյ, գրեալ ի Ներսիսէ Կաթողիկոսէ Խոստովանիմք զամենասուրբ զԵրրորդութիւնն...

Էջ 281.— Հարցումն. Երկարչափն որպէս անուանի:

Էջ 289.— Վասն մի բնութեանք Գրիւնութի:

Էջ 300.— Այլ ոմ վիճման ընդ Բաղկեղոնացիսն:

Էջ 323.— Սրբայն Գրիգորի մերայ Լուսաւորչի Բան հաւատոյ, եւ Արիւն Գնմանացն:

Էջ 343.— Բան ինչ ի Պողոսէ Տարսնեցոյ վասն միաբերեալ մի բնութեանք Գրիւնութի: Պատասխանի ընդդէմ երկարակ հերձուածոյ անքարամից.— Ասէ մարգարէն Դաւթ.— Խօսէի զվկայութիւնս քո առաջի թաղաւորաց եւ ոչ ամաչէի...

Էջ 392.— Բան Գրիգորիսի կաթողիկոսի. ընդդէմ հերձուածողաց երկարակացն.— Գրիտէլ պարտ է զի թէպէտ եւ տէրունական հրամանն յորդորէ զմարդիկ զընենի զգիրս, եւ առաքեալն Պողոս խրատէ միտ զենի ընթերցուածոց միւլթարութեան, ստկայն յայլում վայրի հրաժարեցուցանէ լանձողութեւ եւ ի միասակար յիհարսուլթենէ

Էջ 448-449.— Նորին Ներսիսի բան ընդդէմ երկարակացն եւ Նետարականացն, որք ասեմ լուծումն ապակեանութեան զԵրեւելոյն եւ զԸնդդէմ ի մարմինն տէրունական. որով լինել կատարեալ մարդ, ապա թէ ոչ թերի եւ անկատար. վստո որոյ այսպէս պատասխանեցում.— Խոստովանիմք մեք զԲանն Աստուծոյ մարմին եղեալ բոս Յոհաննու, անյեղապէս, եւ ոչ ի մարմին լինակեալ բոս Նետարի, որպէս զոմն յաստուածադոգեալոցն...

Էջ 470.— Բանք Պիտանի.— Հրց. Զինչ է որ տեսակն յառաջ է քան զնիւթն:

Յիշատակարամք Գրչի.—

1.— Էջ 87, ստորոտը.— 1425

Ջնուսստ ուղի տէր Գրիգոր վարդապետըս յիշել աղաչեմ. ի Թվին Պէշ:

2.— Իջ 342, ստորոտը.— 1426

Ի յայտ ամի Թուակնի, յուր հարիւր ու եաթանանի, Հընիդ Թուից եւ աւելի, յարեաւ Հոդմի մրբի. Սքանդար անուն յազդէ Թուրքի, էառ զգղեական Վանայ, նաեւ զՄակուա, եւ զնվանա:

3.— Իջ 482, ստորոտը: Վերջին Թերթերը կաղթի ժամանակ սխալ դասաւորուած են:

Զգիրքս ի Թափէջ սկսա, եւ յԱռաքելոց Վանքս եկեալ աւարտեցի, եւ ետու կազմել, սրբաւէր եւ աստուածահաճոյ կրօնաւորաց Թովմայի եւ Ներսիսի, յիշատակ ինձ եւ իմոցն ամենայնի. որ եւ զսոքա եւ զմեղ յիշել աղաչեմ:

4.— Իջ 469, ստորոտը — Մեծ տենչանօք յոյժ ընդեյակ, միայն ճոխ իցէ սա հաւաք, արհեստ րանից փոքր ի շատէ, առոյց արդոյ իրր յաղրբեղէ, Թելաղրութեան ճաշակ տուի, Թապ ի դուրս ցրոցս եղի, նուաստ Գրիգոր անձն եղեկի, զծող գրոցս այս նազելի, զձեզ աղաչեմ արտասուալի, զմանկունսդ Սրբոյ Նոր Սիոնի, յիշտա՛ առնել զմեզ արժանի, [ասել] բոլոր բերնով ի լի, Թէ Աստուած ողորմի [տէր Գրիգորի], տառապեալ ողի վարդապետի, նա ձեր [մեղաց զիրն] ջնջի, եւ ձեր [Հոգիք] յարգաութեանն պսակի, ամէն ամէն եւ եղիցի:

5.— Իջ 474—476. վերջին Հինգ ու կէս տողերը եղծուած են, բայց ոչ բոլորովին անբնթենիլ — 1428

Փառք Համազոյ եւ Համապատի. անրաժանելի Սր. Ներբողութեանն յերիս յաւիտեանս եւ յանբաւ յաւիտեանս յաւիտենին ամէն:

Արդ՝ զրեցաւ սակաւիկ զիծս, որ է

Վասն Դասնութեան Ուղղափառ Հաւատոյ, եւ այլ մանր պիտանի բանք, եւ Հարցումն եւ Պատասխանի ընդդէմ չարափառ երկարակացն դասուց, զոր ժողովեալ է ուղղափառ վարդապետաց սրբոց՝ իրր նեցուկ եւ օժընդակ տկար մտաց մերոց, զի մի պարտիցիմք ի հակառակաց մերոց, այլ իւրաքանչիւր րանի պատասխանիս յարմարեցուք ըստ տեղոյն որպէս եւ պատշաճի:

Արդ՝ եղև զորութիւն սորա ի Թվականութեանս Հայոց Մեծաց Պէշ, ի մայրաքաղաքի որ այժմ Դաւիթէժ կոչի, ընդ Հովանեաւ Սր. Աստուածածնի տաճարին. զի անո սկսայ եւ փոքր ինչ գրեցի, եւ եկեալ սոռոտս Սր. Առաքելոյ Թաղէոսի աւարտեցի. ի սոյն ամի որում էառ Ընթանդար անուն ոմն բոնաւոր, որդի Դարաստուֆին, զանտիկ զղեական Մակուա, եւ գերկարեակ ուրացող աղոյն ախթարմայից տարապիր եւ տարաշխարհիկ արար ի վերա երկրի, եւ կատարեցաւ բանն Տեառն, զի զչարքն չարեաւ կորոյս, եւ զայլոն ետ այլոց ձալկոց:

Որ եւ ես նուաստից նուաստս, եւ տրուպս ամենայնի Գրիգոր անձն եղեկի զբծող սմին, ի վաղուց հետէ փափաքէի չի նութեան առաքելական Սուրբ Աթոռոյս մերոյ, եւ ոչ տային Թոյլ նախաստղեալ ներհակքն բնակիչքն Մակուայ, որ եւ կրկին վայ եկին ի վերայ նոցայ եւ երարձ զիշխանութիւն նոցա ի յկրտալ զաւանդէ, եւ ետ չիս Իայաղիթ ոմն տայաղոյ, եւ զոր յառաջասացեալ չարքն յարձնայ Էին ի դրանէ Սուրբ Առաքելոյս եւ տարեալ Թասպութեամբ եւ նախանձու, սա զարձեալ ի տեղի իւր երեր մեծաւ յօժարութեամբ եւ Հնազանդութեան սիրով, զդուռն եկեղեցոյս, եւ զրեծ զանկան, եւ զդերան ժամատառնս, եւ այլ ամենայն կերպիւ անխաթ եւ ողորմութիւն, զոր ի մարդապաշտ անիծեալ յաղգն յայն ոչ տեսաք ամենեւին, զոր սա արար. որ եւ ըստ Հնազանդութեան իւրոյ զհատուցութեան ի մարմնաւորութեանն զաղգն՝ զառողջութեան եւ ըզտաւլաթ. . . — Հմմտ. Լ. Ս. Խաչիկեան, Յիշտ. ԺԵ. Դարի, Ա. Մասն, 1955, էջ 353:

1583

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 32

Կրկանց Գիւղ (Զոկանց)

ՌԻ=1571

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 14×9×7: էջք 684: Հանդամանք լաւ. նորոյութիւն կրած: Թուղթ բաժնակալայ, Գրիչ՝ Յովսէփ: Գրուածին՝ խորագիրները, սկզբնատողերը եւ զլիսատանը կարմիր, մնացեալը սև. մեղանով, միասին, 23 տող: Բոլորգիր: Համառօտագրութիւնք եւ խաղաղութիւն ուղղական: Գլխազարդերու տեղերը կը մնան բաց: Կաշեկազմ տախտակեայ գրոշմապարզ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Երգեցէք որդիք Սխիւնի երգնոր...

էջ 261.— Այսաբ յարեալ ի մեռելոց

նոր...

էջ 359-366, յաւելուածական նոր թուղթ, տարբեր գրչութեամբ:

էջ 359.— ԱԿ. Հ.— Անճառելի բրդ-խումբ ի Հաւթ...

էջ 361.— ԳԶ. Հ.— Անհղանելի Հոգիք Սուրբ...

էջ 364.— Մեծ եւ ահեղ է աւրըն դատասանին...

էջ 365-366, զատարկ:

էջ 645.— Աւրեմութիւն Յարութեան Տեսնոն.— Երգեսցուք երգ նոր...

էջ 684.— Ուրախ լեր մայր լուսոյ Աստուածածին. . . — Հմմտ. Պար. Շարա-կաններ, էջ 91:

Յիշատակագրութեան Գրչի.— 1571

1.— էջ 259, ստորոտը.— Ես անար-ժանս Յովսէփ, որ զրեցի զՇարալոյց թիւ. ՌԻ, ի յերկիրս, որ զոչի Զոկանց, ի դադս կրկանց, ընդ հովանաւ Սր. Աստուածա-նին:

2.— էջ 684, վերը.— [Փ]սոք հոտն-մնեալ եղակի միական անորիչ եւ անբաժա-նելի անքակ եւ անքանակ միասնական Սուրբ Երրորդութեանն ամէն:

1584

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ն Ո Յ (ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ)

Կաթալ

ՊԵՆԵ=1448

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 14×9×5.5: էջք 660: Հանգա-մանք լաւ: Թուղթ բաժնակալայ, Գրիչ՝ Յովհաննէս կրօնաւոր: Գրութիւն՝ խորա-գիրները, սկզբնատողերը եւ զլիսադիրները կարմիր, մնացեալը սև. մեղանով, միասին, 23 տող: Նոտրայիր: Համառօտագրութիւնք աստուածային: Կարմիր կոպոյտ դար-դապիր, յուսանցապարզ եւ զլիսազարդ, էջ

339, 523 եւայլն: Խորանոցաւ իւր սարօք, էջ 11: Նկար Արդարութիւն բազմած, աջ ձեռքը սուր, ձախը՝ կշիռք: Կաշեկազմ տախտակեայ գրոշմազարդ: Պահպանակ մատակարարակ սկիւրը եւ վերջը երկուական թերթ, բոլորակը կեղեցիկ, մասն Գանձա-րանի. շարքով Սրբայն թերթաբաժնի Զաւրա-վաքի. նաքին Գեորգե Վաքի: Գեղեցիկ վիպ զինուոր սքանչելի հաստողին բնաւից

պէս պտաւ ըստ կարգի առաջնոցն — Այս ևւ յաջորդ 11 էջերը կը պարունակեն ստորոպոխիւնաց կարմրագին աղիսակներ :

Ե.— Գիրք Ի ՎԵՐԱՅ ԲՆՈՒԹԵԱՆ.— 5

Իշախի Բահանայ

էջ 555.— Ամուսմբն Աստուծոյ. Գիրք Ի վերա Բնութեան, Հանրակամ եւ Մասնական, Քահանայի ռւմեմ աշխատեալ. Իշախ ամբում — Խնդիր վասն բնութեան աշայխարհացութեան . . . :

Ձ.— ՄԱՐԴԱԿԱԿԱՐՄՈՒԹԻԻՆ.— 4

Բուսայիտ

էջ 579.— Այս իմէ կայ ի գիրս մարդակազմութեամ :— Ա-Ժէ Գրութեան :

էջ 580.— Բուսայիտայ իմաստուն քաղուածու, Յաղագս կազմութեամ Մարգարդ.— Կապեաց Ած. զմարդն իրեն զգալութ Բժիշկարութ . . . :

Ե.— ԼԵ. ԳՐԶ. ԱՐԻՍՏԱԿԻՍԻ.— 5

Գր. Տաքեալցի

էջ 593.— Նաբին Գրիգորի, աշակերտի Գոհամմու Որոսմեցոյ, Լծ. Համառատ, զժուարիմաց քանից. Ի գիրս Գրչութեան. Արիստակիսէ Հոստարէ.— Վերլուծութիւն Լծ. Մեկնութիւն ըստնապէս . . . :

Ը.— ԼԵ. ԳՐԶ. ԳԵՈՐԳԵԱՆ.— 5

Գր. Տաքեալցի

էջ 605.— Նաբին Գրիգորի Լուծումն Համառատ ի հրատ Գրչութեան Գեորգեա վարդապետի, զոր մայր խնդրեալ էր Կոստանդեա Գրչի, եւ ապա Գոյմերիցանց Ստիփ.— Անպարզապ անձամբ : Լծ. Նախ հոգաց ի յիս եւ ի բանս . . . :

էջ 620.— Դաքեալ իրատ մեյմ Գեորգ վարդապետէ առ Ստեփաննա Գոյմերիցանց գրեալ.— Յաղագս զբնութեան արուեստի Լծ. Գրչութեան արուեստ է. եւ զամ. արուեստ պարտ է ուսանել եւ ապա գործել . . . :

Թ.— ԷԱԿԱՆ ԳԻՐԲ.— 4

Դաւիթ փիլիսոփայ

էջ 625.— Դաւիթի անյաղք փիլիսոփայի Ներգրեցեաց.— Ի քանիս բաժանի էական եւ յորո : Երկակի, ի զոյացութիւն եւ ի պատահումն . . . :

Թիշատակարանք Գրչի.— 1448

1.— էջ 332.— Եւ զմեղապարտ զրիշտ զՅոհանէս անմոռաց յիշեցէք, ով Հայրք իմ եւ եղբարք, եւ Ած. զմեզ յիշէ ամէն ի ամէն :

2.— էջ 652.— Փառք անպարտիծ էին, այնձ որ ոչ էն Հետազատի, Գոհութիւն անգնընին զոյին, որ է բան, կնիք եւ սահման էին : Փառաւորութիւն անպարտմանայի սեռին, որ է Հոգի Համապոյն էին, եւ վառակից բանին. այձմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն :

Ի Թուականութեանս Հոյոց ութհարիւրերորդի յիսններորդի քառասներորդի ետեւեւերորդի, ի Հայրապետութեան տեսորն Գրիգորի, զոր նոր երեւեալ տրեպակն յարեւելոյ, որ զիստեոսար աթոռն եւ զանկեան, մայր եկեղեցոյն Սր. Էջմիածնին վերաւորին Հաստատեաց, ի վերին խնամոցն, եւ յառաջին պատրիարք նստաւ ի վաղարշապատ՝ կաթողիկոս ամ. Հառց. եւ եպիսկոպոսութեանն տէր Մաղաքիայի, եւ ի ամբողջարութեանն տէր Թումա ըստունապետի, եւ ի նաւերականութեանն տէր Մարտիրոսին եւ Ստեփաննոս կրօնաւորին. երբորդ նաւերակէս էն :

Արդ զրեցաւ ուր ի յաշխարհս Հոնաց . . . : Տեո Դ. Ս. Խաչիկեան, Յիւտ. ԺԵ Դարի, Գ. Մասն, էջ 410—411 :

Այլ յիշատակագրութիւնք.—

էջ 654.— Խառրեր զրոյ.— 1448

Եւ ի սոյն ամի մեծ սուր եւ տրտմութիւն եւ ազէտ եհաս ի վերա իմ, զի սիրեցեալն Աստուծոյ եւ ի մէջն եղբարցն իմ ըստ Հոգոյ՝ Յովաննէս, որ էր որդի Պր. Թաւաճալի, փոխեցաւ առ առաջադրեալն իւր եւ ի յոյսն ամենեցուն Քս. ի մանկութեան Հառակաւ, ԺԺ ամաց էր. եւ մեղ անմխիթարեւ.

լի սուք Հասոյց, զի հեղ էր եւ խոնարհ եւ
երկիր դած յԱստուծոյ. եւ առ վանականաց
եւ ամ. եկեղեցեաց խիտ սիրող էր. Թվ.
ՊՂԷ, Հոկտեմբեր ի ԺԳ աւերն որ է պատկեր

յիշողացող եւ մեղ յիշեցեալաց առհասարակ
ողորմեացի Ամէն:

Եւ զիս զՅոհաննէս զվճող սորա յիշել ի
Տէր միով Տէր ողորմայիւ:

սուր:

Ով Հանդիպի՞ք այսմ բուրաստանիս ար-
տաքին իմաստեցն, յիշեցէ՛ք զվերոյասաց-
եալն ի Քս. զՅոհան Յովաննէսն զորդի Յո-
հայ Թաւաքային: Աղաչեմ յիշել ի Տէր սրտի
մտաւք, ի մաքրախալ աղաւթս մեր, եւ ձեզ

էջ 656, նոտրադիր տարեր. Յիշա-
տակ է զիրս ի Սբ. Աթոռս Սրբոց Յակոբ-
եանց, մի իշխեսցէ որ Հանելոյ զսա ի յԱ-
թոռոյ աստի:

էջ 657-660, դատարկ:

1585

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 33

խազալում Գիւղ

ՌԾ=1601

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասւոյ 14×10×6.5: էջք 706: Հանգա-
մանք լաւ: Թուղթ կոկեալ: Գրիչ՝ Կարապետ
ՔՀն. որդի Սարգսի: Գրութիւն՝ խորագիր-
ները, սկզբնատողերը եւ գլխատառերը կար-
միր, մնացեալը սեւ մեխանով, միասին, 21
տող: Բոլորդիք: Համառոտագրութիւնք եւ
խազագրութիւն սոյնորական: Կարմիր կա-
պոյտ դարպակիք եւ լուսանցադարձ կանոն-
ներու սկիզբը: Գունաւոր խորանագրող իւր
սարձք, էջ 3, 279. 373: Կաշկակա՞մ տախ-
տակեայ: Պահպանակ մազաղաթեայ սկիզբը
եւ վերջը երկուական թերթ, անկիւնաւոր
երկաթադիր, մասն վարուց թեկիցեայ կու-
սի:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Սեւագծի նկարափորձեր:

էջ 2, դատարկ:

էջ 3.— Երկեցէ՛ք Տեառն որդիք Ախմէի
երդ նոր...:

էջ 278, դատարկ:

էջ 279.— Կանոն Յարութեան Տեառն
մերոյ Յի. Քի.— Այսաւր յարեալ...:

էջ 371, զդրափորձ: Յարորդ էջը դա-
տարկ:

էջ 373.— Կանոն Պիմտակասին Աւարմ
— Առաքելոյ աղաւնոյ...:

էջ 459.— Ամսիմօ Սբ. Աստուածած-

նին, կիրակոս Վարդապետին ասացեալ է.—
Արեւելք գերարփին...:

էջ 470, ստորոտը, նոտրադիր ան-
հարթ, տարբեր մեխանով:

Յորժամ եկն Յս. մրկրոտեցաւ ի Յար-
դանան ի Յովաննէ տեսեալան բնութեամբ
մարմնովն զոր ի մէնջ էառ Յորդան գետին
ի փառս առաքին:

Ջաբուրեալ Կարապետին Երկիւղի
հայցեալ պաշատէր Տէր իմն պարտ է ի
էմն մրկրոտին բարձաւ լյանցանաց փրկիչ
աշխարհի:

Ի վերուստ վկայեալ գերայնիչէր բար-
բառ հայրական ասէ Դայ է իմ Որդի ըմտր-
եալ սիրելի ընդ որ համեցայ:

էջ 471-472, դատարկ:

էջ 473.— Կանոն Նաւակալիցայ Սբ.
հաչիմ.— ի վերա յիմի Հաւատոյ...:

էջ 663.— Աւրեմութիւն Յարութեան
Տեառն մերոյ — Երգեսցուք երգ նոր...:

էջ 701.— Շարեալան զգնատաւարեալ
Պատարագին.— Խորհուրդ խորին...:

էջ 703.— Շարեալան խրմկարկութեան
Պատարագին.— Յայս լյարկ...:

Մամբ յիշատակագրութիւնմ Գրչի.—
1600

1.— էջ 277, ստորին լուսանցքին.—
Թիւին Ռեթ, յուլիս ամիս:

2.— Էջ 370, ստորորդը.— Զանաբժան
հօյս դիարապետ զըծողս յիշեցէք ի Քս.
Հայր մեղա մի ասացէք զի մեղաւոր եմ եւ
անաբժան։ Այլ յիշեցէք զի ինձ իմ զիրեցկին,
Հայրն իմ Սարգիսն, որ փոխեցան ի Քս. եւ
ղմայրն իմ Նուրմէլիքն։ Ով որ Հայր մեղա
ասէ Ած. զիր մեղքն չիւնէ։

Մեծ յիշատակարամ Գրչի.— 1601

Էջ 704.— Փառեք ամենատուրը երբոր
դու թեանն Հաւր եւ Որդւյն եւ Հոգոյն Սրբ-
րոյ, որ ետ կարողութիւն տկար եւ տարտամ
եղեղնադիծի, եւ անուամբրս Կարապետ կո-
չի, Հասանել ի վերջ այսմ տառի, անուշա-
հատ քաղցրանքաւորութեանս յարգա-
փրկութեամբ Շարակնոցիս։ Նրժա անբոխի
ձայնիս արհնութիւն եւ անհատ եւ անհան-
դիստ փառաբանութիւն ամ. արարածոցս
յաւիտեանս ամէն։

Աւարտեցաւ Շարակնոցիս ի զիւրն իմ
յայտն, ի դուռն Սր. Յաղովրայ, ի թիւին
ՌՄ, Հոգեմբեր ամսուն ԺԴ, աղարտեցաւ

ձեռամբ անաբժան եւ տարտամ խիստ? տը-
լոնդ՝ եւ եղկելի, որ ամէն կողմանց եմ եւ
յայի, Կարապետ երեցուն, ի յառաջնորդու-
թեան իմար եպիսկոպոսին, թաղաւորու-
թեան սուրտան Մահամատին։

Այլ յիշեցէք զծնաւդս իմ զՀայր Սար-
գիսն, մայրն իմ մղտեսի Նուրմէլիքն, եւ
ղկողակեցն իմ զիրեցկին, որ փոխեց առ
Ած. և զորդին զԱլիկանոսն։ Ով եղբարք, մի
մեղադրէք ինձ մեղաւորիս, եւ զիրիս սղա-
լանացն, որ խլըս ցնոր է եւ միտքս չմոր է.
Համ իմ կողմանէ, մէկ աշխարհիս դառնու-
թեանէն, որ ամէն ջրիտոտնայքն չարչարանք
են ի ձեռն անաւրէնացն, եւ առաւել իմար
Ածիճուն, որ մաժառու եղաւ։

Ով եղբարք, ով որ յիշէ, կամ կարդա-
լով կամ արինակելով, զմեղօտրս եւ զիր?
Ծանուցողն, Աստուածատուր փարպետն, ով
որ Հայր մեղայն ասէ ուղիղ սրտով, Ած. զիր
մեղքն եւ զիր ծնողացն չէ յիշէ։

Էջ 706, գոտարկ։

1586

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

(ԺԶ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւայ 15×10×2: Էջք 148: Հանգա-
մանք բաւարար զրեկէ: Թուղթ Հասարակ:
Գրութիւն սև. մէյանով, վերջին մասերը
կարմրախառն: Թուրքիք անարուեստ: Կա-
շիկադ՝ նոյնպէս անարուեստ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.—

Թվ. ՌՃԼԲ մայրն իմ մեռաւ։

Թվ. ՌՃԾԶ յունիարի ԺԹ, օրն կիրա-
կի խանդաւ Ասլիխան։

Սեպտեմբերի ի եկի Հստամբու։

Թվ. ՌՃԽԵ ելայ Մոկաց։

Թվ. ՌՃԾԳ թողէ մօրօք։

Էջ 2, դատարկ,

S Ո Մ Ա Ր (թեքի)

Էջ 3.— Զիրկնակ ամսոցդ այսպէս ու-
րայ...

Էջ 12.— Մոլորեալ ամիս այսպէս արայ
...:

Էջ 13, բոլորակի մը ներքեւ.— Զմուռ
բոլորակիս է երակովն եւ տարէգրովն զիտ
եւ ի ներս մուտ, եւ զոր կամիս գտանել ան-
սրխալ։

Էջ 14.— Ամիսք Հոռոմայեցոց։

Էջ 15.— Զուգաւորութիւն Հայոց բնդ
Հոռոմայեցոց այսպէս արայ...

Էջ 17.— Թվական այսպէս արայ...

Էջ 18.— Ամսամուտ այսպէս արայ...

Էջ 20.— Լրումն լուսնի այսպէս արայ

էջ 27.— Առաջադրած. աղղի այսպէս արայ...

էջ 28.— Զուգակոորութիւնն Հայոց ընդ Հոռմայեցոց այսպէս արայ...

էջ 36.— Զուգակոորութիւնն Հայոց ընդ Ասորոց եւ Յունաց այսպէս արայ...

էջ 45.— Կատարել լուսնի այսպէս արայ...

էջ 53.— Թմական ամ. աղղաց այսպէս արայ...

էջ 54.— Տարեմուտ Աղղաց...

էջ 58.— Յաղագս Տարոյ...

էջ 62.— Ըաղաղս Շրջանաց, Յառաջին շրջանին էլ Աստի զբախտէն...

էջ 63.— Վասն Դարոց, Յառաջին Դարն էնովք լիւսնեցաւ...

էջ 65.— Զանադիտ այսպէս արայ...

էջ 68.— Հանապաղորդք են սոքա Գողղաց, Հոռմայեցոց, Յունաց եւ Վրաց

էջ 72.— Ստորին լուսնեցին, զրէնն էլ զայ կու դան, յայ կերթան վայ ինձ վանայ ժամատունն:

էջ 74.— Ի ԲԲ [= 1553] յվականին Շահ Թահմազն զծովու բոլորն աւերեաց եւ հրմնայտակ տար Բերկերու մինչ ի յԱրգրոնով, եւ ի միւս կողմանէն մինչ ի Քրդուստան ամբնակ դարձաւ ի մարդկանէ, բայց ի վանայ եւ յԱրծկայ եւ ի Բազրնու քաղաքէն. զՎլաթայ բերդն, զԱրմէշուն, յգրկերկրու բերդն մինչեւ ի հիւսի քակեաց. եւ զվանդայքն կրկին աւերեաց, եւ զայն խաւարեցոյց, եւ զսքառլիսն ամ. եւ զգրլուսն ամբ արարին գերի, եւ գրիստոնէայքն եւ զայնագրիքն եւ զկարգօրայքն շատ ժ արջ

հալակ եւ զագայ արարին, զոմն չարայրելով կողպստեցին. եւ զմնացեալն գերի եւ սուրգուն արարին, եւ տարեալ ի յԱրաբատ ի Գեղայքաղաքումն, ի Գանդայ եւ ի Վարաբաղն դարբայդար արարին:

Եւ մեծ ընդ բազմացն մուրակն միաբանով գնացաւ ի յամրացն Մարայ վանքն

ամրացաւ, եւ ի ճախիմանազն ամենայնի եւ ի Սք. Կոյսն Մարիամ եւ ի Մարգերունաց եւնչն ապաւինեցաւ. զոր ոչ ժուծեալ ի հրմարից ստատեալի, ոմն գնաց, ոմն մնաց, ոմն գիրարեւն դառն ելաց, որ ի յագգականացն եւ ի սիրելեացն եւ բարեկամացն հասարայ մնացաւ: Զինչ Շահն ի հետ մեզ գործեաց, մայ լիցի պատիծ մնայ ըստ արժանեացն:

Զմեղաւոր եղեկիս եւ զմեր միաբանքն Տէր Ած. ի սպանմանէ Ղզըլպաշին լաւ ազատեաց:

էջ 78.— Խրատք խում թանաքի — Ասա միտալ աղղալս, ր միտալ զգրար, ր միտալ անապական գիմի. զգրարն քարդի եւ զարջալս եւ զերկումն լից ի գիմն, քող որ ր արար յոքի, յետոյ եան ու տրարի, եւ ապալ գաղղալս եւ զիր ի վերա կրակին արար եւ գայ, եւ յստակեցոյց եւ զրի. բաւ է մեզ:

էջ 86.— Յաղագս մուրթան զատկին, թէ վասն էր մուրթին յոյնք...

էջ 110.— Այս է աշխարհացոյց — Նախքան դամ. խնդրեսցուք եղեալքս զէն եւ ապալ զի նմանէ եղեալքս...

էջ 125.— Մովսէս գաւառն է իշխանաւորութիւն քաղաք վանդոյք, ուստի է Ամանիայ կարալիկութիւն: Բիշունիք Արծկէ է եւ ի յաթ եւ Բաղէշ մինչ ի իրդան, այս միջոցս ամ. Բիշունիք առի: Տարուն Մուշ է, ուր կան Սք. Ուխտն Մշու Սք. Կարապետին

էջ 140.— Այս է փարեզ քաղաքի պատմութիւնն զոր լուսն մեծ արժայն տառակայ

էջ 144.— Զեթնեբակ Հոռմին այսպէս արայ...

էջ 145—148. Նոր ճերմակ թուղթ, դատարկ:

1587

Ա.— ՄԵԿՆ. ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ.— 13

Թրգմ. ՆԵՐՍԷԱ ԼԱՄԱՐՈՆԱՅԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 14×9.5×4.5: Էջ 552: Հանգամանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողները եւ նախատառերը կարմիր, մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 21 տող: Նոտրագիր: Համառոտագրութիւնք սոյնորականէն աւելի: Գուներ գրեցարդ կամ խորան, իւր սարօք: Էջ 7, 21, 37: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ: Կնիք սեւագրութիւն հաւելմամբ, «Առաքիտս Վարդապետ», Էջ 7, 402:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-6, գոտարկ, փոքր բացառութեամբ:

Էջ 7.— Ի տիեզերական ժողովոյն կաւրս որ եղեւ յաստուածապահ քաղաքն Կոստանդինուպոլիս...: Գիրքս այս Յայտնութեան Յովհաննոս...:

Էջ 21.— Ի Յայտնութիւնն Բռնաննոս սրբոյ հար մեր Անդրէի երանելոյ...: Ի խորհրդական բանիցս անհատութիւն ոք հայեցով մի բանրանացէ զմերս համարձակութիւն...:

Էջ 35-38, մագաղաթ. առաջին թերթը գոտարկ:

Էջ 37.— Յայտնութիւնն Սրբոյն Յովհաննոս Աստուածաբանի.— Յայտնութիւն Յի. Բի. ...

Էջ 395.— Այս Յայտնութիւն Աստուածաբան Աւետարանչին Յովհաննոս...: Զմտ. Յիշտ. Զնոսրաց, Անթիլիաս, Էջ 623:

Էջ 399.— Յիշատակ տառիս զտողի...: Եւ Ներսէս Նուստոսի Քոս...: Զմտ. Նոյն, Էջ 473:

Բ.— ՄԵԿՆ. ՆՆՋՄԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ.— 9

Ն. ԼԱՄՔԱՆԱՅԻ

Էջ 403-541. տարբեր գրչութեամբ, յետոյ աւելցուած:

Էջ 403.— Տեսութիւն Պատմութեան Բանից Ննջման Սրբոս Աւետարանչին Բռնաննոս Աստուածաբանի, արարեալ սրբազան արքեպիսկոպոսիմ Տարսմի Ներսէսի, ի իմնոյն եղբոր ումեմն.— Գիրքս այս պատուականութեամբ...:

Էջ 410.— Էր ընդ եղբարս Երանելին Յովհաննէս...:

Էջ 512-552, գոտարկ:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն.—

Էջ 3, անհարթ գրով.— Տեսեան Մեկնիւն յիշատակէ Սուրբառ Աստուածաբան Վարդապետին, յերոտողէմ ի Սուրբ Յայտնութիւն:

1588

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 34

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 14×9×4.5: Էջ 538: Հանգամանք լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողները եւ գլխատա-

ռերը կարմիր, մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 27 տող: Նոտրագիր մանր կարմիր կապտոյ դարդագիր եւ լուսանցազարդ Կանոններու սկիզբը: Յորանագարդ իւր սա-

րութ. էջ 5, 194: Կաշեկազմ տախտակեայ
դրամադարդ: Պահպանակ մաղաղաթեայ
սկիզբը եւ վերջը մէկ մէկ թերթ լատիներէն:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻԻՆ.—

էջ 1-4. դրչափորձեր եւայլն:

էջ 5.— Երկեղէք որդեք Սիովնի երգ

նոր...

էջ 104.— Այսաւր յարեաւ ի մեռելոց

...

էջ 476.— Արեւմտեքեան Յերգ Յարու-
քեան Տեառն մերոյ.— Երկեսցուք երգ նոր
...

էջ 508.— Կանոյն Սրբոյն Ներսեսի,
Արշնութիւն.— Որ բոլորս անճառ շնորհաց

...

էջ 511.— Նիկալայոսի.— Հիացան ան-
մարմինքն...

էջ 512.— Տարագոսեանց.— Տենայի
ուրուհի որբոց...

էջ 513.— Եարակամ Սրբոյն Կիրդի
Նրուստալիմայ Հայրապետի.— Մանկունք,
Նոր Սիովնի...

...

— Եարակամ ԲԺ Առաքելաց. Արիմու-
քիւն.— Ի յանսահման ծովէն...

էջ 515.— Եարակամ Սրբոյն Սարգսի
Զարավարին.— Ամենատուրք երբորդու-
թեանն ընտրեալ ծառայ...

էջ 516.— Ով գերահաշ ծաղիկ...

— Եարակամ Սրբոյն Միմասայ, Եր-
մա.— Ըղիշտակ վրկայիցս Սրբոյն մե-
ծին Միմասայ...

էջ 517.— Երգ Տեառն Ներսեսի վառն
Նրնջեցելաց.— Ած. անեղ անձամանակ...

էջ 523.— Եարակամ Սր. Լուսաւորչի.
Արի.— Այսաւր դուրձացեալ...

էջ 529.— Լեբինք ամենայն...

էջ 531.— Արեւմտի իմ փոխման Աստ-
ուածածնին.— Արեւելք դերարիին...

Յիշատակագրութիւն.—

էջ 537, անհարթ գրով, տարբեր մե-
րանով.— Սայ յիշատակ է յուճարին, եւ
որդոց նորայ՝ Մարիամին եւ վարդանին,

էջ 538, զծածուք եւայլն:

1589

Ժ ՈՂ ՈՎ Ա Ծ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻԻՆ.—

Ծաւալ 14×10×3: էջ 382: Հանգա-
մանք լաւ: Թուղթ Հասարակ: Գրութիւն՝
խորագիրները եւ գլխատառերը կարմիր,
մնացեալը սև մեղանով, միասին, 24, 22
տող: Նոտրապիր մանր: Համառոտագրու-
թիւնք առատ: Կաշեկազմ տախտակեայ դը-
րուձադարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻԻՆ.—

էջ 1-4, դատարկ:

Ա.— էջ 5.— Գիրք Հաստատութիւն,
արժատ Հատտոյ, եւ պատասխանութիւն
ընդդէմ արիանոցաց, զի ասնն Հրետիկոսն
եթէ ոչ միացաւ աստուածութիւնն ընդ
մարմնոյն, այլ որդի որդի խոստովանին
դաստուածութիւնն ի մարմնոյն, զոր քաւ

լիցի ուղղութեամբ զմտաւ ածել այսպիսի
ինչ, այլ արիաբար վկայութիւն բերել պարտ
է զմարդարեակնն, զաւետարանական եւ
դատաքննականն, եւ Համարակութեամբ
տալ պատասխանի ընդդէմ երկաքննական
Իսկ եթ երկի էին ուրոյն ուրոյն աստուա-
ծութիւնն եւ մարմին, որպէս դու կարծես
յիմարդ...

էջ 38.— Հարցում պատրիարքայ Մա-
րիմեայի Յաղագս Բ բնութեան: Պատասխա-
նի Գրիգորի.— Երկու բնութիւնք եւ Բ ներ-
դրժութիւն յօտար է յԱստուծոյ զի Հակա-
ռակ է բանդ...

էջ 46.— Պրնկզի Կատմեղմաւոյցի
Ներքեան ի Սր. Կոյսն ասացեալ.— Մի
պատասխան զտնօրինական պատմեղման, զի
Արիոս Հատանէ զտնօրինական բնութիւն.

դու զմիաւորութիւնն մի բաժանէր, զի մի բաժանեցիս դու յԱստուծոյ:

Էջ 62.— Ներսէսի վերջնայ Հայոց Կաթողիկոսի ի Հաւատայ Թղթէմ, ասացեալ առ Մամէլ րազաւորն.— Ապա թէ ոք վասն աւանդանքի և անպոսնելի կրօնից ազականացուսակ դիտաւ...

Էջ 73.— Ի Հաւատայ Թղթէմ Տիրամայ Հայոց վարդապետի որ առ Սեմեֆարիմ.— Զինի ասողին երկու բնութիւն՝ անէծք...

Էջ 79.— Ներսէսի վերջնայ Իմաստնայ սիրի կարողիկոսի առ Մամիլ քաղաւորն.— Այլ և խառնի ընդ մարմնոյն անմարմին բանն, եւ միացուցանէ ընդ ինքեան յմարդկային բնութիւնաւ...

Էջ 81-87, զատարկ:

Բ.— Էջ 88.— Վկայութիւն վասն Նննդեանն եւ Մկրտութեան Տետոն զի պարտ է ի միում աւուր տօնել. զի նեստորաւ կառնէմ ըստ մարդայդաւանութեան իւրեանց, այլում աւուր սահմանեցին գծնաւոյն եւ այլում գմկրտութիւն, որպէս գոյն մարդայ, քողեալ գառափելական սահմանեալն եւ գնացին գեհն մարտութեան սրտից իւրեանց.— Արդ յունուարի վեցն կարգեցին առաքեալն զոր Մենդեան Տառն, եւ յունուարի ի վեցն զոր մկրտութեան:

Գ.— Էջ 97.— Վկայութիւն զոր ասացեալ եւ ուղղափառ հայրապետն ընդդէմ այնոցիկ, որք ասեմ քէ ոչ եկեք Տէրմ պատմ ի գատկիմ:

Էջ 113-114, զատարկ:

Դ.— Էջ 115.— Լուծմունք ի Սբ. Գրոց վարդանայ վարդապետի, ի խնդրայ քարեպետ յաւառ յաւառնայ Հայոց Հեքումայ.— Հը-

րամանն պատկանեցուցիւ զոր պատուիրեցիք զրեւելի...

Ե.— Էջ 122.— Սրբոց վալդապետաց Հայոց Մովսէսի Գերբազի հարեանցոյ, եւ Դաւթի անյաղք փիլիսոփայի: Հարցմունք Յօրնալայ, ընդ Դաւթի պատասխանի.— Որդիք լուսոյ եւ վերին Սրովնի...

Ղ.— Էջ 163.— Քաղաքի Տարեանցոյ առ Թէոփիստէս.— Յաղաղ Մենդեանն Տետոն րազում անգամ յիշեալ էք, եւ առ մեղ զրեւելի...

Էջ 238.— Գրեալ եւ յայնմ վասն Հայոց եւ մտանցուցեալ եւ գաղթ Հայոցս եւ ընդտակացն այն՝ որ ի յերկնից վայր անկեալ, եւ կամ որդուցն Իսրայէլի, եւ այլոց կարտանցոյն: Գրէ Պօղոս պատասխանի.— Վասնորի ահա նմանեցուցեալ եւ զմեղ անկելոց զօրոցն երկնից...

Էջ 259-268, զատարկ:

Զ.— Էջ 269.— Առարկայութիւն Ննոմիսացն եւ Արիստի, յեղծումն եւ ընդդիմադրութիւն Գրիգորի Աստուածաբանի, յԱռ Որս Գրոց.— (Հայր կամաւ ծնու զՈրդի թէ ոչ կամայ)...

Էջ 303-310, զատարկ:

Ը.— Էջ 311.— «Հարցմունք ի վերայ Հաւատոյ ի Գր. Տաթեւացոյ».— Իսկ յէ որպէս ասացիք.— Որպէս ասեմք զԱստուածածին Կոյսն մայր եւ կոյս...

Էջ 330.— Հարցումն երկարակացն առ մեղ, որք մի անձն ասեմ եւ Բ բնութիւնս բաժանեն Քրիստոսի:

Էջ 362.— Հարցմունք երկարակաց առ մարդեղութիւն Բառնիմ:

Էջ 379-382, զատարկ:

1590

Ա.— ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՔԵՐԱԿԱՆԻ.— 3

Վ Ա Ր Ե Ա Ն Վ Ա Ր Ե Ա Պ Ե Ց

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 14.5×10×3.5: Էջ 368: Հանդամանք լաւ: Թուղ՝ տոկոսն: Գրութիւն՝ խորադիրները եւ սկզբնաւորները նարնջա-

դոյն, մնացեալը սև: մեկնուի, միասին, 19 տող: Նորադիր: Համառօտադրութիւնք սովորականէն քիչ մը աւելի: Կաշեկազմ խաւաքարտեայ: Դատարկ թուղթ սկզբը

ԵՍԹ ԹԵՐԹ, ՎԵՐՆԵՐ ՎԵՅ :

ԻՍՎԱՆՆԻՍՏՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— Քերականութիւն է հետուութիւն որք ի քերթողացն եւ ի շարագրացն իբրու բաղում անդամ առացելոց, եւ մասունք են սորա վեց :

Էջ 3.— Յաղաքիս Վերծանութեամբ.— Վերծանութիւն է մասն քերթածոց... :

Էջ 4.— Եւ զդամբանականն յուժգնապի. զի բոթաձայնն կանչելով ասեն եւ անհեթեթ ձայն արձակեն վայր եւ կոռուչեթով :

Էջ 65.— Յաղագո Ոլորակի.— Ոլորակ է բացադանութիւն պատկանաւոր ձայնի... :

Էջ 7.— Յաղագո կիտից :

Էջ 8.— Ահա ի վերջին կետն երեկ, եւ կու հարցանէ թէ զինչ իբրոց բաժանի կետն ի ստորակիտէն. եւ առնէ ինքն զպատասխանին, բարանարար, եթէ ամանակաւ որ է մասն ի ժամանակէն, որպէս զբանն զոր առնես նա ի յրեղհանուր ժամանակէն իւր մասն առնու մինչուր կատարի : Եւ առանձնապէս կէտն ի ստորակիտէն ամանակաւն :

Էջ 11.— Յաղագո Տառի.— Տառ է անմարմինն, որպէս զհոգի, եւ գիր է որպէս զմարմին : Իսկ բազմութիւն հայկական իրացն երկու պատճառս ունի. առաջինն զավղական զկործանան. . . — Հմմտ. Թիւ 657, Գ. Հատոր, էջ 87 :

Էջ 120.— Յառցանմութիւնսն պատուիկս գոր գտի.— Շեշտորդն երեք տեղի ունի... — Հմմտ. Թիւ 857, Գ. Հատոր, էջ 349 :

Էջ 123.— ՅԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՈՐՀՈՐԴՈՎ ԵՒ

ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՄ ԿԱՍՏԱՏԵՃԱԸ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆՍ ՍԵՆԱԿ... :

Էջ 125.— Երկուքիւմ բայից Քերականիւմ.— Վերծանութիւն, բնթերցողութիւն : Վերծանելի, ընթեռնի... :

Էջ 133-140. դատարկ :

Բ.— ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ.— 7

Սիմէոն Վրդ. Զուգայեցի

Էջ 141.— Յաղագո Քերականութեամբ.— Քերականութիւն է զիտութիւն տառից եւ ասութեանց եւ կիրառութեանց սոցին ըստ շարագրութեան քերթողացն, եւ բաժանի յերկուս, ի կեր առնելիս, եւ ի կիրառութիւնս... :

Էջ 238.— Յաղագո կիրառութեան, որ է Հատոր Երկրորդ :

Էջ 313.— Յաղագո կիտի.— Կէտ է տրոհող խառնակման տրամախոհութեան... :

Էջ 317-323, դատարկ :

Գ.— Էջ 324.— Ամիսք Հայոց Մեծաց :

Էջ 325.— Պատմէն Հայոց Մեծ Տաւմարիւմ :

Էջ 344.— Ամսամուտ կենդանակերպիցն այսպէս արա... :

Էջ 357.— Թվական ամ. ազգաց այսպէս արա :

Էջ 361.— Լրումն ամ. ազգաց այսպէս արա :

Էջ 364.— Վասն Դարաց.— Առաջին Դարն ենովք փոխեցաւ... :

1591

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

(ԺԸ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասաւ 14.5x10x3: Էջք 281: Հանգամանք բաւարար: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն խորագիրները, դրժատուները, եւ մասամբ բնաբանները կարմիր, մնացեալը

սեւ մելանով, միասին, 16-22 տող: Նոսր շեղադիր անհարթ: Համառոտագրութիւնք յոյժ արտա: Կանչկաղճ խաւարատեայ քակուած :

ԸՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-9, դատարկ:

էջ 10.— Նկար տպագիր, փակցուած:

Ա.— էջ 11.— Հայցուածք առ Հոգին Սուրբ յօժանդակութիւն գործոյ.— Հայեաց Տէր ամենակալ զուարճ քաղցրութեամբ...: Արարեալ յամենէն իմաստասիրէ ի պէտս հոգէնոր պաշտատանաց առ Տէր:— Օրինակեցաւ ի վարժապետէ մերմէ: Ա. Մ. Կ. Դ.: էջ 21-32, դատարկ:

Բ.— էջ 33.— Երգ պատուական ի դէմ Սր. Պատարագին երգելոյ. վասն մի-դաց մեքոց, ծաղկաբաղ արարեալ ի տիրա-ցաւ: Սերապէէ Պալեսեոյ. զի երբ մատու-ցանիցէք՝ յիշեսցիք ամենամընդամաստ ամէն:

Սուրբ Պատարագ՝ հացըն կենաց, ողորմութեան զուտն մեղ բաց. Սուտովանիմ Քրիստոս Աստուած, Փրկեալ դաշխարհս ի փորձանաց:

Զպատմունեանցն դատաջին, զոր մերկացաք խաղամար չարին, զղեցո Տէր մեղ ի կրկին, միջնորդութեամբ Սրբոյ Կուսին: էջ 50-62, դատարկ:

Գ.— էջ 63.— Ո մտերիմ ընթերցող, գայս ռոտամուրիս պատմաւոր հարցցիք. ահա ես աղիկեալս ի Սր. Աթոռն Կիլիկիոյ, լուսարարութիւն արարեալ ժամամեկիմ գը-րեցի, որ Սրբոց Աջերուն սրբութիւն վրայ կայր գայս ռոտամուրիս, որ է Յիշատակա-րամ, եւ շարադրողն է միքիւն կաթաղիկեցն:

Շնորհալի է սոյն կերտուաց, որ բնակեալն է երջանկաց, հաստուածք բառից սուրբ զաստակաց, համադնեղ բնակողաց. — Հմմտ. Կիլիկիական, Պատմ. Կթղ. Կիլիկիոյ, էջ 511-513:

էջ 67.— Ի բարի սերնդոց սերեալ նըշ-խարհ օրհնութեան եւ ճիւղ բերկրութեան, եւ առաջնապաշտալք ի տանէն Ռուբինեանց, եւ աստուածակոչ ընտրութեամբ սպասաւոր Սր. Դաստակի Լուսատուին, եւ աջապահ հանգուցեալ տէր Սահակին, բազմահանճար քահանայն, եւ նորդ՝ որդի տէր իղիապար, եւ նորին ծնունդ եւ մտերիմ համբակ տէր

Յուսիկ, եւ որդի նորին ներկայիս աջապահ Մարկոս քահանայն յիշել մաղթեմ:

էջ 69.— Զայս գիրս տեսողաց յայտնի իսկ լինի, որ ի Կիլիկիոյ նահանքն կաթո-ղիկոսարանի ի Սր. Աթոռն կայ ի վերայ Սրբոյ Սեղանոյն ի մէջ արծաթեայ արկեղ, Սրբոյ Լուսաւորչին Գրիգորի Աջոյ Աջն, եւ Սրբոյն Սեղանատոսի Հոռմայ Հայրապետին Աջոյ Աջն, եւ Սրբոյն Նիկողայոսի Աջանչև-յապործ Հայրապետին Աջոյ Աջն, եւ Սրբոյն Պարսամայ աստուածահանոյ ճշնաւորին ձախոյ Աջն, եւ Սրբոյն Յակոբայ եւ Գէորդայ պատուական մասունքն, որ յամ. չա-րաթու աւուրն յատկապէս եյանի ի պահպա-նութիւն ամ. հաւատացելոց. այլ եւ երե-սուն եւ վեց հազար մարտիրոսաց հրաշա-ղործ մասունքն, որ կան ի ներքոյ Սր. Լու-սաւորչի սեղանոյն, որք են բարեխօս ամ. հաւատացելոց, եւս առաւել ջնտմեանդից, մանասնոց փափաղեալ ուխտաւորաց:

էջ 70.— Եւս ի մայմ միտ բանիս.— Ի Սր. Աթոռն Կիլիկիոյ որ ի Սիս ի մէջ ար-ծաթեայ սնտկի կան, նախ Սր. Լուսաւոր-չի Գրիգորի Հօրն մերոյ Աջն աջոյ, երկ-րորդ՝ Սրբոյն Սեղանատոսի, երրորդ՝ Սըր-բոյն Նիկողայոսի, չորրորդ՝ Սրբոյն Պար-սամայ ճշնաւորին, որք տեսնադրին ի վե-րա Սր. Մեռօսին ի ժամ օրհնութեան:

էջ 71.— Հոգեւոր Տէրն ժամ արած ժամամեկը գայս կու յիշատակէ.— Յիշեա՛ Տէր եւ զերկրորդական պատճառն փրկու-թեան մերոյ, եւ զլուսատունն հոգեղ մերոց, զՏէր Սր. Հայրապետն Գրիգոր Լուսաւո-րիչ, եւ զամ. հետեւօղս նորին, նաեւ աղ-լայինքն իմ զտէր Դուկաս աթոռաչէն կա-թողիկոսն, եւ նորին երկհարապատք, վը-կայական մահուամբ կատարեալք ի Տէր, տէր Միքայէլ, եւ տէր Գաբրիէլ սրբադան կաթողիկոսն. զկնի վերոյ յիշեալ վեհա-պետացս յաջորդեալք սրբոյ զահիս տէր Շփ-րեմ եւ տէր Եղիապար կաթողիկոսք. խնդ-րեմ ի քէն, ով Տէր իմ Յս. միջնորդութեամբ կենարար մարմնոյ եւ արեանդ, եւ բարեխօ-սութեամբ անարատ ծնողիդ Աստուածածնի, հանդոյ դնոսա, եւ լուսաւորեալ զասաւոր-եա յաջակողմեանդ զդաս սրբոց ընտրեալ հայրապետաց, Ամէն:

7. — էջ 74. — Վիպագրութիւն ստեփերով ի չափ քառագոյգ վանկաց, յնփրնս՝ կաթաղիկանէ տափցեալ, ի գովեստ հօրեղարացն իւր, երից սրբազան վեհապետացն կիլիկիայ: Օգնեա Սբ. Հոգի Ած.:

Արդ՝ սակաւուկ յինչն պատմին,
նորոգութիւն սրբոյ Գահին,
Կիլիկոյ մեծ գաւառին,
զոր դուրնաքեայ բանն աստ ճառին:

Բայց ի Հալէպ կացեալ արին,
քաջ ակոյնեան ընդդէմ չարին,
ներքոյ անկեալ ծանր բռնին,
կարօտ եղեալ Հօր ճեռին. — Հմմտ.
Պատմ. Կթղ. Կիլիկիոյ, էջ 513-526:

էջ 105-106, դատարկ մեծագոյն մասամբ:

Ե. — էջ 107. — Տաղ Մննդեան Յի. Գի.
— Շօլ Հղէլքի փէղէժ պէրլեր, աւետիս...:

էջ 110. — Պեօկիւն քէլաթուհախ ասողտի, աւետիս...:

էջ 112. — Բիթնէ պէնի պիլմէզ իտի, աւետիս...:

էջ 115. — Հինտէ պիր յըրըզ կէօրինտի, աւետիս...:

էջ 118. — Ազօք ձայնի երգելի յեկեղեց ընդ Տէր ոգոր: — Եւ Յիսուսուժ բուրդար պէնի...:

էջ 122. — Դրուատ գովեստի առ Կոյսն ամենաքանեցեալ. — Բարեբանեալ ես ամենասրբուհի Աստուածածին...:

Ձ. — էջ 126. — Համառօտապէս ծանուցանի աստ աշուռ ոտանաւորաւս զորպիսութիւն օծման կաթողիկոսին:

1

Մինչ լինիցի հառաչ օծման,
հայրապետին սեռիս Հայկեան,
գըտանայոց եմ յայն ատեան,
եպիսկոպոս Երկոստասն:

2

Թէ ոչ այսքան բուլ գտցի,
յարժամ հոգեկ տարածեցի,
վեց կամ երեք այլ ո՛չ պակաս,
կաթողիկոսն ի յայնց օծցի:

3

Հրնոց սրբոց այս է օրէն,
գոր տեսանէ՛ք այժմիկ աստէն,
գի երկնային ի լոյս Հօրէն,
ուսեալք ետուն մեզ համօրէն:

4

Ձկարգ ազօթիցն երբ կատարեն,
եպիսկոպոսք որք կանգնեալ են,
գաւրք մեռօնն առեալ քերեն,
եւ գեայրապետըն օծանեն:

5

Նախ գագաթն արեւիական,
բարշնն մըկար խաչանքման,
ի ծածրակէն մինչեւ ի յունչն,
գաւեմանեալ գօծումն տան:

6

Ապա յաջոյ ունկան տակէ,
ձախոյն ի տակ գայ հառաքն,
միջ գեղեցիկ մեզ ցուցանէ,
մատն Հոգին Սուրբ որ օծողն է:

7

Այլ եւ գմեպտուն բաշտեն,
իւզով սրբով տալաւորեն,
ի մակտունն ի վեր տանեն,
եւ ծածրակէն այնպէս հանեն:

8

Դարձեալ ի ձախ տակն ունկան,
քերեն մինչեւ ունչին վերան,
յետոյ ասնն գազօթից բան,
որ կայ յեպիսկոպոս օծման:

9

Կաթողիկոս վերաձայնեն,
մաւս գաջոյ բուքն օծանեն,
ըստ պատշաճի գազօթն ասն,
գոր ունկեղիբքն քաջ լըսն:

10

Եպիսկոպոսքն միաբան,
բայրաբար լոյսն ըզգաւագան,
հայրապետին ի մեռն տան,
իւր ազօթիւքն յարմարեալան:

11

Տամ եւ ապա ըզմտումինմ,
ի մորաթե կաթոզիկսոսին,
դրնելով գայն միջոյ մատին,
երգեմ գաղօթմ յիրաւ կարգին:

12

Հուսկ ապա տամ գլխտարամ,
սրբազանին տեղումեմքում,
ասեմ գաղօթմ որ գրեալ կամ,
յեպիսկոպոս ձեռնադրութեմ:
էջ 130, դատարկ:

Է.— էջ 131.— Յաղագս գարշութեամ
եւ ծուլութեամ:

էջ 140.— Յաղագս դարձմամ ի սովո-
րակամ մեղաց որք դժուարու դառնամ:

էջ 144.— Յաղագս հեղզ եւ պղծրգ
մարդկանց որք փութով ոչ խոստովանին
գլմեղս:

էջ 150.— Յաղագս Ագահութեամ:

էջ 154-155, դատարկ:

էջ 156.— Քարոզ Տեսեալին:

էջ 163, դատարկ:

էջ 164.— Քարոզ Մեծատանն.— Սո-
վորութիւն է թագաւորաց...

էջ 171.— Քարոզ Վասն Հաւատոյ:

էջ 177.— Քարոզ Վասն Դատաւորին:

էջ 190.— Քարոզ Վասն Բաւրաւամտց:

էջ 198-199, դատարկ:

էջ 202.— Քարոզ Վասն Հաղարոսի
Յարուցման:

էջ 210.— Քարոզ Վասն Մարկապար-
դին:

էջ 233.— Քարոզ Զատկին:

էջ 241.— Քարոզ Մեռելոց Օրն:

էջ 245-249, դատարկ:

էջ 250.— Շնորհապերճ տէր հոգեկիր
...:

էջ 252.— Նոր Կիրակի:

էջ 259.— Քարոզ Մնացիք բարով:

էջ 263.— Քարոզ Վասն բարերարու-
թեանն Աստուծոյ:

էջ 2705.— Վասն մահուան յիշատակի:

էջ 275.— Վասն Ապերախտութեան:

էջ 278-280, դատարկ:

էջ 281, կողքին փակած.— Ի տիրա-
պահն Եւդոկիա օրհնեալ քաղաք, յորում առ
բարեկիրթ ձեռս մեծահաւատ եւ ազնուա-
բարոյ սիրելւոյն իմոյ ջրիտոսազօր Կէտիկ-
եան մահուանի Յովհաննէս Աղային ի բարին
հասցէ:

1592

Ք Ա Ր Ո Ջ Ա Գ Ի Ր Ք.— 4

Գ Ր Ի Գ Ո Ր Տ Ա Թ Ե Ի Ա Ց Ի

[Զեյթուն ?]

[Ժէ Դար]

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասւ 14×9×5.5: էջ 720: Պրակե
ծ-Լ Ե (էջ 17-628): Հանդամանք լաւ: Թուղթ
հասարակ, Գրիչ՝ Փարթամ: Գրութիւն՝
խորագիրները, սկզբնատողերը եւ գլխա-
գիրները կարմիր, մնացեալը սեւ մեխնով,
միասին, 21-23 տող: Նոտրագիր մանր:
Համառոտագրութիւնը չափազանց առատ:
Կարմրագիր զարդա-իւր եւ լուսանցազարդ
Քարոզներու սկիզբը: Կորննադարձ իւր սա-

րօք, էջ 5: Կաշեկազմ տախտակեայ հնա-
մաշ: Պահպանակ թղթեայ, սկիզբը եւ վեր-
ջը երկուակիսն թերթ, մասն բոլորգիր Աւե-
տարանի:

ԲՈՒԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1, նոտրագիր, տարբեր գրչէ.—
Սբ. Լուսաւորչի Վանիցն թէմն է, բերթին
յետեւ, Սբ. Կիրակոս, յալճկան, թաւու-
ղին Վանքն, Խորոսի ձոր, մալաւան, Տաճ-

բաքան, Փուկան, ըղպեանոց, խայիք, Ղըռ-
ման, փրնշոական, վարձէհան, ծախծիք,
Յերկուն, Սր. Թորոս, Ոժտեղ, Խառտիշի,
փստտուս: Քաղաքն Սր. Հրտակապետ եկե-
ղեցին:

Սր. Գեորգա թէմն այս է. Պալայսոս,
Թաղնիս, Մոռոյկոմ, Զորախ, Ուտուշի,
Բլլրակ, Յառուծկան, Խուբս, Կիւ, Աղրճի,
Աւերաքս, Լսօնք: Քաղաքն Սր. Յոհան եկե-
ղեցին:

Էջ 2-4, դատարկ:

Ա.— էջ 5.— Գրիգորի եռամեծի աշա-
կերտի Յովնանու Որտոնցոյ աբարեալ
Քարոզ վասն Տարեմտին, այլ եւ ի խոր-
հուրդ ժամաւարին, եւ թէ տարի է Քս.: Ի
քամն որ ասէ. Փոզ Խարէֆ ի գլուխ տառոց
— ի տաւն տարեկանաց մերոց...:

Բ.— էջ 28.— Եռամեծի Յովնանու
Որտոնցոյ ի քամ Աւտարանին որ ասէ.
Եւ այս...: Նախ տեսցուք ղիցեցորդ ա-
միսն...:

Գ.— էջ 35.— Գրիգորի եռամեծի Քա-
րոզ, վասն Ծնընդեան, ի քամն, Ատաքեաց
գրեմ իւր եւ բժշկեաց.— Մեծ են գործք
աստուածայինք...:

Դ.— էջ 7.— Յայլմէ վասն Մկրտու-
թեան: Ի Էմն է Տէր աղբւր կեանց.— Վար-
դապետք ասեն թէ երկիրս ոչ տա պտուղ
վասն Բ պատճառի...:

ԻԵ.— էջ 285.— Յայլմէ դարձեալ վա-
սն պահոց: Եւ պահեալ գի տիւ եւ գի գի-
շեր.— Ասէ Յոր թէ կեանքս մարդոյ պա-
տեարգմ է ի վերայ երկրի...:

ԼԵ.— էջ 386.— Շարաք. Քաբոզ Սրբ-
բոյն Գրիգորի Լուսաւորչին. ի քամն առաւ-
ֆելոյն. Նմանող Ինձ եղբրուք...: Ա-
ռաքեալն Հեթանոսաց եւ քարոզն աշխարհի
...:

ՆԴ.— էջ 497.— Յայլմէ Քարոզ Ա-
պաշխարութեան. . . Վարդապետք ասեն
թէ Աստուծոյ ողորմութիւնն է ի վերայ մե-
ղաւորաց...:

ՆԹ.— էջ 544.— Յայլմէ Քարոզ Մեծի
Ուրբաթին սուգն եւ աղբն, ի քամն առաքե-
լոյն. Կտակ յետ մահու ետուտ.— Սոյո-
րութիւն է մարդկան, յորժամ մեռանի ոք ի

յայլ տեղիս եւ ասնէ կտակ...: Որ եւ ղմեղ
մաքերեցէ Քս. Ած. յամ. մեղաց մերոց: Նա
եւ ղՂրիմեցի Յակոբ վարդապետն, որ դա-
ղուք աշխատութիւն կրեաց ի չինումն ող-
բիս: Եւ ինձ բազմամեղիս, Փարթամ անար-
ժանիս, գրծող այսմ դրբիս, եւ որք յիշէք
դիս, յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ
ամէն:

ԾԵ.— էջ 612.— Նորին Քարոզ վասն
Նոր կիրակեին, ի քամն. Եւ յետ Բ աուր
...: Աւրս այս երբեմն կոչի Նոր կիրակի,
եւ երբեմն կոչի Կրկնոյցատիկ...:

Էջ 628-629ի միջեւ կ'ընեն արժատ-
ները քանի մը կարտած թերթերու:

Էջ 629-630, դատարկ:

Էջ 631.— Նորին առաջին քարոզ վասն
Համբարձմանն Տեառն, ի քամն. . .: Որ
էլն ի ստորին կաղմն երկրի...: Ի վերա
այսմ բանի չորս ինչ տեսանելի է...:

Էջ 640.— Նորին դարձեալ Քարոզ վա-
սն Սր. Հոգայն, ի քամ որ ասէ. Քանգի
Յաճանչ է Աստուծոյ զօրութեանն...: Ով
անստուեր լոյս իմանալի...:

Էջ 655.— Նորին Քարոզ ի խորհուրդ
Տապաւակին...: Ասէ աստուածային դի-
րն...:

Էջ 663.— Նորին Քարոզ վաղապա-
սին...: Տէր տուր ինձ լեզու խրատու...:

Էջ 676.— Նորին Քարոզ ի դէմն եկե-
ղեցոյ, ի քամն Ջափարիայ...: Զբանս
դայս ոմանք ի Զորարարելի մեկնեն...:

Էջ 681.— Նորին Քարոզ Աստուածած-
նին եւ փոխմանն, ի քամն Աղաւմեցի յերգան.
Պարտեզ փակեալ եւ աղբիւր կմեալ.—
Աստուածային ձեռամբն կազմեալ...:

Էջ 694.— Նորին դարձեալ վասն Խա-
չի. ի քամն. Ստեռ Յակոբ սանդուխտ մի
յերկրէ յերկին, եւ Տէր Խաւսաւտեալ ի մեա.
— Այլ վասն խաչի խորհրդոյս գիտելի է
...:

Էջ 707.— Նորին Քարոզ Մարտիրո-
սաց, եւ Սրբոյն Գեորգոյ, ի քամն. Նրանի
որ, Խալածեալ իցեն վասն աղաւորութեան...:

— Զհանգէս զերածեծար եւ փառաւորեալ
վկայից...:

Էջ 720, գրչափորձ եւ գրափորձ:

1593

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(ԶՐՈՑԵՔ ԵՒ ՔԱՐՈՋՔ)

ԿԵԼԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 14.5×10×2: էջք 154: Պրակք Ա-Դ (էջ 1-88): Հանդամանք ոչ բաւարար. թերթեր կը պակսին. լուսանցքները ցեցաւար. նորոգութիւն կրած: Թուղթ հասարակ, Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը եւ պիտատուերը կարմիր, մնացեալը սև: մեկանոյ, միասին, 18, 21 տող, Նստրապիր ոչ միատեսակ: Համառօտագրութիւնք բաւական առատ: Կաշեկազմ տախտակեայ ոսկեգրուազ խաչանիչ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Առաջին պրակին սկիզբի եւ վերջի թերթերը փրցուած են, որով սկզբնաւորութիւնը կը պակսի:

էջ 3.— Որպէս գրեալ է ի պատմութիւն թէ ա պարոնորդի մէկ մեծատան որդի սիրեցին վերայ, ելան գնացին աշխարհս ի ջուրք դալ...

էջ 6.— Որպէս գրեալ է ի պատմութիւն թաղաւոր մի Բ վաղիր ունէր, խիստ յիւրար առէին...

էջ 17.— Որպէս գրեալ է թէ մեծատուն հարուստ մարդ մի շատ ոսկի ու արծաթ ունէր...

էջ 27.— Որպէս գրեալ է ի պատմութիւն թէ թաղաւոր մի յաթոռոյն վերայ նստած էր...

էջ 34.— Որպէս գրեալ է թէ թաղաւոր մի ունէր որդի մի բարի եւ աղաթասէր...

էջ 39.— Յայտն աւուր յիշատակ է անդամալոյծին զոր բժշկեաց Քրիստոս.— Այր ոմն անդամալոյծ աղբատ և անտէր...

էջ 58.— Մաքերի ժե. եւ մայիսի ԻԴ, Յիշատակ մատին Առաքելոյն պետրոսի.— Բահանայ մի արժանաւոր...

էջ 72.— Տեսիլ Սբ. Աստուածածնին, զոր ետես Սբ. Կոյսն վասն դժոխաց.— Խորհեցաւ ամենաօրումն ի Աստուածածնին Մարիամ Լրթալ ի լեռն Զիթենեաց կալ արթս...

էջ 76-77 ի միջև մէկ թերթ կտրուած:

Ա.— էջ 89, դիրք կը փոխուի.— Բարոզ վասն շարաքապետեաց, այլ վասն Առաջաւորաց, ի բանն Յովաննու իմա՛ Յովաննու]. Ահա երեք աւուրք եւ ոչ եւս իցէ Նիմուէ.— Վասն պահոց, նախ գիտելի է, զի մարդն հողի է եւ մարմին...

Բ.— էջ 102.— Վասն Դշ.քթի, եւ ուրբաքթի, ի բանն, Պահեմ երկմից իմա՛ երկմիցս ի շարաքթի.— Պատճառ պահոցս, որպէս ասէ Սուրբ Բարսեղ, ի դրախտէն օրինադրեցաւ...

Գ.— էջ 116.— Քարոզ Քառասներդաց ի բանն, Պահեմալ զի տիւ եւ զի գիշեր՝ ապալ քաղցեալ.— Յաղաքս քառասներդաց պահոցս Դ ինչ հարցանելի է...

Դ.— էջ 133.— Քարոզ ի սկիզբն պահոց, վասն խոստովանութեան, ի բանն որ ասէ. Լուսցարուք օրքեցարուք եւ այլն.— Զարբութիւն պղտեղութեան ոչ թիայն կենդանի մարդս տեսանեմք, այլ եւ անկենդան տարերս աշխարհի...

Ե.— էջ 147.— Քարոզ վասն Աղաւթից.— Վարդապետք ասեն թէ աղօթք յոյժ օգուտ է...

էջ 154, ձախկողմեան լուսանցքին, տարբեր գրով.— Շնորհոք Տեառն մերոյ Յի. Քի. ծառայ Յակոբ:

1594

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 35

Բագնոց Գիւղ

ՌԲ=1553

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 14×9×7: էջ 764: Հանգա-
մանք լաւ ըստ բաւականին. լուսանցքները
թեթեւակի ցեցահար. նորոգութիւն կրած:
Թուղթ բամպակեայ, Գրէչ՝ Ստեփանոս
Քահանայ, Գրութիւն՝ խորագիրները, ըս-
կղընատողները եւ գլխատառերը կարմիր,
մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 22 տող:
Բոլորգիր, Համառոտագրութիւնք եւ խա-
ղաղրութիւն սովորական: Մաղկող՝ Սար-
գիս խիղանցի: Գունաւոր զարդագիր եւ լուս-
սանցալարդ Կանոններու սկիզբը, տեղտեղ
հանդերձ գլխաղարդով: Լուսանցքի ման-
րանկարք, էջ 82, 85, 91, 110, 521, եւայլն:
Խորանազարդ իւր սարօք, էջ 7, 275, 373:
Նկարող՝ Կիրակոս: Նկարք, տարբեր թուղ-
թի վրայ, էջ 6 Յովակիմ եւ Աննայ. էջ 372
Հոգեգալուստ, Կաշեկազմ տախտակեայ դը-
րումազարդ հնամալ: Ստացող՝ Կորապետ
Քահանայ: Յիշատակագիրք. 1.— Գրի-
չը՝ Ստեփանոս Քահանայ (1553): 2.—

Մաղկող՝ Սարգիս խիղանցի: 3.— Նկար-
ող՝ Կիրակոս (1623): 4.— Գնող Եւստի
որդին Մելքեսեթ (1622): 5.— Դարձեալ
գնող՝ Ղարաւն (1633): 6.— Վերստին գը-
նող՝ խէրիաթուն եւ տէր Յուսէփ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1, դրչափորձ եւայլն:

էջ 2.— ԳՁ.— Անեղանելի Հոգիդ

Սուրբ...

էջ 3.— Տ.— Որ ի թելըս թեթեւս...

էջ 4, տարբեր գրով.— Շարական Սըր-
բոյ Կիւրդի Հայրապետին.— Մանկունք
Նոր Սիովնի...

էջ 5, դաւաթիկ:

էջ 6, նկարին ներքեւ, կարմրատառ.—

Նկարեցաւ: պատկերքս ձեռամբ մեղաւոր
Կիրակոսի, ի վայելումն աշակերտին իմոյ
Մելքեսէթ սարկաւազին, ՌՀԲ:

էջ 7.— Երգեցէք որդիք Սիովնի երդ
նոր...

30.— Յովակիմ եւ ԱՅՅՅ

Թ. 1594, էջ 6

Ստորին լուսանցքին կարմրատառ ռուրդիր.— Զծաղկող սուրա զեղկելի Սարգիս Քրիստոսյան յիշեալ, ով ևղբայր։

Էջ 82.— Կամոյվն Դաւթի եւ Յակոբայ.— Յաղթող պտաւ...։

Էջ 273, տարբեր գրով.— Յահել աւուրն Ուրբաթու...։— Հմմտ. Պարակաւնն Շարականներ, էջ 95։

Էջ 275.— Այսաւր յարեալ ի մեռելոց

Ստորին լուսանցքին կարմրատառ — Զնաղաչ Սարգիս մի մոռանար։

Էջ 370-371, դատարկ։

Էջ 372, նկար տարբեր թուղթի վրայ։

31.— Հոգեպալուստ

Թ. 1594, էջ 372

Էջ 373.— Առաքելոյ աղանդոյ...։

Ստորին լուսանցքին կարմրատառ — Զմեղաւոր Սարգիս ծաղկողս յիշեալ ի Տէր։

Էջ 689.— Արիմուքեմբի Յարութեամբ երկնացոյ ևրջ նոր...։

Էջ 738, տարբեր գրչութիւն — Անճառելի բրդխումն ի ձօրէ...։

Էջ 741.— Այսաւր զուարճացեալ ցընծա...։

Էջ 751.— Ամսինքն Սր. Աստուածածնին ասացեալ կիրակոս Վարդապետի եղբակեցւոր — Արեւելք գերարփին...։

Էջ 760, տարբեր գրչութիւն — Լերինք ամենայն...։

Էջ 764, գրչափորձ եւայլն։

Լուսամեղադրութիւնք Գրչի.—

1.— էջ 704-705.— Եւ վասն մեղուցեալ անձին զժողիս բարեխաւսեալ առ Տէր եւ ողորմեալ։

2.— էջ 756-759.— Զփոռն գրիչս զՍտեփանոս քահանայն յիշեցէք ի Քս. եւ Ած. ողորմի ասացէք։ Անմեղադիր լերուք, պտեարս զամէն գիւերն եւ գրեր խիստ ըշտապէ։

Մեծ յիշատակարան Գրչի.— 1553

Էջ 735.— Փառք էից անուից անճախից եռակի եղակի էականի, իսկական տէրութեան Հաւր եւ Որդոյ եւ Սր. Հոգոյն յաւիտեանս ամէն։

Եւ այլ աղաչանս առ մանկունս սուրբ Եկեղեցոյ, եւ յապտութիւն սրբաշարեալ զբոցս, եւ յիշատակ տէր Կարապետին, եւ ծնաւդացն նորին եւ ամ. արեւան մերձաւորացն ամէն։

Եւ աղաչեմ յձեզ անբախտ եղբայրք իմ յիշ հանդիպիք այսմ եղանակաւոր տառիս կարգաւով կամ աւրինակելով, յիշեցէք ի մտքաւայլ յաղաթն ձեր զախմար գրիչս զՍտեփանոս քահանա եւ զծնաւդսն ամէն։

Գրեցաւ ի թուականութեանս Հայոց Ռիթ, ձեռամբ Ստեփանոս քահանային, ի զեօղն որ կաշի Քաղեց, ընդ հովանեալ Սր. Աստուածածնին, եւ Սր. Սարգսին, եւ Սր. Թէոդորոսին, յիշատակ տէր Կարապետին եւ ծնաւդաց նորին, եւ եղբաւր նորին, եւ ստացաւ զգիրքս իւր Հալալ վաստակոցն. Ած. բարով վայելիլ ստաց իւրն եւ իւր կնիդանեացն ամէն։

Դարձեալ աղաչեմ զամենեւեան անմեղադիր լերուք խոշորութեան զրիս եւ յիշատանաց, յիշեցէք ի Քս. զՍտեփանոս քահանայն եւ զծնոդսն եւ ողորմի ասացէք բոլոր արտիւ, եւ Ած. ողորմի կարգացողացոյ եւ խողացող ամէն եղիցի եղիցի։

Յետմագոյժ յիշատակագրութիւնք։—

1.— Մելիքեթի.— 1622.— ՌՀԱ

Էջ 763, ստորոտը, բոլորգիր։— Ըջմեղոնը Մելիքեթի յիշեցէ ի յաղօթս ձեր եւ. դժնօղս իմ դճայր եւաւտ եւ զմայրն իմ Բէկիջան, որ ի Հայալ վաստակոց իւրեանց զնեցին եւ ինձ տուին. յիշեցէ եւ Ած. ողորմի ասացէք։

2.— Ղաթլամի.— 1633

Էջ 740, նոտրագիր։— Դարձեալ յիշեցէ ի Քս. դարձեալ քրիստոնեայս, զլարյանն, եւ զՀայրն իւր զԵրազոսն, եւ ըզմայրն իւր զՂուստրոն, եւ զԵրայրն իւր ըզՂաղարն, զԿողակիցն իւր զՆազվարդն, եւ զՉարիթն, զԾառաւն, եւ զայլ ազգատոհմն իւր, յիշեցէ ի Քս. եւ Ած. ողորմի ա-

սացէք, որ Հառ զԾարակնոցս ի Հայալ վաստակոց իւրոց, յիշատակ Հոգւոյ իւրոյ։ Ով ոք Հանդիպէք մօայ կարդալով կամ աւրինակելով, լի բերանով Ած. ողորմի ասացէք, եւ Ած. ձեզ ողորմեացի իւր ի ժխտանգամ դաւտեանն, ամէն։ Թվին ՌԶԲ ամին, յուն. ամիս, ԺԵ օրն։

3.— Էջ 763, յոյժ անհարթ գրով։—

Յիշեցէ ի Քս. զմահտեսի (Խէր) Խէրխաթուն եւ զԵրայրն իւր զտէր Յունէփն եւ ըզծրնօղն իւր զՅովսէփ, եւ զՍառէն եւ զամ. արեան մերձաւորսն իւրեանց, որ ըստացան զԾարակնոցս ի Հայալ վաստակոց իւրեանց, յիշեցէ եւ Ած. ողորմի ասացէք իւրեանց Հոգուն, ամէն։

1595

ՇԱՐԱԿԱՆ (ԹԵՐԻ)։— 36

(ԺԵ. ԳՄՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ։—

Ծաւալ 14.5×10×4.5։ Էջ 454։ Հանդամանք անրաւարար. Թերթեր ինկած։ Խոնաւութենէ վնասուած։ Թուղթ Հասարակ, Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողները եւ զլիստաւները կարմիր, մնացեալը սեւ մեղանով, միասին, 24 տող։ Նոտրագիր։ Կարմրագիր կամ դունաւոր զարդագիր եւ լուսանցազարդ Կանոններու սկիզբը, երբեմն Հանդերձ զլիսագարդով։ Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ քայքայուած։

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ։—

Սկիզբը Թերի է, Թերթեր ինկած ըլլալով։

Էջ 2.— Սրբոյն Յովակիմա եւ Աննայի. արի։— Որ նախիմաց իմաստութեամբ ...:

Էջ 4-5ի միջեւ քանի մը Թերթ ինկած։

Էջ 6.— Այսպէս Բանն ի Հաւրէ անհկեցի։

Էջ 8.— Կանովն Երբարդ Ա.։— Էսկից Հաւր եւ Հոգոյն...

Էջ 24-25ի միջեւ մէկ Թերթ ինկած։

Էջ 25.— Մեծացու[ւ]ցէ՛ Յարութեամբ։ Էջ 68-69ի միջեւ կը պակսի մէկ Թերթ, կտրուած։

Էջ 69.— Կանովն Բուն Բարեկնեղամիմ։

Էջ 94-95ի միջեւ ինկած մէկ Թերթ։

Ը եւ Թ պրակները կը պակսին, Ժ պրակէն կը մնայ երկու Թերթ միայն։

Էջ 161.— Կանովն Աշխարհամատարմ է։

Էջ 210-211ի միջեւ քանի մը Թերթ կը պակսի։

Էջ 211.— Կանովն Պնմտալոստեիմ։

Ըստ երեւոյթին երեք Թերթ ինկած է 280-281 էջերուն միջեւ. նմանապէս 292-293 էջերուն։

Էջ 293.— Կանովն Նաւախտեաց Սր. Խաչիմ։

Էջ 364-365ի միջեւ ինկած երկու Թերթ։

Էջ 366.— Երգ Տեառն Ներսէսի, Յաղագս արարչութեամբ առաջի աւուր միաշաքարում։— Նորաստեղծեալ...

Էջ 382-383ի միջեւ ինկած մէկ Թերթ։

էջ 383.— Կոմսվո ձամաւրէն Մարտի-
քոսաց:

Թերթեր ինկած են 430-431, եւ 446-
447 էջերուն մէջնէ:

էջ 447 — ... ձանապարհ մուրեկոյ
եւ ճառագայթ խաւարեկոյ...:

էջ 451.— Արարիչ եւ մարդասէր...:

էջ 453-454, վարի կէսը կարուած:
Յիշատակագրութիւն.— 1692

էջ 454, նոտրադիր անհարթ, տարբեր
գրէք.— Յիշատակ է Շարակնոց Նաղուին
եւ մօրն Կիւլին, եւ ջուրոյն Սուլթանին, եւ
Թուրքմանտաին, եւ Շիրային հոգոյն ամեն,
ի ձեռն յիստէնցի տէր Թորոսին, ՌձՊԱ:

1596

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս.— 11

Ստամբուլ

ՌձԻԱ=1672

ԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 14×10×3.5: էջ 286: Հանգա-
մանք շատ լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրիչ, Մաղ-
կոյ եւ Ստացող՝ Գարբիէլ, որդի Մարկոս
ձաղկաբարի: Գրութիւն՝ խորագիրները,
սկզբնատողները եւ գլխագիրները կարմիր,
մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 22 տող:
Նոտրադիր մանր: Համառօտագրութիւնք
առատ: Գունաւոր վարդադիր եւ լուսանցա-
կարճ: Գուրդաներու սկիզբը, Կանոնները
ունին գլխադարձեր: Որոնադարձ իւր սա-
րօք էջ 3: Լուսանցքի մանրանկարներ կան
մարդաբանական օրհնութեանց կից: Կաշե-
կալմ տախտակեայ ոսկեղորուակ: Դատարկ
թուղթք սկիզբը երկու թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 3.— Երանեալ է այր որ ոչ գնաց ի
խորհուրդս ամբարշտաց...:

Բ.— էջ 4.— Տումֆ Զ. Հնքայեցոցն
երկաթին տաք ընդ մի համար եմ: Վասն
չարչարանացն Գրիստոսի եւ առ ի Հօրէ
ծննդեանն, եւ վասն հեթանոսաց հաւատա-
լոյն ասէր Դաւիթ.— Ընդէ՞ր խոռվեցան
հեթանոսք...:

Գ.— էջ 5.— Տումֆ ԺԴ. Սաղմոս Դա-
ւիթ: Ի ժամանակին յորժամ փախուցեալ էր
նա յերեսաց Արիստղովմայ որդւոյ իւրում
ասէր.— Տէր, զի բազում եղեն նեղիչք իմ

Դ.— էջ 6.— Տումֆ Ը. Գուրգայս ԻԸ.
Ի կատարած արհմութիւն երգաց Սաղմոս
ի Դաւիթ: Գոհանայ զԱստուծոյ, զի ազատե-
ցաք զնա ի ձեռաց Աքեսողոմայ եւ ասէր.—
Ի կարգալ իմում լուար ինձ Աստուած...:

Զ.— էջ 8.— Տումֆ ԺԲ. Ի կատարած
ընդ օրհմութեանս վասն ուրեքորդաց Սաղ-
մոս ի Դաւիթ: Վասնզի հիւանդութիւն ծիւ-
րական ակտի ի հրամանէն Աստուծոյ ի վե-
րայ նորա հասեալ, մերձեցաւ մինչեւ ի դը-
րունս մահու եւ ասէր.— Տէր մի սրտմը-
տութեամբ քո յանդիմաներ զիս...:

Է.— էջ 9.— Տումֆ Ժ. Գուրգայս Լ.
Սաղմոս ի Դաւիթ, զոր տաց Տեառն վասն
Քուռեա որդւոյ Յեմիմեայ: Վասն բանիցն
Քուռեայ, եւ խեղդմանն Ակիտոփեայ սա-
սանէր ընդ անձն իւր եւ ասէր.— Տէր Աձ-
իմ, ի քեզ յուսացա...:

էջ 26-27.— Աւրհնութիւն Մովսէսի
մարդարէին եւ որդւոցն Իսրայէլի, յորժամ
անցին ընդ Մովն Կարմիր, երզէին եւ ասէին
.— Աւրհնեցուք զՏէր, զի փառօք է փա-
ռաւորեալ...:

էջ 276.— Աղօթք Արքայն Ներսէսի Հա-
յոց Կաթողիկոսի...: Հաւատով խոստո-
վանիմ...:

էջ 281.— Ուտմաւոր Սաղմոսիւն.—
Բանք Սաղմոսիւն է պատուական...:

էջ 282.— Յաղագս Սաղմոսի թէ վասն
իմչ իրաց տանն, որ եւ իմի կարօղութեամբ
Տեառն.— Ա.— Էրանեալ է այր որ ոչ գնաց

ի խորհուրդս ամբարջնաց: Վասն ծառի եւ
այլոյ տնկելոյ ասա զայս: Բ— Ընդէ՞ր
խոռվեցան հեթանոսք: Յորժամ առաջի դա-
տաւորաց եւ թագաւորաց մտանն զայս ա-

ստ 1596

Յիշատակարան Սաղմոսիս — 1672

Էջ 291.— Փառք ամենասուրբ Երբոր-
դութեանն Հօր եւ Որդոյ եւ Սբոյ Հոգւոյն
որհնեցելոյն յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Շնորհօք մարդասիրին Տեառն լսկսայ
եւ հասի յաւարտ յայսմ հոգեհուազ աստ-
ուածախօս մատենիս Սբ. մարգարէին Դաւ-
թայ: Եւ զի էր օրինակ սորին սրբապետաւ
Կեսարացի Գրիգոր Վարդապետին, որոյ կայ
զանրարան Ղալաթայ Սբ. Լուսաւորիչ եկե-
ղեցւոյն հանգուցեալ:

Եւ ես յետեալ նվաստս Գարբիէլ որդե-
ակ Մարկոս ծաղկարարի, տեսի եւ ցանկա-
ցա յոյժ յայսմ բուրաստանի հոգեւորի զոր

32.— Մարիամ Մարգարէուհի

Թ. 1596, էջ 32

33.— Եսայի Մարգարէի եւ Եզեկիա քգր.

Թ. 1596, էջ 198

և, դժարեցի ձեռամբ իմով. ի թվականիս Հայկականի ՌժիՒԱ ամի, սեպտեմբեր ամսոյ Ը օրն չարաթի յանկ Լլաւ, ի քաղաքն Ըստամպոլ, ընդ Հովանեաւ Սրբոյն Գէորգոյ Զօրավարի Սուլու Մանաստրոյ, ի Հայրապետութեան Սր. Էջմիածնի տեառն տէր Յակորայ կաթողիկոսի, եւ ի Սր. Յերուսաղէմայ Հայրապետութեան տէր Եղիազար կաթողիկոսի, եւ Կոստանդնուպոլսի առաջնորդութեան Ստեփաննոսի Արքեպիսկոպոսի Զմիռնացոյ:

Եւ արդ խնդրեմ զտեսողացդ ոչ առնել զքամահանս ի վերայ մեր, քանզի զիր ոչ եմ ուսեալ ի վարձապետէ, այլ տրօք Տեառնոյս չափս ստացեր էի. ապայ նորահաս զոյով՝ արհեստի կատարեալ չէի Հմուտ. ողայանաց իմոց ներումն արասջիք, թէ զբրին եւ թէ ծաղկին, զի կարն մեր այս էր. ողջ լերուք ի Տէր:

Եւ արդ որք Հանդիպիք սմայ կարդայով եւ կամ Հարեանցի Հայեով, յիշեսջիք ի Տէր զպիտակ Գարբիկոս եւ զՀայրն իմ Մարկոսն, եւ այլ սրեանառու մերձաւորսն

լմ. Լթէ ոք յիշէ՝ յիշեալ լիջի առաջի անմահ դառինն Աստուծոյ, որ է աւրնեալ յաւիտեանս ամէն:

Մանաստրոյ և ի սոյն ամի Օսմանցոց ժառիր Հասնուձէտն եւ Քեօփրուլույի տղայ Վէլիբ Ահմէտն զնացեալ եղեն պատեւարաթ ի վերայ Քրիստոնէիցն Իլախաց, եւ առին զբերդըն Կամէնիցու, իւրեանց սեպհական արարին, եւ այս սեպտեմբեր ամսոյ Գում, օրն երկու չարաթի աւետիս բերելով Ըստամպոլ զայմախամին, եւ Հրովարտակ խոնթքարէն մունետիկք ձայնեցին, եւ արարին Գ օր Գ զիշեր տօնամայ, եւ յոջ ուրախութիւն եղեւ մահումէ տականաց, եւ քրիստոնէիցն անմխիթարելի սուգ: Տէր Յս. որոյ զվերջն ի բարին կատարեսցէ:

Եւ ի թվին ՌժիՒԸ [= 1699], ամսեանն սեպտեմբերի, վերոյ ասացած զԿամէնիցան կամաւ եւ յօժարութեամբ իւրեանց ազգքն տաճկաց ետուն ազգին իլախաց եւ Հալտութիւն արարին:

Էջ 293-296, դատարկ:

1597

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս.— 12

Ս. Թալար, Երուսաղէմ

Ռկ=1591

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 13-5x9x7-5: Էջք 592: Հանդամանք բաւարար. նորոգութիւն կրած: Թուղթ բամպակեայ, Գրիշ՝ Աստուածատուր եպս. Տարօնացի: Գրութիւն՝ խորագիրնբր, սկզբնատողեր եւ սկզբնատուրեր կարմիր, միացեալը սեւ մկանով, միասին, 19 տող: Բոլորգիր: Համառոտագրութիւնք սովորական: Կարճալիք զարդագիր Գուրդաներ սկիզբը: Կաշեկազմ տախտակեայ զրոշմադարդ: Պաշտանակ մագաղթեայ սկիզբը մէկ թերթ, վերջը երկու, մասն երկաթապիր Աւետարանի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— Երանեալ է այր որ ոչ գնաց ի

խորհուրդս ամբարշտաց...:

Էջ 59-60, տարբեր թուղթ, նորագիր: Նոյնպէս էջ 139-140, 345-346, 551-552:

Էջ 545.— Աղաքք Մանսէի քաղաքի՝ Տէր ամենակալ...:

Յիշատակարան Գրչի.— 1591

Էջ 653.— Փառք Սր. Երբորդութեան եւ մի Աստուածութեան:

Եւ արդ ես անարգս եւ անպիտանս, անարժանս եւ ապիրատոս, եւ ամ. աղտեղութեամբ դառածեալս, անիմաստ եւ անարհեստ ի զիրս գրչութեան Տարօնացի Աստուածատուր սուտանուն Կաթողիկոս, Տառայ Սր. Կարապետին, եւ Սր. Գերեզմանին Քր-

րիստոսի, շնորհիւ Տեառն սկսայ եւ ողորմութեամբ նորին կատարեցի զքնարս աստուածաշունչ, զհոգիարուղիս բուրաստանս հողիլնկալ անն Աստուծոյ Դաւիթ Մարգարէին, որ սովաւ կատարին ամ. կարգ եւ սահման ժամատեղաց ջրիստոնէականն հաստոյս, ի յաստուածակոխ Սբ. Գաղաթն Երուսաղէմ, Տեառնեղբարն Սրբոյն Յակոբայ եւ Յոհաննու զրեցո, եւ ի Հայրապետութեան Կիլիկեցոց տեառն տէր Ազարիայ կաթողիկոսին եւ երջանիկ քաջ ընդունապետին, ռաւոցիլ եւ խրատիլ ամ. Հաւատացեալ ջրիստոնէից. նայեւ ի յառաջնորդութեան Տեառնեղբարն Սրբոյն Յակոբայ եւ Յոհաննու տէր Դաւիթ աթորակալ արքայիսկոպոսին Երուսաղէմայ, Այլ եւ ստացողի սուրբ գրոցս Մովսէս ապաշխարողն որ ստացաւ զսուրբ դիբար իւր Հոգոյն յիշատակ եւ իւր ծնաւդացն որ առ Ած. փոխերուն, Ած. ողորմի իւրեանց Հոգոյն: Ած. դինքն անփորձ եւ անսասան պահէ ի յայլասեռ չար բռնօրաց, յերեւելի եւ յաներեւոյթ թշնամոյն, Ած. զիւր յիշատակն ժըղտսի ապաշխարողն ընդով խաղաղութեամբ վայելել տացէ նմայ, եւ յետ աստեացս ելանելոյ յաշխարհէս դարձայութիւն ժառանգէ: Ոն թոյն զրեցաւ ձեռամբ մեղապարտ Աստուածատուր եպիսկոպոսի. Ած. ողորմի ստացէ իւր Հոգոյն, եւ իւր Հանդուցեալ ծնօղացն, անմեղադիր յերօք, ի ծերութեան ժամանակս զրեցի, աչերս ի լուսոյն պակասեր էր:

Ներքեւը, ամեարք գրով. — 1614

Էջ 565. — Ես տէր Գրիգոր արհեսպետկոպոս Սբ. Երուսաղէմայ զիրեցի այս թրվակներս Հայոց ՌհԳ, մայիս ամսոն Ին, յիշատակ Սբ. Եմ. ի զոռն Սբ. Ակոբայ,

շունի ոք յիշխանութիւն, առանց մեր Հրամանաց, Հանել զուրս Սբ. Ակոբայ վանացրս, կամ ծախել, կամ կողանալ, կամ մարդոյ պաշխել, կամ այլ Հնարուք, կամ այլ իշխանութիւն, եթէ ոք անդէնի, կամ իրրի, ընդ անիծուք է եւ նդովուք, աստ եւ ի հանդերծեայն, ամեն եղիցի եղիցի: Խնամով պահողն աւհնէ Աստուծոյ եւ ամ. սրբոց նորայ եւ ի ժէնջ ամէն, եղիցի:

Ներքեւը, տարբեր մեղանով, ամեարք գրով.

Էջ 566. — Ես անարժան Կերակոս ապեղայ որ եկայ յԵմ. ա տարի կացի:

Ներքեւը, այլ գրով. — 1693

Թոյն Ռեւի, ես Արզրուցի տէր Պողոս եկի Սբ. յԵմ. ա տարի:

Էջ 567-592, տարբեր թուղթ, նոոր դիր:

Էջ 557. — Ընկալ քաղցրութեամբ, Տէր Ած. Հօր...

Էջ 560. — Որդի Աստուծոյ կենդանոյ ...

Էջ 562. — Աստուած յախտեանկան...

Էջ 565. — Հաւատով խոստովանի...

Էջ 576. — Հաւատամբ ի մի Աստուած ...

Էջ 580. — Գովասանութիւն Սաղմոսացն Դաւթի. — Բանք Սաղմոսիս է պատուական...

Էջ 584. — Նախադրութիւնք խրատականք Յաղագս Աղօթիցն, զոր արարեալ է Տեառն Ներսէսի, եղբօրն Գրիգորիսի Հայոց կաթողիկոսի. — Աղօթք Հասարակաց ջրիստոնէից...

Էջ 591-592, դասաբարկ:

1598

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԵՕԹՆ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱՑ.— 1

(Թեքի)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւաւ 14×10·5×4·5: էջք 398: Հան-
յամանք անբաւարար: Թուղթ Հասարակ:
Գրութիւն՝ խորազիրները եւ սկզբնատառե-
րը կարմիր, մնացեալը սեւ մկանով, միա-
սիւն, 15 տող: Նոտքադիր: Համառոտագրու-
թիւնք սովորական զրեթէ: Կաշեկազմ տախ-
տակեայ անարուեստ. կազմի ժամանակ ըս-
կիպր եւ վերջը շարք մը թերթեր սխալ տե-
ղադրուած: Դատարկ նոր թուղթ, սկիզբը
չորս թերթ, վերջը մէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 9 (նախկինը 47), պրակ Գ.— Ա-
ռաջի անգամ տառնին գիւնդիւղտիւմառ ըս-
պանումն, եւ Պանցիլիաս դրպապետն այ-
սու առակաւ փրկեաց ի մահուանէ: Ի
վաղիւ անդը նրստեալ կայսրն ի գահոյսն
իւր... — Հմմտ. Թ. 1656:

էջ 15.— Առակ Առաջին դարպետին
Պանցիլիասի որ առաց եւ փրկեաց գնամուկն
ի մահուանէ: Կայր զինուոր մի զօրաւոր
եւ անուանի յոյժ...:

էջ 27.— Երկրորդ Առակ Քազուխում
վասն հովիւին որ ըսպան ըզվարդադի խոզմ
— Թագաւոր մի էր ի յերկրի միում...:

էջ 33—34.— Յերկրորդում օրն տանել
գորդի արքային ըսպանման, եւ լեմքուլուս
դարպետն այսու առակօք փրկեաց զմա:—
Յերկրորդում օրն նրստեալ կայսրն ի դա-
հոյսն իւր...:

էջ 40.— Առակ Երկրորդ դարպետին
վասն կնոջ միում որ գայրն իւր ետ անմեղ
դատապարտել: Ի քաղաքի մի էր զինուոր
մի ծեր...:

էջ 59.— Երրորդ Առակ Քազուխում որ
կամի յօժարեցուցանել զկայսրն որ տայ
գորդի իւր ըսպանման ըզմա: Ի քաղաքի
միում կայր անուանի զինուոր մի...:

էջ 67—68.— Երրորդ անգամ տանել
սյուդի արքային ըսպանումն եւ գայ դարա-

պետն Գաղան այսու առակօք փրկէ զմա:—
Յերրորդում աւուր նստի կայսրն ի գահոյսն
իւր...:

էջ 74.— Առակ Երրորդ դարպետին
գոր առաց վասն ամենայն եւ այսու առակօք
փրկեաց գորդի արքային այսօր ի մահուա-
նէ: Ի քաղաքի միում էր ոմն աղնուական
...:

էջ 90.— Չորրորդ Առակ Քազուխում
որ պատմեաց արքային եւ յօժարեցուց գոր-
դին ըսպանման անմեղ: Ի ժամանակի
միում կայր Թաղաւոր մի մեծ...:

էջ 107.— Չորրորդ անգամ տանել
գորդի արքային ըսպանումն եւ գայ հաստ-
նէ Մալխորայիս եւ այսու առակօք փրկէ
զմա:

էջ 116.— Առակ Չորրորդ դարպետին
վասն կնոջ միում որ կամի սիրել զմահուան
գայն:

էջ 128—129 ի միջեւ մէկ թերթ պակաս:

էջ 142—143.— Հինկերորդ Առակ քա-
զուխում վասն Օգոստիանոսի կայսրն որ
կենդանոյն Քաղեցին զմա մախարարքն, եւ
յօժարեցոյց գորդին ըսպանման:

էջ 164.— Հինկերորդ անգամ տանել
գորդի արքային ըսպանման, եւ դարպետն
Յովսէփոս այսու առակօք փրկեաց զմա:

էջ 176.— Առակ Ե երրորդ դարպետին
որ առաց Կալեմոսի բժշկին եւ ազատեաց
այսօր գորդի արքային: Ի քաղաքի միում
կայր ոմն իմաստասէր անուանի յոյժ, ո-
րում անունն էր Բաքրասէս, եւ էր ճարտար
բժիշկ...:

էջ 174—175 ի միջեւ ինկած երկու թերթ:

էջ 186.— Վեցերորդ Առակ Քազու-
խում ումեմն յազագո Քաղաւորի միում որ էր
անմահուր եւ ջրգողեալ եւ ուռուցեալ:

էջ 190—191 ի միջեւ ինկած երկու թերթ

էջ 200.— Վեցերորդ անգամ գորդի
արքայի ըսպանման, եւ Կղեպէտ-Կղեպատ
— դարպետն այսու առակօք փրկեաց զմա:

էջ 207.— Առակ վեցերորդ դարապետին վասն կնոջ ունեմն որ ըստան երկու զինուարս չար խորհրդորովն իւրով եւ յետոյ զինքնն եւ գայրն իւր չարաչար ըսպաննին։—
 ի քաղաքի միում էր կայսր ոմն...

էջ 214-215ի միջեւ մէկ թերթ ինկած։

էջ 228.— Եօթներորդ Առակ թագուհուն, վասն թագաւորի ունեմն որ ունէր սիրելի զինուար մի, եւ յայտնաւոր զամեն նմա, որում էառ թագուհինն նորա եւ փախեալ։

էջ 234-235ի միջեւ ինկած մէկ թերթ։

էջ 256.— Եօթներորդ անգամ տանել որդի արքային ի մահ, եւ եօթներորդում դարապետն. որում ամուսն էր Յովակիմ. այսու առաջօք փրկեաց զմա ի մահուանէ—
 ի Եօթներորդում ասուրն նրառեալ կայսրն ի դահուսն իւր...

էջ 263.— Եօթներորդ Առակ դարապետին որ փրկեաց զամուսնին։

էջ 285.— Ութերորդ ասուրն ժողովեցան դարապետն եւ առին զորդի արքայինն թագում ժողովրդօք եւ եկին առ կայսրն։

էջ 292.— Այժմ կամի Դեպկէտիանուս խայտառակել զթագուհին. եւ կամի մերկացուցանել երկտասարդն ի կամացի զգեստէ իւրմէ։

էջ 304.— Առակ Դեպկէտիանոսի որդոյ արքայի ասացեալ։

էջ 343.— Հայրն Աղէկսանդրի թուխտ ուղարկէ Աղէկսանդր որդուն զի փութով ժամանէ անդ։

էջ 349.— Գրեմալն Աղէկսանդրի ի յերկիրն իւր թագաւորել. եւ գնաց Աղէկսանդր զճանապարհն իւր, եւ ազգիկն եւ Լուդվիկն դարձան ի պազատն իւրեանց։

էջ 377-382. դատարկ նոր թուղթ։

էջ 397-398, վերջին թերթն է ժ. պրակին եւ սխալ տեղ դրուած է. բուն տեղը պիտի ըլլար 376 էջէն յետոյ։

1599

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ.— 1

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՆՈՒՐ ԵՊՍ. ԼԵՀԱՅԻ

Վեներտիկ

1709

ԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծառայ 14.5×9.5×2: էջք Ժ+66+154: Հանդամանք լաւ: Թուղթ տոկուն: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ զլատառերը կարմիր, մնացեալը սեւ. մեյանով, միասին, 17 տող: Նոտրադիր: Համառոտագրութիւնք սովորական գրեթէ: Կաշեկալով տախտակեայ չինցած։

Ծանօթ.— Վատուածատուր վարդապետ Թուրթէ իցէ Հոռոմեացեան Հայ, եւ առաջիկայ գործ իւր Թարգմանութիւն է լատինարան ոճով, օրինակեալ ի Վեներտիկ քաղաքի յամի 1709» (Տ. Սաւալանեան, Յուշակ, էջ 920):

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ Ա, դատարկ մեծադոյն մասամբ։

էջ Բ.— Ցանկ վիճարանութեան. Աստուածաբանութեան.— Հինգ Գլուխ։

էջ Գ.— Ցանկ բարոյական Աստուածաբանութեան։

էջ Դ.— դատարկ։

էջ 1.— Վիճարանութիւնք Աստուածաբանութեան, շարադրեցեալք ի Աստուածատուր եպիսկոպոսէ Լեւադույ. Յազագո Սրբոյ Եկեղեցւոյ առ հասարակ: Առաջին վիճարանութիւն. թէ զինչ իցէ խորհուրդ Սր. Եկեղեցւոյ, եւ թէ այց մասանց բազկեալն։

էջ 17.— Միթէ Սր. Խորհուրդք եղեն յամ. կեցութիւնս մարդկային բնութեան, եւ թէ զիարդ խորհուրդք մար օրինացն գտնազանին ի խորհրդոցն էին օրինաց։

էջ 34.— Թէ գիտարդ տարբերին խոր-
հույողք հին օրինաց ի խորհրդոց մօր օրի-
նաց:

էջ 43.— Յաղագս սպասաւորին խոր-
հրդոց մօր օրինաց:

էջ 57.— Յորժամ եւ յոր կէտ ժամա-
նակի խորհուրդ արտադրեն զսրբացուցիչ
շնորհս ի վերայ հոգւոյ:

էջ 65-66, դատարկ:

էջ 1.— Ծանօթութիւնք բարոյականից
Աստուածաբանութեանց, շարագրեցեալ ի
Աստուածատուր վարդապետէ, եւ ի Լեւիաց-
ւոց եպիսկոպոսէ, վասն կրթութեան եւ ճա-
նաչողութեան զկիրառութիւնս եկեղեցա-
կանաց:

էջ 10.— Յաղագս հատմանց հերաց:

էջ 13.— Գլուխ Առաջնորդ. Յաղագս
Պետականութեան:

էջ 15.— Գլուխ Երկրորդ. Յաղագս
Ընդհանրութեան:

էջ 16.— Գլուխ Երրորդ. Յաղագս
Երդմանց:

էջ 17.— Գլուխ Չորրորդ. Յաղագս Զա-
հրկալութեան:

էջ 20.— Գլուխ Հինգերորդ. Յաղագս
Կիրասարկաւագութեան:

էջ 26.— Գլուխ Վեցերորդ. Յաղագս
Աւագ Սարկաւագութեան:

էջ 30.— Գլուխ Յօրինորդ. Յաղագս
Բահանայութեան:

էջ 76.— Յաղագս հարերդոց Ապաշխա-
րութեանց.— Ապաշխարութիւնն է տոաբի-
նութիւնն...

էջ 82.— Մեզք ընդդէմ ժ պատուիրա-
նացն Աստուծոյ:

էջ 110.— Յաղագս Բամպասմանց.—
Բամպասմանքն երբեք կերպիւ լինի...

էջ 113.— Յաղագս Խմամախօսութեան,
այսինքն. Աշմատութիւն.— Խնամախօսու-
թիւնն է ապալտյալ ամուսնութեան համահա-
ւանական խոստումն, ոչ է խորհուրդ...

էջ 132.— Խրատք Յաղագս Խոստովա-
նութեան:

Յիշատակարան Գրչի.— 1709

էջ 151, ստորոտը.— Ծնորոգ Սր. Ող-
ւուն եւ յօղիականութեամբ Սրբուհոյ Կու-
սին Մարիամու Աստուածածնին, աւարտե-
ցաք զփոքրագոյն զբնական այս, ի ամի Տեա-
ռին 1709, եւ օղոստոսի 31, ի ծովապատ եւ
ի վայելութեան քաղաքումն Վէնէտիկ:

էջ 152-154, դատարկ:

1600

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (484ՏՈՒՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւր 14-5x9-5x1: էջք 70: Հանգա-
մանք լաւ: Թուղթ ոչ միատեսակ: Գրութիւն
այլապէս: Կապք կիսակաշի խաւաքարտեայ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, փակցուած. առաջինը համար-
եա դատարկ:

էջ 2, տպ. 80. Գր. Հայրապետ լաղ-
մած: Ներքեւը ոտանաւոր.

Մինչ ի փորձանս ոք անկանի,

կացցէ յաղթի այս արժանի,

զոր ասացեալ է Գրիգորի,

Հայաստանեայ Հայրապետի:

էջ 3, բոլորդէր.— [Տ]առ Ներքե-
ղինի եւ դրուող գովեստի սրբոյ եւ մեծի
Աթոռոյն վարապալ, ի խնդրոյ նորին դէտի
տեառն Գրիգորի առաքինազարդ արքեպիս-
կոպոսի եւ աստուածիմաստ Հոռոտրի եւ
աստուածաբան քահանայապետի, յարմար-
եալ յամէկ Մովսէսոյ սեւաւոր Յօհաննիսէ
դետեղերին Պօղոսեանց.— Գերազաւա-
կոյդ անհասական եւ գերանբաւ շնորհաց
չտեմարան, աղբիւրազէն աստուածութիւն

...:

էջ 17, պրկաթիւ ԺԶ, նորապիւր.—
[Թաղթ Պիղատոսի Դատարարի].— Սկզբը
եւ վերջը Թերի:

Իջ 17.— Եւ ես երկեայ ի նոցայնէ զի բազում մնաս մահու եղին ի վերայ նորա, եւ ետու մատնել զնայ ի ձեռս նոցա Եւ ի ժամ խաչելութեան նորա երկիր լարեցաւ եւ վէճք պատուեցան, արեղակն խաւարեցաւ եւ լուսինն արիւն դարձաւ, եւ խաւար կաւառ զաշխարհս ամենայն ի Զ մամիկ աւուրն մինչեւ ցթ ժամն . . . :

Իջ 19.— . . . եւ իբրեւ եհաս Հրովարտաքն առ արքայն Տիրերիեայ, ի Հոռոմ քաղաք, եւ ընթերձեալ զթուխտն ի կայսերն եւ ամ. բազմութիւն քաղաքին հիացումն եղեալ յարմանային . . . :

Իջ 29.— . . . իսկ դատաւորն Յուդոս լարկացեալ ի վերայ Պիղատոսի եւ առջ տրքունուտ երթիցես առ կայսրն Տիրերիեայ . . . :

Իջ 30.— . . . եւ Պիղատոս կապել երկաթի կապանաւք եւ արկեալ անոր ի պարանոց նոց կապեալ կրկին շղթայեալ լըղել ի Հրոռոմ: Եւ նաւորդացն արար զհրամանս դատաւորին, եւ ի նաւ արկեալ տանէին ի Հրոռոմ: Եւ ի միռոմ գիշերի զմտաւ ածեալ Պիղատոս երկուցեալ ի արքայէն Տիրերեայ՝ թէ որպէս կորուսցէ զիս, յարուցեալ զաղտ ի գիշերն ընկէջ զինքն ի ծովուն, եւ նաւաւարիցն իմացեալ բուռն հարին զկապանաց շղթայիցն, զհետ մտեալ ի խորութիւն ծովուն եւ կախեալ կապանաւք հանին զնայ ի վեր: Եւ նաւաւարացն զգուշութեամբ պահեալ հասուցին զնայ ի Հոռոմ քաղաք . . . :

Իջ 36.— . . . Առէ արքայն. Ով ոք էին այնոքիկ որ առաջ խորհրդակիցք էին, եւ կամարաք զոր արարին: Առէ Պիղատոս. Հերովդէս, Սիմոն, Դովդայէլ, Դեւի, Նեփթաղ, Գաթն, Յաղեկսանդր, Յարոս, եւ այլք քահանայիցն, Աննա եւ Կայաբայ, եւ այլ խառնիճաղանձ բազմութիւնք ժողովոյն . . . :

Իջ 43.— . . . Յանժամ լցեալ կայսրն լարկութեամբ եւ արտառութեամբ Հրամայեաց ըստաստուրացն տանջել զնայ եւ տանիլ ի րանտ, եւ խորհեացի թէ որով մահուամբ մեռցի եւ կորուսցէ զնայ. եւ ապա Հրամայեաց Հրովարտաք առնել առ Աբգար Հայոց

արքայն, ի քաղաքին եղեսպայ, որ եւ ունէր աւրինակ թուխտն զայս:

Ի Տիրերիեայ արքայից արքայ ի յօղոստոսական կայսերէ Հոռոմայեցոց տէրութեան առ սիրեցեալ եղբայրք իմ արքայ Հայոց Մեծաց Արդար, յարեւելեան իշխանիդ ի տէրութեան խնչալ:

Գիտութիւն լիցի ձերին ինքնակաւ տէրութեանդ զտաւել սէր եղբայրակացուցութեան ձերոյ առ միժեանս զմիարանութիւն: Այլ մի էր որոյ անուն էր Յս. կոչեցեալ, որ [Շարունակութիւնը կարծիք]:

Իջ 45, նոտարդիր, բոլորովին տարբեր նախորդէն. . . Եւ յետ նոցա պետաց Հրեյտակաց եւ Հրեյտակապետաց դասքն վերին քահանայապետութիւնք, այս Զ դասքս դանաղանին. որպէս մարդիք ամենեքեան մի են ընտրութեամբ, այլ փոռիք զանապան. զի ոմն թաղաւոր է եւ ոմն յիշխան, ոմն քաղաքապետ, եւ այլն ըստ կարգի . . . :

Իջ 49.— . . . Անդ է եւ Կէչոր քաղաքն եւ Մոռաքարի փմախոր վանքն, ուր կա զերեզման Կեցառեցի ինչատուր վարդապետի . . . :

Իջ 51.— . . . Եւ ի բերան Վերապին հանդուցեալք կան շիրիմս ի մեծհուլակ եւ եռամեծին տիեզերայոյս վարդապետին վարդանայ եւ Ներսէսի Շինոգի. եւ Յիզրուղտի զինաւորացն նշարք այլ անդ կան . . . :

Իջ 60.— . . . Եղբուն, Կամախովն եւ իւր փիճակովն, մինչ ի Մուշ Երրորդ Հայք: Մուշ, Ախթամար [Շարունակութիւնը չկայ]:

Իջ 61, տարբեր նոտարդիր դարձեալ, եւ սկիզբը թերի.— . . . Վասն գտնեցոյն որ ասեմ ի պարունակ, կոչի է երկինք:

Իջ 66.— . . . Վասն օղեղէն երկնից յորում կան լուսաւորք.— Աստուածային դիրն պատմեն թէ արար Ած. զլուսաւորսք եւ եղ զնոսա ի հաստատութիւնը երկնից լուսաւոր լինել: Այս երկինս որ յօրոյ է բաժանել [Շարունակութիւնը կը պակսի]:

Իջ 67-70, դատարկ:

1601

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ.— 14

Յրգմ. Ն. ԼԱՄԱՐՈՆԱՑԻ

Տեղի

ՌԿԹ=1620

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծառաւ 14×10×3: էջք 360: Հանդա-
մանք բաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝
խորագիրները եւ զլիստառները կարմիր,
մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 23 տող:
Բոլորգիր, Համառօտագրութիւնք բաւական
առաւ: Գունաւոր պրիւազարդ իւր սարօք,
էջ 17: Կաշկկազմ տախտակեայ դրոշմա-
դարդ: Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիզբը եւ
վերջը երկուական թերթ, մասն երկաթազիր
Աւետարանի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-4, դատարկ:

էջ 5.— Ի տիեզերական ժողովոյն կա-
մրս, որ եղև յատուածապահ քաղաքն
կռտամշիմնապաւլիս. . . Գիրքս այս
Յայտնութեան Յովհաննու պատուեցաւ ի
մէնջ. . .

էջ 10.— Գլուխք Յայտնութեան:

էջ 17.— Ի Յայտնութիւնն Յովհաննու
սրբոյ հաւր մեր Անդրէի քրանելոյ եպիսկո-
պոսի կետարու. . . Յաստուածաին խոր-
հրդական բանիցս անհասութիւն ոք հայե-
լով, մի բանքասեցէ զմերս համարձակու-
թիւն. . .

էջ 28.— Յայտնութիւնն Սրբոյն Յով-
հաննու Աստուածաբանի:

Ծանօթ.— Յաճախ կը տեսնուին մէկ
երկու բառի տեղ բաց ձգուած, առաւելա-
պէս սկիզբի գրութիւններուն մէջ:

էջ 335.— Յիշատակ տառիս գտաւդ
տեառն Ներսիսի գերաւոյնալ վարդապետի,
գոր գտեալ ի մեծն Ամտիոք, ցրեաց գտալ ի
լուսաւորութիւնն հոգոյ:

էջ 340-359, դատարկ:

Եիշատակագրութիւն.— 1620

էջ 360, Նոտրադիր.— Կատարեցաւ
գիրքս ի թվին ՌԿԹ, սեպտեմբեր ամսոյն, ի
փոռս Գր. Այ. մերոյ, յաւիտեանս, Ամէն:

1602

ՀԱՐԱՆՑ ՎԱՐՔ (ՄԱՍՆԱԿԻ).— 24

Ստաքեւի Աթոռ

ՌՀԴ=1625

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծառաւ 13.5×9.5×5: էջք 502: Հան-
դամանք բաւարար: Լուսանցքները ցեցահար
թեթեւօրէն: Թուղթ դրոշմարկ: Գրիչ՝ Նաա-
սի Արեղայ, Գրութիւն՝ խորագիրները եւ
զլիստառները կարմիր, մնացեալը սեւ մե-
լանով, միասին, 16 տող: Բոլորգիր, Հա-
մառօտագրութիւնք ուղղորական գրեթէ: Կա-
շկկազմ տախտակեայ դրոշմադարդ: Ստա-
քող՝ մահտասի Սարկիս:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1, դատարկ:

էջ 2.— Ս. հովիւք էին ի տեղոյն յայն-
միկ բացգրեթեալք. . .

էջ 5.— Միածին Որդի եւ բանդ Աստ-
ուած. . .

էջ 6.— Առէ քրանելի մարգարէն Նզել-
իւղ. Անաւրէն եթէ դարձցի յանաւրէնութե-
նէ իւրեանց զոր արար. . . Ծարաւի ես, ես
աղբեր կենաց քաղցրարուիս եւ անուշահա-

լակ. ևթէ ոք ծարաւի իցէ եկեացէ առ իս (էջ 131) : ... խոստանա քեզ, ով մեղաւոր, ըզպարակցութիւն ժանտատեսիլ եւ զգարչաւ տեսիլ դատուցն դիւաց (էջ 86) : ... խոստովանութիւն որ ուստի ելանէ զանաւթ ժանդագիր իբրեւ զոսկի պայծառացուցանէ (էջ 109) : ... Արդ որ ոք ունիցի ականջս լսելոյ լուրիցէ եւ իմանայցէ եւ վայելեացէ ի րաբութեանց ի ձեռն խոստովանութեան եւ ապաշխարութեան պարզեացն, որ փառաք պսակէ, եւ ի գահոյս Հանդուցանէ, ի Քս. Յս. ի Տէր մեր, որում վայել է փառք իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միւտ եւ. (էջ 115-6) :

էջ 116. — Հայր մեր որ յերկինս, սուրբ եղիցի ամուսն քո... :

էջ 117. — Որք ոչ խոստովանին բարկութիւն Աստուծոյ մեա ի վերա նորա... :

էջ 119. — ... Որպէս գրեալ է Թէ մին Թադաւորի կին չատ բարի դործեաց... :

էջ 125. — Դարձեալ վա՛յ այնոցիկ որ ոչ խոստովանեցին... :

էջ 126. — Էր մինակեաց առ միարանակեացն, զժամ պատրաստեալ... :

էջ 128. — ... երկու ծնրք Իսկիթայ երթալին ճանապարհ յանապատին... :

էջ 146. — Բամբ աւգտակարք վասն խնարհութեան. — Արքայ Աստուծոյ նախցաւ ի խորս դատաստանին Աստուծոյ, խնդրեաց եւ ասէ... :

էջ 151. — Վասն ծերոյն, որ որդի լիւալ էր քրմի կեաց :

էջ 309. — Պատուէրք սուրբ հարցն ու գէշահիք. — Ասաց երանելին Յոհան Ոսկերեանն... :

էջ 313. — Խրատք գեղեցկաբարձարք սուրբ երանելի Հարանց մերոց կրանաւորաց, Յաղպոս կատարեալ Առաքիւնութեան : Գլուխ երկրորդ. — Եւհարց ցհալոն Աստուծոյ եւ ասէ... :

էջ 460. — Տեառն Ներսեսի ասացեալ. Ողբամբ ամօրին ամ. ուրէ՛ք. — Աշխարհ ամենայն... :

էջ 466. — Նորին Տեառն Ներսեսի ասացեալ ի մխիթարութիւն մտաց, ի խորոց սրտից խաւսք ընդ Աստուծոյ. — Առաւատ լուսոյ... :

էջ 472. — Աստուածածին մայր Քրիստոսի... :

էջ 478. —

Անթիւ չարեաւք անցա ես, մեղաւք աղտեղացա ես, դաղիր զործով լցայ ես, Յիսուս Քրիստոս մեղոյս քեզ :

Ժիր ի չարիս եղել եմ, յարդարութեանց հեռի եմ, մամ մի բարի գործեալ չեմ, քանեա Տէր մեղուցեալ եմ :

Ժարտար զբարին իմացայ, այլոց քարոզող եղայ, դործով եւ յոյժ հեռացա, Յիսուս փրկիչ ողորմեա :

Իեւտին կենաց կոչեցար, որ ի Կուսէն մարմնացար, զու մեզ Հանդիստ խոստացար, զթայ ի յիս տիրարար :

Փառաց անմահին տաճար, Աստուածածին տիրամայր, Հոգիս ի քեզ դիմաւար, զթայ ի յիս տիրարար :

Քեզ սուրբն ամեն Հաւատար, կցող լինին մաղթաբար, ինձ մեղաւորիս Համար, զթայ ի յիս տիրարար :

էջ 488. — Յանկս աղաւթել որպէս պարտ է... :

Յիշատակեալն Գրչի. — 1626

էջ 497. — Փառք ամենաաւոր Երրորդութեան Հաւար եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ ամէն :

Արդ զրկցաւ Հարանց վարքս ձեռամբ յոգնամեղ եւ անարհեստ գրչի Եսայի սուտանուն աբեղայի, մեղաւոր յոյլ եւ ծոյլի, ի խնդրոյ քրիստոսասէր մահատախ Սարգիսի եւ ամ. արեան մերձաւորացն ամէն :

Ես Սարգիս մահատախ զբեյ տուի Հարանց վարքս յիշատակ Հոգւոյ իմոյ : Ինչեցէ՛ք զիս Հանդերձ Ծնաւողով իմովք, յի բե-

բան Ած. ողորմի ասացէք, Ած. դձեզ յիշէ ի միտանդամ դարտահանն ամէն:

Արդ գրեցաւ, գիրքս ի յաթոս Ըստա-
թն ի թիականութիւն Հայոց Ռէշ: Որք
Հանդիպիք սմա կարդալով, Ած. ողորմ

[Շարունակութիւնը կը պակսի՝ յաջորդ
թերթը ինկած ըլլալով]:

Էջ 499-502. տարբեր թուղթ. առաջինը
կը պարունակէ քանի մը մանրուք. երկրոր-
դը դատարկ:

1603

Մ Ա Շ Տ Ո Ց (ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ).— 34

Հալապ

ՌՃԺ=1661

ՆԿԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասը 14×10×2.5: էջք 212: Հանգա-
մանք յաւ: Մագաղաթ կոկեալ: Գրիչ՝ Աստ-
ուածատուր Քէն. Եղեսացի: Գրութիւն՝
խորապիւրները, սկզբնատողերը եւ գլխադիր-
ները մասամբ կարժիր, մնացեալը սեւ մե-
լանով, միասեւ, 19 տող: Բոլորգիր: Հա-
մառատադրութիւնք սովորական գրեթէ:
Կարժիր կապուտ դարդագիր կարգ մը գը-
լուխներու սկիզբը, երբեմն Հանդերձ գլխա-
դարդով: Խորանաղագի իւր սարօք, էջ 4:
Կաշեկալով տախտակեայ դրոշմագարդ: ԸՄ-
տացող՝ Յակոբ Ռաբահայեցի:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Ցանկ: ԱժԺ Գլուխներ:
էջ 3, զատաբէ:
Ա.— էջ 4.— Մկրտութիւն.— Տէր Ած.
մէր, Ած. բարերար...:
էջ 21.— Եւ յետ այսորիկ կնքէ աստ-
ուածադրածակ եւդոյն նախ ղճակատն, առե-
լով դայս...:

Բ.— էջ 28.— Կամոն Պտակ Արեմելոյ:
էջ 40.— Եւ ապա առնն դայս երգաւ—
Ամենադար Տէր Թաղաւոր Թաղաւորաց...:

Գ.— էջ 42.— Կանոնն ինչիկո: (=պը-
սակ) ի վայր առնելոյ:

Դ.— էջ 50.— Կանոնն Երկրորդ Ամուս-
նութեան:

Ե.— էջ 56.— Կանոնն Հաղորդ Տալոյ:

Ջ.— էջ 63.— Կանոնն Թաղմանն:

էջ 85.— Գամոն Թաղման.— Միեւ ի
յէէն Բանդ որ ի Հայ: ...:

էջ 90.— Տաղ Մեռելի.— Ով քահա-
նայք եւ վարդապետք աստուածարան...:

էջ 93.— Տաղ Ղարիպին.— Բայց դա-
րիպին կեանքն է լարի ողորդական...:

Ե.— էջ 101.— Կանոնն Այդ(ւ)ոյն:

Ը.— էջ 112.— Եաւթն Աւուրն:

Թ.— էջ 118.— Կանոնն Տղայաթաղի:

Լուսամցադրութիւն Գրչի.— էջ 121,

ստորոտը. «Ո՛հ մագղաթին ձեռաց»—

Յիշեալ թերթին վերի մասը արդարեւ յոյժ
բարակ է:

էջ 133.— Երգս ասա ողբածային.—
Արարիչն արարածոց մեզ բարկացաւ...:

էջ 137.— Երգ մանկանցն.— Յերէկ
Հողվերաւդ անցայ...:

էջ 144.— Երգ անկանց.— Արթունք
գուարթունք, Բանին բանաւոր ծիծռունք...:

Ժ.— էջ 145.— Կանոնն Այգւոյն:

ԺԱ.— էջ 149.— Եաւթն աւուր:

ԺԲ.— էջ 153.— Կանոնն Հոգեհանգիստ

Առնելոյ:

էջ 162.— Աղաւրհնէք:

ԺԳ.— էջ 163.— Կանոնն ինչ Աւրհնե-

լոյ:

ԺԴ.— էջ 189.— Կանոնն Տեառնականի:

ԺԵ.— էջ 203.— Կանոնն Սկի եւ Մա-

ղցման Աւրհնելոյ:

ԺԶ.— էջ 204.— Կանոնն Հանդերձ

աւրհնելոյ:

ԺԷ.— էջ 205.— Կանոնն Նորակերտ

դրոց աւրհնելոյ:

ԺԸ.— էջ 206.— Հորաւրհնէք:

ԺԹ — էջ 210 — Յիշատակարան —
1661
Փառք ամենասուրբ երրորդութեանն
Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ անզրաւ
յաւիտենիւ ամէն:

Արդ գրեցաւ Մաշթոց այս ի մայրա-
քաղաքն ի Հալապ, ձեռամբ Եղեասցի Աստ-
ուածատուր անուամբ եւեթ քահանայի,
ընդ Հովանեաւ Սրբ. Աստուածածնին եւ Սրբ.
Քառասունք եկեղեցեացոյ, ի Հայրապետու-
թեանցն տեառն տէր Յակոբին եւ տէր Խա-
չատուրին, եւ ի առաջնորդութեան մերում
Դաւիթ Վարդապետին, ի Թվականութեան
Հայոց ՌժԺ: Եղեւ խնդուղ Մաշթոցիս Ուր-
Հայեցի Յակոբն, որ ըստացաւ զօտ, եւ ետ
գրել ի Հալապ վաստակոյ իւրոյ (Մարմնա-
կութիւնը — էջ 211 — աւրտած):

Յետմտաքայն յիշատակագրութիւնք —

1 — էջ 2, նոտրագիր — 1792

Թվ. ՌՄԽ մէկին, յունկարի ժՁին,

յօրն Հիկչապթին, Ած. պարգեւեաց մեղի
ղաւակ մի, Ած. իւրեան շնորհ տայ ամէն.
որ է անունն Կարապետ:

2 — էջ 210, ստորոտը, նոտրագիր —
1848

Յարութիւն եպիսկոպոսն Հալապ գը-
նաց 1848 յունիսի 12ին, օրն Կիրակի, որ զկնի
աւուրց անձին առողջութիւն չգտեալ Հանգ-
եաւ ի Տէր, Թաղերով ի Քառասունն Ման-
կանց եկեղեցին:

3 — էջ 212, նոտր շեղագիր — Եղե-
սացի Նարեկեցեան մահտեսի Յակոբի որդի
մահտեսի Գրիգոր:

4 — էջ 2, ստորոտը, անհարթ գրով —
1866

Այս գիրք ընծայեցի Սրբ. Երուսաղէմի
Յակոբ Եպս. սրբազան Հօր մերոյ, որ եմ
Ուրֆացի միջի Գրիգոր Նարեկեցեան. յի-
շեսթի ղմեզ. 1866, սեպտեմբեր 15, Եղե-
սա:

1604

Ա. — ԲԱՆԻ ԶԱՓԱԽ. — 5

Ն. ՇՈՐՀԱԽ

Տեղի

ՊՂԳ=1444

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մաւալ 14×9×5: էջք 454: Հանդամանք
լաւ: Թուղթ կոկեալ: Գրիչ՝ Սիմէոն: Գր-
ութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողները եւ
ղխատառերը մասամբ կարթիւ, մնացեալը
սեւ միլանով, միասին, 20 տող: Բոլորգիր:
Համառօտաղբութիւնք սովորական: Խորա-
նաղարդ իւր սարօք, էջ 5: Նկար՝ «Տէր Սրբ.
Ներսէս», էջ 5: Կաշեկազմ տախտակեայ դը-
րուշագարդ: Պաշտական մաղաղաթեայ ըս-
կիգրը եւ վերջը երկուական թերթ, մասն
երկաթագիր Աւետարանի:

ԲՈՎԱՆԴԱՌՈՒԹԻՒՆ —

էջ 1-3, դասարեկ մեծագոյն մասամբ.
կան քանի մը գրչագործներ եւայլն:

ԹԻՍՈՒՍ ՈՐԴԻ. — 10

Ա. — էջ 5 — Թիսուս Որդի Հաւր Միա-
ծին...:

էջ 197 — Յիշատակարան երգողին քա-
նիս — Ի վեց հարիւր Հայոց թուական, եւ
յառաջին ըսկսեալ նոր ամ...:

Բ. — էջ 204-205 — Տեառն Ներսէսի
Սրբոյ եւ տիեզերալեւոյ վարդապետի եւ կա-
թողիկոսի Հայոց, Յաղագս երկնի եւ զար-
թուց մտա, ի դիմաց մտրին բարառմարար,
ի չափ երկուստամիցն պարգեալ ոտից, ի
խմբոյ առն բժշկապետի եւ աստեղագիտի
Միսրթար կոչեցեալ — Իմ եղական դուրով
ընութիւն...:

Գ.— Էջ 225.— Նորին բամ մերտազա-
կամ ի խրատ ոգոց համայնից, ի դիմաց մե-
րոյին տառից տամց յիւրաքանչիւրսմ քա-
ռից.— Աստուծոյ զքեզ ժերձակայ լինել
խրատէ թէ հաւատայ...:

Դ.— Էջ 241.— Նորին Բամ Հաւատոյ
վասմ ամեղին եւ եղելոց, քառամարաք ի
դիմաց հայկական տառից, չափաքերմամբ
ոգնեալ ի Ներսիսէ.— Անբակիրքն ասէ զԱստ-
ուած, անեղ բնութիւն ոչ արարած...:

Ե.— Էջ 250.— Նորին Տեառն Ներսէսի
ասացեալ բամ ի խրատ մամկանց ուսմամբն-
րաց, ի դիմաց Այբուքեանի տառից, ուտմա-
ւոր չափով.— Առաջին դրեզ տըղա, հանէ
յիմաստրն գերակա...:

Զ.— Էջ 259.— Տեառն Ներսէսի Բամ
Հաւատոյ, ուտմաւոր տաղի չափով.— Խոս-
տովանիմ Աստուած ըզՀայր...:

Էջ 328.— Յիշատակարամ երգաղի Բա-
նին.— Վասն Աստուծոյ խաւսել զայս բան

Էջ 334-335ի միջեւ կը պակսին ԺԴ պը-
րակին վերջին թերթը, եւ ԺԵ պրակը, ուր
պիտի տեսնուէր յաջորդ երկին՝ Տօնացորդ
յին սկիզբը:

Բ.— Տ Օ Ն Ա Ց Ո Ց Ո Ց.— 7

(քերի)

Էջ 335.— զկնի տէր յերկնցին վճա-
րըն՝ Որթիւ. Աւ. Ղուկ. Գ. եւ հովիւք էին.
վերջ. Փառք ի բարձ. եւ կարդան զմնացորդ

Աւ. ին, եւ դարձան հովիւքն. վերջ. որպէս
պատմեցաւ նոցաւ. Առաւատու երգ՝ Արե-
դակն: Գանձ ասա ամէն աւուր: Աւ. Ղուկ.
Զ. ի հեղէ Ժան. վերջ. առ Ժամանակ մի:

Էջ 336.— Տաւնք ըստ Լ աւրէիցն որ
լինին ի յայս միջոցս հասնապազ. կայ որ կու
յաւելու եւ կայ որ կու նուազէ. դու հաշուեա
եւ տես, զուտիքն թէ շատ է՝ դու մէկ մէկ
տաւնէ, թէ նուազ՝ դու Բ Բ, կամ Գ Գ որ
վճարի:

Էջ 447.— Խրատք եղաքերից Աւետա-
րամացն քէ քրպէս կարգամ:

Էջ 448.— Մեսեղիք Ծմբմեղեան:

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի.—
1444

1.— Էջ 259, ստորոտը.— ՉՍիմէովն
մեղաւք մեռեալ ոգիս զնուաստ գրչիս յի-
շեցէք յաղաւթս ձեր:

2.— Էջ 453, ստորոտը.— ՉՍիմէան
մեղաւք մեռեալ ոգիս զանարժան գրչիս յի-
շէք ի յաղաւթս ձեր. ի թվ. 9(2)79:

Յեռնագոյն յիշատակագրութիւն.—
1638

Էջ 454, նորագիր.— Յիսուս Որդիս
յիշատակ է մղդաի Խուժարաթոյնին, իւր
ծընօղաց խոճայ Ղատոյն, եւ իւր արեան
մերձաւորաց, մեծի փոքու, յիշեցէք եւ ո-
ղորմի ասացէք ամէն: Երբ Տէրն յաջողեց
որ եկաւ ի Սուրբ յԵրուսաղէմ թվին ՌՁԷ, ի
հայրայպետութիւն Տէր Գրիգորին:

1605

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Ց

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւար 14.5×10×4: Էջք 232: Հանգա-
բանք անբաւարար. վնասուած որդերէ. վեր-
ջը պակասաւոր. նորոգութիւն կրած: Թուղթ
հին հասարակ: Գրութիւն՝ սկիզբի խորա-
դիրը եւ ընդհանրապէս գլխագիրները կար-
միր, մնացեալը սեւ միւրաւոր, միասին, 19-
25 տող: Բոլորգիր: Համառոտագրութիւնք

ստորականէն ուսելի: Կաշեկազմ տախտակ-
եայ հնամաշ: Պահպանակ մագաղաթեայ
սկիզբը մէկ թերթ, անկիւնաւոր երկաթա-
գիր, մասն մարգարէութեան Երեմիայի, ԼԲ
25-27: Պահպանակ թղթեայ սկիզբը երկու
թերթ, մեծագոյն մասով դատարկ, առաջի-
նը կիսով չափ պատուած:

Ա. ԱՌԱՎԱԳԻՐՔ. — 5

էջ 1. — Խրատաւ առականութիւն քանիւ քանիւ եւ քանիւ քանիւ կըրպարաւաւ, ի պէտս կարեաց խաւսել ի զէպ ժամ, ի քոյն...
տրմ եւ ի մարմնաւորմ:

Թաղաւոր մի կազմեաց սեղան դեպա-
նաց...

էջ 4. — Դարձեալ զկատուն լուսակալ
դրին թաղաւորին, ի վերայ ոսկի բարձին
...

էջ 46. — Թաղաւոր մի մեծ եւ բարե-
միտ, ունէր խոզ մի սիրուն ի տուն իւր...

էջ 54. — Մըշաղան քաղցեալ մերձ
ի մահ, եւ զնաց զողացաւ սակաւիկ պանիւր
...

էջ 63. — Քահանայ ոմն ի վերին Խա-
չնոյ իր փառաւորագոյն...

էջ 80. — Այր ոմն Հաղար խոզ էած ի
մի տեղի եւ պարիսպ էած շուրջ...

էջ 87. — Եւ ահա ժողովեցան ի մի տե-
ղի ժ վաճառական եւ զնացին ընդ ճանա-
պարհ մի...

էջ 108. — Էջ մի կայր ի Հնդկաց աշ-
խարհ եւ ունէր ձայն սաստիկ նման որոտ-
ման...

էջ 110. — Գորտ մի կայր ի Մարա աշ-
խարհ...

էջ 120. — Այր ոմն ունէր խմուք եւ
մեղր ծախէր, եւ կարեց կտր մի մեղր ի
գետին, եւ պիծել մի մտաւ ի մեղրմ, եւ
կատու մի վագեց եւ էտո գպիծեկմ, եւ շուն
մի վագեց եւ էտո գետնում, եւ եզարկ կա-
տուին տէրմ եւ եսպամ զշուն: Եւ գեղ մի
կայր ի գեղին դրացնութիւնմ, ճառք շուն
ի յայմ գեղեմ էր: Եւ իմացաւ շուն տէրմ քէ
եսպամ խմուք-պամն զշունմ, եւ եկմ եզարկ
եւ եսպամ զխմուք-պամն: Եւ պատնարագմ-
քամ երկու գեղմ ընդ իրար եւ սպանին ըզ-
միմեան, միմէն ոչ մնաց մարդ ոչ յայմ
գեղմ եւ ոչ ի յայմ եւ ամէնմ մեռաւ վասն
մէկ կար մեղրի: Յուցամէ...

էջ 125. — Մուկն մի յուղտն ի մաւտ
զնաց եւ ասէ. Տուր ինձ Համանք որ յոր դու
անցանես եւ ի ճո ոտիդ հետն ըրոյն զնեմ
...

էջ 126. — Խոստովանութիւն ամ. քր-
իստոնէից Հաւատացեալոց. Յորժամ խոստո-
վանիս ասայ. — Մեղայ Աստուծոյ մեղայ,
մեղուցեալ եմ իմ արարչին...

Բ. — էջ 131. — Լուսնացոյց երազի բա-
րոյ եւ չարի. — Հինդ աւր բարի է ամենայն
իրաց...

Գ. — էջ 137. — Յովաննու ասացեալ
վասն ընդունելի եւ անընդունելի աղաթից:

էջ 175-176, մէկ թերթ տարբեր
թուղթ, գրութիւն այլազան:

էջ 176, նոտարադիր. — Յեր չես երթար
ի միտ ի վար...

Դ. — ԵՐԱՋԱԼԱՆ. — 1

(Բերի)

էջ 177. — Այս Երազան գիրքս Խալո
սուրբանին է, նովաւ արեղան Անեցի, որ ա-
նուն Առաքել ասէին ու Միթթարիչ Ձեզ-
կանց, ի Շիրակունի, ի յԱնի քաղաքն ի
մաւտ. ՈՂԱ [= 1222] էր թիւն, խաբէմանե-
ցին ի յարապ լեզուէն ի հայ լեզու, ի յամա-
նան սահմի. Գ. ԾՁ ցեղ երապ է, ու ամէ-
նուն մեկնութիւն գրած է ի յայս գիրքս,
բարի երազն ու չարն, ու զինչ մարդուն դա-
լու է: Գիտացիք եղարաք թէ այր է թէ կին.
առանց ջնորից չէ, ոչ առանց խորհրդոց...

— Հմտ. Յիւտ. Ձեռագրաց, էջ 822:

էջ 232. — ԽՁ. Տեսն. մեղու եւ մո-
ծակ ու ճանճ ու ժորեխ ու ժեխ եւ զինչ ի
ստիւն նման լինի, հանց ասեն թէ մի (Շա-
լու մակութիւնը կորած):

Յետմագոյն լուսամբագրութիւն.

էջ 64. — Հախալոզմեան լուսամբքին,
տարբեր թանաքով, անհարթ դրով. — Եւ
Յովանէս անարժան եպս. վայս ախ դարիպիս:

1606

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ.— 1

(ԺԵ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւար 14.5×10: էջ 72: Հանդամանք
յաւ: Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խորա-
ղիւրնեբր եւ սկզբնատառերը կարմիր, մնաց-
եալը սև: ժեւանով, ժիսսիւն, 18-19 տող:
Նոտրադիր: Համառօտադրութիւնք սոփո-
րական: Թղթակազմ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Աղօթք Տէրութեան:

— Ողջոյն Հրեշտակեան.— Ողջոյն
թեղ Մարիամ...:

էջ 2.— Դաւանութիւն Նիկիական:

էջ 4.— Տասն պատուիրամբն օրինացն
կատուեալ:

էջ 8.— Դաւանութիւն Սրբոյն Արամա-
սի եպիսկոպոսի Աղէքսանդրացոյ.— Ով ոք
կամիցի կեցուցեալ լինիլ...:

էջ 13.— Քրիստոնէական վարդապե-
տութիւն: Հարցումն եւ պատասխանի Յա-
ղագս ուսումն Քրիստոնէականի վարդապե-
տութեան.— Հարց. Դու Քրիստոնեա՞յ ես
...:

էջ 28.— Մեկնութիւն Հաւատամին:

էջ 40.— Գլուխ Ուրեղորդ.— Հրց.
Զի՞նչ է, կրեաց ընդ Փօնցիոսիւ Փիլաթոս
սի, եղեւ խաչեցեալ, մեռեալ եւ թաղեց-
եալ...:

էջ 64.— Հրց. Զի՞նչ է Հայր մեր...:

Յետնագոյն յիշատակագրութիւն—
1680

էջ 71, ստորոտը, տարբեր թանաքով,
անհարթ գրով.— Գնացի Սր. կարապետ
թվին ՌՃԻԹ նին:

1607

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Ն Ի.— 5

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍ

Ս. Բակոբ, Երուսաղէմ

ՌՄԿԱ=1812

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւար 14×9.5×3: էջ 412: Հանդա-
մանք չափ լաւ: Թուղթ կապտորակ: Գրիչ՝
Մկրտիչ Դպիր կեսարացի: Գրութիւն՝ խո-
րաղիւրնեբր եւ սկզբնատողերը կարմիր, մը-
նացեալը սև: ժեւանով, ժիսսիւն, 22-23
տող: Նոտրադիր: Համառօտադրութիւնք
սոսաւ: Գունաւոր վարդազիր չափ մը թուր-
թերու սկիզբը: Փառակազմ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Ճակատ.

Գրիգորի Մագիստրոսի քաջ պոետի-
կոսի եւ մեքեոմ սոփեստի բանաստարբ եւ
սքանչելահիւս թղթացն օրինակ, գոթս ի
խրատ բանեղիմաց եւ այլ ողջոյն տիր սի-
րելեաց, հիւսեցեալ ի յոն հոնտորական:

Նաեւ վերստին օրինակեցաւ ի Սր. գե-
րագահ Աթոռն Սրբոց Յակոբեանց, որ յն-
րուստաղէմ քաղաք ցամկալի:

Ի բուականութեան Հայոց ՌՄՆԱ,
ձեռամբ կեսարացի Մկրտիչ Դպրի.— Հմտ.
թիւ 1523:

էջ 2-4, դատարկ:

Ա.— էջ 5.— Պատասխանի թղթայն կաթողիկոսին Ասորաց...:

Բ.— էջ 34.— Պատասխանի թղթայն թուլայնացն...:

Ը.— էջ 55.— Բան կատականաց յադագս նաւանց առ Եփրեմ եպիսկոպոսն Բնջոյ:

Ի.— էջ 132.— Պատասխանի տնառն Պետրոսի Հայոց կաթողիկոսի, ի ժամանակի յորում խնդրեաց յաշակեբոսաց իւրաց գուման, գրասիրն եւ գեղիսէ:

էջ 195.— (Այս ոչ է գրուիլ) — Ձգիր տարակուսանաց...:

Խ.— էջ 199.— Առ եայր Ստեփանէս յադագս ռսկի մատանայն:

ԽԳ.— էջ 204.— Առ Թադաւորն եւ եպիսկոպոսն Մոկաց, վասն շինութեան դրդելին...:

ԽԷ.— էջ 216.— Ոչ գայր սորա խորաւոր ի յուսանցն — Աստուածապատիւ Հոգեւոր տեանդ...:

ԽԸ.— էջ 219.— Սարին եւ ոչ գայր խորագիր ի յուսանցն իւր:

ԿԲ.— էջ 273.— Առ Արքեպիսկոպոսն Այս բան սակս կրտսնի...:

ՀԱ.— էջ 285.— Առ Սարգիս կառավարտիկ պէլէտիս:

ՀԲ.— էջ 287.— Առ աստուծայինն տնայտեա, որ ելեալ ի Վնասուց, չոքաւ ի լեռն վարացայ:

ՀԳ.— էջ 291.— Առ Հնծացին Գրիգոր տէլէտիսն:

ՀԷ.— էջ 302.— Ոչ գայր սորա խորագիր:

ՀԸ.— էջ 305.— Ձանելով եւ սա խորագիր — ի չորս ենթակայի տրամախոհութեան եղանակս...:

ՀԹ.— էջ 308.— Առ Արքեպիմ ամիրայն վասն եռատոց, Գրիգորի որդւոյ վաստակայ ասացեալ — Ըղձաւէտ զտնէտն...:

Ձ.— էջ 363.— Պատասխանի թղթայն իպրահիմ Ամիրայի...:

ՁԱ.— էջ 375.— Եւ եւս մարին առ ոմն — Լուաթ Թէ եկ պաղակ վարդանասարն...:

ՁԲ.— էջ 376.— Բան իմաստասիրական — Դամազուական ղեղանամ...:

ՁԳ.— էջ 379.— Առ ոմն յղեալ գայս բան — Կիտին արտակիրտն...:

ՁԴ.— էջ 380 — Սրբուղ լիանաք ծրրդեալ ծեղեալ...:

էջ 384-412, դատարկ:

1608

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս.— 13

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 14x10-5x6: էջ 556: Հանդամանք անբարար. շատ մը թերթեր ինկած, իսկ շատ տեղեր անմաքուր: Թուղթ բամպակեայ: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ րուկորնատուերը նարնջագոյն, մնացեալը սեւ մեկանով, միասին, 14 տող: Բոլորգիր: Համառօտագրութիւնը սովորականէն քիչ մը աւելի: Կաշեկազմ տախտակեայ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Սաղմոս ի Դաւիթ.— Երան-

եալ է այր որ ոչ զնաց ի խորհուրդս ամբարշտաց...:

էջ 542.— Խոստովանութիւն Մամաեի քաղաքի.— Տէր ամենակալ...:

էջ 548.— Տնառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ... — Հաւատով խոստովանիմ...:

էջ 556.— ... Ամէնողորմ Տէր, ողորմեալ ամ. Հաւատացելոց ի քեզ, իմոց եւ աւտարաց [Շարուականութիւնը կարծով]:

Մանօք.— Մէկմէկ թերթ ինկած է թիւ 1, 2 եւ 3 պրակներէն:

1609

Մ Ա Շ Տ Ո Ց (ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ).— 35

(ԺԷ. ԳԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծառաւ 13.5×9×3.5: Թւրթք 180: Պը-
րակք Ա-Բ (Թղ. 3-25, նոտարդէր), Ա-Բ
(Թղ. 26-47, բոլորդէր), Գ-Ե (Թղ. 54-88,
բոլորդէր): Հանդամանք լաւ: Թուղթ տո-
կուն: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ սկզբնա-
տառերը կարմիր, մնացեալը սեւ մելանով,
միասին, 18-21 տող: Բոլորդէր, նոտար-
դէր: Համաոտադրութիւնք սովորական:
Կարմրագիծ կամ դունաւոր դարդագիր եւ
լուսանցադարձ չառ մը գլուխներու սկիզ-
բը: Նկար դունաւոր, Թղ. 2բ, Մկրտութիւն
Տեառն: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմա-
յարդ:

ԲՈՎԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Թղ. 1-2ա, դատարկ:

Ա.— Թղ. 3ա.— Կանոն Մկրտութեան:

Թղ. 14ա.— Իսկ յորժամ քառասնոր-
եա լինի տղան զան ճկեղեցին մայրն եւ
մանկարարձն եւ մանուկն...

Բ.— Թղ. 15բ.— Կանոն Պատկ Աւուհ-
նելու:

Թղ. 21բ.— Կանոն Երկրորդ Ամուս-
նութեան:

Գ.— Թղ. 23ա.— Կանոն Հագորդ Տա-
լու:

Թղ. 26ա, դատարկ:

Դ.— Թղ. 26բ.— [Կ]անոն Տղաթաղ.
յորժամ Բժտն կամ Հինգևոտան ամեայ
լինի...

Թղ. 41բ.— Սիրելիք, որպիսի ինչ
վախճանեալս գայս, որք ի քազմեռոց կեմ-
ցադոյս այտորիկ փոխեցամ, քաբբառեմ առ
մեզ բամբ, քէպէտն ոչ բամիւ այլ հոգով
ասեմ. եթէ լացէ՛ք զմեզ հայրք եւ մայրք,
եւ մեզ ոչինչ աւգուտ, քանզի դուք կամէ՛ք
կեալ մեզ ի սնտի կեմցադուսն, յարում ամ.

փափաքելիք ցաւագնեալք, եւ ոչ ինչ մնա-
ցումք եւ մնացեալեմք. այլ Տէլ մեր յայտ
սիրեաց զմեզ. եւ իբրեւ ի բերանոյ առիւ-
ծոյ այնպէս կորեցեաց զմեզ ի ձեռք, եւ իբ-
րեւ զվարդ այնպէս քաղեաց զմեզ ի մեղ-
սասեռ աշխարհէս, եւ որպէս գառինս սուրբ
հովնի, այնպէս որոշեաց զմեզ ի ձեռք, որ-
պէս ի խաւարէ ի լոյս այնպէս կամք յերկիրն

34.— Մկրտութիւն Տեառն

Թ. 1609, Թղ. 2բ

կեմդանեաց, յարում ամ. համդարտելիք, եւ
ամխռովութիւնք, եւ լուսաւորք, եւ աստ-
ուածեղէմք, որ ոչ եմ հոգք, եւ ոչ եմ
ջամբ, եւ ոչ ցաւք, եւ ոչ հիւանդութիւնք,
այլ միաբամ գլծ. աւրեմն եւ փառաւորել:

Որպէս հրեշտակն խաղաղապէս որոշեաց զմեզ ի մարմնոյս, զի չէինչ գտին ի մեզ ամ. հալառակարգքն մեր յարուս ակն ունէին, տեսին անարատ զմարմին մեր եւ յամօք եւ շեն. տեսին զմզուս մեր բարբառմն՝ եւ պապանձեցան. այսին արարաք եւ անցաք զոգտաք:

Արդարեւ որոգայքք մեզա փշրեցան եւ մեք ապրեցաք: Անգնութիւն է մեզ անուանէ Տեսանէ, եւ արեմեալ է Տէր որ չէ իտ զմեզ յարս ատամնաց մեզա. ուստի պահեաց զմեզ հրեշտակ խաղաղութեամբ. մեծապէս ուրախ լինի ամ. արդարք ասեցաք. երբ քալի եկիք գառիմէդ Աստուծոյ: Քանզի քաջաւ մեզ դուռն արեցաւութեամբ, եւ ցուցաւ մեզ զոգն Արախանու. զի յաջորդապէս բնկայեալ բարբառեցաւ ի մեզ: Քանզի ասացաք ցարդար դատաւորն, եթէ արդարադատ փրկիչ զբնեցեւր զմեզ յերկայնացմն, եւ որոշեալ զմեզ ի հրեշտակաց քոց. զի ամբողջ պահեցաք զկմի բռ, եւ ամարատ զմարմինս մեր քեզ ընծայեցաք:

Արդ այսուհետեւ ի կեանսդ առժամահակեա մի՛ մտնանք քերէք եւ ողբայք զմեզ, զի լաւագոյն փոխեցաք. եւ փոխմանկ ապականացուիս՝ առաք գամապակեմն, եւ փոխմանկ ամցաւորիս առաք գամանցանիլն. մեք ընդ սուրբս արեմեաք եւ ընդ հրեշտակար դասակցիմք. այլ վասն ձեր որ ի մեզոյ էք՝ բարեխաւսեմք առ Տէր:

Արդ այսուհետեւ մի լայն վասն մեր ալլ զանձինս ձեր զկեցեալս լացէք եւ ըզգացարաւք. եւ ձերոց վազմանին հոգս արարէք եւ պատախանութիւն: Ալլ զմեզ ընդ որդոցն Յարայ ըմծացէք, եւ ընդ կոտորեալ տղայոցն Հերովդիայ անկաք ի համարս որբոցն Քրիստոսի:

Եւ արդ, յի սիրելիք, գայո քանս ասեցաք տղայոցն մտնկանցն միսիքարեցիմ զմեզ. դուք ուրախ լերաւք, եւ ընդ Յարայ սաղմոսեցէք անելով, երբ Տէր իտ եւ Տէր էառ, եղիցի անում Տեսան արեմեալ: Եւ զվշտագնեալսդ Ած. միսիքարեցեք իւր առատ ողորմութեամբն, եւ ամենցուն շնորհեցեք թողութիւն մեղաց, եւ եղիցիք արեմեալք ի Հոգայն Սրբոյ, այժմ եւ:

Եւ. Թղ. 48ա, նորոգայրք. — Լանգլն եւ կարգ գաւ. հաւատացեալ մեղեցեալսն ի Քս. ուղարկել:

Թղ. 59բ. — Իսկ եթէ ի դպրաց լիցի ննջեցեալս կամ ի սարկաւապաց եւ թէ յիսանաց կամ աւաղ տանուտերոց, տանին ի դուռն եկեղեցոյն եւ ասեն սաղ ԶԴ. . . :

Թղ. 62ա. — . . . եւ ի ճանապարհին Գ. տնկաւ ճանդիստ դենն եւ կարդան. Անտառան ըստ Մաթթեոյ. — Յայնժամ ծագեցեցի արդարեւ. . . :

Թղ. 64բ. — Պատճառ: Եւ ի ճանապարհին կարդան զԳ Անտարանս ի խորհուրդ երկից ժամանակաց՝ ժանկութեան, երիտասարդութեան եւ ծերութեան. եւ դարձեալ ի միտս Հաւատոյ, յուսոյ եւ սիրոյ. եւ դարձեալ ի Քաւութիւն մեղաց երկից տեսակաց՝ խորհրդոց, բանից եւ դործոց. եւ դարձեալ զի յերկից է գոյութիւն մարդոյս՝ մարմին, Հոգի եւ մտք:

Եւ զի եւ տեղ Անտարան կարդան, Ա ի տան, եւ Գ ի ճանապարհին, եւ Ա ի գերեզմանն, ի մաքրութիւնն ը զդայարանաց մարդոյս: Եւ թէ Զ Հաւիս, ի Քաւութիւն Զ շարժման մեքոյ ի վաթարն. ի վեր եւ ի վայր, յաջի՛ք եւ յահեկէ, ի դիմաց եւ ի թիկանց:

Եւ Հասեալ ի դուռն դերեղմանին ասեն ըր. ԴԶ. Մերձեցայ ես ի դռն:

Զ. Թղ. 85ա. — Կանոն Եթնաւորն:

Եւ. Թղ. 88բ, ստորոտը. — Կանոնն ոգեհանգիստ առնելու կամ պատարագ մեռելոյ:

Թղ. 121-124, դատարկ:

Թղ. 125ա. — Գամն քաղման մեղեցելոց. . . յԱռաքիլ վարդապետէ տաղեցեալ. — Այսաւր եհաս Հրաման յարարչէն. . . :

Թղ. 126բ. — Ալլ գամն ի վերայ մոռաեա մանկանց. — Հայիմ որդաւ եղուկ տղայիս. . . :

Թղ. 128ա. — Ոգր վասն մեռելի, Նաղա՛ք ասացեալ. — Արարիչն արարածոց մեղարկացաւ. . . :

Թղ. 130ա. — Ոգր եւ տաղ ի վերայ մոռաեա մանկանց. — Պատճառ ձեզ բան դարձանալի եւ ասկական. . . :

Թղ. 131ր.— Ողբ ի վերա Յորահայ մանկամ.— *Ես Յոյաննէս մանուկ ձեզնէ կու խնդրեմ...*

Թղ. 132ր.— Տաղ ի վերա Մանկամոց Քերդահէմի.— *Արթունք գութարթունք...*

Թղ. 133ա.— Ողբ ի վերա տղայոց է: Աստուած քարոզեաց եւ խրատ տուար, երբ ոչ լըսեցին Յայ ապտակ տուար, ապտակ գայն տուար զհամալի սուր, սուր սուր երկտայրի սուր:

Դատայն անծնագանդ որդեակս ամսաբուր, ի մեղաց եմ ամգատ եւ մեղայ չետուր, հայրըն բարկացաւ եւ առաքեաց սուր, սուր սուր երկտայրի սուր:

Տրդայն կու յաւալէր առնուր շուրուսուր, հեծն ջաւացին իւր լեզուն ի լուր, հաւրն ու մօրն աղիքն զալար առնուր, սուր սուր երկտայրի սուր:

Լճայրն մարմաբէր գայր ի սըրտէն հուր, երայր ի վերայ Յայ միջակտոր, որդեակն քո ծնողացն երկու աչքն կուր, սուր սուր երկտայրի սուր:

Որդեակն գանձեղք բաց եւ քո մայրըն տուր, այդ շիրին լեզունդ քաղցրիկ զըրուց տուր, զիմ սիրտս է խոցեր պաւապտտ հրեղէն սուր, սուր սուր երկտայրի սուր:

Մայր հերիք լացիր դու կացիր ի լուր, վկաստուած աղաչէ եւ քեզ համբեր տուր. այս իմ խնդրականքս ունին հրեղէն սուր, սուր սուր երկտայրի սուր:

Ով կարէ պատմել զկրկնիծն ոյր տուար, շատ քաժանեաց զգեարսն եւ զկետուր, ոչ կարեմ տեսի մեր տղայքն եմ ի լուր, սուր սուր երկտայրի սուր:

Թղ. 134ա.— Ողբ եւ տաղ վասն Ոմբեցեղոց մանուկ հասակաւ է.— *Յերէկ հող—վերաքտ անցայ...*

Թղ. 135ր.— Ողբ Բ եղբայրցն, մինն զմաց օտար երկիր եւ հիւանդացաւ եւ ոչ տեսին զվիմեամն, եւ ասաց զայն ռդրս եւ

համգեօ ի Տէր.— *Ինձ ումէտ կայր եւ կեւ—մէն վանձ քո դալուս...*

Թղ. 137ա.— Ողբս ի վերայ Ոմբեցեցեղաց ասա.— *Ես դիտէի զաշխարհս ինձ մուլք էր տրւած...*

Թղ. 138ր.— Ողբ վասն մեռելի.— *Ով քանանայր եւ վարդապետք աստուածաբան...*

Թղ. 140ա.— Ողբս ի վերա Ոմբեցեղոց ասա.— *Եկայք այսաւր եղբայրք ամէն...*
— Երգ Արիստակէսի ի:

Թղ. 141ր.— Ողբս ի յԱռաքել վարդապետէ առացեալ.— *Առ ձեզ գոչեմ ձայնիւ ձեզայ...* Առաքել զլժողալի ի:

Թղ. 143ա.— Ողբս ի վերայ մեռելիս ասա.— *Յառաջն որ աշխարհ եկի...*

Թղ. 143բ.— Այլ ողբս ի Գրիգոր վարդապետէ առացեալ.— *Գոչեմ առ ձեզ ողբերգական...* Գրիգոր վարդապետի է բամբերառն Ոմբեցեղաց:— Երեք տունի տեղ բաց ձգուած է:

Թղ. 146ր.— Ողբս ի վերա դարիպի ասացեալ ի Նազաշ վարդապետէ.— *Հարիպին կեանքն է յալի ողբերգական...*

Թղ. 148ր.— Ողբս ի վերայ Ոմբեցեղայ դարիպի ասա.— *Հողի մի ստեր դարիպ քէ չէ իմ սրտիկս կարունի...*

Թղ. 149ր.— Կանոն ոգեհանգիստ տունել, կալ պատարագ մեռելոյ. ասեն սաղմոս թիւ, ԼԱ:

Թղ. 155ր.— Կանոն Հատի Պատարագի. Արիմուքին սեղանոյն, յարժան տեսնումն մատաղի:

Թղ. 158բ. զատարկ:

Թղ. 159ա.— Արարիչ եւ մարդասէր...

Թղ. 161-162.— Ողբս ի վերայ մանկամոց.— *Եւ այս զարմանք եւ սքանչելի գործ տեսական...*

Պատմեմ ձեզ բան ողորմելի եւ խրդեական.— Եւ սա Պատմութիւն կալ քնն:

Թղ. 164ա.— Ողբս ի վերայ Ոմբեցեղոց ողորմ ասա:

Երմար կուսանաց պէս եղէ,
յարադաստ դէմս իմ փակեր է,

յապտերս անցեր, իւղս է հատեր,
կացիք բարոյ՛վ բարեկամեր՛:

Սակաւ բանիկս յարմարեցի,
եւ կիսատ տուն էր մնացեր,
լատ մարդիք մահըն լացուցեր,
կացիք բարո՛ւ:

Ծաղկաբար Մարկոս ողորմելի,
լինի թէ մեկ այլ հանդիպի,
ասացէք Տէր մեզ ողորմի,
ողորմեաց Տէր իմ բարի:

Թղ. 165ր. — Աւետարան ըստ Մատ-
թէոսի. — Ժրպի մարմնո ակն է...

Թ. — Թղ. 168ր. — Կամոն գպլծեալ
բրիոր արեմելի:

Թղ. 171ր. — Ողբա ի վերա երիտասարդ
Ոնջեցելոց ասաւ. — Ես զիս զբրի հաղար տա-
րոյ...

Թղ. 173ա. — Երանեալ ես ամբիժք ի

մա...

Թղ. 177ա. — Ազաթք գառին ի կիրա-
կէ Ջատկին եւ Վարդավառի գոր ասեմ հետ
պատարագին եւ բաշխեմ:

Տէր, մեք որք ի պատկերքս աւրհնեալ
յաղեցաք երկնային կերակրով յերկնային
սեղանոյս, ընծայեմք քեզ միս զստանցս,
եւ աղաչեմք զի աւրհնեսցես զսոսա ի պա-
րարումն եւ ի վայելս մարմնոց բանիւ բե-
րանոց մերոց, որովք կողմեք զքո սուրբ ա-
նունդ, եւ դրոշմեք զնշան սուրբ խաչիս.
եւ որք ընդունիմք զսա ի քո շնորհացդ, յա-
մենայն ժամ կալցուք զքեզ կերակուր հոգոց
մերոց, շնորհաւք Տեառն մերո Յի. Քի. ընդ
որում քեզ Հօր եւ Հոգւ:

Թղ. 177ա. — Ազօթք եւ այլ ամ. մսե-
ղինաց. — Ած. ամ. մսեղեաց...

Թղ. 177բ. — Կանոն հաւ աւրհնելո:

Թղ. 178ա. — Ազօթք խումկ արեմելի:

Թղ. 179-180, դատարկ:

1610

ՅԱՂԱԳՍ ՌԻԴԻԿ ԴԱԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ. — 1

ՅՈՒՑԱՆԵՍ ՎՐԴ. ԳՈՒՂԱՅԵՑԻ (1707)

ՆԿԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, —

Ծաւալ 14×10×1.5: Էջք 120: Հանգա-
մանք լաւ: Թուղթ թանձր: Դրիչ Մնացա-
կանեան Սարկաւազ: Դրութիւն սեւ մելա-
նով, բացի քանի մը կարծիք սկզբնատողե-
րէ: Նոտր շնորհակ: Համառոտագրութիւնք
առատ: Կաշեկազմ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

Էջ 1. — Ի թվին Հայոց ՌՃԾԶ, եւ
յամսեանն յին զրեցաւ առ սրբազան եպիս-
կոպոսն Ծրանկաց Լուսինեկոս Ալէստիա-
նու կոչեցեալ, ի մենարան Սբ. Ամենյա-
փրկիս Յովհաննէս Վարդապետէ Զուղայե-
ցոյ ի Ըսպահան քաղաքի, Յաղակս ուղիղ

դաւանութեան Սրբազանից Հայոց Մեծաց
...

Էջ 50. — Երբորդ, եւս զարմանամ թէ
զիարդ կրկին եւս կամք իմանայք ի Քս. որ
յոյ[յ]ժ անյարմարութիւն է եւ անտեղի ի-
մացումն...

Էջ 68. — Վեցերորդ, ով ասաց զանուն
չրոյն, զոր դուք արկանէք ի սրբադնագոր-
ծութիւնն, եւ ապականէք զանապակ զինին
...

Էջ 102. — Նոր իմն եւս լուայ թէ ասէք
յոյս ոչ էլանէ ի զերեզմանէ կենսատուն...

Յիշատակարանք. —

Ա. — Հեղինակի. — 1707

էջ 110.— Գրեցաւ ի վանս Ամենափրկչիս ի գեղաբաղաքս Զուգայոյ, ձեռամբ ծառայիցն Քրիստոսի նուաստ ծառայէս Բոսաննէս վարդապետէ, առ սուրբ եպիսկոպոսն Ֆրանկաց Լուդովիկոս Ալէսիանոս կոչեցեալ, ի Թուոյ Փրկչին ՌՃԾԶ, յամաւանն սեպտեմբերի մետասաներորդի, ի վառս ուղիղ չաւատոյ չալկազանայ քաջաց սրբապանիցս եւ ուղղադաւան ճշմարտախոհից:

Բ.— Գրչի.—

էջ 110, նախորդին ներքեւ, ստորին

լուսանցքին — Ով աստուածաւէրք, յիշեցէք զծոյ սորա մեղաւոր սուտանուն Սարկաւակ Մնացականեան:

Գ.— Նուիրադի — 1728

էջ 111, նորագիր տարբեր.— Յիշատակ է գիրքս՝ Զուգայեցի Մկրտիչ ճգնաւոր վարդապետին եւ ծնողաց իւրոց, եւ ամ. կենդանեաց եւ նշնեցելոց նորա, յերոսողէմ ի դուռն Սրբոյն Յակոբայ Աթոռոյն ամ. Հայոց, Ընթերցողդ յիշեցէք եւ Ած. սղորմի ասացէք, Թվին ՌՃՀէ ամին:

էջ 112-120, դատարկ:

1611

Ք Ա Ր Ո Ջ Ա Գ Ի Ր Ք.— 5

Գ Ր Ի Գ Ո Ր Ց Ա Ք Ե Ի Ա Ց Ի

[Երմկամի Գիւղ, Ագրեակ]

ժէ. Դար

ՆկԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւայ 14×10×5: Էջք ԻԴ+776: Հանդամանք յաւ. նորոգութիւն կրած: Թուղթ հին հասարակ, Գրիչ եւ Ստացող՝ Դաւիթ Քաւանայ, որդի Ստեփանոսի: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը եւ գլխատառերը կարծր, մնացեալը սեւ միւսնով, միասին, 27 տող: Բոլորդիր խիտ: Համառոտագրութիւնք չափազանց առատ: Գոհնասր դարդապիր եւ լուսանցադարդ քարոզներու սկիզբը: Քորանապարզ իւր սարօք, էջ 1: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմապարդ: Դատարկ Թուղթք սկիզբը եւ վերջը վեցական թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ Ա-ԻԴ, մաղաղաթ:

էջ Ա, դատարկ:

էջ Բ.— Սեւագիծ նկար. ծնրագիր Հայ վարդապետ:

էջ Գ.— Այսքան իմչ քանք քարոզից պիտանիք եւ օգտակարգ կայ գծագրեալ տառս յայս, գրք ցանկեախմարս ցուցանէ.— Ա-ԿՐ Գրուսներ:

էջ Ը.— Արեւմտալիւս է յաւարտ քաւադից, յայլոց:

էջ ԺԱ.— Նրամեծիմ Գրիգորի տիեզեւայլոյս վարդապետի, որ հաւաքօղ է այս գծի, արարեալ գաւրեմալիւսն զայս:

էջ Ի.— Արեւմտալիւսմ ժողովրդեան յայլմէ ասացեալ:

էջ ԻԲ.— Նախերգանք Քարոզից:

էջ ԻԴ, դատարկ:

Առաջին պրակին առաջին թերթը ինկած է վաղուց:

էջ 1.— Քորանապարդին ներքեւ.— Գրիգորի երաւեծի եւ քաջ հեռուորի եւ անյաղք փիլիսոփայի, աշակերտի Յովնանու մեծի վարդապետի մականուն Կախկայ, որ կախեալ ի բանէմ Աստուծոյ, արարեալ բան քարոզալիւսն, հաւաքեալ յառաւանձաւնչ գրոց հնոց եւ նորոց կտակարանաց, ի շահ եւ ի յօգուտ քանասիրաց կարգաւորաց եւ աշխարհեկանաց, ի լուսաւորալիւսն եւ ի սյայծառալիւսն մանկանց եկեղեցոյ, եւ ի տօնս տէրաւեկաւսն եւ ի յիշատակ ամ. սրբոցն:

Ա.— Քարոզ վասն Ծմբեղեան Տեառն
մերոյ Յի. Քի. ի բամն երջանկին Դաւթի.
իբջէ որպէս գամձքի ի վերա գեղմամ.—
Աստուածայինքն ամենայն խոր են եւ ան—
հաս...

Բ.— էջ 13.— Նորին Գրիգորի, ի բամն
Յովնանու որ ասէ. Բամն մարմին եղի եւ
բնակեաց ի մեզ.— Անհասանելի է խորհուր—
հուրդն Աստուծոյ...:

Գ.— էջ 38.— Քարոզ յայլմէ. վասն
Մկրտութեան, ի բամն. Ի Բէն Է Տէր աղ—
բիւր կենդանութեան. . .:— Վարդապետք
ստեն թէ երկիրս վասն կրկին պատճառի
պտուղ ոչ տայ...:

Դ.— էջ 57.— Նորին Քարոզ Մկրտու—
թեան ի բան իմաստնոյն. Ով ամփոփեաց
զըտրն ի ձորձս իւր. . .:— Աստուածեղէն
հանձարովն առյցեալս...:

ԿԲ.— էջ 734.— Նորին Քարոզ ի բամն
ի դէմս լոռազց Տեառն մերոյ Յի. Քի.: Եվ
սերմանաեալ սերմանել...:— Որպէս բը—
ժիւկ որ ներհակուին առողջ առնէ...:

էջ 745-48. դատարկ մնացած:

էջ 749.— Վասն հարցմանց անօրինա—
ցն, եւ գամագամ պատասխանիք, գոր խըն—
դրեալ բարեպաշտին Արիստոյմա, եւ պա—
տասխանեալ Մաթէոս Վարդապետի.—
Յաստուածային գիրս գրեալ է թէ պատ—
րաստեցէ որ տալ պատասխանի ամենայնի որ
խնդրէ դրանն...:

էջ 762.— Յաղագս մուրման գատ—
կին, բէ վասն էր մոլորին յոյմէ.— Յետ
մարդկորթեան Քրիստոսի...:

էջ 773.— Այս է Թովմանք անցեալ
մամանակի:

Ի Քրիստոսէ միմչ ի ժողովն Նիկիայ
առի Յիթ...:

ՁԸ Թվակամ, ելմ տանկաց ի Հայս:

ՃԲ Թվակամ, շինեաց Ներսէս հայրա—
պետն զՍուրբն Սարգիս եւ զՍուրբ Վիրապի:
ՃԺԳ Թվակամ, Երեսեացա հաշն վա—
րագայ:

ՃՀԱ Թվակամ, Յոնան Ոսնեցին պալ—
ծառացալ ի Հայս:

ՄԻԳ Թվին, շրջի Տէր Եսային մուրա—
ցիկ:

ՄԼԵ Թվին տէր Սաղմոս շինէ զՄա—
հեթիս:

ՄԽԵ Թվին, Սահակ եւ Յովսէփ կատա—
րեցան ի Կարմոյ քաղաք:

ՅԽԱ Թվին. տէր Մաշտոց ժ ճգնաւո—
րաւ պայծառամայր:

ՅԼԹ Թվին. Սմպատ եզրակալն հիմ—
նարկեաց գկաթուղիկէն յԱմի:

ՆԽԲ Թվին. կատարեաց Կատարանիտ
գոյմ կաթուղիկէն:

ՆԺԴ Թվին. շինեցաւ Հաղբատ եւ Սա—
նահին ի կնոջէն Աշոտոյ շահինչէ. ժ ամաւ

յառաջ շինեցաւ Հոխպատ քամ զՍանայինն:
ՆԻԸ Թվին. Թագաւորն Սմպատ պա—
րապէ գԱմի:

ՆԵԹ Թվին. Սմպատ մաքիստրոս թգ—
Բգնայրն տուց.:

ՇՀԱ Թվին. Թագաւորն Դաւիթ Էռո
զՏիփիս:

ՇՀԳ Թվին. Թագաւորն Էռո գԱմի ի
տանկէն եւ մեռաւ, եւ Թագաւորեաց որդի
նաւր Դիմետրէ:

ՈԵ Թվին. փոխեցաւ առ Բս. Թագա—
ւորն Դիմետրէ, եւ նստաւ աթոռ Յորա Դա—
ւիթ:

ՈԺ Թվին. Թագաւորեաց մեծն Գուրգէն
եւ եհար զՇահիարմէն ստատիկ պատերազ—
մաւ:

ՈԺԲ Թվին. Ելկուզ աթաբակն յԱմի
մեծն Գուրգի Էռո գԱմ:

ՈԽԵ Թվին. Թագաւորեաց Հայոց Լե—
ռոն:

ՈԽԹ Թվակամին, խանկարումն գատ—
կին, եւ սուտ գտան վիրք եւ յոյմէ, բայց
ի Հայոց:

ՈՄԲ Թվին. Յռանկն Էռո գթագաւո—
րութիւն Հռոմէին:

ՈՄԹ Թվին. գիւմանէ աթաբակն կա—
լան ի հալաթ:

ՈՀԱ Թվին. մեռաւ Թագաւորն Լեռն:

ՈՀԵ Թվին. հորազն ել ի Հայս, որ

հայրն Յոնանոյ հաւատաց ի Բս.:

ՈՁ Թվին. Թագաւորն գեորազմ կոտոր—
եաց եւ գրեմձակ Էռո:

ՈՁԵ Թվին. Էռո Թագաւորն գԼոնէ եւ
գԱմի:

ՈՁԸ Թվին. խաւարեցաւ արեգակն, ի
սոյմ ամի մեղաւ Աւագն:

2 Ի վկ. վանական վարդապետն մե-
ռաւ Եւ Մանուկն խառն քաղաւորեաց:
2Գ Ի վկ. Արդուն համն մտաւ:
2Է Ի վկ. Հուլայում համն մտաւ:
2Ը Ի վկ. Դաւիթ քաղաւորն վրաց
յլկիսղգ հմաւտ:

2Թ Ի վ. սպանաւ Զափարիայ, Եւ Պաղ-
տատ աւերեաց:

2Ժ Ա Ի վկ. Հուլայում համն մտաւ:

2ԺԴ Ի վկ. Արագայ համն մտաւ:

2ԺԶ Ի վկ. Արգուն համն մտաւ:

2ԺԴ Ի վկ. Բեղաթոյ համն մտաւ:

2Լ Ա Ի վկ. Անատո համն մտաւ:

2ԽԲ Ի վկ. Բահատին խառն:

2ԽԶ Ի վկ. Ղազան համն մտաւ:

2ԽԲ Ի վկ. Խարաբնդայ համն մտաւ:

2ԿԶ Ի վ. Սուլթան Բուսայիքն մտաւ:

2Դ Ի վկ. Ոսթի բէկն մտաւ:

2ԴԳ Ի վկ. Շիխի Հասան մտաւ:

2ԴԶ Ի վ. Աշրափն մտաւ:

ՊԸ Ի վկ. Վայիս համն մտաւ:

ՊԺԵ Ի վկ. Զուլան համն մտաւ:

ՊԼԵ Ի վ. Թաւուր համն գնաց մինչ ի
Դ. Բիշ, Եւ եկն ի Հայս, եկաց ամս ԺԷ, ի
Սամարղանդ մեռաւ:

ՊԵԳ Ի վկ. Ղարայ Ուսուփն մտաւ.
Մարա եկն ի Թավրէզ ԺԵ տարի քաղաւոր-
եաց:

ՊԵԶ Ի վ. Ելազհին:

ՊԿԷ Ի վկ. Իսկանդր միրզան քաղաւոր-
եաց:

ՊԶ Ի վ. Զաղարիմ երեկ աշխարհս Հա-
յաց:

ՊԶԷ Ի վ. Զամեկայ համն երեկ:

ՊԶԴ Ի վ. Շաղաւթն երեկ, Եւ Շա-
հանշէն քաղաւորեաց եւ իմքն գնաց ճամա-
ւորին մեռաւ:

ՊԴ Ի վ. Ուրալվամոն թալանեաց գլը-
նէշ:

ՊԴԸ Ի վ. Զանաշէն Բաղստտ գնաց:

ՋԺ Ի վկ. Զափարիայ կաթողիկոսն
մտաւ Էջմիածինն, գլխաւորչին Ալմ Աղ-
րամարայ երբ Խաչայաւմովն. դեղով մե-
ռաւ:

ՋԺԴ Ի վկ. Զաղարիմ գփրպուտագն
սպանեցաւ, Է ամիս քաղաւորեաց Հասան
սկէն Թավրէզ, Թ Եւրի:

ՋԻԵ Ի վկ. Զուսան պէգն գերեաց:

ԴՎրաց տուն, ԿԻ գերի եւ սրահար եղեալ
մեռան, Եւ քաղաւորեաց սուլթան Եղաւրն,
էառ գետայ սուլթանն:

ՋԼ Ի վկ. Գնաց Սուլէման պաշնտիրն
ի վերա Շամր, Ուռայայ փաշայն տոհմ:

ՋԼԷ Ի վկ. Սուլէման պէկն գլխաւոր
գլխին Շիխ Հայտար սպան բազում գործ:

ՋԽ Ի վկ. Եղաւր փաշահն մեռաւ
Եւ Սուլի Խալիլ քաղաւորեաց, գլխաւորն-
կիր Սուլէման պէկն եկն Համթայ ի վերա
Եւ առեալ զքաղքն մտաւ տալի մի. Եւ արա-
որդի Մախսատին Ընտաւմն ելեալ ի գնաւ-
նէն էառ զքաղքն, մտաւ Է տարի:

ՋԽԶ Ի վկ. Անատո խառն ելաւ ի Հա-
յոց, եկն էառ գլխաւորն, մտաւ Ը ամիս:
ՋԽԷ Ի վ. Ալուանդ խառն ելաւ ի վան,
Եւ դարձեալ գնաց ի Թավրէզ:

ՋԽԸ Ի վ. Շահ Իսմայէլն էառ գշամա-
խի:

ՋԽԹ Ի վ. պատերազմեցաւ ընդ Ալ-
ուանդին, էառ զքաղքն:

ՋԿԳ Ի վ. Սէլեմշէն գշահն փախոյց
Եւ քաղաւորեաց Շահն Է Թարաւէզ:

ՋԿԴ Ի վկ. մեռաւ Շահ Իսմայէլն, Եւ
քաղաւորեաց որդի Ողա Շահ (Շարուհա-
կոթիւնը կորած):

Մամր յիշտաւագրութիւնք գրչի կը
դտնուին զԵԹԼ ամէն քարոյի վերջը. ընտ-
րովի կ'առնենք քանի մը Հատ:

1.— Էջ 57.— Մանաւանդ զգծագրոյի
տառիս Դաւիթ անուն եղկեկիս, Եւ իմ ծնո-
ղայն, Եւ զսոյլուցն ամենայնի, Եւ արքա-
յութեանն իւրոյ արժանի արասցէ զնոսա
Քս. Եւ որ զամէնն ասասցէ, ամէն:

2.— Էջ 253.— Մանաւանդ ստացողի Ե
գծողի տառիս Դաւիթն Եւ ծնողաց նորին
Եւ ընտանեացն Եւ զպալանացն մեծի Եւ
փոքու, ամէն:

3.— Էջ 399.— Մանաւանդ մեղեք աղ-
տուեալ Հողալոյ Դաւիթ սուտ քահանայ
ծրող տառիս Եւ զծնողն իմ Եւ զամ. արեան
մերձաւորն, ողորմեացի Քս. Եւ երջանիկ
բարունեացն շարադրողաց բանիցս, ամէն:

4.— Էջ 425.— Մանաւանդ ծրագրող
սորա եղկեկի Դաւիթն Եւ զծնողն իմ Ստե-
փանոսն Եւ զԵթարն, Եւ զորդոսն իմ, ա-
մէն:

5.— Էջ 495.— Մանաւանդ զգծագրող տառիս զԴաւիթ զեղկէլիս, եւ զծնողսն իմ զՍտեփաննոս եւ զԵթարն, եւ զերթայր իմ զՅովսէփն, եւ զորդիսն զԳէորգն եւ զՄեարոսն, եւ զամ. ձերձաւորսն կենդանիս եւ զՀանգուցեալսն, ամէն:

6.— Էջ 721.— Մանաւանդ Դաւիթ ա-

նարժան զծող տառիս, եւ զծնողսն իմ Ստեփաննոսն եւ զԵթարն, եւ զորդիսն իմ ըզ-Գէորգն եւ Մեարոսն, եւ զամ. արեան ձերձաւորսն իմ զկենդանիս եւ զՀանգուցեալսն, որ է աւրհնեալ ընդ Հօր եւ Սբ. Հոգւոյն յաւիտեանս ամէն:

1612

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 37

ՇԷՄՈՂ

ՌԼԷ=1588

ՆԿԱՐԱՅՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 13.5x8.5x6: Էջ 664: Հանդամանք լաւ, Թուղթ լամպակեայ: Գրեւ՝ Գասար երէց: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը եւ զլիստատերը կարմիր, մնացեալը սեւ մեքենով, միասին, 23 տող: Բոլորովին, Համառոտագրութիւնք եւ խաղաղութիւն սովորական: Կարմիր կապտոյ զարագիր եւ լուսանցազարդ կանոններու սկիզբը, քանի մը տեղ Հանդերձ զլիսագարդով: Խորանազարդ իւր սարօք, էջ 3, 241: Կաշեկազմ տախտակեայ զորշաղաղ: Պահպանակ մագաղաթեայ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ դատարկ: Ստացող՝ Յակոբ երէց:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-2, դատարկ:

Էջ 3.— Երգեցէք որդիք Միովնի երդ նոր...

Էջ 192.— Կառնովն Ղազարու Յարութեամբ:

Էջ 240, դատարկ:

Էջ 241.— Այսաւր յարեաւ ի մեռելոց

Էջ 657.— Խորհուրդ խորին...

Էջ 658.— Յայս յարկ նուիրանաց...

Յիշատակարան Գրչի.— 1588

Էջ 660.— Փառք պատիւ զԳրութիւն եւ

երկրպագութիւն Համազոյ Համարուն երբեակ անձնաւորութեանն եւ մի եւ անբաժանելի տէրութեանն, Հայր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ:

Որ զաւարացոյց եւ կարողացոյց զաղաքս եւ զանդարս ամ. իմաստից եւ զաւրութեանց Հասանել աւգնութեամբն Աստուծոյ ի վերջին զիծ տառին, Որ կարողութեամբն Աստուծոյ սկսայ եւ շնորհին նորին աւարտեցի տկար եւ տխմար մտաք եւ անձամբ, ի դառն եւ ի նեղ ժամանակիս, որ ոչ ոստէք ունկաք զմիջարութիւն լայց միայն զԳրիստոս եւ զնորին անսուտ խոստովանանք:

Գրեցաւ երգարանս այս ի դիւղաքաքս Եջնեղու, ընդ Հովանիկա Սբ. Աստուածածնին եւ Սբ. Կարապետին, ի լաւ եւ ընտիր աւրինակէ Խլկցի, ձեռամբ անարուեստ եւ անժուժկալ Գասար չերեցուս, ի խնդրոյ Յակոբ իրիցում եւ իւր քրոջոյ տէր Սահակին եւ Խարի Մանտեաւմ մտարմ Տալվաթիմ եւ իւր կազակցին Ունային. Արարչիւն, Մարկոսին:

Արդ աղաչեմ դամենեսեան որք Հանգիւյիք ի ոմա տեսանելոյ կամ աւրինակելոյ, սղալանացս եւ պակասանաց եւ անարուեստ զրուլութեանս անմեղազիր լերուք զի կար իմ այս էք. Ի ԹՎ. ՌԼԷ:

Մանթո.— Ընդգծեցինք այն տողերը ո՞ր ունին բոլորովին տարբեր զրուլութիւն:

Էջ 662-664, դատարկ:

1613

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 38

Բուխտամբ գաւառ

Ռեխ=1596

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւայ 13-5×9×5-5: Էջք 800: Հանգամանք բաւ: Թուղթ կոկեայ, Գրիշ՝ Սրբապետն, որդի Մեղքոնի Գրութիւն՝ խորագրենբը, սկզբնատողերը եւ պատառները կարմիր, մնացեալը սև մեկանով, միասիւն, 23 տող, Բուլորդի ոչ կանոնաւոր: Կաղժող՝ Աւետիս: Կաշեկալմ տախտակեայ դրոշմադարձ: Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիզբը և վերջը մէկմէկ թերթ, հնադոյն բուրդեր, մասն Սաղմոսաց: Ստացողք՝ Առաջին՝ Մարգարէ կրօնաւոր: Երկրորդ՝ տէր Աբրահամ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

1-2, դատարկ:

Էջ 3.— [Երգեց]էք որդիք Սիովնի երգ նոր...:

Էջ 309.— [Այսաբ] յարեաւ ի մեռելոց

...:

Էջ 348-349, պարապ մնացած:

Էջ 418, դատարկ:

Էջ 633-634, տարբեր գրչութիւն:

Էջ 739.— Շարական Խոտաճարակաց

— Յաւուրց վերջին ժամանակի...:

Էջ 743.— Խորհուրդ խորին...:

Էջ 745.— Խընկարկութեամ Սբ. Պատարագի— Յայ յարկ նուիրանաց...:

Էջ 747.— Ստեղի կիրակնօրն աստղ.—

Անբախտիւն Աստուած...:

— Շարական Նիկողայոսի Հայրապետիմ.— Հիացան անձամբինքն...:

Էջ 749.— Աւագ Արքեմուքիւմ Թարութեամբ.— Երդեսցուք երգ նոր...:

Էջ 800, դատարկ:

Յիշատակարանք.—

Ա.— Գրչի.— 1596

1.— Էջ 748, ստորոտը.— Զպտակ ա-

նունս զմեղաւոր Սրապիոն, ով եղանակաւորք, յորժամ երդէք դերդս, նայ յիշման ատնէք ի սուրբ յագօթս ձեր:

2.— Էջ 797, բուլորդի.— Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն եւ միոյ աստուածութեանն, Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Գրեցաւ եղանակաւոր տառս Շարակնոց ի վաւառն Բուխտանք, ի թվ. Ռեխ, սկիզբն ի Սբ. յԱստմն սկսայ, ի յԱկիոյ վանքն կատարումն էառ, ձեռամբս իմոյ Սրապիոնի, ի վայելումն սրբասէր Մարգարաւ կրօնաւորի նաեւ յիշատակ ծնողացն, Հօր Խաչօրն, մօրն Մըլանին, եւ եղբարցն Սօսրին եւ Գուլաղրդին, եւ Համօրէն աղղաց նորին, Գա. Ած. ողորմեսցի յիւր միւսանդն. ամէն:

Անմեղաղիր լերուք խոշորութեան եւ յիսլանացս, մեծացեալ եմ, Հ [70] ամաց եմ, միտքս կորացեալ է եւ ցրուեալ, դարիպ իմ, ի յամբարտաւ(ան) եւ անողորմ առաջնորդաց ձեռք, պԱծ. Թողեր են ի Հետ անօրէն ճամխին կու երթան: Վայ ինձ մեղաւորիս, որ կամ մեղօք յաշխարհիս:

Արդ աղաչեմ զձեզ, ով սուրբ քահանայք եւ կրօնաւորք, ի բերանով եւ բոլ [կը շարունակուի յաջորդ թերթին վրայ] Յատր գրով] որ սրտիւ Ած. ողորմի ասացէք մեղապարտ դրչի Սրապիոն մեղապարտի, եւ ծնողացն իմոց, Հօրս Մեղքոնին եւ մօրս Մրաթին, եւ եղբարցն: Եւ զկաղժող սորին զԱւետիսն յիշեցէք եւ Ած. ողորմի ասացէք:

Դարձեալ յիշեցէք ի մաքրափայլ յագօթս ձեր զտէր Աբրահամն, որ ըստացաւ զՇարակնոցս ի հալալ վաստակոց իւրոց յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց, Հօրն Մուրատին, մօրն Լային, եւ եղբարն Ղաղարին, եւ այլ նընջեցելոցն. որք ընթեռնոյք ասացէք Ած. ողորմի, ամէն:

Բ — Ստացող Մարգարէ կրօնաւորի:—

— Ինչ 632, ստորոտը, բոլորգիբ տարբեր
— Ու եղանաւորք, յորժամ Էղանակէք դեր-
պրոս, նա յիշէք ի մաքրափայլ դուէր Մարդա-
բէն եւ զննողք նորին ի Քս. ԱՅ. ամէն, եղի-
ցի եղիցի:

Գ.— Երկրորդ ստացող տէր Աբրահամ—
մհ.— 1608

իջ 798. ստորին լուսանցքին, տարբեր
թանաքով, նոտրադիեր — Դարձեալ Աժ. ու
դորմի առաջի բուլուրանցի տէր Արաւա-
մին, որ զՇարակնոցը ետ յիշատակի զու-
որն Սր. Յակոբայ, թվին ՌԵԻ:

1614

ತುರ್ತು ಸ್ಥಿತಿ.— 39

(Գաղութար՝ ՅԼԻ՝ Հեռաց դիրք)

Խաղաղություն

 $21 = 1481$

ՆԿԱՐԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. —

Ծառայ 13-ճx8-ճx7: էլք 612: Հան-
գամանք լաւ: Թուղթ բամպակեայ: Գրիւ եւ
Ստացող՝ Ստեփանոս Եպս. Աբարատցի:
Գրուիլին՝ խոբալիւնները, սկզբնատողներ
եւ ղլխատաւներ կարմիր, մնացեալը սեւ
մեկնախոյ, միասին, 23 տող, եւ իւրըզբը
վարժ: Համարաւորողը՝ թիւնք եւ խաղաղ-
թիւնք սովորական: Գունաւոր զարդադիր
եւ լուսանցազարդ Կանոններու սկիզբը. քանի
մը տեղ հանդերձ զլրացադռով: Խորանա-
ղարք իւր սարօք, էլ 7, 225: Կանկալմ
տախտակեայ դրոշմազարդ: Պահպանակ
սպաղաղաթեայ սկիզբը եւ վերը ձկնկ
թեթք, վրացերէն գրչով թեմամբ: Դատարկ
թուղթք՝ վրացի քրիստ. թերթ:

ԲՈՎԼԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

էջ 1-6, դասարանի :

էջ 7.— Երգեցէ՛ք որդիք Սիւմնի երգ
նոր . . . :

էջ 225.— Այստեղ յարեալ է մեռելոց

0000

Էջ 563.— Արևմուտքեմեր Յարութեան
Տեառն մերոյ Յի. Քի.— Երգեսցուք երգ.
հոր...:

ԼՁ 600-611, Նոտրադիոր, ոչ միատե-
սակ:

Էջ 600.— ԳԿ.— Այսպէս ղրաւարճաց-
եալ ցրնծայ...

Էջ 606.— Լեռիկի մահն առաջ . . . :

էջ 609.— Դ. Կ. Ստեղի.— Անբուկիզըն
Ասորաւծ Համապայծառ տմենասուերր եր-
բորդութիւն...

էջ 610.— Որ ի յամեանն Վեցերորդի

էջ 611-612, ցատկարկ :

Ծանոթ. — «Արեւիկի պերարփին» չկայ
Ս. Աստուածածնի վերափոխման եռօրեայ
Կանոններուն մէջ :

Մանր յիշատակագրութիւնք Գրչի. —

1.— Էջ 177, ստորոտը.— Ով եղանակովք երգոյս երկողք, յիշեցէ դժտեկանոս
Եղիսկոպոս, որ զբացաք ի խլոյ ձեռաց զը-
րէն մեկ աւրինակ:

2.— էջ 224, ստորոտը.— 1481

Իսկ իրութիւն եղեւ ամին,
 ձեռամբ փռուեալհաստ զըրկն՝
 Ստեփանոս եպիսկոպոսին,
 որ պաւառաւն Արարադին.
 Ի պարոնութիւն Աղուպ բակին,
 որդի զօրով Հասան բակին,
 թոռն Աւթիսին մեծ արձային,
 նրստաւ ի թախտն ի Ջաշաչին:

Թվին Հայոց ՋԼ. գրեցաւ, ի յերկիրս
Խնարբերթոյ, ի վանքս Սր. Կարապետոյ եւ
Ուստոյժնեհոյ:

3 — էջ 482, ասորոտոր — Զբաղման
մեղս գրիչ աղանձի յիշել ի Տէր. եւ անար-

հետադարձ անմեղադիր լերուք, դի պարկայութիւնն եւ պանդիրութիւնն դժար է :

Դիւխաւք յիշատակարան Գրչի.— 1481 էջ 597.— Փառք Սր. Երրորդութեանն եւ մի Աստուածութեանն, ամէն :

Գրեցաւ և պանակաւոր տառս ի թռիւն 21, ի վանքն Սր. Կարապետոյ, եւ Ապարիմարեհին քաջ նահատակի, եւ այլ բազմահաւք սրբոց մարտիրոսաց որ աստ կան. սոցա կարողութեամբ ասարտեցաւ. Շարակնոցս, ի Հայրապետութեան տեառն Սարգսի, եւ տեսնոն Բոհանիսի [ընդդժեալ բառերը կը ծուծ ան]... :

Եւ յիշեցէք զտէր Բանարզէսս, Հաւրդարայրդի Գրիգոր վարդապետին, որ բազում սէր եւ ընդունելութիւն արար ի հետ մեղ, եւ կաշխատէր ի սպասաւորութիւն

միաբանիցս. Ած. լուսաւորէ զիւր հոգին եւ զիւր ծնողացն ամէն :

Ընդ նմին յիշեցէք զհոգեւոր եղբարքդ մեր զտէր Աւետիք վարդապետն երաժշտականի որ ուսուց դժայնաւորն ընդունելի. եւ ըզտէր Յովսէփ քաջ փիլիսոփայն, որ բազում սաշխատեցաւ ի հետ մեղ յուսուցանելն ըզդժարախաղ շարականքս... :

Դարձեալ յիշեցէք զտէր Յակոբ աւաբերէց Իմաստ գեղաբարդաբի... :

Եւ յիշեցէք զտէր աւերնակին, զՄաթէոս Երէզն. եւ խոշորութեան եւ սղայանաց անմեղադիր լերուք, զի ոչ էր ջան մեր արուեստ դրոյ, այլ յուարտումն Հանելոյ, զի թ շարաթ զրեցաւ... :— Հմմտ. Լ. Ս. Խաչիկեան, Յիշտ. ԺԵ. Դարի, Գ. Մասն, 1967, էջ 10—11 :

1615

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ե Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

Ս. Յակոբ, Երուսաղէմ

ՊԹ=1360

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 14×9×5: էջք 478: Հանգամանք լաւ: Թույլք բամպակեայ: Գրիչք՝ առաջին մասին, Աստուածատուր կրօնաւոր. երկրորդին Ստեփանոս կրօնաւոր: Գրութիւն՝ խորագրերները սկզբնատողերն եւ զլիւստաւերը կարմիր, մնացեալը սև մելանով, միասին, 17—19 տող: Բոլորգիր: Համառոտագրութիւնք սովորական գրեթէ: Ծաղկող՝ Լարեկացոյ բամբին՝ Աստուածատուր զըրիչ: Կարմիր սև զարդապիր եւ լուսանցադարձ գլուխներու սկիզբը: Կաշեկալմ տախտակեայ դրոշմադարձ: Մագաղթեայ պահպանող սկիզբը եւ վերջը մէկմէկ թերթ լատինեղէն եղծուած: Մտացող՝ Մարգիս միակեց:

ԲՈՎԱՆԴԱՎՈՐԹԻՒՆ.—

էջ 1—8, Համարեա դատարկ:

Ա.— Նարեկ, մասնակի:

էջ 9 —... Արարտուաւք աւգնեա ինձ

լտանդելոյս, [լույ]եալդ ի կանայս, ծուր խոնարհեցոյ առ իմ հաշտութիւն, ծնողդ Աստուծոյ... :— Հմմտ. Նարեկ, բան 2:

էջ 13.— Վերստիմ յաւելուած... :—

Արքայ երկնաւոր... :— Հմմտ. Նոյն, 2Գ:

էջ 17.— ՂԲ.— Վերստիմ յաւելուած

... :— Աստուած յախտեանական... :

էջ 21.— ՂԳ.— Վերստիմ յաւելուած

... :— Արեղակն արդար... :

էջ 23—24, դատարկ:

էջ 26.— ԻԲ.— Վերստիմ յաւելուած

Եւ քանիք ըստ ողորմայնիցն բանաստեղծութեանց... :

էջ 39.— Մագրեմք գաւառաբ... :—

Ընկալ քաղցրութեամբ... :— Հմմտ. Նոյն, ԺԲ:

էջ 43.— Վերստիմ յաւելուած... :—

Աստուած ողորմած, բազմագութ, հզաւր... :

էջ 47—50, դատարկ:

էջ 56.— ՂԹ.— Վերստիմ յաւելուած

... :— Երեւա Տէր Տէր գթութեանց... :

էջ 67.— Է.— Վերստին յաւելում...
Եւ զի մի գիրկութեանն մտաւ հոթին
իսպառ կտրեցից...:

էջ 74.— Ը.— Վերստին յաւելում...
Եւ արդ զի՛նչ գործեցես անձն իմ կո-
րուեալ...:

էջ 78.— ԺԶ.— Վերստին յաւելում...
Եւ արդ դու միայն Աժ. երկնաւոր...:

էջ 82.— ԺԷ.— Վերստին յաւելում...
Արդ աղաչեմ զինամակալդ...:

էջ 90.— Ընդդիմամարտ դիւաց այս
նուագ աղաւթից...: Արդ այսքանեաց
անբաւից հրաշից հանդերձի...: Հմմտ.
նոյն, ԻԸ, Ե:

էջ 95.— ԻԹ.— Վերստին յաւելում...
Եւ արդ դու միայն սկիզբն բարեաց
...:

Ծանօթ.— Բան ԻԹի վերջին մասը, եւ
յաջորդ Լ Բանին առաջին մասը կը պակսին
էջ 108-109ի միջեւ: Այս վերջինը տես յե-
տոյ, էջ 117:

էջ 109.— Ի պատմութիւնս հանդեր-
ձելոցն երկնի: Եթէ աւրենի յոմեքէ յայտ-
նի, ի ծածուկ զանձն անիծանէ...: Հմմտ.
նոյն, Լ, Գ:

էջ 113-114.— ԼԱ.— Վերստին յաւել-
ում...: Եւ արդ քանզի բազմացուցի...:

էջ 117.— Լ.— Վերստին յաւելում...
Եւ արդ ճշմարտեցի բան չո...:

էջ 129-130.— ԼԲ.— Վերստին յաւել-
ում...: Եւ արդ ես յետնեալ...:

էջ 137.— ԼԳ.— Վերստին յաւելում...
Արդ դարմարութիւն պաշտաման
բանիս...:

Բ.— էջ 148.— Ի Հարանց Վարաց.—
Ասաց հայրն Պիմէն. Մարդ որ եթէ ուսու-
ցանէ եւ ինքն ոչ առնէ զոր ուսուցանէն, նը-
ման է աւագանի, որ զամենեւեան արուստ-
նէ եւ լուանայ եւ զինքն ոչ կարէ սրբել...:

էջ 152.— Պատմութիւն եւ վարք Սր.
Հարանց.— Մեծն Անտոն ասաց...:

էջ 210.— Աւագակապետ մի Դաւիթ
անուն որ բազում չարիս գործեալ էր...:

էջ 212.— Քաւանայ Կրիկեցի ծեր,
Կանոն անուն, կայր ի վանք միաբանաց...:

Գ.— էջ 251.— Վերնապիւրը եղծուած

է. պիտի ըլլար, «Անանիայ Վարդապետի
խրատ հողէջաչ». Հմմտ. Թ. 1089, Դ. Հա-
տոր, էջ 134:

Ջրան որ պատուիրեցեր եւ ասացեր
թէ ինձ զղջման եւ արտաւտաց խրատ զրեա
...: Հմմտ. նաեւ, Թ. 1. Ա. Հատոր, էջ
28, ՄԿԴ:

Դ.— էջ 305.— Սր. Հաւրն Նեղոսի
խրատ...: Նաւապետ տղէտ պատրաստէ ի
կորուստ...:

էջ 309.— Նորին Նեղոսի Պատուէր առ
Մանկուն.— Պարտ է մանկանց ճգնել եւ
կրթել զմարմինս ի հնազանդութիւն պատ-
ուիրանաց...:

էջ 314.— Նորին Նեղոսի խրատի հո-
գեշախէ.— Որ չինել սկսանի պարտ է կա-
տարել...:

էջ 332.— Նորին Նեղոսի Վասն Սնա-
փառութեան.— Սնափառութիւն ակոտ է ան-
բանական...:

էջ 337.— Նորին Նեղոսի Յաղագս Պո-
ղոսկութեան.— Չգաղաղութիւն ծնանի բո-
ժութեան...:

էջ 343.— Նորին Նեղոսի Սր. Հաւրն
Վասն Ամբարտաւանութեան.— Ամբարտա-
ւանութիւնն ակոտ է զայրացեալ ուռուցեալ
փքով...:

Ե.— էջ 353.— Երանելոյն Մակարոս
Բանի խրատուն.— Որ ոչ քեցեցի յամենայն
հիւթից աշխարհիս ոչ կարէ ժառանգել զքո-
տոյդ կեանս...:

Ջ.— էջ 361.— Տեառն Ներսէսի [նուիր]
մաղրանաց ճեղքափակման տաղի, տըւաղիմ
բանից, լրգնումն աղաւթից, ճեղքնման
ոգաց, զարքացից մտաւ ի քմարութեան
կրից, յիշատակաւ անցելումն, որ ի մեր-
կայի, եւ ապագայի, յազբերգութեան հե-
ծութեան օրոյի, խաւք ընչ Աստուծոյ.—
Յիսուս Որդի Հաւր Միածին...: Հմմտ.
Թ. 1238, Դ. Հատոր, էջ 389:

Է.— էջ 457.— Երանելոյն Յռնամնու
Ոսկեբերանիմ յոստանդնույալսի եպիսկո-
պոսապետի, ի խոյն Փրկչական.— Մի ա-
սուհետեւ ոք ամալթ համարեցի զպարկեշտ
նշան փրկութեան մերոյ...:

էջ 477-478, տարբեր գրչութեամբ —
Այլովք վասն ճառագարհի, եւայն:

Յիշատակարամ Գրչի. — 1360

էջ 474, նոտրակերպ գրով. — Փառք
ամենասուրբ երրորդութեանն Հաւր և Որդւ-
ւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ
յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Այսնութիւն գոհութիւն փառատրու-
թիւն Հաւրն երկնասուրին, որ հաշտեցաւ
մահումորն Որդւոյն ընդ իւր ստեղծուա-
ծրս, եւ Որդւոյն Միածնի, որ մարմնացաւ
վասն մեր և կատարեաց զկամս Հաւրն եւ
հնազանդ եղեւ մահու չափ եւ մահու խաչի,
եւ Հոգւոյն Սրբոյ, որ լցոյց զառաքելս եւ
հանդեաւ յաշխարհս ի սուրբս եւ յընտրեա-
լրս իւր, եւ յանձն առ խնամել զարարածս
մինչ ի կտորաբաժնի աշխարհի, եւ ուսուցանէ
զպատուիրանն Հաւր եւ Որդւոյ, եւ պահէ
զսիրելիս իւր:

Ուստի յետինս և հուստար Հոգոյ,
Սուրբիս միակեց, ցանկացող սուրբ պատ-
ուիրանացն Աստուծոյ եւ աստուածաշունչ
տառից, և ետ զրել զսա ի Սր. Քաղաքիս յե-
րուսաղէմի, ի զրանս Սր. Յակոբեանցն,
իդրաւր Տեառն եւ Ջերեզեա, ի Թվականիս
Հայոց ՊԹ, ի Հայրապետութեանն տեսնն
Մեսրոպայս, եւ յառաջորդ(ն)ութեանն տէր
Գրիգորոյ, ձեռամբ ամենամեղ անձին, ըմ-

տեփանոս կրանաւորի գրողի, եւ ընկալաւ
յսայ ի Հայալ աղոթանց իւր, յիշատակ իւր
ծնադաց ևւ ամենայն մերձաւորաց իւրոց
կենդանեաց եւ մեռելոց:

Արդ աղանձմ դամենեսեան որ հանդի-
պիւր սմա, ընթեռնյով կամ աւրինակելով,
յիշեալիք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր, ըզ-
յերոյզընաւ Սարգիս մինակեց եւ զիրսն ա-
մենայն, եւ զիս զանարժան սուտան(ուն)
Ստեփ. զրիչ զախմար եւ զանարհետ. սը-
խալանաց եւ խոշորութեան զրոյս անմեղա-
ղիր լերուք եւ զթերին սիրով ուղղէք քանդի
կար մեր այս էր: Յիշեալիք եւ զիսն ամե-
նայն, եւ զուք եւ մեք յիշեալ լինիմք յար-
քայութեանն Աստուծոյ:

Յայսմ ամի բազում նեղութիւն կրեց
աղկոս Հայոց ի հաղարաց եւ յայլ անաւրի-
նաց որ զրով չպատմի, եւ առին զմեծ քա-
ղաքն Տարսոն, եւ զայլ քաղաքս եւ զպեղս եւ
զրեր(դե)ր և զերիս բազումս, եւ արարին
զամ. աքք յարտասուս, վասն ծովացեալ
մեղաց մերոց: Աւարս դառն ժամանակիս յա-
նաւերինաց, երանի զնացելոցն եւ ոչ հանդի-
պելոց յայսմ ժամանակիս:

Ընդ նմին յիշեցէք եւ զԱստուածատուր
կրօնաւորս որ զնարեկացին զրեցի եւ ծաղ-
կեցի, եւ դուք յիշեալ լինիք ի Քրիստոսն
ամէն:

1616

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

(ԺԳ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Ծաւալ 14×9×4: Էջք 366: Հանգամանք
բաւարար. նորոգութիւն կրած: Թուղթ
գորշորակ: Գրիչ եւ Ստացող՝ Նորոգէս:
Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը
եւ զլիսատառերը կարմիր, մնացեալը սեւ
մելանով, միասին, 21 տող: Բոլորդիւր:
Համառոտագրութիւնը սովորական զրեթէ:
Կաշեկազմ տախտիկեայ զրոյմազարդ:
Պահպանակ մաղաղաւթայ սկիզբը եւ վերջը

մէկմէկ թերթ թերաւ, անկիւնաւոր երկա-
թաղիւր միջակ:

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻ. — 5

Յովհ. Արմիշեցի

էջ 1-2, շարք մը բառեր, եւայն:

Ա — էջ 3. — Մեկնիչ Պատարագին,
գոր արարեալ է Յռնամէն Արմիշեցին հա-
մառաւ, ի խնդրոյ եղբարց ուսմաց գոր յի-

շէ յառաջակա Ոսիսդարութիւն բանիս.—
ժամանակ է ամենայն իրի: Արդ վասն զի
Հարքն մեր առաջինք եւ վարդապետքն եկե-
ղեցոյ... — Հմտ. Թիւ 519, Բ. Հատոր,
էջ 522:

Բ.— էջ 157.— Խրատք ժամարարաց
... — Եթէ որ բան մոռանա ի Սուրբ Խոր-
Հուրդն...:

Էջ 167.— Վասն Հոսման ախտի որ ընդ
ըսնն անցանն.— Են որ խոտելիք են եւ
մեղադրելիք...:

Էջ 170.— Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւոր-
չին ասացեալ.— Մանուկ որ առանց մկ-
տութեան մեռանի...:

Էջ 173.— Մակարայ Բան Խրատու.—
Որոց յսեն զբանն Աստուծոյ եւ առնեն պը-
տուղ բարի...:

Էջ 186.— Գովեստ Սաղմոսին.— Աստ-
ուածատունկս այս Հոգիարդողոյ բուրաս-
տան...:

Գ.— էջ 189.— Յառաջարմուրիւն
Դաւթի մարգարէին Մեկնութեան, Աքամա-
սի Եպիսկոպոսի Ազնկսամարտացոյ ասացեալ
... Յամենայն երդոց սաղմոսացն Դաւթի
գնեռունակ միտն իւր զրեալ...:

Դ.— էջ 215.— Երանելոյն Եպիսկոպոսի
Եպիսկոպոսի Կիպրացոյ Յաղագս Երգոց
Սաղմոսարմոսի.— Զամենայն ինչ զոր ասաց
սուրբ Հայրն մեր Աթանաս...:

Ե.— էջ 233.— Տիեզերական Վարդա-
պետին Մեղրըկա ասացեալ Աղաւթ մաղ-
րամաց.— Քրիստոս Որդի Աստուծոյ արա-
րիչ եւ տէր...:

Զ.— էջ 244.— Խրատք Խոստովանու-
թեան քրիստոնէից, յարժամ առ խոստովա-
նահայրն երթան յեկեղեցին...:

Է.— էջ 257.— Ամառիայի ասացեալ
Յաղագս Խոմարեւութեան.— Արդ որպէս ա-
սէ առաքեալ...:

Ը.— էջ 265.— Բանք ի Հարանցն Վա-
րուց Խրատական, յողացն չահաւոր եւ
աւդտակար:

Թ.— էջ 311.— Խրատ Ժերոյ առ ա-

շակերիտ իւր.— Յորժամ զտանիցես Հաց
մաքուր, Թող զայն ի Հիւանդի Համար...:

Ժ.— էջ 337.— Երանելոյն Յռնամնու
Կոզման ասացեալ.— Վասն առաւոր մշամին
որ եղել.— Եւ վասն յիմալոց մշամաց խոսել
բանս.— Ի ՆՇԸ Թուականիս Հայոց, ի Թա-
ղաւորութեանն Վասիլին...:

Մամր յիշատակագրութիւնմ Գրչի.—

1.— էջ 45, ստորոտը.— Զմեղաւք
մեռեալ Հոգիս զնորոգչս յիշեա առ Տէր ա-
ղայեմ:

2.— էջ 178.— Մարդասէր Տէրդ Բա-
րի, միացողաց քուժ վայստեան, Հնորհնա
Հանդիստ յարքայութեանն, Լորդիսի եւ
ծնողացն իւր, եւ աղլատոհմիցն, եւ երախ-
տաւորաց ամենայնի, եւ որ ամէն մեղ առա-
ղի: Տէր Ած.— Բարեխաւութեամբ ուրբ եւ
երջանիկ մարդարէին Էւ Թագաւորին Դաւ-
թի եւ ամ. սրբոց, ողորմեա Լորդիսի ա-
նարժան ծառայի բո եւ ամ. զարմից եւ ամ.
Հաւատացելոց, եւ քեզ փառք յաւի...:

3.— էջ 215.— Յիշեա զեղեկի զժողի-
կըս ի Տէր:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն.—

1623

Էջ 335, բուրդիւր.— Գիրքս յիշատակ
է Յովանէս վարդապետին Սրեցոյ, որ ետ
վերջստին նորոգել զառ յիշատակ Հոգոյ իւ-
րո եւ ծնաւոց իւրոց, տէր Յովանէսին, Հը-
ոփսիսմին, եղբաւն տէր Հայրապետին, եւ
այլ աղլականացն: Լորդիցեալ ոս ի Սուրբ
Ուխտս որ Հրոբնդու Վանք վերածայինն,
ընդ Հովանեա Սր. Աստուածածնին, առ ո-
տս երջանիկ բարունապետին Յովսէփի ա-
ռաջնորդի վանիցս: Եւ զհանդիպեալդ ի
ամա յիշել ի Տէր աղայեմ, եւ Ած. ողորմի
տուել Յովանէս վարդապետին եւ ծնաւոց
իւրոց, տէր Յովանէսին, Հոփսիսմին, եւ
Ած. յիշողացդ եւ յիշեցելոցն ի ամա առ Հա-
տարակ ողորմեսի ամէն:

Կազմեցաւ Գիրքս ձեռամբ տէր Ստե-
փանոս Երեցու, Եւ անպիտան Սահակ աշա-
կերտի, ի Թվականին Ռ եւ Հմարն: Որ է
աւրհնեալ յաւիտեանս ամէն:

1617

Ք Ա Ր Ո Ձ Գ Ի Ր Ք (ՄԱՍՆԱԿԻ).— 6

Գ Ր Ի Գ Ո Ր Յ Ա Ք Ե Ի Ա Յ Ի

Քոչտեմնց Վանգ, Համշեմ

ՊՀԱ:ՊՀԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւաւ 13×8.5×4: էջք 430: Հանգա-
մանք լաւ: Թուղթ կոկեայ: Գրել՝ Խաչա-
տուր Արեղայ: Գրութիւն՝ Խորազիրները եւ
սկզբնատղերը մասամբ կարմիր, մնացեա-
լը սեւ մելանով, միասին, 18, 17 տող:
Բոլորգիր ոչ միաձև: Համառօտադրութիւնք
սովորական, զրեթէ: Կաշեկազմ տախտակ-
եայ զրոշմադարձ: Պահպանակ թղթեայ ըս-
կիցրք մէկ թերթ, վերջը երկու, մասամբ
դատարկ: Ստացող՝ առաջին մասին՝ Պա-
րոն Առաքել, երկրորդ մասին՝ Պարոն Դա-
ւիթ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-10, մասամբ դատարկ, եւ մա-
սամբ ծածկուած անհարթ ալյաղան դե-
րսի:

էջ 11.— Քարող վասն Մենդեան Բը-
րիստոսի.— Մարդարէն Դաւիթ ասէ...:

էջ 38.— Քարող վասն Եսրութեան
Քրիստոսի.— Առաքեալն Քրիստոս Պաւղոս
ասէ...:

էջ 72.— Քարող վասն Ջղման եւ Աբ-
տառուաց.— Բարերար եւ մարդասէր Փըր-
կիլն մեր Յս. Քս. ասէ...:

էջ 105.— Քարող վասն խոստովանու-
թեան.— Աւետարանիչն Յովնան ասէ...:

էջ 144.— Քարող վասն Ապաշխարու-
թեան.— Բարերար եւ մարդասէր Փրկիլն
մեր Յս. Քս. ասէ: Ջղոյշ եղբուք ողոր-
մութեան ձերում...:

էջ 179.— Քարող վասն Դատաստանի
.— Բարերար եւ մարդասէր Փրկիլն մեր
Յս. Քս. հրամայէ...:

Յիշատակագրութիւն Գրչի.— 1422

էջ 216.— Ձմեղաւոր ծառայս, զՊա-

շատուր արեղայս զգրող գրեալ, յիշեսլիք
միով Տէր ողորմիւ, եւ Քս. զձեզ յիշէ յիւր
սուրբ արքայութիւնն ամէն:

էջ 219.— Արդ զրեցաւ գիրքս հոգե-
շահ եւ պիտանի եւ լան խրատական, յաղա-
ղըս խնդրոյ պարոնաց պարոնին Պարոն Ա-
ռաքելին եւ որդոյ իւրոյ տէր Սարգսին, ի
վայելումն անձին իւրոյ եւ որդեկին եւ ամ.
դարձից, զոր Տէր Ած. ընդ երկայն աւուրս
այնէ, եւ փրկէ զինքն յամ. վտանգից հոգոյ
եւ մարմնոյ ամէն:

Գրեցաւ գիրքս ի Թվիս Հայոց ՊՀԱ,
Նաւասարդի Ա:

Բ.— էջ 220.— Վասն քաղաքելոյ
Թեոքոսի.— Արդ պատճառ թաղաւորու-
տեանն թէոքոսի այս են: Յորժամ վախճա-
նեցաւ Հայր Նորա Գրատիանոս, յայնժամ
եղեւ ի մէջ նոցա խոսովութիւն մեծ...:

էջ 255.— Նորին Գրիգորի եռամեծի
քաջ հոռտորի եւ տիեզերայոյն վարդապետի
ասացեալ ի բանս երգ (երգ) երգոյն Սաղա-
մոնի. Որ մտիտ ի պարտեզ այլք անսան
քեզ. լոնիի արայ իմ զձայն քո: Ասէ իմառ-
տուն առակախաւս ի բանս իւր.— Ըջ
փրկական տնաւընութիւն մարդացելոյ Բա-
նին Աստուծոյ...:

էջ 330-331.— Նորին Գրիգորի Քարող
վասն Նոր Կիրակիի ի բանն. Եւ յետ Է աւուր
ժողովակը էին աշակերտքն եւ թովմաս ընդ
նոսա, և այլն.— Այս այս երբեմն կոչի Նոր
Կիրակի, եւ երբեմն կոչի Կրկնայգատիկ...:

էջ 358-359.— Նորին Գրիգորի տիե-
զերայոյն վարդապետի ասացեալ Քարող
մեծի շարաթին, ի բանն Տեառն որ ասէր.
Ձի որպէս էր Յովնան ի սիւտ երկրի...—
Դիտելի է զի Յովնան աւերնակ էր Քրիս-
տոսի...:

Յիշատակարան Գրչի. — 1425

Էջ 425. — Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն Հաւր եւ Որդո եւ Սր. Հոգոյն ամէն:

Գրեցաւ. զիրքս որ կոչի ասացուածք, ձեռամբ մեղաւոր եւ անարժան խաչատուր Արեղի, յաղագս ինդրոյ պարոն պարոնաց Պարոն Դաւթի, զոր Տէր Ած. վայել տա իւրենն ամէն:

Գրիս պակասութեանն մի մեղադրէք զի կար մեր ախշակի էր: Զթվական Հայոց Պշի, մեհեկի ԺԸ, զրեցաւ զիրքս ի զրան Սր. Աստուածածնին, որ կոչի Քոչոնեց վանք, ի վաւորն ի Համշինու, Հայրապետութեանն տէր Պաւղոսի, Թագաւորութեանն Սքանտար պակին, պարոնութեանն Պր. Դաւթին, յեպիսկոպոսութեանն տէր Սարգիսն:

Տէր Ած. Յս. Քս. ողորմեա զրոգաց կարողացողաց եւ խողաց ամէն:

Եւ զիրս է դժնատեսիլ, բայց բանքն է պատուական եւ գեղեցիկ քան զականս պատուականս, քաղցրաճաշակ եւ բարեհամ, եւ լուսաւորիչ Հոգւոյն եւ մարմնոց. աչաց լուսատու, մտաց մաքրիչ, սրտից մխիթարիչ, բերանոց համեմիչ, լեզուաց սրիչ, ականջաց դիւրացուցիչ, ձեռաց յաղաւթս տարածիչ, ծարաւնայ Հոգեաց զովացուցիչ, մեղաց սրբիչ, ակտացեալ Հոգեաց բուծիչ, դիւաց հալա-

ծիչ, դժոխոց քակտիչ, մեհենեաց կործանիչ, արդարոց սփռիչ, բանտարդկոց ազատիչ:

Ոյ Լիդարք իմ սիրելիք, աղուոր սրտի մտաւք եւ Հոգոյ ակամբ կարգացէք եւ ընդ մեղաւորս յաղաւթս ձեր յիշեցէք:

Էջ 428-429, զատարկ:

Յետմնագոյն արձանագրութիւն. —

Էջ 430, նոտարդիւր. — Յանուն Աստուծոյ եւ Սր. Նիկողոսոս առաջնորդ Պր. Դավիթ յառաջն զուս զայս ուխտէ Աստուծոյ, որ ճամփորթի Համար լալ լինաս ու զճամփորթի ապրանքն հանց պահես որպէս զԱստուծոյ տված Հոգիդ. ոյ որ լինա թէ քրիստոնեա թէ ալյաղդ առ քեզ ավանդ. եւ զինք քեզ եւ Շամշատինս ավանդ դնեմ զան առնուս, ալլ ավելի տաժաբութիւն (Սաւ. տաւածութիւն) չլինայ:

Վրայ այս բանիս զրէ մոտ ի Սպերու տէրն որ բնոն բնո բունէ, Թամպալիթ Թոմպալիթ, իւրժան իւրժայ, խուռնին խուռնի, պողջան պողջայ:

Եւ բեռին տալիքն ընդ սաղմաթ ընդ ամէն խարճ մինչեւ Բասենու սինոռն զան որ պիտ առնուն զան յիստակ զրեմ որ [թա]մա՛հ եւ ստոթիւն չլինա ի մէջն:

Վրայ ասոր Աստուծով ճամփայ բաւնան? — Հմմտ. Լ. Ս. խաչիկեան, Յիշտ. ԺԵ. Դարի, Ա. Մասն, էջ 345:

1618

Ժ Ա Մ Ա Գ Ի Ր Ք (ԹԵՐԻ) — 6

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մասալ 13.5x9.5x2: Էջք 208: Հանդամանք շատ լաւ: Մագաղաթ կոկեալ: Գլուութիւն խորագիրները եւ զլիսատառերը կարմիր, մնացեալը սեւ մեկանով, միասին, 20-24 տող, ոսկեպէծ չըջանակի մէջ: Նոտադիր: Համառօտագրութիւնք սովորականնէն քիչ մը աւելի: Գունաւոր զլիսազարդ իւր, սարք, էջ 1: Փառակաղմ: Դատարկ Թուղթք սկիզբը չորս Թերթ, վերջը Հինգ: Կնիք կանաչադրոյժ, հաւթաձեւ, «Յիշատակ Թան»

զարանի Սրբոց Յակովբեանց, 1857», էջ 4, լս.: Նուիրող* Իւսկիւտարցի Յօհաննէս (1863):

ՅՈՒՆԴԱՆԴԱՆԻԹԻՒՆ. —

Էջ 1. — Հրաժարումն. — Հրաժարի՞ք ի սատանայէ...:

Էջ 4. — Ձղբումն է. — Մեղայ ամենասուրբ Երրորդութեան...:

Էջ 7. — Առաւօտեանն ժամ. — ...Տէր եթէ զլորթութեան իմ բանաս...:

էջ 18.— Օրհնութեան ժամ.— *Լցաք
առատառու ողորմութեամբ քով...*

էջ 49.— Ճաշու ժամ:

էջ 53.— Ժամամուտ Յարութեամ:

էջ 61.— Օրհնութիւն սեղանոյ:

էջ 63.— Ժամ Երեզնեան.— *Ես առ
Ած. կարգացի...*

էջ 82.— Երեզնեան ժամ. նկնացէ.—
*Եկեացէ ի վերայ իմ ողորմութիւն քոյ Տէր
...:*

էջ 86.— Ազօրք Սրբայն Գրեգորի Նա-
րեկացոյ.— *Ընկալ քաղցրութեամբ...*

էջ 89.— Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ

...:

էջ 90.— Ազօրք իւրաքանչիւր անձանց
հաւատացելոց ի Քս. զօր արարեալ է Տնտն
Ներսէսի Հայոց Սրբազան կաթողիկոսի.—
Հաւատով խոստովանիմ...

էջ 98.— ...*փառաւորեալ Տէր ընկալ
դադալանս ծառայիս քո, Սիմէօնիս, եւ
կատարես ի բարի ըզնկորածս իմ...*

էջ 98.— Ազօրք զօրաւոր, Սրբայն Գր-
եգորի Նարեկացոյն տացեալ վասն պաշ-
պառութեան.— *Տէր Տէր զթութեանց եւ Ած
նորմութեանց...*

էջ 106.— Նորին տացեալ քան վասն
արեւածագին եւ վասն պաշպառութեան.—
Արեւակն արդար, ճառագայթ օրհնեալ...

էջ 109.— Նորինանհիւս քան սակո պաշ-
պառութեան ի դիւաց, եւ քակտման մեքե-
նագործ խաղախութեան մոցին.— *Ած. յու-
նիտենական բարերար եւ ամենակալ...*

էջ 111.— Նորին ազօրք առ Ած. իբրեւ
սպաւեմ ամ. վիշտն հաւատացելոցն, եւ
ընդդէմ ամ. երեսնիլ եւ անբերեալ ռախի
որոսցն, յիշատակու կենաց խաչին, վասն
ամ. հասակի յոյժ հոգեշահ աղերսամբ.—
Իտրերանեալ Ած. յերկնաւոր...

էջ 119.— Գովասանք Աստուծոյ.—
Ած. եւ Տէր, կենք եւ ուրարիլ...

էջ 124.— Ընդ Աստուածածնին մայ-
թնաց ահա եւ զվերջոյն անձա Հրեշտա-
կացն յուսակերպից զաղբաւ Հայցուածոց...

էջ 128.— Տէր Ած. բարերար բազմա-
պարգեւ Թագաւոր...

էջ 136.— Բարձրեալ անքնին, զօրու-
րիւն ահեղ...

էջ 144.— Արքայ երկնաւոր, Թագաւոր
բարձրեալ...

էջ 147.— Ած. եւ Տէր, կենք եւ ա-
րարիլ...

էջ 156-169.— Աւետարանի հատուած-
ներ:

էջ 160.— Ազօրք առ Սր. Խաչն Քը-
րիստոսի.— *Պսակ անհասական զլիւոյն Յի-
սուսի... պահեցէ ըզնոյի եւ ըզմարմին ծա-
ռայիս Աստուծոյ Սիմէօնիս...*

Նկատ.— *Յաջորդ աղօթքներուն մէջ
ալ կը յիշուի Սիմէօնի անունը:*

էջ 160.— Դարձեալ ազօրք առ Սր.
Խաչն Քրիստոսի.— *Տէր Յո. Քս. Նշանի
խաչի քոյ երկիր պաշտենմ...*

էջ 162.— Դարձեալ ազօրք առ Սր.
Խաչն աստուծոյնկալ.— *Ապաշխ Տէր եւ
անկանիմ ատաղի քո...*

էջ 164.— Դարձեալ ազօրք առ կեն-
սաբեր Սուրբ Խաչն Քրիստոսի.— *Ողջոյն
քեզ փայտ փրկութեան...*

էջ 167.— Ազօրք առ Հայրն Ած.—
Փառք քեզ Ած. Հայր ամենակալ...

էջ 167.— Ազօրք ի դէմս Որդոյ.—
Որհնութիւն քեզ Որդի Աստուծոյ...

էջ 168.— Ազօրք ի դէմս Սր. Հոգոյն
— *Գոհութիւն մատուցանեմք...*

էջ 169-204, զատարկ:

էջ 205.— Աղօթք վասն ճանապարհի է
յոյժ շահաւէտ. — ...*Որդի Աստուծոյ
կենդանւոյ, փրկիչ աշխարհի...*

էջ 207, զատարկ:

էջ 208.— Երբժամ ճանապարհ գնալն
աջողակ է...

Յիշատակագրութիւն.— 1863

էջ 3, աջակողմեան յուսանցքին, շե-
ղադիր.— *Յիշատակ նուիրեցի Սրբոյ Երու-
սաղէժի Թանգարանին դաս զիրքս յուստա-
ւորութեան իմում, 1863. յունվար 9, Նը-
ւաստ ծառայ մահուսի Յօհաննէս Սախաբ-
եան(?) Իւսկիւտարցի:*

1619

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏԹԵՈՍԻ.— 20

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՒԱՅԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւաւ 14x9x8-5: էջ 708: Հանգա-
մանք լաւ. նորոգութիւն կրած: Թուղթ
լամպակեայ: Գրութիւն՝ խորագիրները,
սկզբնատողերը, բնարանները և գլխատառե-
րը կարծիք, մնացեալը սեւ մելանով, միա-
սիւն, 19 տող: Բոլորգիր: Համառօտագրու-
թիւնք չափազանց առատ: Կարծրագիծ դար-
գագիր եւ լուսանցադարձ գլուխներու ըս-
կիցր: Խորանշարդ իւր սարօք, էջ 13:
Գունաւոր նկար, էջ 12: Կաշեկազմ տախ-
տակեայ գրչմաղարդ: Պահպանակ մագա-
ղախեայ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ
դատարկ: Կնիք փակագիր. «Ք. Մ. Պետրոս
Վարդապետ, 1232» [= 1783], էջ 11, 707:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 3.— Առաջին Հաստըն վասն գետնոցն

էջ 11.— Գրիգորի աշակերտի եռամեծի
եւ տիեզերալոյս վարդապետի Յռիւմնու Ու-
րտանցոյ, հաւաքեալ քաղաւառոյ Մեկնու-
թիւն Սր. Աւետարանին Մատքէտսի. մա-
խերգամաքար քաղաւառութիւն չորս գետնոցն
եղեմաքուիս, չորից Աւետարանչացն հագիւ-
րուիս:

էջ 12.— Նկարին ներքեւ, կարմրաուռու
— Ամմախեմն Սր. Հոգիդ Ած. Յշմարիտ.
աւգմեայ իմն տկարիս:

էջ 18.— Արդ չորս դետն նմանի չորից
Աւետարանչացն...

Յիշատակարանն Առաքելութեան.— 1644

էջ 708.— Փառք եղակամ ամենասուրբ
երրորդութեանն, երկից կատարեալ անձնա-
ւորութեանն, եւ միաբան տէրութեանն Հօր
աբարչի եւ Որդւոյ Միածնի եւ Սր. Հօգւոյն
նորոգողի զեղեակաւ ամ. այժմ եւ միշտ եւ
յաւիտեանս ամէն:

Այլ եւ կրեանակեալ մեղսամած ողոր-
դալանմ զուրմօրէն բանի. լրացեալ զգառո
սրբազանից, որք հանդիպիք այսմ հոգե-
լուղիս, Մատթէի Քաղաւառոյ անուանեալ
տառիս, յիշեալիք զՀոռոմկլայիցի եղիա
Վարդապետն, որ ըստացեալ՝ եւ երևոյ ի
նորոգումն, ի թիւ. ՌՂԳ, հոռի է, ի մայ-

35.— Ս. Մատքէտս

Թ. 1619, էջ 12

բաճաղաքն ի Թոխաթ, ի մայելումն դե-
ղեցկայարմար անձին իւրոյ, զոր Տէր Ած.
բարով վայելել տացէ յերկար ժամանակօք
մինչեւ ի խորին ծերութիւնն ամէն:

Ով պատուելի Հայրք եւ եղբայրք, ա-
ղաչեմ, զի յիշեալիք ի յերկնաթիղջ աղօթս
ձեր. եւ որ յիշէն յիշեալ իցին յողորմու-

թիւնն Քրիստոսի, որ է օրհնեալ յաւիտեանս ամէն:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւնք.—

1.— Էջ 708, նոտքայիր.— Ուստի եւ մայրիմմ զհամայն վայելօղոյդ այսմ զճղեցկա՛նուս վտակէ արժանի առնել յիշման. Բաշխէնց զՊէտրոս Վարդապետն, որ ետու. զայս զիրքրս ի Շատիկու Անաստի Սր. Սիոն Աստուածածնին, յիշատակ իմ. եթէ ոք իմոյ կամ ոտարաց Հանէ դստ ի Սր. Սիօնէս, մասն Յուդայի եւ Կայենի առ[ցէ]:

2.— Էջ 11, նոտք չեղապիր.— 1796 Մեծի Կոստանդնուպոլսոյ տեառն Զա—

քարիայ ազգասէր եւ բարեկարգ պատրիարքին ձեռնաստուն աշակերտ, Կեսարացի, ի Վանք զիւղէն եւ յԱստուածատրեանց դարմէն, Պռնտախի որդի՝ Պետրոս Եպիսկոպոսս բատացայ դայս զիրքս ի վայելումն ինձ, եւ յիշատակ, ապաղայ եղբարց, եւ աղաչեմ աղաչանօք, յընթեռնույն ձերզ սիրելեաց, միով Հայր մերիւ յիշեմք զամ. հոգեւոր եւ մարմնաւոր մերայինս, եւ զիս, ի Տէր. որ եւ յիշօղոյ յիշեալ լիբուք յԱստուծոյ եւ ամ. սրբոց Նորա, ամէն:

Գրի յիշատակարանս ՌՄՆԵ, փետ. ԺԶ, ի պատրիարկարանն Հայոց, ի մեծն Պօլիս:

1620

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 40

Սիս

244=1324

ՆԿԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւայ 13x9x7: Էջք 674: Հանդամանք յաւ. նորոյութիւն կրած: Թույթ բամդակեայ գորշորակ: Գրիչ՝ Օշին սպասաւոր բանի: Գրութիւն՝ խորպիրններ, սկզբնատուրներ եւ զխատուորներ կարմիր, մնացեալը սեւ մեղանով, միասիւն, 23 տող: Բայրօրի վարժ, Համառօտապարտութիւնք եւ խաղապարտիւն սոյնորայն: Կարմրադին դարդադիր եւ յուսանցապարզ կանոններու. բաւկիւրը Մաղկոյ եւ ոսկոյ՝ Ստրդիս Քահանայ, որդի Գր. Գահանայի: Գունաւոր զըլխապարզ իւր սարօք, էջ 20, 100. 184, 330, 416, 518, 555, 594: Ոտանադարդ, էջ 3, 239, բոլորակի մէջ 46ս. Քս. 3: Լուսանցքի մանրանկարք, էջ 95 Յովնան Մարդարէ, էջ 250 Գլուխ Յովնանու Մկրտչի՝ նուրբ եւ յաջող: Կաշեկադմ տախտակեայ զրոյմալապարզ, կոնակէն ճեղքուած: Մագաղաթեայ պահպանակ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ, մանդաղոն մեղանով, յստակ եւ գեղեցիկ երկաթադիր, մասն Աւետարանի: Դատարի թույթք սկիզբը մէկ թերթ, առաջին երեսը ծածկուած անկանոն գիրերով, ուր կը կարդացուի. «Այս Շարակնս ինչիցի

էս: Ստացող՝ Գրիգոր Սարկաւազ:

Ծանօթ.— Այս Շարակնոցը նախապէս ցուցակապրուած է Արտ. Արք. Սիւրմէնեանի կողմէ (Տեա. Մ. Յուցակ Հայ. Ձեռնարաց երեսադէմի Ս. Յակոբեանց Վանքի, Ա. Հատոր, Վենետիկ, 1948, էջ 319—320), իջաւորանքին մէջ նկատելի են քանի մը վերապահներ, յատկապէս 100 թիւի ոտուած մը էջ 527էն (=519) 663 (=555):

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1. բութօրիկի անկանոն.— Անբաժանելի եւ ը համադրոյ...:

Էջ 2, դատարկ:

Էջ 3.— Կամովն Եմնդեան Սրբաւելոյ Առտուածածնին յիւրոց ծնողացն ի Յով. եւ յԱմ.— Երկեցէք սրդիք Սիւրբի երգ նոր...:

Էջ 20.— Կամովն Առտուածայայտուրեան շրագայուցին Արեմնութիւն.— Ուրախացիր Սըբրուհի...:

Էջ 100.— Երգ բուն քարեկեմդամն, առաջի կիրակեի Աղուեացից. Տեառն Ներսիսի ասացեալ.— Բանն որ ընդ Հայր յէութեան...:

էջ 188.— Կանովն Յարութեանն Ղալպուռ։— Այսաւր գորով ի Բեթանիա...:

էջ 239.— Կանովն Սրբայ Պատեփն։— Այսաւր յարեաւ ի մեռեաց...:

էջ 330.— Կանովն Սրբայ Պետակասին։— Ալրին։— Առաքելոյ աղանույ...:

էջ 403.— Կանովն Փոխմամն Աստուածածնին։— Առաքին Աստուր։— Այսաւր ժողովեալ...:

էջ 416.— Կանովն Նաւակտեաց Սր. Խաչին։— Ի վերայ վիժի Հաւատոյ...:

էջ 518.— Կանովն Համարէն Ամեթայն Մարտիրոսաց։— Ըղբեղ արդար եւ ուղիղ պատուոր...:

էջ 555.— Կանովն Համարէն Ամեթայն Ննջեցիւց։— Արհնեալ եւ դու Քրիստոս...:

էջ 594.— Արքեմութիւնն Յարութեան Տեառն Մերայ Յի. Քի.։— Երեցեցուք երգ հոր...:

էջ 633.— Ած. անկ անժամանակ...:

էջ 640, դատարկ։

էջ 641-674, տարբեր թուիթ եւ զընտրութիւն։

էջ 641-642, դատարկ։

էջ 643, նորագիր։— Կանոն Սրբայն Ներսէսի Հայրապետին։— Որ ըզոյս անճառ չորհաց...:

էջ 649-650, դատարկ։

էջ 651, բոլորգիր։— Այսաւր դուարհացեալ ցրնծայ...:

էջ 659.— Լերինք ամենայն...:

էջ 663, բոլորգիր։— Արեւելք դերարփիին...:

էջ 672-673, դատարկ։

էջ 674.— Այսեւայլք անհարթ գրերով։

Յիշատակարան Գրչի.— 1324

էջ 631.— Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն եւ միոյ Աստուածութեանն Հաւր եւ Որդոյ եւ Սրբոյ Հոգւոյն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս։

Յեւթն հարեւր եւ եւթաստուէն եւ Գամի գրեցաւ Շարակնոցս, ի Թագաւորութեան Հայոց Լեւոնի, եւ ի Հայրապետու-

թեան Կոստանդեայ, ձեռամբ Աւնի սպասաւորի բանի, ի քաղաքս ի Սիս, ընդ Հովանեաւ Լուսաւորին Հայոց Սրբոյն Գրիգորի, ի վայելումն սարկաւադին Գրիգորի։

Արդ աղայեմ զամենեանս որք ճանդիպիք զրոցս, յիշեցէք զստացաւոյ սորա զԲրիգոր սրկ. եւ զծնողոն իւր խաչատուր(?). նաեւ զանարժան զրոցս. եւ Ած. ձեղ չիշողացող եւ յիշեցելոցս ողորմեցի, եւ նրմա փառք յաւիտեանս ամէն։

Յիշատակարան Ծաղկողի.—

էջ 632, նախորդին անմիջապէս ներքեւը։— Ընդ նմին եւ. դիս զանարժան սուտանուն ճ. զՍարգիս, եւ զճանդուցեալ Հայրն իմ զԳրիգոր քահն. եւ զծն. իմ աղայեմ յիշել ի սուրբ աղաւթս ձեր, որ ծաղկով եւ ոսկով զարդարեցի զսուրբ տառս զայս, եւ որ յիշէ եւ սրտի մտաւք մեղաց թողութիւն խնդրէ, Քս. Ած. որ առատն է ի սուրբ րարեաց, ընդ միոյն Հարիւրապատիկ պարգեւեացէ ձեղ եւ մեղ ամէն ամէն։

Յետնագոյն յիշատակարանիւմ։—

1.— էջ 632-633, նախորդին ներքեւ, բոլորգիր նորակերպ։— Ձիւրջին ստացաւ զովասանութեան մարտիրոսաց եւ ամ. սրբոց, որ է Շարակնոց [նրկու բառ քերտած] որ ստացաւ զՇարակնոցս ի յարգար վաստակոց իւրոց, յիշատակ իւր եւ զնորոյս պատկազ իւրոց [նրկու ամուս քերտած] եւ Թորոսին եւ Մարտիրոսին. [աղայեմ] զամենեանեղ յիշեցէք ի սուրբ աղաւթս. եւ որ ամեղ յիշէ, յիշալ յիցի ամէն։

2.— էջ 674, անհարթ գրով։— Յիշատակ է Շարակնոցս Թուրմանդէ յարեւելցի Տէրատուրին։

3.— էջ 674, տարբեր գրով, զարձեալ անհարթ։— Ձիւրջին զստացողս Շարակնոցս՝ զամանն(?), որ փոխեալ է առ Ած. որ ետ Բ Փլի, կապել ետ իւր Հոգոյն Համար, յիշեցէք ի մաքրափայլ աղաւթս ձեր, եւ դուք յիշեալ իցիք ի Քրիստոսէ ամէն. Հայր մեր յերկինս։

1621

ՍԱՂՄՈՍ ՏԱՂԱԶԱՓԵԱԼ.— 3

ՅԱԿՈԲ ՔԷՆ. ԵԻԿՈԿԵԱՅԻ

Համոցա

ՌՁԹ.— 1640

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 14×9.5×4.5: էջը ԺԴ+548:

Հանդամանք լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրիչ՝ Աստուածատուր Դպիր: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնականները եւ զլրատողները կարմիր, մնացեալը սև: մեղնով, միասիւն, 18, 17 տող: Նոտրադիր: Համառօտապարտութիւնք սովորական գրեթէ: Կաշեկազմ տախտակեայ: Ստացող՝ Պր. Խըտըր Սըսցի:

ԲՈՎԱԼՆԻՍԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ Ա-Բ, դատարկ:

էջ Գ.— Անուն Աստուծոյ:

Առաջ պաշտաւ աշտըմ օմբու. ԹՎԷՆ. ՌՂԳ տէ, դեկտեմբերին ժե ինտէ մին զլր. լէՎթօկա, խաչիքի տաճը քէդդի խարճ, լէՎ 60, յըմուրիլ էդդիմ 6 եըլ նէմա խարճ խարճ, նէ պիր Թէքլիֆ պէրմայ կոյ մէն քիմոտ խարճակաք:

— Հաճի Օյանէսին օլունտաքի պօլուտում վատէսի Սր. Աստուածաժինտէ էտի. մէն դուրտում դեկտեմբերին ժե ինէտէք, աղդրի դուրկանըմ ուշուն պէրտիմ քէնտիւնէ, աբթըն բիլայ 3:

— Սէֆէր իլէն քի պարըշտըն պօրան օլլու պարէտի, պապըճը բուլլու օհանճը Օլանէն պարէտի օլ տանըն լէնի տանըն, իթսիքէն օլլու. Խաչատուր տանըն, տաճը քօր էրմէնիլէր պարէտի ալարտա տանըն:

էջ Դ-ԺԴ, դատարկ:

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 3.— Աղաչամք ի ձգոյն Սրբոյ ի բանիցմ նարեկա, առ ի յօգնութիւն առաքալա բանիցմ.— Աղաչմք յոգնութիւնդ անփոփոխելի. . . Ստորին լուսանցքին, «Յուսաստի եղանակումն է»:

էջ 7.— Դարձեալ ի բանիցմ նարեկա շարադրեցաւ ի տեղի առաքարծաթի Սաղմո-

սացմ Դաւթի.— Ձայն հառաջանաց, երդ պաղատանաց, այս բան մայթանաց...: Ստորին լուսանցքին, «Գանձի եղանակ է»:

էջ 14.— Յակոբ Քահանայի Եւդոկիանց շո շարադրեալ զՍաղմոսն Դաւթի... յայնժամ զիւրանա լեզու. եւ սիրտ երգողաց...: — Հմմտ. Թ. 892, Գ. Հատոր, էջ 399:

էջ 16, դատարկ:

էջ 17.— Ի Սաղմոսացմ Դաւթի Առաջին Նրամեալս է.— [Ամենայն մարդ ով ոք էցէ...: Ստորին լուսանցքին, «Յս. Որդոյ մայն է»:

էջ 181.— Տոմէ ԽՁ, ի Սաղմոսացմ Դաւթի, փոխ Ծ. Ոգորմեա իմ Ած.:

Աստուած ոգորմեա,

ի ծառայս զըթա,

դասնցան իմ ջնեա...:

Ստորին լուսանցքին, «Որդէս դուտուտ լուսոն ասա Տէր ոգորմեալս».— Հմմտ. աստ, Թ. 1531:

էջ 247.— Ի Սաղմոսացմ Դաւթի, փոխ ՀԲ. Իրբու զի քարի է Իսրայէլի Ած.— [Ի]րբու զի բարի է Տէր...: «Ես եմ կոթուեալին մայնոյն է»:

էջ 478.— Յիշատեալարմ Շարադրողի Սաղմոսին, Տէր Ած. ոգորմեացի տէր Յակոբ Չամօցցայի Քանեմայիմ, եւ Խօրմ Ալթուհիմ եւ մօրմ Անմայիմ, եւ ամեմայմ արեմմ մեծաւորացմ ամէն: Հայր մեր:

էջ 479.—

Յեա Աղամայ երանելոյն ի փափկութեան, որդիք նորին ընդ անասունս աստ քնակեցան, ծրնան զաւակս ի վերա երկրի եւ բալմացան, եւ յարարէն իւրեանց նոքա մօլորեցան:

Եւ ի ըրման Հին օրինաց գրաւորական, առաքեցաւ աստ ի խոնարհ երկնից արքայն,

ընտրեաց առ իւր յաշակեբոսացն երկոտասան, [Խորան,
 հոգով լըցոյց եւ զիտութիւն հո զանազան: ալ եւ հայցեն վասն աշխարհի խաղաղու- [Թեան: . . .
 նւ լուս ժամու զկարդն աղօթից պատշա- — Հմմտ. Թ. 89)2. Գ. Հատոր, էջ 401:
 [ճական,
 բանս հաւաքեալ ի զրոց սրբոց աղբրական, էջ 487. — Նորին Յակօբի ասացեալ,
 որով լինին Տեառն Աստուծոյ ժիշտ աւրհ- վասն սիրոյն Աստուծոյ եւ Սրբոց մարտ:

1

Անեղանելիմ Աստուած, անընկերմ եւ անմտակամ,
 անգնմիմ վերին զօրաց եւ մըտաց մեր անմտակամ.
 Երբք բաժանեալ անձամբ՝ տէրութիւն է միանակամ,
 մի կամօք միով բնութեամբ՝ էութիւն փառաւորակամ:

2

Ի սիրոյ յառաջ բերեալ գոյացոյց զեպս տմեայն
 զի սէր է ամուսն մօրա՝ գոր սացց Տէր Սուրբըն Յոնամ:
 Ձերկիմըս կամար կապեաց՝ երբեզէմ զօրացմ օքարոմ,
 զարեգակն եղ ի մըմա՝ եւ կարգեաց աստեղաց սեռմամ:

3

Ձերկիր հաստատեաց բանիւ՝ ի վերայ ջրոց բազմութեան,
 զարդարեաց պէսպէս ծաղկօք՝ եւ տրմկօք բուսով գանգամ.
 Ի ծովէ հեռմ թռչումն՝ որ ի յօգըս առ Տէր կարդոմ,
 կէտք եւ մեծամեծ օրկումք՝ եւ մեմումք առանց թվական:

4

Եւ շորճոտանիք բազմւմք՝ եւ վայրի էրէք եւ գագան,
 եւ ագգի ագգի վիշապք՝ եւ սազումք որ ի սմա գեռան:
 Ետեւ արարիչն Աստուած՝ եւ տեա բարի տմեայն,
 վասմարոյ արեւմեաց գմոսա՝ տեմելոյ խուր երբաման:

5

Եւ ընդ յարեւելս տրմկեաց ըզգորախտըն յեղեմակամ,
 իբր ըզգեռոյս արժայի՝ պեռումեալ փառօք փափկութեան:
 Երկնի եւ երկրի զարդերք կատարեալ եզեմ ի լըրմամ,
 արդ պիտոյ է վայելոյ՝ թագաւոր սըմա եւ իշխան:

6

Ապա Հայրըն երկնաւոր՝ ընդ Որդոյ եւ հօգոյ տաց բոմ,
 արացումք մարդ բանաւոր՝ ըստ կերպի մեր մըմանութեան.
 Իշխեացէ օրկանց ծովու, եւ թռչնաց երկնից բազմութեան,
 եւ բոլոր տիեզերաց, սազնոց եւ գեռնոց զինչ որ կամ:

7

Եւ առեալ հազ ի յերկրէ՝ կերպացոյց ըստ կերպին մըման,
 եւ փըջեաց շունչ ի մըմա՝ եւ շմբեռնոց հոգի բանակամ.
 Եւ թմարեան շմբեռնօք լըցոյց՝ եւ եղ ի դրախտին փափկութեան,
 գարծնէ անդ գգործ Աստուծոյ՝ եւ պանել գմորին պատուիրոմ:

8

Իսկ նա ի դրախտէն ելեալ՝ պատրանօք քանսարկուիմ խաբման,
ի մերժմ մեհու տնկեալ՝ գրաւեաց գրնութիւնն ամենայն.
կեցեալ եզկնիի կեմօք՝ ի յերկրի յայժ քշուտաւեան,
մինչ հոգին էջ ի դրժոխս՝ եւ մարմինն եղաւ ի գերեզման:

9

Յաղթեալ ի սիրոյ՝ արարիչ Տէրըն վերնաւեան,
սիրով առաքեաց գորդին՝ հաճութեամբ Հոգոյն տիրական.
Գոր սիրով իջեալ յերկմից՝ եւ էտա մարմին կուսակեան,
սիրով միացոյց ըզմեզ՝ ընդ բնութեան իւր աստուածական:

10

Եւ զտէրըն տաքածեաց յաշխարհ, որ մարդիկ սիրով վառեցան,
արծածօր օր ըստ օրէ՝ հրդեհէ գոնեգերս համայն.
Գի վասն սիրոյ Փրկչին զաշխարհի սէրըն մոռացան,
քողեալ գրնտանիս մարմնոյ՝ ի Քրիստոս սիրով միացան:

11

Ումամբ ի յերիմս գնացին՝ ի տեսից մարդկան հեռացան,
ի յայրս եւ ի ծերպս վիմաց՝ պառօք տաօթիւք ճգնեցան.
Եւ այլք յամապատ շրջեալ՝ ամըզգեստ եւ մոլորական,
ըզմայլեալ սիրով հոգոյն՝ եւ մարմնոցըն ամեհեցան:

12

Կեւք փորձ գտանջանաց առին՝ կարծրագոյնըս չարչարեցան,
ի հուր եւ ի սուր մաշեալ՝ լի սիրոյն Տեառն ոչ հեռացան.
Արբեալ ըզբաժակ սիրոյ՝ սիրով Տեառն խաչակցեցան,
եւ ըզբռնութիւն չարին՝ առ ոչինչըս համարեցան:

13

Ձի ոք սիրէ գնատուած՝ բոլորով սրտիւ լիական,
Ուրմ ոչ տիրէ բընու սրտմութիւն համաշխարհական.
Քէպէտ չարաչար չարեօք՝ փորձնաց ըզմա սատմայն,
ի սէրն Աստուծոյ վառեալ՝ Ուրմ դիւր թվի ամենայն:

14

Սէրըն կատարէ բոլոր՝ զամենայն զՏեառն պատուիրան,
աստ գործէ գգործս Աստուծոյ՝ ամոք համգչի ընդ Ուրմ յաւիտեան.
յուրմեք ոչ երկնիչի՝ չուրի մա առ երկիւղակեան,
գի հոգիացեալ է նա՝ ոչ զըմա ընդ մարմնոյ ըզբազման:

15

Առաջի քաջաւորաց քարոզէ համարձակեալն,
Եւ ոչ ամաչէ առել՝ ոչինչ է վասն Տեառն ամուռն.
Ի սպառնալեաց չերկնիչի՝ թէ հարիւր հազար բռնուման,
Եւ ի խրոխտանաց չարեաց՝ ոչ կըրէ նա առ մարմնական:

16

Զուարթ երեսօք նայի՝ ի չար գէտերն գազանական,
 Եւ խոնարհութեամբ խօսի՝ բանըս քաղցր խըրատակամ.
 Եւ թէ գառազան պարգեւի եւ բարբի մըսն խոստանամ,
 Որմէ գարշելի թրվի՝ գարգաբանի երկրի ամենայն:

17

Նա զխոնարհութիւն յերկինս յանձնի՝ եւ ցանկա լուսայն վերնակամ,
 Երբ ցնծութիւնն ամենա՝ եւ բարբիսն է ամենակամ.
 Սէրն ըզրազմութիւն մեղաց ծածկեցել ըզրեքանց մըսն,
 Գվերըս հոգայն ըբժըշկել՝ եւ քաւ գմեղսքն գամենայն:

18

Զհեռացեալն յԱստուծոյ ըմտմնի առնել մարտ տամ,
 Ընդ յԱստուծո միտարէ՝ Սուրբ Հոգայն կազմէ՝ օթարամ.
 Եւ զգով գարդարել ըզմա՝ պըսակէ փառօք ծայրակամ,
 Վայելէ ուրախութեամբ, եւ համգշի ի կեանս ամկադան:

19

Եւ թէ ոք ընդ Աստուծոյ սէր չունի կտառելիակամ,
 Եւ սրտէ եւ ոչ յամենի՝ եւ ոչ ի մտաց ամենայն,
 Ամբամ ամառան է նա՝ եւ վատթար քան զվայրի գազան,
 Գի ոչ ճանաչէ զԱստուծո՝ եւ ոչ զգարծ մարտ գամազան:

20

Այլ մեկ սիրեցում գԱստուծո ի խորաց սրտէ լիակամ,
 յամենայն զօրութեան՝ առաւել գէր քան գամենայն.
 Եւ ըմբա փառըս տացում՝ ամենապար լիցում տարեմարտ,
 Ընդ վերին զօրաց երկնից՝ այժմ եւ միշտ եւ մինչ յաւիտեան:

Յիշատակարան Գրչի. —

Էջ 497. — Փառք համապոյն անբաժանելի եւ միասնական Սր. Երբորդութեան եւ մի Աստուածութեանն, Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբորդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Որ հոռաւոր պարզեցօք ողորմութեան իւրօյ կարողութիւն տկարացեալ անձինս՝ հասանել յաւարտ եղանակաւոր մատենիս, որ կրչի Յակոբի Սաղմոսարան. վասնոր ըզրովանդակ Սաղմոսն Դաւթի գտանես ի սմա չարագրեալ ոտանաւորս զեղեցիկս պէսպէս եղանակաւ:

Արդ զրեցումս տա ձեռամբ Աստուածաւորութիւն Դարբի, ի ինդրոյ բարեպաշտ եւ աստուածասէր, երկնազած յԱստուծոյ, եւ յամօթխած ի մարդկանէ Պարոն Սըսի խըտը-

րին. Ած. բարոյ վայելել տացէ ընդ երկայն աւուրս ամէն:

Ի Թվականութեանս հայկական տուածարի ՌՁ եւ Թ ամի, ի Թ օգոստոսի ամսոյ յանդ ելաւ շնորհօք Սր. Հոգոյն, ի քաղաքս Ձամազա, ընդ հովանեաւ Սր. Աստուածանին, ի հայրապետութեան տեան տէր Փիլիպոս կաթողիկոսի, եւ ի Թաղաւորութեանն Լէւոն չորրորդ Վրաթիլայի:

Վասն Աստուծոյ սիրուն ողորմիս առաջ զծողիս, եւ Ած. ձեռ ողորմի ամէն: Հայր մեր որ յերկնսդ եւ սուրբ եղի:

Էջ 499-543, դատարկ:

Էջ 544-545, քանի մը անկարեւոր մանրութիւն:

Էջ 546-548, դարձեալ դատարկ:

1622

ቀ በ ሂ በ ሂ ህ በ ያ (ሃቦኒህሃህ)

Արցելանայ վանք, Լոռայ վանք
Էջմիածին, Մակու

1449-1455

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Դասայ 14×9×6.5: էջեր 734: Հանդա-
մանք յայ: Թուղթ ըամպակեայ: Գրիչ եւ
Ստադոյ՝ Յակոբ Վարդապետ, որդի Մկրտ-
չի: Դրաթին՝ խորապիւնները, սկզբնառո-
ղները եւ պիտաղիւնները կարմիր, միացեալը
սև: մեյանոյ, միասին, 22 տող: Բոլորդէր
մանք: Հումառօտադրութիւնք առատ: Կար-
միր կապույտ խորանոցադր, էջ 5: Կաշե-
կազմ տախտակեայ գրչօղադրք: Դատարկ
խոյզք վերջը մէկ թերթ: Կնիք կարմրադը-
րոյմ, «Տէր Տիբատուր», էջ 178, 284:

Ա.— ՄԵԿՆ. ԾՆՆԴՈՑ Է ԵԼԻՑ (թերի).— 2

Գրիգոր Խլաթեցի

էջ 1-4. պատարկ կամ պրչափորձերով
ծածկուած :

Եջ Ծ. — Համառոտ Լուծմունք Արարածոց գրքցն, որ կոչի Մեմունդք, արարեալ Գրիգոր Վարդապետի՝ մականաւմ Մերեմնց կռնչեալ, ժողովաւ ըստ կարի քանից սրբոց արանց. — Նախ դառս պարտ է գիտել մեզ . .

Էջ 161.— Համառատութեամբ ընկնում եմ Երևանի քաղաքում, որտեղ եմ
վստահ լինում, որ երբեք չեմ հեռանա...

Ի՞նչ 173, դատարկ:— Ի՞նչ 174, նոտրա-
պիր անհարթ:— Աւրհնութիւնք վեղարի եւ
փիլոնի:— Ի՞նչ 178-182, դատարկ դրժէ:

Բ. — ԺՈՂՈՎԱՆՄԱՆՈՒՄ (Քաղաք)

Էջ 184.— Քառազ ԱՅԿԼԱՅԻ Աղաւաղ. —
Պարտ է գիտել զի Ած. եւ Հրեշտակ եւ ամ.
տարրական արարածք սուգ առին ի վերա
անկման մարդկային քրնութեան . . . :

Իջ 205.— Վասն Կառնաց Խրատ.—
Զբարեգործ Կինն Քս. մայր եւ քոյր կոչեաց
...

Էջ 211.— Խրատ Սիրաֆայ, բան պի-

տանի.— Որդեակ, նախ ի լեզուէ քումմէ
երկիցես . . . :

Ex 214. —

Թալ պարծանաց Հայոց Մեծաց,
սուրբ րարունի տելէտ պետաց,
Որթ պտղալից բարունակաց,
ողկոյլ Համեղ ռետին բաղմաց:
Իիւթիւ Հոգոյն Սրբոյ լցած,
զարուն հոգոց եւ ջուր կենաց,
Մարութ Հոգոյ պերդաղանաց,
Աստուածունակ րարոյն կենաց,
գործնականաւ արիացած,
տեսականաւ յոյժ զարդարած:
Յամէնաւրենալ Փրկիչն ընտրած
աղիւ. ծառայ Հաստարմած,
յուրախութիւն Տեսուն կոչած,
որպէս եւ էն աշպէս տեսած:
Թաղաւորին երկնից փառաց,
փաղպպետ փարոց կենաց,
քանքար րանին անթիւ չաւած,
եւ ի Տեսուն աղիւ կոյած:
Ուռ աւրենութեան շառաւեղած,
որսորդ մարդկան յայեաց մեղաց,
փարոց կենաց, յոյս փրկանաց,
քով յարժապետ եւ յոյս բաղմաց:
Իիւսեալ ի պարս րարունաց,
անուանակիր երկուորակեաց,
Աչ ոք զկողն չօշակեաց,
տէր եւ Աստուած դնալ զաւսնաց,
Յոտս անկանիմ սաստիկ սիրով,
գերեսս ի Հոգ թաւալելով,
զսուրբ դարչապարզ Համբուրելով
անծակացեալ եմ տեսնելով,
զաջը քո սուրբ Համբուրելով,
ուրախանալ ընդ քեզ Հոգով:
Նկատու Գլխատառերով յաշն
Թեան մէջ կր նմարուի Թումայ անու

Էջ 219. — Հրց. — Վասն Էր. Դ. եղևո
Աւետարանին :

էջ 267.— Վասն Պաեհոց:

էջ 298.— Քարազ Երբորդ կիրակեմն...
ի դէմս ամառակ որդայն...: Դէժէ առա-
կին առ ամենակալ բնութիւն արարչին հա-
յի...:

էջ 388.— Վկայութիւնք ընդդէմ մոցա
որք ասեմ թէ Տէր ոչ եկեր գգառն Հինգշա-
բաթաջ երեկոյնին:

էջ 403.— Քարազ մեծատամն եւ Ղա-
գարու: Այլ մի էր մեծատուն...:

էջ 427.— Քարազ ի բամն, Դատաւոր
մի էր ի քաղաքի ուրեմն...: Ոճանք ըզ-
րանս առ ի յԱժ. հանեն...:

էջ 438.— Վասն Տաքնտնի Քարազ...:
— ի տաւն տարեկանաց մերոց...:

էջ 451.— Նորին Գրիգորի եռայմեծի
եւ քաջ հեռետարի եւ տիեզերայայտ վարդա-
պետի, Քարազ Դաւթի եւ Յակոբայ...:

էջ 464.— Քարազ Սրբայն Սոնփամնայի

էջ 482.— Քարազ Յառաձաւ Անտարաւմ
չին եւ Յակոբայ՝ եղբայր մորին...:

էջ 501.— Քարազ Պաեհոց...: Վաթ-
դապետք ասեն թէ ամ. մեղք Դ աստիճան
ունի...:

էջ 515.— Նորին Քարազ, Վասն դի-
տապետաց եւ առաջնորդաց եւ վարդապե-
տաց եւ եպիսկոպոսաց եւ քահանայից, ի
բամն մարգարէիմ. Որդի մարդոյ, Դէտ կա-
ցուցի գգեց տամդ Խորայնդի: Եւ ի բանէս
յայտ պարտ է բ ինչ ասել...:

էջ 531.— Նորին Քարազ յառաջի կի-
րակին...:

էջ 548.— Նախերգան:

էջ 551.— Քարազ Վասն Մազկազար-
դին:

էջ 562.— Նորին Քարազ ի բամն, Նը-
մանեցաւ արքայաւթիւմ երկնից ժ կուտա-
նաց...:

էջ 579.— Քարազ Գրիգորի եռաւմեծի,
քաջ հեռետարի եւ տիեզերայայտ վարդապե-
տի: Քարազ ի բամն Յակոբայ Ուսապետին
...:

էջ 597-598, դատարկ:

էջ 599.— ...Ասեն վարդապետք թէ
են ոճանք ի կենդանեաց որ ասուչք են...:

էջ 603.— Յայլմէ Քարազ Վասն Ոգար-
մութեան...:

էջ 615.— Նորին Քարազ Վարդապետին
...:

էջ 643.— Քարազ Աստուածածնին...:
— Գրեալ է Յովէլ մարգարէն...:

էջ 670.— Յարդարակ:

էջ 684-686, դատարկ:

էջ 687.— Քարազ Սր. Աստուածածնին:
Տէր արար գգեց, պատրաստեաց գգեց, գե-
ղեցիկդ ի կեանայն:

էջ 697.— Բարաւայտաւ ասէ վասն ա-
ռիւծուն: Քանզի Յակոբ յորժամ աւրհնեաց
զորդի իւր զՅուդա՝ ասաց. Կորիւն առիւ-
ծոյ Յուդայ...:

էջ 720.— Վասն հազորդայնոյն ամար-
ժանիցն:

էջ 722.— Քարազ Վասն հաչի:

Յիշատակագրութիւնք եւ լուսանցա-
գրութիւնք Գրչի.—

1.— էջ 151.— Ջանարժան սոսկանուն
Յակոբ վարդապետս յիշեա սուրբ հայր, եւ
զծնողքն իմ. եւ Ած. զձեզ յիշէ, ամէն:

2.— էջ 156-159.— Վայ ինձ. Մովսէս
իրաւի խորտակեաց զտախտական բարեղէն,
եւ ես անիրաւ խորտակեցի յայսուր զտախ-
տակն իայտեղէն ի վերայ աշակերտին ի-
մոյ, Կիրակոս Նորրինձաւ արեղայտս: Վայ
սոսկանուն Յակոբ վարդապետիս զի մար-
մոքացուցի զարդարն: Վայ ինձ, աղաղակ-
եաց, մի՛ հարկաներ զիս, զարկպ եմ եւ ան-
մխիթար, է՛ր եղար ինձ, ոյ՛ մխիթարող
վարդապետս:

3.— էջ 280.— Վայ զիս, Ռ բերան,
զի որդին Աթայրէկին մեռաւ եւ մեզ մեծ
կսկիծ եղաւ. վայ ինձ, աղ բերադեղ: Թի՛.
ՊԼԸ [= 1449]:

4.— էջ 294.— Տէր Թ. Ք. բարե-
խաւտութեամբ քո ծննդեան ողորմեայ Մի-
հայրաթունին, եւ պահեայ զորդէքն խօճա
Կարապետն, եւ զՅովհաննէս զեղբայրն իւր.
եւ Ած. ողորմի՛ ասացէք Հէրապետին, եւ
Ած. ձեզ ողորմի, ամէն:

Այս եւ վայ զիս Ռ բերան, մահն ի դե-
ղըս եկաւ, զանմեղքն տարաւ, զմեղանա-
կանս եթող: Թի՛. ՊԼԹ [= 1450] այս եղաւ:
Վայ զիս պիտուական:

5.— էջ 380-381.— Ած. ողորմի՛ Խէր-

խաթուն հողայն, որ մեղ ոսպն էր եւ չէր, որ կերանք եւ աւրհնեցինք զկերակրէն Ած.:

6.— էջ 426, ստորոտը.

Վայ ինձ սուտանուն վարդապետիս, որ մեղանչեցի եւ ի տետրիս, եւ ապաւինեցա յԱծ. ողորմիս, մի մոտանալք դուք զգերիս:

7.— էջ 437.— Որոց փրկեցէ զմեզ Բա. Ած. յաւիտեանական տանջանացն, մանաւանդ զԱկոր սոսկանուն վարդապետս, եւ զծնաւորս մեր, զհայրն Մկրտիչ, եւ զմայրն Խօնդիկ, յիւնեցէ յաղաթս ձեր, եւ Ած. ըզձեզ յիւնէ ամէն:

8.— էջ 520.— Ած. ողորմի Ստեփանոսի ծնողացն, եւ աւրհնէ Ած. զնա:

9.— էջ 572.— Ած. ողորմի Մխիթարին որդոյն Թաթուրին:

10.— էջ 656.— Սր. Աստուածածնին բարեխօսութեամբ ողորմեայ սուտանուն Յակոր վարդապետիս, անարձանիս, եւ բարկացողիս, եւ ընդ կացողիս, շատ խօսողիս, եւ ծոյլ կացողիս, մեղսասերիս, եւ արեւցողիս, անսփառիս, եւ սուտ ասողիս: Ով որ թողութիւն անէ մեկաւորիս, թողութիւն մեղացն յԱստուծոյ լսէ ամէն:

11.— էջ 686-681.— Գլխ. յիշատակալամ.— շ. 1455

Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն Հաւր եւ Որդոյ եւ Սր. Հոգւոյն: Արդ աւալտեցաւ Քարողաղիբս ի ձեռ անարժան եւ անարհեստ զբչի Յակոր խնդրող բանին: Այսչա՜մ զմանկունքդ եկեղեցոյ, զի ո՞րք հանդիպէք սմ կարողալով, կամ աւրինակելով, կամ ի ձեռն առնելով, յիւնեցէ զմեզ եւ զծնաւորս մեր, զհոգեւոր զմարմնաւոր, եւ յի սրտիւ Ած. ողորմի ասացէք, եւ թողութիւն մեղաց խնդրեցէք. եւ խոչորութեան զորոյս անմեղ լերուք, եւ սխալութեան թողութիւն արէք, զի կար մեր այս էր: Զի վասն ժամանակի դառնութեան եւ հաւածանաց [մէկ տող քերտած է] Զ տարին աւարտեցաւ. եւ բարոզն որ յետի եւ յառաջ դըրեցաւ հէցն հանդիպեցաւ:

Այլ եւ յիւնեցէ զհայրն իմ Մկրտիչ, եւ զմայրն զԽօնդիկ, եւ զեղբարն զՀապաչ,

եւ զէրտաչ, եւ զՈրդանանն, եւ զէտար փոքր եղբայրն իմ. եւ զեղբացն մեր Ած. ողորմի ասէք, եւ Ած. ձեզ ողորմի ամէն:

Գրեցաւ Արարածոց Քաղուածուն ի Տէր Յուսկան Յորդիկ, ի Վանքն յԱրգելանայ, յորում առաջնորդ էր Ներսէս Վարդապետն, որ զեկեղեցին յինեաց զՏէր Յուսկաննորդոյ, որոյ յիշատակ նորա աւրհնութեամբ եղիցի, զի բազում չարարանս կրեաց [կէտ տող քերտած]: Վայ ինձ, Եւ յետոյ աւարտեաց զաւրութեամբն Աստուծոյ, եւ յամալթ արար դաստանայ:

Եւ բառերն զրեցաւ ի Վանքն Կողբայ, որ այժմ ասի Լուսաւորչի Վանք, եւ Սուքիասանք, որոյ առաջնորդ նոցին Թաթար տանուտէրն եւ եղբայրն նորին Փասիլ, աւրհնեալ եղիցին ընդ պարոն Թայթարին տաժէն:

Եւ սակաւ մի ի յիշմիածինն, ի ժամանակս Կիրակոս կաթողիկոսին: Եւ այլքն ի յԱրտալ վաւառիս, ի դիւղս որ կոչի Մակու, ի Վանքս որ կոչի Սր. Աստուածածնի: Եւ առաջնորդ մեր հոգեւոր եւ մարմնաւոր, անուն [քերտու տող քերտած]:

Ստորին լուսամտիցիմ.

Այլ եւ յիւնեցէ ի սուրբ յաղաթս ձեր, զաչակերտս իմ, զԿիրակոս արեղայն, եւ զՍիմեոն արեղայն, եւ զԹաչիկ սարկաւապրն, եւ զԴուրի սարկաւապն, եւ Քրիստոսի փառք:

12.— էջ 728-729 լու.— Տէր Ած. Յա. Բա. ողորմեայ Օյֆայտարին, եւ ծնողաց նորին, Պետրոսին եւ Իկտիչին, եւ հանկանըն Ղլմեթին: Ով որ Ած. ողորմի ասէ, յԱստուծոյ ողորմի լսէ ամէն: Ած. ողորմի Ծիրադին:

13.— էջ 734, ստորոտը.— 1455

Որոց ողորմի Բա. Ած. քստացողի գրուցս Յակոր սոսկանուն վարդապետի, եւ անարժան եւ ծոյլ քարողողիս: Աղաչեմ ըզձեզ, ով մանկունք եկեղեցւոյ, ի մաքրափայլ յաղաթս յիշման արժանի արարէք զանարժանս եւ անպիտանս յիշման եւ ողորմի ասելով ծնողացն իմոց, հաւրն Մկրտչին եւ մարն [Խօնդկան] եւ եղբարցն մեր եւ քերձն, եւ [ամ. արեան] մերձաւորացն Ած.

ողորմի ասացէք, եւ դուք ողորմութիւն
յԱստուծոյ լօէք ամէն:

Այլ եւ յիշեցէք զաշակերտքն իմ, զկի-

րակոս արեղայն, եւ զմիւսնէս արեղայն:
ԹՎ. ՋԴ. Հմմտ. Լ. Ս. Խաչիկեան, Յիշտ.
ԺԵ. Դարի, Գ. Մասն, էջ 415-416:

1623

Ք Ա Ր Ո Ջ Գ Ի Ի Ք

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 14×10×3: էջք 364: Հանգա-
մանք լաւ: Թուղթ Հասարակ: Գրիչ Ստեփա-
նոս երէց, որդի Տօներ Դպրի: Գրութիւն
խորադիրները, սկզբնատողը եւ սակաւ
յյխատառեր կարծիք, մնացեալը սեւ մեկա-
նով, միասին, 27 տող: Նոտրագիր մանր
անարուեստ: Համառոտադրութիւնք յոյժ
առատ: Կարծիք կապոյտ զարդադիր, լու-
սանցադարձ եւ զյիսադարձ, էջ 5: Կաշիկադ
խաւաքարոտեայ միադրոշմ: Դատարի
թուղթք սկիզբը երկու թերթ, վերջը մէկ:
Պահպանակ մաղաղութեայ վերծր երկու
թերթ, մասն երկաթադիր Աւետարանի: Ըմ-
տացող՝ Տիր. Թումայ սարկաւազ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Ակիդրի երկրորդ թերթին ստաթին ե-
րեսին վրայ ցանկին վերջին մասը, ԻԶ-Լ,
յլուխներ:

էջ 1-4, դատարկ:

Ա. էջ 5.— Քարոզ ի բանն Առդմանի
որ ասէ. Ջի որք սրբաւրեամբ պահեն զսրբ-
րութիւն սրբեցիւն.— Ամենայն զիրք աստ-
ուածային զԱՅ. արդար դատաւոր քարոզեն

Բ. էջ 28.— Քարոզ ի բան Աւետա-
րանին որ ասէ. Օմ արիւմ գնացուի աստի.—
Հրամայէ մարգարէն Միքիայ...:

Գ. էջ 48.— Համառոտ Պատմութիւն
Յեսուայ, որդայ Նաւայ.— Յեսու որդին
էր յազգէն Եփրեմի...:

Դ. էջ 72.— Պատմութիւն Համառոտ
Նիդայ Մարգարէի.— Եղիայ Թեգրացի, էր
յազգէ քահանայիցն...:

Ե. էջ 102.— Քարոզ ի բանն որ ասէ.
Եւ հրամայեաց Դաւիթ քվի գտնուելուրդն

... եւ զի նահապետքն յերկար ապրէին...:

Ձ. էջ 108.— Քարոզ ի բանն Յունա-
նու որ ասէ. Ահա երեք ամուրք եւ այլ ոչ
եւս իցէ Նիմուէ.— Ջի Նինուէ էր քաղաք
մեծ...:

Ը. էջ 124.— Քարոզ եւ պատմութիւն
ի բանն Եսայի Մարգարէի.— Սկեհա-
րիմ կոպալաշտ Թադաւոր էր ասորոց, ի
Նինուէ քաղաքի...:

Ը. էջ 142.— Քարոզ վասն Երից
Մանկանցն...:

Թ. էջ 167.— Այլ Քարոզ ի բանն
Դամիելի Մարգարէի...:

Ժ. էջ 168.— Այս Քարոզ եւ Պատ-
մութիւն վասն գալստեամն Գօգայ եւ Մա-
գօգայ.— Յետ դարձի զերութեանն Բարե-
լացոց...:

Մանթ.— Թերի է, վասնդի Ը. պրա-
կին առաջին եւ վերջին թերթերը միայն
մնացած են, Կը պակսի նաեւ ԺԱ. Քարոզին
առաջին մասը:

ԺԲ. էջ 178.— Քարոզ ի բանն Յու-
վելեա որ ասէ. Սրբեցէք պահս, քարոզեցէք
պաղատմս:

ԺԳ. էջ 187.— Քարոզ վասն Կիրա-
կէի...:

ԺԴ. էջ 191.— Քարոզ ի բան մար-
գարէիմ Դաւթի որ ասէ Որպէս իժի եւ քար-
բի, զի խցեալ է գալկանք...:

ԺԵ. էջ 201.— Քարոզ ի բանն Առդ-
մանի...— Անձն զբանական հոգին ասէ...:

Մանթ.— Համարապրեր կանոնաւոր
չեն. ԺԵին կը յաջորդէ ԺԸ, եւ այն ոչ ա-
նադարտ:

ՇԸ. էջ 212.— Քարոզ վասն Ա-
պաշխարութեամ...:

ԺԺ.— էջ 222.— Քարոզ Մեծի Հիմզ-
յաքաթի...

Ի.— էջ 233.— Քարոզ զգոյնութեան
ֆահաւայիցմ...

Մամօթ.— Աջակողմեան լուսանցքին
կարմրատառ.— Այս բամբս Ներսէսի կիւ-
յեցոյն կանոնացմ է միմչեւ ցլարչութեան
Քարոզմ:

ԻԱ.— էջ 246.— Քարոզ ի բամմ առ ւ-
սէ. Ի սկզբամէ արար Ած. գերկիմս եւ գեր-
կիր...: Անդրանիկ օր միաշարաթուս...

ԻԲ.— էջ 264.— Քարոզ վասն իւ-
րստեանմ Քրիստոսի եւ աւուրմ դատտեսա-
նի.— Եւ վասն միւս անգամ դաշտեանն
Քրիստոսի եւ աւուրն դատաստանի է իր
տեսանելի է եւ զիտելի...

ԻԳ.— էջ 280.— Նարին Քարոզ վասն
Հիւրմկայութեան...

ԻԴ.— էջ 285.— Յոռք վայ իմն հա-
զար բերան.— Եւ մեղաւոր Հոգիքն գար-
Հուրեայ զողան եւ ասեն...

ԻԵ.— էջ 289.— Հարցումն վասն Հը-
րեշտակաց:

ԻԶ.— էջ 294.— Հարցումն. Հրեշտա-
կիւք յառաջ արարեալ են քան զերկինս եւ
զուսարս:

ԻԷ.— էջ 338.— Յաղագս շնութեան եւ
պանդրութեան:

ԻԸ.— էջ 350.— Յաղագս Սիրոյ գոր
հրամայեցաւ ի Տեառնէ:

ԻԹ.— էջ 362.— վասն քէ քանի եմ
հերձուածողք յաշխարհս.— Ա.— Առաջին

Հերձուածողքն Հեթանոսք...

էջ 364.— Ի.— Եւ յետ Աղէքսանդրի
[Շարունակութիւնը կարած]:

Մամօթ.— Ըստ ցանկին է Գլուխի խո-
րագիրը պիտի ըլլար, ձևը եւ վասն խոստո-
վանութեան եւ ապաշխարութեան եւ յատ-
կութեան նորին:

Մամր յիշատակագրութիւնք Գրչի կը
դտնուն շատ մը զլուիններու վերջը. բնո-
րոյի կ'առնենք երկու կարեւորները:

1.— էջ 101.— ...եւս առաւել զԹու-
մայ տիրացու որ ետուր զբէլ զսա, եւ զմե-
ղուցեալ զծողս զանարժան Ստեփանոս էրե-
ցին եւ զծնողս իմ զՏոնեք զպիրն, փրկեացէ
Քս. Ած. ի դժոխոց ամէն:

2.— էջ 142.— ...եւս առաւել զստա-
ցող զրդոյս զԹումա սարկաւազն, եւ զծնո-
ղս իւր, եւ զանպիտան եւ անարժան զիրչս
զՍտեփաննոս էրէցն, Հանդերձ ծնողիւքս
յիշեցէ եւ Ած. ողորմի առացէք, եւ Ած.
յիշէ զյիշողքդ ամէն:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն —
1786

էջ 123, ստորին լուսանցքին կարմրա-
տառ — Գրեցաւ ձեռամբ Գէորգ վարդապե-
տիս ՌԱԼԵ թվին:

Վերջին դատարկ թուղթին երկրորդ
երեսին վրայ կայ ցուցակ մը զանազան իրե-
ղէններու:

1624

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 41

Աւագ վանք, (Երզնկա)

ՁԼԷ=1488

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 13.5×9×8: էջք 816+Ի: Հան-
դամանք լաւ ընդհանուր առմամբ: Թուղթ
կոկեայ, Գրիչ՝ Առաջեւ Աբեղայ, Գրութիւն՝
խորագիրներու, սկզբնառողներ եւ զլիստա-
ռերը կարմիր, մնացեալը սև մեխնով:

միասին, 20 տող: Բոլորգիր: Համառոտա-
դրութիւնք եւ խաղաղութիւն սովորական:
Կարմրապիծ զարդադիր եւ լուսանցազարդ
կանոններու սկզբը: Խորանազարդ իւր սա-
րօք, էջ 5, 287: Կաշեկազմ տախտակեայ հը-
նամաչ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-է, այլեւայլք:

էջ 5.— Երգեցէք որդիք Սիրովնի երգ

նոր...:

էջ 84-85, դատարկ անմաքուր:

էջ 287.— Այսպէս յարեաւ ի մեռելոց

...:

էջ 736.— Արեւմտաքեան Յարութեան
Տեառն մերս:

էջ 782.— Աճիմք Սրբոյն Գրեգորի
Լուսաւորչիմ, առցեալ Յովնանէն Պիւղ
Վարդապետիմ Եղմկացոյ:

էջ 795.— Շարակամ Խմկարկութեան
— Յայտարար...:

էջ 796.— Արեւելք գերարկին...:

էջ 804.— Արարիչ եւ մարդասէր...:

էջ 808.— Ամենատուր Երբորդութեան

նըն...:

էջ 810.— Ուր գերահաւ ծաղիկ...:

— Ըզնիւտակ վրկայից...:

էջ 811.— Յաւուրց վերջին մամանակի

...:

Յիշատակարան Գրչի.— 1488

էջ 815.— Փառք Համազոյ միասնա-
կան Սբ. Երբորդութեան Հաւր եւ Որդոյ
եւ Հոգոյն Սրբոյ այժմ եւ միշտ...:

Արդ գրեցաւ Շարակնոցս ի լաւ եւ յըն-
տիր աւրինակէ, թվ. 21է, ի Սբ. Անապա-
տըս որ կոչի Աւաք Վանք, ընդ Հովնեան
Սբ. Աստուածածնին, եւ Սբ. Կարապետին,
եւ Առաքելոցս, առ ոտս Յովնանէն բարու-
նապետին, յառաջնորդութիւն տէր Յոհան-

նէս եպիսկոպոսի, ձեռամբ անաբանոս գրչի
Առաքել արեղի, ի փառս Քրիստոսի Աստու-
ծոյ մերոյ:

Արդ աղանձ զամենեանս որք Հանդի-
պիք սմա տեսանելով կամ աւրինակելով, յի-
շեմըք ի սուրբ եւ ի մաքրափայլ աղաւթս
ձեռ գլխաւ գրիչս եւ զծնաւզնս իմ եւ զե-
րախառնորս, միով Տէր ողորմայիւ. եւ ձեզ
յիշողացդ եւ յիշեցելոցս առ Հասարակ ողոր-
մեացի Գ. Ած. յիւր միւս անդամ գալուս-
տըն, ամէն:

էջ Ա, տարբեր նոր թուղթ, նորա-
գիր.— Խորհուրդ խորին...:

էջ Գ, դատարկ:

էջ Դ.— Տենչալի տունիւ...:

էջ Ե.— ...Հայրատունի աղոյճ Հը-
րեղէն պարիսպ...:

էջ Ե-ԺԲ, գրափորձ եւայլն:

էջ ԺԳ-ԺԴ, ԺԵ-ԺԶ, մաղաղաթեայ
թերթ, բոլորգիր, մասն Երրայեցեւոց Թըղ-
թոյն, Ժ-ԺԱ Գլուխներէն:

էջ ԺԵ-ԺԸ, թուղթ, մասամբ դատարկ,
եւ մասամբ ծածկուած խորտուրորտ գրու-
թիւններով:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն.—

1860

էջ 4, շեղագիր.— Նուրեհաց ի յիշա-
տակ Թանգարանին Սրբոյ Երուսաղէմի,
Ֆինէրցի Գրիգորեան զաղէղ մատենի Պետ-
րոս սիրելին, 1860:

1625

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 42

Հիգան

ՌՅԺԳ=1664

ՆԿԱՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 14×9×5.5: էջք 744: Հանգա-
մանք լաւ ընդհանրապէս. վերջին թերթերը
ցեցեալս: Թուղթ Հասարակ, Գրիչ Հերպետ
սարկաւազ, որդի Յովհ. Բահանայի, Գը-

րութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը եւ
դիտատողները կարծիք, մնացեալը սեւ մե-
լանով, միասին, 23 տող: Բոլորգիր մանր:
Համառոտագրութիւնք եւ խաղաղութիւն
սովորական: Մաղկող՝ Վարդան Երէց: Գու-

նաւոր դարդապիւր եւ յուսանցադարդ Կանոն-
ներու սկիզբր, յաճախ ինքնատիպ մանրա-
նկարներով: Խորանադարդ իւր սարօք, էջ
5, 265, 361, 467: Նկարք, Յովակիմ եւ Ան-
նա էջ 4, Իւդարեբ Կանայք 264, Հոգեդա-
յուստ 360, Երկրորդ Գալուստ Քրիստոսի
466: Կաշեկաղմ տախտակեայ դրոշմադարդ,
Պաշտօնական մաղաղաթեայ սկիզբր եւ վերջը
Երկուական թերթ, ժանդադոյն մեյանոյ
Երկաթապիւր, մասն Աւետարանի: Ստացող՝
Գրիգոր Քաշանայ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Նկարափորմ:

էջ 2-3, դառարկ:

էջ 5.— Երգեցէք որդիք Սիրվնի երգ

նոր...

էջ 120.— Կամովմ Երկրորդ Կորակէի
Աղուհացից.— Որ զաւրէնք սրբութեան
դաւանդ նախ ի դրախտին աւանդեցեր...
Լուսանցադրութիւն Մաղկոյի, Ազամ
Եւայի մանրանկարին ներքեւ. Շերկու յեզու
մարդն ի յօժ նմանիս:

Կջ 265.— Այստաւ յարեաւ ի մեռելոց

...

էջ 361.— Առաքելոյ աղանւոյ...

էջ 450.— ԱՅԺԵԺ Սր. Աստուածած-
նիմ, ասացեալ ի Կիրակոս Վարդապետէ Ե-
զրՈԿԵԳՈՅ.— Արեւելք զերարիին...

էջ 467.— Ի վերայ վիժի հաւատոյ...

էջ 690.— Արեւմտեանի Յարութեան
Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի:

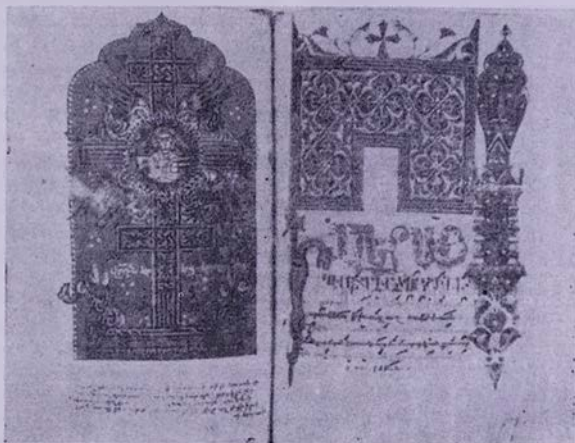
Մեծ յիշատակարան Գրչի.— 1664

էջ 732-739.—

Փառք եռակի Աստուածութեան,
եւ միակի անճառ ընութեան,
Երրորդութեանն առընտեական,
եւ միութեանն անդրեական:

Ջի Հայր պատճառ է ծնելական
և Որդին ծնունդ է կական,
Հոգին բրդխումն աղբերական,
անճառ անհաս են մրտական:

Արդ աղաչեմ զամենեանսդ,
զմանկունքդ որ սէր ունիք ուսման
զի միշտ վառիք յուսով նորայն,
փառաւորեալ զՏէրն յաւիտեան:

36.— Երկրորդ Գալուստ եւ Խորան

Թ. 1625, էջ 466-467

Այս մատենիս աստուածաբան,
 դանադանեալ ականցս որ կան,
 տէր Գրիգոր հեղահողի այր պատուա-
 [կան,
 վայելեոցէ զսա մինչ յաւիտեան:

Վարիւք իսայեալ հրեշտական,
 վարժեալ ի վարս ճրոշողական,
 խոնարհ հողուով եւ հեղաբան,
 եւ խրրատիչ որդւոց մարդկան:

Փափուցեցիւ իրբ ցեղջիւրայն,
 յաղբերս ըուրց անմահական,
 ետ ցրծալրիկ զսո դանապան,
 եւ ցարդարել ետ հրաշապան:

37.— Զարդագիր եւ խուսմցադարձ
 Թ. 1625, էջ 705

Զոր եւ չարեացքս աւթարան,
 եւ ի բարի գործոցս ունայն,
 Հէրպետս հող եւ անարժան,
 կատարեցի գնորին հրաման:

Մարմնովս աշխատ գործիական,
 հոգովս յաւթար եւ ժրական,

եւ թափառնիկ դժօղս սորայն,
 ոչ յորջորջիմ ցանուես յիշման:

Վայ չգծողիս հազար բերան,
 ի թվականիս Ռժ ամեան,
 ԺԳ [=հրեքտասան] թիւ բնդ նրմայն,
 աւարտեցաւ սա ի ըմայն:

Որք հանդիպիք սրմայ տեսլան,
 կամ վայելէք յայս բուրաստան,
 միշտ ասացէք զՏէր ողորմայն,
 եւ յետ նորս զհայր մեղայն:

Եւ արդ ցրեցաւ եղանակաւոր տառս
 եւ աստուածաբան կտակս, եւ խրնկալի տու-
 փրս, եւ վանապան ծաղկաւիտ բուրաստա-
 նրս, եւ պլտղալի զրրախտս, եւ քաղցրա-
 ճաշակ հոգեղէն կերակուրս, որ կուչի Շա-
 րակեոց, ի լաւ եւ յընտրի աւրինակէ, որ է
 Ոլիկ կոչեցեալ, ձեռամբ յոգնէմեղ եւ անի-
 մառտ, մեղսամած եւ մատնաղեղեւ, սխա-
 լարան եւ խուշրապիր ցրչի, Հերպետ սու-
 տանուն սարկուսպիւս, զի միայն ցանուես
 ունիմ սոսկ, եւ գործովս թափուր երեւիմ:
 Եւ յոյս եւ ապաւնէն ցիւս ունիմ, որ նա իբր-
 կէ ցիւս ի դառն զըծոխոց:

Շնորհիւ ճևտան սկսաւ եւ ողորմու-
 թեամբ նորին կատարեցի, ի թուականիս
 Հայոց Ռ եւ ՃԺԳ ամին, ի քաղաքս որ կո-
 չի Հիդան, բնդ հովանեաւ Սր. եկեղեցեացս
 Սր. Յարութեանն, եւ Սր. Աստուածածնին,
 Սր. Յովաննէս Մկրտչին, Սր. Ստեփաննո-
 սին, եւ Սր. Գրիգորին, Սր. Սարգսին, եւ
 Սր. Մարտիրոսին, ի դառն եւ ի նեղ ժա-
 մանակիս, յորում նեղիմք ի հարկապահան-
 ջութենէ անաւրինաց. քանզի եւս քան զեւս
 սաստկանա բըռնութիւն եւ նեղութիւն ի վե-
 րա աշխարհիս, եւս սոտաւել աղկիս Հայոց,
 վասն ծափացեալ մեղաց մերոց:

Արդ որք հանդիպիք ոմա կարդալով
 կամ աւրինակելով, յիշեցէք ի մաքրափառ
 յաղթս ձեռ, դանարժան եւ զմեղօք մեռեալ
 շո'ւն գծողս, և զճնուլքն իմ, զմահատալ տէր
 Յովաննէս, եւ զՈսանումն, եւ զմեծ պապն իմ
 զՄարտիրոս քահանայն, եւ զեղբարքն իմ,
 զտէր Գրիգորն, եւ զմահատալի Քաջատու-
 րըն, եւ զՍտեփաննոսն, եւ իմոցն ամենայ-
 նի, եւ որ զողորմին առէ, միթէ Աստուածն

իւրն ողորմեացի յիւր միւս անկամ վարուստն ամէն:

Դարձեալ կրկին անկամ աղաչեմ զձեզ կողկողադին պաղատանաւ զի լի սրտիւ եւ բոլոր հաւատով ասացէք Ած. ողորմի շուն չղծուիս, եւ իմ ծնողացն, եւ իմոցն ամենայնի:

Եւս առաւել ստացողի սորա՝ տէր Գըրիգորին, եւ իւր ծնողացն, տէր Մեքսէթ քահանային, եւ Մանուակին, եւ տէր Գըրիգորի կողակցուն Կուսուֆարին, եւ իւր սրդայն Մեքսէթին, եւ մեծ մամուն Ջուարին, եւ տէր Գրիգորի եղբորն Յոխանէսին, եւ իւր կողակցուն Շայնիդարին, եւ իւր սրդոցն Հերապետին, եւ Սիւսմունին, եւ իմ խորեղբոր յաճուն Ղադարին, եւ մօրն Գոստիկին, եւ իւր դստերն Կաթարին, զոր յուսամք եւ հայցեմք ի յամէնառատ քաղցրկամք մարդասիրէն Աստուծոյ, զի զձեզ պահեսցէ ի պէսպէս չարաց եւ փորձանաց, ներքո եւ արտաքո, եւ յսել տայ ձեզ զերանաւէտ ծայն որ ասէ. թէ եկայք աւրհնեալք Հաւր իմոյ, ժառանգեցէք պատրաստեալ ձեզ զարթոյնութիւնն, Ամէն:

Մամր յիշատակագրութիւնք Ծաղկաղի

1.— Էջ 4, նկարին ներքեւ, յայսպոյն թանաքով.

Ոյ ծնողք Սուրբ Աստուածածնին, բարեխօսեցէք առ Որդին Միածին, զի հաշտեցէ ընդ մկրտասէր Վարդան ծաղկաղին,

ընդ սրդոց նորին, եւ ընդ կողակցին, եւ ընդ եղբոր տէր Յովսէփին, եւ որ ասէ մեզ զԱստուած ողորմին, Աստուած իւրն ողորմեացի. ամէն:

2.— Էջ 264, նկարին ներքեւ.— Սր. Յարութեամբրդ քո Գո. Ած. յարոյ ի մեռելութենէ մեղաց զճողի Վարդան ծաղկոյն, եւ զծնողաց իմոց, եւ զկողակցոյն իմոյ, եւ դամ. արեան մերձաւորաց իմոց. եւ որ ասէ մեզ զԱծ. ողորմին, Ած. իւրն ողորմեացի ամէն:

3.— Էջ 360, նկարին ներքեւ.

Սուրբ առաքեալքդ սրբազան, յորժամ հստիք ի դատաստան, զատել զաղղս երկոտասան. ալ Տէր Յիսուս, Որդի եւ Բան,

յիշեալ զմեզօք մեռեալ Վարդան, յիշողիդ զրոցս դանազան, յսել զձայն երանական, թէ եկայք օրհնեալք ի հանդստեան:

4.— Էջ 466, նկարին ներքեւ.

Քաջդ է քո Նշան, յաւուր զայստեան, Տէր Յիսուս, Հօր Բան, գառածեալ Վարդան, զկողակցիդ նորայն. զորդիքն ընդ նոսայն, զերաւար քահանայն, եւ զծնող նորայն, զամէն միաբան, արայ ընդ արժան:

Եւ որ յիշէ յիշեալ յիցի ի Բրիտանի Աստուծոյ մերոյ. ամէն:

Յետմագայն յիշատակագրութիւնք.

1.— Էջ 740, նորագիր.— 1684

Արդ ցանկացող եղև. այսմ հոգեւոր բուրաստանիս, եւ անտախի մեծութեանս, հեղահողի եւ հաւատարիմ քահանայն Մարգարէ, եւ ստացաւ զսո յարգար վաստակոց իւրոց, ի վայելութն անձին իւրոյ, եւ յիշատակ հոգոյ իւրոյ, եւ ծնողացն, Հօրն տէր Զաքարիային, եւ մօրն Մովսթին, եւ եղբարցն Սահակին եւ Գրիգորին, եւ Գրիգորի սրդոյն Անտոնին, եւ մեծ պապացն իւրոյ Անանիային եւ Սահարէկին, եւ Մանանին, եւ կենակցին իւրոյ Գուրումին, եւ որդոցն Մաղաքիային եւ Զաքարիային, եւ իտխեցելոցն ի Գո. Յովանէս պատանեկին իւրոյ, եւ դստերացն Գինէվարդին եւ Եւդինէին եւ Մովսթին եւ Քանադին եւ Մանուակին եւ Ղիմսթին եւ Նարինարին եւ Վարդաթումին, եւ ամ. արեանառու մերձաւորաց իւրոց:

Արդ որք հանդիպէք սմա, յիշեցէք ի Գո. զտէր Մարգարէն եւ Ած. ողորմի ասացէք, որ ստացաւ զսո յիշատակ հոգոյ իւրոյ, եւ ծնողացն, եւ որք յիշէք յիշեալ յիշէք յաճեղ ստեղծն Բրիտանի. ամէն: Հայր մեր որ յեր:

Գրեցաւ յիշատակարանս այս ի թուականութեանս Հայոց ՌՃ եւ ԼԳ ամին, ի փետրուարի Բ:

Եւ դօրեղբայր նորին զԳուլոն իւնեցէք ի Քս. որ բազում երախտիք ունի ի վերա նորին:

2.— Էջ 738-739, 741. գրչութիւն չափաւոր անհարթ, հետեւաբար վերծանումը դժուար եւ տեղտեղ անհաստատ.— Աս Շարկնոց զողացան ի Ալաշկերտ սալիխ էլաւ տէր Գրիգորն ուր կողակիցն դառն կէսկէծանօք Էկոսն յոտան զղին ժողով արիւն՝ տվին չի կտրացան առին. զնացին ի մուտ Բաւնակ վարդապետն թուխտ րբին իւրճ չեղաւ. ապա տէր Ղուկասն կամայկից էղաւ կէս-վոյ ինքն Ամիրջան առիլ ին:

Ած. ողորմի տէր Ղազարին ուր ծնողին Եղին Զոհարին կողակցին Սառանն որ լաւ կանդաւ Աստուծոյ խաթրին համար ուսպատեց ի զաւում իրիցուց միտ դուր ախիրաթն չէր ճանչեր:

Եւս առաւել Ած. ողորմի Ամիրջանին ծնողացն Մէլքունին Խուրճեւ Երեմեկունն որ լաւ կանգնաւ մէկ լաւ կուլ մի ետուր Շարկնոցի գին:

Ով որ կարգաք նա բերան մի ողորմի աւագէք տէր Ղազարին ուր ծնողին, Ամիրջանի ուր ծնողին, Ած. ձեզ ողորմեացի ի յուր միւսանդամ զալուստն ամէն:

Էջ 742-44, դատարկ:

1626

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 43

(Գրեգոր Դպրի օրհնակէն)

Երուսաղէմ. Աւագ Վանք, Պոնտոս

Ջիէ=1478

ՆԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 13-5×9×6-5: էջ 710: Հանդամանք լաւ ընդհանրապէս. կան ցեցահար թերթեր: Թուղթ բամպակեայ: Գրիչ՝ Նիկողայոս Կրօնաւոր: Գրութիւն՝ խորագրերն երբ, սկզբնատողերը եւ զլխատողերը կարմիր, մնացեալը սեւ մելանով, միասին, 23 տող: Բոլորդիր: Համառօտագրութիւնք եւ խաղագրութիւն սովորական: Գունաւոր դարդաղիւր եւ լուսանցադար Կանոններու սկիզբը: Խորանագարդ իւր սարօք, էջ 5, 253: Նկարք, Յոյակիմ եւ Աննա էջ 4. Իւդարեր Կանայք էջ 252: Կաշեկաղմ տախտակեայ զրոյժադարդ: Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիզբը եւ վերը մէկմէկ թերթ, անկիւնաւոր երկաթապիւր, կրօնական բովանդակութեամբ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-3, ապուսլ մանրութ:

էջ 5.— Երդեցէք որդիք Սիովնի երկնոր...:

էջ 251, դատարկ:

էջ 253.— Այսաւր յարեաւ ի մեռնոց...:

էջ 592, դատարկ:

էջ 644.— Արեմուքեմեք Թարսիքան Տեառն մերայ:

էջ 685.— Ամսիմք Սրբայն Գրիգորի Լուսաւորչիմ, ասացեալ Պաւլ Վարդապետին Յոնանիսի Եզնկացոյ.— Այսաւր դուարճացեալ...:

էջ 695.— Ամսիմք ասացեալ Կիրակոս Վարդապետի ի Սր. Աստուածածին Կոյսմ.— Արեւելք գերբարբին...:

էջ 703.— Շարական Սրբայն Սարգիս Զաւրպալարիմ. Արեմուքիմ.— Ամենաւոր Երբորդութեանն...:

էջ 708-710, գծածուած, անմաքուր:

Մամր յիշատակագրութիւմ Գրչի.—

1.— էջ 346, ստորուոր, մանրատառ.

Տէր իմ Յիսուս որդի եւ բան, Հալար ճառապայթ եւ կերպարան, մեղապարտութիւն արեւելեան, հանել յաւարտ զայս Երգարան,

և ուժ լիցի սա վարժարան,
սուր վայելիք նմա կենաւ ի խղիղական:

2.— Էջ 546, ստորոտը.

Արհնեալ է Աստուածն երկնի եւ երկրի,
որ սկիզբն է եւ վերջք ամենայնի,
որ եւ զանաբանս հասոյց յայտ տեղի:

3.— Էջ 591, ստորոտը, մանրատառ.—

Չխորտայթեալս բաղձադիմի չարեաւք, եւ
զյլնայս ամ. մեղօք, զգծող սորա յիշման
սրժանի արասջիք ով սուրբ հանդիպողք:

Մեծ յիշատակարամ Գրչի.— 1478

Էջ 705.— Փառք համադոյ եւ միասնա-
կան անբաժանելի Սր. երրորդութեանն
Հայր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ այժմ եւ
միշտ եւ յսիրտեանս յաւիտենից ամէն:

Արդ զրեցաւ ի շար ակունքս եւ յուսա-
փայլ մարդարտունքս, ձեռամբ յոյնամեղ
եւ բաղձադիմի նկողնառի անուամբ միայն
կրօնաւորի, ի թվարեութեանս մերում
հաշիպան տուժարի Ձիւ ամին, ի յաւ եւ
յրնտիւր արեւակէ իւրեցոյ, որ էր զրեալ
ձեռամբ նորին Գրիգորի Դպրի:

Եւ արդ Էղեւ. սկիզբն սորա ի Սր. Քա-
ղաքն երուսաղէմ, առ զրան Սրբոյն Յա-
կոբբալ Տեառնեկրորն, եւ անդ ոչ եղև.
զրաւ սորաւ եւ անդ երկրպագեալ Սր.
Տեղեացն եկաք ի հոշակասր Սր. Մենա-
տանն որ կոչի Աւաք Վանք. եւ անդ փոքր
մի ծրեալ: Եւ սուրբ անտի փառն աշին ժան-
տար[ար]ոյ Զիթախին եկաք ի քաղաքս մեր
Պաշտոս, ընդ հոյանեալս Սր. Ամենափրկչին
եւ Սր. Կտրապետին եւ Սր. Ուղչին, եւ է
Անսպառ կրօնաւորաց: Եւ իմ անդ եղեալ
կատարեցի զերպարանս սրբոցն բաղձմ վը-
տաւք հոգեկան եւ մարմնական:

Արդ երեսանկեալ աղաչեմ զսուրբ զա-
սրս յուսերամիցտ, որք հանդիպիք ամա եւ
սուրբոս ինչ լինիցի ձեզ ի սմանէ, ուսանե-
լով կամ աւրինակելով խնդրեցէք յամէն-
դորմ արարչէն ներումն յանցանաց մերոց,
եւ զԱծ. ողորմին եւս մի խնայէք տառա-
պելոյս. եւ սղախնաց եւ անարհեստութեա-
նրս մի մեղադրէք, զի փոքր մի անփոյթ զը-
րեցաք, եւ աստ եւ անդ չըջելով զայս չափս
յառաջ ըրեք կարացաք, ի փառս ամենա-
նոստ արարչին: Եւ ինքն որ առատն է յա-
մենայնի, ձեզ յիշողացցի եւ մեզ խնդրողա-
ցրս տացէ զպարգևս ողորմութեան իւրոյ՝
ի միւս անդամ փառաւոր զալրտեանն իւ-
րոյ. եւ նմա փառք այժմ եւ յամենայն ժամ
ամէն:

Յեմնագոյն յիշատակագրութիւն.—
1543

Էջ 707, բոլորդիւր.— Յիշեցէք յաղա-
թրս ձեր ըզվերջին ըստացող սուրբ տառիս
զիտճայ իւրտրն, որ ըստացաւ. ըզուս ի հա-
լալ ընչից իւրոց, եւ եղ յիշատակ հոգոյ
իւրոյ եւ ծընողացն, եւ որդոյն իւրոյ Յա-
կոբին, որ հանկուցեալն է առ Քս. ի քաղա-
քի Սեբաստիոյ, ի թւին ՁԴԻ:

Արդ յերեսանկեալ աղաչեմ ըզձեզ, որք
հանդիպիք զրոցս, մեղաց թողութիւն խընդ-
րեցէք ըստացողի սորաւ եւ ինքն որ առատն
է ի տուրս բարեաց, տայ յիշողացցի եւ յի-
շելոցս զիւր անտրտում ուրախութիւնն ա-
մէն:

Եւ զրնեաց զգիրքս ի Ըստաթբալ քա-
ղաքի, ի Աստուածատուր պատրիարկն ի
Ժ Ֆրոբի:

1627

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 44

Հաղրատ

Ջեթ=1494

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մատ. 13. 5x9x6: Էջք 696: Հանդա-
մանք յաւ: Թուղթ բամպակեայ: Գրիչ՝ Ուս-

չատուր Աբեղայ: Գրութիւն՝ խորագիրնե-
րը, սկզբնատողերը եւ զլիստառերը կար-
միր, մնացեալը սև. մեկնով միասին, 21

տող: Բոլորվիր: **Համառոտագրութիւնք** եւ խաղաղութիւն սովորական: Կարծիր կապոյտ դարձազիր եւ լուսանցազարդ Կանոններու սկիզբը: Խորանաղարդ էր սարօք, էջ 1. 257: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմադարդ: Պահպանակ մաղաղաթեայ վերջը մէկ թերթ, անկիւնաւոր երկաթազէր, մասն Սաղմոսի, ԽԹ. 3-6: Դատարկ թուլթը ըսկիզբը երկու թերթ: Ստացող՝ Մկրտիչ Դրպիր:

ԲՈՎԱՆ ԴՄԻՈՒԹԻԻՆ.—

էջ 1.— Երգեցէ՛ք որդիք Սիւնի երգ նոր...:

էջ 256, դատարկ:

էջ 257.— Այսաւր յարեաւ ի մեռելոց

էջ 643.— Շարակամ Խնկարկութեամ
... Յայտ յարկ...:

էջ 645.— Արեւմտեան Յարութեամ
Տիւնն Արքայ Յի. Քի.:

էջ 685.— Շարակամ Յարութեամ Կի-
լակմիտի:

էջ 686.— Շարակամ Զգեստի Պատա-
րագիմ.— Խորհուրդ խորին...:

էջ 687.— Շարակամ Սրբայն Սարգսի
Զարաթարին:

Մամբ յիշատակագրութիւն Գրչի.—

էջ 553, ստորոտը.— Ով պատուական
եւ սրբաւոր եղարդք, զմեղաւք իւր զՆաչա-
տուր զծող սորին մի մոռանալք աղչեմ,
եւ զստացող սորին զՄկրտիչ Զարկաւազն:

Մեծ յիշատակարան Գրչի.— 1494

էջ 689.— Փառք ամենասուրբ Երրոր-
դութեան Հաւր եւ Որդոս եւ Հոգւոյն Սըր-
բոյ, յամ. արարածոց եւ ի բնակից եղակա-
նաց տրհնեալ յաւիտեանս ամէն:

Արդ ես նուաստս ծառա ծառայիցն Աս-
տուծոյ, եւ իսկապէս բարոյն Աստուծոյ,
եւ Տեառն մերոյ Յի. Քի. Խաչատուր, խնդ-
րող բանի, եւ յետիւն ի բանասիրաց, զրե-
ցի զողոզմ ձեռամբ եւ տխրոյ մալտայմբ
ղշարունակ աստուածաշունչ տառա, որ կո-
չի Շարակնոց, ի թվի Հայոց ԶԽԹ, ի դա-
ւուն եւ ի շար ժամանակի, որով ներթմք ի
յաճէ անաւրինաց, առ ոստ երկցս երանեալ
երջանիկ եւ բարունի Դաւիթ Վարդապե-

տին, ի յառաջնորդութիւն Սբ. Ուստիս
Հաղթատայ տէր Յովհաննէս արհեսպիկո-
ւոսի, ի խնդրոյ եւ արդենց Մկրտիչ Դրպ-
րի, ի վայելս անձին իւրոյ, եւ յիշատակ
ծնաւդաց իւրոց, հաւեն Աղբարկէին, որ տա-
րամամ փոխեցաւ առ Քս. եւ բազում սուգ
եւ դառնութիւն եթող ընտանեաց, եւ մաւրն
Գուլինարին, եւ պատկն Յովանիսին, եւ
հանկան Գուլիաշին, եւ հարեւորացն, Ա-
մենաւապն, եւ Ղուզին, Մարգարին եւ Միրի-
կին, եւ եղբարցն Դասիմին, եւ Ամիրջա-
նին, Կիրակոսին, Մարտիրոսին, Թաթէ-
սին, եւ քերցն, Թուրուսանտին, եւ Դով-
յաթին:

Դարձեալ մայրամած դիմաւք եւ կըր-
կին մաղթաւք աղչեմք զամենեւեան որք
հանդիպիք այսմ տառի կարդալով կամ տե-
սանելով, յիշեցէ՛ք ի մաքրամայր յաղաթս
ձերզկերոյ դրեալ ստացաւք սորա զՄկրտիչ
Դպիր, որ ստացաւ զայն ի հայալ ընչից իւ-
րոց յիշատակ իւր եւ ծնաւդացն, հաւեն Աղ-
բիկին եւ մաւրն Գուլինարին եւ այլ ամ.
արեան մերձաւորաց, ասելով ի խորոց սըր-
տէ թէ Տէր Ած. ողորմեա նոցա եւ ջնջեա
ղձեռագիր յանցանաց նոցա:

Նայեւ զիս զանաթման դրիւս զՆաչա-
տուր արեւդոյս, որ զանուռն միայն ունիմ եւ
ոչ զլործս, յիշեցէ՛ք ի Քս. եւ զծնաւդոս իմ,
դհայրն իմ Յովաննէս եւ զմայրն իմ զՀաղթ-
մարդ, որ բազում աշխատութեամբ ծառայ-
եաց մեզ: Եւ ինքն որ առատն է ի տուրս
բարեաց, ձեզ յիշողացդ եւ մեզ յիշեցնոցս
ողորմի Քս. Ած. եւ նմա վառք յաւիտեանս
ամէն:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւնք —

1.— էջ 692, բոլորդիր առ զըջէ —
Արդ ես, Աստուածատուրս, որ բարում
փափաքանաւք եւ կատարեալ սիրով զնեցի
զՇարակնոցս յիշատակ ինձ եւ ծնողացն ի-
մոց, հաւեն իմոյ Աղիղբէկին, եւ մաւրն
Թուրվանտին, եւ կողակցին Գուլումին: Եւ
սրբիքն իմ Ալիւրէկին, եւ կողակցին իւր
Անթառան, եւ միուս իմ որդին, տէր Տէ-
րուն, եւ կենակիցն իւր Փարին, եւ միուս
որդին Միւրթէրէկին, Անդոնն: Ով սուրբ ըն-
թերցող, մէկ բերան Ած. ողորմի ասացէ՛ք,
ձեզ յիշացողացս եւ մեզ յիշեցնոցս, ամէն:

2.— Էջ 693, նոտրագիր.— Յիշատակ է Շարականոց տէր Յակոբին հօրն Գորգիկին մօրն Քանկալին, քրոյեացն Գուհարին, Թուրլանտին, կողակցուն Ալամին, ի դուռն Սր. Յակոբին. Դարայ դալին տէր Յակոբին, Թվին ՌժՅԱ [= 1702]:

3.— Էջ 695, անհարթ գրով.— Յիշատակ է տէր Յակոբին հօր Գորգիկին, մօր Քանկալին, քուհրաց Գուհարին, Թուրլա-

տին, կողակցին Ալամին, ի դուռն Սուրբ Յակոբայ, Դարայ կալինին տէր Յակոբին, սր լիոխեցաւ առ Քի.:

4.— Էջ 691, անհարթ նոտրագիր.— Ի ՌժՅԳ [= 1704] Թվին եւ նոյեմբերի ԻԴ եւ պատկեր օրն ուրբաթ, օր իսնական առաջի ուրբաթն, զՄիշաս վարդապետն առ Ած. լիոխեցաւ, եղաւ ի հող տապանին. Ամեն:

1628

ԳԻՐԲ ՀՈԳԻՈՑ ԵՒ ՀՐԵՇՏԱԿԱՆ.— 4

Թրգմ. ՖԻՍ ՋՈՒԱՆ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւայ 13×10×4.5: Էջք 500: Պրակք թիւ 11: Հանգամանք բաւ: Թուղթ բամպակ-
եայ: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ զլխատա-
ռերը կարմիր, մնացելալը սեւ մեյանով,
միասիւն, 24 տող, երբեմն նուազ: Նոտրա-
գիր. Համառոտագրութիւնք սովորական
գրկթէ: Կաշեկազմ տախտակեայ գրողմա-
կարդ: Ստացող՝ տէր Քաջատուր:

Ա.— ԳԻՐԲ ՀՐԵՇՏԱԿԱՆ

Էջ 1-2, դատարկ:

Էջ 3.— Համառոտ Հաւաքումն Յաղա-
զլս Հրեշտակաց.— Ասէ երանելին Դիոնէս-
իոս ի գիրս երկնային Քահանայապետու-
թեանցն...:

Էջ 5.— Յաղագս բնութեամ Հրեշտա-
կա: Նախ խնդրի թէ ամենեւին եմ ամմա-
րիմք.— որ է անմարմին միայն հա-
մեմառելոյն առ մեղ, եւ ոչ առ Աստուած...:

Էջ 97.— ԺԵ.— Յաղագս ամկման հը-
րեշտակացն: Նախ խնդրի թէ չար մեղացն
կարէ լինել ի հրեշտակս.— Երեւի թէ ոչ...:

Էջ 118-122, դատարկ մեծադոյն մա-
սամբ:

Էջ 123.— ԺԶ.— Յաղագս պատմոց
դիւանցն...:

Էջ 174.— ԻԲ.— Յաղագս մերգործու-
թեան Հրեշտակաց: Նախ խնդրի թէ Հրեշ-

տակ կարեմ լուսաւորել զմարդիկ.— Երե-
ւի թէ ոչ...:

Էջ 197.— ԻԻ.— Յաղագս դիւական
մարտից:

Էջ 203, դատարկ մեծադոյն մասամբ:

Բ.— ԳԻՐԲ ՀՈԳԻՈՑ

Էջ 204.— Ձանկ ոգեաց եւ զօրութեանց
այս իմէ կայ ի սմայ.— Ա-ՔԳ Գրութեան:

Էջ 207, դատարկ:

Էջ 208.— Ձանկ Երրորդ Հատորին,
յառաքինութեանցն հոգւոյն.— Ա-ԻԴ Գր-
լուխներ:

Էջ 210-212, դատարկ:

Էջ 213.— Համառոտ Հաւաքումն Յա-
ղագս հոգւոյ եւ զօրութեանցն Յորին.— Ասէ
Արիստոտէլ ի գիրս հոգեաց թէ հոգին կեր-
պիւ ինչ է ամենայն...:

Էջ 364.— ԽԴ.— Յաղագս յէ տեսող-
քնմ զԱծ. ըստ էութեամ ոչ տեսանեմ յԱծ.
զամ.— Երեւի թէ այլ...:

Էջ 367.— Ա.— Յաղագս Առաքինու-
թեանց Հոգւոյն.— Յետ ստեղծ էութեան
հոգւոյն...:

Էջ 488.— ԻԴ.— Յաղագս թէ տէր մը-
նացէ յետ աստի կեանց.— Երեւի թէ ոչ,
դի ունակութիւնն եւ ներգործութիւնն զա-
նաղանին...:

Էջ 490-500, դատարկ:

Յիշատակարան Գրչի.—

Էջ 308.— Ով եղբարք, որք հանդիպիք յայսմ տառիս կարգալով կամ օրինակ առնելով, յիշեցէք զստացող սորա զհեղաճողի տէր Պաշտօտըն, որ բազում փափականօք ստացաւ զսա ի հալալ վաստակաց իւրոց։ Եւ որ յիշէ յիշեալ իշխի ի միւս անգամ զարտեանն Քրիստոսի, որ է աւրչենայ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն։

Յիշատակագրութիւնք հետագայ րուտացոյի.— 1720

1.— Էջ 209, նոսր չեղադիր.— Արդ եւ վերջին բանաբիրացս Կեսարացի ի Վանք զեօդից նսաի արեւոյս ըստացայ զայս Ող-

եաց զիրս ի հալալ արդեանց յիշատակ հոգոյ Խոյ. եւ վայելութն անձին իմոյ, եւ յիշեցեաց հանդիպողաց այսմ երկնախօս մատենիս յիշել յազակեմ եւ զիս զհայրն իմ տէր Արաւստան, եւ մայրն իմ Սուրբանն, եւ զոյրն իմ Մարիամն, ի Գա. հանգուցեալ եղբարքն իմ Սահակն եւ զԵակոբն, եւ զԲանաւին համայն ննջեցեալս յիշել յազակեմ։ Գրեցաւ ձանկ գրքիս յիսկուտար, ի դուռն Սր. Կարապետ եկեղեցւոյն եւ այլ սրբոցն. թրվելութեանս Հայոց ՌՃԿԹ, մարտի ԺԵ։

2.— Էջ 490, անհարկ գրով.— Հրեշտակաց զիրքս յիշատակ է Կեսարացի Եսայի Վարդապետին յերուսաղէմ ի Սուրբն Յակոբ։

1629

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 45

Սանսեիմ

ՋՄՁ=1507

ՆԿԱՆԴՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մատւ 13×8.5×6: Էջք 728: Հանդամանք լու. նորոգուած բալմիցս: Մալաղաթ դորչորակ: Գրիչ եւ Ստացող՝ Մկրտիչ Կրօնանոր: Գրութիւն՝ խորագիրները կարճիւր, սկզբնատողները ոսկեգոյն եւ կարճիւր, զլիսատողները ոսկեպոյն, մնացեալս սև մեյանով, միասին, 21 տող: Բոլորդիր: Համառօտապրութիւնք եւ խաղաղութիւն սովորական: Գունաւոր դարձադիր եւ լուսանցապարզ կամ մանրանկար՝ Կանոններու սկիզբը: Ռորանապարզ իւր սարօք, էջ 7, 267: Նկարք ոչ նուրբ, Մնունդ Քրիստոսի, էջ 6: Խաչելութիւն 256: Կաշեկալով տախտակեայ զբոշմապարզ:

Յիշատակագիրք.— Ա.— Գրիչը՝ Մկրտիչ Կրօնանոր (1507): Բ.— Ղուկաս Արք. (1591-1634): Գ.— Կարմող Սարկիս Քչն. (1647, 1660): Դ.— Կաղմող Ներսէս Քչն. (1694): Ե.— Թադէոս Դպիր (1761):

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-2, զատարկ առաւելապէս:

38.— Ծնունդ Քրիստոսի
Թ. 1629, էջ 6

էջ 7.— Երգեցէք որդիք Սիփնի Լրդ

նոր...

էջ 27.— Կանովն Աստուածայայտու—
րեան Զրազայութիւն. Արեմաշիւն:

էջ 113.— Շարական Համալայ:

էջ 115.— Երգ Բուն Բարեկեանդանին
առաջի կիրակէ Աղուհացից, Տեառն Ներսե—
սի ասացեալ:

էջ 267.— Այսաւր յարեալ ի մեռելոց
...— Նախորդ թերթը, Հասնաբար նը—
կար, փրցուած:

էջ 461.— Կանովն Նաւականեաց Ար—
հաշին:

էջ 662.— Արեմուքեաներ Յարութեան
Տեառն մերոյ Յի. Քի.:

էջ 702.— Շարական Յարութեան Կի—
րակմտի:

էջ 703.— Շարական Զգեստի Պատա—
լալին:

էջ 704.— Շարական Խրնկարկութեան:

էջ 706.— Շարական Սյրայն Սարգսի
Ջալալալի:

էջ 707.— Շարական Սրբոց Խոտա—
նարակաց:

էջ 711.— Կան Սյրայն Գրիգորի Լու—
տաւորչին, Յովնանէս Վարդապետէ Պալազ
կոյնեցեալ:

էջ 723-728, դատարկ տառալայէս:

Մանր յիշատակագրութիւն Գրչի.—

էջ 460, ստորտը, կարմրատառ —
Ջանախանն եւ զանաւորան զծոյզ զՄկրտիչ
սուտանն կրանաւոր յիշեցէք ի սուրբ յա—
լաթս ձեր այ սուրբ եղբարք:

Մեծ յիշատակարան Գրչի.— 1507

էջ 721.— Փառք Հաւր անկին եւ ան—
հաւին, եւ ապկնիսպ սուրբ արարչին, Որ—
դոյն Միաձինն եւ անպարագրեւին, եւ ամե—
նեցուն կենաց տուողին, եւ աղատիչ Ար—
հուգոյն շնորհաց բաշխաւորին, եւ անխմա—
նայի սուրբ Հակին...որ ետ մեզ կարողու—
թիւն աւարտ առնել սուրբ մատենիս երդոյ
քնարի սուրբ յուսովիս, Շարականի, զբեցաւ
ընտիր աւերնակէ իրկեցի:

Արդ եւ յետինս ի ծնունդս եկեղեցւոյ
եւ անարդս յամենայնի, Միկտիչ մեղապարտ
ողի, ծնեալ եւ անեալ մաւրս յուսոյ դրան
Ար. Աստուածածնին Սանահնիս, ի թմակաւ

նիս Հայոց ՋԾԶ, առաջնորդութեան Ար—
միստիս տէր Բարսեղ եպիսկոպոսի:

Որ եւ ես ըստ կարի տկարութեան ի—
մոյ, յուսով անմահին եւ սիրով Հոգւոյն
Սրբոյ, զրեցի սա յիշատակ Հոգւոյ իմոյ,
եւ ծնաւոց իմոց Խաչատրին եւ Ոսկիկին,
եւ Հարազատ Լղբարց իմոց [մէկ անուն
քերտած] եւ Յովանիսին եւ Քրիստոստու—
րին, կէ Հանդուցեալ Լղբարցն իմոց, Աթա—
նէս կուսակրան արեղակին, որ տարածած
մահուամբ փոխեցո առ Քս. ի յաւտար եր—
կիր, եւ Յունանիսին, բաղմաւարտ քերց ի—
մոց, Քանկապղին, Մարիանին, Ուստիանին,
Ուստիանին, որ առ Քս. եւ փոխեցեալ:

Եւ վայելումն անձին եղբարորդոյն
իմոյ Խաչատուր արկղային: Վանորոյ
յերեսանկեալ աղաչեմ զամենեանն, որք
վայելէք եւ ազդտիք ի սմանէ ուսանելով կամ
տեսանիլով, յիշեցէք ի Քս. զիս բազմամեղ
ստացաւս. եւ դոր տէր Ած. վայելիլ տոցէ
Լղբարորդոյն իմոց մինչեւ խորին ժամա—
նակ ամէն, Խաչատրին, եւ Ամիրապղին. եւ
ննջեցիոց իմոց լսել տա թէ Լկայք արհնեալ
Հաւր իմոյ ժառանգից զարքայութիւն ամէն:

Դիտ.— Վերջին պարբերութիւնը իսն—
յարտած է. կան բերած բառեր, սրունց
տեղ նորեր պրտած են տարբեր դրշով, յատ—
կապէս նկատելի է Խաչատուր անունը:

Յետմազոյն յիշատակագրութիւն.—

Ա.— Ղուկաս Արքիպիսկոպոսի.—

1.— էջ 26, բոլորդի կարմրաղեղով.
— Չկրկին ստացող սուրբ պրցոս պարոն
տէր Ղուկաս արքեպիսկոպոսն, որ ըստացաւ
դսուրը զիրքս եւ զնեցի զՀայեալ եւ արդար
վաստակոց իմոց, զյիշատակ Հոգւոյ իմոյ
եւ ծնողաց իմոց. որք աւպտիկ ի սմանէ կար—
գալով կամ տրինակելով, յիշեցէք ի Քս.
Ած. եւ ի բերանի ողորմի ասացէք զպարոն
տէր Ղուկաս արքեպիսկոպոսն, որ է աղա—
տորդի եւ բարեպաշտ մեծ իշխանի. եւ Ած.
զմեղ յիշէ ի միսանգամ զալըտեանն ամէն:

2.— էջ 114, ստորտը, բոլորդի
կարմրաղեղով.— Չկրկին ստացող սուրբ
պրցոս զպարոն տէր Ղուկաս արքեպիսկո—
պոսն, որ ըստացաւ դսուրը զիրքս յիշատակ
Հոգւոյն իւրոյ եւ ծնողաց իւրոց, յիշեցէք ի
Քս. Ած. եւ Ած. զմեղ յիշէ ի միսանգամ
զալըտեանն ամէն:

3.— Էջ 460, գրչի յիշատակադրու-
թեան ներքեւ, բոլորդիւր կարմրադեղով—
Ջանպիտան եւ դանարժան զվերջին ստացող
սուրբ վրոցս պարոն տէր Ղուկաս արքեպիս-
կոպոս յիշեցէք ի սուրբ աղաւթս ձեռն ու
նորայրք:

Մամօք.— Յիշեալ Ղուկաս Արքեպիս-
կոպոսը կը թուի ըլլալ Արդութեանը, որ
Սանահինի առաջնորդ եղած է 1591-1634:

Բ.— Սարգիս սարկաւազի.— 1647

1.— Էջ 727, ստորոտը, անհարթ գրով
— Ես Սարգիս սարկաւազս Դանդելի? շատ
կարդացի Շարակնոցիս վրայ? Հայր իմոյ
Թումանին եւ մայրն իմոյ Գուկակին, թվ.
ՌՂԶ, առաջնորդութեամբ? Սարգիս յեպիս-
կոպոսին:

2.— Էջ 4, բոլորդիւր սեւադեղով.—
1660

Ձվերջին կաղմել տվող սուրբ Շարակ-
նոցիս զՍարգիս արհեպիսկոպոսն եւ զծնող-
սըն իւր, զպարոն Պապաքին եւ պարոն Խա-
նումադին, եւ եղբօրն Բայրեամին, եւ այլ
եղբարցն որ Հանդուցեալ են ի Գո. հւս ա-
ռաւել եղբօրորդին իւր Արդութին, լոռնա-
կայ Հոդի վրայ դառն մահուամբ սպանեցին
թվանքով վրացիքն:

Կաղմեցաւ սուրբ Շարակնոցս ձեռամբ
Թումանի որդի Սարգիս սուտանուն քահա-
նայի, որ անուամբս միայն եմ եւ ոչ դործ-
ովս: Կաղմեցաւ սա ի խաղաղ ժամանակի եւ
ժամատեղաց Հաստատեալ: Եւ որք յիշէ ի
Գո. եւ ինքն յիշեալ լիցի ի Գրիստոսէ ամէն:

Ի թվականութեանս Հայոց ՌՃ իննե-
րորդի կատարման սորա վերջի:

Եւ այլ միարանքս որ աստ կան Հաւաք-
եայ, զտէր Կիրակոսն, որ փոխեցաւ ի Գո.,
Ջտէր Դաւիթն, զտէր Ալէքսանն, զտէր Ա-
թանէսն, եւ զտէր Յովանէսն, մականունն
Բոչի կոչեցեալ, յիշեցէք ի Գո. Յիսուս Աս-
տուածն կենդանի:

Ի Շահութեանն Պարսից փոքր Շահա-
պահին, ի Հայրապետութեանն Յակոբ կա-
թողիկոսին, եւ Թագաւորութեանն Վրաց
Շահնուալ Ղանին, ի խանութեանն Լօռու ի-
սայ խանին:

Գ.— Բարեւոյ Արքեպիսկոպոսի.—

Էջ 723, բոլորդիւր սեւադեղով.— Ձվեր-
ջին կաղմել տվող սուրբ Շարակնոցիս Բար-
եւոյ արհեպիսկոպոսն եւ զծնողն իւր զպարոն
[այսչափ. Էջիմ մնացեալ մտաւ դատարկ]:

Դ.— Ներսէս Գեանմայի.— 1694

Էջ 3, բոլորդիւր սեւադեղով.— Կաղ-
մեցաւ Շարակնոցս ի ձեռամբ տէր Նէրսէս
քահանային. եւ Հայրն իմ Յուհան քարտու-
ղարն: Ով եղբարք, յորժամ ընթերցուք մէկ
յի բերան ողորմի եւ Հայր մեղա ասացէք.
Աստուածն ձեզ ողորմի իւր միւս անգամ զա-
րտեանն ամէն:

Ի թվականութեանս Հայոց ՌՃՊԳ,
Հայր մեր:

Ե.— Թադէոս Դպրի.— 1761

Էջ 446, վերը, նոտարդիւր.— Ես սին-
իքոր Թադէոս շընչին Դպրիս զրեցի թվին
ՌՄԺին, յունվար տմայ ԺԲսն, եղեւ քիլի:

1630

Մամօք.— Սոյն Ձեռագիրը կը պահ-
ւէր 1906 Սեպտեմբեր 1ին, ըստ Արձանա-
գրութեան Տոմարին: Դարձեալ ըստ նոյն
Տոմարին Տպարանէն զտնուած եւ իր կար-
գին դրուած է 1911 Յունիս 30ին, նոյն Տո-
մարին կցուած թուղթ մը, Մ. Վ. Նշանեա-

նի ստորագրութեամբ, կը տեղեկացնէ թէ
Թ. 1630 Ձեռագիրը կը պահուէր 1913 Յունիս
16ին:

Տ. Սաւալանեանի Ցուցակին մէջ կը
դառննէ Հետեւեալ նկարագրութիւնը:

— Շարական, բոլորդիւր, Հին թղթ-

ևայ դրեալ յերկրին Մոկաց, եւ ծաղկեալ ի Հայկայ ձեռամբ Մկրտիչ քահանայի, ի խնդրայ փայտացի մահտեան Սրապիոնի, ի Թյ. ՌՃԺՁ (1667) : Ի վերջ դրոցս ղոյ Հատուած մի մաղաղաթեալ Թղթոյ քեցեալ ի զրչադիր Յայսմաուրէլ, յորում ի վախճան վըկայութեան Եւփիմեայ կուսին զնի. զԱղա-

չանաք սորա Քս. պահեա անկործ եւ անարատ Հոգւով եւ մարմնով զՌիթայ մայր Թաղաւորի, եւ զքեւ աւծեալ Թաղաւոր մեր Լեւոնիչ : Միքայէլ Չամչեան ոչինչ յիշատակէ զՌիթայ, որ Թուի զոլ յազգէ լատնաց կին Ստեփանեայ, որպէս եւ մայրն Ստեփանեայ էր ի նոյն ազգէ (Հջ 930) :

1631

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ)

Ա. Ամտոնի Մեմաստամ, Կափա

1420 : 1433

ԲՈՎԱՆԳԱՆԻԹԻԻՆ.—

Մտալ 14×9×5: Էջ 542: Հանգամանք անբարարար յնաստած խոնարութեանց եւ ցեցերէ, Թուղիլ րամպակեայ: Գրիչ եւ Ստոյոյ՝ Թաղէս Արդ. Այրամենց: Գըրուխն՝ խորագրեներ, բնարաններ եւ զլիադրեներ կարմիր, մնացեալը սեւ մեյանով, միասին, 25-32 տաղ: Նոտրադիր մանր, Համառոտագրութիւնք առատ: Կաշկողմ տախտակեայ յոյժ հնամաշ. առաջին կողմը կր պակսի:

Ա.— ՄԵԿԻՆ. ԲԱՐՁՐԱՅՈՒՑԻԷ՛ ԶԱՌԻՆ.— 2

Ներսէս Կրդ.

Էջ 1.— ...Սկիզբն բարեպաշտութեան Հայաստանեայ ունիմք իմանալ զԼուսաւորելն Գրիգորիոս...— Հմմտ. Թ. 1072, Դ. Հատոր, Հջ 105:

Էջ 6.— Բարձրացուցէր զՏէր Ած. մեր մարդարէն ձայնէ...:

Բ.— ԼՈՒԾՄՈՒՆԻՔ ՊՈՐՓԻԻՐԻ.— 6

Գր. Տաթեւացի

Էջ 26.— Գրիգորի եռամեծի, քաջ հրեւոտրի եւ ամլալք փիլիսոփայի...Համառոտ Տեսութիւն եւ լծ. դժաւարիմաց բանից Պորփիրի, ի խմբող ռմամց աշակերտաց բանից խմբողաց, որք եւ իմքն իւրայնովքն հասցէ իւրացն քաղաքաց յառաւորութիւն շնորհաց.— Եւրոյ. Լ, զոլ լսի...:

Էջ 65.— Նորին եռամեծիմ Գրիգորի արարեալ լծ. Համառոտ ի տեսութիւն Դաւրի.— Դաւթի. լծ. Հոլովէ, զի ի նմանէ րանքն առ մեղ Հոլովի...:

Գ.— ԼԾ. ՍՏՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆՑ.— 8

Գր. Տաթեւացի

Էջ 179.— Եռամեծի Յռեանմու Հայոց փիլիսոփայի եւ վարդապետի, ի հաւաքումն համառոտ վերծանութեամ Ստորագույրեանցն Արիստոտելի, ի Գրիգորի աշակերտէ.— Ստորագութիւնք վասն այն կոչին, զի տասնեքինն ամենայն սեռականագոյն սեռք են...:

Յիշատակարան Գրչի.— 1429

Էջ 322.— Գրեցաւ արտաքին իմաստասիրութեան Լուծմունքս եռամեծոյն եւ յուսաւոր րարունակսին Գրիգորի ի Թու. Հայոց ՊՃԼ. ամի, յոգոստոսի ԻԼ օրն, ձեռամբ րազմամեղի Թաղէոսի անարժան կըրօնաւորի: Եւ էր սա սկսեալ ի ՊՃԼ ամի, ի նոյնմերի Լ օրն: Քանզի յայնմ աւուր ըսկիզբն արար մեծն ի վարդապետս քաջ Հրեւոտրն եւ արին տէր Սարգիս դաս տալ եւ ուսուցանել՝ ուղիղն եւ բարեպէն խոնարհ Հոգին եւ գիտունն, մեղ եղարցս՝ տէր Թուրոսին, եւ տէր Սիմէոնին, եւ ինձ յետեալ փանաղոյ՝ Թաղէոսին որ զԼուծմունքն փոխեցի՝ զամեն աւուր զդասն միայն, եւ ուշկի եւ հանգարտ կարդացաք՝ զՊորփիրըն, եւ զՍտորագութիւնսն Արիստոտելի,

և ի հոկտեմբեր ամսոյն վճարեցաք, քանզի երբեմն երբեմն խափան պատահէր ի պատճառէ իմեքէ:

Արդ՝ որք պատահիք սմա կարգալույլ եւ տեսանելույլ, յիշեցէք զերջանիկ վարդապետն զտէր Սարգիս, եւ զիս զանաբաժնաւ զԹաղէս զսուտանուն արեղայս Ամբաստանց, եւ զծնողսն մեր, միով ողորմայիւ. եւ Տէր Ած. որ առատ է ի տուրս բարեաց՝ հաստատեց իրկաքանչիւրոց զաստուց յիշողացդ և յիշեցելոցս զրադում ողորմութիւն աստ եւ ի հանդերձեալն:

Արդ ծանկեան ընթերցողքդ՝ զի ի լուսանցքն ուր կարմիր խաչ է անդ սահման է, եւ ուր բոլոր է ծայրիւ, այն նշանաւոր եւ պիտանի բան է:

Դ. — ԼԵ. ՊԵՐԻԱՐՄԵՆԻԱՍԻ. — 2

Թ. ՈՐԱՍՏԱՆԵՐԻ

Էջ 324. — Նորին Յոնանմու Որաստանց չաւմաստ Լուծմամբ Պէրիարմէնիաս Գրոց. — Սկիզբն եւ նախադրութիւն, Լուծումն. նոյն նախադրեալ բանցդ, նոյնդ է եւ սկիզբն զրոցդ...

Յիշատակարամ Հեղինակի. — 1383

Էջ 539. — Ի Թուականութեանս Հայոց երկբարից հարիւրոց, եւ երիս տասանց երկթուրոց, հաւաքեցաւ Լուծմունքս սաւկաւ ինչ՝ Ստորադուքեանց եւ Պէրիարմէնիաս Գրոց, մատամբ տիեզծ եւ անարհեստ ձեռին, ներհուն հսկողի, բանին խնդրողի, ի յուսաւոր բանից մեծ վարժապետին Յովհաննէս Որաստանցոյ առ ի վարժումն աշխոյժ մտաց ուսումնասիրացդ:

Արդ թէ դացի ինչ ի սմա ըստ կամաց ձեւոց, Տեստն շնորք եւ վարժապետին իմոյ, իսկ նուազն մերուսն տկարութեան, զի միայն փոյթ ունէի ոչ թաքել բառ ինչ կամ բան: Այլ եւ զպակասն ընու եւ զաւելորդն կշռել, եւ սխալանաց մերոց պարտեաց թողութիւն խնդրել աղայեմ յեղբայրասէր կամաց ձեռ ի Տէր: Որ եւ մաղթեմ զպապափութոյն զրեւ եւ զսակաւ յիշատակս, զի եւ զուրք զբնջիւք ի զպրութիւն կենաց: Այլ եւ զհամարակ եղբայրն իմ ըզդէնորդ վարդա-

պետ Եղնկացի՝ որ աշխատեցաւ սրբազրեւում, եւ զնա յիշեսլիւք ի Տէր աղայեմ: Եւ Ած պարզեւողն բարեաց յիշեսցէ եւ զձեռն ամէն — Հմմտ. Լ. Ս. Խաչիկեան, ԺԴ Դաս. թի Յիշատակարաններ, Էջ 544:

Յիշատակարամ Գրչի. — 1433

Էջ 541. — Ի Թվին Հայոց ՊԶԲ, ամի, եւ ի մարտի ամսոյ ժ, աւարտեցաւ Լուծմունք Պէրիարմէնիասին, որ է իմաստք մեծի նորամիտ իմաստասերին Արիստոտէլի, մեկնեալ մեծի և անյաղթ փիլիսոփայի սրբոյն Դաւթալ քաջ իմաստասիրի, եւ յուծեալ ի մեծ հոնտորէ Յուստինիսէ Որաստանցոյ՝ եւ ի յուսաւոր բարունապետէ Գրիգորէ եռոմեծէ: Եւ զմնացեալս զայս ի յիմաստասիրական զրոց խնդրեալ մեր ի բարեւելք վարդապետէն մեր ի տէր Սարգիս քաջ բարունոյ առ ի կարգալ՝ եւ նա խոնարհեալ յաղպանս մեր աշխատեցաւ ընդ մեզ եւ կարգադարձ սկսեալ ի զեկտեմբեր ամսոյն, աւարտեցաք... երկուս աւուրն մին ճառ... եւ այնպէս օր քստ օրէ զրեւում հոգ ի մտի լունէի մի ինչ բան զժուարիմաց՝ ծածուկ եւ անյալտ մոնացէ ի սմանէ. վասնորոյ զոր զիւրիմաց արուեստիւն եւ յացատելույ ի միմեանց զրեցի, եւ յոր ի յուսանցքն է ի զսաէն իմացեալսն զրոյմեցի, ի վասն մնաստանի մեծի Սրբոյն Անտոնի անապատականի, առննթեւ մեծի մալրաբարտի Կոֆայի, յաշխարհո շնաց Գաղարիս կուսեցելոյ: Եւ ի հայրապետութեանն տեստն կոստանդուլեան, եւ եպիսկոպոսութեանն նահանգիս մեր Կաֆայի եւ Դրամի տէր Կարապետի սրբոսիրի, եւ ի վարդապետութեանն տէր Սարգիս քաջ հոնտորի երջանիկ բարունապետի մերոյ վարժապետի:

Արդ որք պատահիք սմա, կարգալույլ եւ կամ օրինակելույլ, յիշեսլիւք սրտի մտօք ի Գ. ի բարի մասին, զանաբաժնաւ Թաղէս Արամանց կուսեցելոյ, եւ զծնողսն իմ: Եւ Տէր Ած. որ առատ է ի տուրս բարեաց՝ պարզեւեցէ ձեզ յիշողացդ եւ մեզ յիշեցելոցս զիւր աստուածային. — Հմմտ. Լ. Ս. Խաչիկեան, Յիշ. ԺԵ. Դարի, Գ. Մասն, Էջ 373:

1632

Շ Ա Ր Ա Վ Ա Ն.— 46

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 13×9.5×5: էջք 726: Հանգստանք ողբալի. վերի մասը որդնակեր, վարի մասը մկնակեր: Թուղթ բամպակեայ, Գրուրի՝ Ներկողայոս Սևերակցի: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողները եւ զխատառները կարմիր, մնացեալը սև: մեյանով, միասին, 20 տող: Բոլորգիր: Համառոտագրութիւնք եւ խաղաղութիւն սոփորական: Գունաւոր դարդադիր եւ յունանդադարդ կանոններու սկիզբը. երբեմն լոկ ուրուագիծ սև: մեյանով: Խորանագարդ իւր սարօք, էջ 1. 261: Կաշկեղծ տախտակեայ դրոշմագարդ Հնամաշ: Մաղաղաթեայ սղահանակ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ, երկաթագիր, փնացած եղծուած: Մտացոյ՝ Գրուրի՝ որդին՝ տէր Աւետիս:

ԲՈՎԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Երկեցէք որդիք Սիոնի երդ

նոր...:

էջ 261.— Այսաւ յարեաւ ի մեռելոց...

էջ 453.— Երգ վերափոխմանն Աստուածամարմն — Արեւելք դերարփին...:

էջ 680.— Արեւմուքիւնք Տեառն մեղք Յի. Քի. — Երգեսցուք երգ նոր...:

էջ 722-726.— Ջանաղան մանրութ, զրչափարձ, եւայն:

Մանր յիշատակագրութիւնք Գրչի.—

1.— էջ 260, ստորոտը.— Ջիւ յանդիտան զըշակոյ յիշեալ ի Տէր:

2.— էջ 363, ստորոտը.— Ջանարման Ներկողայոս յիշեալ ի Տէր:

3.— էջ 679, ստորոտը, միասուած — Ես Ներկողայոս Սևերակցի զայս Ծարակնուցս զընկի որդւոյս իմ տէր Աւետիսին . . . զիմաթուն . . . տոբ լեզու:

1633

Բ Ա Ն Ք Զ Ա Փ Ա Ի.— 6

Ն. ՇՆՈՐՀԱԼԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 13.5×8.5×5: էջք 350: Հանգստանք լաւ. յունանցները թեթեւակի ցեղաւոր: Թուղթ բամպակեայ: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողները եւ զխաղաղները կարմիր, մնացեալը սև: մեյանով, միասին, 18 տող: Բոլորգիր: Համառոտագրութիւնք սոփորական: Գունաւոր զխաղաղ իւր սարօք, էջ 228. խորանագարդ էջ 5: Լուսանցքի մանրանկարք, էջ 48. 49: Գունաւոր նկար էջ 4. Տէր Ներսէս: Կաշկեղծ տախտակեայ: Պաշտակեայ մաղաղաթեայ վերջը երկու թերթ, անկիւնաւոր եր-

կաթադիր, Աւետարանացոյց: Մտացոյ՝ Յաւոր Կրօնաւոր:

ՅՆՈՒՆՈՒՆ ՈՐԴԻ.— 11

Ա.— էջ 1, դատարկ:

էջ 2.— Ներսէսի Հայոց Կաթողիկոսի նուէր մաղթանաց, ներշնչական (տաղից) տաղիւ, ըղձումն աղաւթից ներանձնական հոգոց, զարթուցելոց մտաւք ի թմրութեանէ կրից...:

էջ 3, դատարկ մեծագոյն մասամբ:

էջ 4.— Նկար, Տէր Ներսէս:

էջ 5.— Յս. Որդի Հաւր Միստին...:

էջ 218.— Յիշատակարան Մաղթամաց
քանիցս ներսէսի:

էջ 228.— Խոստովանիմ Ած. Բո-
հայր...:

Գ.— էջ 312.— Տեառն ներսէսի Սըր-
բոյ Եպիսկոպոսի բան ի խրատ ուսումնա-
կամաց, ի դիմաց այբուքնից տառից, ուսու-
նաւոր չափով. Այլն առաջին ըզբեզ տը-
ղայ, Հանէ յիմաստըն դերակայ...:

Դ.— էջ 321.— Նորին Տեառն ներսէ-
սի. բան Խաւատը վառն անգիմ եւ եզելոց,
բարառնաքար, ի դիմաց Հակոբակ տառից.
չափաքերմամբ ոգեալ ի ներսիսէ. Այլն

անրակիրն առէ զԱստուած...:

Ե.— էջ 330.— Նորին քան ներսազա-
կան. ի խրատ ոգոց Խաւատից. ի դիմաց
մերոյին տառից տանց յիւրաքանչիւրսն քա-
ռից. Այլն Աստուծոյ դեմք մերձակայ...:

էջ 350, դատարկ:

Մամբ յիշատակագրութիւն Գրչի.—
էջ 227.— Աղայնմ զձեզ ոյ ոք Հանդի-
պիք կամ եղանակէք, յիւնցէք ի Քս. դարբա-
սնեալ Յակոբ կրանաւորն, որ ստացաւ զսա
յիշատակ իւր եւ ծնաւզացն:

Այլ եւ յիւնցէք զախմար եւ զմեղսսէր
զլրիւն եւ թողութիւն խնդրեցէք յԱստու-
ծոյ, ամէն:

1634

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 47

Մէրտիմ

ՌԵԲ=1603

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 13x9.5x5.5: էջ 794: Հան-
դամանք ողբալի. վերի լուսանցքը որդնա-
հար, վարի աջակողմեան անկիւնը մկնա-
կեր, Թուղթ բամպակեայ, Գրիչ եւ Ստա-
ցող՝ Յոհանէս, որդի Յաղուպչահի: Գրոս-
թիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողներ եւ
պիտատուներ կարծիք, մնացեալը սեւ մե-
լանով, միասին, 21 տող, Բոյրդիւրի, Հա-
մառտագրութիւնք եւ խաղագրութիւն սո-
վորական, Կարմրագիծ կամ դոնաւոր զար-
դպիր եւ լուսանցարդ Կանոններու ըս-
կիւրը: Խորանագրող իւր սարօք, էջ 5, 299:
Կաշիկապմ խաւաքարտեայ Հնամաշ: Պաշ-
պանակ մագաղաթեայ վերջը երկու թերթ,
անկիւնաւոր երկաթազիր, կրօնական բո-
վանդակութեամբ: Դատարկ թուղթք ըս-
կիւրը չորս թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 5.— Կամովմ Ծննդեան Սրբոյ
Աստուածածնին ի ծնողաց իւրոց ի Յովա-
կիմայ եւ յԱՅճայէ. Երկեցէք որդիք Սի-

ոյնի երգ նոր...:

էջ 299.— Այսաւր յարեալ ի մեռե-
լոց...:

էջ 403.— Առաջելոյ աղանդոյ...:

էջ 502-503ի միջեւ կը պակսի մէկ
թերթ:

էջ 722.— Շարական Տարագոսի, ԱՌ-
տրոնիգոսի. Եւրօպոսի.— Տեւոյի տունիւ
սրբոյն...:

էջ 723.— Կամովմ Տարուքեան Աւրի-
նութիւնը. Երկեսցուք երգ նոր...:

էջ 764.— Անձիմ Սր. Աստուածածնին
է: Կիրակոս Վարդապետ.— Արեւելք դե-
րարիին...:

էջ 771.— Շարական Յովհաննու Մը-
կրոյի.— Որ ի յամսեան վեցերորդի...:

Ծանօթ. Գրչի.— Աղայնմ զձեզ, ոյ
եղարբք, դի մի մեղադրէք, ի յայլ աւրիակ
դոսայ զչարականս (էջ 772):

էջ 773.— Առաւաւո լուսոյ...:

էջ 775.— Աշխարհ ամենայն...:

էջ 781, նորագիր.— Յաղագս շարա-
կամացս քէ ոյ է ասցիւ.— Նախ մեծիւն
Մեալրոյրայ դիարկն ապաշխարութեան...:

Էջ 786.— Շարակամ շամդերձ Արի—
նելոյ.— խայանիչ գրոյմամբ...

Էջ 788-794, առաւելապէս դատարկ:

Մամր յիշատակագրութիւնք Գրչի.—

1.— Էջ 4. ստորոտը.— Սկիզբն զրաւ
ի յայտնի իմ և ըզդոպ յիշեալ:

2.— Էջ 298. ստորոտը.—

Ձեռքս փտի և հողանա,
զիրս յիշատակ առ ձեզ մնա,
ով որ կարգաւ աւագտի ի նմա,
բարին յիշեալ զդոպ սորայ:

3.— Էջ 666, ստորոտը.— Աղաչեմ որք
հանգիսիք ի սմայ առացէք Ած. ողորմի:
[Փծ]ուն զրիչս դանաթման Յոհաննիս, և
զծնողսն իմ [եւ ամ.] արեան մերձաւորացս,
և զուք յիշեալ ինչիք ի Տէր:

4.— Էջ 763, ստորոտը.— Ձեզանկող
սորին զՅոյանէս զըրիչ և զծնաւոյ նորին
աղաչեմ յիշատակել աղաւթիւք ի մեղաց թո—
ղութիւն, ով սրբազան դասք լուսնորմից:

Մեծ յիշատակարան Գրչի.— 1603

Էջ 778.— Փառք անքնին անհաս տե—
րութիւն, և անշիտոյթ միութիւն...

Որ ետ տկարութեան իմոյ հասանել ի
վերջին տառս որ կոչի Շարակնուց, որ
պատուովան և պիտանի է յամ. մանկունք
սոսմանախորդ. բնորբեալ և սրբապրեալ
ի վարդապետաց և սուրբ հարցն մեր ա—
ռաջնորդաց, և եղեալ ի Սբ. եկեղեցի ի
պայծառութիւն մանկանց եկեղեցոյ Նոր
Սիոն:

Արդ զրեցաւ. սա ի թվականութեանս
Հայոց մեծ տաւ[մա]րին ի վերջի ամսոյ ա—
մին ՌԾ ւերկութիւն ի վայելյումս անձին ի—
մոյ. իս անարժան և անպիտան սուտանուն
Ովհանէն զրչի. որ աւարտեցի զսա ի քաղա—
քն, որ կոչի Մէրտին, բնդ հովանեաւ Սբ.
Աստուածածնին և Սբ. Գէորգա Ջաբա—
վարին:

Արդ աղաչեմ ըզմեղ մանկունք առս—
դատուի, որք հանդիպիք ի սմա կարդալով
կոմ աւրինակելով, յիշեցէք ի վերջին ա—
ղաթս ձեր զմեղաւոր Ովանէսիս, և ըզ—

ծնաւոյց իմոց, Շարակնահին և Շամա—
լաքին, և եղբարցն իմոց Մկրտչին և Սար—
դսին, և որ ի սմա աշխատանք ունի. և որ
ի բերանով և առատ սրտիւ առէ Ած. ո—
ղորմի, յիշելով յաղաւթս ձեր զրազմանդ
զրչի, յիշեալ ինչիք ի յարգալութիւնն Գը—
րիստոսի, յորժամ եկեացէ փառաւք Հաւր
իւրոյ ամէն:

Յետագոյն յիշատակագրութիւնք.—

1.— Էջ 780, անհարթ զրոյվ.— 1715

Արդ ետոյ զընչ? Շարակնոցիս, թվա—
կանս... ՌեճիԴ ամին, ապ[րիլ] ԺԲ, յարն
երեքշաբթի, միայրանութեամբն իւրոյ Եղ—
նեայի, և հալատար որդովքն և եղբայրն
Մովսէսն, և որդին տիրացու Սինանն, որ
ետուր զՇարականբեր Եղիեաս իւր որդոյն
տիրացու Կիրակոսին. Ած. բազում վայե—
լում տացէ, Ած. հաստատ պահեսցէ. ով ոք
խոնարհի և հնազանդի, օրնեալ կզիցի, և
հոկառակ լինողացն անէցք և նյութք զրե—
ցանք. ըս[յ]ց աղաւթս և արեւիքս բն—
դ[ուն]ող որդիւս և յետ յաւուրց իմոց հակ
չի լինին, զի տոկայ եմ զՇարակնոցս զայս՝
որդոյս տիրացու Կիրակոսին, Ած. վայե—
լում լտացէ, ամէն:

2.— Էջ 3, անհարթ զրոյվ.— 1749

Թիլին ՌեճիԴ, յուլիսին ԺԵ ինտէ պե—
նիմ տուեուն օրու. Ժ կէս պատման ու—
ղամ, Ծ օքա կթ, ԻԶ օքկա փրիւնիչ, Գ օքկա
ետդ, ի թաւուկ, պեյ լիկէ մում, Բ օքկա
ուֆակ տեֆեկ հարճ օլունան ժզդլ. Ա զօլա—
թա, Բ օքկա կահիչ, Գ քիլէ պուղտէյ, Հա—
պալ Ծ զշ:

Հոպապուր. Հսկալուր. Եյեճէկի իյեճէկի
ուֆակր տէֆէկի ճէմայէթուն հարճ օլունան
ՂԴ զշ. Տէր Ած զու կիտես, զու սղրմաւ,
զու վրձնառէ:

3.— Էջ 3, նախորդին ներքեւ, տարբեր
զրոյվ.— 1802

Ի վայելյումս Սբ. յերուսաղէմի միա—
րան Աւետիս վարդապետին, ի դուռն Սբ.
Յակոբայ, որ յերուսաղէմ ՌՄԾԱ:

1635

Ա.— ՇԱՐԱԿԱՆ.— 48

Հայոց Թառ

ՋԷ=1458

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 13x8.5x7: էջք Դ+814: Պրաւկէ ԻԶ+Ը: Հանգամանք ողբալի. շատ մասեր ցեցահար. աշակողմեան վարի անկիւնը մկնակեր: Թուղթ բամպակեայ: Գըրիչ՝ Ստեփանոս կրօնաւոր: Գրութիւն՝ խորադիրները, սկզբնատողերը եւ զլխատառերը կարծիք, մնացեալը սեւ մեյանով, միասին, 22-23 տող: Բոլորգիր: Համառօտագրութիւնք եւ խազագրութիւն սովորական: Ծաղկողք՝ Գրիչը եւ Գրիգոր Աբեղայ: Գունաւոր դարձազիր եւ լուսանցազարդ կանոններու սկիզբը: Գունաւոր ռակխառն խորանազարդ իւր սարօք, էջ 3, 223, 635, 747: Նկարք, էջ 2, Ծնունդ Քրիստոսի, 222 իւրաքեր կանայք, ոչ նուրբ: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ հնամաշ: Պաշտօնական ազգապատկեր սկիզբը երկու թերթ, վերջը մէկ, անկիւնաւոր երկաթադիր, մասն ի թղթոյն առ Հռովմայեցիս: Ստացող՝ Յովհաննէս Արեղայ, որդի Ստեփանոսի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ Ա.— Զանազան մանրութիւն, անհարթ զրոյթ:

էջ Բ-Գ.— Յիշատակարան: Տես յետոյ:

էջ Դ.— Դատարկ:

էջ 1-4.— Մաղաղաթ բարակ:

էջ 1, դատարկ:

էջ 3.— Երգեցէք որդիք Սիրմնի երգ նոր...:

էջ 91.— Շարական Համամայ:

էջ 93.— Երգ Բռն Բարեկենդանին Առաջի Կիրակիի Աղոթացից Տեսնո Ներսէսի առաջեալ:

էջ 223, մաղաղաթ — Այսաւր յարեաւ ի մեռելոց...:

էջ 581.— Արեւմուտքներ Յարութեան Տեսնո մերոյ 8ի. Գի.:

էջ 618, դատարկ:

էջ 619.— Շարական Սրբոյն Սարգսի եւ որդոյն մորա Մարտիրոսի:

էջ 621.— Շարական հանկարկութեան Սուրբ Պատարագին:

էջ 622.— Շարական Հանդերձի յորժամ զգեմնու քանանայն:

էջ 623.— Հր. Ստ. Կիրակաժող.— Անբեկիգրն Աստուած...:

էջ 624.— Մ. ԱԿ.— Ոյ գերահաշ ծաղիկ...:

էջ 630, դատարկ:

Բ — ՄԱՆՐ ՈՒՍՄՈՒՆԳ.— 3

Հերմոնի վանք

ՊՀԳ=1424

Գրիչ՝ Գր. Արեղայ

էջ 632-634, դատարկ մեծագոյն մասամբ:

էջ 635.— Երկնայի զիւրի...:

էջ 639.— Կանովնաղիսի կարգաւ:

էջ 648.— Թագաւորք Ապաշխարութեան:

էջ 661.— Թագաւորք Մալտիքոսաց:

էջ 670.— Ալեկուի Գիշերութեան կարգաւ:

էջ 690.— Առաւատու երգեր Ապաշխարութեան:

էջ 693.— Առաւատու երգեր Աւագ շարքում:

էջ 697.— Առաւատու երգեր Տաւրից Տերմանականաց:

էջ 701.— Ժամամրտեր կարգաւ.— Որ ի Հաւրէ առաքեցար...:

էջ 743.— Ճաշու Մեսեդիք Ապաշխարութեան:

— Ճաշու Մեսեդիք Յարութեան Տեսնո:

էջ 745.— Ստաղոգիք Յիմնաց:

էջ 747.— Ճաշու Ալեկուի կարգաւ:

էջ 756.— Արքայապետութեան Պատա-
րագի:

էջ 760.— Զկնի Արքայապետութեան յա-
ռաք ընդհանր խորհրդոյ Ար. Պատարագիմ.—
Մի ուր յերախայից...

էջ 761.— Քս. ի մէջ մեր յայտնեցաւ
...

էջ 763.— Հայր Երկնաւոր...

էջ 765.— Երգ բաշխման Ար. հորհր-
դոյ.— Քս. պատարագեալ...

էջ 768.— Մեսեդիք Ազուեացիցն:

էջ 769.— Ստոգոգիք Ազուեացիցն:

էջ 770.— Խոնարհեցուք Հասարակաց:

էջ 773.— Փառք Տաւմից եւ Մարտի-
րոսլացի:

ԱԶ.— Վասն սրբոց չոց Քարտիրո-
սաց հաշտեալ Տէր: Որք մասն անուան չո
տաննեալ որ համբերեցին: Եւ մարտ եղեալ
յնոյ անուանքն որ յաղթող դրան: Իսկ Եր-
կանս թեմար որ սոցա յուր Տէր եւ ք մեզ
սպարման:

էջ 792.— Կրթութ.— Լոյս դուարիք...
Եկեալք ի մրտանէլ արեգականն... Ար-
մանաւորեալ յամենայն ժամ աւրենել ձայնի
երկով դանտուն վատաց ամենասուրբ Երբոր-
դութեանդ: Որ տա կենդանութիւն մասն
որոյ եւ աշխարհոյ տանն:

էջ 793.— Մեսեդիք Երմոնդեանն Տեա-
որն:

էջ 794.— Մեսեդիք Յարութեանն Տեա-
որն:

էջ 795.— Մեսեդիք Մարտիրոսաց:

էջ 796.— Մեսեդիք Ապաշխարութեան:

էջ 799.— Ուղիցիք Միսիստու:

ԱԶ.— Գրած, Մատենակն, Խաւսող,
Ջուրն, Մամկոն, Ջալն, Հիւանդ, Հոռո-
մքն, Ջուրհակ, Փորակն.— Հմմտ. Թ. 503,
Բ. Հատոր, էջ 503:

էջ 804.— Տէր ողորմեայք Տաւմից Տէ-
րուկակամաց:

էջ 805.— Կցուրդ Հանգրստեան ասաւ.—
Անբաժանելի եւ համալոյս...

էջ 811, անհարթ դրով.— Ջայտ հոգա
որ ի յափտ ունիս...

Յիշատակագրութիւնք.—

Ա.— Գրիգոր Գրչի.—

1.— էջ 634-635, տորիքն լուսանցքին

Աւգնութիւն ինձ ի Տեառնէ եկեացէ, եւ
Սր. Հոգին յաւարտ դրոյս ժամանեցուցէ:

2.— էջ 746, ստորոտը, մանրատառ —
Ջտարտամ ի բարեաց եւ զփարթամ ի
չարեաց դրիդոր փցուն գրիչ եւ ակամար ա-
ղաչեմ յիշել Աձ. ողորմայիւ. զի մեզ յիշե-
լոցս եւ ձեզ յիշողացա ողորմեացի մարդա-
սէրն Աձ. եւ նմա փառք ամ. յաւիտեանս ա-
մէն:

3.— Մեծ յիշատակարան — 1424

էջ 806.— Փառք եղակի տկրութեանն
եւ եռակի անձնաւորութեանն... պայմա եւ ան-
պայման յաւիտեանս յաւիտեանի, Ամէն:

Արդ զրեցաւ եղանակաւոր տառս, որ
կոչի Մանր Ուսումն, ի Թիւ. Հայոց ՊԶԳ,
ձեռամբ յովորմեղ եւ անարհեստ զրչի Գր-
բիւրի, լոկ անուամբ արեգայի, ի զատուս
Նիգեցի, ի յատուածարեան ի ի հրեշտա-
կանմ Վանքս, որ կոչի Հերմոնի, ընդ հո-
մանեալ Սր. Գրիգորիս, եւ Սր. Յակոբայ,
եւ Սր. Սահակայ, եւ այլ կենսակիր սուրբ
նշանացո որ աստ զուսմարեալ կան. ի յա-
ռաքնորդութեան Սր. Ուստիս, տիեզերա-
լոյս եւ մեծ հեռտորի Յովհաննէս Վարդա-
պետի, ի դատն եւ ի նեղ ժամանակի:

Արդ եւ զյեղ Յովանէս, որ տպմ կը-
րտանալոր է, եւ ի մերձակայ սուրս մար-
դապետ լինելոց, զոր Տէր Աձ. տացէ նմա
յինդրիկն, ի մայելումն անձին իւրոյ եւ
յիշատակ ծնողաց իւրոց, Ստեփաննոսի եւ
Հովիսիմի, եւ աւակերտին իւրոյ՝ տէր
Վանականին նորընծային եւ այլ հոգեւորաց
եւ մարմնաւորաց:

Արդ աղաչեմ զամենեանս որք հան-
դակի ոմա ուսանելով կամ արիւնակելով,
յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղաթս ձեր զվե-
րոյսասցեալ զՅովանէս եւ զԾնողս իւր:

Ընդ նմին եւ զիս զանաբժան զԾնողս զԳ-
րիգոր, եւ զԾնողսն մեր զԾնողսն որ-
մարմնաւոր, եւ յրադմեալտ ուսուցիչն
իմ զԻկորդ Վարդապետն, յիշեցէք Աձ. ո-
ղորմայի միով, զի կարող է Աձ. ի ձեռս
այլոց այլում ողորմութիւն առնել. զի եւ
ձեզ յիշողացդ եւ մեզ յուսողացս ողորմեա-
ցի մարդասէրն Քս. եւ նմա փառք յաւիտե-
անս ամէն ամէն ամէն:

Եւ վասն խորհրութեան եւ սխալանաց

դրոյս աղայնմ շինել մեղադիր, զի ժամանակս ձմեռն էր եւ խուցս մուրն եւ ցուրտ, եւ նիւթս պակաս եւ թանաքս աւեր, եւ իմ պիտոյքն ոչինչ ալ լայց միայն ցամաք հայ, եւ խոցած ի ներքինս ի բանասրկուէն, եւ արտաքինս դառն, ի բնութեան տկարութենէս:

Բ. — Ստեփանոս Գրչի:

1. — Էջ 176, ստորոտը. — Ձմեղապարտ եւ զիծուն դրի: ՂՍտեփաննոս յիշել ի սուրբ յաղակս ձեր սուրբ ընթերցողք աղայնմ:

2. — Էջ 495, ստորոտը, մանրատառ. — Խաչկալդ Ած. յորժամ ծաղես յարեւելից եւ զաս միւս անգամ նորոգել զտիեզերս եւ յարուցանես զմեռեալս, եւ լսելի ալրա Յովհաննէս ստացօղի եւ Ստեփաննոս զբշի գերանելի բարբառն եթէ եկայք աւրենեալք Հօր խոյս ժառանգեցէք պատրաստեալ ձեզ զարեւելիս ամէն:

3. — Մեծ յիշատակարան. — 1458

Էջ 623. — Փառք ամենասուրբ Երրորդութեանն Հաւր եւ Որդուր եւ Հոգւոյն Սըրբոյ:

Ի ծայրամանէ թանին Աստուծոյ լուսաւորեալք, եւ ի շնորհաբաշխ Հոգւոյն Սրբոյ մարքապոլոնայք, ի [մերոց պետաց] եւ ի հոգեկիր ա[րանց] ի հայկադանց [սեռ]ից, յուղղափառ հայրապետաց [եւ] աստուածաբան վարդապետաց, ներհմտացեալք կըրթական վերծանութեամբ, քաջոլորակ բամամամբ ձայնից երաժշտականաց, շարակարդեցին զերզս շարականաց, վիպասան չափաբանութեամբ, բոլոր տարւոյն, ըստ հելովման մեծ արուեսկին, յաղապս տէրութեանս տաւից, եւ ամ. սրբոց, ի պահջս ապաշխարութեան, եւ ի հանգիստ ննջեցելոցն ի Քրիստոս: Եղանակեցին երզս աւրհնութեան ի պաշտառութիւն տաւից, եւ ի սլափա փառացն Աստուծոյ. ի համաձայնութիւն հրեշտակաց, եւ ի մասնակցութիւն սրբոց, եւ ի հրճուանս եկեղեցական դասուց:

Արդ ցանկապող եղեւ այսմ աստուածաշուռչ Երգարանիս Յովանէս արեղայ, եւ եւս զծաղրել մեծաւ ծախիւք ի վայելս վայելուչ անձին իւրոյ, եւ յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց, հաւր իւր Ստեփաննոսի եւ

մօրն իւր Հովսիսիմին, փոխեցեալոցն ի Գո. եւ հարադատին իւրոյ Գրիգորի եւ դաւակաց նորին. յիշատակ նոցին արշնութեամբ եղիցի:

Արդ եղեւ աւարտ զընթեան այսմ մեծահանդէս, ոսկիաղարդ եւ հողելի տառի, շրջադալութեան հայկադեան տուժարի [Եջ], ի դառն եւ ի շար [ժամանակի, որով նեղիմք ի ընթեթ] ենէ անաւրին[աց]. ի հայրապետութեան տեառն Գրիգորի յառաքեալան աթոռ ի Սր. Էջմիածինն որ ի Վաղարշապատ, ի սուրբ եւ ի զերահուշակ Ուստոս որ կողի Հայոց Թաւ, ընդ հովանեաւ Սր. Ամենափրկչիս, եւ Երկնանման սուրբ խորանաց, եւ հրաշափառ սուրբ կաթողիկէիցս, եւ լուսոյ մաւր Սր. Աստուածածնիս, եւ Սր. Ալոյս Թաղէոսի Առաքելոյ, եւ Սր. Յակոբի Նշանիս, եւ այլ համաւրէն սրբոցս որ աստ հաւաքեալ կան. ձեռամբ ամենամեղ եւ փցուն զբշի Ստեփաննոս կրանաւոր, ի ինդրոյ եւ յարդեացս երիցս երանեալ Յովանէս Գրանաւորի:

Վասն որոյ յերեսս անկեալ աղայնմք դամենեան, որք լուսաւորիք սոփաւ, ուսմամբ կամ պաղափար առնելով, յիշեցէք ի Գո. զվերոյ զրեալ ստացաւոր տառիս ըզ-Յովանէս արեղայ, ընդ նմին զՎանական կուսակրօն քրեղայ, եւ զաստուածահաճոյ ծնողք նոցին ՂՍտեփաննոս եւ զմայրն Հովսիսիմէ, եւ զբայրն իւր յՈւնտիկ, եւ զՅովսիկ զվիր, յիշեցէք ի Գո. ասելով ի խորոց ուրտէ թէ Տէր Ած. ողորմեալ նոցա, եւ ջնջեալ զըմեռագիր յանցանաց նոցա, եւ զր[եա] զնոսս ի գիրն կենաց:

Ընդ նոսին զիս զբաղմամբ ոգի ըլլատեփաննոս կրօնաւոր, որ եղէ զբիշ եւ... այսմ իրաւորութեան ի գիր իւր յաղիկ. Գրիգոր արեղաովս ծայրեցեալ ըստ ի[մ]ում կարի, իրկեցի աւրինակաւ բանի. եւ եղանակաւ ստորեալ. եւ եղի զուս շաղկապ սիրոյ ի մէջ հոգեւոր հարազատիս մեր Յովանիսի, որոյ Տէր Ած. վայելեալ տացէ թագմամեա ժամանակաւ:

Ընդ որս եւ ես անկեալ աղայնմ դամենեան, որք հանդիպիւք ի տեսութիւն վայելչութեան եւ որք աւագիւք կամ ընդաւրինակէք, յիշեցէք ի Գո. զիս զբիշ ասելով ի խորոց որտէ թէ Տէր Ած. ողորմեալ նոցա,

և Ծնողաց իմոց և ամ. արու մերձաւորաց, եղիցի յիշատակ մասին ժառանկութեան ընդ սուրբս ամ. ի Քս. ի Տէր մեր, որով յիշողացի և Երէնցելոցս առ Հասարակ ողորմեացի, և նմա յառաջ յախտեանս ամէն.— Հմմտ. սկիզբի մասը յաջորդ ձեռագրի յիշատակարանին հետ:

Գ.— Փիլիպպոս Բաեմամյի.

Էջ 629, բոլորդիր այլ դրէ՛.— Արդ և և և Փիլիպպոս քահանայս նորոգել տվի զՇարականոցս յիշատակ ինձ և իմ ծնողացն, հօրրն իմոյ Զաքարիան և մօրն Փաշալանին, և ևղբարն Աւետիսին, Ամիրսալանին, Էվատին, Մկրտչին, և քվերացն իմոյ Անախարանին, Բաղատին, և Ուանէս կաղմոյին:

Խարբերդցի Յովհաննէսի.— 1616

1.— Էջ 92, նոտրադիր.— Ես Յովանէս մահդառիս Խարբերդցի դիեցի զայս Շարականս իմ հալալ վաստակէն, և տվի յիշատակ ի Սր. Քաղաքն Երուսաղէմ, Թվ. Ռիկն, վասն իմ հողոյս և կենակցուս, և վասն իմ ծնողացս, հօրս Սաֆարին և մօրս Մէհրիպին, այլ և ամ. մերձաւորացս Հոյդոյն՝ կենդանեաց և ննջեցելոց: Աղաչեմ ըղհանդիպողսդ յիշի յիմոյ ի բարի աղօթս ձեր, և որք դմեղ յիշեն, յիշեալ իցին ի սուրբ արքայութիւն, և որք խնամով պահեն աւրհնին Աստուծոյ և ամ. սրբոց ամէն:

2.— Էջ 627, ստորոտը, նոտրադիր.— Վերջին ստացող այս Շարակնոցիս Խարբերդցի մահատի խօճայ Ուանէսն, որ զը-

նեց զսա ի Հալալ վաստակոցն, և ի տղար տրդեանցն իւր, և եղ յիշատակ ի Սր. Քաղաքն յերուսաղէմ, ի դուռն Սր. Յալուրթեան լուսարուխ Սր. Գերեղմանին, վասն իւր հողոյն և վասն իւր ծնողացն, հաւրն Սաֆարին և մօրն Մուհրիպին, և ևղբարն Ամիրին, և որդոցն Պաղտասարին և Սիմաւոնին, և այլ և մօրն իւրեանց Կուրճէ, և կողակցուն իւրոյ Գոհարին, և զստերն Մախուրն, և միւս Հոգիսիմէին, և քուրեղն Գուհարին, և Փաշանանին, և կնոջն իրիսեցելոյն ի Քս. Շահամին, և հարսին Ամարխանին, և այլ ամ. որեւոր մերձաւորաց, կենդանեաց և հանդիցելոց ամէն:

Արդ աղաչեմ զհանդիպողսդ այս սուրբ Շարակնոցիս, յիշել ի Քս. յիւրոյ ասացեալ խօճայ Յովանէսն, որ եղ ըզսա յիշատակ Սր. յերուսաղէմ Թվ. Ռիկն, ապրիլի Ի? օրն Գշ. և որք յիշեն յիշեալ իցին ահեղ [ատենին?]: և խնամով պահողքն աւրհնին Աստուծոյ և ամ. սրբոց:

Բայց չունի ոք ի յիսանութիւն վաճառել զոս կամ հանել ի զրանէ Սր. Յալուրթեան. և թէ ոք յանդիսի, զպատմին Յուդայի կրէ:

3.— Էջ 809, նոտրադիր այլ դրէ՛.— Յիշատակ է Շարակնոցս խօճայ Յովանէսին ի Քաղաքն Սուրբ Երուսաղէմ, ի դուռն Սր. Յալուրթայ, Թվին Ռիկն, յառաջնորդութեան Սր. Երուսաղէմայ Տէր Գրիգոր տրհակիրպոսին. յիշեցէք և Աձ. ողորմի ասացէք, և Աձ. ձեզ ողորմի:

1636

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 49

Յոնաւա

Ռփէ=1668

Երկրորդականութիւն.—

Մասալ 13x9x6: Էջ 688: Հանգամանք լաւ ընդհանրապէս, բայց կան ցեցահարթեր-թեր, Թուղթ բաժանական: Գրիչ և Մաշկոյ՝ Մարգարէ Սարկաւազ: Գրութիւն՝ խո-

րագրները, սկզբնատողեր և զլիսատան-բը կարմիր, մնացեալը սև. մեղանով, միասին, 22 տող: Բոլորդիր: Համառոտագրութիւնք և խաղաղութիւն սովորական: Գուհարը զարդագիր և լուսանցազարդ Կանոն-

նկարու սկիզբը: խորանարդը էջ 5. 249. 337: Նկարը ոչ նուրբ, Յովակիմ եւ Աննա էջ 4, Իզաբելը Կանայք 248, Հովեղալուստ 336. Երկրորդ Գալուստ 432: Կաշեկաղժ տախտակայ զրուժաղարդ: Պաշպանակ մալաղաթնայ սկիզբը եւ վերջը մէկմէկ թերթ, երկաթապիւր, մասունքը Աւետարանաց:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Աղեհա Յս. Գս. մեղուցեալ ծառախ զո:...

— Յիշատակ է զերջս ի գուռն Սր. Յակարայ որ յերուսաղէմ:

էջ 2-3, ուտարկ:

էջ 5.— Երզնէք որդիք Սիւնի երկ նոր:...

էջ 141.— Շարակաւ Յովհանու Երուսաղէմայ Հայրապետին.— Ծագումն արեւու, արեւելեան ճառագայթի՝ տան Թորգոմա:...

էջ 247.— Մեծացուցեք Ծաղկազարբին.— Ուրախ լըր մայր լուսոյ Աստուածածին:...

Նկատ. Գրչի.— Անճեղաղիր լերուք ոյ եզրայք, զի չոր տկի չգրեցի ի կարդն դայս մեծացուցէս եւ այստեղս պարսպ էր ի

Հաս պրեցի, թէ կենայն աղէկ է քան չկենալ:

էջ 249.— Այսաւր յարեաւ ի մեռելոց

էջ 337.— Առաքելոյ աղանդ:...

էջ 412.— ԱՅԺԺԲ Սր. Աստուածածնին, ասացեալ ի Կիրակոս Վարդապետ.— Արեւելք գերարդին:...

էջ 418.— Կանովմ Փաթման Աստուածածնին.— Այսաւր ժողովեալ:...

էջ 431.— Մեծացուցեք Յովհաննու Մկրտչին Ծննդեանն.— Որ ի յամսեան վեցերորդի:...

Ծանօթ. Գրչի.— Անճեղաղիր լերուք ոյ եզրայք, զի արեւնայն չկայր այս Մ. Ծուռ ի զրեւ եւ աւերեցի:

էջ 637.— Արեւմուքեմեր Յարութեան Տեառն մերոյ.— Երկեսցուք երկ նոր:...

էջ 675.— Շարակաւ Պատարագի.— Աստուածածին սրբբուհի, երկնից զրչիոյ պանծալի:...

— Շարակաւ հանդիւս աւրեմելոյ Հարսանեաց.— Խաչանիչ զրուժաթ:...

էջ 677.— Շարակաւ Կիրակմտի Համբարձի ատա.— Անրսկիրն Աստուած:...

39.— Հովեղալուստ եւ Խորանարդը

Թ. 1636, էջ 336-337

— Շարահան Սրբոց Տարագոսեանց.—
Տէնչարի տանիւ...:

Մանր յիշատակագրութիւնք Գրչի.—
1568

1.— Էջ 52, ստորոտը.— Զգծաւդ սո-
րայ յիմարդարէ սուտանուն սարկաւազն ա-
յաչեմ զձեզ յիշել ի Տէր:

2.— Էջ 335, ստորոտը.— ի թվին Հա-
յոց Ռժէ, որ զրեցաւ Շարահնոցս, ի նա-
հանջի տարին:

3.— Էջ 546, ստորոտը.— ի թվին Հա-
յոց Ռժէ, որ զրեցաւ Շարահնոցս ի Ֆոնաւա
ձեռամբ Մարդարէ սարկաւազին. աղչեմ
զձեզ յիշել ի Տէր եւ Ած. զձեզ յիշէ:

Մեծ յիշատակարան Գրչի.— 1568

Էջ 679.— Փառք համազոյ անրաժա-
նէյի եւ միասնական Սր. Երրորդութեանն...:

Ի ծաղմանէ Բանին Աստուծոյ լուսա-
ւորեալք, եւ ի շնորհարաչիւ Հոգւոյն Սըր-
բայ մաքրազարդեալք, ի մերո պետաց ի Հո-
ղկիր արանց, ի հայկազան սեռից յուզղա-
փառ Հայրապետաց եւ աստուածաբան վար-
դապետաց, ներհմտացեալ կրթական վեր-
ծանութեամբ, քաջ ոյրորակ բաժանմամբ
ձայնից երաժշտականաց, վիպական չափա-
բանութեամբ, բոլոր տարոյն...:

Արդ եղև աւարտ զբնութեան այսմ մե-
ծահանգէս եւ հոյեղից տառից, ի շրջապա-
սութեան հայկական տոմարի Ռժէ թվա-
կանի, ի մարտ ամիս ի Ժ, արն Դչի. ի նա-
հանջի տարի որ էր Տանուտէրն Խեցգետինն,
ի դառն եւ անբարի եւ վշտալիտ մամանա-
կի, որ երբունս եւ տառտնեալ կայ այդ քը-
րիտոտեան ի ձեռն այլազգեաց եւ յանիրաւ
սկանչանջողաց. զրեալ ձեռամբ յոգնածեղ եւ
անարհեստ եւ իրձանն Գրչի Մարդարէ սար-
կաւազի, որ պնտունս միայն ունիմ սարկա-
ւազի եւ ոչ գործս ի բարի. ի յերկիրն Մա-
րաշու, ի դիւզն ի Ֆոնաւա, ի դուռն Սր.
Աստուածածնին, եւ Սր. Սարգսին, եւ Սր.
Կիրակոսին, եւ Սր. Հրեշտակապետին, եւ
այլ սրբոց որ աստ կան հաւաքեալ:

Արդ սկիզբն եղև Շարահնոցիս ի Վան-
քն Ֆոնաւաւ, ի դուռն Սր. Կարապետին
եւ Սր. Նշանին, ի յառաջնորդութեանն Խա-
չատուր Եպիսկոպոսին եւ այլ եղբարցն միա-
բանի. ի Վանքն սկիզբն արի եւ ի դեղն ա-
ւարտեցի ամէն:

Ով լուսեւրած մանկունք Սիւնի, վա-
սըն որոյ երեսս անկեալ աղչեմ զամենեւ-
եանդ, որք լուսաւորիք սոփա յուսմամբ
կամ զաղափար առնելով, յիշեալիք ի Քս.
յգծաւդ տառին հանդերձ ծնաւդաւքն եւ
եղբարքն եւ քրեւրաւք եւ ազգականաւքն
ասելով ի խորոց սրտէ թէ Տէր Ած. ողորմ-
եա նոցա եւ Գրնջեա զձեռագիր յանցանաց
նոցա, եւ զրեա զնոսա ի զիրն կենաց ամէն.
Եղիցի Եղիցի:

Ընդ նմին եւ զՏրդատ սարկաւազն որ
չատ աշխատեցաւ ի զայն եւ ի դնալն վասն
Շարահնոցիս սրբադերեւուն համար. Ած. նմա
բազում վարձ տայ եւ ողորմի իւր ննջեցե-
լոցն հոգուն ամէն:

Այլ եւ վասն խոշորութեանն եւ սպա-
յանացն եւ բեռնիս բառնալուն անմեղադիր
լեւուք ով Եղբարք, զի արինալին խիստ
չատ փորնեցաւ, եւ մէկ արինալով չյրե-
ցաւ, ու մէկմէկի չէր վկայել իւնն. ապա
սուղորդաբան Շարահնոցով սրբադրեցաք բո-
սայ ի լաւ եւ րնտիր արինալէ Խույ կոչե-
ցելով, զոր էր պսակաւ զրեցաք եւ զսուխին
չա զլինեցաք, վասն այդ պատճառով համար
ենք բառեցի զրանն որ մէկ մէկի չէր վկայել:

Դարձեալ անմեղադիր լեւուք ով Եղ-
բարք, զրիս պսակասութեանն եւ խաղին
պակասութեանն եւ տողչարին պակասու-
թեանն եւ արուեստին եւ զբաղարձին եւ
ծաղկին պոկասութեանն, զի ստաջի Շա-
րահնոցն է որ զրեցաք. զի զեռ հմտութեամբ
այսմ արուեստիս. անմեղադիր լեւուք, զի
կարն մեր այս է: Ինչ նմա փառք յախտեա-
նրս, Ամէն.— Ամիտ. սկիզբի մասը նախորդ
ձեռագրի համանման յիշատակարանին հետ:

Էջ 682. յիշատակարանին ներքեւ. ծած-
կապով տրուած է Մարգարէ անունը:

Էջ 683—688, դատարկ:

1637

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 50

Մեկաց գիւղաբազմ

ՌՂԱ = 1642

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 13×9.5×5.5: Էջ 716: Հանգա-
մանք ցաւալի. որդեաճարակ չարաշար:
Թուղթ հասարակ: Գրիչ՝ Յովհաննէս Քա-
հանայ, Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբ-
նատողերը եւ զլրատողները կարմիր, մնաց-
եալը սեւ մեյանով, միասին, 21 տող: Բո-
լորդիր: Համառոտագրութիւնը եւ խազա-
դրութիւն սովորական: Սեւ ու կարմիր զար-
կալիրը եւ լուսանցազարդ Կանոններու ըս-
կիւրը: Խորանագրող իւր սարօք, էջ 5,
267, 355: Նկարք ոչ նուրբ. Յովակիմ և Ան-
նա էջ 1, Իւղաբեր Կանայք 266, Հոգեգա-
լուստ 354: Կաշեկաղմ տախտակեայ դրոշ-
մադարձ: Դատարկ Թուղթք սկիզբը մէկ
թերթ, վերջը երկու: Ստացող՝ Յովսէփ
Քահանայ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-3, դատարկ:

Էջ 5.— Երգեցէք որդիք Սիրմի երդ
նոր... Ստորին լուսանցքին մանրատառ,
«Հոգի Սր. Ած. ճշմարիտ ըսկոսեալն իմ
դու յաջողեալ»:

Էջ 108.— Հաւաւալ.— Հայր երկնա-
ւոր...:

Էջ 185.— Այս շարքս Գրիգորի Լու-
սաւորչիւն.— Այսաւր դուարճացեալ...:

Էջ 106.— ԳԿ. ՃԶ.— Լեբինք ամե-
նայն...:

Էջ 285, դատարկ:

Էջ 267.— Այսաւր յարեաւ ի մեռելոց

...:

Էջ 355.— Առաքելոյ աղանւոյ...:

Էջ 445.— Կառնով Սրկորդ Աւար,
Արքեմութիւն.— Այսաւր զանճառելի...:

Էջ 446.— Արեւելք դերարփին...:

Էջ 657.— Ի հանդերձեալ նորոգմանն

Էջ 671.— Արքեմութեմը Յարութեան
Տեառն մերոյ Յի. Քի.:

Յիշատակարան Գրի.— 1642

Էջ 712.— Փառք ամենասուրբ Երրոր-
դութեան Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգոյն Սըր-
ղոյ, որ ետ կարողութիւն տկար ուլոյ եւ
անխմատ Յովաննէս մեղապարտ դժոգիւ,
որ բնաւ չեմ յիշելոյ. հասեալ ի յաւարտ
Շարակնոցիս, զի ունի սա հաւաքեալ յինք-
եան զերկս ամ. սրբոց, զմարդարէից եւ դա-
ռաբելոց, զհայրապետացն եւ զվարդապե-
տացն, զմարտիրոսացն եւ զճգնաւորացն,
զՅարութեանն և զՀոգոյն Դալատեան, զՎար-
դափառին եւ զԱտուածածնին, զՍր. Խա-
չին եւ զՄընընդեանն, զապաշխարութեանն
եւ զԱւաք Շարթեան, զհանգստեան եւ զԱ-
ւադ Արհնութիւն, զոր եւ պայծառանայ
եկեղեցիք Հայաստանեաց:

Ձոր տեսեալ զպայծառութիւն սուրբ
զրոցս եւ Յովսէփ սրբաւորեալ քահանայն
ստացաւ յիշատակ իւր եւ իւր ծնաւոյցն:

Գրեցաւ սուրբ զիրքս ի դիւղաբազմ
Մեկաց, ի դուռն Սր. Գ. Խորանին, ձեռամբ
սուտ եւ անխաթան Յովաննէսի, որ բնաւ
չեմ յիշելոյ, այլ նրման եմ պիտոյ ընկուղի
որ ի խեղուստ կանաչ երեւի. Թէպէտ եւ ես
երեւիմ մարդկան քահանա, հոգիս ի ժան-
դուտեր որ ճարակ չի կայ, սատանէն ի դը-
րեք զգործն ի վերա, կամի ողորմ ի հոտէ
նորա: Արդ աղաչեցէք զՏէրն Հիմա, որ չը-
տա դանպիտանս ի ձեռս նորա. զի չուիմ
կարողութիւն ընդդէմ հնարիցն սատանա-
յի: Ի թվականութիւն Հայոց ՌՂԱ:

Ով քահանայք եւ մանկուհիք Սր. Եկե-
ղեցւոյ, որք հանդիպիք սուրբ զրոցն, ըդ-
խողորութեան եւ զըխալանաց թողութիւն
յնորհեցէք, զի կայր մեր այս է:

Էջ 714-716, դատարկ:

1638

Բ Ա Ն Ք Զ Ա Փ Ա Խ.— 7

Կ. ՇՆՈՐՀԱԼԻ

Բռլենց Գիւղ

ԴԿԳ=1614

ՆԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 13×9.5×5: էջք Դ=642: Պրա-
կըք անկանոն. Դ-ԺԵ (էջ 1-336), Ա-Գ (337-
408), ԺԴ (409-432), ԻԳ (433-456), ԺԹ
-ԻԲ (456-536), ԻԴ-ԻԼ (536-642): Հանդա-
մանք յաւ. յուսանցքները ցեցահար: Թուղթ
ղեղնորակ: Գրե՛ք՝ Յակոբ զբողիկ: Գրու-
թիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը եւ
յլխագիրները կարմիր, մնացեալը սեւ մե-
լանով, միասին, 21, 22 տող: Բոլորդիր
վարժ: Համաստադրութիւնք սուրբական:
Գունաւոր խորանագրով իւր սարօք, էջ 1,
337, 457, 537: Նկար էջ Դ, Զորեքկերպեան
կենդանիք: Կաշեկալով տախտակեայ զրոշ-
մադարձ: Պահպանակ մաղաղաթեայ, վրա-
ցերէն, սկիզբը եւ վերջը մէկմէկ թերթ: ԸՄ-
տացոյ՝ կարապետ Վարդապետ:

ՅԻՍՈՒՍ ՈՐԴԻ.— 12

էջ Ա-Գ, դատարկ:

էջ 1.— Յիսուս Որդի Հաւր Միածին...:

էջ 184.— Յիշատակարան բամի գրեռ-
դիս մաղրամաց:

էջ 192.— Նորին Ներսեսի Ներտաղա-
կան, ի հրատ հոգոց համայնից, ի դիմաց
մերոյիմ տառից տանց յիւրաքանչիւր քա-
ռից.— Այրն Աստուծոյ զբեղ մերձակա խը-
րատէ յենկ թէ հաւատայ...:

էջ 206.— Նորին Բան Հաւատայ, վա-
սրմ աննդին եւ եղբայրց, բարառութեայ, ի
դիմաց հայկական տառից, չափաբերմամբ
ոգեալ ի Ներսիսէ կաթողիկոսէ.— Այրն ա-
նրակիրն ասէ զԱստուած...:

էջ 214.— Նորին Տեառն Ներսէսի, ի
խրատ մամկանց ուսումնականաց, ի դիմաց
այբուբենից տառից, ռոտմաւոր չափով.—

Այրն առաջին զգեղ տղայ, հանէ յիմաս-
տին զերակայ...:

էջ 237.— [Տեառն] Ներսէսի ասացեալ
Մաղթանք առ Հրեշտակապետն Գարբիէլ
եւ Միքայէլ, եւ առ ամ. զօրն երկնայնոց:

էջ 246.— Տեառն Ներսիսի ասացեալ
գրանն Դաւթի ամյալք փիլիսոփայի. որ ա-
սէ վասն հաշիմ Գիւ.— Բարձրացուցէք ըն-
Տէր Ած. մեր միարան...:

40.— Զորեքկերպեան կնիդանիք
Թ. 1638, էջ Դ

էջ 279.— Ի՛նչ.— Վերստին յաւելուած
... եւ քանզի ընդ ողբամայնիցն բա-
նառնեղծութեանց...:

էջ 288. — ԻՆ. — Վերքստին յաւելուած
 ... — Եւ արդ զորս յայտնեցից ...
 էջ 295. — Վերքստին յաւելուած ...
 — Արդ այսքանեացս անբաւից հրաշից հան-
 ցերձիւն ...
 էջ 298. — ԿԶ. — Վերքստին յաւելուած
 ... — Արդ որ ոք եւ առջէ դայս ղեղ մաղ-
 քանաց ...

էջ 310. — Վերքստին յաւելուած ...
 Բան կ'ը. — Եւ արդ յիշատակ ահարկութեան
 ...

էջ 317. — Վերքստին յաւելուած ...
 Բան ՀԳ. — Թաղաւոր բարձրեալ ...

էջ 322. — Վերքստին յաւելուած ...
 Բան Զ. — Եւ արդ ի վերայ այսքանեաց յու-
 սահատութեանց ...

էջ 327. — ՂԵ. — Վերքստին յաւելուած
 ... — Արեւական արդար ...

Յիշատակարան Գրչի. — 1614

էջ 330. — Փառք ամենասուրբ Երբոր-
 դութեան ...

Գրեցաւ գերբս որ կոչի Յիսուս Որդի,
 ի Թուականութեան Հայոց ՌԿԳ, ի դեաւ-
 ցոս Բողոք, ընդ հոլանեաւ Սրբոյն Գէորգ-
 եայ Զարալարին, եւ Սր. Աստուածածնին,
 եւ Եսաթ Սր. Նշանացն, ձեռամբ բաղմամեղ
 զրողկանս Յակոբի, ի խնդրոյ սրբակրան
 կարասկոտ Վարդապետին:

Արդ ազաւծք դամենեանս, որք հան-
 զիպիք սմայ, կամ աւստիք ի սմանէ, կամ
 զաղափար առնոյք, ի յիշնիք ի Քս. զստա-
 ցաւ տառիս կարասկոտ րարունապետն, եւ
 զծնօցն իւր եւ զամ. արեան մերձաւորս
 իւր, զկենդանին եւ զհանդուցեալսն ի Քս.,
 որ ոտացաւ զսա ի վայելումն անձին իւրոյ,
 եւ համարէն զարմից յետ աստի փոխելոյն,
 ամէն:

էջ 332, վեր. —

Քնար քաղցրախօս ականակապ,
 Հոյուոյ Սրբոյ տեղի եւ փապ,
 ի Ներսէսէ կազմեալ յըլտապ,
 Դաւթեան երգոյն հանգոյն եւ հապ:

էջ 333-336, դատարկ:

էջ 337. — Տեառն Ներսէսի վայնցոյ,
 ասացեալ ոտանաւոր չափով, որ է զսուա-

նութիւն եւ քանիս պիտամիք յայժ Զ տուն. —
 Խոստովանիմ Ած. զՀայր ...

էջ 409. — Ներին Ներսէսի բան մաղ-
 ... զտիպոտոյցաւ Նգրո. ԳԴ. — Տոյուով
 էջ 412. — Ներին Տեառն Ներսէսի
 Թուղք Միսիքարութեան առ ռմն իշխան ա-
 րեւելեան, վասն որդոյ իւրոյ տարածամ
 մեծելոյ. — Անտես է յոյն աստուածային
 ...

էջ 418. — Տեառն Ներսէսի Հայոց կա-
 յողիկանի բան համբարակմ. ասացեալ յի-
 շատակարան Առաքեալ Սաղովմոնի, ըստ
 տառիցն այբարեմից. — Աստուածնկէն հո-
 ղուին ի սմա ...

էջ 428. — Յիշատակարան երգողին բա-
 միս. — Վասն Աստուծոյ խաւսել զայս բան
 ...

էջ 432, ստորոտը. — Տեառն Ներսէսի,
 Հայոց կաթուղիկանի, ասացեալ, Յաղագս
 երկմից եւ գարդուց մօրա, ի դիմաց մօրին
 քարառնարաւ, ի չափ երկուստամիցն
 պարգեալ ռտից, ի խնդրոյ ամն քծ(ը)շկա-
 պետի եւ աստեղագիտի Միսիքարայ:

էջ 433. — Իժ եղական զոյով բնութիւն
 ...

էջ 451. — Ամօին գրեցեալ խոստովա-
 նութիւն յամեանաց, որքերգեական ծայնիս,
 խաւսք ընդ աշխարհի, երրակի բամիս ըստ
 իւրաքանչիւր այբարեմից տառից, Ներսէսի
 կապեցոյ ասացեալ. — Աշխարհ ամենայն ...

էջ 455, նախորդին իրրեւ անմիջական
 չարունակութիւն:

Նորուաւ չնութեան մարդկան,
 զիս նորոգեալ ի կեանս անմահս:
 Երեքսրբեան մի տէրութիւն,
 մաքրեա զհոգիս զմիտս եւ զմարմինս:
 Բոտեա եւ մի լրութիւն եւ զիս,
 կաթուղիկէ եկեղեցւոյ:
 Սրբեա յախտից մեղաց իմոց,
 կենդանարար թո սուրբ արեամբոյ:
 Եղեմեան զբախտին զբունք ինձ
 բացցեն որպէս աւազակին:
 Սրովրէական սուրբն Հրեղէն,
 ծառոյն կենաց ի բաց զիցին:
 Ինձ լրեւելի արա ղոգմայն,
 Երանական կոչման յերկինս:
 Եկայք աւրենալք Հաւոր իմոյ,
 մառանդեցէք ըզպատարաստեալն:

Ի՛մ մեկայ տեղումը անկեալ զօրաց ,
 րնդ հրեշտակաց իննեակ դասուց .
 Գոչէլ ձայնիւ քերտիլէից ,
 քեզ արհնութիւն միշտ յաւիտեանս :

Էջ 456.— Կատարեցաւ Երդ Մեծին
 Ներսէսի Կյսակցոյ , վառաւորեալ Վարդա-
 պետի և Կաթողիկոսի Հայոց : Աւարտել ի
 վառա Բի . Այ . մերայ որ է օրհնեալ յաւիտե-
 անս :

Էջ 457.— Շարադրութիւնք Հովերա-
 կան Վիպասանութեան . սակս Հայկազնեան
 սեռի եւ Արշակունեաց գարմի . ի սկզբանց
 մինչ ի վաղման , ասացեալ Ներսեսի Սրբոյ
 Կաթողիկոսի Հայոց . յիւրական մախմիս .

ի համարակութեամ ելով տիւս .— Պարտական
 չաւր է որդի . . . :

Էջ 536. դատարկ :

ՈՂԲ ԵԴԵՍԻՈՑ .— 7

Էջ 537.— Ի Ներսիսէ Սր . Շնորհալի .
 եղբարւր մեծիմ Գրիգորիսի . Հայաստանաց
 Պատրիարքի , Գարմից մերոյն Սր . Գրիգորի .
 Բան քարոտման և տաղիւ չափեալ հոմե-
 րական . խօսեալ քամիւ ոգերգական . վոսմ
 Եղեմեայ մեծի առման : Ի թուականի Նճի .
 եւ ի Յունիս ընդ երեկի , ի եւ Գ ղեկտմաքե-
 րի . յերրորդ ժամու յաւր շաբաթի .— Արդ
 որդազէ Եկեղեցիք . . . :

Էջ 638-642, դատարկ :

1639

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն .— 51

Արեղանց Գիւղ

ՈՂԴ=1645

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ .—

Մատի 13×9×5: Էջք 766: Հանդամանք
 շաա լաւ . ցեցահարութիւն համարեա չրն-
 չին . բայց կան կտրուած թերթեր եւ նկար-
 ներ : Թուղթ լամպակեայ : Գրիչ՝ Աւետիս :
 Գրութիւն՝ խորագիրները կարմիր , սկզբնա-
 տուները եւ զլիսատառերը ոսկեգոյն , մնաց-
 եալը սև : մէյանով , միասին , 23 տող : Բո-
 յորդիր : Համառոտագրութիւնք եւ խաղաղը-
 րութիւն սովորական : Մաղկող՝ Յովիկ Ղըր-
 ունցի : Գունաւոր դարզադիր եւ լուսանցա-
 դարդ կամ մանրանկար՝ Կանոններու . «կիւղ-
 րը : Խորանադարդ իւր սառք , էջ 3, 363,
 469: Նկարք լաւաբան յաղող , Յովակիմ եւ
 Աննա էջ 2: Հողեղալուստ 362: Կաշեկազմ
 տախտակեայ դրոշմադարդ : Պահպանակ մա-
 յաղաթեալ սկիզբը երկու թերթ , լատինե-
 րէն մանրատառ . վերջը մէկ թերթ , անկիւ-
 նաւոր երկաթագիր , կրօնական բովանդա-
 կութեամբ : Ստացող՝ տէր Մարտիրոս :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ .—

Էջ 1, դատարկ :

Էջ 3.— Երկեցէք որդիք Սիովնի երգ
 նոր . . . :

Էջ 245 առաջ , ըստ Երևոյթին ինկած
 է առաջին պրակին վերջին թերթը :

Էջ 266-267ի միջեւ կտրուած է երկու
 թերթ , Յարութեան նկարով եւ խորանա-
 դարդով ապանւումարտ :

Էջ 363.— Կամովն Սրբոյ Պենտակոս-
 տիկն Առաջի Աւուրն . Արեմնութիւն .— Ա-
 ոաքելոյ աղանւտ . . . :

Էջ 388.— Կամովն Եմբնդեան Յովեան-
 նու Մկրտչիմ .— Արեգականն արդարու-
 թեան . . . :

Էջ 453.— Կամովն Երկրորդ Աւուրն .
 Արեմնութիւն .— Ախաւր դանճառելի . . . :

Էջ 454.— Ամսիմք Սր . Աստուածած-
 միմ , ասացեալ ի Կիրակոս Վարդապետի Եր-
 զրմկեցւոյ .— Արեւելք գերբարձի . . . :

Էջ 469.— Կամովն Նաւակառնաց Սր .
 հաշիմ . Արեմնութիւն .— Ի վերայ վիմի հա-
 տոտ . . . :— Հանդիպակաց թերթը վեր-
 ցուած՝ անշուշտ նկարին համար :

Էջ 544-545ի միջև կտրուած է մէկ
թերթ:

Էջ 589.— Շարեւեմ Եւթմ հաստնա-
րակացմ.— Յաւուրս վերջին ժամանակաց...

Էջ 594.— Կառնովն Համալիւն ամ.
Մարտիրոսացմ:

Էջ 701.— Արեւմուտեան Յարութեան
Տեառն մերոյ Յի. Բի.:

Յիշատակարան Գրչի— 1645

Էջ 747.—

Փառք եռակի աստուածութեանն,

եւ միակի անճառ բնութեանն,

երրորդութեանն անքրնական,

41.— Հոգեգալուտ

թ. 1639, էջ 362

եւ միութեանն անդրնական,

Զոր եւ չարեացքս աւթարան,
եւ ի բարի գործոցս ունայն,
Աւետիս Հոգս եւ [ան]արժան,
կատարեցի նորին հրաման:

Մարմնովս աշխատ գործիական,
Հոգւովս յօժար եւ ժրական,

բաղում ջանիւ աշխատական,
կատարեցի զսա ի լրման:

Ի թվականիս Ռ [հազար] ամեան,
ՂԴ թիւ ընդ նրման,
աւարտեցաւ սա ի լրման:

Որք հանդիպիք սրմա տեսեան,
կամ վայելէք յայս բուրաստան,
յիշման անէք ըղձեղ արժան,
դԱւետիս Հոգս եւ անպիտան:

Եւ դուք յիշիք առ Տէրին բան,
յորժամ վայցէ ի դատաստան,
լրսէք ըղձայն երանական,
զեկայք աւրհնեալք Հաւրն իմ արժան:

Աղայեացուք զՀայրն զըթական,
զերրորդութիւնն միական,
նրմա տացուք փառս անխափան,
որ է արհնեալ միշտ յաւիտեան:

Եւ արդ զրեցաւ եղանակաւոր տուտս,
եւ աստուածարան կապկա, եւ խնկալի տու-
փրս, եւ զանաղան ծաղկաւէտ յուրաստու-
նրս, եւ պտղալի դրախտս, եւ քաղցրահա-
շակ հոգեղէն կերակուրս, որ կոչի Շարակ-
նոց, ի յա եւ յընտիր արիւնովէ, որ է իյիկ
կուղեալ, ձեռամբ յոյնեմեղ եւ անխափան
զրչի մեղաւոր Աւետիսի:

Շնորհիւ Տեառն սկսա եւ ողորմու-
թեամբ նորին կատարեցի, ի թվականիս Հա-
յոց ՌՂԴ, ի զհաւդս որ կոչի Արնոյանց, ինչ
հոյանեաւ Սրբոյն Պետրոսի եւ Պաւլոսի, եւ
Սր. Գէորգս Զաւարափարին, ի զսոն եւ ի
նեղ ժամանակիս, յորում նկիւմք ի հարկա-
պահանջութենէ անարիւնաց, քանդի եւս խոն
զեւս սաստկանա բռնութիւն եւ նեղութիւն
ի վերա աշխարհիս, եւս առաւել աղղիս Հա-
յոց, վասն ծովացեալ մեղաց:

Արդ որք հանդիպիք սմա կարդալով
կամ աւրինակելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ
յաղօթս ձեր զանարժան զըծոցս դԱւետիսս,
եւ զընծոյն իմ, եւ զվարպետն իմ զտէր
Կիրակոսն, եւ զորդիքս մեր զԹովմէն եւ
զՎարդան, եւ զնոցա մայրն դառեան, զի լի
սիրել եւ բոլոր հաւատով Ած. ողորմի առ-
սացէք նոցա, եւ Ած. ձեզ ողորմեացի յիւր
միւսանգամ գալըստեամբն, ամէն:

Գործնալ կրկին անգամ աղաչեմ դձեղ,
կողկողադին պաղատանաւք, յիշեցէք ի Քս.
ևս Ած. ողորմի ասացէք, եւ մեղաց թողու-
թիւնն հայեցէք, մահտառի հեղահողի մաք-
րամիտ եւ բարեմիտ տէր Մարտիրոսին, որ
ստացաւ զՅարակնոցս ի հալալ վաստակոց
յուրոց, յիշատակ հոգև իւրոյ եւ ծնողացն,
հաւրն պարուն վարդին եւ մաւրն փարեհա-
նին, եւ եղբարցն Գրիգորին եւ Յովանէսին,
եւ եղբոր տղայոցն, Աբանդարին եւ Աբդա-
րին, եւ զեռարովյս Գրիգոր սարկաւադին.
Ած. անխորժ եւ անասան պահեցէ զիւր-
եանքն յայսմ աշխարհիս, եւ ի հանդերձե-
լումն զերկնից արքայութիւն պատրաստեա-
ցէ նոցա հոգւոյն յիւր սուրբ միասնկամ
յայրստեամբն ամէն:

Էջ 756, դատարկ:

Յիշատակագրութիւմք Նկարագի.—

1.— Էջ 2, նկարին ներքեւ, մանր բո-
լորդեր:

Առ քեզ բարեխաւս ծնաւդ մաւր բորն,
կուսածին որդի, Յիսուս Միածին,
զնկարող սոցա զՅովիկ Ղւնէցին,
դու անտես շահեսս յաւրն ապագային:

2.— Էջ 362, նկարին ներքեւ.

Ջեղզ խոստովանիմք Աստուած Սուրբ Հոգի,
զնորողող յեղաց հողեղէն դարմի,
բարեխաւսութեամբ դասուցն երջանկի,
յթա ի հոգի տէր Մարտիրոսի,
այլ եւ ի ծաղկոցս ի մեղաց գերի:

1640

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

ՆԿԱՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ—

Ծաւալ 13×9.5×3.5: Էջք ԺԲ+386:

Հանգամանք լուս. Թուղթ դորշորակ: Գր-
բութիւն՝ խորագրերները, սկզբնատողները եւ
զլրադրերն իւր իւրմի, մնացեալը սեւ մե-
լանով, միասին, 24 տող: Նոտարգիր: Հա-
մառտապարտութիւնք սովորականէն քիչ մը ա-
ւելի: Կաշեկաղժ տախտակեայ դրոշմազարդ:
Կնիք սևադրոշմ լոյսորչի, «Յի. Բի. Ծոյ.
Եսաի վարդապետ», էջ 280: Ստացող՝ Ե-
սայի վրդ. Կեսարացի:

Ա.— ԼԾ. ԻՆՆ ԵՐԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

ԳՐ. ՆԻՒՍԱՑԻՈՑ.— 1

Էջ Ա-ԺԱ, դատարկ:

Էջ ԺԲ.— Ձայմք իճճ երանութեամբ
Լուծմամբ, որ իճէ կայ ի սմայ:

Էջ 1.— Ձայմք Լայր միր որ երկիմս եւ
որ իճէ կայ ի սմայ:

Էջ 2, դատարկ:

Էջ 3.— Ա.— Ոմանք ասացեալ են թէ
Ար. Գրիգոր Նիւսացին ինքն յինքնէն շար-
մեցաւ եւ արար դայս Ե գիրս, որ է առաջին
Բնութեանցն, Կագծութեանցն, ինն երա-

նութիւնքն, Հայր մեր որ յերկինսն, զկու-
սութեանցն. եւ այլ զիրք է արարեալ ար-
տաբոյ սոցա, աշխնքն զմեկնութիւն այլ
զրոց: Եւ ռմանք ասեն թէ յայլմէ շարմեցաւ
եւ արար, եւ երկու(ն)քն ճշմարիտ են...:

Էջ 6.— Բ.— Երանելոյն Գրիգորի ե-
պիսկոպոսի: Ձանունն ասէ զի բաղում հա-
մանունք էին, եւ եպիսկոպոս ասէ, զի բա-
ժանեցին ի նոցանէ...:

Էջ 11.— Գ.— Ձի այս ոչ է որպէս
մարմնական յանձ...:

Էջ 18.— Դ.— Եւ աս.— Երանելիք աղ-
բատք հոգով. զի նոցա է արքայութիւն երկ-
նից: Ասէ զինչ օգուտ է եւ շահ յայս մեծ
պարկեւէս յորժամ զմեկնութիւն եւ զմիտք
բանիս, որ ամբարեալ կայ ի սմայ, ոչ ի-
մանամք...:

Էջ 42.— Ե.— Բ.— Երանելիք հեղզ զի
նոքա մատանգեացեն զերկիր: ԼԾ. Որպէս
սանդա(ւ)ղօք ի բարձունս երանեն, աշխնքն,
կամ ի բերդ, կամ ի տանիս, կամ այլ ինչ
տեղիս, մատն մատն ելանելով...:

Էջ 69.— Ձ.— Գ.— Երանի սղաւորաց,
զի նոքայ միկթարեսցին: ԼԾ. Աստ ասէ,
դեռ ի լեռն իմաստութեան, ի դազաթ լե-

րինն ոչ եմք բարձրացեալ...:

Էջ 93.— Է.— Դ.— Երանելիք քաղց-
կալք եւ ծարաւեալք արդարութեան, զի
նոքա յաղեսցին.— ԲԱ. ստամոքացն, եւ
որ չարաչարն կերակրին: ԼԾ. նոցա որ ըս-
տամոքսն խանգարի եւ ոչ կարէ կերակուրն
չարիւ...:

Էջ 117.— Ը.— Ե.— Երանելիք ողոր-
մածք ողորմութիւն դայցեն: ԼԾ. Սանդուխ-
քըն, դոր ետես Յակոր, օրինակ կու տար
ինն երանութեանն...:

Էջ 155.— Թ.— Գ.— Երանելիք սուրբք
սրտիւք, զի նոքա զԱժ. տեսցեն: Զոք ինչ
կրեն մարգիք...:

Էջ 185.— Ժ.— Ե.— Երանելիք խա-
ղաղարարք, զի նոքա որդիք Աստուծոյ կո-
չեսցին: Աստուածային վկայութեան խո-
րանահարութեան, զոր ի յերկնն Աստուծոյ
տուցեալ օրինակ...: ԼԾ. Կոչեաց Աժ. ըդ-
մարդարէն Մոյսէս ի լեւառն...:

Էջ 227.— ԺԱ.— Ը.— Երանելիք հա-
յածեալք արդարութեան, զի նոցայ է ար-
քայութիւն երկնից:

Էջ 265.— ԺԲ.— Դուք էք աղ երկրի
...:

Էջ 270.— ԺԳ.— Դուք էք յոյս աշ-
խարհի...:

Բ.— Էջ 279.— Ա.— Հայր մեր որ յեր-

կիմս.: Զիարդ վաղվաղակի դարթուցանէ
զլսօղն...:

Էջ 282.— Բ.— Սուրբ եղիցի ամուսն
քոյ: Գլուխ ամենայն բարութեանց այս է
...:

Էջ 312-313.— Է.— Եւ մի տամիր զմեզ
ի փորձութիւնս այլ փրկեալ զմեզ ի չարէն
... Եւ աստ զմերոյ բնութեանս զհպար-
տութիւն խրատէ...:

ՄԱՅՈՒՍ.— Լուսանցքներու վրայ նշա-
նակած են յաջորդաբար երկու անուն-
ներ, Ներսէս, Յովհաննէս:

Էջ 326, դատարկ:

Դ.— Էջ 327.— Սիմէովմի մուստ
հայրապետի մայնեղգամ ասացեալ Վասն
Սրբոյ Հայրապետին Յակոբայ որ ի Մծքիմ
Որ ի ցեղէն Պարթևաց Արշակունի, հօրա-
բնորդի Սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսա-
ւորիկն...:

Պատմութիւն Նորիմ Հայրապետի.—
Վերածնորդութիւն պատմութեան վասն Սըր-
բոյն Յակոբայ...:

Էջ 379-386, դատարկ:

Յիշատակագրութիւն.—

Էջ 378, վերք, տարբեր դրէն.— Դիւր-
բոյ յիշատակ է Կեսարայի Եւայի վարդա-
պետիկն:

1641

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 52

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտաւ 13x8.5x5.5: Էջք 682: Հան-
դամանք բարարար. գործածութեամբ աղ-
տոտած. յունացիները մասամբ ցեցա-
կեր. նորոգութիւն կրած. կան պակսող
թերթեր, Թուղթ բամպակեայ: Գրիչ՝ Յով-
հաննէս Կրճաւար, որդի Վարդաշախի, Գը-
րութիւն՝ խորագիրները կրամիր, սկզբնա-
տողըրը եւ դիւատառերը ոսկեգոյն, մնաց-
եալը սև մելանով, միասին, 23 տող: Բո-
յրդիւր: Համառօտագրութիւնք եւ խաղա-
ղութիւն սովորական: Գունաւոր դարդա-

սիր եւ յունացադարձ կամ մանրանկար՝
Կանոններու սկիզբը: Ոսկեխառն խորանա-
ղարդ իւր սարօք, էջ 1, 281, 373: Նկարք,
Խղարքեր Կանայք էջ 280, Հոգեկալուստ 372:
Կաշեկազմ տախտակեայ զորոյմագարդ: Դա-
տարի տարբեր թուղթ սկիզբը մէկ թերթ:
Ատոցող՝ Առաքել կրանաւոր:

ԲՈՎԱՆԴԱՌՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— Երկցեղք որդիք Սիւպին կրոյ
նոր...:

Էջ 20-21ի միջեւ ինկած մէկ թերթ:

էջ 123.— Շարակամ Համամայ:

էջ 281.— Այստիւր յարեաւ...

էջ 586.— Քեզ Հաւր անեղի եւ Հանա-
պապ խրեամոգի մատուցին սուրբ մարտի-
րոսք զանձինս իւրեանց անուշահոտ պատա-
րայ. ապաշ. [Շարուկակոթիւնը կտրած՝
երկու քերթ իմկած ըլլալով]:— Հմմտ.
Պար. Շարականեր, էջ 176:

էջ 615.— Յարուքեան Տեառն Արի-
նուքիւն — երգեսցուք երգ նոր...:

էջ 681-682, դատարկ:

Մամբ յիշատակագրութիւնք Գրչի —

1.— էջ 224, ստորոտը.— Ո՛հ զճոխաց-
եալս մեղաք եւ զունայնս ի զործոց
բարեաց, զԵփեմէս սուտանուն կրօնաւոր,
եւ զհանդուցեալ Հայրն իմ զՎարդաշախն,
եւ զճնապան իմ, ապաշեմ յիշել ի Տէր, եւ
սր յիշէ յիշեալ իրից ամէն:

2.— էջ 563. ստորոտը.— Զամենայն
մեղաք դատածեալ ողի զՅովանէս սուտա-
նուն զրիշ տառապեալ Հոգեով, աղաչեմ յի-
շել ի Տէր եւ ողորմի ասել, եւ Քս. Ած. ու-
ղորմի, ողորմի ասողացդ ամէն:

Բուն յիշատակարան Գրչի.—

էջ 680, ստորոտը.— Փառք եւ աւր-
նութիւն ամենասուրբ Երրորդութեանն, Քի-
փրկէին մերոյ մեծ զոհութիւն եւ փառաւո-
նութիւն, Հաւր եւ Որդւոյ եւ Սբ. Հոգւոյն,
այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս [Շարուկա-
կոթիւնը կտրած՝ քերթեր իմկած ըլլալով]:

Յիշատակագրութիւն Ստացաղի.—

էջ 280, նկարին յատակը, երկաթա-
զեր, մէկ տող.— Զտացող սորա զԱռաքել
կրօնաւորն յիշեցէք ի Քս.:

1642

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 53

Տեղի

ՁԾԹ=1510

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 13x9x8: էջք 784: Հանդա-
մանք բաւարտ. նորոգութիւն կրած.
Թուղթ զնկարակ: Գրիչ՝ Ներսէս Գրու-
թիւն՝ խորագիրները, սկզբնատուները եւ
զլիսագիրները կարմիր, մնացեալը սեւ մե-
լանով, միասին, 22 տող: Բոլորգիր: Հա-
մառօտադրութիւնք եւ խաղաղութիւն սո-
վորական: Գունաւոր զարդազիր եւ լուսան-
ցադարձ կանոններու սկիզբը: Խորանագրա-
յիւր ստորք, էջ 1, 278: Կաշեկադմ տախ-
տակեալ զըզմապարզ: Պահպանակ մաղա-
ղաթեալ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ,
միջակ երկաթագիր անկիւնաւոր, մասն Ա-
ւետարանի: Դատարկ տարբեր թուղթ բո-
կիցըր մէկ թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

էջ 1.— երգեսցէ ողորմի Սիւսի երգ

նոր...:

էջ 278.— Այստիւր յարեալ ի մեռելոց

...:

էջ 713.— երգեսցուք երգ նոր...:

էջ 758.— Յայս յարկ...:

էջ 760.— Կամռն Սրբայն Գրիգորի Լու-
սաւորչիւն... — Այստիւր զուարճացեալ...:

էջ 769.— Նոյն Յովնաննէս վարդա-
պետի սերմկեցոյ ասացեալ.— Լերեւք ա-
մենայն...:

էջ 772.— Ամենասուրբ Երրորդութեա-
նիւն...:

էջ 774.— Ոյ զերհաւաշ ծաղիկ...:

— Յաւուրց վերջին ժամանակի...:

էջ 778.— Ըղբայրատակ վրկայից...:

— Սարափելի ողորմամբ...:

էջ 779.— Մանկունքք նոր Սիւսի...:

էջ 781, տարբեր բոլորգիր — Արարիչ
եւ մարդասէր...:

էջ 784, դատարկ:

Յիշատակագրութիւնք։—

Ա.— Գրեի Ներսէսի։— 1510

էջ 779, ստորաբ, մասամբ վնասուած
ՋԾԹ ի թուականին,

դժող ներսէս քեզ օնտ [իս],

[դու ո]ր հասար յաւարտ տառին,

իսկի չունին մահու կարծիս։

Բ.— Կաղմոզաց։— 1574

էջ 277, բոլորդիւր անհարթ — Եւ յի-
ւեցեք ի մարմնափայլ աղաթս ձեր զձաւարն

Եւ դորդին իւր զտէր Գրիգորն, Եւ զկողա-
կիցն իւր, Եւ զամ. արեան մերձաւորն, ա-
մէն։ Եւ զանարժան կաղմոզան ի թի. Ռիդ։

Գ.— Նորագոյ Միմաս Երիցու։— 1589

էջ 783, ստորաբ, բոլորդիւր։— Գրե-
ցաւ Եւ Նորոգեցաւ Շարակնոցս ձեռամբ մե-
ղայպարտ Եւ անարժան Մինաս իրիցու. Եւ
ասէք Ած. ողորմի իւր հոլուն Եւ իւր ծր-
նակացն. Եւ ի թվին ՌԼԸ, Եւ Քի. վառք
յաւիտեանս ամէն։

1643

ԼՈՒԾՄՈՒՆԻՔ ՊԱՐԱՊՄԱՆՑ.— 1

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՒԱՅԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ։—

Ծաւալ 13.5×8.5×2.5: էջք 196: Հան-
դամանք բաւարար. ազդուած թացութենէ,
Եւ մասամբ ցեցերէ: Թուղթ բամպակեայ,
Գրութիւն՝ խորագիրները Եւ ընթանները
կարմիր, մնացեալը սեւ մեյանով, միասին,
29 տող: Բոլորդիւր: Համառօտադրութիւնք
ուստ: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմա-
յաւր: Դատարկ թուղթ վերջը մէկ թերթ:

ԲՈՎԱՆՆԱԿՈՒԹԻՒՆ։—

էջ 1-4, բոլորդիւր հաստուած, որուն
վերջաւորութեան կ'ըսուի. զի մէջ դրոցս
[տես] զկարդ բանին, զի յետոյ զընցաւ:

էջ 5.— Նաւամբի Յեհաննու Որտոմեց-
ւոյ Հայոց Փիլիսոփայի Եւ վարժապետի,
Լուծումնք Պարապմունք Գրոց, արարեալ ի

խոյրդայ աշակերտեցոյ իւրոց, հաւաքեալ Եւ
կասիրութեամբ Գրիգորի վարդապետի՝ ա-
շակերտի մարիմ.— Բան. Պատմէն: Լծ.
Պատմութիւն: Բան. Սրբոյն Կիրոյի Պա-
րապմունք: Լծ. Պարապմունք կողի գիրքս
այս զի իւրաքանչիւր հերձուածօրաց որ ի
տնօրէնութիւնն Քի. ամ. բանի լի Եւ ան-
թերի պատասխանի պարապմունք...:

էջ 188.— Յիշատակարան Հեղինակի։—

Այլ ով քաջի հոնտորաց Համէլրակ
Հարազատոյ Գեորգիէ, ընկալա զհարկեցու-
ցիւ Հրաման քոմ եղբայրութեանդ. . . —
Հմտ. Թ. 335, Բ. Հատոր, էջ 212:

էջ 191.— Զի՞նչ է սահման օսեմանիմ:
Պատասխանի. Բան կարճաօտ յայտնիչ բը-
նութեան Եւթակ իրին...:

1644

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 54

(Կոստանդնույ օրինակէն)

[Դրագարկ, Սիւ]

22Ա=1322

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ։—

Ծաւալ 13×9×5: էջք 664: Հանդամանք

չափ լաւ ընդհանուր առմամբ: Մագաղաթ
յորջորակ: Գրիւ Եւ Մաղկոյ՝ Սարգիս Գա-

Բնակեալ լուսով լցեալ երկրպագեմք եր-
րարութեամբ, խոստովանիմք աստուա-
ծութիւն եւ դաւանիմք միանմանեմք։ Տէր
նորմեա :

Ամսեանք իշխում եւ տէր եւ քաղաւոր, դու
ամպագեմք, միջնորդութեամբ տուրք հը-
րեշտակաց թող ըզպարտիս մերոյ բնու-
թեան։ Տէր նորմեա :

Պատմաւ եւ օկիգրմ մեր փրկութեան, ամեն-
աւրինեալ Կոյս ամապակեմ, որ ծնար
մարմնով զկատուածըն Բան, լեր մեզ կը-
ցորդ որ գոչեցեալք ի մի բերում։ Տէր ու-
ղորմեա :

Երկնաւոր փետայ ամսահ լուս գերարփի ա-
նտուրեակեմ, մագրեմօք Կարապետիմ
եւ Մկրտչիմ քո Յորդանան։ Տէր նորմեա-
եա :

Տէր տնտեսիմ գերկիմ քացեր Ստեփաննոսի
նախակայիմ, ճորիմ ազօթիւք արժանե-
ցոյ զմեզ շնորհաց ճորիմ։ Տէր նորմեա :

Երկնաւորացմ ամեննի, որ մարգարէից ե-
ղեր տեսարեմ, ճոցիմ ազօթիւք արժանե-
ցոյ զմեզ նորմութեան։ Տէր նորմեա :

Բարուն գիտութեամ, որ քեւ կանկնեցաւ մեզ
զէն յազարութեամ, մօրիմ պարգեւօք ար-
ժանացոյ ըզմեզ փաւութեան։ Տէր ու-
ղորմեա :

Էջ 659. — Լոյս զուարթ . . . որ տաս
կենդանութիւն, վասն որոյ եւ աշխարհս
ըզբոյ փառաւորէ :

— Մեսեղիք Ծնընդեանն Քի. Այ. մե-
րոյ :

Էջ 661. — Երգ Արեւագլխիմ :

Էջ 662-663ի միջեւ մէկ թերթ թուղթ
կտրուած :

Մանր յիշատակագրութիւմ Գրչի. —

1. — Էջ 19, ստորոտը. — ՉԱրդիս ա-
նարժան ԲՀ. եւ զծնաւդն իմ աղանձ յիշել
ի Տէր. եւ որ յիշէ յիշեալ լիցի ուժէն
Նոյնը կը գտնուի էջ 598, ստորոտը :

2. — Էջ 239. ստորոտը. — ՉԱրդիս
անարժան ԲՀ. յիշեալ ի Տէր Եւ. Բս. :

3. — Էջ 241. ստորոտը. — Ո՛հ մեղա-
պարտ Հոգս զԱրդիս սուտանուն քանանայ
եւ զհանդուցեալ Հայրն իմ զԳրիգոր քան. եւ
զծն. իմ աղանձաւ աղանձ յիշել ի սուրբ
աղաւթս ձեր, որ զրոյ իմ ծաղկոյ եւ ու-
կով դարդարեցի զսուրբ տառս գայս :

Մեծ յիշատակարան Գրչի. — 1322

Էջ 637. — Փառք ամենասուրբ Երրոր-
դութեանն եւ մի Աստուածութեանն Հայր
եւ Որդւոյ եւ Սբ. Հոգւոյն ամէնն :

Շնորհիւ Տեառն սկսայ եւ ողորմու-
թեամբ նորին կատարեցի զսուրբ տառս
դաս, ի թուականն Հայոց յեւթն Հարիւր
եւթանասուն եւ մի ամի, ի յայտմ դառն
ժամանակիս յորում եկն անաւրէն իսմայէ-
լացիքն յերկիրս Հայոց, եւ զմեծ Հռչակաւոր
քաղաքն աւերեցին՝ զԱյաս, եւ զԵրզն, եւ
այլ յետոյ զարսն Հայոց կոտորեցին, եւ
բազում զերիս տարեալ, եւ ի մեծ նեղու-
թեան պահնցին զերկիրս Հայոց, զգալտ եւ
զլեւառն, զոր Տէր Հաստուցէ նոցա ըստ չար
զործոց իւրեանդ :

Գրեցաւ եղանակաւոր տառս ձեռնամբ
Բազմամեկ եւ անարժան քանանայի Սար-
գսի, ի լաւ եւ յրնտիր արիւնակէ, որ կոչի
Կոստանդեան :

Արդ աղանձ զամենեւեան որք աւի-
տիք ի ամանէ, կամ ընդարինակէ, յիշեցէք
զստացաւոր սորա զԹորոս Դպիր, եւ զճեղը-
նաւ զեռին իւր զպատուական կրանաւորն
զՄարտիրոս, որ ստացաւ ըզսայ, եւ զծը-
նաւդսն նոցա, եւ զՀայրն իւր զԳրիգոր երէց,
եւ զծն. իւր, եւ զեղբայրն իւր զՍտեփան,
եւ զամենայն աղականքն իւր, որ ստացաւ
զստ ի վայելումն անձին իւր եւ ի յիշատակ
ծնաւդաց իւրոց :

Ընդ նմին եւ դիս զանարժան Հոգս ըզ-
Սարգիս քան. եւ զհանդուցեալ Հայրն իմ
զԳրիգոր քան. եւ զծնաւդսն իմ, եւ զամենայն
աղգատուած իմ, որ զրոյ իմ. ծաղկոյ եւ ու-
կով եւ պատկերնով զարդարեցի զստ, աղա-
նձ յիշել ի սուրբ աղաւթս ձեր. եւ որ յիշէ
եւ սրտի ժառաք թողութիւն խնդրէ նա ընդ
միոյն Հարիւրապատիկ առցէ ի Քրիստոսէ
Աստուծոյ մերոյ, որ է աւրհնեալ յաւիտեա-
նըս ամէնն :

Անդրազոյն յիշատակագրութիւնք —

Ա.— Ռստմկէս Գրչի.—

Էջ 655, ստորոտը — Ով պատուական
կրարք, զրմերստակէս սակաւ դծողիկս
յիշեալ ի Տէր Ած.:

Բ.— Ստացող Աստուածատուր սար—

Էջ 663, բոլորդիր.— Դարձեալ աղա—
ւած դձեղ, ով դասք լուսեքածից և ման—
կունք սուրբ պաշտանէից, յիշեցէք ի մաք—
րափայլ յայտօթս ձեր զվերջին ստացողս Շա—
րակնոցիս, զվտփիսս մաղղասի կրանա—
ւորն, որ ստացաւ զսա ի յարգար վառ—
տակոց իւրոց յիշատակ հողոյ իւրոյ,
և ի վայելումն անձին սաղարթապատ,
և փրթթարողով նորատունկ Կարապետ
կրանաւորին, և փոխեցելոցն առ Քո.
Մարտիրոս արեղային, և յիշատակ իւր
ձնույցացն՝ Հաւրն Յոհանէս քահանային և
մօրն Սարգիս, և Լորարցն Կիրակոսին, և
Լորարն որդոցն Կարապետին արեղային և
Մարտիրոս կրանաւորին, և Ած. ողորմի ա—
ռացէք վերաբերելոցս ի սմա և Ած. որ առ—
նաւն է ի տուրս բարեաց, ձեզ և մեզ ո—
ղորմեացի յիւր միտանկամ զալուստն ա—
մէն: Եւս տուաւ Ած. ողորմի լաւ պահո—
ղին և խնամ տանողին, ամէն:

Գ.— Ստացող Աստուածատուր սար—
կաւագի.— 1620

Էջ 658, վարը, բոլորդիր տարբեր մե—
յանով.— Ողորմութեամբն Աստուծոյ ի թը—
վիս Հայոց Ռեթ, զվերջին ըստացող սորայ
Աստուածատուր սարկաւաղս խաբէրաս ան—
պիտանս ծոյս և զանազան չարք մոլորե—
ալս, որ չեմ արժանի թէ զիս մարդոյ հօա—
սար ասել. զի ողորմածն Ած. դձեղ բանա—
կան մարդ ստեղծեաց, և մոլորեալս ևս
զանազան մեղաւք անասնից հօսարեցայ:
Բայց յայս ունիմք զՔո. Ած.: Եւ Երեսանկ—
եալ աղաչեմ զձեզ Հայրք և Եղբարք, ի Քր—
իստոսէ Հայցեցէք վասն իմ զթողութիւն,
ամէն:

Դ.— Կառկացի հաշատուր պարմ—
տիրոջ.— 1663

Էջ 656, վերը, բոլորդիր.— Յիշատակ
է Շարակնոցս Կառկացի Խաշատուր պա—
րմտիրոջն, իւրն և Համբոյն ննջեցելոց
իւրոց ի դուռն Սրբոյն Յակոբայ. ոչ ոք չու—
նի իշխանութիւն, ի Սր. Տանէս Հանելոյ
զիրքս. Թվին ՌժժԲ:

Ե.— Էջ 664, նոր չկապիր — Յիշա—
տակ է զիրքս ի դուռն Սր. Յակոբայ որ յե—
րուսաղէմ:

1645

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 55

Պոռայ Վամբ : Բարիժոք Վամբ

ՌԾԹ=1610

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Ծաւալ 13.5×10×5: Էջք 808: Հանդա—
մանք բոլորովին անհրաւարար. մեծապէս
փաստած որդերէ. կարօտ փութանակի
նորդութեան: Թուղթ կոկեալ: Գրիչ առա—
ջին մասին Յովհաննէս Արեղայ, վերջին
մասին Յովսէփ Տատկի: Գրութիւն խորա—
ղիւրները, սկզբնատողերը և գլխատառերը
կարմիր, մնացեալը սեւ մեկանով, միա—
սիւն, 19 տող: Բոլորդիր: Համառօտագրու—

թիւնք և խաղաղութիւն ուղարկան: Գու—
նուոր զարդապիր և լուսանցադարդ Կու—
նոններու սկիզբը: Խորանաղարդ իւր սա—
րօք, էջ 5, 25, 301, 401: Նկարք, ներկերը
սչ լատրակ. Յովակիմ և Աննա էջ 4, Իւ—
դարեր Կանայք 300, Հողեղալուտ 400:
Իրբն կողք ունի թերթ մը մաղաղաթ,
անկիւնաւոր Երկաթաղի զըլութեամբ մա—
սրն Աւետարանի: Ստացող՝ Մարտիրոս կը—
րօնաւոր:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-3, Համարեա դատարկ:

էջ 5—Երդեցէք որդիք Միովնի երկ
նոր...:

էջ 24, դատարկ:

էջ 25.— Կանովն ճրագաւուցի Յայտ-
նութեանն Գի.: Արեւմտեփիւն.— Ուրախա-
ցիւր Սըրբուհի...:

էջ 65-68, տարբեր թուղթ եւ դրչու-
թիւն:

էջ 301.— Կանովն Սր. Զատկիմ. Արի-
նութիւն.— Այսաւր յարեաւ...:

էջ 401.— Կանովն Պեմտալոստէիմ Ա.
ռաջիմ Աւուրմ. Արեւմտեփիւն.— Առաքելոյ
աղաւնայ...:

էջ 488.— Ամսինք. Փոխումն Սր.
Աստուածամկն, ասացեալ Կիրակոս Վար-
դապետի.— Արեւելք գերարփին...:

էջ 752.— Կանովն Յարութեան Արի-
նութիւն.— Երգեսցուք երգ նոր...:

էջ 807-808, դատարկ մեծագոյն մա-
սամբ:

Յիշատակագրութիւնք.—

Ա.— Գրիչ Յոնանէս արքայայի.

1.— էջ 23, ստորագր.— Ով ընթերցող
սուրբ տառիս, յորժամ որ ընթերցուիք սուրբ
գիրքս, դիս դանարժան սուտանուն Յոհն-
նէս, խարբայ եւ ոչ արեղայ, յիշեցէք և
մարգարայի յաղաթս մեր. Ած. գմեղ յիշ
ամէն:

2.— էջ 51, ստորին լուսանցքին.—
Վայ ինձ հաղար բերան, թէ ինչ մուքն է
տեղս:

3.— էջ 98-99, ստորին լուսանցքին.—
Վայ մեղաւորիս հաղար բերան. Ծուռ դրե-
ցի, յետոյ քերեցի:

4.— էջ 123, ստորագր.— Ով ընթեր-

ցող սուրբ տառիս, Ած. ողորմի ասայ ա-
նարժանիս:

5.— էջ 572-573. ստորին լուսանցքին
— Վայ ինձ Ռ բերան թէ ինչ գունահ լան
եղաւ. Ղըզըլպաշ գլըլաթ շուր մի կծեակ,
Մշոյ բէրնով դամէն առաւ գէթի էրաց վա-
սըն ծուլացեալ մեղաց իմոց:

Բ.— Տատկցի Յովսէփ Գրչի.—

1.— էջ 804, վարը.— Ձեռնակի դըր-
շակս չի մոռանաս, ով բարի Հանդիպող,
ինքն է քո ծառայ. որ մէկ ողորմի ինձ ա-
սես, եւ դու առցես գոփարաշն ի Քրիստոսէ
Աստուծոյ մերոյ ամէն:

2.— էջ 805.— Գլխաւոր յիշատակա-
րան.— 1610

Փառք եւ պատիւ Հաւրն անեղին եւ
անծնին...:

Արդ գրեցաւ Շարակնոցս, ի Վանքս
Պոռայ, ի դուռն Սը. Յովհաննու Մկրտչին,
ձեռամբ Յովհաննա արեղայի, մինչ ի Ման-
կոթին, եւ փոխեցաւ ինքն առ Ած.: Եւ ան-
տի ի յետ մինչ ի յաւարտն եւ անարժան
Յովսէփ Տատկցիս գրեցի ի Վանքս որ կոչի
Բարիձոր, ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին.
որ էր տեղապահ եւ Հայր Վանացս տէր
Բարոնդ. ի թվիս մեր ՌՄԹ: Յիշատակ տէր
Մարտիրոս Հեղահոգի կրանաւորի, եւ ի
վայելումն անձին իւրոյ: Ած. ողորմի ասա-
ցէք նմա եւ ծնաւդաց սորա, հաւրն
եւ մաւրն եւ եղբաւորդոյն խոզա-
րին: Ձոր եւ Ած. բարով վայելել տացէ ա-
մէն:

Գ.— Միքայէլի.—

էջ 805, վերը, բոլորդի կարմրադե-
ղով.— Եւ զիս դանարժան Միքայէլս, որ
ըղբիմբս դեղեցի, ամէն:

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւր 13×9×5-5: էջք ԺԶ+448: Պը-
րակաթիւք անկանոն. Ա-Ն (էջ 1-130), Ա-

Բ (131-174), ԺԴ-ԺԵ (177-226), Ա-Ժ (227-
448): Հանգամանք լաւ: Թուղթ սպիտակ
թանձր: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբ-

նատույեբը եւ զլխատառերը կարմիր, մը-
նացեալը սեւ մեխանով, միասին, 13, 14
տող: Բոլորդիր: Համառօտագրութիւնք սո-
վորական դրեթէ: Նարնջադոյն յուսանցա-
յարդ, էջ 72, 176, 222: Գունաւոր զարդա-
յիր, յուսանցադարդ եւ խորան, էջ 1: Կա-
շեկայմ տախտակեայ զծաղարդ: Դատարկ
Թուղթք վերջը երեք թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ Ա-Դ, դատարկ մեծադոյն մասամբ:
էջ Ե-ԺԲ, նոտրադիր, քանի մը չա-
րականներ:

էջ ԺԳ-ԺՁ, դատարկ:

էջ 1.— Կանոն Մկրտութեան:
էջ 70.— Կանոն Պտակ գնելոյ:
էջ 105.— Կանոն Թագ վերացնելոյ:
էջ 123.— Կանոն երկրարդ պտակի առ-
նել:

էջ 129-130, դատարկ:

էջ 131-175, նոտրադիր:

էջ 131.— Կանոն Հոգեհամդիստ ստնել
մեռելոյ:

էջ 200.— Կանոն Արեւմտաբիւմ յաղի:

էջ 206-210, դատարկ:

էջ 211.— Արեւմտաբիւմ հատի. եւ պա-
տարագի:

էջ 222.— Գանձ Թագման ճեղքեցելոյ,
ի յԱռաքի վարդապետէ.— Այսաւր եհաս
հրաման:

էջ 223.— Կանոն Տեառնեական Արեւմե-
նելոյ:

էջ 250.— Կանոն Աւագան Արեւմելոյ:

էջ 262.— Կանոն Սաւակաւտեաց եկե-
ղեցոյ, պղծել Տաճարի յամաւրիմաց. եւ
շարժեալ սեղանոյ վերստին հաստատել:

էջ 316.— Կանոն տալշխարադ առնե-

լոյ:

էջ 373.— Կանոն Մեծի Հիմզաբարիւն
գապաշխարազան տրճակելոյ:

էջ 429.— Կանոն Սկի եւ Մագզմա
Արեւմել:

էջ 430.— Կանոն գարմտիս. սերմ եւ
շեղջ եւ զեմձան արեւմել:

էջ 439.— Կանոն համդերձեղէն սպաս
արեւմել:

էջ 445.— Ազաւթ որ ի կերակուրն
միայն է պղծեալ:

էջ 448, դատարկ:

1647

Տ Ի Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ (ՔՆՐԹՈՂԱԿԱՆ)

Աւրթ

ՁԼԹ=1485

ՆԿԱՐԱՅՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 13.5×9×5.5: էջք 398: Պրակք
Ե+ԺԳ: Հանգամանք յաւ ընդհանուր տո-
մամբ. կան պական եւ մնասուած թերթեր:
Թուղթ րամպակեայ: Գրիչ՝ Մովսէս Երէջ
Արծկեցի: Գրութիւն՝ խորագրեները եւ զըլ-
խատառերը կարմիր, մնացեալը սեւ մեխա-
նով, միասին, 17 տող: Բոլորդիր կանոնա-
ւոր: Համառօտագրութիւնք սովորական
դրեթէ: Կաշեկադմ տախտակեայ դրոյմա-
յարդ: Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիզբը
եւ վերջը երկուսկան թերթ, անխնամուր
երկաթարով, կրօնական բովանդակու-
թեամբ: Նուէր ստացող՝ Յովհաննէս Քա-
նանայ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— էջ 1.— . . . վասն ելանելոյն ի
դուրս Յովասափայ ի սեմնկէմ.— Յաւուր
միւսմ մտօք խորհուրդ արաբեալ. . . :

էջ 105.—

Ի թիւն Հայոց Մեծաց որ Պ, է,
ՁԳ ի նոյն յարարարդեալ է [= 1434]
ոտնալուփ շինեցաւ այս յԱռաքելէ,
վարդապետ կոչեցեալ րանի խնդրողէ:

Արդ աղայեմ ըզմեզ որ եղանակէք,
եւ քաղցրածայն լեղուաւ սիրով յայս երգէք,
զիս եւ դիմ ննջեցեալսն յաղթիս յիշեցէք,
եւ թողութիւն մեղաց մերոց հայցեցէք:

Զգրծողս եւ զփոխակողղրս պատմութենի,
զՅովսափ արքայի սուրբ ճշնաւորի,
ընթերցողք եւ լրսողք սուրբ պատմութենի,
յիշեցէք ի Քրիստոս զՄովսէս եղկելի:
եւ Աստուած զձեզ յիշէ յաւուրն ահեղի:

ՄԵԿՆ. ԱՐԱՐԱՒՈՑ. — 5

Յ. Թլկաւրանցի

Ես Յովանէս նուաստ ոգի,
որ մականունս Թուլղուրանցի,
կամա լմով ի հոյ մտի,
բանս մայրիկ ինձ յիշելի,
աստ կարճարան հաւաքեցի,
յԱրարածոցն Մովսեսի,
մեկնեալ Վարդան Վարդապետի,
բաղեալ ի հարցն հոյելի — Տես
Տաղադիրք, Յ. Թլկաւրանցի, Երուսաղէմ,
էջ 75:

էջ 205. — Փոխէ գծայնմ:

Յասարածան աշորմ բանիս շարագրական,
Որ յայտիկ եւ ի բաղմաց կարճ դրեցան,
վայելէ Հօրն տեղեկն ւ անբակըրան,
Անկոյ Որդոյն որ է ծնունդ Հօր բնութեան.
նայելոյս եւ Հօղոյն Սրբոյն անճառական,
երդեցուք փառք եւ պատիւ. այժմ յախտեան.
Եւ գտնարժան եւ. զեղկելիս Թափառնական,
զԹուլղուրանցի մէլոյ յիշեցէք հարք պատ-
ուական. — Տես նոյն, էջ 110:

Գ. — էջ 206. — Պատմութիւն Լուսա-
ւորչիմ, եւ Տրդատայ քաղաւորիմ. գոյ
Առաքել Բաղիշեցիմ. երգեաց ծայնիւ ըստ
պատշաճիմ. — Աւրհնեալ Հայր երկնաւոր
յոյսն անճառական...

էջ 280. —

Ես Առաքել լրցեալ մեղօք բաղմագոյն,
որ զովեցի զհոգոց մարդկան յուսատուն,
զձեզ աղաչեմ լալով յոյժ աղերսագոյն,
մեղաց իմոց առ Տէր խնդրել թողութիւն:

ՊԱՏՄ. ԵՒ ԽՕՍԳ ԽԻԿԱՐԱՅ. — 8

Դ. — էջ 281. — Պատմութիւն եւ Խօսք
հիկարայ իմաստաւորի, գոր պարտ է ի-
մանալ եւ ի միտ առնուլ ուր. մարդայ, վա-

սըմ շանի եւ ակնուրբան. — Յամի Սենե-
քարիմայ արքայի Ասորեստանեաց եւ Նին-
ուէի, եւ Խիկար զպիր...:

էջ 286. — Խրատք հիկարայ՝ գոյ ա-
սաց Նազանայ քրեւորդայ իւրոյ. — Որդ-
եակ՝ եթէ լսես բան ի դրան արքունի,
Թաղո՛յ զնա եւ մեռո՛յ ի սրբտի քում, եւ
ուժեք ի վեր մի՛ հանցես զայն...:

էջ 343. — Զգծող Մովսէս յիշ. —
Մովսէս անունը փակագիր է — Կասարե-
ցաւ բամբ խրատու եւ առեաց, գոր ասաց
հիկար Նազանայ քրեւորդայ իւրոյ. եւ ե-
ղիւ յոյնիմ. — Չայս ամ. ուսուցի Նազանայ
քրեւորդոյ իմոյ, այսպէս կարծելով եթէ
յոր ուսուցի պահեաց ի սրտի իւրում...:

էջ 386. — Այլ Խրատք հիկարայ, գոր
ասաց Նազանայ. — Որդի Նազան, որ ընդ
ականջն ոչ լսէ, ընդ Թիկունսն եւ ընդ լանը-
ւըն յսեցուցանեն: Ասէ Նազան. Զի՞ ոխա-
ցար ընդ քրեւորդոյ զո...:

էջ 394. — Յայնժամ ասէ Խիկար. Որ
բարի առնէ բարոյ հանդիպի, եւ որ փորէ
խորխորատ ընկերին՝ անձամբն իւրով յնու-
զնա: Որ սիրէ զչար ատելի բաղմաց է. եւ
որ հետ երթայ բարեաց՝ ժառանգէ զնա:

Ե. — էջ 395. — Ի Թուլղուրանցոյմ է
— Աչիք ինչ ես անցեր յետեւ, որ անդա-
ղար ծուռ կու. նայիս... — Տես Տաղադիրք,
Երուսաղէմ, էջ 45:

Յիշատակարան Գրչի. — 1485

էջ 398. — Գրեցաւ զեղեցիկ տաղարա-
նիս պատմութեան, մեռամբ Մովսէս երե-
ցու Արծկեցոյ, ի քաղաք Ամիթ, ընդ հու-
վանեաւ կաթուղիկէ Սր. Թէոդորոսին, ի
ՋԼԴ ամին, ի վայելումն համշիրաք եղոր
մերում տէր Յովանիսին, եւ զաւակացն Հա-
պիսչին, եւ Դաւթին, որ յայսմ ամի ծնաւ,
գոր Տէր Ած. ընդ երկայն աւուրս պահեսցէ
ամէն:

Եւ զի շնորհեցի զտետրակս եղբորս իմ
Յովանէս երկցու առ ի յիշողութիւն անկեղծ
սիրոյն մերոյ գոր ունիմք առ ի բերաւ:

Եւ որք օկտիք ի սմանէ Շարունակա-
թիւմը կորած է ԹԵՐԵ ինկած ըլլալով:

1648

Շ Ա Բ Ա Կ Ա Ն.— 56

(ԺԴ. ԴԱՐ?)

ՆԿԱՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 13×9×7: էջ 732: Հանգամանք
լաւ: Մաղաղաթ կոկեայ, Գրիշ՝ Առաքել,
Գրուիթին՝ խորայրները, սկզբնատողերը
և, զլխատառերը կարմիր, մնացեալը սեւ
մեյանով, միասին, 22 տող: Բոլորգիր:
Համառոտագրութիւնք եւ խաղաղութիւն
սոյութեան: Կարմրայիծ դարդադիր և լու-
սանցադարդ Կանոններու սկիզբը: Կան տաս-
նեակ մը զուտաւոր զլխադարդեր և լու-
սանցէր մանրանկարներ, ոսկեխառն յօրին-
ուածով: Կաշեկաղմ տախտակեայ դրոշմա-
դարդ: Պահպանակ մաղաղաթեայ վերջը
երկու թերթ թղթորդիր, մասն Աւետարանի:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1, դատարկ:

էջ 2, բոլորգիր մանր Անձինք Սըբ-
բոյն Գրիգորի Լուսաւորչին: Ախաւր զը-
ւարճացեալ ցրնծա...:

էջ 7.— Կանովն Յմնդեան Սրբայ
Աստուածածնին ի ծնողաց իւրոց ի Յովակի-
մայ եւ յԱՅՈՅԷ: Երդեցէք որդիք Միտիւնի
երդ նոր...:

էջ 254, դատարկ:

էջ 255.— Կանովն Սրբայ Պասեֆին,
Արիմուքիւն: Ախաւր Գարեալ...:

էջ 657.— Արիմուքիւնք Յարութեան
Տեառն մե: Երդեցուք երդ նոր...:

էջ 701.— Յաւուրց վերջին ժամանա-
կի...:

էջ 704.— Մ. Ստ.—

Ուրախ լելի Աստուածածին անարատ
սրբորհի, աւետաւք Գարրիկի յրդացար
զիսան լիծ: Եւ ծրնար անճատապէս ղէակից
Բանն Հաւր. ումեհայն ազգք եւ աղինք բղ-
բեղ մեծացուցանեմք:

Բանին Հաւր բրնկաբան և աթոռ
բոյրէական, աշտանակ և երազարան, քահ-
անչիթանելի, արեւելք արեգականն, առա-
ւաւտ արուսեկին, որ ծրնար զՏէր Աստու-

ւած, որ հովհերն յաբորդ էլը քերուած
ցնջուած]:

էջ 706.— Որ ի խորհուրդս բարձրա-
դոյնս...: Հմմտ. Պար. Շարականներ, էջ
11:

էջ 707.— Շարական կիրակմտի.— Ա-
նրակիրն Աստուած...:

էջ 709.— Կանովն Սրբայն Նիքսէի
...: Որ բոլորս անճառ չնորհաց...:

էջ 714.— Կանովն Թեոդորոսի Զարա-
վարի.— Որ ի հանդէս մեծ ճրդնութեան
...: Հմմտ. Պար. Շարականներ, էջ 62:

էջ 716.— Շարական Երկոստառն Ա-
ռաքեցոց.— Ի յանսահման ծովէն...:

էջ 717.— Շարակամք Հանգստեան չա-
րերն:

էջ 718.— Աջ.— Որ անճառ խոնար-
հութեամբ...: Հմմտ. Պար. Շարական-
ներ, էջ 179: Մերը ունի հետեւեալ երեք
տուններն ալ իւր անձիջական շարունակու-
թիւն, երկրորդ պատկեր:

— Կանք եւ յոյս աղղի մարդկան կա-
ռավարին կամք արարիչը յաւուր մեծի
բուժ զայրտեանն. յայնժամ հանկ...:

Ի զնկ բեմին բաղմի փեսայն և առա-
դատուն դարդարի, Գարրիէյեան փողոն
յոչէ, յառնեն մեռեալքն անապական.
յայնժ...:

Ձայն ուտեաց լըսեն արդարքն, և ի
ձայնէ Հաւր ժողովին, առնուն պրսակք սըբ-
բոյն ի յոյս, յաւուր մե. Հմմտ. նոյն,
էջ 180:

էջ 719.— ...Լոյս ի լուսոյ առաքե-
լար...: Հմմտ. Պար. Շարականներ, էջ
36: Եոյնպէս և յաջորդ ձաշուն, ձրջմար-
տութեան բանին քարոզ...:

էջ 720.— Կանովն Սրբայն Սարգսի Զա-
րավարի.— Ամենասուրբ Երրորդութեանն
...:

էջ 722.— ԴՁ. ՄԿ.— Յեղեմական

տրեկոյն չառաւիղ բարի . . . 8 ռ վ :—
 Հմմտ. Պար. Շարականներ, էջ 52 :

— Յայտ յարկ նըրկանաց . . .

էջ 724.— Շարականն Նիկաւայոսի.—
 Հիացան անժարմէնքն . . .

էջ 725.— Ես ասացի Տէր ողորմես . . .

էջ 730.— Հայր ամենակալ . . .

էջ 731.— Սարսափելի որոտամբ . . .

— Ահեղ փողըն յարութեան . . . — Ահե-
 — Հմմտ. նոյն, էջ 185 :

էջ 732.— Անեղին տաճար . . . — Հուպ
 երբորդութեանն եւ անժա[Շարաւաղիու-
 րիւնը կորած] .— Հմմտ. նոյն, էջ 186-7 :

Յիշատակագրութիւն Բագրատ Բ Թէ-
 եւ, բայց պիտաւորը կորած է, ժիւններուն
 ալ մէկ մասը քերուած է, իսկ միւս մասը
 զարկ է անհրաժեշտ տեղեկութիւններէ .
 ստորի բնորոշի կ'առնենք պիտանի համար-
 ուսմէնքը :

Ա.— Առաքիլ Գրչի.—

1.— էջ 272.— Զրադմամեղս զԱռ. եւ
 զհրաւրյան մեր զՊետր. աղայեմ յիշել ի Տէր :

2.— էջ 465.— Զրադմամեղս զԱռ. ա-
 զալեմ յիշել ի Տէր :

3.— էջ 501.— Զհրաւրյան մեր զԱտոմ
 քահ. եւ զրադմամեղս զԱռ. եւ զհանդուց-
 եալ եղբայրն մեր զՊետր. աղայեմ յիշել ի
 Տէր :

4.— էջ 602.— Զօրբասնեալ եւ զպատ-
 ուական քահ. զԱտոմ հանդերձ ծնաւդաք, եւ
 զրադմամեղըս զԱռ. եւ զհանդուցեալ
 եղբայրն մեր զՊետրոս աղայեմ յիշել ի
 Տէր, եւ որ զմեզ յիշէ յիշեսցի յողորմու-
 թիւն Աստուծոյ :

5.— էջ 656.— Զօրբասնեալ քահ [զԱ-
 տոմ] եւ զրադմամեղըս զԱռ. հանդերձ ա-
 մենայն արեան մերձաւորաւք, եւ զհանդուց-
 եալ [քերուած] աղայեմ յիշել ի Տէր, եւ յի-
 շաւդէն յիշես . . .

Բ.— Հետագայ ստացոյ Բոնամէս կը-
 րօնաւորի.—

էջ 708, ըստորդիւր, զունաթափ.—
 Դարձեալ յիշեցէք ի Քս. եւ Ած. ողորմի ա-

սացէք վերջին ստացոյին սուրբ Շարակնո-
 ցիս, տէր Յոհանէս կրանաւորին որ ըստա-
 ցաւ սուրբ զիբքս ի վայելումն անձին իւրոյ
 եւ յիշատակ ծնաւդացն, հօր Պապականին եւ
 մաւր Նուբարին, եւ հօրեղբօրն Բուտային
 եւ Լորթին Սիրաքին եւ քուերն Եթարին : Եւ
 զարձեալ Ած. ողորմի ասացէք մահաւոր
 Գայիսին եւ իւր ողորցն Գրիգորին եւ Պա-
 նուսին, որ աղանական եղեւ ի զնել Շարակ-
 նոցիս : Եւ որ մեզ ողորմի ասէ Ած. իւրն
 ողորմեսցի ամէն : Եւ զլծողս յիշեալ ջանում
 տէրտէր :

Գ.— Ղարիպկանց Բոնամ նրէցի.—

1.— էջ 6.— Յիշատակ է Շարակնոցս
 Յոհան Եղկիլի իրիցիս եւ ծնողաց իմոց եւ
 սմ. աղղաց ի քաղաքն Հիզան ի դուռն Սր.
 է Տաճարին :

2.— էջ 24-25, ստորին լուսանցքին,
 ըտրորդիւր.— Շարակնոցս այս Յոհան Եղկիլի
 իրիցուն յիշատակ է ի Հիզան քաղաք, ի դու-
 րն Սր. է Տաճարին :

3.— էջ 253, ստորուր.— Զվերջին
 ստացող մարդարտաշար Շարակնոցիս զԱ-
 րիպկանց Յոհանէս էրէցս, որ ստացայ դա-
 ի Նայալ արղեանց իմոց յիշատակ էնձ եւ
 ծնողաց իմոց, եւ Լէր ի քաղաքս Հիզան, ի
 դուռն Սր. է Տաճարացս, յիշատակ հոյո ի-
 մոյ եւ սմ. արեան մերձաւորացն :

Կրկնագիր յիշատակարան.—

էջ 350, ստորուր, կը գտնուի յիշա-
 տակարութիւն մը, որ սկիզբը եղած է սա-
 պէս .

Զրադմամեղս զԱռ. եւ զհանդուցեալ
 եղբայրն մեր զՊետր. աղայեմ յիշել ի Տէր :
 Յոհան էրէց բերած է քանի մը բառ,
 զոր ընդգծեցինք, եւ յաւելուածով կ'աղմած
 է իր յիշատակարանը սապէս .

Զրադմամեղս Յոհան, եւ զհանդուցեալ
 եղբայրն իմ եւ զծնողս իմ աղայեմ յիշել ի
 Տէր : Եւ եւ Եղկիլիս Յոհան էրէցս եղի դա-
 յիշատակ ի Հիզամ քաղաք ի դուռն Սր. է
 Տաճարին :

Ընդգծեալ մասը կը գտնուի յաջորդ
 էջի ստորին լուսանցքին, քերուած վիճա-
 կով :

1649

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 57

Ջերմ

ՌԿԵ=1616

ՆԿԱՐԱՆԳՈՒԹԻՒՆ.—

Իսաայ 13×9×5-5: Թերթ 382: Հան-
պամանք անբաւարար: յաղում թերթեր ցե-
ցաւեր: Թուղթ կոկեայ: Գրիչ եւ Եղկոյ*
Վահան: Գրութիւն՝ խորագիրները կարծիք,
սկզբնատուները եւ պիտատուները ոսկեպոյն,
մնացեալը սեւ մէլանով, միասին, 22 տող:
Բարդիւր կանոնաւոր: Համառոտագրու-
թիւնք եւ խաղաղութիւն սովորական: Գու-
նուոր դարձադիր եւ լուսանցադարձ կամ
մանրանկար՝ կանոններու սկզբը: մեծ լա-
մանութիւնը հանդերձ պիտապարզով: Խ-
րանադարձք է՝ 5ա, 144ա, 194ա, 248ա: Նը-
կարք թէ եւ նուրբ, բայց չափեալ:

- 1.— Յովակիմ եւ Աննա, Թղ. 4ր:
- 2.— Եննիգն Գրիստոսի Առտուծոյ,
Թղ. 14ր:
- 3.— Մկրտութիւնն Գրիստոսի ի Յով-
հաննէ, Թղ. 30ա:
- 4.— Քառասներեայ ի հաճարն, 38ա:
- 5.— Յարութիւն Ղալարու, 114ր:
- 6.— Եղկոյարդ, 117ր:
- 7.— Խոչեղութիւն Տեառն, 132ա:
- 8.— Յարութիւն Յիսուսի Գրիստոսի,
143ր:
- 9.— Զատիկն Նոր Կիրակիի Յարու-
թեան, 151ր:
- 10.— Համբարձումն Տեառն, 181ա:
- 11.— Սբ. Հոգւոյ Գալստեանն, 193ր:
- 12.— Այլակերպութիւն Տեառն, 230ա:
- 13.— Վերափոխումն Սբոյն Կուսին,
240ր:
- 14.— Ահեղ Դատաստանն Գրիստոսի,
247ր:
- 15.— Մարտիրոսներ եւ զահեմներ,
309ա:

Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ:
Ստացող՝ Գրիգորիս Աբեղայ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

- Թղ. 1-4ա, դատարկ:
Թղ. 5ա.— Կանովն Երեմիայի Սըր-
բուիոյ Աստուածածնին ի ծնադաց իւրաց՝
Յովակիմայ եւ յԱննայէ.— Երդեցէք ըրդիք
Սիւրբի երգ նոր...:
Թղ. 60ր, վարբ, տարբեր զբնութեամբ
— Երազեան Համբայ:
Թղ. 144ա.— Կանովն Սրբոյ Պասեֆին.
Արեւմտաքիւն — Այստեղ յարեալ...:

43.— Մկրտութիւն Տեառն

Թ. 1649, Թղ. 30ա

Թղ. 194ա.— Կանովն Պենտակոստէին
Արեւմտաքիւն.— Առաքելոյ աղանդոյ...:

Թղ. 241ա.— Երազեան Սբ. Առտուա-
ծածնին փոխմանն. ասացեալ է Կիրակոս
Վարդապետի.— Արեւելք զերբարձին...:

Թղ. 248ա. — Կանավն Նաւականտեաց
Սրբոյ Խաչին. Արեւմտքիւն — Ի վերայ
Վիժի Հաւատոյ...

Թղ. 308բ. — Կանավն Համարէն ամ.
մայտիքոսացն. — Ըղջեզ արդար...

Թղ. 358ա. — Արեւմտքեան Յարու-
քեան Տեառն մերոյ Յի. Քի.:

Թղ. 377բ. — Յազազ շարականացն Թէ
ամ է ասացեալ:

Զծնընդեան եւ գնտուածածնին, Մով-
սէս Քերթոզն:

Զաւղաշխարհեան. գլագարու, ըզ-
ղալստեան, զկազ Շաքքուն, Մեսրոպ
վալդապետն:

Զհամգասեան, գռգույ Գալստեան,
գկղուհացի կիրակեիցն. զԱյոսար անճառն.

ռաքելացն. զվարդանացն. զՄեղայք ամե-
նայնին. Յոնան Մանդակունացի:

Զառաւոտու երգերն, եւ զճայնից բա-
ժանումն, Սուրբն Սահակ Պարթեւն:

ԶՀռիփսիմեանց. տէր Կուսիտայ:

Զմարտիրոսաց, և զվառի Աւագ Արեւ-
մտքեանց, տէր Պետրոս:

Զյարութեան է ճայնի Արեւմտքեան,
տէր Ստեփանոս Սիւնեաց եպիսկոպոսն:

Այսօր գումարեացեալն, Կարապետ վար-
դապետ:

Արեւելք, Կիրակոս վարդապետ:

Թղ. 379-382, դատարկ:

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի. —

1 — Թղ. 13բ, վարր, յոյժ մանրատառ

44. — Երեսուն Տեառն

Թ. 1649, Թղ. 151բ

զԱրարչականն, զԱստուած անդն, զԱրեւ-
մեմք գեղեցն, զՀրեշտակապետացն, զՆայտ
սիրովն, Ներսէս Շմարտլի:

Զյարութեան, զՀամարածման, զՊեմ-
տակոստէին առաջի աւուրն, Ամանիայ Շի-
րակացի:

Զվարդապետին, զՄարգարէիցն, զԱ-

45. — Այլակերպութիւն Տեառն

Թ. 1649, Թղ. 230ա

Տէր մեր Քրիստոս որդի եւ բան,
Հաւր ծոցածին անճառական,
քում փառակցի Հոգւոյդ բղղխման,
երրեակ անճին մի տէրութիւն:

Իսկա ամէն զեւ զուարճանան,
երկին և երկիր եւ ամենայն,

ծով եւ ցամաք, ամէն կենդան,
անյուշի քեզ փառք տան :

Բամբ Հրեշտակաց միշտ զանազան,
Էրդեն քեզ քաղցր զայլութիւն,
մարդ հոգեղէնքոս բանական,
աւրհնեն թղթիկ Տէր յաւիտեան :

Գովիմք թղթիկ Տէր զաւուրթեան,
խոնարհեցար յերկնից Հաւր Բան,
առեր ըզմերս կերպարան,
ի Սարբ Կուռնի անճառական :

Բարիկ ծրնար զսղամական,
բուռն հարեալ ըղտդայական,
որպէս ըզմարդս բանական,
քարոզեցար Աստուած եւ Բան :

46.— Վերափոխումն Ս. Կուսիմ
Թ. 1649, Թղ. 240ր

ի յերկնից Հրեշտակ[ք] քեզ փառք տան,
որք իջին ի քո սուրբ Մենդեան,
Թաղաւորք իշխանք զանազան,
Երկոտասուն հազարաւ զան :

Գոյ Արարայն եւ Սարայն,
որ տեղեալ կուլի Հրեշտատան,

Եկեալ քեզ երկրպագութիւն,
որպէս հովիւք աւթեայք որ յայն :

Որում ուսաք եւ մեք ընդ այն,
նոյն զըծազրի Աւետարանն,
աստուածաշունչ զիրքն որ զրեցան,
ծանուցանէ զամենեանն :

Բամ ժողովեալքս քեզ հաւատան,
Երկրպագեմք քո Սուրբ Մենդեան,
աղոյանաւք մարք քո զոյման,
Թող մեզ զպարտիւ զամենեանն :

2.— Թղ. 113ր, վարք, մանր բոլորդիր
Ոյ Տէր, ընկալ զայս քեզ ընծայ հիւսուած
[տառից,
ի մեղատր ձեռացոս ցոյցք հոգւոյս ըզմից,
Յուսով սկսեալ ի կատարիչդ բոլորից,

47.— Բ. Գալուստ Տեառն
Թ. 1649, Թղ. 247ր

ժամանեցի ի յուսման քոց սուրբ մատենից :
Ժամանեցի Լուսաւորչին պայազատից,
Քայեկարար ջամբեցողաց զկաթն խմառից :
Որոց նրառին տանմ յաշխարհն արեւելից,
ուր ապրեցաւ Սուրբն անվընաս ի մէջ աւ—
[ձից :
Զիս ապրեցի Տէր ընդ նրմին իւրս վիշապից,

և ի մեղաց սըրբեան եւ զիս Տէր քո շնորհից,
Արժանացո՞ւ սըրբոց մասանց Հաղորդակից,
վարս տալ քեզ շօր եւ Հոգւոյ ընդ զօրս
[երկնից]:

3.— Թղ. 192ր, վարք, մանրատառ.

Անբաւելի անհասելի անձառելի անքննելի,
Հաւրդ Աստուծոյ Յիսուս Որդի եւ Սուրբ
Հոգւոյն քուժ փառակցի,
Արտասուելոյ աղերսալի զբող շարիս ողորմի.
Ի ի քէն Հայցի բանիւ շնորհի Հիւսմամբ Հոգւոյ
ի յիս Հեղցի. Որ ինձ խառնի բանս ըստ կարի,
խմաստից եմ պարսաւելի.
Բոտմամբ սըրտիս որ վաւաքի ի քէն
խընդի աղբււր բարի,
Տաւնքս յարութեան որ կատարի, մամ ա-
սելոյ կամ պաշտելի,
Բո՛հ զիս յիշել մանկունք բարի, եւ առել ձեզ
ինձ ողորմի:

4.— Թղ. 246ր, վարք, բոլորգիր.
Վերջ եղեւ այս մեծ տաւնբիս,
ուրախութիւն տըրտում սըրտիս,
երանեմ զիս զեղկելիս,
յորժամ Հասից յօտար զըրիս:

Արդ աղաչեմ գտնողդ տառիս,
որք Հանդիպիք այս մատենիս,
անմեղադիր լերուք առ իս,
խոշորութեան եւ սըղայիս:

Հայցեմ եւ ես զըծող շարիս,
յորժամ աւգտիք յայս մատենիս,
նա ողորմիլ տուք յգրարիս,
ըստացողի եւ զըծողիս:

Արդ աղաչեմ տըրուպս եւ ես,
մի դանդաղիք տայք զողորմիս,
ստացող քորա տէր Գրիգորիս,
եւ ինձ Վահան անարժանիս:

Նա յոյսն մեր Տէրն ամենիս,
թողութիւն շնորհէ ձեզ եւ յիս,
որ առատն է ի տուրս բարիս,
Գրիստոս Աստուած տայ մեզ զկարիս:

5.— Թղ. 308ա, վարք.— Զեղկելի զը-
րիս զՎահան անարժանս, աղաչեմ յիշել ի
Տէր. եւ զըստացող սորա զԳրիգորիս արե-
ղայն, Հանդերձ Ծնողաւք իւրոյ եւ եղ-
բարք եւ ջրերբք, եւ ամենայն արեան մեր-
ձաւորաւքն, յիշեալիք ի Քս. եւ Ած. ողորմի
ստացէք. եւ որ առատն է ի տուրս բարի-
եաց, փրկիչն ամենայնի Յիսուս, ողորմեացի
ամենայն Հաւատացելոցս, ամէն:

6.— Թղ. 329ր, ստորտը.
Զեռըս փըտի եւ Հողանա,
մոխիր փոշի զաղաղ դառնա.
Թէ անտրհաստ է զիւր սորա,
ոյ որ կարդայ նա Հրմտանա:

Զլրծող տարտամըս եւ յիշենա,
Աստուած զիւր խնդրութեամս տա,
աւրըստաւր շնորհք բազմանա,
խմաստութեամբ առատանա:

Մեծ յիշատակարան Գրչի.— 1616

Թղ. 378ա.— Փառք Համադոյ անրո-
մանելի եւ մի Աստուածութեանն...

Ի ծագմանէ բանին Աստուծոյ յուսա-
ւորեալք, եւ ի շնորհարարչիւ Հոգւոյն Սրբոյ
մաշրտաղարդեալք...

Շնորհիւն Աստուծոյ սկսեալ եւ ողորմ-
ութեամբ Տեստն սուրտեցաւ ոայս յայտ մե-
ծահանդէս եւ Հոգելից տառից, ի լաւ եւ յըն-
տիր աւրինակէ Սըսայ առաջին վարժապե-
տին եւ քաջ քարտուղարին Գրիգորի, որ
մակ անուն խոյ որջորջելոյ, ձեռամբ յոյ-
նումեղ եւ անտրհաստ եւ փծուն զըչի Վա-
հան տկարի: Ի շրջադալութեան Հայկազան
տուժարիս Ռկն, ի դատն եւ յանբարիս եւ
վրշտալատ ժամանակի, որ երեքուն եւ տա-
տանեալ կա ամ. երկիրս, զիւր եւ քաղաք,
եւս առաւել ազգս քրիստոնէից, ի ձեռն յայլ
ազգաց եւ յանիրաւ պահանջոցաց: Ի դաւա-
որս Գերմանիկոյ, ի զիւրաբարաքս ի Զե-
թուն, ընդ Հովանեաւ Սր. Սարգսի, եւ այլ
սըրբոց եկեղեցեացս եւ արրութեանցն որ
ստտ կան առ մեղ ի յաղնութիւն քրիստո-
նէից Հաւատացելոցս ի Քս.: Ի յաթոռակա-
լութեան տեստն Յովհաննէս կաթողիկոսի
եւ քաջ բարունակեալի Կիրիլեցոց, ի յա-
ռաշնորդութեան յայս մեր դաւառի տէր

Մկրտիչ արքեպիսկոպոսի, և տէր Վարդան արքեպիսկոպոսի:

Եւ դատադոց Շարակեոցիս զԴրիգոր արեւդան, որդեակս մեր, որ բաղում փառականութիւնս և ազգի զայս ի հալալ արդեանցն իւրոյ, ի վստիւման յանձին իւր, և յիշատակ իւր և իւրոցն: Ով լուսեբրամ մանկանի Սիւմնի, վասն որոյ Երեսանկեայ ազգանքս վամենեանն, որք յուսաւորեք սոսկաս ուսմամբ կամ տեսանելով կամ զապարտութիւնս, յիշեալք ի մաքրափայլ յապաթս ձեր, դատադոց Շարակեոցիս զտէր Կրիկոսիան հանդերձ ծնողաբն և և կորար-

բերն, Աւետիսին և Պրոսպորոսին, և ամարեան մերձաւորացն ամէն:

Եւ զարձեալ յիշեցիք զանարժան զբնական վաճան, և զճայրն իմ զԱւետիք, և զմայր իմ Զմբութ, զեղբարքս իմ զՍտեփանոս քահանայ, և զտէր Ներսէս եպիսկոպոսն, և զԿոստանդինն, որ առ Գա. վոյնեցաւ, և զամարեան մերձաւորքս մեր: Եւ զյուսուեցիք մեր զտէր Ղուկաս բարունակեան, և զեղբայր նորին զտէր Մարկոս վարդեան այսմ արուեստիս ուսուցանորն: Ած. սղորմի ասացէք ամենեցուն. և Ած. անկ և մեկ ողորմեցիք, ամէն:

1650

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ն Ո Ց (ՄԵԿՆԱԲԱՆԱԿԱՆ)

Տեղի

1715-1717

ՆԿԼԻՍԻՆԻՍԻՍԻՍԻՆ.—

Ծառայ 13.5×9×3: Էջ 416: Հանդամանք յաս. Թուղթ հասարակ: Գրութիւն՝ խորագրեաներ, սկզբնատողեր և մասամբ զլրացիւններ կարմիր, մնացեալը սև մեյանով, միասին, 25 տող: Նոր չկապիր: Համառոտագրութիւնք ատատ: Գունաւոր զարդադիր և զլրացարդ, էջ 169: Կաշեկալմ տախտակեայ զրոշմապարդ: Դատարկ Թուղթ սկիզբը մէկ թերթ: Ստացող՝ Ստեփանոս Կաֆայեցի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՆ.—

Էջ 1.— Զհաստոս ոստիկան կացոյց արարիչն Ած. ի վերայ մտաց մարդոյս, զի մի յանդիմութիւն բժշկանացի լանակոն մասն հոգոյս:...

Էջ 9.— Վասն ստուերակամ կենցաղոյս:

Էջ 10.— Ի գովութիւն կուսութեան.— Երանեալ է ամուր անարատ:...

Էջ 12.— Վասն համղեբձեայ դատաւտառի.— Բազում նկողութիւն և տալնապ հասանելոց է ի վերայ մեղաւորաց:...

Էջ 15.— Վասն քաղաւորաց եւ իշխանաց:

Էջ 20.— Վասն Սափիրայ ակամ.— Սափիրայ ակն հանց խապիւթ ունի որ թէ զինքն զհետ մարմնոյն ի մին կճուճ զնեւ, յայնժամ սպաննէ զմորմն:...

Էջ 23.— Վասն սեփանչեաց Սյրբոյն Դրիգորի Լուսաւորչի մերոյ.— Յորժամ ի կայսերէն յունաց ի խնդիր Էկին Սրբոյն նշխարաց, և խոշտանդէին զԷկեանն և զգաւատն, և նորա ոչ պատնէին թէ ուր իցէ: Յայնժամ հարցեալ զմոն հովիւ Քուրդ ծեր, և Երկոքին աչքն կոյր, և նա ասէ. Տարէք զիս ի լեռն Սեպուհ, զի ի գիշերի տեղ վառեալ լոյս արեպակնատեալ ի նշանաւոր տեղի մի, որ է սպիւր փոքրիկ: Եւ յորժամ տարան զնա յաղբիւրն՝ առեալ ի ջրոյն յուաց զերեսս իւր և բացան աչքն, և եցոյց նոցա զնշխար Սրբոյն սակաւ մերձ նմին ամփոփեալ: Եւ տեսեալ զայն փառս նորն Աստուծոյ և Սրբոյ նորա, որ ոչ միայն ի կեանս, այլ և յետ մահու տունէ սքանչելիս. և ոչ միայն զաչս հոգոյ, այլ և զգալի զաչս մարմնոյ լուսաւորէ:

ՄԵԿՆ. ԵՐԳՈՅ ԵՐԳՈՅՆ. — 14

Գ. Նաբեկացի

Ա. — էջ 25, պրակ Ա. — Մեկնութիւն
երգ երգացի ի հոգեխառն իմաստապատում
առն Սաղմունի արքայի իսրայէլի. զոր ա-
սացեալ է Տեառն Գրիգորի մերամմաւոր
քառամայիմ եւ հոգեշնորհ վարդապետի. որ-
դայ տեառն հազարվայ. զոր քրիստոսաւոր
արքայն Գուրգէն, սակս իւրայ աստուածա-
երկիւզութեամն, եւ ընթերցատը գտով,
ցամկացեալ յայտմ տառի. մեծաւ ազաչա-
մօք եւ խնդրուածով: Եւ մեկնեալ գառակս
փնտայիմ եւ հարսիմ, եւ քաջայայտի ի մեկ-
նութիւն ընդիւստուր եկեղեցի. — Հրաման
քո աստուածասէր Թագաւորութեանդ. . .

էջ 168. — Սրբոյն Գրիգորի Տաթեաց-
ւոյն. — իմաստնացեալն Սողոմոն աղբսէ

Թիշատակարան Ստացողի. — 1715

էջ 105, տարբեր դրոյ. — Գրեցաւ զիրս
Մեկնութեան երգոյ երգոյն Սողոմոնի, որ
արարեալ է Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյն.
Վասնորոյ զրեցի տխրոյ մատաժս, ի վա-
յելումն անձինս անարժանիս եւ մեղապար-
տիս, եւ վասն յետադայ եղբարց բանասի-
րաց, ի թուում հայկեան ՌՃԿԴ, Կաֆայե-
ցի Ստեփանոս, յետինս ի բանասիրաց: Որք
հանդիպիք նայամ զդրիս ընթերցով, կամ
օրինակելով, մի Հայր մեբի յիշեցիք մաղ-
թեմ, եւս զուք լիջիք յիշեցեալք յապէնիադ
բարւոյն ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ ա-
մէն:

էջ 166-168, դատարկ:

ՄԵԿՆ. ԵՐԳՈՅ ԵՐԳՈՅՆ. — 13

Վարդան Վրդ.

Բ. — էջ 169. — Պրակ Ա. — Վարդանայ

Վարդապետի արարեալ երգոյ երգոյն Մեկ-
նութիւն. — Նման է արքայութիւնն երկնից
դանձի ծածկելոյ յազարակի. ասէ Տէրն
դանձուն եւ արքայութեանն. . . . ի թիւ
ՉԺԴ, Մեկնութեան երգոյ երգոյս ի վար-
դանայ զիտեականէ ի տիեզերայոյս եւ յի-
մաստուն վարդապետէ:

Գ. — էջ 300. — Յովհաննու Ոսկերե-
րանի ասացեալ. — Հաստատմք ի մի Աստ-
ուած Հայր. Մեղ մի է Ած. Հայր. . . .

Գ. — էջ 303. — «Այլ բանք հաստոյ,
մեկնականք, ժողովածոյ»:

ՄԵԿՆ. ԵՐԳՈՅ ԵՐԳՈՅՆ. — 19

Գ. Տաթեացի

էջ 313-314, դատարկ, Պրակ Ա.:

Ե. — էջ 315. — Ծանկ է առաջիկայ
Լուծմանց երգ երգոցի:

էջ 319. — Համառոտ հաւաքումն ի տե-
սութիւնն Լուծմանց երգոյ երգոյն, աշխա-
տասիրեալ Գրիգորիտս եսկօղի. արի եւ եր-
ջանիկ հոնտորի, եւ քաջ փիլիսոփայիմ Հա-
յաց, աշակերտի երաւմեծիմ Յոննամու Ո-
րոտմեցոյ, ի լուսաւոր բոնից վարդապե-
տիմ Վարդանայ. — Վասն է՞ր աստ յետոյ է
կարգեալ. . . .

Թիշատակարան Ստացողի. — 1717

էջ 416, տարբեր դրոյ. — Գրեցաւ
զիրքս Մեկնութեան երգոյ երգոյս Սողո-
մոնի, որ արարեալ է Մեծին Վարդանայ.
Հայոց վարդապետի: Վասն որոյ կտու ծը-
րել զայս զիրքս վասն անձինս վայելման,
եւ յետապայեցս եղբարց բանասիրաց, ի
թիւնն ՌՃԿԶ, եւ մեղապարտ Կաֆայեցի
Ստեփանոս, յետինս ի բանասիրաց եւ թըշ-
ուառս յամ. երանութեանց, եւ պարտապանս
ըրեւ քանքարոյ, աղաչեմ մի Ած. ողորմիւ.
յիշել զիս, եւ զուք լիջիք յիշեցեալք ի Քր-
իստոսէ, ամէն:

1651

Ա.— Ս Ա Ղ Մ Ո Ս.— 14

Բաղէշ

ՌՆԲ=1623

ՆԿԱՐԱԿՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծառայ 13x9.5x5: էջ 594: Հանդա-
մանք անբաւարար. թերթեր կորած, ուրիշ-
ներ ցեցահար: Թուղթ զորշորակ: Գրիչ՝
Գրիգոր Երէց: Գրութիւն՝ խորագրերները և
զլրատւիւրները կարծիք, սկզբնատուները ու-
կեպոյն, մնացեալը սև մկանով, միասին,
15) տող: Բոլորդիր: Համաստատուութիւնը
բաւական առատ: Ծողկող՝ Սահակ: Գու-
նաւոր զարդադիր և լուսանցադարձ զու-
ղաներու սկիզբը, կանոնները՝ հանդերձ
զլրատուողով: Լուսանցի մանրանկար՝
մարդաբանական օրհնութեանց կից: Կաշե-
կապ տախտակեայ զրուցադարձ: Պահպա-
նող մադադաթեայ սկիզբը և վերջը չորսա-
կան թերթ. առաջին և վերջին զոյգերը մի-
ջին և բրկաթադիր, մասն Աւետարանի, բա-
կիցին Մարկոսի եւայն. միւս չորս թերթե-
րը տարբեր բարակ մադադաթ, դառարկ
մեծապոյն մասամբ. մէկուն վրայ կայ ան-
հարթ զրուց. զկենտրոն Յոհաննէսն, կողա-
կից Արքայն, որդին Մարիամն: Ստացող՝
Սահակ Արք. Շտապագիր:

ԲՈՎԱՆԻՆԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 15.— Ուրախ եղէց և ջրնծագայց ի
բեկ, սաղմոս տասցից անուան Տեառն բարձ-
րելոյ (թ. 3):

էջ 5.— Սաղմոս ի Դաւիթ.— Ի Տէր
յաւաջայ, որպէս առիցէք ցանձն իմ, փո-
փոխեցիք ի լերինս որպէս ճրնճողակ (մ. 1):

էջ 56, վարդ.—

[Ն]գրայր ինձ միտ զիր զու հաղով,
տեսի տաճար մի լի լուսով,
չինած կալմած ութ անկիւնով,
և աղիւսակք իւր համարով.
Վաթսուռնչորս ոսկի դունով,
հարիւր էյիսուն պատուհներով:
Ի սմա կուսանք կու զան լաղով,
որպէ և պոռնիկք պարեն հոգով.

այլ որ կամի յաւար սրտով,
յեսա իրմէ ոսկի թատով:

էջ 27.— ԺԸ.— Ի կատարած. Սաղ-
մոս ի Դաւիթ.— Երկինք պատմեն բոգաւոս
Աստուծոյ...:

էջ 64.— Արքեմութիւն մեծին Մովսէ-
սի աստուածաբանս մարգարէի.— Նայեցա-
րուք երկինք...:

48.— Հուր բարբոսեալ

Թ. 1651, էջ 119

էջ 71.— Սաղմոս ի Դաւիթ.— Մի նա-
խանիր ընդ չարս...:

էջ 119.— Արքեմութիւն Մովսէսի Մար-
գարէին.— Զի հուր բարբոսեցաւ ի բարկու-
թենն իմմէ...:

Ի՞նչ 390. — Աստուածային այս բուրաստան, սաղարթազարդ Սաղոսարան. . . :

Ի՞նչ 394—395. — Հանելուկներ:
կապամար

Մաւր արգանդն էր սեւային,
Հաւրն բարակ մանեւէին,
որդիքն սեւա ծընանէին,
դաւաթի սկիտակ ընակէին:

Գ Ր Ի Հ

Աւճ մի տեսայ ես անկենդան,
որ կուտ ուտէ ձեռուր մարդկան,
թէ զամենայն ախարհոյ տան,
ուտի աւակ՝ չեմ բաւական:

Ի՞նչ 396. — . . . [Երկու միաս կա ահա-
ղին, որ խոյէ զարեղի հողին. . .]

Ի՞նչ 398. — Անուամբ անեղին Աստու-
ծայ, Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ:
Ես կիրակոս ծառա ծառայիցդ Այ. Յի. Քի.
ողորմութեամբ եւ շնորհաւ նորին կաթո-
ղիկոս առաքելական աթոռոյ Սրբոյն Գրի-
գորի Լուսաւորչին մերոյ, եւ Վաղարշա-
պատու Սր. Էջմիածնին եւ ամ. Հայոց:

Գրեմ շնորհաւ քաղաւորին իմոյ, ա-
մենասուրբ Հոգւոյն Այ.: Արեւմտքիւն, գե-
հուքիւն, երկրպագութիւն և փառք, արեւ-
մելոյն յամ. սրբոց քերամոյ, յերկնաւորա-
ցն յամարմին հրեշտակացն, եւ յերկա-
ւորաց մարմնաւոր որդոց Այ. կենդանոյ:

Եւ ասեմ արեւմեայ է Ած. եւ Հայր
Տեառն մերոյ Յի. Քի. որ արեւնեաց թմեղ
ամ. հոգեւոր արեւմութեամբ յերկնաւորս
ի Քս.: Եւ բարձր առնեմ գեղգ Ած. իմ եւ
յազգար իմ, եւ արեւմնմ գառնու քո յա-
ւիտեան եւ յաւիտեան յաւիտեան:

Գրեմ արեւմտքիւն եւ պահպանու-
թիւն, եւ արձակումն յամ. կապեմաց բո-
լոր ազգաց եւ ամ. լեզուաց, ամ. քրիստո-
նէից ուղղափառաց, կենդանեաց եւ համ-
գոյցեցոյց:

Դարձեալ գրեմ արեւմտքիւն եւ պա-
պանութիւն, եւ արձակումն յամ. կապա-
նաց ընդհանուր ազգիս Հայոց, կենդանեաց
եւ համգոյցեցոյց, հոգեւոր որդւոցն Սրբոյն
Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ:

Դարձեալ գրեմ արեւմտքիւն եւ պա-
պանութիւն, շնորհաւ եւ զարեւութեամբ
Հոգւոյն Սրբոյն, արձակումն ամ. կապա-

նաց անիծից եւ բանադրանաց, եւ մեղաց
կապեմաց, որ եղեալ է յազգս ընդհանուր
քրիստոնէից ուղղափառաց ամեն:

Աստուածային բարձր եւ յաղորդ ի-
խառնութեամբ որ առնիմ ի Քրիստոսէ Աս-
տուծոյ իմմէ, արձակեալ եմ զամ. կապեա-
լըս եւ զբարեմադրեալ յամիծից բոլոր ազ-
գաց ուղղափառաց քրիստոնէից եւ զբոլոր
ազգիս Հայոց. հոգեւոր որդաց Սրբոյն Գր-
իգորի Լուսաւորչին մերոյ:

Աղթամարայ կաթողիկոսն տէր Դա-
ւիթն եւ եղիեղեզատումն ամ. եւ վարդա-
պետն ամ. եւ բանաւնային եւ սարկաւա-
զումն ամ. եւ աստիճանաւորն ամ. և ծա-
ղովքականք արք. եւ կանայք ամենեմեան
կենդանիք եւ համգոյցեալք ի Քս.:

Արեւմեայք եղիցին, եւ արձակեալք եւ
զիցին յամ. կապանաց անիծից եւ ի բա-
նադրութեանց, եւ ի կապանաց մեղաց ա-
մեն. Գրիգորիս կաթողիկոսն եւ իւր միա-
բանեալքն ամ. որ ժողովեցան եւ գամէծն
գրեցին, զբարեմարմնն եւ զկապանքն գը-
րեցին: Արեւմեայք եւ արձակեալք եղիցին ի
կապանաց անիծից, ի բանադրութեանց, եւ
ի կապանաց մեղաց, եւ ի դատն դատապար-
տութեմէ իւրեանց, որ անցին զպատկար-
նումն Այ. որ ասէ. Արեւմեայք գամիծիս
ծեր, արեւմեայք եւ մի ամիծանէք. ի սոս-
կայի ատենին Քի. ազատեալ լիցին ի դա-
տապարտութեմէ իւրեանց ամեն: Աղթամա-
րայ կաթողիկոսն տէր Դաւիթ, որ անց ըզ-
պատկարնումն Այ. որ ասէ. Հնազանդ լե-
րուք առաջնորդաց ծերաց: Արեւմեայք եղիցին
եւ արձակեալք ի կապանաց անիծից եւ ի բա-
նադրութեանց, եւ ի կապանաց մեղաց, եւ
ի ռուսկայի ատենին Քի. ազատեալ լիցին ի
դատապարտութեմէ: Իմեմն արեւմեայք եղիցին
յԱյ. բարձրեցոյն. եւ արեւմեայքն ի մեմն
ճշմարիտ արեւմեայք եղիցին, եւ արձակ-
եալքն ի մեմն ճշմարիտ արձակեալք եղի-
ցին, եւ ձեռնադրեալքն ի մեմն ճշմարիտ
ձեռնադրեալք եղիցին, եւ մկրտեալքն ի մե-
ցանէ ճշմարիտ մկրտեալք եղիցին, եւ խոս-
տովանեալքն մեցա ճշմարիտ ազատեալք եւ
զիցին ի մեղաց կապեմաց, եւ պապեալքն ի
նոցանէ ճշմարիտ պապեալք եղիցին, եւ ի
սոսկայի ատենին Քի. ազատեալք եղիցին ի
դատապարտութեմէ իւրեանց ամեն:

Աղաւանդեց կաթողիկոսն տէր Գրիգոր

Հանցեցիմ, եւ այլ կաթողիկոսսմ. ամ. եպիս-
կոպոսմ եւ վարդապետսմ ամ. եւ կրօնա-
ւորսմ ամ. եւ քահանայսմ ամ. եւ սարկա-
ւազոսմ ամ. եւ աստիճանաւորսմ ամ. եւ
ժողովրդականսմ արք եւ կամայք ամենեւ-
եան, կեցողանիք եւ համգուցեալք ի Քրի-
ստոսեալք եղիցին եւ արանկեալք եղիցին
յսմ. կապամսմ ամենիցն եւ ի քամադրու-
յեանսմ եւ ի կալսամսգ մեղաց մտնն:

Արհեստավոր եղիցիմ և արձակեալ. աւրի-
նեալիմ ի մացամէ ճշմարիտ աւրինեալ եղի-
ցիմ, եւ արձակեալիմ ի մոցանէ ճշմարիտ
արձակեալ եղիցիմ, եւ ձեռնադրեալիմ ի մե-
ջանէ ճշմարիտ ձեռնադրեալ եղիցիմ, եւ
յակոսեալիմ ի մոցանէ ճշմարիտ մկրտեալ
եղիցիմ, եւ զսակեալիմ ի մոցանէ ճշմարիտ
զսակեալ եղիցիմ, եւ խօսողականեալիմ մա-
ցաւ ճշմարիտ ազատեալ եղիցիմ ի մեղաց
իւրեանց, եւ ի սոսկալի առեմնիմ փի. ազատ-
եալիմ եղի (ցիմ) ի դատաւարտութենէ իւր-
եանց :

Սույ կարողկոսմսն, եպիսկոպոսմսն,
վարդապետք և քահանայք, սարկաւաղումք
և կրօնաւորք և ամ. իսաւառացեալք ի Քրիս-
տոսնեալ եղիցին, ամիժեալք և կապեալ-
քն արձակեալք, և բառաղարեալքն ազատ-
եալք ի կապանաց մեղաց, շնորհօք Տնառն
սուրբ և փրկչին Յիս. Ի. որսմ փառք) :—
Հմտ. Թ. 1490, ատ. էջ 222-223 :

ԴԱՐՈՐ. — Վերի փակագծեալ մասը
կրօւած է նոր չեղադրով 402 էջի ստորին
յուսանցքին, վանդի 402-403 էջերուն մի-
ջեւ դռնուող քերքեր կտրուած են, եւ կը
մնան Երկու արմատներ:

ՅԻՍՈՒՍ ՈՐԴԻ.— 13

Ն. Շնորհալի

Էջ 403.— ...Որով մեռաք ամենեքին,
և կորուսաք զդանկային... :

Էջ 406.— Կ... Լրցցես ըզթիւ տասնե-
րորդին, որպէս յատուրք քառասնեկին...

էջ 561 — Յիշատակարան Երզնազի
Բամիս :

Յիշատակարան Գրչի. — 1623

Էջ 568 — Փառք ամենասուրբ Երրորդ
դոժեանն . . .

Արդ. գրեցաւ. յառաջի եւ. նորափթիթ

տառու աստուածը նկալ որ է Երգ Դաւթի
մարգարէի, եւ րանջ Սրբոյն Ներսէսի Կլա-
յեցոյ, ի քաղաքի Բաղէշ, ընդ Նովանեաւ
Սր. Կիրակոսին, եւ Կենսատու Սր. Նշա-
նիս, որ Կարմիր Ակ վերակոչի, ձեռամբ
մեղադարտ Գրիգոր երիցոյ, ի Թվականիս
Հայոց Ռէժի աճին, ի խնդրոյ տէր Սահակ
կիրանաւորոյ, յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւ-
րոց աճէն:

Դ. — էջ 569. — Աղաքի իրաֆանշիր
անձին հաստատացելոց ի Քս. առ Սր. Երրորդ-
դութիւնն եւ մի Աստուածութիւն. — Հա-
ւատով խոստովանիմ...

Ե — էջ 576. — Խոստովանամք. . . .
Մեղայ ա՛մենասուրբ Երրորդութեանն . . .

Զ — էջ 581 — Յաղագս խոստովանու-
թեան հասարակաց քրիստոնէից, արանց եւ
կանանց, ծերոց եւ տղաոց, եւ ամ. հասա-
կի:

Յիշատակարան Ծաղկողի.— 1623

էջ 591.— [Զ]ստացող Սաղմոսաբանիս
դոէր Սահակ բարի եւ հաւատարիմ կրաւ-
նաւորն յիշենցէ ի Քս. որ ետ դսս պիւի ի
յարդար վաստակոց իւրոց, եւ ետ յիս ի
մեղաժամ Սահակ ծաղկի եւ ոսկեղածիկ
յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց, Յակորիկն
եւ Սարիսմէին, եղբորն Ստուրիոսին եւ
Սատաղին, եւ քրեան Քաղուհին:

Արդ որք հանդիպիք սմա տեսութեամբ կամ արինակելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ եւ յերկնաթիռ չաղաթս ձեր զտէր Սահայ Շատախցի արեղայն, ի զեղջէն որ կոչի Զնուկ, զիմաստն եւ զիւռեմ կրանաւորըն, եւ զորաբի ծնողքն իւր, զի կոչուի եւ ըղ-Սարիամն, եւ զեղարյալքն իւր զՍարուխանն եւ զՍմատաղէն, եւ գգոյրն իւր զՓաղուհին, եւ զայլ ամ. արեանառու. մերձաւորսն իւր, եւ զիս գեղկելի գըծողս, եւ զծնողս իմ, եւ յոյրորով սրտիւ Ած. ոգորմի սասցէք զերոյս զրեքս անաւացս, եւ Տէր Ած. որ առատն է ի տուրի րարեաց, ձեզ եւ մեզ առնասարակ ամենեկուն ոգորմեացի ամէն :

Գրեցաւ. եւ ծաղկեցաւ Սաղմոսարանս
ի Ռէ՛Ք Թվականին, ի վայելու՛մն Սահակ կը-
րանաւորին, ի փառս Քի Ոյ. ձեռոյ:

ՅԵՆՈՆԱԳՈՂԻՆ ԵՒ ԶԻՉԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՆ .—

1651

էջ 593.— Դարձեալ յիշենք ի մաքրափայլ յաղթանակէն ըստացող Սր. Սաղմոսարանին, որ է դանձ անապական եւ անըսպառ զրախտ եղեմայ, անուշահոտութեամբ եւ ամ. ծաղկօք իլի. որչափ ընդեռնու մարդ ոչ յա(յ)զի յանուշահոտութենէ, այլ միշտ եւ շանապազ յարթուցանէ զմարդ ի քնոյ մեղաց, եւ ամէն ի լոյս աստուածգիտութեան:

Վասնորոյ եւ այս կուսակրուն Նրէֆ անուն աղչիկս ցանկացաւ այս անուշահոտ բուրաստանին, եւ ըստացաւ զսայ ի Հալալ վաստակօք եւ իւր ձեռնադրծով. ոչ թէ յայտոց աղերսեալ է, այլ իւրեան մարմնոյ քարիքն է կորեր, եւ զհոգին պայծառացու:

ցեր. եւ ետ յիշատակ ի Սր. յեմ. ի տնօրինական տեղիք. նախ ի Սր. Մնունդ, ի Սր. Յարութիւն, ի Սր. Փրկիչ, ի Սր. Հրեշտակապետ, ի Սր. Յակովբայ Տեառնեղբոր աթոռակալին, եւ Ջերեղեայ որդոյն Սր. Յակովբին եւ զյլապիւր դամբարանին. ի Հայրապետութիւն Հայկազանիս տէր Աստուածատուր մեծ ըրարունիս, հեղ եւ խոնարհ եւ Հնազանդ, եւ ժողովէ զամենեանս. ըզվանքն ամէն նոր նորոցն եւ ոչ եթող պակաս տեղիս. Տէրն պահէ զինքն ի մեղաց եւ ապառնէ ի Հար աչից: Ի թվարբութեան Հայոց ազգիս Ռժերրորդ ամի. ոյ որ կարդայ տայ որորմի այս կուսակրուն (Նարոմուկուքիւն կորած):

1652

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

Վարագ եւ Լիմ

ՌՁ=1631

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասաւ 13x9.5x5.5: էջք 614: Հանդամանք շատ լաւ: Թուղթ զորչորակ: Գրերի՝ Մովսէս Քաւանայ: Գրութիւն՝ խորագրերն բն. եւ զլատառերը կարծիւր, մնացեալը սն մեխանով, միասին, 17 տող: Նոտարադիր անարուեստ: Համառօտագրութիւնք սովորական գրեթէ, Կաղմող՝ Սահակ Արեղայ: Կաշեկազմ տախտակեայ զորչաղարդ: Պահպանուի մաղապսեայ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ. առաջինը երկաթադիր մասն Աւետարանի. վերջինը լոյրորդի անհորթ, հոյնակն մասն Աւետարանի:

ԲՈՎԱՆԵԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Կամօքն Աստուծոյ այս ինչ կայ յայս գիրդս: Ա—ԼԴ Գլուխներ:

էջ 3—4, զատարկ:

ՄԵԿՆ. ՊԱՏԱՐԱԳԻ— 6

Յ. Արեւիշեցի

Ա.— էջ 5.— Պատմութեան տեսութեան տ. դօրից Պատարագին: Ամենայնի ժամ, եւ

ժամանակ է ամենայն իրի...:

էջ 231.— Սրբոյն Հօր մեր Յոնանու Ոսկի բերանի յեփեսացոցն զբոցն, Խրատ յորդորական վասն զյուշարար Հաղորդութեան, զոր կարեւոր Համարեցաւ աստ զրենի, եւ փաշք փոքր զյօրութիւն տապալայն յայտնել:

Բ.— էջ 267.— Կամոն զմկարեալ եկեղեցի օրեմել:

Գ.— էջ 268.— Կամոն Որդոյն հաւատաւն եկեղեցոյ:

Դ.— էջ 271.— Կամոն Հանգեւորեղէն Սպասք Օրեմելայ:

Ե.— էջ 272.— Կամոն Սկիւն եւ Մազրգամ օրեմելայ:

Ձ.— էջ 274.— Կամոն հոյնիկ Օրեմելայ:

Զ.— էջ 275.— Կամոն Գործակերտ Գրաց:

Ը.— էջ 276.— Ազօք վասն Երաշտի:

Թ.— էջ 277.— Օրեմելայիս վեղարի եւ Գիլոմի:

Ժ — էջ 278. — Կամոն հաշվառայ առնել:

էջ 290, գատարկ:

ԺԱ. — էջ 291. — Սուրբ հորն Յովանիս Գառնեցոյ առաջեալ իրաւ կրօնաւարաց. — Ամենաւաստ ծառակիցս ձեր ի Քս. Յս. Յովանէս Գառնեցի գրեմ գիր առ զրեալսց ի գիրն կենդանի, եւ ժանաւանդ քեզ որ բնթեոնուսդ զբան զբոյս այսորիկ . . . — Տես Սիրոն, 1953, էջ 318:

ԺԲ. — էջ 317. — Արհնեալ է ամենասուրբ իրրորդութիւն յամենայն արարածոց

էջ 318. — Երջանիկ եւ աստուածաբնալ վարդապետին Յոնանիսի Երզնկեցոյ, մակաւնուն Պլուզ կոչեցեալ, ժողովեալ ի կամոնական հրամանաց սրբոց հայրապետաց, ի իւրաւս եւ յաղագրութիւն մանկամեկ կենդեցոյ. — Ամենազօր թաղաւորին մերոյ. . . :

ԻԻ. — էջ 367. — Յաղագս ոչ առնել սուր մեռելոյ. — Դարձեալ ի վերայ ամենայնի գրեմք եւ զայս կանոնք հաստատութեամբ . . . :

ԻԼ. — էջ 411. — Խրատ հոգեւորական ի նուաստ Յոնանիսէ. — Արար Աստուած զմարդն հոգի եւ մարմին, եւ զարդարեաց իւր պատկերն եւ ի նմանութիւն. . . :

ԻԹ. — էջ 418. — Խրատ ի մարմնաւոր կեանքս եւ յաշխարհի իմաստութիւն. — Ըջ պարտնութեան արժանի մարդն այնով ճանաչեն թէ իւր ինչքն իւր իշխան է. . . :

Լ. — էջ 425. — Վասն Ոյակալարեան եւ Ասեղարեան, մախմուս եւ քարկալեան եւ Յախմուս, եւ այլ քաղաւ մամուրաբնութեան. — Ի վարդաւ Գրեց. — Մեծազոյն չար եւ յաղթանդամ զպան է սրակալութիւն. . . :

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՍԻՐԱՔԱՍ. — 7

ԼԱ. — էջ 442-443. — Իմաստութիւն Յեսայ Որդու Սիրաքայ. — Ամենայն իմաստութիւն ի Տեառնէ է, կայ եւ մշտն ընդ նմա յաւիտեան. . . :

ՄԵԿՆ. ԱՐԱՐԱՄՈՑ. — 5

Յ. Թլկուրանցի

ԼԲ. — էջ 505. —

Ես Յովանէս նուաստ ոգի, որ մակամուն թուլաւարանցի, կամաւ իմով ի հոգ մտի, բանս ժողովել իմ յիշելի. աստ կարճաբան հաւաքեցի, յԱրարածոցն Մովսէսի, մեկնեալ վարդաւ վարդապետի, քաղեալ ի հարցն հոգելի. — Հմտ.

Տաղապիթ, Երուսաղէմ, էջ 75:

էջ 586-587. —

Յաւարտման այսմ բանիս շարագրական, Որ յուրից եւ ի րազմայ կարճ գրեցան, Վայելէ Հօրն անկիւն անըկերցան, Անեղ Որդոյն որ է ծնունդ Հօր բնութեան. Նոյնպէս եւ Հօրոյն Սրբոյ անճառական, Երզնկացոյ վարդապետ, եւ պատիւ այսմ յաւիտեան [եան: Եւ զանարժան եւ զեղկելիս թափառական, ԴԹՅՈՒՐԱՆՑԻՍ ՄԻՆ յիշեցէք հայրք պատուական:

ԼԳ. — էջ 587. — Ներբողեան կեանաւոր հաշիւ, ի օրոքս հօրն մերմէ Դաւթի ասացեալ, օտանաւոր չափով տնօրինեցու, ասացեալ Ներսէսի եպս. ի կրեան Տարտնի. — Բարձրացուցէք ըզճէր Աստուած մեր միարան. . . :

ԼԴ. — էջ 625. — Յոնանուն Մամդակունու ասացեալ. — Միարան ամենքեան զուհարուրք զմարդասէրէն Աստուծոյ. . . :

ԼԵ. — էջ 635. — Խրատ Յաղագս Պաշտաման կենդեցոյ Հայաստանեաց ազգաց. — Գիտելի է զի յաւուր հսկման. . . :

Յիշատակարան Գրչի. —

1. — էջ 289. — Դարձեալ յիշեցէք ի մաքրապալ յաղօթս ձեր զտէր Մովսէս, եւ զիւր կողակիցն յամասիէն, եւ զծնողս իւր տէր Յովսէփ, եւ զհոգակիցն իւր զՆարեկ, եւ զամ. արեան մերձաւորս Նորա. զտէր Յովանէս, զտէր Յովսափ, եւ ի բերանով Ած. ողորմի առացէք, որ ետ զուրբ զիրքս ընծայ Աստուծոյ, ի դուռն Սր. Սարգսն,

և Սր. Թէոդորոսին՝ յիշեցէք ևս Ած. ողորմի տասցէք, եւ Տէր ամենայնի ի միւս անդամ զայլըստեան իւրոյ ձեզ եւ ձեզ ողորմեալ ամէն:

2.— Էջ 587.—

Յերեսս անկեալ յձեզ աղաչեմ, զծոյ տառիս ի ձէնէ Հայցեմ, տուք ողորմի զոր փափաղիմ, առ ի Տեառնէ զոր կարօտիմ:

3.— Էջ 643.— Փառք ամենասուրբ երարորութեան Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյ Սրբւոյ, որ ետ կարողութիւն տկար եւ անարհեստ դրչի, տէր Մովսէս մեղապարտի, որ յանուն ունեմ եւ զգործս ոչ ի կարօտութեան

նէ բանինց եւ տառապեալս յօժարեցայ զրել զՍուրբ Պատարալի Մեկնիչս, եւ զայլ կանոնականք ի թուականութեանս Հայկազնոն տուածարի ԲՁ ի դառն ժամանակիս, որ վառնայ զուր ու փաշէն փնային ի Ղափանատուն, զերի բերին բազում կիճ եւ տղայ, բերին ի վան, զամ. Վանա մարդն զնեաց եւ յետս դաժժուց. Ած. իւրեանց վարձաճառոյց յինի, ամէն:

ՁՄեկնիչն ի Վարազ զրեցի եւ զայլ կանոնականքն ի Լիմ Անապատ:

Դարձեալ յիշեցէք ի Դս. զտէր Սահակ արեղայն կազմող սորին եւ Ած. ողորմի տասացէք նմա, ամէն:

1653

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 58

Աւրնդանց Գիւղ

ՌՅՃԻՅ=1668

ԿԱՐԱՅՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 13×9.5×6: էջք 764: Հանդամանք լաւ: Թուղթ զորչորակ: Գրիչ՝ Թովմայ սարկաւաչ: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը եւ յիստատուրը կարմիր, մնացեալը սեւ մեյանով, միասին, 23 տող: Բոլորիկ: Համառօտագրութիւնք եւ խաղաղութիւն սովորական: Կարմրագիր խորանդարդ իւր սարօք, էջ 5, 273, 371, 479: Կանգազմ տախտակեայ դրոշմադարձ: Պահպանակ մագաղաթեայ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ, վրացերէն ընտիր զրութիւն:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-4, դատարկ:

Էջ 5.— Կամօն Յովակիմայ եւ Ամնայ, ծնողաց Սր. Աստուածամիին.— Երկեցէք որդիք Սիւնի երկ նոր...:

Էջ 272, դատարկ:

Էջ 273.— Կամօն Յարութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի.— Այստեղ յարեալ ի մեռելոց...:

Էջ 370, դատարկ:

Էջ 371.— Կամօն Պնտապոստի Գա-

լըտեան Սուրբ Հոգւոյն.— Առաքելոյ տղաւն...:

Էջ 478, դատարկ:

Էջ 479.— Կամօն Նաւակատեաց Սր. Խաչիմ.— Ի վերայ յիմի Հասառ...:

Էջ 710.— Արեւմտեան Յարութեան Տեառն մերոյ Յի. Քի.— Երկեցուք երկ նոր...:

Յիշատակարան Գրչի.— 1668

Էջ 756.—

Փառք ետակի Աստուածութեան, եւ միակի անճառ ընութեան, Երրորդութեան անբնական, եւ միութեան անզրեական:

Ձոր եւ չարեացս աւթարան, եւ ի բարեաց գործոցս ունայն, Թովմաս Հոգս եւ անպիտան, կատարեցի զնորին Հրաման:

Մարմնոյս աշխատ զործիական, Հոգւոյս յաւթար եւ ժրքալան, բազում ջանիւ աշխատական, կատարեցի զաս ի յոմն:

ի թվականն Ռ [Հաղար] ամեան,
ՀժԺ թիւ ընդ նրման,
աւարտեցաւ սա ի լրման:

Որք Հանդիպիք սմա տեսնան,
կամ վայելէք յայս բուրաստան,
յիշման առնէք ըլմեկ արժան,
զթովմայս Հոյս եւ անպիտան:

Եւ զուր յիշիք առ Տէրնն բան,
յորժամ զայցէ ի դատաստան,
լրտէք ըղձայնն երանական,
զկիւրայք աւրհնեալք Հաւրն իմ արժան:

Այալիսցաւք զՀայրն զրթական,
զերբորդութիւնն միական,
նրմա տացուք փառս անխափան,
որ է աւրհնեալ միշտ յաւիտեան:

Եւ արդ զրեցաւ եղանակաւոր տառս
եւ աստուածարան կտակս, եւ խնկայի տու-
փրս, եւ զանաղան ծաղկաւիտ բուրաստա-
նրս, եւ պողպի զրախոս, եւ քաղցրաճա-
լակ Հոյեղէն կերակուրս, որ կոչի Շարակ-
նոց, ի յաւ եւ յընտրի աւրինակէ, որ է Խիկ
կուչեցեալ, ձեռամբ յոյնամեկ եւ անխմատ
զրէի մեղաւոր Թովմայիս:

Շնորհիւ Տեառն սկսաւ եւ ողորմու-
թեամբ նորին կատարելի, ի թվականն Հա-
յոց ՌժԺԷ, ի զիսայս որ կոչի Արեղանց,
ընդ Հովանեաւ Սրբոյն Պետրոսի եւ Պաղո-
սի, եւ Սր. Գէորգի Զարափարին, ի դառն
եւ ի նեղ ժամանակս, յորում նեղիմք ի
հարկապահանջութենէ յանաւրեանց: Քան-
զի եւս եւ քան զեւս սաստկանալ բռնութիւն

եւ նեղութիւն ի վերա աշխարհիս, եւս ա-
ռաւել ազդիս Հայոց, վասն ծովացեալ մե-
ղաց:

Արդ որք Հանդիպիք սմա կարգալով
կամ արինակելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ
յաղաւթս ձեր դանարժան զԾոռս զԹովմայ
սարկաւալն, եւ զճնաւղսն իմ, զտէր Ան-
տիս եւ զմայրն իմ դառիհան, եւ զեղբայր
իմ զՎարդան, եւ զտղաքն իմ զԽաչիկն եւ
զբարձրամ որ փոխեցան առ Տէրն: Եւ ըզ-
պայմանն իմ, զտէր Վարդան, զտէր Թով-
մին, զՅովիկն իմ Մահուռն, եւ զվարդպետն
իմ տէր Անտիս, բազում աշխատանք քաշեց
Հետ շանարժանիս, եւ ուսուցին զիս զիւր.
Ան. նորա մեղքն թողու ամէն: Զկողակից
զԳոյար, եւ քրեւք իմ, զԹանկեկ, եւ զԽր-
բոյիս, զՏուրխուն, որ փոխեցան առ Տէրն
ամենի:

Յետմագցցի յիշատակալուսիւմբ.—

1, 2.— Էջ 706, 755, տարբեր մեյլա-
նոյ, յոտորադիր անհարթ.— Յիշատակ է
Շարակնոցս ի Սր. Եմ. ի դուռն Սր. Ակո-
բայ, միարան եղբարցն եւ մանկանց Սր. Ե-
կեղեցոյ. եւ թէ ոք զողանայ կամ ծախէ,
պատժի եւ պատուհաս կրէ ի Քրիստոսէ ա-
մէն:

3.— Էջ 764.— Յիշատակ է Շարակնո-
ցրս ի Սր. Եմ. ի դուռն Սր. Ակոբայ, ի վա-
յելումն միարանից եղբարցն եւ մանկանց
Սր. Եկեղեցոյ. եւ թէ ոք անդէնի եւ զողա-
նայ եւ կամ հեռացնէ ի դրանէ Սր. Ակոբայ,
եւ կամ ծախէ, պատժի եւ պատուհաս կրէ ի
Քրիստոսէ, եւ ամ. Սր. Տնորինականացն.
եւ լաւ պահողն եւ խնամ տանողն աւրհնի
Աստուծոյ. ամէն:

1654

Ա.— Ե Ա Զ Գ Ի Բ Գ.— 4

Բ.— Շ Ա Բ Ա Կ Ա Ն.— 59

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ—

Մաւալ 13×9×7.5: Էջ 676: Պրակք
Ժ+ԺԲ+Ժ: Հանգամանք լաւ ընդհանուր

առմամբ. կան կտրուած թերթեր: Մաղա-
ղաթ գորշորակ, թուղթ բամպակեայ: Բո-
լորդիր: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմա-

դարդ: Պահպանակ մազազաթեայ սկիզբը
մէկ թերթ, անկիւնաւոր երկաթագիր, կրօ-
նական բովանդակութեամբ:

ԲՈՎԱԼՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2.— պահպանակ մազազաթեայ:

էջ 3, բոլորգիր անհարթ աղօտ:

էջ 4.— Կ.— Արաթանելի եւ ըհամա-
զոյ...:

էջ 5.— Կ.— Ուր եւ երկու եւ երեք
կան ըյանուն իմ, անդ եմ ես ի մէջ ընոցա
վանորոյ եւ մեք պատրբաստ ունելով ըդ-
դայարանս միտաց սըրտից եւ խորհրդոց
լմերոց:

էջ 6.— Կ.— Զարթիր ընդէր ընընջեա
յանձնք իմ, յառեա զպատեբըս քո, պատը-
բաստ ունելով, զի յորժամ զայցէ փեսայն
յտանիցիս յարթուն: Եւ յամենայն ժամ
յուշեա տանելով. Աստուած փառք քեզ:

էջ 7. դատարկ. յայց Հետագային ար-
ձանագրուած է անհարթ գրով. «Յիշատակ
է զիրքս ի դուռն Սբ. Յակոբայ»:

էջ 8.— Փառք, Ալէլուիա. խաղաղը-
եայ:

Խ Ա Զ Գ Ի Ռ Գ

Այկուայ

ԶԽԱ=1272

Գրութիւն՝ խորագրերնբ, սկզբնաւո-
րութիւնները եւ գլխադիրները կարմիր,
մնացեալը սև. մեկանով, միասին, 17 տող:
Բոլորգիր վարժ: խաղաւորում խնամեայ:
Գրիչ՝ Ստեփանոս Քաւանայ, Գունաւոր ոս-
կեկտան զարդազէր, լուսանցազարդ, գլխա-
դարդ կամ խորան, էջ 9, 80, 81, 132, 169,
188: Ստացող՝ Գրիգոր Քաւանայ:

էջ 9.— Երգ զկմի Տէր եթէ զըրբանցմ
Տեառն ներսեսի ոգեալ.— Յիշեսցուք ի դե-
շերի...:

էջ 13.— Կանոնագլխեր կարգու:

էջ 23.— Թագաւորի Ապաշխարու-
թեան:

էջ 35.— Թագաւորի Մարտիրոսաց:

էջ 45.— Այկուի Գիշերութեան:

էջ 68.— Աստուտ Երգեր Կարգու:

էջ 80.— Հարցնափառի Ապաշխարու-
թեան:

էջ 81.— Ժամամտեր Կարգու:

էջ 122.— Ճաշոյ Մեծեղիք Ապաշխար:

էջ 125.— Մեծեղիք Յարութեան շա-
շոյ:

էջ 129.— Ստոգոգիք Յիմանցն Կար-
գու:

էջ 132.— Ալէլուիա Ճաշոյ կարգու:

էջ 146.— Սրբասացութեան Տէրու.
Յակն:

էջ 150.— Դատարկ, Քննուած:

էջ 151.— Երգ Սրբոյ Պատարագիւ.—
Սուրբ Աստուած...:

էջ 154.— Հայր երկնաւոր...— Որդի
Աստուծոյ...:

էջ 155.— Յամենայնի...— Հոգի Աս-
տուծոյ...— Հայր մեր որ յերկինսդ ես
...:

էջ 156.— Քս. պատարագեալ քաշի
ի միջի մերում, ալէլուիա: Զմարմինն իւր
տայ մեզ կերակուր, եւ սուրբ զարինն իւր
ցաւոյեաց ի մեզ, ալէլուիա: Մատիք առ Տէր
եւ առէք ըզբոյս, ալէլուիա: Ճաշակեցէք եւ
տեւեք զի քաղցըր է Տէր, ալէլուիա:

— Մատիք առ Տէր եւ առէք ըզբոյս,
ալէլուիա:

Բշ.— Լայս ճըշմարիտ եւ ճառագայր
Հայր, ծագումն եւ կմիք, քան եւ ծրնուդ,
որ կմեզմեցնել յերբանց օնեաց զեկեղեցի
սուրբ. ամեալ ի սպանդ զեզմ պարարակ.
շնորհեա մեզ կերակրիլ յիմաստութեան քու
սեղանոյ. ողորմես:

— Ճաշակեցէք եւ տեւեք զի քաղցըր է
Տէր, ալէլուիա:

Գշ.— Հաց կեանց եւ ամմաւորութեան,
ճաշակ սուրբ եւ ամեալ, սոսկալի խոր-
հուրդ, որ ի յերկմից իյներ, կեանքամարիմ
մարդկեան. կեանքամի եւ կեանքամարար.
(պար)գեւեա քաղցեղոց ըզքաղցրութեան
քու ճաշակումն. ողորմես:

— Արեմեցէք ըզՏէր յերկինս. ալէ-
լուիա:

Դշ.— Դուռն երկմից եւ ճառագայրի
արեւոյութեան, Տէր երկմի, յերկեայնացն
արեմեալ դատեցմ, որ ըզբարմին քո եւ
զարինդ ամապական քաշիցեք առաջիւ-
ցն. մաքրեա ըզմեզ հաղարդիլ սրբութեան
քու խորհրդոյ. ողորմես:

— Արեհնեցէ՛ք ըզմա ի բարձունս. ալ լիտիա :

17.— Բամ Հաւր եւ քանաւայայտ սուրբ. յամարմնեցն զգլխալ ի բարձունս. որ ի վերայ հաշիմ պատարագեալ մարմնով, հեղեղ զարիմդ ի փրկութիւնս. սրբեալ զմեղքս մեր, կեանքեաց եւ փրկական քաղիչ քն արեամբդ, ողորդեա :

— Արեհնեցէ՛ք ըզմա ամենայն հրեշտակք մոյա. ալ լիտիա, ալ լիտիա :

22.— Վէմ հոգեւոր եւ զմուխ ամենեւ, ածեալ, բարեբանեալ ի հրեշտակաց, որ ի հաշիմ քսցեղ ըզկողակես աղբիւրդ. զամմաւորիւն ցաղեալ տիեզերաց. արքայ եւ մեղ ճարտեացս ըզբաժակ քն փրկութեան. ողորդեա :

— Արեհնեցէ՛ք ըզմա ամենայն զաւրտիմոք մորա. ալ լիտիա :

17.— Դառն Աստուծոյ զեմեալ միշտ եւ կեմիմի, ամենդ եկեալ ի պատարագ, որ ի հաշտութիւն Հաւր պատարագեալ, բառմա ըզմեղս արշարիլ. յամմաից զաւրաց փառաւորեալ. յիշեա զհոգիս հաւատով ի եկզ մրնցեցեալց մերաց. ողորդեա. — Հմտ. Հասկ, 1952, էջ 40 :

էջ 161.— Լըցաք ի բարութեանց քոց Տէր... :

էջ 162.— Գոհանամք ըզքէն Հայր առնեալով... Գոհանամք ըզքէն Քրիստոս թաղաւոր... Գոհանամք ըզքէն Հոգիդ ճրջմարիա... : Հմտ. Խորհրդատեւոր, Երեսացէմ, 1927, էջ 37 :

Յիշատակարան Գրչի.— 1272

էջ 163.— Փառք Համագոյ անբաժանելի Երրորդութեանն եւ միւյ Տէրութեանն եւ Աստուածութեանն Հաւր եւ Որդոյ եւ եւ Հոգեւոյն Սրբոյ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեան յաւիտենից, ամէն :

Յեթնարիւրորդի քանդակարարի տաղանդորդի թաղակաւութեանն Հայոց զբեցաւ հրաշտակեան տառս ձեռամբ Ստեփանոսի քանաւայի, ի խնդրոյ պատուելի հորոյ մերոյ Գրիգորի քանաւայի, ի վաշկումն անձին եւ յիշատակ ինքեան եւ ծնողաց իւրոց փոխեցեալց ի Քո. եւ որոց զեռեա ի մարմնի. եւս տառեւ անուցչին իւրոյ

Հոգեւոր տեառն եւ վարժապետի տէր Սիմեոնի, առաջնորդի Սրբոյ Ուստիս Սկեռաւի, ուրանաւր եւ ձեռահիւս աւարտեցաւ. ընդ Հոգեանեա Սր. Փրկչիս եւ ամենասուրբ ծնողի իւրոյ եւ Սր. Հւնիւն : Ի Հայրապետութեան տեառն Յակոբայ քաջաշնանար Հոստորի, եւ յարաշտութեան բարեպաշտն Ղեւոնդ որդւոյ Հեթոյ, զորս ինամք մեծին Աստուծոյ զրեալ Նախալիչն Շարունակութիւն զկայ, վասնզի յաջորդ քերքերդ կտրուած .նոյ :

էջ 165.— ... Խոնարհեցոյ Հասարակաց :

էջ 169.— Փառք Կիրակմոսի :

էջ 188.— Մեսեդիք Կրմոդի :

էջ 191.— Մեսեդիք Յաւորեան :

էջ 198.— Մեսեդիք Մարտիրոսաց :

էջ 199.— Ստաղդի մահու.— Դոյրս անձն իմ... :

էջ 200.— Ուղեցիք Միախաւսու :

[Ա2].— Գլած, Ամեղ, Խաւոյ, Զաւ, Մամիւն, Զաւ, Հիւանդ, Հոսոմ, Գոսեակ, Զուրաւակ, Փորակ :

Ա4.— Դոյրս, Յիւայ, Եկեղ, Քնքաւ, Դոյրս.— Յաջորդ քերքերդ կտրուած :

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

(Հիմ հմբագրութիւն)

Գրութիւն՝ խորագրերն, սկզբնատոյժեր եւ զլիստոտներ կարմիր, մնացեալը ունի մեղանով, միասին, 21 տող, Բոյրդիւր վարժ : Թնայիւր յայժ կրճատեալ : Գոհարս տիեթառն զարգալիւր, յաւանդաւորդ, ու լուրս կամ խորան, էջ 209, 267, 335, 370, 429, 456 :

էջ 209, պրակ Ա.— Կամոն Աստուածայայտութեան ճրագաւորցիմ. Արիմուրիւն.— Ուրախացիւր Սրբութիւն Գործիւն իւրեալով... :

էջ 211.— Կամոն Առաջիմ Աւուրն Արիմու. ... Խորհուրդ մեծի. ... Ի Հարկ ծաղկեալ... : Հմտ. տորեւ, էջ 675 :

էջ 212.— Կամոն Երկրորդ Աւուրն... :

էջ 215.— Կամոն Երրորդ Աւուրն... :

էջ 217.— Կամոն Զորրորդ Աւուրն... :

էջ 219. — Կանոն Հինգերորդ Աւուրն

էջ 221. — Կանոն Վեցերորդ Աւուրն...

էջ 223. — Կանոն Եւթներորդ Աւուրն

էջ 225. — Կանոն Ութերորդ Աւուրն.

Աւրինու...

էջ 227. — Մեծացուցեալ Յարութեան:

էջ 229. — ԱԿ. — Ուրախ լեր Աստուա-

ծածին...

— Անարատ տաճար...

էջ 232. — 2Գ. Հ. — Կանոն Աւետեաց

Աստուածածնի. — Ուրախ լեր Մարիամ...

— Հմմտ. Պար. Շարականներ, էջ 3:

— Կանոն Աւետեաց Աստուածածնի, Աւրինութիւն. — Խորհուրդն անճառ...

էջ 236. — Կանոն Փոխման Աստուա-

ծածնին. Աւրինութիւն. — Այսաւ ժողով-

եայ...

էջ 239. — Կանոն Երկրորդ Աւուրն...

— Այսաւր դանձառելի...

էջ 241. — Կանոն Երրորդ Աւուրն...

— Այսաւր հրաշափառ...

էջ 244. — Կանոն Խաւրեա Գալստեան

Տեառնի ի Տաղարն. — Մարմնացելոյ ի Կու-

սէն...

էջ 246. — Կանոն Սրբայն Ամսոնի Ա-

նապատականի. — Որ դերպանցեալ զըստը

...

էջ 248. — Կանոն Սրբաց Թագաւորացն

Աւրինութիւն. — Որ զերկնաւոր...

էջ 249. — Մանկունի Տրդատայ Թագա-

ւորի. — Որ զերազոյն...

էջ 250. — Կանոն Դուրի և Յակովբայ.

Աւրինութիւն. — Յաղթող զըստ...

էջ 251. — Սրբայն Ստեփանոսի Արի-

նութիւն. — Նահատակ բարի...

էջ 254. — Կանոն Սրբաց Առաքելոցն

Պետրոսի եւ Պաւլոսի. — Յրեծայ այսաւ...

էջ 256. — Կանոն Համարեմ Առաքե-

լոցն. — Երանելի սուրբ առաքեալք...

էջ 258. — Կանոն Սրբաց Առաքելոցն

Յակովբայ եւ Յովնան. — Որ էն յէութեան

...

էջ 260. — Կանոն Նիմուէացոցն. Հաբ-

ցըն. — Որ դանձառելի...

էջ 262. — Կանոն Հայրապետացն Երեց

Սբ. Ժողովոյն. — Այսաւր Սրբոց Հայրա-

պետացն...

էջ 264. — ՄԿ. — Ոյ հրաշալի նախա-

հարք... — Ութ տուն է:

էջ 265. — Կանոն Սրբոց Քառասնիցն.

Աւրինութիւն. — Այսաւր ընդ անճարմոցն

...

էջ 267. — Կանոն Ապաշխարութեան. —

ԱԶ. Հ. — Որ հայիս քաղցրութեամբ...

— Հմմտ. Շարական, Երուսաղէմ, 1936. էջ

162:

էջ 268. — Որ համազոյից... — Որ

յամենայնի... — Երդէին ժանկունքն...

— Բարեբանեալ եւ թաղաւոր անճառ...

— Բարեբանեալ եւ ի յաւիտեան...

էջ 269. — Ու. — Հայր բազումոցորմ

... — Աստուած բազումոցորմ... — Ի նե-

ղութեան իմում... — Զըղջման իմոյ...

— Վրտանկիւմ... — Ողորմեա ինձ...

էջ 270. — Տ. — Տէր որ ի վերայ բե-

րորէից... — Քեզ վայելէ... — Ամենայն

դիւտութիւնք... — Զատուածն իսրա-

յէլի... — Որ ընակեալդ ես... — Փառք

քեզ Աստուած...

էջ 271. — ԱԿ. Հ. — Զանուն քո Քս.

աւրհնեմք...

Ծանօթ. — Նախորդին պէս առաջ Հաբ-

ցերը զըսած են եւ ապա Ողորմեաները եւ

Տէր Երկնիցները, ԱԶ թուադրեալ, Նոյն-

պէս եւ յաջորդ ձայները:

էջ 281. — Ստ. Հ. — Աստուած հրաշա

Հմմտ. Նոյն, էջ 213:

— Ու. — Եկեացէ Տէր... — Տէր բոլոր

...

— Տ. — Որ աւրհնիս... — Աւրհնեցէք

բոցէր...

— ՄԿ. 2Բ. — Զանուն Տեառն, Այլ-

լուիս...

էջ 282. — 2Գ. Հ. — Փառաւորեալ

անուն քո...

էջ 295. — Հ. Ստեղ. — Աւրհնեալ Տէր

Աստուած... — Հմմտ. Նոյն, էջ 299:

— Ու. — Զարհուրեալ զողացաւ...

— Ամենակալ...

— Տ. — Զառաւառու. դադաթս...

Կանխեալք...

— ՄԿ. — Յոյս իմ ի ժանկութեան իմ-

մէ...

էջ 296. — Շարեական Համամայ. —

Հայր երկնաւոր...

էջ 297. — Կանոն Համգտեան. — ԶԱ.

Արհնեալ ևս զուր Բա Որ ստեղծ-
մամբ Քեզ վաշխէ Ձայն արե-
նայ Զնոյիս ծառայից քոց Որ
անհատ

էջ 302 Որ Հայրդ ևս բարեխնամ
— Գալուց է միածինն Հատու ունե-
լով Մերձեցաւ անձն իմ ի հող
Ստեղ Ողջոյն քեզ Սր . եկեղեցի
Հմմտ . նոյն , էջ 875 :

էջ 304 Արարչապետը Աստուած , զա-
րարածրս քո Յաւաւոր քո զարատ-
րանքն Արարչապետը Աստուած , որ
յուշերէ Քրիստոս Աստուած
Հմմտ . նոյն , էջ 887 :

էջ 305 Դի . Հ . Բանդ Աստուած
. Բանակցեալն ծոցոյ Լոյս ի
յուսոյ Որ արարիչդ ևս Որ ան-
բաւ Հմմտ . նոյն , էջ 890 :

էջ 307 ԶԻ . Հ . Որ փառաւք Հաւր
. Յարժամ Հարկանի Քանդի լոյ-
քեզ արհնեալ Փառք քեզ Հայր
Ի հանդիստ քո Տէր Դրթա Տէր
Բարձրեալ Թաղաւոր Ժամանակ դար-
ձի իմոյ Հայր անսկիզբն Հմմտ .
նոյն , էջ 896 :

էջ 309 Դի . Հ . Յաւաւորեց Աստ-
ուած Որ Թաղաւորդ ևս Ողոր-
մալեանց տրուող Հայր անսկիզբն
. Խնդրեմք ի քէն Որ արարիչդ
ևս Թաղաւոր փառաց Թաղա-
ւոր փառաց Քրիստոս Փառաւորու-
թիւն տալեմք Որ անսկիզբն
Որ յանկից Հմմտ . նոյն , էջ 910 :

էջ 312 Համբարձիք Ապաշխարու-
քեան :

էջ 314 Մանկովիք Ապաշխարու-
քեան :

էջ 315 Կանոն Գալստեան Տեառն ի
Բեքանիտ Արեմ Այսաւր գոյով

էջ 317 Կանոն Գալստեան Տեառն
յեմ . Արեմութիւն Որ վերաբնեւ
. Այսաւր զանսկիզբն

— Հ . Որ զերիս մանկունն
Հմմտ . Պար . Շարականներ , էջ 88-89 :

— Ուրախ լեր յոյժ

էջ 318 Դի . Հ . Որ ի քերորէական
. Ուրախ լեր եկեղեցի Քրիս-
տոս Թաղաւորն Անսկիզբն բանն
. Այսաւր լոյզ հրակերպեան

էջ 319 Կանոն Երկրորդ Գալստեան
Տեառն . Արեմութիւն Թաղաւոր զոյով
— Հ . Բարեբանեալ ևս Մ .
— Ուրախ լեր մայր յուսոյ Հմմտ .
նոյն , էջ 90-91 :

էջ 321 Կանոն մեծի Երկարարիւն
Արեմութիւն Անկշն ի Հաւր

էջ 329 Կանոն Մեծի Ուրբաթիւն
Արեմութիւն Այսաւր ի կատարումն
2Բ Արծաթաբլուրէ մարմն մոլեալ

էջ 332 Կանոն Մեծի Շաբաթում
Արեմութիւն Պարզեալուսն

էջ 334 Գովիտ Երուսաղէմի Յիման
ցրմ :

էջ 335 Կանոն Յաւութեան ԶԱ .
Հ . Որ Եկիր ի փրկութիւն Հմմտ .
Շարական , Երուսաղէմ , էջ 380 :

էջ 370 Կանոն Համբարձման Արե-
մութիւն Համբարձաւ . Տէրն մեր յերկին
էջ 373 Կանոն Հոգեգալստեան

Արեմութիւն Առաքելոյ ազատոյ

էջ 375 Կանոն Յովնանու Մկրտչիւն
Արեմութիւն Զմարդարէ բարձրեայն

էջ 378 Կանոն Աշխարհամատրան .
Երկրորդաւք քեզ Քրիստոս

էջ 379 Կանոն Սրբոյն Գրիգորի .
Արեմութիւն Ոյ Լըջանիկ

էջ 381 Կանոն Սրբոց Հովնանու Մկրտչիւն
Արեմութիւն Անձինք նախեալք

էջ 386 ՀԲ . Անսկիզբն Բանն
Աստուած

էջ 387 Դի . Մանկ . Սրբոյն Սան-
դիստոյ Կուսի Քե . պարծի ոյտուր

— Կանոն Տաղանակիւն . Արեմութիւն
— Ըղբից քաղաք Աստուծոյ

էջ 389 Կանոն Վարդապետիւն . Արե-
մութիւն Որ ի յերկին

էջ 391 Կանոն Շողակարիւն . Արե-
մութիւն Ուրախ լեր

էջ 393 Կանոն Նաւաստեաց հաշիւն .
Արեմութիւն Ի վերայ վիժի Հատուոյ

էջ 394 Կանոն Սուրբ հաշիւն . Արե-
մութիւն Որ զանարատ

էջ 396 Կանոն . Երրորդ Աւարն .
Արեմութիւն Զարուսեալ

էջ 397 Կանոն Զորորդ Աւարն
— Ուրախ լեր

էջ 398 Կանոն Հիմգորդ Աւարն
. Ուրախ լեր

էջ 399. — Կանոն վեցերորդ Աւուրն...
— *Անպատմ իմ կառք...*

էջ 401. — Եւթմերորդ Աւուրն Արի-
նայի իմ. — *Անպակաս սուրբ ըղիսէն...*

էջ 402. — Կանոն Ուրբերորդ Աւուրն
... — *Որ ծաղկեցեր...*

էջ 404. — Կանոն վարագայ խաչին...
— *Նուշանա...*

էջ 406. — Կանոն Գիւտ Սբ. խաչին...
— *Հրաշակերտ...*

էջ 409. — Յարութեան Թագաւորի ծա-
շոյ:

էջ 410. — Կանոն Սրբոց Մարգարէիցն
... — *Որ գաստուածային...*

էջ 413. — Շարական Սրբոյն Մեսրոպ-
բայ վարդ.: — *Սքանչելապարծ Աստուած...*

էջ 414. — Շարական Սրբոց Քաշիցն —
Ընտանեկան...

էջ 415. — Շարական Սրբոց Ոսկեանի
... — *Որք արժանաւորեցայք...*

— Շարական Սրբոց Ատուհեանց —
Ընտանեկան Տէր...

էջ 416. — Սրբոյն Սահակայ Հայրա-
պետի. — *Որ յարժատաց...*

— Սրբոյն Վահանայ Գողթնացոյ.
— *Զարժանայի է ինձ...*

էջ 417. — Սրբոց Վարդանանցն Արի-
նայի իմ եւ Մանկունի. — *Նորահրաշ պը-
տուհաւոր...*

էջ 418. — Ստեղծ. Մկ. — *Արիտեանք...*

էջ 419. — Սրբոց Քահանայիցն Ղեւոնդ-
եանց. — *Պայծառացան ախար...*

էջ 420. — *Երկեմք ձեզ...*

էջ 421. — Սրբոյն Գալսի Դրմեցոյն.
— *Լրցեալ աստուածային շնորհիւ...*

— Սրբոյն Կիրակոսի եւ Յովնանի.
— *Յարժատաց բարեաց...* — *Հմտ. ստորեւ*

էջ 610:

էջ 422. — Սրբոյն Յովհաննու Ոսկեբե-
րանի. — *Որ յանրակիցք...*

— Սրբոյն Իգնատիոսի Հայրապետի
... — *Որ հրախրեցեր...*

էջ 423. — Սրբոյն Ներսէսի Հայրապե-
տի. — *Որ ընտրեցար...*

— Սրբոյն Բարսեղի եւ Կամանմանից
նորին. — *Լուսապաշտ...*

էջ 424. — Սրբոյն Գրիգորի Աստուա-
ծաբանի. — *Որ յուսով...*

— Սրբոց Եւստասիոսեանց. — *Որ զ-*
հար...

էջ 425. — Սրբոց Վկայիցն Երկուց
Բիրուցն. — *Այսար ընդ անմարմնոցն...*

էջ 426. — Սրբոյն Բեդոգրոսի Զաւա-
ւայի. — *Որ ընտրեցեր...*

— Կանոն Սրբոց Հրեշտակապետացն.
Արինայի. — *Որ յանկեց...*

էջ 429. — Կանոն Համարէն Մարտի-
րոսաց. — *Դասաւորում տարբեր դրո-
թեամբ է:*

էջ 432. — Մկ. — *Ըղբեղ կարդային...*
— *Հմտ. Շարական, երեսնակ, էջ 849:*

— *Նոյնպէս է յաջորդը:*

— Մկ. — *Ով Սուրբ Գեորգ...*

էջ 436. — Կանոն Յարութեան, Արի-
նայի:

էջ 438. — զատարի, Յաջորդ յէջ թեր-
թեր կորուած են, եւ արժանեք յայն
կը մնան:

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ. — էջ 481-586. պը-
րակք Ա-Ե. մագաղաթ: Գրուածքին խոր-
գիւղները, սկզբնապէս եւ զլիարատեքը
կարժիր, մնացեալը սեւ մեկնով, միա-
սին, 17 տող: Բոլորը յսկ կրճատեալ,
Զարդապիր եւ յուսնայապարզ երբեմն կար-
ժիր, իսկ առ հասարակ սեւ ու սրճայոյն,
նոյնպէս եւ խորանպարզը, էջ 481:

էջ 481. — Կանոն Աստուածածնին Սը-
նրեղեանն. — *Երկեցէք սրդիք Սիրոյն Երկ*
նոր...

էջ 487. — Կանոն Յովակիմայ եւ Ան-
նայի. — *Որ նախմաց...*

էջ 491. — Կանոն Եւրամեսուն եւ Եր-
կու Առաքելոցն. — *Իմաստութիւն երկնային*
...

էջ 494. — Երգ Բուն Բարեկեմեանն,
Առաջի կրակէ Ազուհացիցն, Տեառն Ներ-
սէսի ասացեալ. — *Բանն որ ընդ Հաւր...*

էջ 497. — Երկրորդ կրակէն ասա. —
Որ դարձնա...

էջ 501. — Կանոն Երրորդ կրակէին. —
Արհնեմք ըղբեղ...

էջ 504. — Կանոն Զորքորդ կրակէին
... — *Որ արարեր...*

էջ 508. — Շարական Սրբոց Քառա-
նիցն. — *Այսար մեծապէս...*

էջ 509. — Հինգերորդ Կրակէին. —
Որ պատուիրան . . .

էջ 514. — Եւր. Գրիգորի Լուսաւոր-
չին. — Որ ի Հաւրէ . . .

էջ 517. — Վեցերորդ Կրակէին. — Որ
բլխարհաբար . . .

էջ 521. — Եւր. Տեառն Ներսէսի Հայոց
Կաթողիկոսի ասացեալ Յաղագս Մեծի Ուր-
բայում. — Այստի անձառ . . .

էջ 531. — Եւր. Մեծի Ուրբայում ցո-
րեկին Աւետարանին. — Նորոգող . . .

էջ 536. — Կանոն Մեծի Պատեփին.
Արիւնդիւրիւն. — Այստի յարեալ . . .

էջ 539. — Կանոն Նոր Կրակէին, Կրք-
կին. — Նորոգեալ կրքիք . . .

էջ 542. — Կանոն Նրկորդ Մաղկա-
զարի. — Մեծահար . . .

էջ 547. — Կանոն Հոգո Գալստեան Նրկ-
որդ Աւուրն. — Նոյն և Նրման . . .

էջ 550. — Կանոն Նրորդ Աւուրն. —
Այստի Երկնայինքն . . .

էջ 553. — Կանոն Չորորդ Աւուրն. —
Արեղակն արդարութեան . . .

էջ 557. — Կանոն Հինգերորդ Աւուրն
Չանրակործարար . . .

էջ 560. — Կանոն Վեցերորդ Աւուրն. —
Անձահարար բաժակ . . .

էջ 563. — Կանոն Եւրեքերորդ Աւուրն. —
Ի Հայապարճ աղբրէն . . .

էջ 567. — Կանոն Եւրեքերորդ Յովն-
նու. — Արեղակն արդարութեան . . .

էջ 576. — Կանոն Որդոց Եւ Թոռանց. —
Որ բլխարս աստածային . . .

էջ 579. — Կանոն Սրբայն Ներսէսի Հայ-
րապետին. — Որ բլխարս անձառ . . .

էջ 583. — Կանոն Վարդապատի Նրկ-
որդ Աւուրն. — Ժողովարար փառաց Հաւր
... :

էջ 587-676. — Թուղթ, Պրակք Զ-Թ, Գը-
րաթիւն Նախորդին Նման, Բայց 15 տող:
Զորդապիր և յառանգապարզ սեւ ու սրճա-
ղայն . . .

էջ 587. — Կանոն Նրորդ Աւուրն. —
Այստի որ Կնն . . .

էջ 591. — Կանոն Նախին Չորորդ
Աւուրն. — Սրբութիւն սրբոյ . . .

էջ 593. — Եւրեքերորդ Աւուրն Է Հար-
ցիւս. — Այստի զեւր . . .

էջ 594. — Այլ Հարցն Մարգարէիցն. —
Որ բնդ հոգեղէն . . .

էջ 597. — Կանոն Սրբոց Բարձրանշացն
— Որք զարդարեցին . . .

էջ 598. — Կանոն Սրբայն Յակոբայ ՄԺ.
— Թաղթող և սուրբ . . .

էջ 602. — Կանոն Մանկանցն Բեքդէն-
մի. — Այստի անձեղ . . .

էջ 605. — Կանոն Սրբոց Հայրա-
պետաց. — Այստի Երկնայինքն . . .

— Կանոն Սրբայն Նիւրեմի. — Որ
Համարման . . .

էջ 607. — Կանոն Սրբայն Ստեփա-
նոսի Ուլն. — Յրեծայ աշար . . . — Մար-
տիրոս և Իրկայ . . .

էջ 609. — Կանոն Մեծոն Արիւն-
դ. — Որ յառաջադէպ . . .

էջ 610. — Կանոն Կիրակոսի Եւ
Յուդիտ. — Վարդապետ փառայ . . . —
Հմտ. — ԴԵՐԷ, Էջ 421:

էջ 611. — Կանոն Սրբոց Ղեւոնդեանց
Որ յառաջադէպ ռաճանեղեր . . .

էջ 614. — Անձառկի Բանդ Աստուծ
... :

էջ 617. — Կանոն Սրբայն Նիկիւ-
յոսի Հայր. — Հարցան անձարմինքն . . .

— Կանոն Սրբայն Կիրիլի Հայրա-
պետին. — Մանկունք Նոր Սոսի . . .

էջ 618. — Եւր Երկրորդ Աւուր Արար-
չութեանն. — Արարչական բանին Հրաման
... :

էջ 623. — Եւր վասն Առաքին Աւուրն
Եւ Գալստի, Եւ վասն Յարութեան. — Նո-
րատեղծեալ . . .

— Եւր Արեւազային Զկնի եղիցի ա-
նու. — Եւրեքերորդ — Եկեղեցիք . . . —
Ժողովարար . . . — Լուս . . . — Ժանապարհ
... — Ամէնքն այ ասանց Յարդարակի:

էջ 626. — Եւր Նրորդ Ժամուն. —
Արեւնեմք զգեղ . . .

էջ 627. — Եւր Նրկային Կաթողակա-
նին. — Նայեա սիրով . . . — Ի քնն Հայեմք
... :

էջ 629. — Կանոն Հանգրստեանն Է
Բի. — Ի զարդարեան Տեառն . . .

Գալ զորութեանց Թաղարար . . .

ԳԿ. — Փառք քնդ Աստուծ . . .

Ընդ զարարութեան Երկնից . . .

Լեռորն Վիժաժին...:

Դժ.— Որ հայրական իշխանութեամբ...:
Ժողովեալքս ի տաճար...:

Ջահադին համբաւ...:

Ահադին է օրըն...:

Մեքեղայ եւ ի դուռն...:

Անրակիրին Աստուած...:

Բաղմեհրաժք Վեհադուհեցուն...:

Մեծ եւ ահեղ է...:

Ի հանդերձեալ նորոգմանն...:

Դկ.— Որ ի Հօրէ առաքեցար...:

Ես ասացի Տէր ողորմեա...:

Էջ 640.— Կանոն Սրբայն Գրիգորի
Լուս.— Այսօր զուարճացեալ... Լեւրինք
ամենայն...:

Էջ 654.— Շարական Սրբաւեյ Աստ-
ուածածնին.— Արեւելք զերարփին...:

Էջ 663.— ստորոտը.— Յիշատակագրու-
նիւն Գրչի.— Եւ ինձ մեղապարտ զբնի
բարեխօսեալ առ Որդիդ քո Միաժին, ով Տե-
րամայր Աստուածածին:

Էջ 664.— Շարական Սրբայն Սարգսի
Ջր.— Ամենասուրբ Երրորդութեանն...:

Էջ 666.— Շարական հմկարկույթեան—
Յայս յարկ...:

Էջ 668.— Յորդորակ Լրեւագալին.—
Յարեւելից... ճրդնաւորք... Անե-
ղանկիդ... Ճանապարհ...:

Էջ 670.— Շարական է խոտաճարակա-
ցըն.— Յաւուրց Վերջին ժամանակի...:

Էջ 675.— Շարական Ծննդեան.— Այ-
սաւր ցրեծան... Այսաւր յարին...
Այսաւր հովուացին... Զմմտ. Շարա-
կան, Երուսաղէմ, էջ 39:

Էջ 675ի վարի մասը եւ 676 համարեալ
դատարկ:

1655

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 60

Կուտրաշէն, Սպին

Ջուզ=1507

ԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 13×8·5×5·5: էջք 560: Հան-
դամանք անբաւարար. զործածութեամբ եւ
հնութեամբ շատ աղտոտուած եւ մաշած.
կան պակաս եւ մնասուած թերթեր. նորո-
յութիւն կրած: Թուղթ զորչորակ: Գրէչ՝
Կարապետ երէց, որդի Ռստակէսի. օրինա-
կած է ի վայելումն մանկանց իւրոց: Գրու-
թիւն՝ սկզբնաւորները եւ սկզբնաւորները
կարմիր, մնացեալը սև մեյանով, միասին,
23 տող: Բոլորդիր: Համառօտագրութիւնք
եւ խաղաղութիւն սովորական: Կարմ կի-
սայթ իտալաբարեալ, խախտ. պրակ-
նէր սխալ զետեղուած: Պահպանակ մաղա-
ղաթեալ սկիւրբ երկու թերթ, էջերէն եր-
կուքը նորագիր, կրօնական բովանդակու-
թեամբ, մին դատարկ անմաքուր:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1, պրակ Ե.— Մ.— Որ քնտրեցար
ի սկզբանէ... Զմմտ. Շարական, Երու-
սաղէմ, էջ 160:

Էջ 2.— Որ հայիս քաղցրութեամբ...:

Էջ 9.— Կանոն Երկրորդ Կարակին
Աղուհացից.— Որ դարձնելու...:

Էջ 13.— Ջանուին քո Քս. աւրհեմք...:

Էջ 20.— Կանոն Երրորդ Կարակին
Աղուհացից:

Էջ 50.— Շարաթ սուր Սրբոց Քառաս-
նիցն.— Այսաւր ընդ անմաքմոցրն...:

Էջ 67.— Այս Շարաթ աւրս Գրիգորի
Լուսաւորչին... Որ ի Հաւրէ առաքեալ
...:

Էջ 117.— Մեծի եւ Հրաշափառ Յա-
րութեան Քի.— Այսաւր յարեալ...:

ժ. պրակին առաջին և վերջին թւերը կը պրակին:

էջ 193. — Կանոնն Պենտակոստէին Առաքելի Առաքելի Արհեստի:

էջ 236. — Կանոնն Փոխման Աստուածածնին Առաքելի Առաքելի:

էջ 249. — Կանոնն Նաակաստեաց Սրահային:

էջ 312. — Ծարական Սրբոյն Սարգսի Ձառմարին:

էջ 374. — Ծարական Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին. — Այսուր զօտարճացեալ...:

էջ 383. — Արեւելի գերարկին...:

էջ 389. — Կանոնն Համարչն ամենայն Մարտիրոսաց:

էջ 413. — Կանոնն Երբորդ Առաքելի, Արհեստի. — Խոկից Հար և Հողոյն...: Հմմտ. Ծարական, էջ 48:

էջ 417. — Կանոնն Չորրորդ Առաքելի...: Այսուր Գարրիկ...:

էջ 420. — Կանոնն Հինգերորդ Առաքելի:

էջ 424. — Կանոնն Վեցերորդ Առաքելի:

էջ 427. — Կանոնն Եփեսերորդ Առաքելի...:

էջ 437. — ՄԿ. — Ոյ Սուրբ Գէորդ...:

էջ 443. — Կանոնն Համարչն Ամենայն Ներջնակաց:

էջ 459. — Երկ Բուն Քարեկենդանին Առաքելի Կրակի Այլուհացից, Տեառն Ներսէսի տուցեալ. — Բանն որ րնդ Հար...: Հմմտ. նոյն, էջ 157:

էջ 462. — Կանոնն Պետրոսի և Պապի. — Տրեմայ աշտար...: Հմմտ. նոյն, էջ 123:

էջ 476. — Կանոնն Յովնանու Մարգարէին. — Որ Գանձառեւի...: Հմմտ. նոյն, էջ 149:

էջ 480. — Ծարական Համարչն:

էջ 501. — Արհեստի Յարութեան Տեառն մերոյ:

էջ 540. — Ծարական Սրբոյն Կերդի Եմի. Հայրապետի:

էջ 541. — Ծարական Սրբոյն Մինասայ, Երմոյինեա, Եղբարոսի. — Ըզիշատակ յիշակիցն...:

էջ 543. — Յիշատակի յիշերի...:

էջ 547. — Դատեա Տէր Կանոնիկ...:

էջ 549. — Դանձի ողորմութեան, Դանձի ծածկելոյ, Գրտոյ զիս արա...:

էջ 551. — Աշխարհ ամենայն...:

էջ 553. — Աստուածածին մայր Գրտառար...:

էջ 555-560, տարբեր թուիք և գրտութիւն:

էջ 556. — Մեծացուցեց Յաւուր Տրապանցի. — Որ Գերահաջ ծաղիկ...:

էջ 557. — Մեծացուցեց Սր. Յովնան Ու Տօնին. — Որ ի յամենայն վեցերորդի...:

էջ 558. — Ծարական Համարչն. — Մարտակի յորտմամբ...:

էջ 560, Համարեա զատարկ:

Մանր յիշատակագրութիւն Գրչի. — 1507

էջ 116, վարը. — Ձմեպար Կարապետ զրծողս յիշեցէք ի Տէր միով Տէր ողորմալի, ոյ պաշտողք, և երկողք երկարանիս աշ, և Ած. զձեզ յիշէ յիւր միւս անդամ սուրբ զպաշտան, ամէն:

էջ 192, ստորոտը. — Հոգիդ ճշմարիտ Ած. որ հանգեար ի դաս առաքելոցն և յառաքելոցն զնոսայ հրեղէն լեզուաւ, յառաքելեա իմաստութեամբ և շնորհաւ զհոգի և զմտք ծառայից քոյ պաշտողաց և երկողաց երկարանիս և զրծողիս ամէն: Թոյն ՁԶ:

Մեծ յիշատակարան Գրչի. — 1507

էջ 541. — Փառք ամենասուրբ Երբորդութեանն և մի Աստուածութեանն Հար և Որդոյն և Հոգւոյն Սրբոյն...:

Հոգւոյն Սրբոյն պարգեւողի, զայն երկ արհեստեան յանուն նորին, տուեալ ողբոց աղամածնի,

հաւատացեալ Որդոյն Միածնի, որ ցանկացաւ եղև աշ Եղբարանի,

յծապիւն մեղսամած զրչի, որ Կարապետ անուն կոչի,

որ ես զանուն միայն առի, զործաւ ի ի իմ աղտեղի,

խոցեալ նեղիւք սատանայի, բայց ըրժկիմք անուամբն Գրիստոսի,

մաքրիմք մարմնով արեամբ նորին, ի յաղտեղութեանց Բեւիարին:

Գրելի դասը յերկիրս Սպերի, ի դեղս կուտարաշէնի, բնդ չովանեաւ Սր. Աստուածածնի, և Սր. Գրիգորի, և ամենասուրբ Փրկչի, ի լաւ և յրնտիր արինակէ խրկեցոյ, ի յայնչուսն մանկանց իմոյ, Վարդանին և Ստեփանոսին և Յոշանիսին և Յակոբոսին, և զոր պարզեւելոց է Տէր. նուիրոսին, և մամ. մերձաւորաց իմոց ամէն: Ի թուին 982, Եկատրին կենդանակերպի, յուրիս ամսոյ ի Ժն, եղև արարտ սորին:

Ոյ մանկունք Սիրոնի, պաշտեցողք և փափաղողք այս Երզրարնի, յիշեցէ ի Տէր Ած. զհարապետ երէց և զկողակիցն իմ զԵսայիսն, և զձնաւորն իմ մարմնոյ զԲրատակէսն և զԵղիսայրեթն, և զհաւրդարարն իմ զԿոնք Յովսէփն, և զԳրիգորն, և զՎարդոցն, զՄաշատուրն, և զՇահաստանըն, և Ած. զձեզ յիշէ յիւր միւս անպամ սուրբ զարստն ամէն:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւնք. —

Ա. — Նորագոյի. — 1647

Էջ 558-559. — Եւ արդ զերստին նորոգեալ Շարակնոցս, ի թուարեութեանս Հայոց Ռշ, ձեռամբ յոյնամէջ զրչիս, յիշատակ ամ. ժողովրդեանս Սր. Աստուածածնին, և զերակացութեամբ մանտեան Յակոբին:

Եւ արդ Երեսս ի զետնի զնկոյ մոխ-

րամած զիմօք և արտաստաթուր աշօք չայցեմ ի ձէնք, ոյ սուրբ ընթերցաւ, ք և պաշտեալք Քրիստոսի, որ Հանդիպէք զայս ծերացեալ և փտեալ մատենիս, որ է լաւ և բնտիր յօրինակէ իկեցոյ, և ի կարի Հարուստ լեալ ի նմանէ անթերի և անպակաս, Եթէ կարդալով, և թէ յօրինակելով, և կամ այլ իւրեք զանց առնելով: Նա յայնմամ յիշեալք զյիշելին զստացաւ Շարակնոցիս, և նորոգել տրօղքն, զՍր. Աստուածածնի քանանյան, և Հասասար ժողովուրդքն, և տացլէք լիւսառտ սրտի զոգորմիս ամենեցուն, որ լարեաց պատճառ եղեն, և ևսուն նորոգել զայս Հնաղեալ սուրբ մատենան, և եղին իւրում տեղին ի զուտն Սր. Աստուածածնին որում լուսաջն էր:

Նա և զանպիտան և զանարման յետանկեալ զյիշելի մամանակի անարհեստ զրուրիս, զստանուն Ալթ ստրկաւապս յիշեալք, որ բալում աշխատութեամբ նորոգեցի զսա լուս իմում կարի: Եւ որ յիշէք յիշեալ լեցլէք առաջի Քրիստոսի, ամէն:

Բ. — Նորիքագ. — 1861

Մաղաղաթեալ պահպանելին զրայ, չեղալիք ի յիշատակ Պետրոսեան Պօղոսի Վարդապետի նուիրեցին թանկարանին Երուսաղէմի եղբայր նորին Սեբոքէ և քոյրն Մարիամ: 1861, սեպտ.:

1656

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ

Տեղի

ՌՁԳ=1634

ՆԿԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Ծառաւ 13×10×5: Էջք ԾԲ+454: Պրուկք Ա-ԺԱ (էջ 1-262), Ա-Բ (263-էջ4): Հանդիմանք լաւ. կան ցեցահար լուսանցքներ: Թուղթ Հասարակ: Գրել զերջին մակն՝ Սիմէոն: Գրութիւն՝ խորագիրները և սկզբնատողերը կարծիք, մնացեալը սեւ մանրագիր, 15-19 տող: Նորագիր, յորդրակեր: Համառոտագրութիւնք սովորա-

կանէն աւելի՝ նորագիր մասերուն մէջ: Կաշեկալմ տալիտակեալ զրուստարդ: Պահպանակ մաղաղաթեալ սկիզբի մէկ թերթ, վերջը երկու, ժանդուոյն միանեով, երկաթալիք. առաջինը՝ մասն զրոցն Դանիէլի, վերջինը կը պարունակէ Հոտուած մը ի զլրոցն Միքայի, և այլն: Ստուոյ՝ Յոշանէս Արդ. Խարբերեցի:

ԻՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ Ա-Դ, դատարկ մեծագոյն մասամբ:

Էջ Ե, նոտարիք.— Նորին Քարազ վարդապետին...: Տէր տէր, տուր ինձ յկու յորտառ...:

Էջ Ժ.— Սկիզբն է Օսիսիքանաց:

Էջ ԻԲ.— Յորդորակ Քարազի:

Էջ ԽԴ.— Նօշրովան, Լև ունէր թաղ մի սոկի, Լև այն թաղն էր չինած ԻԲ թարկէն...:

Էջ Կ, դատարկ:

Էջ Ծ—260, բոլորովր մարմ:

ԽՐԱՏՔ ՆԵՂՈՍԻ.— 2

(Տարբեր Թարգմանութիւն)

Ա.— Էջ Ծ.— Սրբոյ եւ պատուականի հօրն Նեղոսի իրաւ ընդդէմ քրով[ա]յնաման լուրքեան.— (Սկիզբն պողոտայերութեան ծաղիկ է...:

Բ.— Էջ 9.— Նորին հաւրն Նեղոսի. Յաղագս Պոռնկութեան...: (Ձգաստուութիւն ծնանի րոքութեան թիւն...:

Գ.— Էջ 26.— Վասն հոգւոյ արծար-սիրաւքեան.— (Արմատ է արծաթաբիրութիւն տմենայն չարեաց...:

Դ.— Էջ 33.— Վասն հոգոյ քարկու-րքեան...: (Թարկութիւն ախտ է մոյեկան

Ե.— Էջ 38.— Վասն հոգոյ տրտմու-րքեան.— Տրտմութիւն խոտովութիւն է ան-ձին...:

Զ.— Էջ 45.— Վասն հոգոյ ծանձրու-րքեան.— Զանձրութիւն լքումն է անձին. եւ լքումն է յայնժամ, յորժամ ոչ է յիւր բը-նութեան...:

Է.— Էջ 51.— Վասն հոգոյ սմափա-ռութեան եւ դժմեայ դիւի.— Սնափառու-թիւն աղտ է մոլեկան, եւ զամենայն զործով առաքինութեան՝ դիւրս պատի...:

Ը.— Էջ 58.— Վասն հոգոյ ամպար-տաւանութեան.— (Ամպարտաւանութիւն աղտ զայրացեալ, ուռեցեալ փրքով, եւ ուր չասանէ պայթէ...:

Թ.— Էջ 73.— Խօսք Նեղոսի հօրն ար-եւ երանեալ ճգնօրին իրաւ.— (Տ)ուր ըզ-սիրտ քո Աստուծոյ, եւ յորժամ ցառնու խորհուրդ քո, զու առայ թէ չունիմ սիրտ

որ ցառնում...: Մանկագոյն քանանայի մի՛ ասանք զծածուկ խորհուրդս քո, զի մահ է նմա...: Կրանաւոր ուրախամիտ դեւ է զերդեսացի...: Եթէ թշնամոյն չաղաւթես, լաւագոյն է եւ ոչ քեզ աղաւթել...: Աղ-տակար է իբրեւ, բայց որ զդէմն յարեւ-մուտն է Հաստատեալ, նմա անաւգուտ է...: Այլ է առաքինութիւն, եւ այլ է գիտութիւն

Ժ.— Էջ 85.— Նորին հօրն Նեղոսի իրաւ առ ճգնօրին.— (Սկիզբն բարեաց երկիւղ Տեառն է...: Զմեծա չարիւ, մի՛ Լ-բանիցես...: Ուր ոչ մեղք, անդ եւ ոչ չառ-բաւ մահու...:

Թիշատակագրութիւն Գրչի.—

Էջ 91, վարք.— Զատացաւ սակաւ մա-տենագրոցս, որ է բանք Սր. Հօրն Նեղոսի, րոյնճան արեղայն լիճիտս, Հեղոյի, յի-չեցէք ի Տէր-եւ դիս զանպիտան զծոյ, եւ Ած. զծեղ յիշէ, ամէն:

Էջ 93—94, նոտարիք.— Ի Բարսդի խրատ. Վասն մաքոր վարութեան.— Նախ տ-նախտութիւն մարմնոյն...:

Էջ 95—100, դատարկ:

ԽՐԱՏՈՒԹԻՒՆ ՍԻՐԱՔԱՅ.— 8

Էջ 101.— Խմաստութիւն Սիրափա լե-մաստաբիր.— (Ամենայն իմաստութիւն ի Տեառնէ է, կայ եւ մնա յաւիտեան: Զատաւ ծոյժու եւ զիտս անձեւաց եւ դատուր ժա-մանակաց ո՞ թըւեաց երբէք...:

Էջ 168.— Բառք Առեկաց.— (Ո)ր ի-մաստուն է առաջնորդեցէ նմայ. եւ իմաս-տուն մարդ Հաճոյ լիցի մեծամեծաց: Պատու-րագ եւ կաշառք կուրացուցանեն զսիրտ ի-մաստնոց, եւ իբրեւ յայլ ի բերան Հարեալ անդրէն դարձուցանէ...:

Թիշատակագրութիւն Գրչի.—

Էջ 183, վերք.— Զատացաւ զրոյս զԱնդրիաս սարկաւազս Հեղայնոյ լիչեցէք ի Տէր, եւ Աստուած զծեղ յիշէ, ամէն:

Էջ 183.— Աւրեմութիւն Զգումութեան.— (Զ)գումութիւն գոլեացէ զանձ իւր,

րացել զրեբան իւր յեկեղեցիս, եւ առաջի դարաց նորա պարծեսցի...:

Էջ 187.— Իմաստութիւն խրատականի
— Երեք են զոր ատեց անձն իմ, եւ դար-
եցա յոյժ ի կենաց նոցա...:

Էջ 203.— Բամ խրատեան յազագս
քարեկանաց եւ որդեցմ.— Որ սիրէ զորդի
յաճախեսցէ ի վերա նորա դան: Որ խրատէ
զորդի շահեսցէ զեա...:

Էջ 205.— Բամ խրատեան Յազագս
կերակաց.— [Ո]չ է մեծութիւն լաւ քան ըզ-
մարմնոյ ողջութիւն, եւ չիք այլ ուրախու-
թիւն սրտի...:

Էջ 209.— Յազագս անուգուտ պատա-
լազաց.— Ողջակէզք յապիրատութենէ պա-
տարազ արժամարհեալ...:

Էջ 213.— Յազագս գոնադողական
խնդրութեան.— Ողորմեաց մեզ Տէր Ած.
մեր...:

Էջ 215.— Յազագս ցնորից հոգւոց.—
Տրքնութիւն մեծ մաշէ զոսկերս...:

Էջ 219.— Յազագս արիական գործաց,
եւ այլոց խրատաց.— Լեր դու կայտառ ի
դործս քո, եւ Հիւանդութիւն քեզ ոչ Հասցէ
...:

Էջ 222.— Յազագս ամբոտ մարդոց,
եւ պէսպէս խրատուց.— Որդեակ, անիւս
այլ է ի դուք մորոսաց, եւ իբրեւ սեռն չըջի
խորհուրդ նոցա...:

Էջ 228.— Յազագս արուեստից մարդ-
կան, եւ խրատուց պէսպէս.— [Զ]ինչ ի-
մաստանայ այր մաճակալ, եւ կոմ պարծի
ի փայտ խթանի իւրոյ...:

Էջ 231.— Յազագս իմաստութեամբ եւ
պէսպէս խրատուց.— Իմաստութիւն դամ.
խոր բանն քննեսցէ...:

Էջ 235.— Յազագս անպիտան մախան-
ծու եւ պէսպէս խրատուց.— Խորհուրդ չա-
րութեան մինչեւ յաւր կատարածի ի փա-
ռաւորէ որ նստի յաթոռ փառաց...:

Էջ 237.— Յազագս մանու եւ պէսպէս
խրատուց.— Ո՛ր մահ, որպէս զի գտնն է
յիշատակ քո...:

Էջ 239.— Յազագս արքայական հը-
րամանի Տեառն եւ պէսպէս խրատուց.—
Յիշեցի ես զգործ Տեառն...:

Էջ 242.— Այս խրատ Սիրաբայ կարծեմ
որդոյ կատարելոյմ.— Միտք Հնազանդ եւ

որկոր պարկէշտ փառք են մարդոյ, իսկ ա-
ղահէն նման են անաթոյ ծակի որ ոչ յնու-

Էջ 261-266, դատարկ:

Էջ 267-452, նուորագիր:

ՊԱՏՄ. ԵՕԹԻ ԻՄԱՍՏԱՍԽՐԱՑ.— 2

Էջ 267.— Պատմութիւն Եւթն իմա-
տասիրաց.— Այր ոմն, որում անունն էր
Փռնջիանոս, Թագաւորեաց ի Հոռոմ քաղա-
քի...:

Էջ 272.— Տայ կայսրն զորդի իւր
յամձնէ ի յեւթանիքն դարապետն.— Եւ
յորժամ այսպէս եղեւ, ասէ ցնա կայսրն...:

Էջ 277.— Խնդիրք Իսկուհոյն ի կայ-
սերէ զի յեղալ կոչեսցէ զորդի իւր առ իմքն
...: Եւ ի զիւրի միւս՝ ընկողմնալ կայսրն
ի վերա մաճնի իւրո...:

Էջ 286.— Պատառն յազուիքն զպա-
տմանն իւր եւ ճիշն մեծածայն, եւ րէ որ-
պէս ըմբռնեալ եղի որդիս.— Յետ աշխորիկ
ընթերցեալ Թագուհոյն զթուխտն պատառ-
եաց...:

Էջ 289.— Առաջին առակ Իսկուհոյն
որով յօժարեցոյց զկայսրն սպամանի գոր-
դի իւր.— Կայր ի Հոռոմ այր մի եւ ունէր
զեղեցիկ զբախտ մի...:

Էջ 291.— Առաջին անգամ տանել ըզ-
դիպեղիտամն ի սպամնում, եւ Պանցիլաս
դարապետն այտու առեալք փրկեաց զմա ի
մահումէն.— Ի վաղի անդր նստեալ կայ-
սերն յաթոռ իւր...: Հմտութիւն 1598.
առտ, էջ 391:

Էջ 293.— Առակ առաջին դարապետին
— Կայր զինաւոր մի զորաւոր եւ ունէր
որդեակ մի փոքր տղա...:

Էջ 298.— Երկրորդ առակ Իսկուհոյն
գոր սպամ վայրի խոզն ի եռվիւն իւր:

Էջ 300.— Երրորդ անգամ տանել գոր-
դին ի սպամնում եւ եղի փրկեալ ի Գաղմ
դարապետէ.— Յետ աշխորիկ Հրամայեաց
կայսրն դաճանցն սպանանի զորդի նորա...:

Էջ 302.— Առակ Երրորդ դարապետին.
վասն ամենիքն որ գրուցէր իբրեւ գմարդ.
գոր ինչ տեսանէր ի տանն՝ գամ. պատմէր
տեսնն իւր.— Այր ոմն ազնւական էր ի
քաղաքի միում եւ ունէր անձեղ մի...:

էջ 309.— Ձորերդ առակ րազուհոյն
... ի ժամանակի միում էին առ կայսրն
Հռոմոս իմաստասէրք և թն... :

էջ 316.— Ձորերդ անգամ տանելն
գորդին րազուհոյին ի սպանմամբն... Եւ առ
Լայ (յղաճհաց տանէին գորդի թաղաւո-
րին ի տեղի սպանման...) :

էջ 318.— Առակ չորերդ դարապետին
վասն կնոջ միո որ կամէր սիրել գահա-
նայն :

էջ 322.— Հինգերորդ առակ րազու-
հոյն վասն Ալգտաիւծմոսի կայսեր որ կեմ-
դանոյն րաղեցաւ... Ալգտաիւծմոս թաղա-
ւորեաց ի Հռոմ... :

էջ 342.— Հինգերորդ անգամ տանել
գորդին ի մահ, յարամ դարապետն Յովսէփ
այսպիսի առակօք փրկեաց զնա :

էջ 344.— Առակ Հինգերորդ դարապե-
տին վասն բժշկին կալնոսի, որ սպանաւ ի
վարժապետէն իւրմէ, եւ յետո զղջացեալ
յոյժ աւաղեաց զմահ նորա... էր ոմն ի-
մաստասէր տեսանի որում անուն էր Բոգ-
րատէս. Հասաւ յոյժ որ է եւ անց դամենե-
քումբք յարսեանս իւր... :

էջ 352.— Վեցերորդ Առակ րազու-
հոյն, Յաղագս րազուհոյի ումեմն անմաքին
եւ ցրգոյ եղեւոյ :

էջ 361.— Վեցերորդ անգամ տանելին
գորդին ի մահ, եւ փրկեաց զնա կղէաւպատ
դարապետն :

էջ 363.— Առակ Վեցերորդ դարապե-
տին վասն կնոջ ումեմն որ գի գինուորս
բանիլ իւրով ի մահ մատնեաց... էր կայսր
ամն, եւ ունէր երկու գինուորս քաջամարտի-
կրս եւ յոյժ սիրէր զիստա... :

էջ 376.— Եւրմերորդ Առակ րազու-
հոյն վասն րազուհոյի ումեմն, որ ունէր
գինուոր, եւ յոյժ հաւատար գամծն մմա,
ոյրում զբազուհին մորա առեալ փախեաւ :

էջ 391.— Եւրմերորդ անգամ տանել
գորդին ի մահ, յարամ Յովակիմ դարապե-
տին առակաւոր քանիւ իւրով ապրեցայց
յի մեծեամբէն... Ամենեքեան տեսեալ զնա ա-
ւաղէին եւ ասէին... :

էջ 373.— Եւր առակ յետին դարապե-

տին, վասն զինաւորի միո, որ սակաւ մի
արիւմ ետես ի մատն կնոջ իւրա, եւ իսկոյն
մեռաւ :

էջ 402.— Գնայն Դիակղետիւմոսի առ
հայր իւր — Յետ այնորիկ եկին ի միասին
Եւթանեքին դարապետք, եւ խորհին թէ
յորում ժամու խոսեցի որդի արքայի... :

էջ 405.— Մերկացուցամնից գերիտա-
սարդն ի կամեմցի գգեստէն :

էջ 409.— Առակ Դիակղետիւմոսի,
կայսեր որդւոյն ասացեալ է :

էջ 450.— Կատարեցաւ Պատմութիւն
Եւթն Իմաստախրաց զերբս, ի թվին Ռ2Գ
[=1634], ձեռամբ անիմաստ Սիմէոն զրէիս,
ամէն :

Յիշատակարան Ստացողի — 1634

էջ 450—452. Նոտարգիր կարճաղեղով
... Յիշատակ է էն իմաստախրաց զիրոյ
Յովանէս Վարդապետին եւ իւր ծնադասին
Հաւրն Մկրտչին եւ մօրն Թարսկեղին եւ Եղ-
րարցն Գրիգորին, Ջաբարին, Մարգարին,
Հաւրկորոց եւ քուրայ, Հաղարմարդին,
Կոհարին, եւ ամ. յարեան մերձաւորաց,
մեծի եւ փոքու առ Հասարակ տմենեցուն,
ամէն :

Դարձեալ զնեցօ զերբս ի ձեռանէ
Խարբերդացի Յոհաննէս արեղայի(ց)ն,
Հէրմակ Ծովուն ատակն ի քաղաքն որ կոչի
Պանտուրմայ, թվ. Ռ2Դ: ի Հայրապետու-
թիւն տէր Փիլիպոս կաթաղիկոսին :

Ո՛ր սք հանդիպէր սմայ կարտաւոյ կամ
տարիտիկոյ, յիշեալիք ի մաքրափայլ ա-
ղօթս ձեռ, զմեղապարտ Յովանէս Վարդա-
պետս, որ յանուարս նմ միայն եւ զոր-
ծաւքս ոչ, եւ զծնօդս իմ. Աձ. զձեղ յիշէ իւր
միտս անգամ դայուտն Քս. Աձ. մէր, որ
է աւրհնեալ յաիտեանս ամէն :

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն —

1697

էջ 452, Նոտարգիր սեւաղեղով — Յի-
շատակ եղաւ զերբս Սրբոյն Յակոբայ՝ ձե-
ռամբ Յոհաննէս առաջնորդին, եւ ինքն
Հանգեաւ ի Քս. ՌձԽԶին :

1657

Ա.— ՇԱՐԱԿԱՆ.— 61

Բ.— ՏՕՆԱՅՈՑՑ.— 8

Տրփխիս

ՋԼԴ=1485

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 13×8.5×6.5: էջք 734+ծ:
Հանդամանք լաւ: Մագաղաթ գորշորակ,
Գրիչ՝ Մկրտիչ երէց: Գրութիւն՝ խորագիրը
ներք կարմիր, սկզբնատողերը եւ զլխատա-
ռերը ոսկեգոյն, մնացեալը սեւ մելանով,
միասին, 23 տող: Բոլորգիր վարժ: Համա-
ռօտակրութիւնք եւ խաղաղութիւն սովոր-
ական: Նկարողք՝ Յովհաննէս կրօնաւոր,
եւ Ստեփանոս Եպս. Առքնէջի (1487): Գու-
նաւոր ոսկիխոն դարդաղիւր եւ լուսանցա-
դարդ կամ մանրանկար՝ Կանոններու սկիզ-
բը. մեծ բաժանումները հանդերձ զլխա-
ղաբոյով: խորանդարդ իւր սարօք, էջ 5,
247: Նկարք, Ծնունդ Տեառն էջ 4, Խաղաբ-
կանայք 246, Հողեգալուստ 336: Դէմքերը
սեւ ցած՝ թէ յուսանցքի մանրանկարներուն
և թէ տէրունական պատկերներուն մէջ, Կու-
չեկադմ տախտակեայ զրոյմազարդ: Պահ-
պանակ մագաղաթեայ սկիզբը երկու թերթ,
վերջը մէկ, զրութիւնք եղծուած: Ստացող՝
Տիրատուր Քահանայ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-3, դատարկ:

էջ 5.— Երգեցէք որդիք Սիրովնի երդ
նոր...

էջ 247.— Այսաւր յարեալ...

էջ 337.— Կամովն Պենտալիստէիմ ա-
ռալի աւուրն Ալիմուքիւմ.— Առաքելոյ
աղանդոյ...էջ 612.— Արեւմուքեմնր Յարույքեան
Տեառն մերոյ Յի. Գրիստաչի:էջ 648.— Շարական Սրբոյն Սարգսի
Զարավարիմ:էջ 649.— Շարական Երկնատասն Ա-
ռաքելոյն:էջ 651.— Կրկմտ. Ստ. Հր.— Անբա-
կիզբն Աստուած...

էջ 652, դատարկ:

էջ 653.— Կամովն Սրբոյն Գրիգորի
Հայոց Լուսաւորչին: Անձինք ըստ այբու-
քեանից տառից.— Այսաւր զուարճացեալ...

ՏՕՆԱՅՈՑՑ

էջ 662.— Տաւաղացոյց եւ Աւետարանա-
ցոյց եւ Կարգաւորութիւն եւ [Հր]ախանկ
Տէրունական Տաւից, զոր եղեալ եւ սահ-
մանեալ է Սրբոյն Սահակայ Հայրապետի...էջ 720.— Շարական է հօտումարակա-
ցուն ար ի Տարաւն.— Յաւուրց վերջին ժա-
մանակի...

էջ 734, դատարկ:

էջ Ա.— Անձինք Սր. Աստուածածնին
Արեւելք գերարփին...

Յիշատակագրութիւնք.—

Ա.— Գրիչ Մկրտիչ Երեցի.— 1485

էջ 728-729.— Գլխաւոր յիշատակա-
րան.—Փառք ամենայտուր Երրորդութեան
Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ, այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից ամէն:Գրեցաւ եղանակաւոր տառս, որ կոչի
Շարակնոց, ձեռամբ յովնածեղ եւ անա-
թան Կրիչ Մկրտիչ յիւրից, ի Թուիս Հայոց
ՋԼԴի, գրեցաւ սուրբ Երգարանս ի քաղաքս
Տրփխիս, ընդ Հովանեաւ Սր. Կաթողիկէիս
եւ ըմբիլ ցաւոց Մաղնոյ Սր. Գէորգիս:Արդ ցանկացոյ Էջի այսմ աստուա-
ծպունչ երգարանիս տէր Տիրատուր քահա-
նայ... .. Յիւրից ի Քս. զվերջգրեալ
ստացոյց տառիս, Տիրատուր քահանայ,
հանդերձ ծնողաւք եւ ում արեան մերձա-
ւորք, յիւրից ի Քս. ասելով ի խորոց ար-

տէ, թէ տէր Ած. ողորմեա նոցա, եւ ջնջեա
յձեռագիր յանցանաց նոցա, Ամէն — Հմմտ.
Լ. Ս. Խաչիկեան, Յիւտ. ԺԵ. Դարի, Գ.
Մասն, էջ 466:

Բ. — Նկարող Յովնանուէն կրանաւորի
էջ 727, ստորոտը, բոլորդիր — Ներկա-
րող սուրբ Երզրարանի ըղմիւննէս կրանա-
ւորս յիշեցէք ի Քս. եւ Ած. ըղձեղ յիշէ, ա-
մէն:

Գ. — Նկարող Առնցեցի Ստեփանոս
եպիսկոպոսի — 1487

1. — էջ 4, նկարին ներքեւ, կարմրա-
տառ — Նկարեցաւ Շարակնոցս ձեռամբ
Ստեփանոս եպիսկոպոսի յառնջեցեղ, ի խնդ-
րո Տիրատուր աւաք իրիցոյ: Ած. վայելել
տացէ իրն եւ որդոց իւրոյ ամէն: ԹՎ. ԶԼԶ
ձաղկեցաւ:

2. — էջ 246, նկարին ներքեւ — Զտէր
Տիրատուր անկեալ առ ոտս զերեւմանին յի-
շեցէք ի Քս. եւ Ած. զձեղ յիշէ ամէն:

3. — էջ 336, նկարին ներքեւ. Զանարման
նկարող զՍտեփանոս եպիսկոպոս յիշեցէք
ի Քս. եւ Ած. զձեղ յիշէ ամէն: Մաղկեցաւ
Շարակնոցս ի խնդրոյ տէր Տիրատուր իրի-

ցու. յիշեցէք ի Քս. միով ողորմաւ եւ Ած.
զձեղ յիշէ ամէն:

Դ. — Վերստին կազմող Յովնանուէն
Վարդապետի. —

էջ է, վերը, բոլորդիր — Այլ եւ ըդ-
վերրստին կազմող Շարակնոցիս զՅովնանէս
Վարդապետն Հանդերձ Զնաւորս յիշեցէք
առ Քրիստոս:

Ե. — Վերջին ստացող Դավիթ Քանա-
նայի. —

էջ Ժ, վերը, բոլորդիր — Զվերջին
ստացող սուրբ տառիս զսրբասնեայ եւ ըդ-
մաքամիտ քահանայն զտէր Դաւիթ, որ ըս-
տացաւ զՇարակնոցս ի Հայալ յարդեանց եւ
ի վաստակոց իւրոց յիշատակ իւր, յիշեցէք
ի Քս. եւ Ած. ողորմի ստացէք: Ած. ձեղ եւ
մեզ ողորմեցեղ ի միւսանգամ զայլուստն,
ամէն:

Զ. — Յետմագոյն յիշատակագրու-
թիւմ. —

էջ 733, ստորոտը, բոլորդիր — Յիշա-
տակ է Շարակնոցս Սբ. Երուսաղիմայ ի
դուռն Սբ. Յակոբայ Վանին:

1658

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն. — 62

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւալ 13×9×6: էջք 672: Հանդա-
մանք յաւ ընդհանուր առամբ. նորոգու-
թիւն կրած: Թուղթ բամպակեայ: Գրիչ՝
Յակոբ կրօնաւոր: Գրութիւն՝ խորագրինե-
րը կարմիր, սկզբնատողերը եւ զլիստառե-
րը ոսկի, մնացեալը սև: մեխանով, միա-
սիւն, 23 սող: Բոլորդիր: Համառոտագրու-
թիւնք եւ խաղաղութիւն սովորական, Գու-
նաւոր ոսկեխառն զարդադիր եւ լուսանցա-
յարդ կամ մանրանկար՝ կանոններու սկիզ-
բը, մեծ բաժանումները Հանդերձ զլիսա-
ղարդով: Խորանագարդ իւր սարօք, էջ 11,
241, 321: Նկարք, Յովակիմ եւ Աննա, էջ
10, Իւզարբեր կանայք 240, Հոգեգալուստ

320: Կաշկազմ տախտակեայ դրոշմադարձ
Հնամաշ: Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիզբը
եւ վերջը երկուական թերթ, մասն երկա-
թադիր Աւետարանի: Ստացող՝ Յակոբ կը-
րօնաւոր:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

էջ 1-4, մաղաղաթեայ պահպանակ:
էջ 5-9, դատարկ մեծադոյն մասամբ:
էջ 11. — Երգեցէք որդիք Սիօղնի երգ
նոր. . .

էջ 239, դատարկ:
էջ 241. — Այսաւր յարեաւ. . .
էջ 321. — Կոնովն Պեմտաղբօտէիմ
Աւրիմովիւմ. — Առաքելոյ աղանւոյ. . .:

էջ 594, դատարկ:

էջ 595.— ...ի հանդերձեալ նորոգմանը...

էջ 611.— Արեւմուտքեմեր Յարութեամ Տեառն մերայ Յի. Քի.:

էջ 647-668, տարբեր թուղթ եւ զբոլուի:

էջ 648.— Ամսիմք Սր. Աստուածածնին. Վերականգնողական ասացեալ է.— Արեւելք դերարքին...

էջ 653.— Ամսիմք Սր. Լուսաւորչիմ.— Այստեղ զուարճացեալ...

էջ 663.— Լեւինք ամենայն...

էջ 666.— Զարեք երկնից զարհուրեցան... Զ-ժ.— Հմմտ. Պար. Շարականներ, էջ 184:

էջ 668.— [Շարականն Ապտրլմուսն-յալ].

Աստուած հաւեր եւ ըստանշին որ ընտրեցեր լեզ յերեւելի, եւ ժառանգորդ սուրբ արքայութեան զԱպտրլմուսեի ծառայն Քրիստոսի. մարիսանաք սոցա Քրիստոս խնայեալ ի մեզ:

Բանաւոր շուան հատի եւ աղանի տանին տէրունի, ցանկայր լյապի հացին կենդանի ընդ սրբոց մանկանցն Քրիստոնէից. Ժ.

Գեղեցիկ աղան մանկանցն ժողովեալ ի ճաշ ի միջաւրէի ասէ. ինձ զինչ կամիք լինիցիմ խառնել ի կարպուս ձեր ցանկալի. մարի.:

Դասակցեալ երանելեացն զԱպտրլմուսեի ծառայն Քրիստոսի հայցէր [Շարականն Սր. Քի. լիւր չկալ].— Հմմտ. նոյն, էջ 158:

էջ 669-672, մայադաթեայ պահպանակ:

Յիշատակագրութիւնք.—

Ա.— Գրչի.—

1.— էջ 200, ստորոտը.— Եւ զիս զանապիտան Յակոբս յիշեալ ի սուրբ զալուստան:

2.— էջ 405, ստորոտը.— Զտարտածս ի բարեաց, եւ զգարթածս ի չարեաց, ըզ-

Յակոբ սուտանուն կրտսնաւոր աղանձէր ի Տէր ի սրտի մըտաւ:

3.— էջ 519, ստորոտը.— Զարտ խոցեալ եւ զմեղաւք լրցեալ կրկնալէր ողի Յակոբ անարման զծողի աղանձ յիշել ի Տէր: Նաեւ զՅակոբ կրտսնաւոր ստացաւ յայսմ տառի, յիշեալ լիցի առ Ած. եւ Ած. զմեզ յիշողոյ յիշ ամէն:

Բ.— Ստացաւ Գալուստ կրօնաւորի.—

էջ 238, ստորոտը, ժանգազոյն մեղաւոր, որոյդիք.— Զստացաւ մարդարտաւար Շարականցիս զկուսակրան եւ զարասէր կրօնաւորն զԳալուստ, եւ զբերորդին իւր զնորոնձայ կրտսնաւորն զԶարարիս, եւ զծնաւորն իւրեանց, եւ զամ. արեան մերձաւորսն յիշեցէք առ Ած. եւ ուղիղ սրտիւ Ած. ողորմի ասացէք. եւ Տէր Ած. ամենեցուն ողորմեսցի ամէն:

Գ.— Նորոգող Մարտիրոս Սարկաւազի.— 1630

էջ 654, վարը, տարբեր թանաքով, նոտրապիլ.— Արդ նորոգեցաւ Շարականցի վերստին ձեռամբ սուտանուն Մարտիրոս սարկաւազին, ի թվին ՌՃԹ, ի դուռն Սր. Գրիգորի: Յիշատակ է հաւեր իմ միցի Զարմանին, եւ եղբարս իմ Ամիրպէկին, եւ որդոցն իմոց Սամէլին, եւ Դանիէլին: Զմայրն իմ Շահումիւթան, եւ զկողակիցն իմ, եւ զամենայն արեան մերձօրս յիշեցէք ի Քո. եւ որ առատն է ի տուրս բարիս, ձեզ յիշողացդ եւ մեզ յիշեցիցոցս առնասարակ ողորմեսցի ամէն:

Դ.— ՌՃԹ=1645

էջ 670, պահպանակին վրայ, անհարթ գրով.— Թվին Հայոց ՌՃԹ, առաւ դարձեալ զամիրութիւնն Զիւֆիսար պէկն, յունիս ամիս ի Ժ, արեւ Գլ.ի մուսաւրմ եկս տղան:

Ե.— Արապկերցի Յոսիմ երեցի.— 1745

էջ 687, վերը, բոլորգիր անհարթ.— Թվին ՌՃԹԹ, Արապկերցի Յոսիմ երեցիս յիշեցի զայս ձեռագիրս. ձեռքս փտի դառնալ ի հող, զիրս մնայ յիշատակոյ:

Զ.— Բալաւցի Սարգսի.— 1749

էջ 647, վարք, անհարթ զրոյ.— Յի— Սարգիսին և Կողակցուն Կուգային, ի դու—
շատակ է Շարահնոցրս Բարլոցի մզտսի օրն Սր. Ակորայ, թվին ՌձՂԸին:

1659

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 63

Արևոյանց գիւղ

ՌՂԳ=1644

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 12.5×9×5: էջք 812: Հանգա—
մանք յատ լաս: Խաւիթ Հին հասարակ: Գր—
րիշ՝ Աւետիս: Դրութիւն՝ խորադրիններ
կարմիր, սկզբնատոկերը և զլխատոտերը
ոսկեգոյն, մնացեալը սև: մեյանով, միա—
սին, 22 տոյ: Բոյրդիր վարժ: Համառո—
տագրութիւնք և խաղաղութիւն սովորա—
կան: Մաղկոյ՝ Յովհաննէս Ղարեփ, աշա—
կերտ Հիգանցի Յովհաննէս: Դունաւոր
ոսկեխառն դարդադիր և յուանցադարդ կամ
մանրանկար՝ Կանանկերու սկիւրք, մեծ բա—
մանումները հանդերձ զխաղաղով: Խո—
րանդարդ իւր ստորք, էջ 5, 291, 393, 507:
Նկարք, Յովակիմ և Աննա էջ 4, Իւզարեր
Կանայք 290, Հոյեկալուստ 392, Երկրորդ
Գալուստ Տեառն 506: Կաշեկազմ տախտակ—
այ զրոյմադարդ: Պահպանակ մաղապակ—
այ սկիւրք և. վերջը երկուական թերթ,
անկիւնաւոր երկաթադիր, կրօնական բո—
ւանդակով թևամբ: Ստաշոյ՝ Ստեփանոս
հէրպետ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-3, գատարկ:

էջ 5.— Երգեցէք որդիք Սիւմնի երգ
նոր...:

էջ 291.— Կամովն Սրբոյ Պատեֆին
Արիմաւրիւն.— Այստաւ յարեաւ...:

էջ 393.— Կամովն Սրբոյ Պեմտակոս—
տէին Առաքի Աւուրն Արիմաւրիւն.— Առա—
քելոյ աղանու...:

էջ 488.— Ածծիմք Սր. Աստուածած—
նին ասացեալ ի կիրակոս Վարդապետէ Եր—
զրմկեցոյ.— Արեւելք գերարփին...:

էջ 505, գատարկ:

էջ 507.— Կամովն Նաւակտեաց Սր.

Խաշին Արիմաւրիւն.— ի վերայ վիմի հա—
ւատոյ...:

էջ 750.— Արիմաւրիւն Թարութեան
Տեառն մերոյ Յի. Բի.:

էջ 807-808, գատարկ:

էջ 809.— Փոք ի բարձունս Աստու—
ծոյ...:

էջ 811.— Սուրբ Աստուած...:

էջ 812, գատարկ:

Թիշառակազրութիւնք Մաղկոյի.—

1.— էջ 290, Նկարին ներքեւ, բոլոր—
գիր.

Ով մանկունք Սուրբ Սիոնին,

Եղանակոյք վերա սորին,

զուք յիշեցէք ի յաղօթին,

ի յարութեան սուրբ դիշերին,

յոյսն յիտի զերկազմանին,

յերուսաղէմ Սուրբ Քաղաքին,

զուք հայեցէք առ Միածին,

զյարուցեալն առաւօտին,

Թողոյ զմեզ ծաղկոյին,

զՂարեփի Յովանիսին:

2.— էջ 392, Կիւրին ներքեւ.

Ով իսկ սրբադանին,

զուք մաղթեցէք առ Սուրբ Հոյին,

վանն հերպետ տէր Ստեփանին,

մնայ տնփորձ ի յաշխարհին:

Այլ զմաղկոյի Երզարանին,

զու տղաչեա Կոյս Տերածին,

զմարտեալն նորա հոգին,

զհիգանցի Յովանիսին,

զաստորէ քո Սուրբ Որդին,

յնդ քանուչորս քահանային:

3.— էջ 506, Նկարին ներքեւ.

Սուրբ Խաչ պատուական,

յաղթող Սուրբ Նշան,

երբ լուծով փայլիս,
գաս ի դատաստան,
յայնժամ աղաչեա
դու զԲրիստոս արքայն,
վասն ծաղկողիս
վայս սուրբ Երզարան,
որ մեղօք եմ լի
եւ յոյժ անպիտան.
քեզ երկըրպազեմ
Յիսուսի նշան,
այժմ եւ յաւքա,
միշտ եւ յաւիտեան:

Յիշատակարան Գրչի.— 1644
էջ 797.—

Փառք եռակի Աստուածութեանն,
եւ միակի անճառ բնութեանն,
Երրորդութեանն անքննական,
եւ միութեանն անդրնական:

Զոր ես չարեացըս աւթարան,
եւ ի բարի գործոցս ունայն,
Աւետիս Հոռս եւ անարժան,
կատարեցի զնորին հրաման:

Մարմնովս աշխատս Կործիական,
Հոգւովս յօժար եւ յըրական,
բազում ջանիւ աշխատական,
կատարեցի դստ ի լրման:

Ի թվականիս Ռ [= Հաղար] ամեան,
ՂԳ թիւ ընդ նրման,
աւարտեցաւ սա ի լրման:

Որք Հանդիպիք սրմա տեսլեան,
կամ վայելէ յայս բուրաստան,
յիշման առնէք ըզմեզ արժան,
զԱւետիս Հոռս եւ անպիտան:

Եւ դուք յիշիք առ Տէրբն Բան,
յորժամ գայցէ ի դատաստան,
լըսէք ըզմայն երանական,
զեկայք աւրհնեալք Հաւրն իմ արժան:

Աղաչեսցուք զՀայրն զըթական,
զԵրրորդութիւնըն միական,
նրմա տացուք փառս անխափան,
որ է աւրհնեալ միշտ յաւիտեան:

Եւ արդ զրեցաւ եղանակաւոր տառս,
եւ աստուածաբան կտակս, եւ խնկալի տու-
փըս, եւ զանազան ծաղկաւտ բուրաստա-
նըս, եւ պտղալի դրախտս, եւ քաղցրածա-
շակ Հոգեղէն կերակուրս, որ կոչի Շարակ-
նոց, ի լաւ և յընտրի աւերինակէ, որ է Խը-
լիկ կոչեցեալ, ձեռամբ յոգնէժեզ եւ անի-
մաստ զրչի մեղաւոր Աւետիսի:

Ծնորչիւ Տեսնոն սկսաւ եւ ողորմո-
թեամբ նորին կատարեցի, ի թվականիս Հա-
յոց ՌՂԳ, ի դեաւոս որ կոչի Այնդանց,
ընդ Հոյանեաւ Սրբոյն Պետրոսի եւ Պօղո-
սի, եւ Սր. Գէորգա Ջարավարին, ի դառն
եւ ի նեղ ժամանակիս, յորում նեղիմք ի
հարկապահանջութենէ անաւերեաց. քանզի
եւս քան զեւս սաստկանա ըրնութիւն եւ նե-
ղութիւն ի վերա աշխարհիս, եւս ստաւել
ազդիս Հայոց, վասն ծովացեալ մեղաց:

Արդ որք Հանդիպիք սմա կարգալով
կամ արինակելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ
յաղօթս ձեր զանարժան զըծողս զԱւետիս,
եւ դատացող սորա զտէր Ստեփանոս Հէրպե-
տըն, զՍուրբ Աստուածածնի սպասաւոր
Սորա Վանից, որ ստացաւ զՇարակնոցս ի
հալալ վաստակոց իւրոց, յիշատակ Հոգւոյ
իւրո, զի լի ստիւ եւ բոլոր հաւատով Ած.
ողորմի ասացէք նոցա, եւ Ած. ձեզ ողոր-
մեացի ամէն:

Դարձեալ կրկին անկամ աղաչեմ զձեզ
կողկողադիւն պաղատանաւք զի լի սրտիւ եւ
բոլոր հաւատով ասացէք Ած. ողորմի ստա-
ցաւդի սուրբ Շարակնոցիս տէր Ստեփանոս
Հէրպետին, եւ իւր ծնաւդացն, հաւրն Կի-
րակոսին եւ մաւրն Մրաթին. որ ստացաւ
զՇարակնոցս ի հալալ վաստակոց իւրոց յի-
շատակ Հոգւոյ իւրո եւ ծնաւդացն: Արդ ա-
ղաչեմ զձեզ, ով հարք եւ եղբարք իմ, յի-
շեցէք ի Քս. դուր Ստեփանոս զՍուրբ Աստ-
ուածածնի սպասաւորն, եւ զիւր ծնաւդոն
զԿիրակոս եւ զՄրաթն, եւ Ած. ողորմի ա-
սացէք նոցա, որ ստացաւ զուրբ զԻբքս ի
վաստակոց իւրոց, ի վայելումն անձին իւ-
րոյ, եւ յիշատակ իւրն եւ ծնաւդաց իւրոց,
հորն Կիրակոսին եւ ժօրն Մրաթին, եւ ամ.
արեանաւոր մերձաւորացն նոցին ամէն:

Յիշատակարան վերջին Ստացողի.—

էջ 806, բոլորդիր — Զվեղին ըստա-
ցաւ Շարակնոցիս պատհանախ Գրիգորն, որ
մակ առնուն Ապոստլի տղա կոչի, յիշեցէք եւ
Ած. ողորմի ասացէք, Գրիգորին եւ իւր
ծնոցայն եւ ամ. արեանսուռ մերձաւորաց
կնիդանկաց եւ ննջեցեալոց. որ ըստացաւ եւ
եւ յիշատակ ի Սր. Եմ. ի դուռն Սր. Յա-
կոբա, ի թրին Բ. Եւ ճԴ. ի յաթոռակալու-

թին Սր. Յակոբա տէր Աստուածատուր քաջ
եւ արի աստուածաբան վարդապետին, Արդ
կացցէ անջինջ յիշատակ ի դուռն Սր. Յա-
կոբա: Որք հանդիպիք կարդալով կամ աւ-
րինակելով, կամ հարաւանցի տեսանելով,
յիշեցէք եւ Ած. ողորմի ասացէք. եւ որ յի-
շէք յիշեալ յիշիք ի Բրիտանոս Աստուծոյ
մերոյ, որ է աւրհնեալ յախտեանս ամէն:

1660

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Ց (ՔԵՐԹՈՂԱԿԱՆ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մասալ 12.5×8.5×5: էջ 708: Պրակք
ԽԼ, նորոյման ժամանակ սխալ դետեղութեւ,
ոպպէս. Ե-ԹԷ, Ա-Զ, ԹԼ-ԻԼ: Հանդամանք
յաւ: Մաղաղաթ դորշորակ: Գրիչ՝ Վահ-
րամ: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնա-
տողերը եւ մասամբ զլխատառերը կարմիր,
մնացեալը սեւ մեկանով, միասին, 19 տող:
Խորագիր վարժ: Համառոտագրութիւնք սո-
վորական: Գունաւոր յուանցազարդ եւ
զլխազարդ, էջ 3, 175, 561: Կաշեկազմ
տախտակեայ դորշորակ, մասամբ ճեղ-
քուած: Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիզբը
եւ վերջը երկուական թերթ, անկիւնաւոր
երկաթապիր, կրօնարարոյական բովանդա-
կութեամբ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

Նախնական դաստիարակեան համա-
մայն:

Պրակ Ա — էջ 209 —

Մարտիրոսիւն Համերակամ վիպա-
սամալեանք սակո Հայկազմցն սեպի, եւ
Արշակունեացն գարմի, ի սկզբանցն միմչ ի
վախճան, առասացեալ Ներսէսի, իզարաւր
կաթագիկոսի Հայոց տեառն Գրիգորիսի,
յիւրակամնն մալմիս, ի համարեկութեամն
հլով տիս — Պարտապան հաւր է որդի, հա-
տուցանել վարժ ծնաւորի...

էջ 372, վարը, բոլորդիր նորակերպ,
տարբեր մեկանով — Ասէ Միանոս, թող
վասն Աստուծոյ զղողն, զտաքութիւն, ըզ-

տենտն, զջերմն, յանուն Հաւր եւ Որդւոյ
եւ Սր. Հողոյն: Միանոս ասէ. թող վասն
Քրիստոսի զղողն. պէսմիանոս ասէ. թող
վասն Սր. Կուսին Մարիամու զղողն: Եւ որ
ի վերայ ջերման ունի ի յիանութիւն Սուքա-
յէլ է անուն Հրեշտակապետին. եւ որ ըզ-
յեցեալ ունի զանուն Նորա մի մերձեցի ի
նա ջերմն: Եւ ես աղաչեմ զքեզ Տէր բժշկակ
զծառայս քո: Կարգալ զի սկզբանէ Աւետա-
րանն, եւ ասա զՀայր մեր յերկինս:

էջ 373-374, բոլորդիր, այլ գրութե-
ութեամբ — Սարաւով իլի, արիւիլ, աւրե-
լի, մաւտ, մադիան, մադարմիոն, բեմիոն,
դամսիոն, մարդիան, արագ Միքայիլ, մո-
րեմոս, արգիմոս, ալիլիոս, սրաբեմիոս, աշ-
քիակամ, լուսատիպ, բոցատիւիլ, վեցքե-
նամբ, ամեգրեակմ տատաւածութեանն, տուֆ
սամն սամնիլ, լկամիլ, կուպոյայիլ, արարեֆ
գրերան չարայիս, գակմ վմատակար, գիւրտ
չարայից, ընդդէմ ծառայիմ Աստուծոյ
Ստեփ. բանամայի: Կապմ գլար ցան,
գալմ, գամկարմ, գիւքալմ, գմագեղմ, գմամ-
նակերպմ. գթոնմակերպմ. գմիանմ. գեւ-
ադէմն, գմառեւրմ, գմառեւրմ, գիգառեւրմ,
գարուասւրմ, եւ գամմայմ ցաւ գոգակամ.
գերակամ, գեազակամ, գրակամ, գիւնու-
րակամ, գիւառարասւրմ, գիւզոմ, գրըլ-
զըմ, գարաւակամ, գգիշերակամն, գցորե-
կայիմն, գտակասւրմ, գգիմսւրմ, գարիւ-
մարալիմ, որ ամեմիմն ոչ կարեմ մարծե-
մալ ի ծառայմ Աստուծոյ ի Ստեփ.: Ամաւար
եռակի եռակուսակի, բարձրութեամբ երկ-

նից, հաստատութեամբ աւելցց. տէրութեամբ չբաց. խորութեամբ անդամդ սանդարամտիցն, ամստուր լուսովն, անշիւդ միակիւն, քառակուսիւն. չիք եւ եւ հատաւն: Գայ Գս. ել եւ երլ. Գա Սուրբ Կոչսն, կապէ վարագորտւում. Գայ Սր. Թուրտ կապելոն միգեկում. Գայ Սր. Աքամագիւնէ կիգողակամ գաւազմում: Կապն Սր. Ատաֆնակն Սր. Հոգովն, որով ընկելան գաստաւածային փշումն: Կապն Սր. մարտիրոսն հեղմամբ արեանն իւրեանց: Կապն Սր. կուսումն սուրբ աղայիւնն իւրեանց: Կապն սուրբ հայրապետն սուրբ հաւատովն եւ ողբեց դաւանութեամբ: Կապն դամ. չար ակն, գիւիլ, եւ զգլխացաւ. եւ գաւննայն Գրեմարմումք երազաց, յամուն էութեան Աստուածութեանն: Դատողք ուստեալ լերուք յԱստուծոյ: Որ ունիք իշխանութիւն տոչորեկ գաւննայն չար հոգի. իշխանութիւնք իշխանութեանց մահու որ փնայլատակումս արփարքէ. մամարփարքումն, ամուն է ահտակամ, էեցն, շարակըտուկամ, փայլակտեղամ. համառփիւ, է-դակայէլ, աի. տէր մեսիայ, սարաւովք, աւսանա, ոտքի. բրարուն: Որ յատննի կացքեր Պոնտագլոյ Պիղատոսի փրկեալ ի չար աչից եւ ի չար լեզուաց զծառա Աստուծոյ զՍտ.: Իզրմա, եւ Ուրա, եւ արրմ, գոքնաւ, ծէրն. կաւփնաւո, եւիզր բմածա, գրեմնա-եք եւ բմակեա, մարծիբնդոս եւ աւ, տքմ, ծրծր, շշիծ, զրմրմք:

Էջ 375.— Պատմութիւն Ազգիս Հայոց, գրեալ բանիւ յատն չափոց:

Տէր Ներսէսի յուսազարդեալ,
Հայրապետն զայս բան դրեալ,
ըզպատմութիւնս Հայոց առեալ,
ստանաւոր տաղիւ չափեալ.
առ ի նախնեաց առնի սկսեալ,
եւ մինչեւ յինքն հասուցեալ.
զորպիսութիւն նոցին յայտնեալ,
եւ ի խրատ հանուրց տուեալ.
զոր ընթերցեալ եւ ծանուցեալ,
Լեւոն Հայոց արքայն աւժեալ,
նուստութեանս իմ հրամայեալ,
ի Սուրբ Հաւրէն առնուլ զարձեալ,
որ մինչ ի ծեղ եղեւ հասեալ.
նահապետաց մերոց կացեալ,
զործք եւ կամ բանք վիպասանեալ,

ի ստուգապոյն արանց պատմեալ,
եւ զոր աշաւք մերովք տեսեալ,
եւ ականջաւք յայլոց լուեալ,
դայն ինձ գրել բանիւ չափեալ,
առ ի լինել զիրաւ յայտնեալ,
Արք եւ Վահրամ բարուն ծայնեալ,
եւ յիմաստից ունանացեալ,
աստուածային բանեք վարժեալ,
եւ ի յարդիւնսն ոչ ծամանեալ,
ի յարքայն յայս հարկեցեալ,
Լոկ մրտաք տարարեալ...

Էջ 440—442. զատարկ:

ՅԻՍՈՒՍ ՈՐՂԻԿ.— 14

Ն. Շնորհալի

Պրակ է.— էջ 1-2, զատարկ:

Էջ 3.— Տեսան Ներսէսի մուր մալ-լամաց մերչափեալն տաղիւ տվողին բանից, յղծումն աղաւթից. մերամնակեալն հոգոց, գարթուցեղոց մտաւ, ի քմբրութեմն կրից, յիշատակաւ անցելումն իրի, մերկայի եւ ապագայի. յոգրումն հեծութեան սրտի. խաւք ընդ Աստուծոյ — **Երեսու Որդի Հաւր Միածին,** եւ ճառապայթ կերպարունին...

Էջ 167.— Յիշատակարան Երեմիայի քաւմիս — **ի վեց հարիւր Հայոց թվական,** եւ յատմիւն սկսեալ իւր առ...

Էջ 174, զատարկ:

Էջ 175.— Տեսան Ներսէսի Բան Հաւատոյ, ստանաւոր տաղիւ չափոյ — **Յոստոյանիմ Աստուած ըզՀայր...**

Էջ 236.— Յիշատակարան Երեմիայի — **վասն Աստուծոյ խաւսել զայս բան...**

Էջ 242.— Նորին ալյաչափ տաղք ի յոնդրոյ ամուսն մախագիծ տաղիւ սանց — **Միշտ էիք անեղ բնութիւն բնաւորեցան...**

Էջ 246.— Տեսան Ներսէսի Յազգոս երկնի եւ գարդոց մորա, բարառեալք ի դիմաց մորա ի չափ երկնատառնիցն պարգեալ շտից, ի յոնդրոյ առն թշկապետի եւ պստեղագիտի — **Միշխարայ — իմ եղական գոյով բնութիւն...**

Էջ 259.— Նորին բան մերտաղեալն, ի խրատ ոգոց համայնից, ի դիմաց մերմի

տառից. տանց յիւրաքանչիւրսն քառից. —
Այլն Աստուծոյ զգեց ժերձակայ խրատ,
լինել թէ հաւատաւ . . .

Էջ 271. — Բան Հատուոյ. վասն անե-
ղին եւ եղեւոց. քաթառաքար ի դիմաց հեյ-
կական տառից, չափաքերմամբ ոգեալ ի
կերսիսէ. — Այլն անբակիւրն ասէ զԱստ-
ուած . . .

Էջ 279. — Տեառն Ներսեսի. երատ
ուսմանկանաց մանկանց ի դիմաց այբու-
քննից տառից. օտաւմաւոր տաղիւ չափոյ. —
Այլն ասալին ղոգեց տրցայ, հանէ յիմա-
տըն զերակաւ . . .

Էջ 286. — Տեառն Ներսեսի, Յիշատա-
կայամ Առակացն Սողոմոնի, գոր իւրով
օնեօք զրեհաց. — Աստուածեղէն հոգայն ի
ամա . . .

Էջ 293. — Նորին ի Սողոմոն արքայն
— Սոյ ժարդարէ աստուածարան . . .

Էջ 296. — Նորին ի ժողով ամուռն. —
Նմանաբար խորհուրդ խորին, յայտնէ եւ
միւս անուն նորին . . .

Էջ 298, դատարկ:

ՈՂՐ ԵՂԵՍԻՈՑ. — 8

Ն. Շնորհալի

Պրակ ԺԸ. — Էջ 443. — Տեառն Ներսե-
սի Սրբազան եպիսկոպոսի եւ երկրորդ Լու-
սաւորչի, եղբար տեառն Գրեգորիսի Հա-
յոց կարողիկոսի, բաժն քարտեմական, տա-
ղիւ չափեալ հոմերական, խառնեալ րանիւ
ուրբերական, վասն եղեսնեայ մեծի առմամ:
Ի քուականի հիմնոց հարիւրի. եւ իմասուն ընդ
կերեկի, քսան եւ երեք ղեկտեմբերի. յեր-
րորդ ժամու յար շաքարի. — Ողբացէք եւ
կեղեցեք, հարսունք վերին առադաստի . . .

Էջ 536. — Տեառն Ներսէսի Հայոց կա-
րողիկոսի, չափաքերական քանիւ մաղ-
րամբ, առ Սբ. Հրեշտական եւ Հրեշտակա-
պետսն, Միքայել եւ Գաբրիէլ, եւ առ ամե-
նայն հրաբում եւ երկմային Սբ. Զարու-
րիւնսն. — Այլ սպաղարտիք առ հոգեղէնսդ
. . .

Էջ 545. — Տեառն Ներսէսի կաթողիկո-
սի Հայոց, վասն Ազաւրից երատք Ոգէշահի
— Այլաթք հասարակաց քրիստոնէից . . .

Էջ 550. — Տեառն Ներսէսի Հայոց կա-
թողիկոսի. արարեալ Ազաւրօ հասարակաց
ամենայն հաւատացելոց. գոր պարտին ու-
ղարի յամենայն ժամ. — Հաւատով խո-
տովանիմ . . .

Էջ 558-560, դատարկ:

Էջ 561. — Ներբողեան կենսատու Սուրբ
Խաչին, առ ի սրբոյ հաւրէմ մերմէ Դաւրէ-
անյադր փիլիսոփայէ ասացաւ. օտաւմաւոր
չափով աստաւաւր եղաւ. — Բարձրացուցէք
զՏէր Աստուած մեր մարան . . .

Էջ 595. — Նորին. Գովեստ Ներբողա-
կան պատմագրաբար. Յաղագս վարուց Մե-
ծի Հայրապետին Տեառն Ներսէսի Հայոց
կաթողիկոսի եւ տիեզերական վարդապե-
տի: Ասացեալ տեառն Ներսէսի սրբոյ վար-
դապետի եւ սորա հարազատի որդւոյ դըս-
տեր եղբար. — Շարժալ ստիպէ հարկ
տէրսնի . . .

Էջ 641. — Զարուրիւն Յոտաւմաւոր
բանիցս. — Նախ դատարեցաւ դուռնիս եւ
զկարգի յուզանէ . . .

Էջ 645. — Սուրբ եւ իմաստուն վար-
դապետին Յովհաննիսի եղնկայցոյն արար-
եալ այշաչափ տաղս, ի խնդրոյ քարեպաշտ
իշխանին Ասլոյցի. քստ մախաղիծ տաղիս
տանց — Յամենահաւ զործս արարչին որ
յոյսացան . . .

Էջ 651. — Նորին դարձեալ Յաղագս
երկնի. — Այն որ յառաջ քեզ հոռեցան բանք
նախնական . . .

Էջ 708, դատարկ:

Մանր յիշատակագրութիւնք Գրչի. —

1. — Էջ 166, ստորոտը.

Զառ ի րորի զործն տարտամ,
եւ ի չաբեաց տեսակ փարթամ,
յիշեալ զգրոց սորին զվաճարամ,
որ աղաթնս լոյսայ լուծմամբ:

2. — Էջ 278, ստորոտը. — Յիշեալիք
ընդ Տեառն եւ դիս զվաճարմ զորոց այժմ
տառիս:

Յիշատակարան Նորագման. — 1492

Էջ 707. Վերը, բոլորգիր. — Նորոգեցաւ
զերբս որ կոչիւր Յիսուս Որդի, ի վայելու-

մըն Յոհանէս կուսակրան արեղայի, զոր
Տէր Աստուած վայելի տացէ խաղաղական
կենսաւ եւ երկարեալ աժաւք մինչեւ ի խո-

րին ձերութիւն, ամէն: Եւ Դրիստոսի փառք
յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն: Թիականիս
ՁԱ:

1661

ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆ (ՄԱՍՆԱԿԻ).— 8

Քիլիս

ՌՃԻԹ=1680

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 12.5×8.5×3: Թերթք 257:

Հանդամանք լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրիչ՝
Մկրտիչ Դպիր Զէյթունցի: Գրութիւն՝ խո-
րադիրները, սկզբնաւորները եւ գլխաւորա-
ռերը կարմիր, մնացեալը սեւ մելանով,
միասին, 19 տող: Նորարդիւր կանոնաւոր:
Համառոտագրութիւնք բաւական առատ:
Կարմիր կապոյտ խորանաղարդ իւր սարօք,
թղ. 1ա, Գունաւոր նկար, թղ. 3 եւ 4ի մի-
ջեւ, մաղաղաթի վրայ, Raphael et Tobias:
Կաշեկազմ տախտակեայ դրոյմազարդ. Գա-
լաթիւն երկաթադիր կը կարդացուի՝ ի
վաւելումն մՀի. տիրացու Պետրոսին: Ստա-
ցող՝ Փիլիպպոս Դպիր Թէքէրտաղցի:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Ա.— Թղ. 1ա.— Նախադրութիւն Ա-
ռակացն Սազմումի.— Խորհուրդ փրկելոյն
Քրիստոսի զաշխարհս, նախ քան զաշխարհս
առաջարկեցաւ...: Իսկ երկրորդ եւ երրորդ
հատորքն, առաջին գրոցս Առակացս ասեմ,
վասն խիտ եւ բազմակերպ դիմաց բանին,
եւ համառու եւ աշխատիս ոճոյն, անվաւեր
թուեցաւ բաժանել ի գլուխս:

Թղ. 1բ.— Գլուխ առաջինը բանի Առա-
կացն

Թղ. 3բ, դատարկ:

Թղ. 4ա.— Առակ Սազմումի որդայ
Դաւթի քաղաւորին իտայելի.— Ճանաչել
գիմաստութիւն եւ գիտատ...

Թղ. 16ա.— Առակ Սազմումի. Բան
երկրորդ:

Թղ. 42բ.— Այսմ առակք Սազմումի
արքայի իտայելի ամֆնիմֆ, զորս գրեցիմ

բարեկամս Եզեկիայի արքայի իտայելի
Հրէաստամի.— Փառք Աստուծոյ ծածկեն
դրանս...:

Բ.— Թղ. 51.— Նախադրութիւնք Սա-
զմումի է.— Եւ Ժողովոյս յետ Առակացն
երկրորդ պիտանի գիրք է Սողոմոնի...:

Թղ. 56բ.— Բամֆ Ժազմազին որդայ
Դաւթի քաղաւորին իտայելի յերուսաղէմ,
եկկլիսիտանէս.— Ունայնութիւն ունա-
նութեանց ասաց ժողովոյն...:

Գ.— Թղ. 72.— Նախադրութիւն Եր-
գայ Երգայս.— Անուն Երգոյ Երգոցս այս-
միկ գրոցս յայտ առնէ...:

Թղ. 73բ.— Երգ Երգոցս Սազմումի,
որ է Արեմուքիւն Արեմուքեանց, որ եր-
այեցեքեմ ասի Սիրեադիրս: Գլուխ Առաջ-
մերորդ: Հարսն ասէ.— Համբուրեացէ դեռ
...:

Դ.— Թղ. 83բ.— Գլուխք իմաստու-
քեանն Սազմումի արքային իտայելի.—
Խրատ արդարութեան առ Աժ. Հաստոց...:

Թղ. 85բ.— Գիրք իմաստութեան. Գլ-
լուխ Առաջմերորդ.— Սիրեցէք զարդարու-
թիւն ոյք դատ(եք)էք գերկիր...:

Ե.— Թղ. 115ա.— Նախադրութիւն
Բժան Մարգարէիցն.— Մեծ են շնորհք
մարգարէութեան...:

Թղ. 117բ.— Գիրք Տեսիւնաց Բժան
Աբ. Մարգարէիցն: Եւ մաշ Մարգարէու-
թիւն Ովտայ...:

Թղ. 133ա.— Մարգարէութիւն Ամով-
սա...:

Թ. 179ա.— Մարգարեալուքիւն Մա-
ղափիայի:

Զ.— Թ. 204բ.— Գիրք Յօբայ. Գլուխ
Առաջինը: — Այր ոմն էր յօստեր աշխար-
հի սրտմ անունն էր Յօբ...:

Յիշատակարան Գրչի.— 1680

Թ. 256ա.— Աւարտեցաւ մարդարէա-
կանքս ի թոյն Ռոմի, ի զեղաքաղաքն ի
Քիլիս, ընդ հովանեաւ Սր. Յովհաննէս Ե-
կեղեցոյս սր աստ կայ ի յօղնականութիւն
ամ. Հայկական սեռից ի կաթողիկոսու-
թեան սուրբ տանն Կիլիկիոյ տեառն Սահա-

կայ, ի վայելումն Թէդէրտաղցի մատենա-
փիլիպոս դպրին, որ ստացաւ զսուրբ զիրքս
ի հալալ վաստակի իւրոյ, յիշատակ իւր եւ
ծնողացն որ հանգեալ են ի Քս.: Ուլ ոք
հանդիպի ոտրա կարգալով կամ օրինակելով,
յի սրտիւ Ած. ողորմի ասացէ, եւ Ած. իւրն
ոյսրմի ամէն:

Դրեցաւ ձեռամբ Զէյթունցի տէր Յո-
վաննիսի որդոյն մատենա Մկրտիչ դպրին:
Ով ոք մի հայր մեղայիւ յիշէ ինքն յիշեալ
լիցի առաջի Աստուծոյ, ամէն:

Թ. 256բ-257, դատարկ:

1662

Ա Ղ Օ Թ Ա Գ Ի Ր Ք.— 14

Ս. Հրեշտակապետ, Երուսաղէմ

1466: 1469

ՆԱԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 13x9x5-5: Թերթք 218: Պրա-
կքք ԺԴ: Ե: Հանդամանք լաւ ընդհանրա-
պէս: Թուղթ բամպակեայ, Գրիչք՝ Ա. Մա-
սին՝ Մանուէլ, Երկրորդին՝ Սարգիս: Գը-
րութիւն՝ խորագրերները եւ սկզբնատողերը
կարծիք, մնացեալը սեւ մելանով, միասին,
17 տող: Բոլորողը: Համառօտագրութիւնք
սովորական: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշ-
մազարդ ճեղքուած: Պահպանակ մազաղաթ-
եայ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ,
մանրապոյն թանաքով, մասն երկաթադիր
Աեւտարանի: Ստացող՝ Արքահայ Արդ. Վա-
հագայր Լեոնակողման:

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ Ս. ՏԵՂԵԱՑ.— 10

Վարդան Վրդ. Մարաթացի

Ա.— Թ. 1ա, գրչափորմ:

Թ. 1բ.— Կըշտամբամբ եւ յամդիմա-
նութիւն առ սակաւ ամօթն ռզորմելոյս Վար-
դանայ, որ ի Մարաթայ: Ազերս վասն իմ
եւ ամ. մեղաւորաց, ի խորաց սրտէ ազերս
մազրամաց առ Յս. միածին քրդին Աստու-
ծոյ, երթալ յամ. տեղիս սմաւրիմակմե-
ցրմ. գմարեղութիւն իւր սմաւրիմարտ.

գոր գրեցին տեսանդգն վասն Առաւ. եւ ըն-
քեռնուլ անդէմ քրիշ քրիշ, եւ հայցել ըզ-
րազութիւն մեղաց ի Ամանէ: Զմեղապարտս
յիշեցես:

Թ. 2ա.— Ծագումն անիմանալի եւ
անհետազատելի...:

Թ. 3-4, ստորին լուսանցքին.— Յաղ-
րիւրն Նազարեթի եւ ի տունն Յովսեփա ի
հրաշափառ տաճարն:

Թ. 7ա.— Ի տունն Զափարիայ, եւ ի
յողջոյնն եղիսարեթին:

Թ. 8-9, ստորին լուսանցքին.— Ի
վանսն Յովաննու առաջի վիժին, եւ յանա-
պատն ուր Յովաննէս ընակէր. ի լեռանա-
կողմն եւ յանապատն:

Թ. 10ա.— Ի Ար. Բերդեհեմ տապի
Յի. Բի. ի խորաց սրտէ ազերս մազրամաց
Վարդանա եւ ամ. մեղաւորաց.— Զառա-
պայթ եւ կերպարան...:

Թ. 17ա.— Ի գալուստն ի տաճարն
հառամաւորեալ...:

Թ. 18-20, ստորին լուսանցքին, տար-
բեր թանաքով.— Տաճարն Քառասներեայ,
դէմ ողորմութեան դռանն կարդայ:

Թ. 22բ.— Ողորմելոյս Վարդանա եւ
ամ. մեղաւորաց, ի խորաց սրտէ ազերս

մադրանաց առ միածին որդին Աստուծոյ
Բս. Բս. յորժամ հալածեցաւ յԵզիպտոս .
դարձաւ ի Նազարէթ. եւ երկուտասնամեայ
տարան ի տաճարն, ըստ մարմնոյ. որ ռզոր-
ւի. — *Տէր Ած. իմ Յս. Բս. Թաղաւոր փա-
ռաց...*

Թդ. 26-27. ստորին յուսանցքին —
Գնայն յեղիպտոս, եւ վասն կախարդացն:

Թդ. 28ա. — ի մանկամց կոտորումն:
Առաջի Գրիստառի. — Ած. իմ Յս. որ յետ
մոսկասպանին մահանն դարձաւ յեղիպ-
տոսն ի Նազարէթ...

Թդ. 29. — Երկուտասնամեայ ի Տա-
մարն. — Որ ըստ մարմնոյ տնարկնութեան
քո եկիր ի տաճարն երկուտասնամեայ եւ
դարձացուցիր զփարդասպետսն...

Թդ. 32ա. — Առ հռոմեոն Յարդանն
գետոյ, առաջի Յի. Բի. ամարատ Գառնին
Աստուծոյ, ի խորաց քստէ ազնայ մոդրա-
նաց, ռզորմեղոյ վարդաճայ եւ աւ. մեղա-
ւորաց — Անբակցրնակից Հաւր...

Թդ. 38-39, ստորին յուսանցքին — ի
Սր. Յորդանան եւ ի վանքն Յովհաննու —
Թդ. 39-40 ստ. յուսանցքին. ի Սր. Յորդա-
նան ի վանան Յովհաննու Մկրտչին:

Դիստ. — Ուշադրութեան արժանի են
այս պատմական յուսանցարտթիւնները,
որ յիշատած Յովհաննու Մկրտչի վանքը
կրնայ ըլլալ այն որ կը պատկանէր Հայոց,
եւ ուրեմն կանգուն էր տակաւին այդ չրջա-
նին:

Թդ. 41ա. — ի լեւոն փարձուրեալն ա.
ռաջի Յի. Բի. Բանին Աստուծոյ... — ճա-
ռապարթ փառաց Հաւր...

Թդ. 50ա. — ի Լեռնին Թափարակամ.
ի ծովն Տիրեռակամ, եւ ի ջրհորն Յակոբայ
որ ի Սամարիա... — Հրաշափառողոյն եւ
դարձանադորն արաբիչ...

Թդ. 54բ. — ի Ծովն Տիրեռակամ, որ
զՊետրոս վերաբերեաց. — Ած. իմ Յս. Բս.
...

Թդ. 56բ. — Առ ցրեորն Սամաթացոյ
որ է Յակոբայ:

Թդ. 59ա. — ի Բեքանիա. ի Լեւոն
Ձիքեմեաց. գալուստն յաւանակամ ի տա-
մարն... — Անեղակից Հաւր...

Թդ 63ա. — Յաւանեկաւ գալուստն
զառիկայր Լերինն Ձիքեմեաց:

Թդ. 63բ. — Յաւանակամ ի Տաւարն
...

Թդ. 69ա. — ի Սր. վերմատունն... —
Ես. Բս. Թաղաւոր փառաց...

Թդ. 74բ. — ի Ջորն կեդրոնի ի տեղիէ
ճնդրադրութեանն...

Թդ. 79բ. — ի տեղիսն ուր ընթանցի՞.
Եթիսու, եւ ի ձաղանքն Ոռա...:

Թդ. 80 Ճ1. ստորին յուսանցքին, այլ
զրչաւ... ի տեղիսն ուր ըմպոնեցին զՅս.
ի յայրն ընթռնան:

Թդ. 95բ. — ի քարծումն հաչիմ, եւ ի
Գողգոթայն ահաւոր... — Անկարատ հա-
մադոյ Սր. Հոյոյն...

Թդ. 86-87, ստ. յուսանցքին — ի Սր.
Գողգոթայ ի ծայր վիճին ուր կայ զյուս
հախանորն:

Թդ. 94ա. — ի դուռն աստուածըմեղաւ
Սր. Գերեզմանին ուր եղաւ Բանն Հաւր
մարմնով...

Թդ. 95բ. — ի տեղիք պատամ(ե)ացն
ուր պատեցո:

Թդ. 96ա. — ի դուռն աստուածըմեղաւ
Գերեզմանին — Եղար ի զերեզմանի...

Թդ. 99ա. — Դրաւ քն փակելովք ուր
երեսեցո թուրմայի:

Թդ. 103բ. — ի Լեւոն Ձիքեմեաց ուս-
տի համբարձաւ Գրիստառ...:

Թդ. 111-112, ստ. յուսանցքին — ի
լերինն Սիւնեայ, եւ ի Լեւոն Նայրո ուր մեռո
Լաւալն:

Թդ. 114ա. — ի Սր. վերմատունն առ
ամեմատուրք Հազիմ Աստուծոյ... — Տէր
Ած. հայրական...

Թդ. 123բ. — Առ ամեմատուրք քարի ի
Լուրն Սիւն խորհրդակամն որ է յԵրուսա-
ղէմ... — Ամեմատուր քարի...

Թդ. 134բ. — Առ ամեմատուրքն Աստ-
ուածածին Կոյան Մարիամ, ի տեղի Յերմե-
ման Ոռա, եւ ի գերեզմանն Ոռա ի Ջորն
կեդրոնի... — Համադոյ Աստուածութիւն
...

Թդ. 144ա. — ի Տեղի հառաչմանն
Պետրոսի...

Թդ. 160ա. — ի տեղի քարեծմանն
Սյրքոյն Ստեփաննոսի Նախավկայիմ... —
Արքայ ինքեմակալ...

Թդ. 165բ. — ի Պրապոստիկէ աւագա-

նին, որ կոչի շինկ Սրահ. . . :— Արթուրն
տին Հաւր. . . :

Թղ. 156ա, գտաւարկ, տարբեր թուղթ :

Թիշատակագրութիւնք Մանուէլ Գրչի
1466 :

1.— Թղ. 103ա, վարք. — Քս. Ած. քո
Ար. Եարութեամբ յարոյց զիս ի շար տա-
պանէս մեկտց եւ զժողոց զախմար գրիչս :
Մանասանդ զԱրքաւորն քահանայ զհայր Վա-
նտց սուրբ եւ զերստուշակ Անապատիս Ար.
Եովհաննու Լեոնակոյմանս, գտաւցաւ
սուրբ Աղայթամատուցիս :

2.— Թղ. 113բ, վարք. — Քս. Ած. հան
դանձն իմ ի դառն մեկտց եւ ի խարոց կեն-
ցադոյն եւ փրկեալ ի շարէն : Մանասանդ
զԱրքաւորն Քհ. հայր Վանիցն Ար. Անա-
պատին Եովհաննու : Եւ զԵովհանէս կրանա-
ւորն, որ է եւ սոյ ի Ար. Անապատս ածէն :

3.— Թղ. 143բ. —

Մայր բարձրելոյն եւ ծնող արարչին,
բարեխոսեցաւ առ սրբին քո միածին,
վասն մեղաթաւալ Մանիէլին,
սուրբ աղայթիցս զԵսայրոյին :
Մանասանդ Արքաւորն քահանային,
ստացողի սորայ եւ իւրայնոցն ամենին,
հայր Վանիցն Սուրբ Մկրտչին :
Այլ եւ Եովհանէս կրանաւորին,
սպասաւորի Սուրբ Տաճարին,
Սուրբ Եովհաննու Կախապետին .
սուրբ աղայթից ձեզ ի յանձին,
յիշել առ Տէր միշտ ի բարին :
Եւ որք յիշեն յիշեալք լիցին,
այժմ եւ յաւուրն ահագին,
Մարան աթային :

4.— Թղ. 163ա.— 164բ. — Փառք համա-
յի Սուրբ Երրորդութեանն. . . :

Արդ զրեցաւ սա ի սուրբ եւ յաստուա-
ծակիս քողաքս Երուսաղէմս, ընդ հովանե-
սու Ար. Հրեշտակապետաց Գարրիէլի եւ
Միքայէլի եւ ամ. երկնաւոր դաւաքն, որ
է տեղիք շարձարանաց Փրկչին, ուր զառա-
ջինն ապտակեցօ, եւ է տունն Աննա քահա-
նայապետին : Այլ եւ աստ էջ Քս. երկնաւոր
դաւաքն ի փոխումն Տիրամարն, եւ վա-
սըն այն ասի Ար. Հրեշտակապետ :

Արդ զրեցաւ սոյ ի Թվիս Հայոց ԶԺԵ,
ձեռամբ մեղաթաւալ եւ անարժան եւ ախ-

մար զԺողիս, անպիտան Մանէլի, ի խնդ-
րոյ Արքաւորն քահանայի, Հաւր Վանից Ար.
Եովհաննու Մըկրտչին Լեոնակոյմանն, ի
պատճառս աղայթից եւ ի միսթարութիւն
հոգեւոր, ի յաղաթել ի Ար. Տնաւրինա-
կանքս Քի. Այ. մերոյ :

Արդ որք հանդիպիք սմայ աւրինակե-
լով եւ կամ աղաթելով ի Ար. Տնաւրինա-
կանքս եւ կամ առանձինն, յիշեալք ի Քս.
զԱրքաւորն Քհ. բարեմիտ Քհնյ. եւ զԺողոս իւր,
եւ զԵրկրն նորա զԵովհանէս կրանաւորն : Եւ
զիս որ տնայր եւ յետինս եմ ամենեցուն,
զանպիտան զԺողոս, եւ զորք յիշեալ լիջիք ի
Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, ամէն, եղիցի
եղիցի :

Մեծապայծառ այժմ աղաթիս,
Աստուածաբան վարդապետիս,
Նըման զոլով մեր քալ հովիւիս,
Որք հանդիպիք այսրմ տառիս,
Իւրման բանի սիրոյ Փրկչիս,
Վարդան ընտրեալ վարդապետիս,
Ի նահանգէս Կիւիլիէիս,
Երկոյ բանից սուրբ աղաթիս,
Հոսաշաւիղ բուրաստանիս,
Մեղուցելոյ զԺողոգողիս,
Երանելիդ որ հանդիպիս,
Ղաւղեալս մեղաք շար աշխարհիս,
Արդ պաշտում աղերսայիս,
Իւրիս հայցել զՏէր ողորմիս,
Ոյոյս իմոյ բազմամեղիս .
Բարունոյն փառք եւ պատիւ,
յաւիտեանս յաւիտենիս :

Ամէն :

Ա.— Թղ. 166ա.— Աղաթք Ար. Հաւ-
րն նիւնմի ասացեալ.— Տէր Լրկնի եւ երկ-
րի. . . :

Բ.— Թղ. 172ա.— Աղաթք երեք ժա-
մու աւուր, ընդդէմ դիւաց. ասացեալ սրբ-
բոյն Մեսրոբայ վարդապետին.— Հողիդ
Սուրբ Աստուծոյ. . . :

Գ.— Թղ. 173բ.— Նորին վեցերորդ
ժամու աղօթք.— Թաղաւոր Հայր. . . :

Դ.— Թղ. 176ա.— Նորին Աղաթք
Խննբորդ ժամում.— Տէր բարեբար եւ բաղ-
մադուր. . . :

Ե.— Թղ. 180ա.— Աղաթք աղայա-
նաց յամենաւորն Ար. Կոյսն Մարիամ.—
Ամենասուրբ Կոյս Մարիամ Աստուածածին

... :

Զ. — Թղ. 182թ. — Աղալբք Սրբայն Գրեգորի Լուսաւոյն տաւցեալ. — Աղալբք դեղ փրկիչ աշխարհի Գրիստոս...

Է. — Թղ. 186թ. — Աղալբք յորժամ յորժանք ամգամի ոք, տաւցեալ է Սրբայն Գրեգորի Լուսաւորչիւն. — Աւրչեալ է անբաւ մարդասիրութիւնդ ք...

Ը. — Թղ. 188թ. — Աղալբք Սրբայն Մեսրոպայ — Ով որ անեղդ ես եւ անստեղծ

Թ. — Թղ. 193թ. — Աղալբք յորժամ հաղորդել կաւի. տաւ մեղ Գաղաթս գայն առանձնմ, եւ Գաղա մաշակեալ ի յանել եւ ի սոսկայի մարմնոյ եւ արեւմն Տեառն. — Տէր Ած. Յս. Գս. շնորհեալ ինձ զսա կերակուր անմահութեան...

Ժ. — Թղ. 195թ. — Աղալբք ճգնաւորաց. — Տէր Յս. զու ես իմ աւգնական...

Թղ. 218թ. դատարկ մեծաւ մասամբ:

Յիշատակագրութիւնք Սարգիս Գրչի. — 1469

1. — Թղ. 193թ. Գս. Ած. ողորմեա ստացողի սորա Արքաւամ արեղին, ռպաւսաւոր Սր. Յովհանն(ու) Լեառնակողմանն:

2. — Թղ. 217ա—218ա — Փառք միաւնական եւ անբաժանելի Սր. Երրորդութեանն...

Քանդի վրեցաւ սա ի սուրբ եւ յառուսածակոյն քաղաքս Երուսաղէմ, առ դրան Սր. Հրեշտակապետացս, ձեռամբ յոգնամեղ եւ անարհեստ դրչի Սարգիս անպիտան ծառայի, սպասաւոր Սր. Հրեշտակապետացրս, ի յիշատակ եւ ի վայելումս սրբասէր կրաւնաւորին Արքաւամ արեղին, սպասա-

ւոր Սրբոյն Յովանու Լեառնակողմանն, զոր եւ վայելել տացէ նմա Տէր Ած. երկարեալ ամաւք եւ առաքինասէր վարուք եւ մաքուր մտաւք, սրբամիտ (խոր)հրդով եւ լուսափայլ աղաւթիք? ի փառս Քի. ամէն:

Ով մանկունք Սր. Եկեղեցոյ, աղալբք դմեղ, որք շանդիպիք սմա տեսանելով, ուսանելով, եւ կամ արինակելով, յիշեցէ ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեռ, զԱրքաւամ արեղան շանդերձ ծնաւալք, եւ զիս զանպիտան գրիչս շանդերձ ծնաւալք ամէն:

Ի Թվ. ԶԺԸ, մայիսի ԺԵ:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն. — 1570

Թղ. 165թ. բարբառ վարժ. — Ով պատուական ընթերցողք, ի բերանով Ած. ողորմի ասացէ ինձ մեղաւոր կազմողիս, որ բառացս զսա ի հալալ արթեանց իմոց եւ կաղմեցի զսա ձեռամբ իմով. բայց ով ոք շանդիպիք, միով ողորմայիւ մի մոռանայք զեղկելի եւ զցնորեալ կաղմողս, զի խիստ ողորմելի հիւանդ եմ եւ ի դարիպութիւնս Ամէն մարդ մարմնով կու հիւանդանայ, խեղճ դարիպս ու ատելիս ամենեցուն հոգով եւ մարմնով: Եւս առաւել այս տարին երթաւ եւ այլ ոչ զառնայ ի վերա անառակ մեղաւորիս: Եւ որ յիշէ եւ Ած. ողորմի ասէ, յիշեալ լինի անմահ արքայէն, եւ զոցէ ողորմութիւն յերկնաւոր Թաղաւորէն, որ արար զերկինս եւ զերկիր, եւ է աւրչեալ յաւիտ: Կաղմեցաւ շամաւոր եւ զեղեցիկ դիրքս Վարդանա ի Թվին ՌԺԹ, ձեռամբ մահապարտ Կոյուրի, եւ Քի. փառս:

1663

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն. — 64

Հիգամ

ՌԾ=1601

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Ծաւալ 13x8.5x6: էջք 864: Հանդամանք շատ լաւ, բայց լուսանցքները ոչ վերձցեցաւ արութենէ: Թուղթ Հին Հասարակ:

Գրող եւ Ծաղկող Սարգիս Քչն. Հիգամցի, որդի Սարգսի եւ Խանուի: Գրութիւն՝ խորագիրները կարմիր, սկզբնատողները սևիկ գոյն եւ կապոյտ, զլիսատառերը եւ տէրտ:

նովան անունները ոսկեգոյն, մնացեալը սև
մեյանով, միասին, 21 տող, զունաւոր
չրջտակի մէջ: Գունաւոր ոսկեխառն դար-
պաղիր եւ յունանցադարդ կամ մանրանկար
կունաններու սկիզբը, մեծ թափանուսները
Հունկերմ գլխապարզով: Շողողոտն խորա-
նոյսարդ իւր ստորք, էջ 11, 325, 435, 555:

Գունաղեղ նկարք,

1.— Յովակիմ եւ Աննա, էջ 10

2.— Տիրամայրը Յիսուս մանուկով, 23

3.— Աւետման Գարբիէյի, 26

4.— Միսունդ Տեսոն, 35

5.— Երկրպագութիւն մոգուց, 39

6.— Մատ Յեսէի, 60

7.— Թրիատոթիւն ու Թորեայ, 70

8.— Մկրտութիւն Տեսոն, 72

9.— Բառասնորեայ ի Տաճարն, 87

15.— Նոյ ջրհեղեղէն ետք, 170

16.— Աղբատ Ղազարուր եւ ժեծատու-
նը, 193

17.— Յիսուսի փորձութիւնը, 216

18.— Հիւսաւորցն Ած. յաթոռ Գերով-
րէական, 248

19.— Յարութիւնն Ղազարու, 263

20.— Աղամ եւ Եւա Դրախտին մէջ, 273

21.— Տաւը Կոյսեր, 278

22.— Յիսուս Պիղատոսի առջեւ, 285

23.— Ոտնալուայ, 287

24.— Ս. Հաղորդութիւն, 290

25.— Ուրացութիւն Պետրոսի, 296

26.— Մատնութիւն Տեսոն, 297

27.— Թաղումն Տեսոն, 317

28.— Իւղարեր Կանայք, 324

29.— Երեսումն Թովմայի, 342

49.— Աղբատ Ղազարու

Թ. 1663, էջ 193

50.— Ուրացութիւն Պետրոսի

Թ. 1663, էջ 296

10.— Յս. կը յանձնէ արքայութեան
թանաքն, 110

11.— Յովնանը ծով կը նետուի, 131

12.— Յովնան ծովէն դուրս կու գայ,
132

18.— Աղամ եւ Եւա ոճ, 138

14.— Երեք մանկունք Հնոցին մէջ, 164

30.— Համբարձումն Տեսոն, 405

31.— Հոգեգալուստ, 434

32.— Նղիւարէթ եւ Մարիամ, 464

33.— Այլակերպութիւն Տեսոն, 512

34.— Վերափոխումն Ս. Կուսին, 531

35.— Երկորդ Գալուստն, 554

36.— Տեւիլ եղեկիէլի, 595

37.— Կոտորումն մանկանց Բեթղեմի—
մի, 611

38.— Դասք Հրեշտակաց յերկինս, 815

39.— Նաշատակութիւն Ս. Իգնատիոսի,
628

40.— Աւարայրի ճակատամարտը, 648

41.— Փառաւորումն Սրբոց, 730

42.— Փող Յարութեան նշնեցելոց, 739

43.— Քրիստոս յարուցեալ, 797

44.— Սեղոս Կարմիր Ծովէն, Եղիստա—
ցիք, 814

45.— Անցք Կարմիր Ծովէն, Իսրայէլ—
յադիքի, 815

Կաշիկադմ տախտակեայ դրոշմադարդ :
Պաշտօնական մատուցեալ սկիզբը եւ վերջը
Երկուական թերթ, սրճապոյն թանաքով,
ընտրի Երկաթադիր, մասն Աւետարանի (էջ
1 4, եւ 861-864) : Ստացող՝ Մելքեմէթ Քա—
նահայ :

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ .—

էջ 5-8, դատարկ :

էջ 11.— Երկնցէք որդիք Սիւրնի երդ
նոր . . . :

էջ 325.— Կանովն Սբ. Զատիկն Աւրի—
նուքիւն .— Այսաւր յարեալ . . . :

էջ 435.— Կանովն Պետակոստէին Ս—
ոսքի Ա .— Առաքելոյ աղանդոյ . . . :

էջ 537.— ԱնճիճԲ Սբ. Աստուածածնին
ասացեալ ի Կիրակոս Վարդապետէ Երզնի—
կեցոյ .— Արեւելք դարապիւն . . . :

էջ 555.— Կանովն Նուակատեաց Սբ.
Խաչին .— Ի վերայ վիճի հաստոյ . . . :

էջ 859-860, դատարկ :

Յիշատակարան Գրչի .— 1601

էջ 843 .—

Փառք Լոռիկի Աստուածութեանն,
եւ միակի անճառ բնութեանն,
Երրորդութեանն անքրնական,
եւ միութեանն անքրնական :

Արդ աղաչեմ դամենեանն,
զմանկունոյ որ սկս ունիք ուսման,
զի միշտ ժողիք յատմ նորայն,
փառաւորեյ զՏէրն յաւիտեան :

Այս մատենիս աստուածարան,
յանադանեալ աղանջս որ կան,

51.— Երկրորդ Դաշտուտ
Թ. 1663, էջ 554

52.— Վարդապետ Պատեմարզ
Թ. 1663, էջ 648

սէր Մեղէկէթ աշուն պատահական,
խրնդրող եղև քանի սորայն:

Փափաղեցաւ իւր զեղջերայն,
յայլերբս ջուրց անմահական,
ևս զքծալորիլ դաս դանադան,
ևս զարդարել ևս հրաշագան:

Զոր ևս շարեացրս աթաւան,
ևս ի բարի զործոցս ունայն,
Սարգիս անուն հոյս և անաթմն,
կոտորելիլ ցնորին հրաման:

Մարմնոյս աշխատ զործիական,
հոյսոյս յաւաթ ևս ժրտական,
աչքս ցատուք և արտասուական,
մեղքս իմ պատճառ եղև ևս յս քան:

Ի թուականիս Ռ ամեան,
այլ ևս Մ [յիտուն] թիւ հետ նորայն,
որ քսանութէկն ի յորեկեան,
ստարտեցաւ սա ի յրման:

Որք հանդիպիք սրմա տեսեան,
կամ վայելէ յայս բուրաստան,
միշտ ասացէք զՏէր ողորմայն,
ևս յետ նորա բղձայր մեղայն:

Զի քան ըլկար մարմնոյս որ կան,
աւելի կիրբս ժրտական,
մինչ ժողովեալ ծաղկի նրման,
եղի մի տուփ դամենեան:

Եիշման առնէք ըզմեկ արման,
զյործող ծաղկող Սարգիս անուան,
ևս զուր յիշէք առ Տէրըն Բան,
որ է աւրհեալ միշտ յաւիտեան:

Արդ որք հաշակէք յամէնառատ սե-
ղանոյս, ևս վայելէք յաստուածային բու-
րաստանէս, յիշեալիք ի մաքրափայլ յաղա-
թրս ձեր, առաջի անարիւն զենմանն, ի ժամ
սոսկալի Սր. Պատարաղին, յի սրտի ևս
բոլոր հաստով Ած. ողորմի ասացէք ստա-
ցողի յոտալարդ ևս վարդափթիթ սուրբ
տառնս՝ տէր Մեղէկէթ քահանային, ևս
ծնողացն իցնատիտին ևս Շաղալթանին, ևս
որդւոյն թումասնին, ևս եղբարցն Արսէնին
ևս Յովանիսին, ևս Արսէնի որդւոցն Զօրս-

րարէին, Կարապետին ևս Սաղաթիկին, ևս
Բրսէնի կողակցացն Ղամարին ևս Հասար-
րէկին, ևս տէր Մեղէկէթի կողակցին Նախ-
վաշին, ևս Յովանիսի կողակցին ըմբուս-
նին, ևս ուղբոյն խոտալէրտուն, ևս ամ.
սզղականաց ևս մերձաւորաց նոցին, կեն-
դանեացն ևս հանդուցելոցն ողորմեացի Քս.
Աստուածն մեր յիւր միւս անդամ զայտու-
տրն, ի յայնձմ ատուր ատենին յորժամ զա-
ցէ փառք շօր իւրոյ ևս հրեշտակաց սըր-
բոց, ամէն:

Եւ արդ ևս յետինս ի կարգաւորաց ևս
անաթմանս ի մանկունն եկեղեցւոյ, անար-
ուեստս ի զիւրս զըշութեան ևս իմաստու-
թեան, ևս յանցաւոր ամ. պատուիրանաց
արարչին. քանզի հրաման առեալ եմ յառա-
քելական րանէն որ առէ. Յոր կուտմն կո-
չեցար ի նմին կացլիւր. ևս ևս ոչ կացեալ եմ
ևս պահեալ զանձին իմոյ զմաքրութիւն ևս
զսրբութիւն, այլ ունայն ևս թափուր յամ.
րարեմէութենէ, որ առաքինեալն է վրա-
տաւորութիւն ևս համարձակութիւն: Բայց
յոսայով ևս ապաւինելով ի մարդասիրու-
թիւնն Աստուծոյ խնդրածովք ամ. սրբ-
րոցն, որ ոչ թողու զյեւալ ևս զկործանեալ
անձն իմ եղկելի. այլ զարձեալ ձեռնտու-
լինի ևս կրքիկն հաստատեցէ ի պիտութիւն
փառաց իւրոց, զպծոզս ևս զծաղկող սուրբ
վայելչաղարդ Շարափնոցիս, զտառապեալ
Սարգիս սուտանուն քահանայ, որ անուամբ
միայն ևս ոչ զործով: Եւ զծնողսն իմ զտէր
Սարգիս վարպետն ևս զխնոման, ևս զպատ-
ուական եղբայրն իմ զտէր Մարտիրոս վար-
պետն, ևս զՅովասափն, ևս զեղբորորդիքն
իմ զտէր Գրիգորիսն ևս զիղնատիսն, ևս
զիմ որդիքն զՅովանէս ոսրկեալայն, ևս ըզ-
նորարդըն ի կիրակոսն, այլ ևս զհանդուց-
եալ տղայսն իմ որոյ ի զիրն կենաց լիցի
յիւեալ անունն նոցա, ևս զքսանօրնոյ
զուստրն իմ զՀովսէփմէն, ևս զեղբոր
զստեքն իմ զԱննայն ևս զԵղիստեթիւն, որ
այս թ. օր է նորա փոխելոյն առ Քս. ևս
զմիտրոսինէն. ևս զհոգեւոր մայրն իմ, ևս
զհարսունքն զԱղարէկին, զինախաչէն, ևս
զմկենդան. ևս զԵղեւերքն իմ զՀովսէփմէն,
ևս զՅովսէփմէնէն, ևս զԱնլիպաչէն, ևս զԵղեւ-
բորդիքն իմ զտէր ինչաստուրն, զՊարսամն,
ևս զնորարդըն Միքայէլ՝ զտէր ինչաստ-

րու տղայն. եւ զտէր Գրիգորիսի տղայն զՍահակն եւ զնորարոյն Ներսէս. եւ զկենակիցն իմ զՌիտահնէն. եւ զամ. աղբայինսն իմ, զկենդանիսն եւ զհանգուցեալսն, յիշեցէ եւ Ած. ողորմի ասացէք. եւ որ զԱծ. ողորմին ասէ Տէր Աստուածն ամենայնի նուցա ողորմեսցի յիւր միւս անգամ զայլուստն, ամէն:

Շնորհիւ Տեառն սկսայ եւ ողորմութեամբ նորին կատարեցի զբաղցրահամ եւ զաստուածարնակ տառս, զոսկէլի եւ զբաղմարան Շարակնոցս, ի լաւ եւ յընտիր աւարինակէ, որ է Ուրիկ կողեցեալ, ի մեծ թուականիս Հայոց, ի Ռ եւ Մ ամին, ի քաղաքիս որ կոչի Նիգան, ընդ Հովանեաւ աստուածարնակ սուրբ տաճարացս, Սր. Յարութեանն, եւ Սր. Աստուածածնին, Սր. Յովանէս Մկրտչին, Սր. Ստեփաննոսին, եւ Սր. Գրիգոր Լուսաւորիին, Սր. Սարգսի Ջօրաւարին եւ որդւոյ նորա Մարտիրոսին, ի հայրապետութեան հայկապան սեոի Էջմիածնին, տեառն տէր Մեղիքսէթի, եւ ի մերոյս կաթողիկոսութեանն Աղթամարայ տեառն տէր Գրիգորիսի. ի թաղաւորութեանն ալլաւսից սուրբան Մահմատ խոնտըարին, եւ արեւելեան թաղաւորին Շահ Արասին. եւ ի մերոյս պարոնութեան Միր Հասունին. եւ առաջիկայ նայիպ Ուշատորին. ի դառն եւ ի նեղ ժամանակիս, որ բազում մարտ եւ պատերազմ է ի մէջ աշխարհիս յամ. տեղիս. եւ ի բազմացն սակաւ մի յիշեսցուք:

Որ ի յայսմ ամի ելեալ Ահմատ փաշէն ի Վանայ բազում զօրօք, եւ կեալ առ Շարաֆ խանն ի Բաղէշ, եւ կամէր զաղտածիք նետիւք որսալ զնա եւ ոչ կարաց, քանզի ետես զնա ալլ աւելի յաղթող եւ զաւրաւոր քան զինքն, Եւ ապա ի չճեղս եղեալ առեալ եւ տարաւ զնա ի Հըղու քաղաքի կրկին զօրօք եւ անհուն հեծելովք իբր զբարեկամ եւ զերախտաւոր առնուլ եւ տիրել աշխարհին այնորիկ եւ տալ Շարաֆ խանին եւ փեսային նորա Մահմատ բէկին: Մինչ որ իմացեալ Միր Շարաֆն ի Ջըղիրու, որ է զէպ Ասորեստան, եւ եկեալ նա ալլ աւելի զօրօք եւ նստան ընդդէմ իրեաց բազում աւուրս եւ զխորհուրդս նոցա ոչ ոք զիտէր: Իայց յետոյ յայտնեցաւ որ Ահմատ փաշէն ու ու Միր Շարաֆն բացայայտեցին զիրեանց

խօսքն միմեանց, եւ հնարիւք զՇարաֆ հանրն եւ զիւր քէհէն սպանին, եւ զզօրսն ամ. փախտական արարին, եւ Միր Շարաֆն դարձաւ ի տուն իւր բազում տեղիս աւերելով եւ առ եւ աւար առնելով. եւ զի եղբայրն ի հանապարհին սպանեալ, իսկ Ահմատ փաշէն դարձաւ ի Բաղէշ հանդարտութեամբ, եւ եկեալ նստաւ ի Բերդն Բաղէշու եւ տիրեալ ամենայնի զկին եւ զորդի ընդ իւրեւ կացոյց, զորս տանջեաց ի ծառայից նոցա եւ զորս եսպան, եւ զորս փախտական արար. մինչ որ հանեալ անթիւ խաղինաս, բազում ոսկի եւ արծաթ, ակունքս մեծայինս եւ մարդարիտս, ազգի ազգի ջօշարիք եւ պատուական հանդերձք, որ ոչ կարեմ ընդ զրոյ արկանել: Եւ կեցեալ անդ ի խաչի պահոցէն մինչ ի Մեծ Պահլաւ միջինք, եւ անթիւ վնաս եւ նեղութիւն հասոյց քաղաքին եւ երկրին ոչ սակաւ. եւս առաւել աղայից եւ մեծամեծ մարդկանց: Եւ զՇարաֆ հանի մեծ որդին զՇամշատին հանն եսպան, եւ զայլք թէ կին թէ որդի եւ թէ ծառայք, յայտնի ընդ իւր ունելով զնոսա ելեալ ի Բաղէշու եւ զնաց ի Վան քաղաք, եւ ոչ որ էր որ ընդլիմանայր նմա, Եւ մընացեալ Բաղէշ քաղաք անտէր եւ անիշխան իրբւ զորր տղայս ցրուեալ եւ հեռացեալ րնակիւք նորա յամ. տեղիս որպէս զճապս հաւուց: Որ եւ աստ ի քաղաքս Հիգան չատք եւ բաղումք եկին յամ. երկրն եւ քաղաքէ, որ եւ եղև սղութիւն եւ պակասութիւն ամ. իրաց. քանզի չափ ցորենն ի ժի չահի, եւ կորեկն եւ գարին ի Լ չահի, եւ դառաջիկան ոչ յիտեմք թէ որպէս է լինելոց, Յորոց փրկեսցէ եւ աղատեսցէ ինքն աղատաբարն Ած. զամ. հաւատացեալս առնուան իւրոյ, եւ պահեսցէ յամ. հնարից եւ փորձտնաց հոգոյ եւ մարմնոյ, աստ եւ ի հանդերձեալն, ամէն:

Դարձեալ աղաչեմ զճեղ, յիշեցէք ի Քս. զՄեղէհէթ քահանայն զստացող Շարակնոցիս, եւ զճնոցսն իւր զիդնատիոսն եւ զՇաղսթեանն, եւ զորդին զԹումասն, եւ զեղբարքն զԱրսէն եւ զԵմովանէսն, եւ զկողակիցն զԵմովանէսն, եւ զքան իւր զԴուլանիփաշէն, եւ զամ. ազգականն նոցա, եւս առաւել այնոցիկ որ ի սուրբ գիրքս աշխատանք եւ երախտիք ունին, ողորմեսցի Քս.

Աստուածն մեր, այժմ եւ անդրաւ յաւիտեանս
նրա յաւիտենից, ամէն:

Արդ որք ճաշակէք յամէնառատ սե-
ղանոյս եւ վայելէք յաստուածային բու-
րատանէս, եւ Հանդիպիք տեսութեան սր.
Շարականոցիս, զաւելորդն բառնալք եւ ըզ-
պտկասութիւնն ինուք, եւ խոշորութեան
եւ սխալանաց զրիս անմեղադիր լինել, զի
կար մեր այս էր:

Վասն որոյ երես դետին զնելով աղա-
չեմ յիշել ի Տէր զբարձրաւոր զծողս եւ ըզ-
ծապկողս եւ զծնողսն իմ, զտէր Սարգիս
վարպետն եւ զիմանումն, եւ զեղբայրն իմ
յոսէր Մարտիրոս վարպետն, որ աշխատե-
ցաւ Հետ անարժանիս ի յուսումն եւ ի յար-
ուստ ուսեցնելն, զոր Տէր Ած. վարձաւա-
տոյց յիցի նմա, եւ զորդիքն զտէր Գրիգոր-
րիան եւ զիմնատիոսն խաղաղութեամբ պա-
հնեցէ, եւ զտղայքն իմ զՅովանէսն եւ զԿի-
րակոսն, եւ զքուերորդին իմ զտէր Խաչա-
տուրն, որ ի վերջ բանիս աչքս տկարացաւ,
նա եղբւ. աւգնական մեղաւորիս աւուրս ժիւ:
Այլ եւ զհոգեւոր Հայրն մեր ի Սբ. Ուսման
Բարիձոր՝ յոսէր Յովանէս բարուհապետն,
որ այս Գամ է ի Սբ. Խաչի շինումն է սկը-
սեր, զոր Տէր Ած. զվերջն ի բարին կատա-
րէ, եւ զհոգեւոր եղբայրքն իմ զտէր Միքա-
յէլն, եւ զտէր Վարդան, զտէր Աւետիսն,
եւ զտէր Յովանէսն, զտէր Ղազարն եւ ըզ-
տէր Յովանէսն, զմիւս տէր Յովանէսն եւ
յոսէր Գրիգորն, զտէր Կիրակոսն եւ զիսկայ
Ղարիպետն, զմահտասի Խաչիկն եւ զսա-
նահայրքն եւ զամ. աղգայինսն մեր: Կեն-
դանեաց եւ Հանդուցկոց ողորմեսցի Քս.
Աստուածն մեր յիւր միւս անկամ զայուս-
տին, ամէն:

Յիշատակարան վերջին ստացողի.—
1609

Էջ 432-433, բոլորդիր ոչ կանոնաւոր
— Ձվերջին ստացող Շարականոցիս զտէր
Սարգիս կրօնաւորն յիշեցէք ի Տէր, որ Լիւ-
ղսա յիշատակ ի Սբ. Քաղաքս յԵրուսաղէմ,
ի զրուսն Սրբոյն Յակոբայ, ինձ եւ ծնողաց
իմոց եւ ամ. արեան մերձաւորաց: Եւ արդ
մի ոք իշխեսցէ Հանել զսա ի զրանէ Սբ.
Աթոռոյս Տեսնեղորո Յակոբայ Առաքե-
լոյն: Եւ եթէ յանգնել եւ Հանել ջանայ յե-
րից Սբ. Ժողովոյն նշովք առցէ, եւ մեր
մեղացն պարտական լիցին: Թվ. ՌԾԸ եղի
յիշատակ, ի յառաջնորդութիւն տեղոյս
տէր Դաւիթ արհաւիրակապտան, եւ վերա-
կացու եւ տեղապահ Սբ. Աթոռոյս Գրիգոր
Աբեղային: Արդ աղայեմ զամենեանսն ըզ-
պատահող Շարականոցիս, յորմամ ընթիւ-
նուք կամ զապաւորէք, Հայցեցէք ի Քը-
րիստոսէ ողորմութիւն տառապեալ Սարգիս
ար[եղ]այիւ, եւ այն որ առատն է ի տուր
բարեաց, մեզ յիշեցելոցս եւ ձեզ յիշողացդ
առհասարակ ողորմեսցի մարդասէրն Ած.
Եիւր միւսանդամ զայլատեսանն ամէն:

Աղաչեմ զամենեանն շորով բռնել վա-
սրն Աստուծոյ եւ խնամ տանել, լաւ պահող
սորա աւրհնի յԱստուծոյ եւ յամենայն սըր-
բոց նորա եւ ի մէնջ. ամէն:

Յետնագոյն յիշատակագրութիւն.—

Էջ 9, վերջ, նորք ճեղգդիր — Յիշա-
տակ է Սբ. Երուսաղէմ ի դուռն Սբ. Յա-
կոբայ Գրիստոսանիստ Սբ. Աթոռոյս ամ.
Հայոց վիճակի. որք Հանել ի Սբ. Տանէս
տանջանքն յաւիտենականն վայելին:

1664

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 65

Աւելցանց Գիւղ

ՌՃԺԱ=1662

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մասւ 12.5×9×5: Էջ 200: Հան-
դամանք բաւարար. լուսանցքները ցեցա-

Հար: Թուղթ զորչորակ: Գրիչ՝ Թումայ,
որդի Աւետիսի Գրութիւն՝ խորագրերերը,
սկզբնատողերը եւ գլխատառերը կարմիր,

մնացեալը սեւ ժխանով, միասին, 23 տող :
Ի ուրդիր : Համառոտագրութիւնք եւ խա-
ղապրութիւն սովորական : Զարգազրեւուն
եւ այլ մանրանկարական զարդերուն տե-
ղերը կը մնան բաց : Կաշկազմ տախտակ-
եայ դրոշմադարձ : Պաշտական մազադաթ-
եայ սկիզբը երկու թերթ դատարկ : Կնիք
սեւադրոշմ, հաւկթածեւ, ՎԲԻ. ՄՈ. Զա-
քարձ, էջ 25Ի : Այլ կնիք, սեւադրոշմ, բո-
լորշի, փակագիր, Վեսայի Վարդապետ, էջ
Մ, ՄԻԴ, ԵԿԳ, ՈՂԹ :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Սկիզբը երկու թերթ ատանց իջաթի-
ւի, դատարկ մեծադոյն մասամբ :

էջ Ա.— [Նրպեցէք] որդիք Սիովնի երկ
նոր... :

էջ ՄԿԵ.— [Այսաւր] յարեաւ ի մեռե-
լոյ... :

էջ ԵԿԳ.— [Առաջել] աղանւո... :

էջ ՆԵԲ.— Ամօթմք Սք. Աստուածած-
նիի ի կիրակոսէ Վաքապետէ Երզնկեցո
աւուցեալ.— [Ա]րեւելք դերարփի... :

էջ ՆԿԹ.— [Ի վերայ] վիժի հաւատո

էջ Զ.— Արեւմտեքնեմ Զարուքեան
Տեառն մերո ՅԻ. ԳԻ. :

էջ 2ՄԶ-2ՄԸ, դատարկ մեծադոյն
մասամբ :

Յիշատակարան Գրչի.— 1662

էջ 2ԽԶ.—

[Փ]առք եռակի Աստուածութեան,

եւ միակի անճառ բնութեան,

երբորդութեան անջրնական,

եւ միութեան անզրնական :

Զոր եւ յարեացը աթարան,

եւ ի բարեաց գործոց ունայն,

Թումա հոգս եւ անպիտան,

կատարեցի զնորին հրաման :

Ի թվականիս Ռ ամեան,

ճծԱ. Թի. ընդ նման,

աւարտեցաւ ռա ի լրման :

Որք հանդիպէր մա տեպեան,

կամ վաշիէք յայն բուրաստան,

յիման առնէք ըզմեզ արժան,
ղթումայ հոգս եւ անպիտան... :

Եւ արդ զբեցաւ եղանակաւոր տառս
եւ աստուածարան կտակս, եւ խնկալի տու-
փըս, եւ զանազան ծաղկաւէտ բուրաստա-
նըս, եւ պրտղալի զբախտս, եւ քաղցրա-
ճաշակ հոգեղէն կերակուրս, որ կոչի Շա-
րակնոց, ի լաւ եւ յընտիր աւրինակէ որ է
Խիկ կողեցեալ, ձեռամբ յուզեմեղ եւ ա-
նիմաստ գրչի մեղաւոր Թումայի :

Շնորհի Տեառն սկսաւ եւ ողորմու-
թեամբ նորին կատարեցի, ի թվականիս
Հայոց ՌճԺԱ, ի գիւաղս որ կոչի Աւըն-
դանց, ընդ հովանեաւ Սրբոյն Պետրոսի եւ
Պաւղոսի, եւ Սք. Գեորգի Զարալարին, ի
դառն եւ ի նեղ ժամանակիս, յորում նե-
ղիմք ի հարկապահանջութենէ յանաւրե-
նաց. քանզի եւս եւ քան զեւս սաստկանա
րոնութիւն եւ նեղութիւն ի վերայ աշխար-
հիս, եւս առաւի ճղգիս Հայոց վասն ծո-
վացեալ մեղաց :

Արդ որք հանդիպէր մա կարգալով
կամ աւրինակելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ
յաղաւթս ձեք, զանաթան զծոցս զԹումայ,
եւ զծնաւոյն իմ գլխետիս, եւ զմայրն իմ
զառիհան, եւ զպապն իմ զտէր Վարդան,
եւ զվարպետն զտէր Աւետիս, եւ զեղբայրն
իմ զՎարդիկ սարկաւազն, Ած. ցնեաւ ան-
փորձ եւ անսասան կենաւք պահեացէ յայմ
աշխարհիս, եւ ի հանդերձեւում զերկնից
արքայութիւն պատրաստեցէ նոցա հոգ-
ւոյն ամէն :

Յետմագոյն յիշատակագրութիւմք.—

Ա.— Տէր Զաքարի.— 1665

էջ 2ՄԴ, բոլորով կամ աւրինակելով,
յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղթս ձեք ըզմե-
ղաւոր տէր Զաքարէն, իւր եղբայր Հանա-
յին, առէք ողորմի նոցայ, Ած. ձեզ ողոր-
մեցի ամէն :

Ի թվին ՌճԺԴ :

Բ.— Կեսարացի Եսայի Վարդապետի
— 1732

1.— էջ ՌԵ-ՃԶ, ստորոտը, նորը չե-
ղադիր.— ՅԱստուծոյ Ե ամէն(յ)ունակ տը-
վողիդ, եւ ողորմութեամբ նորին յիշատակ

է ի Սր. Քաղաքն յերուսաղէմ, ի զուռն Ծը-
նընդեան եւ Յարութեան. ի Սր. Աթոռոյն
եւ նորին փոխանորդին տեառն Գրիգորի
աստուածա(յ)րան Հայրապետին, յիշել
(յ)աղայեմ Եսայի վարդապետս, եւ ծնողաց
եւ դարմից, եւ զիւր (յ)աշակերտ Սարգիս
վարդապետն ի Տէր:

2.— Էջ ՄԿԳ, վարր: Նման է նախոր-
դին:

3.— Էջ ՅԿԱ, վարը.— Յիշատակ է
յե(ր)ուսարանս Կապայթովկացի Եսայիեան
վարդապետիս, յիշել աղայեմ Աստուծով եւ
աստուածային րանիւ, զպապիկն իմ Պաղ-
ճին, զմամիկն իմ Ղմաթըն, զծնողն իմ,
յոտէր Աբրահամն, զմայրն իմ Սուրբան, Հօր
յեղորայրն իմ Կարապետ: Ի Քս. Հանգուց-
եայ յեղբայրքն եւ քորքն իմ: Կենդանի Սա-
հակ եւ Յակօբ զմարմնաւոր յեղբայրքն իմ
յիշել աղայեմ:

4.— Էջ ԶԽԵ, ստորոտը: Նման է ա-
ռաջինին:

5.— Էջ ԶԾԵ, վերը.— ՅԱստուծոյ եւ
սմէնյումակ տվողիդ. եւ ողորմութեամբ
նորին, յիշատակ է ի Սր. Քաղաքն յերու-
սաղէմ, ի զուռն Ծնընդեան եւ Յարութեան,
ի Սր. Աթոռոյն եւ ի նորին փոխանորդին
տեառն Գրիգորի աստուածայրան վարդա-
պետն, յիշել աղայեմ Եսայի վարդապետս
եւ ծնողաց եւ դարմից եւ զիւր յաշակերտն
Սարգիս վարդապետն ի Տէր ամէն: Զեռամբ
Կեսարացի Վանք զեղացի տէր Ղուկասին,
ինքն վայել եւ խնամով պահելով ինդրո-
ղաց տացի, ինքն խնամատար լիցի. եւ զո-
ղորմին յիշել աղայեմ. չափ եւ թաթախուն
ի զոգո ձեւ զրոշիք յԱստուծոյ, ամէն: Գր-
րեցաւ թին ՌՃԱԼ րն, յուշվարի ժի, ի
փառս Քրիստոսի ամէն:

Ի Սարգիս վարդապետէս ծրեցաւ փոքր
յիշատակս ամէն:

Իմաստ.— Ընդգծեալները կարմրա-

տառն:

1665

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 66

Տեղի

ՌՃԺԲ—1663

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծառայ 13×10×5-5: էջ 658: Հանդա-
մանք գրեթէ անբաւարար. մնաստեալ խո-
նարութենէ եւ ցեղերէ: Թուղթ բամպակ
եայ, Գրիգ. Յարութիւն զրչեակ եւ Մը-
կրտուն (Ասպահան կամ Երզնկա): Գրու-
թիւն՝ խորադիւնները, սկզբնատողերը եւ
զլիստատները կարմիր, մնացեալը սեւ մե-
լանով, միասիւն, 21 տող: Բոլորգիր: Հա-
մատուցարկութիւնք եւ խազագրութիւն սո-
ւորական: Կարմրագիծ զարդագիր եւ յու-
սանցադարձ Կանոններու սկիզբը: Գունաւոր
խորանազարդ կամ գլխադարձ, իւր սարճը,
զլիստոր բամանումներու սկիզբը, թուով
մէկ տասնեակ, Կաշեկազմ տախտակեայ դը-
րումադարձ Հնամաշ: Դատարկ թուղթք քա-
կիղըր երկու թերթ: Կնիք սեւագորշմ, եր-
կաթապիր, շտէր ըմտեփանոս, էջ 224.

288: Ստացողք՝ որդիք Իվանէի եւ Սապրի-
թանի:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 3.— Երկեցէք որդիք Սիւրբի երգ
նոր...:

էջ 260, գտտարկ:

էջ 261.— Կանովն Սրբոյ Պատեֆին
Յարութեան Տեառն.— Այսոր յարեաւ...:
էջ 424.— Անձինք Սր. Աստուածած-
նին, արարեալ Յովհաննէս վարդապետի Ե-
զրնկացոյ.— Արեւելք զերարփին...:

էջ 617.— Արեւմուրիւնք Յարութեան
Տեառն մերոյ:

էջ 651.— Սա. Հր.— [Ա]նբոկիդըն
Աստուած...:

էջ 653-658, դատարկ:

Յիշատակագրութիւնք։—

Ա.— Յարութիւն Գրչի։—

Էջ 9. ստորոտը։— Ձեռնագարտ Յարութիւն գրչի եկա մի Հայր մերիւ յէ։

Բ.— Միկրտում Գրչի։— 1663

Էջ 651, մէջտեղը։— Գրեցաւ Շարակնոցս ի լաւ եւ ընդիր օրինակէ, որ կոչի իւրիցի, ձեռնարկն։ Ձանարժան Միկրտում զրիւս յիշեցէք եւ դուք յիշեալ։ Թվին ՌձԺԲ ամէն։

Գ.— Ստացողաց։— 1660

Էջ 652, բոլորիւր տարբեր։— Արդ ոյ

սուրբ մանկունք եկեղեցոյ, որք հանդիպիք աստուածաշունչ տառիս, որ կոչի Շարակնոց, որ է զարդ տօնից տէրունական, եւ ցնծութիւն եկեղեցեաց, զոր սիրով եւ հոգեւոր եռմամբ ստացան զսա Պարոնն եւ Աւետիքն եւ Ոսկանն ի հալսլ արդեանց իրականաց, յիշատակ իւրեանց հոգոյն եւ ծնողացն ի վանէ, եւ Սապրիխանին, եւ եղբարցն, Սիմէոնին, եւ ի Քս. հանգուցեալ Յովաննին, Պողոսին, եւ քեւերացն Ձամանդուխտին, Մարիամին, Նանաջանին, զոր Քս. զիրեանք անփորձ պահէ, եւ բարեաւ վայելի տացէ Նանաջանին մինչ ի ծերութիւն ամէն, Թվին ՌձԺԲ։

1666

Բ Ա Ռ Գ Ի Բ Ք. — 18

(ԺԵ. ԳԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Մաւալ 13×10×4.5: Թերթք 228: Պըրակէ Ա-Ը (թղ. 3-95), Ա-ԺԲ (96-228), Հանդամանք անբաւարար. լուսանցքները որդնակեր: Թուղթ կոկեալ: Գրիչ՝ Ղուկաս Դպիր: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը եւ զլիսագիրները մասամբ կարմիր, մնացեալը սև եւ մեղանով, միասին, 18-21 տող: Բոլորգիր, նոտրագիր: Գոնաւոր զարդագիր, լուսանցագրի եւ զլիսագրի, թղ. 3ա, 41բ, 87ա: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմագրի: Պահպանակ մագաղաթեայ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ, ժանկագոյն մեղանով, երկաթագիր յստակ, մասն Ա. Թղթոյն առ Կորնթացիս։

ԲՈՎԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Թղ. 1-2.— Պահպանակ։

ԲԱՌԱՐԱՆ Ս. ԳՐՈՑ. — 1

Ա.— Թղ. 3ա, բոլորգիր։— Բառք ի Գրոց Արարածոց։— Եղեմ, երկիր փափկուրեան։...

Թղ. 6ա.— Բառք ի Գրոց Նիքմ.— Յոռանալ, բազմանալ, կամ, զաւրանալ։...

Թղ. 41բ.— Բառք ի Սաղմոսաց Մար-

գարէիճ Դաւիթ. Դաւիթ, Դաւիթանաճեւն, կամ, Դաւիթ։...

Թղ. 76ա.— Բառք ի Գրոց Սիրաբայ.— Զլացող, ուրացաւ, կամ, յանցող, կամ, զազիր։...

Թղ. 76-77.— Բառք ի Գրոց Գործոց Առաքելոց.— Խորեյ, Թաքեյ, կամ, Ժածեյ։...

Թղ. 87ա.— Բառք Կարգիկեաց Թրգրոց.— Ի սփիւռ, սփռեալ, կամ տարածեալ։...

Թղ. 79բ.— Բառք Տեպլեմն Յոնան.— Գաղճ, ոչ ջերմ եւ ոչ ցուրտ այլ միջին։

Գաղճ, անպիտան, կամ, մանր, կամ, խոնաւ, կամ, զիջագոյն։...

— Բառք ի Գրոց Առաքելոյ Պաւլոսի.— Պողոս, ընտրեալ, կամ, զարմանալ։...

Թղ. 84ա.— Բառք Մատթեոսեան Գրչի.— Մատթեոս, երգ կենաց, կամ, պարգեւեալ։...

Թղ. 90ա.— Բառք Յովնանու Գրչի.— Թակոյկ, փառք, կամ, զաւ, կենա, մարմարոնեալ։...

Թղ. 91-95, զատարակ։

Թղ. 96ա, զատարակ։

Թղ. 96ր. նոտրադիր.— [Այս բառը
հասկանալի...]

Բ.— Թղ. 97ա. բոլորդիր.— Բառք
երրայեցուց.— Աղամ, երկիր, կամ, երկիր
կոյս, կամ, երկիր մարմնացեալ, կամ,
յերկրի, կամ, երկիր կարմիր...:

Թղ. 99ր.— Քարեղան, փոփոխումն,
կամ, խոսիւթիւն, կամ խոնակումն...:

Թղ. 111ա.— Քերտիկ, յաճախե-
տութիւն, կամ, բազմաւոր ակամբ տեսանել
...:

Գ.— Թղ. 111բ.— Այս Բառք ի յունա-
կանիւն ի մերս յայտնեալ.— Առողանութիւն,
ստասացութիւն...:

Թղ. 112ա.— Բացարձակ, որ ընդ ու-
միք ոչ փակի...:

Թղ. 117ա.— Քոստիկ և քոզել, պրծ-
նել...:

Դ.— Թղ. 117ա.— Բառք, որ ինչ ի
խորանմ, եւ այլոց անյայտից.— Անկուած,
հանած: Ախ, փակ...:

Թղ. 119ա.— Բազմունակ, ունելիք:
Բրտակ, պարանդ...:

Թղ. 123ր.— Յփի, որ յարմաւ և ցո-
րենոյ և. յամենայն սերմանց գինի:

— Քանքար, և տաղանդ, ը դահեկան
...:

Ե.— Թղ. 123ր.— Բառք Գալիանոսի
Թիշկապետի.— Աթիար, վաղամեռ...:

Թղ. 129ա.— Ակամիտոս, թորթ:

Զ.— Թղ. 129ա.— Առան, խնայաւ-
հալ: Անտիդ, անխոնարհելի, կամ, անդի-
ջանելի...:

Թղ. 131ա.— Դարապետք, հարիւրա-
պետք...:

Թղ. 132ա.— Խարձ, եղեպնաւամբ,
կամ ալպիսի ինչ:

Թղ. 133բ.— նոտրադիր.— Խորութիւն,
որոշողութիւն...:

Է.— Թղ. 136ա, նոտրադիր.— Այս
բառք եմ քերթողեալ ըստ չափոյ եռմերս-
կամ տաղիցմ, վառնգի քերթողեալմ ար-

հետք չափաբերք եմ եւ չափով վարիմ, եւ
եմ որ գեղջուկք եմ. որով քարտատմքն վա-
րին. զի յաճախապէս փոխաբերին սակս
զարդաւ քարտատմից, եւ հորկ է յոճանաւ
մար եղանիլ.— Աստուածադան, աստուա-
դարդ, աստուածաբեալ...:

Թղ. 140ր.— Բազել, պառնել...:

Թղ. 154ր.— Կեղթ, չափ ցորենոյ եւ
դինոյ...:

Թղ. 168ա.— Ուճ, ծուխ...:

Թղ. 172ա.— Ջաճանց, դիւսպաշտ,
կամ, դիւանուէր...:

Թղ. 179ր.— [Ք]աճանաարան, աղթից
տուն: Քարդաւան, թաղաւոր...:

Ը.— Թղ. 180ր, նոտրադիր.— Բառք
Քերպիլանի.— Վերձանութիւն, ընթերցո-
ղութիւն...:

Թիշտակագրութիւն Դրչի.— 1624

Թղ. 184ա, նոտրադիր.— Եւ Քրիստո-
սի Աստուծոյն մերոյ փառք յախտեան ա-
մէն: Ռէֆ Թիշի կրեցաւ ձեռամբ ամէնա-
մեղ դրչի, չարահամարաւ. Ղիւկոս չգպրի:
Թղ. 184բ, դատարկ:

Թ.— Թղ. 185ա, բոլորդիր.— Հանդէս
Բաճաստեղծաց, փաղանուկաբար ստոր-
դիլ, մորալարծիցն սակս. քառ գեղջուկ.—
Պարտ, պատշաճ, վաշխուչ...:

Թղ. 194ա.— Արբանակ, սպասուոր,
Հիւկերետ, պաշտօնեա:

Թղ. 194բ-197ա, դատարկ:

Ժ.— Թղ. 197ր, նոտրադիր.— Վերս-
տին յաւելուած կրկին հեծութեամ մորին
հեղեղի առ մայմ աղերս մաղթեաց ի խո-
րոց սրտից խաւսք ընդ Աստուծոյ.— Եւ արդ
քանդի յաւէտ յառաջնումն գղջմանն...:

Թղ. 198բ.— Մաղարմի գորտորք ար-
հարաց գիշերայոց.— Ընկալ քաղցրու-
թեամբ...:

Թղ. 199ա.— Վերստին յաւելուած...:
— Եւ արդ ստուգապէս և իրաւարար...:

Թղ. 201բ.— Վերստին յաւելուած...:
— Բարձրեալ Հոգ անսկիզբ...:

Թղ. 207ա.— Վերստին յաւելուած...:
— Իսկ զառիթան մահու...:

Թղ. 208ր. — Վերստին յանելուած...
 — Բա. Ածանուէն ահաւոր...
 Թղ. 210ա. — Վերստին յանելուած...
 — Բայց քանզի յոյժ արդար է...
 Թղ. 214ա. — Վերստին յանելուած...
 — Տէր Տէր գթութեանց...:

ԺԱ. — Թղ. 216ա. — Ներսէսի ասացեալ
 բան. — Խոստովանիմ Ած. ըզհայր անեղ
 անձին եւ անսկզբն...:

ԺԲ. — Թղ. 223ա. — Նորարդիր, տար-
 րեւր դրէ՛ն —

Որք գծաբան Հագույն արբին,
 զշախակաւս ուզեալ գրեցին,
 Մեծն Մեսրոբ սքանչելին,
 գկարգ քոյր Աղուհացին:

Զստրչարանացն Աւաք Շաքթին,
 խորհրդով լի եւ անքերին,
 Մեծն Սահակ Պարբեւազինն,
 ոյ էր պտուղ Լուսաւորչին:

Իսկ զՅայուքեան եւ զՅայունքեան,
 Սուրբ Դաւթտեան Քառասնորին,
 զՄեծաքուստէն ընդ փոխման Կուսին,
 Մեծն Մովսէս Խորենացին:

Զպատկեր սուրբ Պետկոստին,
 եւ զկարգ մեծի Վարդապետին,
 զՄարգարէիցն եւ զՄկրտչին,
 զԱռաքելացն եւ զԱնտոնին,

ԶՎարդապետացն եւ զԳրիգորին,
 զԹագաւորացն եւ զԹոռոնիւն,
 Շիրակավանջայն ուսման առնեմ,
 այլ Մովսէսի բերքաւ զեհին:

Ըզհաչի կարգն քոյրավին,
 այլ եւ Մանկանց բազումք ի ուրին,
 Սահակն քր զՅաց Գէր Մանվէտին,
 մա քր մեռաւ ի Խառանքին:

ԶՄարտիրոսացն եւ զՀանգստեան,
 Պետրոս ջրադարձ սրբաւորին,
 եւ զԱրեւմտեանն քր մեծ կաշին,
 Սուրբ Ստեփաննոսն Սիւնեցին:

Ապա մնացեալ պատկեր Վառին.
 շինեալ Ներսէս Կաշեցին.
 գկիրակէ՛մն Աղուհացին.
 սա ասացեալ խորհրդով լին:

Այլ եւ զպատկեր Եւքամասնին.
 եւ զՅունամու մեծ Բարդին,
 զՎերդին Հարցն Մաղկազարդին.
 սա ասացեալ ըստ խորհրդին:

Ըզչարարդ Հարց Կարապետին,
 զՄարգարէիցն մայն գումին.
 զպատկեր իմնեալ Դասուց Վերին.
 սա յարմարեալ յոյժ մտնին:

Ըզվեց պատկեր Պետկոստին.
 զկրկին կաման Վարդապետին,
 զերկու պատկեր փոխման Կուսին.
 խորհրդաւ պէս շարեալ սմին:

Ընդ Ղեւոնդեանցն պատկերին.
 զՆաքաւորացն Վարդապետին,
 զԱյսօր անհառն մեծ Պատեփն.
 եւ զՆորագոյն ընթեռն մտնին:

ԶԱրարչականն զԵւքն օրին.
 զԱստուած անեղն ընդ Արեւելցին,
 ըզերգ Երբար ծաւալ յաշին,
 զՎեցերորդին եւ զԻմնեկին:

ԶՆայեա սիրովն ըստ իւր հմանին,
 զի քէն հայեմքն երեկոյնին.
 Շնորհեա մեզ Տէր, բան տեսողին,
 Սալայա Մարգարէին:

ԶԱյսօր յարեան աւաք Զասկին,
 եւ զպատկեր Նոր Կիրակէին,
 մեծն Ներսէս Լաւրբանացին.
 քր դիտապետն Էր Տարոնին:

ԶԱւաք Տօներն տմեկեւն,
 մեծն Յոսեփն ընդ Ոսնեցին,
 զԱմսինն եւ Հարց Հովսէփին,
 տէր Կամիտաւ սրբաւորին:

Իսկ զԱնրոկիոսն Մանգուկունն,
 եւ Մաքիստրոսն զԼուս պատկերին:
 ԶԽորենայն անհառն, եւ զՄեծահրաշ,
 Վկայալեւրն այն մեծագոյն:

ԶԱՆՃԻՆԲ ՄԵԾԻ Կարապետին,
Դերգործու ըՍկնառացին:
Եւ գերգեղեմ ծնողաց Կուսին.
մեծն Յակոբոս Կոյնեցին:

ԶՈր նախմացն, եւ Սուրբ Սարգսին,
Լի յսոսահամն ծովէն վերին,
Եւ գթարքմանցանց զարհմութիւն.
Վարդան տնիւտն Հայաստանին:

Եւ գնեստէսի մեյուղ Մեծին,
ղկոտարուտացն որ Տարօնին.
ղԱՅԻՆԲՈՒ Մերայ Լուսաւորչին,
մեծն Յոհաննէս Եղմկեցին:

ԶՀայրապետացն եւ զՅակոբին,
նոյն Յոհաննէս Եղմկեցին:
ԶՂեւոնդեանց Մանգամբն մին,
մեծ Սարկաւաքն որ Հայկապատին:

ԸզՍրբութիւն Սրբոյ Խաչին
Ստեփաննոս Ապարանցին.
Եղբորորդի Մեծ Դաւրին.
Եղբայր Մանկիկ ճգնաւորին:

Այս շարականքս է ընդունելի.
յնկեղեցիքս Հայաստանի.
Եւ որ քան զայս խնդրեմ.
է անպիտան եւ խոտելի.— Հմմտ. Յու-
ցակ Զեռ. Նիկոմիդիոյ, 1969. ուր հեղինա-
կին տնուր տրուած է՝ Ստեփաննոս Երէզ,
էջ 62:

Թ. 225ր.— Մեղք սրտի եւ այսորիկ
խորհուրդ. հետոյ թանձաւն. . . .
Թ. 226ա.— Իսկ մեղք բերանոյս եւ
այստեղ. . . . Սկսեալ հակոս երգս եր-
դելոյ, եւ աստուածային երգս առաւել ջա-
նալոյ պատճառով զձայնս քան ջերմեանդ
երգելն. . . Գովելոյ զհարն եւ տնդոսելոյ
դարբին:

1667

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 67

Վան

ՋՀԸ.— 1529

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 13×8×5.5: Թերթք 358: Հան-
դամանք յաւ: Մողապթ զորչորակ Գրիշ՝
Ջաքարիա երէց: Գրութիւն՝ խորագրերն
կարմիր, սկզբնատողեր եւ զխառատերը
տակդոյն, մնացելը սեւ մեյանով, միա-
սին, 23 տող: Բարդիւր: Համառոտագրու-
թիւնք եւ խաղաղութիւն սովորական: Գու-
նաւոր զարդակիւ եւ յունանցադարդ կամ
մանրանկեր Կանոններու սկիզբը, զխառու
րոմանումները հանդերձ զխաղաղութիւն: Ու-
րանադարդ իւր սարօք, թ. 4ա, 131ա,
178ա, 221բ: Նկարք

- 1.— Յովակիմ եւ Աննա, թ. 3բ
- 2.— Քառասներեայ Գալուստ Տեառն,
- 37բ
- 3.— Աղամ եւ Եւայ, 58բ
- 4.— Ի. զարբի Կանայք, 130բ
- 5.— Համբարձումն Տեառն, 165բ

- 6.— Հոգեպաշտ, 177բ
 - 7.— Տեղի Եղեկիկ Մարգարէի, 237բ
 - 8.— Վարդանանք, 259բ
 - 9.— Ս. Նիկողայոս?, 338ա
- Յունական նկարք ուրոն տակի
փոքր մողապթեայ թերթերու վրայ.
Ա.— Ծնունդ Տեառն, թ. 15-16ի մի-
ջեւ
- Թ.— Յարութիւն Ղապարու, 104-105
 - Գ.— Ծաղկադարդ, 106-107
 - Դ.— Վերջին Ընթրիք, 115ա
 - Ե.— Թաղումն Տեառն, 128-129.— խա-
չին զապար կր կարգադրու. Սա է թղ. Զ-
բերդ:

- Զ.— Յիսուս Գրիստոս, 326բ
 - Է.— Ս. Մարիամ Աստուածածին, 327ա
 - Ը.— Պատկեր Սրբոյ Կոստն, 349բ
- Կաշեկադ տախտակեայ զորչաղաղդ:
Կնիք սեւադրոշմ երկաթադիր, ոչ յստակ.

«Բի. ծառայ տէր երէմիա աբեղա, ԹՃԽԴ»
[= 1695], Թղ. 358ր. Ստացող՝ Յովհաննէս
Վարդապետ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

Թղ. 1-3ա, դատարկ:

Թղ. 4ա. — Երգեցէք որդիք Սիւմի
Երդ նոր...:

Թղ. 37բ. — Կանովն Տեառնընդառա-
ջին Արեւմուքին:

Թղ. 58բ. — Երգ Բուն Բարեկեցառին
Առաջի Կրակէի Աղուեացից, Տեառն Ներ-
սեսի տացեալ. — Բանն որ ընդ Հաւր յէն-
թեան...:

Թղ. 131ա. — Այսաւր յարեալ...:

Թղ. 165բ. — Յայս Հիմկշաբքիս Համ-
բարձումն է. — Համբարձաւ Տէրն մեր
Լրկինս...:

53. — Վարդանամբ

Թ. 1667, Թղ. 259բ

Թղ. 178ա. — Կանովն Պեմտակոստին
... — Առաքելոյ աղանւոյ...:

Թղ. 207-220, քակուած ԺԴ պրակէն:
Պրակները կը բաղկանան 16 թերթէ:

Թղ. 221բ. — Կանովն Նաւակոսեաց
Սր. Խաչին:

Թղ. 238ա. — Կանովն Սրբոց Մարգա-
րէիցն. Արեւմուքին — Որ զաստուածային
...:

Թղ. 259բ. — Նարեհրաշ պրսակաւոր
...:

Թղ. 315բ. — Արեւմուքեան Բարու-
րեան Տեառն մերոյ Յի. Պի.:

Թղ. 338բ. — Հիացան անմարմինքն...:
— Անբակկըն Աստուած, Համապայ-
ծառ...:

Թղ. 339ա. — Խորհուրդ խորին...:

Թղ. 339բ. — Շարական հմկարկու-
րեան Պատարագի. — Յայս յարկ...:

Թղ. 340բ. — Տեառն Ներսէսի ասագ-
եալ, Յաղագս Ոմբեցեաց. — Աստուած անեղ
...:

Թղ. 344ա. — Յովհաննէս Պոյոզ վար-
դապետի ասացեալ, Ամսիմք Սրբոյն Գրիգոր

54. — Յիսուս Գրիստոս

Թ. 1667, Թղ. 326բ

րի Լուսաւորչին. — Այսաւր զուարճացեալ
...:

Թղ. 348ա. — Լեւիք ամենայն...:

Թղ. 350ա. — Կիլիկիոս վարդապետի
եզրնեցոյ տացեալ ի փոխումն Մր. —
Արեւելք գերարփին...:

Թ. 353ր.— Շարական Քառասունն ևս
հարմարակալացն.— Յաւորաց Վերջին
ժամանակի...:

Թ. 355ր.— Շարական Երկուտասան
Առաքելոցն Քրիստոսի.— Ի յանսահման
ծով...:

Թ. 356ր.— Շարական Սրբոյն Սար-
գսի Աօր.— Ամենասուրբ Երրորդութեանն
...:

Թ. 358, դատարկ մեծադոյն մասամբ:

Լեւոն յիշատակագրութիւնք.—

1.— Թ. 3ր, նկարին ստորոտը, ըս-
ողիտակալեկ երկաթադիր.— Ձեռնանէս
վարդապետ ստացող, յիշեցէք ի Քս.:

2.— Թ. 294թ, ստորոտը.— Ձմե-
կուցեալ Զաքարիա դժոզս եւ զծնօղս իմ
յիշել ի Տէր Ած. աղաչեմ:

երիցու, հասանել ի վերջին գիծ այսմ ա-
նուշահոտ եւ քաղցրեղանակ Շարակնոցիս
եւ վարթադրթիթ բուրաստանիս. նրմա ան-
յրուկի ճայնի. աւրճնութիւն եւ անճան-
կիտ փառաքանութիւն յամ. արարածոցս,
եւ ի յիմէ անարձանութենէս, այսմ եւ
միւտ եւ յախտեանս յախտենից. ամէն:

Աստանաւոր յանկ ելեալ աւարտեցաւ
Եղանակաւոր տառս, որ կոչի Շարակնոց,
ի յաստուածապահ մայրաքաղաքս Վան,
ընդ Հովանեաւ սրբազան առաքելոց Պետ-
րոսի եւ Պօղոսի, ի հայրապետութեան տեա-
ռըն Զաքարիայի կաթողիկոսի ամ. Հայոց,
եւ ի Գրիգորիս կաթողիկոսի Աղթամարցոյ,
ի Թուսկանութեան հայկազեան տուժարիս
ՋԶԸ, ի ինդրոյ Յովանէս դրոց աշակերտի,
որոյ Տէր Ած. բարով վայելել տացէ նմա
ընդ երկայն աւուրս ամէն:

55.— Մարիամ Աստուածածին
Թ. 1667, Թղ. 327ա

56.— Ս. Նիկողայոս?
Թ. 1667, Թղ. 338ա

Մեծ յիշատակարամ Գրչի.— 1529

Թ. 337ա.— Փառք ամենասուրբ Եր-
րորդութեանն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն
Սրբոյ, որ ետ կարողութիւն տկար եւ տար-
տամ եղեգնագծի, Զաքարիա անուամբ եւեթ

Արդ աղաչեմ զամենեանս, որք հան-
դիպիք սմա տեսանելով կամ ուսանելով, լի
բերանով եւ ուղիղ սրտով Ած. ողորմի ա-
սացէք Սահակ եպիսկոպոսին եւ ծնօղաց նո-
րին, եւ Յովանէս դրոց աշակերտին եւ ծը-

նողաց նորին, Պօղոսին եւ Նաբինջին, եւ
Լիդորն Յռնանիսին, եւ քրեւքն Շամամին,
Լիդիսին եւ Նազին, եւ այլ ամ. արեան մեք-
ձաւորաց նոցին, որոյ Տէր Ած. զհրկնից
արքայութիւնն նոցա պարգեւէ ամէն:

Եւ զիս զՋաքարիս պծողս եւ զծնողսն
իմ զՅովանէս եւ զՄուղալ, եւ զուսուցիչսն
իմ, եւ զայնոսիկ որ ի վերայ մեր փոքր ի
շատէ երախտիք ունին յիշել ի Տէր Ած. ա-
յաւմ:

1668

ՅԱՂԱԳՍ ԳԼԽԱԿՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԵՏՐՈՍԻ.— 1

Թրգմ. ՊԱՅՐԻ ԲԱՐԴՈՂԻՄԵՈՍ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 14×9×2: Էջք ԺԶ+236: Հան-
լաւմանք անրաւարար. վնասուած ցեցերէ:
Թուղթ հասարակ: Գրուածին ամբողջովին
սեւորակ մելանով գրեթէ, միասին, 15, 16
տող: Շեղադիր անհարթ: Կազմ խաւաքարտ-
եայ անարուեստ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ Ա.— Հայր մեր որ յերկինս եւ...
Էջ Բ.ԺԵ, դատարկ:
Էջ ԺԶ.— Նկար սևատիպ. Յետէի
ծառք:

Էջ 1.— Ժապատ.—

Վկայ հաստարիմ զխաւորութեան
յաջորդացն Պետրոսի պետին առաքելոց:
Շարադրեցեայ ի հայր ՄօնՓօրթէ Անափո-
լիթանէ Յիսուսեան կարգէ ի փառո մանկա-
ցելոյն Յիսուսի, եւ ի յուսաւորութիւն ա-

րեթեան ցեղին, եւ թարգմանեցեալ յումմ-
նէ պերիմաստ թարգմանչէ պատրի Խոր-
դուղիմէոսէ ի կարգէն քարոզողաց: Ի թը-
ւին Հայոց ՌճՂԶին, Հո. 1747: Ի կոս-
տանդինուպոլիս քաղաքի:

Էջ 2.— Նկար սևատիպ. S. Petrus:
Որ Պէլոս:

Էջ 3.— Խմբիլիք.— Ռուստի այտ է լի-
նիլ վեհապետին Հրոմայ բնդհանրական
պրուխ բոլոր քրիստոնէական եկեղեցոյ...

Էջ 39.— Ձեռնարկութիւն, որով ցու-
ցանի, թէ կառաւարութիւնն եկեղեցոյ է
ինքնակալ, է այս:

Էջ 112.— Այժմ միայ սեւտնել, թէ
միթէ առաքեալք ճանաչեցին պրուխ իւր-
եանց զՍուրբն Պետրոս:

Էջ 211.— Այլ եկեղեցոյք առ վկայու-
թիւնս հարց այնոցիկ, որոս բնդունի բոլոր
եկեղեցին Աստուծոյ...

Էջ 236.— Վերջ:

1669

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 68

Գումաց Ուխտ, Բազէշ

ՋԻԶ=1477

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 13×9×5: Էջք 716: Հանդա-
մանք լաւ բնդհանրապէս: Թուղթ ղեղձո-
րակ: Գրիչ: Կարապետ Արեղայ: Գրութիւն

խորադիրները, սկզբնաւորներ եւ զլիա-
տաւերը կարմիր, մնացեալը սև: մելանով,
միասին, 22 տող: Բոլորդիր: Համառոտա-
գրութիւնք եւ խաղաղութիւն սովորական:

նույնպիսի՝ Մարտիրոս Վարդապետ։ Գուշա-
ւոր ստեղծարար դարձապիտ և յուսանցա-
յարդ կամ ժանրանկար՝ կանոններու սկիզ-
բը, զիստոր բաժանումները հանդերձ զր-
խտարարով։ Խորանարդը իր սարօք, էջ
3. 253, 349։ Եկարք, Յովակիմ և Աննայ,
էջ 2, Իսկորեր կին 252, Հոգեգալուստ 346։
Կաշեկարմ տախտակեայ զրոշմույթով։
Պահպանակ ժայռաթևայ սկիզբը և վերջը
ձկնաձկն թերթ, անկիտանոր Երկաթադիր,
ժառն Հայտի։ Դատարկ թուղթ սկիզբը
չորս թերթ։ Ստացույ՝ Թուժայ Արքեպի-
սաղիչու։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1. գտարկ։

էջ 3.— Երկեցէք սրդիք Սխալի Երդ
նայ...

էջ 110.— Հայր Երկնաւոր... — Է ա-
մ ա մ։

էջ 111.— Կանգնի Բուն Բարեկեմդա-
նին։

էջ 240-241, ստորին յուսանցքին, զրո-
շէն.— Անձրի Երեկ, և յոտքին կաթնկու-
ր վերայ. մի մեկադրեր ինձ եղալը։

էջ 253.— Այստար յարեալ...

էջ 345. գտարկ։

էջ 347.— Առաքելոյ աղանայ...

էջ 613.— Արիմուրիւնի Գարուրեան
Տառն մերոյ Յի։

էջ 687.— Այ. Հ. Անճառելի բոլ-
խումն ի Հարկ Հոգիւ ճըմարիտ...

Մտիւր.— Հոգեգալուստան վեցերորդ
օրուան Հարցն է, որ իր կարգին, էջ 366.
կր սրկակր։ Կանանակ և յաջորդը։

էջ 688.— ԳՁ.— Հ. Անճառելի Հոգիւ
Սուրբ...

էջ 689.— Կանոն Սրբոյն Նարգալ
Ձալրալ։

էջ 690.— Շարական Երկոտասան Ա-
ռաքելոց.— Ի յանսահման ծովէն...

էջ 692.— Շարական կիրակւտի, Համ-
բալով։— Անքաղիք Աստուծոյ։

— Շարական է հատաճարակացն.—
Գուտար վերջին ժամանակի...

էջ 696.— Շարական հովարկութեան
Պատարագի.— Յայս յարկ...

էջ 697.— Շարական Հանդերձ Զգեմ-
[...].— Խորհուրդ խորին...

էջ 699.— Կանոն Սրբոյն Գրիգորի
Լուսաւորչի, Յոհաննէս Վարդապետի ա-
սացեալ. Արիմուրիւն.— Այստար գուտար-
նացեալ...

էջ 705.— Նորին ի Սեպուհ Լեառն.—
Լեռինք ամենայն...

էջ 708.— Կանոն Սրբոյն Աստուա-
ծածնին. կիրակս Վարդապետի.— Արե-
ւելք զԵրարիւն...

էջ 715-716, գտարկ։

57.— Հոգեգալուստ

թ. 1669, էջ 346

Մանր յիշատակագրութիւնի Գրչի եւ
Մաղկաղի.—

1.— էջ 344, բոլորդի մանր.— Ձտա-
ռապեալ և զմեղաւոր եւ զանիմաստ զրչա-
կըս յատուանուն կարապետ արեղայ, որ լոկ
անուամբն եմ եւ ոչ զործովս. աղայեմ զղա-
սըս սուրբ քահանայիցդ, որ լի բերանով
ինձ մեղաւորիս Աձ. ողորմի ասէք և Աձ.

ձեղ ողորմեսցի յիւր միւս անկամ զալըստեանն ամէն: Ի վայելումն տէր Թումայ արքայականոսին Բաղիշու, ի դուռն Գոմաց Սուրբ Աստուածածնիս եւ Սուրբ Գէորգեայ Զաւարմարի. ԹՎ. ՋԻԵ [=1476]:

2.— Էջ 346. Նկարին ներքեւ.— Տէր Թումայ Կայսկոպոսն է: Կարապետ զծողն:

3.— Էջ 642, ստորոտը, բոլորգիր մանր.— Զմեղաւոր սուտանուն Կարապետ փրծուն զըւակս աղաչեմ զձեղ յիշել ի Քրիստոս: Այլ եւ ըզմարտիբոս սրբաբանեալ վարդապետն, որ ծաղկեց զսայ, յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ Ած. զձեղ յիշէ ամէն:

Մեծ յիշատակարան Գրչի.— 1477

Էջ 686.— Փառք անսահման վեհի, անբաւ մեծի, ապէնիաղ արարչի, բոլորեց ազատչի, Հաւր եւ Որդւոյ եւ Սր. Հոգւոյն, յաւիտեանս, ամէն:

Կատարեցաւ եղանակաւոր տառս շարունական, ի Թուականիս Հայոց ՋԻԶ, ի մայրաքաղաքս Բաղէշ, ի Սր. Ուխտս Գոմաց, ի դուռն Սր. Աստուածածնիս, եւ Սր. Գէորգեայ Զաւարմարիս, ի սուլտանութեանըն Հասան Բակին, եւ ի կաթողիկոսութեանն տէր Յոհաննիսի, եւ յառաջնորդութիւն Սր. օւխտիս տէր Թումայ արչի եւ պիսկոպոսի:

Արդ աղաչեմ դամենեսեան որք Հանդիպիք սմայ յիշեցիք ի մաքրափայլ յաղաթս ձեր զառաջնորդ Սր. Ուխտիս զտէր Թումայ արչեւպիսկոպոսն մեր. եւ ինձ մե-

ղապարտ զրչիս սուտանուն Կարապետ արդ:

Դարձեալ աղաչեմ անմեղադիր լիբոք սխալանաց եւ խռչորութեան զի դէռ առաջիկ զիր իր ձայնաւոր, եւ Շարականոց չի գրել:

Յետմագոյն յիշատակագրութիւնք.—

1.— Էջ 344, Գրչի յիշատակագրութեան ներքեւ, բոլորգիր, եղծուած.— Ըվերջին ստացող Շարականոցիս կլրծեաւորս Թոխաթցի, եւ զՎայրն իմ եւ զմայրն իմ զՀաղբեւարդն, յիշեցիք ի մաքրափայլ յաղթս ձեր, ոչ մանկունք սուրբ եկեղեցւոյ:

2.— Էջ 687, Գրչի յիշատակարանին ներքեւ, բոլորգիր վարժ.— Զվերջին ստացող Շարականոցիս զտէր Հարապետ արդ. Բափերդացին եւ զձեռոյս իմ, զՎայրն իմ զՔոջաղեղն, եւ զմայրն իմ զՄարգարիտն, եւ զամ. արեան մերձաւորս. սա եղիցի ինձ յիշատակ, ամէն:

3.— Էջ 788, ստորոտը, բոլորգիր.— 1590

Որ եւ ողորմի ստացողի սուրբ երդոյս, իշատուր արեղային, որ կապել ետուր Շարականոցս ի Թոխի ՌԼԹ, յիշատակ իւր եւ ծնաղ իւրոց, Հայրն իմ իշատուրն եւ մայրն իմ Սոյթանն. եւ ամենայն արեան մերձաւորաց, կենդանեաց եւ մեռելոց, ամէն:

4.— Էջ 714, ստորոտը, բոլորգիր.— Զվերջին կաղմոյ սուտանուն Առաքել յիշէ:

1670

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 69

Աւրնդանց Գիւղ

ՌՃԴ=1655

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 13×9.5×5: Էջ 762: Հանգամանք անբաւարար. վնասուած գործածութիւնէ, խնաւութիւնէ եւ ցեցերէ. նորոգութեան կարօտ: Թուղթ գորչորակ: Գրիչ Թումայ, որդի Աւետիս Քահանայի: Գրու-

թիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը եւ յիշատակները կարմիր, մնացեալը սեւ մեյանով, միասին, 23 տող: Բոլորգիր: Համառոտագրութիւնք եւ խաղաղութիւն սովորական: Կարմրագիր գլխազարդ իւր սառօք, մեծ բաժանութեան սկիզբը: Կաշե-

կայսր տախտակեայ դրոշմարարդ: Պաշպա-
նակ մայադարձեայ սկիզբը ևւ վերջը եր-
կուսկան թերթ, մասամբ փճացած, բոլոր-
դիր, մասն ձաշոցի:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻԻՆ —

էջ 1 — Երգեցէք որդիք Սիւմնի երգ

նոր — :

էջ 268, դատարկ:

էջ 269. — Այսօր յարեաւ...:

էջ 366, դատարկ:

էջ 367. — Առաքելոյ աղանւո...:

էջ 458. — ԱճճԻՈՒՄ Սր. Աստուածած-
նին, ասացեալ ի Կիրակոս Վարդապետէ Եր-
զրնկեցոյ — Արեւելք գերարիին...:

էջ 474, դատարկ:

էջ 475. — Կանովմ Նաւակատեաց Սր.
Կաշին:

էջ 706. — Արքիմուքեմեր Յարութեամ
Տեառն մերո Յի. Քի.:

Յիշատակարամ Գրչի — 1655

էջ 752. —

Փառք Էռակի Աստուածութեանն,
ևւ միակի անճառ բնութեանն,
երրորդութեան անքընական,
ևւ միութեանն անքընական:

Զոր ևւ շարեացրս աթարան,
ևւ ի բարի դործոցս ունայն,
Թումայս Հոգս ևւ անարժան,
կատարեցի զնորին Հրաման:

Ի թվականիս Ռ ամեան,
ՃԴ թի. ընդ նրժան,
աւարտեցաւ սա ի լրժան:

Որք Հանդիպիք սրժա տեսլան,
կամ փայլէք յայս բուրաստան,

յիշման անէք ըզմեղ արժան,
դժումայս Հոգս ևւ անպիտան:...

Ու արդ զրեցաւ եղանակաւոր տառս,
ևւ աստուածարան կտակս, ևւ խնկալի տու-
փրս, ևւ զանաղան ծաղկաւէտ բուրաստան,
ևւ պրտոյալի զբախտս, ևւ քաղցրաճալակ
Հոգին կերակուրս, որ կոչի Շարակնոց, ի
յաւ ևւ յրնտիր աւրինակէ որ է խիկ կոչեց-
եալ, ճեռամբ յոգնէմեղ ևւ անխմատ զրչի
մեղաւոր Թումայիս:

Շնորհի Տեառն սկսաւ ևւ ողորմու-
թեամբ նորին կատարեցի, ի թվականիս
Հայոց ՌՃԴ, ի գեաւոյս որ կոչի Արեւդանց,
ընդ Հովանեաւ Սըրբոյն Պետրոսի ևւ Պա-
ղոսի ևւ Սր. Գէորգա Զարափարին, ի զառն
ևւ ի ինդ ժամանակիս, յորում նեղիմք ի
Հարկապահանջութենէ անաւրինաց: Քանզի
ևւս քան զեւս սաստկանաւ բռնութիւն ևւ նե-
ղութիւն ի վերա աշխարհիս, ևւս առաւել
այդդիս Հայոց, վասն ծովացեալ մեղաց:

Արդ որք Հանդիպիք սմա կարգալով
կամ աւրինակելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ
յաղօթս մեր զանարժան գլծոցս Թումա, ևւ
ղծընաւղջն իմ, զՀայրն իմ գտէր Աւետիս
ևւ զմայրն զառիան, ևւ զեղբար իմ զՎաթ-
ղան, ևւ զտղայն իմ զՍաչիկ, ևւ կողակից
իմ Գոյայր, ևւ քրքեր իմ զԹանկիկ, ևւ ըղ-
Տրխուն, ևւ Շիրին, ևւ զպապն զտէր Վաթ-
ղան ևւ զտէր Թումէն, ևւ զՅուլիկ իմ զՄա-
հուր, ևւ զվարկլնտն իմ զտէր Աւետիս,
որ բազում աշխատանք քարչեցին Հետ ա-
նարժանիս ևւ ուսուցին: Ած. զնոքա խաղա-
ղական կենաւք պահեսցէ յայսմ աշխարհիս,
ևւ ի Հանդերձելումն զերկնից արքայութիւն
տացէ Տէր Ած. նոցա ամէն:

էջ 760-762, յայլադան անկարեւոր
մանրութ:

1671

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 70

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 12.5×8×7: էջք 758: Հանդա-
մանք բաւարար. նորոգութիւն կրած:
Թուղթ զորչորակ: Գրութիւն՝ սկզբնատո-
ղերը եւ զլատառերը մասամբ կարմիր,
մնացեալը սեւ մէլանով, միասին, 19, 23
տող: Նորոգչի անարուեստ: Կաշկազմ
տախտակեայ զրոյմաղարդ: Պահպանակ
մաղաղաթեայ սկիզբը եւ վերջը մէկմէկ
թերթ, երկաթագիր, մասն Աւետարանին
Յովհաննու: Դատարկ թուղթ սկիզբը եր-
կու թերթ, վերջը մէկ:

էջ 1.— Կանգնած, Արեւմտեքեմի Յա-
րութեան Տնառն.— Երգեսցուք երդ նոր...
— Հմմտ. Թ. 1567:

էջ 68.— Երգեսցէ Տնառն երդ նոր...:

էջ 131.— ԲԶ.— Աւրհեսցուք զՏէր...:

էջ 179.— ԲԿ.— Փարաւոն Հանդերձ
կառաւք ընկողմեցաւ...:

էջ 227.— Աւղեական ընկունելի...:

էջ 315.— ԳԿ.— Երգեսցէ Տնառն երգ
նոր...:

էջ 369.— ԴԶ.— Աւրհեսցուք ըզՏէր
...:

էջ 443.— ԴԿ.— Յաղթական քեդ

աւրհեսթիւնք...:

էջ 553.— ԱԶ.— Հ.— Տրնաւրինեցաւ...:

էջ 572.— ԱԿ.— Հ.— Որ յառաջ քան
յայտենան...:

էջ 698.— ԴԿ.— Հ.— Որ յնախադրեալսն

էջ 736.— Շարակամ Նմջեցելոց.—
Արարիչ եւ մարդասէր...:

էջ 747.— Անճիմֆ Փոխմամ Սբ. Աստ-
ուածածնին, ասացեալ է Կիրակոս Վարդա-
պետի.— Արեւելք զերարիին...:

էջ 757.— Սարտախի զորոմամբ...:
— Ս ա ր գ ի ս:

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի.—

էջ 67, ստորոտը.— Զանարման զր-
շակս յիշեցէ ի Տէր եւ թի Հեղդութեամբ
Համարիք. եւ Ած. զմեզ յիշէ ամէն:

Ծեռնագոյն յիշատակագրութիւն.—
1606.

էջ 746, վերը, տարրեր մեկնալ,
նորոգչի Գրեցաւ զիրս ձեռնամբ ս-
րացէի Պօղոսին օրդին Աստատուր, թիւին
ՈՄԵ, Հօտեաների իմ օրն, օրն Բ մարդէ

1672

ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ — ԲԱՌԳԻՐԹ.— 19

(ԺԷ. ԴԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասալ 13×9×4.5: էջք 474: Պրակք
ԺԵ+Ե: Հանդամանք բաւարար: Թուղթ
զորչորակ, ոչ միատեսակ: Գրութիւն՝ խո-
րապիւնեղը եւ սկզբնատողերը կարմիր,
երկրորդ մասին մէջ նաեւ կանանչ, մնաց-
եալը սեւ մէլանով, միասին, 18-21 տող:

Նորոգչի, Համառոտագրութիւնք տա-
լին մասին մէջ ստիճական, երկրորդին մէջ
առատ: Կաշկազմ տախտակեայ զրոյմա-
ղարդ: Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիզբը
եւ վերջը երկուական թերթ, երկաթապիւր,
մասն երբայեցեաց Թղթոյն:

ԲՈՒՎԱՆԴԱՆԻԹԻՒՆ.—

Էջ 1-4, դատարկ գրեթէ :

Ա.— էջ 5.— Այս քառք յեռանիստ
կան քաղաքայնի համաժողովանց քաղաքական
դամ. ինչ որ են անուանք յերբայեցի, յաւ-
րէնա եւ ի մարդարէս, եւ ի Նոր Կտակա-
բանս, թորդմանեալ եւ մեկնեալ յերբայեց-
ոց ի յոյն, եւ ի յունաց ի Հայ, կարգաւ
բոտ նշանադրաց արվափետեցն երբայե-
ցոցն, թէ պինչ միարանութիւն ունիցին
անուան :

Ալէփ, ուսումն քանադրաց կամ նա-
նայրաց . . . :

Էջ 6.— Բառք երբայեցոց.— Աղաւ
երկիր, կամ, կոյս, կամ, երկիր մարմնաց-
եալ, կամ, երկիր կարմիր, կամ, յերկրէ . . . :

Բ.— էջ 59.— Մեկնութիւն Բառից
Քննականից որ է այս.— Առձեռն, ի ձեռն :
Առաջբերութիւն, առաջի բերումն. . . :

Գ.— էջ 73.— Այս քառք եմ քերթողա-
կամք վասն չափոյ հոմերական տաղիցն . . . :

Ատուածազան, աստուածապարզ. . . :

Էջ 262.— Յեկեղ. նկատել կամ պար-
զել կամ սրել : Յեկեղել, ջնջել կամ մաքրել :
Յեղբել. քննել, սպանանել :

Էջ 301.— Փարթ, փառաւոր :

— Երբայրք, թողութիւն արարէք, Քէ
ին չկար :

Դ.— էջ 305.— Բառք, որ ինչ ի խո-
րան եւ այլոց անյայտից.— Անուած, Հա-
նած . . . :

Ե.— էջ 330.— Մեկնութիւն Փնյա-
կանութեան.— Վերձանութիւն, բնթեցո-
յութիւն . . . :

Զ.— էջ 336.— Մովսիսի հորեմացոյ,
բան իմաստութեան.— Իսկի խորհրդով եւ
իմաստութեամբ Հաստատեցաւ. մարդկո-
յինս տեսակ . . . :

Էջ 339-346, դատարկ :

Էջ 347-348, դատարկ :

Ը.— էջ 349.— Բուսայիդ իմաստնոյ
Քաղութանց Յաղագս Կազմութեան Մար-
դոյ.— Կազմեաց Ած. զմարդն իրեն զքա-
ղաք . . . :

Ը.— էջ 360.— Վասն Ասպարիգաց.—

Քաջ երկրաւորք եւ ներհուրք աշխարհազր-
րութեան աշպէս ասացին . . . :

Էջ 372-374, դատարկ :

Թ.— էջ 375.— «Յանկ աշխարհական
կարգաւ սրբոցն անուանց որ Յայսմաւորս
եւ աւուրք յիշատակի նոցին».— Արադիմոսի
վկային, յորտտոս, ինչ :

ՊԱՇԱՆՑ ԹՈՒՎԹ.— 11

Ժ.— էջ 416.— Թուխտ օրիոյ եւ միա-
բանութեան մեծին Կոստանդիանոսի եւ
սուրբ պապին Սեդրեստրոսի. եւ Տրպատա
Հայոց արքային եւ Սրբոյն Գրիգորի Լու-
սաւորչին Հայոց.— [Կամօք եւ կարողո-
թեամբ Համապոյ Սր. Երբորդութեանն . . . :

ԺԱ.— էջ 451.— Նորին Ստեփաննոս
երիցոյ արարեալ Յիշատակարան Շարակ-
նոցին :

Որք զծորանս Հոգոյն արբին,
զշարականն ողբալ զրեցին,
նախ մեծն Մեսրոբ սքանչելին,
զկարգ բոլոր Աղուհացին . . . :

ԺԲ.— էջ 455.— Յիշատակարան Ա-
ւետարանի, արարեալ զգմամբ Ստեփաննոս
իրիցէ Ջուղայեցոց :

Ազգիկ Հայոց թականին,
կրկին քառակ շերկ Հարիւրին,
եւ թանտուներկու ածին [= 1623],
զրեցաւ ոտրք պանծս աստուածային . . . :

ԺԳ.— էջ 462.— Յիշատակարան Ատ-
ուածաշունչ Գրոց, արարեալ նոյն Ստեփան-
նոս իրեց, որդի Ստեփաննոսի. ի խնդրոյ
պարոն Մէլիք ապային որդոյ խօճա Սաֆա-
րին :

Իթվականին մեր Հայկազեան,
որ էր անցեալ քսան յորթկան,
այլ եւ Իթն տասն աւելի լժան [= 1621],
զրեցաւ շունչս աստուածական :

Որք զհրամանն արքունական,
անարկեցին զէժ յանդիման,
զպատկեր Բելեան վիթխարական,
իրք զմեռեալ շուն մի վարկեան :
[Շարունակութիւնը կը թափ կորած] :

էջ 471-472. զատարկ:

էջ 473. — Վասն արիւն առնելոյ,
Թեոմեդոյն արժամագրութիւն. 1686

Վերջընթեր պահպանակին վրայ, զու-
նաթափ թանաքով. — Ստեփաննոս Դպիր
Կամէնցի, ՌՃԼԷ, անպ. 23:

1673

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն. — 71

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մասալ 13×9×7: Էջ 656: Հանգա-
մանք համարեա րաւարար. նորոգութիւն
կրած: Գրիչ՝ Սարկաւազ, Գրութիւն՝ Խո-
րագիրները, սկզբնատողները եւ զլիստա-
ռերը կարմիր, մնացեալը սեւ մեկանով,
միասին, 23 տող: Բոլորգիր, Համառոտա-
յրութիւնք եւ խազագրութիւն սովորական:
Գունաւոր խորանագրող իւր սարօք, էջ 253,
431: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմազարդ:
Պահպանակ մաղաղաթեայ վերջը երկու
թերթ, անկիւնաւոր երկաթագիր, հատուած
ի վարուց սրբոյն Մարութայ: Դատարկ նոր
թուղթ սկիզբը չորս թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

էջ 1. — Կառնովն Ծննդեան Սր. Աստ-
ուածածնիւն. — Երզնցէք որդէք Սիրովնի երդ
նոր...

էջ 253. — Սրբոյ Պասեֆին Արեմու-
նութիւն. — Այսաւր յարեալ...

էջ 431. — Կառնոն Նաւակաւտեաց Խա-
չիւ. — Ի վերայ վիմի հաւատոյ...

էջ 617. — Կարգաւ Յարութեան Արիւ-
նութ. — Երզնցուք երգ նոր...

էջ 656, զատարկ:

Մամր յիշատակագրութիւնք Գրչի. —

1. — էջ 345, ստորոտը. — Ձմեղաւք
մեռեալ ծուլ դծաւոյ սարգաւազս, աղաչեմ
ով որ հանդիպեսցի սմա, յիշոյր արժանի
առնէք:

2. — էջ 533, ստորոտը. — Ո մեղու-
պարտ եւ անարժան եւ ծոյլ գրծիս, յահա-

յին եւ սոսկալի ատենին. աղաչեմ դձեղ եղ-
րարք միով Տէր ողորմիւ արժանի արարէք:

3. — էջ 616, ստորոտը. — Ո՛ւ եւ ինձ
մեղուցեալ դրչիս շնորհայ զթողութիւն, եւ
զճնողաց իմոց ամէն: Աղաչեմ, որք հանդի-
պիք կամ աւկտիք կամ արինակէք, միով
Տէր ողորմիւ մի ծանձրանաք. եւ ԱՅ. որ
տըւաւղն է ամենայն բարութեանց հատու-
ցանէ իւրաք(անշ)իւր ամէն:

Այլ յիշատակագրութիւնք յետմոց. —

1. — էջ 655, ստորոտը, բոլորգիր. —
Թիչեցէք ի Տէր զեղեկչին չողս, զանարժան
Մինաս զըծողս ըզմեաստցի զողս, զմե-
ղաւք լըցեալ անցաւորս:

2. — էջ 433, ստորին յուսանցքին,
նոտրադիր ննածեւ. — Ձմեղապարտ Յոյ.
Երէց աղաչ. յիշել ի Տէր, եւ զուք յիշեալ
իշլէք ի Գ. ամէն:

3. — էջ 206, նոր թուղթի վրայ, բո-
լորգիր, տարբեր մեկանով. — Թոյին Ձե
[= 1636?] նոյնմերե ի Կ, զի լմպոնադի
օրն, եւ Խարդողիմոս Երէցս, եւ Մարութայ
սարկաւազն զնոր սալորնն քաղեցաք ի ծա-
ռէն, որ Սր. Քաշէն յետեւ ծաղկեցան սալո-
րիքն, եւ ինձորիքն, վարդն, լիլակ ծաղի-
կն, եւ յետոյ դառն ձմեռ եղաւ, եւ դապտ-
ւայն Աստուծոյ է դիտելի, ով եղբայրք:

4. — էջ 206, նախորդին ներքեւ, նոտր
լիլապիր. — Թիչեցէք ի Գ. զստացոյ Շա-
րակնոցիս, զԹէքիւրտաղցի մահաւետի Մի-
նասն, որ եղ յիշատակ ի Սր. Երուսաղէմ,
ի դուռն Սր. Եակոբայ, Թվ. ՌՃՊ [1691]:

1674

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն .— 72

Նոր Զուգայ

ՌՃԱ=1652

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաւալ 13×10/5.5: էջք 660: Հանգա-
մանք պիտի ընէինք շատ լաւ, եթէ աւերիչ
մկրտտ մը կտրտած չըլլար բաղձաթի-
թերթեր, խելոյ լաւապէս մէկ մասը ոս-
կեփայլ նկարներուն, խորաններուն եւ լու-
սանցապարդերուն, թուով շուրջ քառասուն:
Մտադարձ կոկեխլ: Գրիչ՝ Յովանէս: Գը-
րտաթիւն՝ խորապիւնները կարմիր, սկզբնա-
տուրներն եւ զլիստատները ռակեգոյն, մնաց-
եալը սև, մեյնով, միասին, 25 տող, Բո-
յորիյր կանոնաւոր: Համառօտագրութիւնք
եւ խաղապարտութիւն սովորական: Գունաւոր
ռակեփտոն զարդադիր եւ լուսանցազարդ
կամ մանրանկար՝ Կանոններու սկիզբը. գը-
րտաւոր լաւանդանները հանդերձ զլիսապար-
տոյ: Խորանապարդ, էջ 5, 237: Նկարք,
Խաչկութիւն Տեառն էջ 216 ստորոտը, Զառ-
յարանք մարտիրոսի 500, Յուդարկաւորուն,
թիւն 538: Կաշեկազմ տախտակեայ դրոշ-
մապարդ: Ստացողք՝ Աստուածատուր եւ
Յակոբ:

Մամօթ.— Դար մը առաջ Տ. Սաւա-
յանեանց նշած է. «...ընտիր նկարօք, այլ
բազմաք ի նկարացն եւ ի պատկերաց մըկ-
րտեանք (Յուցակ, էջ 945):

ԲՈՎԱՆԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, դատարկ:

էջ 3, նոտրագիր մեծ, կարմրադեղով
— Յիշատակ է Երուսաղէմ ի դուռն Սրբոյն
Յակոբայ. ոյ որ որ հանցէ ի դրանէ Սրբոյն
Յակոբայ՝ առջէ պատիճն Կայենի եւ Յու-
գայի, եւ լիցի անիծեալ Աստուծոյ ամէն:

էջ 4, դատարկ:

էջ 5.— Երգեցէ՛ք որդիք Սիրմի երգ
նոր...:

էջ 59-59ի միջեւ արձատէն կտրուած
մէկ թերթ:

էջ 190-191ի միջեւ արձատէն կտրուած
մէկ թերթ:

էջ 191, զարդերը մկրատուած.— Կա-
նովն Յարութեան Վազարու:

էջ 236-237ի միջև կտրուած մէկ թերթ:
էջ 237.— Այստար յարեալ ի մեռելոց
...:

էջ 298-299ի միջև կտրուած մէկ թերթ:
էջ 299, զարդերը մկրատուած.—
Յայտ Հիմզեաբաթիւ Համբարձ:

էջ 379.— Կանովն վարդապետիմ, Ա-
ռաքիմ օր:

էջ 404-405ի միջեւ կտրուած երկու
թերթ:

էջ 439.— Կանովն Մեսրոպայ վար-
դապետիմ:

էջ 501.— Կանովն Համարեմ Ամեմայն
Մարտիրոսաց:

էջ 539.— Կանովն Համարեմ ամ.
նոյնեցեղաց:

էջ 582-583ի միջեւ կտրուած մէկ
թերթ:

էջ 583.— Արեւմտեան Յարութեան
Տեառն մերոյ Յի. Գի.:

էջ 619.— Այսօր դուարճացեալ ցընծայ
...:

էջ 626 — Լեւրեք ամենայն...:

էջ 629.— Արեւելք դերարիւն...:

էջ 635.— Շարապան Միհրաս, Երմո-
զիմա, Եւգրաբադի:

— Շարապան Սրբոյն Կիրիլի Հայրա-
պետիմ:

էջ 636.— Կանոն Սրբոյն Սարգսի Զօ-
րալարիմ:

էջ 638.— Շարապան Եօրն Խոտառա-
րակացն:

էջ 641.— Ի յանսահման ծով...:

էջ 642.— Շարապան Կիրակոսի:

էջ 613.— Նիկողայոսի.— Հիացան
անմարմինք...:

Էջ 645-646. Ղատարկ:

Էջ 647.— Մեղեդի Բրնգեցիոց.—
Արարիչ և ճարդասեր...

Էջ 650.— Ողբ Գեղեցիկաց.— Ես
ուսուի վերանայ յինչն...

Էջ 656-660. Ղատարկ:

Մանր յիշատակադրութիւն Գրչի.—

Էջ 320. ստորագր.— Ով ընթերցողք
սուրբ երկարանիս, յիշեցէք ի ճաքրափայլ
յաղօթս ձեր, զիս անարժան Յովանէս զըր-
բոս. և զուրք յիշեալ յիշիք ի Քրիստոսէ Աս-
տուծոյ:

Մեծ յիշատակարան Գրչի.— 1652

Թիւն անդրաւ յաւիտեանս ամէն:

Արդ այսպիսով լուսադարձ տառի և
տատուածախօս կտակի ցանկացող ևղեն
Աստուածատուր և Յակոբ կրօնաւորքն, ի
ուր եղբարք, որ սիրովն Քրիստոսի հրամա-
նքան յունայնդարդ կենցաղոյս և հետե-
ւեցան ևրկնաւոր կենացն, լառնալով յոս
իրեանց զբաղցր յուծն Քրիստոսի, մեծաւ
յուսով, ակն ունելով տեսոյն Քրիստոսի: Լուս-
տեանելով զսոյցծառութիւն սուրբ զրոյս,
զի ուխտս կատարին ամ. կարգաւորութիւնք
Հայաստանեայցս եկեղեցւոյ, և պալմոս-
տանան տօնախմբութիւնք մօրն յուսոյ, մե-
ծաւ վափառանք ցանկացան ստանալ զսա-
ր յայկէս անձանց իրեանց, և յիշատակ

58.— Զարչարամի Մարտիրոսի Թ. 1674, էջ 500

Էջ 653.— Փառք ամենասուրբ Երրորդ
դուժեանն, Հօր և Որդոյ և Հօգոյն Սրբ-
ւոյ, որ ետ կարողութիւն տառապեալ ան-
ձինս հասանել յաւարտ սուրբ երկարանիս,
որ տկար անձամբ սկսայ ողորմութեամբն
Քրիստոսի, և կատարեցի նուաստ Յովանէ-
սըս: Վասն որոյ զոհութիւն և երկրպագու-

ինքեանց և ծնօղացն իրեանց: Զի սուխա-
ւ յայկոզքն և ողորմութեան անմոռաց յիշմամբ
յիշեցեն, զի անմահ յինչի յիշատակ նո-
ցաւ. քանզի վասն այսորիկ ցանկան և լուս-
տանան իսկ:

Վասնորոյ սղաչեմ զամենեւեան որք
հանդիպէք ամա կարդալով, օրինակելով, և

կամ միայն տեսանելով, յիշել զստացող սորա զկատուածատունն և զհարազատ նորայրերն զԵփորայան, որ բազում հողագործութեամբ և հետեւելով յաւութեան թէ մատուցաւ թէ զորսն և թէ ճաղկելոյն, ծախելով և զինչս առատտ, որպէս ինքս է յայտնիս ևս այս սակո սիրոյն Բրիտտոսի, և յասն յիշատակի ինքեանց և ծնողացն իւրեանց :

Վասնորոյ աղաչեմ զմեզ որք ոչուիբոյ ի սմանէ, բոլորով որովս յիշեցէք զկատուածատուր և զԵփորայան կրօնաւորսն, և զծնողսն իւրեանց, զհայրն Խէլիւն, և բոլոր մայրն զԾուտիկն, զպտպն զկատուածատուրսն, և զհանիկն զԹուշխորի, զմօրէ պտպն

րա, որ է արշնեալ յախտանս, ամէն :

Արդ մէք կատուածատուր և Եփորայան տոտապեալքս, աղաչեմ զմեզ, որ հանդիպողք այսմ յուսեանոյ որոյս, միով հայր մեղայիս յիշել զմեզ և զԵփորայան զծնողս և զաղպականս մեր, բնոյ սոցին և զհոգեւոր հայրն մեր զԿառիթ վարդապետն, և զԿարսեղ վարդապետն, որ բազում երախտիք ունին ի վերա մեր : Ընդ նոսին և բոլոր միարանք Սր. Ուխտիս կանանիւրիցի, զմեծ և զփոքր. և զիս զկանակ արեղայ ճրոջ ստիտ յիշատակարանիս, որ եմ հոգեւոր եղբայր և սննդակից սոցա. և որ սրտի մտօք յիշէ, ի Բրիտտոսէ յիշեցի ի միւսանս զամ զպաւտեան նորա, որ է արշնեալ յա-

59.— Յաղարկաւորաբիւն, Թ. 1674. Էջ 538

զՍիւմանն, և զհանիկն զԹատանն, և զարգիս նոցին, զկղպպէկի, և զկղպպէկ սրգին զՅովաննէսն, Սիւմանի գոտտորն բոլանիկն, և զԹանիկի զուստորն Սղմէրն, և զԳայիանէն, և զբալլ ամ. արեան մերձատուրս նոցին, և որք յիշեն յիշեալ լիցին ի Բրիտտոսէ ի միս սնկսմ զպաւտեան նո-

ւիտեանս, ամէն :

Գրեցաւ Էրամ ըջտական Էրպս, որ և Շարտիկնոց վերածայնի, ի թուիս Հայոց Հաղարեորդի, և Հարիւրեորդի, և միակ թուում, ի թաղան Շաւշ, որ և կապահան յարկորդի, ի քիւղաքաղաքն Նոր Զուղայ, ի հայրապետութեան յայսմ նահանգի Յակոր

բարունոյ, ի թալաւորութեանն պարսից
փոքր Շահապատին. Ամէն:

Յետեւագոյն յիշատակագրութիւն
1714

Էջ 655, նախորդին ներքեւ, նոսր չե-
ղադիր — Յիշատակ է Շարակնոց տիրա-
ցու. կարապետին, եւ հօրն Նահապետին, եւ

կողակցոյն Պաղտատին, եւ որդոցն Ղազա-
րտին, մ.՝. Գեորգին, եւ մ.՝. Երեմիային,
Նահապետին, եւ զստերացն, Ուստիանին
եւ Մէլէքիանին, Սիմաւոնին, Ճիւանչա-
հին, ի զուռն Սր. Յակոբայ, Թվին Ռոնգ-
ին, եւ մարտի ամսոյ ժն: Ով ոք դարդայ
տայք ողորմի. ասացէք Ամ. ողորմի:

1675

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն. — 73

Աւրնդանց Գիւլ

ՌՃԻ=1671

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Ծաւալ 13×9.5×5: Էջ 770: Հանգա-
մանք լաւ. լուսանցքի ցեցահարուժին
մասնակի: Թուղթ գորշորակ: Գրիչ՝ Թու-
մայ Սարկաւազ, որդի Աւետիս Քահանայի,
Գրութիւն՝ խորագրեմբը, սկզբնաողերը
եւ զխատառերը կարմիր, մնացեալը
մէկանով, միասին, 23 տող: Բոլորդիր,
Համառօտագրութիւնը եւ խաղագրութիւն
սովորական: Գունաւոր դարդադիր եւ լու-
սանցազարդ Կանոններու սկիզբը, մեծ բա-
ժանումները Հանդերձ գլխազարդով: Խո-
րանագարդ իւր սարօք, էջ 5, 275, 373,
481: Նկարք, Յովակիմ եւ Աննա էջ 4, Իւ-
դարեր Կանայք 274, Հոգեգալուստ 372,
Երկրորդ Գալուստ 480: Կաշկեղծ տախ-
տակեայ դրոշմադարդ: Պահպանակ մագա-
լաթեայ սկիզբը եւ վերջը մէկմէկ թերթ,
Երկաթադիր, մասն Աւետարանի: Ստացող
Թումայ Վարդապետ, որդի Խլղաթի:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ. —

Էջ 1-8, դատարկ:

Էջ 5. — Երգեցէք որդիք Սիոնի երգ
նոր...

Էջ 32-33, դատարկ մնացած, բայց
թերոյթ չկայ:

Էջ 275. — Այսօր յարեալ...

Էջ 373. — Առաքելոյ աղաւնու...

Էջ 481. — Ի վերայ վիմի հաւատոյ...

Էջ 712. — Աւրեմոյքեանի Յարութեամ
Տեառն մերո Յի. Գի.:

Թիշտակաւորմ Գրչի. — 1672

Էջ 758. —

Փառք եռակի Աստուածութեանն,
եւ միակի անճառ բնութեանն,
Երրորդութեանն սնջրնական,
եւ միութեանն անդրնական:

Ջոր եւ չարեացը աւթարան,
եւ ի բարեաց գործոց ունայն,
Թովմայն Հոդս եւ անպիտան,
կատարեցի դնորն Հրաման:

Ի թվականիս Ռամեան,
Ճիւթի բնդ նման,
աւարտեցաւ սա ի լրման:

Որք Հանդիպէք սմա տեսեան,
կամ վայելէք յայս բուրաստան,
յիշման ասնէք ըզմեղ արման,
յթովմայ Հոդս եւ անպիտան:

Եւ արի գրեցաւ եղանակաւոր տառս
... որ կոչի Շարակնոց, ի լաւ եւ յընտիր
աւրինակէ, որ է Խլիկ կոչեցեալ, ձեռամբ
յուզնամեղ եւ անիմաստ գրչի մեղաւոր
Թովմայի:

Շնորհիւ Տեառն սկսաւ եւ ողորմու-
թեամբ նորին կատարեցի, ի թվականիս Հաւ.

յոց ՌՃԻ, ի գևաղս որ կոչի Աւրնդանց,
րնոց հոմանեաւ Արրոյն Պետրոսի և Պա-
ղոսի, և Գէորգայ Ջարափարին, ի գտն
և ի նեղ ժամանակիւ...

Արդ որք հանդիպէ սմա, կարգալոյ
կոմ տարինակելոյ, յիշեցէք ի մտքոտփոյ
յուզաթա ձեր զանարժան զծողս թովժայ
ստրկաւազն և ըզծրնաղան իմ դո՛ր Աւե-
տիս, և զմայր իմ զսոխհան, և զպապն տէր
Վարդան և տէր Թովհն, և զեղբայր իմ
Գլարզան, և զիւր որդին զԱրաշամ
և զիմ որդայն Յոսիանէն, և զվար-
պետն իմ զտէր Աւետիս, որ բաղում աշխա-
տանք քաղցին հետ շտնարժանիս. Աձ. և
ի հանդերձութիւն զերկնից արքաութիւն
սրաւորաւառեցէ նոցա հոգւոյն ամէն. —
Հմմտ. Թ. 1664, աստ, էջ 514:

Յիշատակարան Ստացողի. —

էջ 766. բոլորիւր. — Դարձեալ յիշե-
ցէք ի Պ. և Աձ. ողորմի ասացէք քաջ և
արի Թումայ բարոնապետին և իւր ծնաւ-
յացն, հօրն իղաթին, մօրն Նուրարին, հա-
րապետ եղբարցն, Կրակոսին, Մկրտին,
Թարեղամին, և որդոց նոցին, Մէլիքոնին,
Դաւթին, Դադարին, Փիլիպոսին և իմ
հօրեղոր որդոյն Աւետիսին, Արէքանին,
և ամ. արեան մերձաւորաց նոցին: Եւ ևս
Թումայ Վարդապետս ստացա զսուրբ Գիրք,
որ այժմ ասի Շարակնոց, և ետու ի վայն-
լումն Մարտիրոսին: Ոյ ոչ որ Լզանակէ
Աձ. ողորմի ասացէ ինձ, Աձ. իւր ողոր-
մեացի ամէն:

էջ 767-770, գատարի:

1676

ժՈՂՈՎԱԾՈՑ ԾԻՍԱԿԱՆ ԳՐՈՑ

Նոյնիսա

ՌՃԳ=1654

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մատ. 13x9.5x6: էջք 944: Պրակք
Ա-Լ, ի (էջ 129-944): Հանդամանք տնրաւո-
րար. մնատում ցեցերէ: Թուղթ զորչո-
րակ: Գրիչ, Մկրտիչ Դայիր: Գրութիւն
խորագիրները, սկզբնաւորներ և զլիստա-
սերը կարճիր, մնայեալը սև մետնով,
միասին, 21 տող: Բոլորիւր: Համառոտա-
գրութիւնք առաջին և վերջին մասերուն
մէջ առատ: Կարճադիմ զարդապիր և լու-
սանցադարդ Կանոններու սկիզբը, մեծ բա-
մանումները հանդերձ զլիստարդով: Խորա-
նադարդ էջ 413, 510, 615: Կաշեկազմ տախ-
տակեալ զրոշմադարդ: Պահպանակ մա-
ղաղաթեալ սկիզբը և վերջը մէկմէկ թերթ,
գատարի մեծադոյն մասամբ: Կնիք ութան-
կիւն, շէր. Ծո. Եմցի. Գէորգ Վարդա-
պետ, ՌՃ? էջ 3, 131, 413, և այլն: Ստա-
ցող՝ Ներսէս եպիսկոպոս, էջ 884, ձախա-
կողմեան յուսանցքին, նոտրադիր:

Ա. — ՏՐԱՆՏՈՐՈՑ. — 9

էջ 1-2, զանգաւան մանրութ, նոտրա-
դիր:

էջ 3. — Թագաւոր Ապաշխարութեան:

էջ 9. — Թագաւոր Մարտիրոսաց:

էջ 13. — Ալելուիա Առաջնութեան Կարգաւ:

էջ 20. — Տառնացոյց և հարցնացոյց
և տւտարանացոյց և հրահանգ տնրու-
նական տանից, զոր սահմանեալ է Սուրբ
Խոսհակ Պարթևի հայրապետ հայոց: Զոր
բնկալեալ ի նման նախնիքն մեր և հառու-
ցին առ մեզ:

Բ. — ԾԱՐԱԿԱՆ. — 71

էջ 131. — Երկեցէք որդիք Սիրմի Լրդ
նոր...:

էջ 150. — Կամովն Աստուածայայտ-
նութեան ձրագալուցին:

էջ 413. — Այսար յարեալ...:

էջ 510. — Կամովն Սր. Հոգւոյն Դա-
լստեան:

էջ 615.— Կանովն Նաւականաց Սր․
կաշիմ:

էջ 838.— Արեւմտաօսման Յարութեան
Տեառն մերոյ Յի․ Քի․:

Գ․— ՊԱՐՁԱՏՈՄԱՐ.— 4

էջ 887.— Թուիս ՌճԳ [= 1654], բա-
նալի դիրն Եջ նէ, եւ Տանուտէրն ի վերեն
կոյսն է, եւ կարծիր գրած տողերն նահանջ
է:

Իսկ ի մէջ Պարզատումարիս,
յորժամ տարին նահանջ լինիս,
դաս եւ հասնիս ժարտին ամիս,
տուփ մի ի վեր ելնես կարգիս,
դնաս յաւարտն ոչ վրիպիս:

Պարզատումարս դովելի,
է դեղեցիկ եւ պիտանի,
դրոյր տարին ի յինքն ունի,
եւ ցուցանէ դամէնն յայտնի:

Յեօթնեակն սկսանի,
Հոռվմայեցոց ամսով վարի,
մինչ Յայտուութեան Բարեկենդանի,
ն եւ Զ թիւ համարի:

Հինկ հարիւր ամ անցանի,
Լի յարաբարդի,
այսքան ամօք վերջն լինի,
դարձեալ յառաջն սկսանի:

Է սահմանած անփոխելի,
մինչ ի դայուստն Քրիստոսի,
որք ընթեռնուք սիրով սրտի,
յիշման արէք դմեց արժանի,
դՄկրտիչ գրիչս մեղաւք իշի:

էջ 893.— Պարզատումարս յընտիր եւ
յըստոյց օրինակէ Է ամաց եւ յաւիտեմա-
կամ:

էջ 944, Նոտրադիր.— ԱԿ․ Մեծացուս-
ջէ.— Ով անթառամ ծաղիկ շուշան վայրե-
նի...:

Մամր յիշատակագրութիւնք Գրչի.—
1654

1.— էջ 149.—

Ձյանձրս զայս որ կան ի սմա,
մի զանդադիք խնդրել զսա:
Ոչ ասելի է սա լոմա,
եւ մամոնս որ ոչ մնա:
Այլ է յեռեալ ընդ բան սորա,
Երրորդութիւնն մշտակա:
Թէ ոք մտօք նայի ի սա,
անմեղ մնա միշտ յարակա:
Ձայսքանս հայր առ վերձանեա,
եւ զպիտակ գրչակս ի Տէր յիշեա,
ի տէրունիսն միշտ յարակա:

2.— էջ 412.—

Յիսուս Քրիստոս արքայ երկնի,
Սուրբ Յարութեանք աներկի.
արժան արա զրիչս եղկելի,
դՄկրտիչս ողորմելի:
Եւ զարժապետն իմ պանծալի,
դՍարգիս կրանաւորն Եղևացի,
որ եւ հպով դիս զիեցոյց,
ուսմամբ երկաւք խրատեալ լըցոյց,
լիցի արժան քոյին փառաց,
եւ անթառամ սուրբ պրսակացն:
Ամէն:

Մեծ յիշատակարան Գրչի.—

էջ 881.—

Փառք ետակի Աստուածութեանն,
եւ միակի անճառ ընտրեալն,
Երրորդութեանն անքննական,
եւ միութեանն անդնական:

Այս մատենիս ստուածարան,
դանդաղեալ ականցս որ կան,
տէր ներսէս եպիսկոպոսն,
որ ցանկացող եղեւ սորայն:

Փափաքեցաւ իբր զիշխեալն,
յաղքերս քուրջ անմահական,
եւ զըծագրել զսա զանգալն,
եւ յարդարել եւ չրաչաղս:

Ձոր եւ յարեացս օխարան,
եւ ի լարի զործոցս ունայն,
Մկրտիչ զպիբրս անպիտան,
կատարեցի զնորին Հրաման:

Սարմնոյն աշխատ դործիական,
Հոգոյն յաւժար եւ ժրական,
Եւ զոյն ջանին աշխատական,
Կատարեցի զսա ի լրման:

Ի թղթականիս արեթական,
Ո՛ՐԴ [= Հաղար Հարիւր երեք] ամեան,
ստարակցաւ սա ի լրման,
տառս որ կռչի Շարոց ական:

Ի քաղաքիս եղևոսիս,
որ արդ Յուրհա սաի սոյս,
ընդ Հոյանեաւ Աստուածածնին,
Բարձրահայեաց սուրբ տաճարին,
Սուրբ Դաստառակըս Քրիստոսին,
և Սուրբ Ակորն Հրաշխին,
Սուրբ Գուրխարն Սափունին,
և Արիւսան որ ընդ Նոսին,
Սրբոյն Սարգսի Զորավարին,
Արքա Եփրեմ Վարդապետին,

և այլ սրբոցն որ աստ յիշին,
յոր սարկակիմք ընդ Հոյանին:

Արդ աղաչեմ արտաստաթոր,
Եւ զատաշողջ տառիս բոլոր,
Եւ զսուցիչն իմ Հոգևոր,
Եւ զիս Սարգիսն կրանաւոր,
յիշել ի Տէրբն Երկնաւոր,
Հայցել զմեզացն սրտիս բոլոր:

Որք Հանդիպիք սրժա տեսլան,
Կամ վայելէք յայս բուրաստան,
Հայցեմ բառնալ զաւելորդն սորան,
Հմեղադրել սրխալուծեանն:

Ձի կարն մեր էր այսքան,
Տեսոն են շնորհք, մեք անպիտան.
Ժշտ ասացէք զՏէր ողորմայն,
և յետ Նորա ըզհայր մեղայն:...

1677

ԺՈՂՈՎԱԾՈՑ ԵՒՍԱԿԱՆ ԳՐՈՑ

Տեղի

ՁԼԶ=1487

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծաւալ 12.5×8.5×5.5: էջ 728: Հան-
դամանք յաւ. Նորոյութիւն կրած: Թուղթ
կոկեալ, մաղաղաթով խառն: Գրիչ և ԸՍ-
տացոյ՝ Յոյանէն, մակտուն Անդուննց:
Դրութիւն՝ խորագիրները և զլիստառերը
կարմիր, սկզբնատուրները սպիւնայն և կար-
միր, մնացեալը սեւ մկանով, միասին՝
ուղղահայեաց կարմիր զիծերու մէջ, 19
տող: Բնորոյի կրճատեալ: Գունաւոր դար-
դայիր և յուսանցադրդ Կանոններու ըս-
կիցրը, մեծ բաժանումները հանդերձ գր-
խաղարդով: Խորանաղարդ իւր սառօք, էջ
5, 207, 275, 541, 621: Նկարք: Աւետումն
էջ 4, Քրիստոս և Քառակերպեան Կենդա-
նիք 621: Զարդարուն փակադիր, շրջանակի
մէջ, «Յի. Քի. Յովանէս, Ժողայիցն Ժա-
ռայ» էջ 540: Կաշեկազմ տախտակեայ դը-
րուածադարդ: Պահպանակ սկիզբը մէկ թերթ

մաղաղաթ և երկու թերթ թուղթ, վերջը
երկու թերթ մաղաղաթ և երկու թուղթ,
դատարկ:

Ա.— ՇԱՐԱԿԱՆ — 75

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, մաղաղաթ, դատարկ:

էջ 3, մաղաղաթ, Նոտրայիր — Դի.
Հց.— Որ զնախադրեալսն:...

էջ 5, մաղաղաթ.— Կամոն Ծննդեան
Սրբոյ Աստուածածնի ծնողաց իւրոց—
երկեցէք զգրէք Սիրովն Երդ Նոր:...

էջ 207.— Կամոն Ար. եւ Մեծի Պասե-
ֆիմ Արեմութիւն:

էջ 274, դատարկ:

էջ 275.— Կամոն Պենտապոստիմ Ա-
ռաքի Աւուրն Արեմութիւն:

էջ 497.— Արեւմտաբնէն Թարաւքեան
Տեառն մերս:

էջ 526.— Ոյ գերաւորաւ ծաղիկ...:

էջ 526.— Ըզլիւտաւ վկա...:

էջ 527.— Շարական Սըրբոյն Սարգսի
եւ սրբո ճորա Մարտիրոսի:

էջ 528.— Շարական Խնկարկոյրեան
յառաջ քան զպատարագն:

էջ 529.— Արարել է մարդասէր...:

էջ 532.— Ոորհուրդ խորին... էա...
կից Բանդ Ած. կամաւորութեամբ եկել ի
յանապատն մանանխա կերակրեցեր զազդ
Իսրայէլի. բնկալ զհացս զայս մեղ ի քա-
ւորութիւնս Խաչատուրի է.— Հմտ.
Պատ. Շարականներ, էջ 173:

Բ.— էջ 535-540.— Տոմարական Ա-
ղիսապէներ:

էջ 535.— ՁԼԵ [= 1486] թուականի
լուսնային առաջին Եջ Ե է եւ Տանուտէրն ի
վերսն կոյուն է, եւ այլն կարգաւ երթալ եւ
Գ պտեան տաւղերն նահանջ է, իսկ ի մէջ
խաւարնպարիկ ի նահանջի ման երբ ի մար-
տի ամիսն մտանես զու. տուի մի ի վեր ել եւ
այն կարգովն զնայ եւ այտ է:

էջ 540.— Վերադիր է.— վերադիր
այսպէս արայ...:

Գ.— ՄԱՆՐՈՒՍՄՈՒՆԲ.— 5

էջ 541.— Յիւնացուք ի դիւերի...:

էջ 545-546.— Կոնստանդինոս կարգաւ
Դատեա Տէր զայնոսիկ...:

էջ 551.— Թագաւորք Ապշխարու-
քեան:

էջ 564-565.— Թագաւորք Մարտիրո-
սաղ.— Ձուորմութիւն քո Տէր արայ ի մեղ

էջ 576.— Ալէլուի գիշերութեամ:

էջ 604.— Առաւաւտեղքեր կարգաւ:

էջ 621.— Սրբապատգուքներ կարգաւ:

էջ 639.— Գոհանաւք ըզքէն Տէր...:

էջ 640.— Զկնի Յիշ. եւ Զարքուցեալ:
Անրամանկի...:

Դ.— ՏՕՆԱՑՈՒՑ.— 10

էջ 641.— Տաւնացոյց եւ աւեսարա-
ցոյց եւ կարգաւորութիւն եւ իրաւանգ տէ-
րումական տաւնից, զոր կարգեալ եւ սահ-
մանեալ է Սրբայն Սահակայ Հայրապետի:
Մանք.— Տօնացոյցի գրուածութիւնը
նախընթացներէն քիչ մը տարբեր է. տո-
ղերուն թիւն է քսան, որոնք չեն եղերուած
կարմիր զիծէրով:

էջ 728, նոտարդիր.— ՅԱղամայ մին-
չեւ ի ջըհկեղն ամբ ՄՄԽԲ...:

Մանր յիշատակագրութիւն Գրչի.—

էջ 273, վարը.— Ձմարութիւն ի րար-
եաց, զիարթամս ի մեղաց, զվաթարս ըն-
կերաց, աղաչեմ աղաչեմ, յիւնցէք յաղա-
թիւն ձեր, զմեղուցեալ զրիւս զմիանկս, եւ
միով Տէր սղորմայիւ, մի նեղանաք: Տէքն
որ առատն է ողորմեցի մեղ եւ ձեզ ամէն:

Բուն յիշատակարան Գրչի.— 1487

էջ 533.— Փառք ամենասուրբ երրորդ-
դութեանն ամէն:

Գրեցաւ եղանակաւոր տառս, ի թուին
Հայոց ՁԼԶ, ձեռամբ Բաղդամեղ զրչի Յո-
վանիսի, ի վայելումն անձին իմոյ, եւ յի-
շատակ Հոգոյ իմոյ եւ Ծնագոց իմոց:

Արդ աղաչեմ զամենեւեան, որք Հոն-
գիպիք այսմ տառի եւ աւտիք ի ոմանէ,
յիւնացչիք որտի մտաւք ի սուրբ եւ ի մեղ-
սաքաւիչ աղաթս ձեր զբաղմամեղ զրիւս,
եւ զուսուցիչն իմ զԱւետիք վարդապետ, եւ
զՅովանիս մեծ բարունապետն, եւ զՀոն-
ուր Հայրն իմ զուրք Ներսէսն: Եւ Ած. յի-
շողացցէ եւ յիւնցեղոցս ողորմեցի ի միւս-
անգամ զարտեան իւրում, եւ նմա փառք
յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Եւ վասն խոչորութեան եւ սղայանաց,
որ են ի սմա, աղաչեմ անմեղադիր ինկն,
զի կար մեր այն է:

Ներքեւր տարքեր գրով:

Եզրայր, այն Յովանիսն է, որ մակ
ախումբ Անդանենց կոչի:

1678

Ա.— ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ (ԹԵՐԻ).— 11

Գ. ԹՐԱԿԱՆՑ

Բ.— ՀԱՄԱՌՈՑ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՔԵՐԱԿԱՆԻՆ: (ԹԵՐԻ).— 5

Զ. ԾՈՐԾՈՐԵՑԻ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծառայ 13×8×3-5: էջ 292: Հանգա-
մանք յաւ ընդհանուր առամբ. տեղուղ
ցեցակեր. նորոյութիւն կրած: Թուղթ
բամպակեայ: Գրութիւն՝ խորագրերները եւ
զլխատուերը կարմիր, մնացեալը սև մե-
լանով, միասին, 23 տող: Բոյրղիւր: Հա-
մատապարտութիւնք սոյնորականէն՝ քիչ մը
աւելի: Կաշեկազմ տախտակեայ գրողմա-
լարով: Պաշտօնակ մազաղաթեայ սկիզբը
երկու թերթ՝ մասն երկաթաղիւր Աւետա-
րանի, վերջը մէկ թերթ՝ տնկիւնատու եր-
կաթաղիւր՝ մասն Աւետարանի, հանգերմ
հնարով մ յուսնցաղարդով: Նաև մէկ
թերթ նոր թուղթ՝ սկիզբը, ուր կը տես-
նուի նորաղիւր. Յիշատակ է Քերականու-
թիւն Սահակին:

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

էջ 1.— Յաղագս Քերականութեան
Քերականութիւն է հատութիւն . . . որք ի
քերթուց եւ ի շարադրաց իրոյ լազում
տնգամ ասացելոյն, եւ մասունք են նորա
վեց . . .

էջ 32.— Յաղագս Ոտից:

էջ 33-34. նոր թուղթ. մասամբ գա-
տարի:

ՀԱՄ. ՏԵՍ. ՔԵՐԱԿԱՆԻ

էջ 35. նորաղիւր — Ես տիրացու Սա-
հակ գնացի:էջ 36.— Նուստ վարդապետի Բո-
հանիւի Դործորեցո արալեալ Համառոտ
Տեսութիւն Քերականին — Միտ լազմանք
բունին լաւնաւորեալ է յոյիս բանականաց
... :

էջ 76.— Յաղագս Վերծանութեան:

էջ 88.— Յաղագս Ուորակի:

էջ 100.— Յաղագս Հագնեղութեան
— Հաղեղութիւն ոչ է ի հարկաւոր մա-
լանց արուեստիս որպէս եւ այլքն, այլ ի
կրթութիւն մանկանց դրեցաւ . . .

էջ 132-133. գատարի մնացած:

էջ 246.— Յաղագս Նախաղարութեան:

էջ 254-255ի մէջ եւ մէկ թերթ կար-
տած:

էջ 273.— Յաղագս Առողմութեան:

1679

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 76

Ամիլը

ՌՂԹ=1650

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծառայ 12.5×9.5×4: էջ 624: Հան-
դամանք անըստարար. վնասուած ցեցերէ:

Թուղթ զորչորակ: Գրիչ՝ Յոհանէս: Գրու-
թիւն՝ խորագրերները, սկզբնատողները եւ
զլխատուերը կարմիր, մնացեալը սև մե-

յանով, միասին, 20 տող: Նորապիւր ման-
րատեսակ: Համառոտագրութիւնք առատ:
Խաչ չունի: Կարմրադէմ դարդապիւր եւ լու-
սանցազարդ կանոններու սկիզբը: Խորա-
նագարդ, էջ 5: Կաշեկաղմ տախտակեայ
դրոշմադարդ: Պաշտօնական մազադաթեայ
սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ, երկա-
թապիւր, մասն Աւետարանի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ —

էջ 1—4, դատարկ:

էջ 5 — Արեւմուրիւն Յովակիմայ եւ
յԱմնայի — Երդեցէք որդիք Սիւլենի երգ
նոր...:

էջ 462 — Գիտացիւր զիւր տարուն, ե
օր ի վերա ան, առաջաւորոց պահոց միջոց
ուտիք է...:

էջ 468 — Քաղոյժ Ապաշխարութեան
— ԼԶ — Հայր բազում զորք...:

էջ 482 — Քաղոյժ Յարութեան — ԼԶ
— Ընդ լուսնայ միաշարաթին...:

էջ 504 — Ասոց Արեւմուրեանք կար-
գաւ Յարութեան Տեառն մերոյ — ԼԶ —
Երդեցուք երգ նոր...:

էջ 541 — Տեառն Ներսէսի Հայոց Խս-
րողիկոսի ասացեալ Մեծի Ուրբաթի զի-
շերտան առ մի մի անտարանս Զ — Այսօր
անհատ լուսոյն ծագումն...:

էջ 550 — Տեառն Ներսէսի ասացեալ
երգ Մեծի Ուրբաթի յերեկոյնի Աւետարա-
նին — Նորոգոց տիեզերաց...:

էջ 554 — Արեւմուրիւն Յովաննու
Մկրտչին — Արեւիկանն արդարութեան...:

էջ 559 — Կանոն Սրբոց Հովսիսիւ-
նանցն — Անձինք Նուիրեալք սիրոյն Քը-
րիստոսի...:

էջ 566 — ՀԲ — Անրակիրքն Բանդ
Աստուած...:

էջ 569 — Նորահրաշ պրտակաւոր...:

էջ 571 — Անճառեի Բանդ Աստուած
...:

էջ 574 — Է Խոտաճարակացն — Յա-
ւուրց վերջին ժամանակի...:

էջ 577 — Տեառն Ներսէսի ասացեալ
վասն Նրմեցեցեացն — ԼԶ. անեղ անժամա-
նակ...:

էջ 584 — Արարիչ եւ մարդասէր...:

էջ 586 — Արարչական բանին հրա-
ման...:

էջ 595 — Երգ Զրդ ժամու արուրն —
Խաւարեցաւ լոյսն արեւուն...:

էջ 597 — Երգ երեկոյնի ժամու Խա-
ղաղակոնին — Նայեա սիրով Հայրդ զը-
թած...:

էջ 600 — Յեռանէ վարդապետի ու-
սացեալ եղբնկեցոյ — Այսօր զուարճացեալ
...:

էջ 607 — Ի Լեւոն Սեպուհայ — ԼԶ-
րինք ամենայն...:

էջ 610 — Ի յանսահման ծովէն...:

էջ 611 — Կանոն Սրբոյն Սարգսի —
Ամենասուրբ Երրորդութեան...:

էջ 613 — Անձինք Փախման Սբ. Աստ-
ուածածնին, Կիրակոս վարդապետի ասաց-
եալ եղբնկեցոյ — Արեւելք զերարփին...:

Յիշատակարան Դրչի — 1650

էջ 620 — Փառք ամենասուրբ Երրոր-
դութեան Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբ-
ոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւի...:

Երգ զընցալ քաղութանայ թվին ՌՂԻ,
ի մայրաքաղաքն յԱմիթ, ընդ Հովանու
Սրբոյն Կիրակոսի եւ մօր նորա Յուդիտա-
յի, ձեռամբ Յոհաննիսի, ի վայելութիւն
ծնածոյ, Աղաչեմ զձեզ նապիկ եղբարք, զի
յորժամ կարգայք զսա եւ կամ յորինակէք,
յիշեալք ի մաքրափայլ յաղթան ձեր զստա-
ցոց սորին [եղծուած], եւ զհայրն եւ զմայրն
իւր, եւ զիս զանորժան զրիւս, եւ զհայրս
եւ զմայրս իմ, եւ զուր յիշեալ յիշիք ի Քրի-
ստոսն Աստուծոյ մերոյ, որ է արհմեալ
յաւիտեանս ամէն:

Յետմազոյն յիշատակարան յիւն —

էջ 621, բոլորքիւր — Քաղմածու յի-
շատու է Զիւրին, իւր որդու Շմունին,
որ քառացաւ սալ իւր Հայոյ արդիւնեանց
իւրոց, ետ ի ձեռս տէր Մեղիսեթին, իւր
Հոգոյ, իւր զստերն Հոգւոյն յիշատակն ԼԶ.
որդորժի իւր Հայասար Նիկեացոց Հոգուն ա-
մէն: Հայր մեր որ յերկինս, սուրբ եղիցի...:

էջ 622—624, դատարկ:

1680

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 77

Տեղի

ՌԼԻ=1585

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 12.5×9×6: Էջք 692: Հանդա-
մանք անբաւարար. մնասուած ցեցերէ:
Թուղթ բամպակեայ: Գրէչ՝ Յոհան Երէց
Դարբասարքեցի: Գրութիւն՝ խորպղիւրեն-
բր, սկզբնատուրք եւ գլխատառերը կար-
միր, մնացեալը սեւ մելանով, միասիւն,
21 տող: Ռոյորդիւր վարժ: Համառօտապրո-
ւթիւնք եւ խաղապրութիւն սովորական:
կարճապիճ զարդապիւր եւ յուսանցադարդ
կունեններու սկիզբը, մեծ բաժանումները
հանդերձ դռնաուր պլիտպարզով: Գունա-
ւոր խորանարդար խր սարօք, էջ 1. 249:
Նկար՝ Աւետար Կրօնատակ, էջ 248: Կա-
շկապմ տախտակեայ դրոշմադարդ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Կանուխ ծնընդեան Մարիա-
մա Աստուածածնին...— Երգեցէք որդիք
Սիւրբին Երգ նոր...:

էջ 247, դատարկ:

էջ 249.— Կանուխ Սրբոյ Մեծի Պասե-
կի Զատիկ Արհնութիւն.— Արատը յարեալ

էջ 648.— Արիմուքիմք Գարուքեան
Տեառն մերոյ:

էջ 684.— Անճիմք Սր. Աստուածած-
նին Կուսիմ.— Արեւելից զերարիին...:

Յիշատակագրութիւն Գրչի.— 1585

1.— էջ 19.— Զմեղաւոր տառապեայ
մեղաւք յցեալ սուտանուն Յոհան Էրէց
Դարբասարքեցին որ զիսուր զիւր զրեցի ի

նեղ եւ ի դժար ժամանակի, որ Թարգիզ
րեթ շինեաց յօսմանլու, զորպաշն ի րաց
վարեցին, տառապէին զքրիստոնյայ, զրե-
ցաւ տեսար Եկեղաշանդին? յիշեցէք ի աղաւ-
թս ձեր:

2.— էջ 595.— Զանաբան սուտանուն
Յոհան Բարդասարքեցի զՇարակնոցս ի
յառ իմ վնասուս զրեցի յիշեցէք ի բարի:

3.— էջ 647, վարդ.— 1585

Զսուտանուն տառապեայ Յոհան զը-
րչայ Դարբասարքեցի յիշեցէք ի յաղաթս
ձեր եւ ի սրտով Ած. ողորմի առաջէք մե-
ղաւորս, ով սուրբ Ընթերցողք: Թվականն
ՌԼԻ էք:

4.— էջ 691.— Յիշատակայամն Շա-
րակնոցիս.— Փառք ամենայնուրք Երրոր-
դաւքեան Հաւր եւ Որդայ եւ Հոգայն Սրբոյ,
այժմ եւ յախտեանս ամեն:

Յետմուգոյն յիշատակագրութիւն.—

էջ 692. Նոր Թուղթի վրայ, բոլորպիւր,
ցեցակեր.—

Արդ? կարողութեամբ Հօր Աստուծոյ,
եւ ...ութեամբ Որդւոյն Միածնի, եւ չը-
նորհիւ Հօդւոյն ճշմարտի, եւ անարժան
Թոխաթցի (Միքայէլ արեգայս, որ եմ միա-
րան Սր. Երուսաղէմի, իմոյ Հէլայ արդ-
եանցս առի զՇարակնոցս, եւ Եղի ի Սր. Յա-
կոր յիշատակ ինձ եւ իմ ծնողացս: Եթէ ոք
հանիցէ ի վնասիցս, կամ ծախիցէ, կամ զը-
րաւ զնիցէ, զպատիժն կայենի եւ զԵուդա-
յի առցէ. քանզի յիշատակ է Սրբոյն Յա-
կորայ:

1681

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Մ Ո Յ (ՄԵԿՆԱԲԱՆԱԳԱՆ)

Հորս Գիւղ, Վայոյ Զոր

ՁԼԴ=1285

ԵԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 12.5×8×5.5: էջք 584: Պրակք Ա-ԺԲ (էջ 7-190), Ա-ԽԸ (191-584): Պրակ-նեբը ունին 16 էջ: Իւրաքանչիւր պրակի առաջին շորս թերթերը համարադրուած են աբգդէի հաշին, մինչեւ ՃԹ-ՃԽ-ՃԽա-ՃԽբ: Սոյն համարադրերը կը տեսնուին աջակողմեան էջին վարի անկիւնը: Երկրորդ մասին մէջ պրակահամարի զրութիւնը կը փոխուի, եւ իւրաքանչիւր պրակ փոխանակ մէկի կը ստանայ երկու դիր, Է-Դ, Դ-Ե, եւ այլն: Հանդամանք լաւ. նորոգութիւն կը բաժնի Թուղթ բամպակեայ: Գրիչք՝ Ա. Մասին՝ Սիմոն, Բ. Մասին՝ Տիրիկ: Գրութիւն՝ խորագրերները, բնարանները եւ զլատատուները մասամբ կարմիր, մնացեալը սև: մեկանով, միասին, 21 տող: Թուղթիւր, ու միատեսակ: Համառոտագրութիւնք բաւական առատ: Կարճրաները զլատադրող էջ 7, 191: Կաշեկապմ տախտակեայ գրոյմապարզ: Ստացող Մաթէոս Վրդ. Տայթեկեցի:

Ա.—ՄԵԿՆ. ԴԱՆԻՒԼԻ.— 11

Վարդաճ վրդ.

էջ 1-Ե, նոր թուղթ, դատարկ:

էջ 7.— Մեկնութիւն Համառուտ Դան-իւկի Մարգարէի, զոր հողադապշտու եւ իմաստասուն Վարդապետին Վարդանա շարտդրեալ է ի հողեկիր մեկնողացն ձայնից, Եփրեմի, Հիպոդիտոս, Ստեփանոս Սիւնեցոյ, ի խնդրոյ ուսումնասէր մանկանց առ ի զիրաւաս ընթերցողաց — Մերձասուրք մեր եղբարք եւ որդեակք յաւժարեցին ըղհնոսորութիւնս մեր մերձ ատենի մերձուորաց հոգոյն Աստուծոյ...:

էջ 148.— Եւ ինձ իսկ անարժանիս եղև բաղձալի փոքր ինչ վատասկէլ ի բանս նորա, զորոքն խաւսս վասն զրոց նորա դընել առ իրերս, յորոց շատ մնացեալ լինի

ի հոյով հոյոց իմոց եւ ի ցնորից, եւ զոր չկին առեալ ի մեկնութիւն, յանց քանից դեկաք լուծմունս, եւ չառս թողուաք վասն ձանձրանայոյ զրեպանն չգրելով. եւ յաղաղս ամենեցունց երկնիմ եւ ինդրեմ ներուք եւ թողութիւն եւ ողորմութիւն յիւստուծոյ եւ յիւրմէն եւ ի սուրբ Հրեշտակաց եւ յեղբարքդ եւ յորոցդ, որք պատահէք, չբարկանալ մերում համարձակութեանս պատճառ ունելով զյոյսն եւ զսէրն ի սուրբն Աստուծոյ, որ միայն յԱԾ. նախով եւ ի մեղբարի կամօք, հօտամաք սրբիլ եւ հօմոյ եւ իւրեւ ի Աստուծոյ եւ սուրբ եկեղեցոյ, ամաթութիւն եւ անհամոյս որքան յինչէ է:

Այլ եւ եղբարքն որ ընդ մեղ չառ հարկեցին զմեղ, եւ անցնուցին զյոյսն իմ ի Քս. եւ ի Դանիէլ, որ զնայն աստուածարանաց եւ կոնխալուչակեաց, կրելով զնա յանաւատ ուղիւն: Եւ սկսաք ի ԶԺԶ Թուին ի Սր. Վերապին, եւ կատարեցո ի ԶԺԷ առաջի սուրբ եւ փառօր նաւատակիւն Սր. Ստեփաննոսիս, ի Սր. Ուխտս Աղչաց Վանիցս, յառաջնորդութեանն երթմիս զալելիս առ պանջակնի եւ զսահմայի եղբարց:

Արդ ապա՛հմ զամենեւեան սիրալի Քրիստոսի զպատահեալոյ ներքև սխալանացն մեր յամենայն իրս եւ զոր ի դիրքս ալս, եւ խնդրել յԱստուծոյ մեղ ողորմութիւն եւ թողութիւն մեկաց, եւ ամենայն երախտօր պարտնացն Սաղուսին, Սմբատս, Քրթին, Պոսւնոյ, եւ ամենայն բնակեաց երկրիս: Եւ եղբար մերոյ ներսէս վարդապետին, որ եւ զնա աշխատեցաք ի դիրս: Եւ արհնեալ է Քս. ԱԾ. ի սուրբս իւր եւ յարարածս ի բոլոր եւ ի մասնասուրբ, ընդ Հոր եւ ամենասուրբ Հոյսն, յօխտանոյ յախտենից, ամէն:

Այլ եւ զպատեալն չնորհիս զՄաթէոս, ոտացող գրոյս, յիւնսֆիք ի Քս. եւ զճնոց

իւր և զամենայն ողբատուն զկենդանիս և զանդուցեալսն:

Ոյ աստուածաբնայ և շնորհաւք զարդարեալ պատուական եղբայր Մաթէոս, զսուկալ զիծա ընկալ, և զմեղապարտ Սիւսնի, զոր երբ աստուածապատիւ տէր ըմտեփաննոս Սիւնեաց եպիսկոպոս... Քրիստոս է խաղաղութիւն մեր... Արդ գիտելով թէ՛ յաճեղ աստեանն Քրիստոսի ուրանար ամենայն բանք և զործք, այլ և որ ինչ մտածութիւն մեր են քննեցին. բունքս մեր այսորիկ յանդիման կարոցն են որոց ընդունին իմէն[ը?] գնոսա: Փութացարուք եկրարք իմ պատուականք զկատարելութեան շաղկապ զառ մեզ խաղաղութեանն համեմատութիւն ի գիրկս ընդունել. զի մի մարմին և հոգի ըստ որում կոչեցաք իսկ միով յուսով կոչմանն մերոյ ցուցեալք. քանիք մի է Տէր, մի հօտ, մկրտութիւն, փառօրեմք զլէծ. Հայր Տեառն մերոյ Յի. քի. և զնոյն զմիածին նորա Բան, և ըղհօղին Սուրբ, ի միում և ի նորին զօթի, և ի վերնումն եկեղեցոյ անդրանկացն յերկինքս զրեցելոցն եղևալք, ուրանար էրնալութիւն ամենայն ուրախացելոցն, նովիմք Տէրամք մերով Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք (էջ 187) և Հմմտ. Գիրք Թըղթոց, էջ 358 և 372:

Բ.— էջ 151.— Թուխտ հոռոց ի Հայս, ժայնակից և համախոհ ժողովոյն փաղկեղունի և տոմարի Հոյոյութեանն Լեւոնի, զոր երբ աստուածապատիւ տէր ըմտեփաննոս Սիւնեաց եպիսկոպոս... Քրիստոս է խաղաղութիւն մեր... Արդ գիտելով թէ՛ յաճեղ աստեանն Քրիստոսի ուրանար ամենայն բանք և զործք, այլ և որ ինչ մտածութիւն մեր են քննեցին. բունքս մեր այսորիկ յանդիման կարոցն են որոց ընդունին իմէն[ը?] գնոսա: Փութացարուք եկրարք իմ պատուականք զկատարելութեան շաղկապ զառ մեզ խաղաղութեանն համեմատութիւն ի գիրկս ընդունել. զի մի մարմին և հոգի ըստ որում կոչեցաք իսկ միով յուսով կոչմանն մերոյ ցուցեալք. քանիք մի է Տէր, մի հօտ, մկրտութիւն, փառօրեմք զլէծ. Հայր Տեառն մերոյ Յի. քի. և զնոյն զմիածին նորա Բան, և ըղհօղին Սուրբ, ի միում և ի նորին զօթի, և ի վերնումն եկեղեցոյ անդրանկացն յերկինքս զրեցելոցն եղևալք, ուրանար էրնալութիւն ամենայն ուրախացելոցն, նովիմք Տէրամք մերով Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք (էջ 187) և Հմմտ. Գիրք Թըղթոց, էջ 358 և 372:

Բ.— էջ 188.— Երանելոյն Ստեփանոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի և իմաստաբերի Պատախանի Թըղթոյն Հոռոց, զոր ինքն իսկ երբ յառաջ քան զեպիսկոպոսութիւն իւր.— Յողանապատիւ հռչակելի փառօրութեամբ յառաքելականք ժամանել ծայրագոյն նախադահլութիւն, Տէր Գերմանոս, վերատեսուչ հոգոց մեծանուն և թաղաւորական քաղաքիդ Կոստանդինուպոլսի և տիեզերական հայրապետ.— ԶՔրիստոսի խաղաղութեանն առբերելով մեր զօրինակ:

Ոյ աստուածաբնայ և վեհիմաց բա-

րունի Մաթէոս, ընկալ զսակո զիծա և անմեղադիր լեր անարհատութեան, և ի քարտիսէ աղբառ էի. և զնուստա զՍիւսնի արժանի արա մի Տէր ողորմի:

էջ 189-190. դատարկ:

Գ.— Մեկն. ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ.— 15

Անդրէաս Եպ.

էջ 191.— Ի տիեզերական ժողովոյն կամս, որ եղի յաստուածապահ փաղափն կոստանդնուպոլսի, Յայտնալիւս Յովհաննու ըմտեղ եղի: Այլ և արքիմ քննութիւն որ եղի յեպիսկոպոսացն կեսարոս, ձեռնարկ արար ընդունելութեամ ի սկիզբն գրոցս աստուածաւեր արեւիսկոպոսն կոստանդնուպոլսի Թեալիոս կաւաւ Խանույ ժողովոյն գայս բամբ:

էջ 573.— Յիւստակ տառիս զտաղի տեառն Ներսէսի զերայհռչակ վարդապետի, զոր գտեալ ի մեծն Անտիոք զրեաց զսա ի լուսաւորութիւն հոգոց, Եւ Թարգմանեցաւ. աստուածային Յայտնութեանն Մեկնութիւն ի Թուս Ռիւլ [= 1179]...:

ԶՄաթէոս վարդապետ Տայթեցի, սպասաւոր բանի, և բատաղի զրոցս, և զրազմամեղ զրիւս զՏիրիկ, յիշեցէք ի Քսով սուրբ ընթերցողք աստուածային խորհրդոյս:

Բուն յիշատակարան Գրչի.— 1285

էջ 578.— Փառք անբարձանելի Սր. Երրորդութեանն, յախտեանս յախտեանց ամէն:

Գրեցաւ աստուածային Յայտնութեանն Մեկնութիւն ի Թվականիս 217, ի գաւառիս որ կոչի Վայոյձոր, ի գեղոյ որ կոչի Հորս, ընդ հովանեաւ Սր. Աստուածածնի, իշխանութեան րարեպաշտ պարոնիս Լիպարտի, յառաջնորդութեան արհնակոպոսի տէր Սարգսի, ձեռամբ անարժ կը մնայ ամուստի, յաջորդ թերթը իմկամ ըլլալուն):

Յետմագոյն յիշատակագրութիւն.—

1.— էջ 6, նոր Թուղթի վրայ, նորապիւր անհարթ.— 1682

Շնորհի Տեառն շնորհեցաւ զրկուիս

ի վայելյումն Մինաս վարդապետին յԱստուածատրոյ բանասիրէ, թոյին ՌՆՂԱ, ոգոստոս ի Ա:

2. — էջ 579. նոտրադիր — 1686

Յիշատակ է Դանիէլի և Տեախան Մեկ-նիշս Մինաս վարդապետի Յամթեցոյ ի Սր.

Քաղաքն յերուսաղէմ, ի դուռն Սբրոյն Յակոբայ, առանց Հակոսոսկութեան իմոցն, զի այսու զտից զթողութիւն մեղաց իմոց: ՌՆՂԵ թոյին զբեցալ իմով ձեռամբս: Որք վայելէք ասացէք Աձ. ողորմի ամէն և: ձեղ: էջ 580-584. դատարկ:

1682

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(ԽՐԱՏԳ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ — ԲԱՌԳԻՐԳ)

Սուլխաք

ՊԸ=1359

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մատայ 12.5×8.5×5.5: էջք 460: Հան-դամանք լաւ: Թուղթ բաժակեայ: Գրիչ՝ Անտոն Երէց, «ի վայելյումն Մաղաքիա Դպրի»: Գրութիւն՝ խորագրերները, սկզբ-նատողները և: զլատառները կարմիր, մը-նացեալը սև: մեյանոյ, էջ 1-186 միասին, 187-454 երկսին, 19 տող: Բոլորդիր յըս-տակ: Համառոտագրութիւնք սոփորական: Գունաւոր զլուղարդ իւր սարօք, էջ 1. 238, 413: խորանագարդ էջ 9. 187: Նկար, վար-դապետ նստած էջ 8: Կաշեկապմ տախտակեայ զրոշմագարդ: Պաշտականի մուղղաթե-նայ սկիզբը և: վերջը երկուական թերթ, յունարէն: Դատարկ թուղթը սկիզբը չորս թերթ: Յատակին մեծատառ՝ Բաղդիր:

էջ 117 — Ասարտ է յԱռիստակիսէ ա-սարելոց բանիցն:

էջ 118, դատարկ:

Ա. — ԽՐԱՏ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ. — 9

Արիստակէս

էջ 1. — վերլուծութիւնք բացերեսա-պէս բազմազան բայից և բառից յոգմա-խումբ շարադրութեամբ, արարեալ զսա Առիստակիսի Գրչի, ի խնդրոյ բազմաց յար-ինստ գրչութեան: Աստուածազանից ա-րանց առաջի և: վարուք առաքինեաց...:

էջ 9. — Աղիշեա Տէր, բարեբարեա Տէր...:

էջ 54. — Աձ., Աստուծոյ, Տէր՝ Տե-րանց...:

60. — վարդապետ նստած

Թ. 1682, էջ 8

Բ.— ԽՐԱՏ ԳԻՉՈՒԹԵԱՆ.— 9

Գէորգ Վրդ. Ալեւոացի

Էջ 119.— Գէորգեայ վարդապետի ա-
րարեալ ի խնդրոյ Ստեփանոսի մականնուն
Գաւրնքիցանց կայաքառացոյ.— Անպա-
րտապէս անձամբ ձեռնարկեցի ի գրել զսա-
րս թշուառ...:

Էջ 161.— Խրատք Գրչու քեան գոր-
արարեալ էր զսա յառաջագոյն Գէորգեայ վար-
դապետին, ի խնդրոյ մանեմ, գորոյ պա-
կան ի նմանէ յետոյ իմ ի վարդապետէն
խնդրեալ, և նա կատարեաց զխնդրուածս
իմ, եղեալ յառաջ զԱռիստակիսի արարեա-
լուն, և զթերին ի նմանէ կատարեաց ինքն
ինձ նուստս Ստեփանոսի Գոսներ Երե-
զանց. որոց սղարմեացի արարողին և խնդ-
րողին:

Յառաջարանու քիւն սակաւ Խրատուս
Յաղպազ գրչու թեան արուեստի զի կա-
տարեալ և զարդարուն հանդիպեցի շա-
րտապարթիւնն ըստ զանպան պիտոյիցն...:

Էջ 183.— Աւարտ է ի Գէորգեայ արա-
րելոց բանիցն:

Էջ 184, գառարկ:

Գ.— ԲԱՌԳԻՐԻԲ.— 20

Էջ 185.— Այս բառք բաղաձայնք հե-
մանումն ըստ զմեզ զամ. որ ինչ միտե-
ղամ ևն տնտեսք Հերարեցի, յարէն և
ի մարտարէս, ի ի նոր կտակարան, թար-
մանեալ և մեկնեալ յերբայեցոյցն ի յո-
նոս, և ի յունէն ի հայ, կարգաւ ըստ նը-
շանպարաց ալֆաբետիցն Երբայեցոյց, թի-
ղինք միարանութիւն անուանց ունիցին:

Ալիք, ուսումն նշանագրաց...:

Էջ 187.— Բառք Երբայեցոց.— Այստմ,
երկիր, կամ կոյս, կամ երկիր մարմնաց-
եալ, կամ երկիր կարմիր, կամ յերկրէ...:

Էջ 199ա.— Գաւրնք. ազնուականութիւն,
կամ չորսէ...:

Էջ 238ա.— Այս բառք եմ Բերքողա-
կումք վասն չափո հաւերակամ տաղիցն, մա-
նեցի քերթողական արհեստքն չափարեա-
կանք ևն և չափով մարին. ևն որ զեղբուկէ
ևն՝ որով ճարտարաւանքն մարին զի յաճա-
խապէս փոխարեւին ոսկա զարդու ճարտա-

րասանից, և հարկ է յոգնահամար եղանիլ
Աստուածազան, աստուածազարդ, աստ-
ուածարեալ...:

Էջ 270ա.— Գրեանք, խեղ, կամ հետ,
կամ անհաւան...:

Էջ 287ա.— Զուռլ, փոշի...:

Էջ 316ր.— Ծայք, մանր:

Էջ 328ա.— Հարգումնալ, բնակէլ:

Էջ 340ա.— Ղարաբոս, իմաստասէր:

Էջ 344ր.— Մակ, Երկու, կամ տեղի,
կամ մեծ:

Էջ 391ր.— Սիրան, փայտաստան:

Էջ 413ր.— Հանդէս բանաստեղծաց,
փաղանուրաբար ստորոգիլ Ոորավարժիցն
տակս բառ է զեղջուկ:

Պայտ, պատշաճ, ի զէպ, ի ճահ,
յանդ, նման, բարոյք, վայելուչ, մարթ,
հաճոյ, յարմար...:

Էջ 439ա.— Մեկնութիւն բառից Բե-
րակաւին.— Կերծանութիւն, ընթերցողու-
թիւն...:

Էջ 446ր.— Բառեալ յունաց ի մերս
յարգմանեալ.— Ընկեցել, յանդիման կա-
ցուցանել...:

Էջ 452ա.— Թարգմանութիւն Պարսիկ
բառի ի Վարդան գրոց:

Յիշատակարան Գրչի.— 1359

Էջ 455.— Ռեստակիսի և Գէորգայ Հը-
ռետարաց Հայոց արարեալ մատենաք քեր-
դողական յարուստ գրչութեան, իմաստնոց
ի խրատ, և յմեծքանութեան անգղամաց և
անհմուտ զրչաց, և արհամարհողաց ըզ-
րուներանոյ արուեստս, մասն ոչ կամելոյ
ուսանել զսա: Եւ սրբոց թարգմանչաց բա-
ցայայտեալ զրատո ամ. մատենից: Որ և
զընցաւ ուս ձեռամբ ունիմաստ երկոյն Ան-
տոյնի, յամի Պ Երբողի, Ը Երբողի, Թուա-
կանիս Հայոց, ի զարգիս Սուլթանթ, բնդ
հովանեալ կենսակիր իմաչին Գրիստոսի, ի
վայելումն Մարգարայ Դպրի, և յիշատակ
ծնողաց նորին:

Արդ որք ընթերցուք զսա յուսումն,
կամ արեւնակէք, յիշեցէք ի սուրբ յաղա-
թիւն ձեր զՄարգարայ Դպրի և զծնաւոյ սո-
րին, զԱնտոն անարժան քահանայ Հայր սո-
րին և զմայրն զԹաղուէլ, և զեղբարս սո-

բա դիսանակ սարկուազ, եւ զՅակովբ եւ զՄելքիսեդեկ պատանեակք: Եւ յիշեցաւ զքոյ աւրանեալ լիջիք ի Գրիստոսէ Աստուծոյ մերմէ, որ է աւրանեալ ընդ Հաւր եւ Սր. Հոգւոյն, յաւիտեանս ամէն:

Յետնագոյն յիշատակագրութիւնք.

1.— Էջ 457, նոտարդիր անհարթ.—

1676

Տէր Աբրահամին հարըն Միքայէլըն մեռաւ թվին Ռճիճ, օգոստոսին Ե. յօրն ԳԼ:

2.— Նախորդին վերեւը.— 1712

Տէր Աբրահամին մարըն մեռաւ Նադլուն, թվին Ռճիճ, մարտին ԳԴ յօրն ԳԼ: Էջ 458-460, դատարկ:

1683

ՇԱՐԱԿԱՆ.— 78

(ԺԵ. ԴԱՐ)

ՆԱՍՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտաւ 12-5x8-5x5-5: Էջ 858: Հանդամանք լաւ. Թեթեակի նորոգուած: Թուղթ ղեղնորակ, Գրութին՝ խորագիրնեւրբ, սկզբնատոյիւր եւ զլիսատառերը կարմիր, մնացեալը սև մելանով, միասին, 21 տող, Բոլորգիր մանրիկ: Համաօտազրուութիւնք եւ խազագրութիւն օտօրական: Գուհաւոր զարդապիր եւ յուսանցադր կամ մանրանկար՝ կանոններու սկիզբը, մեծ լաւ մանուշնէրը հանդերձ զլիսազարդով: Խորանայարդ իւր սարօք, էջ 5, 313, 423, 545: Նկարք, Յովակիմ եւ Աննա էջ 4, Իւղարեր կանայք 312, Հոգեդալուստ 422. Երկրորդ Գալուստ 544: Կաշեկաղձ տախտակեայ զրուսագարդ: Պահպանակ մալաղաթեայ ըսկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ, երկսին, յատիներէն, մանրատառ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-3, համարեա դատարկ:

Էջ 5.— Երոցեք օրդիք Սիփի երդնոր...:

Էջ 3135.— Այսաւր յարեալ...:

Էջ 423.— Առաքելոյ աղաւնոյ...:

Էջ 524.— Կամովմ Երկրորդ Աւարմ Աւրիմութիւն.— Այսաւր զանճառելի...:

Էջ 525.— Աճճիմք Սր. Աստուածածնիմ ասացեալ ի Կիրակոս Վարդապետէ Երզնկեցոյ.— Արեւելք զերարիին...:

Էջ 544.— Ի վերայ վիժի հաւատոյ...:

Էջ 798.— Արեւմուքեան Յարութեան Տեառն մերոյ Յի. Գի.:

Էջ 847-857, դատարկ, թէ եւ զծուած:

Յետնագոյն յիշատակագրութիւնք.

1.— Էջ 858, անհարթ դրով.— Ջայո իմաստնայեռ եւ շնորհահոսան Շարակոսի զոր ի զթառատ եւ ի բարերար Հօրէ Աստուծոյ ամենակալէ պարզեւեցաւ ճշնասուն եւ մաքրակենցաղ հօրն, հէք անուն եւ պիտակ կոչեցեալ Թովմաս ապարդիւն սեւաւորի, է յիշատակ սակ իւր ծնողացն, ի ձեռն հաւրազատի իւրոյ եւ հաւատարմի եւ իսկ հոգեկից օրդոյ, զորոյ անուն ի վեր սնդր օղեցաւ:

2.— Էջ 846, ստորոտը, նոտարպիր.— Յիշատակ է Շարակնոց տէր Ստեփանոսին Մոկացոյ եւ որդոյ Յուհանն եւ Աւարտ, եւ իւր որդոյն մահտեսի Սարգիսին եւ իրիցկինոյն Խանուսին, եւ հաւասար նշնեցելոցն հոգւոյն. ի թվոյ մերոյ Ռճիճ [=1714], եւ մարտի ամսոյ ԺՁ, ի դրան Սրբոյն Յակոբայ:

1684

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 79

[Տփիսիս]

ՋԻԲ=1473

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Ծառայ 12·5×8/7·5: էջք 810: Հան-
դամանք յաւ. նորոյութիւն կրած: Թուղթ
զորչորակ: Գրիչ՝ Դաւիթ Արեւիայ. Ոսկող՝
Աստուածատուր Գրիչ (1473): Գրութիւն՝
խորայիրները, սկզբնառողները եւ գլխատա-
ռերը կարմիր, մոտցեալը սեւ, մէյանով,
միասին, 21 տող: Քաղաքի վարժ: Հա-
մառատարութիւնք եւ խաղաղութիւն սո-
վորական: Կարմիր կապույտ զարդապիւր եւ
յուսանցապարզ կանոններու սկիզբը, մեծ
բաժանումները հանդերձ գլխազարդով: Ու-
րանագարդ իւր սարօք, էջ 1, 285: Կաշե-
կապմ տախտակեայ զրոշմազարդ: Դատարկ
թուղթ սկիզբը երկու թերթ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1.— Երկեցէք ուղիք Սիւփնի երկ
նոր...:

էջ 113.— Շարական Համամա ասայ.
եւ դիս յիշեալ:

էջ 134, դատարկ: Նոյնպէս էջ 158:

էջ 284.— Դոնաթափ թանաքով, ան-
հարթ զրոյ տողեր:

էջ 285.— Այսօր յարեալ...:

էջ 720.— Արքիմոքսեմեր Յարութեան
Տեառն:

էջ 758.— Երկ յազակս Պատարապիւն
... խորհուրդ խորին...:

էջ 760.— Անրկիւրք Աստուած Հա-
մապայծառ...:

— Ճշ. ԳՁ.— Զառաջնորդս եւ զվար-
դապետս...:

էջ 761.— Այ.— Ի յանսահման ծովէն

...:

էջ 762.— ԲՁ.— Յաւուրց վերջին մա-
մանակի...:

էջ 766.— ԲԿ.— Ըղիշատակ վրկայիցն

...:

էջ 767.— ԳՁ.— Ուրախացիր Աստուա-
ծածին...:

— ԱԿ.— Ով զերահաշ ծագիկ...:

էջ 768.— Ստ.— Հիացան անմարմինքի
...:

էջ 769.— Շարական Ար. Սարգսի.—
Ամենասուրբ Երբորդութեան...:

էջ 773.— Արարիչ եւ մարգասէր...:

էջ 778-780.— Յարեւելից...— Ճըզ-
նաւորք...— Անկղանկիղ...— Ճանա-
սարհ...:

էջ 781.— ԲԿ.— Սարսափելի որոտ
մամբ...:

էջ 782.— Ի զալրստեան Տեառն...:

— Որ ի Հարէ առաքեցար...:

էջ 784-986, դատարկ:

էջ 787.— Արեւելք զերարին...:

էջ 797.— Ամօթմբ Սրբոյն Գրիգորի
Լուսաւորչին.— Այսօր զուարճացեալ...:

էջ 804.— Նորին ի Լեառն Սեպուիոյ
— Լերինք ամենայն...:

էջ 808-810, դատարկ:

Յիշատակագրութիւնք.

Ա.— Գրիչ Դաւիթ Արեւայի.—

էջ 505, վարր.— Զմեղուցեալ զծոյս
դժուրիք արեղայս հանդերձ ծրնազաւք եւ
ամենայն աղականաւք յիշեցէք ի Բրիտանոս
եւ առաւ սրբախի Աստուած սորմի տա-
ցէք, ով բնթերցող ուսումնական: Վայ ինձ
մեղաւորիս տիւ վայ:

Բ.— Խաղող Աստուածատուր Գրիչի.—
1473

1.— էջ 283, ստորուր.— Զսակաւ նո-
րոյաւիս զրիչս եւ խաղաղս յիշեցէք ի
սուրբ յազաթս ձեր, ով երկող քաղցր
ձայնի, եւ ասացէք Տէր Ած. ողորմի աշ-
խատողի սոցա. եւ ստացողիս. ամէն:

2.— էջ 505, զրիչ յիշատակագրու-
թեան ներքեւ, բոլորգիր.— 1473

ՅՈՒՆԻԱՆ ԶԵՆՈՒԹՅԱՆ.— Ե

35

Չարսկայ. Շարսկնոցի խաղողս գլխա-
ռաճատութիւնս յիշեալ ի սուրբ յաղաթս ձեր:

Եւ. Ձիւ: կատարեցաւ:

3. — էջ 759. — Արշենակ է քս Սր.

Յարութիւնդ Աժ. որ զիս զերծուցիր ի յայ-
տի՛ վառն եւ զժար բանաստեղծս. որ թէ իմ
կամաւ զպահատողն յրժենցի, այլ զժուա-
րաւ ի յիս յանձնեցուցին:

1685

Ա. — Մ Ա Ն Ր Ո Ւ Ս Ո Ւ Մ Ն. — 6

Բ. — Տ Օ Ն Ա Յ Ո Յ Յ. — 11

Ս. Լուսաւարչի Անապատ

ՁԶԹ = 1530

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւալ 13×9×6: էջք 572: Պրակք ԺԹ -
Լ: Հանգամանք բուսարար: Գրիչ՝ ճաշա-
տուր: Թուղթ բամպակեայ: Գրութիւն՝
Լուսաւարչները, սկզբնատողերը եւ գլխա-
տուները կարծիք, մնացեալը սեւ մեյանով,
միասին, 16, 18 տող: Բոլորդիր կանոնա-
ւոր: Կարմրաներկ զարդադիր եւ լուսան-
ցադարձ չարք մը բամբակեայով սկիզբը:
Գունաւոր գլխադարձ իւր սարօք, էջ 107,
284, 300, 335, 433, 481: խորանայարդ իւր
սարօք 181: Լուսանցքի մանրանկարք, էջ
71, 94, 159, 263: Կաշեկալոյ մախտակեայ
համաձ: Պատկանակ մաղաղաթեայ սկիզ-
բը երկու թերթ, մասն երկաթադիր Աւ-
սարանի:

Մ Ա Ն Ր Ո Ւ Ս Ո Ւ Մ Ն

էջ 1-4 եւ 13-16 մաղաղաթ:

էջ 1. — Փառք Հօր, եւայն:

էջ 2. — Գունաւոր նկար. «Տէր Ներ-
սէն» անյաղող:

էջ 3. — խորանայարդ իւր սարօք: Գոյ-
ները խանդարտած. — Յիշեցութի յիշե-
րի...:

էջ 9. — Կանգնադիր կարգաւ:

էջ 41. — Թագաւորք Աղաշխարու-
րեան:

էջ 59. — Թագաւորք Մարտիրոսայ:

էջ 91. — Իւզաբեկից Աւետարանե-
լուն:

էջ 94. — Առաւաւտերդ կարգաւ:

էջ 98. — Առաւաւտերդ Աւագ շաքարուն:

էջ 104-105ի միջեւ, ինկած մէկ թերթ:

էջ 107. — Ժամանակը կարգաւ:

էջ 173. — Մեծեղիք Հաշոց Պառոյ:

էջ 175. — Հաշոյ Մեծեղի Յարութեան:

էջ 178. — Ստղադի Հաշոյ Յիմանց:

էջ 181. — Ալեյուք Հաշոյ կարգաւ:

էջ 263. — Սրբասացաւ. կարգաւ:

էջ 269. — Աւագ Սր. Աժ. Խմբողեան
եւ Զատիկի:

էջ 279. — Երգ բաշխման Սր. Խորհրդ-
դոյս. — Գո. պատարաւեայ լաշխի...:

էջ 284. — Խոմարեցեայ Խաւարակաց:

էջ 296. — Ստղադիք Աղուհացից:

էջ 301. — Փառելի Տօնից եւ Մարտի-
րոսաց:

էջ 335. — Մեծեղիք Ծմբողեան:

էջ 339. — Մեծեղիք Յարութեան Տեա-
րմ:

էջ 349. — Մեծեղիք Մարտիրոսաց:

էջ 359. — Մեծեղիք Աղաշխարութեան:

էջ 370. — Ուղիցիք միախաւմուն:

Աժ. — Գրգռած, Անձեղուկն, Պատարաւ,
Զուգ, Մամկոն, Զաղն, Հիւանդն, Գունա-
կոն, Զուրկակ, Փորակն:

ԱԿ. — Գոռոյն, Յիշան, Եկեղեցոյ,
Բնաշակն, Գոռնակ, Աղուհեկն, Մոլոյն,
Զահրեկն:

ԲՁ. — Կատուն, Զարեգուն, Զուգն,
Հոյեկն, Լալիկն, Անձեղն:

ԹԿ. — Շնորհադարձն, Հարմարն, Մե-
ղուն, Սուրբ Նշանեկն, Կարմիր Վանեկն,
Ուղտն, Կոզեկն:

ԳՁ.— Ձուհտողն, Գայլ, Ձաղն, Տապտուպան, Սայլն, Առնոն, Արջն:

Դկ.— Տարածումն, խեղեփն, Մատն, Առատուերդ, Հատուոր, Յաննկն, Առաքան, Գոյնիկն, Դարբիկն:

ԴՁ.— Բախար, Փողն, Դարբինն, Ալկերա, Տախատն, Այսոր մտախէլ, Ով է տայն:

Դկ.— Աղտանք, Կաղն, Կիրակոս Երէցն, Սարկապն, Հիւղոն, Խարոսիկ Կոպ, Փոյն, Թաղմորն, Գայլ, Խաչի:

Էջ 415.— Բարոզ եւ Տէր Ե. գիշերոյ:

Էջ 418.— Տէր ողորմեա, յաղմամ:

Էջ 419.— Ասորի կցույդ է.— է տա ստֆորս, այլալ, հաւ, խաւիւաւ մալխաւ:

Էջ 420-421.— Կցուիդ գիշեր պաշտաւմամ.— Անրամանիկ...

Ջարթիր ընդէր ք նընջեն յանձնն իմ...:

Ուր եւ Երկու եւ Երեք կան ք յանուն իմ...: Վասնորդ եւ մեք...: Արասցուք խորանս սրբորդ Երբորդոյ թեանն, զի բընակեցէ ի մեկ:

Ջարհնրդոյ թիւն վերին դարացն քեզ ք վերերկմք, Հայր երկնաւոր, բնակեալ ի դարս անմարմնոցն: Եւ զաղայնըս մեր հեղուժք առաջի ք, Որդիդ Միածին, միացոյ ըզմեզ ընդ երկիւզ ք սուրբ: Եւ զէակիցդ Հայր Եւ Որդոյ զՍուրբ զՀոգին ապաւնձք խրնակս յանձնըս մեր եւ կեցոյ ըզմեկ.— Հմմտ. Թ. 1654. էջ 484:

Էջ 425.— Խոնարիեցոյ կիրակմտի:

Բ.— ՏՕՆԱՑՈՑԵ

Էջ 433.— Տաւմացոյց եւ աւետարանացոյց եւ հրաքանդ տէրութեամ տաւմից, զոր եղեալ եւ սահմանեալ է Սուրբն Սահակ Պալքիւ. Հայրապետն Հայոց:

Էջ 481.— Սրբայ Ջատիկն գիշերն Հըսկումն է...:

Էջ 553.— Ճաշու Մաղմաք Թիմանց:

Էջ 556-557ի միջեւ Թերթ ինկած:

Էջ 563.— Այլ խրատք Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի. Նոյն երգ շարականաց զոր կարգեաց Ը աւր տաւնել զալրստական Սր. Հոգոյն...:

Մամր յիշատակագրութիւն Գրչի.—

1.— Էջ 40. ստորոտր.— Ով քաղցր Եղանակողք, որք Հանդիպիք սմա, յիշեցէք յաղթս մեր զիշատուր զծոզս:

2.— Էջ 104. ստորոտր.— Ով Հանդիպողք Եղանակաւոր տառիս եւ վայելողք, յորժամ Եղանակէք, Թողութիւն մեղաց խնդրեցէք զծոզիս եւ ծնաւոյաց իմաց, զի եւ Ած. զմերն Թողցէ. Ամէն:

3.— Էջ 262. ստորոտր.— Ջաշատոցս ի սմա յիշեալ, ով Եղանակող, եւ Թողութիւն մեղաց խնդրեալ մեղապարտիս, ի Բրիտանի Աստուծոյն ժերմէ, ի ժամ պատարապին, եւ քեզ յիշի ամէն:

4.— Էջ 299. ստորոտր.— Ով քաշանայք, զանիմաստ զծոզս յիշեցէք յաղթս մեր, եւ Ած. զմեզ յիշէ ամէն:

Մեծ յիշատակարան Գրչի.—

Էջ 431-432.— Փառք Համայոյ Սր. Երբորդոյ թեանն եւ մի Աստուածութեանն, Հօր եւ Որդոյ եւ Սր. Հոգոյն, այժմ եւ անդրաւ. յախտնիւ ամէն:

Գրեցաւ Եղանակաւոր տառս, որ կոչի Մանրութեան, ի լաւ եւ յընտիր աւրինակէ, որ է յարմարած առաջին Երաժշտուպետաց Սր. Ռիտին Արքակապոյնոյն, զոր էր բաղում աշխատութեամբ աւրբատարէ աւարն դանս զրած, յի ում. արհեստիս. զոր տոեալ զնոյն աւրինակեցի զսմ. ձեռամբ իմոյ անարժանի եւ անիմաստ զընի եւ յոյժ մեղապարտի իշատարոյ. ի մեծափառ եւ հոգակաւոր Անապատոս Սր. Լուսաւորչին:

Արդ աղայեմ զամենեւեան, որք Հանդիպիք սմա ուսանելոյ կամ աւրինակելոյ, յիշեալիք զծնաւոյն իմ, եւ զիս զանպիտան զծաւալս: [Թաղմոր Թեթր ինկած է]:

Մամր յիշատակագրութիւն Բ. Մամին մէջ.—

1.— Էջ 480. ստորոտր, բոլորդիր.— Ով Եղբայր, զծաւոյ զծիս յիշեալ ի Տէր յոյսս սրմ աւուր, աղայեմ:

2.— Էջ 558-559, բոլորդիր.— 1530 Ով Եղբայր իմ տէր Սարգիս, խնդրէք մի ունիմ եւ իմ սրտիս, սահով մի մեղր այս զարկալիս, կուշտ յուտեցուր, Հանդիշ Հոգիս: Ի Թվականիս Հայոց ՋՀԹ գրեցաւ:

Հայոց կաթողիկոս, յիշեցիք ի Քրիստոս :
Եւ թարգմանեցաւ ի թուականութեանս Հա-
յոց ԾԾԹ [=1110] ամի, յաշխարհս Լզիպ-
տացոյ, ի փառս ամենասուրբ երբորդու-
թեանն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յա-
ւիտենից ամէն :

Էջ 270.— Խօսք եւ Մտածութիւնք եւ
հորիւրդք երկատասան միայնակեցեաց :

Էջ 291.— Բանք հոգեւոր, ասացեալ է
Սուրբ Մակար :

Էջ 323.— Սբ. Հօրն Նեղոսի ասացեալ
հարստ պիտանի :

Էջ 353.— Բանք Հօրն Յոնաննու աստ-
ուածարանի ասացեալ ազգմամբ Սբ. Հո-
գոյն, ի խնդրոյ միամտեաց եւ ամապտա-
կանաց :

Էջ 362.— Պատմութիւն Որդոյ Թագա-
ւորին Հռոմա, որոյ անուն էր Ներսէս.—
... Էս հայր Գաղիկ թարգմանեցի զպատ-
մութիւնս զայս զորդոյն թաղապարացն եր-
կոցոյնց յասորոց ի մերս, եւ աւանդեցի
ուխտի խոյ եւ ժողովրդեանս, որով լուեալ
զվարս սրբոցն նախանձաւոր լինիցիք նոցա
նահատակութեանցն, որք վասն Քրիստոսի
յանձն առին զկամաւորութիւն. զի բարե-
խօսութեամբ նոցին արժանի յիջոք ստա-
կաց նոցին ի Քրիստոսն Յիսուսն Տեառնէ
մերմէ, որում փառք յաւիտեանս յաւիտե-
նից ամէն :

Էջ 391.— Վասն ապաշխարութեան
հոգեաց, եւ Յշմարիտ քննութեան վերաց

Էջ 429—320. Ղատարկ :

Էջ 431.— Արդ ասաց ծեր ոմն...

Էջ 436.— Նեղոսի Սբ. Հօրն, վասն
հոգարտութեան եւ ամբարտաւանութեան :

Էջ 480.— Եւհարց Հայրն Պիմէն ցշայ-
րն Յովսէփ եւ ասէ ցնա...

Յիշատակարան Գրչի.— 1660

Էջ 427.— Փառք Լեզիկ տէրութեանն
եւ Լուսինասկ զատանութեանն, Համապա-
ղափար, զուգակշիռ, վսեմադոյ, ինքնադոյ
անեղի եւ մշտնջենաւորի էութեան եւ միութե-
ան, ի ներկայս եւ յապառնին յաւիտեա-
նոս յաւիտենից ամէն :

Արդ զրեցաւ Վարք Սուրբ Հարց ի Թր-
տականի ՌՃԹ, յարաց Դ, եւ մարտ Թ :

Ով սուրբ Հայրք եւ եղբայրք, մի մե-
ղադիր լինիք ինձ վասն այսպիսի քաղուա-
ծոյս, վասնզի յոյժ վաւաքէի յսեյ զվարս
եւ զատաքինութիւնն նոցա, վասն խտա-
սրտութեան իմոյ զրեցի, զի ընթերնում յա-
մաթ եւ ի նախաւորին ինձ :

Արդ ի յարեթական տոհմի տոմարիս
երկու քառեակ թիւ հարիւրի, վեց յարեւ-
եան եւ իննեկի, զրեցաւ ձեռամբ եղկեյի
Նաղար անունս այր Հիզակի :

Ի ԺՁ տետրս այսպիսի դիր կայ

1779

Ծանօթ.— Կ'անկարկէ եւս պրակնե-
րուն :

Էջ 492, ստորոտը.— Գրեցաւ. 11-94

1117 բրդմ նոսա :

1687

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 80

վաեամաշինու վամֆ

ՋԻԼ=1508

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ —

Ծաւալ 13x9 սն: Էջք 790: Հանգա-
մանք շատ յա: Մայրապթ կոկեալ, Գրի:
Եւ Ստադոք՝ Մադաբա Վրդ: Գրութիւն՝
խորագիրները կարճեր, սկզբնատողերը եւ
զլիստատողը ոսկեգոյն, մնացեալը սեւ
մեյանով, միասին, 23 տող: Բոլորգիր

վարձ: Համառօտադրութիւնք եւ խաղա-
դրութիւն սովորական: Գունաւոր զարդա-
պիր եւ լուսանցազարդ կամ մանրանկար՝
կանոններու սկիզբը, մեծ բաժանումները
հանդերձ զլիսազարդով: Խորանազարդ իւր
սարօք, էջ 9, 289, 501: Նկարք.

1.— Յովակիմ եւ Աննա, էջ 8

- 2.— Ծնունդ Տեառն, 31
 3.— Անտոն Անապատական, 76
 4.— Աղամ եւ Եւայ, 118
 5.— Ս. Գրիգոր Լուսաորիչ, 200
 6.— Թարութիւն Ղազարու, 230
 7.— Գալուստ Տեառն յԵրուսաղէմ, 235
 8.— Խաչելութիւն Տեառն, 259
 9.— Իւդարեր Կանայք, 288
 10.— Համարժուէն Տեառն, 362
 11.— Հոգեղայտութիւն, 388
 12.— Պայծառակերպութիւն Տեառն, 460
 13.— Վերափոխումն Ս. Կուսին, 482
 14.— Գիւտ Ս. Խաչին, 500
 15.— Նաշատակութիւն մարտիրոսի, 623
 16.— Փրկութիւն Նախահարցն, 670:
 Կաշեկապմ տախտակեայ դրոշմադարպ:
 Պաշտօնական մատակարարեայ սկիզբը եւ վերջը
 Երկրպագական թերթ, յատկանշէն:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

- էջ 1-4. պաշտօնական:
 էջ 5-7. դատարկ. բացի յիշատակա-
 դրութենէն:
 էջ 9.— Երկեցէք սրդիք Սիւրբնի Երկ
 ծար...:

էջ 31.— Կանովն իմրնդեան Առաջի Ա-
 ուրն.— Խորհուրդ մեծ եւ սրանշիւն...:

էջ 77.— Կանովն Անտոնի Անապատա-
 կանի:

էջ 115-116. տարրեր մատակարար եւ
 զրէութիւն.— Այ.— Շարախան Բժեմն Ա-
 ուսքիւն.— Ի յանահան ծովէն...:

էջ 116.— Այ.— Ով զերահաւ ծայրիկ
 ...:

էջ 119.— Երկ Բուն Բարեկեանդանին.
 Առաջի Կիրակէի Աղուիւցիցն. Տեառն Ներ-
 սէսի ասացեալ:

էջ 201.— Անտոնի Սրբոյն Գրիգորի
 Լուսաորիչի. Յոհաննէս վարդապետի ա-
 ւսացեալ:

էջ 231.— Կանովն Յարութեան Ղա-
 զարու:

էջ 235.— Կանովն Գալուստեան Տեառն
 յԵրուսաղէմ:

էջ 259.— Կանովն Մեծի Ուրբաթին...:

էջ 287. դատարկ:

էջ 289.— Կանովն Սրբոյ Զատիկն...:
 — Այստեղ յարեալ ի մեծելոց...:

էջ 363.— Յայտ շինողարարիւն Համ-
 արձումն:

էջ 389.— Կանովն Պենդակտետիւն Ա-
 ուսքի Աւուրն Արիմուրիւն — Առաջելոյ
 աղանդ...:

էջ 461.— Կանովն վարդապետին ա-
 ուսքի աւուրն:

էջ 483.— Անտոնի Սր. Աստուածա-
 նին. Կիրակոս վարդապետի ասացեալ —
 Արեւելք զերարքին...:

61.— Հոգեղալուստ

Թ. 1687. էջ 388

էջ 501.— Կանովն Նաւակասեաց Սր-
 եաշին.— Ի վերայ յիմի հատույն...:

էջ 623.— Կանովն Համարէն աւ-
 մարտիրոսաց:

էջ 670.— Կանովն Համարէն աւմնայ
 Ոնգեցելոցն:

էջ 724.— Մեղեդի ի վերա գերեզմանի
 — Արարիչ եւ մարգարէ...:

էջ 727-728. տարրեր մատակարար եւ

[illegible]

1987 թ. հունիսի 23

[illegible]

016688 80411R0

կիւ պակսի. յաջորդ բերելեր ինկած ըլլալով:

Մանր յիշատակագրութիւնք Գրչի. —

1.— Էջ 116. վարր.— Ամենայն բարեւանք սիրեցող, և շարեանք ատեցող, տէր իշատուոր կրօնաւորն յիշեաց զբան մարդարէին որ ասէ. երանի որ ունի զաւակ ի Սիոն, և ևս զրեւ զայս վարդափթիթ եղանակաւոր տառս, որ կոչի Շարակնոց. որ յատույ շարէ զբան առաքելոց, զմարգարէից և զմարտիրոսաց ևս ամ. Հայրապետոց, որ է բաժակ քաղցրութեան, և թողութիւն մեկաց [յաջորդ երեք տողեր բեղնուած]:

2.— Էջ 224. ստորտուր.— Ջշուն զբժուս պատանաւուն չի Հերապետն յիշեա, ու ստացող սորա, որ յի է մեղաւք: Վայ ինձ Հաղար բերան, որ այս բարեւանք իմ թափուր ւ ունայն:

3.— Էջ 488, ստորտուր.— Ջշուն զծուրս չի Հերապետն յիշեա, ու ստացող սորա, որ սեւերես է ի մարդկանէ և ի յԱստուծոյ. Վայ ինձ Հաղար բերան, որ այս բարեւանք իմ թափուր ւ ունայն:

4.— Էջ 612, վարր.— Է յուսարուղի Սր. Գերեմիան, տէր իշատուոր արեգայն զիւր Շարակնոցն յիշեալ արար ի զուտն զիւր Շարակնոցն յիշատակ արար ի զուտն

Սր. Յակոբեան: Ոյ որ Հակոտակէ դայս բանս զանէնքն Կայենին առցէ և զյուզայեան: Վա զծողիս Հաղար բերան, որ այս բարեւանք մ թափուր ւ ունայն. ապա բնաւ չունիմ մաս մի բարութեան: Վա վա վա ինձ որ յի իմ ամ. մեղաւք:

5.— Էջ 712. վարր.— Տէր իշատուոր կրօնաւորն ցանկալի, զեղանակաւոր տառս որ Շարակնոց կոչի, Հոգեւոյն փափաքեալ որպէս մի եղջրութի. զրեւ ևս իւրում անձի. որչափ կենդանի է ինքն վայելեացի, և յետ մահուան իւր սուրբ լուսարուղի Գերեմիանին յիշատակ յիցի: Ոյ որ Հակոտակէ դանէնքն Կայենին և զԵուզային և զԽաչանոցացն առցի:

Մանր յիշատակագրութիւնք Նկարչի. —

1.— Էջ 4, նկարին ներքեւ, կարճապէղ բոլորղիւր.— Ձմարոպ նկարոպ յիշեցէ՛ք ի Քս. Ած.:

2.— Էջ 490, նկարին ներքեւ.— Ձմարոպ յիշեցի Ձմարոպ ծաղկոպ յիշեցէ՛ք ի Քս.:

3.— Էջ 490, նկարի վերի կողմը կապոյտ շրջանակին վրայ սպիտակագիւղ կաթաղիւր.— Սր. Եմյ. է Շարակնոցն յիշատակ Տէր իշատուորին:

1689

Ա.— Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 82

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մատ. 12x8x7.5: էջք 686: Հանգուամեք յաւ բնդանուր առմամբ. յուսանցքն երբ ոչ զերծ ցնցաւարութենէ. նորոգութիւն կրած: Թուղթ բաժապակեայ զեղնուրակ: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը և զլրատառերը կարմիր, մնացեալը սեւ մէկանով, միասին, 18 տող: Բոլորգիր յոյժ կրճատեայ: Գունաւոր զլրատառեր իւր սարօք՝ մեծ բաժանութեան ըսկիզբը: Կաշկակալմ տախտակեայ դրոշմաւարդ: Պահպանակ մաղաղաթնով սկիզբը երկու թերթ, վերջը մէկ, ժանգագոյն թաշտով, անկիւնաւոր երկաթագիր, մասն Ա

և տարանի: Երկրորդ երեսին վրայ կը գրուին ի զուտն. Հնադրոյժ յուսանցաւար: Հետապայ Ստացող՝ Յափանէս Վարդապետ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-2, գատաթիւ:

Էջ 3.— Արեմուրիւն Յարութեան Տեառն կարգաւ.— Երդեցուք երդ. նոր...: Հմմտ. Թ. 1535, աստ, էջ 290:

Էջ 43.— ԱԿ.— Երդեցէք Տեառն երդ. նոր...:

Էջ 84, գատաթիւ:

Էջ 85.— ԲԶ.— Արեւնեցուք զՏէր որ տարճեաւք ըզիտայէլ...:

էջ 129.— ԲԿ.— Փարսոսն Հանդերձ
կառաւքն բնկողմեցաւ...

էջ 172.— դատարկ:

էջ 173.— 92.— Այնպէսն բնդունելի
Լզեւ իմ Տէր...

էջ 235.— ԴԿ.— Երդեցէք Տեառն երգ
նոր...

էջ 263.— Գրիգորի Հայրապետի եւ
մեր Սր. Լուսաւորչին.— Այսաւր դուար-
հացեալ...

էջ 277.— ԴԶ.— Աւրհնեսցուք բզճէր
...

էջ 356.— ԴԿ.— Եղբայրական քեզ արհ-
նութիւնք...

էջ 439.— Բուսն բոլոր Ը ձայնին չա-
րականքն են դատ յԱրարչականերոյն ԹՃԻԲ,
յԱրարչականքն մի Հաշուի:

էջ 440.— ԽՈՐՈՂԵԱՆ Աստուածամին
— Որ զնախադրեալսն...

Բ.— ԽԱԶԳԻՐԲ.— 7

էջ 537.— Յիշեսցուք ի զիշերի...

էջ 542.— Կամովնազիտի կարգա:

էջ 546.— Թագաւորք Ապաշխարու-
քեան:

էջ 561.— Թագաւորք Արարիստաց:

էջ 572.— Ալէլուի Գիշերուքեան:

էջ 604.— Ժամամտեր:

Գ.— ՏՕՆԱՑՈՑՑ.— 11

էջ 627.— Տառնացոյ եւ առեարմա-
ցոյ... եւ հրաքանգ... զոր եղեալ եւ սառ-
մամեալ է Սրբոյն Սահակայ:

էջ 680.— Մեծեղիք Ազուհացից:

էջ 682.— Ի յանսահման ծովէն...

էջ 683.— Շարական Սրբոյն Սարգսի
— Ամենասուրբ Երրորդութեան...

էջ 684.— Որ ընդ Հոգեղէն րիսթեան
մերոյ...

էջ 686.— դատարկ:

Յիշատակարանք Վերջին Ստացողի.—

1.— էջ 626.— բոլորգիր.— Փառք հա-
մադր անբաժանելի եւ միասնական Սր. Եր-
րորդութեան, Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն
Սրբոյ, այժմ եւ միշտ:

Եւ արդ եւ մեղուցեալ եւ տնայրման
ծառայա ծառայից Աստուծոյ, պիտակ ա-
նուն Յովանէս ինքզոր րանի, ստագա զայս
պատուական առաջարանս, ի Հայալ բնից
իմոց, յիշատակ ինձ եւ ծնաւոցս իմոց, եւ
ամ. արեան մերձաւորացն, կենդանեացն եւ
ննջեցեալոցն: Այաշւմ դձեղ, որք վայելէք
զսա, յի սրտի Աձ. ողորմի ասացէք մեզ,
եւ Աձ. ձեզ ողորմեսցի յաւուր զայստեանն
ի բուրմ, ամէն:

2.— էջ 681.— բոլորգիր.— 1599

Ընդ առաջին ստացողացն եւ զվերջին
ստացող աստուածախոս կտակիս, եւ յու-
սերանոյ բուրաստանիս, զվերջինս ի ծնուն-
դս Եկեղեցոյ, անարժան եւ տնայրման րաց
անուն Յովանէս վարդապետս, որ ստացոյ
զայս պատուական առաջարանս, ի Հայալ
բնից իմոց, յիշատակ ինձ եւ ծնաւոցս ի-
մոց, Հաւր իմոյ Մկրտչի, եւ մաւր իմոյ
Էթարփաւայի, եւ Լղրարցն իմոց Քրիսթին
եւ Դարմանին, որ փոխեցան առ Քր. եւ ամ.
արեան մերձաւորաց իմոց, կենդանեացն եւ
հանդուցեալոցն:

Եւ արդ որք աւուրիք ի սմանէ, կար-
գաւոյ կամ արեւակելոյ, կամ Հարեւան-
ցի տեսութեամբ, յի սրտի եւ կատարեալ
Հաւատով Աձ, ողորմի ասացէք մեզ եւ ամ.
նախնեաց մերոց. եւ Աձ. որ առաւն է ի
տուրս բարեաց, ձեզ ի մեզ) առ Հաւարակ
ողորմեացի յիւր միասնեամբ զայստեանն
ամէն ամէն, եւ Լղեցի Լղեցի:

Ի թուականիս Հայոց Բ եւ ԽԸ զրե-
ցաւ յիշատակարան զրոցս:

1690

ՎԱՍՆ ՏԱՍՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՑ. — 3

ՎԱՐՊԱՆ ՎՐԴ. ՄԱՐԱԹԱՑԻ

Սուրիստը

229 — 1324

ԿԵԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Նատալ 12-5×8×4: էջք 300: Հանգա-
մանք յաւ ընդհանուր տոմար: Թուղթ
բամպակեայ: Գրիչ՝ Սերբեր Արդարացի:
Գրութիւն՝ խորագրերէրք եւ սկզբնատողե-
րք կարմիր, մնացեալը սև: Ճեղհում, միա-
սին, 18 տալ: Խորրդիք յատակ: Կարմրա-
գիծ զարդադիր գլուխներու սկիզբը: Կա-
շեկալով տախտակեայ գրուածագարդ: Ստա-
ցոյ՝ Գրկոյս միաշնորհաց:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

Ա.— էջ 1.— Սուրբ Հայր Վարդանայ
տառեալ:— Եւ արդ բազում անգամ խոր-
հեցաւ ողորմելիս Վարդան որ ի (Մար)ա-
րայոյ. ի միայնաւոր խցիս ի (սահ)մանս
աւտուածորնակ Ուխտիս որ կոչի Դրա-
գարկ. ճեւացոյցանել ժ առակաւոր բանի.
վանառակամու. եւ Ը որսգայրս առաջի
նոցա, եւ գտանել Ը մեղս նմանս յարգայր-
սըն, եւ այն Ը մեղաւքն խաւել առ ճեգ. ոյ
բահաջայք Աստուծոյ եւ բարեպաշտ իշ-
(խանք) եւ հաւատացեալ ժողովաւորք Աս-
տուծոյ մերոյ. եւ յայն Ը մեղքն (ժողով)ել
գտմեման մեղս եւ զամ. բար(եղոր)ծու-
րիւնս. եւ յոյլով աւուրս (աշխատ)եցա, եւ
բազում անգամ սկսայ եւ ոչ յաջողեցաւ
բաւն:

Եւ տրտմեալ վարանեցա եւ իմացա
ստույգ որ անբա ամաւրեմութիւնք իմ խա-
ւարեցայց գմիտս եւ. եւ փակեալ կապեաց
գլեզու և զըրբումս իմ: Իսկ անոխակայն Աձ-
ոչ արար քստ մեղաց իմոց. այլ հայեցաւ
յաւգուտն բազմաց, զի սաստիկ սիրէ եւ
կամի Աձ. գիտաարակաց աւգուտն:

Եւ տեսի ի քան զիշերի, և ահա յերան
իմ (լց)աւ սեւա աշծի մազով, եւ արգ(ե)լաւ
շունչ իմ, եւ Ռեղաբարտեալ ոչ կարէի խաւ-

սել: Եւ տարա զմատունս իմ եւ սկսա խել
զմագն ի բերամոյս. փունճ եւ պուրակ. եւ
ի (խլ)ելմ սաստիկ դիւր էր ինձ եւ հոտ զազ-
րուրեան գայր ի նմանէ: Եւ հնչեցի զաւ-
րաւոյ եւ ել ընդ հատտեղիսս իմ կարատե-
սակ եւ զարշառաւ. եւ կայի ես ի վերա չըր-
ջանի գետոյ միոյ, որ էս սաստիկ յստակ եւ
հեզախաղաց. եւ անբաւ ցանկալի. եւ զգա-
ւազանն կապ ձգեցի յառաջոյ Ռորս, հանել
ի նմանէ սակաւ մի ջուր ի պէտս բանաորոց:

Եւ ահա զարբեալ անկարծակի եւ
արինեալ փառաւորեցի վնասուածն ողոր-
մած. որ ոչ զարշեցաւ ի մեղաւք շաղխեալ
անձնէ իմնէ. այլ եւ եցայց շնորհս իւր առ
անարժանս: Բանցի սովոր է մարգաւէրն
Աձ. ի ձեռն մեղաւորաց առնել փրկելիւն
բազմաց. որպէս այն որ յատս լնրինն Սի-
նէական յաղդատ եւ մովդատ մարգարէա-
ցան: Իսկ Բաղաւ կոռպաշտ էր եւ մարգա-
րէացաւ. բանս հրաշայիս. եւ գրեղէնն ի
տանէ կոռպաշտութեան էառ. եւ փրկեաց
Յովաւ գիսբայէլ: Իսկ գրարակ եւ զճեփ-
րայի ի յաւազակութենէ եւ ի հարնճորդու-
րենէ էառ եւ փրկեաց գիսբայէլ: Նայել
Սաւուդ մարգարէացաւ: Եւ գայս վասն այնր
սունէ Աձ. զի ճանաչեցն մարդիկ քէ Աս-
տուծոյ է շնորհն, եւ զմա պարտ է արինա-
բանել եւ փառաւորել եւ ոչ զմարդ:

Եւ այս սկսա եւ անաշխատ յարմա-
րեցի եւ զրեցի կարգաւ ժ Վանառակամն եւ
Ը առակաւոր որոգայրս առաջի նոցա, եւ
Ը մեղս. եւ զառակսն միառմի ընդ մեղսն
խորհրդաւոր համեմատեցի. եւ պարզ բա-
նիւ առնութեւ մեղացն եղի այսպէս կար-
գելով:

էջ 5.— Վասն ժ Վանառակամացն որ
են մարդիկէլ աշխարհիս. — Եւ արդ ահա ժ

վաճառականք եկեալ ի մի վարք եւ յարուցեալ դնացին ի զորք վաճառականութեանց... — Հմմտ. Թ. 1293. Դ. Հատոր. էջ 509:

էջ 20. — Մեկնութիւն Ժ վաճառականացն. — Եւ արդ Ժ վաճառականքն են բոլոր ամենայն ծնունդք Աղամա ի սկզբանէ մինչեւ ի կատարած աշխարհի... — Հմմտ. Թ. 1494. աստ էջ 228:

էջ 31. — Ա. — վասն Հպարտութեան ասացեալ. — Մեծ եւ անեղբարական շար եւ առաջին կորուստ Հպարտութիւնն է, որով կործանեցաւ Սաղայէլ եւ ամենայն դեւք նորա...:

էջ 32-33 ի միջեւ կտրուած մէկ թերթ:

էջ 44. — Բ. — վասն Ոխակալութեան ասացեալ. — Ահա դադան դառնաղէմ եւ չարապատկեր, եւ առաւել պատառող եւ արինարբու զան զառեծ եւ զիշխապ, արտ սխակալութեանս...:

էջ 61. — Գ. — վասն Լեզվամուտեան ասացեալ. — Ահա որդեակ եկաք Հասարք եւ դուք զգաղտամուտ աւժն անիծեալ եւ դանաւրէն վիշապն, որ ի ձեռն լեզվի կորոյս զաղղս մարդկան...:

էջ 75. — Դ. — վասն Որովայնամուտութեան ասացեալ. — Ո՛հ թէ քանի կորուստ մեծ է արտ որովայնամուտութեան...:

էջ 91. — Ե. — վասն Զրկամաց. վզ. վարդ. — Ով ժողովուրդք Աստուծոյ եւ խորհրդականն ծնունդք վերինն Երուսաղէմի, վայ ինձ եւ եղուկ մե ես...:

էջ 118. — Ջ. — վասն Շմուրեան ասացեալ. — Վայ ամենայն մարդկան որք եկին յայտ աշխարհ անիծից եւ որ դալոց են զհետ մեր, ով Հոգեւոր որդեակէ իմ, քանզի Հասեալ ժամանեցաք ի կիզեաղ դետն շարայորձան, որ է Հուր շարաւախառն եւ փրփրառետեակ արեւնակերպի եւ կա ի մէջ աշխարհի... Ապա ստոյգ վայ մեզ, զի այս ՌՄՀէ [= 1277] ամ է ի խաչելութենէ Տեառն մինչեւ ի մեզ, որ զարհանապաղ քարոզեն մեզ ամենայն սուրբք եւ ընտրեալ արդարքն Աստուծոյ եւ ասեն, թէ ողորմեցարուք անձանց ձերոց...:

էջ 135. — Ը. — վասն Կախարդութեան որ է մեծ մեղք. — Ահա խորխորատ կորստական եւ զուր խորագոյն...:

էջ 155. — Ը. — վասն Անգղիոյքեան ասացեալ. —

Ամենայն բերեալով վայ մեզ եւ եղուկ է լսելիաց անձանց մերոց, ով քանայաք եւ ժողովուրդք Աստուծոյ...:

էջ 181. — Բ. — վասն Դարձի եւ Զղումն եւ Ապաշխարութեան. վաղա՛մա վաղապետի. — Եկաք որդիք մարդկան ամենեքեան, որք առէք զչնորհսն Հոգեւոյն Սրբոյ աւագանան, ընկալարուք դաստիս անձուր բարեացն եւ անեղբարական հանդստեանքն: Ով քահանայք եւ ժողովուրդք Քրիստոսի, ծուր կրկնեցէք յանուն համադոյն Սրբորորդութեանն անբա՛նսելի, եւ երեսո ի զետին հոգ լիզեցէք առաջի նորա...: Եւ աղաչեմ զամենեան ինձ ողորմելոյս միայն թողութիւն մեղաց խնդրեցէք յԱստուծոյ, յետ մահուան իմոյ, զի ապրեցայք ի սպառնայեաց զմոխոցն եւ ի զլորմանէ իմմէ: Գոչեմ առ ձեզ եւ առ որդիս ձեր մինչեւ ի եւ ի Ժ աղլն եւ ի ծնունդն, եւ աղաչեմ զիմեյ առ Ած. զղջմամբ, եւ ոչ անկանել ի մեղս եւ տրտմեցուցանել դարբի արարելոյն:

Եւ ամենայն քահանայ, որ յիշէ զեղկերիս վարդան՝ զարմարող զորոյս, (ընդ նրմին եւ զմեղսաւոր եւ բարխառեաղ առմար զրիշ), ի Սուրբ Պատարագն, որպէսդիս պատեցայց ի սպառնայեաց զմոխոցն եւ տանջանացն, Միածին Որդին Աստուծոյ տրեամբն իւրով յիշեսցէ եւ չնիշուցէ ցմեղս նորա եւ ցծնողաց հորա, եւ որ սակաւ մի հաց կամ այլ ինչ տացէ յորքն եւ ի խնդն եւ յաղթատն վասն մեղաց մերոց, ամենահայրն բարի միայն ը պարգեւեսցէ. եւ որ բանիւ յուրով սրտիւ հայցէ յԱստուծոյ թողութիւն յանցանաց իմոց, Որդին Աստուծոյ տացէ նմա մասն եւ բաժին յաղաթիցն որ առ զերեզմանին Ղալարու, եւ ի ծնրադրութենէն, զոր եղ առ Հայր յապուս Ապամա ի խաչելութեան զիշերին:

Դարձեալ որ յա՛ն բանի մեղաւորքս եւ թողու զորն ի սրտէն, եւ զհպարտութիւնն եւ զգրկանքն, եւ զկախարդութիւնն, եւ զըրջայ եւ ելանէ յամենայն մեղաց, բարեխառութեամբ Սուրբ Աստուածածնին եւ ամենայն սրբոց, յաղոցեցէ նմա Աստուած, եւ Զնշեցէ զյանցանս նորա, եւ յատեանն ահագին ընդ աթմէ իւրմէ կացուցէ մեծ պարծոնութ, եւ յուսադարդ փառաք, որում եւ զմեզ արժանի արասցես Տէր մեր եւ փրք

կիւղ Երեսու Բրիտանոս, (և Կատացող Կրո-
ցյալ Կիրիլոս Ժաշնակեց, և ԳՍԵՐԵՐ, և
Կոստանտինոս Կրմեղ Բարեկ և արարել, և Քը-
րիտանոս Կատար, և Զմեւտ. Թ. 1293, Դ. Հա-
տար, էջ 510: Գրչի յաւելումները առինք
փակագծի մէջ:

Էջ 213.— Ժ.— Վասն անգումն արդան-
ցրմ. վարդանա վարդապետի ասացեալ.—
Եկա՛ք աստանար ի միասին որդիք Աղա-
մա, քահանայք և ժողովուրդք և բարե-
պաշտ իշխանք... և Զմեւտ. Թ. 1293, Դ.
Հատոր, էջ 510:

Էջ 250.— ԺԱ.— Աղաքք վարդան
վարդապետի առ Սուրբ Սիմեոն և ամենա-
հայրն բարի.— Հայր անսկիւրն և անփախ-
ման, Ած. ժարդուէր և արարիչ տմեհայ-
նի...:

Եւնուս.— «Ո՛ր է տալ աղօթք նոյնն որ
Կոստին ի Կիրոս աղօթից Մարաթացւոյն. Գոյ
ի վաղմանն սրտիւ և անդ՝ դառնութիւն
հաւատոյ ի Սր. Երրորդութիւնն, որ ուրեք
ուրեք համաձայնի լանիցն վարդանայ» (Տ.
Ստաւրանեան, Յուցակ, էջ 950-951):

Էջ 268.— ԺԲ.— Աշխարհալոյս վար-
դապետին վարդանա, աղբրս և մաղրամբ
և աղալք առ Սր. Աստուածածինն և ի
Սր. Գերեզման մտալ ի Ձորն Գերստամանի.—
Համադոյ Սր. Երրորդութիւն անրամանե-
լի, Ած. և արարիչ ի սկզբանցն, և Հարցն
և իմ...:

Եւնուս.— «Այլ է և այս ի նորին Մա-
րութացոյ աղօթիցն. . .» (Ստաւրանեան,
Յուցակ, էջ 951):

Էջ 281.— ԺԴ.— Վարդանա վարդա-
պետի. Աղալք և մաղրամբ ի տեղի Հա-
ռալման Պետրոսի.— Երեսու Բրիտանոս,
յոյս և կոչումն կենաց, աւետեաց բերող
և տրամբեան հալածող...:

Եւնուս.— «Տարբերի և սա յոյժ ի
նորին աղօթիցն» (նոյն, անդ):

Էջ 282-283.— ԺԵ.— Ինկած մէկ թերթ:

Էջ 284.— ԺԶ.— Աշխարհալոյս վար-
դապետին վարդանայ, Աղալք և Աղբրս
ի տեղի Բարկոնման Սրբոյ Ստեփաննայի.
— Բրիտանոս Թագաւոր և արքա փառաց,
իշխան մշտնջենաւոր և ինքնակալ համա-
րակաւոր ընդ Հաւր և ընդ Հողւոյդ...:

Էջ 290.— ԺԸ.— Աշխարհալոյս վար-

դապետին վարդանա. Աղալք և Աղբրս
ի հար վիրապն ի տեղի չարչարանաց Սր.
Գրիգորի.— Համադոյ սուրբ և միաթագ
Աստուածութեան Հաւր և Որդւոյ և Սր.
Հոյւոյն, Երեքարեան փառատրութեամբ
սուրհարանեալ...:

Եւնուս.— Վարդանա այս հեղինակ
աղօթից և առակաւոր բանիցն ինձ թուի
Էթլ միւնոյն անձն իցէ, իսկ տարբերու-
թեան աղօթիցն համարի պատճառ խառնե-
ալ նորա յայլ և այլ պատեհութիւնս
(նոյն, անդ):

Յիշատակարանք Գրչի.— 1321

1.— Էջ 155, մէջտեղը.— Զատացող
բաղմաժողով կոսակիս, Գրիգոր միայնա-
կեց և զծնողան նորա, և ԳՍԵՐԵՐ բաղմա-
մեկ Կրիչ, աղաչեմ յիշել ի թողութիւն մե-
ղաց, ոյ աստուածատէր ընթերցողք, և
Աստուած զմեկ յիշէ:

2.— Էջ 248-249.— Զվարդան վար-
դապետ, զյարմարող ճառիս, սրբոց վար-
դապետացն դասակից արա: Զսրբադան Ե-
պիսկոպոսն Կոլր Առաքելն ընդ որոց հա-
րապետացն և ի խորանս յուսոյ դասեալ:
Զատացող Կրոցս Գրիգոր միայնակեց ընդ
սրբոց ճշնաւորացն երկնային պոսկոյնց ար-
ժանի արաւ: ԶՍԵՐԵՐ բաղմանկ Կրիչ
Գործութեան արժանի արա, Տէր Բրիտանոս,
և զամենայն ծնունդ սուրբ աւազանին զոր-
դան Աղամա ի սպանակեաց զժողոցն փրկե-
աւ. որպէսզի ամենեւեմ արժանի լիցուք
ընդ դարս հոգեղինացն քաղցրահնչող տե-
լոյնի ձայնի աւրհնարանել և փառաբա-
նել, զոհանալ և բարհամարակ զհամադոյ
ամենասուրբ Երրորդութիւնը անրամանելի,
միով Աստուածութեամբ և Թագաւորու-
թեամբ, միով ընտրութեամբ և կամաք, այ-
ժմ եւ միշտ...:

Աւարտեցաւ Կրիչնէս ի քողարս
Սուրբաթ, ճնոմար Սեբեր Արդորմացոյ, ի
թվ. 229:

3.— Էջ 281, մէջտեղը.— Մար Աս-
տուծոյ Թանին Մարիամ Սուրբ Կոյս անա-
րատ, ողորմեա ստացողի Կրոցս՝ Գրիգոր
միայնակեց, և Սեբեր բաղմանկ Կրիչ,
դի ի քեղ եմք ապաւինեալ:

4.— Էջ 300.— Փառք քեզ, փառք քեզ

Աստուած, յաղապս ամենանին:

Արդ աղաչեմ դամենեանս, որ կարողայք կամ արիւնակէք եւ յուսաւորեք ի սրտանէ, յիշման արժանի արասջէք զստացող սորա դժբերոյ միայնակեացն: Եւ դարձա-

յան Լախիպոյանս ցոյժը Առաքել, զգարմանիչն աղքատաց, զարդինարարն չքաւորաց, զխաղաղարարն, զհեղն եւ զխոնարհն, զվերակացուն սրբոց Շարունակութիւնը կը պնդի. յաջորդ քնքըր ինկած ըլլալով:

1691

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 83

(ԺԷ. ԳՐ)

ՆԿԱՐԱՅՐՈՒԹԻՒՆ —

Մաւալ 12.5×8.5×5: Էջք 696: Հանդամանք բացի սկիզբի մասէն բաւարար. Նորոգութիւն կրած. առաջին 31 թերթերը վերէն վար կ'իստով չափ կերուած փճացած: Թուղթ զեղնորակ: Գրութիւն՝ խորագիրները, սկզբնատողերը — երբեմն ամբողջ պատկերը — եւ զլիսատառերը կարմիր, մընացեալը սև մելանով, միասին, 21—22 տող: Բոլորդիր: Համառօտադրութիւնը եւ խաղաղութիւն սոյնորական: Կարմաներկ դարդադիր եւ յուսանցադարձ. Կանոններու սկիզբը, երբեմն նաեւ զունաւոր, ինչպէս մեն ըստանումներու գլխադարձերը: Ուրանադարձ իւր սարօք, էջ 253, 349: Նըկարք անարուեստ, Թափուր Գերեմանը էջ 252, Հոգեպալուստ 348: Կաշեկադմ տալուտակայ: Պահպանակ մաղաղաթեայ սկիզբը եւ վերջը երկուական թերթ, բոլորդիր, կրօնական բովանդակութեամբ: Ստացող՝ տէր Պարսամ: Նոյնիւրոյ՝ տէր Սահակ Քչն. Ղըրաթեցի:

ԲՈՎԱՆԴԱՐՈՒԹԻՒՆ —

Էջ 1.— Երկ(եցէք) որդիք Սիսմիկ Լըզի նոր...:

Էջ 64.— Կանովն Ամոտնի Ամապատակամի:

Էջ 253.— Կամն Սք. Յարութեան Պաւսէփ:

Էջ 322. զատարկ:

Էջ 323.— Յայս Ե շաքիս Համբարձ:

Էջ 349.— Խանովն Մեծի Պննոնակոստի.— Առաքելոյ աղանդոյ...:

Էջ 433.— Արեւելք զԼարափին...:

Էջ 653.— Կանովն Յարութեան Արիւնդութեան.— Երզնցոյք Լըզ նոր...:

Յիշատակագրութիւնք.—

Ա.— Գրչի, տեղեկ Եղծուած:

1.— Էջ 321. վարը.— Եւ զիս զմեկաւոր զծուղս յիշեցէք ի մաքրութեայ յաղաւթս ձեր, ոյ եղանակաւորք, եւ զստացող Շարակնոցիս տէր Պարսամն եւ զիւր ծնողրն, հօրն Թումին եւ մօրն Սալչիկն, Ած. ողորմի ասացէք իւրեանցն ամէն: Տէր Ած. վալիկ տացէ տէր Պարսամին, որ քարս զատաղան կառ, կամէր զդրոյկիս հարկունէր, վասն աղան արեւոյթեան զինոյ:

2.— Էջ 347.— Խորհեալ յերեսունկալ կողկողազին աղաչեմ զմեկ, ոյ քահանայք, յիշեցէք ի յերկնաբացիք յաղօթն ձեր, ըզտէր... եւ զծնողքն իւր, եւ զկրտսյրն, թողութիւն շնորհեցէ նոցա Տէր Ած. ամէն:

Եւ զիս ըզբաղմամբեղ զծաղորդս, եւ զիմ ծնողքն հօրն խմոյ... եւ մօր... եւ կրտսցն խմոյ, ոյ եղանակաւորք, յիշեցէք ի սուրբ յաղօթն ձեր, եւ Ած. ողորմի ասացէք նոցա, եւ ձեզ եւ մեզ սղորմեացի Քրիստոսն ամենեցուն ամէն:

Ո՛հ, ո՛հ, խիտ դառն նեղացեալ եմ, եւ խտապարանոց եւ բիրտ ստաջնորդիս չի Մարտիրոս անուն... որ... զիս տուրանի Լաւոր, աւաղ, աւաղ:

3.— Էջ 408, ստորտը.— Ջատացող Շարակնոցիս յիշեցէք ի մաքրութեայ յաղաւթս ձեր, ոյ խոհեմք եղանակաւորք, յորժամ Լղանակէք զարարկանո, նա յիշման

սունէք զմեղաւոր զծաղրողս, ամէն:

4.— Էջ 476, ստորոտը.— Եւ զիս ըզմեղաւոր եղեկիս յիշեցէք առ Տէր Աստուած:

5.— Էջ 566.— Զմեղսամած եւ զսասապեայ զծաղրողս, հոգս եւ մօխիւրս, յիշեցէք ի յաղօթս ձեր, ոյ բնթերցողք:

Բ.— Ստացող տէր Պարսամի. տեղտեց Լեզուած եւ փոխխուած. երբորդին մէջ յայտնի կը մնան զբշին ստորական ասացուածքը:

1.— Էջ 289.— Տէր Ես. Քս. յորժամ զսա, ի ստեղայի զայլատեանց քս, ի մամ զատաստանի քս ... զհոյացեայ բնութիւնս Սկզբամ, նա յարոյ զտէր ... Եւ զիւր ծնողքին ի վերինն Երուսաղէմ, եւ յուսորեա զտէր ... աստուածաբն յուսող, ամէն:

2.— Էջ 447, ստորոտը, անհարթ զբշտութեամբ.— Եւ զստացաւ Շարայկնոցիս զտէր Պարսամ եւ զիւր ծնող, հաւր Թումին եւ մաւր Սալուսիկին, Լեզբայց Կարապետին, Սիրունին, Ստաքելին եւ քերեն Գուրիսալի. Լեզբարձ ամենուց հետ կա:

3.— Էջ 560, ստորոտը.— Զստացող Շարահնոցիս զտէր Պարսամ, եւ զծնողը նորին, հօրն Թումին եւ մօրն Սալուսիկին, Լեզբայց Սիրունին, Կարապետին ... ոյ Լեզուականսք քահանայք, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր. Ած. ողորմի ասացէք նոցա ամէն:

Գ.— Վերջին Ստացող տէր Ստեանիկ:

1.— Էջ 200, ստորոտը, բոլորովոր տարբեր սեւադեղով.— Զվերջին ստացող Շարահնոցիս զՂարաթի տէր Սահակին, եւ

զիւր ծնողսն զՄիքիլն եւ զԱղարէկին, եւ զիւր կողակիցն Համամ փաշէն յիշեցէք, եւ զմեղ Ած. յիշէ:

2.— Էջ 694, ստորոտը զստացող մեյանով, 695 տարբեր սեւադեղով, Լեզուքն ալ բոլորովոր, բայց բոլորովին անման իրարու.— Յիշեցէք ի Քս. զստացող Շարահնոցիս զտէր Սահակին, Ղարաթեցիին, որ զննաց զսա ի հալալ վաստակոց իւրոց, յիշատակ իւրն եւ ծնողացն՝ հաւրն Միքիլն եւ մօրն Աղարէկուն, եւ կողակցուն Համամփաշին, եւ այլ ամ. մերձաւորացն, ամէն:

Գարձեայ կրկին անգամ յիշեցէք ի Քս. զտէր Սահակ ծերունին հայրն, եւ զծնողսն իւր զՄիքիլն եւ զԱղարէկին, եւ զկողակիցն իւր զՀամամ փաշէն, եւ զամ. արեանառու մերձաւորսն, զկենդանիսն եւ զանուոյցեայս, յիշեցէք եւ Ած. ողորմի ասացէք տէր Սահակին, որ եկն ի Սր. Երուսաղէմ վասն ուխտի պատճառի եւ բնակեցաւ ի Սր. Մրնունդն հրամանաւ տէր Գրիգոր Հայրապետին, ի սպասաւորութիւն Սր. Մննդեան. եւ է այս Ին ամ որ զիշերի եւ ի տունընտն րստ իւրում կարեաց անգաղար ի սաղմոսերգութենէն. վասնզի յուսոյ պակասեայ է աշխ. եւ անպաղար ի սաղմոսերգութենէ ոչ լոյ. եւ զայս իւր ձեռաց Շարահնոցն յիշատակ Լոտ ի դուռն Սր. Մննդեան՝ Աստուածածնի եկեղեցոյն. Որք հանդիպէք յիշեցէք եւ Ած. ողորմի ասացէք տէր Սահակին եւ Ած. զյիշողք յիշէ յիւր միստնգամ զայրտան, ամէն:

Էջ 696, զատարկ:

1692

ԺՈՂՈՎԱՆՈՅ ԾԻՍԱԿԱՆ ԳՐՈՅ

Սիւս

ՉՃԻԸ=1279

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մասայ 12.5x9x5: Էջք 448: Պրակք Ա-ԺԱ (էջ 1-252), Ա-Է (253-414): Հանդամանք բաւարար. նորոգութիւն կրած:

Թուղթ բաժնական: Գրեի՝ Յոհաննէս: Գրութիւն՝ խորապիւնէրը, սկզբնատողերը եւ զլիսատառերը կարծիք, մնացեալը սեւ մեյանով, միասին, 23, 17 տող: Բոլոր-

դիր: Կարժրադիմ զարդադիր եւ լուսանցա-
զարդ Կանոններու սկիզբը, մեծ բաժանում-
ները հանդերձ զլիսապարզով: Կարժրաներկ
խորանապարզ կամ զլիսազարդ իւր սարօք,
էջ 3, 13, 221, 253: Կաշկեղծ տախ-
տակեայ դրժագարդ: Պահպանակ մագա-
ղաթեայ սկիզբը եւ վերջը մէկմէկ թերթ,
անկէնեւոր երկաթադիր, կրօնական բու-
վանդակութեամբ: Ստացող՝ Մարտիրոս
Վանական Քահանայ:

Ա. — Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն. — 84

Տարբեր հմբագրութիւն
(Թոյժ կրճատեալ)

էջ 1. — Հայր անբակիրն եւ զբթա-
ծական... — Հ ա յ Ր ա Վ Ե տ է Ր Ե ց
" Ի:

էջ 3. — Երգեցէք որդիք Սիովին երգ
նոր...:

էջ 13. — Կանովն Անտեաց Աստուա-
ծածնին — Խորհուրդն անճառ...:

էջ 207. — Կանովն Յարութեան Արի-
նութեան — Երգեսցուք երգ նոր...:

էջ 221-252, տարբեր թուղթ եւ զբռու-
թիւն:

էջ 221. — Այսպէս յարեալ...:

էջ 223. — Կանովն Նոր կիրակէին:

էջ 226. — Երկրորդ Մաղկազարդ —
Մեծանշան յայտարարութիւն...:

էջ 229. — Կանովն Յովան Մկրչին —
Արեւականն արգարութեան...:

էջ 234. — Որդոց եւ Թոռանց Լուսա-
ւորչին — Որ բղրայ...:

էջ 236. — Ներսէսի Հարապետին — Որ
բղրայ...:

էջ 239. — Շարական Սրբոյն Սահակ
Հայրապետի — Որ յարձառոց...:

— Վարդավառի Երկրորդ Աւարմ:

էջ 242. — Երրորդ Աւարմ:

էջ 244. — Եւթմասնից Աշակերտաց
— Իմաստութիւն երկնային...:

էջ 246. — Կանովն Սր. Յակոբայ —
Յաղթող եւ սուրբ Հայրապետ...:

էջ 248. — Ղեւոնդեանց — Որ յառա-
ջագոյն...:

Բ. — Խ Ա Զ Գ Ի Ր Ք. — 8

էջ 253. — Երգ Գիշերային Հսկմանց,

Տեսնոն Ներսիսի ասացեալ — Յիշատեալ ի
գիշերի...:

էջ 257. — Կանոնադիւրբ միանամուռ:

էջ 268. — Թագաւորք Ապաշարու-
թեան:

էջ 281. — Թագաւորք Սրբոց Մարտի-
րոսաց:

էջ 292. — Կարգ Գիշերութեան Ալե-
լուաց:

էջ 323. — Առաւաւտեղքն պահոց եւ
այլոց տաւից:

էջ 335. — Հարցնափառեր Ապաշար-
ութեան:

էջ 346. — Սրբասացութեան Կարգաւ:

էջ 357. — Երգ բաշխման Սր. Խոր-
հորդոյն — Քրիստոս պատարադեալ...:

էջ 364. — Կարգ Երեկոյնի Խոնարի-
ցոյք...:

էջ 367. — Ճաշոյ ժամատեղի միանա-
մուն:

էջ 416. — Նորադիր — Աձ. որ զթած
Եւ եւ սղորմած...:

Գ. — Տ Օ Ն Ա Յ Ո Յ Ց. — 1

Գեորգ Վրդ.

էջ 417. — Տաւադոյց եւ աւետարա-
նացոյց բովանդակ տարւոյն կարգեալ ի
Գեորգ Վարդապետէ — Աստուածայայտ-
նութեան ճարտաւարչին տաւուն. Երգ ինչէ,
բարոյ, փառ, կամ Գանձ...:

էջ 427. — Իսկ Սր. Զատիկի տաւուն
զհետ Սր. Աստուածին Երանին ի զուրս ամ.
զարդի...:

էջ 436. — Կիրակետի խմբարհեցոյ:

էջ 445. — Տէր ռաբրմայք Տէրութեան
Տօնից:

էջ 448. — Անբաժանելի...:

Յիշատակագրութիւնք —

Ա. — Յովնանի Գրչի —

1. — էջ 85, ստորոտը — Զմեկաւոր
Եւ զանպիտան զրիչս զՅուհաննէս սղաշեմ
յիշել ի Տէր:

2. — էջ 99, յարեւմտեան նախորդին:

3. — էջ 363, մէկտեղ. յարեւմտեան
նախորդներուն:

4. — էջ 219, վարդ. — 1279

Փառք Յիսուսի Փրկչին իմոյ, որ զաւ-

րացայց զիս ի յրումն անկ զտետր ևւ զԱռաջարանս ի յաւ ևւ յընտիր տարինակէ :

Եւ արդ զընցաւ սայ ձեղմամբ մեղապարտի ևւ անապաշտի Յոհաննիսի, ի խնդրոյ ևւ դրաւր մերոյ Մարտիրոսի, Վանական քահանայի, ի թուականիս Հայոց ԶՃԻԸ, ի Հայրապետութեանն տեառն Յակոբայ, ևւ ի թաղաւորութեանն Հայ Լէոնի :

Արդ աղայեմ դամենեսեան, յիւլոյ արժանի արարէք զայխատոց ևւ զստացոյրս, զի ևւ զուք յիշեսցիք ի Տեառնէ մերմէ, որ է արհնեայ յախտեանս :

Դրեցաւ սա ի մայրաքաղաքս Սիւ, ընդ Հայոնեայ Սր. Հրեշտակապետացն :

Բ. Նորոգող Դամիէլի. — 1626

Էջ 415. մէջտեղը, բոլորելի. — Նորողեցաւ տետրակս, որ կոչի Մանրուսումն, ի թուականիս Հայոց ՌՇԵ : Արդ նորողեցաւ տետրակս ձեղմամբ սուտ անուն Դանիէլին, մեղաք յցեայ ևւ աղտեղին. ով ոք ասէ ինձ ողորմին, Աստուած յիշէ զինքն ի բարին :

Գ. Վերջին ստացողի.

Էջ 363, Դրչի յիշատակադրութեան ներքեւ, բոլորելի մեծ — Զվերջին բառացող զրոցս զԴանիթ քահանայն, ևւ զծնաւոյս իւր՝ զՄիթթարն ևւ զՄրջան, ևւ զամենայն արեան մերձաւորսն իւր, յիշեցէք ի սուրբ յաղաթս մեր, ևւ Ած. ողորմի ասացէք, ևւ Ած. ձեզ ողորմեսցի ամէն :

1693

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս. — 15

Տեղի

ՌՃԺԵ=1666

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մտայ 12.5×8×4.5: Էջ 428: Հանդամանք ոչ բոլորովին բաւարար: Մագաղաթ կոկեայ, Գրութիւն՝ խորագրիները ևւ զլրատառերը կարմիր, մնացեալը սև մեյանով, միասին, 18 տող, Բոլորղիւր: Համատուրարութիւնք սովորական: Գունաւոր զարդակներ ևւ յասանցադար զուրդաներու սկիւրք, կանոնները հանդերձ զլրազարդով կաշեկազմ տախտակեայ դրոշմադարդ, քայքայուած: Դատարկ թուղթք սկիզբը ևւ վերջը երկուական թերթ: Ստացող՝ պր. Դրիգոր Փառակեցի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. —

Էջ 1. — Երանայ է ալր...

Էջ 51. — Երկինք պատմեն դիպոս Աստուծոյ...

Էջ 107. — ԼԶ. — Մի նախանձիր ընդ չարս...

Էջ 169. — Ողորմեա ինձ Աստուած...

Էջ 222. — Իբրեւ զի բարէ է...

Էջ 284—285ի միջեւ կը պակսի ԺԳ. պր. բաղը:

Էջ 316. — Քոստովան եղերուք Տեառն...

Էջ 373. — Ի ներութեան իմում ես առ Տէր կարդացի...

Էջ 400—401ի միջեւ կը պակսի ԺԹ. պրակը:

Էջ 417. — Աղօթք իւրաքանչիւր ամօրմ հաւատացելոց ի Բս. առ Սր. Երբորդուրիւն եւ մի Աստուածուրիւն — Հաւատով խաստովանիմ...

Յիշատակաբան Դրչի. — 1666

Էջ 426. — Փառք... Ծնորձօք ամենաւատ ևւ պարզեւարաշիս Հոյոյն Սրբոյ, որ յոժանդակիչ է տկարութեանս մարդկան, զընցաւ քնարս Հոյեպատում յերդս աստուածաբան Սր. Մարգարէին ևւ աստուածաօրն Դանիթ, ի թուականիս Հայոց ՌՃԺԵ ին, ի Հայրապետութեանն տեառն Յակոբայ կաթողիկոսին:

Արդ ցանկացաւ զսա յայսմ աստուածապատում և քրիստոսադատան սուրբ մատենիս պարոն Յովանէն յիւնցէք, և այս եղբայրն Գրիգոր, որ ևս զրեւ զսա ի հայսյ արդեանց իւրոյ որդոյն իւրոյ Մարգարէին, որոց թողցէ Տէր Ած. զյանցանս նոցա, և տացէ նոցա զհանդիստն յաւիտեանից, և արքայութեան արժանի առնէ, և զիւրեանք ի խորին ծերութեան հասուցէ,

և զինքն երկայնաւորս արաքցէ ամէն: Ձոր Տէր Ած. բարով վայելել տացէ զՍաղմոսարանս պարոն Գրիգորի որդոյն Մարգարէին, և զինքն արքայութեան արժանի առնէ: Ի թուին Գրիստոսի ՌՈԿՁին, ամէն:

Ներքիւր նստաղվիւր. տարբեր րանաբով.

Փառակեցի Գրիգորին:

Էջ 428. զատարկ, անմաքուր:

1694

ԲԱՆԳ ԶԱՓԱԻ.— Տ

Ն. ՇՆՈՐՀԱԼԻ

Տեղի

ՌՂԱ 1642

Ն. ԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտալ 12×8-5×5: Էջ 560: Հանդամանք չատ լաւ: Թուղթ հասարակ: Գրիգ' Փիլիպոս: Գրութիւն՝ խորագիրները, ըսկորնատուները և սկզբնատուները կարմիր, մնացեալը սև: Մեկնով, միասին, 16 տող: Նստաղիւր: Համառոտագրութիւնք սոյոթական: Գունաւոր զարդադիր և լուսանցադարձ իւրաքանչիւր երկի սկիւրբ: Խորանազարդ իւր սարք, էջ 1, 353, 440: Կաշիկազմ տախտակեայ զրուցադարձ: Պահպանակ մազադաթեայ սկիւրբ երկու թերթ զատարկ, նոյնպէս երկու թերթ թուղթ:

ՅԻՍՈՒՍ ՈՐԴԻ.— 15

Էջ 1.— Յիսուս որդի Հար միածին, և հոռոպայթ կերպարանին...

Էջ 241.— Յիշատակարան երգողի Բաթին, ի վեց հարիւր Հայոց թուական, և յատարին բոսնայ նոր տմ...

Էջ 251-252.— Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի, Բան Հատառչ.— Խոստովանիմք Աստուած զՀայր, անծին անեղ և անսկիզբ...

Էջ 337.— Յիշատակարան երգողի Բաթին.— Վասն Աստուծոյ խաւսել զայս բան

Էջ 346.— Նորին այլ չափ տազ, ի խնդրոյ անուան մախալցիմ տաղիս տանց.— Միշտ էիդ անեղ բնութիւն բնասուցան...

Էջ 352-353.— Տեառն Ներսէսի, Յուզաքս երկմի եւ զարդուց մարայ. բարսոնալար ի դիմաց մարայ ի չափ երկոյտասանիցն պարգեալ սոյց, ի խնդրոյ առն րոժակալեւտի եւ աստեղագիտի Միխրաւոյ.— Իմ եղական լիւրով բնութեամբ և սկզբնական...

Էջ 371.— Նորին Բան Ներսէսի, տղալակուն ի խրատ ոգոց համայնից, ի դիմաց մերոյն տաղից, տանց իւրաքանչիւրն Բան ուրից.— Այրն Աստուծոյ զբեղ մերձակոյ, խրատի լինել, թէ հատառչ...

Էջ 390.— Տուրմ ԽԻ: Բան Հատառչ, վասն անեղին եւ եղևոց, բարսոնալար ի դիմաց հայկական տաղից, չափաբերմամբ ոգեալ ի Ներսէսէ.— Այրն անսկիզբ տալ զԱստուած...

Էջ 410-411.— Տեառն Ներսէսի յիշատակ առակացն Սողոմոնի, գոր իւրով ձեռագրեաց.— Աստուածեղէն հոգոյն ի տմ...

Էջ 420.— Նորին ի Սողոմոն արքայն.— Սայ մարդարէ աստուածաբան...

Էջ 425.— Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի, չափաբերակուն բանիւ տաղ...

քանք առ Սր. Հրեշտակապետն Միքայել
 Եւ Գաբրիէլ, Եւ առ ամ. հրաքուն Եւ Էրկ-
 նային սուրբ զօրաքիւնսն.— Արդ պահա-
 տի՞՞ք առ հոգեղէնսդ . . . :

Էջ 439-440.— Շարադրութիւն հոմե-
 րական Վիպասանութեամբ, սակս Հայկազ-
 նանցն սեռից Եւ Արշակունացն զարմից. Ի
 սկզբանց միմչ Ի վաղնան, ասացեալ Ներ-
 սէսի՝ եղբոր կարողիկոսի Հայոց Գրիգորի-
 սի, յիրականսն մարմինսն համբալ ելով տին
 — Պարտական է հօր սրգի, հատուցանել
 յարժա ծնողի. . . :

Էջ 543.— Մեղայ Աստուծոյ, մեղայ
 ամենասուրբ Արքայութեան . . . :

Էջ 555, գատարկ: Նոյնպէս 558-560 :

Յիշատակարան Գրչի.— 1642

Էջ 542.—

Բլֆիդիպոս ծրայ զրիս,
 Բլատական յոյժ եղկելիս,
 Բխոս ոգիւնք Բլատականիս,
 յաւարտ եղև Բխոս Որդիս:
 Որք հանդիպիք սմայ կարգալով,

կամ օրինակ զեր առնելով,
 լիով սրտի զիս յիշեմք,
 հայր մեղայ մի ինձ ասանքիք:
 Բխոս Գրիգորոս յորժամ զաղկէ,
 կուէ զմեզ և հատուցէ,
 յարժքն ի Պրիտոսէ դուք առնուցուք,
 Եթէ հայր մեղայիս զիս յիշէք:
 Աղամ ամսոյն քսան և իննի,
 յաւարտ եղև այս սուրբ զրբի,
 թիւն Ո՛ր և մինի,
 որ է օրհնեալ յաւիտենի.

Ամէն:

Յետնագոյն յիշատակալիւր յիւն.—

1673

Էջ 556, նոտարգիր անհարթ.— Թյինն
 Թիթի, Նիրհան ամսոն ժ մին, պատկեր օրն
 կիրակի, կուս Շուշանն առ Ած. փոխվեցաւ.
 յուս երկուշաբթ թաղում ելաւ. հէր Ած.
 զսայ ընդ սուրբ կուսանաց զասի, անթա-
 ոսն պոսկոցն արձանի առի, ամէն: Եւ
 Ուսուսիսնէս զրեցի: Աղուհացէն ժն օր
 հանցած էր, օր Շուշանն վաղճանեցաւ:

1695

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Ց (ՈՍԿԻԱՓՈՐ)

Բաղասա

Պետր.— 1363

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտայ 12.5x8x5: Էջ 388: Հանդա-
 մանք յու ընդհանուր առմամբ, Թուղթ
 լամպոսկայ: Գրիչ՝ Վարդան Վարդապետ:
 Գրութիւն՝ խորադիւնիւր և սկզբնատա-
 ուրի կարծիք, միացեալը սև մեկնով,
 միասին, 19-21 տող: Բուրբուր, ոչ միա-
 ձև: Համառոտագրութիւնք լատական ա-
 ռատ: Կաշեկալմ տախտակայ զրուս-
 պարդ, առաջին կողքը կոտրուած: Պահպա-
 նակ մազաղագրեալ սկիզբը և վերջը եր-
 կուական թերթ, մանդաղոյն թանաքով,
 մասն երկաթագիր Աւետարանի:

ԲՈՎԱՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-4, պահպանակ:

Էջ 5.— Պրակ Բ.—

Խաղաղական կեցօք կաի.
 լուսով նստեալ անդորր էի.
 յաղեաց ծովու համդարտ կաի.
 յաստուածաբնոս խռլաի:

Վա խորբրիդով վարամեցա.
 Եւ ի գրադուրն չար մտա.
 փառաց երկրի յոյժ ցամկեցա.
 փափաքամօք [աշխարհ] մտա:

Աշխատամօք [սուտ] գլուխ եղա,
 ի բարձրագահ յաքոռ մտա,

առաջնորդ մարդկան հզա,
տէր եւ իշխան անուանեցա :

Ի մարդկանէ երանեցա .
բայց յԱստուծոյ աստարացա .
վա զի խաւարն շատ եղեւ .
հուր գեհեմին ինձ յաւելա :

Զի անիրաւ տնտես եղա,
եւ դատաւոր չար յայտնեցա .
կյաշառո՞ք ի դատ մատա,
միշտ ի գրկամն փութացա :

Զտէրունիսն վատնեցի,
զծառայակից հագիս հարի,
զճանճարն առի եւ քաղցեցի,
զմնասն առի եւ կորուսի :

Գիրկ աշխարհիս սիրով արկի,
զկամս մարմնոյ կտտարեցի :
Վա զքաղաւթս քա զերեցա,
տոռամբ մեղաց պիմտ կապեցա :

Վա ինձ զի ճոխս աղճատացա,
եւ յորդ աղբիւրս ծաւառեցա,
վա զառաջնորդս քա կտարացա,
եւ զմաւապետս որ հեղգացա :

Վա զվարդապետս քա ծաւաղացա,
բանիւ իմով եւ դատեցա .
վա զգահաճայս քա հեշտացա,
եւ արիմակ չարեաց հզա :

Զօրավայս յետս դարձա,
մեկամարտիկս ի ծրէն ելա .
պատկաղիլն տրտմեցա,
եւ քրտիռն ծածկեցա :

Երեկ ամբաւ երկար առի,
եւ ի քիկունս իմ կառուցի .
այսօր անչափ կտպար գտի,
ի պարանոցս իմ կապեցի :

Իսկ ի վաղիւն ինձ կայ պտեի,
ի չափ լերամց լուծ պղըմծի .
եւ յապագայս ուր չերեւի,
ի չափ ծովուն շարտ ախտի :

Վա զի սնտիս վաստակեցա,
եւ անցաւորս ժոխացա .

րնդ շնացոյց յորդորեցա,
րնդ անօրէնսն պերճացա :

Այժմ աշխարհի տէր զիս խորհիմ,
եւ ես ինձէն անմահ կտրիմ,
վա ինձ անհոգ նստեալ զովիմ .
ի քուն մեղաց նմեալ համզիմ :

Այսօր պայծառ յաշտ երեւիմ,
արեգական պէս մոխրեմիմ,
ի գոյն ծաղկանց պմնագորդիմ,
որպէս գարուն միշտ յորդորիմ :

Վա ինձ այս հաղձ և անցանէ,
խաբող երազ եւ պակտե՞լ,
վա ինձ զի սուտ եմ քան զսուտն,
ունայնագոյն քան զնմիրն :

Պանգի եւ մերկ եկի յաշխարհ .
մերկ իջանքս ի գուր խաւար,
զառնամ շարքաւ ի մէջ տղմի .
զարձեալ լինիմ երբ եւ վաղի :

Ծածկի անուսն անյայտ լինի .
որպէս յէ չեմ եղեալ յերկրի .
վա զի առեւտմն ինձ կա պտեի,
ուր քսմք եւ գործք իմ կշռիմ :

Ա — Ե Գ — Բաճիկ յուսադրականք եւ
միտքարականք ի խորոց սրտէ աստ՝ աղաւ-
քելով առ Աստուծոյ :

Հայր անեղ եւ անբակիւրբ
անկատարած յամենայնի .

Անհաս երանիլի

եւ անսահման լոյս եւ րարի :

Անպատուս յամենայնի

դու քեզ միայն եւ գիտիլի .

Ստուգիւ ծնող եւ դու Բանից ,

եւ Սուրբ Հոգիւն ի քէն բրդիլի :

Ամբիւրջ եւ ամենատուժք

քեզ հաւատարմք յամենայնի ,

Անժամանակ ի քնուրբնէ

յէտրքնէ քուս անբերի :

Գերեալս անկեալս եւ կործանեալս

եւ ընկզմեալս յամղումդ երկրի .

Յիշեմ զկամքդ քո քարի

զի ճեղագործ եմ քո յայտնի :

Զի գուր ասինք դու հայրենի

որ համբերես յամենայնի,
 Ոչ իսպառ դու քարկանաս
 Եւ ոչ պահես ռխս ի սրտի:
 Եւ դու չկամիս զմահ չարի
 Այ զկորուստն ամօրինի,
 Դու չազահես վասն զամօհի
 Եւ ոչ ցամկաս փառաց երկրի:
 Քեզ արտասուեմ է սիրելի
 Եւ հառաչանեմ է ցամկալի,
 Եւ ամենայն մեղք աշխարհի
 Որ հաւատով ի գեղջ բերի:
 Մէտ կշռաց քեզ համարի
 շիտք քերամոյ առ քեզ կոչի,
 Եւ որպէս մօտ ի հրոյ հալի
 Ունան ամպոյդ արագ ջնջի:

Ձայս հին տառօք սկիզբն արարեր
 Որ կտակօք հաստատեցեր.
 Բազմաց արտօսք ընծայեցեր
 Եւ ի Ուրբին խորոց համեր:
 Քո սուրբ հոգովն հրացուցեր
 Բա միածնաւն կոչեցեր,
 Որք դիմեցին ի վեր առեր
 Եւ յօծին ժամեացն կորգեցեր:
 Ձոր շնորհեցեր Մամաւելի
 Ի Բաբելոն ի խոր բամտին.
 Եւ սեռոնաւայր մարգարէին
 Եւրոսաղէմ յիւր սեմեկին:
 Այն մեծամեղ ամառակին
 Որ մայ դարձաւ առ քեզ կրկին,
 Եւ չարաշար աւազակին
 Որում քացաւ դուռն զրախտին:
 Մաքսաւորին ի տաւաքին
 Եւ պոռնկին յոտս Փրկչին.
 Քո մեծ վիմին ի ժամ վշտին,
 Եւ Ուրբօք հալածողին:
 Ձայս հրաշալի խորհուրդ ցուցեր
 Եւ զօրինակ հաստատեցեր,
 Ձի ոչ է պարսւ ամշոյս լինել
 Այլ միշտ ի քեզ ապականել:
 Ձայս ընթերձաւ Եւ ստուգեցի
 Գեռգիս ի քեզ հաստատեցի,
 Մաքս հարի Եւ յայտացի
 Ի ցնծալոյն արտառուցի:
 Ձդառն շղթայն խզեցի
 Եւ յամբողջօք ի վեր եկի,
 Եւ առաջի քո ամկամին
 Իող ի բերան գերկիր լիզեմ:

Հառաչանօք առ քեզ գոչեմ
 Ջերմ արտասուօք ի քեմ հայցեմ.
 Ունդ մօտին գիս Տէր ընկալ
 Գոր ի Ուրբինն խորոցն առեր.
 Յօծին ժամեացն կորգեցեր
 Ի խաւարէն ի յոյս առեր:
 Կողկողելով առ քեզ գոչեմ
 Մեծ ամալքով քեզ աղերսեմ.
 Եւ քարելոս առ քեզ ունիմ
 Ըզխոնարեմունքն քո բանին.
 Ըզնախատին քո Միածնին
 Գրուեմ Եւ գապտակն որ էլ վասն իմ.
 Ձմերկ բուռնումն քո ի հաշին
 Կամարգանաց մահի քոյին.
 Ձեռնդուն արեան կազմաբիցն
 Եւ գրադունմն քո վիմին:
 Իջմամբ Հոգւոյն քեզ աղայեմ
 Որ գործակից էր քո Բանին.
 Աննառելեօք առ քեզ գոչեմ
 Եւ հրաշալեօք պաղատեմ:
 Վասն այտորի իմ ազարմեա
 Ի չար կապէ գիս արձակեա.
 Եւ ազարմեա ամալքինիս
 Մաքրեալ զշարաւ ամբարշտիս:
 Ձանպատակի զմեզս իմ սրբեա
 Եւ զքիւնս օծին յինէն ցնջեա.
 Ձխարբին խածեալն սպեղանեա
 Եւ յամօքոյն գիս ազատեա:
 Ի դժոխոցն գիս փրկեա
 Եւ զԱղբաղոն յամալք արայ:
 Յորձանք չարեաց գիս ընկեցի
 Կտոյտք մեզաց գիս հեղձուցի,
 Ձիս վերջստին սեղծագործեա
 Գի կրկնակի եղծեալ մեռա:
 Ձգիր մեղաց իմոց ցնջեալ
 Գմուրեակ չարեացն պատահա.
 Ձյուտահատեալս հաւատաւեա
 Սուրբ հաւատով ի քեզ կայեա:
 Տուր ժամանակ իմն Եւ խրատել
 Ուխտ քոն գտնեմն ի դարձ կոչել,
 Ձերեւելիքս իմն տուր ատել
 Գաներեւոյք քարին սիրել:
 Դու զխոնավաբարն իմ հալածեա
 Գեռգի զգլման յիս Ուրբեա.
 Ձիմ քարացեալ սիրտս կակոչեա
 Ջերմ արտասուս իմն պարգեւեա:
 Մի քարկանալ իմն կռկեակի
 Գի գեղջ սաստիկ քարկացուցի,

և՛ այժմ ընկալ քեզ ի հաճոյս
 զաղբերգական քան եղկելոյս :
 և՛ զազաչամս իմ զոր հայցեմ
 զի յահագին աւրէն սարսեմ .
 Տէր որք առկա գեեզ աղաչեմ
 տուր զխնդրաւածքն զոր հայցեմ :
 Սա խնկեցցի քո առաջի
 իբրեւ զմիտսն Հարելի .
 Ուրկէս խորեմաբոյ մեծին Նոյի
 իբրեւ կնտրուկն Մօսիսի .
 Իբրեւ զարիւն հախառակացն
 և՛ զնգնուրիւն մարտիրոսացն :
 և՛ զծերբութիւնս իմ զաղաղեա
 պալարտ հոռով զալիս օծեա :
 Դու զօրացոյ զիս ի մարտի
 քանգի և՛ երբ եմ և՛ փաշի .
 և՛ զօր մահուն յիս քեւեռեա
 զատեանն ահեղ յիս հաստատեա :
 Դու յօր մահուն իմոյ փաշա
 ամբիծ հաւատ յիս նորոգեա .
 Զքիւ արտասուօք զնի իմ արա
 զկենաց յաշակն իմն պարգեւեա :
 Զիս ի մարմնոյս քաղցր աւանդեա
 յերկիր ուղեզ առաջնորդեա .
 Զնեզ համաղաղեմն ընդարձակեա
 և՛ զօղային դեմն կապեա :
 Զնշանն ճոցս յիմն զնջեա
 զետրն և՛ զխաւարն հալածեա .
 Զանճերելի վշտէն փրկեա
 և՛ զչալս հսկայն յամալք արա :
 Դու զժողովորդս քո օրհնեա
 զեռզի զգջմանն ճոցս շնորհեա .
 Զեկեղեցի քո հաստատեա
 և՛ զհեքնաւածոյսն հալածեա :
 Զիմ տտելիքն Տէր օրհնեա
 ի յիմ սրտէս զախմ սրբեա .
 Բարեբարացն իմ Տէր հաստոյ
 միոյն հարաւոր ի քուք բարոյ :
 Զմեղս և՛ զյանցանս իմոյ ծնողաց
 ողորմութեամբ քո Տէր զնջեա .
 Զազգակահացն աւարք լվա
 և՛ զժամօրիցն ի բաց հերքեա :
 Զանձամբօք մեղքն լվա
 զհեռաւորացն սուրբ մտքեա .
 Զմեծեցում դու զպարմեա
 ի ծախակա դասէն փրկեա :
 Իր և՛ օրհնեալ Աստուած անճառ
 փառաւորեալ միշտ ամղադար ,
 Զանմարմին հոգեղինացն

ի մարմնաւոր հոգեղինացս ,
 Հանդերձ Որդով և՛ Սուրբ Հօգով .
 այժմ և՛ յաւէտ անլոելի .
 Ամէն :

Բ. — Էջ 19. — Յոհանէս Վարդապետի
 ասացեալ, մակամուն Պիուզ կոչեցեալ .
 խրատ հոգեշահ :

*Արհեստի Աստուծոյ անունն
 և՛ միտ կենդանայն ,
 որ Երես խելք ու միտք
 ու խօսք մարդուն ,
 որ քնեք ու պատմէ
 բան զանճառելուն ,
 յԱստուծոյ գոհանա
 ստեղծութեան ի Հոգուն . . .*

Գ. — Էջ 42. — Յոհանէս Վարդապետի
 ասացեալ Պիլի . խրատ հոգեշահ :

*Ազամ որդիքս ամէն
 ու ծնունդ ի Հոգէն ,
 Եկայք տամ ձեզ խրատ
 յԱստուծոյ բանէն . . .*

Դ. — Էջ 54. — Տաղ Յովաննու :

Յովաննէս մեծ մարգարէ,
 երկընթացոյ յարգանքէ,
 որ վկայեցար ի Տեառնէ,
 յէ նրման նրմա ով ոք չէ :

Ձայն բարբառոյ զքեզ կոչէ,
 հաշիսս մարգարէ,
 վասն քո Տէր վրկաէ,
 բայց քեզ նրման ոչ նա չէ :

Ազամ ձեռաց ստեղծութեալ է,
 նախնին Աբէլ գեներալ է,
 Սէր յԱստուծոյ շնորհեալ է,
 բայց քեզ նրման ով ոք չէ :

Ենովք յերկինս նեմէ,
 Ղօվտ օրինաց պահող է,
 Նոյ Աստուծոյ հաճող է,
 բայց քեզ նրման ով ոք չէ :

Երբ զլեզուն իր պահէ,
 Մեկքիսեղեկ օծեալ է,
 Յոր համբերող արդար է,
 բայց քեզ նրման ով ոք չէ :

Աքրահամ սէր փրկչին է.
 Մահակ ծառայ նորին է.
 Վերնոյն մարտող Յակոբ է.
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Արդարն Յօսէփ պարկեշտ է.
 Մովսէս նախկին մարգարէ.
 Ահարոն յագգս ընտրեալ է.
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Յեսու գարին կապէ,
 Դեղէհոն գեղմըն յայտնէ.
 Բաւից դատող Բարակ է.
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Եփրայիաս յանուանէ,
 Սամսոն զօրեղ հրգօր է.
 ցոյցք յԱստուծոյ Սանուէլ է.
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Դաւիթ աստուածահայր է.
 Սողոմոն տաճար շինեալ է.
 Նաքան արդար մարգարէ.
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Եզեկիա բարի է,
 Անուս է սուրբ մարգարէ,
 Եսայիաս սղոցեալ է,
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Եղիա վեր յերկինս է,
 Եղիսէոս կրքկին է,
 Միփիաս պստմաբան է,
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

ԶՅունան կիսոսըն կլանէ,
 դառնա կենդանի թփանէ,
 նայ ի Նինուէ քաղաքէ,
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Մաղափիաս հրեշտակ է,
 Եզեկիէլ տեսող է,
 Սիմէոն ծերըն գրգուէ,
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Ամբակում մեծ եւ Նաւէ,
 Սոփոնիաս եւ Անգէ,
 Յովէլ քաղաք Արդայէ,
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Երեմիաս ընտրեալ է.
 Կուսակըրօն մարգարէ.
 Կաշքս բագումբս հառէ.
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Դանիէլ հրաշից տեսող է.
 Կեր առիծուցն արկած է.
 Կարգաս գլապագայսն ասէ.
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Անանիանքն յանուանէ,
 Բգհուրն ի ցօղ փոխարկէ.
 Որպէս յառագաստ պարէ,
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Յովսէփըն մեծ եւ սուրբ է.
 Սաղաթիէլ գովեալ է.
 Զօրաբարէլ օրհնեալ է.
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:

Զաֆարիաս հայր քն է,
 եւ քահանայ ամբիծ է,
 Ընդ Գաբրիէլ խաւսեալ է,
 քայց քեզ նրման ով ոք չէ:
 — Հմտ. Սիրոն, 1932, էջ 47:

Ե.— էջ 59—171.— «Վկայութիւնք Հա-
 տեալք ի Սր. Գրոց եւ ի զրոց վարդապե-
 տաց, յՍր. Երբորդութեան, Հաւատոյ,
 յուսոյ, սիրոյ, Համբերութեան, պահոց,
 աղօթից, Հայրապետաց եւ քահանայից,
 սրտնչկեաց, խոստովանութեան, նուիրա-
 նաց, խրատու. Հասարակաց, ազաշանաց,
 ողորմութեան, կրօնաւորաց, ստախօսից,
 Հայածանաց, արդարոց, թերահաւատից,
 կիրակիի, ուխտաւորաց, Հպարտութեան,
 սխակալաց, օրինապանաց, կաշտոց, ծու-
 լութեան, զրկանաց, լաւբաւանաց, Հարց
 եւ դատակց, աշր եւ կնոջ, փախչիլ յատե-
 կաց, արրեցողաց, բողոքոց առ Աձ. ի Թըչ-
 նածեաց, մահու, քինահանութեան, ող-
 տասխանայ... Յաւարտ խրատնչիւր զյու-
 խոց նշանակեալ աշորուհիւ, զոն բանք
 զովեանից, զորս առաջ անուանէ, եւ են ի
 վերայ կաթողիկոսաց, Եպիսկոպոսաց, քա-
 հանայից, վարդապետաց, սարկաւապաց,
 կրօնաւորաց, միաբանութեան, Թաղաւո-
 րաց, կանանց Համեստից, զօրավարաց, ե-
 բրեղուհոյ, ծերոց, քրիստոնէից, ման-

կռեապաց, Երիտասարդաց, աշխարհակա-
կանաց, Լեալիք» : Տ. Ստալանեան, Տու-
ցակ, էջ 952-953) :

էջ 59-61. — Ցանկ, Ա.Ք. :

էջ 61. — Արեգակն արդարութեան ի
բարձանց ի չեղ տպաւորեալ... :

էջ 63. — Ա. — Յազագս Սք. Երբոր-
դուրեան վկայութիւնք յամ. յաստուածա-
շումի գրոց ի նորոց եւ ի երմոցն. — Մովսէս
գրեաց յարարած : Եկայք արասցուք մարդ
յստ պատկերի մերում... :

էջ 67-68. — Առաջք եպիսկոպոսաց. —
Բանալի արքայութեան երկնից, Հովուական
Եւ տաղմորդ յանաւոր հօտին Քրիստոսի... :

էջ 68. — Բ. — Վասն հաւատոյ եմ
բամբս. — Սոցոմոն : Ուրախ լիւր երիտա-
սորդ ի մանկութեան քում... :

էջ 72. — Առաջք եպիսկոպոսաց. — Գե-
րապնեցեալ պտար քան զընութիւն մարդկան
բոլորովն մեր ամենեցուն հայկական աղ-
ղիս... :

էջ 72. — Գ. — Վասն յուսոյ է բամբս
— Մովսէս ասէ. Ճանապարհ զթագաւորա-
կան զնա, մի յաջ խոտորիւր եւ մի յահակ
... :

էջ 76. — Առաջք Քահանայից. — Դը-
րախտ քաղցրապտարձ Եւ ծառ կենաց ի մէջ
բուրաստանի... :

էջ 115. — Կ. — Վասն կրօնաւորաց
բամբս. — Սոցոմոն : Իմաստութիւն շինեաց
իւր տուն... :

էջ 117. — Առաջք Մանկտեւագաց. —
Համադրական բանին զոյացումն, Եւ վե-
րելումն յանուն մեծութեան, կամօքն Աս-
տուծոյ, սէր Եւ սեղանաւոր, Եւ հիւրընկալ
որպէս զԱրարած, բարձր անուն ի դասս
մանկտեւագաց... փարթմացեալ հոգով Եւ
մարմնով, պարուն մանդտեւաց :

էջ 121. — Դ. — Վասն արդարոց է
բամբս. — Թերան արդարոյն խորհի զիմ. Եւ
լեզու նորա խօս... :

էջ 125. — Առաջ կաթողիկոսաց. — Ճա-
նապարհ փառաց եւ լոյս զերազոյն... :

էջ 164. — Ք. — Պատասխանի. — Որոց
խմոր դնեն ի եփուրդում. — Յառաջ զսուրբ
հշիարէք յիւեմք որ հայք բաղարկով առնեն

2. — էջ 171. — Խրախճամական բանք
զոր ասեմ :

1. — Աղամ եւ Եւս

Կաթողիկոսն էր անդալտա,
յիւր վիճակէն ոք չէր ի դատ,
անշափ մեղանք արար նա շատ,
Տէրն իւր վճիռ մահու. Հատու :

23. — Յակար

կարդայ ու դիտ դատաքինին,
որ կէնէ կատ զիւր քնոտորդին,
զօտմարտեալ բնդ միշտ էին,
բայց կարճացաւ ջիւն ի տեղին :

24. — Յակար

Գօտմարտն ի ճակատուն,
յաղթահարեալ եղև նկուն,
ինքն Լըթայր կաղկաղ ի տուն,
ոչխար արջատ իւր խայտուտուն :

65. — Փռամզ

Հանճարեղ ու արուեստաւոր,
աղէկ ու յաւ խիստ ձիաւոր,
ղէկ զալլ ուտէ ինքն խոջէոր,
ամէն պատուոք ուղի սխտոր :

81. — Միծամն

Սեւ ու սպիտակ ու ճոխուն,
իւր բնակութիւն է ի դերան,
մանրախօսիկ ձիւնադամայն,
լերկիւր հետի Լըթան ու դան,
ոգջոյնարեր Եւ ձայն խնդման,
նոքա բերեն սպիկ մարդկան :

է. — էջ 191. — Խախիւրյամ. — Առ-
տաճակտական զրիտ պսակ պանծալի... :

Ը. — էջ 202. — Յփրեմի ասացեալ, Եւ
վասն Քրիստոսի մարդեղբուրեան եւ ոչմա-
րիտ աստուածութեան, ի վարդապետիմ թա-
ռէն է բամբս. — Եթէ ոչ էր մարմին, Մար-
թամ ի միջի զո՞յ էր բարձեայ... :

Թ. — էջ 208. — Աղօրք զգէշտի, Տեա-
ղըն Ներսիսի ասացեալ. — Հաւատով խոս-
տութեանիմ... :

էջ 219-220. — տարբեր գրութիւն, խա-
ղապրեալ. — Ուր Լըկու Եւ Լըթ Կան յա-
նուն իմ... :

Ժ. — էջ 221. — Մեծ յուսադուրեանք
յորդորումն ապաշխարութեան, ազգի ազգի

օրինակօք դիմեալ եւ զայ առ Ած. ամենայն չարագործ ամբարըշտացն, եւ աչ անյայտիլ տղիտաքարք, զի այս է կամք ամենակալին
 — Եկայք այսօր որդիք Ադամայ, խայտալով ծախս հարցուք եւ յամ. զօրութենէ փառաւորեացուք եւ օրհնեսցուք զանխակալին Աստուած: Ոյ սրբազան քահանայք, բարեպաշտ իշխանք, եւ զբխտասանէր ժողովուրդք, ծունր կրկնեսցուք յանուն նորա, եւ Երես ի գետին հող յեղեսցուք առաջի նորա...:

ԺԱ.— Էջ 263.— Վասն անգնոմ որդանցրն եւ վասն դժոխեցն.— Եկայք ամենեքեան, ոյ քահանայք Աստուծոյ եւ բարեպաշտ իշխանք եւ զբխտասանէր ժողովուրդք, մաքրեցէք զսիրտս ձեր յամ. արտից աշխարհիս եւ ի գրազմանց սորա...:

Էջ 288. տարբեր զբնութիւն.— Աւետիք հրեշտակապետին Գարբէլի առ կոյսըն Մարիամ...:

Էջ 291-292, դատարկ:

ԺԲ.— Էջ 293.— Գիրք Յարութեան.— Զի ինքն Տէր հրամանաւ ի ձայն հրեշտակապետի եւ ի փող Աստուծոյ իշննէ յերկնից...:

Էջ 306-307.— Յանկ, Ա-ԺԷ հարցումներ:

Էջ 307.— Առաջին հարցումն, թէ զի՞նչ է յարութիւն: Պատասխանեն վարդապետք, եւ Պ. ազգ սահման զնեն յարութեան...:

Էջ 309.— Երկրորդ հարցումն է, թէ է յարութիւն թէ ոչ...:

Էջ 318.— Երրորդ հարցումն. թէ ամ. մարդ յառնէ ի մեռելոց թէ ոչ...:

Էջ 358.— ԺԷ հարցումն, թէ ամենեքեան արու յառնեն, թէ արու եւ կոյ: Պատասխանեն վարդապետք այսմ հարցմանս, եւ սուկ ի զիրս Աստուծային Բագաթին, նոքայ որ հուստան ի յարութիւն արու եւ կոյ, ճշմարիտ եւ յաւազոյն ասնն քան ըզնոսս որ միայն արու ասնն...:

ԺԳ.— Էջ 364.— Պատասխան. Զի՞նչ են հաստք Էթէ ոչ յուսացելոց իրաց հաստտութիւն...:

Էջ 367.— Արդ միացաւ Բանն Ած. ի մարմնի...:

ԺԴ.— Էջ 368.— Այս եմ ուխտաւեղլ

բոն. եւ յոռոյ քիւմ իտուածալմիլ մեղայն, որ կամ յերուսաղէմ. հաւատով ըմբացուցացն:

Առաջին է, փառաւոր Յարութիւն, որ կայ զերեւմանն Քրիստոսի, անդ է թուութիւն մեղաց լման ամենայն զորեկոց...:

Եւ ի միւս լերին է տուն մի, որ զընկայ Լեզն արծաթոյն որ զտէրն վաճառեցին, է տարոյ, Հաւուր: Զառներն է, Հայոց է...:

Էջ 378.— Տաղ Սր. Լուսուորչին... Սրբէին ձայնիւն Լեզանկեմք այսաւր...:

Էջ 382-384, զանազան մանրութ, անհարթ զբերով:

Էջ 385-388, պահպանակ:

Յիշատակագրութիւնք Գրչի.— 1363

1.— Էջ 19, մէջտեղը.— Զանխմատս եւ զիծուն զրիչս զվարդան աշակերտ բանի յագթս յիշեցէք: Խնդրութեան սորայ անմեղադիր լերուք. հանապարհի աղաղաւ ի Բաղտատս Եկաք եւ ի տեղս զրեցաք: ՊԺԲ զրեցաւ:

2.— Էջ 217.— Արդ կատարեցաւ աստուածաշունչ քնար ակներոյս, ի դառն եւ ի նեղ ժամանակիս, ի թվարկութեանս Հայոց ԸԺԺԲ: Արդ աղաւթն զամենեւեան, որք հանդիպիք այսմ բաղմանոյ ակներոյս, յիշեցէք ի լուսալից յագթս ձեր զանխմատս եւ զիծուն զրիչս, զմեղոք մեռեալս եւ զեղկելիս յամենայնի, զնուստ ողի զվարդան, որ է աշակերտ բանի: Ոյ պատահողք այսմ տառի, բաղում քախտանոք զտած է յաստուածաշունչ զրոյց ի Հին եւ ի նոր կտակաւրանաց ի պէտս ուսումնասիրաց: Զի թէ ոք ի ժամանակիս ըրմանն ոչ կարսուցէ պարսպիլ կարգալոյ զամենայն զրեանս, նայ ի սմանէ օլտի. որ եւ ունի յամենեւեան պիտանացուն եւ զօղովարն. եւ թէ ոք կարգացած լինի, եւ մտացն մոռացումն լինի Եղէլ, նայ ի սմանէ շուտով գտանէ զինդրի ի յառակումն բանից: Եւ է այլ օլտութիւն ի սմայ, զի թէ ոք կամեսիլ քաղաքէ ի քաղաք, կամ զԵղէլ ի զեղ զիր զորեկ, նոյն Զ զրոյն վերա առաջք սահմանեալք, ամէն ամէն զիր առաջք մէ, որ է անձինք, եւ այսպէս է, ասալք կաթողիկոսաց, թաղա-

որաց, Լսյիտիպոսաց, վարդապետաց, կըրօնատորաց, քահանայից, աշխարհականաց, ծերոց, տղայոց, թաղուհեաց, իշխանի կանանց, հաւատորաց, սահմանեցաք, որ Երփի դրեն, նայ զմեզ յիշեն, զի վասն այսք բանի քան եղեալ յոյժով բնորոգութեամբ: Զկարապետ կրէց յազօթս յիշեցէք: Անմեղադիր լերութի ճանապարհի աղաղաւ անկաք ի Բաղտատս և Զարկտս ողբիլեցաք, ոչ ի մեր կամաց, ի Բարեյոնս զրեցաք, որ յամենայն կողմանց ի վիշտ էաք:

3.— Էջ 287, ստորոտը.— Կատարեցաւ զիբք զժողովոցս և անքուն որդանցս, ձեռամբ անիմատս զընի, ի երկրորդ զժողովս, որ կուչի Բաղտատս. որ և զրեցի զսայ ի նեղ և ի դառն ժամանակս հայածանօք. ողբալեմ յիշել զմեզ:

4.— Էջ 363, վարք.— Թվ. Պժի:

Կատարեցաւ զիբք յարութեանս, ձեռամբ անիմատս և անարժան զընի՝ վարպանայ, որ է աշակերտ բանի, զի կար մեր տայ էր, ի դառն և ի նեղ ժամանակս, որ

հայածումն տարածեալ ի վերայ քրիստոնէից. և ի հայածանս էին վասն բան Տեառն. երանի որ հայածեալ իցեն վասն անուանն Քրիստոսի: ճարաշխարհիկ զոյժով և մեր յաշխարհիկ Բարեյոնի, ի քաղաքս որ կուչի Բաղտատ. զի մեր բաղում աշխատութեամբ հասեալ ի յայս կորբատական վիշտ ճանապարհի աղաղաւ. բնդ որս և մեզ այց առնէ Քրիստոս ի յիբ միւս անգամ զայրտունն, ի յարութեան համօրէն, յորժամ ժողովեալ ցէ զամենեւեան փողով մեծաւ, և կենդանարար զձայնն իւր տայ ի ձայն հրէշտակապետին վասն զրեյոյն, թէ ահա տաց ըզձայն իւր ի ձայն զօրութեան, և թէ յիշեն ձայնի Որդոյն Աստուծոյ և Եկեղեցին արտաքս: Մեզ և ձեզ յսկ տայ Աստուածն ամենայնի, որ է օրհնեալ յախտեանս:

Ռեւոլյուցիոն յիշատակագրութիւն.—

Էջ 290, անհարթ վրոյ, ստորոտը.— Զվերջին ստացող Ռսկիափորիս, զմեղաւոր և զանարժան Ալբանս Բաղիւնցի, յիշեցեալք ի Ք. յիշեալ յիշիք:

1696

Ս Ս Ղ Մ Ո Ս.— 16

Տեղի

ՌՆԺԱ 1662

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մտայ 12.5x9x4: էջք 534: Հանգամանք տիրաւարար. նորոգութիւն կրած. ցեցերէ միաստած: Թուղթ չին զորւորակ: Գրութիւն՝ խորապիւրնեք, սկզբնատողեր և զլիւտատողեր զունթալի կարմիր, մնացեալը սև մէյանով, միասին, 16 տող: Բոլորդիբ վարժ: Համառօտագրութիւնք սոփոականէն առատ: Գունաւոր զարդադիր և յունանցադարդ Գուրգանբու սկիզբք, Կանոնները հանդերձ զլիսադարձով: Խորանազարդ իւր սարօք, էջ 3: Կաշեկազմ տախտակեայ:

ՌՆՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1-2. մաղաղաթ պահպանակ, ծածկուած ալյուղան զրչտփորձերով և տայն. ի միջի ալյուղ կայ անհարթ վրոյ՝ թվ. ՌՆԺԱ:

Էջ 3.— Երանեալ է այր...

Էջ 59.— Երկինք պատմեն զփառս Աստուծոյ...

Էջ 71-72, նոր թուղթ. նորոգալիք անյաջող:

Էջ 310.— Տէր ուղտէն եղեր մեր...

Էջ 518.— Հաւատով խոստովանիմ...

Էջ 529.— Ընկալ քաղցրութեամբ...

Էջ 533.— Որդի Աստուծոյ կենդանոյ

Մանր յիշատակագրութիւն Գրչի.—
1662

Էջ 309. ստորտոր, բոլորդիր.— Ի
թիվահանին Հայոց Ռճ և ԺԱ Էր: Զանա-
ման գրիչս խաժ էի սղաշեմ:

Յետմնագրոյն յիշատակագրութիւն.—
Էջ 5. ստորին լուսանցքին, նոսրադիր
խոշոր, սևադեղնով.— Յիշատակ է երեսու-
ղէմ ի դառն Սրբոյն Յակոբայ:

1697

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն.— 85

Ակաջ? Վանք

[Ռ]հԵ=1596

ԵկԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Շուալ 12-5×9×6-5: Էջ 930: Հան-
դամանք լատարար գրեթէ, լուսանցքները
մասամբ որդնակեր: Թուղթ դեղնորակ: Գը-
րիչ՝ Սրապիոն սրգի Մեղիտին: Գրութիւն՝
խորայրենիքը, սկզբնատողերը և զլիա-
սուտները կարմիր, մնացեալը սև: Մեկանով,
միասին, 21-22 տող: Բոլորդիր: Համառո-
տագրութիւնք և խաղաղութիւն սովորա-
կան: Գլխադարձութիւն և խորաններուն տե-
ղերը կը մնան լուս: Կաշեկալմ տախտակ-
եայ գրչմապարզ հնամաշ: Պահպանակ
մապաղաթեայ սկիզբը և վերջը երկուական
թևեր, երկաթադիր յաժ Եղծուած և դու-
նաթափ: Ստացող՝ Հայրապետ Քահանայ,
սրգի Յովսէփի:

ԲՈՎԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Էջ 1.— Շարական ճրկարկութեան—
Յայտ յարկ...:

Էջ 1-6. համարեա դատարկ:

Էջ 7.— Կանոն ծնողացն.— Երգեցէք
որդիք Սիմեոն Երզ նոր...:

Էջ 361.— [Այստա] յարեա ի մեռելոյ
...:

Էջ 595.— Արեւելք գերարժիւն...:

Էջ 867.— Որհնորդ խորին...:

Էջ 868.— Յայտ յարկ...:

Էջ 870.— Արեւուրեան Յարութեան
— Երգեցողք Երզ նոր...:

Էջ 925.— Շարական Կիրոյի Հայրա-
պետին:

Էջ 926-930, դատարկ:

Լուսանցագրութիւն Գրչի.—

1.— Էջ 62, ստորին լուսանցքին.— Ո՛հ
ս՛ սիրտս տրխոր է, յանրայամ մարդոյ
շարէ, միտս մոլորեալ է:

2.— Էջ 147, ստորին լուսանցքին.—
Ո՛հ զկաթին շարն ի վերս ինձ.— Վերէն ջուր
կաթած և գրութիւնը տարած է:

3.— Էջ 181, ստորին լուսանցքին.—
Ո՛հ ս՛ անկամ. ձիւն յերդիւնէն ըլաւ ի վի-
րայ տետրիս, անմեղադիր լեւ:

4.— Էջ 273. ստորին լուսանցքին,
երկրորդ տողը մասամբ կտրուած.— Ոյ
եղբայր, մեղադիր մի լինիր ի սխալանացս,
դուրն եմ բնկեր ի մէջ իմ ոճի, ո՛հ ո՛հ:

Մանր յիշատակագրութիւն Գրչի.—

Էջ 172, վարդ.— Ոյ Եղանակաւորք,
յարժամ Եղանակէք զերգս աւհնութեամբ,
նա յիշեցէք ի մաքրախալ սուրբ յաղաթի
ձեր, և զմեկուսը զրչակս պիտակ սուտա-
նուն Սրապիոն, և Աստուած զձեզ յիշէ իւր
միտ անկամ զախտսն ամէն: Ո՛հ ս՛ զկաթի
սևին:

ՄԵԾ յիշատակարան Գրչի.— 1596

Էջ 923.— Փառք...:

Գրեցաւ Եղանակաւոր տոտո Շարակ-
նացս (սկիզբն ի Վանակայ? Վանքն արի.
ևս գրել տուի ինձ, ոյ տեսնու զմեզօք սու-
տանուն տխարա՛ն Երկջ Հայրապետ, որ զա-
նունս իմ ևս զգործս ոչ. յիշեցէք ևս Աճ-
յիւղղացս որորմեացի ամէն):

Գրեցաւ ձեռամբս իմոյ Սրապիոն յոգ-

նամեղ զծողի, ի վայելումն սրբասէր քահանայի տէր Հայրապետին. սա յիշատակ իւր եւ ծնողացն՝ չօրն Յովսէփին եւ մօրն Ոսկոյն, եւ եղբարցն եւ ազգականացն, առնասարակ ողորմեացի Գ. Ած. իւր միւսանյում զայլուստն ամէն:

Ով քահանայք եւ եղանակաւորք, յորմամբ եղանակէք զերդս, նա յիշման առնէք զմեղաւոր զծաւորոցս եւ սուրբ յաղթած ձեր, եւ Ած. ողորմի ասացէք ինձ եւ ծնողաց ի մօց՝ չօրն Մէլքոնին եւ մօր Մրտաթին ամէն:

Ի թվ. ԽԵ. ի կաթողիկոսութիւնս Ախթալա՛յի փոքր Գրիգորիսի, Ած. զինքն կանաջ պահէ յայս կեանքս, ի նա-

զերձեալ ի Հետ Ի՛Ի սուրբ վարդապետացն դասակից արասցէ ամէն:

Զտեղաց առաջնորդս զտէր Սրապիոն եպիսկոպոս զինքն մշակ առանց ամօթոյ պահէ մինչեւ ի խորին ծերութիւն ամէն. եւ զիցի եղիցի:

Անմեղադիր լերուք խոշորութեան զբրիւ եւ սխալանացն, ծերացեալ եմ, Հ [= 70] ամաց, աչքս վատացեալ էր, խելք անցեալ է, զարիպ եմ, յամէն զեխաց չիք ու առելիք: Ո՛հ ո՛հ, զվատ վանից չօր չար: Տէր Աստուած զբարին առաջնորդեցէ ամէն:

Մանօր. — Յիշատակարանիս սկիզբի տողերը, զոր փակագծի մէջ զրիքս, ունին տարբեր անհարթ զրչութիւն:

1698

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ե Ռ Յ (ԿՐՕՆԱԿԱՆ)

Նվամից Անապատ, Կարին

ՉՀԵ=1326

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Մաւալ 12.5×8×4.5: էջք 374: Հանդամանք բաւարար զընթիւ. նարդութիւն կրած. տեղտեղ ցեցակեր: Թուղթ բամպակեայ, Գրիգ.՝ Առաքել Արեղայ: Գրութիւն՝ խորագիրները եւ զլիատոտները կարմիր, մնացեալը սև: մեկանով, միասին, 18—21 տող: Բոլորդիք ոչ միատեսակ: Համառոտագրութիւնք սովորականէն աւելի: Կաշեկազմ տախտակեայ զրոշմապարզ: Պահպանով մօղապթեայ սկիզբը երկու թերթ զատարկ (էջ 1—4), վերջը երկու թերթ՝ ժանդաղոյն զուեթափ մեկանով՝ վրացերէն:

ՄԵԿԵ. ՊԱՏԱՐԱԳԻ. — 7

Յ. Արմիրեցի

Ա. — էջ 5—8, դատարկ:

էջ 9. — Պատմառ Տեսութեամ Առօքից Պատարագին. — Ամենայնի մամ, եւ մամանակ է ամենայն իրի...

էջ 14. — Տեսութիւն քէ առ իմի խորհուրդ յամենայն տար պատարագեմք գրք-

րիստոս...:

էջ 199. — Եւ քերեմ Ոչխար առ Բահաւալ, եւ Ուա աւրիհեալ քաշիսէ մոզովրդեանն...:

Յիշատակարան Գրչի. — 1326

էջ 208. — Փառք ամենատուր երբորդութեան յամենայն յարարածոց եւ յամենայն սրբոց իւրոց:

Աղբ զբեցաւ սայ ի թվականի Հայոց ՉՀԵ ի զատուր Կարնայ, ի վտնքս որ կուշի Ծմանից Անապատ, ընդ հովտեանս Ար. Աստուածածնիս:

Ով դասք լուսերամից, սբբ աւիտիք ի սմանէ կամ աւրիհակէք, զանաբման եւ յարամանց զզծոցս զԱռաքել սուտանուն տերեղա եւ զծնողսն իմ յիշեալիք ի մաքրութայ յաղաթս ձեր: Եւ որ զմեկ լի սրտի յիշէ, Աստուած զինքս յիշէ յիւր արքաութիւն, ամէն ամէն:

էջ 209. — Աղթք. — Արհնեալ է առնատուր երբորդութիւն յամենայն արարածոց...:

Բ.— էջ 210.— Երջանիկ և աստուածարեալ Վարդապետին Յոհաննիսկեցոյ, մականուն Պրոդ կոչեցեալ, ժողովեալ ի կանոնական հրամանաց սրբոց հայրապետաց, ի խրատ և յողորմութիւն մանկանց եկեղեցոյ։ Ամենապար թաղաւորին մերոյ Քրիստոսի և բարերար Փրկչին հաւատարիմ ծառայք։...

էջ 257—258, նոտրադիր, սեւորակ մեկանով։

Գ.— էջ 286.— Խրատ հոգեւորական ի նուստո Յոհաննիսկեցոյ։ Արար Աստուած դմարդն միտք և մարմին, և զարդարեաց յիւր պատկերն և ի նմանութիւն։...

Դ.— էջ 307.— Երանի աղբառաց հոյսով, զի նոցա է արքայութիւնն երկնից։ Նախ խնդրելի է մեղ, թէ զի՞նչ է սահման երա-

նութեան, յորմէ կարեմք և զայլսն իմաստ։...

էջ 352. դատարկ։

Ե.— էջ 353.— ...Յովաննիսի Գառնեցւոյ առաջեալ խրատ կրամաւորաց։ Ամենախաւսո ծառայակիցս Զեք ի Քս. Յս. Յովաննիս Գառնեցի, զրեմ զիր առ զրեալսր ի զիրն կենդանի։...

էջ 374.— ...յաղագոս աշտրիկ Տէր տաք յառակաւոր վարդապետութեան իւրում եթէ ամենայն որ զիտէ զկամս տեառն իւրոյ [Հալաւապետութիւնը կը պակսի]։

Ծանօթ — Վերջին ժՁ պրակին վերջին թերթը ինկած է։ Սաւալանեանի մօտ կը կարդանք սա նկատողութիւնը. «Գրչութիւն վերջոյս թէ և բոլորադիր է և բամբակաթուղթի, այլ տարբեր է զբնութեամբ. զրեալ ձեռամբ Գրիգորի, այլ շտիկ թուական» (Նուցակ, էջ 956)։

1699

Ի Ա Ռ Գ Ի Ռ Ք.— 21

(ԺԵ. ԳԱՐ)

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—

Մաս 12×9·5×4։ էջք 568։ Հանդամաք բաւարար ընդհանուր առմամբ։ յուսանցքները ցեցահար։ Թուղթ հասարակ։ Դրութիւն՝ խորագրերները, սկզբնառողները և գլխատուները կարմիր, մնացեալը սև։ մեկանով, միասին, առհասարակ 18 տող։ Նոտրադիր։ Համառոտագրութիւնք ուղիւրական։ Կարմրադիմ զարդադիր, յուսանցազարդ և գլխազարդ, էջ 71։ Կաշեկաղթ տախտակեայ զրուշմազարդ։ Պահպանակ թղթեայ սկիզբը և վերջը երկուական թերթ, բոլորդիր, կրօնական բովանդակութեամբ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

էջ 1-2, զանազան մանրութ, եղծուած։

էջ 3.— Թարգմանութիւն Պարսից բանից, ի վարդամ Գրագ։

էջ 6.— Արդ թուեն Երբայեցիւն զգիրս տյս ձև օրինակի։

Առաջինն ամուսնին Բերեսիք, զոր մեք Սրաբաձ կոչեմք։

Երկրորդն Եգեսալիք. զոր մեք Սյաւսեմք։

Երրորդն Որդիերկլիւնայ. զոր մեք Վստական ասեմք։

Չորրորդն Նուարեղաբեր, զոր մեք Թիւս ասեմք։

Հիմնեցրադն Դաբարիս, զոր երկրորդ Որեմք կոչեմք։ Սոքա եմ Ե զիրք Մովսեսի, զոր Յիւմարսի երբայեցիք օրեմք ամուսնին։ Երկրորդ Պատմութեամբն առնում ըսկիզբն, Ե թուեն գգիրս Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ, զոր Յեսու երեմ ամուսնին։

Ասլա զՍաքիմն, որ է Դատաւորացն։ Ե Յիւնիմ յարեմ գէղութք, զոր ինչ ի մամանակս դատաւորացն եղիւ պատմէ։

Եւ Երբորդ Սամուէլ, գոր մեք Առաջին եւ Երկրորդ Թագաւորութեանցն համարիմք :

Զորքորդ զՄայաքիմ, որ է Թագաւորութեանցն, որ յԵրկրորդումն եւ Զորքորդումն Թագաւորութեանց կատարի : Բայց առանկն ճշգրտողայն է Մայաքիմն, այսինքն է Թագաւորութեանց կաշի, քան զՄայաքիմն, որ նշանակէ Թագաւորութեանց : Քանզի ոչ երէ զայլ եւ այլ ազգաց զԹագաւորութեանէ նշանակէ խմբագիրն, այլ զմիայն : զի եղական են որ ի վերա երկուստսանց ցեղիցն սահմանեալ էր :

Հինգերորդ զԵսայեայն :

Վեցերորդ զԵսեմիայն :

Եւ յԵրբորդ զԵզեկիէլին :

Ու յԵրբորդ Բժ ան Մարգարէիցն, գոր Թարեւսայն կոչեն :

Եւ Երբորդ դարձեալ գումարութիւն երրայեցոց, յոր զմեքայ գիրսն կարգեն : Եւ այն առաջին զՅոր դնեն : Երկրորդ գրաւիք : Երբորդ զԱռակացն, գոր ռոքա Մաղասովր կոչեն : Զորքորդ զԵկիսիմաստէն, գոր ռոքա Կահելք անուանեն : Հինգերորդ Արեւմտիքն Արեւմտեանցն, գոր ռոքա Սիր աթ Սիրիմ կոչեն : Վեցերորդ գրաւիւն : Եւ յԵրբորդ գրաւիւն լինին, որ նշանակէ զքանս աւարց Մնացորդացն : Բայց յայտնադայն աւիցէ ոք Պատմութիւն Ժամանակական, որ Գիրք Մնացորդացն անուանեն, որ եւ երկուսեանց ողջ լայնիցն : Գրանէ ի մէջ : Ու յԵրբորդ զԵզեկին, եւ այն առ ի յունաց եւ ի հռովմայեցոց յերկուս գիրս բաժանեալ է : Իններորդ զԵսայեայն :

Եւ այսպէս գումարեն միանգամայն հինգ օրէնսդրութեան զիրք իր բնոյ աւանայն : Ինովսիսն Ե. Մարգարէք Ը, Սրբազգացն Թ, որ լինի իր :

Էջ 10. — Այս բառք յեռանկաւան, քաղաքայն հոմանունացն, բալձայնեալք : Զամ, որ ինչ միանգամ են անուանք յերբութեան, յՈրէն եւ ի Մարգարէս եւ ի Նոր Կտակարանս, Թարգմանեալ եւ մեկնեալ յԵրբայեցոց ի յունս, եւ ի յունէն ի հայ, կարգաւ, բառ նշանադրացն, եւ բոլորմեկնութիւն նշանադրացն ալֆաբետիցն Երբայե-

ցոց, թէ զինչ մեկնութիւն անուանց ունիցին :

Էջ 69. — Վարք, — Եւ զհապարիկ, դաս դան է ի հեռագոյն վայրս բնակէ, եւ ոմանք դէս աստն :

Էջ 70. — զատարկ :

Էջ 71. — Այս բառք են յերթութեան, վասն չափոյ հոմերական տառիցն, վասնզի յերթութեան արհեստքն չափարեականք են եւ չափով վարին : Եւ են որ զեղջուկք են որով ճարտասանքն վարին, զի յաճախուպէս փոխարեին սակս զարդու ճարտասանիցն, եւ հարկ է յոգնահամար կողմնիլ :

Էջ 241. — Լարս, մեկնեալ որ է օճահալած :

Էջ 317. — Ղարաւոս, իմաստաւր :

Էջ 364. — Նարայ, կամաւոր :

Էջ 406. — Պաղանիւ, բնոյցէ կամ տպատմելի :

Էջ 428. — Ռա, ստոյգ :

Էջ 484. — Փարնակ, հարստութեան կամ բռնիկ :

Էջ 491. — Քախմայ, սրբի կամ քաւի :

Էջ 501. — Յրէլ, կորայր :

Էջ 502. — զատարկ :

Էջ 503. — Հանդէս քանաստեղծաց, փաղանդաբար ստորոգիլ ռորովարձիցն սակս, քառ է զեղջուկ :

Ատուածապան, ատուածաքանի, ատուածաղղեաց, ատուածաւր :

Էջ 535. — Փոփոխել, յեղուլ, յեղեղուլ, շարժել, միտել, հակել, հակառակել, այլալոյս, զանազանել, հոյովել, յեղանակել, զրդուել, վհանդել, հրեւել, խախտել :

Էջ 536. — Բառք Գալիմասի լծշլին :

Էջ 557. — Թարգմանութիւն Գեղաց, գոր ընտրեալ են իմաստութիւն, եւ կարգեալ, յայլ լեզուաց ի մերս :

Էջ 563. — Մախնատիս, անդամակալ :

Էջ 566. — Տարբայ, դադի խիւս, յերթայ :

Էջ 567. — Յրաստիւն, մեղրածուկ :

Թիշատակագրութիւնք. — 1665 : 1727 :

1. — Էջ 567. վարք, նորադիր, տար-
բեր թանաքով. — Էս տէր Ներսէս Թարվի-
յեցի ծախեցի զայս Բաղդադա տէր Յովան-
նէսին, ի փոյի, ի ձեռն Հոռմ, թփին Հայոց
(ԻՐՃԻ [= 1665], տերտեմբերի է: Էս տէր
Ներսէս յատուկ ձեռք իմոյք ստորագրեցի:

2. — Էջ 368. վերք, նորադիր այլ
յրէջ. — Այս Փողկերքս ևս տէր Գրիգոր
պատկերողյու, Կարապետ կաթուղիկոսի ա-
շակերտ, Դովդարուցի Աշքողյու Գէորգին
ծախեցի : Վարայ :

Թրփին Հայոց ԹՃՀ [= 1727] Ին . . . :

1700

ՇԱՐԱԿԱՆ. — 86

(Կոստանդնա Օրինակէն)

Դրագարկ

Զիլ: 1318

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. —

Պատւոյ 12.5 × 8.5 × 6: էջք 686: Հան-
դամանք չառ յա: Մաղապաթ ողորկ: Գր-
բի: Յակոբ Դպիր: Գրութիւն՝ խորագիր-
ները, սկզբնատողներ և զլատառները կար-
միր, մնացեալը սև մկրանով, միասին, 21
տալ: Բայրպիր վարժ, յսժ կրճատեալ
կարդ մը մասերուն մէջ. այլք ստորակաշ-
համառատագրութիւններով և խոյսպրու-
թեամբ: Կարմրաներկ պարզադիր և լու-
սանցանդարդ կանոններու սկիզբը, մեծ լու-
մանումները հանդերձ զլատապղտով, կար-
մրաներկ խորանադարդ իւր սարօք. էջ 9:
Կաշկեպաժ տախտակեայ զրոյշապարդ:
Պաշտպանակ մաղապաթեայ սկիզբը մէկ
թերթ, վերջը երկու, ժանդադոյն թանա-
քով, մասն երկաթադիր Անտարանի՝ ճար-
տար զրէջ: Ստացող՝ Կոստանդ գեղարույս
թաճանայ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆԻԹԻՒՆ. —

էջ 1-2. պաշտպանակ:

էջ 3. նորադիր. — Ստեղծ. — Ճրդ-
նորաք: Աստուծայ, եւ ժառանգորդք երկնից
արքայութեանն . . . :

էջ 5. նորադիր. — Մարգարէիցն է
Հարցս. — ԴՁ. — Որ ընդ Հոգեղէն ընտթեան
մերոյ . . . :

էջ 8. դատարկ:

էջ 9. — Կամուլն լինողեանն Սրբոյ Աստ-

ուածածնի ի ծնադաջ իւրաց, ի Յովակիմայ
եւ յԱննայէ. — Երկեղէք որդիք Սիրոյն երդ-
նոր . . . :

էջ 253. — Կամուլն Սր. Զատկիմ Արի-
նուքիւն. — Այստի յարեալ ի մեռելոց . . . :

էջ 353-360. տարբեր զրէյութիւն,
թուղթի վրայ:

էջ 353. — Կամուլն վեց աւուր արի-
նուքեան Հոգոյ Գալստեան. — ԱնձաՀարա
բաժակ . . . :

էջ 356. — Կամուլն Ծաւրճ աւուր Արի-
նուքիւն. — Ի Հարաշարժ աղբրէն անհա-
տաՀորստ վրտակ . . . :

էջ 494. — Երդ Տեառն Ներսէսի . . . —
Նորաստեղծեալ . . . — Շարունակութիւնը
կր տեւնուի՝ միջոնկեայ թղթեայ նոր թեր-
թերէն յետոյ՝ էջ 503:

էջ 495-502. տարբեր զրէյութիւն,
թուղթի վրայ:

էջ 495. — Կամուլն Ղեւոնդեանցն Սրբ-
րոց. — Որ յատաճադոյն սաՀմանեցեր . . . :

էջ 585-598. տարբեր զրէյութիւն,
թուղթ:

էջ 585. — Ժողովեալքս ի տաճար վա-
ռաց . . . :

— ԶաՀոյին Համբալ . . . :

էջ 586. — ԱՀոյին ի աւրին զատա-
տանի . . . :

— ՄԼԵժեցոյ ևս ի գաւրն զերկզմա-
նին . . . :

էջ 587. — Անբակիրքն Ած. սկիզբն ա-
րարչութեան...

էջ 589. — Բաղմերամբ մեհադունիցըն
Հոյլքն յոյնախումբս եղանակին...

էջ 590. — Ի հանդերձեալ նորոյմա-
նին...

էջ 591. — Մեծ և ահեղ է օրն դա-
տաստանին...

էջ 592. — Որ ի Հօրէ առաքեցար...

— Կս ասացի Տէր որորմեա...

էջ 593. — Հայեցալ ի բարձունս...

— Ի պալատեան Տեառն զրունք երկ-
նից բանին...

— Գայ գաւորութեանց Թապաւորն...

էջ 594. — Սարսափելի որոտմամբ...

էջ 595. — Արարչազործ Աստուած...

— Փառք բեղ Աստուած...

էջ 596. — Ընդ զրարթունս երկնից...

— Լեառնն միմեծին...

էջ 598. — Գատարկ:

էջ 599. — Արեւմտայեան Յարութեան
— Երգեցուք երգ նոր...

էջ 634. — Ոյ Հրաշալի նախահարք...

էջ 636. — Տեսնոմ ներստի ասացեալ
— Աստուած անեղ անմամանակ...

էջ 643-682. — Խորհրդի զրչութիւն,
Թուրք:

էջ 643. — Անճիմք Ար. Լուսաորչին
Գրիգորի. — Այսաւր զվարճացեալ...

էջ 652. — Լեբինք տեհնայն... — Յո-
հանէս Վարդապետի և ասացեալ որ Պապ
կոչի:

էջ 655. — Անճիմք Փոխման Ար. Աստ-
ուածածմին, կիրակոս Վարդապետի եզնկա-
ցոյ ասացեալ. — Արևելք զերարփին...

էջ 664. — Շարական հոռոտեալսց
— Յատուց զերջին ժամանակի...

էջ 668. — Շարական Սրբոյն Սարգսի
Զարապարիմ. — Ամենասուրբ երրորդու-
թեանն...

էջ 670. — Շարական երկուտառն Ա-
ռաքելոց. — Ի յանսահման ծովէն...

էջ 672. — Շարական Սրբոյն Միմասայ
— Ըզյիշատակ վերային...

էջ 672. — Շարական կիրակմտի, Համ-
բարձի ասայ. — Անբակիրքն Աստուած...

էջ 673. — Երգ վասն Նըմեցեայոց
Աբարի: և մարդասէր...

էջ 676. — Շարական ի սգեանդի հալ-
նելու պատարագին. — Խորհուրդ խորին...

էջ 678. — Յարևելից. — Ճըզնու-
րք. — Անեղանելից. — Ընանապար-
... — Ի քէն աղեհաւի հայեմք...

էջ 681-682. — Դատարկ:

էջ 683-686. — Կահպանակ:

Մանր յիշատակագրութիւնք Գրչի.

1. — էջ 430. ստորոտը. — Ո՛ր զնաստ
և զանպիտան ծառայս զվկուր զպիր ազա-
շեմ յիշել ի Տէր:

2. — էջ 584. ստորոտը. — Ո՛ր զնաստ
և զանպիտան ծառայս զորոյ սորին զվկուր
զպիր, ազաշեմ Թողութիւն մեղաց խնդրել
ի Տեառն:

Մեծ յիշատակարան Գրչի. — 1318

էջ 631. — Փառք Հայն խալանի, Որդ-
ւոյն Միանի, և ապառիչ Սուրբ Հոյոյն,
այժմ և յախտեանս, ամէն:

Գրեցաւ եղանակաւոր տառն ի թվիս
Հառց ԶԿէ, ի հայրապետութեան Հառց
տեսնի կոտանդեալ եկեարացոյ, և ի Թո-
ղաւորութեան Հառց Աշնի, և որդոյ ք-
րիստոսաւոր Թապաւորին Լեւոնի, ի հոյա-
կաւոր սուրբ ուխտս Դրոյարի, քնդ հովան
Լաւ Սուրբ Աստուածածնին և այլ զազմա-
հառք սրբոց որք աստ կան, ձեռամբ ա-
նորման ծառայի Յովսր Դպիր, ի խնդրել
քրիստոսաւոր և զեկեարոյս քահանայի կոտ-
տանդի, որ ստացաւ զսու յաւելումն տե՛ծին
և յիշատակ հոյոյն իւրոյ և ծնագաց և
կորարց իւրոց:

Արդ ազաշեմ զամենեւեան որք աւե-
տիք ի ամանէ ուսմամբ կամ սրբնակմամբ,
կամ տեսմամբ, յիշեալիք ի Քրիստոս զա-
ռաքստացեալ կոտանդ քահանայ:

Դարձեալ յերես անկողն ազաշեմ, որք
հանդիպիք այժմ տառիս, յիշեալիք զհարա-
զառ եղբարս իմ ի Քրիստոս, զԹողութիւն և
զՊետրոս քահանայն, որք երկուքն ի միում
աւուր կատարեցան յանարկեաց: Յիշեալիք
և զմիւս եղբարս իմ զՍտեփաննոս կրաւ-
նաւոր, և զբարս իմ և զամենայն ազգա-
յինս իմ: Յիշեալիք և զՍտեփաննոս քահա-
նայ, զերեցեղորայն իմ, որ զարեւակա չը-
նորհեաց: Յիշեալիք և զիս զանարմանս ըր-

Ն Կ Ա Ր Ն Ե Ր

		Էջ
1. — Ս. Անտոն և Ս. Պօղոս		63
2. — Ս. Ալէքսիանոս		64
3. — Աքրա Մաքիմ և Սրապիոն		61
4. — Ս. Մակար և Ս. Մարկոս		65
5. — Յովակիմ և Աննա. — Սարգիս Քհն.		114
6. — Իզաբեր կամայֆ. — » »		115
7. — Մատրէոս Վրդ.		165
8. — Յովակիմ և Աննա. — Կիրակոս Խիզանցի		169
9. — Յարութիւն Տեառն. — » »		170
10. — Հոգեգալուստ. — » »		171
11. — Ս. Խաչ. — » »		172
12. — Ս. Մատթէոս		257
13. — Ս. Պատարագ		285
14. — Խաչէն իջեցում		286
15. — Հրեշտակներու և Սուրբերու պատիւը		287
16. — Խաչելութիւն. — Յովհաննէս Կրօնասոր		288
17. — Յարութիւն. — » »		289
18. — Հոգեգալուստ. — » »		289
19. — Ոսմալուայ. — Յովհ. Քհն. Հիզանցի		310
20. — Վերջին Դատաստան. — » » »		311
21. — Մարկոս Աւետարանիչ. — » » »		311
22. — Յովհաննէս Աւետարանիչ. — » » »		312
23. — Սողոմոն Արքայ. — Մարկոս պատկերահան		317
24. — Ս. Գրիգոր Նարեկացի. — Մարկոս պատկերահան		317
25. — Յովակիմ և Աննա. — Սարգիս Պիծակ		359
26. — Խորանագարդ. — » »		360
27. — Իզաբեր կամայֆ. — » »		360
28. — Եմուռի Յ. Մկրտչի. — » »		361
29. — Գլխադարդ		365
30. — Յովակիմ և Աննա. — Կիրակոս Նկարող		384
31. — Հոգեգալուստ. — Կիրակոս Նկարող		385
32. — Մարիամ մարգարէուհի. — Գաբրիէլ		388
33. — Նսայի մրդ. և Եզեկիա քգր. — Գաբրիէլ		388
34. — Մկրտութիւն Տեառն		403
35. — Ս. Մատրէոս		420
36. — Երկրորդ Գալուստ և Խորան. — Վարդան Երէց		433

37. — Զարդազիրի և Լուսամեղաբարդի . — <i>Վարդան Երէջ</i>	434
38. — Երմուռի Քրիստոսի	440
39. — Հոգեգալուստի և Խորանագարդի . — <i>Մարգարէ Սրկ.</i>	452
40. — Զորեփկերպեան Կենդանիք	455
41. — Հոգեգալուստի . — <i>Յովիկ Ղրբուէցի</i>	458
42. — Դիւի Ե. Մկրտչի . — <i>Սարգիս Քհն.</i>	463
43. — Մկրտութիւն Տեառն . — <i>Վահան</i>	471
44. — Նրեւումն Տեառն . — <i>»</i>	472
45. — Այլակերպութիւն Տեառն . — <i>»</i>	472
46. — Վերափոխումն Ս. Կուսիմ . — <i>»</i>	473
47. — Բ. Դաւթի Տեառն . — <i>»</i>	473
48. — Հուր Բորբոքեալ . — <i>Սահակ</i>	477
49. — Աղատ Ղազարոս . — <i>Սարգիս Քհն. Հեղանցի</i>	509
50. — Ուրացութիւն Պետրոսի . — <i>» » »</i>	509
51. — Նրկրարդ Դաւթի . — <i>» » »</i>	510
52. — Վարդանանց Պատերազմ . — <i>» » »</i>	510
53. — Վարդանանք	520
54. — Յիսուս Քրիստոս	520
55. — Մարիամ Աստուածածին	521
56. — Ս. Նիկողայոս ?	521
57. — Հոգեգալուստի . — <i>Մարտիրոս Վրդ.</i>	523
58. — Զարչարանք մարտիրոսի	530
59. — Յուդարկաւորութիւն	531
60. — Վարդապետ մտած	542
61. — Հոգեգալուստի	550
62. — Նախատեղութիւն մարտիրոսի	551
63. — Վերացումն Ս. Խաչին . — <i>Մեսրոպ Բաղիւլէցի</i>	552

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

	Է. Դար	1220. —	400, 408
639. —	Էջ 408	1228. —	408
653. —	408	1231. —	408
664. —	408	1234. —	90

	Ը. Դար	1238. —	408
722. —	Էջ 408	1239. —	408
774. —	408	1251. —	409
786. —	408	1259. —	409
798. —	408	1272. —	484, 485

	Թ. Դար	1277. —	556
892. —	Էջ 408	1279. —	559, 560
		1285. —	540
		1288. —	60
		1297. —	99
		1299. —	97

	Ժ. Դար		ԺԴ. Դար
950. —	Էջ 408	1302. —	Էջ 154
965. —	408	1305. —	97, 354
977. —	316	1311. —	123
979. —	408	1316. —	19
981. —	99	1318. —	575, 576

	ԺԱ. Դար	1321. —	72, 130, 356
1010. —	Էջ 408	1322. —	462, 464
		1324. —	421, 422, 555, 557

	ԺԲ. Դար	1325. —	339, 341
1110. —	Էջ 549	1326. —	320, 572
1122. —	308, 408	1331. —	98
1124. —	408	1335. —	359, 360
1158. —	408	1340. —	24, 25
1161. —	408	1354. —	61
1163. —	408	1357. —	96
1179. —	541	1359. —	542, 543
1196. —	408	1360. —	413, 415
1200. —	408	1363. —	563, 569, 570

	ԺԳ. Դար	1371. —	341
1203. —	Էջ 408	1372. —	20, 21
1210. —	408	1377. —	8
1211. —	300	1383. —	370, 444
1212. —	350	1384. —	300
		1385. —	96
		1386. —	299

1387.— 290
1393.— 307, 309

Ժ.Յ. Պայր

1404.— իջ 213
1416.— 33
1420.— 333
1422.— 417
1423.— 97
1424.— 448, 449
1425.— 97, 418
1426.— 298, 299, 368
1428.— 365, 368
1429.— 443
1433.— 444
1434.— 467
1444.— 398, 399
1446.— 361
1448.— 369, 371
1450.— 428
1455.— 429
1458.— 448, 450
1463.— 98
1466.— 507
1469.— 508
1473.— 545
1476.— 524
1477.— 522
1478.— 436, 437
1481.— 412, 413
1482.— 113
1485.— 467, 468, 496
1486.— 536
1487.— 497, 535, 536
1498.— 431, 432
1492.— 503
1494.— 437, 438

Ժ.Զ. Պայր

1507.— իջ 440, 441, 490, 491
1508.— 549, 551
1510.— 461, 462
1511.— 309
1517.— 98
1529.— 519, 521
1530.— 546, 547
1543.— 437
1545.— 292, 293

1553.— 374, 384, 385
1565.— 299
1568.— 451, 453
1570.— 508
1571.— 369
1574.— 250, 251, 461
1581.— 236
1583.— 43, 128, 129
1584.— 145
1585.— 539
1586.— 97, 99
1587.— 98, 239
1588.— 94, 410
1589.— 461
1590.— 524
1591.— 389
1592.— 193
1594.— 323
1596.— 411, 571, 572
1597.— 329
1599.— 554
1600.— 27, 202

Ժ.Կ. Պայր

1601.— իջ 372, 373, 508, 510, 512
1602.— 169
1603.— 221, 446, 447
1606.— 188 526
1608.— 412
1609.— 513
1610.— 465, 466
1611.— 332
1612.— 57, 59, 100, 101
1614.— 90, 185, 186, 233, 234, 390,
455, 456

1615.— 324
1616.— 451, 471, 474
1617.— 148
1619.— 272, 274
1620.— 395
1622.— 138, 152, 346, 386
1623.— 177, 416, 477, 479
1624.— 111, 517
1625.— 204, 205, 305, 396
1626.— 561
1628.— 343
1630.— 346, 498
1631.— 480, 482

1632.— 301
 1633.— 190, 191, 356, 357, 386
 1634.— 492, 495
 1635.— 218
 1636.— 208, 577
 1638.— 309
 1640.— 423, 424
 1641.— 199, 200
 1642.— 208, 454, 562, 563
 1644.— 74, 78, 420, 499, 500
 1645.— 457, 458
 1647.— 116, 117, 355, 442, 492
 1648.— 280, 281
 1649.— 225, 227, 319, 321, 322
 1650.— 157, 537, 538
 1651.— 480
 1652.— 208, 257, 258, 529, 530
 1653.— 55, 56
 1654.— 533, 534
 1655.— 501, 524, 525
 1656.— 310, 312
 1657.— 290, 291, 316, 317
 1658.— 330, 355
 1660.— 442, 516, 548, 549
 1661.— 314, 397, 398
 1662.— 513, 514, 570, 571
 1663.— 515
 1664.— 86, 432, 433
 1665.— 514, 575
 1666.— 561
 1667.— 443
 1668.— 334, 335, 482
 1669.— 183, 184
 1671.— 532
 1672.— 387, 388, 532
 1673.— 563
 1677.— 183, 349, 350
 1680.— 216, 217, 401, 504, 505
 1682.— 541
 1683.— 295
 1684.— 435
 1685.— 211, 213
 1686.— 241, 542
 1687.— 327, 328
 1688.— 213, 528
 1689.— 117
 1691.— 156, 211, 346
 1692.— 357, 387

1693.— 30, 242, 390
 1694.— 113, 276, 495
 1698.— 337
 1699.— 389
 1700.— 165, 167

ԺԲ. Դար

1702.— էջ 81
 1703.— 276
 1704.— 439
 1706.— 347
 1707.— 406
 1709.— 392, 393
 1711.— 83
 1712.— 277, 279
 1713.— 115, 187
 1714.— 532, 544
 1715.— 19, 363, 447, 476
 1717.— 86, 177, 284, 286, 476
 1718.— 74
 1720.— 62, 440
 1721.— 6, 7, 16, 263, 309
 1722.— 315
 1724.— 236, 237, 292, 293, 296
 1726.— 81, 263, 266, 363
 1727.— 120, 575
 1728.— 407
 1729.— 66
 1731.— 60
 1732.— 59
 1733.— 66, 191, 192
 1734.— 267, 298
 1736.— 11, 134, 135, 186
 1738.— 35
 1743.— 315, 316
 1745.— 11
 1747.— 522
 1749.— 447
 1754.— 181, 182
 1760.— 192
 1762.— 206
 1766.— 240, 250
 1768.— 95, 250
 1773.— 39
 1775.— 137, 138, 224, 225
 1779.— 246, 248
 1781.— 133
 1786.— 431

1787.	—	113
1791.	—	113
1792.	—	398
1793.	—	132, 133
1796.	—	421
1799.	—	173
1800.	—	173, 174
1802.	—	Կ 53, 186, 447
1809.	—	201, 202
1812.	—	268, 401
1813.	—	36
1817.	—	333
1818.	—	33

Ժ. Կ.

1832.	—	203
1838.	—	6, 40, 138, 175, 228, 255
1841.	—	250
1846.	—	89
1848.	—	398
1858.	—	535
1860.	—	253, 432
1861.	—	492
1863.	—	419
1866.	—	398
1867.	—	31, 217
1906.	—	Կ 442

Ժ. Կ.

ՅԱՆԿ ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒԱՆՑ

Ա.

Աբազա խան . էջ 409
 Աբգար քգր . 47 . 218 , 394
 Աբդլազիզ 204
 Աբէլ շրդի Աղամայ 5 . 281
 Աբխուղոմ 275 . 387
 Աբխազաց երկիր 46
 Աբուլմէլէֆ խալիֆայ 28
 Աբրահամ վլալ . Արդումանեան (1733) . 66
 » Դայիր 178 , 181
 » Բին . Բուղտանցի (1608) . 412
 » Վրդ . Ղարիպ 196
 » Արդ . Վանահայր Լեռնակողման
 (1466) . 505 . 507
 » Վրդ . Շաֆեցի (1779) . 246 . 248
 » Գին . (1723) . 261 , 262

Ագայանգեղոս 179
 Աղամ Նախանյար 4 , 69 , 70 , 141 , 161 , 205 .
 217 , 281 , 292 . 433 . 569

Աղին Իրախտ 281
 Աղրխանուպոլիս 40 , 165 , 167
 Ազարիա Էրդ . (1599) . 84 . 390
 » Վրդ . Սանեցի (1611) . 331 . 332

Ազիզբէկ 438
 Ազիզբէկ . Ազիբիկ 438

Ալամ 439
 Ալաշկերտ 436
 Ալքերր 305
 Ալլոուն շրդի Խառանի 330
 » Խայր Գալքը Բահանայի 423

Ալիֆսխանու սրկ . գլխի (1635) , 218
 Ալմաս շրդի Թաբասի 203
 Ալմաստ 279
 Ալումնտ խան (1498) . 409
 Ախանոյ լեռ 179
 Ալիոյ վանք 411
 Ակն Բեքդ 24
 Ահարոն 308

 » Խոնա 293
 Աղափիր Զուլայեցի 206
 Աղաղոն 565

Ալբակ 407
 Աղբրիկ Ս . 577
 Աղէհանդր Մակեդոնացի 344
 Աղթամար 6 . 97 , 98 . 222
 Աղլայիս մայր Գրիգորիսի 246
 Աղչոց վանք 540
 Աղտափար 204
 Անապիսան 235
 Անուր Եւ Բաճուր 111
 Ամայք 123
 Ամիր 23 . 467 , 468 . 537 . 538
 Ամիրասլան 451
 Ամիրջան 436
 Ամիրջիհան . եղբայր Մաղափա վրդ . ի 551
 Ամիրտովլար Անասիացի 302
 Ամիրտօլու վանք 178 , 181
 Ամալս Եպս . Երուսղէմի 304
 Ամաղեքտան 68 . 206
 Այաս 320 . 464
 Անակիա վրդ . Նախակայեցի 99
 Անաստատ Գին . 196
 Անդրէաս սրկ . գլխի 109 , 197
 » Եպս . Կեսարս 395
 » Նախնաւանցի ուր (Մահառակ 44
 » Վրդ . 77

Անրիլիս 375
 Անի Բաղաֆ 400 . 408
 Աննա Բահանայապետ 507
 Անսելմոս Եպս . Բանրուարեմիոյ . 38 . 40
 Անտոն Երեց (1359) . 542 . 543
 Անտոնի Միքնաստան 443 . 444
 Ապարանից վանք 98
 Ապլոց իշխան 503
 Ապտըլմուսեխ 498
 Աջ Թաղէս Առաքելոյ 450
 Աջ Ս . Լուսաւորչի 379
 Աչամ . Պարսիկ 299
 Առաքել Գրիկ (1325) . 339 . 341
 » Արդ . Անեցի 400
 » Վրդ . Բաղիշեցի 58 , 158 , 159 , 265 ,
 323 , 467 , 468

Առաքել իսկական 355

- » Եսայ . Սիմեոն 3, 52, 60, 75, 127, 135, 154, 185, 194, 212, 255, 280, 305, 351.
- » Գրիգ 469, 470
- » Աբղ . Գրիգ (1326), 572
- » Աբղ . Գրիգ (1488), 431, 432
- » Եսայ . (1324), 558
- » Պր . (1422), 417

Առան թաղացի 307

Առան 129, 294

Ասիա 320

Ասլան զալիմյա Զալալեհն Մատնի 309

Աստուածաբան 512

Աստուածաբան Գրիգ (1622), 346

- » Կրօն . Գրիգ եւ Մաղկոդ (1360), 413
- » Դավիթ Գրիգ 201
- » Քիւն . Նոյնացի (1661), 397, 398
- » Պար . Նորազգէմի (1656), 313, 318, 480
- » Եսայ . Լեւիցի 392, 393
- » Նարայեցի 147, 148
- » Կրօն . որդի եւ Եւդի (1652), 531
- » Կրօնաբան (1426), 288, 290
- » Վրդ . Նարին 295
- » Վրդ . Չալալ 98
- » Գրիգ (1473), 545, 546
- » Ստամբուլի Գրիգ (1711), 83
- » Եսայ . Տարօնացի (1591), 389
- » Վրդ . 154
- » Սրբ . (1620), 465
- » Քիւն . Գրիգ (1657), 290, 291
- » Դավիթ (1640), 423, 426

Ավրամ Բաղիշեցի 570

Ատան 30, 31, 217, 296, 320

Ատոմ Երեց 264

- » Քիւն . 470

Ատրպատական 147

Արաբերէմ 235, 258, 381, 400

Արախ 99

Արաքիէլ իրեշտակ 264

Արզեւան Ամապատ 351, 427, 429

Արզում 62, 374

Արիստակէս Կոնստ 88

- » Վրդ . Կարբերդի (1618, 1631), 153, 156
- » Կրդ . Էջմիածնի (1472), 84
- » Վրդ . (1703), 14, 16, 17, 157

Արիստակէ 16, 80, 237, 244, 297

Արծկէ 97, 374

Արճան 154

Արդուրէ 442

Արդան խան 409

Արնէշ 93, 321, 409

Արշակ Ալաշանեան 351

Արշակունիք 126, 457, 563

Արսէն մահոնի (1763), 173

Արտազ Գաւառ 96, 368, 429

Արտամէտ 300

Արտազգ Վրդ . Սիւրմէն 290, 421

Արտաքին գրեմալ 139

Արթակաղին 547

Արազ Վանք Երզնկայի 431, 432

Աւետիս արք . 186

- » Գրիգ (1645), 457, 458, 479, 500
- » Վրդ . Ճահկեցի 118, 119
- » Վրդ . Մ . Ս . 8 . (1802), 447

Աւետիք Կրօն . ճահատակ 147

- » Երաժիշտ 413

Արմէնացի գիր 183, 184, 457, 458, 482, 483, 500, 514, 525, 532

Ափրիկէ 320

Բ .

Բաբգէն Ա . Կրդ . Կիլիկիեան 224, 379

Բաբիւն . Բաղտատ 321

Բաբիւր 551

Բազնից գիր 384, 385

Բալէֆաղս 113

Բահաղ 220

Բաղէշ 99, 277, 279, 300, 319, 322, 374, 477, 479, 512, 522, 524

Բաղտատ Բղ . 122, 563, 569

Բաղտատ . Բոլր Փիլիպպոս Բահանայի 451

Բաշաղիք շխ 368

Բաշիքում 442

Բանարգէս Քիւն . 413

Բաշարաք 343

Բասն 46, 93, 418

Բարդղիմէոս պատրի 522

Բարբաղիմէոս լատին եպս. 88. 237
 Բարիձոր վանք 465. 466. 513
 Բարձրաշայեաց Ս. Աստուածածին 315. 535
 Բարուախոս 428
 Բարսալոնայ 320
 Բարսեղ վրդ. (1652). 531
 » Եեսարացի 163. 204. 278
 » Եպս. Առաքնորդ Սանահնի (1507) 441
 » վրդ. 99
 » տեղապահ Բարիձոր վանքի (1610) 466
 Բարտիմէոս կոյր 311
 Բերանիա 161. 352. 506
 Բերդեհեւ 108. 134. 136. 215. 505
 Բելիար ծառայ հիկարայ 231
 Բեմիկ վրդ. 46. 47. 275
 Բեռնարդոս 38. 40. 304
 Բերկրի 300. 374
 Բէկիջան. մայր Մեփեսեթի 386
 Բիբի 150
 Բիրիտոն 252
 Բիւզանդիա. Բիւզանդիոն 317. 244
 Բոլեմց գիւղ 455. 456
 Բոսպորոն 106
 Բոլխարա 345
 Բոլխտամբ գաւառ 411
 Բոսալիս իմաստուն 371. 527
 Բոստախ 470

Գ.

Գարրիել Երէց գրիչ (1680). 216. 217
 » վրդ. (1773). 39. 40
 » Գրիչ Եւ Մաղկոզ (1672). 387. 388
 » Գրիչ Նիկովիդացի (1792). 323
 » Գիմ. Պատկանեանց 250. 283
 Գարրիելեան փաղ 469
 Գաղիկ վրդ. 140. 549
 Գաղմ Դպրապետ 391
 Գաղարիա 97. 444
 Գալիմոս բժշկապետ 9. 517
 Գալիլիա 289. 312. 326
 Գալուստ վրդ. Ամասիացի, Խայծակ 124
 » կրօն. 498
 » ճղճցի 135
 Գամաղիել 103
 Գամաղիելի վանք 98
 Գամղէս 244

Գանձակ. Գանձայ 374. 408
 Գասպար Գիմ. որդի Սահակի 241
 Գասպար Երէց (1588). 410
 Գաստն 182
 Գեղէոն 555
 Գէորգ վ. Սրապեանց Ամկիրիացի (1817). 333
 » վրդ. Ատանացի 203
 » վրդ. Երզնկացի 17. 110. 177. 444
 » վրդ. Երուսաղէմացի 329
 » վրդ. Կ. Պոլսեցի 249
 » վրժ. Պալատցի 113. 114. 176. 316
 » վրդ. Սկեւոացի 88. 129. 219. 242
 » վրդ. Գրիչ 132. 133
 » վրդ. (1788). 431
 Գիմէվարդ 435
 Գլածոր 71
 Գոգ Եւ Մազոզ 112. 197. 430
 Գոմաց Ուխտ 522. 524
 Գոմրմծայր 148. 151
 Գորգի տանուտէր 141. 439
 Գուլիէլմոս Եպս. Փարիզու 38
 Գուլում. կեմակից Մարգարէ Բահանայի 435
 Գուլում. կողակից Աստուածատուրի 438
 Գուլփաշայ 184
 Գուրգէն արքայ 476
 Գրացանկ 180
 Գրիգոր. Ապստալի տղա (1655). 501
 » վրդ. որդի Աւետիքի 178. 181
 » Եպս. որդի գէշին 300
 » Լավցի 343
 » Լուսաւորիչ 301
 » Խլարեցի. Մերեմց 427
 » Դպիր Խալ 289. 359. 412. 436. 437. 474
 » Կարապետեան Պոպոլ (1841). 250. 283
 » Կեսարացի 350. 351. 388
 » Կթդ. Աղուամից Հոնեցի 223. 478
 » Մագիստրոս 268. 271. 401
 » Կթդ. Մակունցի (1463). 98
 » Դպիր Մարտարեցի 102
 » վրդ. Մշեցի 147
 » ճգն. Յեսուանց 328
 » Նաղիմզացի 71. 377
 » Նարեկացի 101. 116. 134. 186. 265. 316. 356

Գրիգոր Նիսացի 459

- » Ոսկեբրիչ 551
- » Վրդ. Ոստանցի 265
- » Նաբեկցեան, Ուտֆացի 398
- » Քեն. Պանտումացի (1687), 329
- » Սլավ 37
- » Սլավ. Պարունկը (1609 — 1625), 265, 390, 513
- » Վրդ. Զուգայեցի 84, 87
- » Վրդ. Սկետացի 136, 212, 214
- » Վանեցի (1691), 155, 156
- » Տարեացի 6, 41, 42, 62, 87, 121, 132, 282, 306, 407, 417, 420, 443, 461
- » Տարօմացի 124
- » Տէյիւմէննեան 253, 333
- » Կրդ. Տղայ 319
- » Փառակեցի (1666), 561
- » Արդ. Քրտիկանցի 12
- » արդ. Գրիչ (1424), 448, 449
- » Վրդ. (1428), 365, 368
- » Վրդ. Գրիչ (1574), 251
- » Գրիչ (1648), 280, 281
- » Երեց գրիչ (1623), 477
- » Երեց Գրիչ (1687), 327, 328
- » Գրիչ (1712), 277, 279
- » Վրդ. 7

Գրիգորիս Գրիչ 42

- » Կրդ. 478
- » Կրդ. Աղբամարցի (1519—1529), 147, 148, 240, 521
- » Կրդ. Աղբամարայ (1587—1602), 98, 172, 512, 572
- » Արդ. (1616), 471, 474, 475

Դ.

Դամասկոս 244

Դամուր Դափի 299

Դամիւիէ կրօն. Ռայիքեցի 316

Դաւիթ Կրդ. Աղբամարայ 223, 478

- » Կրդ. Աղբամարցի 42, 43
- » Արք. (1588), 95
- » ատոգովառեալ 414
- » Արդ. Բաղիշեցի որդի Ալէքսիանոսի (1649), 319, 321, 322
- » արդ. Գրիչ (1773), 545
- » Բղր. 231

Դաւիթ Քեն. որդի Միքայարայ եւ Մըզանի 561

- » Փիլ. Ներսիսեացի 59, 66, 67, 185, 187, 189, 191, 192, 231, 237, 292, 366, 367
- » ար. (1425), 417, 418
- » Քեն. որդի Ստեփանոսի 407
- » տաղասաց 44
- » Վրդ. (1494), 438
- » Վրդ. (1652), 531
- » Վրդ. (1661), 398

Դեռակորոս Քեն. (1331), 98

Դիոդորոս Էոգենմարտ 366

Դիոնիսիոս Արիստակացի 271

Դիոնիսիոս Քրտիկացի 185, 255, 537

Դշոյմիւիք. մայր Մաղափա վարդապետի 551

Դովդայէլ 394

Դովիկ գիւղ 27

Դրազարկ 319, 462, 555, 575, 576

Ե.

Եաղուպտահ 417

Եափայ 266

Երայեցիք 8, 129, 517, 527, 543, 573, 574

Եղիպտոս 506, 549

Եղեփա 314, 394, 398, 533, 535

Եղեփիէլ Երեց գրիչ 87

Եղնակ Վրդ. 154

Եղնիկ Կաղարցի 45

Երար 470

Երավպերէն պահպանակ 255, 357, 365

Երովսիա 99

Եկեղեց գաւառ 20

Եղեղեաց գաւառ 449

Եղիս Վրդ. Կեսարացի (1726—1731), 50, 263, 266, 440, 459

» Վրդ. Հոռմկլայեցի (1644), 420

» մարգարէ 112, 220, 430

» Քեն. (1785), 27

Եղիազար արդ. գրիչ, որդի Զափարայի 245, 246

» Գրիչ (1647), 355

» սահէրնի (1703), 276

» Վրդ. (1656, 1657), 313, 317

Եղիսէ Գրիչ (1357), 96

Եղկամա 103

Ենովք Նահապետ 221

Եպիփան կիսրացի 137, 217, 231, 282, 416
 Կոսայի վրդ. Նշեցի 73, 179, 185

- » արդ. Գրիչ (1625), 395, 396
- » վրդ. Կեսարացի, որդի Աբրահամի (1713-1732), 115, 440, 459, 514, 515
- » վրդ. (1860), 253

Կրեմիա Գրիչ (Ժէ դար), 36

- » Աբդ. (1695), 520
- » վրդ. Մեղրեցի 85
- » վրդ. Տէր Կարապետեան 40, 138, 175, 225

Կրեւան 77, 230, 321

Կրգնկա 92, 93, 221

Կրնկամի գիւղ 407

Կրուսազէմ 12, 74, 75, 94, 98, 116, 120, 201, 204, 207, 250, 253, 254, 263, 268, 295, 300, 310, 317, 343, 356, 389, 401, 413, 436, 507, 513, 539, 559, 569

Կուգր 61

Կույ Նախամայր 4, 161

Կույ (1647), 355

Կուդկիա 381

Կուրպա 320

Կուփմէ կոյո 443

Կուտա 11, 192

Կիրատ 321

Կիրեմ Կուրի 112, 131, 140, 251, 274, 275

- » վրդ. (1700), 165, 167, 168
- » Կրդ. Կիլիկիայ 379, 380

Ջ.

Ջամանգուխտ 516

Ջամուցա 423, 426

Ջարիֆ 290

Ջարիֆ (1633), 386

Ջաֆար, Եղբայր ամօրէն Սարգսի 366

Ջաֆարիա արդ. գրիչ (1612), 57, 59

- » արդ. Երզնկացի 90
- » Կրդ. (1461), 409
- » Կրդ. Աղլամարայ (1491), 97
- » Կրդ. Էջմիածնի 136
- » Երէջ որդի Յովհաննէսի (1529), 519, 521, 522
- » վրդ. վարազեցի 86

Ջեննոն ճգն, 301

Ջէյրուճ-Ջալիբուճ 320, 381, 471, 474

Ջիբայէլ Երեւնական 45

Ջիկմուճ Գ. 274

Ջիֆիխար պէլ (1645), 498

Ջմիւռնիա 33

Ջմրուք, մայր վահան Գրչի 475

Ջոկանց Երկիր 369

Ջօրաքաթէլ, որդի Արսէնի 511

Լ.

Լէրափաշայ, մայր Յովհաննէս վարդապետի 554

Լէտայ 429

Լէտըկուզ արապակ 99

Լեկուրի 81

Լէյմիածնի 55, 60, 84, 95, 98, 99, 119, 215, 223, 250, 321, 350, 371, 409, 427, 429, 450, 478

- » Ամուղլի 148

Լէվատ 451

Լեղար 466

Լեռիշահ որդի խիզանցի Սարգսի 171

Լեորէն 65, 168, 318

Լերդողրուլ 175

Լերլուճ 119

Լերտաշ 429

Լեֆամիլիօն 174

Ը.

Ըղսամոր գիւղ 233, 234

Ընծայուց վանք (Կարին) 63

Ըռիբայ 26

Ըռիօն 66

Ըռուզ 101

Ըռզաց Երկիր 203

Ըռստամ, որդի Մալսուտի 409

Ըրասուզ 463

Թ.

Թաթուր Խո 277, 506

Թաղէոս Առաքեալ 202

- » Արդ. Ավրամեց 97, 443, 444

- » Գալի (1761), 442

- » Նպս. (1545), 233

- » Խարքերքցի 352

- » վրդ. (1794), 4

Թարար տանուտէր 429

Իսախանի 230
Իսահմազ շահ (1565). 299, 374
Իսահազ ազզ 299
Իսանիկ 30
Իսամամ 227
Իսամգառայ 280, 281
Իսանկեկ 483
Իսաուան. համիկ Աստուածատուր կրօնաւու-
րի 531
Իսարվեզ. Թավրեզ 96, 98, 299, 365, 368,
409, 539

Թաւաֆալ պր. 371
Իսեկդի կոյս 372
Իսեսայիս արք. Կ. Պոլսոյ 541
Իէռոդոս Կարմեցի Գրիչ (1720), 62
Իէռոդոս Գրիչ 306
Իէռոդոս Պար. Երուսաղէմի (1802). 52
Իէռոփիլոս Ս. 205, 262
Իէռփիլոսէ 307, 308, 377
Իէէփր տաղ 198
Իէֆամաւ, քայր Սարգիս Պիծակի 361
Իիւրֆեբէն 261, 352
Իիֆիլիզ 22
Թլգորամ, Թուլգորամ 98, 481
Թղթոց Գիրք 66, 541
Թմոֆ դղեակ 288, 289
Թոխար 138, 152, 193, 420
Թովմա Ազուիմացի 35, 88

» սրկ. որդի Աւետիս քահանայի (1655,
1671), 183, 184, 482, 483, 513,
514, 524, 525, 532

Թումայ արք. Բաղիշու (1477). 523, 524
» Վրդ. որդի Խլզարի (1671), 532,
533
» Վրդ. Մեծփեցի 84, 146, 300
» Գրիչ (1614), 185
» Վրդ. 294

Թորոս Ս. 502
» Դպիր Վժանցի (1812), 268, 269
» Դպիր՝ Ստացոզ (1322). 463, 464
» Քհն. 100, 207
» Քհն. եղբայր Յակոբ Դպրի 576
» Նպս. գրիչ 208
» Վրդ. գրիչ 304, 306
» Վրդ. 87

Թուրէլ Մարտիրոս 267
Թուխ մանուկ 248

Բումաման խոնա Վանեցի 63, 64
Թուշխարի. համիկ Աստուածատուր կրօնա-
ւորի 531
Իուրֆման 155

Ի.

Իերքիա 220
Իգնատիոս երէց Քաթայեցի (1724). 236,
237
Իգնատիոս Քհն. (1732). 238
Իդելփանոս 38
Իլախաց երկիր 100, 389
Իլիմիէ ասայ 318
Իլով 128, 129, 202
Իկտիշ 429
Ինախփաշայ (1602). 171
Ինախփաշայ մայր Յովն. կրօնաւորի. 342,
357

Իննօքնցիոս ժԲ. պապ 336, 337
Իշաւի Քհն. 351, 371
Իչմա գեղաբաղափ 413
Իսահակ սրկ. (1359). 544
Իսահակ արդ. գրիչ 194
Իսայ խան Լոռու (1660), 442
Իսիդորոս 185
Իսլիմ. կողակից Կարապետ երէցի (1507).
492

Իսկէմստր Դպիր Ասամացի 30
Իսմայէլ շահ (1501), 409
Իսրայէլացի 510
Իլմանէ արաբակ 408
Իտալեբէն 305
Իտիրոս 40
Իրազ 147
Իրիցկին Պողոսանցի տէր Պետրոսի. գրիչ
(1685), 211, 213
Իրիցկին. կողակից Կարապետ երիցու (1601)
373
Իւրֆա 274

Լ.

Լալ 411
Լալիխան 259
Լամիէ պատրի 11
Լանկեքմուր 94, 280, 299
Լատիմեբէն 299

- Լատիններն պահպանակ, 157, 201, 288, հաչատուր Քին, հիզանցի 171, 513
 376, 544, 550
 Լեհաստան, Լեհի 245, 272, 301
 Լեմբուլուս դստրապետ 391
 Լեւոն Ս. հաչիկեան 98, 123, 222, 290, 299,
 341, 368, 371, 413, 418, 435,
 444, 497
 Լեռպոլիս 84, 183, 192, 238
 Լիբիա 320
 Լիդիա 320
 Լիմ Ամապա 97, 99, 130, 480
 Լիպարիտ 541
 Լիսպոնայ 320
 Լիւրիկէ 320
 Լուդովիկոս Եպս. Ֆոանկաց 406
 Լուդվիկ 392
 Լուրբ 33
 Լուսաւորչի Ամապատ 546, 547
 Լուսպարոն խոճայ 548
 Լուցֆայ 272, 274
 Լուսի 382
 Լոռի 408

Խ.

- Խաղ Եպս. 144
 Խաղար Եպս. (1601), 373
 Խաղարոս սիրացու (1715), 363
 Խաղիրֆ 345
 Խալիմար 184
 Խալո սուլթան 400
 Խախտեաց զաւառ 551
 Խաղալուն գիւղ 372, 373
 Խալիֆ 382
 Խամզաղէ. Կողակից Մարգարայ Երիցու
 115
 Խամզաղէ. Կողակից Ներսէս իրիցու (1600),
 28
 Խամբ 31
 Խամուճաղայ 442
 Խամուլթան 30
 Խաչատուր Քին. Վրդ. Առաքելեան (1698),
 337
 » Գրիչ (1530), 546, 547
 » Երէց գրիչ 126
 » արդ. գրիչ (1425), 417, 418
 » արդ. գրիչ (1494), 437, 438
 » արդ. Զրդի հաչատուրի (1590),
 524
 » Եպս. Կառկառցի (1663), 465
 » Վրդ. Խաֆայեցի 147
 » Կեչառեցի 244, 296, 394
 » Վրդ. Կեարաւցի 87
 » Կրդ. Կիլիկիոյ (1657), 291
 » Վրդ. Կ. Պալսեցի (1766), 249,
 250
 » Վրդ. Առաքնորդ Հալապի (1657)
 291
 » Վրդ. Ղրիմեցի 59
 » Վրդ. Մահալեցի (+ 1822), 314
 » ճալիպ Միր Հասանի (1602),
 172, 512
 » Յոտար 252
 » արդ. Վանեցի (1781), 133
 » Երէց տաղաւազ 141
 » Եպս. Առաքնորդ Ֆոմաստու
 Վանքիմ (1568), 453
 Խաչգուլիս 300
 Խաչեն Վերին 400
 Խաչիկ. Զրդի Թովմայ տարկաւազի (1669),
 184, 483
 Խաչկալ Վանք. Երզրում 119
 Խաչկո Դպիր 128
 Խառան 518
 Խառտիշի 382
 Խաւիտարոն 341
 Խարա Ածիճու (1601), 373
 Խարան, Եղբայր հոտանի 330
 Խարբերդ 153, 154, 412
 Խարպանտ սուլթան 96
 Խարբանտայ խան 409
 Խարտիշարդ Վանք 232, 233
 Խարպալ 93
 Խէխէշ. Խայր Աստուածատուր Եւ Յակոբ
 Կրօնաւորաց 531
 Խէրիտարոն, դուստր Յովսէփայ, 384, 386
 Խրտրոյ խոճա (1543), 437
 Խրտրոյ Սրբի (1640), 423, 426
 Խրտուխ 483
 Խիզան 374
 Խիկար իմաստուն 140, 230, 351, 468
 Խլաք 93
 Խլաք, Խայր Թումայ Վարդապետի 532
 Խլաք. Զրդի Մկրտչի 554
 Խնաւի Վանք 270
 Խնդրակատարի Վանք 99
 Խնկիկ 98

կոնհաւար 29
կոյ 300, 409
կոնդիկ. մայր Յակոբ վարդապետի 429
կոստով ԱՅՃՆԱՅԻ 316
կոստով արքայ Հայոց 206
կոստան քաշայ (1597), 329, 330
կոտար պարսիկ 106
կոյր վիրապ 154, 557
կորասան 147
կորասի Ձոր 381
կոցաղեղ, հայր Հայրապետ արեղայի 524
կուրս 382
կուրմար, մայր վարդանի 376
կուրմարխարտն (1638), 399
կուրպինան. եղբայր Ամիրգեհանի 551
կուրտալէրտի. որդի Յովաննիսի 511
կսպովի 75

Խ.

խաղ 42
խալսիկ 382
խաձկագիր 5
խաձկագիր աշուրեհն (38 տառ) 336
խառաքարի վանք 244, 394
խարայ վանք 374
խմնդեան վանք 55, 57, 59, 134, 313, 315, 559
խոագատիկ 153
խովանից Անուարտ 572

Լ.

Լ. Գ. Պալլաւան 136
Լախիկ = Յ. Սրտոնեցի 299
Լամախ 394
Լամնիկ 100, 101, 389
Լամոն Քին. Կիլիկեցի 414
Լապրաի վանք 92
Լասի գիւղ 329, 330
Լաստիդիա 320
Լատարիկ 242
Լարապետ բժիշկ գրիչ 242, 243
» Երեց 570
» գրիչ 136
» արդ. Գրիչ (1477), 522, 524
» գրիչ (1642), 152, 157
» Եպս. Կափուի (1438), 444
» վրդ. Ձաղ 97

Լարապետ վրդ. (1614), 455, 456
» Ճրտրբնայեան 30, 217
» որդի Նահապետի (1714), 532
» Երեց. որդի Ռատակէսի 490, 492
» Կթղ. Սրտայ (1463), 98
» Կրդ. Զէյթունցի 81
» Քին. որդի Սարգսի (1601), 372
373
» վրդ. (1730), 67
» վրդ. Փարխանդեցի 44
» Քին. գրիչ (1703), 276

Լարին 234, 572
Լարմիր Այ Սր. Նշան 479
Լաւա 435
Լափայ 97, 147, 369, 443, 444
Լեղրունի Ձոր 507
Լեյեսիոս արքայ 38
Լեյրոր 244, 394
Լեսարիա 33, 267, 350
Լէսկէսնեք 23, 24
Լիլիկիա 320, 354, 379
Լիպրիանոս Անտիոքացի 178
Լիպրոս 84
Լիւսակոս Երեց Ալիփոմարցի 14, 17
» վրդ. Արարատեցի 99
» վրդ. Արեւելիցի, պատմագիր 351
» վրդ. Երզնկացի 2, 61, 109, 115, 230, 288, 355, 364, 385, 433, 457, 499, 510, 514, 520, 525, 538, 544, 576
» վրդ. Երուսաղէմացի 40, 41
» ուսուցիչ Աւետիս գրիչ 458
» արկ. Երզնկացի (1706), 347
» Կրդ. Երմիածնի 222
» Քին. Խիզանցի (1602, 1623), 169, 172, 384
» Կպիր (1737), 120
» Քին. որդի Քնիչի (1446), 361

Լիւսակոս (շարականագիր) 164
Լիւրեղ Սրուսաղէմացի 123, 242
Լիւրեղ գրող աշակերտ (1448), 370
Լիւրեղ Կալանոս 35
Լիւրպաւ դպրապետ 391, 495
Լիւրտէոս Երեւանի 208
Լոգովիա 151
Լոկիսան 206
Լոգրայ վանք 427, 429
Լոստանդ Սրիկ 265

Ղարխայան խոջայ 172. 513

Ղարս — Կարս 85

Ղարխանտուն 482

Ղեւի 394

Ղզլար 30

Ղլմայ 115. 515

Ղրորնգու վանք 416

Ղլոմի 429

Ղլար 374, 466

Ղալտ 566

Ղուրսու շէլիֆ 51

Ղուլի սրկ. 429

Ղուլոլլի երգնկացի 93

Ղուկաս Աւետարանիչ 341

» արք. Աղտուրեան (1591–1634), 441, 442

» Վրդ. Լոռեցի (1517). 1, 98, 190, 191, 197

» Վրդ. Խաբքերդցի 10, 39

» Քեմէ կեսարացի (1732), 515

» Վրդ. Կեղեցի (+ 1601), 124, 151, 219

» Կրդ. Ստյ 379

» Բարունակեւ 475

» Դպիր (1624), 516, 517

» արդ. որդի Մարտիրոսի (1636), 577

Ղում 117

Ղումկինոս 300

Ղուտու, մայր Ղարսանի 386

Ղրիմ 57, 59, 147, 444

Ճ.

Ճաղեր 246, 248

Ճաննիպրկայ գիւղ 307–8

Ճաւար 461

Ճերմակ խոլ 495

Ճիւղաճախ, դուստր Կարապետի (1714), 532

Ճիւղբ 25

Ճոճկեբէն 548

Ճորտուանէլ իշխան 308

Ճաւանտար 106

Ճաւղայ 321

Մ.

Մագսնայէլ երեշտակ 208

Մարութազայ 281

Մայիսիօրանի Դարապետ 391

Մախոյու 451

Մակարայ վանք, Կիպրոս 84

Մակու 368, 427, 429

Մահուռ, մահուր 483, 525

Մաղարայ վանք 99

Մաղսփա Դպիր (1359), 542, 543

» Վրդ. Գրիգ. որդի Գրիգորի (1508), 549, 551

» Եպս. (1448), 371

Մաղրաս 75

Մանկիլի ճգնաւոր 519

Մանուէլ Գրիգ (1476), 505

Մանուշակ 435

Մալտայայ գիւղ 96

Մանարք հուրեմովն 211, 213

Մամբրէ վերծանող 137

Մամեստիա 124

Մանիսա 86

Մանկու խոն 409

Մանուէլ Բջնեցի 265

Մանուկ Դպիր (1691), 155, 156

Մառչիլիա 239

Մատթէոս Վրդ. Անրափեցի 99

» երէց (1481), 413

» Վրդ. Ջաղապէր 54, 165, 354

» Վրդ. Տալքեւեցի (1285), 540, 541

Մատրիդ 320

Մարարայ 273, 505, 555

Մարաշ 453

Մարգար Եպս. (1638), 129

Մարգարայ սրկ. (1625), 206

Մարգարայ կրօն. որդի Խաչօի (1596), 411, 412

Մարգարէ Քեմ. որդի Քաւալի 114, 115

Մարգարէ սրկ. Գրիգ եւ Մաղկիդ (1568), 451, 453

Մարգեղունեաց Խաչ 374

Մարիամ Աստուածածին 55

Մարիամ Մաղաղեմացի 80, 311

Մարկէդոս Փալէրմիրացի 305

Մարկոս մղտնի (1622), 346

» Քեմ. Աջապահ 379

» պատկերահան (1657), 316

» Ճաւաղար 406

» վարպետ, եզրայր Ղուկաս Բարսեղ Մաղիտի 475

Մարութայ սրկ. 528

Մարտիրոս (1384) . 300

» վանական ֆահանայ (1279) . 560, 561

» արք. գրիչ 213, 216

» Վրդ. Եսրենցի (1744) . 118, 119, 237

» Վրդ. Մաղկոզ (1477) . 523, 524

» Վրդ. Զիզանցի (1606) . 85, 513

» Վրդ. Ղլիմենցի 359

» Վրդ. Զեֆանցի 155

» Քհն. որդի Փառնիանի 459

» սրկ. որդի Ֆարմանի (1630) . 498

Մարտիրոսեան Ա. 230

Մարտում որդի Սարգսի 341

Մել քրէկ 438

Մելիքսեբ Քհն. գրիչ (1393) . 307, 309

» Վրդ. (1622) . 320

» որդի Եսաի (1622) . 384, 386

» գրիչ Մոկացի (1628) . 342, 343, 356, 357

» Քհն. (1675) . 3

» Քհն. ստացող (1601) . 510, 511

» Կրդ. 147

» Երզնանիչ 174

» Երէց. որդի Մելիքնի 290

» Քհն. գրիչ 237, 238

» սրկ. աշակերտ Կիրակոս ճկարչի (1623) . 384

Մելիքն 210

Մելիքն Երեշտակ 208

Մելիքիկ Վրդ. 196, 416

Մեսրոպ Մատոց 205

» Բաղիշեցի . ձաղկող Եւ ճկարող 552, 553

» Երէց 309

» Երուսաղեմ (1345) . 96

» Երուսաղեմ (1360) . 415

» Վրդ. (1545) . 233

» Վրդ. աշակերտ Փիլիպոս Կա-րաղիկոսի 322

» Վրդ. Խակիտարցի (1809) . 201, 202

» Վրդ. Նշանեան 442

Մելիքիսան, դուստր Կարապետի (1714) . 532

Մելիքիսան փաշա Գորբիլի 318

Մելիքիկ. Մուհիպ 451

Մէրտին 446, 447

Մըգրա գիւղ 334, 335

Մըր 267, 320

Մըրաբ 205

Միանոս 501

Միլեայէ Ասորի 319

Միմաս արք. 250

» Վրդ. Ամբեցի (1682-1686) . 542

» Դպիր 208

» Երէց գրիչ (1700) . 73, 165, 167

» Թէֆլորաղցի 346, 528

» Գրիչ Լեւոնտցի 528

Միլագետ 321

Միլաք 470

Միլիկ 438

Միլում. որդի Շահղամայի 531

Միլայէկ (1615) . 324

» Խայր սէր Աբրահամի (1676) . 544

» Գրիչ (1649) . 225, 227

» արք. Թոխարցի 539

» Վրդ. Լմայ (1775) . 137, 138, 224, 225

» Զամչեան 443

» Ֆեպուոս 231

Միլիար արքայ 4, 27, 41, 303, 330

» Ալիքիանցի 84

» Բաղիշեցի 147

» Թճկապետ 70, 189

» Գոշ 215, 273, 284, 347, 352

Միլիարիկ Զեչկանց 100

Մկրտիչ Դպիր. որդի Ագաբէկի (1494) . 438

» արք. (1616) . 475

» Կրօն. Գրիչ. որդի Ոսկիկի (1507) 440, 441

» Երէց գրիչ (1485) . 496

» Դպիր (1651) . 533, 534

» Դպիր Զէլքուրցի (1680) . 504, 505

» Վրդ. Բէլուեցի 98

» Վրդ. (1420) . 353

» սրկ. գրիչ 46, 50

» Դպիր Կեսարացի 401

» Նպս. Նաղաշ 77, 78, 139, 215, 266, 279

» Վրդ. Զուղաշեցի 407

Մկրտում գրիչ (1663) . 515, 516

Մեացականեան Սարկապ 406

Մովսէս զատու 374, 443

Մոկաց գիւղաքաղաք 454
 Մոզնոյ Ս. Գէորգ 496
 Մանֆոյրթ 522
 Մուկով 313
 Մուխէս Մարգարէ 125, 567, 573
 » Արծկեցի 266, 467, 468
 » Վրդ. երզնկացի 161
 » Վրդ. (1717), 286
 » Խորենացի, Քերդոյ 185, 192, 195, 234, 241, 250, 345, 527
 » Քեն. Գրիշ (1631), 481, 482
 Մուրան գրիշ 93
 Մուղալ, մալր Զաքարիա Գրշի 522
 Մուշ 321, 374
 Մուրատ 234, 235
 » Խիկար 76, 209
 » սուլթան (1622-1639), 23
 Մուրթիք 101
 Մարք եղբայր Խոտանի 330
 Մահս 186, 244
 Մակէ 241
 Մարա աշխարհի 400
 Մրցան 411

Յ.

Ս. Յակոբայ վանք. Երասաղէմ 6
 Յակոբ երէց Ալվարեմ 100, 101
 » բանաստեղծ 156
 Յակովբոս Բժշկապետ 293
 Յակոբ Երասաղէմացի, պատկերահան (1751), 238
 » Քեն. Եղուկիացի (1627), 282, 283, 423, 424
 » Վրդ. Կրակացի 176
 » Վրդ. Ղրիմեցի 12, 35, 55, 186, 222, 229, 250, 273, 292, 323, 353, 382
 » Դպիր Գրիշ (1318), 576, 577
 » Դպիր Գրիշ (1718), 74
 » Կրօմ. Գրիշ 497
 » Դպիր Ճամբէգատէ 182
 » Հայրապետ Մծրնայ 460
 » Վրդ. որդի Մկրտչի (1449) 427, 429
 » պտր. Նալեան 239
 » Եպս. Արծկեցի, Նետրարեմ 75, 79, 161, 205
 » Ուրեանցի (1661), 397, 398
 Յակովբոս Վրդ. Զիլիկիւրեան. Կէլիպոյցի (1858), 552

Յակոբ Սրսցի 15
 » Սիմոնեան 130, 131
 » Սրմեցի 236
 » Վրդ. (1614), 90
 » Գրողիկ (1614), 455
 Յակոբոս Տեառնեղբայր 107, 108, 352
 Յակոբ արդ. Յղմցի (1736), 134
 » Քեն. (1760), 192, 193
 » Քանգանեան 89
 Յալուրիւմ Վրդ. Ալամդարեանց 284
 » Գրիշ (1663), 515, 516
 » Դպիր Մատնցի (1721) 307, 309
 » Եպս. (+ 1848), 398
 Յեքուս 244
 Յեստէ՝ Խալր Դաւթի 278
 Յորմաղ 377
 Յոպակ 268
 Յովակիմ Դպիր (1745), 11
 » Դպրապետ 392, 495
 » Թէղուտցի 364
 » Քեն. (1773), 39
 Յովասափ Քեն. որդի Ալիսանոսի (1649), 225, 227
 » Վրդ. Արլուտմցի (1720), 62, 63
 » Բգր. Հնդուստանու 240, 323
 » Սեքաստացի 141
 Յովիկ Ղըրուեցի ծաղկող (1645), 457, 459
 Յովիւսմնէս Վրդ. Ամասիացի 68
 » Գրիշ Անդոնեմ (1487), 535, 536
 » Կրդ. Ամրապցի 99, 471
 » Եպս. Ամուլ 288, 289
 » Գրիշ (1279), 559, 560
 » երէց գրիշ. որդի Առաքել Բա-
 հանայի (1614), 233, 234
 » Վրդ. որդի Առաքել Բահանայի (1722), 315
 » երէց Արապկեցի (1745), 498
 » Արմիշեցի 73, 227, 228, 415
 » Եպս. Առաջնորդ Աւագ Վանքի (1488), 432
 » Բաքումսպետ Աւագ Վանքի (1488), 432
 » Բաքումսպետ Բարիճորայ (1601) 513
 » Վրդ. Բուժիկ (1606), 97, 99
 » Վրդ. Բրգուքեմ 98, 99

- Յովհաննէս կրօն. մականունն Բօշի (1660). 442
- » Գառնեցի 14. 131. 163. 195. 200. 216. 231. 272. 296. 347. 349. 481. 573
- » Գրիշ որդի Եազուպշահի (1603). 446. 447
- » Եղիպտացի 367
- » Երեւ Դարժամարեցի (1585). 339
- » Երզնկացի 122
- » Երզնկացի. Պուլ 36. 98. 115. 161. 256. 265. 298. 329. 340. 355. 359. 366. 432. 436. 441. 461. 481. 520. 538. 566. 573. 576
- » Երզնկացի. Տկար 227. 229
- » Առաջնորդ Երուսաղէմի (+ 1697). 41. 113. 275. 495
- » Վլդ. Երուսաղիմացի (1715. 1721). 6. 264
- » Բեն. Զմիւռնիացի (1818). 23
- » Վլդ. որդի Թարվեզի (1634). 495
- » Թլկուրանցի 77. 139. 141. 199. 209. 210. 227. 265. 280. 324. 468
- » Իսկիւտարցի (1863). 418. 419
- » արդ. Խարբերդցի (1634). 492. 495
- » Խոնա Խարբերդցի. որդի Սաֆարի (1616). 451
- » Դործորեցի 19. 96. 249. 256. 537
- » աղայ կէտիկեան 381
- » Վրդ. որդի Կիրակոսի (1676. 1687). 259. 260
- » Կլիմաֆ 315
- » Կոզեռն 345. 416
- » Վրդ. Կ. Պալսեցի 305
- » Եպս. Հայրապետ (1688). 290
- » արք. առաջնորդ Հաղբատայ (1494). 438
- » Վրդ. Առաջնորդ Հերմոնի (1424) 449
- » Հիզանցի 202
- » Բեն. Հիզանցի (1647-1656). 55. 116. 117. 310. 312. 313
- » Երեւ Դարիպկանց 470
- » Դարեցի. Դաղկեզ (1644). 499
- » Եպս. Մեխտեմնցի (1633). 190. 191
- » Մկրտիչ 107. 108. 566
- » Յովհաննէս Վրդ. որդի Մկրտչի եւ Էրարփաշայի (1599). 534
- » Մոկացի 393
- » գրադիր Մոկացի (1689). 117
- » Վլդ. Մրճուզ 17
- » Բեն. գրիչ. որդի Յովասափ Բաւանայի (1597). 329
- » արք. Նիկիտայ 136
- » Շիրակ 124
- » Ոսկեբերան 206. 216
- » Որոտնեցի 118. 180. 298. 444
- » կրօն. որդի Պապադանի 470
- » Կարապետ 366
- » Վլդ. Զուգայեցի (1707). 406
- » Սաղախ (+ 420). 353
- » Սեբաստացի 147
- » Վրդ. Սպահանցի (1693). 242
- » Վրդ. Սսեցի (1335). 96
- » Վրդ. Սրեցի (1623). 416
- » Սօրավայեմց 206
- » կրօն. գրիչ. որդի Վարդաշախի 460. 461
- » Բեն. Տերզմցի 239. 240
- » Վլդ. Փոնեցի 85
- » Կրդ. Ուոնեցի 333
- » Գրիչ (1377). 8. 10
- » Գրիչ (1650). 537. 538
- » Գրիչ (1652). 529. 530
- » կրօնաւոր. Ոկարդ 497
- » կրօնաւոր. Ոկարդ (1426). 288. 290
- » կրօն. գրիչ (1448). 369. 371
- » Արդ. (1511). 307. 309
- » Վլդ. (1529). 520. 521
- » Արդ. գրիչ 342. 343
- » Արդ. գրիչ (1545). 232
- » Արդ. գրիչ (1610). 405. 466
- » Երեւ գրիչ (1657). 316. 318
- » Բեն. գրիչ (1642). 454
- » Յովհաննէս Մկրտչի Վառֆի Սր. Յորդանան 506
- » Յովսէփ 210
- » Երեւ Անդրիանացի (1711). 83

Յովսէփ Արեմաբացի 311

- » Գեղեցիկ 294
- » Վրդ. Երզնկացի (1612), 100, 101
- » Դրիշ Տատկցի 465, 466
- » Եպս. (1545), 233
- » Դրիշ (1571), 369
- » սրկ. (1622), 152
- » քաթուճապետ (1623), 416
- » Արքեպս. (1698), 338
- » Վրդ. (1760), 192, 193
- » Քեմ. որդի Մնացականի (1717), 284, 286, 287
- » Վրդ. Յոզմեցի (1606), 97, 99
- » Նեգիացի 267
- » Փիլիսոփայ 413

Յովսէփոս Դպրապետ 391

Յովսիմոս Վրդ. 280

Յորդանան Գեո 5, 23, 107, 161, 506

Յուդայ մատմիչ 335

Յուման Քեմ. որդի տէր Մարտիրոսի (1712)
277, 279

Յումարէմ 277

Յումարէմ պահպանակ 158, 185

Յուսիկ Վրդ. 551

Ն.

Նաբաւ Լեո 506

Նազ 522

Նազար աշըխ 92

Նազար Հիզմեցի Դրիշ (1660), 548, 549

Նազարէր քաղաք 275, 356, 505, 506

Նազուր, դուտոր Կիւլի 387

Նազուր, մայր տէր Աբրահամի (+ 1712),
544

Նազվարդ 386

Նահապետ սրկ. որդի Մելիքեդ Կրեցի 290

Նահչում, Նաղշվան 299, 321

Նաղաշ Խաղկարար 248

Նամաբան 516

Նարեկ գիւղ 141

Նարիմ 522

Նաուուզ 100

Նեդոս 6գմ. 241, 301, 414, 493

Նեոն 24, 204, 220, 234

Նեստոր 367

Նեստորականք 377

Ներսէս Կրդ. Աղթամարցի (1384), 97

» Վրդ. Ամեցի 99

Ներսէս Վրդ. Արքեպսկի 124

- » Վրդ. Բաղիշեցի (1570), 99
- » Քեմ. Թարվիզեցի (1665), 575
- » Լամբրոնացի 31, 58, 127, 189, 333, 351, 375, 395, 503
- » Վրդ. Մոկկացի. Բեդլու (մեծ) 44, 97, 98, 148
- » Քեմ. որդի քաթուճապետ Յոհանի (1694), 442
- » Շնորհալի 42, 57, 96, 126, 187, 189, 193, 198, 199, 201, 256, 264, 334, 362, 398, 414, 443, 445, 456, 503
- » Քեմ. որդի Ստեփանոսի (1669), 184
- » Վրդ. (1268), 540
- » Վրդ. (2. 1455), 429
- » Դպիր 125
- » Դպիր (1652), 257, 258
- » Դրիշ (1510), 461
- » Նրէց գրիշ (1600), 27
- » Եպս. (1654), 533, 534

Նրսէֆ Կուռակրոմ աղչիկ (1651), 480

Նիկողիմոս 352

Նիկողայոս Ըստրատեանց 173

» Դրիշ Սեւերակցի 445

» Քեմ. (1744), 75, 78

» Կրոմ. գրիշ (1478), 436, 437

Նիկողոս Սապմեջեան 90

» Վրդ. (կմիք) 84

Նիկոմիդիա 519

Նիմուէ 468

Նիսիսիաշա, Կողակեց Մելիքեդ քաղաք
յի 511

Նիշուն 171

Նկարեմայ վանք 98

Նշամագիրք 86, 140

Նոյ 351

Նոր ձուղայ, Զուղայ 321, 407, 529, 531

Նոր Նախիջեւան 250, 283

Նորատունկ, Կայր Սարգիս Արեղայի 318

Նորշահ գրիշ (Ժէ. Դար) 73

Նորոգէս Քեմ. Գրիշ (1372), 20, 21, 415,
416

Նուբար, մայր Յովն. Կրոնատորի 470

Նուբար, մայր Թումայ քաթուճապետի 533

Նուրմելիք, մայր Կարապետ Գրիշ 373

Ե.

Շահիարմեն (1161). 408
 Շահամ 451
 Շահաստամ 492
 Շահղանայ. քոյր Մազաֆիա Վարդապետի
 551
 Շահմալաֆ 447
 Շահում (1633). 386
 Շահնուազ Ղան (1660). 442
 Շահպուլայ. մայր Մորանի 194
 Շահռուհ. Շաղոուխ (1435). 97, 409
 Շահեսուլյան. մայր Մարտիրոս սրկ.ի 498
 Շաղսուլյան. մայր Մեյֆեսէր քհն.ի 511
 Շահրիար 115
 Շաղբէկ 335
 Շաղուբար 206
 Շամ 300, 409
 Շամախի 409
 Շամամ խարամ 97
 Շամբոյանցիք 97
 Շամիրամակեբոս 300
 Շամշատին 418
 Շամշատին հան. սրդի Շարաֆ հանի 512
 Շայնիզար 435
 Շայում 184. 259
 Շատիկու Անապատ 421
 Շարաֆ խան 512
 Շաֆի 246, 248, 299
 Շէնֆուշ 410
 Շէրբէկ 343, 356, 357
 Շիխ Հայտար (1488). 409
 Շիրազ 429
 Շիրակաում 72
 Շիրակունի 400
 Շիրին 525
 Շմուն. սրդի Ձինարի 538
 Շմահասր 205
 Շուշան. դուստր Բեղկեայ 101
 Շրվան 299
 Շոշ = Ասպահան 95, 531

Ո.

Ոգուհի 92
 Ոծտեղ 382
 Ոնովորիտու Եպ. (1644). 51, 74
 Ոսրի բէկ 409
 Ոսկան. որդի Իվանէի (1660). 516
 Ոսկան. որդի Մարգարա Էրէցի 115

Ոսկեղեցի պատրաստարիւն 91
 Ոսկէհաս 171, 511
 Ոսկի. մայր Հայրապետ Բահամայի 572
 Ոստան 97
 Ուլիէ հրեշտակ 5
 Ումարան որդի Բալաֆայ 106
 Ուրեխտէս Ս. 265
 Ուսգինէս 366
 Ուզֆ 25
 Ուլիէ Բուէի Գօզատինուս Բուտար 337
 Ուշֆիլիսէ Վանֆ 81
 Ուռնայոյ կալ 29
 Ուռուեցի 95
 Ուռումկլայ 23
 Ուռուշտի 382
 Ուռուպարի օղի 294
 Ուռուփսանէ (1673). 563
 Ուռուլայ կոյս 10
 Ուսկուտար 440
 Ուրալվանտ (1441). 409
 Ուրբաթագիր 37
 Ուրիայ. Ուրփայ 300, 321, 535

Չ.

Չիրայի 437
 Չին ու. Մաչին 299
 Չինար. մայր Շմունի 538
 Չիլակ 29
 Չմէկաձագ. Չմիշկաձակ 93, 232, 233
 Չորախ 382
 Չուխայ Աստուր 318
 Չօլան խան 409

Պ.

Պալայիսո 382
 Պախտիար Դպիր Մատալոյցի 1, 2
 Պահլուլ քգր. 292
 Պահչա սարայ 187
 Պաղմի 515
 Պաղում Ագտապտեցի 305
 Պաղտոսար (1703). 67, 156, 191, 298
 » Դրիշ Համբեցի 143, 145
 Պաղտատ Գղֆ. 28, 210, 409
 » կողակից կարապետի (1711). 339
 Պաղտին իշխան 349
 Պանուրմայ 495
 Պանցիլիսա Դպրապետ 391, 494
 Պաշիկ 115

Պապ 227
 Պապաչան 470
 Պասյիաս 312
 Պապիկ 219
 Պատրկայ վանք 99
 Պարսապ Բեն . որդի Թումի եւ Սալչկի 558 . 559
 Պարսկոյն նահատակ 204
 Պարիկեանք 334
 Պետրոս Առաքեալ 150 . 202
 » վրդ . Բաշխեմց 421
 » վրդ . Բերդումեան 68
 » կթղ . Բերիացի (1717 . 1724) . 4 . 175 . 177
 » Գրիշ 343 . 345
 » վրդ . (1581) . 235 . 236
 » վրդ . Երզնկացի , Պուչուխ 151
 » վրդ . Թիֆլիզցի 41 . 83 . 181 . 183
 » վրդ . Կառկառցի 124
 » վրդ . Կնիկ , 1769) . 53
 » վրդ . Կեսարացի (1800) . 173 . 194 . 420 . 421
 » պատրի (1698) . 338
 » յրադարձ 518
 » Գորգաստանի (1736) . 136
 » Գրիգորեան Ֆենէրցի (1860) . 432
 Պիղատոս Պոնտացի 108 . 352 . 394
 Պիսիդոն գիւղ 106
 Պլուտարքոս , Պեդիտարքոս 80 . 253
 Պլատոն 244 . 304
 Պոնտոս 436 . 437
 Պոռայ վանք 465 . 466
 Պոքփիւր 298
 Պուլղար . Եղբայր Խոտանի 330
 Պուտախ 421
 Պուաշ 540
 Պրիստոյն (1616) . 475
 Պրոպատիկէ 506
 Պրոկղ Եպս . Կ . Պոլսոյ 376
 Պրոսփէր 80
 Պոզնայ ատայ 318
 Պոպլիոս քգր . 344
 Պոզոս Առաքեալ 47 . 162
 » արք . (1614) . 234
 » վրդ . (1721 . 1722) . 6 . 7 . 50 . 253 . 254
 » վրդ . Մեդիկեան 173
 » վրդ . Պետրոսեան 492 . 548

Պոզոս վրդ . Տարօնցի 80 . 307 . 308 . 367 . 377
 » Փիլոմալի 11

Ջ .

Ջահաննանեան Լեո 202
 Ջաղարայ 409
 Ջանուս 115
 Ջաններ 569
 Ջանկայ խնց 409
 Ջերոնիմոս 80 . 335
 Ջրգիրէ 512
 Ջիանփաշայ 234
 Ջիանշահ խան (1463) . 98 . 409
 Ջնուկ գիւղ 479
 Ջուհար 435
 Ջուղայ 242 . 284 . 286

Ռ .

Ռաֆայէլ Հրեշտակապետ 45
 Ռեհան 335
 Ռեմլէ . Ռամլայ 51 . 106
 Ռիքայ 443
 Ռշտունեաց զատառ 99
 » Եպս . 306
 » Երկիր 42
 Ռշտունիք 300
 Ռուբինեան Տոն 379
 Ռուսիկ . Կեմակից Խիզմեցի Սարգիս Քա . Խանայի 171 . 512
 » Կողակից Յովանիսի 511
 Ռստակէն Խոտոթ 543

Ս .

Սարատով 501
 Սարել Խերտիկոս 43
 Սաղարիար 115
 Սաղոմ 540
 Սայտի 259
 Սահակ վրդ . Ամատունի 157 . 218
 » Բեն . Աջապահ 379
 » Գրիշ 122
 » Նաղկոզ (1623) . 477
 » արք . Կազմոզ (1631) . 480 . 482
 » արք . Շատախցի (1623) . 477 . 479
 » արք . (1652) . 531
 » Կթղ . Կիլիկիայ (1680) . 505
 » Բեն . Ղրլաքեցի 558 . 559

Սահակ Պարթև 157, 179, 345, 496

Սահարբեկ 435

Սազարիէլ, որդի Արսէնի 511

Սազամակայ 320

Սամաթիա 39, 174

Սամարիա 506

Սամարզամոյ 409

Սամուէլ Անեցի 281, 319

» սրկ. (1588), 94

Սանահին 440, 442

Սանդալատ իմաստաւէր 198

Սանեսան 144

Սապրիիսան 515, 516

Սասուն 148, 151, 308

Սարգիս Ս. 218

» խոնա Անեցի, որդի Ահարոնի (1724) 293

» անթրէն 366

» հրէց Ատանայի (1724), 293, 296

» Բալուցի (1749), 498

» աբգ. Բաղիշեցի 323, 324

» սրկ. որդի Թումանի, Դսեղցի (1647) 442

» Նպս. (1606), 188

» Վլայ. Նդեսացի (1634), 334, 335

» վէֆիլ Նրուսազէմի 233

» կրդ. Էջմիածնի (1496), 97

» կրդ. Էջմիածնի (1521), 84

» Քին. Նիզանցի, որդի Նանուի (1602), 169, 171, 508, 511

» Քին. Նիզանցի, որդի Քաթի (1553) 384, 385

» աբգ. Նարնեցի (1754), 181, 182

» միսկեց (1360), 415

» աբգ. որդի Նորատոնի (1757), 316, 318

» Վրդ. Զալախ 84, 86

» Արֆ. որդի Պապաբի (1660), 442

» Քին. Պիծակ 114, 359, 421, 422, 463, 464

» սրկ. (1799), 174

» Վրդ. (1429), 443, 444

» Գրիշ (1457), 222

» Գրիշ (1469), 505

» հրէց գրիշ 45

» Արֆ. (1285), 541

» աբգ. (1704), 236

» աբգ. գրիշ (1725), 65

Սարգիս Վրդ. աշակերտ Կեսարացի Նսայի Վարդապետի (1732), 515

Սարկաւազ Գրիշ 528

Սարկաւազ Վրդ. 176, 272, 347

Սարուխան (1623), 479

Սափիրայ ակն 475

Սափար խոնա 527

Սեբաստիա 225, 227, 437

Սեբեր Արզումեցի Գրիշ (1324), 555, 557

Սեկունդոս իմաստաւէր 217

Սեղբեստրոս պապ 73

Սեմեկա, Սեմեֆայ 80, 304

Սեպուհ Լեռ 475

Սերովբէ տիր. Պոլսեցի 379

Սէր Նահապետ 281

» սրկ. գրագիր (1617), 492

» սրդի Հիզանցի Յովհաննէսի (1653), 55, 57

Սիմէոն հրէց գրիշ (1619), 272, 274

» Գրիշ (1634), 495

» սրկ. գրիշ (1677), 349, 350

» Գրիշ (1285), 540, 541

» Նպս. Գառնեցի 32

» Գրիշ (1444), 398, 399

» կրդ. Էրեւանցի 211, 247

» Վրդ. Ջուղայեցի 74, 187, 241, 258, 378

» Վրդ. առաջնորդ Սկեսայի (1272), 485

» (տաղասաց) 78

Սինա 27, 506

Սինան տիր. (1715), 147

Սիոն Ամազիր 78, 128, 147, 151, 189, 481, 567

Սիս 137, 223, 320, 359, 379, 421, 559, 561

Սիրաբ 275, 481, 493, 491

Սիրմա 341

Սլաւերէն պահպանակ 312

Սկեսույ 484

Սկորոս 192

Սդերբացի 239

Սդմէր 531

Սմբատ Մեֆեցի 140

Սոկրատ 80

Սողոմոն քոր. 140, 155, 366

Սողովմէ 242

Սուլթանիա 299

Սուլթանուի 323, 324

Սուլիսյաք. Սուրիսյաք 97. 542. 543. 555. 557
 Սուլու Մանաստր 81. 389
 Սուփի հալիլ 409
 Սուֆայէլ հրեշտակ 208. 501
 Սուֆիաս վրդ. 295. 375
 » երեսանցի 548
 Սպահան 321. 406
 Սպանիա 320
 Սպիւ 418. 490. 492
 Ստաբէի վանք 180. 395. 397
 Ստամպոլ 147. 152. 513. 318. 327. 387
 Ստեփանէ անիմաստ 366
 Ստեփանոս կրդ. Աղբամարայ (1487). 98
 » կրդ. Աղբամարայ (1616). 98
 » Նպս. Արմիշեցի (1487) 496. 497
 » Ասողիկ 345
 » Նպս. Արարատցի (1481). 412
 » Գրիչ 228. 229
 » Գոյնեքերիշանց. կարառան-
 ցի. կաշձառանցի. կաշքա-
 ռանցի, 88. 220. 242. 543
 » արք. Զմիւռնացի (1672). 389
 » երէց Թոխարցի (1622). 138.
 151. 152
 » Լեհացի 80. 81. 132. 137. 224.
 299
 » Դպրիկ կամէնցի (1685) 211. 213.
 528
 » Կափայեցի (1717). 475. 476
 » Դպրիկ Կ. Պոլսեցի 40
 » Էրպէտ. որդի կիրակոսի (1644)
 500
 » Քհն. Մոկացի (1625). 204. 205
 » Քհն. Մոկացի (1714). 544
 » Գրիչ, որդի Յովհ. Քահանայի
 (1668). 334. 335
 » Տէր Յուսկայ որդի 300
 » երէց Զուղայեցի (1623). 519.
 527
 » Սինեցի 34. 271. 541
 » երէց գրիչ. որդի Տօմեի Դպրի
 130. 431
 » սրկ. 291
 » Քհն. Գրիչ (1272). 484. 485
 » կրօն. Գրիչ եւ Մաղկոդ (1458).
 448
 » Քհն. Գրիչ (1553). 384. 385
 » Քհն. Գրիչ (1340). 24
 » կրօն. գրիչ (1360). 415

Ստեփանոս կրօն. կազմող (1628). 343
 » երէց. կազմող (1623). 416
 Սրապիոն Նպս. (1596). 572
 » Գրիչ. որդի Մելիքի (1596). 411.
 571
 » Փայասցի (1667). 443
 Սֆանտար պակ (1425). 418
 Սօմա 248

Վ.

Վահան Գրիչ եւ Մաղկոդ (1616). 471. 474
 Վահանաշինու վանք 549. 551
 Վահրամ — Գր. Վկայասեր 126
 » Գրիչ 501. 503
 » քարուն Վրդ. 66. 202. 353. 502
 Վաղարշապատ 179. 319. 321. 371
 Վաղարակ պարոն 180
 Վալոյց Զոր 540. 541
 Վան 85. 93. 300. 321. 374. 482. 512. 519.
 521
 Վանական վրդ. 9. 249. 305. 352
 Վանի գիւղ կեսարիոյ 515
 Վառնուշատ գիւղ 99
 Վարազայ Լեռ 215
 Վարազայ վանք 393. 480
 Վարդան վրդ. Այգեկցի 122. 228. 233. 349.
 350
 » վրդ. *Արեւիկի* 66. 72. 125. 188.
 194. 244. 256. 280. 377
 » Բաղիշեցի մահատակ (1421). 164
 » Մամիկոնեան հեռո 72
 » վրդ. Մարտարացի 100. 130. 207.
 211. 272. 356. 505. 555. 556
 » կրօնաւոր 83
 » երէց Մաղկոդ (1664). 432. 435
 » Արդ. (ԺԲ. դար) 238
 » Գրիչ (1363). 569. 570
 Վարդանէս 235
 Վարդենի 287
 Վարդիկ սրկ. 514
 Վարդիսարուն 435
 Վարքեր 287
 Վեմետիկ 82. 392
 Վիրապ Սր. 188. 394
 Վլատիսլավ Գ. (1640). 426
 Վրաց տուն 409
 Վրացերէն տառապանակ 158. 412. 482

Տ.

Տալիքա 241
 Տանար 17
 Տաշեան 8. 293
 Տապարիա 103
 Տարբերանի 300
 Տարմանի գիւղ 46
 Տարսային 100. 154
 Տարսան 333. 415. 481
 Տարսն 93. 308. 319
 Տեղեր վանք 26
 Տէրուն 438
 Տիարքէֆի 321
 Տիբերիոյ Ծով 506
 Տիբերիոս կայսր 352
 Տիգրան Սաւաւանեան 25. 50. 78. 84. 111.
 120. 123. 228. 229. 236. 262.
 273. 392. 442. 529. 557. 568.
 573

Տիգրանակերտ 145. 185. 186
 Տիգրիս գետ 161. 321
 Տիմոքէս կուգ 72
 Տիսրոն 204
 Տիրան արքայ 144
 » վրդ. 377
 Տիրատուր վրդ. 52. 54. 60
 » Վեռն. (1485). 496. 497
 Տիրացու Եպս. (1297). 100
 » կրօն. (1393). 307. 309
 Տիրիկ Գրիչ (1285). 540
 Տիրուհի 217
 Տոսր զատառ 300
 Տովրիք 101
 Տուրիա 23
 Տուման. արդի հռոմի 330
 Տուտիկ. կողակից իշխերի 531
 Տուրխուն. Տրխուն 483. 525
 Տրապիզոն 341
 Տրդատ Ս. 319
 » Սրկ. (1568) 453
 Տփլիս 496. 545

Ր.

Րուզուշ իմաստուն 332

Փ.

Փաշանան, Փաշաբան 451
 Փասիլ 429

Փարաս 287
 Փարեհան՝ մայր տէր Մարտիրոսի 459
 Փարեգ. արդի Յակոբայ 239
 » քաղաք 374
 Փարթամ Գրիչ 381. 382
 Փարի 438
 Փարիխան 300
 Փաստոս Բազանդ 319. 321
 Փեստոս 352
 Փետրաս 352
 Փէրին 115
 Փիլաֆսոն Եպս. 72
 Փիլիպպոս Գրիչ (1642). 562. 563
 » Կթղ. Էջմիածնի 322
 » Վեռն. արդի Զաքարի 451
 » Վեռն. գրիչ (1724). 292. 294. 296
 » Դպիր Թէֆլիսուղի (1680). 504.
 505

Փինիկ վրդ. Հոռմայ 292
 Փիսան 99
 Փիրպուտաղ (1465). 409
 Փիւնիկեցիք 244
 Փոկաս հայրապետ 212
 Փոնցիանոս թգր. 494
 Փոնցլոս Փիլաքոս 401
 Փոս պատրիարք 72
 Փոքոնյան լիւ 506
 Փուլատ 30

Ք.

Քաղղէացիք 331
 Քաղկեդոնացիք 353. 367
 Քաղկեդոնի ժողով 307. 541
 Քամ 280
 Քամշկիք 238
 Քաջբերունի երկիր 1. 198
 Քեքրոն 86
 Քեզարայ խան 409
 Քեքրովրէ մարտի 31
 Քէշու քահրա 17
 Քիլիս 292. 294. 504. 505
 Քոբուշ, մայր կիրակոս Բախանայի 361
 Քոշտեց վանք 417. 418
 Քոչէկ աշրիս 209
 Քոքեր լիւ 240. 280
 Քուրդ 475
 Քուրտխան 93. 374
 Քուրմուրիս Պուրկերտի 68

Փսեմեկրատ 253
Քրիստոսատուր 205
Քսրան 48, 50, 210

Սսման փատիշահ (1622), 152
Սվֆայտար 429
Սրացոյց 89
Սխենտիոս Ա. 265

Օ.

Օգոստինոս Եպս. Հիփոմենեսիոյ 38, 39, 69, 80, 166, 304, 306
Օգոստոս Եղբ. 321
Օգոստիանոս Կայսր 391, 495
Օլջարու սուլտան 97
Օհան Գրիչ 35
Օդիտա. մայր Յովհ. Վարդապետի 358
Օլոփրիոս անապատական 548
Օշին Եղբ. Հայոց (1313), 96, 576
„ տէր Կառիկաւոյ (1325), 341
„ Վրդ. զբիչ (1324), 421, 422
Օշինքոս 238

Ֆ.

Ֆարման. հայր Մարտիրոս սարկաւազի 498
Ֆոանգ. Ֆոանկ 19, 42, 85, 148, 239, 245, 299, 304, 319, 320, 332, 568
Ֆոանկիստան 93
Ֆոանձ Գէորգիոս 173
Ֆրանսիա 320
Ֆրանսա 239
Ֆոանցիգերէն 66
Ֆոնուս. Ֆոնուս 320, 451, 453
Ֆրա Զուան 439
Ֆրիկ 111, 141

Ո Ւ Ղ Ղ Ե Լ Ի Ք

Էջ	Սիմվոլ	ՏՈՂ	ՍԽԱԼ	ՈՒՂԻՎ
50	բ	վերև 2	Քահանայոյն	Քանանայոյն
100	բ	վերև 7	Քրիստոսի	Քրիստոսի
103	բ	վերև 20	Մեզ	Մեզ
»	բ	վերև 4	եւ	որ
104	բ	վերև 17	եւս	եւ
»	»	» 19	(հ)	(եւ)
»	»	» 29	Սամու[ի]լ: Լուր	Սամու[ի]լ, որ եղեւ մարգարէ եւ քաղա- ւոր ի յան իսրայէ- լի: Լուր
151	ւ	վերև 4	խաչեցաւ	խաչեցաւ
277	բ	վերև 10	10	13
»	բ	» 13	13	10
335	բ	» 15	հանգի գիր	հանգի գիր
508	ւ	» 2	Լուսաւոյն	Լուսաւոյն

ՅԱՆԿ ՆԻԻԹՈՑ

	էջ
Շնորհակալիք	է
Բացատրական	Ը
Բովանդակու թիւն Տեսակաւորեալ	Թ
Բնագիրներ	ԺԴ
Մայր Յուցակ Ձեռագրաց, թիւ 1366	1
Նկարներ	578
Ժամանակագրական Յուցակ	580
Յանկ Յատուկ Անուանց	584
Ուղղելիք	604
Յանկ Նիւթոց	605

ឆ្នាំ ១៧៧៧

ប្រទេសស្រីរាជ្យ ប្រទេស ឥសាន្តរាជ្យ
រាជ្យស្រីរាជ្យ ឆ្នាំ ១៧៧៧ ប្រទេសស្រីរាជ្យ
ប្រទេសស្រីរាជ្យ រាជ្យស្រីរាជ្យ ប្រទេស

ՀԱՅ ՀԻՄՆԱԴԱՐ ԳԻՏ. ԳՐԱԴ.

FL0069317

ЦЕНА

III
3759